10.
13. 39.

Bonacin.
de
Cenſuris
&c.

M

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
16 C
58

Digitized by Google

X B 25

Mihi D. Hilarioni Roncato

dono dedit

13 16 C 58

26. C.

Digitized by Google

13.16.E.58

MARTINI
BONACINÆ
SACRÆ THEOLOGIÆ ET I. V. D.
EQVITIS ET CÆT.

Tractatus.

DE CENSVRIS,
alijſque pœnis Eccleſiaſticis.

Nunc denuo ab ipſo Auctore auctus, & quamplurimis nouis quæſtionibus locupletatus.

CVM PRIVILEGIO.

MEDIOLANI, M. DC. XXIII.

Apud hær. Pacifici Pontij, & Ioan. Baptiſtam Piccaleum, Impreſſores Archiepiſcopales.

Digitized by Google

Imprimatur.

Frater Franciſcus Carenus Lector Theol. Vicarius Roſæ, & Sanctæ Inquiſitionis Mediolani.

Frater Aloyſius Bariola pro Illuſtriſſimo D. Cardinali Archiepiſcopo.

Vidit Saccus pro Excellentiſſimo Senatu.

Digitized by Google

Illuſtri ac Reuerendiſs. Patri

DON PIO MVTIO
CONGREG. CASIN.

Et in cœnobio SANCTI SIMPLICIANI Mediolani, Abbati digniſs.

PLACET continuare obſeruantiam erga te meam, RELIGIOSISSIME PATER, eamque augere gradatim iiſdem incrementis, quibus te video gaudens in tua congregatione, debitis tuæ virtuti, ac ſapientiæ honoribus creſcere. Quapropter dignitate tua in maiorem commutata, maius opus eo, quod ſexto ab hinc anno tibi obtuleram, nunc dodico, ac nomine tuo condecoro: tractatum nimirum de Cenſuris Eccleſiaſticis à Doctore Martino Bonacina viro doctiſſimo conſcriptum. Cuius lucubrationes, quæ multæ ſunt, cum aſſenſione ſapientum ætatis noſtræ omnium excipiuntur, & leguntur. Iure doctiſſimi auctoris liber, eruditiſſimo pariter viro, qualis tu es, debebatur: vt in eo euoluendo laborem corporis animi delectatio compenſaret.

Hinc quoque fit, vt humanitas tua ſingularis, typographum diligere, labores eius operamque ab inuidis defendere; typographeo pro bono publico laboranti fauere cogatur diligentius, quo nobiliori inde opera excuſa prodeunt, vtiliora mortalibus, & viris doctis gratiora. Fruere igitur eruditis laboribus Theologi præſtantisſimi: & fac, vt ego quoque tuo gaudeam patrocinio. Vale, atque in curriculo iſtius religioſæ felicitatis tuæ grandibus pasſibus progredere. Mediolani die 18. *Iunij M. DC. XXIII.*

Pater. tuæ Reuerendiſs.

Humilis Seruus

Io. Baptiſta Piccalea Typographus.

Digitized by Google

TRACTATVS

DE CENSVRIS.

TRACTATVM de Cenſuris ſeptem Diſputationibus complectemur. In prima diſputabimus de Cenſuris in communi. In ſecunda de Excommunicatione. In tertia de Suſpenſione. In quarta de Degradatione, & Depoſitione. In quinta de Interdicto. In ſexta de Ceſſatione à Diuinis. In ſeptima de Irregularitate.

DISPVTATIO PRIMA,

DE CENSVRIS.

In communi.

PRæſentem Diſputationem in tres Quæſtiones diuidemus. In prima recenſebimus naturam, & conditiones Cenſuræ. In ſecunda enumerabimus cauſas excuſantes ab incurrenda Cenſura. In tertia ſermo nobis erit de Relaxatione, & Abſolutione Cenſuræ. Sed antequam rem ipſam aggrediamur circa nominis ethimologiam aduertendum eſt, Cenſuram iuxta multorum DD. ſententiam, originem traxiſſe à verbo cenſeo, quod ſignificat ferre ſententiam Teſte M. Tullio in Catilinam, vel à cenſio, quod eſt caſtigo ex Plauto, & alijs; vel à cenſore, cuius munus erat moribus aliorũ præeſſe, ac delinquentes punire ex Nauar. cap. 27. num. 1. & alijs. Verum quidquid ſit de nominis origine, certum nobis eſt Cenſuram, quantum ſpectat ad noſtrũ inſtitutum, ab Eccleſiaſticis Scriptoribus accipi pro pęna, ſeù mulcta, quæ per ſe, ac directã rationem habet pœnæ ſpiritualis impoſitæ propter aliquod crimen qualis pœna eſt excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum. Ita Nauarrus loco citato, Suarez to. 5. de Cenſuris, Diſputatione 1, ſect. 1, Sayrus de Cenſuris li. 1, cap. 1, Auila 1. par. dub. 1. & alij communiter.

A QVÆ-

QVÆSTIO PRIMA DE NATVRA

Cauſis, & conditionibus Cenſuræ.

PVNCTVM I.

Quid, & quotuplex ſit cenſura.

1 *Quid ſit cenſura.*
2 *An Eccleſia habeat poteſtatem ferendi cẽſuras.*
3 *peccatum mortale ſit cenſura.*
4 *Quot ſint cenſuræ, & an differant ab irregularitate, ceſſatione à Diuinis, & degradatione, ſeù depoſitione.*
5 *Quotuplex ſit cenſura excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.*
6 *Quomodò cognoſci poſſit cenſura lata, & ferendæ ſententiæ.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 CEnſura eſt pœna ſpiritualis, inflicta ab Eccleſiaſtica poteſtate, priuãs hominem baptizatum vſu aliquorum ſpiritualium per ordinem ad ſalutem.

Dicitur pęna loco generis; in hoc enim conueniunt omnes cenſuræ.

Dicitur ſpiritualis; quia eſt pœna animę.

Dicitur inflicta ab Eccleſiaſtica poteſtate, vt oſtendatur cauſa efficiens cenſuræ, cũ enim cenſura ſit pœna ſpiritualis, & Eccleſiaſtica, non poteſt imponi, niſi à perſona Eccleſiaſtica, habente poteſtatem illius inferendæ.

2 An verò in Eccleſia exiſtat poteſtas inferendi cenſuras, res de fide manifeſta eſt; vt conſtat tum ex Matth. 16. vbi collata fuit Apoſtolis poteſtas ligãdi ijs verbis. Quodcunque ligaueritis ſuper terram, &c., quæ verba, cum ſint generalia, generaliter intelligenda ſunt de qualibet cenſura; & de omni eo, quod ad bonum regimen neceſſarium iudicatur, vt bene Bellarm. de Summo Pontifice lib. 1. cap. 15, & alii, quos retuli de Indulgentijs: ad bonum autem regimen in foro externo facit poteſtas ferendi cenſuras: Tum ex Concil Cõſtanienſi ſeſſ. 8. vbi dãnatur error VViclef Ita Suar. de cenſ. d. 1. ſect. 2. fol. 5. Auila 3. par. d. 2. fol. 2. Henriq. l. 13. c. 1. fol. 740. Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 1, fol. mihi 1555. Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 1. Vgolinus de cenſuris tab. prima, cap. 1. num. 2, fol. 1, Valentia 3. p. d 7. q. 17 Coninchus tom. 2. diſp. 13. dub. 3. nu. 24. Filiucius tract. 11. cap. 2. quæſito 1, & alij communiter.

Dicitur priuans hominem baptizatum, ad oſtendendum ſubiectum cenſuræ debere eſſe hominem baptizatum; cum enim infidelis non ſit ſubditus Eccleſiæ, ſequitur ipſum non ſubijci cenſuris ab Eccleſia impoſitis; ſicut ſubijcitur homo baptizatus, qui eſt ſubditus Eccleſiæ.

Dicitur vſu aliquorum ſpiritualium, ad oſtendendam differentiam pœnarum ciuilium, quæ tantummodò poſitę ſunt in rebus temporalibus, vt in ſolutione pecuniæ, confiſcatione bonorum, &c. Eccleſia verò per cenſuras priuat rebus ſpiritualibus, vt vſu Sacramentorum, participatione ſuffragiorum, exercitio munerũ Eccleſiaſticorũ, &c. Vſu verò rerum corporalium priuat tantummodò

Digitized by Google

tummodò ſecundario per ordinem ad ſpiritualia.

Dicitur vſu aliquorum, quia cenſura non priuat omnibus bonis ſpiritualibus, ſed aliquibus tantum; non enim tollit virtutes infuſas, neque priuat actibus virtutum. Ita Suarez diſp.1. ſect.1.num.6. Filincius tomo 1.tract.11.cap.1.quæſito 2.num.5. & cap.7. quæſito 2.num. 195. & alij communiter.

Dicitur ad ſalutem, vt manifeſtetur finis cenſuræ; nam Eccleſia per cenſuras non intendit animæ perniciem, ſed reſipiſcentiam à contumacia; & abſtinentiam à peccatis, in quorum pœnam iniungit cenſuras. Ita Suarez loco cit.lib.1.cap.1. Sayrus,num.10. Auila loc.cit.d.4.Vgolin.tab.1.c.15.num.2. Coninchus tom. 2. diſp. 13. dub. 1. num. 9. & alij.

2 Ex dictis colligi poteſt peccatum mortale,non eſſe cenſuram; quamuis priuet hominem gratia, & illum reddat indignum ſumptione Euchariſtiæ, & aliorum Sacramentorum. Ratio eſt quia cenſura eſt pęna Eccleſiaſtica,peccatum autem mortale, nō eſt pœna Eccleſiaſtica; ita Vaſquez tract. de excommunicatione dub.1.num.7. Reginald.lib.9.nu.111. & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 Cenſura triplex eſt, Excommunicatio, Suſpenſio,& Interdictum. Ita Nau. loc.cit.Suarez loc. cit. ſect. 3. Auila loc cit. dubio 5. & Coninch. num. 5. Vgolinus tab. 1.cap.26.Filiucius tract.11. ca.1. quæſito 7. & alij apud Henriquez l.13 cap.2.Hęc propoſitio patet ex Innocentio III. qui interrogatus,quid per cenſuras intelligeretur,reſpondit intelligi interdictum, ſuſpenſionē, & excommunicationem, quæ reſponſio mā ca fuiſſet, & imperfecta, ſi præter tres cenſuræ ſpecies aliæ poſſent aſſignari.

Obijcies cum Soto in quarto diſp.22.q.3, art.1.Cenſura eſt pœna ſpiritualis, priuans hominem baptizatum vſu aliquorum ſpiritualium, ſed hoc non ſolum conuenit excommunicationi,ſuſpenſioni,& interdicto; ſed etiam ceſſationi à Diuinis,Irregularitati,degradationi,& depoſitioni,ergo ſignum eſt, ceſſationem à Diuinis, &c. eſſe ſpecies cenſuræ, conſequenter ſpecies cenſuræ plures eſſe,quàm tres enumeratas.

Reſpondeo, ceſſationem à Diuinis non eſſe cenſuram. Tum quia non eſt pœna priuans hominem,&c.ſed eſt ſimplex quædam prohibitio; vt ait Suar. d.39. ſect.1. num.15, Tum quia ſequeretur, violantem ceſſationē incurrere irregularitatem, quæ incurritur per violationem cenſuræ. Tum quia cenſura directè fertur in pœnam delinquentis; ceſſatio verò non magis reſpicit delinquentem,quam innocentem;cum tempore ceſſationis officia ceſſent æqualiter omnibus.

Quantum ſpectat ad irregularitatem, certum eſt,illam non eſſe cenſuram. Tum quia non omnis irregularitas ponitur in pœnam delicti;ſed aliqua ponitur ob defectum abſque delicto.Tum quia irregularitas non eſt principaliter inſtituta ad corrigendos fideles,ſicut inſtituta eſt cenſura. Tum quia ſequeretur irregularem miniſtrantem ex officio Sacramenta incurrere nouam irregularitatem;irregularitas enim incurritur,qñ aliquis cenſura affectus ſolemniter, vel ex officio miniſtrat in ordine Sacro; ſed falſum eſt irregularem miniſtrantem Sacramēta ex officio incurrere nouam irregularitatem; ergo etiam falſum eſt,irregularitatem eſſe cenſuram.

Quantum pertinet ad depoſitionem, & degradationem,perſpicuum eſt,conſtatque inter omnes,illas non eſſe cenſuras; nam cēſura ex ſua inſtitutione poteſt auferri poſita reſipiſcentia,& emendatione delinquentis;depoſitio verò, & degradatio carent ſpe remiſſionis: Ob id depoſitio, & degradatio appellantur vinculum indiſſolubile cenſura verò vinculum diſſolubile nuncupatur, ita Sayrus loc cit.Nau. cap.27. num.163, Henriquez l.13.cap.2.Auila loc. cit.d.5. Suarez, d.1.ſect. 3. & alii communiter.

5 Quæres primo, quotuplex ſit cenſura Excommunicat.Suſpenſionis, & Interdicti.

Reſpondeo primo, aliam eſſe à iure, aliā ab homine. Cenſura à iure dicitur ea, quæ fertur à legiſlatore cum intentione condendi legem, ſeu ſtatutum Generale perpetuū, iniuncta tranſgreſſoribus pœna cenſuræ. Cenſura ab homine dicitur, quæ fertur à ſuperiore aliquid præcipiente, non intentione ferendi ſtatutum,aut condendi legem perpetuam; ſed intentione ferendi præceptum temporale, & tranſitorium, impoſita contra inobedientes cenſuræ; ita Syluest.v. excommunicatio. 3. Suar. de cenſuris diſ.3. ſect.1. Sayrus lib. 1. cap 7. num. 11. & 12. Vgolinus tab 1.cap.9. §.4. fol. 76 Filiucius cap.1.quæſito 7 & cap.3.quæſito 1 Coninc. dub. 2.num 11.& ſeq. & alii, qui hanc differentiam inter cenſuram ab homine,& à iure conſtituunt,quòd cenſura ab homine ceſſat mortuo conditore; cenſura verò à iure

durat adhuc eo extincto; Cap. fin. de officio Legati. Præterea cenſura à iure ab iis ſolum ferri poteſt, qui poteſtatem iuriſdictionis habent condendi legem; qualem poteſtaté habet Summus Pontifex, Concilia generalia, Legatus Pōtificis, Epiſcopus in ſua Diœceſi, Archiepiſcopus in concilio Prouinciali non ſolum reſpectu ſuæ Diœceſis, ſed etiã reſpectu eorum, qui ſubijciuntur Epiſcopis ſuffraganeis. Eadem auctoritate fulgent alij iuriſdictionem Epiſcopalem habentes. Ob id Capitulum ſede vacante poteſt condere ſtatutum duraturum in perpetuum; niſi reuocetur per Epiſcopum ſucceſſorem; nam Capitulum ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi, niſi in aliquo caſu impediatur. Verũ tamen eſt Capitulum viuente Epiſcopo nõ poſſe abſque illius licentia, & facultate ſtatutum aliquod ſancire, quia tunc iuriſdictionem Epiſcopalem non habet Ita Sayrus loc cit. Auila loc. cit. cap. 3. d. 3. Suar. tom. 5. d. 2 ſect. 3. & d. 28. ſect. 1. Vgolinus loc. cit. Salas de legibus, q. 95. tract. 14. d. 8 ſect. 5. vſque ad 19. Filiucius tract. 11. cap. 2. quæſito 5. & cap. 3. quæſito 1.

Reſpondeo ſecundo, cenſuram excommunicationis, ſuſpēſionis, & interdicti aliã eſſe latæ ſententiæ, aliam ferendæ. Cenſura latæ ſententiæ dicitur, quæ ipſo facto incurritur abſque alia Iudicis ſententia. Cenſura ſententiæ ferendæ dicitur, quæ ſolummodò eſt comminatoria, nec ipſo facto incurritur ante ſententiam Iudicis, vt in confeſſo eſt apud omnes DD.

6 Rogabis, quomodò poſſimus cognoſcere cenſuram eſſe latæ, vel ferendæ ſententię.

Reſpondeo primo, ex ſequentibus regulis cognoſci poſſe, cenſuram eſſe latæ ſententiæ.

Prima eſt, quando in lege ponuntur iſtæ particulæ, ipſo facto, ipſo iure, aut latæ ſententiæ.

Secunda eſt, quando cum cenſura ponuntur hæc aduerbia, confeſtim, ſtatim, illicò, continuò, ex tunc, omninò, prorſus, incontinenti, mox, protinus.

Tertia eſt, quando cenſura ponitur per verbum præſentis, vel præteriti temporis; vt quando dicitur, qui hoc, vel illud fecerit, excommunicatur, ſuſpenditur, vel eſt excōmunicatus, vel ſuſpenſus, aut ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus, aut nouerit ſe excommunicatum, vel ſuſpenſum, aut nouerit ſe excommunicari, vel ſuſpendi, aut excommunico, vel ſuſpendo, aut declaro, definio, iudico, volo hunc eſſe excommunicatum, vel ſuſpenſum, &c. vel etiam ſi dicatur ſit anathema. idem enim eſt, ac ſi diceretur ſit excommunicatus, iuxta Suarez diſp. 3. ſect. 3. num. 4. vbi oppoſitam ſententiam vocat omnino falſam, iuxtà Vgolinum tab. 1. c 9. §. 6. nu. 18. Filiucium cap. 1. num. 19. contra Gloſſam in cap. de foro competent. Baldũ, & alios quos citat, & ſequitur Sanchez de matrim. lib. 7. diſp. 12. nu. 2.

Quarta regula eſt, quando cenſura fertur per verba Imperatiui modi temporis præſentis, E. g Qui hoc vel illud fecerit, ſubiaceat excommunicationi, habeatur pro excōmunicato, vel ſubdatur excommunicationi, vel incurrat, aut incidat in excommunicationem. Ita communiter DD. paulò poſt citandi.

Reſpondeo ſecundo, ex ſequentibus regulis facilè cognoſci poſſe, cenſuram non eſſe latæ, ſed ferendæ ſententiæ.

Prima eſt, quando dicitur Incurrat cenſuram comminatoriam, vel præcipimus ſub pœna excōmunicationis, ſuſpenſionis, &c.

Secunda regula eſt, quando cenſura fertur per verbum futuri temporis, vt quando dicitur, Qui hoc fecerit, excommunicabitur vel ſuſpendetur, aut excommunicetur, vel ſuſpendatur; quatenus verbum excommunicetur, vel ſuſpendatur, continet præceptũ alteri impoſitum ad ferendam cenſuram excommunicationis, vel ſuſpenſionis; cum enim ad incurrendam in hoc caſu cenſurã actio Iudicis requiratur, non eſt, cur dicamus cenſuram eſſe latæ ſententiæ. Si verò ſuperior per hæc verba, excommunicetur, vel ſuſpendatur, imperatiuo modo prolata, intendat ſua poteſtate ſuſpendere, vel excōmunicare, cenſura dicitur ipſo facto lata; vt patet ex quarta regula præcedentis reſponſionis. Idem dic quando cum verbo futuri temporis adduntur illæ particulæ, ipſo facto, vel ipſo iure, vt ſi dicatur; excommunicabitur ipſo facto, vel eo ipſo, vt dictum eſt in ſecunda regula primæ reſponſionis.

Tertia regula eſt, quãdo dubium aliquod ſuboritur, an cenſura ſit latæ, vel ferendæ ſententiæ; tunc enim iudicandum eſt cenſuram non eſſe latæ ſententiæ, ſed ferendæ; nã odia non ſunt amplianda, ſed reſtringenda, & in mitiorem partem accipienda, & interpretanda, vt eſt commune, ac vulgatũ axioma omnium Iuriſperitorum, & Theologorũ, deſumptum ex reg. 49. iuris in 6. ex quo fit, vt cenſura lata hoc pacto, excommunicationem noueris te incurſurum, cenſeatur comminatoria, quia dubium eſt an Summus

Pontifex velit ipſo facto, ligare, cum verba ſint futuri temporis. Ita Felinus cap. Rodulfus de reſcript. num 28. contra Coninchum num. 20. Filiucium n. 18. Suarez ſect. 3. Vgolinum loco ſtatim cit. quibus pro precedentibus caſibus additur idem Suar. loc cit. n 3. & de legibus lib. 5. cap. 6. num. 25 & 26. Clauis Regia lib. 3. cap. 8. & de cenſuris lib. 1. c. 15. Azor ius 1. par lib. 5 cap. 6. & 26, Auila 1. parte dubio 7. Vgolinus tabula prima, cap. 9 §. 6. Coninch diſp. 13. dub. 2. nu. 20 & ſeq. Filiucius tract. 1. cap. 1. quæſito 8. & alij.

PVNCTVM II.

Quænam ſit cauſa efficiens cenſuræ, ſeù quinam poſſint infligere cenſuras.

1 *Quot ſint genera cauſarum.*
2 *An aliqua cenſura ſit de iure Diuino.*
3 *Quænam requirantur in ferente cenſuras.*
4 *An fœminæ poſſint ferre cenſuras.*
5 *Quinam poſſint ferre cenſuras auctoritate ordinaria.*
6 *Quis delegari poſſit ad ferendas cenſuras.*

1 NOtandum, ex cõmuni Philoſophorũ, & Theologorũ ſententia, quatuor eſſe genera cauſarum, efficientem, formalẽ, materialem, & finalem. In hoc Puncto diſputandum nobis conſtituimus de cauſa efficiente ſeu inferente cenſuras. Sed prius tria premittenda ſunt.

Primo poteſtatem ferendi cenſuras eſſe de iure diuino, vt pote à Deo collata, Matt. 18. vt dictum eſt pun. 1. num. 2. & de indulgentijs, vbi oſtendi hanc poteſtatem in Sũmo Pontifice valide electo immediate eſſe à Chriſto, in reliquis verò mediate, ideſt mediante Summo Pontifice, qui poteſtatem à Chriſto acceptam aliis confert conſequenter etiam illis auferre, vel moderari poteſt, vt re ipſa aufert excommunicato vitando.

2 Secundo nullam cenſuram eſſe à iure Diuino impoſitam. Ratio eſt, tum quia tũc imponitur aliqua cenſura, quando ſpecialiter præſcribitur talis pęna, vel talis priuatio; vt eſt priuatio Communionis fidelium in ferenda excommunicatione; ſed non poteſt oſtendi, talem pęnam, vel priuationem eſſe præſcriptam à iure Diuino; ergò nulla cenſura eſt à iure Diuino impoſita; Tùm quia, ſi eſt aliqua cenſura iure Diuino inſtituta, maximè eſt excommunicatio Matthei 19. illis verbis, Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus, & Publicanus; ſed in eo loco non eſt impoſita excommunicatio; ergò excommunicatio, non eſt inſtituta iure Diuino. Minor probatur primò, quia Math. 18. ſubduntur illa verba, Amen dico vobis, ſi quid ligaueris ſuper terram erit ligatum, & in cœlis, quibus verbis ſatis oſtẽditur, nondum fuiſſe latam aliquam cenſuram, ſed collatam eſſe Apoſtolis poteſtatẽ ferendi cenſuras; vt communiter exponunt DD. Theologi. Secundò, quia illis verbis oſtenditur grauiter peccare eos, qui non obediunt Eccleſiæ; propterea euitandos eſſe, non tanquam excommunicatos, ſed tanquam graues peccatores, quales ſunt Ethnici, & publicani. Idem dic ad illa verba ad Titum 3. Hæreticum hominem poſt primã, & ſecundam admonitionem de vita, & ad illa 2. Ioannis ſi quis hanc doctrinam non affert nec aue ei dixeritis. Ita Suar. diſp. 2. ſect. 1. Vaſquez dub. 1. num 8. Henriquez, lib. 13 cap. 1. Auila prima parte dubio 2. & ſecunda parte diſput. 1. dub. 6. Vgolinus tab. 1, cap. 2. §. 1. Filiucius tract. 1. cap. 2. quæſito 3. & alij.

3 Tertio præmittendum eſt, aliquas conditiones requiri in ferente cenſuras.

Prima eſt, vt ſit homo viator, ideſt viuens in hoc mundo. Ratio eſt, tum quia homo extrà viam non eſt capax iuriſdictionis. Ob id beatus, aut Angelus non poteſt infligere cenſuras: Tùm quia cenſura Eccleſiaſtica eſt veluti quidam gladius Eccleſiæ militantis; vt benè oſtendit Vgolinus tabula prima cap. 2. §. 2. Filiucius cap. 2. quæſito 4. & 7. Reginaldus lib. 9. nu. 114.

Secunda eſt, vt habeat vſum rationis. Ratio eſt, quia carens vſu rationis non poteſt iuriſdictionis actum exercere. Ita communiter DD. teſte Conincho tom. 2. diſp. 13. dub. 5. nu. 35. Qua de cauſa ſententia lata ab ebrio, vel à furioſo, vel ab alio rationis vſu deſtituto irrita eſt, & inualida; vt patet ex cap. Sciſcitatus, nu. 11, & ex alijs locis apud Vgolinum loco cit. Suarez ſect. 4. & 5. Filiucium nu 40. & ſeqq.

Tertia conditio eſt, vt ſit baptizatus; infidelis enim nõ eſt capax iuriſdictionis Eccleſiaſticæ; eo quòd Baptiſmus ſicut eſt ianua Sacramentorum, ità ſit Eccleſiaſticę iuriſdictionis. Ità Henriquez lib. 13. c. 13. nu. 1. Filiucius cap. 2. quæſito 7. & Vgolinus tab. prima cap. 2. §. 9. vbi ſub dubio aſſerit, Summum Pontificem poſſe facultatem ferendi cen-

cenſuras concedere , & conferre infideli.

3 Quarta eſt, vt nõ ſit laicus. Ratio eſt, quia cenſura ferri debet ab eo, qui iuriſdictionem habet Eccleſiaſticam, vt patet ex Cap. Decernimus de iudicijs, & Cap. Eccleſia de Conſtitutionibus. Ità S. Thomas in 4. diſt. 19. q. 1. artic. 2. Sotus in quarto d. 19. quæſt. 1. artic. 3. Suarez, d. 2. ſect. 3. nu. 8. Vgolinus, Reginaldus n. 115. Filiucius, & alij locis cit.

Ex hac conditione ſequitur à fortiori, fœminam non poſſe ferre cenſuras.

4 Difficultas ſolum eſt, vtrum fęmina poſſit ſaltem ferre cenſuras de poteſtate abſoluta Summi Pontificis.

Reſpondeo, non eſſe improbabile, fœminam poſſe de abſoluta Summi Põtificis auctoritate ferre cenſuras. Ità Paludanus in quarto diſt. 19. q. 2. art. 1. Sotus diſt. 20. q. 1. art. 4. Filiucius tract. 11. cap. 2. quæſito 8. Reginaldus nu. 116. Nauar. conſ. 72. de ſententia excommunicationis, Vgolinus tabula j. cap. 2. §. 7. n. 5. vbi plures alios refert. In eandem ſententiam inclinat Suar. diſp. 2. ſect. 3. nu. 7. contrà Auilam j. par dub. 6. & Coninchum diſp. 13. dub. 4. nu. 33. & alios. Ratio eſt, quia non eſt contrà ius Diuinum, vel naturale, Summum Põtificem poſſe huiuſmodi facultatem concedere; ergò non eſt improbabile, fœminam poſſe de poteſtate Summi Pontificis abſoluta ferre cenſuras; de iure vero ordinario non poteſt. Tum quia ipſa eſt perſona laica. Tum quia Cap. Noua de pœnitentia, & remiſſione habetur, claues regni non eſſe datas fœminis, neque Beatiſſimæ Virgini. Tum quia in cap. de monialibus de ſentent. excommunicat habetur Abbatiſſas non poſſe à cenſuris abſoluere ſibi ſubditas, ergo neque ferre poteſt.

Neque obſtat, aliquas Abbatiſſas ſuſpendiſſe; nam illa ſuſpenſio non erat cenſura, ſed quædam prohibitio, ob cuius violationẽ non fuiſſet contracta irregularitas, quamobrem Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 16. pun 3. verſus finem cum Soto rectè aſſerit prę'atas mulierum religioſarum non habere propriè poteſtatem iuriſdictionis ſpiritualis, ſed ſolum habere commiſſionem quorundam actuum per ordinem ad correctionem, & diſciplinam domeſticam ſubditorum; conſequenter nõ poſſe ſub mortali præcipere id, cuius tranſgreſſio non eſſet alioquin ex ſe peccatum mortale. Niſi forte aliquid præcipiat ex paterna, & domeſtica gubernatione, idest ex poteſtate Economica, & quaſi dominatiua, vt cum Molina, Couar. & alijs docui de legibus q. 1. quæſito 3. nu. 3.

Quinta conditio eſt vt ferens cenſuram nõ habeat iuriſdictionis vſum impeditum, vt accidit dum iudex eſt excommunicatus vitandus, vel dum interpoſita fuit legitima appellatio: nullus enim cenſuram ferre poteſt ſine poteſtate, hic autem perinde eſt, ac ſi poteſtatem non haberet. ita Suarez d. 2. ſect. 4. num. 1. & 2. & alij, quos referam q. 2. pun. 5. nu. 10. videnda ſunt quæ ibi tradidi.

Sexta conditio eſt, vt non feratur in cauſa propria, in qua ipſe actoris, & iudicis perſonam ſuſtineat, cap. inter quærelas 23. q. 4. Ratio eſt tum quia nullus poteſt eſſe actor, & Iudex cap. 4. q. 4. tum quia qua parte eſt actor, debet eſſe ſubditus; qua parte eſt Iudex debet eſſe ſuperior: cum autem nullus poſſit ſibi ipſi eſſe ſubditus, & ſuperior, ſequitur nullum poſſe cenſuram ferre in cauſa propria, ideſt in materia communi inter partes, inter quas cauſa agitur.

Excipitur caſus defenſionis, dum quis per modum defenſionis cenſuram fert in eum, qui ſibi violẽtiam infert, tunc enim licitum eſt vti ſuis armis ad propulſandam vim, & iniuriam iuxta illud, vim vi repellere licet. vide Panormit. cap. cum veniſſent de Iudicijs, & cap. 1. de offic. deleg. Suarez de cenſuris d. 2. ſect. 4. n. 7. & ſeqq. Filiucium tract. 11. cap. 2. quæſito 9. nu. 42.

VNICA PROPOSITIO.

5 POteſtas ferendi cenſuras iure ordinario reſidet in Summo Pontifice reſpectu omnium Chriſtianorum. Prętereà in Epiſcopis, in Archiepiſcopis, & Patriarchis reſpectu ſibi ſubditorũ. Ratio eſt tum quia Summus Pontifex, Epiſcopi, &c. habent iuriſdictionem in foro externo neceſſariam ad continendos ſubditos in officio, ſed ad iuriſdictionem in foro externo exercẽdam, & ad continendos ſubditos in officio neceſſaria eſt poteſtas ferendi cenſuras, vt ſubditi per cenſuras retrahantur à peccatis, ergo poteſtas ferendi cenſuras reſidet in Summo Pontifice, in Epiſcopis, &c. habentibus proprios Epiſcopatus, & Dięceſes. Tum quia Matth. 16. dicitur, Quæcunque ligaueritis ſuper terram, &c. quibus verbis collata fuit poteſtas ferendi cenſuras Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus, quales ſunt Epiſcopi. Eadem iuriſdictione, & poteſtate ordinaria ferendi cenſuras fruitur Legatus à latere Pontificis; Cap. Legatus de officio legati, in 6. Eandem habet Vicarius Papæ, aut Epiſcopi, vt inquiunt communiter DD. in Cap. Li-

Digitized by Google

cèt de officio Vicarij. Eandem habet Capitulum Sede vacante; nam ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi eadem gaudet Vicarius Capituli ſede vacante. Eandem etiam habent alij, quibus ex officio, & ſtatuto Eccleſiæ competit huiuſmodi poteſtas, vt ſunt Abbates, & Priores Eccleſiarum habentes iuriſdictionem in foro externo, Prælati religionum, vt Prouinciales, & Guardiani, vt benè oſtendit Suar. tom. 5. diſp. 2. ſect. 2. ex Cap. Cum in Eccleſijs de maioritate, & obedientia, & alij ſupra citati puncto 1. nu. 2. & 5. Idem militat in Cardinalibus reſpectiue ad Eccleſias, in quibus iuriſdictionem in foro externo habent.

Parochus verò non habet poteſtatem ferendi cenſuras. Ratio eſt, tum quia non conſtat, hanc poteſtatem illi competere ex iure Diuino, aut humano; tum quia non eſt illi neceſſaria, cum nõ habeat iuriſdictionem in foro exteriori; quamuis Syueſt. v. excommunicatio, nu. 1 exiſtimet, Parochum habere poteſtatem ferendæ excommunicationis in furto, rapina, & ſimilibus caſibus. Verum hoc eſt incertum, & cõtra communem praxim, vt benè ait Suar. d. 12. ſect. 1. nu. 3. Nauarrus cap. 27. nu 5. Filiucius tract. 12. cap. 1. quæſito 5 nu. 11. & Henriquez, lib. 14. cap. 24. nu. 3. vbi aſſerit, huiuſmodi facultatem reuocatam fuiſſe per Tridentinum ſeſſ. 25. c. 3. eamq; conceſſam fuiſſe Epiſcopis. Non nego tamen, quin Parochi, vel alij per conſuetudinem, aut præſcriptionem poſſint acquirere iuriſdictionem ferendi cenſuras in ſuos ſubditos, ſicut etiam poſſunt acquirere poteſtatem abſoluendi ab excommunicatione lata ab alio. Ratio deſumitur, tùm ex Cap. Dudum 6. verſ. Sed cum in iure; tùm ex natura conſuetudinis, per quã ſicut obligatio inducitur; ita iuriſdictio acquiritur; non quia ipſa conſuetudo conferat iuriſdictionem; ſed quia Summus Pontifex illam mediante conſuetudine confert. Verum tamen eſt, illum, qui per conſuetudinem, aut præſcriptionem acquiſiuit poteſtatem ferẽdi vnam cenſuram, non acquiſiuiſſe poteſtatem ferendi aliam; quia conſuetudo faciendi vnum, non inducit facultatem faciẽdi aliud ab eo diſtinctum. Ita Vgolinus tab. 1, cap 2. §. 21. num. 4. vbi citat Innocentium, Sayrus lib 1. cap. 6. Suar. ſect. 2. nu. 6. & alii, quos retuli pun 1. nu. 2. & 5.

6 Difficultas modò eſt, vtrum aliqui poſſint, ob facultatem ſibi commiſſam ab habente ordinariam poteſtatem ferre cenſuras. Pro ſolutione premittendum eſt poteſtatem aliam dici ordinariam, aliam delegatam, quid autem vnaquæque ſit, patet ex dictis de legibus diſp. 10. q 2. pun. 1.

Hoc poſito, ad difficultatem reſpondetur clericum poſſe ex commiſſione ſibi facta à legitimo ſuperiore, vel ex conſuetudine legitime introducta ferre cenſuras. Ratio eſt, quia clericus eſt capax Eccleſiaſticæ iuriſdictionis, etiamſi tantum habeat primam tonſuram; vndè ſimplex clericus prima tonſura initiatus poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi, & ferre cenſuras; vt benè ait Vgolinus tab. prima, ca. 2. §. 9. Suar d. 2. ſect. 3. nu. 11 & alii communiter. Ille verò, qui non eſt clericus, non poteſt validè ferre cenſuras, etiamſi ſit religioſus; nam laicus caret iuriſdictione, nec poteſt illam per conſuetudinem, ſeù præſcriptionem acquirere; eo quod non poſſit per conſuetudinem fieri capax iuriſdictionis ſpiritualis, vt ait Vgolinus loco citato §. 15. cum Abbate Capit. finali nu. 15. de conſuet. Suar. d. 2. ſec. 3. nu. 11. Filiucius cap. 2. quæſito 2. Auila 1. parte dubio 6. Henriquez lib. 13. cap. 24. & patet ex dictis de præſcriptione. Concedo tamen laicũ poſſe de poteſtate Summi Pontificis abſoluta ferre cenſuras; Nam Summus Pontifex diſpenſarè poteſt in omni iure humano. De iure autem humano eſt vt poteſtas ſpiritualis iuriſdictionis à clericis ſolum exerceatur. De poteſtate verò Epiſcopi non poteſt laicus ferre cenſuras; quia Epiſcopus non poteſt diſpenſare in lege ſuperioris decernentis cenſuram ferendam non eſſe à laico, facientiſq; laicum huius iuriſdictionis incapacem, Cap. Præterea diſt. 32. Quod dictum eſt de laicis extenditur à Panormitano, & alijs ad clericos coniugatos, etiamſi habeant quatuor minores, Cap. ſanè primo de clerico coniugato; nam clerici coniugati non poſſunt admitti ad negotia Eccleſiaſtica; vt patet ex Cap. Sanè citato. Idem dicendum eſt de religioſis, & profeſſis nondum initiatis prima tonſura. Vide, quæ diximus de diſpenſatione voti puncto vltimo notabili tertio.

PVNCTVM III.

De cauſa materiali proxima cenſuræ.

1 *Quotuplex ſit cauſa materialis cenſuræ.*
2 *An cenſura ſupponat aliquod peccatum.*

3 *An ad cenſuram requiratur peccatum proprium.*

4 *An ad cenſuram requiratur actus exterior.*

5 *An Eccleſia poſſit præcipere, aut prohibere actum internum.*

6 *An incurratur cenſura, quando adeſt actus externus ſine interno.*

7 *An ad cenſuram incurrendam requiratur culpa mortalis.*

8 *An cenſura incurratur, quando exterior actus non eſt ſufficiens ad mortale.*

9 *An ferri poſſit cenſura pro quolibet mortali peccato.*

10 *An cenſura incurratur à proferente verbum iocoſum, vel geſtante comã, quando ſuperior id prohibuit ſub cenſura.*

11 *Quomodo materia de ſe leuis fiat grauis per ordinem ad finem à ſuperiore intentum in ferenda cenſura.*

12 *An fur, qui acum ſartori abſtulit, qui ob id damnum notabile paſſus eſt, afficiatur cenſura lata contra eos, qui res ſartori ſurripuerunt.*

13 *An cenſura requirat effectum completum.*

14 *An ligetur cenſura qui ſagittam proijcit in clericum, ſed eum non attingit.*

15 *An incurratur cenſura, quando actus exterior non habet eam malitiam, quæ ſub cenſura prohibetur.*

16 *An mandans, & conſulens ligetur cenſura ante ſecutum effectum.*

17 *An incurratur cenſura ab eo, qui exercet actionem inſufficientem.*

18 *An cenſura ſub conditione lata incurratur ante conditionis euentum.*

19 *An quodlibet voluntarium ſufficiat ad incurrendam cenſuram.*

20 *An ferri poſſit cenſura propter peccatum præteritum abſque contumacia.*

1 Notandum, cauſam materialem cenſuræ duplicem eſſe, proximam, & remotam. Proxima eſt péccatum, propter quod incurritur cenſura. Remota eſt perſona ipſa, quæ ligatur cenſura. In præſenti Púcto ſermo nobis erit de cauſa proxima; & quinque principaliter quæremus. Primò vtrùm ad incurrendam cenſuram requiratur aliquod peccatum. Secundò, vtrùm peccatum debeat eſſe externum. Tertiò, vtrùm debeat eſſe mortale. Quartò, vtrùm debeat eſſe conſummatum. Quintò, vtrum cenſura ferri poſſit pro peccato præterito.

PRIMA PROPOSITIO.

2 AD incurrendam cenſuram prærequiritur aliquod peccatum. Ratio eſt, quia cenſura eſt pœna ſpiritualis inflicta ab Eccleſia; pœna auté imponitur ob aliquod peccatum; ergo prærequiritur aliquod peccatum ad incurrendam cenſuram.

Ex quo patet; inquit Auila 5. par. dub. 9. & alij communiter, ad incurrendam cenſuram non ſufficere ſolam Prælati voluntatem, ſed prærequiri delictum ſubditi.

3 Quæres, vtrùm ad incurrendam cenſurã requiratur peccatum proprium, vel ſufficiat alienum.

Reſpondeo, cenſuram excommunicationis nõ incurri, niſi ob peccatum proprium; vt patet tùm ex Cap. Si abes 24. q. 3. & ex alijs textibus apud DD. ſtatim cit., vnde ſancitum eſt, vt excommunicatio, non feratur in Communitatem: tùm quia excommunicatio eſt grauiſſima pęna impoſita ob contumaciam illius, qui eam incurrit, & priuat grauiſſimis bonis. Cenſura verò ſuſpenſionis poteſt ferri ob peccatum alterius; vndè ferri poteſt in communitatem ob delictum alicuius ex illa communitate; Cap. Si ſententia de excommunicatione in 6. Similiter interdictum poteſt ferri ob peccatum alterius; Capite ſi ſententia de ſentent. excommun. in 6. in quo caſu non propriè fertur in pœnam illius, qui non peccauit, ſed in pœnam delinquentis, qui punitur in alio: Ità Couar. cap. alma 1. p § 9. numero tertio Suar. diſp. 4. ſect. 2. num. 2. & diſp. 36. ſect. 2. num. 13. Vgolinus tab. 5. ca. 17. § 8. Sayrus, lib. 1. cap. 9. num. 29. Henriquez, cap. 50. ar. 2. Auila parte 5. diſp. 3. dub. 1. Filiucius cap. 6. num 157. quęſito 2. Reginald. lib. 9. nu. 156.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 AD incurrendam cenſuram requiritur peccatum exterius, & non ſufficit peccatum purè internum, quod ita in mente lateat, vt aliter cognoſci non poſſit, niſi per reuelationem. Ratio eſt quia Eccleſia fert legem, vel cenſuram de ijs, de quibus iudicare poteſt; Eccleſia autem non iudicat de męrè internis: niſi indirectè, cap. Erubeſcat. & Cap. Sicut tuis, de Simonia; ſolus enim Deus eſt Iudex internorum, & occultorum. Ita Sot. in 4. diſt. 22. q. 2. art. 3. Sanch. lib. 9. de matrimonio, diſp. 32. Sylueſt. excommunicatio 7. q. 2. Vaſquez tract. de excom. dub. 13. & 2. 2. diſp. 160. Valentia 2. 2. diſp. 7. q. 3.

q.3.pun.2 Coninch.nu. 71. Reginald. lib.9. nu.158.& alij apud Salas diſput 9. de legib. ſect.1.apud Vgolinum tab j ca.9.§.10.apud Auilam j.par.dub.10.apud Suar.diſp.4 ſect. 2.num.6.& apud Sayrum. lib.3.c 1. & lib.1. c.9. & apud Filiucium quæſito 3. num.162 Verùm tamen eſt Eccleſiam poſſe indirectè percipere actum internum, vndè in Diuino officio præcipit attentionem indirectè quatenus directè præcipit orationem, quæ non poteſt ſubſiſtere ſine attentione. Similiter Clementina j § verum de hæreticis, excommunicantur Inquiſitores, qui odio, vel ſpe lucri puniunt aliquem innocentẽ; non enim illos excommunicat, vel punit præciſè ob actum internum odij; ſed per ordinem ad actum externum punitionis, qui prouenit ex actu interno odii: vt benè ait Suar. d. 4 ſect.2.num.17. Alfonſus à Caſtro, lib.1. de lege pœnali, Cap. vltimo Vaſquez dub. 13. nu.4. & alii communiter; & patet ex dictis de legibus, quæſito j. puncto 5. vbi diximus actum internum dupliciter conſiderari poſſe. Primo ſecundum ſe, & abſolutè; ſecundo quatenus eſt vnitus, & informat actum exteriorem, vel omiſſionem actus externi; Verum quidem eſt, actum internum non poſſe puniri pœna cenſuræ, ſi ſecundum ſe conſideretur; quia nõ cadit ſub ſenſum, nec ſubijcitur iuditio Eccleſiæ; ſed Dei, qui corda intuetur, prima ad Corinth.4.& 1.Regum 16 Si tamen conſideretur per ordinem ad actũ externum, vel ad omiſſionem, poteſt puniri; quia aliquo modo cadit ſub ſenſum per actum externum, vel per eius omiſſionẽ. Hac de cauſa excommunicari poſſunt, qui non recitant officium cum attentione, qui non confitentur cum dolore, qui ex contemptu omittunt ieiunare, qui ex odio non inquirunt, &c. hoc enim modo nõ punitur actus internus per ſe, ſed per ordinem ad externũ, quem informat; quod idem eſt, ac punire actum externum, quatenus procedit à tali actu interno, ita D D. ſtatim citandi.

Hinc ergo patet, Eccleſiam poſſe præcipere, vel prohibere actum internum, non ſecundum ſe, & directè; ſed per ordinem ad actum externum, quem informat, vel qui nõ poteſt ſubſiſtere ſine actu interno.

5 Ex hac doctrina colligi poteſt ſolutio illius quæſtionis, qua quæritur, vtrum faciẽs actum externum ſine actu interno incurrat cenſuram? E.g. vtrùm recitans officium, vel audiẽs Miſſam ſine vlla attentione incurrat cenſurã, ſi quæ lata eſſet cõtra non recitãtes officium, vel contra non audientes Miſſam;

Ad quam difficultatem reſpondetur affirmatiuè, quando deficit actus internus, qui eſt de ſubſtãtia actus externi præcepti, qualis eſt attentio reſpectu Diuini officij recitãdi, & reſpectu Miſſæ audiendæ. Secus dicendum eſt, quando ſubſtantia actus externi poteſt ſubſiſtere abſque actu interno; tũc enim non incurritur cenſura; quia actus externus adimpletur; quamuis alias poſſit committi peccatum contra ius naturæ, & Diuinum; vnde Communicans indignè in Paſchate, non incurrit excommunicationem, ſi quæ lata eſſet contra non communicantes eo tẽpore; nam indignè communicans adimplet ſubſtantiam præcepti Eccleſiæ, quæ præcipit externam Communionem; quamuis non adimpleat modum, & faciat contra ius Diuinum indignè communicando. Qui verò Miſſam audit, vel recitat officium ſine attẽtione, incurrit excommunicationem, ſi excõmunicatio lata eſſet contrà non audientes Miſſam, aut non recitãtes horas canonicas; nam recitans canonicas preces ſine attentione; aut audiens Miſſam ſine attentione, non adimplet præceptum Eccleſiæ quo ad ſubſtantiam, eo quòd oratio non ſubſiſtat ſine attentione, quamuis adimpleat materialem actum orationis. Ita Suar. d. 4. ſect. 2.num.27.ſect.3 .num.18. Filiucius quæſito 3.num.166.& quæſito 6. num. 178. & plures alii DD. quos retuli in Tractatu de horis canonicis.

Obiicies primo. Poteſtas ferendi cẽſuras eſt ſpiritualis, ergo ſeſe poteſt extendere ad peccata merè interna; ergo ad incurrendam cenſuram non requiritur peccatũ externũ.

Reſpondeo poteſtatem ferendi cenſuras eſſe quidem ſpiritualem, ſed reſidere in hominibus, qui non poſſunt illam exercere, niſi circa ea, de quibus ipſi poſſunt iudicare; cum ergo homines non poſſint iudicare de peccatis purè internis, non poſſunt ferre cẽſuras de peccatis purè internis.

Hinc ſequitur, illum, qui malè ſentit de fide; ſed nullum ſignum manifeſtatiuum ſuæ prauæ opinionis, & hæreſis exterius emiſit, non ſubiacere excommunicationi latæ contrà hæreticos Ita Vaſq tract de excommunicatione dub.13. num.5. Suarez Coninch. & alii loc.cit.

Objicies ſecundò. Eccleſia poteſt reſeruare ſibi peccata interiora, & ſuperior poteſt diſpenſare in voto purè mentali, ergo ſignũ eſt Eccleſiam habere poteſtatem in actus internos, & poſſe ferre cenſuras ob peccata purè interna.

Reſpon-

Reſpondetur, reſeruationem non cadere directè in peccata interna, ſed potius in hoc conſiſtere, quòd Eccleſia non vult concedere omnibus Sacerdotibus facultatem abſoluendi à peccatis, vnde argumẽtum nihil ex hac parte concludit.

Ad id, quod dicitur de voto reſpondeo ſuperiorem diſpenſare in voto, dum ſibi manifeſtatur; conſequenter ratione illius manifeſtationis votum, quod erat ſola mente conceptum, fit ſenſibile, & ita ſubijcitur ſuperiori. Ita Suar. tom. 5. d. 4. ſect. 2. num. 7. pag. 60. Filiucius num. 164. & alii; quamuis hæc reſponſio reijciatur à Vaſquez dub. 13. num. 3.

TERTIA PROPOSITIO.

6 PEccatum, propter quod fertur grauis cenſura, debet eſſe mortale. Ita Rodriquez 2. par. cap. 67. Nau. c. 27. num 253. Salas de legibus diſp. 16. ſect. 9. ad finem, & diſp. 10. ſect. 9. nu. 64. Suarez d. 4. ſect. 4 nu 2. Coninchus diſp 13 dub. 8. num. 66. Filiucius tract. 11. cap. 6. quæſito 2. & tract. 12. cap. 1. quæſito 8. Reginald. lib. 9. n. 167. Sairus lib. 1 cap. 17. num. 8. & plures alii, quos citat Vaſquez dubio 12. & Sanch. l. 9. de matrimonio d 31. num. 29. Pro intelligentia huius Propoſitionis.

Aduertendum eſt, cenſuram duplicem eſſe, grauem ſcilicet, & leuem, ſeù maiorem, & minorem, ſicut etiam peccatum eſt duplex, mortale, & veniale. Pro peccato mortali poteſt ferri cenſura grauis, & maior; Pro veniali verò non poteſt ferri cenſura grauis, & maior ſed ſolum leuis, & minor; vt patet ex Cap. 1. de ſent excom. in 6. vbi licet ſermo ſit de excommunicatione, nihilominus eadẽ ratio militat in aliis cẽſuris. Ratio eſt, quia contra iuſtitiam commutatiuam eſt, infligere grauem pœnam pro leui culpa; peccatum autem veniale habet leuem culpam in ſuo ordine, ideſt in ordine peccati, ergò contra iuſtitiam commutatiuam eſt, pro peccato veniali infligere grauem cenſuram.

Ex quo deducitur, inualidam eſſe maiorẽ excommunicationem, vel maiorem ſuſpenſionem, vel graue interdictum latum pro veniali peccato; nam actus venialis videtur incapax tantæ pœnæ. Quare inualida eſt ſuſpenſio à beneficio, & officio lata ad longum tempus pro leui culpa; ſicut etiam inualidum eſt interdictum alicuius Prouinciæ inflictum pro veniali peccato. Valida verò eſſet ſuſpenſio ad leue tempus impoſita pro peccato veniali, & validum eſſet interdictũ ad aliquem particularem vſum, & ad breue tempus impoſitum; nam hæc cenſetur cẽſura leuis, quæ proportionem habet cum delicto. Ita Suarez d. 8. ſect 4 num. 7. & d. 18. ſect 9. num 6 Toletus lib. 1 cap. 44. Coninchus num. 68. Filiucius loco cit. & tract. 11. cap. 1. quæſito 8. contra Caietanum in ſumma, verbo præceptum, Nauar. c. 27. nu. 165. Auilam 3 par. d. 4. dub 3. & alios ſimpliciter aſſerentes ſuſpenſionem, & interdictum ferri poſſe pro culpa veniali propria.

7 Hinc colligi poteſt ſolutio illius difficultatis, an incurratur maior cenſura, quando aliquid prohibetur ſub maiori cenſura, ſed actio externa, qua violatur prohibitio, non eſt ſufficiens ad peccatum mortale.

Reſpondetur enim non incurri. Ità Sayrus loco cit. nu. 8. Suar. d. 4. ſec. 4. nu. 2. Filiucius loc. cit. & alij. Ratio eſt, quia pœna proportionari debet delicto, ob quod fertur; quando ergo delictum eſt leue, non incurritur grauis cenſura; alioquin non eſſet proportio inter pœnam, & delictum.

Ex quo patet, eum, qui intendit ex odio, & ex praua voluntate Clericum percutere, quem re ipſa leuiter tantummodò tetigit, non ſubiacere excommunicationis nam ille actus externus non eſt ſufficiens ad mortale; quamuis internus affectus ſit mortaliter peccaminoſus; cenſura autem non incurritur ob affectum internum mortaliter peccaminoſum; ſed propter actum externum, cui cenſura commenſuratur; ità Valentia loco citando, & alij communiter.

8 Addo, non pro quolibet peccato mortali, quamuis externo, ferendam eſſe grauem cenſuram, ſed ſolum quando peccatum alia ratione corrigi, vel impediri non poteſt; vt conſtat ex Tridentino, Seſſ. 25. cap. 3. de reformatione, & ex Concilio Meldenſi, quod refert Suar. d. 4. ſect. 4 nu 4. Exiſtimo tamen validam eſſe cenſuram latam pro quolibet peccato mortali; nam peccator ſicut per peccatum mortale excluditur à regno cœlorum; ita etiam excludi poteſt ab Eccleſia per cenſuram. Ità Sotus in 4. diſt. 22. q. 1. ar. 2. Vaſquez dub. 12. nu. 7. Suarez ſect. 4. & 6. nu 9 & Filiucius cap. 8. quæſito 7. nu. 140. tract. 11. & tract. 12. cap. 1. quæſito 8. ſub finem nu. 31. & alij a fortiori exiſtimo ferri poſſe minorem excommunicationem pro peccato mortali; ſicut enim dantur aliqua peccata mortalia, quæ graui maioris excõmunicationis pœna plectuntur, & multa alia, quæ nulla pœna puniuntur; ita non videtur

detur ratio ſufficiens aſſignari poſſe quare peccatum mortale puniri non poſſit minore excommunicatione, ne impunitum remaneat: quamuis hoc non videatur in vſu, excepta excommunicatione, quæ contrahitur aliquando cum peccato mortali participando cum excommunicato vitando; de qua infra.

Obijcies primò contra tertiam Propoſitionem, ſi grauis cenſura ferri non poſſet, niſi pro peccato mortali, ſequeretur illum non affici cenſura, qui non obſeruat decretum Epiſcopi præcipientis ſub excommunicatione, vel alia graui cenſura aliquid dè ſe indifferens, & non mortale; ſed hoc eſt falſum; ergo & antecedens.

Reſpondeo cum Soto in quarto diſt. 22. q. 1. art. 3. Vaſquez loco cit. nu. 3. Valent. to. 4. d. 7. q. 17. pun. 5. Auila 2. par. q. 5. circa finem, Conincho nu. 70. Suarez diſp. 4. ſect. 6. nu. 11. Filiucio tract. 12. cap. 1. quæſito 8. nu. 36. Sayro, lib. 1. c. 9. & alijs, ſuperiorem prohibentem, vel præcipiẽtem aliquid ſub maiori cẽſura, eo ipſo illud præcipere, vel prohibere ſub mortali, quamuis ſecundum ſe ſit indifferens, & non mortale. Sit exemplũ. Ferre arma ex ſuo genere non eſt mortale; nihilominus eo ipſo, quo ſuperior ſub maiori aliqua cenſura prohibet, ne ferantur arma, prohibet ſub mortali, quamuis hoc non exprimat in ſententia cenſuræ. Ratio eſt, quia qui vult aliquid, cenſetur etiam velle omne neceſſarium ad illud, quod intendit: Capite Præterea de officio *Delegati*; ergo, qui vult tranſgreſſorem præcepti ligare maiori cenſura, vult etiam tranſgreſſionem illius præcepti eſſe peccatum mortale; modò poſito illo præcepto materia præcepta, vel prohibita non remaneat adhuc leuis in ſe, & per ordinem ad finem, propter quem præcipitur, vel prohibetur ſub maiori cenſura; nam quandiù res illa remanet leuis in ſe, & per ordinem ad finem, non eſt ſufficiens ad peccatum mortale; conſequenter non eſt ſufficiens ad incurrendam cenſuram; ſuperior enim non magis poteſt obligare, quam obliget ius naturale, vel Diuinum; ius autẽ naturale, vel Diuinum non obligat ad peccatum mortale in materia leui, & parua. Qua de cauſa furtum in re parua non eſt peccatum mortale ratione *paruitatis* materiæ, & violatio voti in re parua eſt tantummodo venialis.

9 Hinc ſequitur, non incurri excommunicationem ab eo, qui mendatium iocoſum, aut verbum otioſum profert, quamuis ſuperior illud prohibuerit ſub graui excommunicatione; nam hoc peccatum eſt leue tàm in ſe, quàm per ordinem ad finem, vt ſuppono; conſequenter non eſt ſufficiens ad incurrendam maiorem cenſuram. Secus dicendum eſt, quando ſuperior ſub cenſura prohibet aliquid, quod licet ſecundum ſe ſit leue, nihilominus ſit graue ob circumſtãtiam, vel ob finem à ſuperiore intentum, vt accidit quando ſuperior præcipit clerico, ne comam geſtet; licet enim geſtare comã, non ſit de ſe mortale, nihilominus ſit mortale per ordinem ad finem à ſuperiore intentum, vt ob vitandum ſcandalum, &c.

10 Rogabis, quomodo poſſimus cognoſcere materiam, quæ de ſe leuis eſt, fieri grauem per ordinem ad finem à ſuperiore intentum in ferenda cenſura.

Reſpondeo cum Auila loco cit. dubio 3. hoc relinquendum eſſe iuditio prudentis viri, qui non debet æqualiter ferre ſententiam in omnibus; nam quæ reſpectu laicorum leuia ſunt, fieri poteſt, vt reſpectu clericorum ob ſtatus decentiam, & honeſtatem grauia cenſeantur.

Obijciens ſecundo. Poteſt aliquis excommunicari ob furtum, vel ob detentionem leuis materiæ; ſed furtum, vel detentio leuis materiæ eſt peccatum veniale; ergo poteſt aliquis excõmunicari ob peccatum veniale.

Reſpondeo, ſolutionem huius obiectionis conſtare ex ijs, quæ dicta ſunt in ſeptimo Præcepto Decalogi puncto 3. Quarè breuiter hic dico, illum, qui furatus eſt leuem materiam, nõ ligari excommunicatione *lata* contra fures. Ratio eſt, quia excommunicatio, cum ſit pœna grauis, ſupponit mortale peccatum; hic autem non peccauit mortaliter, niſi fortè commiſerit furtum cum alijs, quorum ſinguli abſtulerint rem leuem, quæ ſimul ſumpta conſtituat materiam grauem; tunc enim ſubiacet excommunicationi, eo quod particeps fuerit mortalis peccati, & furti grauis. Idem cum proportione dicendum eſt de excommunicatione lata contra iniuſtos detentores; nam ſequendo ſententiam, quæ aſſerit, eum, qui materiam leuem vni aufert, ſed neſciens, eidem ablatam fuiſſe aliam materiam, quæ ſimul ſumpta conſtituit materiam grauem, & notabilem quantitatem, teneri ſub mortali ſuam partem reſtituere, poſtquam cognouit aliam rem ab alijs ablatam, aſſerendum etiam eſt, illum, qui detinet rem leuem incurrere excommunicationem generaliter latam contra iniuſtos detentores, niſi reſti-

tuat

Digitized by Google

tuatrem ablatam, quæ ſimul ſumpta cum alijs conſtituit materiã notabilem, & graue detrimentum alteri infert. Ratio eſt, quia peccat mortaliter detinẽdo, & eſt cauſa iniuſta grauis damni; cenſura autem incurritur ob mortalem aliquam detentionem, & ob graue damnum, quod alteri infertur detinẽdo. Si tamẽ facta reſtitutione per vnum, materia ab alijs retenta non remanet notabilis, exiſtimo, alios non peccare mortaliter, nec incurrere excommunicationẽ detinendo, quia illorum detẽtio non eſt mortalis, nec eſt cauſa grauis damni. Ità Corduba in ſumma, q. 70. Sotus in 4. diſt. 22. q. 1. art. 2. Toletus, & alij apud Auilam 2. par. cap. 5. d. 2. dubio 3. quidquid ipſe dicat concluſione tertia.

11 Quæres, vtrum fur, qui abſtulit acum Titio Sartori, ob cuius ablationem Sartor paſſus eſt notabile damnum, incidat in excommunicationem latam cõtra fures, ideſt contrà illos, qui res Titio abſtulerunt.

Reſpondeo iuxtà dicta in ſeptimo Decalogi Præcepto pun. 2. q. j. non incidere in excommunicationem latam contrà fures, ſeù contrà eos, qui res Titio abſtulerunt; nã ad incurrendam prędictam excommunicationem requiritur peccatum mortale furti; qui autem abſtulit acum Sartori non commiſit peccatum mortale furti, eo quod abſtulerit rem exigui momenti, quamuis fuerit cauſa notabilis damni, ſeù lucri ceſſantis, & ex hoc capite mortaliter peccauerit ratione iniuſtæ damnificationis, non verò ratione furti, vt ſic; nàm fur dicitur, qui rem alteri iniuſtè appræhendit, & aufert; qui autem furatus eſt acum Titio Sartori, non appræhendit lucrum, quod ceſſauit Sartori: ergo non incurrit excommunicationem latam contra eos, qui res Titio abſtulerunt: ſicut neque in eam excommunicationem incidunt vſurarij, aut alij debitores, qui iniuſtè differunt ſatiſfacere creditoribus: non enim appellantur fures, ſed potius iniuſti damnificatores.

Dixi, non incidere in excommunicationem latam contra fures; nam ſi excommunicatio generaliter feratur contrà iniuſtos detentores, aut damnificatores, certum eſt, eum, qui ſurripuit acum Titio cum graui ipſius detrimento, ligari excommunicatione; niſi quamprimum poteſt, reſtituat: peccat enim mortaliter detinendo, & non reſtituendo ob damnum alteri iniuſtè illatum. Ita Arragonius 2. 2. q. 66. artic 6. dubio 4. Suar. d. 4. ſect. 6 num. 12. Nauar. c. 17. num. 4. Auila loc. cit. ad finem, Rebellus, Clauis Regia, & alii quos retuli in Decalogo loc. cit.

QVARTA PROPOSITIO.

12 AD incurrendam cenſuram requiritur effectus completus, quem legiſlator intendit ſub cenſura prohibere. Ratio eſt, tum quia lex non ligat, nec operatur vltrà legiſlatoris intentionem verbis expreſſam: tùm quia, verſamur in materia odioſa, quæ ſtrictè explicanda eſt: tùm quia verba cum effectu accipienda ſunt: vt bene oſtendit Nauar. de pęnit. diſt. j. ex cap. cum autem verba, num. 11. & patet ex l. j. §. hæc verba. Quare diligenter perpendenda ſunt verba, quibus cenſura fertur: nam quando verba ſignificãt, prohiberi effectum vltimum ſub cenſura, certum eſt, cenſuram non incurri, niſi ſecuto effectu: vnde ſi lata ſit excommunicatio propter homicidium, dicendum eſt, excommunicationem non incurri ſi homicidium attentatum fuit, ſed non ſecutum ob impedimentum aliquod naturale, & humanum, vel etiam ob impedimentum ſupernaturale, ac miraculoſum.

Hæc tamen doctrina intelligenda eſt, niſi ſub cenſura principaliter prohibeatur ipſa actio, vel conatus: vt benè aduertit Vgol. tab. j cap. 9. num. 1. vbi citat Nauar. in commentario de datis, & acceptis, nu. 13. & alii DD ſtatim citandi, nam quando principaliter prohibetur aliqua actio, ſtatim ea poſita incurritur cenſura: quia actus cenſetur ſufficienter completus quantum lex requirit.

13 Hinc ſequitur primò, illum non incurrere cenſuram canonis, qui proijcit ſagittã contrà Clericum, ſed illum non attingit. Ratio eſt quia non adeſt effectus, vel actio, quę principaliter prohibetur ſub cenſura: nam Eccleſia ſub cenſura excommunicationis prohibet violentam manuum iniectionem in clericum, ſeù percuſſionem Clerici: qui autem ſagittam proijcit, ſed Clericum non attingit, non cenſetur manus violentas in Clericum inijcere; præſertim cum verba legis ſtrictè accipienda ſint in materia odioſa. Ità Vgolinus tab. j. de cenſuris, cap. 9. §. 13. fol. 90. Auila 2. par. c. 5. d. ſ. 3 dub. 5. Suar. to. 5. d. 4. ſect. 3 n. 4. Filiucius qõ. 4. & 5. Coninc. diſp. 13. dub. 8. nu. 75. Regin. l. b. 9. nu. 216. Card. Felynus, & alii apud Vgolinum.

14 Secundò ſequitur, cenſuram non incurri, quando actus exterior non habet eam malitiam, quæ ſub cenſura prohibetur. Ità

Nauar.

Digitized by Google

Nauar.c.11.n.25. Auila 3.par.dub.11. Vaſq. dub.12 num.5. Suar.loc.cit.nu.15. Coninch. num.75. & alij contra Caietanum 2.2 q.12. art.1. vnde qui exterius profert hæreſim, ſed interius benè ſentit, non ſubiacet excommunicationi latæ contra hæreticos; nam cenſura fertur ob actum externum habentem malitiam hæreſis; qui autem exterius profert hæreſim, ſed interius benè ſentit, non exercet actum habentem malitiam hæreſis, quamuis exterius cenſeatur illam habere; nam deficiente voluntate, & conſenſu, deficit etiam malitia, & delictum, cuius cauſa lata eſt cenſura. Poſſet quidem Eccleſia excommunicationem ferre contra proferentē hæreſim externam, ſed de facto illam non tulit, cum ſolum excommunicet hæreticos, qualis non eſt, qui exterius profert hæreſim; ſed in mente non habet prauam opinionem. Idem nouiſſime docet Filiucius tract. 11. cap. 6. quæſito 4. & quæſito 6. nu. 176.

15 Tertiò ſequitur, mandantes, vel conſulentes non incurrere cenſuram nondum ſecuto effectu, quando ſcilicet effectus fuit principaliter prohibitus; mandatum verò, vel conſilium prohibitum fuit tantummodo acceſſoriè; vt accidit in excommunicatione lata contra percuſſores Clerici, in qua principaliter prohibetur percuſſio, & acceſſoriè prohibetur mandatum, vel conſilium percutiendi; vndè qui mandauit percutere Clericum, non labitur in excommunicationem ante ſecutam percuſſionem, vt etiam in ſimili dictum eſt in Tractatu de Fide de receptatoribus hæreticorum. Secus dicendum eſt, quando mandatum, vel conſilium principaliter prohibetur; tunc enim mandans, vel conſulens ligatur cenſura nondum ſecutò effectu; vt accidit in excommunicatione lata contra mandantes homicidium per aſſaſſinos; mandantes enim homicidiū per aſſaſſinos incidunt in excommunicationem ante ſecutum homicidium, eo quod ſub cenſura ęquè principaliter prohibeatur mandatum, ſicut homicidium, cap.1. de homicidio in 6. Ita Valentia tom.4. d. 7. q. 17. puncto 9. ad finem, Suarez loc.cit. Nauar.c. 27.num.11. Filiucius quæſito 5. nu.175. Coninch.loc.cit.nu.76. & alij DD. citati. Verū tamen eſt, quando dubitatur, an mandatum vel conſilium æquè principaliter prohibeatur, præſumendum eſſe, prohiberi tantummodo acceſſoriè; eo quod odia ſint reſtringenda, & in pęnis mitior, ac benignior pars accipienda ſit. Ita Nauar.lib.5. conſiliorum de ſentent. excommunic. conſil. 6. Auila 2. par.cap.5.d.3.dub.6. & alii communiter.

16 Quartò ſequitur, non incurri cenſurā ab eo, qui actionem aliquam exercet, de ſe inſufficientem ad effectum, prohibitum ſub cenſura. E.g. Titius vulnerat Caium non lethali vulnere, & Caius vulneratus perit, eo quod magnam generoſi vini quantitatem ſumpſerit, vel ob aliam cauſam contingenter occurrentem, Titius non ligatur cenſura ſi lata eſſet contra homicidas; quāuis Caius non periiſſet, ſi Titius non intuliſſet illi vulnus. Et hoc verum eſt, etiamſi Titius intentionem habuerit occidendi. Ratio eſt quia ad incurrendam cenſuram requiritur talis actio, qualis prohibetur ſub cenſura; ſed in propoſito caſu ſub cenſura prohibetur actio lethalis, ſeù homicidium, & non quælibet vulneratio; ergo Titius in propoſito caſu nō incurrit cenſuram; cum ipſe non inflixerit lethale vulnus, nec ipſe propriè ſit homicida; quamuis enim ad mortem aliquo modo cooperatus fuerit; nihilominus illius cooperatio cenſetur tantummodò cauſa remota mortis, quæ non prouenit propriè à vulnere ſed à cauſa ſuperueniente, quæ interimit ſubiectum vulnere affectum. Ita Suarez, d.4. ſect.3.num.6. Filiucius cap. 6. quæſito 4.nu. 167. & quæſito 5.num. 173. & alii, quos retuli de homicidio, & alibi.

17 Quintò ſequitur, excommunicationē, vel aliam cenſuram latam ſub conditione, non incurri ante conditionis euentum; nam ante conditionis euentum nondum adeſt effectus, vel actio prohibita ſub cenſura. Ita Suarez, diſp. 3. ſectione quarta & quinta Sayrus, lib. 1. cap. 11. num. 18. & alii communiter.

18 Sextò ſequitur, cenſuram non incurri ſemper ob quodlibet voluntarium. Ratio eſt quia ad incurrendam cenſuram requiritur talis actio, qualis prohibetur ſub cenſura; cum autem non ſemper quodcunque voluntarium adſit talis actio, ſequitur cenſuram non incurri, niſi adſit voluntarium requiſitum ad eam incurrendam. Quare, vt cognoſcatur, an cenſura contracta ſit per aliquam actionem, perpendenda ſunt verba legis. Quando verba legis abſolutè prohibēt aliquod delictum ſub cenſura, E.g. homicidium, cenſura incurritur occidendo voluntariè, eo voluntario, quod ſufficit ad mortale peccatum, & ad contumaciam contrà cēſuram; tunc enim cenſura fertur abſolutè ob tale delictum mortale; delictum autem eſt mortale, quando perpetratur cum voluntario ſufficiente ad peccatum mortale; Quando

do verò verba legis non abſolute prohibent aliquod delictum ſub cēſura, ſed poſtulant perfectum, & directum voluntarium, certū eſt cenſuram non incurri per quodlibet voluntarium, ſufficiens ad peccatum mortale; lex enim nòn operatur vltrà illud, quod verbis exprimitur, & declaratur. Quocirca quādo lex dicit, Qui temerè hoc fecerit, qui auſus fuerit, qui præſumpſerit, qui ſcienter, vel ex contemptu hoc egerit, anathematis vinculo obſtrictus ſit; non incurritur cenſura ob delictum quouis modo voluntarium; ſed ad eam incurrendam requiritur voluntariū directum, & ex certa ſcientia cenſuræ; vnde tranſgrediens præceptum ex negligentia quadam, vel ex inaduertentia, vel etiam ex ignorantia vincibili, & craſſa non incurrit excommunicationem in dictis caſibus; quāuis concedamus mortaliter peccare contra præceptum. Ita Suarez, d.4. ſect.3. num.9. Sāchez lib 9. de matrimonio, d.32. à num.33. vſque ad 43. Auila 2 par. c.5. d.5. dubio 9. ad finem. Salas de legibus diſp.15. ſect.9. num. 114. Molina ex parte tract. 5. diſp. 71. nu.13. pag. 441. Filiucius num. 166. & ſeqq. & alii communiter.

QVINTA PROPOSITIO.

19 Non poteſt pro peccato præterito cōmiſſo ferri cenſura; ſed ad eam incurrendam requiritur contumacia: vndè qui Miſſam die præterita non audiuit, non poteſt excommunicari propter omiſſionem Miſſæ, ſi non erat impoſitum præceptum Miſſæ audiēdæ ſub excommunicatione. Ita Sotus in 4. diſt.22. q.1 art.2. concl.2. Henriq. lib.13. cap.17. Sayrus, lib.1. cap.9. num.25. Vgolinus tab.1. c.9. §.5. Suarez, d.4 ſect.5. n. 6. Coninch num.13. & 78. Auila 2. p. cap.5. diſp.1. dub.10. Filiucius cap.6, quæſito 8. nu. 185. & alii contra Caietanum 2. 2. q 69. ar. 2. & alios. Ratio eſt tum quia ad incurrendam cenſuram requiritur admonitio; tùm quia ſequeretur, cenſuram non eſſe medicinam, ſed puram vindictam; hoc autem eſt falſum, cum cenſura feratur tanquam medicina ad auertendum hominem à peccato; quomodo autem poſſet homo auerti à peccato, ſi peccatum iam ſupponeretur commiſſum antè inflictionem cenſuræ? Hæc ratio idem probat, & oſtendit in cenſura interdicti, Suſpenſionis, & Excommunicationis; quamuis in excommunicatione res clarior ſit, magiſque manifeſta; nam Eccleſia non habet facultatem excommunicandi, niſi rebelles, & contumaces, qui nolunt ipſam audire, iuxtà illud, Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus, & Publicanus Matth. 18. qui autem iam commiſit peccatū, non fuit contumax, rebellis, & inobediens contra Eccleſiam, eo quòd Eccleſia nullam tulerit prohibitionem ſub excommunicatione pro tali delicto, vt ſuppono.

Non nego tamen, quin poſſit pro peccato præterito imponi aliqua pęna, E.g. priuatio officij, dignitatis, vel accedendi ad Euchariſtiam pro tanto tempore, &c. ſed hæc pœna non eſt cēſura propriè dicta, quæ per ſe ferat incommodum animæ: cum non feratur, ſub ea ratione, vt incommodum ſpirituale afferat; ſed per modum pęnè vindicatiuæ; vnde quando Clericus ob delictum iā perpetratum priuatur officio, & beneficio in vindictam commiſſi criminis, talis priuatio non habet rationem cenſurę; quamuis priuet Diuinis officijs: ſed habet rationem cuiuſdam incommodi temporalis, & quamuis detrimentum animæ afferat, quatenus priuat Diuinis officijs, hoc cenſetur per accidens; quia non fertur hac intentione, vt afferat huiuſmodi detrimētum ſed ſub hac intentione fertur cenſura, vt vltimate delinquens reſipiſcat, Suar. num.28. Coninch. num.83. Filiucius num. 184, & 190. quidquid dicat Toletus, l 1. cap.44. de ſuſpenſione, & Auila, d.3. dub 4. concluſ.1. de interdicto, & alii apud Suarez ſect.5.

PVNCTVM IV.

De cauſa materiali remota, ſeù ſubiecto cenſuræ.

1 *Quænam conditiones requirantur in eo, qui ligandus eſt cenſura.*
2 *An ſubiectum cenſuræ debeat eſſe homo viator.*
3 *An mortuus ligari poſſit cenſura.*
4 *An mandans incurrat cenſuram, ſi mandatarius exequatur mandatum poſt mortem mandantis.*
5 *An Dæmon cenſura ligari poſſit.*
6 *An animalia irrationalia ligari poſſint cenſuris.*
7 *An ſubiectum cenſuræ debeat eſſe homo baptizatus.*
8 *An debeat eſſe adultus, & doli capax.*
9 *An impuberes ligentur cenſuris.*
10 *An amentes, furioſi, ebrij, & dormientes ſic biaceant cenſuris.*

11 An

11 *An ſubiectũ cenſuræ debeat eſſe homo determinatus.*
12 *An debeat eſſe ſubditus.*
13 *An Summus Pontifex ſubijci poſſit cenſuris.*
14 *An quilibet baptizatus afficiatur cenſuris à Papa latis.*
15 *An Epiſcopi ligentur cenſuris Summi Pontificis.*
16 *An Cardinales ſubiaceant cenſuris.*
17 *An aliquis poſſit contra ſeipſum cenſuram ferre.*
18 *An æquales ligentur cenſuris.*
19 *An exempti ab Ordinarij poteſtate ligentur illius cenſuris.*

IN hoc Puncto quæremus conditiones requiſitas in eo, qui ligari poteſt cenſura, quæ appellatur cauſa materialis, ſeu ſubiectum cenſuræ.

VNICA PROPOSITIO.

1 QVinque ſaltem conditiones requiruntur in eo, qui ligari poteſt aliqua cenſura.

Prima eſt, vt ſit homo viator, ideſt agens vitam in hoc mortali corpore: Ratio eſt tũ quia nullus habet iuriſdictionẽ in defunctũ; ſed ſolùm viatores, vt patet ex verbis Matt. 18. Quęcunque ligaueritis ſuper terram, erũt ligata, & in cœlis: ille autem, qui non eſt viator: ſed eſt defunctus, non dicitur eſſe ſuper terrã: ergo non poteſt ligari cenſura. Tum qui a cenſura fertur ob contumaciam delinquentis, & ad illius emendationẽ; ſolus aũt homo viator eſt contumax contrà Eccleſiã, ſoluſque poteſt emendari; defunctus enim, cum ſit extrà Eccleſiam, non poteſt eſſe contumax contra ipſam, nec amplius emendari poteſt, ſi iam condemnatus eſt; tùm quia cenſura vel fertur in animam ſeparatam à corpore, vel in corpus. Si fertur in animam, inualida eſt cenſura, eo quod anima ſit extra forum Eccleſię; Si fertur in corpus, inualida eſt cenſura, eo quòd corpus ipſum per ſe ſit incapax cenſuræ, & illius effectus, nec poſſit emendari. Ità Nau. cap. 34. nu. 32. Suarez, d. 5. ſect. j. nu. 1. Sayrus, lib. 1. cap. 8. Vaſquez loco citando. Vgolinus tab. prima, cap. 17. §. 2. Couar. cap. alma 1. p. n. 8. Coninchus diſp. 13. dub 6. nu. 41. Filiucius tract. 11. cap. 5. quæſtio 2. Reginaldus lib. 9. nu 133. & alij communiter apud præcitatos DD.

Obijcies primò, Eccleſia poteſt publicum peccatorem mortuum priuare ſepultura, & ſuffragijs; ſicut re ipſa factum fuiſſe legimus à D. Gregorio, qui religioſum quendam priuauit ſuffragijs, & ſepultura; eo quod inuenta fuerit apud ipſum pecunia, ergo ſignum eſt, mortuos poſſe ab Eccleſia excõmunicari

Reſpondeo negando conſequentiam; nã ex illo antecedenti non infertur, mortuos ab Eccleſia excommunicari poſſe, & Eccleſiam habere circa mortuos directam iuriſdictionem, ſed tantummodo indirectam, quatenus præcipit viuis, ne pro mortuis ſuffragia ferant, illoſque donent ſepultura. Ita DD. citati.

Obijcies ſecundò. Mortuus in excommunicatione poteſt abſolui poſt mortem; ergo poteſt etiam excommunicari.

Reſpondeo, negando mortuum poſſe directè abſolui; cum Eccleſia non habeat in mortuum directam iuriſdictionem; ſed tantummodò poteſt mortuum indirectè abſoluere, quatenus poteſt concedere fidelibus facultatem ſepeliendi mortuum, & ſuffragia ferendi pro ipſo; ſicut etiam poteſt poſt mortem declarare ipſum excommunicatũ, vel interdictum propter cenſuram contractam, dum viueret, vt patet ex praxi Inquiſitorum, qui declarare ſolent, aliquem mortuum fuiſſe hæreticum, & excommunicatũ; hinc tamen non ſequitur; excommunicari poſſe mortuos; cùm Eccleſia non habeat in ipſos directam iuriſdictionem; Ità Couar. 1. relect. §. 11. nu. 8. Valent. tom. 4. d. 7. pun. 17. Vaſquez tract. 3. de excommunicatione, dub. 17. n. 6. Suarez Filiucius, & alij locis cit.

2 Ex dictis colligitur primo mortuum, qui commiſerat in vita delictum, propter quod lata erat comminatoria cenſura, non ligari cenſura poſt mortem. Ità Sayrus, lib. 1. c. 8. nu. 11. Vgolinus loco cit. nu. 5. Coninchus loco cit. nu. 43. & alij DD. cit.

3 Secundò, non incurri excommunicationem ab eo, qui mandauit Titio Clericum occidere, & Titius occidit illum poſt mortem mandantis. Ita DD. citati.

4 Tertiò, Dæmonem ligari non poſſe cenſuris. Tum quia non eſt homo viator; tùm quia non eſt capax effectus cenſuræ; tum quia cenſura fertur ad retrahendum contumacem à cõtumacia; Dæmon autem eſt obſtinatus, & pertinax in ſua contumacia. Ità Nauar. cap. 47. nu. 13. Filiucius cap. 5. qõ 1.

5 Quartò colligitur, animalia irrationalia non ligari cenſura. Ratio eſt tum quia non ſunt homines viatores; tùm quia ſicut animalia nõ ſunt capacia delicti, propter quod cenſura incurritur; ità neque ſunt capacia

cenſurę

cenſuræ, quæ delictum ſupponit. Ità Suarez, & Nau. locis citatis. Coninchus nu. 47. Filiucius quæſito 1. nu. 121. Reginald. nu. 134.

Neque obſtat, quòd animalia in aliquibus ſententijs feriantur anathemate, & excommunicatione; nam verbum anathematis, vel excommunicationis in eo caſu accipitur pro deteſtatione, & execratione, quo pacto ſolent etiam Dæmones, & hæreſes anathematizari.

6 Quintò, locum non ligari cenſuris; tùm quia non eſt homo viator; tùm quia ſicut non eſt capax delicti; ità neque cenſuræ, excepto interdicto locali, quod fertur in locum, non in pœnam ipſius loci, ſed in pœnam hominis; Cap. Si Ciuitas de ſententia excom. in 6. Ità Auila p. 5. d. 2. dub. 5. cócl. 2.

Secunda conditio eſt, vt ſit homo baptizatus. Ratio eſt quia Eccleſia non habet iuriſdictionem directam ſuprà non baptizatos etiãſi cathecumeni ſint iuxtà illud Pauli prima ad Corinth. 5. De ijs qui foris ſunt nihil ad nos; quid enim mihi de ijs, qui foris ſunt, iudicare? Ità Vgolinus loco cit. §. Sylueſt. excommunicatio primo, nu. 7. Coninchus nu. 44. Filiucius quæſito 3. Suarez loco cit. nu. 23. Reginald. nu. 135. & alij communiter. Verum tamen eſt, Eccleſiam habere poteſtatem indirectam ſuprà non baptizatos, quatenus præcipere poteſt baptizatis, ne communicent cum non baptizatis. Secus dicendum eſt de hæreticis, ſuprà quos Eccleſia directam habet iuriſdictionem, ratione characteris in baptiſmo ſuſcepti, conſequenter illos excommunicare poteſt; vt eſt communis Doctorum ſententia.

Tertia códitio eſt, vt ſit adultus; ideſt doli capax; ita communiter DD. Ratio eſt quia filii nondum adulti peccare non poſſunt; ergo neque ligari poſſunt cenſuris, quę ſupponunt peccatum; vndè ſi detur caſus, vt aliquis non adultus priuetur Sacramento Cófirmationis (poteſt enim puero nondum adulto conferri Sacramentum Confirmationis, vt inquit Suarez, tom. 5. d. 5. ſect. 1. n. 17. S. Thomas. Sylueſt. & alij, quos retulimus in Sacraméto Confirmat. pun. 4. propoſitione ſecunda) non dicetur priuari per modum cenſuræ, alioquin eſſet intollerabilis error.

7 Hinc ſequitur primò, impuberem doli capacé validè ligari poſſe cenſuris, non tantum à iure, ſed etiam ab homine latis: ſicut enim mortaliter peccare poteſt: ita etiam puniri poteſt cenſura, quæ fertur in pœnam peccati. Verum tamen eſt, impuberem, ideſt maſculum, qui nondum peruenit ad 14. annum, aut fœminam, quæ nondum peruenit ad 12., non poſſe licitè excommunicari ex communicatione lata ab homine, Argumẽto ex cap. fin. & ex Gloſſa ibidem: quamuis validè excommunicari poſſit: nullum enim ius extat, quod inualidam reddat cenſuram latam contra impuberes: immo conſtat impuberem ligari interdicto, quando populus interdicitur: cùm etiam ipſe teneatur ſeruare interdictum. Ità Suarez, d. 5. ſect. 3. n. 19. Coninchus nu. 45. Filiucius cap. 5. quæſito 4. nu. 131. & alii: quidquid dicat Vgolinus loco cit. §. 3. nu. 5. Sayrus, lib. 1. cap. 8. nu. 4. & alii afferentes impuberem non poſſe à Iudice excommunicari.

8 Secundò ſequitur, perpetuos amentes, inſanos, & furioſos non affici cenſuris, quia non ſunt capaces doli, nec habent vſum rationis, ita Coninchus nu. 47. & alii DD. cit. Concedo tamen furioſos, & inſanos poſſe affici cẽſuris propter aliquod delictum perpetratum eo tempore, quo in ipſis rationis vſus vigebat: nam ſufficienter cenſentur cõtumaces, & deliquiſſe contra legem continentem cenſuram: conſequenter affici poſſunt cẽſuris in pœnam delicti prohibiti ſub cenſura. Idem dicendum eſt de dormientibus, aut ebriis, qui aliquod delictum ſub cẽſura vetitum committunt tempore ſomni, vel ebrietatis, modò præuiderint delictum ſecuturum, illudque noluerint præcauere; nam ad incurrendam cenſuram nihil aliud requiritur, quam peccatum, & factũ ipſum ſub cenſura prohibitum: ſed iſti peccarunt, quando ante ſomnum, vel ebrietatem præuiderũt delictum ſecuturum tempore ſomni, vel ebrietatis & nihil aliud deerat ad incurrendam cenſuram, pręter factum ſub cẽſura prohibitum, ergò incurrunt cenſuram, quando tempore ſomni, vel ebrietatis ſequitur factum ſub cenſura prohibitum; vnde qui mandauit alteri percutere clericum, contrahit excommunicationem eo tempore, quo dormit, ſi tunc temporis mandatarius percutit clericum: tunc enim conſumatur delictum, propter quod lata eſt excommunicatio. Secus dicendum, ſi excitatus à ſomnó ante ſecutam percuſſionem ſufficiẽter impediuit, ne ſequeretur: tũc enim deeſt actio, ob quam impoſita eſt cenſura. quãuis præceſſerit peccatum. Ità Suarez, d. 5. ſect. 1. nu. 20. Vaſquez, & alii, quos retuli in tractatu de Peccatis omiſſionis, & commiſſionis, quoſq; citat Sayrus, lib. 1. cap 8. nu. 3. & ſequitur Coninchus diſp. 13. dub. 6. nu. 46. Filiucius quæſito 4.

Quarta

Quarta conditio requiſita ad incurrendā cenſuram excommunicationis eſt, vt ſit homo determinatus; non enim tota aliqua vniuerſitas, vel Collegium poteſt excommunicari, vt patet tùm ex Cap. Romana de ſent. excomm in 6. Tum quia huiuſmodi cēſura contineret errorem intolerabilem; nā ſæpè contingeret innocentes puniri grauiſſima excommunicationis pœna, quod à ratione videtur alienum. Ita Couar. 2. var. ca. 8. num. 9 Vaſquez tract. de excommun. dub. 17 num. 8. Rodriquez j parte, ca. 78. Sayrus, lib. 1. c. 8. à num. 17. Vgolinus loco cit. §. 4. Suarez diſp. 5. ſect. 1. num. 29. Filiucius trac. 11. cap. 5. quæſito 6. num. 138. & tract. 12. c. 1. quæſito 7. num. 20. Reginald. lib. 9. num. 138. Henriquez lib. 13. cap. 25. numero 4. & alii.

Dixi ad incurrendam cenſuram excommunicationis; quia cenſura ſuſpenſionis, & interdicti ferri poteſt in Communitatem, Capitulum, & collegium. Ratio differentię, cur ſuſpenſio, & interdictum ferri poſſit in communitatem, non verò poſſit excommunicatio, eſt, quia ſuſpenſio, & interdictum non ſunt pœnæ ita graues, ſicut excommunicatio; non enim priuant hominem internis animæ bonis; id eſt ſuffragijs, & auxilijs Eccleſiæ; ſicut priuat excommunicatio; vnde non eſt abſurdum innocētes aliquando ligari ſuſpenſione, & interdicto. Ita Suarez, diſp. 28. ſect. 3. num. 1. Rodriquez j. par. ca. 78. num. 2. Sayrus loc. cit. num. 2. & 20. Vgolinus, tab. 2. cap. 16. § 1. Filiucius, & Coninc. loc. cit. & alij.

Obijcies, excommunicatio fertur aliquādo contra vniuerſitatem, vel collegium; ergò ad incurrendam cenſuram excommunicationis non eſt neceſſe, vt illius ſubiectum ſit homo determinatus.

Reſpondeo, excommunicationem non ferri contra vniuerſitatem abſolutè, ſed in ſingulos delinquentes illius vniuerſitatis, & contra particulares perſonas, quæ ſufficienter determinantur per delictum ab ipſis cōmiſſum; vnde ſi feratur excommunicatio cōtra Mediolanenſes non obtemperantes Archiepiſcopo, huiuſmodi excommunicatio non cadit vage, & abſolutè ſupra omnes Mediolanenſes, etiam ſupra obedientes, ſed tantummodò cadit ſupra inobedientes, qui ſufficienter determinantur per ipſorum inobedientiam; & hoc modo cenſura excommunicationis dicitur cadere ſupra perſonas determinatas; non verò ſupra vniuerſitatē abſolutè. Ita Suarez, d. 5. ſect. 2. num. 2. Con. loc. citato, & Filiucius quæſito 6 & alii communiter.

Quinta conditio eſt, vt qui ligatur cenſura, ſit inferior, & ſubditus ferenti cenſuram. Ratio eſt quia poteſtas ferendi cenſuram pertinet ad iuriſdictionem coercitiuam, quæ poteſt tantummodo in inferiores, & ſubditos exerceri, ita Vaſquez loc. cit. num. 6. Suarez num. 16. Filiucius quæſito 5. Nau. & alii communiter.

9 Ex quo patet primò, Summum Pontificem nō poſſe ſuſpendi, excommunicari, vel interdici; quia nullum habet ſuperiorem, nec ipſe eſt vllo inferior cap. cuncta per mūdum 9. q. 3. ita DD. cit.

10 Secundò, quemcunque alium hominē baptizatum poſſe irretiri cenſuris latis à Summo Pontifice, nam quilibet homo eſt illo inferior, ita DD. cit.

11 Si quæras, vtrùm Epiſcopi ligentur cenſura lata generaliter à Summo Pontifice.

Reſpondetur diſtinguendo, vel iſta cenſura eſt excommunicatio, vel ſuſpenſio, vel interdictum. Si eſt excommunicatio, Epiſcopi ligantur, niſi illorum fiat exceptio lex enim generalis generaliter intelligenda eſt. Ita Suarez, d. 5. ſect. 4. num. 3. Ratio eſt tùm quia Epiſcopi ſunt ſubditi Summo Pontif. tùm quia vbi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus. Ita Nauar. c. 27 num. 161. Syluest. verbo Epiſcopus in fine, Auila 2. par. cap. 5. diſp. 3. dubio 1. Suarez diſp. 5. ſect. 1. num. 30. Filiucius cap. 5. quæſito 8. tract. 11 & tract. 12. cap 1. quæſito 7. num. 23. Vgolinus tab. j. cap. 17. §. 6 num. 12 Si verò cenſura generaliter lata à Summo Pontifice eſt ſuſpenſio, vel interdictum, dicendum eſt Epiſcopos non ligari, niſi fiat illorum expreſſa mentio Ita communiter DD. in Cap. Quia periculoſum, de ſent. excommun. in 6.

12 An verò Cardinales ligentur cenſuris generaliter latis, colligi poteſt ex dictis de legibus, q. 1. punct. 6. verſ. 13. Card. & videri poteſt Azorius j. par. l. 5. c. 19. q. 5. Salas de legibus diſp. 14. ſect. 14. & Vgolinus tab j. de cenſuris, cap. 17. §. 6. nu. 10. vbi oſtendit Cardinales ligari cenſuris generaliter latis, vt patet ex rationibus allatis de Epiſcopis.

Neque obſtat, inquit Vgolinus, ipſorum fieri aliquando expreſſam mentionem; hoc enim non tollit, quin cenſeantur comprehenſi in cenſura generaliter lata, etiamſi ipſorum non fiat expreſſa mentio, nam aliquando fit expreſſa mentio ad tollendum

omne dubium,& abundans cautela non nocet, Argumento ex lege Teſtamentum, C.de teſtamentis.

13 Tertiò patet, neminem poſſe poteſtate propria ſe ipſum excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere; nullus enim eſt inferior ſe ipſo, nec habet poteſtatem coactiuã contra ſe ipſum, cap. quoties 1. q.7. & ibi. DD. communiter teſte Suarez diſp.1.ſect.4. verſ.ſecunda,& diſp.5.ſect.1. num.28. Reg. num. 140. immò non videtur capax huiuſmodi poteſtatis, quia videtur contra naturam iuriſdictionis contentioſæ.

Neque obſtat primo cap. facilius de pœna d. 1. facilius Deum placabunt qui ſe ipſos excommunicabunt; nam verbum excommunico accipitur ibi pro verbo redarguo, & remoueo: ſenſus igitur eſt Deum facilius placandum ſi delinquens ſe ipſum redarguerit, vel ab altari remouerit.

Neqe obſtat ſecundo cap. nunc autem d. 27. tuo te ore condemna, intelligitur enim iudicialiter, ſed Papatum deponendo, & proprium errorem fatendo, vt ab Eccleſia iudiceris. Vide Suarez loco cit. Filincium c. 2. quæſito 9 num 41. Vgolinum, & alios DD. ſtatim citandos.

Ex quo fit vt accipiens à Summo Pontifice poteſtatem ferendi excommunicationẽ contra omnes ſurripientes rem alienam in notabili quantitate, non incurrat excommunicationem ſurripiendo. Secus dicendũ eſt, ſi ipſe non ferat cenſuram, ſed illam denunciet, tanquam latam à ſuperiore; tunc enim denuncians incurrit cenſuram delinquendo contra præceptum ſuperioris, quia eſt inferior & ſubditus; vndè ſi Summus Pontifex ferat excommunicationem contra omnes furantes, & præceptum imponat Epiſcopo denunciandi illam excommunicationem, certum eſt Epiſcopum ſurripiendo incurrere excommunicationem, ſicut eam incurrunt alii ſurripientes. Ita Nauar. cap. 27. num.9. Vgolinus tab 1.cap.17. Coninch. num.44. Suarez loc.cit. & alii communiter. Vide Salas d 14. ſect.3. num.35 fol.319.& quæ diximus de legibus loco cit.

Vtrùm verò ſuperior interdicens aliquẽ locum teneatur ad ſeruandum interdictum, dicam infrà teneri, & ſubiacere pœnis à iure communi latis contra violantes interdictum; verum tamen eſt in eo caſu non incurri illas pœnas, quaſi à ſe latas, ſed vt latas a iure communi, præcipiente interdictum inuiolabiliter ſeruari, vt patebit ex dicendis de interdicto.

14 Quartò patet æqualem non poſſe ab vllo excommunicari, ſuſpendi, vel interdici interdicto perſonali auctoritate propria; nam æqualis non eſt inferior, nec par in parem habet imperium, Cap. Innotuit de electione in ſexto; ex commiſſione verò, & poteſtate delegata, accepta à ſuperiore poteſt aliquis ab æquali excommunicari, interdici, vel ſuſpendi; quia per commiſſionem, & delegationem factus eſt illo inferior; vnde Parochus, vel Epiſcopus, accepta poteſtate à Summo Pontefice, poteſt alium Epiſcopũ, vel Parochum excommunicare, &c.

15 Quinto patet, habentes priuilegium à Summo Pontifice, per quod eximuntur ab Epiſcopi auctoritate, & iuriſdictione, non ligari cenſuris latis ab Epiſcopo; quale priuilegium habere ſolet Rex, & Imperator. Ratio eſt quia habentes huiuſmodi priuilegium non cenſentur in hac re ſubditi Epiſcopo.

PVNCTVM V.

Vtrùm ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius, & vtrum tot cenſuras incurrat, quot ſunt actus contrà præceptum continens cenſuram, vel quot ſunt ſuperiores, qui actum ſub cenſura prohibent.

1 *An ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius.*

2 *An tot cenſuræ incurrãtur, quot ſunt actus contra præceptum.*

3 *An Clericum ſæpius ſucceſsiuè percutiens ligetur vnica cenſura.*

4 *An furans in Eccleſia committat peccatũ duplex, & duplici afficiatur cenſura, ſi lata ſit.*

5 *An plures cenſuras incurrat verberans Clericum per aliquod tempus.*

6 *An percutiens plures Clericos ſucceſsiuè tot cenſuras incurrat quot ſunt clerici.*

7 *An percutiens plures Clericos vnico actu, pluribus ligetur cenſuris.*

8 *An plures cenſuræ incurrantur ab eo, qui facit vnum actum habentem plures circunſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt cenſura.*

9 An

9 *An percutiens Sacerdotem, qui ſimul eſt Diaconus, & Subdiaconus, aut Monachum initiatum prima tonſura, plures incurrat cenſuras.*

10 *An faciens contra Clementinam primam de ſepulturis incurrat plures cenſuras.*

11 *An tot cenſuræ incurrantur, quot ſunt ſuperiores prohibentes.*

12 *An deferens arma Saracenis plures contrahat cenſuras.*

13 *An ligetur duplici cenſura, qui facit aliquid prohibitum à iure communi, & à iure particulari.*

14 *An plures incurrat cenſuras, qui non denunciat blaſphemum.*

15 *An contrahat plures cenſuras, qui facit cõtra leges ſæpius repetitas.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 QVi ſemel ligatus eſt vna cenſura, eſt adhuc ſubiectum capax alterius nõ tãtum diuerſæ rationis, ſed etiam eiuſdem. Ità Syluest. verbo excommunicatio primo, nu. 10. Suarez, d. 5. ſect. 2. Auila 2. parte, cap. 4. diſp. vnica dubio 7. Filiucius tract. 1 t. ca. 5. quæſito 7. & alii communiter. Ratio eſt tum quia ſic exprimitur in Cap. Cum pro cauſa de ſententia excommunicationis, & Cap. Engeltrudam, 3. q. 4. & Cap. Ità quorũdam de Iudæis. Tùm quia ligatus cenſura poteſt adhuc tranſgredi legem continentẽ cẽſuram; ergo poteſt adhuc illam incurrere; vnde, qui ſemel Clericum percuſſit, & contraxit excommunicationem, poteſt nouo anathematis vinculo ligari iterum percutiendo eundem, vel alium Clericum.

Dices, qui ſemel excommunicationem contraxit priuatus eſt omnibus cõmunibus bonis; ergo non poteſt nouam excommunicationem incurrere, qua iterum priuetur iiſdem bonis.

Reſpondeo negando conſequentiam: poteſt enim iterum ſubiici cenſuræ, quæ licet actu non priuet illis bonis, cum cadat in ſubiectum illis iam priuatum: nihilominus vim habet priuandi, & obſtrictus cenſuris dici poteſt priuatus bonis communibus variis titulis, vt in ſimili conſtat de peccatore, qui plura cõmittit peccata mortalia, quorũ ſingula apta ſunt ad priuandum gratia.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 TOt ſunt cenſuræ, quot ſunt moraliter, & formaliter actus contra præceptum, ſeù quot ſunt tranſgreſſiones formaliter, & moraliter; vnde vbi eſt moraliter, & formaliter vnus actus contra præceptum, ſeù vna tranſgreſſio, ibi eſt vna tantum cenſura; vbi verò ſunt plures trãſgreſſiones formaliter, ibi ſunt plures cenſuræ. Ratio eſt quia lex ponit cenſuram propter tranſgreſſionem ipſius legis; ergo vbi eſt vna tranſgreſſio, ibi eſt vna cenſura, & vbi multiplex tranſgreſſio, ibi etiam multiplex cenſura reperitur.

3 Ex quo ſequitur, eum qui Clericum ſæpius ſucceſſiuè percutit, incurrere vnam tantummodò excõmunicationem; nam cõmittit vnam trãſgreſſionem, & illi plures actus reputantur vnus actus moraliter. Secus ſi percutiat ſæpius cum interruptione morali; tunc enim contrahit plures excommunicationes propter multiplicem tranſgreſſionem.

4 Hinc etiam ſequitur, furantem in Eccleſia (poſito quod furari in Eccleſia ſit duplex peccatum mortale ſpecie diſtinctum, videlicet iniuſtitiæ, & ſacrilegij) ligari duplici excommunicatione, ſi lata eſſet excommunicatio contra fures, & contra ſacrilegos. Ratio eſt quia illa actio furti, quamuis ſit vna numero entitatiuè, & phyſicè; nihilominus eſt multiplex formaliter, & moraliter; vbi autem eſt actio, vel tranſgreſſio multiplex formaliter, & moraliter, ibi etiam eſt multiplex peccatum. Verùm quia hæc doctrina ſatis difficilis apparet, nec poteſt vno vel altero exemplo ſufficienter explicari, referam aliqua quæſita in cenſura excommunicationis, quæ cæteris cenſuris applicata, omnes difficultates elucidabunt, omneſque nodos diſſoluent.

5 Quæres igitur primò, vtrum verberans Clericum per aliquod tempus incurrat tot cenſuras, quot ſunt verbera, quibus illum percutit.

Reſpondeo diſtinguendo, Aut verberat ſucceſſiuè, & ſine interruptione, Aut verberat cum interruptione morali. Si verberat ſucceſſiuè, & ſine interruptione, incurrit vnã tantummodò cenſuram, vt colligitur ex Canone pro cauſa de ſententia excommunicationis. Ratio eſt quia cenſetur vna tantum actio moraliter, vna percuſſio, vna tranſgreſſio, vnum delictum. Si verò verberat cũ interruptione morali, tot cenſuras incurrit, quot ſunt verbera moraliter interrupta; nã adſunt plures tranſgreſſiones formaliter. Ità Suarez, diſp. 5. ſect. 3. Vgolinus, tab 1. c. 16. §. 3. nu. 5. vbi citat Io. Andream. Videre

quæ diximus, q. 3. de Peccatis pun. 4. ex quibus facilè poteritis colligere quando nam actus moraliter interrumpantur.

6 Quæres ſecundò, vtrùm percutiens plures Clericos ſucceſſiuè incurrat tot excommunicationes, quot ſunt clerici, quos ſucceſſiuè percutit abſque interruptione.

Reſpondeo, incurrere tot excommunicationes, quot ſunt Clerici, qui ſucceſſiuè percutiuntur. Ratio eſt quia iſtæ percuſſiones ſunt plures formaliter, & numero diſtinctæ; vnitas enim numerica percuſſionum non tantum deſumitur à continuatione temporis, & actionis; verum etiam ab obiecto, circa quod exercetur actio, & percuſſio; vt patet ex dictis de Peccatis loco citato, & patet à ſimili de vnitate motus; cum autem in propoſito caſu ſint plura obiecta, ideſt plures Clerici, qui percutiuntur, ſequitur eſſe plures percuſſiones formaliter, & numero diſtinctas, quarum ſingulæ inducūt excommunicationem. Quare qui vnum occidit, & poſteà alium abſque interruptione, non incurrit vnam tantummodò excommunicationem, ſed duas; non enim dicitur commiſiſſe vnum homicidium, ſed duo; ſicut qui fornicatur cum vna, & ſtatim ad aliam accedit, non dicitur vnam, ſed duas fornicationes commiſiſſe. Ità Suarez loco cit. nu. 6. & alij communiter.

Obijcies primò cōtra primum quæſitum. Qui fornicatur cum vna, & ſtatim cum eadem de nouo fornicatur abſque temporis interruptione, committit duo peccata fornicationis, ergo etiam qui vnum Clericum ſæpius abſque interruptione percutit, ſæpius incurrit excommunicationem, iuxtà numerum verberum, & percuſſionum.

Reſpondeo, fornicantem ſucceſſiuè cum eadem perſona, plura fornicationis peccata committere; quia exercet plures actiones, quæ habent terminum definitum, in quo perficiuntur, vt patebit ex dicendis in ſequenti obiectione.

Obijcies ſecundò contra ſecundum quæſitum. Qui ſucceſſiuè ab vno & eodem ſurripit pecuniam, & ligna toto vno die, non dicitur committere plura peccata furti, ſed vnum tantùm; ergo pari ratione qui ſucceſſiuè percutit plures Clericos, vnum tantummodò peccatum committit, conſequenter contrahit vnam tantum excommunicationem.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quia ſurripiens ſucceſſiuè ab eodem, facit iniuriam ſucceſſiuè vni, & eidem, & eius furtum non habet terminum definitum. Pro maiori intelligentia vtriuſque obiectionis propoſitæ.

Aduertendum eſt, cum Suarez loco cit. n. 7. actionem, quæ exercetur, aut verſari circa terminum definitum, in quo perficitur ipſa actio, aut verſari circa terminum, qui non eſt certus, nec definitus; ſed habet extēſionem; & latitudinem. Quando actio verſatur circa terminum definitum, & in eo cōſumatur, multiplicata actione multiplicantur peccata, conſequenter tot cenſuræ incurruntur, quot ſunt actiones multiplicatæ, vt patet exemplo illius, qui ſæpius ſucceſſiuè fornicatur, quem conſtat tot peccata committere, quot ſunt fornicationes, quamuis fornicationes fiāt ſine mora temporis cum vna, & eadem perſona; nam actus fornicationis habent terminum definitum, in quo conſumantur, ita, vt fornicatio ſequens non continuetur cum præcedente, nec cum ea faciat vnam actionem moralem. Secus dicendum eſt de furto, & de percuſſione facta ſucceſſiuè contra vnum, & eundem clericū; cum enim furtum, & percuſſio non habeant certum, & definitum terminum, vel materiam, dicendum eſt furtum, & percuſſionem continuari, ſi fiant ſucceſſiuè, & reſpectu eiuſdem perſonæ, conſequenter conſtituere vnum peccatum. Si verò fiant ſucceſſiuè cōtra diuerſas perſonas, non dicuntur continuari, aut conſtituere vnum peccatum; ſed multiplex; quia ſucceſſiuè fit iniuria multis quibus aliquid ſucceſſiuè ſurripitur, aut quibus iniuria infertur percutiendo.

7 Quæres tertiò, vtrùm percutiens, vel occidens ſimul vno actu plures clericos incurrat plures excommunicationes, iuxtà numerum clericorum, qui percutiuntur, vel occiduntur.

Reſpondeo cum Suarez loco cit. & alijs contra Nauarrum, c. 6. nu. 18. & alios, probabiliter defendi poſſe, incurrere vnam tantum excommunicationem. Ratio eſt quia tot numero cenſuræ incurruntur, quot ſunt numero peccata, & tranſgreſſiones, ſed in propoſito caſu eſt vnum tantummodò numero peccatum, & vna tranſgreſſio; ergo eſt vna tantum numero cēſura; minor patet ex dictis de peccatis; nam qui vno actu malum imprecatur vni familiæ, committit vnū tantummodò peccatum; quamuis in ea familia plures exiſtant perſonæ, vt concedit etiam ipſe Nauar. loco cit. & Henriquez, lib. 5. cap. 8. nu. 4. Præterea proiiciens blaſphemiam in duodecim Apoſtolos, vno tā-

tum

tum blaſphemiæ peccato ſe coinquinat, etiamſi eãdem blaſphemiam ſæpius repetat ſine interruptione, ac interuallo; quamuis contrarium ſequatur Vaſquez, de pœnit.q. 91.art.1. dub.4.nu.4. Rurſus verſans eodem tempore cum pluribus excommunicatis cõmittit vnum tantummodo peccatum, & vnã minorem excommunicationem incurrit; ergo etiam percutiens vno actu plures Clericos, vnum peccatum cõmittit, conſequenter vnam tantummodò cenſuram incurrit.

Dixi probabiliter defendi poſſe, quia cõtraria ſententia tutior eſt, eamque tuetur Nauar.loco cit. Zerola de pœnit. c.12.quæſito 48. Sayrus, lib.1.c.10. num.9. Vgolinus tab.j.cap.16.§.3.n.8. vbi citat Io. Andréam, eamque dicit Suarez videri ſequendam in praxi. Idem ſentire videtur Henriquez, lib. 5.cap.5.nu.4.& Vaſquez loco cit. nu.4.& 7.

Obiicies primò contra hoc tertium quæſitum. Vnitas peccatorum non deſumitur tantum ex vnitate actionis; ſed etiam ex multiplicitate perſonarum, & ſubiectorum, circa quæ verſatur actio, vt dictum eſt in ſecundo quæſito; ſed in propoſito caſu reperiuntur plures perſonæ, & plura ſubiecta circa quæ verſatur actus percuſſionis; ergò ſunt plura numero peccata, conſequenter etiam plures cenſuræ.

Reſpõdeo, vnitatem, & multiplicitatem peccatorum deſumi ex vnitate, vel ex multiplicitate perſonarum, & ſubiectorum, quando actio fit ſucceſſiuè circa plures perſonas; non verò, quando fit tota ſimul circa plures perſonas, vt patet exemplis adductis in tertio quæſito.

Obijcies ſecundò, quando plures vnum Clericum occidunt, omnes incurrunt excommunicationem; ergò à pari quando vnus vno ictu plures Clericos occidit, plures excommunicationes incurrit.

Reſpondeo negando conſequẽtiam: Ratio diſparitatis eſt quia quando plures vnũ Clericum occidunt, plura peccata committunt, iuxtà numerum perſonarum concurrentium ad occiſionem: quando verò vnus vno ictu plures occidit, committit tantum vnum peccatum, vnam tranſgreſſionem, & vnicam actionem terminatam ad plures.

Obiicies tertiò. Si occidens vno actu plures Clericos ligaretur vna tantum excommunicatione, ſequeretur ipſum reportare commodum ex ſuo delicto: quia eodem modo incurreret vnam excommunicationem occidendo plures, atq; occidendo vnũ tantùm. ſed hoc non videtur admittendum; ergò neque videtur admittendum, percutiẽtem vno actu plures Clericos ligari vna tãtum excommunicatione.

Reſpondeo, percutientem vno actu plures Clericos non reportare commodum ex ſuo delicto: ſed vna excommunicatione puniri propter vnam tranſgreſſionem, vnum actum, & vnum peccatum: tot enim cenſuræ incurruntur, quot ſunt tranſgreſſiones, ac peccata.

Obiicies quartò. Occidens, vel percutiens plures Clericos ſucceſſiuè, & diſtinctè tot cenſuras contrahit, quot ſunt perſonæ percuſſæ, vel occiſæ: ergò etiam percutiens, vel occidens vno actu plures Clericos, tot cenſuras incurrit, quot ſunt perſonæ percuſſæ, vel occiſæ: videtur enim eadem ratio.

Reſpondeo negando conſequentiam: ſicut non valet dicere, qui vnum Clericum ſępius cum morali interruptione percutit, multoties cenſuram incurrit: ergo etiam multoties incurrit percutiendo ſine interruptione. Quare falſa eſt conſequentia: quia percuſſio ſine interruptione eſt vna actio moraliter: conſequenter vnam tantum inducit cenſuram: ſicut etiam actio, qua plures ſimul occiduntur, poteſt dici vna actio moraliter, vna tranſgreſſio, vnum homicidium adæquatum, reſpiciens plures perſonas per modum vnius obiecti: conſequenter vnam tantùm inducit excommunicationem.

Obiicies quintò. Si actio, qua plures ſimul percutiuntur, cenſetur vnica tranſgreſſio, ſequitur illum, qui plures Clericos vno actu percuſſit, vel occidit, ſatisfacere dicendo in Confeſſione, ſe commiſiſſe vnum homicidium: vel ſemel percuſſiſſe, ſequendo ſentẽtiam illorum, qui aſſerunt, circunſtantias aggrauantes non eſſe neceſſariò exprimendas in Confeſſione: ſed falſum eſt, eum qui percuſſit, vel occidit vno actu plures Clericos, ſatisfacere dicendo in Confeſſione, ſe commiſiſſe vnum homicidium, vel ſemel percuſſiſſe: ergò etiam falſum eſt actionem, qua plures ſimul percutiuntur vnico actu, eſſe vnicam tranſgreſſionem, & vnicum peccatum.

Reſpondeo negando ſequelam maioris. Dico enim, hanc non eſſe circunſtantiam tantummodo aggrauantem: ſed aliquid ſe tenens ex parte obiecti, & conſtituẽs actum in ſuo eſſe indiuiduali: conſequenter aſſero, exprimendum eſſe numerum perſonarum in confeſſione, vt cognoſcatur ſubſtantia actus; vt pluribus oſtendi in Sacramento

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Pœnitentiæ cum Valentia, & idem tenet Reginald.lib.6.nu.129.

Quæ diximus in tribus præcedentibus quæſitis ad hanc vnam concluſionem reuocari poſſunt. Vbi eſt vna numero tranſgreſſio, ibi eſt vna numero cẽſura: eſt autem vna numero tranſgreſſio moraliter, quando actio fit tota ſimul, vel etiam ſucceſſiuè circa eandem perſonam, modò actio non habeat certum, & definitum terminum, in quo ipſa compleatur: quando verò actio fit circa plures perſonas ſucceſſiuè, cenſetur multiplex tranſgreſſio: conſequenter multiplex cenſura incurritur. Secus ſi circa omnes perſonas fiat tota ſimul, tunc enim dici poteſt vna tranſgreſſio, & vnum delictum, conſequenter probabiliter defendi poteſt, per ipſam incurri vnam tantummodò cenſuram.

8 Quæres quartò, vtrum plures cenſuræ contrahantur ab eo, qui facit vnum actum habentem plures circumſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt excommunicatio, E. g. aliquis vno actu percutit monachum initiatũ prima tonſura, aut percutit Sacerdotem, qui ſimul eſt Diaconus, & Subdiaconus, aut furatur in Eccleſia: quæritur, vtrum contrahat duplicem cenſuram, vnam, quia percutit monachum, alteram quia percutit Clericũ, vnam quia percutit Sacerdotem, alteram, quia percutit Diaconum, vnam quia committit furtum, alteram quia committit Sacrilegium; ſi ponamus furari in Eccleſia duplicem habere malitiam, vnam iniuſtitiæ, alteram Sacrilegij, ſimulque ponamus, latam eſſe excommunicationem propter furtum, & propter Sacrilegium.

Reſpondeo cum Suarez loco cit. nu. 13. Sayro, l.1. cap.10. num.10. & alijs contrahi plures cenſuras, quãdo actus ille habet plures circumſtantias mutantes ſpeciem actus moralis, ſingulas ſub cenſuris prohibitas. Secus, quando circumſtantiæ non mutant ſpeciem; ſed ſunt eiuſdem ſpeciei. Ratio, cur plures cenſuræ incurrantur, quando actus mutat ſpeciem eſt, quia quamuis ſit vnicus actus materialiter, phyſicè, & entitatiuè; nihilominus formaliter ſunt plura peccata, pluresque tranſgreſſiones; ſed tot cenſuræ incurruntur, quot ſunt actus, & peccata prohibita ſub cenſura, ergo plures cenſuræ contrahuntur, quando actus plures habet circumſtantias mutantes ſpeciẽ actus moralis, prohibitas ſub cẽſuris. Secus quando circũſtantiæ nõ mutant ſpeciem; ſed ſunt eiuſdẽ ſpeciei, tunc enim eſt vna actio moraliter, vna tranſgreſſio, conſequẽter vna cenſura.

9 Hinc ſequitur primo, percutientem Sacerdotem, qui ſimul eſt Diaconus, & Subdiaconus, non incurrere plures excommunicationes, quia committit vnum peccatum formaliter contra reuerentiam debitam ſtatui clericali; circumſtantiæ enim Sacerdotis, & Diaconi non ſunt circumſtantiæ mutantes ſpeciem in hoc caſu, ſed accidentaliter tantum ſe habent ad tranſgreſſionem legis, quę ſolum ſpectauit ſtatum clericalem, non verò ordinem, quo aliquis eſt initiatus, vt benè ait Vgolinus tab. prima, c.16.§.3. ad finem. Secus dicendum eſt, inquit Suarez loco cit. nu. 9. de percutiente monachum initiatum prima tonſura; nam illius percuſſio cenſetur duplex tranſgreſſio, vna cõtra reuerentiam debitam ſtatui Clericali, altera contra reuerentiam debitam ſtatui religioſo; nam circumſtantia monachi diuerſa eſt ſpecie à circumſtantia Clerici; cum alia ſit conſecratio Clerici, & alia religioſi; conſequenter alia ratione debeatur reuerentia, vt clerico, & alia, vt religioſo.

10 Secundò ſequitur, facientem contra Clementinam primam de ſepulturis, poſſe vnica actione, plures malitias habente, incurrere plures cenſuras; nam in dicta Clementina quatuor prohibentur ſub excommunicatione latæ ſententiæ, videlicet ſepelire ſcienter aliquem publicum excommunicatum, vel vſurarium, vel nominatim interdictum, vel tempore interdicti in caſibus non conceſſis.

Ex quo fit, vt ſepeliens in loco Sacro vſurarium, qui ſimul ſit excommunicatus publicus, & nominatim interdictus, incurrat tres excommunicationes; committit enim triplicem inobedientiam pro diuerſis cauſis prohibitam, ſeu triplex Sacrilegium formaliter diuerſum, vnum ſepeliendo vſurarium; facit enim contra prohibitionem factam ſub excommunicatione. Secundum violãdo excommunicationem, ſepelit enim excommunicatum publicum, qui priuatur Eccleſiaſtica ſepultura ratione excommunicationis. Tertium violando interdictum, quod eſt cenſura ſpecie diuerſa ab excommunicatione; conſequenter ſepeliens dictũ vſurarium excommunicatum, & interdictũ incurrit tres excommunicationes, quia facit contra tres prohibitiones diuerſarum rationum, poſitas ſub excommunicatione. Ità Vgolinus tab. prima, c.16. nu.4. Suarez loco, citato, & alij communiter contra quendam Ioannem de Sancto Georgio, quem citat Vgolinus, aſſerẽtem in prædicto caſu vnam tantum-

Digitized by Google

tantummodò cenſuram incurrere; ſicut vnā tantum excommunicationem incurrit percutiens ſæpius ſucceſſiuè eundem Clericum. Secus dicendum eſt de illo, qui ſepelit hominem interdictum tēpore interdicti; hic enim incurrit vnam tantum cenſuram; quia violat prohibitiones, & cenſuras eiuſdem rationis; vt ait Suarez loc. cit. contra Sayrū, l. 1. cap. 10. num. 10.

TERTIA PROPOSITIO.

11 FAciens aliquem actum prohibitum à pluribus, ſub cenſura nō incurrit tot cenſuras, quot ſunt ſuperiores prohibentes illum actum ſub cenſura, quando ſuperiores prohibentes habent eandem poteſtatē. Secus quando habent diuerſam. Ita Suarez d. 5. ſect. 3. num. 13. Coninch. de pœnit. diſp. 7. dub. 6. num. 46. Vgolin. tab. j. cap. 16. §. 3. Sayrus, l. 1. c 10. num. 11. Paludanus in 4. d. 18. q. 2. ad finem, Filiucius cap. 5. quæſito 7. num. 142. Nauar. in Cap. Ita quorundam de Iudæis notabili 11. & alii. Quando igitur actus prohibetur à multis habentibus eandem poteſtatem, incurritur vna tātummodo cenſura faciendo aliquem actum ab ipſis prohibitum; nam quamuis conditores cenſuræ multi ſint materialiter; nihilominus formaliter in poteſtate videntur vnus, & non cenſentur velle ferre plura præcepta formaliter diſtincta, ſeù nouum ius; Quando verò actus prohibitus eſt ab habentibus diuerſam poteſtatem, tot cenſuræ incurruntur, quot ſunt ſuperiores prohibentes, modò quiſque tulerit cenſuram tanquam ſuā, & intenderit ferre nouum ius, & imponere nouam pœnam. Ratio eſt quia committitur multiplex contumacia formaliter loquendo: quamuis ſit vna materialiter; cenſuræ autem incurruntur ob contumaciam.

Obijcies, qui facit contra plures leges, & præcepta ex eodem motiuo impoſita à diuerſis ſuperioribus, committit vnum tantummodo peccatum, & vnā tranſgreſſionē; ergo incurrit vnam tantummodò cenſurā.

Reſpondeo negando conſequentiam Ratio eſt quia cenſuræ non ſolum deſumunt vnitatem, & multiplicitatem ab vnitate, & multiplicitate peccatorum, ſed etiam à contumacia; qui autem violat plura præcepta poſita à pluribus ſuperioribus prohibentibus aliquid ſub cenſura, dicitur multipliciter contumax.

12 Hinc ſequitur primò, vnam tantummodo cenſuram excommunicationis incurri ab eo, qui defert arma Saracenis; quamuis à multis Pontificibus prohibitum ſit ſub excommunicatione, Saracenis arma deferre, & multi Pontifices illam excommunicationem reſeruauerint; reſeruatio enim non mutat ſpeciem cenſuræ, vel traſgreſſionis, vel contumaciæ. Ita Sayrus loc. cit. Si verò Epiſcopus aliquis etiam ipſe ferret cenſurā, tanquam ſuam contra deferentes arma Saracenis, deferens duplicem cenſuram incurreret; committeret enim duplicem contumaciam formaliter.

13 Secundò, eum ligari duplici excommunicatione, qui facit aliquid ſub excommunicatione prohibitum à iure communi, & à iure particulari, aut prohibitum à Papa, & ab Epiſcopo; modò Epiſcopus intenderit nouum ius ferre, nouamque cenſuram imponere; vt ait Suarez loco citato, Filiucius, & alii.

14 Tertiò, eum pluribus cēſuris ligari, qui non denunciat blaſphemum habentem blaſphemandi conſuetudinem, ſi ponamus ſub excommunicatione deferendum eſſe blaſphemum ex præcepto Archiepiſcopi, & Inquiſitoris S. Officij.

15 Quartò, eum non ligari pluribus excōmunicationibus, qui facit contra leges ſæpius repetitas, & innouatas ab eodem ſuperiore ſub excommunicatione. Ratio eſt quia cenſetur violator vnius tantummodò legis, & reus vnius contumaciæ formaliter. Ita Vgolinus lo. cit. num. 9. ad finem verſ. 4. excipitur: quamuis verſ. quid igitur, videatur diſſentire.

PVNCTVM VI.

Vtrum in cenſuris ita comprehendantur conſulētes, & mandantes, ſicut comprehenduntur facientes.

1 *An cenſura lata contra facientes includat mandantes, & conſulentes.*

2 *An mandans ligetur cenſura, quando non influit in effectum.*

3 *An mandans, aut conſulens percuſſionem Clerici ligetur excommunicatione, quando non influxit in percuſſionem.*

4 *An conſulens ligetur excommunicatione, quando ſolum auxit voluntatem delinquentis.*

Digitized by Google

5 *An ligetur excommunicatione, qui parata occidere Clericum ſuadet tantum percutere.*
6 *An mandans ligetur cenſura, quando reuocauit mandatum.*
7 *An conſulens ligetur cenſura, ſi conſilium reuocet.*
8 *Quomodo poſſit aliquis cognoſcere, an ſuo conſilio influxerit in factum prohibitum.*
9 *An ligetur cenſura qui nō prohibet aliquod delictum, quod tenetur prohibere.*

DVo principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrùm in cenſura lata cōtra aliquid facientes comprehendantur mādantes, vel conſulentes. Secundò, vtrùm cōprehendantur, etiamſi non influant in effectum prohibitum ſub cenſura.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CEnſura lata contra facientes aliquid non ligat mandantes, vel conſulentes, niſi in ſententia cenſuræ exprimantur mandantes, vel conſulentes. Ita Nauar. cap. 27. num. 51 Auila 2. parte, cap. 2. diſp. 3. dub. 2. Caietanus verbo excōmunicatio in principio. Vgolin. tab. 1. cap. 9. §. vltimo, Couar. Cap. Alma mater parte 1. § 10. num. 15. Suarez, d. 4. ſect. 3. num. 5. ad finem, Reginaldus lib. 9. num. 214. & aliij contra Sylueſtr. excommunicatio 10. nu. 5. Ratio eſt tum quia ad incurrendam cenſuram requiritur actus perfectus, quantum lex requirit, ſed conſilium, vel mandatum nō eſt actus perfectus, quantum lex requirit, niſi exprimatur, ergò. Tùm quia cenſura lata contra mandantes non includit facientes, niſi in cenſura exprimantur facientes; cùm non liget vltrà intentionem ſuperioris; ergo à pari in cenſura lata contra facientes nō includuntur mādantes, vel conſulentes, niſi exprimantur. Tum quia in odioſis facienda eſt ſtricta interpretatio. Quare ſi lata eſſet excommunicatio contra furantes, certum eſt, mandantem, vel conſulentem furtum non incurrere excommunicationem; quia conſulens, vel mandans non dicitur proprie furari; cum mandatum, & cōſilium præcedant furtum. Secus dicendum eſt, quando in cenſura exprimuntur mandantes, & conſulentes; vt accidit quando cenſura fertur ijs verbis, quæ mandanti, vel conſulenti poſſunt adaptari, vt ſunt iſta verba, quicunque fuerit cauſa talis delicti, vel qui directè, vel indirectè, aut qui mediatè, vel immediatè, aut qui per ſe, vel per alium fecerit, ſit excommunicatus; quamuis aliqui recentiores velint in hoc vltimo loquendi modo comprehendi ſolum iubentem, vel mandantem; non verò conſulentem.

Obijcies. Agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur; ſed cenſura eſt pœna, qua ligantur agentes; mandans vero, & conſulēs dicitur conſentiens; ergò conſulens, vel mādans punitur eadem pœna cenſuræ, qua punitur faciens, conſequenter cenſura lata cōtra facientes afficit, & ligat conſulentes, vel mandantes.

Reſpondeo, conſentientes non ſemper puniri eadem pœna, qua puniuntur agentes; niſi conſentientium fiat mentio; pœnæ enim reſtringendæ ſunt.

Ex quo fit, vt quādo dubium ſuboritur, an mandans, vel conſulens comprehendatur in cenſura, lata contra facientes, iudicādum ſit non comprehendi. Ita Nauar. l. 9. conſiliorum, de ſententia excommunicationis, conſ. 55. Auila loc. cit. dub. 2. & 6. & alij. Ratio eſt quia pœnæ reſtringendæ ſunt, & in pœnis benignior pars accipienda eſt; L. Quod fauores.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 MAndans, vel conſulens, qui aliquo modo exprimitur in ſententia cēſuræ, non ligatur cēſura, niſi verè influat in effectum prohibitum ſub cenſura. Ita Nau. cap. 27. num. 52. Auila 2. parte, c. 5. d. 3. dubio 3. & alij. Ratio eſt quia non incurritur cenſura, niſi fiat opus prohibitum ſub cenſura; mandans autem, vel conſulens, qui non influit in effectum prohibitum ſub cenſura, non facit opus prohibitum ſub cenſura, ergo non ligatur cenſura.

3 Hinc ſequitur primò, conſulentem, vel mandantem percuſſionem Clerici non ligari excommunicatione, quando per ſuum cōſilium, vel mandatum nihil influxit in percuſſionem Clerici, quādo ſcilicet delinquēs commiſſurus erat delictum abſque illius mandato, vel conſilio. vt in ſimili dictum eſt in Tractatu de reſtitutione, & de homicidio.

4 Secundò, conſulentem ligari excommunicatione, quando per ſuum conſilium auxit voluntatem delinquentis ad præſtandū effectum prohibitum ſub excommunicatione, quamuis delinquens paratus eſſet ad illum effectum præſtandum; nam dicitur ſuo

con-

conſilio influere in effectum prohibitum ſub excommunicatione. Ita Syluest. v. excõmunicatio 8. nu. 10. & alij.

5 Tertiò, conſulentem non ligari cenſura, quando ipſe dedit bonum conſilium; vt quã do parato occidere Clericum, ſuaſit tãtummodò percutere. Ratio eſt quia non dicitur culpabiliter influere in effectum prohibitũ ſub cenſura: nam ad incurrendam cẽſuram requiritur peccatum prohibitum ſub cenſura; qui autem conſulit minus malum parato facere maius, non peccat; vt benè ait Sotus 6. de Iuſtitia, q. 1. art. 5. Auila lo. cit. dub. 3. Sanchez de matrimonio, & alij, quos retuli in Tractatu de reſtitutione, & de peccatis.

6 Quartò, mandantem effectum prohibitum ſub cenſura non incurrere cenſuram, nec teneri ad reſtitutionem, ſi reuocauit mãdatum, eiuſque reuocatio innotuit mandatario; non enim cenſetur influere in effectũ prohibitum ſub cenſura: ſed potius reuocaſſe influxum. Si verò reuocatio mandati non innotuit mandatario, mandans ſecuto effectu ligatur cenſura, & tenetur ad reſtitutionem damni, iuxta communem ſententiam, contra Innocentium, quem citat Syluester verbo excommunicatio. 6. num. 5. cuius ſententiam valdè probabilem putat Auila 2. par. cap. 5. diſp. 3. dubio 7. loquens de excõmunicatione, eamque ſequitur Filiucius ca. 8. quæſito 13. nu. 162 & alii, apud Molinam to. 4. d. 52. num. 2.

7 Quintò, conſulẽtem ligari cenſura, etiãſi reuocauerit conſilium, & illius reuocatio innotuerit ei, cui datum fuit conſilium ad patrandum delictum prohibitum ſub cenſura. Ratio eſt quia non cenſetur reuocaſſe influxum, ſaltem quando conſilium erat verum, vt dictum eſt de reſtitutione. Ita Nau. cap. 27. num. 253. Molina loc. cit. & alii, contra Syluestrum verbo homicidium primo, num. 11. & 12. Auilam loc. citato Sayrum, l. 3. cap. 26. num. 33. Idem dicendum eſt de irregularitate.

8 Rogabis, quomodo poſſit aliquis cognoſcere, an ſuo conſilio influxerit in factum prohibitum.

Reſpondeo poſſe cognoſcere primo ex dicto ipſius, cui datum eſt conſilium, modò ſit fide dignus, vnde ſi afferat, ſe motum nõ fuiſſe conſilio ad ſubſtantiam actus, vel ad illius accelerationem, poteſt credere ſe non influxiſſe. Ita Auila loco citato, Sayrus, l. 7. cap 3. num. 2. Henriq. lib. 14. cap. 16. num. 3. Sanch. in ſumm. l. 1. c. 10. num. 44. & alii.

Secundò ex cõiecturis, vt ſi delinquens iã minatus fuerat delictum, E.g. percuſſionẽ, vel homicidium; aut ſi omnia neceſſaria ad delictum iam parauerat. Ita Sanchez loco citato.

Quid verò faciendum ſit, quando conſulens, adhibita ſufficienti diligentia, adhuc dubitat, an per ſuum conſilium influxerit in factum prohibitum ſub cenſura, dicam q. 1. pun. 4. de Irregularitate.

9 Quæres, vtrum, qui non prohibet aliquod delictum, quod tenetur ex officio prohibere, ligetur cenſura lata contra patrantes illud delictum.

Reſpondeo hoc quæſitum ſoluendum infra de excommunicatione, quæ incurritur ob violentam manuum iniectionem in Clericos.

PVNCTVM VII.

De forma, ſeù ritu ſeruando in ferenda cenſura.

1 *An cenſura exprimi debeat aliquo ſigno externo, vel an ſufficiat interna voluntas ſuperioris.*
2 *An ad ferendam cenſuram requirantur determinata verba.*
3 *An ferri poſſit cenſura in genere.*
4 *An incurratur cenſura lata ſub diſiunctione.*
5 *Quid faciendum ſit, quandò delinquens non vult vnam partem eligere.*
6 *An exprimi debeat perſona, quæ ligatur cenſura.*
7 *An valida ſit cenſura lata hoc modo, excommunico vnum de duobus.*

EXplicatis ijs, quæ pertinent tùm ad cauſam efficientem, tùm ad cauſam materialem proximam, & remotam cenſurarum agendum modo eſt de ijs, quæ pertinẽt ad cauſam formalem; Quare in præſenti Puncto quatuor principaliter quæremus. Primò, vtrùm cenſura debeat exprimi aliquo ſigno externo Secundò, vtrùm ad ferendam cenſuram requirantur certa, & determinata verba. Tertio, vtrum exprimi debeat cenſura particularis. Quarto vtrum exprimi, & determinari debeat perſona, quæ ligatur cenſura.

PRI-

PRIMA PROPOSITIO.

1 AD incurrendam cẽſuram neceſſe eſt, vt cenſura lata ſit à Iudice per ſigna exteriora, & non per ſolam voluntatẽ internam ipſius volentis aliquem ligare cẽſura. Ratio eſt quia cenſura non incurritur, niſi ob contumaciam contra præceptum ſuperioris, ſeu contra cenſuram; nullus autẽ dici poteſt contumax contra ſuperiorem, vel contra cenſuram, niſi præceptum ſuperioris, vel cenſura fuerit expreſſa per ſigna exteriora; quamdiu enim cenſura non exprimitur, ignoratur: ignorantia autem excuſat à contumacia, vt patebit ex dicendis. Ita Syluest. excommunicatio primo, num. 13. Nauarr. cap. 27 num. 12. Sayrus, lib. 1. c. 11. num 1. Suarez diſp. 3. ſect. 2. Filiucius cap. 3. quæſito 2. Vgolin. tab. 1. cap. 2. & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 ADferendam cenſuram non requiruntur certa, & determinata verba; ſed ſufficiunt, quæcumque verba, aut etiam ſcriptura, qua intentio Iudicis ſufficienter exprimatur. Ratio eſt quia nullo iure cautum eſt, cenſuram per certa verba ferendam eſſe; ergo ſufficiunt quæcumque verba, aut ẽt ſcriptura; cùm per ſcripturam ſufficienter poſſit exprimi cenſura: ſicut poteſt per verba Ita Syluest. lo. cit num. 12. Nauar & alii, quos citat, & ſequitur Vgolin. tab j. cap. 20. in principio, & tab. ij. cap. 28. Auila p. 2. cap. 2. dub. 1. Coninch. diſput. 13. dub. 2. num. 23. Suarez loc. cit. num. 5. Filiucius num. 53. Regin. lib. 9 num. 194. & ſeq.

TERTIA PROPOSITIO.

3 CEnſura ita ferri, & exprimi debet, vt verba, in quibus continetur, ſint definita, & determinata ad aliquam particularem cenſuram; vnde qui fert cenſuram hoc modo, qui tulerit arma, vinculo cenſuræ ſit obſtrictus, nihil operatur, eo quod huiuſmodi verba nullam determinent cenſuram. Ratio eſt tum quia non poteſt effici effectus in genere, ſed in ſpecie. Tùm quia verba faciunt quod ſignificant; ergo quando ſignificant cenſuram in genere, nihil faciunt; debent enim facere, & operari illam cenſuram, quæ per verba exprimitur; per verba autem non exprimitur vlla cenſura particularis, ſed tantummodò cenſura in genere, quæ non datur; ſignum ergo eſt, verba, quibus cenſura exprimitur, debere eſſe definita, & determinata ad particularem aliquam cenſuram.

Dices, ſi feratur excommunicatio in genere dicendo excommunico, valida eſt excommunicatio; vt patet ex Cap. ſi quem de ſententia excommunicationis; ergò etiam valida eſt cenſura in genere lata, & validus eſt iſte modus loquendi. Qui tulerit arma, vinculo cenſuræ teneatur.

Reſpõdeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quia primus ille modus loquendi, excommunico, iuxta communem vſum, & peritorum intelligentiam, accipitur pro maiori excommunicatione, non verò pro excommunicatione in genere, quæ diuiditur in maiorem, & in minorem; quando verò fertur minor excommunicatio, ſolet apponi aliquod verbum ſufficienter indicans minorem excommunicationem. Secus dicendum eſt, quando cenſura fertur in genere; tunc enim non eſt maior ratio, cur vna potius cẽſura, quàm altera intelligatur. Ità Suarez, d. 3. ſect. 2. nu. 9. Filiucius cap. 3. quæſito 3. nu. 55. & alij communiter.

4 Ex dictis colligit primo Vgolinus tab. j. c. 20. §. 3. nu. 4. vbi citat Nauar. cap. 27. nu. 161. & alios, Henriquez, lib. 13. cap. 32. nu. 4. Sayrus; lib. 4. cap. 7. n. 3. non incurri excommunicationem, vel ſuſpenſionem, quæ fertur ſub diſiunctione, E. g. qui tulerit arma, ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus; aut clericus, qui tulerit arma, ſit ſuſpenſus ab officio, vel beneficio. Ratio eſt tùm quia verba, cum non ſint determinata ad aliquam particularem cenſuram, nihil operantur; non enim poſſunt operari effectum in genere. Tum quia ſententia ſine certa quantitate prolata non meretur nomen ſententiæ, lege 3. C. de ſententia, quæ ſine certa quantitate profertur. Tùm quia non eſt maior ratio, cur vna cenſura potius incurratur, quam alia; ſicut cur verba de vno potius effectu intelligantur, quam de alio.

Sed contrarium mihi videtur probabilius cum Suarez, d. 3. ſect. 2. num. 12. & Filiucius quæſito 5. nu. 58. videlicet validam eſſe cenſuram latam ſub forma diſiunctiua; quamuis enim cenſura ſub hac forma lata non ſit abſolutè determinata ad vnam partem, nihilominus confusè ſaltem eſt definita, & determinata ad vnam; nam Iudex intendit, vt delinquens vnam earum cenſurarum incurrat; ita ut liberum ſit delinquenti ſeſe ap-

plicare

plicare ad vtram ipſe voluerit partem; ſicut patet in ſimili in ſententia à Iudice lata hoc modo, Reus, vel ſoluat ducentos nummos aureos, vel mittatur ad triremes per biennium; aut etiam quando Confeſſarius iniungit pœnitenti ſatisfactionem ſub diſiunctione hoc modo, vel contine te vno die à vino, & carne, aut duos regales pauperi ſolue. In his caſibus, ſicut liberum eſt reo, & pœnitenti eligere quā voluerit partem, ita etiam liberum videtur delinquenti eligere quam voluerit cenſuram, ſub forma diſiunctiua impoſitam.

5 Rogabis quid faciendum ſit, quando delinquens non vult vnam partem eligere.

Reſpondeo ipſum in eo euentu ſubiacere vtrique pœnæ; nam hæc videtur intentio ferentis pœnas ſub diſiunctione. Aut dici poteſt delinquentem, qui vnam cenſuram non obſeruat, cenſeri alteram elegiſſe; nam quādo ex diſiunctiua vna pars deſtruitur, manet altera. Ita Suarez, & Filiucius locis cit.

Hinc patet reſponſio ad rationes Vgolini, Henriquez, & aliorum: dicendum enim eſt cēſuram eſſe confusè definitam ad vnam partem.

Secundo colligitur valide ferri excommunicationem, hoc pacto, excommunico, & abſoluo, modo ſuperior diſtinctas ſententias ferre intendit vnam excommunicationis, alteram abſolutionis. Ratio eſt quia verba ſufficienter indicant cenſuram, & eius abſolutionem, ergo vtramque operantur iuxta ſuperioris voluntatem. Si vero ſuperior illis omnibus verbis intendat ſolum cēſuram ferre, non valide fert, quia illa verba non ſufficienter indicant cenſuram, nec efficiunt ſenſum à ſuperiore intentum. Ex quo fit vt ſuperior in ferēda cenſura non debeat hac verborum forma vti, cum his verbis hoc pacto prolatis actum validum efficere nequeat. Immo etiam cauere debet ne cenſuram primo modo ferat, quia fere inutilis eſſet hic ferendæ cenſuræ modus, cum in cōtinenti abſoluatur, qui vix erat cenſura ligatus. Ita Suar. tom. 5. de Cenſuris diſp. 3. ſect. 2. nu. 6. verſ. dico tamen Filiucius tract. 11. cap. 3. quæſito 2. nu. 53.

QVARTA PROPOSITIO.

6 Verba, quibus exprimitur cenſura, debēt eſſe determinata ad aliquam perſonam, eam nominando, ſi cognoſcitur, vel deſcribendo aliquo modo, vel illam deſignando per ordinem ad delictum; vt ſi dicatur, clericus, qui geſtauerit comam, incidat in ſuſpenſionem. Hæc verba ſunt ſufficienter determinata ad Clericum, qui geſtat comam, illumque ſufficienter deſignat per tale delictum.

Ratio cur cenſura debeat eſſe determinata ad aliquam perſonam, eſt, quia verba faciunt in cēſuris, quod ſignificāt, ergo quādo nullam perſonam ſignificant, nullam afficiunt. Hac de cauſa non ſufficit, inquit Suarez loco cit. ſect. 1 nu. 16. & Filiucius tract. 11. cap. 3. quæſito 4. nu. 56. ferre excommunicationem hoc modo. Ego excommunico; cum enim in iſtis verbis nulla perſona exprimatur, dicendum eſt nullam perſonam ſubiacere excommunicationi.

7 Hinc ſequitur, inquit Angelus verbo excommunicatio 2. nu. 4. nullum ſubiacere excommunicationi, quando ſuperior dicit excommunico vnum de duobus, aut excommunico vnum ex ijs, qui furati ſunt, quando plures furati ſunt; cum enim verba ſint indeterminata, nec conſtet ad quem ſuperioris intentio referatur, nullus remanet excōmunicatus, nulluſq; tenetur eos euitare.

PVNCTVM VIII.

Vtrùm cenſura ferri debeat in ſcriptis.

1 *An grauiter peccet ferens cenſuram ſine ſcriptura, aut ſine expreſſione cauſæ, & an incurrat aliquam pœnam.*

2 *Quinàm eximantur ab hac pœna.*

3 *An inualida ſit cenſura lata ſine ſcriptura, vel ſine cauſa expreſſione.*

Tria principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrùm ferens cenſuram ſine ſcriptura grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam. Secundò, vtrùm aliquæ perſonæ eximantur ab incurrenda pœna conſtituta ferentibus cenſuram ſine ſcriptura. Tertiò, vtrùm cenſura lata ſine ſcriptura ſit valida.

PRIMA PROPOSITIO.

1 Ferens cenſuram ſolo verbo, ſine ſcriptura, mortaliter peccat, & incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem; quam ſuſpenſionem etiam incurrit ferens cenſuram ſine expreſſione cauſæ, aut

qui parti petenti non concedit exemplar ſcripturę intrà menſem, ſi petatur. Hæc Propoſitio patet ex cap. 1. Cùm medicinalis de ſententia excommunicationis in 6. vbi prædicta ſuſpenſionis pœna eſt impoſita. Ità Nauar. c. 27. nu. 8. Sayrus, l. 5. c. 13. nu. 17. Angelus verbo, Suſpenſio primo, nu. 16. Vgolinus tab. j. c. 14. §. 6. Henriquez, lib. 13. c. 34. nu. 4. Auila 2. par. cap. 2. diſp. vnica dubio 3. & tertia parte diſp. 3. dubio 1. concl. 4. Suarez, de cenſuris diſp. 3. ſect. 13. & d. 37. ſect. 13. verſus principium, Coninchus d. 13. dub. 9. num. 85. Filiucius cap. 4. quæſito 9. & alij communiter.

Ratio cur requiratur expreſſio cauſæ in ſcriptis eſt tum, vt Iudex cautior fiat in ferenda cenſura, ne imprudens habeatur ferendo cenſuram ob quamcumque leuem cauſam, tum quia ligatus cenſura poteſt cōfugere ad ſuperiorem; Superior autem non poteſt facile iudicare, niſi nota ſibi ſit cauſa, ob quam lata eſt cenſura. Ratio cur peccet mortaliter eſt quia facit contra ius in materia graui præſcripta ſub pœna grauis cenſuræ.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 AB iſta pœna ſuſpenſionis recenſita eximuntur Epiſcopi ferentes cenſuram ſolo verbo. Ratio eſt, quia citato cap. 1. medicinalis non ſit mentio Epiſcoporum; quando autem in cenſura ſuſpenſionis, vel interdicti non ſit mentio Epiſcoporum, certum eſt Epiſcopos non ligari; vt patet ex cap. Quia periculoſum de ſententia excommunicationis.

Secundò eximuntur denunciantes aliquē excommunicatum, quia in dicto cap. non ſit mentio denunciantis. Ità Nauar. quem citat, & ſequitur Auila 3. par. d. 3. dubio 3. concl. 4.

Tertiò eximuntur ferentes cenſuram ſine ſcriptura, quādo hoc faciunt ob vrgentem, & iuſtam aliquam cauſam, vt quando inſtat periculum, niſi cenſura ſtatim feratur abſque ſcriptura.

Quartò eximi poſſunt, qui hoc faciunt bona fide, & ex quadam inaduertentia cenſuræ; nam in cap. citato. Cum medicinalis ſermo eſt de violatore temerario, qualis non eſt, qui hoc facit bona fide, & ex inaduertentia cenſuræ, quamuis Gloſſa in eodem capite oppoſitum ſentiat.

Quintò eximuntur ab aliquibus Prælati religioſorum ferentes cenſuras contra ſuos religioſos ſine ſcriptura; nimis enim durum eſſet ipſis ſeruare hunc ordinem iuris; cum ſæpè cenſuram ferre debeant. Ità Henriquez loco cit. Sayrus, l. 5. cap. 9. & alij. Alij verò, vt Nauar. cap. 27. & Vgolinus loco cit. probabilius non excuſant religioſos, niſi peculiare priuilegium habeant à Summo Pōtifice. Ratio eſt quia caput Cum medicinalis abſolutē loquitur, nec adeſt ratio ſufficiens, propter quam excipiendi ſint religioſi, qui non debent temerē, & ex leui quacunque cauſa graues cenſuras ferre.

Hinc patet reſponſio ad rationem Sayri, Henriquez, & aliorum.

Sextò eximuntur ferētes ſimplicem prohibitionem, qui non intendunt ferre cenſuram proprie dictam, vt quando Præfecti chori, abigunt, & repellunt aliquos Canonicos à choro, ſed non intendunt illos propriè ſuſpendere à choro. Ità Auila loco cit. & alij recentiores communiter.

TERTIA PROPOSITIO.

3 CEnſura lata ſine ſcriptura, vel ſine expreſſione cauſæ non eſt irrita, & inualida. Ratio eſt tū quia omiſſio ſcripturæ, ſeu cauſæ non cenſetur omiſſio formę ſubſtantialis, ſed tantummodò accidentalis; vt patet ex dictis de legib. q. j. pun. 4. verſus finem verſ. Vnum ſupereſt dubium; tum quia ſic habetur in cap. 1. de ſent. excomm. in 6. ijs verbis, ſuperior, ad quem recurritur, ſententiam ipſam ſine difficultate relaxans, &c. ergo ſignum eſt cenſuram eſſe validam; nam ſi eſſet inualida non eſſet opus relaxatione. Ita Suarez de cenſuris, d. 3. ſect. 13. nu. 8. & lib. 5. de legib. cap. 32. Filiucius nu. 109. & alij communiter contra Ripam in rubricis de Conſtitutionibus, nu. 48.

PVNCTVM IX.

Vtrùm inferenda, vel incurrenda cenſura requiratur admonitio.

1 *An ad incurrendam cenſuram requiratur admonitio.*
2 *An cenſura lata contra non denunciantes blaſphemos incurratur abſque noua admonitione.*
3 *An ſit inualida cenſura, quando nulla præceſſit admonitio.*

4 *An.*

4 *An Eccleſia poſſit de plenitudine ſua poteſtatis ferre cenſuram abſque vlla admonitione.*

5 *Quotuplex admonitio requiratur in ferenda cenſura.*

6 *An valida ſit cenſura, quando vna tantũ admonitio præmittitur.*

7 *Quantum temporis ſpatium requiratur in ſingulis admonitionibus.*

8 *Cui facienda ſit admonitio.*

9 *An ſufficiat, ſi admonitio fiat ad domum delinquentis.*

10 *An admonitio aliquando non ſit facienda delinquenti.*

11 *Cui facienda ſit admonitio quando cenſura fertur contra communitatem.*

12 *An requirantur teſtes, quando fiunt admonitiones.*

QVatuor principaliter quæremus in hoc Puncto. Primò, vtrum neceſſaria ſit admonitio. Secundò quotuplex admonitio neceſſaria ſit. Tertiò cui facienda ſit. Quartò, vtrum aliquæ perſonæ debeant intereſſe, quando ſit admonitio.

PRIMA PROPOSITIO.

1 AD incurrendam cenſuram prærequiritur admonitio. Hæc Propoſitio patet ex cap. Sacro de ſententia excommunicationis, vbi ſermo eſt de excommunicatione. Ex cap. reprehenſibilis de appellationibus, vbi hoc exprimitur de ſuſpenſione, & ex cap. ſtatutum de ſententia excommunicationis in ſexto, vbi hoc deciditur de Interdicto, vt oſtendit Vgolinus tab. 3. ca. 18. Suarez d. 3. ſect. 8. num. 1. Filiucius tract. 11. cap. 4. quæſito 1. Ratio eſt quia cenſura ex conſuetudine Eccleſiæ ferri ſolet tantum in contumaces contra Eccleſiam, vel contra ſuperiorem, ſed non poteſt eſſe contumacia contra Eccleſiam, vel ſuperiorem, niſi præſupponatur admonitio; delinquens enim, ſi per admonitionem conſcius eſſet cenſuræ, fortaſſe obediret, & non peccaret perterritus metu tantæ pœnæ, ergo præſupponenda eſt admonitio. Ita Sayrus, lib. 1. cap. 12. Suarez, d. 3. ſect. 12 num. 4. Nauar. loco cit. Vaſquez tract. de excommun. dub. 11. num. 4 & Vgolinus tab. 3 cap. 18. vbi alios refert, Coninch. tom. 2. diſp. 13. dub. 9. nu. 79. Reginald. lib. 9. num. 180.

Ratio allata oſtendit admonitionem requiri in cenſura, ſiuè lata ſit ab homine, ſiue à iure, ſiue ob eandem, ſiue ob diuerſam cauſam; ſiue in genere, ſiue in ſpecie, ſiu pro præteritis, ſiue pro futuris culpis. Hæc tamen eſt differentia inter cenſuras latas pro prçteritis, & pro futuris culpis, quod cenſuræ latæ pro futuris culpis non requirunt admonitionem diſtinctam ab ipſa lege, vel prohibitione. Ratio eſt tum quia lex ipſa non ignorata admonet. Tum quia ſequeretur nullam cenſuram incurri ipſo facto propter aliquod delictum, ſi præter legem neceſſaria eſſet alia admonitio. Ita Vaſquez loc. cit Filiucius cap. 4. quæſito 1. num. 83. Suarez diſp. 3. ſect. 8. num. 3. & ſeq. Vgolin. tab. 1. cap. 18.

Ex quo patet, excommunicationem ferri poſſe hoc modo, omnis Clericus, qui tulerit arma ſit excommunicatus; conſequẽter Clericum delinquentem excommunicatione ligari abſque alia admonitione. In cenſuris verò latis pro culpis prçteritis, vel præſentibus requiritur admonitio diſtincta, vt patet ex cap. Romana de ſent. excommun. in 6. ex cap. Sacro eod. tit. & ex alijs iuribus relatis à Suarez.

2 Ex dictis ſequitur primò, illum, qui non denunciat blaſphemos habentes conſuetudinem proferendi blaſphemias hæreticales, ligari abſque alia admonitione cenſura excommunicationis, lata ab Archiepiſcopo contra non deferentes intra quindecim dies huiuſmodi blaſphemos; nam præceptũ ſuperioris latum ſub cenſura incurrenda, niſi blaſphemi deferantur, vicem gerit admonitionis, eamque ſufficienter continet. Ita Angelus, & alii apud Sayrum loc. cit. n. 6. & apud Suarez, ſect. 8. num. 5.

3 Secundò inualidam eſſe cenſuram, quãdo nulla præceſſit admonitio.

Obijcies contra Propoſitionem, cap. tam litteris de teſtibus, Summus Pontifex videtur aliquos ſuſpendere ob delictum præteritum abſque præuia admonitione; ergo ad incurrendam cenſuram non eſt neceſſaria admonitio.

Reſpondeo negando conſequentiam. Concedo enim ſuſpenſionem, & interdictũ poſſe aliquando ferri ſine præciſa admonitione pro præteritis culpis; ſed tunc non feruntur per modum cenſuræ, & medicinæ; ſed per modum ſimplicis pœnæ vindicatiuæ: Excommunicatio vero maior, cum ſemper ſit pœna medicinalis, non poteſt ferri abſque admonitione pro culpis præteritis: Propterea Summus Pontifex non poteſt, de poteſtate ſaltem ordinaria aliquem valide excommunicare, niſi præmittat aliquã admonitionem.

Sed modo dubium eſt primo, vtrum in cenſuris comminatoria latis pro futuris culpis, requiratur admonitis diſtincta à publicatione legis, ſeu edicti conditi ſub pęna excommunicationis, vt ſi excommunicatio hoc pacto feratur. Clerici, qui moniales ſine facultate ſuperioris allocuti fuerint, excommunicabuntur.

Reſpondent Couar. 1.p.§.9.nu.5. Suarez diſp.3.ſect.8.num.10. Caiet. in ſum.v. Clericorum peccata, & v. præceptum, & alii apud Couar. requiri admonitionem peculiarem diſtinctam à prohibitione legis, cõſequenter Iudicem non poſſe cenſuram cõtra delinquentem ſtatim abſque vlla præuia monitione inferre. Ratio eſt, tum quia in cap. reprehenſibilis de appellat. ab onere denunciationis faciendæ excipitur ſolum quando cenſura eſt ipſo iure lata: exceptio autem firmat regulam in caſibus non exceptis, vt multis probat Euerard. in loco ab except. ad regul. tum quia de neceſſitate cenſuræ eſt, vt ipſam admonitio præcedat; præceptum autem latum ſub pęna excommunicationis ferenda, non continet admonitionem. Tum quia hæc ſententia benignior eſt, & magis ſuauem reddit cenſurarum praxim.

Sed oppoſitum mihi verius videtur. Ratio eſt, tum quia adeſt ſufficiens admonitio ex parte Iudicis, & ſufficiens contumacia ex parte delinquentis, qui nouit prohibitionem ſub pęna cenſuræ ferenda. Tum quia non eſt maior ratio cur ad cenſuram ferendam noua requiratur admonitio diſtincta à prohibitione, non autem requiratur dum præceptum, vel prohibitio edita eſt ſub pęna cenſuræ ipſo facto. Ita ex parte ſentit Filiucius cap.3 quæſito 3. nu. 95.

Ad primam rationem cap. reprehenſibilis, reſpondetur illud loqui de ſuſpenſione, & poni loco exempli ad indicandum quid in ſimilibus ſentiendum ſit. Ad ſecundam patet ex dictis ſufficientem admonitionem adeſſe. Ad tertiam reſpondeo me loqui, non iuxta benigniorem cenſurarum vſum, ſed iuxta rationis vim, & rigorem.

Secundo dubium eſt vtrum admonitio, ita ſit de eſſentia cenſuræ, vt Eccleſia non poſſit de plenitudine ſuæ poteſtatis illam ferre ſine admonitione, Vaſquez loco cit. & Auila cum pluribus aliis D D. exiſtimant admonitionem eſſe de eſſentia excommunicationis, & Eccleſiam non poſſe de plenitudine ſuæ poteſtatis excommunicare, ſine admonitione, vt colligitur ex illis verbis ſi Eccleſiam non audierit, ſit vt Ethnicus, & Publicanus, Suar. vero diſp.3. ſect 8. Caiet. 2.2.q.69 art.2 Filiucius cap. 4. quæſito 4. & alii cenſent Eccleſiam poſſe de poteſtate abſoluta ferre cenſuras ſine admonitione, quamuis ordinarie non poſſit. Ratio eſt, tũ quia ferre cenſuras ſine admonitione non ita repugnat iuri naturali, vel diuino, quia Eccleſia de plenitudine ſuæ poteſtatis poſſit hoc facere. Tum quia ſic colligitur ex c. in cauſis de ſent. & re iudic. Sententia Suar. mihi magis probatur: quare ad argumentũ Vaſquez, & aliorum reſpondetur in illis verbis ſermonem eſſe de correctione fraterna, aut de poteſtate ordinaria.

Tertio dubium eſt cuius auctoritate facienda ſit admonitio.

Reſpondeo faciendam eſſe auctoritate illius, qui laturus eſt cenſuram. Ratio eſt, tum quia huiuſmodi admonitio vices gerit citationis: legitima autem citatio facienda eſt auctoritate Iudicis, ex Panormit. in c. 1. de Iudicijs, nu.33. tum quia cenſura fertur ob inobedientiam, & contumaciam contra præceptum ſuperioris: non dicitur autem quis inobediens, & contumax contra præceptum ſuperioris, niſi admoneatur auctoritate, & nomine ſuperioris: Ita Suarez d.3. ſect 11.nu.1. Filiucius tra 11. cap 4. quæſito 6 Panormit. & alii, qui etiam obſeruant admonitionem, & citationem fieri debere ad inſtantiam partis dum cenſura ferenda eſt ob commodum, & vtilitatem priuatæ perſonæ: iudex enim non debet proprio motu ſuam auctoritatem interponere ob priuatã vtilitatem. Quando vero cenſura ferenda eſt ob commune bonum Iudex ſicut poteſt ex officio procedere, ita etiam ex officio admonere, cap. veritatis de dolo, & contumacia num 5. & cap. venerabilibus § porro de ſent excom. in 6. Vide Panormit. in cap. veritatis cit. Suarez, & Filiucium loc. cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 TRriplex admonitio præmittenda eſt formaliter, aut virtualiter, quando ſcilicet ſententia fertur per modum cenſuræ, niſi aliter cogat neceſſitas.

Quòd requiratur triplex admonitio colligitur tùm ex Matth. 18. vbi Chriſtus præcepit peccantem prius corrigi ſecreto, deinde adhiberi teſtes, vltimo dici Eccleſię. Tùm ex 16. q. 7 1 cap. Omnes decimæ. Et ex cap. conſtituitur de ſent. excom. in 6.

Dixi quãdo ſententia fertur per modum

cenſuræ;

cenſuræ; quia poteſt aliquando ſuſpenſio, & interdictum ferri per modum pœnæ vindicatiuæ pro delicto commiſſo abſque præuia monitione.

Dixi triplex formaliter, aut virtualiter, vt aduerterem ſufficere aliquãdo vnam admonitionem pro tribus, aſſignatis competentibus aliquorum dierum interuallis, niſi facti neceſſitas aliquando ſuaſerit interualla eſſe moderãda, cap. Conſtitutionem de ſentent. excom. in 6. vnde inquit Suarez, ſufficit, vt Iudex concedat ſex dies abſolutè; eo quod virtualiter tria interualla videantur in hoc termino contineri; modò Iudex explicet hunc eſſe vltimum terminum. Si verò non explicet hunc eſſe vltimum terminum, reus non dicitur ſufficienter contumax eo quod bona fide poſſit credere alium terminum ſupereſſe, ſeque illum velle expectare.

Dixi in Propoſitione, niſi aliter cogat neceſſitas; nam vrgente neceſſitate fieri poteſt, vt vna monitio abſolutè ſufficiat, cap. citato de ſent. excom. in 6. Non tamen poteſt omitti omnis admonitio; etiamſi alioquin aliquis ſit diſpoſitus, & paratus ad patrandum delictum; nam vna ſaltem monitio præmittenda eſt, etiamſi neceſſitas vrgeat; nam poſita monitione cenſuræ fieri poteſt, vt delinquens ſeſe retrahat à delicto. Ita communiter DD.

6 Quæres primò, vtrùm ſit valida cenſura, quando præmittitur vna tantùm admonitio, abſque neceſſitate vrgente.

Reſpondeo validam eſſe, quia nullo iure cauetur eſſe inualidam; quamuis Iudex illam ferens ſine triplici admonitione grauiter peccet, eo quod faciat contra prohibitionem in re graui. Ità Suarez, d. 3. ſect. 11. nu. 4. Vgolinus tab. 1. cap. 18. in prin. nu. 4. & plures alij apud Sayrum loco cit. nu. 26. & apud Suarez nu. 2. & apud Filiucium quæſito 8. Excipitur tamen cenſura ab homine lata contra participantes cum excommunicatis, quæ triplicem requirit admonitionẽ; alioquin, ſi fiat ſine triplici admonitione, vel ſaltem ſine vna pro omnibus cum debito dierum interuallo, inualida eſt, cap. conſtit. de ſenten. excom. in 6. Videte Sayrum loco cit. nu. 29. Suarez, loco cit. nu. 3. & d. 4. ſect. 7. nu. 39. & Vaſquez dub. 12. nu. 16. & Filiucium cap. 4. quæſito 8.

7 Quæres ſecundò quãtum temporis ſpatium ſit conſtituendum pro ſingulis monitionibus.

Reſpondeo conſtituendos eſſe duos ſaltem dies pro ſingulis monitionibus, vt colligitur ex capite conſtitutionem citato; vbi habetur obſeruanda eſſe aliquorum dierum interualla, qui modus loquendi importat diſtantiam duorum ſaltem dierũ inter vnã, & alteram monitionem. Non nego tamen quin Iudex poſſit pro ſua prudentia interuallum ampliare, vel reſtringere etiam ad vnum diem; vel ad breuius tempus, ſi opus fuerit, vt colligi videtur ex prædicto capite. Videte Vgolinum tabula prima, cap. 18. §. 2. nu. 4. Filiucium cap. 4. quæſito 5. Suarez diſp. 3. ſect. 9. nu. 3. Reginaldum lib. 9. nu. 181. & ſeq.

TERTIA PROPOSITIO.

8 Quando cenſura fertur contra perſonam aliquam particularem, & determinatam, admonitio faciẽda eſt coram illa perſona. Ratio eſt quia ad incurrẽdam cenſuram requiritur contumacia; ſed nullus eſt contumax, niſi ſit admonitus; ergo quãdo cẽſura fertur contra perſonam aliquam particularem, & determinatam, admonitio facienda eſt coram illa perſona. Ita Vgolinus tab. 1. c. 18. §. 1. Suarez ſect. 11. Coninchus diſp. 13. dub. 9. nu. 79. Filiucius cap. 4. quæſito 7. Reginaldus loco cit. & alij communiter.

Dixi quando fertur cõtra perſonam aliquam particularem; nam quando cenſura fertur generaliter, non poteſt hoc modo fieri admonitio; eo quod ignorentur delinquentes; vnde tunc temporis ſufficit admonitionem fieri in loco publico, vt in Eccleſia coram populo; hac enim admonitione poſita delinquẽtes venient in cognitionem cẽſuræ, ſufficienterq; dicentur contumaces, faciendo contra prohibitionem, poſtquam habuerint illius cognitionem, vt bene ait Suarez, d. 3. ſect. 11. nu. 5.

9. Hinc colligi poteſt, in ferenda cenſura contra particularem aliquam perſonam, regulariter nõ ſufficere admonitionem fieri ad domum illius, contra quem cenſura fertur; tunc enim cõtingere poteſt, vt ipſe nihil ſciat, & conſequenter puniatur pœna cenſuræ abſque contumacia, & inobedientia, quod fieri non poſſe conſtat ex dictis. Non nego tamen quin ſufficiat in aliquibus caſibus, admonitionem fieri ad domum illius, qui cenſura ligandus eſt.

Primus caſus eſt, quando reus per dolum ſe abſcondit, vel impedit per vim ne moneatur, in quo caſu dicitur ſufficienter contumax, etiamſi non fiat illi perſonalis admonitio

nitio: debet tamen prius probari ipſum ſe abſcondere per dolum, vel impedire per vim; cum nõ præſumatur factum, vel dolus, niſi probetur, l. dolũ. ff. de dolo. Si contingat hujuſmodi delinquentem non habere domicilium ſufficiet monitionem fieri in Eccleſia Cathedrali, vel principali illius loci. Ita Suarez, ſect. 11. num 6. Vgolinus loc. cit. §. 1. & alii communiter.

Secundus caſus eſt, quando ſemel facta fuit perſonalis admonitio; tunc enim cæteræ fieri poſſunt ad domum, aut per edictum aut in ipſo Tribunali, vt oſtendit Vaſquez, num. 10. Vgolinus loc. cit. cum alijs. Et patet ex deciſione Rotæ in nouis 399.

Tertius eſt, quando citatio facta ad domum innotuit delinquenti; tunc enim reliquæ fieri poſſunt ad domum. Ità Sayrus loc. cit. à nu. 12. Vaſquez, Vgolin. & Suarez locis citatis.

10 Quæres primò, vtrùm dentur aliqui caſus, in quibus non ſit neceſſe admonitionem facere delinquenti.

Reſpondeo meo iudicio nullum dari abſolutè loquendo de admonitione, vt patet ex rationibus in prima propoſitione allatis, quamuis Toletus, lib. 1. cap. 9. & Sayrus, cap. 12. ſaltem in duobus caſibus, ſentiant non opus eſſe præmittere admonitionem.

Primus caſus eſt, quando aliquis à Iudice ſedente pro tribunali admonetur, nùm parere velit; tunc enim, ſi dicat ſe nolle parere, poteſt abſque alia monitione ligari cenſuris; quia cenſetur ſufficienter contumax contra ſuperiorem. Sed hic caſus non videtur mihi abſolutè concedendus. quamuis enim ille ſit inobediens, & contumax contra præceptum ſuperioris, nihilominus non videtur contumax contra cenſuram, cum ſuperior non præceperit, parere ſub ſententia cenſuræ. Ità ſentire videtur Suarez, d. 3. ſect. 10. nu. 8. Filiucius quæſito 2. & 4. & Vgol. tab. 1. cap. 18.

Secundus caſus, inquiunt iſti DD. eſt quãdo aliqua cenſura lata eſt à iure propter aliquod delictum; tunc enim inferior habens poteſtatem excommunicandi poteſt ferre excommunicationem propter idem delictum abſq; alia admonitione; ſed neque hic caſus videtur admittẽdus; nam delinquens, quamuis ſit contumax contra cenſuram iuris, non eſt tamen contumax contra cenſuram latam ab inferiore Iudice, niſi de illa certior fiat per aliquam admonitionem. Ita Suarez loco cit. nu. 18. Vaſquez loco cit. nu. 14. Filiucius cap. 4. quæſito 2. & alij.

11 Quæres ſecundò, cui facienda ſit admonitio, quando ſuſpenſio, vel interdictum fertur contra Communitatem.

Reſpondeo faciendam eſſe delinquenti, ob cuius delictum fertur interdictum, vel ſuſpenſio. Ratio eſt quia ipſe eſt inobediens, & contumax, non verò Communitas, ergo admonitio facienda eſt delinquenti, non verò Communitati, niſi fortè delinquẽs alia ratione non poſſit admoneri, & retardari à peccato. Ità Suarez, d. 3. ſect. 8. nu. 2.

QVARTA PROPOSITIO.

12 QVando ſit admonitio alicui perſonæ, ſeù citatio, debent intereſſe aliquæ perſonæ idoneæ, quæ teſtentur, ſi opus fuerit, monitionem factam fuiſſe. Hæc propoſitio colligitur ex cap. Sacro de ſententia excommunicationis, vbì ſuperior, qui ſine monitione, & ſine hac circumſtantia tulerit excommunicationem, interdicitur ab ingreſſu Eccleſiæ per vnum menſem. Ità Panormit. in cap. Sacro Suarez ſect. 11. nu. 4. & Filiucius nu. 101. & alij DD. citati.

PVNCTVM X.

Vtrum in ferenda cenſura requiratur iuſta cauſa.

1 *Quot modis cenſura dicatur iniuſta.*
2 *An valida ſit cenſura lata ex odio vel inuidia.*
3 *An valida ſit cenſura, quando prætermittitur ordo iuris.*
4 *An cenſura ſit inualida, quando non eſt vera cauſa, propter quam fertur.*
5 *An iniuſtè excommunicatus priuetur ſuffragijs Eccleſiæ, aut communione fidelium.*
6 *An iniuſtè excõmunicatus poſſit celebrare.*
7 *An iniuſtè excommunicatus priuetur iuriſdictione, & an poſſit recipere beneficium, & alias dignitates.*
8 *An inualida ſit cenſura continens errorem intollerabilem.*
9 *Quandonàm ſententia contineat errorem intollerabilem.*
10 *An obliget lex præcipiens aliquid turpe, aut inutile, aut contra commune bonum.*
11 *An in dubio iuſta cauſa cenſura obliget.*

1 No-

1 NOtandum eſt ſententiam tripliciter eſſe poſſe iniuſtam. Primò, quando non prouenit ex amore iuſtitiæ, vel ex deſiderio correctionis; ſed potius ex odio, vel inuidia. Secundò, quando non ſeruatur ordo iuris, qui duplex eſt, vnus appellatur ſubſtantialis, & neceſſarius ad validitatem ſententiæ, ſeù cenſuræ, qualis videtur eſſe admonitio: alter dicitur accidentalis, qualis videtur eſſe ſcriptura, vel expreſſio cauſæ. Quando deficit ordo ſubſtantialis in ferenda cenſura, cenſura dicitur formaliter iniuſta. Tertiò quando cauſa, propter quam fertur cenſura, non eſt vera, vel non eſt æqua, licet in iudicio per teſtes probetur vera, & in hoc caſu cẽſura dicitur materialiter iniuſta.

PRIMA PROPOSITIO.

2 CEnſura iniuſta primo modo, quæ ſcilicet non prouenit ex amore iuſtitię, ſed potius ex odio, valida eſt; Ratio eſt tum quia prauus Iudicis affectus, & mala ipſius intentio nulli nocet, ſed ſoli nocet Iudici. Tum quia nihil eſſentiale deficit, ratione cuius irrita eſſe debeat cenſura; ita Suarez d. 2. ſect. 6. Filiucius cap. 2. quæſito 10. & alij DD. communiter, teſte Vaſquez tract. de excommunicatione, dub. 11. num. 4. in opuſculis.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 INualida eſt cenſura iniuſta ſecundo modo, quando ſcilicet prætermiſſus fuit ordo iuris neceſſarius; nam ſententia lata non ſeruato iuris ordine neceſſario, nõ eſt ſententia, nec conformis iuri, vt oſtendi de legibus, & in octauo Decalogi Præcepto. Ita Suarez d. 2. ſect. 6. Filiucius tract. 11. cap. 2. quæſito 10. & cap. 8. quæſito 3. num. 223. & quæſito 5. nu. 230. Coninchus diſp. 13. dub. 13.

Hinc patet quomodo intelligenda ſit illa Gregorij ſententia homilia 26. in Euangelia, vbi habetur ſententia Paſtoris, ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit, timenda eſt; intelligenda enim eſt de illa ſententia, quæ fertur à Paſtore non ſeruato iuris ordine tantum accidentali, aut de illa ſententia, quæ prouenit ex prauo affectu.

TERTIA PROPOSITIO.

4 INualida eſt cenſura materialiter iniuſta, quãdo ſcilicet cauſa, propter quam fertur, non ſubſiſtit. In hac Propoſitione nõ conueniunt omnes Doctores; nam iuriſperiti communiter affirmãt eſſe validam. Alij verò præſertim Theologi negant validam eſſe, & horum ſententia mihi probabilior videtur. Ratio eſt tum quia nemo ligatur cenſura maiori, niſi propter peccatum mortale; quando autem cenſura eſt materialiter iniuſta, non adeſt peccatum mortale; cum cenſura feratur ob cauſam, quę nõ ſubſiſtit, & ob peccatum, quod verè non fuit cõmiſſum, quamuis in iudicio probetur commiſſum. Tum quia Iudex Eccleſiaſticus, nõ habet maiorem poteſtatem in ſpiritualibus, quàm habeat Princeps ſecularis in tẽporalibus; ſed ſententia Principis ſecularis materialiter iniuſta nõ obligat, vt patet ex dictis in octauo Decalogi Præcepto, & de legibus, ergo neque ſententia ſeù cenſura iudicis Eccleſiaſtici materialiter iniuſta obligat. Tùm quia ſententia in tantum eſt vera, & valida, in quantum eſt æqua & iuſta; cum ſit actus iuſtitiæ, cuius eſt tribuere cuique ſuum ad æqualitatem; ſed quando cauſa, ob quam fertur, eſt materialiter iniuſta, ſententia non dicitur æqua, & iuſta; cum non habeat conformitatem rei ad rem, ergo cẽſura materialiter iniuſta non obligat. Ità Sotus in 4. diſt. 22. q. 1. art. 3. concl. 1. Nauar. cap. 27. nu. 3. Manuale Prælatorum 2 par. q. 35. art. 14. Suarez diſp. 4. ſect. 7. Filiucius c. 8. quæſito 4. & 5. Sayrus, lib. 1. cap. 17. vbi plures alios DD. citat, quos etiam nos retulimus in octauo Decalogi Præcepto, & in tractatu de legibus.

Ex dictis colligi poteſt primo, innocentem iniuſtè materialiter excommunicatum non priuari ſuffragijs Eccleſiæ. Prætereà nõ teneri in foro conſcientiæ, quantum eſt ex vi excommunicationis, continere ſe ab hominum conſortio, aut ſeſe gerere tanquam excommunicatum, modo non adſit ſcandalum, & non præſumatur contemptor cenſuræ. Ità Nauar. loco cit. Sayrus loco cit. nu. 13. Auila par. 5. diſp. 4. Suarez, diſp. 4 ſect. 7. nu. 14. Henriquez, lib. 13. c. 15. Manuale Prælatorum loco cit. art. 13. concluſ. 2. & art. 14. ad finem, & Vaſquez, num. 7. Filiucius quæſito 6. & 7.

Hinc patet, quid dicendum ſit de iniuſtè materialiter interdicto, vel ſuſpenſo, etiamſi cauſa in iudicis probata ſit vera, cum re ipſa vera non ſit: quanquam iuriſperiti ſere communiter putant ſeruandam eſſe huiuſmodi cenſuram. Sed hanc ſententiam cenſeo militare pro foro externo, & dum ſcandali

Digitized by Google

dali periculum imminet.

6 Secundò colligi poteſt, innocentem, cõtra quem lata eſt ſententia cenſuræ materialiter iniuſtę, poſſe priuatim, ſecluſo ſcandalo, celebrare, & celebrando non incurrere irregularitatem; nam irregularitas incurritur, quando re vera violatur cenſura per exercitium ordinis Sacri; in propoſito autẽ caſu non violatur cenſura per exercitium ordinis Sacri; cum cenſura realiter ſit inualida; quamuis in foro externo præſumatur valida, & celebrans pręſumatur irregularis. Ità Suarez loco cit. nu. 20. Sayrus loco cit. Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 11. nu. 21. Filiucius n. 237. Coninchus diſp. 13. dub. 13. nu. 116. & alij contra Nauarrum. Couar. & alios apud Vaſquez, aſſerentes iniuſtè excommunicatum ſubiacere pœnis, & effectibus cenſurarum, etiamſi occulte celebret.

Hinc patet eos, qui credunt illum eſſe innocentem, & iniuſtè materialiter excommunicatum, poſſe cum huiuſmodi excommunicato communicare ſine peccato, inſeruire Miſſæ, &c. ſecluſo tamen ſcandalo.

7 Tertiò colligi poteſt, innocentem, contra quem lata eſt cenſura materialiter iniuſta, non priuari iuriſdictione in foro conſcientiæ; ſicut neque in eodem foro redditur inhabilis ad beneficia, dignitates, & alios honores Eccleſiaſticos.

Ex quo patet, acta per huiuſmodi perſonam ligatam cenſura materialiter iniuſta, valida eſſe in foro conſcientiæ, vt benè ait Suarez loco cit. nu. 23. Vaſquez loco cit. nu. 2. Coninchus loco cit. & alij.

8 Quartò colligi poteſt, ſententiam continentem errorem intollerabilem inualidã eſſe. Vgolin. cap. 20. §. vltimo Suarez d. 3. ſect. 7. nu 3. Filiucius cap. 3. quæſito 7.

9 Sed modò difficultas eſt in explicando, quænam ſententia errorem contineat intollerabilem.

Reſpondeo ſententiam errorem intollerabilem continere, quando Iudex eam fert, non habens; neque iudicans ſe habere rationem, & iuſtam cauſam ad cenſuram ferendam; vt ſi dicat, ſe Titium excommunicare ſua voluntate, aut ſe illum excommunicare, eo quòd aliquid rectè fecerit, aut eo quod non fecerit aliquid illicitum, vel impoſſibile. Ità Sayrus, l. 1. c. 16. nu. 32. Suarez, d. 4. ſect. 7. nu. 31. Manuale prælatorum, art. 13. concl. 1.

10 Hinc patet, ſententiam, ſeu legem præcipientem aliquid turpe, aut contrarium communi bono, vel inutile, non obligare in conſcientia, nec inducere cenſuram, vt ait Suarez, ſect. 6. nu. 5. videtur enim errorem intollerabilem continere.

11 Quæres vtrùm ille, contra quem lata eſt cenſura, debeat ſe tanquam ligatum cenſura gerere, quando cauſa, propter quam lata eſt cenſura, eſt dubia, quando ſcilicet non conſtat vtrum materia, propter quam fertur cenſura, digna ſit cenſura, ſeù quando dubitatur, an ſententia ſit valida.

Reſpondeo teneri ſe gerere tanquam ligatum cenſura. Ità Sayrus loco cit. nu. 14. Suarez, ſect. 6. nu. 6. Henriquez, lib. 13. cap. 15. Vaſquez tract. de excommunicatione, dub. 11. nu. 23. Manuale Prælatorum loco cit. art. 14. concl. 3. Filiucius cap. 8. quæſito 5. nu. 231. Ratio eſt tùm quia in periculo animæ tutior, & certior via eligenda eſt. Tùm quia in dubio ſtandum eſt iudicio ſuperioris, illique parendum eſt; cum habeat ius ferendi cenſuras; vndè ſi duo litibus contendant circa fundum, aduocatis peritis pro vtraque parte aſſerentibus, fundum ſpectare ad ſuum clientem, ille ligatur cenſura, contra quem Iudex fert ſententiam ſub excommunicatione, ſi fundum non cedat alteri, in cuius fauorem tulit ſententiam; & hoc verum eſt, quando ius partium litigantium eſt dubium, vt ait Auila 2. par. c. 6. d. 1. dubio 2. concl. 2. Sayrus, & Henriquez locis citatis; quando verò probabilior eſt ſententia affirmans cauſam, propter quam lata eſt cenſura, eſſe iniuſtam, valdè probabiliter ſuſtineri poteſt ſubditos non ligari cenſura. Ità Suarez loco cit. nam ſequi poſſumus opinionem probabilem. Videte quæ in ſimili diximus de Iuſtitia vectigalium in tractatu de reſtitutione, & in tractatu de Peccatis de conſciẽtia dubia, & de opinione probabili.

PVNCTVM XI.

Vtrùm in ferenda cenſura ſeruanda ſit aliqua circunſtantia loci.

1 *Quanàm pertineãt ad iuriſdictionem gratioſam, & contentioſam.*

2 *Quanàm dicatur cenſura lata per modum ſtatuti, & per modum ſententiæ.*

3 *An cenſura ferẽda ſit in proprio territorio.*

4 *An Epiſcopus poſſit ferre cenſuram extrà propriam Diœceſim.*

5 *An Religioſi poſſint extra ſua monaſteria ferre cenſuras.*
6 *An ferri poſſit cenſura contra ſubditos in alieno territorio exiſtentes.*
7 *An clericus exiſtens in alieno territorio poſſit ligari cenſura, ſi non reſideat, aut ad Synodum non accedat.*
8 *An faciens contra cenſuram in loco exempto ligetur cenſura.*
9 *An accedens ad Monaſteria exempta Monialium ligetur cenſura.*
10 *An ſtuprator ligetur cenſura, ſi ſtuprum committat extra territorium.*
11 *An exiſtens in Eccleſia ligetur cenſura, occidendo hominem exiſtentem extra Eccleſiam, aut è contrà.*
12 *An vulnerans in Eccleſia, aut in territorio, in quo lata eſt cenſura, ligetur cenſura, ſi vulneratus moriatur extra Eccleſiam, aut extra territorium, in quo lata eſt cenſura.*
13 *An ille, qui furatur extra propriam Diœceſim ligetur cenſura.*
14 *An ſuperior poſſit per ſententiam ligare ſuos ſubditos exiſtentes in alieno territorio.*
15 *An Clericus Mediolan. ligetur excommunicatione, geſtando ſclopum in Diœceſi Bergomenſi.*
16 *An quilibet Chriſtianus ligetur cenſuris à Summo Pontifice latis.*
17 *An Sacerdos Mediolanen. ligetur ſuſpenſione celebrando extra Diœceſim.*
18 *An Archiepiſcopus Mediolani poſſit ferre cenſuram contra fures, qui Mediolani furati ſunt, ſi ſe recipiant in aliam Diœceſim.*
19 *An cenſura lata ab Archiepiſcopo extendatur ad ſuffraganeos, & eorũ ſubditos*
20 *An extraneus ligetur cenſuris latis à ſuperiore loci, vbi exiſtit.*
21 *An Clericus extraneus ligetur excommunicatione, ſi Mediolani ſclopum deferat.*
22 *An extraneus, qui erat Mediolani, quando lata fuit cenſura, teneatur ad illam ſeruandam.*

QVatuor principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrùm ſeruanda ſit circunſtantia loci, itaut ſuperior debeat ferre cenſuras, dum exiſtit in proprio territorio. Secũdò, vtrùm ſuperior poſſit per ſtatutum ligare cenſuris ſuos ſubditos in alieno territorio exiſtentes. Tertiò, vtrùm ſaltem hoc poſſit facere per ſententiam. Quartò, vtrùm poſſit ligare extraneos, itaut extranei accedentes ad proprium ipſius territorium afficiantur cenſuris ab ipſo impoſitis. Sed hic prius duo præmittenda ſunt.

1 Præmittendum eſt primò, ea, quæ fiunt extra proprium Territorium, eſſe in duplici differentia; alia pertinẽt ad iuriſdictionem gratioſam, & voluntariam, quæ ſcilicet non requirunt cauſæ cognitionẽ, ſeù Proceſſum, ſeù ſtrepitum iudicialem; Alia pertinẽt ad iuriſdictionem contentioſam, & hæc fiunt cum cauſæ cognitione, & ſtrepitu iudiciali.

2 Præmittendum eſt. Secundò, cenſuram aliquando ferri per modum ſententiæ aliquando per modum ſtatuti. Hæc eſt differẽtia inter cenſuram latam per modum ſententiæ, & latam per modum ſtatuti, quod ſententia lata per modum ſtatuti obligat ſolum exiſtentes, & delinquentes in territorio Legiſlatoris; nam ſtatutum reſpicit directè Territorium; Cenſura verò lata per modum ſententiæ afficit perſonam ſubditã vbicunque ſit, etiamſi extra Territorium ferentis cenſuram exiſtat, ſiue cenſura lata ſit per ſententiam generalem, ſiue per ſententiam particularem, nam reſpicit perſonas ſecundum ſe, conſequenter illas afficit vbicunque exiſtant. Ità Suarez de cenſuris, d. 5. ſect. 5. nu. 17. Vgolinus tab. j. cap. 9. §. 3. nu. 4. & alij contra Couarr. cap. Alma mater j. par. §. 10. nu. 3. Auilam 2. par. cap. 3. diſp. 2. dub. 2. concl. j. Salas de legibus, diſp. 14. ſect. 8. nu. 90. & alios aſſerentes, Epiſcopum non poſſe excommunicare ſibi ſubditum exiſtentem extra propriam Diœceſim, non tantum per ſtatutum, vt communiter cõcedunt DD. ſed neq; per ſententiam generalem, vel particularem ob delictũ commiſſum extra propriam Diœceſim; Ob delictum verò commiſſum in propria Diœceſi, vel in territorio poſſe ab Epiſcopo excommunicari ſubditũ exiſtentem in alieno territorio.

PRIMA PROPOSITIO.

3 IN ferenda cenſura ſeruanda eſt circunſtantia loci, ſeù proprij territorij, quãdo ad illam ferendam opus eſt iuriſdictione contentioſa. Ratio eſt quia iuriſdictio contentioſa non poteſt exerceri extra proprium territorium abſque licentia Ordinarij; ſicut neq; poteſt exerceri in loco exempto; cap. fin. de Conſtitutionibus, lib. 6. & cap. Luminoſo 18. q. 2. Ita Coninchus diſp. 13. dub. 5. nu. 39. & alij DD. ſtatim citandi.

Dixi quando ad illam ferendam opus eſt

Digitized by Google

iuriſdictione contentioſa; nam quando nō eſt opus huiuſmodi iuriſdictione, poteſt ferri cenſura in alieno territorio; nihil enim obſtat quominus ferri poſſit in alieno territorio. Ità Nauar.c.27. nu.6. Vgolinus tab.j. cap.27.§.1.nu.4. Sayrus, l.1.cap.14.nu.4. Paludanus, diſt.19.q.2.art.3. Manuale Prælatorum, q.3.art.8.concl.2.

4 Hinc patet Epiſcopum non poſſe extra propriam Diœceſim ferre cenſuram ſedendo pro tribunali, & cum cauſæ cognitione; ſine cauſæ verò cognitione, ſeù non ſedendo pro tribunali poſſe; vnde poteſt ferre cenſuram per modum ſtatuti, aut pro re manifeſta, quæ non requirit cauſæ cognitionē, vel ſi eam requirit, facta eſt in proprio territorio; ſicut etiam poteſt eam ferre, dum habet licentiam Ordinarij illius loci. Ità Sayrus loco cit. Auila 2. par. cap.3. diſp.2. dub.1. Reginald.lib.9.nu.155. & alij, qui addunt, quando Epiſcopus impeditur, ne iuriſdictionem exerceat in proprio territorio, poſſe illam exercere in alieno, in loco vicino ſuo Epiſcopatui, vt patet ex Clementina j. de foro compet.

Obijcies contra Propoſitionem. Superior poteſt proprium ſubditum abſoluere extra proprium territorium, ergo etiam poteſt extra proprium territorium ligare cenſuris.

Reſpondeo non poſſe iudicialiter abſoluere, ſicut neque poteſt iudicialiter ligare extra proprium territorium; extraiudicialiter verò, ſicut poteſt ligare, ita etiam poteſt abſoluere; vt ſic enim exercet iuriſdictionem voluntariam, & gratioſam, quæ poteſt in alieno territorio exerceri, ſicut Parochus poteſt in aliena Diœceſi excipere Confeſſiones ſuorum ſubditorum, illoſque abſoluere, vt patet ex dictis de Pœnitentia cum communi DD. ſententia.

5 Hinc colligi poteſt, vtrùm Prælati Religioſorum poſſint extra ſua Monaſteria, & loca excommunicare religioſos ſibi ſubditos; cum etiam ipſi Prælati Religioſorum videantur habere propria territoria, vt ait Manuale Prælatorum loco cit.concl.3. quāuis Coninchus nu.64. Sayrus loco cit.nu.6. caſu 11. cum Panormitano velit Abbates, Priores, Prouinciales, & alios ſuperiores habentes iuriſdictionem, ſine territorio, poſſe, vbicumque exiſtant, ferre cenſuras, & conſequenter ligare ſuos ſubditos, etiamſi delinquant extra Monaſteria. Videte Sayrum loco cit. Auilam loco cit. dubio 5. Syluestr. verbo excommunicatio 2. nu.15. Suarez, to. 5. de cenſuris, d.5. ſect.5. nu.18. Vgolinum, cap.27. §.1.nu.6. Rodriquez, tom.2. quæſt. reg. q.59. art.1. Manuale Prælatorum loco citato. Et Emanuelem Sà verbo abſolutio, nu.7. Coninchus nu.64.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 SVperior non poteſt ferre cenſuras per ſtatutum contra exiſtentes in alieno territorio, itaut delinquens extra proprium Epiſcopatum, vel territorium, incurrat cenſuram latam per modum ſtatuti; vndè Ciuis Mediolanenſis, qui Bergomi non obſeruat ſtatutum Archiepiſcopi Mediolanenſis, non incurrit cenſuram latam contra violātem ſtatutum Archiepiſcopi. Ità communiter DD. quos magno numero refert Salas de legibus, diſp.14. ſect.5. nu.60. & conſtat ex cap.2.§. Statuto Epiſcopi de Conſtitutionibus in 6. contrà Vaſquez tract. de excommunicatione, dub.12. nu. 21. Salas de legibus d.14. ſect.7. nu.89. ad finem. Ratio eſt quia extra territorium iuſdicenti non paretur impunè; ideſt nulla pœna imponitur non obedienti proprio ſuperiori extra ipſius iuriſdictionem, quando ſcilicet cenſura lata eſt per ſtatutum, lege fin. ff. de iuriſd. omn. iudic. Ità Suarez loco cit. ſect.4. nu.4. Filiucius tract. 11. cap.5. quæſito 9. Regin. lib.9. nu.146. & alij DD. communiter, teſte Couar. cap. Alma mater parte j. §.10. nu.3. contra Innocentium relatum ab Armilla verbo excommunicatio, nu.3. Quare licèt Epiſcopus intendat per ſtatutum ligare ſibi ſubditos exiſtentes extrà proprium territorium, re vera non ligat; ad ligandum enim, ſeù obligandum non ſufficit intentio; ſed requiritur iuriſdictio; Epiſcopus autem non habet iuriſdictionem obligandi per ſtatutum ſuos ſubditos in alieno territorio exiſtentes, modò reuera exiſtant extra territorium, & ſimul etiam res, circa quam ipſi delinquunt, ſi extra territorium, vt inquiunt communiter DD. apud Salas loco cit. n.70. quibus adde Coninchum d.13. dub.7. n.62.

7 Hinc ſequitur primo, clericum exiſtentem extrà Diœceſim poſſe à proprio Epiſcopo excommunicari etiam per ſtatutū, quando non reſidet; quamuis enim ipſe ſit extrà Diœceſim; nihilominus poteſt excommunicari, non reſidendo, quia conſumat actum non reſidendi in Diœceſi, & cenſetur peccare in Diœceſi. Item Clerici vocati à proprio Epiſcopo ad Synodum ſub cenſura, poſſunt ligari cenſura, quamuis tempore Synodi ſint extra Diœceſim. Ratio eſt quia

delictum

delictum omiſſionis cenſetur ibi committi, vbi actus præceptus exercendus erat; Lege qui non facit, ff. de regul. iur. Ità Salas loco cit. Suarez, ſect. 4. nu. 8. Sayrus, lib. 1. cap. 7. n. 10. Auila loco cit. dub. 1. concl. 3. Syluestr. excommunicatio 2. nu. 8. Angelus excommunicatio 1. num. 10. Coninchus loco cit. nu. 62. & alij.

8 Secundò ſequitur, tranſgredientem ſtatutum proprij Epiſcopi in Parochijs exemptis, exiſtentibus in Diœceſi proprij Epiſcopi, non incurrere cenſuram latam contra violantes ſtatutum Epiſcopi. Ita Vgolinus tab. j. cap. 9. §. 3. num. 3. Azor. j. par lib 5. cap. 25. quæſito 4. Salas loc. cit ſect. 6. Suar. de leg lib. 3. cap. 32 num. 9. Coninch. nu. 63. Filiucius num. 149. Regioaldus lib. 9. num. 154. & alii. Ratio eſt quia huiuſmodi locus cenſetur extra iuriſdictionem Epiſcopi, & perinde eſt, ac ſi exiſteret extra illius Diœceſim; vnde dicitur eſſe in illius Diœceſi tātummodo materialiter, ſed non formaliter; cum non pertineat ad illius Diœceſim quò ad iuriſdictionem. Ita Paludanus in 4 diſt. 18. q 2. Tabiena verbo excommunicatio 4. num. 4. & alii apud Salas, ſect. 6. num. 83. ad finem. Ob eandem rationem mihi dicendū videtur cum Auila par. 2. c 3. d. 2 dub. 5 Syluestro verbo excommunicatio 2. num. 12. Vgolino tab. j. cap. 9. §. 3. num. 3. & aliis contra Suarez loc. cit. d. 5. ſect. 4. nu. 6. Filiucius num. 149. Salas. ſect 6. num 85. & alios, violantem ſtatutum Epiſcopi in Monaſterio exempto non incurrere excommunicationem ab Epiſcopo latam. Et hoc verum eſt iuxta ſententiam Auilæ, & aliorum, non ſolum quando cenſura lata eſt per ſtatutum; ſed etiam quando lata eſt per ſententiam. Sed de hoc quid nobis ſentiendum ſit dicā in tertia Propoſitione.

9 Tertiò ſequitur, accedentem ad Monaſteria exempta Monialium incurrere cenſuram latam per ſtatutum ab Epiſcopo cōtra accedentes ad illa Monaſteria; nam acceſſus fit in territorio; non verò incurrit cēſuram latam per modum ſententiæ contra loquentes cum Monialibus; nam allocutio fit in loco exempto, vt ſuppono. Ita Angelus verbo ſtatutum, num. 3. Vgolinus, tab. j. de cenſ. c. 9. §. 3 num. 3. Auila lo. cit. dub. 5. & alii apud Salas loc. cit. num. 86.

10 Quartò ſtupratorem virginis non incurrere cenſuram (ſi quę lata eſſet per ſtatutum hic Mediolani contra ſtupratores) trahendo virginem extrà territorium Mediolanenſe, & conſumando copulam cum ea extra territorium. Ratio eſt quia delictum eſt inchoatum in territorio Mediolanenſi, ſed non eſt conſumatum; cenſura autem lata eſt per modum ſtatuti ob ſtuprum, vt ſuppono, id eſt ob actum conſumatum; in hoc autem caſu actus non eſt conſumatus in territorio legiſlatoris. Ita Suarez, Filiucius, & alii locis citatis.

Obijcies l. 1. C. vbi de crimine agi oportet in verſ. vbi commiſſa, vel inchoata ſunt, decernitur delinquentem, qui in vno loco delictum inchoauit, & in altero compleuit, ſubijci ſuperiori vtriuſque territorij, ab eoque puniri poſſe; ergo etiam ſubijcietur cenſuræ, qui delictum in vno loco in quo vetitum eſt ſub cenſura inchoauit, licet in altero compleuit.

Reſpondeo negando conſequētiam, quia non eſt facienda illatio à delictis iure ciuili vetitis ad delicta ſub cenſuris prohibita: nā delicta iure ciuili vetita ſuperiori vtriuſq; loci ſubijciuntur iuxta leg. 1. cit. Bartolum in L. dominium ff. de furtis, Suarez diſp. 5. ſect 4 num. 9. Filiucium tract. 11. cap 5. quęſito 9. nu. 150. aliosque apud præfatos DD. in delictis vero ſub cenſura vetitis hoc non militat, cum ab Eccleſia ſancitum non ſit, conſequenter attendendum eſt territorium vbi delictum conſumatur, dum ad cēſuram incurrendam actus completus requiritur, Ita Suarez, & Filiucius loc. cit.

11 Ex quo patet à ſimili, eum, qui dum exiſtit in Eccleſia, iacit ſagittam ad occidendū hominem exiſtentem extra Eccleſiam, non incurrere cenſuram latam contra occidentem in Eccleſia; nam illius delictum conſumatur extra Eccleſiam, licet inchoetur in Eccleſia. Econtra verò incurritur cenſura ab eo, qui, dum extra Eccleſiam exiſtit, ſagittam iacit intra Eccleſiam, ibique hominem exiſtentem occidit; nam homicidium completur in Eccleſia, licēt ſit inchoatum extra Eccleſiam. Ita Suarez, diſp. 5. ſect. 4. num. 9. & alii.

12 Addo vulnerantem alium in Eccleſia incurrere cenſuram latam contra occidentem in Eccleſia, etiamſi vulneratus non ſit mortuus in Eccleſia, ſed in propria domo, aut alibi. Ita probabilius cenſeo cum Suar. d. 5. ſect. 4 num. 10. & Filiucius num. 151. nā delictum cenſetur commiſſum in Eccleſia. Similiter vulnerans aliquem lethaliter in vno territorio, in quo lata eſt cenſura contra homicidas, ligatur cēſura; quamuis vulneratus recedens ab eo territorio moriatur in alia regione, vbi nulla cenſura poſita eſt

cõtra homicidas; nam homicidium quò ad actum externum cenſetur conſumatum in eo territorio, in quo lata eſt cēſura, & in eo conueniri poteſt; non verò poteſt conueniri in eo territorio, in quo vulneratus moritur; cum vulnerans non deliquerit in eo territorio. Verum quidem eſt expectandum eſſe effectum conſumatum vulnerationis, vt incurratur cenſura; per accidens tamen eſt, effectum ſequi magis in vno quam in alio territorio. Ita Suarez loc. cit. num. 10. quem ſequi videtur Salas de legibus, d. 14. ſect. 5. num. 73.

13 Quintò ſequitur, Ciuem Mediolanenſem, qui mutato domicilio furatur extrà Diœceſim Mediolanenſem, non incurrere cenſuras latas ab Archiepiſcopo Mediolani per modum ſtatuti contra furantes, vel cõmittentes in futurum aliud delictum; vt patet ex dictis rationibus. Immò non incurrit cēſuras, etiamſi latæ eſſent per modum ſententiæ; nam cenſura eſt veluti quoddam præceptum, quod obligat, & afficit tantummodo ſubditos, qui autem mutauit domiciliū non remanet ſubditus ſuperiori illius loci, à quo receſſit; conſequenter ſuperior illius loci non poteſt in ipſum ſuam iuriſdictionem extendere.

Dixi in quinto corollario, non incurrere cenſuras latas per modum ſtatuti contra furãtes, vel committentes in futurum aliud delictum; nam quando cenſura lata eſt non propter delictum reſpiciens futurum, ſed propter actum præteritum patratum eo tēpore, quo delinquens erat ſubditus Archiepiſcopo Mediolanenſi, delinquens alligatur cenſura, etiamſi extra territorium Archiepiſcopi exiſtat; E.g. Archiepiſcopus Mediolanenſis fert excommunicationem contra Titium ſibi ſubditum, qui furtum cõmiſit, niſi reſtituat intra menſem, Titius ligatur excommunicatione non reſtituendo intra menſem; quamuis nondũ elapſo menſe, ſeu termino mutet domicilium. Ratio eſt quia, quamuis per mutationem domicilij deſinat eſſe ſubditus Archiepiſcopo Mediolanenſi ſimpliciter ratione domicilij; nihilominus remanet ſubditus ſecundum quid, videlicet ratione delicti in illius territorio commiſſi; conſequenter poteſt conueniri, & excommunicari, niſi reſtituat, cap. fin. de foro compet. Idem dicendum eſt, quando aliqua cauſa inchoata fuit ſub vno tribunali, & interim reus mutat domiciliū; adhuc enim poteſt conueniri, & excommunicari, ca. Propoſuiſti, de foro compet. & L. Si quis ff. de iudiciis. Ita Suarez d. 3. ſect. 5. num. 5. & 6. Coninchus num. 57. Filiucius cap. 3. quæſito 10. concluſ. 2. num. 76. & cap. 5. quæſito 10. num. 151. Vgolinus tab. 1. num. 20. c. 4. Sayrus, l. 1. c. 11. num. 18. & alij.

TERTIA PROPOSITIO.

14 SVperior poteſt cenſuris per ſententiam ligare ſuos ſubditos exiſtentes in alieno territorio; propterea fur committens furtum extra territorium ſui ſuperioris ligatur cenſuris ab eo ſuperiore latis per modum ſententiæ contra furantes. Ita Sayrus loc. citato, cap. 7. num. 18. Suarez loco cit. & alij quos citat, & ſequitur, Vgolinus tab 1 cap. 9. § 3. num. 4. contra Aulam loco cit. Coninchum num. 61. Syluestrum excommunicatio 2 q 10 & alios. Hæc propoſitio patet ex differentia allata inter ſtatutum, & ſententiam: nam ſtatutum reſpicit territorium, ſeu perſonas ſubditas exiſtẽtes in territorio ſuperioris; ſententia vero reſpicit perſonam, vt illius cõtumacia coerceatur, & puniatur.

15 Hinc ſequitur primo, Clericum Mediolanenſem geſtando ſclopum in diœceſi Bergomenſi, ligari excommunicatione lata ab Archiepiſcopo Mediolani contra Clericos huiuſmodi genus armorum geſtantes, ſi ponamus illam excommunicationem latam eſſe per modum ſententiæ; quamuis meo iudicio videatur potius lata ꝑ modũ ſtatuti; nam Archiepiſcopus videtur voluiſſe ferre conſtitutionem conformem iuri communi Canonum, quibus ſeſe videtur velle accommodare in ſuo edicto; ſicut autem illi Canones perpetuo durant; & vim habẽt legis, ac ſtatuti vniuerſalis, ita præſens conſtitutio videtur perpetuo duratura, & vim ſtatuti particularis habere reſpectu ſubditorum Archiepiſcopo Mediolani; quare ſi ponamus hanc conſtitutionem latam eſſe per modũ ſtatuti, ſicut mihi probabilius videtur aſſerendum, non incurretur excommunicatio à Clerico Mediolanenſi deferente tormẽtum igneum extra Diœceſim.

16 Secundo ſequitur quemlibet Chriſtianum, vbicumque exiſtat ligari cenſuris latis à Summo Pontifice, ſiuè latæ ſint per ſtatutum, ſiuè per ſententiam; nam Chriſtianus, vbicumque exiſtat; dicitur exiſtere in territorio Summi Pontificis; cum Summus Pontifex non habeat particulare territoriũ, ſed totus mundus illi ſeruiat pro ſuo territorio. Hoc tamen intelligitur modo lex cõ-

tinens

Digitized by Google

tinens cenſuram latam à Summo Pontifice ſit acceptata, & non ſit lata tantum pro aliquo loco; vt patet ex dictis de legibus. Ita Suarez diſp.5.ſect.4. nu.3. Coninchus diſp. 13.dubio 7.num.49.& alij.

17 Tertio ſequitur Sacerdotem Mediolanẽſem, celebrando Miſſam extra Diœceſim incurrere ſuſpenſionem, ſi lata eſſet ſuſpenſio ab Archiepiſcopo Mediolanenſi contra Sacerdotes ſibi ſubditos Miſſam facientes extra Diœceſim; nam hæc cenſura fertur per modum ſententiæ, quæ ſequitur perſonam, vbicunque exiſtat. Ita Suarez ſect.4. num. 12. Salas loco citato, num.73. Filiucius cap. 5. quæſito 10. num. 133.& alij contra Coninchum, & Auilam loc.cit.

18 Quarto Archiepiſcopum Mediolani poſſe cenſuram ferre contra fures, qui Mediolani ſurripuerunt, niſi reſtituant, & eã cẽſuram ligare fures non reſtituentes, quãuis ſeſe recipiant in aliam Diœceſim; nam hæc cenſura fertur per modum ſententiæ in perſonas ſubiectas ſaltem ratione delicti. Ita Suarez ſect.5. num.5. Coninchus num. 56. Filiucius loco citato, Auila loco citato dub. 2. concluſ. 2. vbi citat Sotum, Syluestrum, & alios.

19 Quæres vtrum cenſura lata ab Archiepiſcopo extendatur ad ſuffraganeos, & ad ſubditos ſuorum ſuffraganeorum.

Reſpondeo non extendi, niſi cenſura lata ſit in Concilio Prouinciali, aut niſi delinquãt in territorio ipſius Archiepiſcopi, iuxtà dicenda in quarta propoſitione. Ratio eſt quia Archiepiſcopus non habet iuriſdictionem ordinariam in ſuffraganeos, non exiſtentes in proprio territorio, exceptis quibuſdam caſibus, quos refert Syluester v. Archiepiſcopus, quoſq; nos alias retulimus & infra referemus, ergo Archiepiſcopus nõ poteſt cenſuris ligare ſubditos ſuorum ſuffraganeorum, vel ipſos ſuffraganeos exiſtẽtes extra Diœceſim Archiepiſcopi. Si vero exiſtant in territorio Archiepiſcopi ſubijciuntur illius iuriſdictioni, tunc enim cenſentur perſonæ ſubditæ, & priuatæ. Videte Vgolinum tab.1.cap.2.§.15.& 16. Sayrum, libro 1.cap.7. num. 23. Auilam loco citato dub.6. vbi citat Couarruuiam, Toletum, & alios.

QVARTA PROPOSITIO.

20 EXtraneus non ligatur cenſuris latis à ſuperiore loci in quo pro breui tẽpore reperitur. E. g. Ciuis Bergomenſis veniens Mediolanum, non ligatur cenſuris latis hic Mediolani, quamuis, dum Mediolani reperitur faciat aliquid prohibitum hic Mediolani ſub cenſuris: niſi fortè decreuerit Mediolani permanere maiori anni parte; vt patet ex dictis de legibus quæſt.1. puncto 6. vbi dictum fuit, extraneum non ligari legibus loci, in quo reperitur. Ratio eſt quia ad incurrendas cenſuras requiritur, vt delinquens ſit ſubditus ſuperiori loci, in quo reperitur; extraneus autem, qui non decreuit manere maiore anni parte in aliquo loco, non eſt ſubditus ſuperiori illius loci.

21 Hinc ſequitur primo Clericum extraneum, qui non commoratur hic Mediolani; ſed hic ſolum exiſtit cauſa tranſitus, ſi deferat tormentum igneum, non ſubiacere excommunicationi latæ cõtra deferentes huiuſmodi tormentum.

Dices eo ipſo, quo quis cõmittit aliquod delictum prohibitum ſub cenſura in territorio alicuius, ſit ſubditus ſuperiori loci, in quo reperitur, ratione delicti in eius territorio commiſſi; ergo ligari poteſt cenſuris latis à ſuperiore illius loci.

Reſpondeo ad incurrendam cenſuram prærequiri, vt faciens contra præceptum cõtinens cenſuram, eſſet antea ſubditus; cenſura enim non fertur, niſi in ſubditos extraneus autem nõ erat ſubditus ſuperiori loci, cuius præceptum non obſeruauit; conſequẽter non ligatur cenſuris latis à ſuperiore illius loci. Ita Suarez d.5.ſect.5.num.10. Filiucius quæſito 10. ad finem Coninchus diſp. 13.dub.7.num.52.& 58.& alij.

Verum quidem eſt, ipſum Suarez loc. cit. num.8. Vgolinum loc. cit. §.2. Sayrum, l.1. c.7.num. 22. Filiucium, & alios exiſtimare extraneum ligari cenſuris latis per modum ſtatuti in eo loco, in quo reperitur; non vero ligari cenſuris latis per modum ſententiæ; quia ſententia loquitur incontinenti, & directè fertur in perſonas ſubditas re, aut ſpe, ideſt in eos, qui tunc ſunt ſubditi, vel qui naſcentur, vel eo transferent domicilium.

Ego verò exiſtimo extraneum nõ ſolum non ligari cenſuris latis per ſententiam, ſed neque latis per ſtatutum, vt patet ex ratione noſtræ Propoſitionis, niſi fortè ad aliquem locum perueniat intentione ibi manendi maiore anni parte. Videte quæ diximus de legibus loc.cit.

22 Secundò ſequitur extraneum, qui præſens erat hic Mediolani eo tempore, quo lata fuit ſententia, ſeù decretum continens cenſuram, non teneri ſub cenſura ad ſeruan

dum id, quod in eo decreto continetur, niſi fortè habuerit intentionem hic manendi maiori anni parte. Ita Auila loc. cit. poſt tertiam concluſionem dubij 2. diſp. 2. ca. 3. Suarez loc. cit. num. 9. Reginald. lib 9. num. 153, & alii. Ratio eſt quia ſententia fertur in ſubditos; extraneus autem non eſt ſubditus ſuperiori illius loci, in quo reperitur, nec tenetur illius leges ſeruare, niſi fortè intenderit ibi permanere maiore anni parte: tūc enim tenetur eius leges ſeruare, vt patet ex dictis de legibus loc. cit.

PVNCTVM XII.

Vtrùm cenſura liberè ferenda ſit ſeruata temporis, & ordinis circunſtantia.

1 *An valida ſit cenſura lata per metum.*
2 *Quinàm ordo ſeruandus ſit in ferenda cenſura.*
3 *An cenſura ferri poſſit die feſto.*
4 *An valida ſit cenſura die feſto lata.*

TRia principaliter quæremus in hoc Puncto. Primò, vtrùm ſit valida cenſura lata per metum, & non omninò voluntariè. Secundò, vtrùm ſeruandus ſit ordo in ferenda cenſura. Tertiò, vtrum ſeruanda ſit temporis circunſtantia.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CEnſura, quæ non omninò liberè, ac voluntariè fertur, ſed potius per metum incuſſum Iudici ad cenſuram extorquēdam, valida eſt. Ita Gloſſa, Abbas, & alii, quos refert Vgolinus, tab. j. cap. 1. §. 4. & ſequitur Suarez, d. 2. ſect. 5. num. 2. contra ipſum Vgolinum loc. cit. num 2. & alios. Ratio eſt quia vel eſt inualida iure naturæ, vel iure poſitiuo; ſed neutro iure eſt inualida; ergo nō eſt inualida. Minor probatur, quòd non ſit inualida iure poſitiuo, quia nullus textus afferri poteſt, qui afferat illam eſſe inualidam, ſicut iure poſitiuo conſtat inualidam eſſe abſolutionem cenſuræ extortam per metum. Quòd non ſit inualida iure naturæ probatur. Tùm quia geſta per metum iure naturæ valida ſunt; alioquin cōtractus per metum celebrati eſſent iure naturæ inualidi. Tum quia metus non tollit voluntarium ſimpliciter, quod ſufficit ad validè contrahendū, & ad ferendas cenſuras; vndè dici ſolet, geſta per metum regulariter loquendo, valida eſſe, L. ſi mulier. §. Si metu, ff. de eo, quòd metus cauſa, niſi ſorte alıud cōſtet de intentione agentis.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 IN ferenda cenſura ſeruandus eſt ordo; vt videlicet prius feratur cenſura leuior, deinde grauior; vnde grauior debet omitti, quando cenſura leuior ſufficit ad continendos ſubditos in officio. Cæterum relinquitur iudicio, & prudentiæ Iudicis, vt habita ratione loci, temporis, & perſonæ, ferat cenſuras; propterea poterit omiſſa grauiori cenſura ferre leuiorem; & è contra; imò poterit omnes cenſuras ſimul ferre, ſi hoc conſentaneū, & expediens iudicauerit. Ita Sayrus, l. 1. c. 14. n 3. & alii communiter.

TERTIA PROPOSITIO.

3 IN ferenda cenſura ſeruanda eſt circunſtantia temporis, ne ſcilicet feratur die feriato, videlicet eo die, qui ex inſtitutione Summi Pontificis, vel Epiſcopi, vel ex cōſuetudine Eccleſiæ dicatus eſt honori, & cultui Diuino. Ita Sayrus loco citato, num. 8. & alii contra Suarez loco ſtatim citando. Ratio eſt quia ad ferendam cenſuram prærequiri ſolet cognitio cauſæ, quæ fieri non poteſt die feriato.

4 Si quæras vtrum cenſura lata die feriato ſit valida.

Reſpōdetur validam eſſe; quamuis enim cenſura poſtulet cauſæ cognitionem; nihilominus non ſemper, aut non neceſſariò eā poſtulat; quæ autem non neceſſariò poſtulant cauſę cognitionem, validè fiunt diebus feriatis; Argumento. L. Actus, C. de ferijs. Videte Sayrum loc. cit. & cap. 7. num. 17. Suarez tom. 1 de religione tract. 2. lib. 2. ca. 30. num. 9. & Vgolinum, tab. j. cap. vltimo, §. 2. num. 3. vbi refert alios Doctores.

PVNCTVM XIII.

Vtrum facienda ſit denunciatio illius, qui cenſuram contraxit.

QVinque explicabo in hoc puncto. Primo vtrum qui cenſuram contraxit denunciandus

Digitized by Google

nunciandus ſit. Secundo à quo fieri debeat denunciatio. Tertio vtrum iudex teneatur obſtrictum cenſura denunciare. Quarto vbi facienda ſit denunciatio. Quinto quando, ideſt an ſtatim patrato delicto.

PRIMA PROPOSITIO.

QVi cenſuram contraxit denunciari debet cap. curæ 11. q. 3. & cap. conqueſt. de ſententia excommunicationis, & alibi. Ratio eſt, quia delinquens poſita denunciatione facilius reſipiſcet; cum enim peracta denunciatione vitandus ſit à cæteris fidelibus, eliget potius cōuenti, & obedire, quam tantum damni, & incommodi ſubire. Ita cōmuniter DD.

Obſerua tamen denunciationem fieri ſolere dumtaxat in cenſura lata contra determinatam perſonam, non vero in cenſura edita contra indeterminatas perſonas dum notæ non ſunt perſonæ, quæ deliquerunt: nam denunciatio fit vt populus admoneatur, ne cum eo, qui cenſura ligatus eſt communicet: hæc autem admonitio fruſtra fieret, cum vitari nequeat is, qui neſcitur an cenſura ligatus ſit. Ita Suarez, Filiucius, & alii locis ſtatim cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

DEnunciatio facienda eſt à legitimo ſuperiore, ſeu de auctoritate legitimi ſuperioris, vt patet ex dictis pun. 9. dub. 3. tum quia denunciatio eſt pœnæ executio: executio aſit pœnę facienda eſt à legitimo ſuperiore, vel de ipſius mandato. Legitimus ſuperior in hac re non ſolum cenſetur is, qui cēſuram tulit, aliuſve ab eo requiſitus; verum etiam Epiſcopus in cuius Diœceſi patratum eſt delictum veritum ſub cenſura ipſo iure impoſita, nam delinquens factus eſt illi ſubditus ratione delicti, Clement. 1. verſ. locorum de pœnis, & cap. de illis 6 quæſt. 1. Ita Suar. diſp. 3. ſect. 14. num. 7 Filiucius cap. 4. quæſito 10. ad finem contra Vgolinum loc. cit. §. 1. initio, & alios arbitrantes à quocunque fieri poſſe denunciationem dum crimē eſt adeo clarum, & notum, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit.

TERTIA PROPOSITIO.

IVdex non ſemper tenetur ad huiuſmodi declarationem, & conſequenter ad denunciationem, niſi aliud ratio boni priuati, vel communis ſuadeat, vt quando pars inſtat, aut quando denunciatio ita bono communi conducit, vt ſuperior teneatur ex officio illi conſulere. Ratio eſt, quia nullum ius aſſignari poteſt quod rigoroſam obligationem inducat, & in cap. curæ 11. q. 3. nullum eſt verbum, quod ſtrictum præceptum indicet, dicitur enim, curæ ſit, &c. ita Suarez, loc. cit. num. 4. & 6. Filiucius nu. 111. & 112. An autem executor, cui ſuperior præſcripſit excommunicatum denuntiare teneatur illum denuntiare dum ipſe nouit illum eſſe innocentem, vel dubitat, cōſtat ex dictis in octauo decalogi præcepto, & in terminis hanc quæſtionem fuiſſe proſequitur Suarez d. 3. ſect. 15. & Filiucius cap. 3. quæſito 11. An autem appellatio ſuſpendat denunciationem, conſtat ex dictis de appellatione.

QVARTA PROPOSITIO.

DEnunciatio facienda eſt publice in Eccleſijs, & poſtea in ſcriptis affigi debet ad portas Eccleſiarum cum expreſſione cauſæ iuxta receptum loci morem cap. cum medicinalis de ſententia excom. ita Suarez d. 3. ſect. 14. num. 7. Sayrus lib. 1. de Cenſuris cap. 13. num. 20. Vgolinus tab. 1. cap. 11. Filiucius tract. 11 ca. 4. quæſito 10. & alii communiter.

QVINTA PROPOSITIO.

QVi cenſuram à iure, vel ab homine latā ipſo iure contraxit, non eſt denuntiandus ſtatim poſt delictum ante ſententiam criminis declaratoriam, etiamſi delictum notorium ſit, & publicum; ſed præmittenda eſt ſententia criminis declaratoria cap. peruenit 1. & cap. conſuluit. de appellat. Ratio eſt, tum quia denuntiatio eſt quædam executio pœnæ iniunctæ: iudex autem ad iuridicam pœnæ executionem procedere non debet ante ſententiam criminis declaratoriam, etiamſi crimen notorium ſit, tum quia fieri poteſt, vt reus probet innocentiam, & probabilem ſui facti excuſationem afferat, vt bene Couar. cap. alma mater 1. p. §. 2. num. 9. Suarez diſp. 3. ſect. 14. nu. 6. verſ. ex quo intelligimus. Filiucius cap. 4. quæſito 10. num. 111. & alii apud Couarruuiam.

Digitized by Google

PVNCTVM VLT.

De fine, & effectibus cenſuræ.

1 *Quinam ſit finis cenſura.*
2 *Quinam ſint effectus cenſura.*
3 *An Summus Pontifex poſſit ſuſpendere effectus cenſurarum.*
4 *An Papa validè poſſit conferre beneficium excommunicato.*
5 *An Epiſcopi, & alij Prælati poſſint ſuſpendere effectus cenſurarum.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 FInis cenſuræ eſt ille, quem ſuperior in ferenda cenſura intendit, ſibique proponit, qui eſt ſalus, vel emendatio, ac reſipiſcentia illius, contra quem cenſura fertur, iuxtà illud 1. Corinth. 1. Vt reſurgat à peccato, & ſaluus fiat in die Domini. Ita communiter DD.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 EFfectus cenſuræ eſt priuatio aliquorũ bonorum ſpiritualiũ. Ratio eſt quia ille eſt effectus cenſuræ, qui per cenſuram inducitur; ſed per cenſuram inducitur priuatio aliquorum bonorum ſpiritualium. Quomodo verò cenſura priuet aliquando bonis temporalibus, patet ex dictis, puncto 1. Propoſitione j. & patebit ex dicendis ſuis locis; ſicut etiam ex 2. Quæſtione patebit, vtrum effectus cenſuræ poſſint impediri ob aliquas cauſas.

3 Quæres vtrùm Summus Pontifex poſſit ſuſpendere effectus cenſurarum.

Reſpondeo affirmatiuè cum Suarez, d. 6. ſect. 4. & aliis communiter. Ratio eſt tum quia cenſura inſtituta eſt iure humano, vt ſupra dictum eſt; Summus autem Pontifex habet poteſtatem ſupra ius humanum. Tũ quia experientia docet aliquos effectus ſuſpenſos fuiſſe; cùm ante extrauagantem. Ad euitanda, non eſſet licitum participare cum excommunicato occulto; ſicut hoc tempore licitum eſt; ergo ſignum eſt à Summo Põtifice ſuſpendi poſſe cenſurarum effectus.

4 Hinc ſequitur, Summum Põtificem poſſe validè conferre beneficium excommunicato, quamuis vnus ex effectibus excommunicationis ſit, facere collationem beneficij inualidam.

5 Epiſcopi verò, & alij Prælati non poſſunt, per ſe loquendo, cenſurarum effectua ſuſpendere; cum ipſi non poſſint diſpenſare in iure communi, niſi ſpeciale priuilegium habeant, vel niſi conſuetudo hoc eis permittat. Quare, cum iure communi inualida fit collatio beneficij facta excommunicato, ſequitur Epiſcopum non poſſe validè conferre beneficium excommunicato antè abſolutionem. Ita Suar. loc cit. nu. 7. & 9. Vgolin. tab. j. cap. 10. §. 6. Filiucius tract. 11. c. 7. quæſito 10. nu. 214. & ſeq. & alii.

Vtrum verò Epiſcopus poſſit aliqua ratione ſuſpendere, vel reſtringere effectus ſuſpenſionis, & interdicti, conſtabit ex dicendis infra ſuis locis.

QVÆSTIO II.

De cauſis excuſantibus ab incurrenda cenſura, vel eius effectibus.

MVltæ referri poſſunt cauſæ excuſantes, & impedientes, ne cenſura contrahatur. Prima eſt ignorantia. Secunda appellatio. Tertia metus, & impotentia. Quarta eſt conſenſus illius, in cuius fauorem lata eſt cenſura. De quibus ſingulis agendum nobis eſt in præſenti quæſtione.

PVN-

PVNCTVM I.

Vtrùm ignorantia excuſet ab incurrendis cenſuris.

1 *Quanam dicatur ignorantia iuris, facti, & pœna.*

2 *Quanam dicatur ignorantia iuris communis, & iuris particularis.*

3 *Quanam dicatur ignorantia probabilis, ſeù inuincibilis, & inculpabilis, & improbabilis, ſeu vincibilis, & culpabilis.*

4 *Quanam dicatur ignorātia affectata craſſa, & ſupina.*

5 *Quanam dicatur ignorantia antecedens, comitans, & conſequens.*

6 *An ignorantia iuris excuſet à cenſuris.*

7 *An ille, qui ſcit aliquod delictum eſſe prohibitum iure Naturæ, & Diuino, ſed neſcit eſſe prohibitum ab Eccleſia, ligetur cenſuris.*

8 *An ignorantia facti excuſet à cenſuris.*

9 *An occidens Clericum quem credebat eſſe feram, excuſetur ab excommunicatione.*

10 *An ignorantia vincibilis excuſet à cenſuris.*

11 *An ignorantia affectata excuſet à cenſuris latis contra ſcientes, præſumentes, vel temerè facientes, &c.*

12 *An excuſet ignorantia craſſa, & ſupina.*

13 *An ignorantia pœnæ excuſet à cenſuris.*

14 *An ignorantia comitans excuſet ab incurrendis cenſuris.*

15 *An incurratur cenſura ab eo, qui percutit Clericum, neſciens hoc eſſe prohibitum ab Eccleſia.*

16 *An percutiens Clericum, quem credebat eſſe laicum, ligetur excommunicatione.*

17 *An naturalis obliuio, & inconſideratio excuſet à cenſuris.*

18 *An percutiens Clericum, quem dubitabat eſſe laicum, ligetur excommunicatione.*

19 *An exercens actum externum cum ignorantia comitante excuſetur à cenſuris.*

20 *An incurrat excommunicationem, qui proijcit ſaxum contra Caium Clericum, ſed fortè percuſſit alium Clericum tranſeuntem.*

21 *An ligetur excommunicatione percutiens Clericum, quem putabat eſſe laicum, ſed ſi eſt Clericus, adhuc, inquit, volo percutere.*

22 *An incurrat excommunicationem percutiens laicum, ſi credat excommunicationem incurri ob percuſſionem laici.*

1 NOtandum primò, ignorātiam aliā eſſe iuris, aliam facti, & aliam pœnæ. Ignorantia iuris contingit, quando neſcitur præceptum, vel prohibitio; vt accidit quando quis percutit Clericum, neſciens prohibitam eſſe ab Eccleſia percuſſionem Clerici. Ignorantia facti contingit, quando adeſt ſcientia, & notitia legis, ſeù iuris; ſed ignoratur factum, quod prohibetur in dicta lege; vt accidit quando quis ſcit latam eſſe cenſuram contrà percuſſores Clericorum; ſed neſcit hunc eſſe Clericū. Ignorantia pœnæ contingit, quando neſcitur latam eſſe talem pœnam contra delinquentes; vt accidit quando quis percutit Clericum, ſciens prohibitum eſſe ab Eccleſia percutere Clericum, & ſciens hunc eſſe Clericum, ſed ignorans prohibitum eſſe ſub cenſura percutere Clericum.

2 Notandum ſecundò, ignorantiam aliam eſſe iuris communis, aliam iuris particularis. Ignorantia iuris communis contingit, quando ignoratur ius, ſeù lex vniuerſalis, quæ vniuerſaliter obligat. Ignorantia iuris particularis eſt illa, qua ignoratur ius obligans ſolùm particulares aliquas perſonas, vel tantum in aliquo particulari territorio. Sit exemplum. Titius ignorans excommunicationes latas in Bulla Cœnæ, dicitur habere ignorantiam iuris communis. Si verò neſciat latam eſſe hic Mediolani excommunicationem contra clericos geſtantes ſclopum, dicitur habere ignorantiam iuris particularis.

3 Notandum tertiò, ignorantiam, ſiue ſit iuris, ſiue facti, ſubdiuidi in probabilem, quę dicitur inuincibilis, & inculpabilis, & in improbabilem, quæ vincibilis, & culpabilis nūcupatur. Vincibilis eſt, quæ vinci potuit, ſed ignorans non adhibuit ſufficientem diligētiam iuxta qualitatem negotij ad illam vincendam. Verum tamen eſt, ignorantiam vincibilem aliam eſſe, in qua grauis negligentia intercedit, aliam in qua leuis negligentia concurrit, non ſufficiens ad mortale, ſed tantum ad veniale peccatum.

Ignorantia probabilis dicitur illa, quæ vinci non potuit; vndè qui nihil vnquam audiuit de cenſura, vel nihil vnquam dubitauit,

tauit,

Digitized by Google

tauit, vel cogitauit de cenſura, dicitur habere ignorantiam inuincibilem, ſeù probabilem cenſuræ; quis enim poteſt ignorantiam eius rei vincere, cuius nihil menti occurrit, per quod poſſet illam vincere, acquirendo ſcientiam oppoſitam? Dicitur etiam ignorantia probabilis, & inuincibilis, quando quis ignorat ea, quæ ſcire tenetur, & poſito dubio debitam diligentiam adhibuit ad ea cognoſcenda, ſed nondum cognouit, E. g. aliquis incepit dubitare latam eſſe excommunicationem contra clericos deferentes certum genus armorū, dicitur habere ignorantiam probabilem excommunicationis, ſi conſultis peritis, & doctis Clericis rei veritatem non inuenit.

4 Notandum quartò, ignorantiam vincibilem aliam eſſe affectatam, aliam craſſam, & ſupinam. Ignorantia affectata contingit, quando quis eligit neſcire præceptum, vt liberius peccet; propterea, ſi Clericus poſitiue eligat, nolle ſcire latam eſſe cenſuram contra geſtantes arma, vt illa liberius geſtare poſſit, dicitur habere ignorantiam affectatam. Ignorantia craſſa, & ſupina appellatur à Suarez loco citando ignotantia vincibilis; vndè inquit ipſe, ignorantia craſſa, & ſupina quò ad ſubſtantiam non diſtinguitur à vincibili.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Auila 2. par. cap. 5. diſp. 5. dubio 8. Soto, diſt. 18. quæſt. vn. art. 2. Sanch. lib. 9. de matrimonio, diſp. 32. nu. 33. Henriquez, lib. 13. c. 23. nu. 2. & alijs, ignorantiam craſſam, & ſupinam diſtingui à vincibili; omnis enim ignorantia craſſa, & ſupina eſt vincibilis, ſed non omnis ignorātia vincibilis eſt craſſa, & ſupina. Ignorātia vincibilis, quatenus diſtinguitur à craſſa, & ſupina, contingit quando quis non adhibuit mediocrem diligentiam morali & humano modo ad ſciēdum id, quod ſcire tenetur, ignorantia verò craſſa, & ſupina dicitur illa, quę procedit ex lata culpa ignorantis, ſeù ex ſumma negligentia, vt accidit quando quis nullam, aut valde modicam adhibuit diligētiam ad cognoſcendum id, quod ſcire tenetur, poſtquam de illo habuit aliquam cognitionem, vel dubium, vt patet ex dictis de peccatis.

5 Notandum quintò, ignorantiam aliquando appellari antecedentem, aliquando comitantem, & aliquando conſequentem. Antecedens dicitur illa, quæ eſt probabilis, & inuincibilis, qua non poſita actus malus non fieret. E. g. Titius percutit Clericum neſciens ipſum eſſe Clericum, quem nō percuteret, ſi ſciret ipſum eſſe Clericum, aut ſpecialiter prohibitum eſſe percutere Clericum, dicitur habere ignorantiam antecedentem. Ignorantia comitans dicitur illa, quæ ſi non adeſſet, actus nihilominus fieret. Vt ſi Titius percutiat inimicum credēs eſſe feram, ſed nihilominus illum percuſſiſſet, ſi ſuum inimicum eſſe animaduertiſſet, dicitur habere ignorātiam comitantem. Ignorantia conſequens dicitur illa, quæ quouis modo eſt voluntaria, & culpabilis.

Notandum vltimò, ſupradictas diuiſiones accommodari poſſe inaduertentiæ, & obliuioni, & naturali inconſideratione, quæ contingit, quando quis habuit cognitionem præcepti, ſed hic, & nunc ad illud non aduertit. Et hoc diligenter eſt aduertendum; nam ſicut ignorantia excuſat à peccatis, & à cenſuris, ita etiam excuſare poteſt inaduertentia, vt benè ait Suarez, de cenſuris, d. 4. ſect. 8. num. 5. & 11. Azor. 1. par. lib. 1. c. 16. q. 3. Sanch. in ſumma, lib. 1. c. 16. num. 8.

His prænotatis, quatuor nobis principaliter quærenda ſunt in hoc puncto. Primò, vtrùm ignorantia iuris excuſet ab incurrendis cenſuris. Secundò, vtrum ignorantia facti, ſeù qualitatis facti. Tertiò, vtrum ignorantia pœnæ Quartò, vtrùm ignorantia comitans ſufficientem exhibeat excuſationis cauſam à contrahendis cenſuris.

PRIMA PROPOSITIO.

6 Ignorantia probabilis, tàm iuris communis, quam particularis, excuſat ab incurrendis cenſuris. Hæc Propoſitio patet tùm ex cap. 2. de Conſtitutionibus in 6. Tū quia quantitas pœnæ proportionari debet delicto, ca. Fęlicis de pęnis in 6. ſed delictū eſt leuius, quando ignoratur lex continens grauiſſimam, & extra ordinariam pœnam, quam quando violatur lex cognita; ergò delictum non debet puniri eadem pœna, quādo lex ignoratur, ac quando ſcitur. Minor patet ex dictis de Peccatis, vbi oſtendimus, ignorantiam probabilem excuſare à peccato. Tum quia ad incurrendam cenſuram requiritur contumacia; ſed vbi reperitur ignorantia probabilis non adeſt contumacia; ergo vbi reperitur ignorantia probabilis nō incurrirur cenſura. Tum quia ad incurrendam cenſuram requiritur aliqua monitio; ſed ignorans latam eſſe cenſuram non cenſetur admonitus, alioquin non ignoraret, ergo non incurrit cenſuram. Ita Syluest. excommunicatio 2. notabili 3. Nauar. cap. 27. num 16.

Digitized by Google

nu.16. & cap.23. nu.47. Couarr. cap. Alma mater j. par.§.10.nu.6.Henriquez lib. 3.c. 23.Sanch.loco cit.nu.18. Vgolinus tabula j. cap.9.§.8.Molina tract.5.diſp.71.nu.8.Suarez diſp.4 ſect.8.nu.6. Filiucius quæſito 10. nu.250.Reginald.lib.9. nu.200.Sayrus,lib.1. cap.18.& alij apud Valent. tom.4.d 7.q.17. Puncto 7.& apud Salas de leg.d.15.ſect.11.

Dixi ignorantia probabilis; nam vtrùm ignorantia vincibilis, & culpabilis excuſet ab incurrendis cenſuris, conſtabit ex dicendis in quæſito poſt ſequentem Propoſitionem.

7 Ex dictis colligi poteſt, illum, qui ſcit aliquod delictum prohibitum eſſe iure naturæ, vel Diuino, ſed neſcit illud prohibitũ eſſe ab Eccleſia, non incurrere cenſuras impoſitas ab Eccleſia contra patrantes huiuſmodi delictum. Ratio eſt quia quamuis huiuſmodi delinquens peccet contra ius naturæ, vel Diuinum, non tamen peccat contra præceptum Eccleſiæ, nec dicitur contumax contra Eccleſiam; cum habeat ignorãtiam iuris Eccleſiaſtici, cum qua non adeſt contemptus, nec contumacia. Ita Nauar.c. 27.num.271. Syluest. verbo excommunicatio vltimo quæſito 3.Sotus loc.cit. Vaſquez dub.16.num 6. Filiucius cap. 8. quæſito 10. num.253. Suarez d.4. ſect.8.num. 20. & alij DD.citati, Contra Anilam 2. par.cap.5.d.5. dubio 10. concl. 2. Couarruuiam loco cit. nu. 12.& alios.

Obijcies ſcire, & debere ſcire paria ſunt, ſed qui committit aliquod delictum ſciens prohibitum eſſe ſub cenſura incurrit cenſuram; ergo illam etiam incurrit qui committit aliquod delictum, ignorans illud eſſe prohibitum ſub cenſura.

Reſpondeo hanc obiectionem, quæ antiquiores DD. valdè torſit ſoluendam eſſe in tract.de pecc.quamobrem hic breuiter dico. Primo ſcire & debere ſcire, paria eſſe; neminem autem teneri ſcire id, cuius nullam habuit cognitionem, ſeu de quo laborat ignorantia inuincibili. Secundò non eſſe vniuerſaliter verum ſcire, & debere ſcire paria eſſe, vt patet in cenſuris impoſitis contra præſumẽtes aliquod delictum perpetrare, quas conſtat non incurri ab ijs, qui laborant ignorantia vincibili.

SECVNDA PROPOSITIO.

8 IGnorantia probabilis facti, aut qualitatis facti excuſat à cenſuris incurrendis, propterea Titius occidens Clericum, quem credebat eſſe feram, excuſatur à cenſura ratione ignorantiæ facti, aut potius qualitatis facti, ſi credebat eſſe laicum. Hæc Propoſitio patet, tùm ex cap. Si verò, ſecundo, de ſententia excommunicationis. Tùm quia ſicut ignorantia excuſat à peccato, ità etiam excuſat à pœnis conſtitutis propter peccatum. Tùm quia interueniente ignorãtia facti, vel qualitatis facti, non adeſt contumacia contrà cenſuram, & Eccleſiam; quando autem non adeſt contumacia contra cenſuram, & Eccleſiam non incurritur cenſura; ergo non incurritur cenſura interueniente ignorantia facti, vel qualitatis facti. Maior propoſitio patet, quod ſcilicet nõ adſit contumacia cum ignorantia facti, vel qualitatis facti; nam delinquẽs cognito facto, vel qualitate facti fortaſſe retraheretur à peccato, & à delicto patrando. Ità Molina, tom.4. diſp.53.nu.1. & 3.Sotus in 4.diſt. 22. quæſt.j.art.2. Bartholomeus ab Angelo dialogo 5. de Miſſa §.545. Salas de legib. d. 15.ſect.9. nu.110. Vaſquez tract. de excommunicatione, dubio 14. nu.2. & 7. Filiucius cap.8. quæſito 9. Reginald. lib.9. nu.199. & alij DD.citati. Et hæc vera ſunt, etiamſi delinquens ex ignorantia facti, vel qualitatis facti, tunc temporis daret operam alteri rei illicitæ, vt patet ex allatis rationibus, & ex cap. Si verò citato, vbi excuſatur ab excommunicatione occidens Clericum, quem ignorabat eſſe Clericum, eo quod geſtaret comam; vt benè aduertit Molina loco cit.

9 Hinc patet, occidentem Clericum, quẽ credebat eſſe feram, excuſari ab excommunicatione ratione probabilis ignorantię facti. Similiter occidentem Clericum, quem putabat eſſe hominem quendam laicum, excuſari ab incurrenda excommunicatione ratione probabilis ignorantiæ qualitatis facti.

10 Quæres vtrùm ignorantia vincibilis, ſiuè facti, ſiuè iuris excuſet à cenſuris incurrendis.

Reſpondeo ignorantiam vincibilem, & culpabilem facti, vel iuris, quæ craſſa eſt, & non excuſat à culpa mortali, non excuſare ab incurrendis cenſuris, vel irregularitate proueniente ex delicto. Ita Molina loc.cit. num.4.Sanchez loc.cit.num.31. Auila loco cit.Salas loco cit. num. 111. Suarez tom.5. diſp.4.ſect.10.num.10. Coninchus diſp.13. dub.11.num.94.& 95. Filiucius quæſito 11. Reginald. num. 198. & alij. Ratio eſt tum quia in cap.2.Vt animarum, de conſtitutionibus in 6. generaliter aſſeritur ignorantiã,

quæ non eſt craſſa, nec ſupina, excuſare ab omnibus ſententijs quorumcunque Ordinariorum: nomine autem ſententiæ intelligitur excommunicatio, & cæteræ cenſuræ; ergò ignorantia iuris, vel facti, quæ ita eſt craſſa, & ſupina, vt non excuſet à culpa mortali; non excuſat ab incurrendis cenſuris. Tùm quia cenſuræ dicuntur pœnæ contemptus; videtur autem ſufficienter adeſſe contemptus, quando committitur aliquod delictum ex ignorantia, quæ adeo craſſa, vel ſupina eſt, vt non excuſet à mortali peccato; qñ verò ignorantia ita leuis eſt, vt excuſet à culpa mortali, excuſat etiam à cenſuris, cũ cenſura grauis non incurratur ob veniale peccatum.

Addo, non improbabiliter defendi poſſe cum Sanchez, & Nauarro, cenſuram non incurri, quando ignorantia eſt vincibilis mortaliter, ſed non eſt craſſa, & ſupina; vt patet ex Cap. Vt animarum citato, vbi generaliter aſſeritur ignorantiam, quæ non eſt craſſa, vel ſupina, excuſare ab omnibus ſententijs quorumcunque ordinariorum. Ignorantia verò affectata non excuſat ab incurrendis cenſuris. Ratio eſt tùm quia craſſa, & ſupina non excuſat; ergo multò minus excuſat affectata. Tùm quia cum huiuſmodi ignorantia reperitur maxima præſumptio, & contumacia. Tum quia ignorantia affectata non minuit culpam, ſed auget; cum delinquens eligat illam ignorantiam, vt liberius peccet. Ita Suarez, d.4.ſect.10.n.3. & alii, quos magno numero refert Sanch. loc.cit.num.40.

11 Addit Suarez, ignorantiam affectatã non excuſare ab incurrenda cenſura, etiãſi in ſententia cenſuræ contineantur hæc verba, Qui ſcienter hoc fecerit, vel temerè, vel conſulto, vel qui præſumpſerit, vel qui contempſerit, vel qui temerarius violator extiterit, ſit excommunicatus, ſuſpenſus, &c.

Sed contrarium mihi videtur probabilius; nam ſuperior illo modo loquendi non videtur requirere quamlibet temeritatem, præſumptionem, vel contemptum, ſed videtur exigere temeritatem, & præſumptionem prouenientem ex certa ſcientia, aut ſaltẽ coniunctã cum ingenti temeritate; ita ſentire videntur DD. quos retuli pun.3.q.1.

12 Ex quo patet, à fortiori, ignorantiam craſſam, vel ſupinam non ſufficere ad incurrendam cenſuram, latam contra eos, qui præſumpſerint, vel temerè fecerint, &c. Silueſter verbo culpa quæſito 11. Angelus verbo dolus numero primo, & alii.

TERTIA PROPOSITIO.

13 IGnorantia pœnæ, ideſt cenſuræ excuſat ab incurrenda pœna cenſuræ; vndè qui ſcit aliquod delictum prohibitũ fuiſſe ab Eccleſia, ſed neſcit prohibitum fuiſſe ſub cenſura, non incurrit cenſuram committendo illud delictum vetitum ſub cenſura. Ita Nauarr. cap.27. num.274. Lopez, & alij apud Sanchez loc.cit.num.13. apud Coninchum tom.2.diſp.13.dub.10.nu.90. & apud Carolum Macignum de Horis Canonicis ca.28.num.32. eoſque ſequitur Suarez diſp. 4.ſect.9. num.19. & Filiucius tract.11.cap.8.quæſito 11.num.257 Idem ſentire videtur Salas de leg.d.15.ſect.9. num 113. de cenſuris, non vero de irregularitate, cõtra Auilam loc.cit. Couar. & alios. Hæc propoſitio probatur ijſdem rationibus, quibus comprobata fuit prima Propoſitio, & hæc doctrina in his tribus Propoſitionibus tradita extendi poteſt cum Sanchez ad irregularitatem prouenientem ex delicto, vt patet præſertim ex prima ratione primæ Propoſitionis, contra Auilam loc.cit. & alios. Dico prouenientem ex delicto, quia irregularitas non proueniens ex delicto, ſed ex defectu, incurritur etiam ex ignorantia; cum huiuſmodi irregularitas nullam præexigat culpam, & non ſit impoſita tanquàm pœna, vt dicam ſuo loco. Hæc eadem doctrina extenditur à Nauarro, cap.27 num.274. non ſolum ad cenſuras, ſed etiam ad alias quaſcunque pœnas exorbitantes, & extraordinarias; nam pœna debet proportionari delicto; minus autem delinquit, qui neſcit pœnam appoſitam eſſe tali delicto, quam qui illam nouit; ergo qui neſcit pœnam appoſitam eſſe tali delicto non incurrit eandem pœnam, quam incurrit ſciens talem pœnã appoſitam eſſe. Hæc tamen doctrina non eſt extendenda, inquit Nauarrus, ad pœnas mediocres, & ordinarias, atque iuxtà prudentis viri iudicium accommodatas delicto; nam delinquens, aut nouit pœnam mediocrem, aut ſcire debuit; & potuit ſaltem lumine naturæ dictante delicta mediocriter punienda eſſe; L. Ita vulneratus ff. ad legem Aquiliam. Quare ignorans pœnam delicto appoſitam, non excuſatur à mediocri, & ordinaria pœna; excuſari verò poteſt ab extraordinaria, qualis eſt cenſura, vel irregularitas ex delicto. Ita Nauar. loco citato, cujus ſententiam probabilem exiſtimat

Sanchez,num.21.& Suarez,d.4.ſect.9. num. 22.in pœnis humanis.

QVARTA PROPOSITIO.

14 IGnorantia comitans excuſat ab incurrendis cenſuris, & irregularitate proueniente ex delicto; vndè iacens ſagittam in ſuum inimicum, quem credebat eſſe ferã, ſed in mente ſua ita erat actualiter affectus, vt illum occidiſſet, ſi ſciuiſſet ipſum eſſe ſuum inimicum, non contrahit irregularitatem, vel excommunicationem, ſi lata eſſet excommunicatio cõtra homicidas. Ita Vaſquez 1.2.q.76.art.3.diſp.126.à num.4.& de excommunicatione dub.14. num.4. Sanch. loc.cit num.16 Molina diſp.53 num.2.tom. 4.& tom.6.tract.5.diſp.71.num.8. Filiucius cap.8.quęſito 9.Suarez diſp.4.ſect.8.num 8. & alii,quos retuli de Peccatis; contra Couar.lo cit.§ 10.num.15.& alios, quos citat, & ſequitur Vgolinus, & Sayrus loc.cit. Ratio noſtra eſt, quia cenſuræ incurruntur ob peccatum externum; opus autem externum factum cum ignorantia comitante, non eſt peccatum; non enim poteſt eſſe peccatum ſine voluntario, nec voluntarium poteſt eſſe cum ignorantia; cum voluntarium, inquit Ariſt.3. ethic.cap.1. Sit à principio cognoſcente ſingula, in quibus eſt actio; cum ergo actus ille externus non fuerit præcognitus, non poteſt dici voluntarius, nec imputari poteſt ad peccatum, vel ad cenſuram incurrendam; cum ad incurrendam cenſuram requiratur, vt actus externus habeat malitiã prohibitam ſub cenſura, qualem non habet actus factus cum ignorantia comitante; quamuis enim ille affectus prauus, & deſiderium actuale homicidij ſit peccatum; nihilominus actus ille externus homicidij nõ imputatur ad culpam; cum non procedat ab illo interno deſiderio, & prauo affectu contra inimicum, ſed ab intentione occidẽdi feram. Videte quæ diximus de peccatis de cauſis excuſantibus à peccatis.

15 Ex dictis in præcedentibus multa inferri poſſunt. Primò non incurri excommunicationem ab eo, qui percutit Clericum neſciens prohibitum eſſe ab Eccleſia percutere Clericum. Idem dicendum eſt de eo, qui licèt ſciuerit prohibitam eſſe ab Eccleſia clerici percuſſionem, nihilominus nunquam ſciuit prohibitum eſſe ſub cenſura, vel nihil vnquam dubitauit, vel ſi dubitauit adhibuit ſufficientem, vel ſaltem mediocrem diligentiam ad cognoſcendum, an lata eſſet cenſura contra percuſſores Clericorum, & non potuit ante percuſſionem, vel ante actum ſub cenſura prohibitum, rei veritatem inuenire; hic enim dicitur ignorantia probabili laborare.

16 Ex quo patet, virum indoctum non incurrere cenſuram, quando conſuluit viros doctos profeſſionis, & artis moralis, nùm lata eſſet cenſura, ipſique reſponderunt nullam extare. Idem dicendum eſt, quando vir doctus, ſuborto dubio alicuius cenſuræ, mediocri ſaltem labore, & diligentia reuoluit libros, ſeu ſtatuta, & leges, ſed nullam cenſuram potuit inuenire.

Secundò, non incurri excommunicationem ab eo, qui percutit Clericum, quem ignorantia probabili credebat eſſe laicum; excuſatur enim ob probabilem ignorantiã qualitatis facti.

Obijcies. Dans operam rei illicitæ incurrit cenſuram faciendo actum prohibitum ſub cenſura; ſed percutiens Clericum, quem credebat eſſe laicum, dat operam rei illicitæ; ergo percutiens Clericum, quem credebat eſſe laicum, incurrit cenſuram excommunicationis, impoſitam propter Clerici percuſſionem.

Reſpondeo negando, eum, qui dat operam rei illicitæ, incurrere cenſuram, quando laborat ignorantia probabili alicuius circunſtantiæ, ſeù qualitatis facti, propter quam impoſita eſt cenſura; nàm cap. Si verò de ſententia excommunicationis deciditur, eum, qui percuſſit Clericum ignarus clericatus, non ligari excommunicatione, & tamen conſtat hunc dediſſe operam rei illicitæ; ita Vaſquez loco cit. dub.14.nu.3. & dub.15 num.4. & alij, quos referam de irregularitate.

17 Tertiò, naturalem obliuionem, & inconſideratioñe excuſare ab incurrenda cenſura; nam obliuio, & inconſideratio comparatur ignorantiæ, cum qua deficit contumacia requiſita ad incurrendas cenſuras.

18 Quartò, percutientem Clericum, quem dubitabat eſſe Clericum, ligari excommunicatione, ſi nullam, vel ſaltem valdè modicam adhibuit diligentiam ad cognoſcendum, nùm eſſet Clericus; hic enim dicitur laborare ignorantia craſſa, & ſupina, quæ non excuſat ab incurrendis cenſuris. Ità Auila loco cit. & alij.

19 Quintò, exercentem actum externum cum ignorantia comitante excuſari ab incurrendis cenſuris, & irregularitate proueniente ex delicto; immò etiam excuſari à

reſti-

reſtitutione, vt patet ex dictis de Peccatis, & de reſtitutione; nam ignorantia comitãs excuſat actionem externam à peccato; propterea occidens hominem, quem credebat eſſe feram, non tenetur ad reſtitutionem ratione homicidij; etiamſi commiſiſſet homicidium, ſi cognouiſſet illum eſſe hominem. Ratio eſt quia actio illa externa non habet malitiam iniuſtitiæ; quamuis affectus, & deſiderium ſit iniuſtum; obligatio autem reſtituendi oritur ex actione externa iniuſta; nõ verò ex affectu & deſiderio præcisè.

20 Sextò, non incurri excommunicationem, vel irregularitatem ab eo, qui proijcit ſaxum ad verberandum Caium Clericum, ſed fortè fortuna inculpabiliter percutit, vel occidit alium Clericum illac tranſeuntem; nam percuſſio iſtius Clerici eſt inculpabilis, vt ſuppono; excommunicatio verò incurritur ob culpã mortalem. Hac de cauſa Suarez, diſp. 22. ſect. 1. nu. 54. excuſat eum, qui loco vnius clerici, quem intendebat percutere, percutit alium Clericum errore manus; modò diligentiam adhibuerit, ne actus perueniret ad illum, vel ſufficienter inquiſierit, an ille, qui errore manus percutitur, eſſet Clericus, & cognouerit non eſſe Clericum. Videte Suarez, diſp. 22. ſect. 1. nu. 54. & Sayrum, lib. 3. cap. 28. nu. 6. Econtra verò incurritur excommunicatio ab eo, qui percutit Caium Clericum, credens illum non eſſe Caium; ſed Titium ſimiliter Clericum. Ratio eſt tùm quia, tàm intentio, quàm opus externum eſt iniurioſum ſtatui Clericali, propter cuius reuerentiam impoſita fuit excommunicatio. Tum quia nulla ignorantia excuſat in hoc caſu; cùm habeat intentionẽ percutiendi Clericum, & re ipſa percutiat hunc Clericum; quamuis credat eſſe alium Clericum. Ita Molina, d. 30. & 53. nu. 2. Sanchez loco cit. nu. 27. & patet à ſimili ex dictis in quinto Præcepto. Puncto vltimo quæſito 2. cum Iulio Claro, Rebello, Couarruuia, & aliis.

21 Septimò, percutientem Clericum cum hac intentione, volo occidere hunc hominem, qui eſt laicus, aut ſi eſt Clericus, volo adhuc illum occidere, ligari excommunicatione; nam actus externus eſt malus, & efficaciter dependet ab illo actu interno, quo percutiens vult hunc hominem occidere; quod non accidit, quando adeſt ignorantia comitans; tunc enim actus externus non prouenit ab interno actu iniuſto. Ità Auila 2. par. cap. 5. diſp. 5. dub. 6. ad finem Sanch. in ſumma, lib. 1. cap. 16. nu. 14. Suarez, diſp. 4. ſect. 8. n. 10. Filiucius tract. 11. cap. 8. quæſito 9. nu. 247. & alij.

22 Quæres, vtrùm percutiens laicum, credens ex percuſſione laici incurri excommunicationem, afficiatur excommunicatione.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt tùm quia excommunicatio non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa, in iure autem non eſt expreſſa excommunicatio ob percuſſionem laici, nec erronea conſcientia inducit excommunicationem, ſed legitimus ſuperior. Tum quia actus, propter quem incurritur excõmunicatio, non eſt Sacrilegium internum, ſed Sacrilegium externum conſumatum cõtra perſonam Clerici; in hoc autem caſu nõ adeſt Sacrilegium externum contrà Clericum, quamuis adſit Sacrilegium internum propter erroneam cõſcientiam. Ità Sanchez loco cit. nu. 28. lib. 9. de matrimonio, diſp. 32. nu. 28. & 48. Suarez, d. 22. ſect. j. nu. 53. Vaſquez loco cit. nu. 3. & alij communiter. Vide Salas de leg. d. 13. ſect. 4 nu. 20. Rodriquez quæſt. reg. tom. 1. quæſt. 6. artic. 7.

PVNCTVM II.

Vtrùm appellatio excuſet ab incurrendis cenſuris.

1 *Quandonàm cenſura feratur abſolutè, & quandò ſub conditione.*
2 *An appellatio excuſet ab incurrendis cenſuris.*
3 *An appellatio excuſet à cenſuris, ſi poſteà deſeratur.*
4 *An citatus ad comparendum intrà menſem ſub pœna cenſuræ, peccet non comparendo poſt factam appellationem.*
5 *An in dubio præſumatur appellationem præceſſiſſe ſententiam, vel an præſumatur facta poſt ſententiam.*
6 *An liceat appellare à ſententia declaratoria.*
7 *An excommunicatus vitandus ſit, facta appellatione, & an illius geſta valida ſint.*
8 *Quænam requirantur ad appellationem.*
9 *An ſuperior poſſit ferre cenſuram contra ſubditum, ſi appellauerit.*

1 NOtandum cenſuram dupliciter ferri poſſe. Primò purè, & abſolutè. Secundò ſub conditione. Cenſura fertur abſolutè, quando aliquis, E.g. ipſo iure excom-

municatus

municatur propter delictum iam commiſſum, prohibitum ſub excommunicatione comminatoria. Sub conditione fertur, quando Iudex præcipit alicui ſub cenſura, vt aliquid faciat, vel omittat.

In hoc Púcto quatuor principaliter quæram. Primo, vtrum appellatio excuſet ab incurrendis cenſuris. Secundò, vtrùm excuſet, etiamſi poſtea deſeratur. Tertiò, vtrùm liceat appellare à ſententia declaratoria. Quartò, quænam requirantur ad legitimam appellationem.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LEgitima appellatio excuſat ab incurrenda cenſura lata ſub conditione, modò appellatio fiat ante conditionis adimpletionem.Ità Syluest. verbo excommunicatio 1. quæſito 1. Nauar. cap. 17. nu. 1. 9. Auila 2. par. c. 5. diſp. 1. dubio 11. concl. 3. Sayrus, lib. 1. c. 16. nu. 24. Vgolinus tab. j. c. 13. §. 18. Henriquez, lib. 13. cap. 16. Filiucius tract. 11. cap. 3. quæſito 11. & alij. Quare ſi feratur excommunicatio hoc modo, præcipio tibi ſub pœna excommunicationis ipſo facto, vt compareas intrà menſem, cenſura ſuſpenditur per interpoſitam appellationem intra menſem; conſequenter non comparens intra menſem, non afficitur cēſura. Ità expreſsè deciditur in capite. Præterea, ſecundò de appellationibus, & cap. Paſtoralis eodem titulo. Ratio eſt quia per appellationem cauſa deuoluitur ad alium Iudicem, & ſuſpenditur iuriſdictio prioris Iudicis, qui tulerat cenſuram ſub conditione: vnde ſi prior ille Iudex poſt appellationem ferre velit cenſuram, inualidè ferret, cum illius iuriſdictio ſit ſuſpenſa.

Dixi in Propoſitione excuſare ab incurrenda cenſura lata ſub conditione ante cōditionis adimpletionem: nam cenſura lata purè, & abſolutè, non ſuſpenditur per appellationem; ſicut neque ſuſpenditur lata ſub conditione, poſt conditionis euentum, vnde ſi lata ſit ſententia continens excommunicationem contrà geſtantes arma, & Titius probetur in Iudicio detuliſſe arma, non excuſatur ab incurrenda cenſura; nam cenſura lata fuit purè, & abſolutè, cenſura autem purè, & abſolutè lata ſuum ſortitur effectum, & mandatur executioni, nec datur appellatio à ſententia iam mandata executioni. Ita Suarez, diſp. 3. ſect. 6. nu. 5. Nauarrus, Auila, Filiucius, & Sayrus locis citatis & patet ex capite Paſtoralis, vbi ſermo eſt de excommunicatione, & cap. Ad hæc, vbi ſermo eſt de interdicto, & capite is cui, vbi hoc definitur de ſuſpenſione.

Dixi in Propoſitione legitima appellatio: nam appellatio non legitima non ſuſpēdit ſententiam latam ſub conditione, conſequenter non debet prodeſſe appellanti, capite Conſuetudinem de appellationibus. Ità Vgolinus cap. 13. §. 18. Socinus, Panormitanus, & alij, quos citat Sayrus loco cit. nu. 27. & Suarez; vbi addit non concedi appellationem in cauſa fidei, vel in cauſa religioſi, appellantis ne corrigatur ſecundum regulam, vt patet ex cap. Ad noſtram, & cap. reprehenſibilis de appellationibus.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 APpellatio à ſententia ſub conditione lata excuſat ab incurrenda pœna, etiamſi poſtea appellatio ipſa fuerit derelicta, vt ſi Titius citetur à Iudice ad comparendum, vel reſtituendum intra menſem ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & ipſe interponat appellationem, excuſatur ab incurrenda cenſura, etiamſi appellationem non proſequatur. Ità Couarr. cap. Alma mater j. parte §. 10. Sayrus, nu. 23. Auila loco cit. Vgolinus, tab. j. cap. 13. nu. 18. & alij. Hæc Propoſitio patet, tùm ex capite. Licet de ſententia excommunic. in 6. Tum quia legitima appellatio ſuſpendit cenſuram ſub conditione latam, & deuoluit cauſam ad alium Iudicem.

4 Quæres primò, vtrùm citatus à Iudice ad comparendum intra menſem ſub pœna alicuius cenſuræ, peccet non comparendo poſt factam appellationem.

Reſpondeo, non peccare, nec cenſuram incurrere. Ità DD. citati. Ratio eſt quia appellans à cenſura cenſetur etiam appellare à præcepto: cum cenſura ſit quid acceſſoriū, & præceptum ſit quid principale (modò appellans non declaret ſe tantum appellare à cenſura, & non à præcepto) conſequenter qui non comparet intra menſem non peccat; cum non faciat contra præceptum.

5 Quæres ſecundò, quid iudicandum ſit quando aliquis appellauit à ſententia; Sed dubitatur vtrùm appellatio præceſſerit ſententiam excommunicationis, vel vtrùm facta ſit poſt ſententiam excommunicationis abſolutè latam.

Reſpondeo, cum Couarruuia loco cit. §. 2. & alijs apud Sayrum, nu. 30. & apud Sanchez, in ſumma, lib. 1. c. 10. nu. 59. præſumi

excommunicationem ipſam præceſſiſſe; nõ verò appellationem. Ratio eſt quia poſſeſſio ſtat pro excommunicatione, quam conſtat latam eſſe, & dubitatur de excuſatione; in dubio autem fauendum eſt poſſidenti; vnde pars aſſerens appellationem præceſſiſſe, debet probare ipſam præceſſiſſe; nam ipſi incumbit onus probandi ad ſe defendendum.

TERTIA PROPOSITIO.

6 LIcitum eſt appellare à ſententia declaratoria; vt ſi Iudex declaret aliquem Clericum excommunicatum propter delationem ſclopi, poteſt Clericus ab hac declaratione appellare, & probare ſclopum à ſe delatum non fuiſſe; nam fieri poteſt, vt Iudex iniuſtè declarauerit; conſequenter cõpetit reo ius ſe defendendi per appellationẽ. Ita Couar. Angelus; Nauar. & alij apud Suarez loc. cit. num. 6. apud Auilam, cap. 5. diſp. 5. dubio 11. concl. 2. apud Filiucium c. 3. quæſito 11 & cap. 4. quæſito 12. num. 118.

7 Ex quo patet, declaratum, & denunciatum excommunicatum non eſſe vitandum facta appellatione à ſentẽtia declaratoria; nam appellatio ſuſpendit declarationem, conſequenter etiam impedit denunciationem, quam declaratoria præcedit. Ita Suar. diſp 3. ſect. 15. num. 10. Couar. Filiucius, & alij loc. cit. qui hoc limitant, modo delictũ non ſit adeo notum, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit: tunc enim non prodeſt appellatio, quia huiuſmodi appellatio nihil aliud eſſe videretur, quam eluſio cenſuræ, aut virtualis appellatio à ſententia Canonis. Sed de hac limitatione infra num. 8. vide Suarez diſp. 3. ſect 15. num. 10. Couar. & Filiucium.

Hinc vlterius patet, geſta poſt appellationem ab huiuſmodi excommunicato valida eſſe Cap. Paſtoralis 6. Verùm de appellationibus Ratio eſt quia huiuſmodi excommunicatus cenſetur adhuc toleratus; geſta autem per excommunicatum toleratum valida ſunt, vt infra oſtendam.

QVARTA PROPOSITIO.

8 AD legitimam appellationem duo requiruntur. Primum eſt, vt appellatio fiat cum probabili; & ſufficienti cauſa, vel ſaltem, vt appellans bona fide appellet, exiſtimans ſe habere ſufficientem, & probabilem cauſam; quare, qui mala fide appellat, credens ſe non habere ſufficientem cauſam ad appellandum, non excuſatur ab incurrẽda cenſura per appellationem; par enim nõ eſt, vt ex dolo, & fraude commodum reportet.

Secundum eſt, vt appellatio fiat debito tempore. Debitum tempus ad appellãdum in cenſura, iuxta Abbatem in cap. Præterea ſecundo de appellationibus, eſt ſpatium x. dierum; nã ſpatium x. dierum in cap. Quod ad conſultationem de re iudicata, præſcribitur ad appellandum in omnibus alijs ſententijs.

Sed iuxtà communiorem ſententiam, tẽpus ad appellandum in cenſuris eſt quodcunque tempus intercedens ante conditionis euentum; propterea, ſi Iudex ferat ſententiam cenſurę hoc modo, Præcipio, vt cõpareas intra duos menſes ſub pęna excommunicationis ipſo facto, validè fieri poteſt appellatio quouis tempore intra duos illos menſes; etiamſi iam fuerint elapſi decẽ, vel plures dies; vt patet ex dicto cap. Præterea, ſecundò de appellationibus, vbi habetur, appellationem fieri poſſe medio tempore, & non limitatur ad decem dies.

Ex quo patet reſponſio ad argumentum Abbatis; hoc enim ſpeciale eſt in cenſuris, vt quocunque tempore ante conditionis euentum fieri poſſit appellatio: quamuis in alijs ſentẽtijs fieri debeat intra decem dies. Ita Suar. loc. cit. num. 4. & Sayrus loc. cit. nu. 24. Couar. in cap alma mater. 1. p. §. 10. nu. 4. Filiucius tract. 11. cap. 3. quæſito 11.

9 Quæres vtrùm ſuperior excommunicans inferiorem hoc modo, excommunico te ſi appellaueris, liget inferiorem facta appellatione ab ipſo inferiore.

Reſpondeo non ligare. Ita Sylueſt. excõmunicatio 2. num. 16. Auila loc. cit. dub. 12. & alij. Ratio eſt quia huiuſmodi excommunicatio videtur continere intolerabilem errorem, & videtur contra ius naturæ; cum feratur contra eum, qui ſe defendit, cui à natura tributum eſt, vt ſe ipſum tueatur, & defendat.

Quæ de appellatione dicta ſunt militant etiam, quando aliquis neſciens appellare, ſe tradit Summo Pontifici protegendum, aut incohat iter Romam verſus, aut recurrit ad ſuperiorem poſtulando eius iudicium; cap. Ad audientiam de appellationibus; & cap. Dilecti filij 2. de dolo, & contumacia. Ratio eſt quia hæc videntur æquiualere appellationi, modò ſeruẽtur ea, quæ neceſſaria ſunt in appellatione, vt videlicet adſit iuſta cauſa

Digitized by Google

ſa appellandi, vt appellatio fiat debito tempore ante conditionis euentum, & vt exprimatur in ſcriptis cauſa appellationis, vt ſi appellãs dicat nolo coram te litigare, quia me grauaſti, volo adire Papam, & peto Apoſtolos. Ita Suarez loc cit. num. 7. Sayrus loc cit. num. 19. Filiucius quęſito 11. num. 59. & alij DD. ſupra citati.

PVNCTVM III.

Vtrum metus, & impotentia excuſet ab incurrendis cenſuris.

1 *An impotentia faciendi id, quod præcipitur excuſet à cenſura.*

2 *An metus excuſet ab incurrendis cenſuris.*

3 *An Clericus Mediol. deferens ſclopum metu mortis excuſetur à peccato, & ab excommunicatione.*

4 *An Chriſtiani capti à Turcis excuſentur, ſi metu mortis impellant naues remis contra Chriſtianos.*

5 *An committens adulterium metu mortis excuſetur à cenſura, ſi contra adulteros lata eſſet.*

6 *An metus excuſet ab incurrendis effectibus cenſura.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 IMpotentia faciendi, quod præcipitur ſub cenſura, excuſat ab incurrenda cẽſura. Ratio eſt tum quia ad impoſſibile nemo tenetur; Lege impoſſibilium, ff. de reg. iur. Tum quia impotentia faciendi, quod præcipitur, excuſat à peccato, & à contumacia; ergo etiam excuſat ab incurrenda cenſura; cum cenſura incurratur ob contumaciam, & ob peccatum Ita Sotus in 4. diſt. 22. quæſt. 1. art. 2. Graffius, libro 4. deciſionum cap. 8. num. 10. Reginaldus libro 9. nu. 206. Suarez diſp. 20. ſect. 2. num. 14 Henriquez cap. 18. num. 4. Filiucius tract. 11. cap. 8. quæſito 8. num. 241. & alij communiter.

Hinc patet eum, qui propter impotentiã non reſtituit, non affici excommunicatione lata contra detentores rei alienę, aut cõtra non reſtituentes.

Idem dicendum eſt quando quis non poteſt præceptum ad mplere ſine graui incommodo, tunc enim cenſetur moraliter impotens, vt accidit quando cogitur ſub excommunicatione penſionẽ ſoluere, vel aliquid reſtituere: ipſe autem non poteſt ſine longè maiori damno, vel ſine detrimento bonorum ſuperioris ordinis. Ita Nauar. Sot. Corduba, quos citat, & ſequitur Suarez d. 20 ſect. 3. num. 9. Filiucius cap. 8. num. 241. & alij communiter, quos infra referam, & alios retuli de reſtitutione, de peccatis, & alibi.

Maior difficultas eſt, vtrum debitor cui certum tempus ex. gr. menſis, conſtitutum eſt ad ſoluendum ſub pœna excommunicationis incidat in excommunicationẽ ſi initio menſis ſoluere poterat, præuidens fore vt reliquo tempore fiat impotens ad ſoluendum.

Reſpondeo iuxta probabiliorem ſententiam incurrere, niſi aliam cauſam excuſantem habuerit. Ratio eſt, quia eſt ſufficienter contumax contra præceptũ, & illa omiſſio vetita ſub cenſura imputatur illi ad culpam; ergo incurrit excommunicationem; antecedens patet, quia qui tenetur ad aliquod præceptum intra certum tempus, ſi præuideat ſubſecuturum impedimentum, tenetur anticipatè præſtare opus præſcriptum, alioquin omiſſio ad culpã imputatur, vt contingit quando quis Summo mane Sacrum non audit præuidens fore vt grauis ſuperueniat occupatio, quæ Sacri auditionem impediat, vel quando quis primis Paſcatis diebus communicat aduertens ſe poſtea Sacerdotis copiam non habiturum, & ſimilia, vt alibi ſparſim multis in locis oſtendi.

Obſerua tamen hunc non eodem tempore ſubiacere culpæ, & vinculo cenſuræ, nam eo ipſo quo aduertit ſe futurum impotentẽ, & culpabiliter non reſtituit ſit reus culpę, & obligationis ad incurrendam cenſuram: eã tamen contrahit tantummodo in ſine termini præſcripti, quia tunc conſumatur omiſſio vetita ſub cenſura, vt in ſimili oſtendi de horis Canonicis, de peccatis, & alibi, & præter ibi citatos idem in terminis tradit Suar. diſp. 20. ſect. 2. num. 16 verſic. recolendum, & Filiucius tract. 11. cap. 8. quæſito 8. num. 243. addens hanc limitationem, modo impotens, qui in termino ſibi præfixo non ſoluit, non doleat de patrata culpa, hic enim non incurrit cenſuram in foro conſcientiæ, quia tunc vere non eſt contumax, & vere eſt impotens. Sed hæc limitatio mihi diſplicet, quia eſt ſufficienter contumax in cauſa, & dum incurritur cenſura, non eſt opus vt tũc reatus culpæ incurratur, ſed ſatis eſt ipſum præſciuiſſe, vt benè Suarez loco citato nu.

16. Leſſius, Reginaldus, & alij, quos alibi proprijs nominibus appellaui contra Tabienã. ver. excommunicat. 5. caſu 1. num. 35. Innocentium, & alios apud Filiucium cap. 8. quæſito 13. num. 167. aſſerentes non incurri cenſuram ab eo, qui reſipuit, & paratus eſt obedire eo tempore, quo actus, vel omiſſio vetita ſub cenſura conſumatur.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Metus grauis, ſeu cadens in conſtantem virum excuſat ab incurrendis cenſuris. Ratio eſt, quia metus grauis excuſat à tranſgreſſione, & contumacia contra legem Eccleſiaſticam; cum præcepta Eccleſiæ benignè ſint accipienda, nec credibile ſit Eccleſiam velle obligare cum tanto rigore; ergo metus grauis excuſat etiam ab incurrendis cenſuris, cum cenſuræ incurrantur ob tranſgreſſionem, & contumaciam contra legem Eccleſiaſticam. Ita Nauar. cap. 27. num. 63. & num. 130. Suarez, diſp. 4. ſect. 3. num. 13. Auila 2. parte diſp. 8. dubio 5. Salas de legibus, d. 11. ſect. 1. Coninchus diſp. 13. dub. 12. Filiucius tract. 11. cap. 6. quæſito 4. ad finem num. 171. & cap. 8. quæſito 14. Leonardus Duardus in bullam Cœnæ, lib. 1. cap 1. quæſito 3 num. 49. & cap. 2. quæſt. 2. nu. 19 & alij quos retuli in tractatu de peccatis, quorum plures limitant hanc doctrinam, modo metus incutiatur in contemptũ poteſtatis Eccleſiaſticæ, aut religionis, ſeu fidei; tunc .n. metus ſicut non excuſat à peccato, ita nec excuſat à cenſura. Quod non excuſet à peccato patet, quia agitur de vitando contemptu religionis], & agitur de eius graui bono; quilibet autem tenetur vitare contemptum religionis, & bonum commune præferre propriæ vitæ; conſequenter mirum non eſt, Eccleſiam obligare ſub cenſura cum tanto incommodo, & rigore ad cõſeruandam tuendamque religionem, & cõmune bonum. Quare, ſi Eccleſia præciperet ieiunium, & mihi metus mortis incuteretur ad frangendum ieiunium, non peccarem frangendo ieiunium, eo quod Eccleſia non obliget cum tanto incommodo; Si vero metus incuteretur ad frangendum ieiuniũ in contemptum religionis, & Eccleſiaſticæ poteſtatis, peccarem frangendo ieiunium; teneor enim potius mortem obire obſeruãdum bonum commune religionis, quam frãgere ieiunium, conſequenter non euaderem cenſuram, ſi frangenti ieiunium conſtituta eſſet pœna cenſuræ. Sed de hac re ſatis dictum eſt in tractatu de Peccatis de cauſis excuſantibus à Peccatis, q. vlt. p. 2. quamuis cõtrarium ex parte ſentire videatur Salas lo. citato verſ. ex hac concluſ. quatenus dicit, illum non affici excommunicatione, qui per grauem metum cogitur in contemptum Eccleſiæ, committere furtum prohibitum ſub cenſura; hic enim cum non peccet contra præceptum Eccleſiæ ſurripiendo per metũ grauem, videtur excuſandus à cenſura expoſita ſub violationem legis in tali materia, non pro tali modo contemptus; Quamobrẽ malitia contemptus videtur accidentaria, & præter intentionem ſuperioris prohibentis furtum ſub cenſura.

Sed contrarium mihi probabilius videtur iuxta tradita de peccatis: Cenſeo enim Eccleſiam in tali euentu obligare, vt oſtendi loco cit de peccatis. Idemque præter DD. ibi citatos ſuſtinet Coninchus tomo 2 diſp. 13. dub. 12. concluſ 1. & 3. Suarez tom. 5. diſp. 6. ſect. 3. num. 3. ſeq. & Filiucius tract. 11. c. 8. quæſito 14. vbi teſtatur de communi.

3 Ex dictis colligi poteſt primo Clericum deferentem arma metu mortis non peccare mortaliter, nec affici excommunicatione lata hic Mediolani contra Clericos deferentes certum quoddam genus armorum.

4 Secundo, Chriſtianos captos à Turcis poſſe ſine cenſura remis impellere naues cõtra Chriſtianos: nam metu mortis hoc faciunt. Et hoc verum eſt, quamuis daremus illos peccare contra ius naturæ. Ita DD. citati contra Molinam tomo 1. de iuſtitia, d. 105. & alios apud Sanchez libro 9. de Matrimonio, diſp. 31 num. 6. apud Auilam 2. par. cap. 6. d. 8. dub. 5. verſus finem, & alios, quos retuli de reſtitutione, quæſt. 2. puncto 10. nã excommunicatio incurritur ob violationem legis humanæ.

5 Tertiò eos, qui metu mortis adulterium committunt excuſari ab incurrenda cenſura, ſi quæ lata eſſet contra adulteros; quamuis enim non excuſentur à peccato contra caſtitatem, & contra iuſtitiã; nihilominus excuſantur à peccato, & à contumacia contra Eccleſiam, quæ non obligat cum tanto periculo. Ita DD. citati, contra Suarez loco citato, vbi negat illos excuſari à cenſura.

6 Quæres, vtrum metus grauis ſicut excuſet ab incurrendis cenſuris, ita etiam excuſat ab incurrendis earum effectibus.

Reſpondeo metum grauem excuſare ab incurrendis effectibus mediatis cenſurarũ, ſicut etiam excuſat ignorantia. Ratio eſt, quia Eccleſia non præſumitur obligare cum

tan-

Digitized by Google

tanto incommodo; propterea ligatus excõmunicatione non incurrit irregularitatem celebrando cum ignorantia ſuæ excommunicationis, aut cum metu grauis incõmodi.

Dixi ab Incurrendis effectibus mediatis, illi ſcilicet, qui ratione cenſuræ præſtari nõ poſſunt ab eo, qui vinculo cenſuræ detinetur de quibus fuſe Vgolinus tab. j. ca. 14. Suarez diſp. 6. ſect. 2. num. 7. Filiucius cap. 7. quæſito 5. nam, ſi loquamur de effectibus immediatis, non ita abſolutè loquendum eſt; nàm cẽſura trahit ſecum executionem, & manẽte cenſura manent etiam ipſius effectus immediati, qui ſunt quaſi de intrinſeca ratione ipſius cenſuræ; vnde excommunicatus eo ipſo, quo lapſus eſt in excommunicationem, priuatur ſuffragijs Eccleſiæ, & afficitur effectibus immediatis excõmunicationis; quamuis aliquando excuſari poſſit faciendo præter obligationem effectuum immediatorũ, ideſt non obſeruando ipſam excommunicationem, ſeu cenſuram; poteſt enim excommunicatus accedente vi, vel metu graui facere aliquid, quod per cenſuram vetitum eſt; E.g. poteſt abſoluere, vel alia Sacramenta miniſtrare ad vitandum graue ſcandalum, aut propriam infamiam, vel propter grauẽ proximi neceſſitatem, vel propter ſimilem cauſam, abſque peccato, & abſque periculo irregularitatis. Item poteſt excommunicatus occultus audire Sacrum, aut celebrare, vel quid ſimile facere ad vitandum ſcandalum, vel grauem detractionem, &c. nomine autem ſcandali non intelligo admirationẽ hominum, cum frequenti ſermocinatione de ea re, ſed occaſionem peccati, vt detractionis, iudicij temerarij, &c. Ratio eſt tum quia, quando duo præcepta incompatibilia ſimul concurrunt, ſeruandum eſt præceptum maius; maius autẽ videtur eſſe præceptum non exhibendi ſcandalum populo, quã faciendi præter obligationem cenſuræ, audiendo Sacrum, celebrando, &c. Tum quia iugum Chriſti ſuaue eſt, & mandata eius grauia non ſunt, Teſte Ioanne Apoſtolo; ergo par etiam eſt, vt præcepta Eccleſiæ non ſunt nimis oneroſa, ſed piè, ac benignè accipiantur, itaut non obligent cum tanto incommodo. Ita Sotus in quarto diſt. 22. quæſt. 1. art. 4. Henriquez lib. 13. cap. 6. nu. 3. Nauar. cap. 27. num. 139. Henriquez libro 3. de pœnit. cap. 15. num. 7. Azor. j. par. lib. 10. ca. 31. quæſt. 6. Corduba in ſumma, quæſt. 137. & 142. Sayrus libro 2. cap. 15. num. 4. Suarez loco cit. num. 15. & diſp. 6. ſect. 3. Coninchus num. 103. Filiucius cap. 7. quæſito 7. & cap. 8. quæſito 14. num. 271. & alij apud Auilam loco citato, contra Caietanum 1. 2. quæſt. 96. art. 4. Syluestrum verbo excommunicatio 5 num. 1. & alios.

Vtrum vero excõmunicatus, vel ſuſpenſus toleratus poſſit actus iuriſdictionis exercere ex metu graui dicam infra.

PVNCTVM IV.

Vtrùm conſenſus illius, in cuius fauorem lata eſt cenſura, excuſare poſſit ab incurrenda cenſura.

1 *An is, in cuius fauorem cenſura fertur, poſſit illam ſuſpendere.*

2 *An cenſura incurratur, elapſo termino prorogato ab eo, in cuius fauorem lata fuit cenſura.*

3 *An ſint aliæ cauſæ excuſantes ab incurrendis cenſuris.*

DVO principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum conſenſus illius, in cuius fauorem lata eſt cenſura, excuſet ab incurrenda cenſura, eamque ſuſpendat. Secundò, vtrùm cenſura incurratur elapſo termino conceſſo ab eo, in cuius fauorem lata erat cenſura.

PRIMA PROPOSITIO.

1 VOluntas, ſeu conſenſus illius, in cuius fauorem conceſſa fuit cenſura, ſufficit ad ſuſpendendam cenſuram, ne incurratur; vnde ſi Titius obtenta à Summo Pontifice excommunicatione contra ſuos debitores non reſtituentes intra ſex menſes, proroget inſcio Sũmo Pontifice terminum vſq; ad annum, debitores elapſis primis ſex menſibus non afficiuntur excommunicatione, modò Titius habeat ius, & dominium remittendi, aut prorogandi debitum, vel ſatisfactionem. Ita Angelus verbo excommunicatio, num. 2. Suarez de cenſuris, d. 3. ſect. 6. nu. 8 Filiucius tract. 11. cap. 3. quæſito 12. num. 80. Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 199. & alij contra Nauar. cap. 27. num. 25. Sayrum, libro 1. cap. 11. num. 20. Vgolinum tab. j. ca. 20. §. 6. num. 5. verſus finem, & alios. Ratio noſtra eſt, tum quia ſi Titius condonaret abſolutè debitum, cenſura ceſſaret ratione ma-

teriæ ablatæ, ſupra quam cadebat cenſura, vt concedunt etiam ipſi aduerſarij; ergo, ſi ſuſpendatur obligatio debiti conceſſa prorogatione termini ſuſpenditur etiam ipſa cenſura; ſicut enim ſe habet condonatio debiti ad tollendam cenſuram; ita ſe habet ſuſpenſio obligationis debiti ad ſuſpendendã cenſuram; nam pro eo tempore, quo ſuſpenditur obligatio debiti per dilationem termini conceſſi à creditore, debitores nõ ſunt propriè debitores, ſed ſunt debitores elapſo tempore dilationis, & prorogationis termini; tum quia excommunicatio obtenta à Titio contra debitorem cenſetur hanc tacitam conditionem continere, niſi debitores reſtituant intra ſex menſes volente, & non inuito Titio, ergo Titio concedente dilationem ad ſoluendum, debitores non incurrũt excommunicationem; cum nihil faciant cõtra voluntatem Titii. Tum quia Iudex non magis intendit obligare debitorem, quàm velit, & intendat ipſe creditor; cum Iudex concedat cenſuram in gratiam, obſequium, & fauorem creditoris; ſed creditor nõ vult obligare ante terminum à ſe prorogatum; ergo neque Iudex intendit obligare ante illum terminũ. Tũ quia cenſura fertur in contumaces, qui autem nõ reſtituit intra terminum conceſſæ dilationis, non eſt contumax.

Obijcies primò. Verba cenſuræ faciunt quod ſonant; ſed verba excommunicationis obtentæ à Titio contra debitores, ſonãt, & ſignificant debitores ligari excommunicatione, ſi non ſoluant intra ſex menſes, ergo re vera ligantur excõmunicatione, nõ ſoluendo intra ſex mẽſes, etiãſi dilatio, & prorogatio termini concedatur illis à creditore.

Reſpondeo verba cenſuræ facere quod ſonant iuxta mentem, & voluntatem ſuperioris; mens autem, & voluntas ſuperioris hæc cenſetur, vt nolit ligare creditores, niſi iuxta intentionem creditoris, in cuius fauorem conceſſit excommunicationem.

Obijcies ſecundò. Suſpendere cenſuram eſt actus iuriſdictionis; ſed creditor non habet iuriſdictionem; ergo non poteſt ſuſpendere cenſuram.

Reſpondeo ſuſpendere cenſurã directè, & poteſtatiuè eſſe actum iuriſdictionis; ſuſpendere verò cenſuram per ſubtractionẽ materiæ, & condonationem debiti, non eſſe actum iuriſdictionis, ſed dominij, qui cõpetit creditori; vnde creditor prorogando terminum, non exercet actum iuriſdictionis, nec ſuſpendit cenſuram directè, & poteſtatiuè, ſed illam tantummodo ſuſpendit indirectè, quatenus condonat ſolutionem debiti intra certum terminum.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Debitor, elapſo termino prorogato ſibi à creditore, in cuius fauorem lata fuerat cenſura, ligatur cenſura. Ita Suarez, diſp. 3. ſectione 6. num. 11. Filiucius num. 82. & cap. 8. quæſito 8. num. 244. & alii, contra Angelum excommunicatio 1. num. 2. Nauarrum loco citato, & alios. Ratio eſt, quia terminus præfixus in ſententia cenſuræ non fuerat appoſitus ad finiendam obligationẽ ſolutionis, ita ut debitor non amplius teneretur ſoluere ſub cenſura, ſi non ſoluiſſet intra terminum præfixum; ſed fuerat appoſitus ad ſolicitandam ſolutionem, vt debitor ſolueret intra illum terminum, & ne vltra differet; quando autem apponitur terminus aliquis non ad finiendam, ſed ad ſolicitandam obligationem, obligatio non ceſſat lapſo illo termino, prorogatio enim fit ſub eadem conditione L. ſed etſi ff. de precario, & L. ſi cum die ff. de arbitris, ergo debitor, elapſo termino ſibi prorogato à creditore, tenetur ſoluere, & non ſoluendo ligatur cẽſura, quæ adhuc viget, & non eſt extincta per lapſum termini; ſicut etiam, qui non denuntiat intra quindecim dies blaſphemos habentes conſuetudinem blaſphemandi, tenetur adhuc, elapſis quindecim diebus denũtiare ex vi decreti hic Mediolani conditi cum excommunicatione; nã terminus quindecim dierum non eſt conſtitutus ad finiendam obligationem denunciandi, ſed ad illam ſollicitandam, ne ſcilicet audiẽtes blaſphemantem per negligentiam differant vltra quindecim dies denuntiare, vt patet ex dictis de Voto, & in octauo Decalogi Præcepto cum Nauarro, Sanchez, & alijs.

3 Quæres vtrùm poſſint aliæ cauſæ excuſantes ab incurrendis cenſuris aſſignari, præter recenſitas in hac ſecunda Quæſtione.

Reſpondeo poſſe, qualis cauſa eſt voluntarium imperfectum, quando cenſuræ poſtulant directum voluntarium, & ſcientiam cenſuræ; qualis etiam eſt actio non ſufficiẽs ad effectum prohibitum ſub cenſura, innocentia ſubditi, iniuſtitia materialis cenſuræ, nullitas cenſuræ, ſiue illa proueniat ex defectu iuriſdictionis, ſiue cauſæ. Verùm non immoror in his cauſis explicandis; quia ſufficienter explicatæ fuerunt in prima Quæſtione, & colligitur ex dictis in ſimili de peccatis, nam cauſæ excuſantes à peccatis, excuſant etiam ſaltem in foro interno à cenſuris, quæ peccatum ſupponunt.

QVAE-

QVÆSTIO III.

De abſolutione Cenſurarum.

PVNCTVM I.

A quo poſſit auferri cenſura.

1 *Quis poſſit abſoluere à cenſura ab homine lata reſeruata.*

2 *Quis poſſit abſoluere, quando moritur, vel excommunicatur ſuperior, antequàm ligatus cenſura abſoluatur.*

3 *An ſuperior poſſit abſoluere à cenſuris latis ab inferiore.*

4 *An Summus Pœnitentiarius mortuo Papa poſſit abſoluere à caſibus Summo Pontifici reſeruatis.*

5 *Quis poſſit abſoluere à cenſuris non reſeruatis ab homine latis.*

6 *An, qui contraxit cenſuram in vno loco, poſſit abſolui à ſuperiore illius loci, ad quem ſe transfert.*

7 *An excommunicatus ingrediens Religionem poſſit abſolui à ſuperiore illius Religionis.*

8 *An ſuperior poſſit abſoluere à cenſura, quã tulit contra eum, qui à ſe appellauit.*

9 *Quis poſſit abſoluere à cenſuris à iure latis.*

10 *An, qui à Papa obtinuit facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus, & cenſuris, poſſit abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis.*

11 *An habens facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, poſſit etiam abſoluere à reſeruatis.*

12 *An obtinens facultatem abſoluendi à cenſuris Papæ reſeruatis, poſſit abſoluere à cenſuris in Bulla Cœnæ reſeruatis.*

13 *An habens facultatem abſoluendi à cenſuris Bullæ Cœnæ, poſſit abſoluere ab excommunicatione ob hæreſim contracta.*

14 *An obtinens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, poſſit etiam abſoluere à cenſuris.*

NOtandum, cenſuram aliam dici à iure, ſeu à lege, vel per ſtatutum, quod etiam nomine iuris comprehenditur, licet nõ ſit ius vniuerſale, ſed particulare Diœceſis, vel Prouinciæ, vt bene Suarez diſp. 7. ſect. 3. nu. 21. aliam eſſe ab homine per ſententiam generalem, vel particularem. Hoc poſito tria principaliter nobis quærenda ſunt in hoc puncto. Primò quis poſſit abſoluere à cenſuris reſeruatis, latis per ſententiam generalem. Secundò quis poſſit abſoluere à cenſuris non reſeruatis, latis per ſententiam generalem, vel particularem. Tertiò, quis poſſit abſoluere à cenſuris latis à iure, tàm reſeruatis, quàm non reſeruatis.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CEnſura reſeruata lata ab homine per ſententiam generalem, vel particularem, iure communi poteſt auferri per eum, qui eam tulit, vel per eius ſuperiorem, vel per ſucceſſorem, aut per eum cui ſpecialis facultas fuerit delegata. Hæc propoſitio cõceditur ab omnibus DD. & patet ex capite per tuas, & cap. Sacro de ſententia excommunicationis. Ratio eſt quia poteſtas ordinaria ferendi cenſuram ſeſe etiam extendit ad illam auferendam, iuxtà illud Matth. 18. Quodcunque ligaueritis ſuper terram erit ligatum, & in cœlis, & quodcunque ſolueritis ſuper terram erit ſolutum, & in cœlis, ergò cenſura reſeruata poteſt auferri per eum qui eam poteſtate ordinaria tulit, vel per eius ſuperiorem, vel per ſucceſſorem; habẽs verò poteſtatem delegatam poteſt ſolum cenſuram auferre, prout ſibi conceſſum fuerit ex voluntate delegantis; cum ipſe non habeat iuriſdictionem ordinariam. Verum tamen eſt, delegatum, qui poteſt ex facultate ſibi commiſſa excommunicare, poſſe etiã ordinariè abſoluere, quandiu durat ipſius iuriſdictio delegata, vt communiter concedunt DD.

Addo dari vnum caſum cap Quærenti de officio delegati, in quo delegatus expleta delegatione, poteſt intra annum abſoluere

excommunicatum à ſe, volentem obedire: elapſo verò anno non poteſt illum abſoluere. Ita Suarez, d. 7. ſect. 2. num. 7. & alii communiter.

Vtrum verò laicus, aut fœmina ſit capax iuriſdictionis ad abſoluendum à cenſuris, ſicut eſt capax ſimplex Clericus, colligi poteſt ex ſupra dictis q. 1. pun. 2.

2 Ex dictis colligi poteſt primò, quis poſſit abſoluere à cenſura lata ab homine, quādo moritur, vel excommunicatur, vel ſuſpenditur ſuperior, qui tulerat cenſuram, ſed ligatus cenſura nondum fuit abſolutus; dicendum enim eſt, eum qui ſuccedit in locum mortui, vel excommunicati, vel ſuſpenſi, poſſe abſoluere; propterea mortuo, vel excommunicato, vel capto Epiſcopo, poteſt Capitulum abſoluere; nam Capitulum ſede vacā te ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi, cap. 1. de obedientia in ſexto. Idem dicendum eſt de Epiſcopo ſucceſſore; ſicut etiam idem aſſerendum eſt de ſucceſſoribus aliorū Prælatorum, ordinariam facultatem habentiū ferendi cenſuras.

3 Secundò colligitur, Prælatum ſuperiorē in iuriſdictione, poſſe abſoluere à cenſuris latis à ſuo inferiore; quapropter Epiſcopus poteſt abſoluere à cenſuris latis ab Archidiacono, à Parocho, ſibi ſubdito, &c. Ratio eſt quia iuriſdictio competens inferiori nō datur illi priuatiuè, ſed accumulatiuè, & ampliatiuè, hoc eſt non datur illi, priuando ſuperiorem iuriſdictione, ſed illi datur, vt ea vti poſſit, non ablata auctoritate ſuperioris. Ita Suarez, d. 7. ſect. 2. num. 12. Auila 2. parte, cap. 7. d. 1. dubio 11. Angelus verbo abſolutio 2. num. 3. Henriquez, lib. 13. cap. 28. nu. 3. Filiucius cap. 9. quæſito 5. & 9. Vgolin. tab. 1. cap. 4. Coninch. diſp. 14. dub. 16. n. 233. & alii, contra Couarruuiam, cap. Alma mater j. par. §. 12. num. 3. & alios.

4 Addit Henriquez, lib. 13. c. 27. nu. 3. Auila loco cit. dubio 5. Suarez loc. cit. mortuo Summo Pontifice, poſſe Summum Pœnitentiarium abſoluere à caſibus Pontificijs iuxtà facultatem, quam habebat viuente Summo Pontifice, vt patet ex Clementina, Ne Romani de electione; ratio videtur eſſe, quia priuilegium non videtur extingui morte concedentis. Collegium vero Cardinaliū magna ex cauſa abſoluit quos Summus Pontifex potuit abſoluere; argumento ex cap. vnico de Schiſmaticis, lib. 6. Ita DD. cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 CEnſura non reſeruata lata per ſententiam generalem iure communi tolli, & auferri poteſt à quocumque poteſtatem habente abſoluendi à mortalibus. Ita Nau. cap. 27. num. 44. Sotus, Couarruuias, & alij apud Auilam 2. par. cap. 7. d. 1. dubio 8. Sayrum, lib. 5. cap. 15. num. 22. Coninch. num. 257, Reginald. lib. 9. num. 12. Vaſquez, dub. 20. num. 9. & 12. Valent. loco citando. Henriquez, lib. 13. cap. 28. contra Suarez, d. 7. ſect. 2. num. 23. Vgolinum, tab. j. cap. 4. Filiucium num. 302. & alios. Hæc propoſitio colligitur ex cap. Frequentibus de Inſtitutionibus, & ex cap. Nuper de ſententia excommunicationis. Ratio eſt tum quia ſententia generalis in multis æquiualet ſtatuto, & Canoni, vt ait Couarruuias; quamuis ipſa ceſſet per mortem conditoris; ſed cenſura Canonis, & ſtatuti iure communi poteſt auferri ab habente poteſtatem abſoluendi à peccatis mortalibus, vt dicam in Propoſitione tertia, ergo cenſura generalis iure communi poteſt auferri ab habente poteſtatem abſoluendi à mortalibus; nam eo ipſo, quo ſuperior cenſuram non reſeruauit, cenſetur alijs conceſſiſſe facultatem abſoluendi, vt patet ex cap. Nuper citato.

Dixi per ſententiam generalem, quia cenſura, lata per ſententiam particularem contra particularem aliquam perſonam, auferenda eſt ab eo, qui eam tulit, vel ab eius ſucceſſore, vel ſuperiore, vel ſaltem ab habente facultatem delegatam, vt dictum eſt in prima Propoſitione, ne perturbetur ordo iudicandi; ita Vaſquez, dub. 10. num. 8. Valentia, tom. 4. d. 7. q. 17. punct. 8. Filiucius num. 303. Coninch. n. 254. & 258. Auila loc. cit. diſp. 5. dub. 10. & alij.

Dixi iure communi, quia in aliquibus locis, vt hic Mediolani cautum eſt, ne Confeſſarij abſolutionem à cenſuris impendant, niſi ſpecialem habeant facultatem.

6 Ex dictis ſequitur primò, eū qui in vno loco contraxit excommunicationem non reſeruatam, latam ab Epiſcopo illius loci per ſententiam generalem, ſi poſteà mutet domicilium, ſeque transferat ad aliā Diœceſim, poſſe iure communi abſolui à Confeſſariis illius Diœceſis, ad quam ſe transfert; ſicut enim ab eo poteſt abſolui à peccatis mortalibus; ita etiam ab excommunicatione non reſeruata lata per ſententiam generalem, niſi obſtet conſuetudo, vel lex aliqua

par-

Digitized by Google

particularis illius Diœceſis. Ita DD. cit. & alii apud Garziam de benef. 11. p. cap. 10. n. 139. contra Vgolinum tab. 1. cap. 4. Filiuciũ cap. 9. quæſito 10. num. 303. & alios.

7 Secundò excommunicatum ingredientem religionem, poſſe à ſuperiore illius religionis abſolui ab excommunicatione lata per ſententiam generalem. A cenſura verò lata per ſententiam particularem nõ poteſt ſecluſo ſpeciali priuilegio. Ita Sotus, diſtinct. 22. q. 2. art. 3. concl. 2. Auila loc. cit. dubio 13. Suarez, d. 7. ſect. 2. num. 26. & ſect. 3. num. 6. Filiucius cap. 9. quæſito 9. num. 299. & quæſito 10. nu. 305.

8 Quæres vtrùm Iudex poſſit impendere abſolutionem cenſurarum, quas tulit contra eum, qui à ſe appellauit.

Reſpondeo affirmatiuè cum Suarez loco cit. ſect. 2. nu. 32. & Filiucio num. 306. Ratio eſt quia Iudex per appellationem non amiſit iuriſdictionem, ne poſſit abſoluere, quãuis illam habeat quaſi impeditam, ne poſſit impedire appellationem, & ligare cenſura; abſoluendo autem à cenſura à ſe lata, non impedit appellationem; nec ligat cenſura, ſed potius illam aufert, & facit quod pars intendit per appellationem.

TERTIA PROPOSITIO.

9 A Cenſuris iuris reſeruatis ille poteſt abſoluere, qui eas tulit, vel eius ſuperior, vel ſucceſſor in dignitate, vt patet ex prima Propoſitione. A cenſuris verò iuris nemini reſeruatis abſoluere poſſunt omnes Prælati iuriſdictionem habẽtes in foro externo, vt Epiſcopus, Priores, Guardiani, &c. Immo etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos poteſtatem habens abſoluendi à mortalibus, poteſt iure communi abſoluere à cenſuris iuris nemini reſeruatis, vt patet ex cap. Nuper de ſententia excommunicationis, vbi proprio Sacerdoti datur facultas abſoluendi: qui autem facultatem habet abſoluendi à mortalib., dici poteſt proprius Sacerdos, vt alibi oſtendi; quicquid nonnulli alij, in oppoſitum ſentiant, quos infra referam de abſolutione à minori excommunicatione. Ratio eſt quia ſuperior eo ipſo, quo non reſeruat abſolutionem, cenſetur cuicumque Confeſſario concedere facultatem abſoluendi teſte communi conſuetudine. Ita Nauarrus, cap. 27. num. 39. Suarez, diſp. 7. ſect. 3. & ſect. 4. num. 9. Sayrus, lib. 5. cap. 15. num. 22. Auila 2. par. cap. 5. d. 1. dub. 4. Henriquez, lib. 13. cap. 27. Vgolin. tab. 1. cap. 18. Filiucius cap. 9. quæſito 4. Coninch. diſp. 14. dub. 16. num. 230. Reginald. lib. 9 nu. 12. & alii communiter aſſerentes hanc regulam non ſolum valere in abſolutione ab excommunicatione; ſed etiam in abſolutione aliarum cenſurarum, niſi fiat in ipſis ſpecialis aliqua exceptio; quare benè aduertit Suarez, d. 38. ſect. 2. num. 6. quemlibet Sacerdotem habentem facultatem abſoluendi à mortalibus, poſſe etiam abſoluere ab interdicto perſonali ſpeciali, non reſeruato, quãuis non poſſit auferre interdictum locale, aut interdictum generale perſonale, vt infra ſuo loco oſtendam.

Dixi iure communi, quia iure particulari ſancitum eſt in aliquibus locis, ne Parochi, vel alij Sacerdotes abſoluant à cenſuris excepta minore excommunicatione, vt patet ex Actis Eccleſiæ Mediolanenſis parte quarta, fol. mihi 806. col. 1. & Sayrus dicit ita vſu receptum eſſe, quod etiam Suarez loco cit. ſect. 3. num. 30. & ſect. 4. num. 20. poſt Couar. & Vgolinum conſuetudine introduci poſſe, vt oppoſitum in praxi ſeruetur, cõſuetudo enim ſicut poteſt iuriſdictionem conferre, ita & auferre.

10 Quæres primò, vtrùm Summus Pontifex concedens in Iubileo, vel extra Iubileum facultatem abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis, cenſeatur etiam concedere facultatem abſoluendi à cẽſuris, & caſibus, quos ſibi Epiſcopi reſeruarunt.

Reſpondeo negatiuè. Ita Nauar. in cap. Quorundam de Iudæis, notabili 11. num. 71 & in Manuali, cap. 27. num. 261. Graffius, lib. 4. deciſionum, cap. 15. num. 28. Farinacius de hæreſi q. 92. nu. 65. & alii, quidquid dicat Suarez, d. 7. ſect. 5. num. 13. Ratio eſt tum quia dum Pontifex condit aliquam legem, non intendit derogare ſtatutis, & conſuetudinibus particularibus locorum, cap. 1. de Conſtitutionibus in ſexto, vt patet ex dictis de legibus. Tum quia Clemens VIII. in Bulla quæ incipit Sacra Congregatio, decreuit, ne vllus prætextu cuiuſcunque priuilegij abſoluat à caſibus reſeruatis Epiſcopo.

11 Quæres ſecundo, vtrùm obtinens à Sũmo Pontifice facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, poſſit abſoluere à cenſuris reſeruatis.

Reſpondeo affirmatiuè. Ratio eſt tum quia priuilegium redderetur inutile, ſi non poſſet abſoluere à cenſuris Summo Pontifici reſeruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus iure communi poteſt abſoluere à cenſuris non reſeruatis; Tum quia verba generalia

ralia generaliter intelligẽda ſunt. Ita Azor. 1.par.lib.8.cap.10. quæſito 12. Emanuel Sà verbo abſolutio in fine, Graffius, lib.4.locò cit.contra Suar.loc.cit. num.10.

12 Quæres tertiò, vtrum obtinens facultatem generalem abſoluendi ab omnibus caſibus Summo Pontifici reſeruatis, poſſit etiã abſoluere à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non eſt facta mentio illius Bullæ.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt tum quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ non eſſet quis veriſimiliter conceſſurus, ſi ſpecialiter peterentur, cap. In generali de regulis iuris in 6 ſi autem peteretur facultas abſoluendi à caſibus in Bulla Cœnæ, nõ concederetur. Tum quia caſus Bullæ Cœnæ ſpecialiter reſeruantur; conſequenter indigent ſpeciali expreſſione in conceſſione facultatis abſoluendi. Tum quia vſui ita receptum eſt. Ita Sanchez loco citando, Suarez, d.21.ſect.3.num 3.& diſp.7.ſect.5.num.11. Vgolinus.tab.1.cap.10.§.4. num.8. Nauarr. Couarr.& alii apud Suar. & apud Garziam de benef.11.p. cap 10. num.109.

13 Immo ex dictis rationibus patet, obtinentem facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, etiam contentis in Bulla Cœnæ, nõ poſſe abſoluere ab excommunicatione ob hæreſim contracta. Ità Henriquez, lib.8 ca.16.num.3. Auila 2.par.c.2.diſp.1.dub.7.concl.2. Sanch in ſumma, lib.2. cap.12. Suar, loco cit.& alii apud Emanuelem Sà verbo abſolutio, num.25. Vaſq.tract.de excommun. dubio 19.num.5. Azor.1.par.lib.8. cap.10.q.12.quamuis Pegna in direct.p.3 comment. 23.ver.quod ſi, & alii ſentiant oppoſitum, eo quòd beneficium Principis ſit latè explicandum. Sed hæc ratio facili negotio diſſoluitur, dicendo, beneficium Principis latè explicandum eſſe, quantum patitur intentio Principis.

14 Quæres quartò, vtrum obtinens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, poſſit etiam abſoluere à cenſuris.

Reſpondeo eum, qui obtinet facultatem abſoluendi à caſibus Summo Pontifici reſeruatis, poſſe abſoluere à cenſuris illi reſeruatis; nam peccata Summo Pontifici reſeruata cenſentur illi reſeruata ſolum ratione cẽſuræ; vnde ſublata cenſura quilibet Sacerdos approbatus, poteſt ab illis abſoluere; quamuis facultatem non habeat abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis Obtinens verò ab Epiſcopo facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, non poteſt abſoluere à cẽſuris; nam caſus, & cenſuræ apud Epiſcopũ ſunt res diſtinctæ, & diuerſæ, & à diuerſis non fit illatio Ità Nauar.cap.27.num. 261. Suar.diſp.7.ſect.4.num.12. Sanchez in ſumma, lib.2.c.11.num. 1. & alii apud Cla.Reg. lib.1.cap.1. num.5.

PVNCTVM II.

De poteſtate Epiſcoporum circa abſolutionem cenſurarum.

1 *An Epiſcopus poſſit abſoluere à cenſuris Summo Pontifici reſeruatis.*

2 *An Epiſcopus poſſit abſoluere à caſibus Papæ reſeruatis, quando delictum fuit deductum ad forum contentioſum, ſed reus purgauit ſe.*

3 *An Epiſcopus poſſit abſoluere eum, qui in vno loco commiſit delictum publicum, ſed poſteà ſe tranſtulit ad alium locum, vbi eſt occultum.*

4 *An Epiſcopus poſſit abſoluere ab excommunicatione publica, quando delinquens non poteſt Romam adire.*

5 *An Epiſcopus poſſit abſoluere Religioſos ab excommunicatione Papæ reſeruata.*

6 *An Epiſcopus poſſit abſoluere ſuum ſubditum, qui in alia Diœceſi fecit contra cenſuram latam ab Epiſcopo illius loci.*

7 *An Archiepiſcopus poſſit à cenſuris latis à ſuffraganeis, vel à Papa abſoluere ſubditos ſuorum ſuffraganeorum.*

CErtum eſt Epiſcopos poſſe abſolutionẽ impendere à cenſuris à ſe impoſitis. Modo difficultas eſt, vtrum poſſint abſoluere à caſibus, & cenſuris Papæ reſeruatis; & vtrum Archiepiſcopi poſſint abſoluere ſubditos ſuorum ſuffraganeorum.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EPiſcopi non ſolum poſſunt abſoluere à cenſuris latis à ſe vel à ſuis prædeceſſoribus, vt patet ex dictis puncto præcedente; ſed etiam ab omnibus cenſuris, & caſibus reſeruatis Summo Pontifici, per ſe ipſos, aut Vicarium ad hoc ſpecialiter deputatum, vt per Vicarium Generalem, aut per Pœnitentiarium, aut per alium; vt ait Sayrus, libro 4. cap.12. num.19. ex declaratione Cardinalium. Hæc propoſitio patet

ex

ex Concilio Tridentino. ſeſſ. 24. cap. 6. vbi prædicta facultas Epiſcopis conceſſa fuit. Hæc eadem facultas videtur conceſſa Capitulum Sede vacante, & alijs habentibus propriam Diœceſim cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, vt benè ait Sanchez in Summa, lib. 2. cap. 11. num. 4. & 5. Suarez, de cenſuris, diſp. 41. ſect. 2. Clauis Regia libro 6 cap. 11. num. 83. Auila parte 7. diſp. 10. dub. 6. Henriquez, lib. 6. cap. 16. & alij contra Arragonium, 2. 2. cap. 88. artic. 12. concl. 4. columna 7. Toletum, lib. 1. cap 83. num. 5. ad finem, & alios, apud Barboſam in remiſſionibus, ſeſſ. 24. cap. 6. num 2.

An vero Epiſcopus, aut alius, ab eo delegatus, ad abſoluendum à cenſuris, poſſit et à cenſuris latis à iure communi, vel ab alio per ſententiam generalem ad certum tempus, vt à ſuſpenſione impoſita ad trienniū abſoluere intra terminum præfixum, id eſt intra triennium, magna diſcenſio eſt inter Doctores.

Aliqui enim, vt Couar. 4. decr. 2. parte. ca. 6. num 14. & 15. Henriquez libro 13. cap. 35. num. 2. Rodriquez 2. parte cap. 69. num. 2. concl. 2. Sanchez lib. : . de Matrim. diſp. 52. Gutierez. de Matrim. cap. 75. num. 22. Et alii negant poſſe abſoluere ab interdicto, vel à ſuſpenſione lata ad tempus, poſſe vero abſoluere ab excōmunicatione lata ad tēpus.

Alij vero, vt Hoſtienſis, & alij apud Sanchez, & apud Garziam locis cit. putant poſſe abſoluere, non ſolum ab excommunicatione, verum etiam ab interdicto. Ratio colligitur tum ex argumento ca. Nuper de ſententia excommun. Tum ex Decreto Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. neque ab hac opinione diſſentire videtur Sanchez, cum non loquatur de ſuſpenſione iam contracta, ſed de contrahenda ex iuris diſpoſitione.

Hæc ſecunda opinio mihi probatur, modo delictum ſit occultum, & non deductum ad forum contentioſum, vt patebit, ex dicēdis in hac eadem propoſitione, & diſp. 3. q. 6. puncto vltimo.

Occaſione Decreti Concilij Trid. aliqua ſunt aduertenda.

Primò hoc Decretum, quantum eſt ex ſe, extendi poſſe ad caſus, & cenſuras reſeruatas in Bulla Cœnæ, cum generaliter loquatur, quamuis hæc facultas modo videatur Epiſcopis ablata, vt teſtatur Franciſcus Molinus in Aphoriſmis. Coninchus diſp. 14. dubio 16. num. 14 . Sanchez in Summa, lib. 1. cap. 11. num. 16. & 17. vbi in vtramque partem plures DD. refert, & quidem probabilior eſt affirmans ablatam eſſe; Nam multi DD. teſtantur, ita declaratū eſſe à Pontifice & ab Illuſtr. Cardinalium Cōgregatione. Idem multis DD relatis aſſerunt Farinacius de hęreſi q. 92. §. 4. num. 52. & 61. & Garzias de benef. 11. parte cap. 10. nu. 115. vbi hanc rem fuſiſſime proſequitur. Quāuis Nugnus in additionibus ad tertiam partem, quęſt. 8. art. 5. dub. 10. ad finem, & alii quam pluré. apud Sanchez, loco citato, & apud Auguſtinum Barboſam in remiſſionibus, ſeſſ. 24. ca. 6. num. 25. oppoſitum ſentiat.

An vero hoc Decretum extendatur ad delictum occultum contractum ob violationem clauſuræ, conſtabit ex infra dicendis extendi, quamuis alias iuxta declarationē Illuſtriſſimorum Cardinalium, non extenderetur, ſicut etiam Suarez tom. 1. de relig. tract. 3. libro 4. de Simonia cap. 61. num. 11. ad finem. Garzias, & alij DD. ex declaratione eorundē Cardinaliū, & Gregorij XIII. putant Decretum Trident. non habere locū in caſibus poſt Tridentinum ex noua lege Sedi Apoſtolicæ reſeruatis; Ego vero ſaluo meliori iudicio, præciſa Summi Pontificis, & Illuſtriſſimorum Cardinalium auctoritate oppoſitum ſentirem. Tum quia ſic vſu receptum eſſe fatentur aliqui DD. Tum quia Trident. Decretum abſolutè, & indefinitè loquitur; ita in ſimili ſentire videntur aliqui DD. loquentes de excommunicatione contracta ob delictum in cauſa duelli occultū contra Bullam Sanctiſſimi Domini Clemētis VIII. idem in ſimili docet Suarez, Rodriquez, & alij, quos referam diſp. 2. quæſt. 6. pun. 1. num. 40.

Secundò, prædictam abſolutionem ab Epiſcopis datam, ſeſe tantum extendere ad forum conſcientiæ, vt ex prædicto Trid. decreto manifeſtè conſtat.

Tertiò, abſolutionem debere ab Epiſcopo impendi in propria Diœceſi, vt colligitur ex ipſo Trident. vbi dicitur in Dięceſi, & ponitur virgula inter verba antecedentia, & particulam in Diœceſi. Ita Henriquez libro 14. cap. 10. & cap. 7. num. 5. Auila parte 7. diſp. 10. dub. 6. Rodriquez in ſumma 2. p. cap. 69. num. 1. ad finem, Suarez & alij, quos infra referam de irregularitate contra Sanchez loco citato, & Coninchus nu. 159. Exiſtimo tamen ipſum Epiſcopum poſſe, dum exiſtit in Diœceſi, abſoluere ſuum ſubditum à cenſuris exiſtentem extra propriam Diœceſim Ratio eſt, tum quia Tridentinum nō requirit abſolutionem Sacramentalem, quę impendenda eſt præſenti; tum quia abſolu-

tio ab excommunicatione conferri poteſt abſenti, nec Tridentinum requirit præſentiam ſubditi, vel vt ſubditus exiſtat in Diœceſi; vt ait Sanchez loco citato num. 17. & Coninchus loco citato contra Suarez diſp. 41. ſect. 2. num 10. & alios, quorum opinio valdè probabilis eſt, præſertim ob declarationem Illuſtriſſim. Cardinalium, quam refert Garzias de benef. 11. parte c. 10. n. 139.

Quartò, delicta habentia adnexam cenſuram Papæ reſeruatam, debere eſſe occulta, ideſt non publica, nec notoria, nec famoſa; alioquin Epiſcopus non poteſt abſolutionem impendere: poteſt verò ſi ſint occulta, quamuis probari poſſit teſtibus, modò nō ſint publica, aut notoria in ratione delicti. Ita Henriquez, lib. 4. cap. 22. num. 4. Auila 2. parte, cap. 2. diſp. 1. dub. 11. concl. 1. Sanchez lib. 8. de matrimonio, d. 34. num. 55. & in Sūma, libro 2. cap. 11. num. 19. Suarez tomo 4. d. 30. ſect. 2. num. 2. Regin. lib. 1. num. 135. Azor prima parte lib. 8. cap. 10. quæſito 9. Delicta dicuntur publica, quando ſciuntur in maiori partæ vicinæ, vel Collegij, vel parætiæ, vel Monaſterij; ita DD. citati, contra Graffium, libro 1. deciſionum, cap. 13. num. 45. & alios apud Auguſtinum Barboſam, & apud Garziam n. 142. & dicentes illud dici occultum, quod non poteſt probari.

Quintò, delicta non debere eſſe deducta ad forum contentioſum, etiamſi vno tantūmodo teſte probentur; alioquin Epiſcopus non poteſt abſoluere ab huiuſmodi delictis Papæ reſeruatis, vt patet ex ipſo Tridentino. Ita Henriquez, lib. 14. cap. 7. num. 5. Sanchez loco cit. nu. 11. Auila, & alij.

2 Quæres primo, vtrum Epiſcopus poſſit abſoluere à caſibus Papę reſeruatis, quando delictum fuit deductum ad forum contentioſum, ſed reus non fuit in eo conuictus; ſed potius ſe purgauit, & defendit falſis teſtibus, aut via iniqua.

Reſpondeo poſſe cum Henriquez loco citato, Molina tract. 3. diſp. 79. Sanchez libro 2. de matrim. diſp. 27. num. 12. Prax. Neapolitana, cap. 66. num. 5. & 6. & alijs apud Barboſam loco cit. num. 14. Auila dub. 11. concluſ. 3. Sanchez in Summa loco citato, num. 21. & alijs, quos referam de diſpenſatione irregularitatis, modo ſeſe defenderit, & à Iudice fuerit abſolutus, ſiuè abſolutus ſit definitiuè, ſiuè ab inſtantia. Ratio eſt, quia in hoc caſu ceſſat ratio, ob quam crimen dicatur deductum ad forum contētioſum; nam perindè eſt, ac ſi non fuiſſet deductum. Et cenſetur occultum, & nō deductum cum effectu, cum non fuerit probatum.

Addo, illum poſſe abſolui, cuius delictum non fuit deductum ab forum cōtentioſum; quamuis delictum alterius ſocij, ſeu complicis delatum ſit ad forum contentioſum; nam res inter alios acta non poteſt præiuditium afferrę alijs, quibus res iudicata non nocet, l. j. C. Res inter alios acta. Ita Sanchez loc. cit. num. 21. & Nauar. lib. 2. conſiliorū, conſilio 2. de ſententia, & re iudicata.

Vtrum verò Epiſcopus, finito iudicio, poſſit ſuum ſubditum abſoluere ab excommunicatione contracta ob delictum deductū ad forum contentioſum, quando delinquēs finito iudicio punitus eſt, controuerſia eſt inter Doctores; nam Auila par. 2. d. 2. dubio 7. Reginald. libro 30. num. 29. Sanchez loco cit. num. 21. & alij contra Gutierez libro 1. Quæſtionum Canonicarum cap. 3. Rodriq. j. parte cap. 168. ad finem, & alios affirmat poſſe. Sed de hac re ſermo nobis erit cum loquemur de diſpenſatione irregularitatis, q. 7. pun. 1. num. 6. quæſito 1. vbi ſequemur ſententiam Gutierez, & aliorum.

3 Quæres ſecundò, vtrum Epiſcopus poſſit illum abſoluere, qui in vno, loco in quo alias morabatur, commiſit delictum ibi publicum, & notorium, Papę reſeruatum, & poſtea ſe tranſtulit ad alium locum, vbi delictum eſt occultum.

Reſpondet Auila loco citato, dubio 11. poſt ſecundam concluſionem, Sanchez loco citato, num. 20. & alij, Epiſcopum loci, ad quem delinquens ſe tranſtulit, poſſe abſolutionem impendere, ſi fiat ibi ſubditus; vndè Hiſpanus veniens Mediolanum, hicque permanenter commorans, abſolui poteſt ab Archiepiſcopo Mediolanenſi à peccatis Papæ reſeruatis, commiſſis in Hiſpania, modo hic ſint occulta. Similiter ſcholares hic Mediolani cauſa ſtudiorum cōmorantes, poſſunt ab Archiepiſcopo abſolui à delictis Papę reſeruatis, in ſua Diœceſi commiſſis, modo hic ſint occulta, quāuis in loco, in quo deliquerunt, fuerint publica, & notoria. Hæc ſentētia Sanchez, & Auilæ probabilis eſt.

Sed mihi videtur contrarium aſſerēdum. Ratio eſt tum quia viderentur confundi iuriſdictiones. Tum quia viderentur confundi iuriſdictiones. Tum quia ſequeretur, delinquentem poſſe etiam abſolui à cenſura lata per ſententiam particularem ab Epiſcopo loci, in quo antea cōmorabatur quod videtur falſum, & contra ipſummet Auilam parte 2. cap. 2. diſp. 1. dubio 14. Tum quia huiuſmodi delicta sūt verè publica; Epiſcopus

an-

autem non poteſt abſoluere à delictis publicis Papæ reſeruatis; alioquin ſequeretur Parochum habentem facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus occultis, poſſe abſoluere ſuum Parochianum, qui in alia paretia eiuſdem Ciuitatis, vel Diœceſis commiſit peccatum reſeruatum, occultum in propria paretia, vel oppido, ſed publicum in alia paretia. Ita Suarez, tom 4. in tertiam partem, d.30. ſect 2. num 2.

4 Quæres tertiò, vtrum Epiſcopus poſſit ab excommunicatione publica, & alia quacunque reſeruata Papæ abſoluere excommunicatum, habentem impedimentum legitimum, propter quod non poteſt Papam adire.

Reſpondeo poſſe, vt accidit quando excommunicatus laborat longa infirmitate, etiam non periculoſa, aut ſenectute, aut paupertate, vel ſi perſona excommunicata ſit fœmina, vel impubes, aut ſi laboret alio ſimili impedimento, quod legitimum exiſtimetur iuxtà prudentis viri Iudicium; quamuis poſtea ceſſante impedimento teneatur Papam adire. Ratio deſumitur ex benigna Summi Pontificis voluntate, qui non præſumitur voluiſſe abſolutionem reſeruare cum tanto incommodo. Ita Nauar. cap. 27. num. 90. Henriquez, lib. 6. cap. 9. nu. 7. Auila 2. parte cap. 7. d. 1 dub. 6 Regin lib. 9 num. 2. & alii. Hoc idem de fœmina tradit Coninch de pœnit. d. 8. dub. 12. num 88. & de cenſuris diſp. 14. dub. 16. num. 240. & ſeq Vaſquez de pœnit. q 91. art. 3. dub. 8. nu. 1. & 2. Gutier. loc. cit. & alii DD. citati.

Addit Henriquez loc. cit. & lib. 12. cap. 3. num. 1. laborantem aliquo ex dictis impedimentis non teneri mittere Romam epiſtolam. vel Procuratorem pro abſolutione obtinenda.

Ego vero exiſtimo teneri mittere ſaltem epiſtolam, ſi commodè poteſt, pro abſolutione obtinenda; vt patet à ſimili in impedimentis Matrimonij; non enim credibile eſt, Papam velle ab Epiſcopo abſolutionem impendi, quando patet recurſus ad Sedem Apoſtolicam per Procuratorem, vel per epiſtolam.

Rurſus addit Henriquez, & Auila loc. cit. excommunicatum excommunicatione publica Papæ reſeruata poſſe ab Epiſcopo abſolui, etiamſi poſſit adire Legatum, vel aliũ habentem priuilegium abſoluendi. Sed hoc mihi non probatur; quia in eo euentu non cenſetur adeſſe iuſta, & legitima cauſa, vel impedimẽtum, propter quod poſſit ab alio abſolui. Ita Nauar. loc. cit. Coninch diſput. 14. dub. 16. num. 242. & Corduba q. 18. & patet à ſimili ex dictis de impedimentis matrimonij.

5 Addit denique Auila cum Nauar. & aliis quos ſequitur Reginald. lib. 1. nu. 135. Henriquez, de pœnit. lib 6. cap. 16. num. 1. & ca. 9. num. 7. & cap. 10. num. 1. & 2. Gutierez de matrim cap. 19. num. 8. Epiſcopum poſſe in prædictis caſibus abſoluere, etiamſi in ſententia reſeruationis dicatur, neminem ab ea poſſe abſoluere, præterquam in articulo mortis, vt patet à ſimili in excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, & ex ratione noſtra allata; & hoc mihi videtur probabile, quamuis Syluester verbo abſolutio 4 num. 7. oppoſitum ſentiat. Secus dicendum eſt cum Suarez tom. 5. diſp. 23. ſect. 5. num. 27. de illis, qui habent priuilegia à Sede Apoſtolica abſoluendi à cenſuris & caſibus reſeruatis; conſtat enim huiuſmodi perſonas, his priuilegijs munitas, non poſſe citrà mortis articulum virtute huiuſmodi priuilegiorum abſoluere à caſibus, quos Epiſcopi reſeruarunt, vel à caſibus in Bulla Cœnæ, vel ab excommunicatione cõtracta ob percuſſionem Clericorum, vel ob violationem clauſuræ Monialium ad malum finem, vel ob violationem immunitatis Eccleſiaſticæ iuxtà Conſtitutionem Greg. XIII. quæ incipit. Cum alias nonnulli. Vel ob prouocationem, & pugnam in duello, iuxta Tridentinum, & Conſtitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, Ad tollendam. Vel ob Simoniam realem ſcienter contractam, vel ob confidentiam beneficialem. In his caſibus nullus poteſt virtute alicuius priuilegii Papalis aliquem abſoluere, etiam vrgẽte neceſſitate, vel impedimẽto, ſecluſo mortis articulo, vt patet ex Decreto Clementis Octaui relato à Quaranta verbo caſus reſeruatus, quod incipit Sacra Congregatio, in hoc tamen Decreto ego exiſtimo non fuiſſe limitatã Epiſcopis auctoritatem expreſſam in Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. Ratio eſt tum quia in dicto Decreto nulla fit mentio Concilii; quando autem Pontifex vult abrogare legem alicuius grauis Concilii, præſertim quando Concilium recens eſt, & nouum, quale eſt Tridentinum, ſolet hoc ſpecialiter exprimere, vt aduertit Viualdus in Candelabro, cap. de abſolutione, num. 13. Peregrinus in tractatu de duello, Reginal. lib. 9. num. 2. & alii, quos retuli de duello. Sed de veritate, & intelligentia iſtius rationis fuſius diſſeram in tract. de beneficiis, tũ

quia

Digitized by Google

quia illud decretum factum videtur non ad minuendam, ſed corroborandam Epiſcoporum auctoritatem.

5 Quæres quartò, vtrùm Epiſcopus virtute Decreti Conc.Trident. ſeſſ.24.c 6. poſſit abſoluere religioſos exemptos in iis caſibus, in quib. poteſt ſuos ſubditos abſoluere. Reſpondeo ſolutionem huius quæſiti conſtare ex dictis de diſpenſatione voti; ad ibi dicta vos remitto; ſicut etiam ex dictis de Pœnitentia patet, ab excommunicationibus Papæ reſeruatis, poſſe vagabundos, peregrinos, Scholaſticos, & mercatores abſolui ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi reperiũtur, nàm quò ad Sacramenta Confeſſionis, & Euchariſtiæ ſunt ſubditi Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, ex conſuetudine generali Eccleſiæ, vel ex interpretatiua voluntate Summorum Pontificum; ergo etiam ſunt illis ſubditi quò ad abſolutionem excommunicationis, quæ requiritur ante abſolutionẽ peccatorum; vt ait Sanch. in ſumma, lib.2. cap.11.num.8 & 9. Suarez de pœnit.diſp.30 ſect 2.nu 3 Zerola in praxi Epiſcop. 1 par. verbo Vicarius §.18.dub.4. Idem cenſuit Illuſtriſſima Cardin. Congregatio teſte Petro Marzylla, & alijs ſeſſ.24.cap.6. Concilii Tridentini.

6 Quæres quintò, vtrum Epiſcopus poſſit abſoluere ſuum ſubditum, qui ſe tranſtulit ad aliam Diœceſim, ibique fecit contra legem continentem cenſuram latam ab Epiſcopo illius Diœceſis, ad quam ſe tranſtulit, E. g. vtrùm Archiepiſcopus Mediolanenſis poſſit abſoluere Ciuem Mediolanẽſem, qui ſe tranſtulit Nouocomum, ibique Moniales inuiſit; cùm Nouocomi lata ſit excommunicatio, vel ſuſpenſio contra viſitantes, vel alloquentes Moniales, vt ſuppono.

Reſpondeo, extraneum non indigere abſolutione, quando ſe tranſtulit ad aliã Diœceſim intentione ibi manendi maiori anni parte, nam extraneus, qui non intendit alicubi manere maiore anni parte, non ligatur legibus illius loci; ergo neque ligatur cenſuris, quæ imponuntur ob tranſgreſſionem legum, vel præceptorum. Si tamen daremus extraneum incidiſſe in cenſurã reſeruatam non obſeruando in alieno territorio leges, vel præcepta illius loci, dicendum eſſet, Archiepiſcopum Mediolanẽſem, vel eum, qui habet ſpecialem facultatem abſoluendi à cenſuris hic Mediolani, poſſe prædicto Ciui Mediolanenſi abſolutionem impendere, modò cenſura lata ſit per ſtatutum, vel per ſententiam generalem. Ratio eſt tum quia vſu videtur ita receptum; vſus autem, & conſuetudo conferre ſolet iuriſdictionem, & eſt legitima legum interpres, quando dubitatur de mente legiſlatoris. Tum quia ita videtur expreſſum in Tridentino loco citato ijs verbis, Etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis; ex quibus verbis à fortiori colligitur, Epiſcopis conceſſam eſſe facultatem abſoluendi à caſibus inferiorum Prælatorum.

Dixi modo illa cenſura lata ſit per ſtatutum, vel per ſententiam generalem; nam ſi lata eſſet per ſententiam particularem, exiſtimo abſolutionem impendendam eſſe à Prælato, qui eam tulit, vel eius ſuperiore, vel eius ſucceſſore. Ratio eſt tum quia Epiſcopus virtute Concilij Tridentini poteſt ſuos ſubditos abſoluere à cẽſuris, & caſibus reſeruatis Summo Pontifici, vel alijs inferioribus Prælatis, modò delictum ſit occultum, quando autem cenſura lata eſt per ſententiam particularem, delictum non eſt occultum, ſed publicum. Tum quia iuriſdictio ratione cauſæ inchoatæ permanet apud illum, qui excommunicauit; alioquin iuriſdictiones confunderentur. Ita Suarez tomo 5. diſp.7. ſect.2. num.27. Hieronymus Lamas 3.parte cap.6. §.3. Auila loco citato dubitatione 24. Coninchus diſput. 14. dubio 16. quæſito 15. num. 258. Reginald. lib.9. nu.42. & alii.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 Archiepiſcopus non poteſt à cenſuris latis à ſuffraganeis, vel à Sede Apoſtolica abſoluere ſubditos ſuffraganeorum. Ratio eſt quia non habet in ipſos iuriſdictionem, propterea Archiepiſcopus Mediolanenſis non poteſt abſoluere Brixienſes ab excommunicatione lata per Epiſcopũ Brixienſem, vel à Summo Pontifice, exceptis quibuſdam caſibus, in quibus Archiepiſcopus iudicare poteſt ſubditos ſuffraganeorũ.

Primus eſt, quando facta fuit appellatio apud Archiepiſcopum, & cognitum fuit de appellatione, & vocatæ fuerunt partes, vt patet ex cap. Venerabilibus, §.1. de ſent. excommun. in 6. Ratio eſt quia ſuperior, apud quem ſit appellatio, per appellationem acquirit iuriſdictionem, vt benè ait Suarez, to. 5. diſp.7. ſect.2. num.32.

Secundus eſt, quando Epiſcopus ſuffraganeus malitioſè, aut negligenter differt abſolutionem; tunc enim par eſt, vt Archiepiſcopus illum abſoluat.

Tertius eſt, quando viſitat Diœceſim; tũc enim,

Digitized by Google

enim, ratione officij ordinariam habet facultatem ad abſoluendum. Ita Sanchez loco citato num. 6. Couarruuias cap. Alma mater par j.§.2. Auila 2.parte cap.7. diſp.1.dubio 10.Henriquez,libro 13. cap.24. Syluestr. verbo abſolutio 2.num.1.& Suarez tomo 4. diſp.30.ſect.2.num.8 Filiucius cap.9.quæſito 5.Coninchus num.254.

PVNCTVM III.

Quis poſſit à cenſuris abſoluere in articulo mortis.

1 *An laicus, vel Clericus, qui non eſt Sacerdos, poſſit in articulo mortis abſoluere à cenſuris.*

2 *An Diaconus poſſit abſoluere à cenſuris in articulo mortis.*

3 *An quilibet Sacerdos poſſit in articulo mortis abſoluere à cenſuris.*

4 *Quinam dicatur mortis articulus.*

5 *An quilibet Sacerdos poſſit abſoluere à cenſuris in articulo mortis, quando pœnitens poteſt adire ſuperiorem per litteras, aut per Confeſſarium.*

6 *An ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere, quando dubitatur, an pœnitens ſit in articulo mortis.*

7 *Quis debeat abſoluere, quando adſunt plures Sacerdotes, quorum vnus eſt approbatus, non verò alius; vnus excommunicatus, non verò alius, &c.*

8 *An pœnitens in articulo mortis abſolui poſſit ab omnibus cenſuris.*

9 *An pœnitens in articulo mortis poſſit abſolui ab irregularitate, & ſuſpenſione ab ordine officio, aut beneficio.*

10 *An abſolutio cenſurarum impendi poſſit pœnitenti, qui illam non petijt.*

11 *Quænam cautio exigenda ſit à pœnitente, qui in mortis articulo abſoluitur à cenſuris.*

12 *An qui ſublato morbo ſatisfecit parti læſæ, teneatur adhuc ſe præſentare ſuperiori.*

13 *Cur pœnitenti imponatur onus ſe præſentandi Superiori.*

14 *An abſolutus à cenſuris in articulo mortis teneatur ſe præſentare Superiori, ſi Confeſſarius hoc illi non iniunxit.*

15 *An ille, qui abſoluitur à cenſuris in articulo mortis vi alicuius priuilegij, aut Iubilei, teneatur ſe præſentare Superiori.*

16 *An cenſura, in quam reincidit pœnitens, qui Superiori ſe nō præſentat, ſit eadem cum ea, quæ fuit ablata.*

17 *Quænam dicatur abſolutio ad reincidentiam.*

18 *An abſolutus ad reincidentiam, vitandus ſit, poſtquam neglexit ſe præſentare.*

19 *An in abſolutione caſuum reſeruatorum tradita in mortis articulo, exigenda ſit cautio præſentandi ſe Superiori.*

CErtum eſt Clericum, qui tulit cenſurã, vel eius ſuperiorem, vel eius ſucceſſorẽ in dignitate, poſſe in articulo mortis cenſurarum abſolutionem impendere. Difficultas modò eſt, vtrum alij, qui extra mortis articulum non habent ordinariam, vel delegatam facultatem abſoluendi, poſſint in mortis articulo abſoluere, & qua ratione. Quare quinque principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrum laicus, aut Clericus, qui nondum eſt Sacerdos poſſit in articulo mortis à cenſuris abſoluere. Secundò, vtrũ quilibet Sacerdos poſſit abſoluere. Tertiò, quis Sacerdos poſſit abſoluere, qñ plures adſunt Sacerdotes, quorum vnus eſt Confeſſarius approbatus, alter non approbatus; vnus excommunicatus, alter non excommunicatus, &c. Quartò à quibus cenſuris Sacerdos poſſit exiſtentem in mortis articulo abſoluere. Quintò, quam cautionem ab eo debeat exigere.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LAicus, vel etiam Clericus qui non eſt Sacerdos, non poteſt à cenſuris abſoluere in articulo mortis. Ita communiter Theologi, contra Syluestrum verbo abſolutio primo, num.8.ad finem, Angelum verbo abſolutio tertio, numero 39. & alios apud Sanchez, diſput 7. ſect. 7. num. 3. & apud Sanchez in ſumma, libro 1. cap.13.num.13. apud Vaſquez tract de excommunicatione dub.18.num.9.apud Nugnum in addit.ad 3. parte q.8.artic.6.dub.5.& apud Rodriquez 3.parte cap. 83. num. 18. apud Reginaldum libro 9.num.9.aſſerentes laicum poſſe à cenſuris abſoluere exiſtentem in articulo mortis. Ratio noſtra eſt, tum quia Sacerdos poteſt abſoluere in articulo mortis, eo quod abſolutio à cenſuris debeat præcedere abſolutionem à peccatis; ſed abſolutio à peccatis non poteſt impendi à laico, vel Clerico nõdum Sacerdote; ergo laicus, vel Clericus nõ poteſt in articulo mortis abſoluere à cenſuris.

ris. Tum quia odia non ſunt amplianda, ſed reſtringenda; niſi aliter in iure, vel vſu habeatur; ſed odioſum eſt laicum exercere miniſteria ſpiritualia; vt patet ex cap. Si verò de ſententia excommunicationis; ergo dicẽdum eſt laico non competere facultatem abſoluendi à cenſuris in articulo mortis, quãuis contraria ſententia non improbabilis ab aliquibus Doctoribus exiſtimetur.

2 Hinc patet, neque Diaconum, qui non habet ſpecialem aliquam facultatem abſoluendi, poſſe in articulo mortis abſoluere. Ratio eſt, tum quia Diaconus non poteſt à peccatis abſoluere. Tum quia vſu ita receptum eſt. Tum quia in Tridentino ſeſſ. 14. ca. 7. fit tantummodo mentio Sacerdotum. Ita Suarez tomo 5. diſp. 7. ſect. 7. num. 6. Auila 2. parte cap. 7. d. 1. dubio 1. Sanchez loco citato, Filiucius tract. 11. cap. 10. quæſito 5. & alij contra Henriq. lib. 6. cap. 9. num. 3. Sylueſtrum lo. cit. & alios.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 IN articulo mortis quilibet ſimplex Sacerdos, quamuis ſit degradatus, vel excommunicatus, vel irregularis, vel etiam hæreticus, poteſt abſoluere a cenſuris, & peccatis reſeruatis, quando nõ patet aditus ad ſuperiorem, cui cenſuræ, & caſus ſunt reſeruati, vel ad Confeſſarium approbatum, qui velit abſoluere. Ita colligitur ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. & conſtat ex longo Eccleſiæ vſu, & ex communi DD. ſententia, quamuis aliqui velint ſimplicem Sacerdotem poſſe in articulo mortis abſoluere, licet adſit ſuperior, vel alius Confeſſarius approbatus cum Tridentinum Conciliũ afferat omnes Sacerdotes poſſe in articulo mortis abſoluere. Ita Emmanuel Sà verbo abſolutio, num. 3. Rodriquez 1. parte cap. 59. concl. 3. Sed cõtrarium probabilius videtur cum Vgolino de cenſuris, tab. 1. cap. 4. §. 5. Sanchez loco citato num. 7. Molina tomo 4 d 63. num. 7. Valent. tomo 4. d. 7. q. 10. puncto 2. Coninchь de pœnit. diſp. 8 dub. 12. num. 92. Nugnus loco cit. dub. 2. & alijs. Ratio eſt quia quando patet aditus ad ſuperiorem, vel ad aliũ Confeſſarium approbatum, non videtur adeſſe neceſſitas, propter quam cõceſſa fuit à iure cuilibet Sacerdoti poteſtas abſoluendi.

Obijcies cum Rodriquez, & alijs DD., Tridentinum loco cit. concedit quibuſcunque Sacerdotibus facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis in articulo mortis, ergo quilibet Sacerdos poteſt in articulo mortis abſoluere, quamuis adſit proprius Sacerdos, vel ſuperior, vel alter Confeſſarius approbatus.

Reſpondeo Concilium Tridentinum eo loci non ſtatuere nouum ius, ſed confirmare veterem conſuetudinem Eccleſiæ, veteri autem conſuetudine receptum erat, vt quilibet Sacerdos abſolueret in articulo mortis, quando non aderat copia ſuperioris, vel proprii Sacerdotis, vel alterius approbati ad audiendas Confeſſiones, vt patet ex Cõcilio Cartaginenſi III. Canone 32. & cap. Presbyter 26. q. 6. Vnde ex Tridentino non infertur, cuilibet Sacerdoti competere facultatem abſoluendi à reſeruatis in articulo mortis, quãdo patet aditus ad ſuperiorem, vel ad Confeſſarium approbatum. Ita Sanchez loc. cit. num 7. vbi plures alios refert.

Probabile tamen exiſtimo, quod afferit idem Sanchez loc cit. num. 15. cum Henriq. lib 6. ca. 11. num 8 Sacerdotem inferiorem, vel non approbatum, qui cœpit audire Confeſſionem pœnitẽtis in articulo mortis exiſtentis, antequam adueniret ſuperior, vel alius Sacerdos approbatus, poſſe, adueniente ſuperiore, vel alio approbato Sacerdote, reliqua peccata audire, & abſolutionem ab omnibus impendere. Ratio eſt Primo, quia ſicut iuriſdictio delegata non ſpirat morte delegantis, re non integra, id eſt, quando delegatus incepit vti illa iuriſdictione erga aliquem, cap. Relatum de officio delegatis ita non ceſſat illius iuriſdictio in propoſito caſu; eo quòd res non ſit integra.

Ex qua ratione aliqui deducunt, eum, qui habet facultatem audiendi confeſſiones ad tẽpus poſſe elapſo eo tẽpore proſequi Confeſſionem inchoatã ante tempus elapſum, & abſolutionem impendere. Secus dicendũ eſt, quando ſimplex Sacerdos ſemel abſoluit, & poſtea adueniente Cõfeſſario approbato, infirmus recordatur aliquorum peccatorum oblitorum; tunc enim confeſſio iſtorum peccatorum facienda eſt Confeſſario approbato; cum iſta ſit noua confeſſio, & reſpectu iſtius confeſſionis res dicatur integra.

Secundò, quia Concilium Tridentinum loco citato indicat omnibus Sacerdotibus competere facultatem abſoluendi ab omnibus peccatis, & cenſuris in articulo mortis, & non reſtringit iſtam facultatem vſq; ad aduentum ſuperioris, vel alterius Confeſſarii approbati, ergo Confeſſarius poteſt impendere abſolutionem à peccatis, quæ cœpit audire ante ſuperioris, vel alterius Con

feſſa-

feſſarii approbati aduentum; modo tamen illa peccata non habeant adnexam aliquã cenſuram reſeruatam; tunc enim exiſtimo aduenìente ſuperiore, cui cenſura eſt reſeruata, petendam eſſe ab ipſo facultatem abſoluendi, vel ab eo prius obtinendam eſſe abſolutionem à cenſura. Ratio eſt quia Confeſſarius, qui alias non habet priuilegium abſoluendi à cenſuris, debet præcipere pœnitenti, vt ſi mortis periculum euaſerit, ſeſe præſentet legitimo ſuperiori, quam primũ commodè poterit; cum ergo tunc temporis pœnitens poſſit ſeſe præſentare ſuperiori aduenienti, debet ſe illi præſentare, vel ſaltem per Confeſſarium, vel per alium petere facultatem abſolutionis obtinendæ. Si verò ſuperior noluerit in eo caſu facultatẽ, vel abſolutionem concedere, niſi tota confeſſio ſibi fiat, poterit ſimplex Sacerdos proſequi Confeſſionem inchoatam, & abſolutionis beneficium conferre; nam pœnitens cenſetur ſeſe præſentaſſe, ſuoque oneri ſatisfeciſſe, nec ſuperior, qui eſt inferior Summo Pontifice, poteſt ſimplici Sacerdoti iuriſdictionem auferre circa illum, cuius confeſſionem incepit audire.

4 Quæres primò, quis dicatur mortis articulus, in quo ſimplex Sacerdos poteſt abſoluere à cenſuris, & caſibus reſeruatis.

Reſpondeo cum Syluestro abſolutio primo, num. 8. Suarez de pœnitentia d. 26. ſect. 4. num. 3. Sanchez, lib. 2. cap. 13. num. 1. Vaſquez de pœnit. q. 93. art. 1. dubio 5. num. 2. Nugno in addit. q. 8. art. 6. dub. 6. Reginald. lib. 9. num. 10. & aliis, dici non ſolum periculum mortis proueniens ex infirmitate, ſed quodlibet probabile periculũ mortis, quod contingit, quando adeſt probabile dubium de morte, quæ vt plurimum ſoleat in eo euẽtu contingere, vt accidit quando quis cogitur ſuſcipere nauigationem periculoſam, vel iter prædonibus expoſitum, aut quando fœmina eſt partui proxima, & nõdum alias peperit, aut ſi alias peperit, experta eſt ſe parere cum periculo mortis, &c. in his caſibus abſolutio à cenſuris, & caſibus reſeruatis impendi poteſt à quolibet Sacerdote; nã Eccleſia conceſſit cuilibet Sacerdoti priuilegium abſoluendi in articulo mortis, ne pœnitens in æternum pereat; poſſet autem in æternum perire, ſi quilibet Sacerdos non gauderet hoc priuilegio in articulo mortis proueniente tàm ex infirmitate, quàm ex alio probabili periculo mortis.

Aliqui tamen DD. diſtinguunt periculũ mortis ab articulo, vt videre eſt apud DD. cit. & apud Nugnum in addit. ad 3. par. q. 8. art. 6. dub. 6.

5 Quæres ſecundò, vtrùm quilibet Sacerdos poſſit abſoluere pœnitentem conſtitutum in probabili periculo mortis, quando pœnitẽs poteſt recurrere ad ſuperiorem per Confeſſarium, vel per litteras, licet non poſſit per ſe ipſum.

Reſpondeo cum Zambrano de caſibus articuli mortis, cap. 4. dubio 4. numero 15. contra Sanchez in ſumma, lib. 2. cap. 13 num. 14. Henriquez, lib. 6. cap. 9. num. vltimo in commentario littera O, & cap. 11. num. 4. & alios, quos infra referam agendo de excommunicatione, quæ contrahitur ob violentam manuum iniectionem, quemlibet ſimplicem Sacerdotem non poſſe tunc tẽporis abſoluere. Ratio eſt Primò, quia Sacerdos abſoluens in articulo mortis debet præcipere pœnitenti, vt elapſo eo periculo præſentet ſe, quamprimum poteſt ſuperiori, ſi ergo pœnitens poteſt hoc per litteras, vel per Confeſſarium præſtare ante abſolutionem, videtur obligandus ad hoc præſtandum; præſertim cum etiam ſecũdum ipſum Sanchez, loc. cit. num 33. & Henriquez, lib. 6 cap 9. ad finem, & lib. 13. cap. 19. num. 13. contra Vgolinum, cap 14 tab. 3. § 5. Sayrum lib. 2. cap. 16. & alios, abſolutus ſatisfaciat præſentando ſe per procuratorem; nullo enim iure cauetur pœnitentem teneri ſe perſonaliter præſentare præſertim cum præſentans ſe per Procuratorem, dicatur ſe præſentare, cap. Epiſcopus, diſt. 18. excepto caſu percuſſionis Clerici, in quo abſolutus tenetur ſe perſonaliter præſentare; niſi ex iuſta cauſa præſentet ſe per alium.

Secundò, quia ſimplex Sacerdos poteſt in periculo mortis abſoluere, quando deeſt copia ſuperioris, vel alterius habentis facultatem abſoluendi à reſeruatis: ſed in hoc caſu non cenſetur deeſſe copia Sacerdotis, cum pateat ad illum aditus per Confeſſariũ vel per alium vel per litteras Hoc tamen intelligitur, modo fieri poſſit abſque nota infamiæ, vel abſque alio graui periculo: alioquin non cenſetur moraliter adeſſe copia Confeſſarii, neque credibile eſt Eccleſiam velle pœnitentem obligare cum tanto incommodo.

Obiicies primò. Tridentinum non imponit pœnitenti obligationem mittẽdi aliquẽ ad ſuperiorem, quãdo pœnitens non poteſt per ſe ipſum adire.

Reſpondeo obligationem imponi pœnitenti per accidens, quatenus pœnitens non

Digitized by Google

poteſt abſolui à quolibet Sacerdote, quando cenſeatur habere copiam ſuperioris, qualem cenſetur in propoſito caſu habere per litteras, vel procuratorem, vel Confeſſarium.

Obijcies ſecundò. Pœnitens non obligatur ſcribere peccata, quamuis dubitet fore, vt illorum obliuiſcatur; ergo non obligatur adire ſuperiorem per litteras.

Reſpondeo falſam eſſe conſequentiam, quoties pęnitens poteſt ſuperiorem ſuum adire per litteras abſque periculo infamiæ, vel alterius grauis incommodi, quod nõ accidit in primo caſu, quando ſcribuntur peccata; fieri enim poteſt vt litteræ amittantur, vel ab alio aperiantur, &c. In noſtro verò caſu poteſt hoc periculum caueri, admonendo Confeſſarium, vt ipſe ſcribat tacito nomine pęnitentis.

6 Quæres tertiò, vtrum Sacerdos poſſit abſolutionem caſuum, vel cenſurarum impendere, quando dubitatur vtrum pœnitens in articulo mortis exiſtens poſſit expectare, & ſuperuiuere, donec facultas obtineatur à ſuperiore.

Reſpondeo abſolui poſſe non expectata alia facultate; nam ſuperior non cenſetur velle caſus reſeruare cum periculo damnationis alterius; pœnitens autem in propoſito caſu periculum damnationis ſubiret, expectando ſuperioris facultatem; cùm mors impendeat ex infirmitate. Ita Gambarupta de caſibus reſeruatis, fol. mihi 35. colum. 2. Idem ſentire videtur Henriquez, lib. 6. ca. 21. num. 3. Sanchez in ſumma, lib 2. cap. 13. num 8. Molina tomo 4. de iuſtitia tractatu 3. diſp. 63. Reginaldus lib. 9. num. 10. & alij.

TERTIA PROPOSITIO.

7 QVando ſimul adeſt Sacerdos ſimplex & alius approbatus, abſolutio reſeruatorum impendenda eſt ab approbato, ſiue approbatus facultatem habeat abſoluẽdi à reſeruatis, ſiue non; nã in hoc caſu ceſſat neceſſitas, propter quam Confeſſio fieri poſſit cuilibet ſimplici Sacerdoti. Et hoc verum videtur, etiamſi ille Sacerdos approbatus fuerit approbatus in alia Diœceſi, non vero in Diœceſi pœnitentis; nam ipſe potiori iure gaudet, quàm gaudeat Sacerdos nullibi approbatus; vt ait Suarez, de pœnit. d. 16. ſect. 4. num. 6. Similiter præſente ſimplici Sacerdote nõ excommunicato, & alio Sacerdote approbato excommunicato tolerato, non poteſt Sacerdos excommunicatus ſe ſponte ingereret cum ipſe per excommunicationẽ prohibeatur adminiſtrare Sacramenta; quamuis poſſit illa adminiſtrare, ſi petatur, vt infra dicam; nam pœnitens non tenetur illum euitare, nec ipſe Sacerdos caret iuriſdictione abſoluendi, vt patebit ex dicendis de excommunicatione. Ita Sanchez loco citato, Nugnus loco citato dub. 4. contra Suarez, d. 11 ſect. 1 num. 12. Præſente vero vno Sacerdote approbato excommunicato, ſeu ſuſpenſo vitando, & alio ſimplici Sacerdote non excommunicato, nec ſuſpenſo, confeſſio facienda eſt ſimplici Sacerdoti; nam excommunicatus vitandus caret iuriſdictione, & prohibetur miniſtrare Sacramenta, & repellitur à communicatione fidelium; ſicut etiam ipſi fideles prohibẽtur cum eo participare; Sacerdos verò ſimplex tunc temporis non caret iuriſdictione, nec prohibetur miniſtrare Sacramẽtum Pœnitentiæ. Ita Vaſquez de pœnitentia quæſt. 93. art. 1. dub. 4. nu. 19. & alij.

Rurſus, præſente vno Sacerdote Catholico ſuſpenſo, vel interdicto, vel irregulari, & alio Sacerdote, qui ſit excommunicatus vitandus, confeſſio potius facienda eſt irregulari, vel ſuſpenſo, vel interdicto, quam excommunicato. Ratio eſt, tum quia irregularitas eſt minus impedimentum, quam ſit excommunicatio. Tum quia cum excommunicato vitando prohibita eſt fidelibus communicatio. Item præſente Sacerdote irregulari, & alio ſuſpenſo, vel interdicto, confeſſio potius facienda eſt interdicto, vel ſuſpenſo, quam irregulari, eo quod irregularitas ſit maius impedimentum. Denique præſente vno excommunicato, vel irregulari, vel ſuſpenſo, vel interdicto, & alio degradato, confeſſio potius facienda eſt Sacerdoti excommunicato, vel irregulari, & cęteris quam degradato; eo quod degradatio ſit maius impedimentum. Videte Sanchez in ſumma libro 2. cap. 13. numero 10. Suarez, de pœnitentia, diſp. 16. ſect. 4. & diſp. 31 ſect. 4. & tom. 5. de cenſuris, diſp. 11. ſect. 1. à num. 12. Sayrum libro 2. cap. 2. Nugnum in addit. ad tertiam partem, quæſt. 8. art. 6. dub. 4. & Vaſquez lo. cit.

Ex dictis colligi poteſt, præſentibus duobus Sacerdotibus approbatis, quorum vnus tantum habeat priuilegium abſoluendi, confeſſionem faciendam eſſe Sacerdoti habenti facultatẽ abſoluendi à reſeruatis. Ratio eſt quia alter Sacerdos nõ habet facultatẽ abſoluẽdi à reſeruatis, nec adeſt neceſſitas, ob quã dicatur reſeruatio ceſſare, eo quod adſit

ſit alter facultatem habens reſeruatorum. Ita Nauar. in Summa, c. 27. n. 9. Sanchez lo. citato num. 11. & lib. 2. de matrimonio, d. 40. num. 8. Vaſquez de pęnit. quæſt. 93. art. 1. dub 4. num. 18. Reginald. lib. 1. num. 61. & alij, contra Suarez, de pœnit. d. 30. ſect. 3. nu. 5. Henriquez, lib. 6. cap. 10. nu. 1. in Commētario lit. D. Emman. Sà, & Rodriquez locis ſupra citatis.

QVARTA PROPOSITIO.

8 EXiſtenti in articulo mortis poteſt quilibet ſimplex Sacerdos abſolutionē earum cenſurarum impendere, quæ obſtant ſuſceptioni Sacramentorum, & Eccleſiaſticæ ſepulturæ, qualis eſt excommunicatio, interdictum perſonale, ſuſpenſio à ſuſceptione Sacramentorum, & ab Eccleſiaſtica ſepultura. Ratio eſt quia Concilium Tridentinū loco citato, indicat facultatem abſoluendi à reſeruaris in articulo mortis conceſſam eſſe cuilibet, ne aliquis pereat; ergo mens Eccleſiæ videtur eſſe, vt exiſtens in periculo mortis poſſit à quolibet ſimplici Sacerdote abſolui ab ijs caſibus, & cenſuris, quarum occaſione damnum pateretur, & periret, ſi tunc temporis nō abſolueretur; qualis eſt excommunicatio, interdictum perſonale, &c.

9 Ex quo patet à contrario ſenſu, exiſtentem in articulo mortis, non poſſe abſolui ab irregularitate, aut à ſuſpenſione ab ordine, officio, vel beneficio: nam irregularitas, vel ſuſpenſio ab ordine officio, vel beneficio nō retardat à conſecutione gloriæ Ita Sanch. in ſumma lib. 12. cap. 13. num. 12.

10 Quæres vtrum infirmo, qui non potuit petere abſolutionem, peccatorum poſſit abſolutio cenſurarum impendi?

Reſpondeo poſſe, vt recipiat reliqua Sacramenta, & non priuetur Eccleſiaſtica ſepultura; vt patet ex ratione allata num. 8. Ita Suarez diſp. 7. ſect 7. num 7. Sanchez loco cit. n. 12. Nauar. cap. 27. nu. 271. Reginal. lib. 9. n. 8. & alij, modo ſit capax reliquorum Sacramentorum iuxta dicta de Sacram.

QVINTA PROPOSITIO.

11 A Pœnitente non puero, qui in mortis articulo abſoluit à Sacerdote alias non habēte facultatem abſoluēdi extra mortis articulum, extorquendum eſt, ſi fieri poteſt, iuramentum, ſeſe, ſublato impedimento non perpetuo, præſentandi quamprimū commodè poterit coram ſuperiore, qui de iure poteſt extra illum articulum abſoluere; alioquin pęnitens reincidit in eandem cenſuram. Hæc Propoſitio patet ex Capite Eos de ſentent. excommun. in 6. & cap. Ea noſcitur de ſent. excommunic. Ita Suarez, tomo 5. d. 7. ſect. 8. num. 21. Vaſquez tract. de excommunicatione, dub. 18. num 6. & d. 20. num. 6. Sayrus lib. 3. cap. 25. Henriquez lib. 6. cap. 10. numero 11. Sanchez loco cit. num. 24. Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 235. & 241. Reginaldus libro 9. num. 11 & alij, quāuis Auila 2. parte cap. 7. diſp. 3. dub. 4 dicat, iuramentum extorquendum eſſe in caſu percuſſionis Clerici, non vero in alijs caſibus.

Dixi à pœnitente non puero; nam à puero non ſolet exigi iuramentum.

Dixi ſi fieri poteſt; quia ſi pœnitens deſtitutus ſit ſenſibus, ita vt non poſſit ab eo iuramentum extorqueri, impendenda eſt abſolutio; nullus enim obligari poteſt ad impoſſibile. Idem dicendum eſt, quando mortis articulus, ita inſtat, vt nullus ſatisfactioni, vel cautioni ſit locus. Ita Sayrus loco citato num. 4. Nauar. cap. 27. num. 47. Sanchez num 34. Auila loco cit. & alij.

Dixi ſublato impedimento nō perpetuo; nam ab habente perpetuum impedimentū ſe pręſentandi non eſt exigenda huiuſmodi cautio iuratoria; capite. Quamuis de ſent. excommunic. Ratio eſt quia fruſtra petitur cautio ad id, quod fieri non poteſt.

Addo, pœnitentem laborātem perpetuo impedimento, cum quo non poſſit ſuperiorem adire, non teneri eo impedimento miraculosè ablato præſentare ſe ſuperiori, quamuis, dum laboraret illo impedimento, exactum ab eo fuerit iuramentum ad ſe pręſentandum; nam pœnitens cenſetur ſe voluiſſe ſolum obligare ad id, ad quod Confeſſarius intendit obligare; Confeſſarius autē intendit illum obligare, quatenus ius obligat; cum ergo ius non obliget, niſi quando impedimentum eſt temporale; cap. Quamuis citato, ſequitur prædictum pœnitentem non teneri, impedimento miraculosè ſublato, præſentare ſe coram ſuperiore. Ita Sanchez loco citato, nu. 30.

Hinc patet, iuramentum extorquendum eſſe, quando fieri poteſt, ab eo ſolum, qui laborat tēporali impedimento, ratione cuius non poteſt tunc temporis ſe ſuperiori præſentare.

Addo in grauioribus delictis, vt in delictis Bullæ Cœnæ, non ſolum extorquendū eſſe iuramentum, ſed etiam extorquendam

eſſe cautionem pignoratitiam, vel fideiuſſoriam, quando pęnitens tenetur ſatisfactionem pecuniariam præſtare, quam tunc pręſtare non poteſt; quare à pęnitente, qui tenetur ſatisfactionem pecuniariam exhibere, exigenda eſt cautio pignoratitia, vel fideiuſſoria, vel ſaltem iuratoria, quando præſtari nõ poteſt pignoratitia, vel fideiuſſoria: quando vero pœnitens non tenetur exhibere ſatisfactionem pecuniariam, non tenetur præſtare pignoratitiam, vel fideiuſſoriã cautionem, ſed ſatisfacit iurando ſe præſtiturum ſatisfactionem, ſi quam præſtare tenetur, vt accidit quando quis falſis dogmatibus aliquem decepit, & nondum ſatisfecit obligationi ſuæ, qua tenetur illum ab errore retrahere. Ita Suarez, tomo 5. de cenſuris, d.21.ſect.3. num.1. & 2. Sanchez loco citato, num 23. & alij. Videte, quæ in ſimili diximus de pœnitentia.

12 Quæres primò, vtrum, qui ſublato morbo, vel impedimento ſatisfecit parti læſæ, aut cum illa ſe compoſuit, teneatur adhuc ſe præſentare ſuperiori, cum fuerit abſolutus cum onere præſentandi ſe.

Reſpondeo affirmatiuè cum Suarez de pœnitentia diſp.30.ſect.2. num.6. folio mihi 396. Couarruuia cap. Alma mater j. parte §.11. num.13 Sanchez loco citato num. 18. & 29. contra Nauarrum, cap.10. nu.26. Henriquez, lib.13. cap.29. num.4. Auilam loco cit d.3. dubio 4. verſic. Secundo nota. & Gãbaruptam de caſibus reſeruatis folio 35. & 36. Ratio eſt tum quia huiuſmodi obligatio imponitur tanquam pars pęnæ, vt pęnitens in poſterum obediat, & melius abſtineat ab huiuſmodi delictis patrandis. Tum quia nõ quælibet excommunicatio reſeruata habet obligationem ſatisfaciendi adnexam, & nihilominus in qualibet abſolutione excommunicationis contractæ, ob graue delictũ; imponitur in articulo mortis onus præſentandi ſe ſuperiori; ergo pęnitens, qui in articulo mortis fuit abſolutꝰ à Sacerdote alias non habente facultatem cenſurarum reſeruatarum, tenetur præſentare ſe ſuperiori, etiamſi parti læſæ ſatisfecerit.

13 Si quæras, cur imponatur pęnitẽti onus ſe præſentandi.

Reſpondetur huiuſmodi onus non imponi, vt iterum abſoluatur, cum iam ſit abſolutus, vt conſtat ex cap. non dubium de ſentẽtia excommunicationis; ſed vt oſtendat ſe obedientem ad recipiendam debitam medicinam, & ad exhibendam maiorem ſatisfactionem, ſi ſuperior ipſe maiorem iudicauerit imponendam: Ita Suarez de pęnitentia, diſp.30.ſect.3. & de cenſuris diſp.7. ſect.1. Auila loco cit. verſ. Secundo nota, Henriq. lib.6.c.6.nu.6. Sanchez loco cit num.27. & alij communiter. Verum tamen eſt, pœnitentem eximi poſſe ab obligatione adeundi ſuperiorem, ſi adeat Confeſſarium habentẽ facultatem abſoluendi ab illis cenſuris extra mortis articulum, ab eoque obtineat abſolutionem nouam abſque vllo onere; tenetur enim pœnitens præſentare ſe ſuperiori, inquantum vult vti priuilegio primæ abſolutionis obtentæ in articulo mortis à ſimplici Sacerdote, alias non habente facultatem abſoluendi à cenſuris, vt dicam nu. 15. verſ. Addo illum.

14 Quæres ſecundò, vtrum abſolutus à cẽſuris in articulo mortis remaneat abſolutus, quando Confeſſarius ex obliuione, vel negligentia illi non explicauit onus ſe præſentandi.

Reſpondeo affirmatiuè; nam Eccleſia nõ irritat aliter factum. Vide Sanchez loco citato num.35. Vaſquez, dub.19. num.4. & Hẽriquez lib.6. cap.10. num.11. vbi citat Sanctum Antoninum, Armillam, Syluеſtrum, & Nauarrum.

15 Quæres tertiò, vtrum abſolutus in articulo mortis vi alicuius priuilegij, vt Iubilei, vel Bullæ Cruciatæ, vel ab eo, qui extra illũ articulum facultatem aliquam habebat abſoluendi ab illis cenſuris, teneatur ſe præſentare elapſo mortis periculo.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia huiuſmodi onus iniungitur tantum, quando aliquis abſoluitur ob mortis articulum à Sacerdote alias non habente facultatem; non verò ob aliud priuilegium, quod ſolet cõcedi abſque tali onere. Ita Sanchez loco citato, num.31. Suarez, de pęnit. diſp. 30 ſect.1. num.6. Auila loco citato verſic. Quarto maximè nota; apud Reginaldum, lib. 1. num. 62. & alij.

Addo, illum, qui fuit à cenſuris reſeruatis abſolutus in articulo mortis à Sacerdote alias non habente facultatem abſoluendi, ſatisfacere adeundo Confeſſarium, qui ratione Iubilei, vel alterius priuilegij poteſtatem habeat abſoluendi extra mortis articulum, ab eoque nouam abſolutionem obtinẽdo abſque alio onere; nam prior abſolutio non obſtat, quin pœnitens poſſit nouam abſolutionem abſolutam obtinere. Ita Sanch. num.32. Henriquez, lib.6. cap.10. num.5. in commentario lit. G, & alij.

16 Quæres quartò, vtrum cenſura, in quã

pœ-

Digitized by Google

pœnitens reincidit non præſentando ſe ſuperiori quamprimum commodè poteſt elapſo morbo, vel impedimento, ſit eadem cum ea, quæ fuit ablata.

Reſpondeo non eſſe eandem numero, cũ prima iam fuerit ablata per abſolutionem & idem effectus non poſſit naturaliter redire; ſed eſt noua cenſura, quæ contrahitur ex iuris diſpoſitione, & auctoritate, non ſolum propter primam cauſam; ſed etiam ob inobedientiam admiſſam à pęnitente, non ſe præſentante quamprimum commodè potuit, habita ratione temporis, loci, & perſonæ; quare non dicitur reincidere in eandẽ numero cenſuram; ſed in eandem ſimilitudine, ſeu ſpecie; quia contrahit aliam ſimilẽ cenſuram reſeruatã, ſicut erat prior. Ita Suarez de cenſuris, diſp. 22. ſect. 1. num. 62. Sanchez nu. 28. Sayrus lib. 3. cap. 28. Nauar. Coninch. & Auila locis ſtatim citandis, & alij communiter. Verum tamen eſt, ad reincidẽdum in cenſuram, non ſemper requiri nouũ peccatum mortale, vt patet in eo, qui beneficium obtinet à Papa ſub his verbis, Ad hũc effectum dumtaxat; hic enim reincidit abſque noua culpa: quanquam hęc non eſt vera, & perfecta abſolutio: poſita enim vera abſolutione probabilius arbitror in cenſurã non reincidi abſque nouo peccato: quamobrem qui fuit abſolutus cũ onere ſatisfactionis præſtandæ intra menſem, hicq; eam pręſtare nequeat, in cenſuram non reincidit, cũ prima fuerit ablata, & non tantummodo ſuſpenſa, (perſpicuum enim eſt inferiorem non poſſe effectus excommunicationis ſuſpendere, quicquid ſit de alijs cenſuris, de quibus infra) non poteſt iterum contrahi abſq; materia illius contrahendæ, ideſt abſque peccato, ex Nauar. cap. 27. nu. 277. Henriquez lib. 13. cap. 28. nu 2. Conincho diſp. 14. dubio. 16. num. 216. Reginaldo num. 56. & alijs.

17 Hinc patet illam dici abſolutionem ad reincidentiam, qua poſita iterum inciditur in cenſuram: niſi præſtentur ea, quæ præſcribuntur; qualis abſolutio eſt illa, quam Summus Pontifex impendit in collatione beneficiorum; vel in conceſſione alicuius priuilegij ſub his verbis, Adhũc effectum dumtaxat, quæ abſolutio non eſt abſoluta, & perfecta, ſed tantummodo datur ad hunc effectum, vt collatio beneficij, & conceſſio priuilegij teneat; excommunicatus enim eſt incapax beneficij; conſequenter indiget abſolutione, vt illius fiat capax ſaltem per abſolutionem ad reincidentiam; propterea obtento beneficio noua indiget abſolutione. Talis etiam eſt abſolutio data à Legato, vel Nuncio Summi Pontificis, vel à Summo Pęnitentiario cum obligatione præſentandi ſe ſuo Ordinario, vel alteri, vt ab eo penitentiã recipiat, vel vt parti læſæ ſatisfaciat, &c. vndè ſi pœnitens data opportunitate onus ſibi iniunctum non præſtet, reincidit in excommunicationem, à qua fuerat abſolutus cũ onere, vt patet ex dicto capite. Eos, qui citato. Ita Sayrus lib. 2. cap. 16. num. 9. Nauar cap. 27. num. 113. Auila 2. parte cap. 7. d. 3. dub. 4. concl. 2. Suarez diſp. 7 ſect. 8. num. 22. Filiucius cap. 10. quæſito 4. Coninch. loco citato, & alij.

18 Sed modo dubium eſt, vtrum vitandus ſit Titius, qui fuit abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione ad reincidentiã, quam antea cõtraxerat, & erat nominatim excommunicatus.

Reſpondeo vitandum eſſe. Ratio eſt tum quia, ſi poſt abſolutionem in articulo mortis collatam perijſſet, nõ potuiſſet ſepeliri, antequam ſuperiori conſtituiſſet de abſolutione; ergo multò minus poteſt ad participationem fidelium admitti poſt reincidentiã in eandem ſpecie cenſuram, quæ retinet eoſdem effectus, & eãdem reſeruationem, quã prior, vt patet ex Traditis nu. 16. Tum quia iura non intendunt patrocinari delinquenti, nolenti ſe poſt abſolutionem in articulo mortis obtentam præſentare, ne cenſurę illudatur, vt dicitur in cap. eos qui de ſententia excommunicationis, libro 5. decret. cap. 22. pagina mihi 508. Periculum autem eſt, vt qui fuit in articulo mortis abſolutus, illudat cenſuræ, illamque paruipendat, niſi vitetur, poſtquam noluerit ſe coram ſuperiore præſentare. Tum quia qui non ſe præſentat legitimo ſuperiori, non dicitur abſolutè reincidere in eandem cenſuram, ſed in eandem ſententiam, vt expreſsè habetur in cap. Eos qui cit. Sicut autem Titius fuerat per ſententiam denunciatus excommunicatus, ita etiã remanet excommunicatus denunciatus, & conſequenter vitandus poſtquam contempſerit ſe præſentare oblata opportunitate, alioquin non diceretur reincidere in eandẽ ſententiam. Et hæc ſaluo meliori iudicio, cum nullus hanc quæſtionem expreſsè tractauerit; Quamuis aliqui DD. ſupra citati videantur hanc doctrinam amplecti, & eandem à fortiori ſupponere videatur Valẽtia, & alij, quos retuli, num. 3.

19 Quæres vltimò, vtrum in abſolutione caſuum reſeruatorũ tradita in articulo mor-

tis, exigatur prædicta cautio præſentandi ſe ſuperiori.

Reſpondeo negatiue; modò caſibus reſeruatis non ſit adnexa aliqua excommunicatio. Ratio eſt quia nullo iure conſtat in abſolutione caſuum reſeruatorum non habentium adnexam excommunicationem, imponendum eſſe huiuſmodi onus. Ita Sanchez loco citato, num. 14. Suarez de pœnitentia, d. 30. ſect. 3. num. 6. Vaſquez, de pœnit. q. 93. art. 1. dub. 3. num. 15. Coninch. de pœnit. d. 8 dub. 2. Henriquez, lib. 6. ca. 15. num. 3. Reginald. lib. 1. num. 62. & lib. 8. num. 24. vbi tradit abſolutionem à reſeruatis non dari ad reincidentiam, & alii recentiores communiter contra Vaſquez de pœnitentia, q. 91. ar. 3. dub. 8. num. 7.

PVNCTVM IV.

Quis poſſit à cenſuris abſolui.

1 *An qui abſoluendus eſt à cenſura, debeat eſſe ſubditus abſoluenti.*

2 *An aliquis poſſit ſe ipſum à cenſura abſoluere.*

3 *An inuitus, vel inſcius poſſit à cenſuris abſolui.*

4 *An abſens abſolui poſſit à cenſuris.*

IN præcedentibus ſermo nobis fuit de cauſa efficiente, poteſtatem habente auferēdi cenſuras; In præſenti Puncto agemus de cauſa materiali, ſeu ſubiecto, circa quod verſatur abſoluendi poteſtas; & quatuor breuiter quæremus. Primò, vtrum abſoluendus debeat eſſe ſubditus abſoluenti. Secundò, vtrum debeat eſſe perſona diſtincta ab abſoluente. Tertiò, vtrum inuitus poſſit abſolui. Quartò vtrum abſens poſſit abſolui.

PRIMA PROPOSITIO.

1 ABſoluendus debet eſſe ſubditus abſoluenti. Hęc Propoſitio patet ex ſupra dictis q. 1. Ratio eſt quia ſicut cenſura fertur in ſubditos; ita etiam abſolutio; cum vtraq; pertineat ad iuriſdictionem, quæ non niſi in ſubditos exerceri poteſt, ſiue ſubditi ſint per poteſtatem ordinariam, ſiue per delegatam.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 ABſoluendus debet eſſe diſtinctus ab abſoluente. Ratio eſt quia nullus habet iuriſdictionem in ſe ipſum.

Vtrùm verò ſuperior incidens in cenſuram poſſit alteri facultatem committere abſoluendi ſe ipſum, patet ex dictis de legibus, de voto, de pœnitentia, & de indulgentijs, poſſe. Ad ibi dicta vos remitto.

TERTIA PROPOSITIO.

3 INuitus poſitiuè, aut ignarus, ſublata cōtumacia, propter quam ligabatur cenſura, poteſt à cenſura abſolui, ſi ſpectemus naturam cenſuræ. Ita Suarez, d. 7. ſect. 7. nu. 5. Filiucius cap. 10. quæſito 6. num. 325. Vaſquez dub. 18. num. 14. Rodriquez, cap. 83. num. 13. Auila 2. par. cap. 7. dubio 2. Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 224. Reginald. lib. 9. num. 36. & alii communiter. Ratio eſt quia ſicut cenſura ferri poteſt in inuitum, ita poteſt ab inuito auferri.

Dixi ſi ſpectemus naturam cenſuræ; nam aliundè fieri poteſt, vt inuitus non poſſit abſolui; habens enim facultatem limitatam ad abſoluendum; E. g. in Sacramento Pœnitentiæ, non poteſt abſoluere inuitum, vt infra oſtendam. Idem tradunt Suarez, & Filiucius loc. cit.

Dixi ſublata contumacia; quia manente contumacia non debet abſolui, niſi periculum impendeat, vt fiat peior, & deterior: Qua de cauſa, hæreticus pertinax in delicto hæreſis non debet abſolui; tantum enim abeſt, vt beneficio abſolutionis dignus ſit, vt potius grauiorem pœnam mereatur. Ita DD. cit.

Immo hic non poteſt valide abſolui, niſi ab eo, qui legem hæreticos excommunicātem tollere poteſt: quandiu enim lex durat pęnam fauenti contra legem ſemper infligit. Ita Coninch. loc. cit.

QVARTA PROPOSITIO.

4 ABſens localiter poteſt abſolui à cenſuris. Ratio eſt quia ſicut abſens poteſt ligari, ita abſolui; cum fauores ſint ampliandi. Ita Suarez loc. cit. num. 4. Filiucius tract. 11. cap. 10. quæſito 6. num. 324. Regin. lib. 9. nu. 39. Auila loc. cit. cap. 7. diſp. 2. dub. 1. Nauar. cap. 26. num. 18. Rodriquez loc. citato, & alii.

Addo cum eodem Nauarro, Confeſſarium, qui

Digitized by Google

qui aliquem abſoluit à peccatis habentibus adnexam excommunicationem reſeruatã, à qua ipſe non poterat abſoluere, poſſe obren ta facultate abſoluẽdi, abſoluere abſentem ab excommunicatione, non enim neceſſe eſt vt abſoluendus acceptet abſolutionem, cum hæc ab intentione abſoluẽtis pendeat, ſtatimque effectum ſuum pariat iuxta men tem abſoluentis, vt bene Suarez num. 4. Immò Nauar. loco cit. idem dicendum exiſtimat de peccato reſeruato. Sed hoc ipſe non auderem aſſerere; vt patet ex dictis de Sacramento Pœnitentiæ; nam abſolutio pecca torum non poteſt impendi abſenti.

Ex dictis in hoc Puncto patet, quænam requirantur ex parte ſubiecti, cui conferenda eſt abſolutio; Supereſt modo quærere quænam requirantur ex parte ipſius abſolutionis, ſeù formæ, quæ à nobis in ſequentibus Punctis explicanda ſunt.

PVNCTVM V.

De requiſitis in forma abſolutionis.

1 *An ad abſolutionem cenſuræ requiratur determinata forma.*

2 *An ſufficiant hæc verba, Te abſoluo.*

3 *An abſolutio cenſurarum dari poſſit iiſdem verbis, quibus datur abſolutio peccatorum.*

4 *An pœnitens poſſit abſolui à peccatis priuſquàm abſoluatur à cenſuris, quandò non ſupereſt tempus impendẽdi vtramque abſolutionem.*

5 *An abſolutio cenſurarum dari poſſit per nutus, & ſigna abſque verbis.*

6 *An Papa ſaltem id præſtare poſſit.*

7 *An in abſolutione cenſurarum requiratur expreſſio cauſæ.*

TRia breuiter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrum ad formam abſolutionis cenſuræ requirantur verba determinata. Secundo, vtrum abſolutio dari poſſit per nutus & ſigna. Tertiò, vtrum in forma abſolutionis exprimenda ſit cauſa cenſuræ.

PRIMA PROPOSITIO.

1 AD abſolutionem cenſuræ non eſt neceſſaria certa, & determinata forma verborum; ſed ſufficiunt quæcumque verba ore prolata, vel in ſcriptis expreſſa, & exarata, quibus ſufficienter exprimatur abſolutio. Ita Valent. tom. 4. d. 7. q. 17. pun. 8. Sylu. v. abſolutio 3. nu. 2. Couar. cap. alma mater, §. 11. num. 6. & 7. Suarez, diſp. 7. ſect. 9. num. 2. verſ. circa priorem partem, Filiucius tra. 11. cap. 10. quæſito 7. Coninch diſp. 14. dub. 16 num. 101. & alii communiter apud Salas de legibus, d. 20. ſect. 9. num. 85. & apud Suarez, contra Sanchez loco ſtatim cit.

Quòd non requiratur certa forma verborum patet; quia nullo iure probatur eam requiri.

Quòd verò requirantur aliqua verba ore expreſſa, vel in ſcriptis, patet, quia, cum abſolutio fiat inter homines, fieri debet humano modo, & ſenſibili, ideſt per externa ſigna; homo enim non intuetur cor.

2 Hinc colligi poteſt primò, in abſolutione cenſuræ ſufficere hæc verba, Te abſoluo.

3 Secundò, abſolutionem cenſurarum dari poſſe iiſdem verbis, quibus datur abſolutio peccatorum, eademque verba ſufficere pro vtraque abſolutione; nam ſuperior abſoluens poteſt ex intentione iiſdem verbis vti ad vtrumque effectum; vt ſi dicat. Ego te abſoluo, intendens ſimul abſoluere à peccatis, & à cenſuris; quamuis enim vtraque abſolutio fit ſimul tempore; nihilominus abſolutio cenſurarum eſt prior natura. Certior tamen modus abſoluendi eſt, ſi Confeſſarius dicat; Ego te abſoluo ab omnibus cẽſuris, & peccatis tuis.

4 Hinc patet ſolutio illius difficultatis, vtrum excommunicatus poſſit prius abſolui à peccatis, quàm abſoluatur ab excommunicatione, quando ita eſt morti propinquus, vt non vacet tempus ad impendendam vtrã que abſolutionem.

Reſpondetur enim hunc caſum dari non poſſe; quia Confeſſarius iiſdem verbis vti poteſt ad abſoluendum à cenſuris, & à peccatis, vt bene ait Suarez, d. 10. ſect. 2. num. 7. Filiucius tract. 12. cap. 3. quæſito 4. num. 63. Si tamen dari poſſet prædictus caſus, valida eſſet abſolutio peccatorum data ante abſolutionem excommunicationis; non enim credibile eſt Eccleſiam velle priuare pœnitentem beneficio abſolutionis in eo euentu cum tanto ipſius detrimento. Ita Auila 2. par. cap 6. d. 3. dub. 3. & alii.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 EPiſcopus, aut alii Prælati inferiores Summo Pontifice non poſſunt impende-

pendere abſolutionem cenſuræ per nutus, & ſigna abſque verbis, vel ſcriptura. Ratio eſt tum quia huiuſmodi ſigna ſunt valde incerta. Tum quia Epiſcopi, & alii inferiores Prælati non poſſunt variare formam iuris communis; ſed illam ſeruare tenentur; forma autem iuris communis eſt, vt abſolutio detur per verba, vel ſcripturam iuribus ſtatim citandis. Tum quia ita docet Gloſſa in Clementina vltima de ſententia excommunicationis, & conſtat ex cap. Cum deſideres; & cap. Si aliquando de ſententia excōmunicationis. Ita Sanch. de matrimonio, lib. 8. q. 4. num. 24. Suar. d. 7. ſect. 9. num. 13. Filiucius c. 10. quæſito 8. & alii DD. contra Salas de legibus, d. 20. ſect. 9. num. 85. vbi innuit valere abſolutionem cenſuræ, etiam ab inferioribus prælatis tacitè collatæ per nutus, & ſigna ſenſibilia, quibus ſufficienter indicetur ligatum cenſuris liberari de vinculo cenſuræ.

6 Dixi inferiores Summo Pontifice, quia Summus Pontifex, ſi declaret ſe velle ſolo nutu, vel facto abſoluere, poteſt abſoluere, vt habetur Clementina citata. Ratio eſt tū quia abſolutio cenſuræ non poſtulat verba ad ſui eſſentiam; Tum quia Summus Pontifex ſupremam habet poteſtatem, & facultatem abſoluendi nō ſeruata forma iuris Cōmunis. Ita Suarez, diſp. 7. ſect. 9. num. 14. Filiucius, & alii.

TERTIA PROPOSITIO.

7 IN abſolutione cenſuræ, per ſe loquendo, non requiritur expreſſio cauſæ ipſius cenſuræ; propterea non eſt neceſſe dicere, Ego te abſoluo ab ea ſuſpenſione, quā contraxiſti ob tale delictum. Ratio eſt tum quia expreſſio cauſæ nullo iure præſcribitur in abſolutione. Tum quia intentio abſoluentis ferri poteſt in aliquam determinatā cenſuram; etiamſi non exprimatur cauſa ipſius cenſuræ.

Dixi per ſe loquendo; nam fieri poteſt aliquando, vt neceſſe ſit cauſam cenſuræ exprimere, vt accidit quando quis pluribus cenſuris eſt irretitus, & ſuperior intendit vnam tantum per abſolutionem auferre: tūc enim cenſuræ cauſa exprimenda eſt, vt cōſtet quę nam auferatur. Ita Suar. diſp. 7 ſect. 9. num. 6. Filiucius quæſito 7. num. 319. Nauar. cap. 26. num. 8. & alii.

PVNCTVM VI.

Vtrùm vna cenſura poſſit auferri remanente alia; & vtrùm cenſuræ poſſint auferri extra Confeſſionem.

1 *Vtrùm vna cenſura auferri poſſit, remanente alia.*

2 *An petens abſolutionem ab vna cenſura remaneat ab omnibus abſolutus, quando ſuperior generalem impendit abſolutionem.*

3 *An ille, qui obtinet abſolutionem generalem cenſurarum, remaneat abſolutus à cenſuris, quas tacuit ex obliuione.*

4 *An pœnitens, qui oblitus eſt alicuius cenſuræ, à qua nō poterat abſolui, antequam ſatisfaceret parti, remaneat ab ea abſolutus, ſi abſolutionē generalē obtineat.*

5 *An qui oblitus eſt alicuius cenſuræ poſſit à quolibet Sacerdote abſolui, quando anteà fuerat generaliter abſolutus.*

6 Cur *pœnitens abſolutus à cenſuris, quarum oblitus fuerat, teneatur iterùm confiteri peccata, non verò cenſuras.*

7 *An abſolutio cenſuræ dari poſſit extra Confeſſionem.*

8 *An habens facultatem abſoluendi à cenſuris in foro conſcientiæ, poſſit ab iis abſoluere extra Confeſſionem.*

9 *An habens facultatem abſoluendi à cenſuris in foro pœnitentiæ, poſſit abſoluere extra Confeſſionem.*

10 *An abſolutio caſuum reſeruatorum dari poſſit extra Confeſſionem.*

11 *An pœnitens abſoluatur à cenſuris, quas voluntariè reticuit, ſi petat abſolutionem generalem.*

12 *An habens facultatem eligendi* Confeſſa*rium approbatum poſſit eligere Confeſſarium approbatum in alia Diœceſi.*

13 *An ille remaneat abſolutus à cenſuris, qui tempore Iubilei confeſſus eſt, ſed poſtea Iubileum conſecutus non fuit.*

14 *An abſolutus à cenſuris tempore Iubilei grauiter peccet, ſi non præſtet cætera neceſſaria ad Iubileum.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 VNa cenſura poteſt auferri alia remanente. Hæc Propoſitio manifeſtè cōſtat

Digitized by Google

ſtat ex dictis de diſpenſatione in tract. de legibus. Ratio eſt quia inter cenſuras non eſt neceſſaria connexio, & ſicut vna poteſt ferri ante aliam, ita etiam poteſt auferri. Ita S. Thomas in 4 diſt 18. q. 18. art. 5. Vgolinus, tab. 1. cap. 19. §. 3. num. 10. Sayrus, lib. 2. cap. 21. num. 13 Suarez, diſp. 7. ſect. 9. num. 4. & 6. Vaſquez, dub. 18. num. 14. Valentia, tomo 4. d. 8. q. 17. puncto 8. Filiucius cap. 10. quæſito 6. num. 327. Coninch. diſp. 14. dub. 16. n. 221. Reginald. lib. 9 num. 49. & alii, quos retuli de Diſpenſationibus.

2 Quæres vtrum petens abſolutionem ab vna cenſura, remaneat ab omnibus abſolutus, quando ſuperior generalem impendit abſolutionem.

Reſpondeo negatiuè, cum Suarez, Vaſq. & alijs: nam abſolutio accommodari debet petitioni: ſi ergo petitio eſt limitata, limitata eſt etiam abſolutio. Et hoc verum cenſeo præſertim in abſolutione, quæ impenditur extra Confeſſionem Sacramẽtalem: nõ verò in abſolutione, quæ conferri ſolet in Sacramento Pœnitentiæ, in quo ſolet Confeſſarius ante Sacramentalem abſolutionẽ præmittere generalem abſolutionem cenſurarum, quantum licitè poteſt, & quantum pęnitens indiget: in quo caſu pęnitens, quãuis cenſuram aliquam ex obliuione omiſerit, remanet ab omnibus abſolutus, modò Confeſſarius facultatem habeat abſoluendi, intendatque omnes auferre.

3 Ex quo ſequitur, eum, qui confitetur alicui Sacerdoti habenti facultatem abſoluendi à cenſuris ex officio, vel ex priuilegio, remanere abſolutum à cenſuris, etiam reſeruatis, quas tacuit ex obliuione, modò generalem obtinuerit abſolutionem ab omnibus iuxta formam, quæ communiter hoc modo conſueuit adhiberi: Abſoluo te ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ſi quòd incurriſti, quantum poſſum, & tu indiges. Ratio eſt quia Confeſſarius facultatem habet abſoluendi ab omnibus cenſuris, vt ſuppono, quas pęnitens conticuit, & vtitur ea facultate generaliter, cum intentione auferendi omnes cenſuras, quantum poteſt: ergo illas re vera aufert, & pœnitens ab illis remanet abſolutus: conſequenter, ſi poſt Confeſſionem recordetur alicuius peccati obliti, habentis adnexam aliquam cenſuram, tenetur tantummodo confiteri peccatum oblitum, cui erat adnexa cenſura. Ita Suarez loc. cit. Coninch. loco mox citando, Sanch. in ſumma, lib. 2. cap. 2. num. 9. Filiucius c. 9. quæſito 6. num. 289. Reginald. lib. 9. num. 6. & alii communiter, quos retuli de Pœnitentia. Secus dicendum eſt, quando Confeſſarius non impendit abſolutionem generalem, aut non habuit intentionem auferendi omnes cenſuras; ſunt enim aliqui Confeſſarij, qui conſueuerunt tantummodo abſoluere à cenſuris in Confeſſione auditis; in quo caſu certum eſt pœnitentem non remanere abſolutum à cenſuris, quas in confeſſione per obliuionem prætermiſit. Propterea bene aduertit Nauar. cap. 26. num. 12. Vgolinus tab. 1. cap. 19. & Sayrus, lib. 2. cap. 21. optimum cõſilium eſſe pœnitenti, in confeſſione petere abſolutionem generalem ab omnibus cenſuris; tunc enim remanebit ab omnibus abſolutus per abſolutionem generalem collatam à Confeſſario, facultatem habente illas auferendi. Idem dicendum eſt de caſibus reſeruatis, quorum reſeruatio deſinit per abſolutionem traditam à Confeſſario, facultatem reſeruatorum habente; etiamſi pœnitens per obliuionem aliquod peccatũ reſeruatum ſiluerit. Videte quæ diximus de Pœnitentia q. vlt. pun. 8.

4 Ex hac doctrina infertur primo ab aliquibus DD. pœnitentem, qui confeſſus eſt peccata ſua, ſed oblitus eſt alicuius peccati, habentis adnexam aliquam excommunicationem, à qua non poterat abſolui, niſi præmiſſa ſatisfactione partis, remanere abſolutum, ſi obtinuit abſolutionem generalem ab eo Sacerdote, qui facultatem habebat abſoluendi, etiam non præmiſſa ſatisfactione partis.

5 Sed mihi contrarium probabilius dicendum videtur cum Auila 2. par. cap 7. d. 3. dubio 9. Coninch. de pœnit. diſp. 8. dub. 12. nu. 97. & diſput. 14. dub. 16. num. 226. Ratio eſt quia non eſt credibile Confeſſarium velle abſoluere ab excommunicatione non manifeſtata, à qua, ſi manifeſtaretur, non poſſet ſine mortali abſoluere ante præmiſſam ſatisfactionem; quamuis ante præmiſſam ſatisfactionem; validè poſſit abſoluere.

5 Secundò infertur, pęnitentem abſolutũ per abſolutionem generalem à cenſuris, vel caſibus reſeruatis oblitis in Confeſſione, ſi poſt confeſſionem recordetur alicuius cenſuræ, vel peccati obliti, poſſe abſolui à quolibet ſimplici Confeſſario habente facultatem abſoluendi à mortalibus; quamuis non habeat facultatem abſoluendi à cenſuris, vel à caſibus reſeruatis. Ita communiter Doctores.

6 Si quæras, cur pęnitens abſolutus à cen-

ſuris

ſuris oblitis in Confeſſione, teneatur confiteri peccata oblita, vt ab ipſis directè abſoluatur; non verò teneatur confiteri cenſuras illis peccatis adnexas, quando confeſſus eſt Sacerdoti habenti facultatem abſoluendi ab illis cenſuris oblitis.

Reſpondeo cum Suarez, tomo 5. d 7. ſect. j. num. 17. hanc eſſe rationem quia confeſſio peccatorum integrè facienda eſt ex iure Diuino, & ad ſatisfaciendum Deo; non vero iure Diuino ſancitum eſt, vt cenſuræ manifeſtentur in confeſſione; ſed in tantum manifeſtandæ ſunt, in quantum opus eſt, vt auferantur; ſi ergo ſemel aliqua ratione ablatæ ſunt, non eſt neceſſe eas ſemel oblitas deinceps exprimere in Sacramẽto; ſicut neceſſe eſt exprimere peccata mortalia oblita, ſiue haberent adnexam cenſuram, ſiue non.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 HAbens iuriſdictionẽ ordinariam, poteſt extra Confeſſionem abſolutionem cenſurarum conferre. Ratio eſt tum quia nullo iure probatur ipſum aſtringi ad abſoluendum in Sacramento Confeſſionis.

Tum quia vſus, & praxis ita declarat. Tū quia, ſicut extra confeſſionem, poteſt ligare, ita etiam abſoluere.

Habens vero facultatẽ delegatam, poteſt abſoluere iuxta conceſſionem ſibi factam; quare, quando conceditur facultas abſoluẽdi abſolutè, poteſt abſolutionem impendere extra Confeſſionem; facultas enim abſolutè, & generaliter lata, generaliter intelligenda eſt, nec eſt reſtringenda ad abſolutionem impendendam in confeſſione; cū verba non importent huiuſmodi reſtitutionẽ, ſicut eſt oppoſito habens facultatem limitatam abſoluendi tantum in Sacramentali cōfeſſione, vel confeſſionibus diligenter auditis, vt communiter accidit in Iubileis, non poteſt abſolutionem conferre extra confeſſionem; nam facultas, & iuriſdictio exercẽda eſt iuxta voluntatem concedentis. Ita Vaſquez de excom. dub. 20. num. 9. Suarez locis ſtatim citando Filiucius tract. 11. cap. 9. quæſito 8. num. 294. & alij communiter. Si tamen daretur caſus, vt Confeſſarius habens facultatem limitatam abſoluendi in Sacramentali confeſſione, collata abſolutione cenſurarum moreretur, aut vocem amitteret, &c. ante impenſam abſolutionem peccatorum, valida eſſet abſolutio à cenſuris; nam abſolutio data fuiſſet ſimpliciter, & abſolutè à Confeſſario habente intentionem abſoluendi etiam à peccatis, vt ſuppono; quamuis morte præuentus non potuerit abſoluere à peccatis, Ita Suarez diſp. 7. ſect. 5. num. 36. Henriquez libro 1. cap. 30. num. 6. & alij apud Sanchez lib. 8. de matrimonio, diſp. 15. num. 25. & diſp. 34. num. 30. vbi addit contra Vaſquez loco citato, Nauar. cap. 26. num. 31. Filiucium loco citato, & alios, probabile eſſe abſolutionem cenſurarum impendi poſſe extra Confeſſionem; quamuis in confeſſione facultatis dicatur, Auditis cōfeſſionibus abſoluatur à peccatis, & cenſuris adnexis; nam illa particula, Auditis Confeſſionibus, refertur ad abſolutionem à peccatis; idem probabile cenſet Coninchus d. 14. dub. 16. num. 253. Vide quæ diximus q. vltima, de voto Pun. 2. quæſito 3. poſt tertiam Propoſitionem, vbi hæc fuſius explicauimus.

8 Quæres primò, vtrum habens facultatẽ abſoluendi à cenſuris in foro conſcientiæ, poſſit illarum abſolutionem impendere extra confeſſionem, etiamſi non abſoluat à peccatis.

Reſpondeo affirmatiuẽ; aliud enim eſt forum conſcientiæ, aliud forum Sacramenti Pœnitentiæ, vt patet in Parocho, cui poteſt concedi facultas abſoluendi in foro conſciẽtiæ ſuos ſubditos à cenſuris, quamuis nondum ſit initiatus Ordine Sacerdotali, nec poſſit confeſſiones audire, & Sacramentaliter abſoluere; ergo qui habet facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ à cenſuris, poteſt abſolutionem impendere extra confeſſionem; quamuis non abſoluat à peccatis. Ita, Sanchez libro 8. de matrimonio, diſp. 34. num. 2. & Praxis Neapolit. cap. 66. num. 18. Auila de cenſuris prima parte cap. 7. d. 3. dubio 13. Henriquez, libro 7. cap. 13. num. 2. Suarez de relig. tom. 2. tract. 6. lib. 6. cap. 16. num. 4. Rodriquez tomo 1. quæſtionum regular. quæſt. 20. art. 7. Coninchus diſp. 14. dubio 16. quæſito 13. num. 251. & 253. & alij.

Addo, Confeſſarium habentem facultatẽ abſoluendi in foro Pœnitentiæ, poſſe abſoluere extra Sacramentalem confeſſionem, quoties abſolutio cadit ſupra materiam, ad quam per ſe non requiritur abſolutio Sacramentalis; niſi aliter colligatur ex verbis conceſſionis. Ita Tabiena verbo Abſolutio ſecũdo, quæſito 4. num. 7. & alij, quos citat, & ſequitur Suarez, lib. 8. de legibus, cap. 6. num. 16. contra Rodriquez tomo 1. Quæſtionum regularium quæſt. 61. art. 10. folio mihi 356. & contra Sanchez lo. cit. Quare, inquit Suarez, hæc eſt differentia inter forum conſciẽ-

tiæ,

tiæ,& forum pœnitentiæ,quod quando cō- ceditur priuilegium abſoluendi in foro Pœ nitentiæ,iniungenda eſt ſalutaris pœniten- tia; conſequenter, quando in facultate, ſeu bulla dicitur abſoluens in foro conſcientiæ, iniuncta ſalutari pœnitentia,ſicut dicitur in Tridentino,ſeſſ 24. cap.6. perinde eſt ac di- cere,abſoluas in foro pœnitentiæ,vel pœni- tentiali, quicquid in contrarium probare conetur Garzias de benef.11.parte cap. 10. numero 139.

9 Hinc ſequitur primo,habentem faculta- tem abſoluendi à cenſuris in foro pœniten- tiæ, poſſe extra confeſſionem abſoluere in- iuncta ſalutari pœnitentia;nam cēſuræ ſunt materia,ad quam per ſe non requiritur ab- ſolutio Sacramentalis.

10 Secundò, habentem facultatem abſol- uendi à caſibus reſeruatis in foro pœniten- tiæ, non poſſe extra confeſſionem abſolue- re; nam abſolutio cadit ſupra materiam,ad quam per ſe requiritur Sacramentalis abſo- lutio; cum reſeruatio peccatorum tollatur per abſolutionem Sacramentalem. Idem di cendum eſt,quando ex alijs verbis,vel con- iecturis conſtat ſuperiorem velle abſolu- tionem dari in Sacramento Pœnitentiæ.

11 Quæres ſecundò, vtrum pœnitens re- maneat abſolutus à cenſuris, dum accedit ad Confeſſarium, & voluntariè reticet in confeſſione peccatum,habens adnexam cē- ſuram,vel quando petit in genere abſolutio nem, ſi fortè indiget,cum re vera indigeat, ſciatque ſe indigere,ſed nolit cenſuram ex- primere.

Reſpondeo diſtinguēdo hoc modo cum Suarez diſp. 7. ſect. 5. num.20. & Filiucio num.290. Vel confeſſarius eſt Iudex ordina rius,vel delegatus. Si eſt Iudex ordinarius, & ita vult abſoluere, validè abſoluit,cum po teſtatem habeat abſoluendi; quamuis malè faciat non inſpiciendo prius,an pœnitens ſa tisfacerit Eccleſiæ,&c. Si verò Confeſſarius facultatem habet tantummodo delegatam, videndum eſt; vtrum habeat facultatem ab- ſoluendi tantum in ordine ad Sacramentū confeſſionis,vel etiam extrà Sacramentum. Si facultatem habet abſoluendi extra con- feſſionem,validè abſoluit,quando ita inten- dit abſoluere, vt dictum eſt de Iudice ordi- nario. Si vero non habet facultatem abſol- uendi extra confeſſionem,non validè abſol- uit; nam in Sacramento Pœnitentiæ, per ſe loquendo, requiritur cognitio peccati, cui eſt adnexa cenſura; conſequenter non tenet abſolutio cenſuræ; quando cenſura volunta- riè reticetur, ſicut neque tenet abſolutio pec cati. Obſerua tamen confeſſarium per ſe lo quendo, non præſumi habere intentionem abſoluendi ab excommunicatione,quam pę nitens ſpontè ſine iuſta cauſa reticet; nam confeſſarius præſumitur habere intentionē abſoluendi quantum licitè poteſt;non vide- tur,autem poſſe licitè abſoluere à cenſura, quam pęnitens ſpontè ſine iuſta cauſa reti- cet. Ita Coninchus loco citato num.97. Se cus dicendum videtur,quando cenſura reti- cetur ſolum ex obliuione; tunc enim tenet abſolutio generaliter tradita, modo abſol- uens habeat facultatem abſoluendi,ſi cenſu ra ſibi fuiſſet manifeſtata, vt dictum eſt in præcedenti propoſitione. Videte,quæ dixi- mus quæſt. vltima de pœnitentia puncto 8. quæſito 3. vbi quæſiuimus, vtrum pœnitens remaneat abſolutus à cenſuris, quas expreſ- ſit in confeſſione inualida ob aliquem de- fectum.

12 Quæres tertiò,vtrum pęnitens,qui vir tute Iubilei, vel alterius priuilegij facultatē habet eligendi confeſſarium approbatum ab Ordinario pro abſolutione cenſurarum, & peccatorū,poſſit eligere confeſſarium ap probatum ab Ordinario alterius Dięceſis.

Reſpondeo negatiuè, ſed debere eligere confeſſarium approbatū ab Ordinario pro- prię Diœceſis; nam approbatus ab Ordina- rio alterius Dięceſis,non cenſetur approba- tus; vt declarauit Cardinalium Congrega- tio apud Quarantam verbo Confeſſor,folio 597. quamuis multi DD.quos retuli in tra- ctatu de pœnitentia aliter ſenſerint ante de clarationem Cardinalium, & aliqui aliter ſentiant poſt declarationem.

13 Quæres quartò,vtrum pęnitens, qui tē pore Iubilei confeſſus eſt cenſuras, & pec- cata reſeruata cum intentione conſequendi Iubileum,& præſtandi cætera præſcripta in Iubileo,remaneat abſolutus,ſi obtenta abſo lutione aliquid omiſit, ratione cuius omiſ- ſionis non conſequitur Indulgentiam,vt ac cidit, quando aliquis omittit ieiunium, vel aliquod aliud pium opus à Summo Pontifi- ce præſcriptum pro lucranda Indulgentia.

Reſpondeo iuxta dicta de pœnitentia quæſt.vltima puncto 8. remanere abſolutū; modo acceſſerit ad Confeſſarium cum pro- poſito præſtandi cætera requiſita ad conſe- quendum Iubileum. Ratio eſt quia abſolu- tio non fuit data ſub conditione, ſed abſolu tè;conſequenter re ipſa ſortita eſt effectum & pęnitens remanet abſolutus; quamuis nō conſequatur Iubileum, cuius intuitu con-

ceſſa

ceſſa fuerat facultas abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis.

Ex quo ſequitur, abſolutum à cenſuris, & caſibus reſeruatis tempore Iubilei, non reincidere in cenſuras, vel in reſeruationẽ; etiãſi poſtea voluntariè prætermittat cætera requiſita ad conſequendum Iubileum, vt ait Corduba, quem citat, & ſequitur Suarez de pœnitentia, d. 31. ſect. 4. Sanchez, lib. 8. de matrimonio d. 15. nu. 20. Henriquez, lib. 6. cap. 16. Emmanuel Sà verbo abſolutio num. 18. & verbo Indulgentia verſus finem, vbi ex Bellarmino dicit hanc ſententiam eſſe communem, & alij, contra Rodriquez in Bulla Crnciatæ, §. 2 num. 8. Angles j. parte quæſt. 3. de confeſſione, art. 5. difficultate quarta, & alios. Ratio eſt quia abſolutio data fuerat abſolutè, & ſimpliciter, & non ad reincidentiã, nec in priuilegio facta erat mentio reincidentiæ, vt ſuppono. Videte, quæ diximus in ſimili de commutatione voti, quæſt. vlt. puncto 20. quæſito 4. poſt tertiam Propoſitionem, & de Pœnitentia.

14 Si quæras, vtrum abſolutus à cenſuris tempore Iubilei grauiter peccet non præſtãdo cętera requiſita ad conſequendum Iubileum.

Reſpondeo negatiuè, vt oſtendi de Penitentia quæſt. vlt. Propoſitione 2. quæſito 1. cum Sanchez, & alij contra Suarez.

PVNCTVM VII.

Vtrùm abſolutio cẽſurarum dari poſſit ſub conditione, vel ad cautelam.

1 *An abſolutio cenſurarum dari poſſit ſub conditione.*

2 *An abſolutio cenſurarum dari poſſit ad cautelam.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 ABſolutio cenſurarum, in rigore loquẽdo, poteſt validè ferri, nõ ſolum ſub conditione de præſenti, & pręterito, ſed etiã ſub conditione de futuro.

Quod ferri poſſit ſub conditione de præſenti, vel etiam de præterito patet; nam huiuſmodi conditio non ſuſpendit actum, & æquiualet abſolutæ, perindeque ſe habet, ac ſi eſſet abſoluta, adimpleta conditione: ea vero non adimpleta nihil operatur, quia conditionalis nihil ponit in eſſe, quando cõditio non eſt adimpleta, vt eſt commune axioma.

Quod verò ferri poſſit ſub conditione de futuro, ratio eſt quia cẽſura ferri poteſt ſub conditione de futuro, ergo etiam eius abſolutio. Ita Couarruuias, cap. Alma mater p. j. §. 11. Sayrus, lib. 2. cap. 16. num. 7. Suarez d. 7. ſect. 8. num. 7. & diſp. 3. ſect. 7. num. 3. Filiucius cap. 10. quæſito 2. Coninchus loc. ſtatim citandis, Reginaldus lib. 9. num. 52. & alij contra Syluestrũ verbo abſolutio 3. in principio, Angelum eodem verbo, & alios exiſtimantes ferri non poſſe ſaltem licitè, quorũ ſententia videtur vera, ſi reſpiciamus vſum Eccleſiæ, non verò ſi ſpectemus iura, quia nullo iure prohibitum videtur abſolutionẽ ſub conditione impendere.

Obiicies. Abſolutio Sacramentalis data ſub conditione de futuro inualida eſt; ergo etiam inualida videtur abſolutio cenſuræ ſub eadem conditione.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quia non eſt in poteſtate Confeſſarij ſuſpendere effectum Sacramenti, vt fatentur omnes, ſicut eſt in poteſtate illius ſuſpendere abſolutionem cenſuræ; nã abſolutio cenſuræ eſt quædam ſententia humana, quæ humano modo fertur, iuxta voluntatem ferentis.

Vt ea quæ de abſolutione, ait cenſura lata ſub conditione dixi clare intelligantur, obſeruandum eſt conditionem aut eſſe de præterito, aut de præſenti, aut de futuro. Itẽ aut eſſe impertinentem, aut pertinentem ad cauſam cenſuræ. Si cenſura feratur ſub conditione pertinente ad cauſam, cenſura valida eſt adimpleta conditione, ſiue conditio ſit de præſenti, ſiue de præterito, ſiue de futuro, vt ſi dicatur, ſi non ſatisfeceris intra menſem ſit excommunicatus; quia nihil obſtat quo minus adimpleta cõditione teneat vt patet in aliis actibus, aut contractibus. Si vero cenſura feratur ſub conditione impertinente, vt ſi dicatur, excommunico Titium ſi habet dentes, vel ſi fuit in India, vel ſi ex Aſia redijt, vel ſi habet pecuniam, vel ſi Ioãnes conſenſerit, vel ſi poſt tres dies pluat, & cæt. Videndum eſt vtrum cenſura feratur ſub huiuſmodi cõditione de præterito, ſeu de præſenti, vel de futuro. Si fertur ſub conditione de præterito, vel præſenti, valida eſt cenſura, ſi re ipſa talis conditio ſubſiſtit, & ſufficiens contumacia præceſſit. Ratio eſt, quia conditio de præterito, vel de præſenti non ſuſpendit actum, eique robur,

&

Digitized by Google

& vires non aufert, modo talis conditio ſubſiſtat: imprudenter tamen, & temere fertur huiuſmodi cenſura, cum temere, & impe rite agat qui aliquid ſine ratione ſub tali cõditione agit. Si vero cenſura feratur ſub conditione impertinenti de futuro contingente, communior DD. opinio eſt huiuſmodi cenſuram inualidam eſſe ab initio, & conſequenter euentum conditionis caſualis expectandum nõ eſſe: actus enim ſpiritualis poteſtatis Suarez, non debet ita pendere à caſuali conditione, quæ ad actum nihil pertineat. Ita Suarez diſp. 3. ſect. 3. num. 3. Vgolinus cap. 10. §. vltimo Filiucius cap 3. quæſito 7. num 65.

Sed mihi dicendum videtur validam eſſe. Ratio eſt, tum quia, licet cenſura eo pacto illicite feratur, tamen vires habet ex intentione ferentis. Tum quia nihil quoad ſubſtantiam obſtat quo minus valida ſit, cum cenſura non pendeat ab illa conditione tãquam à cauſa efficiente; ſed ab ipſo ſuperiore, qui poteſtatem habet illius ferendæ, & iam re ipſa fert ſub tali conditione, quãuis aliquo pacto poteſtate abutatur vſu talis cõditionis, ſicut etiam abutitur, qui eam fert ſub conditione impertinente de præterito, & de futuro. Ita Coninch. de Sacram diſp. 1. dub. 2. num. 17. & diſp. 14. dub. 16. n. 213.

Dices primo, huiuſmodi cenſura videtur errorem intolerabilem continere, cum ſit abuſus poteſtatis Eccleſiaſticæ; cenſura autem continens intolerabilem errorem, inualida eſt, cap. per tuas de ſent. excom. & cap. ſolet eodem tit. in 6.

Reſpondeo negando errorem intolerabilem continere, cum ob delictum tali cenſura dignum iuſte lata ſit ab eo, qui poteſtatem habet illam ferendi, vt ſuppono: quamobrem non quilibet abuſus Eccleſiaſticæ poteſtatis errorem intolerabilem continet irritantem actum, alioquin etiam cenſura lata ſub conditione impertinente de præterito, vel de præſenti irrita eſſet, quod aduerſarii non concedunt.

Dices ſecundo, inualida eſt Sacramenti adminiſtratio facta ſub conditione de futuro impertinente; Ergo etiam inualida eſt cenſura ſub huiuſmodi conditione lata.

Reſpondeo negando conſequẽtiam, hoc enim non ſequitur, alioquin etiam ſequeretur irritam eſſe cenſuram latam ſub conditione honeſta de futuro, cum Sacramentum ſub huiuſmodi conditione inualide admini ſtratur. Ratio ergo diſparitatis eſt, quia nõ eſt in poteſtate miniſtri ſuſpendere Sacramenti effectum, vt conſtat ex dictis de Sacramentis: in ſuperioris autem poteſtate poſitum eſt cenſuram ſub conditione de futuro ferre, cum ab ipſius intentione, & iuriſdictione pendeat, ſuamque iuriſdictionẽ tam abſolute, quam ſub conditione valide exercere poſſit.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Abſolutio cenſurarum dari poteſt ad cautelam. Hæc Propoſitio patet ex communi vſu, & praxi; nam vſu receptum eſt, vt quando neſcitur, ſeu dubitatur, an cõtracta fuerit cenſura, petatur abſolutio ad cautelam ob maiorem conſcientiæ tranquillitatem, & ita impendatur ſub hac conditione, ſi pœnitens indiget, vel ſi contraxit. Immò abſolutio ad cautelam communiter præmitti ſolet, antequam pœnitens abſoluatur à peccatis, vt tollatur impedimentum, ſi quod fortè ſubeſt ad recipiendum Sacramẽtum; nam excommunicatio inter cæteros effectus priuat ſusceptione Sacramentorum. Videte Suarez loc. cit. num. 13. Sayrum, lib. 2. cap. 17. Filiucium c. 16. quæſito 2. & 3. Coninch. diſp. 14. dub. 16. nu. 200. & Vgolinum tabula 3. cap. 10. De abſolutione vero ad cautelam quantum pertinet ad forum externum videri poteſt Couar. cap. Alma mater prima parte, §. 12.

PVNCTVM VIII.

Vtrum abſolutio poſſit impendi, vel extorqueri per dolum, ac errorem, vel per vim, ac metum.

1 *An abſolutio cenſurarum impendi, vel extorqueri poſſit per dolum, vel errorem.*
2 *An valida ſit abſolutio per dolum, aut errorem extorta.*
3 *An abſolutio cenſurarum extorqueri poſſit per vim, & metum.*
4 *An abſolutio cenſuræ per vim, & metum data, valida ſit.*
5 *An valida ſit abſolutio, quam Iudex impendit, timens fore, vt pœnitens non conferat ſibi beneficia conſueta.*
6 *An ille ſubiaceat cenſuræ ſub conditione lata, qui ante conditionis euentum per vim coegit reuocari cenſuram.*

PRI-

PRIMA PROPOSITIO.

1 SIcut cenſura impendi, & extorqueri debet ſine dolo, vel errore, ità etiam eius abſolutio. Ratio eſt quia alioquin irrogaretur iniuria ſuperiori, à quo cenſura per dolum, vel errorem extorquetur.

2 Sed maior difficultas eſt, vtrum extorquens abſolutionem per dolum, vel errorẽ remaneat abſolutus.

Reſpondeo negatiuè, quando abſolutio extorta fuit per dolum verſantem circa cauſam finalem. Ratio eſt quia ſuperior non intendit abſoluere, niſi iuxtà cauſam ſibi propoſitam; ergo inualida eſt abſolutio extorta per dolum, verſantem circa cauſam finalem; quia non ſubſiſtit cauſa Iudici propoſita; propterea qui mentiendo dicit Iudici ſe ſatisfeciſſe parti lęſæ, vel qui confeſſario dicit, ſe non habere facultatem ſatisfaciendi, cum re vera poſſit ſatisfacere, vel qui dicit ſe propoſitum habere obediendi Eccleſiæ, cum verè huiuſmodi propoſitum non habeat, inualidè abſoluitur; quia ſuperior intendit abſoluere ſubſiſtente cauſa finali ſibi expreſſa, vt patet ex capite officii de ſententia excommunicationis. Idem dicendum etiam eſt de hæretico, qui ſe fingẽs conuerſum petit abſolutionem, vt benè tradit Sanchez in ſumma, lib. 2. cap. 12. num. 8. Suarez, diſp. 7. ſect. 6 num. 12. Filiucius c. 10. quæſito 5. num. 321. & quæſito 6. ad finem, & Reginal. lib. 9. nu. 47. Abſolutio verò extorta per dolum verſantem circa cauſam tantummodò impulſiuam, valida eſt; quia ſuperior re vera intendit abſoluere ob cauſam finalem, quam ſuppono ſubſiſtere; quãuis non ſubſiſtat impulſiua. Ita Suarez loco cit. Emanuel Sà verbo abſolutio ab excom. num. 14. & alii communiter, Videte quæ, diximus de licentia per dolum extorta ad aſſiſtendum matrimonio in tractat. matrimonii, q. 1. pun. 8. q. 3 & de cõtractibus per dolum celebratis ad finem.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 SIcut cenſura ferri debet liberè ſine vi, & metu, ita etiã eius abſolutio; alioquin infertur iniuria ſuperiori.

4 Sed maior difficultas eſt, vtrum ſicut cẽſura lata per metum valida eſt, (cum metu enim ſubſiſtit voluntarium, niſi fortè metus tantus ſit, vt rationis vſum perturbet, & internam voluntatem auferat, vt benè Suarez diſp. 1. ſect. 5. Vgolin. cap. 204 Filiucius cap. 2. num. 44. tract. 11. Ita etiam valida ſit abſolutio.

Reſpondeo abſolutionem datã per vim, vel metum iniurioſum, cadentem in conſtãtem virum, inualidam eſſe, ſiue metus incuſſus ſit à maſculo, ſiue à fœmina, ſiue à fideli, ſiue ab infideli, ſiue à quolibet alio per ordinem ad extorquendam abſolutionem. Ratio eſt quia huiuſmodi abſolutio irritatur à iure, Capite vnico, De ijs, quę vi in ſexto, ijs verbis, Omnino viribus vacuamus. Et hæc doctrina extenditur ad abſolutionem cuiuſcunque cenſuræ, etiam minoris excommunicationis. Ita Suarez loco citato num. 13. Nauar. cap. 27. num. 125. Vgolinus tab. j. cap. 20. §. 4. num. 2. Henriquez lib. 13. cap. 30. num. 1. Coninch. to. 2. d. 13. dub. 5. nu. 36. & ſeq. & d. 14. dub. 16. n. 213. Filiuc. trac. 11. ca. 10. quæſito 5. nu. 311. Reginald. lib. 9. nu. 48. Sayrus, lib. ſecundo, cap. 21. num. 30. & alij communiter. Immo tantum abeſt, vt extorquens abſolutionem per vim, vel metum remaneat abſolutus, vt potius nouam contrahat excommunicationem, vt habetur in dicto capite vnico in 6. fol. mihi 202.

Dixi per metum iniurioſum; nam quando metus incutitur iniuſtè, & ſine iniuria, valida eſt abſolutio; quia non dicitur propriè vis, vel metus incuti, niſi iniuſtè incutiatur.

5 Hinc ſequitur, validam eſſe abſolutionem, quam Iudex impendit, timens fore, vt pœnitens non conferat ſibi in poſterum ſolita gratuita beneficia; nam hic metus non eſt iniurioſus, vt benè ait Suarez loco citato, num. 14. & Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 213.

Dixi cadentem in conſtantem virũ, quia ſi abſolutio extorqueatur per metum leuẽ, valida eſt; cũ in iure non habeatur ratio metus leuis; Lege. Nec timorem, ff. De eo, quod metus cauſa. Verum tamen eſt huiuſmodi metum debere incuti ab homine, vt ſit inualida abſolutio; nam quando metus à Deo, vel à cauſa naturali incutitur, valida eſt abſolutio; vt patet ex dictis de Voto, & de Matrimonio per metum celebrato; poteſt enim Deus alicui grauem metum incutere, niſi abſoluat eum, cui beneficium abſolutionis iniuſte deneget, in quo caſu conſtat validam eſſe abſolutionem; cum ius humanum nihil decernat in ijs, quæ Diuina virtute fiunt.

Dixi ſiue à maſculo, ſiue à quocunq; alio; nam vt ſit inualida abſolutio, non requiritur, vt metus fuerit incuſſus ab eo, cui abſo-

lutio impenditur, ſed ſufficit à quocunque fuerit incuſſus.

6 Quæres, vtrum Titius ſubiaceat cenſuræ contra ſe latæ ſub conditione, vel intra talem terminum, ſed Titius ante conditionis euentum, vel ante terminum elapſum, per vim, vel metum curauit reuocari ſententiā, ſeu mandatum, in quo continebatur cenſura ab ipſo incurrenda.

Reſpondeo Titium adhuc ſubiacere cenſuræ, adimpleta conditione, aut elapſo termino præfixo. Ratio eſt quia reuocatio ſententiæ, ſeu mandati inualida eſt, nihilque operatur, vt patet ex cap. vnico citato. Ita Suarez loco citato, num. 13. Filiucius num. 231. & plures alij, apud Sayrum loc. cit. nu. 31. & apud Eman. Sà loco citato num. 13.

PVNCTVM IX.

Vtrùm valida ſit abſolutio cenſuræ collata pœnitenti, antequam ſatisfecerit parti læſæ.

1 *An habens poteſtatem ordinariam validè abſoluat à cenſura, nondum ſatisfacta parte.*

2 *An poſſit abſoluere, qui habet poteſtatem delegatam, nondum ſatisfacta parte.*

3 *Quandonam ſatisfactio imponatur tanquam conditio neceſſaria.*

4 *An habens priuilegium abſoluendi, ſatisfacta parte, poſſit abſoluere eum, qui parti non poteſt ſatisfacere.*

5 *Quænam cautio exigenda ſit ab eo, qui parti ſatisfacere non poteſt.*

6 *An qui totam ſatisfactionem exhibere non poteſt, teneatur ad partem.*

7 *An Confeſſarius habens facultatem abſoluendi, ſatisfacta parte, poſſit abſoluere eum, qui pecuniā Confeſſario tradidit.*

8 *An pœnitens poſſit abſolui, quando per ipſum non ſtat, ne ſatisfaciat.*

9 *An pœnitens, qui dubitat ſe teneri ſatisfacere, poſſit abſolui, antequā ſatisfecerit.*

10 *An qui ligatur cenſura, donec ſatisfaciat, facta ſatisfactione remaneat abſolutus.*

NOtandum nomine partis non intelligi ſuperiorem Prælatum conditorem cēſuræ, ſed aliam perſonam diſtinctam, quæ læſa fuit, vt benè ait Sotus in 4. diſt. 22. q. 5. art. 3 Henriq. lib. 13. cap. 18. num. 1. Auila 2. par. cap. 7. d. 3. dubio 7. & alii communiter, nomine verò ſatisfactionis intelligitur reſtitutio honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vt benè ait Suarez, d. 7. ſect. 5. num. 47.

PRIMA PROPOSITIO.

1 HAbēs poteſtatem ordinariam abſoluendi, validè poteſt abſoluere pœnitentem, qui nondum ſatisfecit parti læſæ; quamuis antea potuerit ſatisfacere, aut cautionem ſatisfaciendi exhibere. Hæc propoſitio patet, tum ex communi DD. ſententia, Nauarri, cap. 27. num. 37. Sylueſtri verbo abſolutio 3. num. 3. Caietani eodem verbo, ca. 4. Auilæ loco citato dubio 9. Filiucij cap. 9. quæſito 8. num. 295. & aliorum; Tum ex cap. Venerabilem, §. Sanè, de ſententia excommunicationis in ſexto. Tum quia, cum Ordinarius non habeat iuriſdictionem limitatam, validè vtitur iuriſdictione, quoties ea vti voluerit; quamuis concedamus ipſum grauiter peccare abſoluendo pœnitentem ante realem ſatisfactionem, quam præſtare poterat. Immo Auila loco citato diſp. 3. dub. 5. concl. 2. Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 205. & Henriquez, libro 13. cap. 28. nu. 2. exiſtimant Iudicem ordinarium non ſolum peccare contra charitatem; ſed etiam contra iuſtitiam, abſoluendo pœnitentem ante exhibitam ſatisfactionem; cum ex officio teneatur bonum partis procurare. Sed de hac re dictum eſt de Reſtitutione, quæſt. 2. pun. 11. cum Molina, Leſſ. & alijs.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 HAbens facultatem delegatam, ſeu priuilegium abſoluendi abſque limitatione ſatisfactæ partis, validè abſoluit pœnitentem, qui nondum ſatisfecit parti læſæ. Ratio eſt tum quia habens ordinariam poteſtatem validè abſoluit, ergo etiam validè abſoluit, habens delegatam abſque limitatione; nam vices gerit Ordinarij. Tum quia priuilegium accipiendū eſt, prout verba ſonant, & ſignificant; ſed verba ſignificant auctoritatē abſoluendi abſque limitatione ſatisfactæ partis; ergo habens priuilegium ab ſoluendi abſque limitatione ſatisfactæ partis, validè abſoluit, et iamſi pœnitens nondum ſatisfecerit parti læſæ. Ita Nauar. loco citato, Suarez diſp. 7. ſect. 5. num. 41. Auila loco citato dub 9. concl. 2. Filiucius loco citato Emmanuel Sà verbo abſolutio ab ex-

conim.num.4. & alij, contra Graffium, lib. 4.deciſ.cap.16. num.6.& alios aſſerentes in priuilegijs ſubintelligi hanc conditionem ſatisfacta parte: etiamſi in ipſis non fiat mētio iſtius conditionis; ſed hoc gratis dicunt, cum non ita ſubintelligatur, vt irritet aliter factum.

Dixi habens priuilegium abſoluēdi abſq; limitatione; nam habens priuilegium limitatum ſub conditione ſatisfactionis, nō poteſt validè abſoluere pœnitentem, qui nondum ſatisfecit, modo poſſit ſatisfacere. Ratio eſt quia priuilegium, & iuriſdictio limitata non extenditur vltra limites præſcriptos, & conceſſos; tantum enim valet, quantum ſonat; cum ergo priuilegium abſoluendi collatum ſit cum limitatione, & conditione ſatisfactionis, nō poteſt virtute illius dari abſolutio, niſi expleta conditione, & ſatisfactione. Pro maiori huius rei intelligentia.

Notandum eſt, priuilegium poſſe dupliciter limitatè concedi; vel enim ita limitatè conceditur, vt ſatisfactionem requirat, tantum conditionem neceſſariam, & limitet poteſtatem, vel ita limitatè conceditur, vt non limitet poteſtatem, nec requirat ſatisfactionem tanquam conditionem neceſſariam; ſed tantummodò iniungat præceptum, aut admonitionem, ne Confeſſarius abſoluat ſine præmiſſa ſatisfactione.

Quando priuilegium conceditur limitatè primo modo, inualida eſt abſolutio collata ante ſatisfactionem, quia priuilegium tantum valet, quantum ſonat, & iuriſdictio limitata non excedit ſuos terminos.

Quando vero priuilegium conceditur limitatè ſecundo modo, valida eſt abſolutio data ante ſatisfactionem; quamuis confeſſarius grauiter peccet abſoluendo ante exhibitam ſatisfactionem.

3 Quęres primo, quandonam ſatisfactio requiratur tanquam conditio neceſſaria, & limitet poteſtatem.

Reſpondeo attendenda eſſe, verba, quibus conceditur priuilegium cum limitatione. Si priuilegium limitatè concedatur hac forma, non valeat, non poſſit abſoluere, vel non poſſit dari abſolutio, vel aliter nō poſſit abſolui, vel nullius ſit roboris, vel momēti, ſatisfactio requiritur tanquam neceſſaria conditio, & limitat poteſtatem, ac iuriſdictionem. Si vero dicatur, ſatisfacta parte, vel nullatenus detur abſolutio, controuerſia eſt inter DD. vtrum ſatisfactio requiratur tanquam conditio neceſſaria limitans poteſtatem; nam Suarez, diſp.7. ſect.5. nu. 44.& lib.5.de legibus.ca.31. Caietanus ver. abſolutio Sayrus, lib.2.cap.18. nu.10. Filiucius loco citato, Coninchus nu.211. & alij, ſentiunt ſatisfactionem requiri tanquam neceſſariam conditionem, conſequenter inualidam eſſe abſolutionem datam ante ſatisfactionem partis, cōceſſio enim cenſetur conditionata, ſi non formaliter, ſaltem equipollenter.

Alij verò, vt Auila 2.parte cap.7. diſp.3. dub.9 concl.2. Sanchez lib. 2. de matrimonio diſp.9.& lib.3.d.33.& alij apud Rodriquez 1. parte cap. 83. num.4. exiſtimant ſatisfactionem non requiri tanquam neceſſariam conditionem limitantem iuriſdictionem; nā ſuperior apponens huiuſmodi particulas, non intendit limitare iuriſdictionē, aut nouam formam inducere, ſed intendit certiorem facere Confeſſariū, vt ſeruet formam iuris communis, vt videlicet non abſoluat pęnitentem abſque ſatisfactione, vel antequam exhibeat cōdignam cautionem. Quocirca, niſi in priuilegio addatur particula expreſsè irritans abſolutionem, vel pręſcribens nouam formam, valida eſt abſolutio collata ante ſatisfactionem, etiamſi priuilegium conceſſum ſit ſub hac forma ſatiſfacta parte, vel de conſenſu partis. Sententiam Auilæ, & Sanchez exiſtimo probabiliorem, magiſque conformem ijs quæ diximus q.2 pun.5.de matrimonio, & de legib. q.1. puncto 7. §.5. modo ſeruentur regulæ ibi traditæ.

Obijcies contra Auilam, & Sanchez. Ablatiuus abſolutus importat conditionem, Lege à teſtatore ff. de condict. & demonſtr. conditio autem importat formā, Lege Qui hæredi, & L.Mēmius ff. eodem tit; ergo priuilegium conceſſum cum hoc ablatiuo abſoluto, præmiſſa ſatisfactione, importat conditionem, ac formam, limitatque poteſtatem; conſequenter inualida eſt abſolutio collata ante ſatisfactionem ab eo, qui priuilegiū habet abſoluendi ſatisfacta parte.

Reſpondeo cum Sanchez, lib 3. de matrimonio, d.5. num.2. & 4. ablatiuum abſolutum importare conditionem, & formam faciendi aliquid licitè, aut validè; in hoc autē caſu non importat conditionem faciendi validè; ſed tantum licitè conſequenter valida eſt abſolutio data ante ſatisfactionem quamuis non licitè detur.

4 Quęres ſecundò, vtrum Confeſſarius habens priuilegium abſoluendi cum limitatione ſatisfactionis, poſſit abſoluere pœni-

tentem, qui moraliter non poteſt ſatisfacere, aut qui non poteſt ſatisfacere ſine graui damno famæ, vel ſtatus, vel bonorum.

Reſpondeo poſſe, modo creditor non ſentiat æquale damnum, iuxta dicta de reſtitutione, de cauſis excuſantibus à reſtitutione. Ratio eſt quia benignè explicanda ſunt verba priuilegij; non enim credibile eſt ſuperiorem velle obligare pœnitentem ad impoſſibile, cum ad impoſſibile nemo teneatur; Lege Impoſſibilium, ff. de regulis iuris. Ità Nau. loco cit. nu. 45. Auila loc. cit. dubio 1. Vaſquez tract. de excommunicatione, dub. 20. Rodriquez 3. parte cap. 81. n. 3. Henriquez, lib. 13. c. 18. Suarez, d. 7. ſect. 5. nu. 41. Filiucius loco cit. Coninch. nu 206. Regin. lib. 9 n. 65. & alij quam plures apud Sanchez in ſumma, lib. 2. cap. 20. nu. 19. contra Sotum in 4. diſt. 22. q 2. art. 3. Cordub. tract. de indulgentijs, q. 43. Immo Sanchez loco cit. idem afferere videtur etiamſi in priuilegio ſolus mortis articulus excipiatur: poſita enim impotentia innuit hos etiam extra mortis articulum abſolui poſſe ſed de hoc ſupra puncto 2. nu. 4.

5 Hinc colligi poteſt primò, quando pœnitens non poteſt ſatisfacere, nec abſolutio differri poteſt, niſi per multum temporis, vel cum graui damno, poſſe confeſſarium abſoluere, exhibita à pœnitente ea ſatisfactione, quam poteſt exhibere ante abſolutionem, exhibendo videlicet cautionem pignoratitiam, vel fideiuſſoriam, vel ſaltem iuratoriam, quando non poteſt exhibere pignoratitiam, vel fideiuſſoriam, ſimulq; promittẽdo ſe ſatisfacturum prima oblata occaſione; modo Confeſſarius probabiliter credat, pœnitentem oblata occaſione ſatisfacturum.

6 Secundò, colligi poteſt, pœnitentem, qui nõ poteſt totam ſatisfactionem realem exhibere, debere ſaltem ante abſolutionem eam partem ſatisfactionis exhibere, quam poteſt, præſtando pro reliqua parte debitam cautionem.

7 Tertiò, Confeſſarium, qui poteſtatem habet abſoluendi ſub hac conditione, ſatisfacta parte, poſſe ſtatim abſoluere pœnitentem excommunicatum, qui dedit pecuniam confeſſario, vel alteri viro probo, vt commodius reſtituatur parti læſæ; nam pœnitẽs hoc modo videtur ſatisfeciſſe. Ità Auila loco cit. dub. 5. Henriquez loco cit. nu 4. Sanchez nu. 12. & alij. Similiter abſente parte læſa poteſt excommunicatus deponere pecuniam in loco tuto, vt parti læſæ reſtituatur; conſequenter hoc facto videtur ſtatim poſſe abſolui, etiamſi realis reſtitutio nondum facta ſit parti læſæ. Idem dicendum eſt de eo, qui per fidelem camporem tranſmittit pecuniam ad creditores; etiamſi pecunia ipſa actualiter nondum ad illos peruenerit.

8 Quartò colligi poteſt, pœnitentem abſolui poſſe ab habente legitimam facultatem abſoluendi, quoties non ſtat per ipſum pœnitentem, nè ſatisfactionem præſtet; ſed potius ſtat per ipſam partem, quæ non vult ſatisfactionem acceptare. Ità Henriquez, lib. 13. cap. 38. nu. 4. Caietanus verbo abſolutio, cap. 4. Auila loco cit. dub. 10. verſiculo. Ex dictis.

9 Quæres tertiò, vtrùm pœnitens, qui dubitat ſe teneri ad ſatisfaciendum, poſſit abſolui ante præmiſſam ſatisfactionem.

Reſpondeo cum Nauarro, cap. 26. nu. 7. Auila ſecunda parte, cap. 7. diſp. 3. dubio 5. Filiucio loco cit. Reginaldo nu. 67. & 92. Suarez, diſp. 7. ſect. 5. nu. 45. in foro externo poſſe abſolui; nam quando Summus Pontifex dicit, ſatisfacta parte abſoluatur, loquitur de ſatisfactione debiti certi, vt colligitur ex cap. t. de verbor. ſignific. In foro verò interiori non ità abſolutè loquendum eſt; cum forum interius non innitatur præſumptioni, ſed verbis ipſius pœnitentis; nam Confeſſarius iudicium ferre debet ex verbis pœnitentis, ita vt, ſi ex ipſius verbis iudicet ipſum teneri ad ſatisfactionem exhibendam, non debeat abſolutionem impendere ante ſatisfactionem exhibitam. Secus ſi iudicet non teneri aut etiam ſi adhibita debita diligentia dubitetur an pœnitens ſatisfactionem præſtare teneatur in dubijs enim reo fauendum eſt, vt patet ex regulis iuris.

10 Quæres quartò, vtrùm ſatisfactione, vel reſtitutione facta ſtatim auferatur excommunicatio abſque alia abſolutione, quando aliquis fuit excommunicatus ob aliquod delictum, E. g. ob furtum, hac forma. Sis excommunicatus donec ſatisfacias, vel reſtituas.

Reſpondeo cum Suarez, diſp. 15. ſect. 1. n. 3. Emanuel Sà verbo abſolutio ab excommunicatione, nu. 12. Filiucio cap. 9 quæſito 2. & cap. 10. quæſito 1. Conincho diſp. 14. dub. 16. nu 201. & 220. & alijs contra Couarruuiam, cap. Alma mater prima parte, §. 11. nu. 5. Vaſquez, cap. 18. nu. 2. & alios, non ſtatim auferri. Ratio eſt tum quia, ſi quis ſatisfeciſſet, non haberetur apud Eccleſiam pro abſoluto; ergo excommunicatio

non ſtatim aufertur facta reſtitutione; ſed adhuc requiritur abſolutio. Tum quia cap. Quod in dubijs, cap. Sicut nobis, & cap. Cũ deſideres, de ſententia excommunicationis, dicitur, huiuſmodi excommunicatum abſoluendum eſſe; ergo excommunicatio non aufertur ante abſolutionem. Quare ſenſus excommunicationis hoc modo latæ, ſis excommunicatus donec ſatisfacias, hic videtur eſſe, vt excommunicatus non poſſit abſolui ante ſatisfactionem poſſit verò abſolui ea poſita. Non nego tamen, quin Summus Pontifex poſſit aliquem abſolutè excommunicare, itaut poſita ſatisfactione, vel alia conditione liber remaneat ab excommunicatione; nam excommunicatio ab ipſo lata non aliter obligat, quam ipſe intendat. Quid verò ſentiendum ſit de ſuſpenſione conſtabit ex dicendis, diſp. 3. quæſt. 6. pun. vlt.

Si quæras cui præſtanda ſit ſatisfactio ob percuſſionem Clerici.

Reſpondetur hanc difficultatem ſoluendam eſſe quæſt. 4. de excommunicatione, Pun. vlt. difficultate 2.

PVNCTVM X.

Quid ſibi velit, aliquem abſolui in foro interiori, vel conſcientiæ.

1 *Quis dicatur abſolui in foro interiori, ſeu conſcientiæ.*

2 *Quomodo poſſimus cognoſcere, facultatem datam eſſe pro foro interiori, vel pro vtroque foro.*

3 *An abſolutus in foro conſcientiæ denuò ſit abſoluendus, quando eius crimen defertur ad Iudicem.*

4 *An excommunicatus abſolutus in foro conſcientiæ poſſit ſe gerere tanquam non excommunicatum.*

VNICA PROPOSITIO.

1 ILle dicitur abſolui in foro interiori, ſeù conſcientiæ, qui abſoluitur ab eo, cui ſuperior conceſſit facultatem abſoluendi, ſaluo iure cognoſcendi de illo delicto in foro exteriori, & de eo pœnam, & ſatisfactionem imponendi. Itã Suarez, diſp. 7. ſect. 5. nu. 30 Rodriquez in ſumma prima parte, cap. 83. nu. 9. Auila 2. parte, cap. 7. diſp. 3. dubio 12. Sanchez in ſumma, lib. 2. cap. 11. nu. 13. & lib. 8. de matrim. diſp. 34. nu. 29. Henriquez, lib. 13. cap. 27. nu. 5. Filiucius tract. 11. cap. 9. quæſito 7. nu. 292. Coninchus diſp. 14. dub. 16. quæſito 10. nu. 227. Reginaldus lib. 9. n. 5. Bart. Med. in inſtruct. lib. 2. cap. 12. ad finem, Manuale Prælator. tomo 1. q. 46. art. 7. & alij contra Garziam 11. p. c. 10. nu. 139.

2 Quæres primò, quomodo poſſimus cognoſcere facultatem datam eſſe ad abſoluendum in foro tantum conſcientiæ, vel in vtroque foro.

Reſpondeo cognoſci poſſe ex verbis ipſis, quibus facultas abſoluendi conceditur; nam quando facultas abſoluendi conceditur nulla adita limitatione, videtur conceſſa in vtroque foro; modo prius ſatisfactum ſit parti, iuxta motum Pij V. nam verba generalia ſunt generaliter intelligenda; modo ex circunſtantijs non conſtet aliam fuiſſe ſuperioris voluntatem. Quando verò dicitur in foro tantum conſcientiæ, vel in ordine ad Sacramentalem Confeſſionem, facultas abſoluendi cenſetur conceſſa tantummodo pro foro conſcientiæ; nàm priuilegiũ tantum valet, quantum ſonat. Ita Nauar. cap. 27. nu. 278. Rodriquez cap. 83. nu. 9. Suarez, loco cit. nu. 21. Filiucius nu. 291. & alij, contra Auilam loco cit vbi plures alios refert, contra primam partem huius reſponſionis: quibus adde Coninchum diſp. 14. dubio 16. quæſito 12. num. 247. & ſeqq.

3 Quæres ſecundò, vtrum pœnitens, qui fuit abſolutus in foro conſcientiæ ab aliqua cenſura contracta ob aliquod delictum, de nouo ſit abſoluendus, quando ipſius delictum defertur ad Iudicem, & vtrum quando fuit abſolutus ab excommunicatione in foro conſcientiæ, poſſit cum aliis communicare, nec non actus exercere, qui per cenſuram prohibentur.

Reſpondeo non indigere noua abſolutione, vt poſſit cum cæteris communicare, aut actus per cenſuram prohibitos exercere; nam re vera fuit abſolutus; conſequenter poteſt ſe gerere tanquam abſolutum; modò conſtet alijs ipſum fuiſſe abſolutum, ita vt non ſubſit ſcandali periculũ. Ita DD. cit contra Valent. tomo 4. d 7. q. 17. pun. 8. & alios, hoc autem conſtare poteſt etiam in iudicio per atteſtationem confeſſarij, aſſerentis, ſe illi beneficium abſolutionis impẽdiſſe. Caueat tamen Confeſſarius, ne faciat prædictam atteſtationem, antequam obtinuerit à pœnitente facultatem iſtius atteſta-

tio-

tionis faciendæ; Confeſſarius enim non poteſt extra Confeſſionem loqui de auditis in Confeſſione. Ita Nauar. cap. 27. nu. 41. Suar. loc. cit. num. 16. Filiucius num. 292. & alii. Vtrùm verò Iudex poſſit adhuc de delicto cognoſcere, & delinquentem punire, patet ex propoſitione.

4 Hinc ſequitur, eum, qui erat excommunicatus occultus poſſe obtenta abſolutione in foro conſcientiæ, gerere ſe tanquam non excommunicatum; modo non conſtaret publicè ipſum fuiſſe excommunicatum; nam ſi fama publica conſtabat ipſum fuiſſe excõmunicatum, non poteſt publicè vti abſolutione obtenta in foro conſcientiæ, neque cum cæteris communicare propter ſcandalum; niſi etiam publicè conſtet ipſum fuiſſe abſolutum; hoc autem conſtare poteſt, dum ſcitur pœnitentem confeſſum fuiſſe tempore Iubilei, in quo aderat facultas abſoluendi ab illa excommunicatione; vel quando ſcitur ipſum confeſſum fuiſſe Confeſſario facultatem habenti abſoluendi, & exhibuiſſe condignam ſatisfactionem; aut quando ipſe confeſſarius hoc atteſtatur: tunc enim, cũ ceſſet ſcandali periculum, poteſt cum aliis communicare. Immò quando fuit abſolutus in foro conſcientiæ ab excommunicatione publica, poteſt occultè cum ijs participare, qui norunt ipſum fuiſſe abſolutum; quamuis abſolutio non publicè conſtet; tũc enim non videtur imminere ſcandali periculum. Vide te Suarez, num 29. Rodriquez, Nauar. Auilam, Henriquez Filiucium locis citatis, & Vgolin. tab. 1 cap. 14. vbi agit de ijs, quæ pertinent ad forum externum; & quanta fides præſtanda ſit confeſſario dicẽti ſe abſolutionem impendiſſe, & clarius Maſcard. de probationibus, tom. 1. concl. 12. fol. 18 pag 2.

PVNCTVM VLT.

De ſolemnitate, & ritu in abſolutione ſeruando.

PRius loquemur de ijs, quę abſolutionem præcedunt: hæc autem ſunt petitio abſolutionis, & debita ſatisfactio. Poſtmodum de ijs, quæ in abſolutione ſeruanda ſunt. Denique de ijs, quæ abſolutionẽ ſubſequuntur.

PRIMA PROPOSITIO.

ANtequam abſolutio cenſuræ impendatur, regulariter loquendo, præcedere debet petitio ipſius abſoluendi, non quidem ex neceſſitate, & eſſentia abſolutionis, ſed ex congruitate. Ratio eſt, tum quia delinquens petitione abſolutionis expreſſa, vel etiam tacita, indicat ſe paratum eſſe ad obediendum, & à contumacia recedendum: abſolutio autem regulariter non confertur illi, qui paratus non eſt obedire, & à contumacia recedere. Tum quia ſic colligitur ex cap. per tuas de ſent. excom. ibi, niſi gratiam abſolutionis imploret, non debet audiri, ne ſententiam Eccleſiaſticam contemnere videatur. Ita Suarez diſp. 7. ſect. 10. num. 1. Filiucius tract. 11. cap. 10. quæſito 9. & alii.

SECVNDA PROPOSITIO.

QVando cenſura cum alterius detrimento contracta eſt, non debet abſolutio impendi ante præſtitam ſatisfactionem, vel debitam cautionem de ea præſtanda, cũ reus factus fuerit potens ad eam præſtandam, vt patet ex dictis in præcedentibus: alioquin abſolutio iuſte non impenderetur, quanquam valida eſſet, niſi forte is, qui abſolutionem conferre debet, limitatam habeat iuriſdictionem cum hac conditione præuiæ ſatisfactionis, vt puncto 9. probatum eſt.

Addo in excõmunicatione contracta ob enorme delictum, cuiuſmodi eſt Clerici percuſſio, aut crimen in bulla contentum, extorquendum eſſe iuramentum à delinquente, quo iuret ſe non amplius patraturum tale delictum cap. ex tenore 10. de ſent. excom. ita communiter DD.

TERTIA PROPOSITIO.

IN abſolutione, quæ in foro externo impenditur ſeruandæ ſunt ceremoniæ præſcriptæ in cap. à nobis de ſent. excommunicationis, vbi vſu receptæ ſunt, nec in deſuetudinem abierũt, commodeque ſeruari poſſunt. Quamobrem inquiunt DD. ſtatim citdum quia in foro externo, ab excommunicatione abſoluitur, ſuper nudatos humeros (modo fœmina non ſit: fœminam enim nudatis humeris percutere honeſtas non ſuadet, præterquam quod id nullo iure cauetur in fœminis, ex Nauarro cap. 26. num. 9.) leuiter cedi debet virga, fune, aut flagello dũ

recitatur Pſalmus Miſerere, aut alius penitentialis. Poſtmodum dicto Gloria Patri, &c. Kyrie eleiſon, &c. Pater noſter, &c. verſiculis ſaluum fac, &c. abſoluens hanc orationem recitat.

Oremus. Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, ſuſcipe deprecationẽ noſtram, & hunc famulum tuum, quem excommunicationis ſententia ligatum tenet, miſeratio tuæ pietatis abſoluat. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Deinde abſolutionis verba ſubiũgit. Auctoritate, qua fungor abſoluo te à vinculo excommunicationis, quod incurriſti ob hanc vel illam cauſam, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, & communioni fidelium. In nomine Patris, &c. Amen. Iſtæ tamen ceremoniæ non ſunt de eſſentia abſolutionis. Vide Nauar. cap. 26. num. 8. Toletum lib. 1. cap. 15. num. 9. Sayrum lib. 2. cap. 18. Vgolin. tab. 1. cap. 19. §. 3. Auilam 2. p. cap. 7. diſp. 3. dub. 3. Henriquez lib. 13. cap. 18. Couar. cap. alma 1. p. §. 12. Reginald. lib. 9. n. 73. & ſeq.

Dixi in foro externo, quia dum pœnitens abſoluitur ſolum in foro conſcientiæ, opus non eſt has ceremonias obſeruare, ſed ſufficit ſolum adhibere verba conſueta, quibus ligati cenſuris abſolui cõſueuerunt. Ita DD. citati, quibus adde Suarez diſp. 7. ſect. 10. n. 4 Filiucium cap. 10. quæſito 9. Couinchum diſp. 14 dub. 16. num. 203. & alios, quos ſupra retuli pun. 5.

QVARTA PROPOSITIO.

POſt abſolutionem, publicanda eſt abſolutio ſi delictum publicum erat, & cenſura denunciata. Ratio eſt ne fidelibus cum eo participantibus ſcandali, & ruinæ occaſio præbeatur. Ita Suarez loc. cit. num. 5. Filiucius loc. cit. num. 333. Vgolin. tab. 1. cap. 24. Reginald. lib. 9. num. 83. & alii.

Finis Primæ Diſputationis.

DISPV-

DISPVTATIO SECVNDA,

De excommunicatione.

PRAESENTEM Diſputationem ſex Quæſtionimus complectemur. In prima agemus de eſſentia, & diuiſione excommunicationis. In ſecunda de illius effectibus. In tertia de minori excommunicatione. In quarta de excommunicatione, quæ contrahitur ob violentam manuum iniectionem in Clericos. In quinta de excommunicatione ob hæreſim, & lectionem librorum vetitorum. In ſexta de excommunicatione propter duellum, & nonnullas alias cauſas.

QVAESTIO PRIMA

De eſſentia, & diuiſione excommunicationis.

PVNCTVM I.

Quid ſit excommunicatio quò ad nomen, & eſſentiam.

1 *Vndenam excommunicatio dicatur, & quibus nominibus vocetur.*
2 *Quid ſit excommunicatio.*
3 *Quomodò excommunicatio maior differat à minori.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatio ſignificat extra cõmunionem, eo quòd homo per excommunicationem ſeparetur à communione fidelium, & à participatione Sacramentorum, præſertim Euchariſtiæ, quæ per Anothonomaſiam Communio nuncupatur.

Excommunicatio alio nomine ſolet appellari anathema, quod ab excommunicatione differt ſolum ratione cuiuſdam ma-

Digitized by Google

loris ſolemnitatis, cum qua ferri conſueuit ab Epiſcopo; Epiſcopum enim ferentem anathema duodecim Sacerdotes circunſtant cum candelis, quas ad finem proijciũt, ac pedibus conculcant.

Nomen anathema deſumptum eſt ab Ana, quod eſt ſurſum, & Theſis, quòd eſt poſitio, ſumpta ſimilitudine ab antiquis, qui capta in bello appendebant ſeparata, & ſeiuncta à cæteris.

1 Excommunicatio dicitur etiam anathema Maranatha, quod importat excommunicationem maiorem latæ ſententiæ. Maranatha ſignificat vſque ad Aduentum Domini. Quare, quando fertur hoc anathema perinde eſt, ac ſi dicatur, ſit excommunicatus vſque ad Aduentum Domini, ideſt donec conuertatur, & pœniteat. Ita Gloſſa, quam citat, & ſequitur Gambarupta de caſibus reſeruatis folio 58. num. 10. Suarez, tomo 5. diſp. 8. ſect. 2. nu. 5. & 6. Sotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 1. Filliucius tract. 11. c. 1. quæſito primo; Coninch. diſput. 14. dubio 1. & alii.

Solet etiam excommunicatio aliquando nuncupari mors, medicina, mucro Epiſcopi, Virga ferrea, neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, &c Videte Sayrum libro 1. cap. 3. Vgolinum tab. 1. cap. 33. §. 1.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Excommunicatio eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua homo baptizatus priuatur aliquibus bonis communibus, videlicet conſortio, fidelium, participatione Sacramentorum, & communibus Eccleſiæ ſuffragijs. Ita Suarez, diſp 7. ſect. 1. Nauar. cap. 27. nu. 2. Vaſquez tomo quarto in tertiam partem tractatu de excommunicatione dubio 1. n. 7. Valentia tomo 4. d 7. q. 17. puncto primo, Filiucius quæſito 3. & alii.

Dicitur cenſura loco generis, quia omnis excommunicatio eſt cenſura.

Dicitur, qua homo priuatur bonis communibus, loco differentiæ; per hoc enim differt excommunicatio ab aliis cenſuris, vt patebit ex dicendis.

Dicitur, qua homo baptizatus, vt oſtẽdatur ſubiectum excommunicationis; infidelis enim nondum baptizatus non eſt ſubiectum excommunicationis; cum non ſit ſubditus Eccleſiæ.

Dicitur, à conſortio fidelium, &c. vt oſtẽdatur effectus excommunicationis maioris qui conſiſtit in priuatione trium præcipuorum bonorum, videlicet conſortii fidelium, participationis Sacramentorum, & communium ſuffragiorum Eccleſiæ.

3 Ex quo patet differentia inter maiorem & minorem excommunicationem, quæ nõ priuat tot bonis, quot priuat maior, vt patebit ex dicendis.

PVNCTVM II.

Quotuplex ſit excommunicatio.

1 *Quotuplex ſit excommunicatio.*
2 *An excommunicatio abſolutè lata intelligatur de maiori, an de minori.*
3 *An cenſura lata à Viſitatoribus dicatur lata à Iure, ſeù per ſtatutum, vel potius ab homine.*
4 *An cenſura, quæ continentur in Bulla Cœna, cenſeantur lata per modum ſtatuti, an ſententia.*

VNICA PROPOSITIO.

1 Excommunicatio diuiditur primò in comminatoriam, ſeu ferendæ ſententiæ; & in excommunicationem ipſo facto, ſeu latæ ſententiæ, vt patet ex ſupra dictis de diuiſione cenſurarum.

Secundò diuiditur in maiorem, & minorem. Minor dicitur, tum comparatiuè ad maiorem, quæ ſimpliciter appellatur excõmunicatio; Minor verò ſecundum quid. Tũ quia maior excommunicatio priuat pluribus bonis, quam priuet minor. Tum quia maior incurritur ob mortale peccatum; minor aliquando ob veniale.

2 Hinc colligitur, quando fertur aliqua excommunicatio abſque reſtrictione maioris, vel minoris, ſermonem eſſe de maiori excommunicatione, quæ ſimpliciter, & abſolutè dicitur excommunicatio; nam verba abſolutè prolata accipiuntur in ſua ſignificatione ſimpliciter; Lege. Non aliter ff. de Lege 3. Ita Toletus lib. 1. cap. 5. Suarez, d. 8. ſect. 3. num. 3. Couar. cap. Alma mater 1. p. §. 8. num. 5. Filiucius tract. 11 cap. 1. quæſito 3. num. 8. Coninchus diſp. 14 dub. 1. num. 5. & alii. Poteſt etiam alia differentia inter maiorem, & minorem excõmunicationem aſſignari, quòd minor excommunicatio ferri non ſolet ab homine, ſed à iure; quamuis

re

ræ ipſa ferri poſſit etiam ab homine; excommunicatio verò maior non tantum fertur à iure;ſed etiam ab homine. Ita Syluester v. excommunicatio quarto num. 2. Nauar.ca. 27.num.25. Auila ſecunda parte cap.1. dub. vnico, verſiculo, Rogabis,& alii, quos infra referam de minori excommunicatione.

Tertiò diuiditur in iuſtam,& iniuſtam,vt patet ex ſupra dictis de diuiſione cenſurarum.

Quartò diuiditur in excommunicationẽ latam à iure, & in latam ab homine. Rurſus excommunicatio ab homine alia eſt per ſententiam generalem, & alia per ſententiã particularem, vt patet ex ſupra dictis.

3 Quæres primò, vtrùm cenſuræ latæ à viſitatoribus dicantur latæ à iure, ſeù per ſtatutum,vel potius ab homine.

Reſpondeo cenſeri latas quodammodo per modum ſtatuti: ſi latæ ſunt intentione, vt perpetuo durent, ſeù donec reuocentur Si verò latæ ſunt ad tempus per modum præcepti, dicuntur latæ ab homine; vt ſunt cẽſuræ, quibus ſuperiores præcipiunt aliquid ſibi reuelari. Ita Nauar. cap.27.nu.2.quem citat, & ſequitur Auila loco citato verſic.3.

4 Quæres ſecundò, vtrum cenſuræ contentæ in Bulla Cœnæ cenſeantur latæ per modum ſtatuti,vel ſententiæ.

Reſpondeo cenſeri latas per modum ſtatuti,ſeu potius à iure; nam Summus Pontifex illas tulit intentione condendi legem perpetuam, vt patet ex Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V.

Neque obſtat Bullam renouari ſingulis annis; hoc enim peculiare eſt in hac Bulla, vt non finiatur morte Pontificis, qui eam tulit; quamuis ſingulis annis publicetur in die Cœnæ Domini, vt patet ex declaratione Pij V.& aliorum; propterea, ſi Summus Pontifex moreretur, & alia Bulla de nouo non ederetur, vltima ſemper permaneret, & teneret; cum cenſuræ latæ à iure non extinguantur morte conditoris. Ita Sayrus, cap.4 num.23.Auila 2.par.cap.1. dub.vnico verſiculo Rogas,& alii communiter,contra Sotum in 4.diſt.22.q.2.art. 3. & alios, quos citat,& ſequitur Becanus in tract. de fide c. 15.q.8.num.6.

Hic diſputare poſſem de cauſis excommunicationis, videlicet efficiente formali,materiali,& finali. Sed ipſarum cognitio ſufficienter colligitur ex ſupradictis de cenſuris in genere.

QVAESTIO SECVNDA,

De effectibus excommunicationis maioris.

Diſputabimus hoc loco de effectibus excommunicationis validæ omiſſa excommunicatione, iniuſta, & inualida, de qua ſufficienter egimus in præcedentibus, cum ſermo nobis eſſet de cenſura iniuſta.

Primus effectus maioris excommunicationis eſt priuatio communium ſuffragiorum Eccleſiæ.

Secundus eſt priuatio participationis Sacramentorũ actiuæ,& paſſiuę.

Tertius eſt priuatio aliarum rerum Sacrarum, & ſepulturæ.

Quartus eſt priuatio,& inhabilitas ad beneficia.

Quintus eſt priuatio iuriſdictionis Eccleſiaſticę,vocis actiuæ,& paſſiuę.

Sextus eſt priuatio communicationis ciuilis cum alijs fidelibus.

Septimus eſt priuatio forenſis, & iudicialis communicationis.

Octauus eſt annullatio impetrationis gratiarum. De quibus ſingulis aggredior diſputare in ſequentibus Punctis.

Digitized by Google

PVNCTVM I.

Vtrùm excommunicatus priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragijs.

1 *Quænam dicantur ſuffragia Eccleſiæ.*
2 *Quotuplex ſit communicatio fidelium.*
3 *An excommunicatus priuetur ſuffragijs Eccleſiæ.*
4 *An mortaliter peccet, qui excommunicato applicat ſuffragia Eccleſiæ.*
5 *An orans pro excommunicato vitando incurrat minorem excommunicationem.*
6 *An excommunicatus contritus priuetur ſuffragijs Eccleſiæ.*
7 *An excommunicatus priuetur Miſſæ ſacrificio.*

1 NOtandum primò, cõmunia, & generalia ſuffragia eſſe quędam auxilia ſpiritualia, quę à Clericis, quatenus miniſtris Eccleſiæ, offeruntur pro fidelibus qualia ſunt Sacrificium Miſſæ, Orationes Canonicæ, publicæ ſupplicationes, ſeu proceſſiones, & cæt. in quibus Clericus orat nomine, & in perſona Eccleſiæ. Priuata verò ſuffragia ſunt orationes particulares, quæ fiunt à Chriſtianis, non tanquam Eccleſiæ miniſtris; ſed tanquam à perſona particulari; quales ſunt orationes priuatę, Ieiunia, Eleemoſynæ, &c. Eſt autem hæc differentia, inter orationes publicas, & priuatas, quod priuatæ, perdunt valorem ex indignitate offerentis, ideſt ex culpa mortali ipſius orantis; publicæ verò non perdunt ſuum valorem ob indignitatem offerentis; quia non ſolum habent valorem ab ipſo orante; ſed etiam ab Eccleſia, cuius nomine feruntur. Ita Vgolinus tab. 2. cap. 9. in principio, num. 1. Auila 2. parte cap. 6. diſp. 4. dubio 1. Suarez, & alij, quos retuli de horis Canonicis quæſt. 4. quibus adde Filiucius trac. 12. cap. 2. quæſito 1. n. 33. Reginal. li. 32. n. 9.

2 Notandum ſecundò, triplicem eſſe communicationem fidelium. Prima eſt interior, in qua fideles communicant, videlicet in fide, charitate, & gratia.

Secunda eſt communicatio in Sacramentis, & ſuffragijs Eccleſiæ.

Tertia eſt communicatio in externa conuerſatione, videlicet in contractibus, colloquijs, &c. In hoc puncto non loquimur de prima communicatione; nam Eccleſia non poteſt priuare communicatione interna; cum hæc non ſubſit poteſtati Eccleſiæ, & ſolum mortale peccatum illam auferat; quãuis non omne peccatum mortale tollat fidem, vt conſtat ex dictis de fide, & benè oſtẽdit Vgolinus loco citato § 7. loquimur ergo ſolum de ſecũda communicatione, ſicut de tertia infra agemus.

VNICA PROPOSITIO.

3 EXcommunicatus maiori excommunicatione priuatur communibus Eccleſiæ ſuffragijs. Hæc propoſitio certa eſt, & indubitata apud omnes Doctores. Et habetur cap. A nobis de ſent. excomm. Ita Vaſq. tomo 4. in tertiam partem tractatu de excommunicatione, dub. 2. Valentia loco cit. pun 2. Vgolinus loco citato, §. 1. Suarez d. 9. ſect. 1. num. 2. Filiucius loco citato quæſito 2. num. 35. & alij communiter.

4 Hinc colligi poteſt primò, applicantem excommunicato communia ſuffragia, vt horas Canonicas, vel orationes Miſſæ, &c. Peccare mortaliter. Ratio eſt quia Eccleſia priuat excommunicatum communibus Eccleſiæ ſuffragijs; non poteſt autem illum priuare, niſi prohibendo fidelibus, ne pro excommunicato publicè orent, applicentque ſuffragia communia; ergo publicè orãs pro excommunicato, illique applicans communia Eccleſiæ ſuffragia grauiter peccat; cum faciat contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui. Ita Nauar. cap. 27. num. 36. Suarez d. 9. ſect. 1. num. 4. Filiucius, quæſito 3. & alij.

5 Addo cum Nauarro, contra Auilam dubio 4. eum, qui publica oratione orat pro excommunicatis vitandis, incurrere minorem excommunicationem, eo quod videatur cum illis communicare; communicanti autem cum excommunicato vitando impoſita eſt minor excommunicatio; alioquin dicendum etiam eſſet non peccare.

Excipiendus eſt vnus caſus, in quo licitũ eſt pro hæreticis excommunicatis publicè orare, videlicet in feria ſexta Paraſceue, quo die hoc ſpecialiter fieri ſolet ab Eccleſia. Tum ad imitationem Chriſti, qui tempore ſuæ paſſionis orauit pro inimicis. Tũ ad oſtendendum valorem mortis Chriſti, qui pro omnibus mortuus eſt, & cuius mors ad omnes extenditur, quo ad ſufficientiam. Quare ſicut Eccleſia priuat excommunicatum communibus Eccleſię ſuffragiis, ita cõgrua ratione poteſt eo die non priuare. Ita

Sua-

Suarez loco citato, num. 5. Sayrus lib. 2. cap. 4. num. 7. & Filiucius loco citato quæſito 3. Reginald. libro 32. num. 17. & Vgolinus tabula 2. cap. 9. §. 2. num. 4. vbi aliorum opinio nes reiicit, acrefellit.

6 Secundò colligi poteſt excommunicatũ non frui ſuffragiis Eccleſiæ, quamuis ſit con tritus, vt patebit ex dicendis.

7 Tertio excommunicatum non frui ſacri ficio Miſſæ, quatenus offertur in nomine Ec cleſiæ. Vt hæc melius intelligantur tria nobis explicanda ſunt.

Primò, vtrum excommunicatus toleratus priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragiis.

Secundò, vtrum iiſdem priuetur excommunicatus, licet contritus.

Tertiò, vtrum ſacrificium pro excommunicato oblatum proſit.

§. I.

Vtrum excommunicatus toleratus priuetur omnibus Eccleſiæ ſuffragijs.

1 *An excommunicatus toleratus priuetur ſuffragijs Eccleſiæ.*
2 *Quis dicatur excommunicatus toleratus, & vitandus.*
3 *Quidnam dicatur notorium iuris, & notorium facti.*
4 *Cur requiratur notorium facti, vt Clerici percuſſor ſit vitandus.*
5 *Quot teſtes requirãtur ad notorium facti.*
6 *An delictum commiſſum coram decem ſit notorium facti.*
7 *An ego tenear vitare eum, qui coram me percuſſit Clericum.*
8 *Quis dicatur ſuſpenſus, interdictus, & irregularis vitandus.*
9 *An ſit valida confeſſio eius, qui confitetur peccata Sacerdoti excommunicato, vel ſuſpenſo, vel irregulari nondum denunciato.*

VNICA PROPOSITIO.

1 Qvilibet excommunicatus, quamuis toleratus, & non vitandus, priuatur communibus Eccleſię ſuffragiis. Ita Suarez loco citato ſect. 2. num. 17. Auila loco citato diſp. 4. dubio 1. concl. 3. Valentia, & Vaſquez locis cit. Ratio eſt quia Eccleſia excludit omnes excommunicatos ab huiuſmodi ſuffragijs, & quantum eſt ex parte ſua tradit excommunicatum poteſtati Dæmonis, vt patet ex prima ad Timoteum primo.

Obijcies. Fideles tenentur ſolum euitare excommunicatos vitandos, & nõ toleratos, ergo poſſunt pro toleratis orare, & ſuffragia ferre; alioquin tenerentur etiam euitare excommunicatos toleratos.

Reſpondetur, Sayrum libro 2. cap. 4. nu. 6. Henriquez lib. 13. cap. 11. num. 2. Nauarrum cap. 27. num. 36. Coninchum diſp. 14. dub. 6. num. 40. Reginaldum lib. 32. nu. 79. & alios hoc argumento ductos, aſſerere ferentem ſuffragia pro excommunicato tolerato non peccare, eo quod in Concilio Cõſtantienſi permiſſum ſit fidelibus participare cum excommunicatis toleratis. Immo Vgolinus tab. 2 §. 2 num. 3. Coninchus loco citato addunt, poſſe orari publicè pro excommunicato nondum notorio, nec denunciato.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Suarez loco citato, Filiucio tract. 12. cap. 2. quæſito 4. num. 40. & alijs, non licere fidelibus offerre ſuffragia pro excommunicatis, etiam toleratis. Ratio eſt tum quia Concilium Conſtantienſe ad euitanda ſcãdala non concedit internam ſuffragiorum communicationem, ſed externam, vt in audienda Miſſa, in recitando Diuino officio, &c. Tum quia alioquin deſtrueretur propria excommunicationis ratio, quæ in hoc conſiſtit, vt excommunicatus priuetur cõmunibus Eccleſiæ ſuffragijs. Tum quia Cõcilium Conſtantienſe nihil conceſſit in fauorem excommunicatorum; maximus autem fauor illis conceſſus fuiſſet, ſi fideles poſſent ſuffragia ferre pro excommunicatis toleratis. Tum quia ſtandum eſt iuri antiquo, niſi aliud decernatur iure nouo: iure autem antiquo excommunicati tolerati priuabatur communibus ſuffragijs, nec contrarium apparet fuiſſe diſpoſitum in extrauag. ad euitanda.

2 Quæres, quis dicatur excommunicatus toleratus, & non vitandus, & quis dicatur vitandus, & non toleratus.

Reſpondeo primò excommunicatum vitandum, & non toleratum dici eum, qui eſt nominatim denunciatus excommunicatus, vt ſi dicatur, declaratur Petrus, ſeu Parochus talis loci excommunicatus. Ita Syl ueſt. excommunicatio 5. num. 24. Nauar. cap. 27. num. 35. Auila loco citato d. 2. dubio 3. Couarruuias cap. Alma mater 1. parte §. 6. num. 7. & alij communiter, apud Sayrum

lib. 2

lib.2.cap.12. num.16. Vide, quæ infra dixi in ſimili de interdicto vitando diſp.4. pun. 5.ad finem. Hic tamen.

Aduertendum eſt primò, illum non dici vitandum; qui nondum eſt denunciatus; quamuis ſit nominatim excommunicatus, aut publicè conſtet de cenſura excommunicationis ab ipſo contracta: nam Concilium Conſtantienſe non ſolum requirit vt ſit publicus, aut nominatim excommunicatus; quod ſit exprimendo nomen proprium, vel aliqua ſigna; quibus ſufficienter indicatur talis perſona excommunicata; ſed etiam, vt ſit publicè denunciatus. Ex quo ſequitur, ſi Pontifex excommunicet Titium, cum fautoribus ſuis, Titium vitandum eſſe, non vero fautores, quia non ſunt nominatim denunciati; ita Sylu. verbo excommun. 5. num. 8. Reginald. lib. 1. num. 118. & alij communiter. Item ſi quis citetur ſub excommunicatione ipſo facto niſi compareat; non eſt vitandus, quamuis non compareat, quia nondum eſt denunciatus excommunicatus. Nauar. loco citato, Filiucius quæſito 10. num. 76 & alij.

Secundò hanc denunciationem debere fieri per Iudicem competentem, vt patet ex eodem Conc. Conſtantienſi.

Tertiò denunciationem fieri debere in loco publico, vt in Eccleſia tempore maioris Miſſæ, aut apponendo ſchedulam in loco publico, iuxta morem loci, & regionis. Ita Suar. diſp.9.ſect.2.num.8 Filiucius trac. 13.cap.4.quæſito 6.& 10.Nauar.cap.25.nu. 52.& alij.

Quarto requiri, vt excommunicatus non appellauerit à declaratione excommunicationis, vel denunciatione, nam facta appellatione non eſt vitandus, vt dictum eſt de appellatione. Exiſtimo tamen illũ cenſeri nominatim denunciatum excommunicatũ, qui à Iudice competente denunciatur commiſiſſe delictum, quod conſtat habere adnexam excommunicationem; propterea qui publicè declaratur incidiſſe in hęreſim, ſtatim vitandus eſt; nam eo ipſo, quo declaratur hæreticus ſatis expreſſe declaratur excommunicatus; cum conſtet hæreticum eſſe excommunicatum. Ita Sotus lib.9.de Iuſtitia q.1. ar.8. Auila loco citato verſiculo. Sed eſt primò, Henriquez lib.13.cap.5. nu. 4.Suarez, diſp.9.ſect.2. nu.10. contra Graſſium 1. parte lib.4.cap.11. num. 5. Sanchez in ſumma lib.2. cap.9. num.4 Nauar. lib.5. conſil. tit. de hæreticis conſilio 15. num. 2. Reginaldum lib.1. num.118. & alios, quorum ſententia probabiliſſima eſt, exiſtimantes hoc non ſufficere, ſed requirt, vt expreſſe, & ſpecialiter denuncietur excõmunicatus.

Hinc patet à fortiori illum eſſe excommunicatum vitandum, qui declaratur, & denunciatur incurriſſe omnes pœnas hæreticorum; quamuis Sanchez loco citato, ſentiat oppoſitum; cenſetur enim ſufficienter denunciatus excommunicatus.

Reſpondeo ſecundò, notorium Clerici percuſſorem eſſe excommunicatum vitandum, & non toleratum, modo ſit notorius notorietate facti, vt patet ex Concilio Conſtantienſi, vbi hoc in deteſtationem huius criminis ſancitum eſt.

3 Aduertendum tamen eſt, aliquem dici poſſe notorium Clerici percuſſorem dupliciter. Primò notorietate iuris. Secundò notorietate facti. Notorietas iuris contingit, quando quis confeſſus eſt in iudicio ſe clericum percuſſiſſe, aut quando fama conſtat ipſum percuſſiſſe clericum. Notorietas facti contingit, quando aliquis percuſſit clericum in pręſentia multorum, ita vt percuſſionem nequeat vlla tregiuerſatione cælare, nec aliquo ſuffagio excuſare. Hoc poſito aſſero illum, qui notoriè percuſſit clericũ notorietate iuris, non eſſe excommunicatũ vitandum; ſed illum dici vitandum, cuius percuſſio notoria eſt notorietate facti, ita vt non poſſit ſuam percuſſionem vlla tregiuerſatione cęlare. Si verò poteſt eam aliqua tregiuerſatione, ſeu titulo, ac ſuffragio cęlare, non dicitur excommunicatus vitandus, vt contingit; quando percutiens excuſat ſe dicendo percuſſiſſe titulo defenſionis, vel neſciuiſſe illum eſſe Clericum, eo quod habitum non geſtaret, vel ſe ioco percuſſiſſe. Debet tamen huiuſmodi excuſatio eſſe probabilis, aut probabile dubium ingerere; nam ſi contingeret eam fictam eſſe, adhuc eſſet excommunicatus vitandus; cum ficta excuſatio non tollat certitudinem facti, & ex alia parte omnes delinquentes ſoleant ſuo delicto excuſationem adiungere; vndè ſequeretur nullum excommunicatum eſſe vitandum.

4 Rogabis primò, qua de cauſa Conciliũ Conſtantienſe requirat euidentiam, & notorietatem facti ad iudicandum percuſſorem clerici eſſe vitandum.

Reſpondeo, rationem eſſe, quia voluit auferre dubia ad peccandas innocentium conſcientias, ne pro quolibet dubio cogerentur euitare excommunicatos, ſubirentque peccandi periculum. Ita Suar. loco cit. & alij communiter.

5. Re-

5 Rogabis ſecundò, quot teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium notorietate facti.

Reſpondeo cum Menochio de arbit. lib. 2. cent. 2. caſu 166. num. 7. Suarez, d. 9. ſect. 2. Auila loc. cit. dubio 2. Filiucio tract. 13. ca. 4. quæſito 5. Coninchо diſp. 14. dub. 2. num. 11. Molina, Vgolino, & aliis, quos infra referam de irregularitate, hoc relinqui iudicio prudentis viri; non enim idem numerus requiritur reſpectu omnium; nam reſpectu magnæ Communitatis videtur maior numerus requiri, quam requiratur reſpectu alicuius Collegij, quamuis Crauct. conſ. 121. num. 2. poſt Cynum, & Baldum, Sotus diſt. 22. q. 1. artic. 6. & alii requirãt decem teſtes. Alii verò vt Syłueſt. v. Notorium, dicant ſufficere ſex.

6 Hinc ſequitur delictum commiſſum coram decem, non eſſe notorium reſpectu magnæ Ciuitatis; quamuis ſit notorium reſpectu collegii, aut viciniæ; nam delictum commiſſum coram decem videtur adhuc occultum habita ratione magnæ Communitatis. Secus ratione Collegij, aut viciniæ.

7 Ex quo patet primo, me non teneri vitare eum, qui coram me percuſſit Clericum eo tempore, quo non aderant tot teſtes, qui ſufficiant ad faciendum delictum notoriũ, vt bene ait Auila loc. cit. num. 4. & alii. Ratio eſt quia factum illud, quamuis mihi certum ſit, & notum, non appellatur abſolutè notorium.

Addit Arragonius 2. 2. q. 10. art. 9. hoc verum eſſe, etiamſi quatuor, vel quinque interfuerint, vt patet ex ratione allata; quamuis Suarez, & Filiucius loc. cit. Duardus lib. 2. in can. 1 bullæ quæſito 8. num. 14. ſentiat oppoſitum, dicendo, eos, qui interfuerunt percuſſioni, teneri occultè vitare percuſſorem, quandiu delictum non publicatur; nã ipſis notoriè conſtat commiſſum fuiſſe delictum, nec maiorem acquirunt delicti cognitionem, ac notitiam ex publicitate delicti. Sed hæc ratio facilè diſſoluitur dicendo nõ teneri euitare, eo quod illa percuſſio non dicatur ſimpliciter notoria, & verſemur in materia odioſa; quamuis nota ſit, ac manifeſta ijs, qui interfuerunt.

8 Secundò patet, quis dicatur ſuſpenſus, vel interdictus, vel irregularis vitandus; ille enim dicitur, qui denunciatus eſt ſuſpenſus, vel interdictus, vel irregularis. Ita communiter DD. Qui verò nondum eſt denunciatus dicitur toleratus, & non vitandus, vt expreſsè conſtat ex Concilio Conſtantienſi, vbi hæc verba referuntur; Ad cauenda animarum pericula ſtatuit Sancta Synodus, vt nemo deinceps teneatur aliquã ratione alicuius ſententiæ, vel cenſuræ, vitare in Sacramentorum adminiſtratione, vel receptione, vel in aliis quibuſcunque Diuinis, niſi fuerit denunciatus, &c. vel notorius percuſſor Clerici; ſed ſuſpenſio, & interdictum ſunt cenſuræ, & irregularitas eſt ſententia à iure lata, ergo ex decreto Concilij Conſtantienſis, nõ tenemur vitare ſuſpenſos, interdictos, & irregulares niſi fuerint denunciati, quapropter ego poſſum audire Miſſam Sacerdotis ſuſpenſi, vel interdicti nondum denunciati; ſicut etiam poſſum petere abſolutionem ab eo Parocho, quem ſcio incurriſſe irregularitatem propter homicidium modò nondum ſit denunciatus homicida, vel irregularis. Ratio eſt quia ſi non validè obtineo abſolutionem, vel hoc prouenit ex parte mea, qui pono obicem ad abſolutionem, vel ex parte Sacerdotis, qui caret iuriſdictione; ſed neutrum dici poteſt, ergo poſſum petere, & validè obtinere abſolutionem. Minor probatur, quia ego non pono obicem; cum mihi non ſit vetitum communicare cum Sacerdote irregulari, vel excõmunicato nondum denunciato. Præterea Sacerdos habet iuriſdictionem abſoluendis cum ſit toleratus, & non vitandus; ergo ex parte neutrius poteſt abſolutio dici inualida. Ita Nauar. cap. 9 num 9 & 10. Sayrus, lib. 2. cap. 2. num. 6. Suarez, diſp. 40. num 2. Reginaldus libro 1. num. 163. ad finem, & alii communiter, quibus addi poteſt Filiucius tract. 13. cap. 4. quæſito 12. num. 78. & ſequent.

9 Ex quo deducitur à fortiori validam eſſe confeſſionem pœnitentis, qui confeſſus eſt peccata ſua Sacerdoti excommunicato, ſuſpenſo, vel irregulari nondum denunciato, quem neſciebat eſſe excommunicatum, ſuſpenſum, vel irregularem.

Obiicies contra ea, quæ diximus in hoc quæſito Ex Decreto Concilij Baſileenſis, vitandus eſt quilibet excommunicatus notorius, & hoc decretum factum eſt poſt Concilium Conſtantienſe? Ergo non ſolum vitandus eſt excommunicatus nominatim denunciatus, & notorius Clerici percuſſor.

Reſpõdeo hoc Cõciliũ Baſileenſe quo ad hoc decretum non fuiſſe approbatum à Nicolao V. Immo à Leone X. ſeſſ. 11 vocatũ fuiſſe conciliabulum. Suarez diſp. 9. ſect. 2. num. 5. Coninchus, Filiucius, & alij.

Sed modo dubium eſt qualis notitia de-

nun-

nunciationis, vel notoriæ percuſſionis clerici requiratur, vt obligationem inducat ad vitandum excommunicatum.

Reſpódeo cum Nauarro lib. 5. conſil. tit. de ſent. excom. conſil. 54. Suarez de Cenſuris diſp. 9. ſect. 2. num. 9. Filiucio tract. 13. ca. 4. quæſito 6. num 7. & alijs, requiri teſtimonia fide digna, vel publicam famam, qua certo moraliter ſciatur denunciationem excommunicationis factam fuiſſe, aut notoriá extitiſſe clerici percuſſionem. Ratio eſt, tú quia ſic colligi poſſe videtur ex cap. illud de cler. excom. miniſt. vbi iure antiquo ad vitandum excommunicatum publicam famam ſufficere indicatur. Ergo etiam iure nouo ſufficit publica fama, denunciationis, & à fortiori teſtimonia fide digna.

Ex quo ſequitur primò, me non teneri illum euitare, quem nonnulli, de quorum fide ambigitur, aſſerunt excommunicatum vitandum eſſe, vt in ſimili probaui de matrimonio cum Sanchez, & alijs.

Secundò illum non eſſe excommunicatú vitandum, de quo dubitatur an excommunicatus ſit, vel de cuius excommunicationis denunciatione extat fama dubia, & non moraliter certa. Ratio eſt, tum quia in dubijs melior eſt conditio poſſidentis ſuam libertatem. tum quia mens, & intentio Concilij Conſtantienſis fuit ad tollenda dubia, & obligare ſolum in re certa, vt benè Suarez loco citato.

§. II.

Vtrum excõmunicatus, qui iam reſcipuit à delicto priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragijs, ſi nondum eſt abſolutus.

9 *An excommunicatus contritus priuetur ſuffragijs Eccleſiæ.*

ALiqui Doctores, vt Nauar. cap. 27. nu. 18. Sayrus, lib. 2. cap 4. num. 5. Auila 2. parte cap. 7. diſp. 4. dub. 2 Valent. tomo 4. d. 7. quæſt. 17. puncto 8. ad finem, Regiualdus lib. 32. num. 13. & alij, ſentiunt huiuſmodi excommunicatum non priuari communibus Eccleſiæ ſuffragijs. Immo aliqui exiſtimant licitum eſſe ſecreto Miſſam applicare excommunicato iam contrito; quamuis illicitum ſit nominatim pro eo publicè orare. Ratio iſtorum DD. eſt, quia non eſt credibile piam Matrem Eccleſiam velle à ſuis ſuffragijs eum excludere, quem Deus recepit in ſui amicitiam, & qui iam receſſit à cõtumacia, ob quam lata eſt cenſura; Deus autem in ſui amicitiam recepit excommunicatum contritum; quamuis nondum ſit abſolutus ab excommunicatione.

Sed mihi contrarium dicendum videtur, quare ſit.

VNICA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatus, qui nondum obtinuit abſolutionem excommunicationis, priuatur communibus Eccleſiæ ſuffragijs; quamuis ſit contritus, & iam reſcipuerit à delicto. Ita Sotus in 4 diſt. 22. q. 1. art. 1. Vaſquez tomo 4. in tertiam partem, dubio 2. tractatu de excommunicatione num. 2. Suarez diſp. 9. ſect. 9. nu. 2. vbi plures alios DD. recenſet, Garzias de benef. 7. parte ca. 13. num. 96. Vgolin. tab. 1 cap. 9. §. 1. Filiucius tract. 12. cap. 2. quæſito 6. Coninch. diſp. 14. dub. 6. num. 49. Reginald. lib. 32. num. 11. Ratio eſt tum quia excommunicatus contritus adhuc remanet excommunicatus, donec abſoluatur; & excommunicatio ſuum habet effectum, donec auferatur; ergo excommunicatus, quamuis contritus, afficitur effectibus excommunicationis, conſequenter priuatur communibus Eccleſiæ ſuffragijs, ſi nódum obtinuit abſolutionem. Tum quia alioquin inferri poſſet, licitum eſſe excommunicato contrito nondum abſoluto accedere occultè ad recipienda Sacramenta, vel ad occultè celebrandum, cum ſit in gratia; hoc autem eſt falſum; ergo etiam falſum eſt excommunicatum contritum frui communibus Eccleſiæ ſuffragijs; nam per eandem excommunicationem priuatur ſuffragijs Eccleſiæ, & participatione Sacramentorum. Quare, ſi Eccleſia non dicitur minus pia excludendo excommunicatum contritum à Sacramentis, neque dicetur minus pia excludendo illum à communibus ſuffragijs.

Hinc patet reſpóſio ad argumentum Nauarri, Sayri, & aliorum, nam illo probatur tantummodo, Eccleſiam poſſe non excludere excommunicatum contritum à communibus ſuffragijs; ſed non probatur de facto non excludere. Immo potius ex ipſius decretis conſtat excludere; præſertim ex ca. A nobis de ſententia excõmunicationis, vbi nulla ſit exceptio excommunicati contriti, aut

non

non contriti neceſſaria igitur eſt abſolutio, vt ſuffragiorum fiat capax.

§. III.

Vtrum Sacrificium Miſſæ proſit excommunicato, ſi pro illo offeratur.

1 *Quot modis Sacerdos in Miſſa conſideretur.*
2 *Quot ſint effectus Sacrificij.*
3 *An Sacrificium nomine Chriſti oblatum proſit excommunicato.*
4 *An ſacrificium Miſſæ applicatum excommunicato, ei proſit quò ad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ.*
5 *An Sacrificium à Sacerdote excommunicato oblatum pro ſe ipſo, ipſi proſit.*
6 *An Sacerdos poſſit in Miſſa tanquam perſona priuata orare pro excommunicato.*
7 *An Sacerdos poſſit orare pro excommunicato denunciato.*
8 *An liceat recitare priuatas orationes, vel alia pia opera facere pro excommunicatis.*
9 *An Indulgentiæ proſint excommunicato contrito.*

1 NOtandũ primò, Sacerdotem in Miſſa tripliciter conſiderari poſſe. Primò quatenus nomine Chriſti offert, & applicat effectum ſacrificij, tanquam miniſter ab ipſo immediate deputatus.

Secundò quatenus eſt miniſter Eccleſiæ, ab ipſa conſtitutus ad ſacrificandum, & applicandum effectum ſacrificij Miſſæ fidelibus nomine Eccleſiæ.

Tertiò, quatenus orat in perſona propria vt perſona priuata, & particularis.

2 Notandum ſecundò, inter cæteros effectus ſacrificij Miſſæ iſtos duos recenſeri.

Primus eſt, vt ſacrificium Miſſæ ſit impetratorium remiſſionis peccatorum.

Secundus eſt, vt ſit ſatisfactorium pro peccatis.

PRIMA PROPOSITIO.

3 SAcrificium Miſſæ oblatum à Sacerdote in perſona Chriſti, & vt miniſtro, ab ipſo deputato prodeſt excommunicato, ſi ei applicetur à Sacerdote. Ratio eſt tum quia malitia miniſtri operantis in nomine alterius non impedit valorem, & effectum actionis, vt patet in Sacramentis, quæ validè adminiſtrantur; quamuis Sacerdos improbus ſit, ac malus; ergo etiam in propoſito caſu malitia Sacerdotis, qui prohibetur ab Eccleſia offerre ſacrificium pro excommunicato, non tollit effectum ſacrificij, quatenus offertur in perſona Chriſti; nam Eccleſia per ſuam prohibitionem non aufert poteſtatem offerendi in perſona Chriſti, & applicandi effectum ſacrificij. Tum quia ſacrificium operatur, quoties adeſt capacitas in ſubiecto, & non adeſt impedimentum ex parte illius, cui applicatur, ergo ſacrificium prodeſt excommunicato, ſi illi applicetur, modo excommunicatus non habeat impedimentum, quo fruſtretur, ac defraudetur effectu ſacrificii.

4 Ex quo fit, ſacrificium Miſſæ, cuicunque excõmunicato applicetur in perſona Chriſti, prodeſſe, tũm quò ad impetrationem, tũ quò ad ſatisfactionem.

Quod proſit quò ad impetrationem, ratio eſt quia ſacrificiũ operatur id, ad quod à Chriſto fuit inſtitutum; ſed fuit inſtitutum, vt ſit impetratorium, & proſit peccatoribus ad impetrationem, ſicut patet ex dictis de ſacrificio Miſſæ; ergo ſacrificium Miſſæ prodeſt excommunicato quò ad impetrationẽ remiſſionis peccatorum, niſi aliunde impediatur.

Quòd proſit quò ad ſatisfactionem prouenientem ex virtute Chriſti, quando excõmunicatus, cui ſacrificium applicatur, eſt in gratia, ratio eſt, quia adſunt omnia requiſita, vt ſacrificium Miſſæ proſit quò ad ſatisfactionem; adeſt enim Sacerdos applicans nomine Chriſti, & adeſt ſubiectum diſpoſitum; cum excommunicatus iam in gratia exiſtat, vt ſuppono. Ita Suarez, d.9. ſect.4.n. 3. Sot. in 4. diſt. 22. q. 1. art. 4. Auila 2. par. c. 6. d. 4. dub. 1. Filiucius tract. 12. cap. 2. quæſito 7. num. 48. Reginaldus lib. 32. num. 13. & alij.

Obijcies excõmunicatus, etiamſi exiſtat in gratia, eſt priuatus communibus Eccleſiæ ſuffragijs; ergo etiam remanet priuatus fructibus ſacrificii; cum ſacrificium ſpectet ad communia Eccleſiæ ſuffragia.

Reſpondeo ſacrificium Miſſæ dupliciter cõſiderari poſſe. Primò ſecundum valorem, quem habet ex inſtitutione Chriſti, & vt ſic non poteſt computari inter communia Eccleſiæ ſuffragia. Secundò quatenus offertur nomine Eccleſiæ, & vt ſic recenſeri, & enumerari, poteſt inter ſuffragia Eccleſiæ; & vt ſic excommunicatus priuatur ſacrificio Miſ-

ſæ, vt patebit ex ſecunda Propoſitione; ſicut etiam priuatur aliis ſuffragiis communibus oblatis à Sacerdotibus, vt miniſtris Eccleſiæ, vt benè ait Suarez loc. cit. num. 7. & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 SAcrificium Miſſæ, applicatum excommunicato, non ei prodeſt quò ad fructum, & valorem prouenientem, ex parte Eccleſiæ. Ratio eſt quia Eccleſia priuat excommunicatum ſuffragiis communibus, quale eſt ſacrificium Miſſæ, & prohibet illa applicari excommunicato; propterea Sacerdos applicando ſacrificium excommunicato peccat mortaliter; cum faciat contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui; quamuis Sayrus lib. 2 cap 4. num. 6 & alii, excuſent Sacerdotem offerentem ſacrificium pro excommunicato tolerato, etiamſi non ſit contritus. Ratio eſt, inquit Sayrus, quia in Concilio Conſtantienſi prohibitum eſt tantummodo communicare in Sacris, & Sacramẽtis cum excommunicatis denũciatis, & notoriis percuſſoribus clericorum, non verò cum excommunicatis toleratis. Immò addit Nauarrus cap. 27. num. 36. Vgolinus, & alii, poſſe publicè orari pro excommunicato tolerato, ſicut idem excommunicatus poteſt publicè ſepeliri.

Ex quo deducunt prædicti DD. poſſe Sacerdotem accipere ſtipendium, & offerre ſacrificium pro excommunicato non vitando. Sed Sayri, Nauarri, & aliorum ſententia, ſatis reiecta eſt ſupra cum Suarez d. 9. ſect. 1. num. 4. quem ſequitur Vaſq. loc. cit. dub. 2. nu. 3. Filiucius & alii.

Rogabis, vtrum ſacrificium à Sacerdote excommunicato oblatum pro ſe ipſo proſit ſibi ipſi.

Reſpondeo negatiuè; nam excommunicatus grauiter peccat celebrando, & ponit obicem ad fructum ſacrificii; vt ait Suarez loco cit. num. 8. & patet ex dictis de ſacrificio Miſſæ, cum Toleto, & aliis.

TERTIA PRPOSTITIO.

6 SAcerdos poteſt in Miſſa, tanquam perſona priuata, & particularis, orare pro quolibet excommunicato. Ita Auila d. 4. d. 1. concl. 2. Nauar. loc. cit. Sot. in 4. diſt. 22. q. 1. art. 1. Suarez loc. cit. ſect. 5. num. 2. & 4. Henriq. lib. 13. cap. 12. nu. 3. Filiucius tra. 12. c. 2. quæſito 8. Coninch. d. 14. dub. 6. num. 37. & plures alii, apud Vgolinum, tab. 1. cap. 9. §. 3. contra nonnullos recentiores. Ratio eſt quia hoc non eſt prohibitum ab Eccleſia; cum Eccleſia prohibuerit tantummodò applicari communia, & generalia ſuffragia; non vero priuata, & particularia, quæ valorem habent ex ſpeciali intentione, & deuotione offerentis, quæque fiunt à fidelibus vt perſonis priuatis, non vt miniſtris Eccleſiæ; vnde quamuis Sacerdos in ſacrificio Miſſæ gerat perſonam publicam, & ſacrificet nomine Eccleſiæ; non tamen ità exuit perſonam priuatam, quin poſſit, vt perſona priuata, orare pro excommunicatis, & Miſſam, quatenus eſt opus proprium talis perſonæ priuatæ, offerre priuata intentione pro excommunicato.

7 Ex quo infertur primò, contra Ledeſmã Sacerdotem poſſe in publicis orationibus, vel in memento Miſſæ, tanquam priuatam perſonam, mentaliter, vel ſecretè orare pro excommunicato etiam denunciato, eiuſque orationes illi prodeſſe, quò ad valorem ex opere operantis ipſius offerentis, tanquam priuatæ perſonæ. Caueat tamen Sacerdos, ne nominatim eum exprimat in Canone, vel in aliis orationibus publicis. Ita Suarez d. 9. ſect. 5. num 5. Auila 2. par. cap 6. d 9. dubio 5. Vaſq. tract. de excommunicatione dubio 2. num 3. Filiucius loc. cit. num. 52. & alii; vnde ſi Imperator, vel Epiſcopus eſſet excommunicatus, non eſſet nominatim exprimendus in Canone, vt bene ait Sotus in 4. diſt. 22. q. 1. Sayrus, lib. 2. cap. 4. num 4. & alii communiter. Ratio eſt quia, quæ exprimuntur, videntur fieri nomine Eccleſiæ.

8 Secundò, licitum eſſe recitare priuatas orationes, vel alia pia opera facere pro excommunicatis; modo non fiant tanquam ab Eccleſia miniſtris.

9 Quæres, vtrum Indulgentiæ proſint excommunicato contrito.

Reſpondeo negatiuè, iuxta dicta de Indulgentijs pun. 6. quæſito 2. Ratio eſt quia Indulgentiæ poſſunt recenſeri inter ſuffragia Eccleſiæ, & pertinent ad Theſaurum Eccleſiæ, excommunicatus autem priuatur Eccleſię ſuffragijs, & eius Theſauro, etiamſi contritus ſit; vt ſupra dictum eſt. Ita Suar. de indulgentijs, diſp. 52. ſect. 2. & de cenſuris diſp. 12. ſect. 3. num 7. Vgolinus tab. 2. ca. 9 in principio, §. 5. num. 5. & alij, contra Hẽriquez, lib. 7. cap. 18. Filiucius loco citato c. 2. quæſito 1. num. 33. & Nauar. apud Vgolinum loco cit. cap. 9. & alios.

PVN-

PVNCTVM II.

De priuatione participationis actiuæ, & paſſiuæ Sacramentorum.

1 *An excommunicatus validè recipiat Sacramenta.*

2 *An aliquis poſſit aliquando abſolui à peccatis, quamuis nondum fuerit abſolutus à cenſura.*

3 *An valida ſit confeſſio eius, qui accedit ad Sacramentum pœnitentiæ, ſciens ſe eſſe excommunicatum.*

4 *An excommunicatus peccet recipiendo Sacramenta.*

5 *An excommunicatus incurrat aliquam pœnam recipiendo Sacramenta.*

Qvatuor principaliter quæremus in hoc puncto. Primò, vtrum excommunicatus validè recipiat Sacramenta, aut peccet, aut incurrat aliquam pœnam illa recipiendo. Secundò, vtrum adminiſtrans Sacramenta excommunicato grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam. Tertiò, vtrum Sacramenta adminiſtrata excommunicato tolerato ſint valida. Quartò vtrum ſint valida Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato vitando. His explicatis ſufficienter remanebit explicatus effectus excommunicationis circa priuationem paſſiuam, & actiuam Sacramentorum.

§. I.

Vtrum excommunicatus validè recipiat Sacramenta, aut peccet, vel incurrat aliquam pœnam recipiendo.

Tria principaliter quęram in hoc Paragrapho. Primò, vtrum excommunicatus validè recipiat Sacramenta. Secundò, vtrum peccet recipiendo. Tertiò, vtrum aliquam pœnam incurrat.

PRIMA PROPOSITIO.

1. Excommunicatus validè recipit Sacramenta, quo ad ſubſtantiam, niſi fortè quis excipere velit pœnitentiæ Sacramentum. Ita Suarez loco citato ſect. 3. num. 1. Vaſquez dubio 4. Henriquez libro 13. cap. 10. n. 1. Auila 2. par. c. 6 d. 3. dub. 4. Filiucius tra. 12. c. 3. quæſito 3 Regin. lib. 32. n. 4. Vgolinus, & alij communiter. Ratio eſt tum quia Sacramenta ſunt valida, quoties adeſt debita forma, & materia cum intentione miniſtri, & ſuſcipientis, ſed quando excommunicatus recipit Sacramenta, adeſt materia, forma, ac intentio miniſtri, & ſuſcipientis, vt ſuppono; ergo excommunicatus validè recipit Sacramenta quo ad ſubſtantiã. Tum quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, vt patet ex regulis iuris. Tum quia verſamur in materia odioſa, quæ ſtrictè explicanda eſt; cum autem iura repellant excommunicatum à Sacramentis per verba prohibitoria, & non irritantia, nõ eſt ratio, cur non dicamus Sacramenta ſuſcepta ab excommunicato eſſe irrita, quo ad ſubſtantiam.

Dixi quo ad ſubſtantiam; quia ſi loquamur de effectu Sacramentorum, certum eſt excommunicatum non ſemper validè recipere Sacramenta quo ad effectum, id eſt quo ad gratiam; nam quoties aliquis recipit Sacramentum, & in eius ſuſceptione committit peccatum mortale, ponit obicem ad gratiam, qui autem ponit obicẽ ad gratiam, non recipit gratiam, vt eſt communis DD. ſententia; qui verò abſque peccato recipit Sacramentum, recipit etiam gratiam; cum non ponat obicem per peccatum ad illam.

Dixi niſi fortè quis exigere velit Pœnitẽtiæ Sacramentum; quia vtrum excommunicatus validè recipiat Sacramentum Pœnitentiæ, non ſolum quo ad fructum, verum etiam quo ad ſubſtantiam, grauiſſima difficultas eſt inter DD. Pro cuius difficultatis intelligentia.

Præmittendum eſt nos hic non loqui de excommunicato, qui confitetur peccata ſua ſed ante abſolutionem peccatorum obtinet abſolutionem excõmunicationis; hoc enim fieri poſſe conſtat quotidiano vſu, & praxi; nec Confeſſarius audiens huiuſmodi pœnitentem incurrit minorem excommunicationem; cum ex cauſa iuſta communicet cũ excommunicato, vt benè ait Nauar. cap. 10. num. 3. Auila 1 parte cap. 6 diſp. 3 dub. 4. in principio, & d. 11. dub. 2. Coninchus diſp. 14. dub. 5. num. 22. & alii communiter; ſed loquimur ſolum de eo, qui petit, abſolutionem à peccatis, antequam abſoluatur ab excommunicatione, ſiuè inuincibiliter igno-

ret

Digitized by Google

ret ſe eſſe excommunicatum, ſiuè vincibiliter, & culpabiliter. Hoc poſito ad propoſitam difficultatem.

Reſpondeo, quemcunque excommunicatum validè recipere Sacramentum pœnitentiæ, non ſolum quo ad ſubſtantiam, verum etiam quo ad effectum, quoties inculpabiliter ignorat, ſe eſſe excommunicatum, aut quoties ſcit quidem ſe eſſe excommunicatum, ſed inuincibilter ignorat eſſe peccatũ mortale accedere ad Sacramentum pœnitentiæ ſuſcipiendum cum excommunicatione. Ita Vgolinus tab. 1. cap. 7. §. 2. Henriq. lib. 13. cap. 12. num. 2. Emmanuel Sà verbo Abſolutio num. 16. Filiucius loco citato quæſito 3. num. 59. Coninchus loco citato num. 26. Suarez ſect. 3. num. 9. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 5. Valent. tomo 4. diſp. 7. quæſt. 11. puncto 3. circa principium, & quæſt. 17. puncto 2. columna mihi 1410. & alij, apud Vaſquez dubio 4. & apud Reginad. lib. 6. nu. 172. contra Syluestrum ver. Confeſſio primo quæſt. 3. Vaſquez loco citato dubio 9. & alios, apud prǽcit. DD.

Quod validè recipiat quo ad ſubſtantiã, patet, tum quia adſunt omnia de ſubſtantia Sacramenti pœnitentiæ; adeſt enim materia, forma, intentio, & iuriſdictio; ergo validè recipit Sacramentũ pœnitentiæ, quo ad ſubſtantiam. Tum quia iura non magis reddunt excommunicatum incapacem Sacramenti pœnitentiæ, quam reliquorum Sacramentorum; ſicut ergo excommunicatus validè recipit alia Sacramenta; ita etiam validè recipit Sacramentum pęnitentiæ.

Quod verò recipiat etiam quo ad effectũ gratię, & remiſſionis peccatorum, patet; tũ quia res, quæ culpa caret in damnum vocari non debet, cap. 2. de Conſtitutionibus. Tum quia, quando ponitur Sacramentum quo ad ſubſtantiam, & non ponitur obex ad gratiam per peccatum, recipitur effectus Sacramenti pœnitentiæ, qui eſt gratia, & remiſſio peccatorum; in hoc autem caſu ſupponimus excommunicatum nõ ponere obicem ad gratiã, eo quod inculpabiliter ignoret ſe eſſe excommunicatum, vel eſſe peccatum mortale accedere ad Sacramentum pęnitentiæ cum excommunicatione.

Hinc patet primò, falſum eſſe, quod aliqui aſſeruerunt; inualidum eſſe Sacramentũ ab excommunicato ſuſceptum defectu iuriſdictionis in abſoluente; Sacerdos enim non priuatur ſua iuriſdictione per cenſurã, & excommunicationem pęnitẽtis; alioquin cenſura pœnitentis eſſet pœna Confeſſarii abſoluentis.

Secundò patet falſum eſſe, quod aliqui aſſeruerunt, Sacramentum Pœnitentiæ ſuſceptum ab excommunicato, inualidum eſſe ratione incapacitatis ipſius excommunicati; nam Eccleſia eo modo prohibet excõmunicato recipere Sacramentum pœnitentiæ; quo prohibet recipere cętera Sacramenta; ſed non ita prohibet excommunicatum recipere cætera Sacramenta, vt faciat illum incapacem ad ea recipienda, vt dictum eſt in prima Propoſitione; ergo neque facit illum incapacem Sacramenti pœnitentiæ; ergo excommunicatus poteſt validè recipere Sacramentum Pœnitentiæ, non ſolum quo ad ſubſtantiam; verum etiam, quò ad fructum, modò illud recipiat bona fide, inculpabiliter ignorans ſe eſſe excommunicatum, &c.

Si verò culpabiliter mortaliter ignorat ſe eſſe excommunicatum, non recipit Sacramentum pęnitentiæ. Ita Suarez loc. cit. concl. 2. Henriquez lib. 13. c. 12. num. 1. Vgolin. tab. 2. cap. 7. §. 2. num. 6. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 2. Filiucius loc cit. Coninch. num. 29. & alii. Ratio eſt quia recipiens Sacramentũ pœnitentiæ, culpabiliter ignorans ſe eſſe excommunicatum, aut eſſe peccatum mortale, accedere cum excommunicatione ad Sacramentum pęnitentiæ, committit nouum mortale peccatum; qui autem committit mortale peccatum in ſuſceptione Sacramẽti pœnitentiæ non recipit Sacramentum pęnitentiæ, vt oſtendimus de Pœnitentia; quãuis Nauar. cap. 9. num. 3. & alii, quos ſequitur Auila 2. par. cap. 6. d. 3. dubio 9. concluſ. 2. abſque ſufficienti fundamento exiſtiment excommunicatũ recipere Sacramentũ pœnitentiæ informe, dũ illud recipit, ignorans culpabiliter mortaliter ſe eſſe excommunicatum, vel eſſe peccatum mortale accedere cum excommunicatione, modò ignorantia non ſit affectata.

2 Ex dictis colligi poteſt primò, dari poſſe caſum, vt aliquis abſoluatur à peccatis, quamuis nondum fuerit abſolutus à cenſura; vt accidit quando quis inculpabiliter cõfitetur peccata ſua, neſciens, ſe ligatum eſſe cenſura, vel quando in Confeſſione inculpabiliter oblitus eſt cenſuræ, à qua non poterat per illum Confeſſarium abſolui, vel quã do Confeſſarius malitiosè abſoluit pœnitẽtem à peccatis cum intentione non abſoluẽdi à cenſuris; in his tamen caſibus pęnitens, poſtquam cognouerit ſe irretitum eſſe cenſura,

ſura,

ſura, ſatisfacit petendo abſolutionem cenſuræ, & confitendo peccatum cui eſt adnexa cenſura, quam per obliuionem prætermiſerat in Confeſſione, niſi fortè conceſſus ſit Confeſſario habenti facultatem abſoluendi ab illa cenſura, & ab eo obtinuerit generalem abſolutionem; tunc enim non tenetur exprimere peccata, vt abſoluatur à cenſura; ſed vt integrè confiteatur peccata, vt patet ex ſupra dictis.

3 Secundò, eum, qui accedit ad Sacramētum pœnitentiæ, ſciens ſe eſſe excommunicatum, ſciensque eſſe peccatum mortale ſic accedere, non recipere Sacramentum pœnitentiæ, nec illius cōfeſſionem validam eſſe. Ratio eſt tum quia ponit obicem ad gratiā actualiter peccando. Tum quia confeſſio nō eſt integra formaliter; cum taceat ſe accedere cum excommunicatione, vel, ſi hoc nō tacet, ſaltem non habet debitum dolorem, & propoſitum; non enim ſufficienter dolet de peccato, quod tunc committit; materia autem Sacramenti pœnitentiæ eſt confeſſio integra formaliter, & dolor cum propoſito cauendi peccata. Ita Suarez diſp. 10. ſect. 3. num. 7. Coninchus loco citato, & alij communiter, quos refert, & ſequitur Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 2. & nos retuli de pœnit.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 Excommunicatus, etiam toleratus, regulariter loquendo, peccat mortaliter ſuſcipiendo aliquod Sacramentum. Ita S. Thom. 2. 2. quæſt. 49. art. 1. Nauar. cap. 27. num. 18. Sayrus, lib. 2. cap. 1. num. 2. Suarez, diſp. 10. ſect. 1. num. 1. Henriquez lib. 13. ca. 7 num. 1. Vgolinus, tab. 2. cap. 7. num. 1. 2. & 3. Filiucius tract. 12. ca. 3. quæſito 1. & alij. Ratio eſt quia excommunicatus prohibetur ſuſcipere Sacramenta; ergo grauiter peccat ſuſcipiendo; cum faciat contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui, materia enim Sacramentorum grauis eſt, antecedens patet ex cap. cum illorum, & cap. ſi quem de ſent. excom. & cap. ſi celebrat de Cler. excomm. miniſt.

Dixi regulariter loquendo; nam aliquādo poteſt excuſari ob ignorantiam, vel neceſſitatem; vt ob vitandam infamiam, vel ſcandalum, vel mortis periculum, quod alia ratione, ſeu probabili excuſatione vitare nō poteſt. Ratio eſt tum quia Eccleſia non obligat cum tanto incōmodo. Tum quia præceptum naturale præponderat precepto Eccleſiæ. Ita Sayrus, lib. 2. cap. 3. num. 28. Suarez loco citato, num. 4. Coninchus num. 31. Filiucius num. 56. Nauar. Sotus, & alij communiter.

Ex quo infertur, huiuſmodi excommunicatum, ſuſcipientem Sacramenta in prædictis caſibus, non ſolum excuſari à peccato, verum etiam à pœna, quæ ſupponit peccatum mortale.

TERTIA PROPOSITIO.

5 Excommunicatus, recipiens Sacramenta, non incurrit aliquam pœnam, excepta ſuſceptione Sacramenti Ordinis. Ratio eſt quia, nulla pœna extat in iure expreſſa contra recipientes Sacramenta in excommunicatione.

Vtrum vero adminiſtrans Sacramenta in excommunicatione afficiatur aliqua pena, paulò poſt dicam.

Dixi excepta ſuſceptione Sacramenti Ordinis; nam excommunicatus ſuſcipiēdo Sacros Ordines incurrit irregularitatem, vt infra dicam. Ita Suarez loco citato, & ſect. 3. num. 6. Henriquez, Valent. Rodriquez, Auila, Vgolin. & alij, quos referam de irregularitate, quibus adde Filiucium loco cit. num. 54. & Coninch. num. 32.

§. II.

Vtrum adminiſtrans Sacramenta excōmunicato grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam.

1 *An miniſtrans Sacramenta excommunicato tolerato peccet.*
2 *An miniſtrans Sacramenta excommunicato occulto incurrat aliquam pœnam.*
3 *An Sacerdos poſſit credere excommunicato petenti Eucariſtiam, & dicenti ſe eſſe abſolutum.*
4 *An Sacerdos peccet miniſtrando Sacramēta excommunicato, quando ipſe excommunicatus non peccat petendo.*
5 *An Sacerdos peccet miniſtrando Sacramenta excommunicato vitando.*
6 *An Sacerdos peccet miniſtrando Sacramēta excommunicato vitando neſcienti ſe eſſe excommunicatum.*
7 *Quam pœnam incurrat miniſtrans Sacramenta excommunicato vitando.*

1 TRiplex difficultas in hoc Paragrapho diſcutienda eſt. Primò vtrum adminiſtrans Sacramenta excommunicato tolerato peccet. Secundò, vtrum pecet adminiſtrando Sacramenta excommunicato, vitãdo. Tertiò, vtrum incurrat aliquam pęnã.

PRIMA PROPOSITIO.

1 SAcerdos adminiſtrans Sacramenta ex cõicato tolerato, ſeu non vitãdo, non peccat ex vi cẽſurę cenſuræ. Ratio eſt, quia nulla extat prohibitio Eccleſiæ, qua Sacerdos prohibeatur Sacramenta miniſtrare excommunicato tolerato: Immo Concilium Conſtantienſe facultatem fecit fidelibus cõmunicandi cum excommunicatis toleratis in rebus Sacris, & Sacramentis; Concilium autem Conſtantienſe non præſumitur facultatem feciſſe ad aliquid illicitum.

Dixi ex vi cenſuræ; nam, ſi reſpiciamus ius naturale, ac Diuinum, grauiter peccat Sacerdos præbendo Sacramenta excommunicato, quamuis tolerato; nam quicunque excommunicatus indignè petit Sacramenta: iure autem naturali diuino non ſunt adminiſtranda Sacramenta indignè petenti, niſi fortè petens ſit peccator occultus, & publicè petat; vt patet ex dictis de Sacramentis. Ita Vaſquez dubio 2. ad finem, Suarez, Filiucius, & alij locis ſtatim citandis, & alij communiter.

Obijcies. Concilium Conſtantienſe permittit communicare cum excommunicato tolerato in Diuinis, & Sacramentis; ergo miniſtrans Sacramenta excommunicatis non vitandis nulla ratione peccat; alioquin nullus fauor fuiſſet ei collatus in Concilio Conſtantienſi.

Reſpondeo, Concilium abſtuliſſe prohibitionem Eccleſiaſticam, non verò naturalem, quam non poterat auferre; propterea Sacerdos, miniſtrans Sacramenta excommunicato tolerato, non peccat contra prohibitionem Eccleſiæ; cum hæc fuerit ablata in Concil. Conſtantienſi; ſed peccat contra ius naturale Diuinum, vt benè ait Suar. d. 10. ſect. 2. num. 12. Vaſquez tractatu de excommunicatione dub. 2. num. 12. Filiucius num. 65. verſ. at dices, & alij.

2 Ex dictis colligi poteſt, Sacerdotem miniſtrantem Sacramenta excommunicato occulto, non incurrere aliquam cenſuram, vel pœnam. Ratio eſt tum quia nulla cenſura, vel pęna incurritur, niſi ſit in iure expreſſa, in iure autem non eſt expreſſa vlla pęna contra Sacerdotem miniſtrantem Sacramẽta excommunicato tolerato, & non vitando. Tum quia cenſura ſupponit peccatum contra prohibitionem Eccleſiæ; adminiſtrans autem Sacramenta excommunicato tolerato non facit contra prohibitionem Eccleſiæ, vt oſtenſum eſt.

3 Quæres primò, vtrum Sacerdos credere poſſit excommunicato occulto petenti Euchariſtiam, & dicenti ſe abſolutum eſſe.

Reſpondeo poſſe, modò excommunicatus ſit fide dignus; Immo, quamuis non aſſerat ſe abſolutum eſſe, poteſt Sacerdos pręſumere eum eſſe abſolutum eo ipſo, quo petit Euchariſtiam, niſi manifeſtè conſtet cõtrarium, aut niſi periculum immineat ſcandali, vel alterius incommodi: nullus enim præſumitur velle delinquere. Ita Nauar. ca. 27. num. 36 Suarez diſp. 10 ſect. 2. num. 12. Filiucius tract. 12. cap. 3 num. 65. & alij.

4 Quæres ſecundò, vtrum Sacerdos peccet adminiſtrando Sacramenta excommunicato tolerato, quando ipſe excommunicatus non peccat petendo, vt quando petit ob neceſſitatem vitandæ infamiæ, vel ſcandali, & cæt.

Reſpondeo non peccare; nam ratio cur Sacerdos peccet contra ius naturale Diuinum adminiſtrando Sacramenta excommunicato tolerato, eſt quia excommunicatus indignè petit; ſed quando excommunicatus petit ex neceſſitate, non petit indignè; ergo Sacerdos non peccat miniſtrando. Ita Suarez diſp. 10. ſect. 2. num. 13. Filiucius trac. 12. cap. 3. quæſito 4. & alij. Contra Vaſquez dub. 5. num. 8.

Vtrum verò licitum ſit adminiſtrare Sacramenta excommunicato neſcienti, vel nõ aduertenti ſe excommunicatum eſſe, aut eſſe peccatum mortale accedere ad Sacramẽta ſuſcipienda in excommunicatione, patet ex dictis de Sacram. non eſſe licitum.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 SAcerdos peccat mortaliter ex vi cenſuræ, miniſtrando Sacramẽta excommunicatis vitandis. Ita communiter DD. Ratio eſt quia Eccleſia prohibet communicationem cum excommunicatis vitandis, cap Significaſti de ſentent. excommunicationis, & alibi; ſed Sacerdos adminiſtrans Sacramenta excommunicatis vitandis, cõmunicat cum ipſis excommunicatis; ergo grauiter peccat; facit enim contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui; niſi fortè excu-

ſetur ob neceſſitatem, vel ob aliam iuſtam cauſam.

6 Quæres, vtrum Sacerdos adminiſtrans Sacramenta excommunicato vitando ignoranti ſe eſſe excommunicatum, peccet.

Reſpondeo affirmatiuè; facit enim contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui; cum fidelibus prohibita ſit communicatio cum excommunicato vitando; ipſe vero excommunicatus, qui Sacramenta recipit ignorãs ſe excommunicatum, non peccat; nam ipſum ignorantia excuſat.

TERTIA PROPOSITIO.

7 MInistrans Sacramenta excommunicato vitando, preter mortale peccatum, incurrit. Primò Minorem excommunicationem; hanc enim fideles incurrunt participando cum excõmunicatis vitandis. Secundò incurrit ipſo iure interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ; cap. Epiſcoporum, de priuilegijs in ſexto, vbi imponitur interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ ijs, qui excommunicatos admittunt ad Sacramenta. Ita DD. ſupra cit. qui tamen excipiunt aſſiſtentem matrimonio excommunicati vitandi: Sacerdos enim aſſiſtens matrimonio, non dicitur ſtrictè loquẽdo miniſter matrimonij, vt ſuo loco dictum eſt.

8 Addo, latam eſſe excommunicationem Papæ reſeruatam in cap. Significaſti de ſententia excommunicationis contra Clericos, in diuinis officijs participantes cum excommunicatis à Papa; ad quam excommunicationem incurrendam nonnullę conditiones requiruntur.

Prima eſt, vt participans ſit Clericus.

Secunda, vt ſciat illum, cum quo participat, eſſe excommunicatum à Papa.

Tertia, vt ſponte participet, adeſt ſine metu, & timore; textus enim dicit ſcienter, & ſponte.

Quarta vt participet cum excommunicato nominatim declarato, & denunciato; nã poſt Concilium Conſtantienſe non tenemur euitare excommunicatos nondum denunciatos. Immo cum in præfato cap. ſermo ſit de nominatim excommunicatis, vel denunciatis, non videtur hæc pœna extendenda ad eum, qui publicum clerici percuſſorem, ſed nondum denunciatum admittit ad diuina. Ita Coninchus loco ſtatim citando.

Quinta, vt participet recipiendo illum in diuinis officijs; nam ſi clericus non admittat excommunicatum ad diuina officia; ſed tanquam vnus de populo ſimul cum eo interſit Diuinis officijs, non incurrit prædictã excommunicationem, ſed tantummodo minorem, ſicut cæteri. Ita Nauar. cap. 27. nu. 93. Suarez loco citato num. 9. Gambarupta cap 6. fol. 136. Caietanus verbo Excommunicatio cap. 58. Auila 2. parte cap. 6. diſp. 10. dubio 2. Coninchus diſp. 14. num. 33. Filiucius quæſito 5. numero 66. Syluest. Caiet. & alij communiter apud præcitatos Doctores.

§. III.

Vtrum Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato tolerato valida ſit.

1 *An Sacramẽta adminiſtrata ab excommunicato tolerata valida ſint.*
2 *An validum ſit Matrimonium, cui aſtitit Parochus excommunicatus.*
3 *An validum ſit Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtratum ab excommunicato.*
4 *An petens Sacramenta ab excommunicato tolerato, mortaliter peccet.*
5 *An Parochiani poſſint petere celebrationem Miſſæ à Parocho excommunicato.*
6 *An peccet recipiens Sacramenta ab excommunicato parato adminiſtrare.*

DVO principaliter quęram in hoc Paragrapho: Primò, vtrum Sacramẽta adminiſtrata ab excommunicato tolerato valida ſint. Secundò vtrum petens Sacramenta ab excommunicato tolerato peccet.

PRIMA PROPOSITIO.

1 SAcramenta adminiſtrata ab excommunicato tolerato valida ſunt. Ita Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 3. Suarez, & alij communiter locis cit. Ratio eſt quia Sacramẽta valida ſunt, quoties adeſt materia, forma, & intentio miniſtri; ſed hæc omnia adſunt, vt ſuppono, dum excommunicatus toleratus adminiſtrat Sacramenta, ergo Sacramenta ab excommunicato tolerato adminiſtrata, valida ſunt.

2 Hinc ſequitur primò, validum eſſe Matrimonium, cui aſtitit Parochus excommunicatus toleratus. Ita Vaſquez loco citato dub. 4. num. 2. & alij communiter, quos refert

ti de Matrimonio. Immo etiã validum eſt Matrimonium, cui aſtitit Parochus excommunicatus, non ſolum toleratus, verum etiã vitandus, vt oſtendi de Matrimonio quæſt. 2. puncto 8. num. 15. contra Auilam 2. parte cap. 6. dub. 1. concluſ. 5.

3 Secundò, Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtratum à Sacerdote, excommunicato tolerato, validum eſſe, non tantum ex parte iuriſdictionis; cum Sacerdos excommunicatus toleratus non priuetur iuriſdictione; ſed etiam ex parte pœnitentis; cum pœnitens non peccet communicando cum excommunicato tolerato. Ita Henriquez lib. 13. ca. 6. num. 3. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 8. Filiucius quæſito 7. & alii.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 PEtens Sacramenta ab excommunicato tolerato non peccat mortaliter, non ſolum quando ignorat illum eſſe excõmunicatum (tunc enim certum eſt excuſari à peccato, ratione ignorantiæ) ſed etiam quando ſcit illum eſſe excommunicatum; ſiuè excõmunicatus ſit proprius Parochus, ſiuè alius Sacerdos, ſiuè adſit neceſſitas petendi, ſiuè nõ; ſiue ille Sacerdos excõicatus ſit paratus adminiſtrare Sacramenta, ſiuè non. Ita Sanchez de Matrimon. lib. 7. diſp. 9. num. 8. Sotus in 4. d. 22. quæſt. 1. artic. 4. Ledeſma, Lopez, Driedo, & alij apud Vaſquez dub. 2. & 3. & apud Sanchez loco citato, quorum ſententia, quamuis ſit contra Vaſquez dubio 3. num. 2. Henriquez loco citato, Nauar. cap. 9. num. 10. Suarez diſp. 11. ſect. 4 Sayrum loco citato nu. 9. Valentiam tomo 4. diſp. 7. quæſt. 11. pun. 3. verſ. alias autem, & alios probabiliſſima mihi ſemper viſa eſt. Ratio eſt tum quia petens vtitur iure ſuo. Tum quia Concilium Conſtantienſe facultatem fecit fidelibus communicandi in Sacramentis, & quibuſcunq; Diuinis cũ excõicatis, ſuſpẽſis, interdictis vel Irregularib. toleratis ad euitanda ſcandala, ſcrupulos, & animarum pericula; ergo fideles poſſunt petere Sacramenta ab excommunicatis toleratis, ſiuè ſint proprij Sacerdotes, ſiue alij; ſiuè adſit neceſſitas, ſiuè non, &c. alioquin non diceretur habere facultatem communicandi cum excõmunicatis toleratis in quibuſcunque Diuinis, nec euitarentur ſcandala, ſcrupuli, & animarum pericula; cum petens fere ſemper dubitare poſſit, an adſit neceſſitas petendi Sacramenta an Sacerdos ſit paratus adminiſtrare, &c.

5 Hinc patet ſolutio illius difficultatis, qua quæritur, vtrum Parochiani petere poſſint celebrationem Miſſæ à ſuo Parocho excommunicato occulto, vt Miſſam audiant in die feſto; De qua re fuſius diſputat Suarez, diſp. 11. ſect. 4. num. 13. & Filiucius tract. 12. cap. 3. quæſito 7. nu. 73.

Obijcies contra ſecundam Propoſitionẽ. Petens Sacramenta ab excõmunicato cooperatur peccato illius, eo quod excommunicatus toleratus peccet adminiſtrando Sacramenta; qui autem cooperatur peccato alterius peccat; ergo petens Sacramẽta ab excommunicato tolerato peccat.

Reſpondetur petentem non cooperari peccato Sacerdotis adminiſtrantis, cum ipſe Sacerdos petitus non peccet miniſtrando, modò prætermittat dolorẽ de peccatis, nec poſſit abſolutionem excõmunicationis obtinere antè adminiſtrationem Sacramentorum, nec ipſe ſe ſe ingerat ſua ſponte ad miniſtranda Sacramenta; ſed petitus adminiſtret.

Ratio eſt quia Concilium Conſtantienſe, cum tradat fidelibus facultatem communicandi cum excommunicato tolerato, videtur indirectè conceſſiſſe, ne excommunicatus toleratus peccet communicando, & adminiſtrando Sacramenta, quando petuntur ab alijs fidelibus, alioquin, ſi excommunicatus toleratus peccaret, tenerentur cæteri fideles abſtinere à participatione cum excommunicato ad euitandum illius peccatũ, & conſequenter non cenſeretur fidelibus conceſſa facultas communicandi cum excommunicato tolerato in Sacramentis, & quibuſcunque Diuinis. Quare decretum Concilij Conſtantienſis videtur directè poſitũ in fauorem fidelium, & indirectè in fauorẽ excõmunicati tolerati, quatenus expedit, & neceſſe eſt, vt fideles tutè vtantur priuilegio participandi, & communicandi cum excõmunicato tolerato. Ita DD. citati, & idem ſentire videtur Suarez diſp. 15. ſect. 3. num. 12. ad finem, & Henriquez, lib. 8 cap. 55. nu. 2. Reginaldus lib. 1. num. 166. vbi refert Sotum, & Nauarrum.

Vtrum verò recipiens Sacramenta ab excommunicato tolerato non contrito, potente prætermittere contritionem, aut obtinere abſolutionem, peccet, patet ex dictis de Sacramentis, de ſuſcipiente Sacramenta à Sacerdote indignè adminiſtrante. Ad ibi dicta vos remitto, ne hic prolixior ſim, aut eadem ſæpius repetam.

6 Rogabis vtrũ recipiẽs Sacramẽta ab ex-

communicato

communicato parato ſua ſponte adminiſtrare, peccet, eo quòd videatur cooperari peccato illius.

Reſpondeo cum Sanchez loc. cit. Vaſq. dubio 3. num. 4 & aliis, non peccare, nec dici cooperari peccato excommunicati; quia nemo cenſetur cooperari peccato alterius alias parati, quoties permittit peccatum illius, vt ſuo commodo, & vtilitati conſulat; ſicut neque peccat petens nummos ab vſurario parato dare ad vſuram nummos, quibus ipſe petens indiget; nam petens dicitur potius permittere peccatum vſurarii, & vti iure ſuo, quam cooperari peccato illius. Videte, quæ in ſimili diximus de peccatis, & de pœnitentia.

§. IV.

Vtrum Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato vitando valida ſint.

1 *An valida ſint Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato vitando.*

2 *An ſit iteranda Confeſſio facta excommunicato vitando.*

3 *An Confeſſio facta excõmunicato vitando valida ſit, quando pœnitens ignorabat Sacerdotem eſſe excommunicatum vitandum.*

4 *An valida ſint Sacramentalia facta ab excommunicato vitando.*

5 *An Conſecrationes, & alia benedictiones validè fiant ab excõmunicato vitãdo.*

6 *Quam pœnam incurrat excommunicatus vitandus adminiſtrando Sacramenta, aut celebrando.*

7 *An petens, aut recipiens Sacramenta ab excommunicato vitando grauiter peccet.*

8 *Quinam ordo ſeruandus ſit in miniſtrando Baptiſmo, quando adſunt plures Sacerdotes excommunicati.*

9 *An recipiens Sacramenta ab excommunicato vitando incurrat aliquam pœnã.*

QVatuor principaliter diſputabo in hoc loco. Primò, vtrùm Sacramenta ab excommunicato vitando adminiſtrata valida ſint. Secundò, vtrum excommunicatus vitandus incurrat aliquam pœnam adminiſtrando Sacramenta. Tertiò, vtrùm petens, vel recipiens Sacramenta ab excommunicato vitando peccet. Quartò, vtrùm incurrat aliquam pœnam.

PRIMA PROPOSITIO.

1 QVilibet Sacramenta ab excommunicato vitando adminiſtrata valida ſunt, excepto Pœnitentiæ Sacramento. Hęc propoſitio probatur eadem ratione, qua probata fuit prima Propoſitio præcedentis Paragraphi.

Dixi, excepto pœnitentiæ Sacramento; quia Sacramentum pœnitentiæ, adminiſtratum ab excommunicato non tolerato extrà neceſſitatem, inualidum eſt. Ita Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 16. Suarez loc cit. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 11. Henriquez lib. 13. cap. 10. num. 2. Vaſquez tractatu de excommunicatione dubio 4. Filiucius c. 3. quæſito 9. Reginald. lib. 32. num. 7. Coninch. d. 14. dub. 5. num. 54 & alii. Ratio eſt quia excommunicatus vitandus caret iuriſdictione; ad Sacramentum autem pœnitentiæ validè adminiſtrandum requiritur iuriſdictio, & non ſufficit poteſtas ordinis.

2 Hinc ſequitur primò, Confeſſionem factam excommunicato vitando, iterandam eſſe, & præterea exprimendum eſſe peccatũ, quod pœnitens commiſit communicando in ſacris cum excommunicato vitando; niſi fortè excuſetur à peccato ratione ignorantiæ.

3 Secundò, Confeſſionem factam excommunicato vitando inualidam eſſe, etiamſi pœnitens ignoraret ipſum eſſe excommunicatum. Ita Henriquez loc. cit. Suarez, diſp. 40. ſect. 2. & alii communiter. Ratio eſt quia excommunicatus vitãdus caret iuriſdictione, quæ neceſſaria eſt ad validam abſolutionem.

Hoc tamen intelligitur cum duplici limitatione. Prima eſt, modo Confeſſio non fuerit facta in eo loco, in quo Sacerdos ignorabatur eſſe excommunicatus, & ex cõmuni errore, ac titulo colorato habebatur pro legitimo Sacerdote; tunc enim Ius ſupplet iuriſdictionem, vt oſtendi in tractatu Matrimonii, q. 2. pun. 8 ex L. Barbarius, ff. de officio Prætoris. Ita, præter DD. ubi citatos, ſentit Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 16 num. 11. & Suarez de cenſuris, d. 11. ſect. 2, num. 14. Filiucius loc. cit. num. 78. Coninch. diſp. 14. dub. 10. n. 81.

Secunda eſt modò confeſſio facta non fuerit in articulo mortis; nam Sacramentũ Pœnitentiæ, adminiſtratum à quolibet excommunicato in articulo mortis, validum eſt, etiamſi adminiſtrans ſit excommunica-

tus ob hæreſim, vel ob aliud quodcunque delictum, vt patet ex ſupra dictis de abſolutione à cenſuris in articulo mortis. Ita Caietanus verbo Abſolutio, Auila 2. par. cap. 6. dubio 3 diſp. 3. concl. 4. Sayrus, lib. 1, cap. 18 Filiucius, & Reginaldus loc. cit. & alii, quos citat, & ſequitur Suarez, d. 11. ſect. 1. nu. 14. contra nonnullos alios; nam in articulo mortis nulla eſt reſeruatio, & quilibet Sacerdos poteſt abſoluere, modò non adſit Sacerdos approbatus, vel alius non excommunicatus, vt patet ex ſupra dictis loc. cit.

4 Quæres, vtrùm Sacramentalia facta ab excommunicato vitando valida ſint.

Reſpondeo, non ſolum Sacramenta, ſed etiam Sacramentalia, facta ab excommunicato vitando, valida eſſe. Ratio eſt quia Sacramentalia pertinent ad ordinem Sacerdotalem, vel Epiſcopalem; non verò ad iuriſdictionem, quæ autem pertinent ad ordinem, validè fiunt ab excommunicato; cum Eccleſia non auferat illi poteſtatem Ordinis; quamuis auferat poteſtatem iuriſdictionis.

5 Hinc patet, quid dicendum ſit de Conſecrationibus, vel benedictionibus ab Eccleſia introductis; dicendum enim eſt eas validè fieri ab excommunicato vitando, eo quod pertineant ad poteſtatem ordinis. Ita Sylueſter verbo Conſecratio 2. num. 6. Tabiena eodem verbo, num. 8. Sayrus, lib. 2. c. 2. num. 11. & alii communiter teſte Suarez, d. 11. ſect. 2. num. 9.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 Excommunicatus incurrit irregularitatem adminiſtrando Sacramenta, vel celebrando, niſi fortè excuſetur ob ignorantiam probabilem, vel inaduertentiam ſuæ excommunicationis, vel ob aliam iuſtã cauſam, vt patet ex dictis de cauſis excuſantibus ab incurrendis cenſuris, & patebit ex dicendis de ſuſpenſione, interdicto, & de irregularitate. Videri poſſunt præcit. DD.

TERTIA PROPOSITIO.

7 Petens, aut recipiens Sacramenta ab excommunicato vitando extrà neceſſitatem grauiter peccat, ita communiter DD. Ratio eſt quia facit contra prohibitionem, & obligationem cenſuræ in materia graui, communicando in Diuinis cum excommunicato vitando. Vrgente verò neceſſitate non peccat, quia Eccleſia non obligat cum graui incommodo.

Hinc ſequitur primo licitum eſſe accipere Baptiſmum ab excommunicato vitando, hoc enim eſt Sacramentum maximæ neceſſitatis, iuxta illud, Niſi quis renatus fuerit ex aqua, &c. Ita Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 17. Filiucius tract. 12. cap. 3. quæſito 6. & 8 Suarez diſp. 11. ſect. 4. & plures alii apud Sayrum, lib. 2. cap. 2. num. 12.

8 Si quæras, quinam ordo ſeruandus ſit in ſuſcipiendo, vel adminiſtrando baptiſmo, quando adſunt plures Sacerdotes excommunicati.

Reſpondetur ſolutionem iſtius quæſiti colligi poſſe ex dictis de abſolutione cenſurarum in articulo mortis; nam, præſente Parocho excommunicato, & aliis Sacerdotibus ſimiliter excommunicatis, Sacramentum adminiſtrandum eſt à Parocho; cum hoc onus illi incumbat ex officio, nec illi præferatur, vrgente neceſſitate, etiam præſentibus aliis excommunicatis. Secus dicendum videtur, quando Parochus eſt excommunicatus, ſed reliqui Sacerdotes non ſunt excõmunicati; tunc enim Sacramentum adminiſtrandum eſt ab aliquo Sacerdote non excommunicato; cum Parochus iuriſdictionem habeat impeditam per excommunicationem. Similiter præſente Sacerdote excõmunicato, & Diacono ſimiliter excommunicato, Baptiſmus adminiſtrandus eſt potius à Sacerdote, quam à Diacono; Sacerdos enim eſt potior iure, & cæteris paribus præferendus eſt. Præſente verò Sacerdote excommunicato, & Diacono non excommunicato, exiſtimo cum Syluestro verbo Baptiſmus tertio, num. 1 Nauar. cap. 22. nu. 7. & Suarez, d. 11 ſect. 3. num. 12. contra Sayrum, lib. 2. cap. 2. num. 16. Vgolinum tab. 1. cap. 13. §. 17. num. 10. & alios, Baptiſmum adminiſtrandum eſſe à Diacono, vel alio non excommunicato; excõmunicatus enim repellitur ab Eccleſia, & prohibetur adminiſtrare Sacramenta extra neceſſitatis articulum; non cenſetur autem articulus neceſſitatis, quando adeſt aliquis non excommunicatus ſciens, potens, ac volens adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi.

Secundò, licitum eſſe accipere Euchariſtiam in articulo mortis ab excommunicato vitando. Ratio eſt tum quia non eſt credibile Eccleſiam velle obligare, fideles ad vitandos excommunicatos cum tanto detrimento. Tum quia licitum eſt in articulo mortis recipere Baptiſmum, vel Sacramentum pœnitentiæ à quolibet Sacerdote propter

pter periculum animæ; ſed hoc idem periculum videtur imminere, ſaltem quando infirmus non potuit recipere Sacramentum pœnitentiæ, in quo caſu, recipiendo Euchariſtiam cum attritione, fieri poteſt ex attrito contritus, & poteſt gratiam recipere. Ita Suarez, d. 11. ſect. 2. num. 18. & alii. Contra Sayrum, lib. 2. cap. 1. num. 21. Auilam 2. par. cap. 6. d. 3 dubio 3. & alios.

Quod dictum eſt de Euchariſtia dicendũ puto cum Suarez loc. cit. num. 23. verſ. de aliis. Filiucius quæſito 8. num. 76. Coninch. nu. 34. contra Sayrum, de extrema Vnctione, quando infirmus eſt incapax alterius Sacramenti; nam recipiendo extremam Vnctionem poteſt fieri ex attrito contritus, & remiſſionem peccatorum obtinere.

QVARTA PROPOSITIO.

9 Recipiens Sacramenta ab excommunicato tolerato, nullam pœnam incurrit. Ratio eſt quia pœna incurritur propter delictum; recipiens autem Sacramentum ab excommunicato tolerato non delinquit; cum non teneatur illum euitare; recipiens vero Sacramentum ab excommunicato vitando, per ſe loquendo, incurrit tantũmodo minorem excommunicationem; hæc enim incurritur à participantibus cum excõmunicato vitando, vt patebit ex dicendis.

Dixi per ſe loquendo; quia fieri poteſt, vt in aliquo caſu maiorem excommunicationem incurrat, vt patebit ex dicendis; aut incurrat ſuſpenſionem, vel irregularitatem; vt accidit in eo, qui recipit ordines ab excommunicato vitando, quem conſtat remanere ſuſpenſum ab executione Ordinum: c. Cum illorum, §. fin. de ſent. excom. Ita Suar. d. 15. ſect. 3. num 19. Nauar. c. 27. num. 241. Couar. c. Alma mater j. par. §. 6 & alii apud Vgolinum tab. 2. ca. 7. §. 4. ad finem, & apud Henriq. lib. 13. c. 10. num. 1.

PVNCTVM III.

Vtrum excommunicatus priuetur rebus ſacris, & ſepultura.

1 *An excommunicatus priuetur auditione Miſſæ.*
2 *An excommunicatus audiens Miſſam grauiter peccet.*
3 *An excommunicatus inſeruiens Miſſæ, quando non adeſt alius grauiter peccet.*
4 *An excommunicatus peccet non audiendo Miſſam die feſto, quando per eum ſtat, ne abſoluatur.*
5 *An peccet, qui non procurat abſolutionem excommunicationis, vt Miſſam audiat vel vt communicet tempore Paſchatis.*
6 *An excommunicatus audiens Miſſam incurrat aliquam pœnam.*
7 *Quam pœnam incurrat excommunicatus, qui curat coram ſe celebrari.*
8 *Quam pœnam incurrat excommunicatus, aut interdictus, qui admonitus nõ vult exire ex Eccleſia.*
9 *An peccet mortaliter audiens Miſſam cum excommunicato vitando.*
10 *Quam pœnam incurrat celebrans coram excommunicato vitando.*
11 *Quomodo ſe gerere debeat, qui intereſt Miſſæ, aut celebrat, dũ ibi adeſt excommunicatus toleratus.*
12 *Quid ſi adſit excommunicatus vitandus.*
13 *Quid faciendum ſit, quando excommunicatus non vult exire, nec poteſt expelli ſine periculo.*
14 *An Sacerdos, qui poſt Miſſam inchoatam aduertit adeſſe cadauer publici excommunicati, teneatur Miſſam relinquere.*
15 *An qui interſunt Miſſæ teneantur diſcedere, quando in Eccleſia transfertur cadauer excommunicati vitandi.*
16 *An Sacerdos, aut alij teneantur Miſſam relinquere, quando excommunicatus vitandus ingreditur, non vt Miſſam audiat.*

Tria principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrum excommunicatus priuetur auditione Miſſæ, & quàm pœnam incurrat audiendo. Secundò, vtrum priuetur aliis Diuinis Officijs. Tertiò, vtrum priuetur Eccleſiaſtica ſepultura.

§. I.

Vtrùm excommunicatus priuetur auditione Miſſæ.

Qvatuor principaliter quæram in hoc loco. Primò, vtrùm excommunicatus priuetur auditione Miſſæ. Secundò, quam pœnam incurrat audiendo Miſſam. Tertiò,

vtrum audiens Miſſam cum excommunicato grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam. Quartò, quomodo ſe debeat gerere, qui intereſt Miſſæ, vel illam celebrat, dum eidem intereſt excommunicatus.

PRIMA PROPOSITIO.

1 QVilibet excommunicatus ex vi excómunicationis priuatur audirione Miſſæ. Ita communiter DD. Ratio eſt tum quia ſic habetur cap. vlt. de ſeut. excomm. in 6. & in alijs iuribus, quæ DD. ſtatim citandi allegant. Tum quia quilibet excommunicatus generaliter priuatur Communione, & participatione in Diuinis; ergo etiã priuatur auditione Miſſæ, quæ eſt participatio in Diuinis.

2 Hinc pater, audientem Miſſam tempore excommunicationis grauiter peccare; facit enim contra obligationem cenſuræ in re graui, cap. illud de cler. excom. & cap. 15. qui, de ſeut. excom. niſi excuſetur ob ignorantiam, vel ob neceſſitatem vitandi ſcandali, vel ob aliam iuſtam cauſam.

3 Ex quo fit excommunicatum inſeruientem Miſſæ, quando nullus alius adeſt, qui inſeruiat, non peccare; excuſatur enim ratione neceſſitatis. Ita Suarez, diſp. 12. ſect. 1. num. 3. Filiucius tract. 12. cap. 4. quæſito 3. num. 89 Henriquez lib 13. cap. 7. num. 2 vbi plures alios citat. Qui verò ſecluſa neceſſitate, vel alia iuſta cauſa aſſiſtit Miſſæ tempore excommunicationis, peccat mortaliter; quamuis excommunicatus ſit ſurdus, vel cęcus; nam etiam ſurdus, vel cæcus poteſt dici præſens moraliter, & communicare in Diuinis cum Sacerdote. Ita Sayrus lib. 2. cap. 3. num. 16. Vgolinus tab. 1. cap. 8. § 3. num. 3. Suarez, & Henriquez, loc. cit.

4 Rogabis, vtrum excommunicatus toleratus, ſiue non toleratus peccet mortaliter non audiendo Miſſam in die feſto, quoties per ipſum ſtat, ne abſoluatur, cũ facile poſſit abſolutionem obtinere.

Reſpondeo non peccare morraliter ratione omiſſionis Sacri præciſè. Ita Nauar. ca. 21. num. 3. Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 13. Henriquez loco citato, Sayrus loco citato num. 24. Auila 1. parte cap. 6. diſp. 4. dub. 7. Suarez tom. 3. diſp. 88 ſect 6. Coninch: diſp. 14. dub. 7. num. 16. & alij, contra Didacum Nugnũ 3. p. q. 83. art. 6. poſt ſecundum dubiũ §. dubium tamen, pag. mihi 520. Ratio eſt tum quia præceptum Eccleſiæ de Miſſa audienda cadit ſolum ſuper eos, qui non ſunt impediti; excommunicatus autem cẽſetur impeditus; cum per excommunicationem prohibeatur parricipare in Diuinis. Tum quia Eccleſia non obligat excommunicatum ad obtinendam excommunicationis abſolutionem, vt Miſſam audiat; immò potius illum priuat auditione Miſſæ in pœnam delicti. Tum quia ſequeretur infirmum, vel detentum in vinculis peccare mortaliter contra præceptum Miſſæ audiendæ, non procurando quamprimum ſanitatem, vel liberationem à vinculis; ſed hoc eſt falſum, ergo etiã falſum eſt excommunicatum peccare mortaliter contra præceptum Miſſæ audiendæ, non audiendo Miſſam in die feſto, quam facile poſſet audire obtenta excommunicationis abſolurione.

5 Ex quo patet à fortiori, illum non peccare contra præceptum Miſſæ, qui nõ procurat ſuis expenſis abſolurionem, quam poſſet factis aliquibus expenſis obtinere. Secus dicendum videtur de excommunicato, qui non confitetur, vel nõ communicat tempore Paſchatis ob negligentiam in procuranda excommunicarionis abſolutione; hic enim videtur peccare contra pręceptum Cõfeſſionis, vel Communionis; quia hoc præceptum eſt grauius, nec eſt tãtummodo humanum; ſicut eſt præceptum Miſſæ audiendæ, conſequenter ſtrictius obligat ad remouenda impedimẽta impedientia illius adimpletionem, quam obliget præceptum poſitiuum Miſſæ in die feſto audiendæ. Ita Nauarrus loc. cit. n. 34. Auila loc. cit. Nugnus loco cit Coninch. loco cit. & alij; quamuis Henriq. lib. 13. cap. 7. n. 2. oppoſitum ſentire videatur. Videte quæ diximus quæſt. 1. de legibus pun. 7. & de præcepto Miſſæ pun. 13.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 EXcommunicatus, qui Miſſam audit, præter mortale peccatum, nullam pœnam incurrit. Ratio eſt quia nulla pœna incurritur, niſi ſit in iure expreſſa; nulla autem pœna extat in iure expreſſa contra excommunicatum audientem Miſſam.

Obijcies. Qui communicat cum excommunicato vitando, incurrit minorem excõmunicationem; ergò etiam ipſe excommunicatus eandem pęnam incurrit communicando cum fidelibus in auditione Miſſæ.

Reſpondeo negando conſequentiam; nã argumentum à pari, vel à fortiori in materia cenſurarum non valet, eo quod ſit materia odioſa, quæ non eſt amplianda; ſed re-

ſtringenda

ſtringenda. Ita Suar. loco cit. & alij comm.

7 Verum tamen eſt primò, Sacerdotem excommunicatum, qui ſua auctoritate eſt cauſa, vt Miſſa; vel alia Diuina officia coram ſe celebrentur, incurrere irregularitatem iuxtà communem DD. ſententiam in cap. Tanta de exceſſibus Prælatorum, & cap. Illud de clerico excommunicato miniſtrante. Ita Vgolinus tab. 2. cap. 8. §. 3. num. 3. Sayrus libro 1. cap. 3. n. 15. Suarez tomo 5. diſp. 12. ſect. 1. n. 5 Filiucius n. 97. cõtra Io. Andreã, quem citat Panormitanus in cap. Tanta citato. Ratio eſt quia Sacerdos excommunicatus celebrando incurrit irregularitatem; ergo illam etiam incurrit, quando ſua auctoritate eſt in cauſa, vt aliter coram ſe excommunicato celebret; nam qui per alium facit per ſe ipſum facere cenſetur. Secus dicendum eſt, quando ille, qui præcipit corã ſe celebrari, non eſt Sacerdos; tunc enim nõ valet illa ratio; nam ipſe non poteſt celebrare; conſequenter non dicitur per alium celebrare. Ad incurrendam igitur prædictam irregularitatem requiritur, vt ille, qui præcepit coram ſe celebrari, ſit Sacerdos, & ſit excommunicatus, & curet coram ſe celebrari; nam iura loquuntur de Sacerdote excommunicato curante coram ſe celebrari.

8 Secundò verum eſt, excommunicatum admonitum à celebrante, vt exeat, incurrere nouam excommunicationem Papæ reſeruatam, ſi nolit exire; cap. Eos de ſententia excommunicationis. Eandem excommunicationem incurrit interdictus, qui poſt admonitionem non vult exire. Eadem cenſura afficitur, qui prohibet quominus publicè excommunicati, vel interdicti de Eccleſia exeant eo tempore, quo Miſſa celebratur, ſi admoniti fuerint à celebrantibus exire, cap. Grauis de ſententia excommunicationis.

TERTIA PROPOSITIO.

9 AVdientes Miſſam cum excommunicato vitando peccant mortaliter. Ratio eſt quia participans in Diuinis cum excommunicato vitando grauiter peccat; ſed audientes Miſſam ſimul cum excommunicato vitando dicuntur participare in Diuinis cum excõmunicato vitando; ergo audientes Miſſam cũ excõmunicato vitando grauiter peccant. Ita commun. DD. quãuis Suarez loco citato num. 16. exiſtimet poſſe fortaſſe à mortali excuſari eos, qui ſine vlla inductione, vel cooperatione, & contemptu, ac ſcandalo Miſſam audiunt cum excommunicato vitando; hæc enim communicatio coaudientium eandem Miſſam minima videtur omnium communicationum. Hac de cauſa Durandus exiſtimat hanc in rigore non eſſe communicationem. Sed non eſt recedendum a communi DD. ſententia, vt patet ex noſtra ratione.

10 Quæres, quam pœnam incurrat celebrans coram excommunicato vitando?

Reſpondeo non ſolum peccare mortaliter, neque ſolum incurrere minorem excõmunicationem, quæ incurritur ex participatione cum huiuſmodi excommunicato, ca. Is, qui, de ſentent. excomm. in 6.; ſed etiam incurrere interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi celebret ſcienter coram illo, vt patet ex cap. Epiſcopum de priuilegijs in 6 vbi interdicuntur, qui excommunicatos vitandos admittunt ad Diuina officia, ſeu Eccleſiaſtica Sacramenta. Ita Suarez, d. 12. ſect. 1. nu. 10. Sayrus lib. 2. cap. 3. Vgolinus tab. 2. cap. 8. §. 4 Henriquez libro 13. cap 7. nu. 2. Coninchus diſp. 14. dub. 7. num. 50. contra Couarruuiam, cap. Alma Mater 1 parte §. 6 exiſtimãtem hanc pœnam incurri tantummodo à religioſis exemptis. Verum tamen eſt non incurrere irregularitatem, niſi celebret, vel actus Ordinis exerceat, dum eſt interdictus, vt benè inquiunt DD. citati; nam irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Ita DD. citati, quibus adde Filiucium cap. 4 quæſito 6. num 98.

QVARTA PROPOSITIO.

11 QVI intereſt Miſſæ, aut celebrat, dũ ibidem adeſt excõmunicatus toleratus non peccat proſequendo Miſſam. Ita Vgolinus tab. 2. cap. 8. §. 4. Henriquez libro 13. cap. 7. num. 2. & cap. 10. num. 14. Suarez diſp. 12. ſect. 1. num. 11. Sayrus, libro 2. cap. 3. num. 19. & 20. Coninch. num. 52. Filiucius, & alij communiter. Ratio eſt quia nullus tenetur excommunicatum toleratum euitare ex vi excommunicationis; vt patet ex Concilio Conſtantienſi ſæpius relato.

12 Si verò adeſt excommunicatus vitandus, admonẽdus eſt, vt exeat. Ratio eſt quia non poſſumus cum excommunicato vitando participare. Si verò poſt admonitionem noluerit exire, poteſt etiam per vim expelli; quamuis ſit clericus; neque propterea incurritur excommunicatio expellendo Clericum excommunicatum nolentem poſt admonitionem exire. Ita colligitur ex cap. Veniens de ſent. excom. Ratio eſt quia vis non

dici-

Digitized by Google

dicitur iniurioſa, quando infertur ex iuſta cauſa: Ita Coninchus loco citato num. 51. Suarez, Filiucius, & alij DD. cit.

13 Grauior difficultas eſt, quid faciendũ ſit, quando excommunicatus non vult exire, & non poteſt expelli ſine periculo.

Reſpondetur tunc temporis omittenda eſſe Diuina officia, & Miſſam ipſam, modo nondum inchoata ſit Conſecratio; minus enim malum eligitur omittendo Diuina officia, quam exponendo ſe periculo. Secus dicendum eſt ſi iam inchoata, vel perfecta Cõſecratione aduenit, vel aduertitur aduenisse excommunicatus, qui non poteſt expelli ſine periculo; tunc enim Sacerdos proſequi debet ſacrificium vſque ad ſumptionem incluſiuè, eo quod integritas ſacrificij, quæ eſt de iure Diuino, præponderet participationi cum excommunicato. Debent tamen in eo euentu aſtantes ab Eccleſia exire, excepto inſeruiente; alioquin mortaliter peccant participando in Diuinis cum excommunicato vitando. Sacerdos etiam ipſe, ſumpto Sacramento, ſe recipiet in Sacriſtiam, vel in alium locum, ibique poterit reliquas orationes dicendas poſt Communionem perſoluere, vt inquiunt communiter DD. Immò aliqui DD. exiſtimant Sacerdotem non debere omittere ſacrificium, quando excommunicatus vitandus aduenit, vel aduertitur aduenisse tunc temporis, quo inchoatus eſt Canon Miſſæ ab ijs verbis. Te igitur clementiſſime Pater. Ita Suarez, diſp. 12. ſect. 1. Hẽriquez lib. 13. cap. 10. num. 4. Reginaldus nu. 71. & alij Contra Sayrum loco citato num. 19. quorum ſententia mihi videtur ſatis probabilis, eo quod ab ijs verbis videatur aliqua ratione inchoata Conſecratio; Sacerdos autem non debet Sacrificium omittere, ſi inchoata Conſecratione aduertit excommunicatum adeſſe, ſed debet proſequi vſque ad ſumptionem, qua perfecta poterit ſe in Sacriſtiam, vel in alium locum recipere, ibique reliquas orationes perſoluere, vt dictum eſt.

14 Rogabis primò, vtrum Sacerdos, qui poſt inchoatam Miſſam aduertit adeſſe cadauer publici excommunicati, teneatur Miſſam inchoatam relinquere, ſicut tenetur, quando aduertit adeſſe hominem excommunicatum vitandum.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia Sacerdos poteſt ſua priuata intentione nolle participare cum eo cadauere; non tamẽ poteſt aliquod opus circa illud cadauer exercere, v.g. benedicendo, vel orando pro ipſo & cæt. alioquin dicetur cum ipſo communicare. Ita Henriquez, libro 13. cap. 7. Sayrus loco cit. num. 11. Reginald. lib. 32. num. 85. Vgolin. tab. 1. cap. 23. num. 8. & alij.

15 Hinc colligitur, eos, qui interſunt Miſſæ, non teneri diſcedere, dum in Eccleſiam transfertur cadauer excommunicati vitandi; modò ipſi nullam circa cadauer actionem exerceant.

16 Rogabis ſecundò, vtrum Sacerdos, aut alij teneantur Miſſam relinquere, dum excommunicatus vitandus ingreditur Eccleſiam, non vt ibi Miſſam, vel Diuina officia audiat; ſed titulo tranſeundi per Eccleſiam, vel confugiendi ad Eccleſiam cauſa ſecuritatis, ne capiatur à ſatellitibus, vel ſeorſim, & priuatim orandi, &c.

Reſpondeo non teneri Miſſam relinquere; modò excommunicatus non interſit eidem Miſſæ. Ratio eſt quia Sacerdos, & alij aſtantes non dicuntur communicare cum excommunicato; cum excommunicatus nõ adſit formaliter ad audiendam eandẽ Miſſam. Idem dicendum eſt, quando excommunicatus eſt in vna Capella audiens vnã Miſſam, & ego Miſſam facio in alia Capella; tunc enim ego non teneor deſiſtere à Miſſa facienda: cum non dicar communicare cum excommunicato exiſtente in alia Capella, ibique Miſſam alterius Sacerdotis audiẽte. Ita Suarez loco citato ſect. 2. num. 16. Vgolinus, Henriquez, & Sayrus locis citatis, Filiucius tract. 12. cap. 4. quæſito 3. nu. 90. Coninch. num. 53. Reginaldus libro 32. cap. 4. numero 21.

§. II.

Vtrum excõmunicatus peccet aſſiſtendo Diuinis Officijs.

1 *An excommunicatus peccet mortaliter aſſiſtendo Diuinis Officijs.*

2 *Quid intelligatur nomine Diuini Officij, à quo arcetur excommunicatus.*

3 *An excommunicatus poſſit, vel teneatur priuatim recitare Officium.*

4 *An excommunicatus in recitando Officio poſſit ſocium adhibere.*

5 *An excuſetur Capellanus, aut famulus inſeruiens domino excommunicato.*

6 *An excommunicatus priuatim recitans Officium poſſit dicere, Dominus vobiſcum.*

7 *An*

7 *An horæ Canonicæ, & aliæ orationes recitatæ ab excommunicato proſint alijs.*

8 *An excommunicatus priuetur vſu omnium rerum Sacrarum.*

9 *An excommunicatus poſſit benedicere menſa, munire ſe ſigno Crucis, adorare Euchariſtiam, aut illam comitari, vti Imaginibus, &c.*

10 *An excommunicatus poſſit intereſſe concioni.*

11 *An excommunicato liceat concionari.*

12 *An præceptor legens lectionem coram diſcipulis, quorum vnus eſt excommunicatus, teneatur deſiſtere, & an poſſit reſpondere excommunicato interroganti.*

QVatuor principaliter quæram in hoc loco. Primò; vtrùm excommunicatus peccet aſſiſtendo Diuinis officijs. Secundò, vtrum poſſit, & teneatur priuatim recitare Diuina officia. Tertiò, vtrùm excommunicatus priuetur non ſolum aſſiſtentia Diuinorum Officiorum; verùm etiam vſu aliarum rerum ſacrarum. Quartò, vtrùm priuetur concione.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatus non ſolùm peccat mortaliter audiendo Miſſam, ſed & aſſiſtendo Diuinis Officijs; quamuis ſit excommunicatus tantummodò toleratus. Ratio eſt quia facit contrà obligationem cenſuræ in re graui, cap. illud de ver. excom. & cap. 15. de ſent. excom. nec per Concilium Conſtantienſe conceſſus fuit illi fauor communicandi cum fidelibus; quamuis aliis fidelibus conceſſum fuerit priuilegium communicandi cum excommunicatis toleratis in Sacramentis, & aliis quibuſcunque Diuinis.

2 Quæres, quid veniat nomine Diuinorum Officiorum, à quibus arcetur excommunicatus.

Reſpondeo venire non ſolùm Miſſam, verum etiam horas Canonicas, quæ perſoluuntur in Choro, orationem publicam, benedictionem ſolemnem Candelarum, aut oliuarum, aliaſque ſimiles Ceremonias, quæ ſolemniter fiunt ex inſtitutione Chriſti, vel Eccleſiæ; vel quæ ſunt propriæ alicuius ordinis Clericalis, vt eſt Cantus ſolemnis Epiſtolæ, vel Euangelii. Videte Suarez d. 12. ſectione 2. & quæ infra dicam de interdicto. Pilliucinm tract. 12. cap. 4. quæſito 1. nu. 85. & quæſito 5. num. 94.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 EXcommunicatus, ſiue ſit religioſus profeſſus, ſiuè clericus, habens beneficium, vel Ordines Sacros, poteſt, & tenetur priuatim perſoluere horas Canonicas, ſicut tenebatur ante excommunicationem. Ita Nauarr. de horis Canonicis num. 16. & 17. Reginald. lib. 32. num. 20. Coninch. diſp. 14. dub. 7. num. 53. Filiucius quæſito 4. num. 92. Sayrus lib 2. cap 3. num. 3. Suarez loc. cit. num. 13. & alii, quos retuli de horis Canonicis, q. 2. pun. 3. Ratio eſt tum quia par non eſt, vt delinquens commodum reportet ex ſuo delicto. Tum quia cum excommunicatio ſit pœna, non debet conferre immunitatem, & obligationem auferre. Idem dicendum eſt de ſuſpenſo, Irregulari, & degradato, vt patet ex dictis de horis Canonicis pun. 3. citato.

4 Quæres primò, vtrùm excommunicatus in recitando Diuino Officio poſſit ſocium adhibere.

Reſpondeo cum Couar. cap. alma 1. p. §. 3. num. 8. Coninch. num. 55. Suar. Nauar. & aliis locis citatis non poſſe, vt colligitur ex cap. Excommunicatos 11. q. 3. Ratio eſt quia excommunicatio priuat excommunicatum quacumque communicatione; ergo etiam priuat communicatione in Diuinis Officijs, alijſque orationibus perſoluendis. Exiſtimo tamen excõmunicatum non peccare mortaliter adhibendo ſocium in Diuino officio recitando, modo illum adhibeat in priuata recitatione. Ita Auila 2. parte d. 8. dubio 4 Henriquez libro 13. cap. 7. num. 2. Suarez diſp. 12. ſect. 2. num. 18. Vgolinus tab. 1. cap. 13. § 14. Filiucius num. 93. Coninchus diſp. 14 dub. 7. num. 55. & alij. Ratio eſt quia huiuſmodi communicatio videtur leuis reſpectu præcepti, cum fiat priuatim, nec videatur adeo prohibita, ſicut eſt prohibita participatio in Diuinis Officiis publicis, & ſolemnibus; præſertim ſi raro fiat, vt infra dicam.

5 Hinc ſequitur à fortiori, excuſari poſſe Capellanum, aut famulum, qui ratione ſui officij, & muneris inſeruit domino excommunicato in recitatione Diuinis Officiis; ſicut etiam excuſari poteſt ipſe dominus excommunicatus adhibendo famulum; præſertim cum in hoc caſu adſit ratio famulatus, qua non priuatur excommunicatus, vt infra dicam.

6 Aduertendum tamen eſt, excommunicatum,

Digitized by Google

dicitur iniurioſa, quando infertur ex iuſta cauſa: Ita Coninchus loco citato num. 51. Suarez, Filiucius, & alij DD. cit.

13 Grauior difficultas eſt, quid faciendũ ſit, quando excommunicatus non vult exire, & non poteſt expelli ſine periculo.

Reſpondetur tunc temporis omittenda eſſe Diuina officia, & Miſſam ipſam, modo nondum inchoata ſit Conſecratio; minus enim malum eligitur omittendo Diuina officia, quam exponendo ſe periculo. Secus dicendum eſt ſi iam inchoata, vel perfecta Cõſecratione aduenit, vel aduertitur aduenisse excommunicatus, qui non poteſt expelli ſine periculo; tunc enim Sacerdos proſequi debet ſacrificium vſque ad ſumptionem incluſiuè, eo quod integritas ſacrificij, quæ eſt de iure Diuino, prǽponderet participationi cum excommunicato. Debent tamen in eo euentu aſtantes ab Eccleſia exire, excepto inſeruiente; alioquin mortaliter peccant participando in Diuinis cum excommunicato vitando. Sacerdos etiam ipſe, ſumpto Sacramento, ſe recipiet in Sacriſtiam, vel in alium locum, ibique poterit reliquas orationes dicendas poſt Communionem perſoluere, vt inquiunt communiter DD. Immò aliqui DD. exiſtimant Sacerdotem non debere omittere ſacrificium, quando excommunicatus vitandus aduenit, vel aduertitur aduenisse, tunc temporis, quo inchoatus eſt Canon Miſſæ ab ijs verbis. Te igitur clementiſſime Pater. Ita Suarez, diſp. 12. ſect. 1. Hẽriquez lib. 13. cap. 10. num. 4. Reginaldus nu. 71. & alij Contra Sayrum loco citato num. 19. quorum ſententia mihi videtur ſatis probabilis, eo quod ab ijs verbis videatur aliqua ratione inchoata Conſecratio; Sacerdos autem non debet Sacrificium omittere, ſi inchoata Conſecratione aduertit excommunicatum adeſſe, ſed debet proſequi vſque ad ſumptionem, qua perfecta poterit ſe in Sacriſtiam, vel in alium locum recipere, ibique reliquas orationes perſoluere, vt dictum eſt.

14 Rogabis primò, vtrum Sacerdos, qui poſt inchoatam Miſſam aduertit adeſſe cadauer publici excommunicati, teneatur Miſſam inchoatam relinquere, ſicut tenetur, quando aduertit adeſſe hominem excommunicatum vitandum.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia Sacerdos poteſt ſua priuata intentione nolle participare cum eo cadauere; non tamẽ poteſt aliquod opus circa illud cadauer exercere, E. g. benedicendo, vel orando pro ipſo & cæt. alioquin dicetur cum ipſo communicare. Ita Henriquez, libro 13. cap. 7. Sayrus loco cit. num. 11. Reginald. lib. 32. num. 85. Vgolin. tab. 2. cap. 23. num. 8. & alij.

15 Hinc colligitur, eos, qui interſunt Miſſæ, non teneri diſcedere, dum in Eccleſiam transfertur cadauer excommunicati vitandi; modò ipſi nullam circa cadauer actionem exerceant.

16 Rogabis ſecundò, vtrum Sacerdos, aut alij teneantur Miſſam relinquere, dum excommunicatus vitandus ingreditur Eccleſiam, non vt ibi Miſſam, vel Diuina officia audiat; ſed titulo transeundi per Eccleſiam, vel confugiendi ad Eccleſiam cauſa ſecuritatis, ne capiatur à ſatellitibus, vel ſeorſim, & priuatim orandi, &c.

Reſpondeo non teneri Miſſam relinquere; modò excommunicatus non interſit eidem Miſſæ. Ratio eſt quia Sacerdos, & alij aſtantes non dicuntur communicare cum excommunicato; cum excommunicatus nõ adſit formaliter ad audiendam eandẽ Miſſam. Idem dicendum eſt, quando excommunicatus eſt in vna Capella audiens vnã Miſſam, & ego Miſſam facio in alia Capella; tunc enim ego non teneor deſiſtere à Miſſa facienda: cum non dicar communicare cum excommunicato exiſtente in alia Capella, ibique Miſſam alterius Sacerdotis audiẽte. Ita Suarez loco citato ſect. 2. num. 16. Vgolinus, Henriquez, & Sayrus locis citatis, Filiucius tract. 12. cap. 4. quæſito 3. nu. 90. Coninch. num. 53. Reginaldus libro 32. cap. 4. numero 21.

§. II.

Vtrum excõmunicatus peccet aſſiſtendo Diuinis Officijs.

1 *An excommunicatus peccet mortaliter aſſiſtendo Diuinis Officijs.*

2 *Quid intelligatur nomine Diuini Officij, à quo arcetur excommunicatus.*

3 *An excommunicatus poſſit, vel teneatur priuatim recitare Officium.*

4 *An excommunicatus in recitando Officio poſſit ſocium adhibere.*

5 *An excuſetur Capellanus, aut famulus inſeruiens domino excommunicato.*

6 *An excommunicatus priuatim recitans Officium poſſit dicere, Dominus vobiſcum.*

7 *An*

Digitized by Google

7 *An horæ Canonicæ, & aliæ orationes recitatæ ab excommunicato proſint alijs.*

8 *An excommunicatus priuetur vſu omnium rerum Sacrarum.*

9 *An excommunicatus poſſit benedicere menſa, munire ſe ſigno Crucis, adorare Euchariſtiam, aut illam comitari, vti Imaginibus, &c.*

10 *An excommunicatus poſſit intereſſe concioni.*

11 *An excommunicato liceat concionari.*

12 *An præceptor legens lectionem coram diſcipulis, quorum vnus eſt excommunicatus, teneatur deſiſtere, & an poſſit reſpondere excommunicato interroganti.*

QVatuor principaliter quæram in hoc loco. Primò, vtrùm excommunicatus peccet aſſiſtendo Diuinis officijs. Secundò, vtrum poſſit, & teneatur priuatim recitare Diuina officia. Tertiò, vtrùm excommunicatus priuetur non ſolum aſſiſtentia Diuinorum Officiorum; verùm etiam vſu aliarum rerum ſacrarum. Quartò, vtrùm priuetur concione.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatus non ſolùm peccat mortaliter audiendo Miſſam, ſed ét aſſiſtendo Diuinis Officijs; quamuis ſit excommunicatus tantummodò toleratus. Ratio eſt quia facit contrà obligationem cenſuræ in re graui, cap. illud de ver. excom. & cap. 15. de ſent. excom. nec per Concilium Conſtantienſe conceſſus fuit illi fauor communicandi cum fidelibus; quamuis aliis fidelibus conceſſum fuerit priuilegium communicandi cum excommunicatis toleratis in Sacramentis, & aliis quibuſcunque Diuinis.

2 Quæres, quid veniat nomine Diuinorum Officiorum, à quibus arcetur excommunicatus.

Reſpondeo venire non ſolùm Miſſam, verum etiam horas Canonicas, quæ perſoluuntur in Choro, orationem publicam, benedictionem ſolemnem Candelarum, aut oliuarum, aliaſque ſimiles Ceremonias, quæ ſolemniter fiunt ex inſtitutione Chriſti, vel Eccleſiæ; vel quæ ſunt propriæ alicuius ordinis Clericalis, vt eſt Cantus ſolemnis Epiſtolæ, vel Euangelii. Videte Suarez d. 12. ſectione 2. & quæ infra dicam de interdicto. Filiucium tract. 12. cap. 4. quæſito 2. nu. 85. & quæſito 5. num. 94.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 EXcommunicatus, ſiue ſit religioſus profeſſus, ſiuè clericus, habens beneficium, vel Ordines Sacros, poteſt, & tenetur priuatim perſoluere horas Canonicas, ſicut tenebatur ante excommunicationem. Ita Nauarr. de horis Canonicis num. 16. & 17. Reginald. lib. 32. num. 20. Coninch. diſp. 14. dub. 7. num. 53. Filiucius quæſito 4. num. 92. Sayrus lib 2. cap 3. num. 3. Suarez loc. cit. num. 13. & alii, quos retuli de horis Canonicis, q. 2. pun. 3. Ratio eſt tum quia par non eſt, vt delinquens commodum reportet ex ſuo delicto. Tum quia cum excommunicatio ſit pœna, non debet conferre immunitatem, & obligationem auferre. Idem dicendum eſt de ſuſpenſo, Irregulari, & degradato, vt patet ex dictis de horis Canonicis pun. 3. citato.

4 Quæres primò, vtrùm excommunicatus in recitando Diuino Officio poſſit ſocium adhibere.

Reſpondeo cum Couar. cap. alma 1. p. §. 3. num. 8. Coninch. num. 55. Suar. Nauar. & aliis locis citatis non poſſe, vt colligitur ex cap. Excommunicatos 11. q. 3. Ratio eſt quia excommunicatio priuat excommunicatum quacumque communicatione; ergo etiam priuat communicatione in Diuinis Officijs, alijſque orationibus perſoluendis. Exiſtimo tamen excõmunicatum non peccare mortaliter adhibendo ſocium in Diuino officio recitando, modo illum adhibeat in priuata recitatione. Ita Auila 2. parte d. 8. dubio 4 Henriquez libro 13. cap. 7. num. 2. Suarez diſp. 12. ſect. 2. num. 18. Vgolinus tab. 1. cap. 13. § 14. Filiucius num. 93. Coninchus diſp. 14 dub. 7. num. 55. & alij. Ratio eſt quia huiuſmodi communicatio videtur leuis reſpectu præcepti, cum fiat priuatim, nec videatur adeo prohibita, ſicut eſt prohibita participatio in Diuinis Officiis publicis, & ſolemnibus; præſertim ſi raro fiat, vt infra dicam.

5 Hinc ſequitur à fortiori, excuſari poſſe Capellanum, aut famulum, qui ratione ſui officij, & muneris inſeruit domino excommunicato in recitatione Diuinis Officiis; ſicut etiam excuſari poteſt ipſe dominus excommunicatus adhibendo famulum; præſertim cum in hoc caſu adſit ratio famulatus, qua non priuatur excommunicatus, vt infra dicam.

6 Aduertendum tamen eſt, excommunicatum,

Digitized by Google

tum, qui priuatim recitat diuinum officiũ, non poſſe dicere, Dominus vobiſcum; cum hæc non ſint verba priuatæ perſonæ; ſed pertineant ad Diaconum, & Sacerdotem; Immo Suarez num. 15. Nauar. & alii exiſtimant excommunicatum incurrere irregularitatem, dicendo, etiam priuatim, Dominus vobiſcum. Sed hoc non facile admiſerim; nam paruitas materiæ, ſicut excuſat à mortali, ita videtur excuſare ab irregularitate, quæ impoſita eſt ob peccatum mortale; Ita Henriquez libro 13. cap. 7. num. 2. quem refert Sayrus loco cit. n. 5. quãuis hoc ego non inuenerim apud Henriquez. Idem tradit Filiucius num. 93. Auila 2. parte cap. 6. diſp. 4. dub. 6. concl. 3. Coninch. num. 54.

7 Quæres. Secundò, vtrum horæ Canonicæ, aut aliæ orationes publicæ, quas recitat excommunicatus, proſint fidelibus, pro quibus illas recitat, & offert.

Reſpondeo orationes publicas, quæ offeruntur ab excommunicato tolerato, prodeſſe quo ad valorem, quem habent, ex parte Eccleſiæ. Ita Sayrus, Auila, & alii locis citatis, quicquid Filiucius num. 96. in contrarium dicat. Ratio eſt quia Eccleſia tolerat, & permittit excommunicatum toleratum; & conſequenter non intendit irritare illius applicationem. Secus dicendum eſt de orationibus communibus, quæ offeruntur ab excommunicato vitando; nam iſtæ orationes valorem, & fructum habent ex meritis Eccleſiæ; Eccleſia autem non intendit offerre per excommunicatum vitandum, quem nõ tolerat, ſed reijcit, & expellit; conſequenter huiuſmodi orationes non proſunt fidelibus, ſicut neque videntur prodeſſe quo ad valorem ipſius excommunicati, ſiue ſit excommunicatus vitandus, ſiue toleratus; peccat enim conando cum aliis communicare; actio autem peccaminoſa non prodeſt. Ita communiter Doctores.

TERTIA PROPOSITIO.

8 Excommunicatus non priuatur omni vſu rerum Sacrarum. Hæc Propoſitio per ſe patet; poteſt enim excommunicatus priuatim recitare Diuinum Officium, & poteſt ingredi templum, dum diuina officia non recitantur; cum non dicatur cum alijs communicare; immo etiam alij poſſunt priuatim fundere preces in eo loco, in quo adeſt excommunicatus vitandus; tunc enim non dicuntur cum excommunicato participare; cum illas orationes non recitent cũ ipſo excommunicato, nec præſentia excommunicati coniungat orationes per modũ vnius. Secus dicendum eſt, ſi illas recitent cum ipſo excommunicato. Ita Caietanus verbo excommunicatio, Suarez diſp. 12. ſectione 2. num 19. Nauar. cap. 24. num. 16. Sayrus libro 2. cap. 3. num. 9. Henriquez libro 13. cap. 7. num. 2. & alij ſtatim citandi, quamuis aliqui exiſtiment excommunicatum non poſſe ingredi Eccleſiam, eo quod excommunicatus dicatur eijci ab Eccleſia. Verum eiectio excommunicati ab Eccleſia non eſt eiectio ab Eccleſia materiali, ſed à formali, id eſt à cætu, & participatione fidelium; vt benè ait Suarez loco citato num. 5. Filiucius num. 103. Nauar. cap 27. num. 17. Coninch. num. 58.

9 Addo, excommunicatum non ſolũ poſſe priuatim recitare Diuinum Officium, aut ingredi templum, ibique priuatim orare; ſed etiam poſſe more laicorum benedicere menſæ, munire ſe ſigno Crucis, adorare Euchariſtiam, aut etiam illam comitari, dum ad infirmos defertur, modò non recitentur Pſalmi, iuxta Henriq. lib. 13. cap. 7. num. 2. & Sayrum, cap. 3. num. 13. hoc enim modo non dicitur excommunicatus proprie participare cum alijs in Diuinis. Rurſus poteſt excommunicatus vti imaginibus, aliiſque rebus ſimilibus, quatenus inſeruiunt priuatæ diuotioni, & quatenus illis vtitur tanquam priuata perſona ad cultum Dei. Benè tamen addit Vgolinus loco citato cap. 13. §. 14. num. 6 contra Filiucium loco citato, & alios excommunicatum non poſſe ſumere aquam benedictã; eo quod aqua ſit quoddam Sacramentale, & habeat valorem ex meritis Eccleſiæ; excommunicatus autem priuatur meritis, & ſuffragiis Eccleſiæ. Videte Suarez diſp. 12. ſect. 3. num. 8. Nauar. c. 27. num 17. Couarruuiam cap. Alma mater §. 3. num 7. Vgolinum, Henriquez, Auilam, & Sayrum locis citatis, Filiucius lo. cit.

QVARTA PROPOSITIO.

10 Excommunicatus toleratus, aut etiã vitandus poteſt intereſſe concioni. Hæc propoſitio patet: tum quia concio nõ venit nomine Diuinorum officiorum, quæ ſunt prohibita excommunicatis. Tum quia excommunicato non prohibetur communicatio, quæ tendit ad ipſius ſalutem, & ędificationem, vt infra dicam; concio autem tẽdit ad ſalutem excommunicati. Tum quia ſic habetur in cap. Reſponſo de ſententia

ex-

excommunicationis. Ita Suarez loc. cit. nu. 3. Sayrus loco cit. num. 12. Nauar. cap. 27. nu. 136. Vgolinus tab. 2. cap. 8. §. 3. Henriquez lib. 13. cap. 12. Filiucius tract. 12. cap. 4. quæſito 2. num. 86. Reginaldus lib. 32. num 20. Coninchus num. 58. & alii communiter.

11 Addo, licitum eſſe excommunicato tolerato concionari, quando ab aliis petitur ad habendam concionem. Ratio eſt quia hoc non vergit directè in fauorem excommunicati, ſed aliorum, qui nō tenentur euitare excommunicatum toleratum. Peccat tamen excommunicatus ingerendo ſe propria ſponte ad concionandum; quamuis nō incurrat irregularitatem iuxta Suarez ſect. 2. num. 4. Filiucium loc. cit. contra Nauarr. cap. 27. num. 163. nam actus concionandi non eſt actus ordinis, ſed eſt actus, qui etiā laico in neceſſitate committi poteſt, vt infra dicam de interdicto; Irregularitas autē incurritur ab excommunicato, dum exercet actum ordinis.

12 Rogabis, vtrum Præceptor legens lectionem coram multis diſcipulis, quorum vnus eſt excommunicatus vitandus, debeat relinquere opus inceptum, vt vitetur excōmunicatus denunciatus.

Reſpondeo affirmatiuè, ſecluſa alia neceſſitate. Ratio eſt quia vetitum eſt fidelibus communicare, cum excommunicato vitando. Ita Auila 2. par. cap. 6. d. 11. dubio 3. concl. 8. Contra Suarez loc. cit. ſect. 2. num. 5. Henriquez lib. 13. cap. 12. num. 4 Sayrum li. 2. cap. 3. n. 14. Filiucium n. 87. Coninc. d. 14. dub. 7. num. 58. & alios, afferentes neque magiſtrum, neque diſcipulum teneri opus inchoatum intermittere; quia non videntur communicare cum excommunicato; cum vnuſquiſque ſeorſim audiat, nec communiter concurrant, quaſi per modum vnius ad idem opus, ſicut communicant in Miſſa. Sed hoc mihi non probatur; nam re vera omnes conueniunt ad eandem lectionem, & in ea videntur participare.

Addit Henriquez, Magiſtrum poſſe reſpōdere diſcipulo excommunicato vitando interroganti. Sed hoc falſum eſt, vt patet ex noſtra ratione, excepto caſu vtilitatis ſpiritualis, vel conſilij, &c.

Addit Suarez, Coninch. & Filiucius locis citatis magiſtrum excommunicatum toleratum poſſe lectionem facere, quam tenetur ex officio facere, ſi non poteſt per alium ſupplere; alioquin Communitas pateretur damnum, quæ interpretatiuè cenſetur petere lectionem, ad quam habet ius. Hæc doctrina Suarez mihi vera videtur; cum adſit titulus vtilitatis, vel neceſſitatis.

§. III.
Vtrum excommunicatus priuetur Eccleſiaſtica ſepultura.

1 *An excommunicatus priuetur Eccleſiaſtica ſepultura.*

2 *An grauiter peccet ſepeliens excommunicatum in loco ſacro.*

3 *Quid intelligatur per Eccleſiaſticam ſepulturam.*

4 *An excommunicatus ſepeliri poſſit in loco proximo loco ſacro.*

5 *An oſſa excommunicati projicienda ſint è loco ſacro.*

6 *An liceat canere Pſalmos, dum cadauer excommunicati defertur ad ſepulturā. aut recipere oblationes, & eleemoſynas pro excommunicatis.*

7 *An ſepeliri poſſit in loco ſacro, qui fuit abſolutus in foro pœnitentiæ, aut qui dedit ſigna contritionis.*

8 *Quam pœnam incurrat ſepeliens excommunicatum in loco ſacro.*

9 *An ſepeliens excommunicatum in loco ſacro ligetur minori excommunicatione.*

TRia principaliter quæram in hoc loco. Primò, Vtrum excommunicatus priuetur Eccleſiaſtica ſepultura. Secundò, vtrum ſepeliens excommunicatum peccet. Tertiò, vtrum incurrat aliquam pœnam.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatus, qui nondum fuit abſolutus in vita, aut poſt mortem, priuatur Eccleſiaſtica ſepultura. Hæc Propoſitio patet ex cap. Sacris de ſepulturis, & ex Clementina j. eod. tit. Ratio eſt quia excommunicatus priuatur communicatione in ſpiritualibus, ergo etiam priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, qua defunctus aliqua ratione dicitur communicare cum fidelibus, quatenus repræſentat eandem perſonam, & quatenus illa communicatio ſpiritualis refertur ad eandem animam. Ita Suarez d. 12. ſect. 4. num. 2. Auila 2. par cap. 6. d. 10. dubio 6. Toletus, lib. 1. cap. 13. Nauar. cap. 27. num. 23. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. & cap. 11. num. 3. Sayrus, lib. 2. ca. 3. num. 10. Vgolinus

tab.2.de cenſuris,cap.9.§.5. Filiucius tract. 12.cap.4 quæſito 8.Reginal.lib.32.num.26. Coninch.diſp.14.dub.8.num. 59.& alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Sepeliens excommunicatum vitãdum in loco Sacro grauiter peccat, etiam ſi excommunicatus dederit ſigna contritionis. Ratio eſt quia facit contra obligationẽ cenſuræ participando cum excommunicato vitando, illumque donando Eccleſiaſticę ſepulturæ, qua priuatur per excommunicationem. Sepeliens verò excommunicatũ toleratum non videtur grauiter peccare. Ita Suarez loc.cit.num.5 Henriquez, lib.13.ca. 7.Reginald.Filiucius,& alii DD citati,contra Auilam,ca.6. d. 4. dubio 9. & Coninchũ num. 65. Ratio eſt quia in Concilio Conſtantienſi prohibitum eſt tantummodò fidelibus communicare cum excommunicatis nominatim denunciatis,& notorijs Clericorum percuſſoribus; non verò cum excõmunicatis toleratis.

3 Quæres primò, quid intelligatur per Eccleſiaſticam ſepulturam.

Reſpondeo, intelligi ſepulturam in loco Sacro, ideſt in Eccleſia, vel Cęmeterio, vel in alio quocunque loco ad ſepulturam, vel alia Diuina Officia peragenda deſtinato auctoritate Epiſcopi, vel ex conſuetudine; cap.fin.de conſecratione Eccleſiæ.Ita Vgolinus,Suarez,Reginald.Coninch. Filiucius, & alij loc. cit.

4 Ex quo patet, excommunicatum poſſe ſepeliri in loco, qui eſt proximus Cœmeterio vel Eccleſiæ,cum ille nõ ſit locus ſacer.

5 Quæres. Secundò, vtrum oſſa alicuius excommunicati vitandi, quę ſepulta fuerũt in loco Sacro cum alijs fidelibus,ſint è loco Sacro proiicienda.

Reſpõdeo affirmatiuè, vt patet ex dictis de ſacrilegio,modò diſcerni poſſint ab oſſibus aliorum fidelium,cap.Sacris de ſepulturis. Immo Eccleſia, in qua ſepelitur excommunicatus vitandus,remanet polluta, vt diximus de ſacrilegio in primo Decalogi præcepto,& de matrim.ad finem, idemque tradunt præcit.Doctores.

Ex quo ſit, vt in præfata Eccleſia celebrari nequeant diuina officia donec reconcilietur, vt benè Suarez num. 4. Filiucius nu. 205. & alij communiter, & hoc militat etiã dum oſſa excommunicati vitandi ab alijs diſcerni nequeunt: adhuc enim petenda eſt reconciliatio, qua obtenta fieri poſſunt in eo loco diuina officia.

6 Ex dictis colligi poteſt primò, illos peccare, qui Pſalmos concinunt, dum cadauer excommunicati vitandi defertur ad ſepulturam; hæc enim eſt quædam communicatio cum excommunicato vitando, & eſt quidã honor, qui prohibetur exhiberi excommunicato; ſicut etiam prohibitum eſt accipere oblationes,& eleemoſynas pro excommunicato; Cap. Sacris de ſententia excommunicationis: non tamen propter hoc incurritur irregularitas; cum hæc non ſit in iure expreſſa; Irregularitas enim non incurritur, niſi ſit expreſſa in iure. Vide Suarez nu. 15 & Filiucium num.110.& ſeqq.

7 Secundò colligi poteſt,eum,qui in mortis articulo fuit abſolutus ab excommunicatione in foro pœnitentiæ, poſſe ſepeliri in loco Sacro; hic enim re vera fuit abſolutus, ab excommunicatione; conſequenter non afficitur priuatione Eccleſiaſticæ ſepulturæ, qui eſt effectus excommunicationis, vt benè ait Vgolinus loco citato. Qui verò in mortis articulo dedit ſigna contritionis; ſed nondum obtinuit abſolutionem excommunicationis, non eſt ſepeliendus in loco Sacro,donec abſoluatur: adhuc enim effectibus excommunicationis afficitur. Si verò iam fuit ſepultus,non videtur exhumandus ſed quamprimum petenda eſt abſolutio à legitimo ſuperiore, vt fiat dignus Eccleſiaſtica ſepultura, & vt illius oſſa non proijciantur, vt ait Vgolinus loco citato, Sayrus loco citato nu.13. Filiucius nu. 105.& alij.

TERTIA PROPOSITIO.

8 Sepeliens excommunicatum vitandum in loco Sacro incurrit maiorem excommunicationem à qua nequit abſolui donec ſatisfactionem dederit ad arbitriũ Epiſcopi. Ita Auila 2.parte cap.6. d.10. dub.6. Vgolinus loco cit.§.6. Sayrus lib.3. cap.35. num.12.Reginald.Coninch. Filiucius locis cit.& alij, & patet ex Clementina prima de ſepulturis.

Hæc eadem excommunicatio poſita eſt contra ſepelientes interdictos, vel manifeſtos vſurarios.

Verum tamen eſt ad hanc excommunicationem incurrendam requiri.

Primò, vt ſepeliens ſciat mortuum eſſe excommunicatum; vndè ignorans ignorantia etiam craſſa mortuum eſſe excommunicatum excuſat ab excommunicatione: nam in Clementina citata dicitur. Qui ſcienter præſumpſerit. Ita DD.citati.

Secun-

Digitized by Google

Secundò requiritur, inquit Henriquez libro 13. cap. 43. num. 3. Nauar. cap. 27. num. 137. Caietanus ver. excom. cap. 46. Auila loco cit. & alii, vt propriis manibus ſepeliat excommunicatum; nam excommunicatio videtur lata contra ſepelientes; propterea comitantes cadauer, vel cantantes, vel Crucem portantes, vel foueam extruentes; vel mandantes, vel conſulentes non videntur affici hac cenſura, nam cenſura lata contra facientes non comprehendit mandantes, vel conſulentes, quamuis Suarez ſect. 4. Filiucius num. 111. Coninch. num. 68. & Vgolinus loco citato, exiſtiment hac cenſura cōprehendi mandantes. Immo Reginaldus libro 32 num. 19 poſt Vgol. loco citato, non ſolum affici putat mandantes, verum etiam eos, qui non impediunt, cum impedire poſſint. Sed hoc ſine ſufficienti ratione.

Tertiò requiritur; vt excommunicatus, qui ſepelitur, ſit denunciatus excommunicatus, nam in Concilio Conſtantienſi conceſſa eſt fidelibus facultas communicandi cū excommunicatis toleratis.

9 Quæres, vtrum ſepeliens excommunicatum vitandum, non ſolum incurrat maiorē excommunicationem relatam in Clementina prima citata; verum etiam minorem, quam communiter incurrunt participantes cum excommunicato vitando.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia minor excommunicatio videtur commutata in maiorem, nec vlla neceſſitas cogit multiplicare cenſuras; cum odia ſint reſtringēda, vt in ſimili dictum eſt de Matrimonio q. 2. puncto 8. Ita Suarez, diſp. 12. ſect. 2. num. 13. contra Nauar. cap. 27. num. 36. Auilam d. 4. dubio 8. Filiucium loco cit. quęſito 10. num. 110. & alios aſſerentes incurrere etiam minorem excommunicationem.

PVNCTVM IV.
De priuatione, & inhabilitate ad beneficia, & ad eorum fructus.

1 *An valida ſit præſentatio, aut collatio beneficij facta excommunicato.*

2 *An ignorans ſe eſſe excommunicatum validè recipiat beneficium.*

3 *An collatio officij ſecularis facta excommunicato valida ſit.*

4 *An valida ſit collatio penſionis facta excommunicato.*

5 *An recipiens beneficium, vel penſionem in excommunicatione, poſſit percipere fructus.*

6 *An obtinens beneficium in excommunicatione poſſit illud permutare.*

7 *An valida ſint acta per eum, qui obtinuit beneficium in excommunicatione.*

8 *An validè conferatur beneficium illi, qui falsò creditur eſſe excommunicatus.*

9 *An validè acceptetur beneficium ab eo, qui tempore electionis, aut collationis non erat excommunicatus, licèt ſit excommunicatus tempore acceptationis beneficij.*

10 *An beneficium retineri poſſit ab eo, cui facta fuit collatio tempore excommunicationis, ſed eam acceptauit poſt obtentā abſolutionem.*

11 *Quid præſtare debeat, qui obtinuit beneficium, aut penſionem in excommunicatione.*

12 *An excommunicatus occultus teneatur ſe manifeſtare, ne acceptet beneficium.*

13 *Quomodo ſe gerere debeat elector, qui occultè nouit, eum, qui eſt eligendus, eſſe excommunicatum.*

IN hoc puncto duo principaliter quæram. Primò, vtrum collatio beneficij, vel penſionis facta excommunicato ſit valida. Secundò, vtrum excommunicatus, qui lapſus eſt in excommunicationem poſt obtentum beneficium careat fructibus beneficii.

§. I.
Vtrùm valida ſit collatio beneficij, vel penſionis facta excōmunicato.

QVatuor principaliter agam in hoc loco. Primò, vtrum ſit valida collatio beneficij. Secundò, vtrum ſit valida collatio penſionis. Tertiò, vtrum ſit valida acceptatio beneficij facta ab excommunicato, qui nō erat excōicatus tpe collationis vel præſentationis, ſed ſolum tēpore acceptationis; & vtrum ſit valida acceptatio facta poſt abſolutionem excommunicationis ab eo, qui erat excommunicatus tempore collationis, vel præſētationis. Quartò, quid faciendum ſit ab excommunicato in electione, vel collatione beneficii, aut poſt collationem.

Digitized by Google

PRIMA PROPOSITIO.

1 COllatio, & præſentatio beneficij facta excommunicato, quamuis tolerato, inualida eſt. Hęc Propoſitio patet, tum ex cap. Poſtulaſtis de Clerico excommunicato. Tum quia, cum excommunicatus ſit ſuſpenſus ab executione ſui officii, vt patet ex cap. Si celebret de Clerico excommunicato miniſtrante æquum eſt, vt Eccleſia irritet collationem factam excommunicato, qui non poteſt officiū, & munus ſuum exercere. Ita Nauar.cap.27.num.21. Vaſquez tractatu de excommunicatione dub. 6. vbi plures alios refert cum antiqua deciſione Rotæ 363. in qua hoc declaratum fuit, tam de excommunicatione à iure, quam de excommunicatione ab homine; nam iura abſolutè, & indiſtinctè loquuntur. An verò innocens, in quem ſententia excommunicationis prolata fuit ſecundum allegata, & probata, validè recipiat beneficium, patet ex ſupra dictis validè recipere: Hic enim re ipſa non eſt excommunicatus, vt benè docet Suarez, tomo 5. diſp.4. ſect.6 Reginaldus num.47. & alii, quos ſupra retuli diſp.1.quæſt.1.puncto 10. An vero validè priuetur beneficio, ſi res ad forum externum deferatur, vt probetur nocens; diſſenſio eſt inter DD. de qua re alibi.

2 Quæres primò, vtrum excommunicatus, inuincibiliter ignorãs ſe eſſe excommunicatum, validè recipiat beneficium.

Reſpondet M. Nauar. cap. Fratres de Pęnitentia, diſtinct. 5. num. 4. & alii validè recipere.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum communi DD. ſententia Leſſii, lib. 2. cap 34. dub. 22. num. 127. Sayri, libro 2. cap. 5. num. 8. Filiucius num 115. Coninchus dubio 9. num. 70. Suarez loco citato. Auilæ, Hẽriquez, Vgolini, & Vaſquez locis citatis, inualidè recipere. Ratio eſt quia, quamuis ignorantia excuſet à noua culpa, à noua pęna, & à noua cenſura; non tamen facit actũ validum, qui alias erat inualidus; cap. Apoſtolicæ de Clerico excommunicato.

An verò huiuſmodi excommunicato proſit regula de triennali poſſeſſore, conſtat ex dictis de beneficijs cum Nauarro, Garzia, & alijs.

3 Quęres ſecundò, vtrum ſicut collatio beneficii facta excommunicato eſt inualida, ita, ſit inualida collatio officii Eccleſiaſtici, vel ſecularis habentis adnexam iuriſdictionem, vt Principatus, Præturæ, &c.

Reſpondeo inualidam eſſe. Ita Vgolin. tabula 2. cap. 13. §. 3. Reginaldus num. 28. & 43. Sayrus loco citato num. 36. Auila 2. par. cap. 6. diſp. 6. dub. 7. ad finem, & alii contra Suarez, diſp. 16. cap. 2. num. 1 & Filiucium num. 118. qui hoc admittunt in officiis Eccleſiaſticis, nõ vero in ſecularibus. idem tradit cap. 6. quæſito 10 num. 165 & cap. 7. quęſito 3. num. 173. & contra Coninchum diſp. 14. dub. 11. num. 106. aliter ſentientes de officiis ſecularibus. Ratio eſt tum quia prohibito vno, prohibitum etiam cenſetur id, per quod ad illud peruenitur Lege Oratio. ff. de ſponſalibus; cum ergo prohibitum ſit excõmunicato actus dignitatis ſecularis exercere, videtur etiam prohibitum ad dignitatẽ peruenire. Tum quia hoc idem habetur, ca. Venerabilem de electione. Verum in hac doctrina duplex exceptio facienda eſt.

Prima eſt, quando Summus Pontifex confert dignitatem alicui, quem ſcit irretitum eſſe excommunicatione: tunc enim collatio dignitatis cenſetur valida, eo quod Summus Pontifex pręſumatur velle cum eo diſpenſare, vt patet à ſimili ex dictis de oratione, & ex infra dicendis de irregularitate.

Secunda eſt, quando aliquis ex Teſtamẽto, vel ab inteſtato acquirit aliquod dominium temporale, cui eſt adnexa iuriſdictio, & dignitas. Ratio eſt tum quia acquiſito principali acquiritur etiam acceſſorium. Tum quia iura non irritant acquiſitionem dominii temporalis, conſequenter nec irritant iuriſdictionem illi adnexam: quamuis excommunicatus, non poſſit pro tempore excommunicationis actus iuriſdictionis exercere.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 COllatio penſionis facta excommunicato titulo clericali eſt inualida. In hac Propoſitione non conueniunt omnes DD. nam Auila loco cit. dub. 5. & alii exiſtimant validam eſſe. Tum quia iura dicunt inualidam eſſe collationem beneficii; penſio autem nõ eſt beneficium: Tum quia odia reſtringenda ſunt, nõ amplianda. Coninchus diſp. 14 dub 9 ad finem allatis aliorum ſententiis, ad nullum ſe determinat, dicens difficile iudicari poſſe quænam vera

ſit

Digitized by Google

ſt. Ego verò cum probabiliori, & communiori DD. ſententia cenſeo collationem penſionis, factam excommunicato, inualidã eſſe, modo ſit penſio tituli Clericalis, nõ ſecularis. Ita Sayrus loco cit. nu. 15. Leſſius loco cit. Vgolinus loco citato §. 2. nu. 8. Vaſquez dub. 6. Henriquez, lib. 13. cap. 13. num. 3. littera N. Reginaldus libro 32. num. 41. & ſeq. Suarez tom. 5 diſp. 13. ſect. 1. num. 9. Filiucius cap. 5. quæſito 4. Gigas, & alij quos retuli de penſionibus puncto 5. num. 6. vbi etiam quæſiui vtrum excommunicatus, vel irregularis grauiter peccet petendo penſionem, & alij. Ratio eſt tũ quia excommunicatus, ſicut eſt incapax aliorum priuilegiorum; ita etiam videtur incapax penſionum. Tum quia obtinenti penſionem à Summo Pontifice concedi ſolet abſolutio cenſurarũ ad hunc effectum, vt ſit capax penſionis; ergo ſignum eſt excommunicatum incapacem eſſe penſionis; alioquin fruſtra concederetur abſolutio ad hunc effectum; niſi fortè dicas concedi ſolum pro validitate reſcripti, vt dicetur de beneficijs tit. de immunit. ab excommunicatione.

5 Ex dictis colligi poteſt primò, excommunicatum, qui obtinuit beneficium, vel penſionem tituli clericalis, nõ poſſe fructus percipere; nullum enim ius ad illos habet. Ratio eſt quia ius ad fructus beneficij acquiritur per collationem validam; ſed collatio beneficij facta excommunicato eſt inualida; ergo excõmunicatus nullum ius acquirit ad fructus beneficij obtenti tempore excommunicationis. Ita DD. citati obſeruant tamen Henriquez lib. 13. cap. 3. num. 3. & Coninchus nu. 71. beneficiarium, qui poſtea beneficium legitimè obtinet poſſe ſibi fructus antea perceptos retinere, modo beneficij onera ſuſtinuerit per ſe vel per aliũ, quia fructus beneficij vacantis cedunt ſucceſſori.

6 Secũdò ſequitur eum, qui obtinuit beneficium tempore excõmunicationis, non poſſe, illud permutare cũ altero; nullum enim ius habet in beneficiũ, & quamuis ſuperior poſſit beneficium conferre, nihilominus de facto nõ confert, niſi cauſa permutationis; cum autem permutatio non ſit valida, eo quod permutans nõ habeat ius in beneficio, ſequitur nec ipſam collationem eſſe validã. Quocirca prædictus excommunicatus non poteſt vllum beneficiũ obtinere; non primũ; cum illud inualidè receperit ratione excommunicationis; non ſecundum, quia illud obtinuit cauſa permutationis, quam diximus inualidam eſſe. Et hoc confirmatur ex regula Cancellariæ 39. Ita Sayrus, libro 2. cap. 5. num. 14. Couar cap. Alma 1. par. §. 7. num. 2. verſ. 5. Sãchez in opere morali lib. 2. cap. 28. num. 33. Filiucius nu. 122. Vaſquez, Auila, & alij locis citatis.

Verum quæ diximus videntur ſolum militare in beneficijs obtentis ab inferioribus Summo Pontifice, & non in beneficijs obtentis à Summo Pontifice, cum litteris Pontificijs Sũmus enim Pontifex cum litteris, & priuilegijs ſolet ſimul concedere abſolutionem ab omnibus cenſuris ad hũc effectũ, vt priuilegium ſortiatur ſuum effectum, & ſit valida beneficii collatio obtenta cum eo priuilegio, exceptis quibuſdam caſibus, ad quos non videtur ſeſe extendere huiuſmodi abſolutio contenta in priuilegio.

Primus eſt caſus excommunicationis ob hæreſim contractæ, à qua non præſumitur Summus Pontifex velle abſolutionem impendere; quamuis in priuilegio dicatur ab omnibus cenſuris. Ratio eſt quia in generali conceſſione nõ veniunt ea, quæ ſuperior non eſſet in ſpecie veriſimiliter conceſſurus ſi ſpecialiter peterentur, cap. In generali, de reg. iur. Summus autem Pontifex veriſimiliter non concederet abſolutionem excommunicationis ob hęreſim contractæ, ſi ſpecialiter peteretur. Ita Suar. diſp. 3. ſect. 1. n. 3. & 30. Couarruuias cap. Alma mater 1. p. §. 11. num. 15. vbi refert Felinum, Innocentium, & regulam Cancellarię. Idem mihi dicendum videtur de caſib. contentis in Bulla Cœnæ, ad quos reduci poſſunt caſus relati à Sayro, lib. 2. cap. 5. num. 13. vt eſt caſus incẽdij, violationis Eccleſiarũ, libertatis Eccleſiaſticæ, aut falſificationis litterarum Apoſtolicarum. Vide dicenda puncto vlt. num. 1.

Secundus caſus eſt excommunicationis, in qua quis inſorduit per annum, hic enim videtur male ſentire de fide, conſequenter in eo eadem videtur militare ratio, quæ in hęretico. Filiucius tamen, & alij abſolutè, & indiſtinctè loquuntur, & nullos caſus excipiunt.

7 Tertiò, ſequitur acta per eum, qui obtinuit beneficium in excõmunicatione, inualida eſſe, ſi loquamur de actibus iuriſdictionis, vel officij. Ratio eſt quia acta ſine iuriſdictione, & poteſtate ſunt inualida; huiuſmodi autem beneficiarius caret poteſtate, & iuriſdictione, quæ obtineri ſolet cum beneficio; niſi fortè adſit error communis cũ titulo colorato; tunc enim valida ſunt acta

Digitized by Google

per excommunicatũ, eo quod Ius ſuppleat defectum Iuriſdictionis, Lege barbarius, ff. de officio prætoris. Ita Suarez diſp. 13. ſect. 1. num. 31. Auila 2. parte cap. 6. diſp. 6. dub. 7. vbi citat Syluestrum, & Nauarrum. Valida etiam ſunt acta per beneficiarium, qui lapſus eſt in excommunicationem poſt obtentum Beneficium, modò ſit excõmunicatus toleratus. Ratio eſt tũ quia huiuſmodi excommunicatus validè retinet beneficium, nec illud amittit per lapſum in excommunicationẽ, vt benè ait Nauar. cap. 27. nu. 209. conſequẽter retinet iuriſdictionem, quæ cõſequitur beneficium. Tũ quia, quæ agit excõmunicatus toleratus, validè agit, modo habeat titulum verum, vel coloratum cum errore communi abſq; impedimento iuris naturæ; vel diuini vt patet ex dictis de matrimonio; beneficiarius autem, qui lapſus eſt in excommunicationem poſt cõſecutionem beneficij, retinet verum titulum beneficij.

8 Quartò, validam eſſe collationem beneficij, factam illi, qui tempore collationis credebatur excommunicatus, ſed poſtea re vera cognoſcitur nõ eſſe excommunicatus; non enim afficitur effectibus excommunicationis, qui re vera nõ exiſtit in excommunicatione. Iuxta regulam iuris non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum. Ita Vgolinus loco cit §. 1. num. 2. Idem ſentire videtur Suar d. 13. ſect 2. n. 19.

Quinto ſequitur eum, qui beneficium excommunicato confert, vel acceptat in excõmunicatione grauiter, peccare; facit enim contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui: immo conferenti impoſita eſt pena ſuſpenſionis comminatoria, cã. poſtulaſtis de cler. excom. vide Suarez loco citato ſect. 1. n. 12. Filiucium loc. cit. quæſito 5. Coninc. nu. 76.

TERTIA PROPOSITIO.

9 VAlidè acceptatur beneficium, ab eo, qui tẽpore collationis, & electionis non erat excommunicatus, licet ſit excommunicatus tempore acceptationis beneficii, quare ſi hodie E. g. conferatur beneficium Titio, & Titius craſtina die incidat in excõmunicationem, eaque cõtracta, & nondum ablata acceptet Beneficium, validè acceptat. Ita Vgolinus tab. 2. cap. 13. §. 1. n. 1. Sayrus lib. 2. ca. 5. num. 11. Gomez in tractatu expectatiuarum num. 60. Couarruuias cap. Alma mater 1. par. §. 7. num. 4. notabili 12. Auila 2. par. cap. 6. d. 5. dub. 8. Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 6. num. 9. Flaminius Pariſ. de reſignat. lib. 10. quæſt. 8. nu. 39. Rota deciſ. 195. de ſentent. excomm. in nouis. Azor. 2. parte lib. 7. cap. 23. quæſito 5. ſub finem Filiucius nu. 120. & ſeq. & alii. Contra Suarez diſp. 13. ſect. 1 nu. 17. & diſp. 14. ſect. 2. num. 34. vbi Idem ſentit de poſſeſſione beneficii, & contra Vaſquez ſibi contrarium de beneficiis cap. 4. dubio 2. contra Coninchum nu. 78. Hęc propoſitio patet, tum ex deciſione Rotę, quam citat Couarruuias loco citato. Tum quia iura ſolum irritant collationem, & electionem beneficii, non verò acceptationem; ergo acceptatio valida eſt; cũ verſemur in materia odioſa, quæ non eſt extendenda ad caſus non expreſſos in iure. Tum quia ita videtur vſu receptum. Tum, quia Canonicus excommunicatus validè poteſt optare præbendam meliorem, vt ait Vgolinus tab. 2. cap. 13. §. 2. num. 15. Sayrus lib. 2. cap. 6. num. 13. & alii contra Filiucium num. 21. & non nullos alios recẽtiores; Ergo etiam validè acceptat beneficium.

10 Grauior difficultas eſt, vtrum beneficium ab eo retineri poſſit, cui facta fuit electio, præſentatio, vel collatio, tempore excommunicationis; ſed ipſe obtenta excommunicationis abſolutione beneficii collationem, præſentationem, aut electionem acceptauit.

Reſpondeo retineri nõ poſſe. Ita Leſſius lib. 2. cap 34. dubio 22. num. 119. Coninch. diſp. 14. dub. 9. num. 74. & alii communiter. Ratio eſt tum quia beneficium retineri non poteſt ſine titulo; in hoc autem caſu titulus electionis, & præſentationis eſt inualidus, vtpotè collatus excommunicato, qui per excommunicationem factus eſt ad illum inhabilis. Tum quia fruſtra videretur impoſitus iſte effectus excommunicationis; quilibet enim excommunicatus differre poſſet acceptationem, donec eſſet abſolutus.

Dices, electionem virtualiter perſeuerare vſque ad tempus acceptationis; cum autem tempore acceptationis acceptans ſit abſolutus ab excommunicatione, ſequitur validè acceptare, & conſequenter poſſe beneficium retinere.

Reſpondeo prædictam electionem non dici virtualiter perſeuerare, cum ſit facta excommunicato. Ratio eſt tum quia non firmatur tractatu temporis quod ab initio nõ ſubſiſtit, Lege ab initio. ff de regulis iuris, cum autem electio à principio non eſſet valida, non poteſt virtualiter perſeuerare; aut fieri valida per acceptationẽ, niſi de no-

uo

nó iteretur. Tum quia collatio beneficij, nondum vacantis, nó eſt valida, nec virtualiter dicitur perſeuerare; quãuis beneficium vacet poſt collationem, ſed noua opus eſt collatione; ergo idem dicendum eſt in propoſito caſu. Tũ quia ſequeretur collationẽ beneficij factam excommunicato fieri validam poſt obtentam legitimam abſolutionem excommunicationis abſque noua collatione; ſed hoc eſt falſum, vt benè ait Vgolinus loco citato, Henriquez cap. 13. num. 1. Sayrus loco cit. nu. 7. & alij; ergo etiam falſum eſt beneficium retineri poſſe ab eo, qui illud acceptauit poſt abſolutionem excommunicationis, qua detinebatur tempore collationis, aut electionis, aut præſentationis.

Quamuis hæc ſententia verior ſit, & probabilior; nihilominus non exiſtimo improbabilem ſententiam Doctorum afferentiũ, validam eſſe electionem, & præſentationẽ factam tempore excommunicationis; ſed acceptatã poſt obtentam excommunicationis abſolutionem, modo tempore acceptationis electores, & præſentatores permãſerint in ſua prima voluntate. Ratio eſt quia prior electio, & præſentatio videtur ratificari, & approbari per continuationem, ſeu permanentiam in prima voluntate. Ita ſenſit Henriquez cap. 13. de excommunicatione num. 1. littera D. Couarruuias, & alij apud Sanchez lib. 8. de matrim. diſput. 7. num. 12.

QVARTA PROPOSITIO.

11 Excommunicatus, qui obtinuit beneficium, vel penſionem eo tempore, quo detinebatur vinculo excommunicationis, petere debet abſolutionem excommunicationis, eaque obtenta curare debet, vt beneficium ſibi de nouo cõferatur ab eo, ad quem pertinet illius beneficii collatio. Ratio eſt quia prior collatio fuit inualida, & perinde eſt, ac ſi facta non fuiſſet. Ita Nau. cap. 27. num. 21. Sayrus loco cit. num. 7. ad finem, & nu. 23. Suarez d. 13. ſect. 2 Filiucius num. 128. Reginald. num. 49. & ſeq. Coninchus num. 75. & alij.

Hinc ſequitur excommunicatum, qui durante excommunicatione obtinuit beneficium, cuius collatio, tunc temporis pertinebat ad Epiſcopum, non poſſe diſpenſationẽ retinendi beneficium ab Epiſcopo obtinere ſi perſeuerauit in excommunicatione, vſq; ad eum menſem, in quo beneficii collatio pertinet ad Sedem Apoſtolicam, nam curare debet, vt beneficium ſibi conferatur ab eo, ad quem pertinet talis beneficii collatio.

12 Sed modo difficultas eſt, quomodo ſe debeat gerere excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficii, vtrum ſcilicet teneatur manifeſtare ſuam excõmunicationem, quoties aliter non poteſt ſe retrahere ab acceptione beneficii, quam manifeſtãdo excommunicationẽ qua detinetur.

Reſpondeo cum Suarez loco citato ſect. 1. nu. 11. & aliis, debere ſe alio honeſto titulo excuſare, ſi poteſt; non enim tenetur ſe ipſum prodere. Si vero non poteſt ſeſe alio iuſto titulo excuſare, videndum eſt, an manifeſtatio excommunicationis futura ſit ſcãdalo, vel infamiæ. Si non eſt futura ſcandalo, vel infamiæ, tenetur ſe excuſare manifeſtando excommunicationem. Ratio eſt quia quilibet tenetur obedire Eccleſiæ, & ſeruare effectus cẽſuræ, quoties poteſt abſque graui ſuo, vel proximi detrimento; ſi verò periculum imminet infamiæ, vel ſcandali, non tenetur ſuam excommunicationẽ prodere; nam Eccleſia non obligat cum tanto incommodo; quare in huiuſmodi caſu acceptato beneficio, debet quamprimum occultè petere diſpenſationem.

13 Hinc colligitur, quomodo ſe gerere debeat elector, qui occultè nouit extra Confeſſionem, eligendum ad beneficium adſtrictũ eſſe occulta excommunicatione; nam ſi occultè dantur ſuffragia ad illum eligendum, debet ſuffragia denegare; cum ſciat illũ eſſe beneficii incapacem Si verò ſuffragia publicè feruntur; E. g. in voce, ita vt ab omnibus exaudiantur, non poteſt ſuffragium denegare, niſi habeat aliam cauſam publicam ſufficientem ad denegandum ſuffragium. Ratio eſt quia non poteſt publicè occultũ excõmunicatum infamare, aut cæteris ſcandali cauſam præbere. Ita Suarez, d. 13. ſect. 1. & alii.

§. II.

Vtrum beneficiarius, qui poſt obtentum beneficium labitur in excommunicationem, ſit priuatus fructibus beneficij.

1 *Quid intelligatur nomine diſtributionis.*
2 *An qui ligatur excommunicatione poſt conſecutionem beneficij, priuetur fructibus.*
3 *An Capellanus, aut Curatus poſſit recipere*

fructus beneficij in excommunicatione, præſtando munera ſua.

4 *An Capellanus excommunicatus celebrando, & Canonicus aſſiſtendo Choro poſſit percipere omnes fructus.*

5 *An iniuſtè excommunicatus poſſit percipere fructus, & diſtributiones.*

6 *An iniuſtè excommunicatus poſſit repetere diſtributiones, quæ fuerunt collata alijs Canonicis.*

7 *An excommunicatus poſſit recipere diſtributiones, quando per ipſum non ſtat, ne abſoluatur.*

EX dictis in præcedēti §. conſtat eum, qui obtinuit beneficium tempore excommunicationis, nō poſſe fructus beneficii percipere. Sed in pręſenti Paragrapho triplex ſupereſt difficultas examinanda. Prima eſt vtrum, qui lapſus eſt in excommunicatione poſt beneficii conſecutionē careat fructibus beneficii. Secunda vtrum excommunicatus poſſit recipere fructus, & diſtributiones, qñ ob iniuſtam excommunicationem cogitur abeſſe à choro, & nō poteſt munus ſuum perſoluere. Tertia, vtrum excommunicatus poſſit percipere diſtributiones, quando per ipſum non ſtat ne abſoluatur. Sed prius.

1 Notandum eſt nomine diſtributionum intelligi eam partem, quæ conferri ſolet aſſiſtentibus choro; nomine verò fructuum beneficii intelligitur quidquid datur titulo beneficij, ſiue ſit decima, ſiue oblationes, ſiue diſtributiones, ſiue prouentus ex fundis Eccleſię prouenientes, aut aliundè. Intelligitur etiam penſio Eccleſiaſtica; nam pēſio venit nomine prouentus Eccleſiaſtici. Secus dicendum eſt de fructibus, qui percipiunt ex bonis patrimonij, quamuis ea bona fuerint aſſignata in titulum ad ordines ſuſcipiendos; nā huiuſmodi bona ſunt merè temporalia; conſequenter acquiſito beneficio poſſunt vendi, nec committitur Simonia in illorum venditione. Ita Suarez loco citato nu. 21. Auila 2. parte cap. 6. d. 6. dub. 2. Filiucius tract. 12. cap. 5. nu. 131. & alij communiter.

PRIMA PROPOSITIO.

2 BEneficiarius, qui lapſus eſt in excommunicationem poſt beneficii conſecutionem, non eſt priuatus fructibus, vel redditibus, vel diſtributionibus beneficij, conſequenter neque tenetur eos à ſe ſpontè abdicare, modo exequatur onera, & officia beneficij, ſiue excōmunicatus ſiue Curator Animarum, ſiue ſit Canonicus, ſiuè habeat beneficium ſimplex. Ita Sanchez lib. 3. diſp. 51. num. 12. Coninch. d. 14. dub. 9. nu. 80. & ſeq. vbi de hac re fusè diſputat, & ad argumēta in contrarium reſpondet Petrus Nauarrus libro 2. de reſtitutione c. 2. num. 238. pagina mihi 78. Vaſquez de beneficijs, c. 4 §. 3. dub. 4 num. 129. Auila loco citato dub. 1. concluſ. 2. Syluester, & alij apud P. Nauar. apud Garziam de benef. 7. parte cap. 13. nu. 90 & ſeq. apud Filiucium quæſito 6. num. 129. contra Suarez, diſp. 13. ſect. 2. nu. 4. Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 4. Sayrum, lib. 2. cap. 5. num. 24. Vgolinum tab. 2 cap. 12. & Alexandrum Moneā de diſtributionibus parte 2. quæſt. 15. num. 22. & Filiucium loco cit. Couar. 3. var. cap. 13. num. 8. Reginald. lib. 32. num. 36. & ſeq. Ratio eſt tum quia nullo iure probari poteſt beneficiarium, qui obtento beneficio lapſus eſt in excommunicationem, ipſo facto priuatum eſſe fructibus beneficij; nam in capite Paſtoralis, §. Verum, habetur verbum, ſubtrahuntur, quod non ſignificat priuationem ipſo facto, & ante ſententiam Iudicis, ſed potius connotat actionem faciē dam à Iudice, qui in præfato ca. paſtoralis, inſtruitur quid facere debeat; ergo excommunicatus non remanet ipſo facto priuatus fructibus beneficij ante ſententiam Iudicis; nam ex doctrina tradita de legibus, reus nō tenetur propria ſpontè pęnam ſubire ante ſentētiam Iudicis, quando ad executionem pœnæ aliqua requiritur actio; niſi aliter conſtet de voluntate Iudicis obligantis reū ad pœnam ſubeundam, non expectata iudicis ſententiam. Tum quia verſamur in materia odioſa, & pœnali, quæ mitius interpretanda eſt, quantum fieri poteſt. Quare dicendum eſt excommunicatum non amittere fructus beneficij, modo ſuum præſtet officium; quamuis enim quo ad Deum non rectè præſtet ſuum officium; nihilominus quo ad Eccleſiam facit, quod ab ipſa præcipitur vt recipiantur fructus. Si verò nō præſtat officium, & onera beneficij, amittit fructus; quia nullo titulo poteſt eos retinere; beneficium enim datur propter officium, & datū ob cauſam retineri non poteſt cauſam non ſubſecutam. Ita Coninchus nu. 71. Vaſquez num. 231. & alij DD. cit.

3 Hinc ſequitur primò, Capellanum excommunicatum toleratum lucrari fructus beneficij celebrando. Idem dicendum eſt de Curato adminiſtrante Sacramenta, & de Canonico excommunicato tolerato aſſiſtēte diuinis officijs, iuxta Vaſquez, ca. 3. de beneficiis

neficijs §. 4. Pet. Nauar. & Henriq locis cit. Coninchus dub. 9. num 83. ad finem. Contra Monetam loco cit. num. 25.

4 Secundò, Capellanum excommunicatū vitandum non poſſe celebrando percipere omnes beneficij fructus; nam illius celebratio, & Sacrificium non prodeſt quo ad valorē, quem habet Sacrificium ex parte Eccleſiæ, vt ſupra oſtendimus; conſequenter nō dicitur præſtare officium ſuum. Idem dici poteſt de Canonico excommunicato vitādo aſſiſtendo Choro; hic enim non videtur poſſe diſtributiones percipere; eo quod diuinum Officium ab eo perſolutū non videatur prodeſſe, cum Eccleſia repellat, & nolit per ipſum orare. Videte quæ diximus de Horis Canonicis loc. cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 INiuſtè excommunicatus, qui ob iniuſtam excōmunicationem cogitur abeſſe à Choro, nec poteſt præſtare ſuum officiū videtur poſſe percipere fructus, & diſtributiones. Ita Henriquez libro 13. cap. 13. nu. 4. Auila loc. citato dub. 1. concl. 1. P. Nauar. loco cit. Eman. Sà ver. beneficium num. 48. Moneta de diſtributionibus parte 2. q. 15. Filiucius num. 133. & 140. & alij. Ratio eſt tum quia priuatio diſtributionum eſt pœna; pœna autem nō videtur ſubeunda ab eo, qui non delinquit cap. Sicut dignum de homicidio. Tum quia nullus debet incommodum, & damnū pati abſque ſua culpa, & ob iniuſtam alterius actionem. Idem dicendum putat Emanuel Sà loco citato de eo, qui iuſtè detinetur impedimento, modo adſit in oppido, vt de iniuſte detento in carcere, &c. Hanc eandem doctrinam P. Nauarrus contra Couarruuiam 3. variarum cap. 13. Emanuelem Sà, Monetam, & alios, extendi ad iniuſtè excommunicatum, qui ante excommunicationem non conſueuerat intereſſe Diuinis officijs; ſicut etiā infirmus, inquit P. Nauarrus, qui ante infirmitatem non ſolebat aſſiſtere choro, poteſt pro tempore infirmitatis percipere diſtributiones. Ratio eſt tū quia, quamuis alias non conſueuerit intereſſe; nihilominus mutata voluntate poterat intereſſe; & quamuis antea haberet animum non aſſiſtendi; nihilominus poterat animo depoſito aſſiſtere. Tum quia animus internus non punitur ab Eccleſia. Tum quia in iure decernitur abſolutè infirmum poſſe diſtributiones percipere.

Verum ego cenſeo, non eſſe laxandas habenas in hac materia; cum vſu receptum videatur, vt diſtributiones ijs ſolum conferātur, qui interſunt Diuinis Officiis, niſi abſint ob infirmitatem, vel neceſſitaté corporalem, vel in vtilitatem propriæ Eccleſiæ de conſenſu Capituli, cap. Conſuetudinem de Clerico non reſidente. Quid verò ſentiendum ſit de Canonico infirmo, qui ante infirmitatem non conſueuerat intereſſe.

Reſpondetur in noſtra Prouincia nō poſſe diſtributiones percipere pro tempore infirmitatis; ita ſancitum eſt in noſtris Concilijs prouincialibus de iis, quæ pertinent ad diſtributiones, & de hac re ſatis egimus in tract. de horis Canonicis.

6 Ex dictis cum communi DD. ſententia colligi poteſt, eum qui iniuſtè fuit excommunicatus, poſſe, poſtquam cōſtiterit de iniuſta excommunicatione, aut alia cenſura, repetere diſtributiones, quæ tempore cenſuræ fuerant collatæ alijs Canonicis aſſiſtentibus Choro; nam Canonici acquiſierunt Ius tantummodo imperfectum, & reuocabiliter; vt inquiunt communiter DD. apud Alexandrum Monetam loco citato, nu. 44. Contra Vgolinum de cenſuris tab. 2. cap. 12 num. 4. & Filiucium nu. 133. aſſerentes iniuſtè excommunicatum debere diſtributiones repetere ab eo, qui ipſum iniuſtè excommunicauit. Hinc etiam patet quid dicendum ſit ex dictis de eo, qui ob iniuſtam accuſationem coactè abfuit, vt patebit ex dictis de beneficijs.

Quod dictum eſt de diſtributionibus, pari ratione dicendum arbitror de fructibus: nam ſi fructus alicui ob iniuſtā excommunicationem ſubtracti ſunt, cognita excommunicationis iniuſtitia repeti poſſunt ab eo, qui eos tenet, eoſque nondum bona fide cōſumpſit, aut ſi conſumpſit, factus eſt in ipſis ditior: ſi verò hic conſumpſit, nec factus eſt ditior repetendi ſunt à Iudice: Immo hic tenetur illos in conſciētia reſtituere, ſi non ſeruato iuris ordine, aut mala fide excommunicauit; tenetur enim ratione actionis iniuſtæ. Secus ſi bona fide, & ſeruato ordine. Sed de hac re plura diſſeram in tract. de beneficijs §. de immunitate ab excommunicatione, & de horis Canonicis diſp. 2. quæſt. 5. pun. 2. §. 2. nu. 4 & ſeq.

TERTIA PROPOSITIO.

7 EXcommunicatus, qui non aſſiſtit Diuinis officijs, non poteſt recipere diſtributiones, quæ dantur aſſiſtentibus choro,

etiamſi per ipſum non ſtet, ne abſoluatur, & ne interſit choro Hæc propoſitio nõ admittitur ab omnibus Doct. Nam P. Nauarrus loco citato; Vgolinus tab. 2. cap. 11. Henriquez loco cit. Sayrus lib. 2. cap. 5. nu. 19. Emanuel Sà verbo Beneficium nu. 50. & alii exiſtimant poſſe recipere. Ratio eſt tum quia cum per ipſum non ſtet, quominus abſoluatur, videtur eſſe legitimè impeditus; legitimè autem impeditus poteſt diſtributiones, & fructus percipere. Tum quia, qui dedit cauſam ſuæ infirmitati, poteſt recipere fructus, & diſtributiones beneficii, reſpondentes illi tempori, quo detinetur infirmitate; ergo etiam excommunicatus videtur poſſe percipere fructus, & diſtributiones pro eo tempore, quo per ipſum non ſtat, ne abſoluatur; quamuis ipſe cauſam dederit ſuæ excommunicationi.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Suarez d. 13. ſect. 2. & aliis, quos retuli de horis Canonicis diſp. 2. q 5. puncto 2. §. 2. num. 1. prædictum excommunicatum non poſſe diſtributiones percipere, niſi fortè iniuſtè, & per iniuriam denegetur illi abſolutio. Ratio eſt tum quia excommunicatus, quandiù excommunicatus, iuſtè prohibetur nõ intereſſe choro; ergo iuſtè priuatur diſtributionibus, quæ conferuntur aſſiſtentibus choro, quarum priuatio ſequitur ex primo effectu iuſto. Tum quia ſequeretur excommunicatum commodum reportare ex ſua excommunicatione.

Ad rationem P. Nauarri, & aliorum reſpondetur, non quemlibet impeditum poſſe recipere fructus, & diſtributiones; alioquin excommunicatus, qui nunquam procurauit abſolutionem excõmunicationis, poſſe percipere fructus, & diſtributiones, eo quod dicatur impeditus per excommunicationem; quod non eſt admittendum. Vide quæ diximus de horis Canonicis, & de beneficiis.

PVNCTVM V.
De priuatione iuriſdictionis.

1 *An geſta per excommunicatum vitandum valida ſint.*

2 *An excommunicatus validè poſſit inire contractus, aut teſtamentum, aut profeſſionem facere.*

3 *An valida ſint geſta per excommunicatum toleratum.*

4 *An valida ſit ſententia lata à iudice excommunicato.*

5 *An Epiſcopus excommunicatus validè concedat facultatē adminiſtrandi Sacramentum pœnitentiæ.*

6 *An valida ſit electio, aut collatio beneficij facta ab excommunicato.*

7 *An valida ſit reſignatio beneficij facta ab excommunicato.*

8 *An valida ſint inſtrumenta, & ſcriptura facta ab excommunicato.*

9 *An validum ſit teſtamentum, & codicillū factum ab excommunicato.*

10 *An ligetur excommunicatione, qui commiſit delictum eo tempore, quo ſuperior eſt excommunicatus.*

11 *An ligetur excommunicatione, qui commiſit delictum, poſtquàm Superior fuit abſolutus.*

12 *An Vicarius Generalis, aut Foraneus poſſit iuriſdictionem exercere, excommunicato Epiſcopo.*

13 *An obtinens facultatem aliquam ab Epiſcopo, poſſit ea vti, dum Epiſcopus eſt excommunicatus.*

QVæremus in hoc Puncto, vtrum excommunicatus ita ſit priuatus iuriſdictione, vt geſta per ipſum ſint inualida, ſiuè ſit excõicatus toleratus, ſiue non toleratus.

PRIMA PROPOSITIO.

1 GEſta per excommunicatum vitandū, ſeu non toleratū ſunt inualida, quoties fiunt ex officio tãquã iuriſdictionis propriæ: excepta tamē electione Summi Pontificis à Cardinalibus excõmunicatis facta. Clement. ne Romani de elect. in 6. Ratio eſt quia Eccleſia eo ipſo, quo non tolerat huiuſmodi excommunicatum, priuat vſu iuriſdictionis propriæ, ca. Ad probandum de re iudicata, cap. De ſupplendis defectibus Prælatorum, in ſexto, & cap. Audiuimus, diſtinctione 24. quęſt. 1. & cap. fin. de cler. excom. miniſt. Sed geſta per eum, qui priuatus eſt vſu iuriſdictionis, ſunt inualida; ergo geſta per excommunicatum vitandum ſunt inualida. Ita communiter DD.

Dixi iuriſdictionis propriæ; quia ſi loquamur de vſu iuriſdictionis non propriæ, dicēdum eſt excommunicatum vitandum validè gerere ea, quæ facit abſque vſu propriæ iuriſdictionis; excommunicatus enim non priuatur vſu iuriſdictionis non propriæ, cū nullo iure probetur ipſum ea priuari; qua de cauſa dictum eſt de Matrimonio, Parochum validè aſſiſtere Matrimonio, & validè

de concedere alteri Sacerdoti facultatem aſſiſtendi; quãuis ipſe Parochus, vel Sacerdos, cui concedit facultatem aſſiſtendi, ſit excõmunicatus vitandus; ſicut etiam dicendum eſt Matrimonium celebratum ab excommunicato vitãdo validum eſſe. Ratio eſt, tum quia actus contrahendi Matrimonium non eſt actus iuriſdictionis, ſed eſt actus factus à contrahente, tanquam à perſona particulari, actus autem, & geſta ab excommunicato vitando, tanquam à perſona particulari facta, ſunt valida, excepto teſtamento facto ab eo, qui excõmunicatus fuit propter hæreſim, vel propter percuſſionem Cardinalium cap. Fœlicis in ſexto. Ita Nauar. ca. 27. n. 36. Auila 2. parte d. 6. cap. 6. dub. 6. Coninchus ex parte d. 14. dub. 10. num. 100. & alii communiter, contra Gloſſam. Tũ quia hoc habetur cap. Significaſti de eo, qui duxit in matrimonium. Tum quia excommunicatus nõ deſinit per excommunicationem eſſe verus homo, nec poteſtatem naturalem ad agendum amittit; ergo poteſt ea facere, quæ iure naturali valida ſunt, quale eſt matrimoniũ; quãuis mortaliter peccet ineundo matrimonium tempore excommunicationis facit enim contra obligationem cenſuræ participando in diuinis, & in Sacramentis.

2 Ex quo vlterius patet, excommunicatũ poſſe validè inire contractum venditionis, aut emptionis etiam in ſui commodum; aut teſtamentum, vel profeſſionem facere; quãuis peccet iſta faciendo abſque neceſſitate. Ita Sayrus ca. 9. Couar. de ſponſalibus par. 2. cap. 6. num. 3. Auila loc. cit. & alii quos infra referam.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 Geſta per excommunicatum toleratum, & non vitandum valida ſunt etiamſi pertineant ad iuriſdictionem propriam Ita Nauar. cap. 27. num. 21. Auila loco cit. dubio 3. Henriquez lib. 13. ca. 8. Vgolinus tab. 1. cap 3. initio. Suarez diſp. 14. ſect. 1. num. 8. Filiucius ca. 6 quæſito 2. num. 144. Coninch. diſp. 14. dub 10. num. 89. Reginal. lib. 32. nu. 29. & alii communiter. Ratio eſt quia Eccleſia tolerat huiuſmodi excommunicatum in ſuis officijs; & permittit nos cũ ipſo cõmunicare in rebus Sacris, & in aliis pertinentibus etiam ad iuriſdictionem; ergo ſignum eſt excõmmunicatum toleratum habere iuriſdictionem, & conſequenter geſta per ipſum eſſe valida; alioquin non benè conſultum eſſet ſaluti animarum, & plura ſcandala ſequerentur, ſi geſta per excommunicatum toleratum nõ eſſent valida, Eccleſia permittente fideles communicare cũ excommunicatis toleratis: quanquam ipſe excommunicatus grauiter peccet ſponte ſe in actib. iuriſdictionis ingerẽdo: nihil enim commodi in ipſius fauorem ſancitum eſt in Concilio Conſtãtienſi, & cum hæc materia grauis ſit, ſufficere videtur ad incurrendam grauem culpam, niſi aliundè adſit excuſatio, vt ratione paruitatis materiæ, ignorantiæ, &c. Filiucius tract. 12. c. 6. quæſito 1. nu. 143. & quæſito 3. num. 147. Coninchus n. 89. & alii communiter.

Addo excommunicatum toleratum non ſolum peccare iuriſdictionis actus exercendo, verum etiam admitti exceptionem contra ipſum ad elidendum iuriſdictionis actũ ab ipſo, dum cenſura detineretur, factum. quamobrem ſi excommunicatus citet me coram iudice, poſſum contra ipſum excipere, cum hoc tamen onere, vt intra octo dies ſpeciem, & excommunicationis auctorem legitimè oſtendam, & euidenter probem, iuxta ea, quæ in cap. 1. de excep. in 6. decernuntur.

4 Ex dictis ſequitur primo, ſententiam latam à Iudice excõmunicato tolerato validam eſſe, donec contra eum excipiatur; quare valida eſt excommunicatio lata à Prælato excommunicato tolerato. Secus ſi lata ſit ab excommunicato vitando; nam excõmunicatus vitãdus caret vſu iuriſdictionis; conſequenter non poteſt ferre ſententiam, vel cenſuram, vel dare facultatem alteri ad illam ferẽdam; eo quòd conceſſio huiuſmodi facultatis ſit actus iuriſdictionis. Ita DD. citati.

5 Secundò, Epiſcopum excommunicatum toleratum poſſe validè alteri concedere facultatem adminiſtrandi Sacramentum pœnitentiæ. Secus dicendum eſt de Epiſcopo vitando; nam facultas adminiſtrandi Sacramentum Pœnitẽtiæ eſt actus iuriſdictionis; excommunicatus autem vitandus non poteſt actus iuriſdictionis exercere. Idem dic de facultate ferẽdi leges, diſpenſandi in votis, concedendi indulgentias, iudicium exercendi, & ſimilia faciendi: hæc enim pertinent ad iuriſdictionem, cuius vſu caret excommunicatus vitandus, videri poſſunt præcit. DD.

6 Tertiò, electionem præſentationem, vel collationem beneficii, factam ab Epiſcopo excõmunicato tolerato, validam eſſe, etiãſi ille, cui ſit collatio, ſciat collatorem eſſe ex-

communicatum toleratum. Secus dicendũ eſt de collatione, aut electione facta ab excommunicato vitando. An vero huiuſmodi prouiſus dicatur intruſus, illique proſit regula de triennali; conſtabit ex dicendis de beneficiis.

Ex quo ſit, vt excommunicato vno Canonico, cui ſimul cum aliis Canonicis competit ius eligendi, inualida ſit electio ab illo facta cum alijs, quando votum illius excommunicati eſt neceſſarium ad numerum ſufficientem ſuffragiorum requiſitorum ad electionem. Ita Suarez diſp. 13. ſect. 2. Sayrus libro 2. cap. 6. num. 4. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. in commentario Littera B. Vgolin tab. 2. cap. 11. § 2. num. 12. Coninch. num. 93. Filiucius quæſito 4. & 5. num. 151. & alij. Secus dicendum eſt quando non requiritur certus, & definitus numerus, ſed ſimpliciter præſcribitur conſenſus omniũ: tunc enim nõ vitiatur electis excõmunicati vitandi, quia omnes habiles conſentiunt, vt ſuppono: excommunicatus autem vitandus cum ſit inhabilis, non opus eſt vt conſentiat. Ita Filiucius, & alij DD. citati, quorum nonnulli præfatam doctrinam non ſolum extendunt ad electionem in dignitate Eccleſiaſtica, verum etiam in laicali. Illam etiam militare contendunt in pręſentatione iuriſpatronatus Eccleſiaſtici facta ab excommunicato vitando, nam præſentatio vim habet electionis. Illam etiam aliqui DD. valere aſſerunt in præſentatione facta à laico, vel à clerico ratione ſui patrimonij.

Sed contrarium alij communiter exiſtimant, in hoc caſu, eo quod huiuſmodi præſentatio ſit potius aliquid facti, quam iuris. Videte Vgolinum tab. 2. cap. 13. §. 2. Hẽriquez loco cit. Sayrum cap 5. num. 7. & Suarez loco cit. & Filiucium locis cit. quæſito 6. Coninchum num. 94.

7 Rogabis vtrum reſignatio beneficii facta ab excommunicato in fauorem tertij ſit valida.

Reſpondeo mihi videri validam non, ſolum ſi fiat ab excõmunicato tolerato, vt cõcedunt omnes DD. poſt Concilium Conſtantienſe, verum etiam ſi fiat ab excommunicato vitando. Ratio eſt tum quia illa reſignatio ex parte excõmunicati non eſt actus iuriſdictionis. Tum quia reſignatio non eſt electio, nec præſentatio, neque quid iuris, cum reſignans non præſentet, nec eligat, nec conferat, ſed indicet propriam voluntatem ſuperiori, qui actũ iuriſdictionis exercet iuxta intentionem excommunicati. Cõtrarium aſſerit. Suarez d. 14. ſect. 2. num. 35. vbi pro ſe citat Couarruuiam, quam etiam refert, & ſequitur Filiucius quæſito 9. n. 163.

8 Quarto ſequitur, Inſtrumenta, & ſcripturas factas à tabellione excommunicato vitando, validas eſſe iuxta Suarez d. 15. ſect. 5. & alios, contra Henriquez loco cit. cap. 9. num. 3. Auilam loco cit. dub. 5. & alios. Ratio eſt tum quia nullum ius huiuſmodi ſcripturas expreſsè irritat. Tum quia tabellio non habet propriè iuriſdictionem, vt latius probat Abbas, cap. Sicut, ne Clerici, vel Monachi; illa autem acta ſunt irrita, quæ ex officio tanquam iuriſdictionis propriæ fiunt ab excommunicato vitando, vt quæ fiunt à Iudice tanquam Iudice; hæc enim non dicuntur quid facti, ſed iuriſdictionis. Vide Vgolinum cap. 11. Reginald. libro 31. cap. 6. num. 31. & ſeq. Coninch. dub. 11. nu. 111. & ſeqq. Suarez diſp. 16. ſect. 5. Filiuciũ tract. 12. cap. 7.

9 Quinto, validum eſſe teſtamentum, vel codicillum factum ab excommunicato. Ratio eſt tum quia teſtamentum valorem habet ex voluntate teſtatoris, niſi per legem irritetur; nulla autem lege conſtat huiuſmodi voluntatem irritari, quando teſtamentũ conficitur ab excommunicato, excepto teſtamento facto ab excommunicato propter hæreſim, vel propter percuſſionem Cardinalium, vt patet ex ſupra dictis, & ex dictis de teſtamentis, & legatis. Tum quia relinquere alijs ſua bona non eſt actus iuriſdictionis, ergo teſtamentum, quo alijs bona relinquuntur, factum ab excommunicato, non eſt inualidum; quamuis excommunicatus teſtamentum conficiendo peccet, eo quod participet cum aliis. Ita Suarez, d. 15. ſect. 9. Sayrus lib. 2. cap. 9. num. 2. Filiucius tract. 12. cap. 8. quæſito 5. num. 206. & ſeq. Coninch. diſp. 14. dub. 12. num. 135. & alij communiter.

10 Sextò ſequitur, eum non incurrere excommunicationem, qui delictum ſub excommunicatione prohibitum facit eo tempore, quo ſuperior, qui tulerat excommunicationem, incidit in excommunicationem, & fuit denunciatus excommunicatus. E.g. Caius Iudex diebus præteritis tulit ſententiam excommunicationis hoc pacto, qui furtum commiſerit ſit excommunicatus; Accidit, vt furtum à fure committatur eo tempore, quo ipſe Caius denunciatus eſt excommunicatus; fur non incurrit excommunicationem furando eo tempore. Ratio eſt quia cenſura lata ſub con-

ditione incipit habere effectum tunc tempo-ris, quo adimpletur conditio, ac ſi tunc pro-mulgaretur; non enim retrahitur, ad tẽpus præteritum, vt inquit Suarez, tomo 5. d.3. ſect.4. Vgol. tab.1. cap.2. §.2. & cap.9. §.4. Fi-liucius tract.11. cap.3. quæſito 9. num. 70. & alij communiter; ſed tunc temporis, quo adimpletur conditio, id eſt quo furtum com-mittitur à fure, Iudex non habet poteſtatẽ legitimam, & expeditam ad excommunicã-dum, eo quod ſit denunciatus excommuni-catus, & conſequenter ſit priuatus vſu iuriſ-dictionis; ergo fur non incurrit excommu-nicationem furando tunc temporis, quo ſu-perior, qui tulerat excommunicationem, denunciatus fuit excommunicatus.

Addo prædictum furem non incurrere excommunicationem, poſtquam reſtituta fuerit Iudici poteſtas, & vſus iuriſdictionis, ſi fur cõmiſit delictum eo ſolum tempore], quo poteſtas Iudicis erat ſuſpenſa per ex-communicationem, non enim firmatur tra-ctu temporis, quod ab initio non ſubſiſtit; ſed excommunicatio non ſubſiſtebat eo tẽ-pore, quo fur commiſit furtum; tunc enim erat ſuſpenſa iuriſdictio: ergo. Secus dicen-dum eſt, ſi fur committit delictum, poſtquã reſtitutus fuit Iudici vſus iuriſdictionis, ſeu poſtquam Iudex fuit abſolutus, vt mox patebit.

11 Rogabis, vtrum committens furtum, vel aliud delictum ligetur cenſura, quam Iu-dex tulit hoc modo, excommunico eos, qui furtum commiſerint; ſed accidit, vt poſt la-tam ſententiam excommunicationis, Iu-dex ipſe ſuſpendatur ab vſu iuriſdictionis, eo quod denuncietur excommunicatus; po-ſtea vero vſu iuriſdictionis illi per abſolu-tionem reſtituto, fur committat furtum.

Reſpondeo furem ligari excommunica-tione, ſi re vera furtum commiſit, poſtquam Iudex fuit abſolutus ab excõmunicatione. Ratio eſt quia ſententia Iudicis non erat ablata, & extincta per excommunicationẽ ab ipſo contractam; ſed erat tantummodo ſuſpenſa; ergo ablata excommunicatione adhuc valet ſententia; tollitur enim ſuſpẽ-ſio per abſolutionem; conſequenter fur in-currit excommunicationem furando poſt abſolutionem excommunicationis à Iudi-ce obtentam. Secus dicendum eſt, ſi Iudex, poſtquam tulit ſententiam excommunica-tionis in ſurripientes, ſeu aliter delinquen-tes, non ſolum ſuſpenſus fuit ab vſu iuriſdi-ctionis per excommunicationem; ſed de fa-cto priuatus fuit iuriſdictione, vel officio; in hoc enim caſu committens delictum nõ incurrit excommunicationem, etiamſi illud committat, poſtquam Iudex de nouo ele-ctus, & aſſumptus fuit ad idem officium, ſeu iuriſdictionem. Ratio eſt quia ſenten-tia Iudicis pendens à futura conditione, ſeu à delicto futuro extincta erat per priuatio-nem iuriſdictionis, vel officij; ergo non af-ficit delinquentem, niſi illa ſententia reuo-cata fuerit, poſtquam Iudex iterum aſſum-ptus fuit ad idem officium, & iuriſdictioné. Ita Suarez loco citato, Vgolinus, & Filiu-cius loc. cit. & alii communiter.

12 Quæres, vtrum, Epiſcopo excommuni-cato vitando, vel ſuſpenſo, vel interdicto, Vicarius Generalis poſſit exercere iuriſdi-ctionem, quam accepit ab Epiſcopo ante ipſius excõicationem, vel ſuſpenſionem.

Reſpondeo negatiuè cum Sanchez, lib.3. de Matrimonio d.30. Sayro lib.1. cap.5. nu. 37. & lib.2. cap.6. num.3. & 19. Suarez tomo 5. d.15. ſect.2. num.4. Auila 2. par. cap.6. d.6. dubio 4. Vgolino, tab.1. cap.2. §.23. & tab.2. cap.11 §.4 Reginaldo, lib.1. num.47. & 48. Filiucio cap.6. quæſito 4. num.149. Conin-cho dub.10. num.84. & alijs, Contra Syluc-ſtrum verbo Abſolutio 2. quæſito 6. Ità col-ligitur ex cap. Romana, de officio Vicarij, in ſexto. Ratio eſt quia eſt vnum, & idem tribunali Vicarij Generalis, & Epiſcopi, nec datur appellatio à Vicario Generali ad Epiſcopum; vndè ſuſpenſa iuriſdictione Epi ſcopi per excommunicationem, aut ea ſub-lata per eius mortem, remanet etiam ſuſpẽ-ſa, vel ſublata auctoritas Vicarij; quamuis res antea eſſet incepta, niſi Vicarius Gene-ralis aliũde iuriſdictionem habeat, vt benè oſtendit Sanchez loco citato.

Hinc, ſequitur, Vicarium Generalem nõ poſſe validè conferre beneficia, & alia hu-iuſmodi præſtare pro eo tempore, quo Epi-ſcopus remanet excommunicatus vitãdus.

Ex quo patet, quid dicendum ſit de Vica-rio foraneo, ſeu particulari delegato ab Epi ſcopo, cum à Vicario Foraneo detur appel-latio ad Epiſcopum, nec ſit vnum, & idem tribunal. Videte Sanchez loco cit. d.29. Aui lam, & Sylueſtrum locis cit.

13 Rogabis. vtrum obtinens ab Epiſcopo facultatem abſoluendi, vel adminiſtrandi Sacramenta, poſſit ea facultate vti, poſtquã Epiſcopus fuit denunciatus excõicatus.

Reſpõdeo iuxta communiorem DD. ſen-tentiam poſſe. Ratio eſt quia, ſicut illa fa-cultas, vel eius vſus non ſpirat per mortem concedentis, vt dictum eſt de legibus; ita ne-que

Digitized by Google

que ceſſat per lapſum concedentis in excõmunicationem. Ita Sayrus loco cit.cap.11. num.11. Sotus diſt.18.q.4.art.3. Auila loco cit.dub.3.ad finem, & alij.

PVNCTVM VI.

De priuatione humanæ conuerſationis, ſeu ciuilis communicationis.

1 *An excommunicatus participare poſſit cũ alijs fidelibus.*

2 *Quo peccato peccet excommunicatus communicando cum alijs.*

3 *An excommunicatus poſſit communicare cum infidelibus, & è contra.*

4 *An fideles poſſint communicare cum excommunicatis*

5 *Quo peccato peccet communicans cum excommunicato vitando.*

6 *An frequenter communicans cum excommunicato vitando peccet mortaliter.*

7 *An grauiter peccet, qui alloquitur excommunicatum cum intentione perſeuerandi.*

8 *Quam pœnam incurrat communicans cum excommunicato vitando.*

9 *Quid requiratur, vt participans in crimine crimino ſo, ligetur maiori excommunicatione.*

10 *A quonam poſſit abſolui participans in crimine crimino ſo.*

DVO principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrum prohibitum ſit excommunicato participare cum aliis fidelibus, aut fidelibus participare cum ipſo excõmunicato. Secundò in quibus caſibus prohibitum ſit, aut conceſſum participare cum excommunicato.

§. I.

Vtrum prohibitum ſit excõmunicato participare cum alijs fidelibus, & è contra.

PRIMA PROPOSITIO.

1 Cuilibet excommunicato etiam tolerato vetitum eſt, per ſe loquendo, cõmunicare cum aliis fidelibus. Ita communiter DD. Ratio deſumitur ex natura ipſius excommunicationis, cuius proprius effectus eſt priuare excommunicatum ciuili cõmunicatione, cap. Nuper, & cap. Si aliquando de ſententia excommunicationis.

Dixi per ſe loquendo, quia per accidens E.g. ratione neceſſitatis, &c. fieri poteſt, vt excommunicatus non peccet communicando cum fidelibus, vt conſtabit ex ſequenti Paragrapho; ſicut etiam ex ſupra dictis cõſtat, excommunicatum toleratum non peccare communicando cum alijs fidelibus, quando ipſe non ſeſe ſponte ingerit; ſed ab ipſis inuitatur, & prouocatur. Ita Victoria, Ledeſma, Sãchez, & alii locis ſupra cit. quibus adde Filiucium tract.13. cap.3. quæſito 9. num.53. contra Auilam d.8. Syluestrum, Vaſquez, Caietanũ, & alios. Ratio eſt quia in Concilio Cõſtantienſi, in extrauaganti, Ad euitanda ſcandala, & pericula; conceſſum eſt fidelibus priuilegium communicãdi cum excommunicatis toleratis; fideles autem non poſſent hoc priuilegio vti, niſi etiam ipſi excommunicati tolerati excuſarentur à peccato participando cum ipſis fidelibus; alioquin fideles ipſi peccarent inducendo excommunicatos ad id, quod præſtare non poſſunt abſque peccato. Videte, quæ ſupra diximus de petente Sacramenta ab excommunicato tolerato.

2 Quæres primò, quo peccato peccent excommunicati participando cum fidelibus ſua ſponte in actionibus humanis.

Reſpondeo, vt plurimũ venialiter peccare. Ratio eſt quia, vt plurimum videntur facere contra obligationem cenſuræ in materia leui; faciens autem contra obligationẽ, & legem in materia leui venialiter peccat. Ita Suarez loco citato, & alij communiter. Immo Henriquez lib.13. cap.9. Auila 2. par. cap.6. d.8. dub.5. concl.2. & alij, contra Filiucium tract.13. cap.3. quæſito 3. & 10. exiſtimant excommunicatum toleratum peccare tantummodo venialiter eligẽdo, vel præſentando aliquem ad beneficium, vel iudicãdo, &c. nam huiuſmodi acta valida ſunt, & ſecundario videntur prohiberi, & non primario. Secus ſi hæc fiant ab excommunicato vitando; tunc enim ſunt inualida; conſequenter excommunicatus grauiter peccat ea faciendo, ſed quid ego ſentiam in hac re aperiam pun.7. num.3.

3 Quæres ſecundò, vtrum excommunicatus peccet contra cenſuram communicando cum infidelibus, & vtrum ipſi infideles

peccent

peccent communicando cum excommunicato vitando.

Reſpondeo negatiuè cum Vgolino tab. 2. cap. 22. §. 1. Suarez d. 15. ſect. 1. num. 11. Sayro lib. 2. cap. 11. num. 3. Coninchо diſp. 13. dub. 1. num. 10. Filiucius tract. 13. cap. 5. nu. 83. & aliis. Ratio eſt quia Eccleſia non ſeparat excommunicatū à conſortio infidelium, ſed à conſortio fidelium, & Chriſtianorum, vt patet ex capite omnis Chriſtianus, & ex capite Hengeltrudam 94. q. 4.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 Vetitum eſt fidelibus communicare cū excommunicato vitando; non verò cum tolerato. Hæc propoſitio patet ex Cōcilio Conſtantienſi, in extrauag. Ad euitanda ſcandala, & pericula, vbi conceſſum eſt fidelibus priuilegium communicandi cum excommunicatis toleratis; non verò cum vitandis.

Ex quo ſequitur, participantem cum excommunicato vitando peccare, eo quod faciat contra obligationem cenſuræ. Et hoc verum eſt, etiamſi cum illo participet extra territorium excommunicātis; excommunicatus enim ſecum trahit excommunicationem, & remanet vbique excommunicatus, ſemperque afficitur effectibus excommunicationis, donec abſoluatur. Ita Sayrus loco cit. nu. 25. Filiucius tract. 13. cap. 3. quęſito 7. num. 49. & alij communiter.

5 Quæres primò, quo peccato peccet communicans cum excommunicato vitando.

Reſpondeo communicando in rebus ciuilibus, & actionibus humanis, vt plurimū peccare tantummodo venialiter. Ita Caietanus verbo, excommunicatio ad finem. Nauar. cap. 27. num. 29. Sotus diſt. 22. q. 1. art. 4. Henriquez lib. 13. cap 8. Suarez diſp. 15. Sayrus lib 2. cap. 11. num. 20. Vgolinus tab. 2. ca. 23. §. 14. Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 7. num. 8. Filiucius tract. 13. cap. 3. quæſito 2. & ſeqq. & alii. Ratio eſt tum quia huiuſmodi communicatio, vt plurimū videtur materia leuis. Tum quia ipſi excōmunicati peccant tantummodo venialiter participando cum fidelibus in actionibus ciuilibus; ergo etiam ipſi fideles peccant tā tummodo venialiter participando cum ipſis excommunicatis in rebus ciuilibus. Cōmunicando verò in Diuinis, vt in ſepultura, in Sacramentis, & officijs publicè celebratis, grauiter peccant, vt accidit, quando quis Miſſam audit cum excommunicato vitando, aut cum eo aſſiſtit diuinis officijs; niſi paruitas materiæ excuſet, qualis videtur eſſe, quando quis audit principium Miſſæ cum excommunicato vſque ad Epiſtolā, aut quando aliquis aſſiſtit in Eccleſia cum excommunicato eo tempore, quo canitur vnus breuis Pſalmus. Hic tamen obiter.

Aduertendum eſt cum Suarez, Filiucio num. 44. & alijs, non eandem eſſe materiā grauem in priuata recitatione cum excommunicato, quæ eſt grauis in publica recitatione; nam recitans aliquando priuatim diuinum officium cum excommunicato, excuſari poteſt à mortali, à quo non excuſatur publicè recitando, vt ſupra dictum eſt.

6 Quæres ſecundò vtrum frequenter communicans cum excommunicato vitando in actionibus ciuilibus mortaliter peccet.

Reſpōdet Auila loco citato concl. 2. Sayrus loco cit. num. 4. Reginald. lib. 32. num. 92. & alij, peccare tantummodo venialiter per ſe loquendo ſecluſo contemptu, & ſcandalo. Ratio eſt quia quod eſt de ſe tantummodo veniale, non fit mortale per multiplicationem actuum; ſed communicare cum excommunicato in actionibus humanis eſt de ſe peccatum veniale; ergo non fit mortale ob multiplicationem actuum, ſeu frequentem communicationem.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Suarez loco citato nu. 11. Filiucio trac. 13. cap. 3. quæſito 3. num. 43. & cap. 5. quæſito 9. num. 91. Coninchо diſp. 14. dub. 14. nu. 149. frequenter communicantem cum excōmunicato vitando mortaliter peccare. Ratio eſt tum quia præceptum non communicādi cum excommunicatis obligat ſub mortali, niſi excuſet paruitas materiæ, vel indeliberatio, vt patet in reliquis præceptis, cōſtatque ex cap. Sacris de his quæ vi. ex cap. Si vere de ſent. excom. & cap. exceptionem de except. Tum quia quamuis ſinguli actus communicationis ſint materia leuis; nihilominus multitudo actuum, ſi ſumantur per modum vnius, poteſt conſtituere materiam grauem ſufficientem ad mortale peccatum.

7 Ex quo ſequitur, eum, qui alloquitur excommunicatum, intentione ſemper, aut perſeuerantes alloquendi, grauiter peccare, vt patet in ſimili de fure, qui minima furatur animo ſurripiendi ſucceſſiuè maiora. Admitto tamen tanquam probabilem, & in praxi tutam, ſententiam Sayri, & Auilæ, ad cuius fundamentum.

Reſpondetur communicare cum excommunicato, non eſſe veniale ex ſuo genere;

ſed

ſed ratione paruitatis materiæ, vel indeliberationis, &c.

8 Quæres tertiò, vtrum communicans cũ excõicato vitãdo incurrat aliquam pœnam.

Reſpondeo incurrere minorem excommunicationem; vt infra oſtendam. Immò datur vnus caſus, in quo ſecundum omnes Doctores communicans cum excommunicato peccat mortaliter, & maiorem incurrit excommunicationem; quando ſcilicet communicat in crimine criminoſo, ideſt quã cooperatur crimini, vel contumaciæ, propter quam lata eſt excommunicatio, cap. Si concubinæ, & cap. Nuper de ſententia excõmunicationis; vbi affertur duplex ratio. Prima eſt, quia agentes, & conſentientes pari pœna puniri debent.

Secunda eſt quia offendit excommunicãtem, conſequenter dignus eſt pœna ab eo lata, vnde ſi lata ſit excommunicatio contra concubinarium, eo quod noluerit concubinam domo expellere, præbens auxilium, fauorem, vel conſilium concubinario ad retinendam domi concubinam peccat mortaliter, & maiorem incurrit excommunicationem; quia participat in crimine criminoſo. Similiter impediens, Caium ne reſtituat, incurrit eandem excommunicationem, quam Caius contraxit, eo quod noluerit reſtituere. Præterea, qui dat conſilium percuſſori clerici denunciato excõmunicato, ne exeat ab illa excõicatione, & ne ſatisfaciat, peccat grauiter, & afficitur maiori excõicatione. Rurſus, qui dat conſilium, vel fauorẽ, ne aliqui conſanguinei, vel affines recedant à Matrimonio intra gradus prohibitos ſcienter celebrato, Clementina 1. de conſanguinitate, & affinitate, remanet excommunicatus toties, quoties hoc modo participat in crimine criminoſo. Eadem excommunicatione ligatur Epiſcopus participans in crimine criminoſo cum aliquo à ſe excommunicato. Ratio eſt quia Epiſcopus tenetur ſeruare Ius commune, quale eſt caput Nuper citatum, & afficitur excommunicatione Iure communi lata; transgrediendo Ius commune. Secus dicendum eſt de Summo Pontifice; hic enim non tenetur ex vi coactiua ad ſuas leges ſeruandas, vt patet ex dictis de legibus. Ita Suarez d. 15. ſect. 7. num. 4. Vaſquez dubio 7. num. 5. & dubio 10 nu. 6. Auila 2. par. cap. 6. d. 10. Filiucius tract. 11. cap. 9. num. 214. & tract. 13. cap. 3. quæſito 5. num. 46. & ſeq. & alii communiter, Contra Gloſſam in cap. Statuimus de ſententia excommunicationis.

9 Rogabis primò, quænam requirantur, vt participans in crimine criminoſo prædictam excommunicationem incurrat.

Reſpondeo quinque requiri, vt colligitur ex cap. Nuper, & ex Concilio Cõſtantienſi.

Primo, vt participatio fiat in crimine, poſtquam criminoſus excommunicationẽ contraxit.

Ex quo ſequitur prædictam excommunicationem non incurri ab eo, qui communicat in primo actu, propter quem criminoſus principalis ligatur excommunicatione; in hoc enim caſu criminoſus, cum quo participat, nondum eſt excommunicatus; In c. autem Nuper ſermo eſt de participatione cum excommunicato.

Secundò, vt ſit participatio in eodem crimine, propter quod alter fuit excommunicatus.

Tertiò, vt communicans ſciat illum, cum quo participat, excommunicatum fuiſſe ob tale crimen.

Quartò, vt ille cum quo participat ſit excommunicatus vitandus; nam poſt Concilium Conſtantienſe permiſſum eſt participare cum excommunicatis toleratis. Immo requiritur, vt ille, cum quo participat, ſit denunciatus excommunicatus: quapropter, inquit Auila 2. par. cap. 6. d. 10. dubio 3. & 4. Sanchez in opere morali, lib 2. cap. 10. Reginald. lib. 3. num. 96. participans cum notorio percuſſore Clerici, non incurrit prædictam excommunicationem, niſi fortè ille percuſſor denunciatus fuerit excommunicatus; nam in cap. Nuper ſit ſolum mentio participantis cum nominatim excommunicato.

Quinto, vt cooperatio non ſit adeo leuis, vt pro nihilo habeatur; nam ad incurrendã maiorem excommunicationem requiritur materia ſufficiens ad peccatum mortale. Ita Nauar. cap. 27. num. 112. Caietanus verbo Excommunicatio, cap 57. Auila loc. cit. Henriquez, lib 13 cap. 9. Sayrus, lib. 1. cap. 11. nu. 6. Vgol. tab 1. cap. 13. §. 8. Filiucius tract. 11. cap. 9. quæſito 8. num. 222 Reginald. loco cit. & alii.

10 Rogabis ſecundo, à quonam poſſit abſolui participans in crimine criminoſo.

Reſpondeo ab eo poſſe abſolui, à quo poteſt abſolui principalis, cum quo communicauit; vt patet ex cap. Nuper cit. ita DD. cit.

§. II.

In quibus caſibus vetitum ſit aut permiſſum cum excõmunicatis communicaie.

1 *In quibus caſibus prohibitum ſit communicare cum excommunicatis vitandis.*
2 *Quid intelligatur per particularem, Os.*
3 *Quid intelligatur per verbum, Orare.*
4 *Quid prohibeatur per verbum, Vale.*
5 *Quid ſignificet particula, Communio.*
6 *Quid ſignificetur per particulam, Menſa.*
7 *In quibus caſibus licitum ſit participare cũ excommunicato vitando.*
8 *Quid intelligatur per particulam, Vtile.*
9 *An liceat communicare cum excommunicato vitando ad eius emendationem.*
10 *An liceat ſuadere excommunicato, vt reſipiſcat.*
11 *An licitum ſit perſuadere excommunicato vitando, vt ſatisfaciat parti læſæ.*
12 *An liceat petere conſilium ab excommunicato vitando.*
13 *An liceat petere creditum ab excommunicato, aut proſequi ſocietatem anteà initam.*
14 *An liceat petere medicinas, & auxilium ab excommunicato vitando.*
15 *An excommunicatus vitandus poſſit petere ſuum creditum.*
16 *An recipi poſſit legatum relictum ab excommunicato, vt pro eius anima oretur.*
17 *Quid intelligatur per particulam, Lex.*
18 *An excommunicatis vitandis liceat petere, & reddere debitum coniugale.*
19 *An vxori liceat participare cum marito excommunicato in colloquijs menſa, &c.*
20 *An vterque coniux poſſit ſimul communicare.*
21 *An vxor communicare poſſit cum marito excommunicato in crimine crimìnoſo.*
22 *An vxor communicare poſſit cum marito excommunicato in Diuinis.*
23 *An vxor, facto diuortio cum marito, poſſit cum eo communicare.*
24 *An maritus communicare poſſit cum vxore excommunicata.*
25 *Quid intelligatur per particulam, Humile.*
26 *An Religioſi poſſint communicare cum ſuis ſuperioribus excommunicatis.*
27 *An milites poſſint participare cum duce excommunicato.*
28 *An filius adoptiuus, carnalis, illegitimus, aut emancipatus poſſit communicare cum patre excommunicato vitando.*
29 *Quinàm veniant nomine filiorum in hoc loco.*
30 *Quid intelligatur nomine patris, & matris.*
31 *An gener poſſit communicare cum ſocero excommunicato vitando.*
32 *An famuli, & ſerui poſſint communicare cum dominis excommunicatis.*
33 *An pupillus poſſit communicare cum tutore excommunicato vitando.*
34 *An filius ſpiritualis poſſit communicare cũ patre ſpiritualí excommunicato.*
35 *An ſeruus poſſit communicare cum alio ſeruo excommunicato.*
36 *An Clerici poſſint communicare cum ſuo Epiſcopo excommunicato.*
37 *An prædictæ perſonæ poſſint participare in Diuinis.*
38 *An domini, patres, & Prælati communicare poſſint cum excommunicatis ſubditis*
39 *An pater, & magiſter poſſit communicare cum filio, aut diſcipulo excommunicato.*
40 *An vaſalli communicare poſſint cum Principibus excommunicatis vitandis.*
41 *Quid intelligatur per particulam. Res ignorata.*
42 *An dubitans alterum eſſe excommunicatum teneatur illum euitare.*
43 *An ego tenear euitare eum, qui mihi dixit, ſe eſſe excommunicatum.*
44 *An tenear vitare eum, quem noui per famam publicam eſſe excommunicatum.*
45 *An confeſſarius teneatur vitare eum, quem in confeſſione nouit eſſe excommunicatum.*
46 *An vitandus ſit ille, quem Parochus dixit eſſe vitandum.*
47 *An vitandus ſit ille, quem non conſtat, an Clericum notoriè percuſſerit.*
48 *An Mediolani vitandus ſit ille, qui Romæ eſt vitandus, ſed hic neſcitur.*
49 *An dubitans ſe eſſe excommunicatum, teneatur ſe tanquam excommunicatum*
50 *An qui dubitat latam eſſe excommunicationem, teneatur ſe gerere tanquam excommunicatum.*
51 *An vitandus ſit, qui dubitat ſe Clericum percuſſiſſe.*
52 *An excommunicatio liget, quando dubitatur, an ſit iuſta.*
53 *An ille præſumatur excommunicatus, contra quem lata eſt excommunicatio fu-*

Digitized by Google

conditione, ſed dubitatur, an conditio adimpleta ſit.

54 *An vitandus ſit ille, de quo dubitatur an ab excommunicatione fuerit abſolutus.*

55 *Quæ notitia abſolutionis requiratur, vt poſſimus cum excommunicato participare.*

56 *In quibus caſibus liceat communicare cum eo, qui antea erat excommunicatus.*

57 *Quid intelligatur per particulam, Neceſſe.*

58 *An liceat tradere eleemoſynam excommunicato vitando, qui ea indiget.*

59 *An poſſit tradi equus excommunicato vitã do, qui eo indiget.*

60 *An liceat petere conſilium ab aduocato, vel medico excommunicato vitando.*

61 *An liceat communicare cum excommunicato vitando ad pacem conciliandam inter aliquos.*

62 *An excuſetur, qui per vim cogitur communicare cum excommunicato vitando, aut coram eo intereſſe Diuinis officijs.*

63 *An liceat proſequi ſocietatem antea initam cum excommunicato vitando.*

QVæram prius, in quibus caſibus vetita ſit cum excommunicatis participatio. Deinde in quibus caſibus iure permittente licita ſit.

PRIMA PROPOSITIO.

1 PRohibitum eſt communicare cum excommunicatis vitandis in caſibus, qui hoc carmine exprimuntur.

Os, orare, vale, communio, menſa negatur.

2 Quæres primò, quid intelligatur per particulam, Os.

Reſpondeo intelligi confabulationem, aut allocutionem, ſiue ea fiat per litteras, ſiue per nutus, ſiue per nuncios, ſiue per alia ſigna; intelliguntur etiam ſigna amicitiæ, vt oſcula, amplexus, &c. Si tamen daretur caſus, vt Titius excommunicatus oſcularetur Seium, quem etiam Caius oſcularetur, Caius non diceretur communicare cum Titio excommunicato, niſi forte conuentionem aliquam fecerit ſimul oſculandi. Rurſus per particulam, Os, intelligitur acceptatio munerum; hæc enim videtur quædam participatio; non tamen intelligitur retentio munerum prius acceptatorum; quamuis bonũ conſilium ſit remittere munera, vt excommunicatus confundatur, & indè occaſionẽ capiat reſipiſcentiæ. Ita Auila 2 par. cap. 6. d. 9. dubio 2. Syluest. verbo Excommunicatio 5. num. 2. Nauar. loco cit. num. 10. Sayrus lib. 2. cap. 13. Suarez d. 15. ſect. 1. Henriquez lib. 13. cap. 7. Vgolinus tab. 2 cap. 13. §. 1. Filiucius tract. 13 c 5. num. 84. q. 3. Reginaldus lib. 32. num. 68. & alii.

3 Quæres ſecundò, quid intelligatur per verbum, Orare.

Reſpondeo intelligi orationem, eo quod non licet orare ſimul cum excommunicatis vitandis.

Vtrum verò liceat orare pro excommunicatis, patet ex ſupra dictis; ſicut etiam ex dictis conſtat, vtrum orationes emiſſæ ab excommunicato, & applicatæ cæteris fidelibus, validæ ſint, & fructuoſæ, dictum enim eſt, orationes communes, quales ſunt orationes Miſſæ, & horarum Canonicarum, oblatas ab excommunicato tolerato, prodeſſe reliquis fidelibus quoad valorem prouenientem ex meritis Eccleſiæ; orationes verò oblatas ab excommunicato vitando non prodeſſe, eo quod Eccleſia nolit per huiuſmodi excommunicatum orare; ſicut neque proſunt quo ad valorem prouenientem ex proprijs meritis; tantum enim abeſt, vt excommunicatus participando cum alijs mereatur, vt potius delinquat, & peccet.

4 Quæres tertio, quid prohibeatur per verbum, Vale.

Reſpondeo prohiberi omnem honorificam ſalutationem, ſalutatio verò facta verbis deprecatorijs, vel ordinatis ad emendationem excommunicati, & non in ipſius honorem, licita eſt, & permiſſa, eo quod ex iuſta cauſa fiat, vt conſtabit ex dicendis. Ita Suarez diſp. . ſect. 1. Filiucius num. 84. Reginald. num 81. Vgolin. Henriq. & alij communiter locis ſtatim citandis.

Addunt aliqui DD. licitũ eſſe ſalutare, vel reſalutare excommunicatum abſque verbis E. g. aperiendo caput, mouendo labia, aſſurgendo, dando locum in ſedili, vel ſimilia ſigna præbendo in ſignum vrbanitatis, aut ſine animo ſalutandi, vel reſalutandi, ſed intra ſe dicendo Deus te conuertat, vel ſimilia. Ita Auila loco citando, Graffius, & plures alii, apud Sayrum libro 2. cap. 13. num. 7. Ratio eſt quia nomine ſalutationis propriè intelliguntur verba, vel litteræ, &c.

Sententia iſtorum DD. probabilis eſt Sed mihi probabilior videtur ſententia Vgolini tab. 2. cap. 2 §. 1. num. 10 Vaſquez tractatu de excommunicatione dubio 2. num. 5. Henriquez lib. 13. cap. 7. nu. 3. Suarez d. 15. ſect. 1. num. 5. Reginaldi num. 75. & 82. & aliorum aſſerentium, exhibentem huiuſmodi ſigna venialiter peccare, & minoris excommunicationis

municationis vinculo irretiri; nam huiuſmodi actus ex communi vſu ſunt ſigna amicitiæ, & ſalutationis, necnon videntur quandam communicationem cum excommunicato continere. Non nego tamen, quin hæc, & alia huiuſmodi ſalutationis ſigna excuſari poſſint à peccato, & à minori excommunicatione, quando fiunt abſque plena aduertentia, vel ad euitandum ſcandalum, & & non ad exhibendum honorem excommunicato, vt patet ex doctrina tradita de peccatis.

Addit Henriquez loco citato littera O, & Filiucius num. 84. non eſſe prohibitum reſalutare excommunicatum, aut illi reſcribere, eo quod iſta videatur ſolutio debiti, quæ præſtanda eſt etiam inimico.

Sed mihi contrarium dicendum videtur cum Auila 2. parte cap. 6. d. 9. dubio 9. nam generaliter prohibitum eſt communicare cum excommunicato, illumque ſalutare in pœnam ipſius delicti; conſequenter per excommunicationem, excommunicatus cenſetur priuatus huiuſmodi obſequijs, & officijs, quæ aliis debentur ſecluſa excommunicatione.

Ex dictis ſequitur primò illicitum eſſe fidelibus excommunicato vitando ſeſe obuiam offerenti ſigna honorifica exhibere; niſi fortè exibeant tanquam media ad ipſius conuerſionem, vt infra dicam.

Secundò ſequitur, licitum eſſe hæc verba coram excommunicato proferre, Dominus te conuertat, te illuminet, &c. nam huiuſmodi verba non diriguntur ad excommunicatum in ipſius honorem; ſed ad ipſius emendationem.

Addo illicitum non videri caput aperire, vel aſſurgere perſonæ publicæ, vt Epiſcopo, aut prætori excómunicato: hoc enim permitti poſſe videtur, tum ob conſuetudinem, tum propter vtilitatem, ſeu damni periculum, ſubditus enim cauere poteſt ne in manus ſui ſuperioris incidat. Suarez loco cit. ſect. 1. num. 4. Filiucius num. 86.

5 Quæres quartò, quid intelligatur per particulam, Communio.

Reſpondeo intelligi ſocietatem, quæ fit communicando cum excommunicatis in habitatione, vel exercitio, vel cótractu. Ita communiter Doctores.

Ex quo patet, non eſſe licitum dormire cum excommunicato in eodem lecto; dormire verò in diuerſis lectis poſitis in eodē cubiculo non videtur prohibitum, modò, qui in eodem cubiculo dormiunt, nō ibi maneat per modum ſocietatis, vel ad idem negotium; tunc enim dicerentur ſimul communicare: manentes verò in eadem domo, ſeu cubiculo ea ratione, vt quiſque ſuis intē dat negotijs, non dicuntur ſimul communicare, vt accidit, quando excommunicatus ſuum gerit negotium in vno angulo ſeorſim ab altero, & alter in alio abſque cooperatione alterius, aut quando duo condormiunt in eodem lecto, non per modum ſocietatis; ſed vt vnuſquiſque ibi dormiat, vt ſuam quietem capiat, ſicut contingit, quando duo perueniunt ad idem diuerſorium, & vtrique vnus tantum lectus conceditur. Ita Suarez diſput. 15. ſect. 2. num. 8. Filiucius cap. 5. quæſito 6. num. 87. Reginaldus num. 84. & alij.

Hinc ſequitur primò, non eſſe licitum inire contractum cum excommunicato vitando; quamuis contractus ſit validus, & alter contrahens poſſit agere contra excommunicatum; licet ipſe excommunicatus non poſſit agere contra alterum contrahentem, donec abſoluatur. Ita Vgolinus tab. 2. cap. 20. §. 1. Syluest. verbo Excommunicatio 5. num. 3. Vaſquez dub. 8. num. 8. Sayrus lib. 2. cap. 13. num. 10. Henriquez cap. 7. num. 3. Filiucius loco cit. Coninch. diſp. 14. dub. 12. nu. 119. Reginald. num 83 & alij communiter.

Secundò prohibitum eſſe aliquod opus gerere cum excommunicato, quod mutuam poſtulet operam, vt ſimul ædificare parietem, vel ſimilia.

Tertiò licitum non eſſe communicare cū excommunicato mortuo, etiam in humanis, vt ipſum lauando, aut veſtiendo, hæc enim eſt quædam communicatio: cui autē non communicamus viuit, nec mortuo communicare debemus, quanquam non eſt illicitum in loco profano ipſum ſepelire, ne fœteat, & aerem corrumpat: hoc enim fieri videtur titulo neceſſitatis, quæ iuſtam præbet excuſationis cauſam, vt patebit ex dicēdis. Ita Vgolinus, Reginaldus, & alij, quos retuli pun. 3. §. 1. num. 14.

6 Quæres quintò, quod intelligatur per particulam, Menſa.

Reſpondeo intelligi communicationem cibi, & potus, Quæ dicitur communicatio in eandem menſa formaliter; vt accidit, quando quis alterum inuitat ad cœnam, aut quando aliqui communem, & ſocialem vitam agunt, ſiue ijſdem cibis veſcantur, ſiue vnicuique proprium apponatur obſonium, vt fieri ſolet in Seminarijs, & Monaſterijs, in quibus, licet diuerſę menſæ ſint diſpoſitæ.

Digitized by Google

tæ in eodem refectorio, & vnicuique ſuus apponatur cibus: nihilominus omnes cenſentur in eodem loco adeſſe per modum ſocietatis, & vitam communem agere, ac participare in eadem refectione, menſa, & benedictione. Idem dicendũ eſt, quando multi inuitantur, quos vna menſa nó capit; ſed pluribus menſis accumbunt in eodem cubiculo. Secus ſi accumbant in menſis validè diſiunctis; ſeu diſpoſitis in diuerſis cubiculis; tunc enim inuitati, qui non accumbunt ad menſam excommunicati, non videntur peccare; eo quod non cenſeantur moraliter ſimul edere in eodem conuiuio, ſeu formaliter communicare. Ita Suarez loco citato num. 6. Auila loco citato dubio 11. Henriq. loco cit. in commentario litiera X. Sayrus lib. 2. cap. 13. num. 13. Vgolinus loco cit. ca. 23. §. 2. Filiucius quęſito 7. nu. 88. Reginald. num. 86. & ſeq. & alij.

Hinc ſequitur primò, eum, qui ſcit in ſuo refectorio adeſſe clericum notorium percuſſorem Clerici, peccare non recedendo; dicitur enim participare cum excommunicato vitando.

Secũdò, eum, qui reperitur in aliqua caupona, ad quam etiam diuertit excommunicatus vitandus, poſſe in eodem cubiculo, immò, etiam in eadem menſa comedere, modò quiſque ſuum habeat cibum, nec comedat per modum ſocietatis; ſed quiſque ſuæ intendat refectioni. Ita Suarez loco citato Sayrus num. 15. Auila, & alij lóc. cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 Licitum eſt communicare cum excómunicato vitãdo in his caſibus, qui hoc carmine continentur.

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

8 Quæres primò, quid intelligatur per particulam, Vtile.

Reſpondeo, intelligi vtilitatem tàm ſpiritualem, quam temporalem ipſius participantis cum excommunicato, aut ipſius excommunicati participantis cum alio modo vtilitas ſit vera, & non ficta. Ita Vaſquez dubio 9. Suarez, Sayrus, Henriquez, & alii locis citatis, quibus adde Filiucium cap. 6. quæſito 3. Coninch. diſp. 14. dub 12. nu. 121. Reginaldum lib. 3 2. num. 98. & 99.

9 Ex quo ſequitur primò, fideles poſſe cómunicare cum excommunicato vitando, dũ ex ea communicatione ſperant ipſius excómunicati reſipiſcentiam, & emẽdationem. Quapropter concionator poteſt concionẽ habere coram excommunicato vitando; nã concio dirigitur, & ordinatur ad vtilitatem ipſius excommunicati. Et hoc verum eſt, inquit Nauar. cap. 27. num. 36. & alii, etiamſi oratio Angelica in principio concionis recitetur; nam illa oratio non cenſetur publica; ſed priuata.

10 Secundò ſequitur, licitum eſſe conſulere excommunicato, vt reſipiſcat, & ad meliorem ſeſe recipiat frugem; in quo caſu conſulenti licitum eſt verbis benignis, & vrbanis excommunicatum ſalutare, vt caput aperiendo, aut in principio Epiſtolæ ponendo ſalutationem conſuetam, ſi fortè conſilium in ſcriptis mittat, intendens, capta excommunicati beneuolentia, ipſum trahere ad emendationem. Ratio eſt tum quia licitum eſt adhibere media ordinata ad finem; medium autem inducendi excommunicatum ad emendationem ſunt ſigna beneuolentię, & vrbanitatis; ergo licitum eſt adhibere ſigna beneuolentiæ, & vrbanitatis. Tum quia ſic habetur, cap. Cum voluntate de ſent. excommunic. Ita Nauar. cap. 27. num 27. Auila 2. par. cap. 6. d. 9. dubio 2. Suarez, & alii locis citatis.

11 Tertiò, licitum eſſe perſuadere excommunicato, vt ſatisfaciat parti lęſæ, vel reipublicæ.

12 Quartò, licitum eſſe petere conſilium ab excommunicato pro ſe, vel pro aliis, modo non adſint alii non excommunicati, qui æquè bene valeant hoc munus præſtare. Ità Suarez, d 15. ſect. 3. num. 9. & alii.

13 Quintò, licitum eſſe petere ſuum creditum ab excommunicato vitando, vel proſequi ſocietatem antea initam. Ita communiter DD.

14 Sextò, licitum eſſe à Medico excommunicato vitando petere auxilium, & medicinas.

15 Septimò, licitum eſſe excommunicato vitando petere priuatim ſuum creditum à debitore; ſicut enim ipſe debitor tenetur ſoluere ſuo creditori excommunicato; cum obligatio ſoluendi debitum ſit obligatio iuris naturalis, quę non tollitur per præceptũ Eccleſiæ non participandi cum excommunicato; ita etiam ipſe creditor excommunicatus poteſt priuatim petere ſuum creditũ. Ita Couarruuias, Ad regulam Peccatum 2. par. num. 8. Leſſius, lib. 2. cap. 16 dub. 9. Auila 2. parte cap. 6. d. 11 dub 4. & alij. Contra Sayrum, lib. 2. cap. 9. nu. 20. & 21. & alios, aſſerẽtes debitorem poſſe ſolutionem differre, donec excõmunicatus Eccleſiæ reconcilietur.

Dixi

Digitized by Google

Dixi poſſe priuatim petere; quia ſi excõmunicatus petat ſolutionem in iudicio nõ admittetur, cap. Quia de exceptionibus, in ſexto; quamuis forte in tribunalibus ſæcularibus hoc non ſit in vſu teſte Couarruuia.

Ex quo patet à fortiori debitorem teneri ſuo creditori, quamuis excommunicato, ſoluere pecuniam, quam promiſit cum iuramento; etiamſi interim creditor denuncietur excommunicatus, & nondum ſit abſolutus. Ita Syluest. verbo Excommunicatio 5.quæſito 11.& alij, contra Sayrum loco cit. & Vgolinum, tab.2.cap.10 §.2.nu 2. Ratio eſt primò, quia ſi non tenetur, maximè quia non poteſt cõmunicare cum excommunicato; ſed hæc ratio non valet in hoc caſu, licitum enim eſt communicare cum excommunicato propter vtilitatem temporalem ipſius excommunicati; propterea debitor, qui non ſoluit creditori intra præfixum terminum, poſitum ſub excommunicatione latæ ſententiæ, incurrit excommunicationẽ; etiamſi creditor intra talem terminum fuerit excommunicatus; quãuis Sayrus, nu.20. ſentiat oppoſitum. Secundò, quia ſequeretur ipſum debitorem labentem in excommunicationem non teneri ſoluere debitum ſuo creditori, quandiu debitor exiſtit in excommunicatione; hoc autem falſum eſt. Tertiò, quia nullo iure probatur debitorem non teneri ſoluere ſuo creditori excommunicato, nam caput, Nos Sanctorum 15.q.6. & alia iura, quæ contra nos adduci poſſent, loquuntur de debito fidelitatis, & obſequij; non verò alijs debitis; cum ſint iura pœnalia, ſtrictè explicanda ſunt. Ita Leſſius, & Auila locis citatis.

16 Addit Auila loco cit. cum Armilla verbo Excommunicatio, num.55. contra Innocentium, cap. Cum voluntate, de ſententia excommunicationis, poſſe recipi legatum relictum ab excommunicato vitando, vt oretur pro anima ipſius; nam hoc legatum piè explicandum eſt de oratione priuata, quæ licitè fieri poteſt pro excommunicato. Immò addit idem Auila poſſe recipi legatum, quamuis relictum ſit, vt pro excommunicato oretur oratione publica; nam cõditio turpis habetur pro non adiecta in legatis. vt ait Syluester verbo Conditio, verſus finem. Sed de hac re quid nobis ſentiendum ſit, patet ex dictis q.2.pun.1.§.1.

17 Quæres ſecundò, quid intelligatur per particulam, Lex.

Reſpondeo intelligi legem, & ius Matrimonij. Matrimonium dicitur lex, eo quod vxor ſit ſubi lege viri, Argumento Capitis primi, & ſecundi de ſecundis nuptijs.

18 Ex quo patet, licitum eſſe coniugatis, etiam excommunicatis vitandis petere, vel reddere debitum; ſicut enim licitum eſt petere debitum pecuniarum ab excommunicato, ita etiam licitum eſt petere debitum coniugale; & ſicut licitum eſt reddere debitum pecuniarium creditori excommunicato, ita etiam debitum coniugale. Et hoc verum eſt, inquit Vgolinus tab.2.cap.13. §.6. contra Suarez. loco citando, & Filiucium quæſito 4.num.103. etiamſi vxor contraxerit matrimonium ſciens maritum eſſe excõmunicatum; quamuis enim peccauerit, & incurrerit minorem excommunicationem cõtrahendo Matrimonium cum excommunicato vitando; non tamen peccat petendo, vel reddendo. Ratio eſt tum quia Matrimonium eſt validum; ex Matrimonio autem valido oritur ius ad petendum, & reddendum. Tum quia cap. Quoniam multos permittitur vxoribus manere cum viris excommunicatis, nec in eo capite diſtinguitur de vxoribus factis ante, vel poſt excommunicationem mariti; ergo neque nos diſtinguere debemus. Neque valet dicere delinquentem reportare commodum ex delicto; nam vxor in hoc caſu non propriè reportat commodum ex delicto, ſed ex iure naturæ, & poſitiuo, vt patet ex allatis rationibus.

19 Addo, licitum eſſe vxori communicare cum viro excommunicato in colloquijs familiaribus, in menſa, & in iis, quæ pertinẽt ad domus gubernationem, atque in aliis omnibus obſequiis, quæ vxor præſtabat viro ante ipſius excommunicationem. Ratio eſt tum quia vxor eſt ſubiecta viro, illique debet obedire, nec eximitur ab obedientia per illius excommunicationem. Tum quia difficilis eſſet eorum ſeparatio. Tum quia eſſet periculum fornicationis. Tum quia ca Quoniam multos 11.q.3.& cap. Inter alia abſolutè conceditur vxori facultas communicãdi cum viro excommunicato. Ita DD. citãdi, qui bene aduertunt hanc doctrinam procedere in vxore de præſenti, non verò in ſponſa; cum ipſa nondum ſit vxor, nec obligetur ad obſequia ſponſi. Ita Caietanus verbo Excommunicatio circa finem. Syluest. verbo Excommunicatio 5.num.4. Auila 2.parte cap 6. diſp. 11. dubio 5. Vgolinus tab.2.cap.13.§.6.num.1. vbi alios refert. Filiucius quæſito 4 num.105. Reginald.lib.32. num.101.verſ.nec etiam.

20 Hic patet, vtrunque coniugem excommuni-

municatum poſſe ſimul communicare; neuter enim priuatur mutua communicatione per excommunicationem. Ita Suarez d.15. ſect.4.num.15.& alii communiter.

Excipiuntur tamen aliqui caſus, in quibus vxor non poteſt communicare,cum marito excommunicato.

21 Primus eſt in his, propter quæ lata eſt excommunicatio contra maritum, nam diceretur communicare in crimine criminoſo; conſequenter incideret in maiorem excommunicationem; quapropter, quando excommunicatio lata eſt in cauſa Matrimonij,eo quòd dubitetur, an ſit legitimè contractum,non poteſt vxor petere debitum: ſicut enim poſito dubio non poteſt petere debitum à viro non excommunicato, vt patet ex dictis de Matrimonio; ita neque petere poteſt ab excommunicato. Ita Suarez loco cit.num.5.Sotus diſt.22.q.1.art.4.Vgolinus loc.cit.Auila loco citato,& alij plures apud Sanchez de Matrimonio lib.9. d.14. num.9. & apud Reginald.lib.31.num.101.

22 Secundus caſus eſt in Diuinis;nam probabilior Doctorum ſententia aſſerit, vxorē non poſſe in diuinis participare cum marito excommunicato vitando; in his enim nō videtur ſubiecto viro. Ita DD.cit.

23 Tertius eſt, quando vxor petiit diuortium à marito quò ad habitationem; tunc enim non poteſt cum eo cōmunicare; quia non cenſetur ſubiecta viro. Videte Sanch. & Vgolinum locis cit.

24 Rogabis, vtrum maritus non excommunicatus poſſit communicare, cum vxor excommunicata vitanda in iis omnibus,in quibus ipſa poteſt cum marito excommunicato vitando communicare.

Reſpondeo affirmatiuè cum Nauarro ca. 27.num.26.Suarez loco cit.num.14. Sanch. loco cit.n.16. Vaſquez dub.9. num.3. Filiucio num.104. Reginaldo num. 102. Coninchо diſp.14 dub.12.nu. 123. Vgolino, Sayro, & alijs loc. cit. Contra Sylueſtrum loco citato, & alios. Ratio eſt tum quia licitum eſt communicare cum excommunicato, cū quo ſocietatis contractus initus fuit ante excommunicationem,cap. Si verò de ſentētia excommunicationis; ergò multò magis licitum eſt marito ratione contractus coniugalis communicare cum vxore excommunicata. Tum quia in correlatiuis diſpoſitū in vno locum etiam habet in altero.

25 Quæres tertiò, quid intelligatur per particulam, Humile.

Reſpondeo intelligi officium ſeruorum, & ſubditorum; licitū enim eſt ſubditis obedire ſuis ſuperioribus excommunicatis vitādis,& cum eis communicare vſuali,& ordinaria communicatione,cap.Quoniam multos 11.q.1. Ratio patebit ex dicendis num. ſequenti.

In alijs verò, quæ pertinent ad participationem in crimine criminoſo, vel quæ poſſunt eſſe cauſa,vt excommunicatus perſeueret in excommunicatione, non licet cōmunicare, vt per ſe patet;quilibet enim cauere debet propriam culpam, & proximi ſcandalum.

26 Hinc ſequitur primò, religioſos profeſſos,aut etiam nouitios poſſe obedire ſuis ſuperioribus, & Prælatis excommunicatis vitandis. Ita Sotus, Vaſquez, Auila,& alii locis citatis,contra Paludanū,& alios apud Suarez,d.15.ſect.7.num.2.Ratio eſt quia ſuperior per excommunicationem non amittit poteſtatem ad gubernandam domum,& religionem, nec inferior eximitur à ſubiectione per excommunicationem ſui ſuperioris.

27 Secundò,milites poſſe in bello participare cum duce exercitus excommunicato vitando.

28 Tertiò, filios adoptiuos, vel carnales etiam illegitimos poſſe generaliter communicare cum ſuo patre excommunicato vitādo: non enim fuit expediens filium à patre ſeparare,cum huiuſmodi ſeparatio fieri nequeat ſine damno. Immo Vgolinus tab.21. cap.23.§.7.Reginald.lib.3.num.109.& alii, hanc doctrinam extendunt ad filios emancipatos. Sed contrarium mihi verius videtur cum Auila dub.6. Suarez ſect. 5. num.3. Filiucio tract 13.cap.6.quæſito 5.num.108. Coninchо num.131.& aliis. Concedo quidem filium emancipatum poſſe cum patre excommunicato communicare in iis, quæ pertinent ad filium, vt filius eſt, vt ad obedientiam,& reuerentiam erga patrem; nego tamen poſſe communicare quo ad alias actiones; quare filius emancipatus extra domum habitans,non poteſt de nouo habitare,& alias familiaritatis actiones exercere cum patre excommunicato vitando; in his enim non eſt illi ſubiectus.

29 Si quæras, quinam veniant nomine filiorum in hoc loco.

Reſpondeo cum Suarez,Filiucio, & aliis loc.cit. venire non ſolum filium maſculum, ſed etiam fœminam etiam illegitimam,vel adop-

adoptiuam: immo veniunt etiam alii affines, qui ſunt loco filiorum, vt gener, nurus, priuignus, vel priuigna; iſtæ enim perſonæ nomine filiorum veniunt in hoc priuilegio participandi cum ſuperiore, eo quod beneficium principis latiſſimè explicandum ſit, cap. Cum dilecti de donationibus, & cap. Cum olim de verborum ſignificatione.

30 Hinc patet, quis intelligatur nomine patris; intelligitur enim non ſolum pater verus, & immediatus; ſed etiam auus, abauus, &c. præterea mater, aua, nouerca, ſocera, & cęt.

Ex quo fit vt gener poſſit communicare cum ſocero excommunicato, & è contra.

31 Quartò, ſeruos, & famulos, qui ante excommunicationem erant ſubiecti domino excommunicato, poſſe generaliter communicare cum ſuo domino, ac ſi non eſſet excommunicatus, ſiuè gratis, ſiuè, pretio inſeruiat, vt patet ex cap. Quoniam multos, vbi generaliter conceditur communicatio in humanis. Ita Henriquez cap. 22. num. 3. Vgolinus loco citato, Filiucius cap. 6. quæſito 5. num. 114. Sayrus cap. 14. & alii, qui hanc doctrinam extendunt etiam ad famulos ruſticanos, ideſt ad agricolas erga ſuos dominos excommunicatos; iſti enim poſſunt cum dominis communicare, quatenus exigit cultura; famuli verò, qui propriè ſunt famuli, poſſunt generaliter communicare, vt ductum eſt, modò non communicent, & participent in his, propter quæ domini fuerunt excommunicati.

32 Vtrum vèrò famuli, qui poſt excommunicationem domini ſcienter, & abſque neceſſitate cęperunt inſeruire domino excommunicato, poſſint cum eo communicare, peculiaris eſt cõtrouerſia. Nauarrus enim ca. 27. num. 27. Vgolinus loco cit. §. 9. Sayrus, cap. 14. num. 8. Filiucius quęſito 6. num. 117. & alii, quos citat, & ſequitur Suarez, d. 15. ſect. 5. num. 13. exiſtimant non poſſe, ſi abſque neceſſitate cæperunt inſeruire excommunicatis, ſcientes ipſos eſſe excommunicatos. Secus, ſi cum neceſſitate, & abſq; culpa cæperunt inſeruire. Sententia horum DD. probabiliſſima eſt.

Sed contraria meo iudicio nõ caret probabilitate. Ratio eſt tum quia filius naturalis, vel illegitimus poteſt communicare cum patre excommunicato, quãuis genitus fuerit eo tempore, quo pater erat excommunicatus. Tum quia idem dictum eſt de coniugibus, qui contraxerunt in excommunicatione, Tum quia Gregorius in cap. Quoniã multos, abſolutè loquitur, & hanc conditionem non requirit; ſed potius abſolutè concedit filiis, ſeruis, ancillis, & alijs ſubditis facultatem communicandi cum ſuis patribus, dominis, &c. modò non ſeruiant in crimine crimínoſo, aut cum periculo propriæ ſubuerſionis, vel cum periculo, vt excommunicatus perſeueret in ſua contumacia. Quare mibi videtur probabile famulum, qui neceſſitate non cogente cępit inſeruire domino excommunicato, poſſe cum eo communicare; quamuis peccauerit obligando ſe ad illi ſeruiendum. Ita poſt hæc ſæpius edita Coninchus diſp. 14. dub. 12. num. 129.

33 Quintò, pupillum poſſe communicare cum tutore excommunicato, quandiù exiſtit ſub illius cura, & tutela, & eſt commenſalis; tutor enim in hoc caſu ſuſtinet perſonam patris; quando verò tutor ſeparatus eſt à pupillo, nec eſt cum eo commenſalis, poteſt pupillus communicare ſolum in ijs, quæ ad tutelæ munus pertinet. Ita Suarez loco cit. Filiucius num. 112. & alij.

34 Sextò, filios ſpirituales non poſſe communicare cum patribus ſpiritualibus, excõmunicatis, cum quibus habent cognationẽ ſpiritualem ratione Baptiſmi ab ipſis collati, vel ratione ſuſceptionis in Baptiſmo. Ratio eſt tum quia Iura non loquuntur de huiuſmodi filiatione. Tum quia non extat vlla neceſſitas, quæ illos excuſet à communicatione, vt ſuppono. Ita Suarez loc. cit. Filiucius num. 112 & alii.

35 Septimò, ſeruum non poſſe per ſe, & directè communicare cum alio ſeruo excõmunicato vitando, nec fratrem cum alio fratre; nullum enim habent priuilegium ſimul communicandi, nec vnus eſt alteri ſubiectus. Ita Suarez loco cit. num. 23. Felinus, & alii; quamuis aliqui oppoſitum ſenſerint.

Dixi per ſe, & directè; nam per accidens communicare poſſunt, quatenus eidem domino debent inſeruire, vel communicare, & habitare cum eodem patre. Ita Vgolin. tab. 2. cap. 25. §. 8. Suarez nu. 23. Filiucius num. 113. & 121. Reginaldus nu 120 & alii communiter.

36 Octauò, Clericos, dum ſunt in famulatu ſui Epiſcopi, poſſe ſuo Epiſcopo excommunicato inſeruire; alios verò Clericos nõ poſſe, vt patet ex cap. Miratus diſt. 93. & ex cap. vlt. de except. prę'at. Ita Syluefter v. Excommunicatio 5. num. 4. Auila loco citato dubio 8. Suarez, ſect. 7. Sayrus loc. cit. num. 25. Vgolin. loc. cit. §. 9. Filiucius quæſito 10. Reginald. lib. 32. num 113. & alii.

37 Sed modo difficultas eſt primò, vtrùm prædictæ perſonæ communicare poſſint in Diuinis cum dominis, patribus, vel ſuperioribus excommunicatis.

Reſpondeo poſſe communicare præſtando ea, quæ concernunt ſubiectionem, & miniſterium, ſeu famulatum, cap. Solitæ de maioritate, & obedientia; vnde famulus poteſt recitare officium cum domino excommunicato, aut cum eo Miſſam audire, ſi ab eo vocetur ad hoc faciendum. Similiter famula comitari poteſt dominam excommunicatam; & Clericus conductitius videtur poſſe inſeruire ſuo domino Sacerdoti Sacrum facienti; hæc enim videntur miniſteria, & officia famulatus. Non tamen licet filio, quãuis ſit Parochus, miniſtrare Sacramenta patri excommunicato vitando, nec coram eo Diuina facere; nam hæc communio non illi competit ratione coniunctionis naturalis, vel ſubiectionis, aut ſuperioritatis. Ita Suarez loc. cit. ſect. 5. num. 22. Filiucius nu. 120. Coninch. diſp. 14. dub. 12. nu. 132. & ſeq. Sayrus, num. 19. Auila ex parte dubio 6. Hẽriquez loc. cit. cap. 22. num. 3. Vgolinus, tab. 2. cap. 23. §. 2. quamuis aliqui abſolute concedant ſubditos poſſe cum dominis excommunicatis participare in Diuinis. Ita Nau. & Caietanus apud Henriquez loc. cit. litt. G. & littera H.

38 Secundò, difficultas eſt, vtrum domini, Prælati, & patres poſſint communicare cũ ſuis famulis, & filiis excommunicatis vitandis, ſicut ipſi famuli ſubditi communicare poſſunt cum ſuis dominis, & patribus excommunicatis.

Reſpondeo affirmatiuè cum Vaſquez dubio 9. num. 3. Sayro nu. 21. Henriquez, Vgolino, Suarez, Filiucio, & aliis loc cit. Contra nonnullos alios. Ratio eſt tum quia ſicut Ius conceſſit huiuſmodi priuilegium inferioribus reſpectu ſuperiorum excommunicatorum, ita videtur conceſſiſſe ſuperioribus reſpectu inferiorum excommunicatorum; nã in correlatiuis diſpoſitum in vno locum ẽt habet in altero. Tum quia ſuperiores non debent priuari iure ſuo propter excommunicationem ſubditorum. Tum quia plurimi alioquin ſequerentur ſcrupuli.

39 Ex quo patet, patrem poſſe communicare cum filio excommunicato, & magiſtrũ nouitiorum cum nouitiis excommunicatis; magiſter enim nouitiorum cenſetur eorum pater ſpiritualis.

Addo cum Suarez Filiucio, Conincho, & Reginaldo, non ſolum ſuperiores non excommunicatos poſſe communicare cum inferioribus excommunicatis; ſed etiam ſuperiores excommunicatos poſſe cum ipſis communicare. Ratio eſt tum quia ſicut hoc fieri poteſt à marito excommunicato cum ſua vxore, ità etiam videtur fieri poſſe à ſuperiore excommunicato cum ſuo ſubdito. Tum quia fruſtra conceſſum eſſet inferiori communicare cum ſuo ſuperiore excommunicato, ſi ipſe ſuperior excõmunicatus prohiberetur communicare cum ſuis inferioribus.

40 Tertiò, difficultas eſt, vtrũ, vaſſalli poſſint communicare cum ſuis Principibus tẽporalibus excommunicatis vitandis.

Reſpondeo negatiuè, vt patet ex cap. Nos Sanctorum, 15. q. 6. vbi hoc peculiariter ſancitum eſt; Ius enim ſaltem poſt ſententiam criminis declaratoriam cap. vltimo de pœnis, eximit ſubditos ab onere, quo ſe aſtrinxerunt, ad ſeruiendum domino ex fidelitate illoſque eximit à iuriſdictione ſubiectionis; cum dominus tunc temporis ſit ſuſpenſus ab vſu iuriſdictionis Excipitur ſolutio tributorum, quæ Principi debetur, quãdiu Princeps non priuatur dominio temporali; tributum enim eſt quoddam debitum; debitum autẽ ſoluendum eſt creditori. Ita Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 4 & cap. 21. num 3. Vgolinus cap. 23. §. 9. Suarez d. 15. ſect. 6. & 7. Sayrus loc. cit. Filiucius tract. 13. cap. 6. quæſito 9. Regiuald. lib. 32. num. 115. & alii apud Henriquez.

41 Quæres quartò, quare in carmine recẽſito addatur illa particula, Res ignorata.

Reſpondeo addi, vt ſciamus à peccato, & ab excommunicatione minori eos excuſari, qui cum ignorantia inculpabili, vel cum inaduertentia cõmunicant cum excommunicato vitando; nam ignorantia, & inaduertentia excuſat à peccatis, & à cenſuris, vt patet tùm ex dictis de legibus; tùm ex cap. Quoniam multos 11. q. 3. & cap. Apoſtolicæ de clerico excommunicato. Ita Nauarr. Suarez, Vgolinus, Sayrus, Henriquez loc. cit. Reginaldus num. 121. & alii apud Sanchez lib. 9. de Matrimonio d. 32. q. 6. Immo Suar. d 15. ſect. 3 num. 5. Filiucius tract. 13. cap. 6. quæſito 11. nu. 125. Coninchus diſp. 14. dub. 12. num. 124. exiſtimat quamcumque ignorantiam excuſare ab incurrenda minori excommunicatione, quæ incurritur participãdo cum excommunicatis; niſi ea ignorantia ſit affectata; Ratio eſt quia culpa participationis cum excommunicatis in rebus communibus regulariter eſt tantummodo ve-

nialis

nialis, & per ignorantiam, ita extenuatur, & minuitur, vt non videatur digna pœna minoris excommunicationis.

Sed doctrina Suarez Filiucij, & Coninchi mihi non probatur; nam Eccleſia impoſuit minorem excommunicationem abſolutè propter participationem cum excõmunicato vitando, quoties illa participatio eſt peccaminoſa; eſt autem peccaminoſa, quando fit ex ignorantia culpabili; propterea petenda eſt abſolutio, vt concedit etiam ipſe Suarez, ſaltem ad cautelam.

42 Rogabis primò, vtrùm dubitans alterũ eſſe excommunicatũ teneatur illum euitare.

Reſpondeo diſtinguendo. Vel dubitat illum eſſe excommunicatum, & ſimul etiam dubitat eſſe denunciatum. Vel ſolum dubitat eſſe denunciatum, ſciens eſſe excommunicatum. Si dubitat eſſe excommunicatum, & ſimul etiam eſſe denunciatum, nõ poteſt, nec debet illum euitare; nam euitando exponeret ſe periculo faciendi illi iniuriam, & priuandi illum iure ſuo; fieri enim poteſt, vt non ſit excommunicatus, vt bene ait Sanchez in ſumma lib. 1. cap. 10. num. 69 ad finẽ Suarez loc. cit. num. 4. Filiucius num. 129. & alij. Si verò dubitat, aut neſcit eſſe denunciatum ſciens eſſe excommunicatum, poteſt illum euitare, ſi velit; nam cum certò ſciat eſſe excommunicatum, non tenetur cum illo communicare; excommunicatus enim, quãtum eſt ex ſe priuatus eſt communione fidelium. Verum licet poſſit illum euitare, ſi velit, nihilominus regulariter loquendo nõ tenetur euitare, cũ non teneatur euitare niſi excõicatum denunciatũ, vel notoriũ Clerici percuſſorem, vt patet ex Conc. Conſt. in quo fidelibus conceſſa eſt facultas communicandi cum excommunicatis toleratis, ad euitanda ſcandala, &c. Regulariter igitur non tenemur euitare excommunicatum, quem dubitamus eſſe denunciatum, ſeu vitãdum, exceptis aliquibus caſibus. Primus eſt, quando imminet periculum ſcandali. Secũdus eſt, quando periculum eſt faciendi actũ irritum communicando cum excommunicato, quamobrem certo ſciens aliquem Sacerdotem eſſe excommunicatum; ſed dubitans illum eſſe vitandum, non poteſt illi cõfiteri peccata ſua, ſecluſo ſcandalo, vel alia iuſta cauſa; nam fieri poteſt vt re vera ille Sacerdos ſit excommunicatus vitandus; & conſequenter inualidam conferat abſolutionem defectu iuriſdictionis, cuius vſu caret excommunicatus vitandus. Ita Suarez loco citato num. 6. Auila 2. parte ca 6. diſp. 11. dubio 2. Filiucius numero 131. & alij.

43 Ex dictis ſequitur primo, me teneri eũ euitare, qui mihi ſuo proprio ore dixit ſe eſſe excommunicatum vitandum; non enim poſſum excuſari titulo ignorantiæ; cum habeam moralem certitudinem. Ita Sylueſt. verbo excommunicatio 5. numero 28. & alij.

44 Secundò, me teneri eum euitare; quem noui per publicam famam eſſe excommunicatum vitandum. Ita Sanchez loco citato num. 63. & alij. Si verò hoc non noui per publicam famam, ſed à paucis audiui eum eſſe excommunicatum vitandum, non teneor, inquit Auila, euitare; eo quod non tenear credere illum eſſe excommunicatum vitandum.

Sed mihi probabilius dicendum videtur eſſe vitandũ, ſi à duobus fide dignus audiui, eſſe excommunicatum vitandum; nam duobus teſtibus fide dignus credendum eſt, vt patet ex dictis de matrimonio, & in 8. decalogi præcepto.

45 Tertiò, Confeſſarium non teneri vitare excommunicatum, quem nouit ſolum in Confeſſione eſſe excommunicatum vitandum; cenſetur enim laborare ignorantia excommunicationis illius; cum ſcientia in cõfeſſione habita ſit loco Dei, nec Confeſſarius poſſit illa ſcientia vti extra Confeſſionem abſque violatione ſigilli Confeſſionis. Ita Auila loco citato dub. 11. Couarruuias cap. Alma mater 1. par §. 2. Suarez diſp. 15. ſect. 3. num. 6. Sayrus lib 2. cap. 14. num. 26. Henriq. lib. 13. cap. 6. num. 1. & alij.

46 Quartò, illum eſſe vitandum, quem Parochus dicit eſſe vitandum, oſtendendo litteras denunciatorias; Parochus enim maiorem facit fidem oſtendendo litteras denunciatorias, quam faciat publica fama. Secus dicendum eſt, ſi mihi ore, tantum dicat eſſe vitandum non oſtendendo litteras denũciatorias Ratio eſt quia non teneor illi credere; cum vni teſti, etiam fide digno, neceſſario non credatur, cap. Cum à nobis. Si tamen fidem præſtarem Parocho, credendo eſſe vitandum, tenerer euitare; non enim excuſarer ignorantia. Ita Nauarrus num. 22. Auila loco cit. Sanch. lib 2. de Matrim. diſp. 93. num 3[illegible]. & alij.

47 Quintò, me non teneri eum euitare, quem fama publica conſtat percuſſiſſe Clericum; ſed non conſtat, an percuſſerit notoriè notorietate facti; ſicut enim non teneor eum euitare, quem conſtat eſſe excommunicatum, ſed neſcitur, vel dubitatur, an ſit de-

nunciatus; ita neque teneor eum euitare, quem conſtat contraxiſſe excommunicationem ob Clerici percuſſionem; ſed non conſtat, an ea percuſſio notoria fuerit notoreitate facti. Ita Auila loco citato concluſ. 3. ad finem.

48 Sextò, me non poſſe in ſententia Auilæ loco citato dub 12. aliorum hic Mediolani publicè vitare eum, qui alibi, E.g. Romæ denunciatus eſt excommunicatus; ſed hic neſcitur eſſe excõmunicatus, vel ſaltem à paucis ſcitur. Ratio eſt tum quia illum defamarem publicè euitando. Tũ quia manifeſtaus delictum alterius occultum in eo loco peccat, quamuis illud delictum ſit alibi publicum; ergo idem dicendum videtur in propoſito caſu, vitans enim excommunicatum publicè manifeſtaret illius delictum.

Sed contrarium mihi dicendum videtur iuxta doctrinam de detractione traditam. Ratio eſt tum quia experientia conſtat delicta vnius publica in vno loco perſcribi ad alia loca. Tum quia delinquens amiſit ius ad ſuam famam per publicitatẽ, ſeu notitiam publicam delicti. Tum quia tenemur obedire præcepto ſuperioris præcipientis vitandum eſſe excõmunicatum non toleratum. Tum quia excommunicatus facilius reſipiſcet, ſi vbique euitetur.

Neque obſtat, ipſum excommunicatum hoc malè accepturum, & inde triſtitiá paſſurum; hoc enim ſibi debet imputare; cum ego habeam ius permittendi illius contriſtationem ob præceptum Eccleſiæ, & ob ipſius excommunicati vtilitatem. Ita ſentire videtur Vaſquez tract. de excommunicatione dub. 8. num. 2. Duard. lib. 2. in can. 1. Henriquez cap. 24. num. 1. Filiucius cap. 3. quęſito 7. nu. 49. & alij, quamuis hi putant vitandum eſſe tantummodo priuatim, & in ſecreto vbi notitia publica de ipſius excommunicatione non habetur, & hic patet reſponſio ad rationes Auilæ.

49 Rogabis ſecundò, vtrum dubitans ſe eſſe excommunicatum debeat ſe tanquam excõmunicatum gerere, ſeque abſtinere à participatione, & conſortio aliorum. Pro intelligentia huius difficultati.

Notandum eſt, aliud eſſe dubium iuris, aliud facti. Dubium iuris contingit, quãdo aliquis dubitat latam eſſe excõmunicationem contra cõmittentes tale delictum. Dubium facti contingit, quando quis nouit latam eſſe excommunicationem ob tale delictum; ſed dubitat vtrum ipſe tale delictum perpetrauit. Hoc poſito.

Reſpondeo primò, in dubio iuris neminẽ teneri ſe tanquam excommunicatum gerere, ſi adhibuit ſufficientem diligentiam ad veritatem aſſequẽdam, eaque adhibita, adhuc in dubio perſiſtit. Ita Suarez loco cit. ſect. 5. Clauis Regia, lib. 1. cap. 13. num. 23. & lib. 2. de cenſuris, cap. 14. num. 28. Rebellus 2. parte lib. 1. ſect. 1. fol. mihi 200. & alii. Contra Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. diſp. vnica, ſectio 5. Vaſquez 1. 2. d. 66. ca. 1. & alios apud Sanchez loco citato, exiſtimantes tutiorem partem eligendam eſſe in dubio extra materiam iuſtitiæ. Sed probabilius eſt, & benignius, quod nos aſſerimus. Ratio ergo cur nemo in dubio iuris iudicandus ſit excommunicatus eſt, tum quia in dubio iuris fauendum eſt poſſidenti ſuam libertatem. Tum quia forum exterius non iudicaret illum excommunicatum. Tum quia lex non obligat, niſi ſit ſufficienter promulgata; in dubio autẽ iuris, ideſt quando dubitatur legem aliquam latam eſſe, lex non cenſetur ſufficienter promulgata.

Reſpondeo ſecundò, in dubio facti cenſendum eſſe excommunicatum, ſi ſequamur ſententiam, Azorij 1. parte lib. 2. cap. 19. quæſito 10. Suar. Rebelli, Vaſquez, Clauis Regiæ locis cit. & aliorum idem exiſtimantium in dubio ſuſpenſionis, interdicti, & irregularitatis.

Si verò ſequamur ſententiam Sanchez in ſumma, lib. 1. cap. 10. num. 54. & aliorũ, quos infra referam in ſimili de dubio irregularitatis, dicendum eſt non ſolum in dubio iuris, ſed etiam in dubio facti neminem cenſendum eſſe excommunicatum, vel ſuſpenſum, vel interdictum. Ratio eſt tum quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis ſuam libertatem. nã in criminibus dubijs potius fauendum eſt reo, Regula. Cum ſunt. De regulis iuris. Tum quia in foro externo non iudicaretur excommunicatus; ergo neque iudicandus eſt in foro conſcientiæ; idem enim in vtroque foro iudicandum eſt, quãdo forum exterius non innititur falſæ præſumptioni. Sententia Sanchez mihi magis placet, & eſt conformior noſtris principijs relatis in tractatu de peccatis q. 6 p. 4. eamque probabilem nouiſſimè arbitratur Filiucius tract. 13. cap. ſexto quæſito 11. numero 130.

Neque obſtat caput. Ad audientiam, & caput Significaſti de homicidio, vbi deciditur in dubio facti iudicandum eſſe irregularem; nam illi textus expreſsè loquuntur de irregularitate in dubio facti homicidij, nõ

verò

Digitized by Google

verò loquuntur de cenſuris. Immo Henriq. lib.14.c.14. n.3. & alij, quos refert Rebel.2. par.lib.1.q.3.ſect.2.num.13.exiſtimant, neque in dubio æquali facti cenſendum eſſe aliquem irregularem; ſed ſolum quando veriſimilius creditur commiſſum fuiſſe delictum; Caput enim Significaſti ſecundo de homicidio videtur ſolum procedere, inquiunt ipſi, quando veriſimilius creditur commiſſum fuiſſe homicidium. Sed de hac re infra diſp.7. quæſt.3. pun.4.

50 Ex his ſequitur primò; eum, qui dubitat, an excommunicatio lata ſit ob tale delictum, vel an Iudex tulerit ſententiam excommunicationis, non teneri ſe tanquam excommunicatum gerere, ſi adhibita debita diligentia, non comperijt latam eſſe excommunicationem; habet enim dubium iuris.

51 Secundò, eum, qui dubitat ſe Clericũ percuſſiſſe, non teneri ſe tanquam excommunicatum gerere, nec teneri petere abſolutionem, ſi adhibita ſufficienti diligentia nõ valuit dubium ſpeculatiuum deponere.

Ex quo vlterius patet, illum non eſſe vitandum, qui dubitat an Clericum percuſſerit: poſſidet enim ius participandi cum fidelibus, nec debet ſuo iure priuari. Secus dicendum eſt, ſi per famam, vel teſtes fide dignos conſtet Clericum percuſſiſſe notoriè; tunc enim non dicitur adeſſe dubium; ſed moralis certitudo.

52 Vtrum verò aliquis teneatur ſe tanquã excommunicatum gerere, quando conſtat latam eſſe excommunicationem; ſed dubitatur an fuerit iuſta, vel an fuerit lata ex iuſta cauſa, vel an Iudex, qui eſt in poſſeſſione iudicandi, legitimam habeat auctoritatem, vel an habuerit animum excommunicandi, vel vtrum ſeruauerit debitam formam; ſeù modum procedendi, conſtat ex dictis de legibus, & de reſtitutione q. 2. p.2. ad finem. Certum enim eſt teneri ſe tanquam excommunicatum gerere; nam poſſeſſio ſtat pro excommunicatione, quã conſtat latam eſſe.

53 Tertiò, ſequitur, eum non cenſeri excommunicatum, contra quem lata eſt excommunicatio ſub conditione; ſed dubitatur an conditio ſit adimpleta. Ratio eſt qa poſſeſſio ſtat pro illo, de quo dubitatur an ſit excommunicatus, & illa conditio, cum ſit quid facti, non præſumitur, vt ait Sanchez loco cit. nu. 58. & Menoch. lib.3. præſumpt. 135. fol. mihi 264.

54 Quartò, illum iudicandum eſſe excommunicatum vitandum, quem conſtat antea fuiſſe denunciatum excommunicatum; ſed modò dubitatur, an fuerit abſolutus. Ratio eſt quia in hoc caſu non dicitur adeſſe dubium iuris, vel facti excommunicationis; ſed de ea conſtat, & pro ea ſtat poſſeſſio, nec ius præſumit abſolutionem fuiſſe collatam, niſi probetur. Ita Sylueſter verbo Excommunicatio 5.nu.26 Nauar. cap. 27. num.36. Auila loco cit. dub.11.concl.6. Suarez d.15.ſect.3.nu.7. & alij.

55 Rogabis tertiò, quę notitia abſolutionis requiratur, vt communicare, & habitare poſſimus cum eo, quem antea excommunicatum vitandum eſſe conſtabat.

Reſpondeo ſufficere probabilem certitudinem; ſicut enim non ſufficit dubitare aliquem eſſe denunciatum excommunicatum ad hoc, vt teneamur ab illius conſortio abſtinere; ità non ſufficit, vt poſſimus vti ipſius conſuetudine; ſufficit tamen certitudo moralis; quia moralis certitudo excludit dubium, & purgat periculum peccandi.

56 Hinc ſequitur, me poſſe in ſequentibus caſibus participare cum eo, qui antea excommunicationis vinculo detinebatur.

Primò, quando multum temporis pertranſijt, & probabiliter credere poſſum conſideratis circunſtantijs excommunicatum obtinuiſſe abſolutionem, vt accidit, quando iam annus elapſus eſt, illumque video cum cæteris cõmunicare; cum alioquin ſit bonę famæ.

Secundò, quando noui ipſum tempore Iubilei, aut Sacerdoti facultatem habenti circa eam excommunicationem confeſſum fuiſſe. Ita communiter DD.

Tertiò, quando qui detinebatur excommunicatione, teſtatur ſe abſolutum, modo probabiliter credam ipſum non mentiri.

Quartò, quando teſtis omni exceptione maior, aut illi æquiualens teſtatur excommunicatum fuiſſe abſolutum; poſſum enim illi præſtare fidem.

Quintò, quando communiter habetur pro abſoluto, & de eius abſolutione publica extat fama; ſicut enim fama publica excommunicationis, & denunciationis ſufficiens cauſa eſt ad euitandum excommunicatum; ità fama abſolutionis publica, ſeu communis exiſtimatio ſufficit ad participãdum; præſertim cum in alienis factis non teneamur eſſe nimis veriori. Ita Vgolinus tab.1. cap.23. Suarez, diſp.15.ſect.3.num.7.

Henriquez lib.13. cap.6. Nauar.cap.27.nu. 36. Auila loco citato dub 11.ad finem, Filiucius q.8. nu.50. & ſeq. & alij.

57 Quæres quintò, quid intelligatur per particulam, Neceſſe.

Reſpondeo, intelligi neceſſitatem excuſantem à peccato, participando cum excommunicato vitando, & excuſantem ipſū excommunicatum cum alijs participātem. Ratio eſt tum quia, ſicut vtilitas excuſat participantes cum excommunicato, & excommunicatum cum alijs participantē, ità multò magis neceſſitas ſufficientem exhibet excuſationis cauſam, Tum quia ita colligitur ex cap. Quoniam multos, 11. quæſt. 3. Et hic ſermo eſt non ſolum de neceſſitate ſpirituali; ſed etiam de temporali, ſiuè pertineat ad victum, ſiuè ad veſtitum, ſiuè ad habitationem; nec ſolum ſermo eſt de neceſſitate extrema; verùm etiam de alia, quam ex conſilio tenemur ſubleuare; non enim credibile eſt Eccleſiam velle obligare contra Diuina, & naturalia conſilia. Ita communiter DD. apud Vgolinum tab. 2. cap. 23. §. 11. apud Auilam loco citando, apud Sayrum loco cit. nu. 30. apud Suarez nu.8. apud Henriquez lib. 13. cap.23. apud Filiucium tra. 13.cap.6.quæſito 12.& apud Reginaldum lib.32.nu.124.

58 Hinc ſequitur primò, me poſſe eleemoſynam tradere excommunicato vitando, qui ea indiget ad vitam iuxtà ſui ſtatus conditionem commodè traducendam.

59 Secundò, me poſſe excommunicato vitando equum tradere, quo ipſe indiget ad iter faciendum; cum alioquin non ſoleat iter pedetentim facere. Eadem ratione ego poſſum petere equum, aut hoſpitium ab excommunicato vitando; ſicut etiam indigens poteſt ab eodem petere eleemoſynam quando eam commodè nequit explorare ab alio non excommunicato, vt patet ex cap.Quoniam multos 11.q.3.

Excipiuntur Prædicatores, & Confeſſores, quibus competit ius petendi eleemoſynam ab excommunicato vitando, etiamſi ab alijs eam poſſint obtinere, cap.Cum voluntate de ſententia excōmunicationis. Ita Sayrus lib.2.cap.14.nu 30. Auila d.11.dub. 12.& alij.

60 Tertiò, me poſſe in graui neceſſitate petere conſilium ab Aduocato excommunicato, vel à medico, quando non adeſt alius, à quo valeam conſilium obtinere.

61 Quartò, licitum eſſe communicare cū excommunicato vitando, quando communicatio neceſſaria eſt ad pacem aliorū conciliandam, vel ad ſcandalum euitandum. Ratio eſt tum quia, adeſt ſufficiens neceſſitas. Tum quia quando duo præcepta concurrunt, quorum alterum eſt grauius; grauius præferendum eſt minori; grauius autem, & maius pręceptum eſt præceptum vitandi ſcandalum, & procurandi pacem, quam non communicandi cum excommunicato.

62 Quintò, eum, qui per metum grauem communicare cogitur cum excommunicato excuſari à peccato; cenſetur enim exiſtere in graui neceſſitate, nec Eccleſia obligat cum tanto incommodo.

Ex quo patet à fortiori, eum excuſari, qui per vim cogitur Diuinis intereſſe corā excommunicato, in quo caſu aduertendum eſt, eum, qui hoc modo detinetur, nōn teneri claudere oculos, vel obturare aures, vt bene ait Auila dubio 13. Sayrus loco citato num.44. Henriquez, lib.13.cap.13. num. 4. & alij Contra Caietanum verbo Excommunicatio in fine. Ratio eſt tum quia obturando aures, vel claudendo oculos, non propterea non dicetur intereſſe Miſſæ; cū etiam ſurdus, & cæcus poſſint Miſſæ intereſſe. Tum quia non eſt credibile Eccleſiā velle hoc illi onus imponere. Quare, ſi non poteſt commodè diſcedere, debet reuerenter intereſſe, & Euchariſtiam adorare poteſt. Non tamen propter neceſſitatē, vel metum poteſt facere aliquid intrinſecè malum, vt benè ait Suarez loco cit. num.8. Vaſquez tractatu de excommunicatione dubio 7. & patet ex dictis de Peccatis. Hac de cauſa excommunicatus denunciatus, aut alius, qui prohibitione Eccleſię factus eſt inhabilis ad aliquem actum, non poteſt prętextu grauis metus illum licitè facere, quoties iuri naturæ repugnat illum inualidè facere; Quamobrem excommunicatus vitandus non poteſt aliquem in articulo mortis nō exiſtentem licitè abſoluere, etiamſi per metum grauem cogatur ad abſoluendum, nam caret iuriſdictione, quam metus non confert, conſequenter inualidè abſoluit. Eſt autem intrinſecè malum, & oppoſitum reuerentię Sacramenti ſcienter aliquem inualidè abſoluere. Coninchus diſp. 13.dub. 12.nu.104. Suarez.de Cenſuris diſp.6.ſect. 3.nu.5. verſ. quando ergo.

63 Sextò, me non teneri diſſoluere contractum ſocietatis initum cum excommunicato

Digitized by Google

nicato ante excommunicationem;ſed poſſe ſocietatem continuare, & proſequi ad præcauendum, & euitandum damnum. Ita Syluest.excommunicatio tertio, num.3. & alij apud Auilam dub.13. Præfatæ tamē cauſæ excuſantes participantem cum excōmunicato, intelligendæ ſunt, modo non adſit ſpecialis prohibitio communicationem in præfatis caſibus interdicens: nihil enim obſtat, quominus iuſta ſuboriri poſſit cauſa, ob quam caueatur ne communicetur in illis caſibus, in quibus ſola conſuetudine, vel Eccleſiæ permiſſione communicandi facultas conceſſa eſt. Sayrus cap.14.num.35. Filiucius cap.6. ad finem, & alij, licet contrarium tenere videatur Coninchus dubio 12. nu. 133. putans id licitè prohiberi non poſſe à iudice inferiori.

PVNCTVM VII.

De priuatione communicationis in actionibus fori Ciuilis.

1 *An excommunicatus vitandus priuetur iuriſdictione.*

2 *An geſta per Iudicem excommunicatum vitandum ſint inualida.*

3 *Quomodo peccet excommunicatus ferens ſententiam.*

4 *An excommunicatus validè poſſit elegi in Iudicem.*

5 *An excommunicatus poſſit eſſe actor in Iudicio.*

6 *An excommunicatus poſſit accuſare.*

7 *An excommunicatus poſſit ſe defendere in Iudicio aut appellare à ſententia.*

8 *An excommunicatus poſſit alium conuenire in Iudicio.*

9 *An excommunicatus agens in iudicio repelli debeat à Iudice, quando hoc non opponitur ab aduerſario.*

10 *An valida ſint geſta per actorem excommunicatum vitandum, quando à Iudice, aut aduerſario non fuit reiectus.*

11 *An excommunicatus poſsit ferre teſtimonium.*

12 *An validum ſit teſtimonium excommunicati vitandi.*

13 *An excommunicatus poſsit exercere officiū aduocati, aut procuratoris, & an eius geſta valida ſint.*

14 *An validum ſit matrimonium celebratum a procuratore excommunicato vitando nomine alterius.*

15 *An valida ſint geſta per tutores, & alios adminiſtratores excommunicatos.*

16 *An excommunicatus, qui exercuit officium aduocati, teneatur ad reſtitutionem pretij accepti.*

PLures perſonæ concurrunt in foro iudiciali, Iudex, Actor, reus, Notarius, teſtes, Aduocatus, ac Procurator: De quibus ſingulis breuiter nobis agendum eſt in hoc puncto. Et primò quæremus, vtrum Iudex excommunicatus vitandus priuatus ſit iuriſdictione. Secundò, vtrum excommunicatus poſſit eſſe actor, vel defenſor. Tertiò, vtrum excommunicatus poſſit eſſe teſtis. Quartò, vtrum excommunicatus poſſit eſſe Aduocatus, ac Procurator.

PRIMA PROPOSITIO.

1 OMnis Iudex, tam Eccleſiaſticus, quā ſæcularis, priuatur vſu iuriſdictionis pro tempore, quo remanet excommunicatus vitandus. Ita communiter DD. Ratio eſt tum quia communi conſuetudine receptus eſt hic effectus excōmunicationis. Tum quia æquum non eſt, vt qui repellitur ab Eccleſia iuriſdictionem habeat in Eccleſiæ membra. Tum quia ita colligitur ex capit. Quia de exceptionibus in ſexto, & ex cap. Tanta de exceſſibus Prælatorum, & ex cap. decernimus de ſent.excomm.in 6.

2 Hinc ſequitur primò, inualida eſſe geſta per Iudicem excommunicatum vitandum; nam acta ſine facultate, & iuriſdictione inualida ſunt. Idem dic de actis ab arbitro dum arbiter conſtitutus eſt ad formam Iudicis iuxta L.1.ff.de arbitris: hic enim cenſetur Iudex cum vera iuriſdictione. Secus ſi de partium conſenſu conſtitutus ſit tanquam vir prudens. Ita Filiucius cap.7.quæſito 2.Suarez, & alij.

3 Secundò, Iudicem excommunicatum vitandum mortaliter peccare ferendo ſententiam; nam vſum iuriſdictionis, quem non habet, ſibi vſurpat, actumque facit irritum, & inualidum. Iudex verò excommunicatus toleratus faciliter excuſari poteſt à mortali ferēdo ſniam iuxta ſententiā Henriq. Auilæ & aliorum ſupra relatam; quamuis probabilius ſit, & tutius aſſerere à mortali non excuſari; eo quod actio iudicandi, quæ prohibetur excommunicato, per ſe videatur val-

dè gratis, & ſufficiens ad peccatũ mortale.

4 Quæres, vtrum excommunicatus validè poſſit eligi in Iudicem, vel aſſumi ad aliam dignitatem temporalem habentem adnexam iuriſdictionem.

Reſpondeo, ſolutionem huius quæſiti colligi poſſe ex ſupra dictis Puncto. 4. §. 1. Nihilominus, vt hæc doctrina melius intelligatur, dico duplicem eſſe ſententiam.

Prima eſt Suarez diſp. 16. ſect. 2. num. 3. Filiucij, & Coninchi locis pun. 4. §. 1. num. 3. cit. & aliorum affirmantium validè, ſed illicitè eligi, & aſſumi. Ratio, cur validè eligatur eſt, tum quia nullus textus irritat ipſo facto collationem dignitatis, cui eſt adnexa iuriſdictio ſecularis. Tũ quia experiẽtia conſtat dignitatem ſæcularem acquiri ab excommunicato iure hæreditatis, & ſucceſſionis; nam excommunicato non priuat iure ſucceſſionis; ergo poteſt excommunicatus etiam ad dignitatem ſecularem eligi. Tum quia non valet argumentari à collatione dignitatis Eccleſiaſticæ ad collationem dignitatis ſæcularis; cum odia reſtringenda ſint non amplianda.

Ratio verò, cur electio, ac collatio dignitatis ſæcularis facta excommunicato ſit illicita, deſumitur ex ca. vlt. de Clerico excommunicato miniſtrante; nam dignitas illicitè confertur ei, cui actiones dignitatis prohibitæ ſunt; ſed excommunicato prohibitæ ſunt actiones pertinentes ad iuriſdictionẽ temporalem; ergo dignitas iuriſdictionis temporalis illicitè confertur excommunicato.

Ex hac ſententia ſequitur à fortiori.

Primò, collationem dignitatis non habẽtis adnexam iuriſdictionem temporalem validam eſſe; propterea gradus Doctoratus collatus excommunicato validus eſt. Ratio eſt tum quia Doctoratus eſt propriè dignitas Eccleſiaſtica. Tum quia non habet adnexam iuriſdictionem. Tũ quia nullus textus collationem huiuſmodi dignitatis inualidam reddit. Tum quia odia ſunt reſtringenda. Ita Vgolinus de excommunicatione tab. 1. cap. 18. §. 1. Gutierez de matrim. cap. 83. num. 15. Decius, & alij apud Suarez diſp. 16. ſect. 2. nu. 4 & apud Filiucium tract. 12. cap. 7. quæſito 3. num. 173.

Secundò, validam eſſe collationem muneris tabellonis factam exiſtenti in excommunicatione; ſicut etiam ipſius acta in foro cõſcientiæ valida ſunt, quando fiunt de cõſenſu partium, vt benè ait Suarez loco citato ſect. 5. num. 5. & 8. & Filiucius quæſito 6. contra Auilam, & alios apud Sayrum lib. 2. ca. 5. ad finem, num. 39.

Dixi in foro conſcientiæ; quia in foro externo excommunicatus repelli ſolet, & præſumuntur inualida ratione publici officii. Vide Suarez alioſque præfatos DD.

Tertiò validam eſſe collationem muneris Procuratoris etiam ad cauſas, & lites iudiciales factam excommunicato, vt patet tum ex rationibus allatis. Tum quia collatio huiuſmodi officij nihil aliud videtur eſſe, quam quidam contractus; contractus autem celebratus cum excõmunicato validus eſt Suarez ſect. 4. nu. 11. Filiucius quæſito 9. num. 193.

Quartò, excommunicatum vitandum validè eligi in tutorem, & ipſius acta eſſe valida iuxta Suarez d. 15. ſect. 8. & alios contra Vgolinum cap. 14. Sayrum cap. 7. num. 2. & alios.

Hæc prima ſentẽtia eſt valdè probabilis.

Sed mihi magis probatur ſecunda ſententia, quam ſequitur Auila 2. parte cap. 6. diſp. 6. dub. 7. ad finem. Vgolin. tab. 2. cap. 13. §. 3. Sayrus lib. 1. cap. 5. num. 36. Reginaldus lib. 32. num. 18. Gloſſa in cap. Venerabilem de electione, & alij.

Hæc ſententia probatur rationibus allatis Pun. 4. quæſito 2. primæ propoſitionis, & ex cap. Venerabilem cit.

Ex quibus colligitur reſponſio ad rationes Suarez; dico enim nos non argumentari à patri, ſed ex diſpoſitione iuris in ca. Venerabilem, & ex communiori DD. ſentẽtia, concedo tamen cum ipſo Suarez, validam eſſe collationem earum dignitatum, quę nõ habent adnexam iuriſdictionem, vt ſatis conſtat ex rationibus ipſius Suarez, & ex ca ſibus iam enumeratis.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 EXcommunicatus quamuis toleratus non poteſt eſſe Actor in iudicio in cauſis ciuilibus, & Eccleſiaſticis, ſiuè per ſe, ſiuè per alium. Ita Nauarrus cap 27. num. 23. Hẽriquez libro 13 cap. 7. num 4. Vgolinus tab. 2. cap 15. Auila cap. 6 diſp 7. in principio, Suarez diſp. 16. ſect. 3. nu. 2. & Sayrus lib. 2. cap. 7. num. 3. Filiucius tract. 12. cap 17. quęſito 4. Coninch. diſp. 14. dub. 11. num. 110. Ratio eſt tum quia Concilium Conſtantiẽſe nullum conceſſit excõmunicatis toleratis fauorem, ac priuilegium; magnum autem fauorem, ac priuilegium reciperet excommunicatus, ſi poſſet in iudicio agere. Tum quia

Digitized by Google

quia ſic habetur cap. Decernimus de ſenten tia excommunicationis.

6 Hinc patet, excommunicatum non poſſe accuſare, niſi fortè hoc faciat ex neceſſitate; hoc enim nihil aliud eſt, quam agere.

7 Verum tamen eſt, excommunicatũ poſſe ſe ipſum defendere; quamuis non poſſit agere in Iudicio; propterea poteſt probare excommunicationem fuiſſe inualidam, aut ſibi iniuſtè denegari abſolutionem, quam petit, vt colligitur ex cap. Intelleximus de Iudicijs. Ratio eſt quia iure naturæ cuique competit ſua defenſio.

Hinc patet, excommunicatum poſſe appellare à ſententia contra ſe lata; ſicut etiã poteſt obiicere excommunicationem accuſatori, teſti, &c. dicendo illos eſſe excommunicatos, modo hoc probet intra octo dies, alioquin condemnandus eſt in expenſis. Ita Henriquez loco citato cap. 7. num. 4. Vgolinus loco citato cap. 15. Suarez, d. 16. ſect. 4. Sayrus loco citato cap. 7. num. 3. & 20. Auila diſput. 7. in principio Filiucius quæſito 5. & alij.

8 Ex dictis ſequitur, excommunicatum non poſſe alium conuenire, vel reconuenire in Iudicio, vt patet ex cap. Decernimus citato. Ipſum verò excommunicatum ab alio conueniri poſſe in Iudicio certum eſt; alioquin commodum reportaret ex ſuo delicto. Verum tamen eſt, quando conuenitur ab alio, poſſe per ſe ipſum reſpondere, & per ſe ipſum cauſam ſuam defendere; non vero teneri reſpondere per Procuratorem, ex Sayro cap. 8. num. 20. Suarez, ſect. 4. num. 6. Filiucio quæſito 5. nu. 181. Coninncho nu. 116. & alijs contra Auilam loco cit. dubio 2. Vgolinum tab. 2. cap. 16. §. 8. & alios. Alioquin non ipſe; ſed potius ipſius procurator diceretur conueniri.

9 Quæres primò, vtrùm excommunicatus agens in iudicio à iudice repelli debeat, quando exceptio excommunicationis non opponitur ab aduerſario.

Reſpondeo, repellendum eſſe à Iudice ex vi ſui muneris, quando agens in iudicio eſt excommunicatus vitandus, vt patet ex cap. 1. de exceptionibus in ſexto. Ita Suarez loco cit. Coninch. diſp. 14. dub. 11. nu. 101. Auila d. 7. dub. 1. concl. 2. Sayrus, Vgolinus Henriquez, Filiucius, & alij locis citatis, vbi oſtendunt aduerſarium, qui opponit excommunicationem alteri, debere illam probare intra octo dies; alioquin Actorem audiri in iudicio, vt habetur in cap. Quia citato.

10 Quæres ſecundò, vtrùm valida ſint geſta per Actorem excommunicatum facta in iudicio, quando Actor excommunicatus non fuit à Iudice expulſus, vel ei ab aduerſario non fuit obiecta, & oppoſita excommunicatio.

Reſpondeo valida eſſe, ſiue facta fuerint per excommunicatum toleratum, ſiue per vitandum cap. 1. de exceptionibus in ſexto. Ratio eſt quia ius non irritat ipſius geſta; quamuis prohibeat excommunicatum in iudicio agere. Ità Suarez, Auila, Filiucius, & alii locis cit.

TERTIA PROPOSITIO.

11 Excommunicatus toleratus licitè poteſt ferre teſtimonium. Ratio eſt quia actus teſtandi ex natura ſua vergit in fauorem illius, pro quo præſtatur, excommunicatus autem toleratus licitè poteſt actus in fauorem aliorum præſtare, & exercere, modò non ſeſe ingerat ſua ſpontè, vt patet ex ſupra dictis. Excommunicatus verò vitandus non poteſt licitè ferre teſtimonium; eo quòd prohibita ſit cum ipſo communicatio. Excipitur cauſa fidei, in qua poteſt teſtari, & accuſare, cap. In fidei fauorem, de hæreticis, in ſexto. Excipi etiã poſſe videtur cauſa matrimonij, quæ eſt valde fauorabilis, vt colligitur ex cap. fin. de ſentent. & re iudicata, & ex dictis de Matrimonio, q. 2. pun 8. Propoſitione ſecunda; quamuis Suarez ſect. 6. Vgolinus, cap. 17. num. 2. Sayrus, cap. 7. nu. 5. Filiucius quæſito 7. nu. 187. & alij hoc admittant ſolum in cauſa fidei; non vero in cauſa Matrimonij.

12 Verum tamen eſt, teſtimonium excommunicati vitandi, validum eſſe, non ſolùm in iudicio; ſed etiam in teſtamentis, contractibus, & inſtrumentis. Ratio eſt quia nullo iure probatur inualidum eſſe, præſertim accedente conſenſu iudicis, & illius, contra quem teſtis adducitur ad teſtandũ; nam in poteſtate iudicis, & partis eſt illum expellere, & cum eo nolle communicare, obiecta illi excommunicatione.

QVARTA PROPOSITIO.

13 Excommunicatus vitandus illicitè exercet officium Aduocati, vel Procuratoris. Ratio eſt quia participat cum alijs contra obligationem cenſuræ. Verum tamen eſt illius acta eſſe valida, Tum quia

non

non conſtat vllo iure irritari. Tum quia geſta Actoris, & Rei valida ſunt; ergo etiã geſta Aduocati, vel Procuratoris, qui reo patrocinatur valida ſunt, niſi repellatur, aut illi opponatur exceptio excommunicationis. Ita DD. citati, aſſerentes tunc acta ratione publici officij, eſſe inualida, quoties officium, quod exercetur eſt publicum auctoritate, & vtilitate, vt eſt officium iudicis, & ſimilia. Secus ſi publicum ſit ſolum auctoritate, vtilitate vero ſit priuatum vt eſt officium procuratoris, tutoris, & ſimilium. Vide Suarez ſect. 8.

14 Hinc colligi poteſt, Matrimonium celebratum à Procuratore excommunicato nomine alterius validum eſſe.

15 Vlterius patet, quid dicendũ ſit de tutoribus, & alijs aſſumentibus adminiſtrationem temporalem; nullo enim iure conſtat illorum acta eſſe ipſo facto irrita, vt bene ait Suarez, d. 16. ſect. 8. Filluciusq. 10. quidquid alij dixerint.

16 Si quęras vtrum excommunicatus, qui exercuit officium Aduocati, teneatur ad reſtitutionem prætij accepti.

Reſpondetur negatiuè, tum quia nullo iure conſtat ad hoc teneri. Tum quia exercuit opus prætio æſtimabile. Ita Suarez, d. 16. ſect. 7. num. 3. Auila 2. parte, d. 7. dub. 3. & alii contra Hoſtienſem, & alios.

PVNCTVM VLT.

De annullatione impetrationis gratiarum, & ſuſpicione, quæ contrahitur ob excommunicationem.

1 *An excommunicatio irritet priuilegia.*
2 *An excommunicatus per annum perſeuerans in excõicatione fiat ſuſpectus de hæreſi.*
3 *An beneficiarius perſiſtens in excommunicatione per annum priuari poſsit beneficijs, quæ poſsidet.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatio irritat, & annullat litteras, & reſcripta Apoſtolica, & proceſſus virtute illorum habitos, excepto caſu excommunicationis, & appellationis. Hæc propoſitio patet ex cap. 1. de reſcriptis in ſexto.

Aduertendum tamen eſt primò, hunc effectum hoc tempore non magni pendi; vt benè Coninch. dub. 10. num. 87. & alij communiter; quia in litteris Apoſtolicis, quæ modo obtinentur, includi ſolet abſolutio ab omnibus cenſuris ad hunc effectum, vt priuilegia, litteræ, & gſæ Apoſt. valeant, excepto caſu excõicationis ob hęreſim, vel ob alios caſus ſuprà recenſitos contractæ excepto etiam caſu, quo quis per annum in excommunicatione inſorduit; inſordeſcens enim contumacia per annum in excommunicatione ſuſpicionem hæreſis incurrit: cõſequenter non videtur frui abſolutione generali contenta in reſcriptis Põtificijs. Perſiſtens vero in excommunicatione per annum ob aliquam cauſam, quæ mereatur excuſationem, videtur frui abſolutione; nam vbi ceſſat ratio culpæ, ibi etiam ceſſare videtur rigor pęnæ, Argumento cap. 21. de conſtitutionibus. Ita Suarez diſp. 17. ſect. 1. Sayrus libro 2. cap. 10. Vgolinus tab. 1. cap. 14. §. 3. Couarruuias cap. Alma mater 1. parte §. 7. Nauar. in ca. Ita quorundam de Iudeis, Filiucius tract. 12. cap. 9. quæſito 3. & alii.

Aduertendum eſt ſecundò, prædictum effectum non extendi ad litteras Epiſcoporũ, vel aliorum Prælatorum, aut etiam ad litteras, & ſcripta Imperatoris, Regis, & aliorũ Sæcularium. Ratio eſt tum quia caput primum de reſcriptis loqui ſolum videtur de litteris, & reſcriptis Apoſtolicis. Tum quia vſu, & conſuetudine ita comprobatum videtur. Tum quia odia reſtringenda ſunt, quãtum verba patiuntur. Ita Suarez loco citato num. 3. Filiucius tract. 12. cap. 9. num. 211.

Aduertendum eſt tertiò, prædictum effectum ſecundum communem ſententiam extendi ad excommunicatum, quamuis occultum. Ratio eſt tum quia caput primum de reſcriptis abſolutè loquitur de excommunicatione. Tum quia non eſt ratio, propter quam reſtringere debeamus hunc effectum ad excommunicatum publicum: quãuis ſententia Archidiaconi oppoſitum ſentientis non careat probabilitate, inquit Suarez loco citato, num. 4. & Nauar. loco cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 EXcommunicatus perſeuerans in excõmunicatione per annum ſuſpectus euadit de hęreſi; cõſequenter contra ipſum tanquam de hæreſi, ſuſpectum, procedi poteſt, vt ait Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 3. Ita Suarez loco citato, Vgolinus loco citato, &

tab. 2.

Digitized by Google

tab.2.ca.24.§.3.Henriquez lib.13.cap.4 Filiucius tract 12.cap.9.quæſito 4.nu.214 Sayrus,& alij loc.cit.

3 Addo, Clericum perſiſtentem in excommunicatione per annum priuari poſſe beneficijs quæ poſſidet. Ita communiter DD.cõtra Innocentium,& alios in cap.Cum bonę de æt. & qualit. Immo iudex tenetur priuare Clericum beneficio, inſordeſcentem per annum in excommunicatione, vt patet ex eodem cap.Cum bonæ. Vide præcit. DD.

Hic nobis agendum eſſet de pęna; quam incurrit excommunicatus violando cenſuram excõmunicationis per exercitium Ordinis Sacri. Sed opportuniori occaſione de ea nobis ſermo erit in diſputatione de irregularitate. Quare tranſeamus ad tertiam Quæſtionem de minori excõmunicatione.

QVAESTIO TERTIA.

De minori excommunicatione.

1 *Quid ſit excommunicatio minor.*

2 *Quandonam excommunicatio minor incurratur.*

3 *Quinam ſint effectus minoris excommunicationis.*

4 *An excommunicatus minori excommunicatione peccet adminiſtrãdo Sacramẽta.*

5 *An ligatus minori excommunicatione fiat irregularis celebrando,&c.*

6 *An excommunicatio minor priuet electione, & collatione beneficij.*

7 *An ligatus minori excommunicatione peccet mortaliter recipiendo beneficium.*

8 *An ligatus minori excommunicatione poſſit cum alijs communicare.*

9 *An effectus minori excommunicatione poſſit Diuinis officijs intereſſe, &c.*

10 *An ligatus excommunicatione minori, poſſit alios abſoluere, & exercere iuriſdictionem.*

11 *Quis poſſit à minori excommunicatione abſoluere.*

12 *An ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere à minori excommunicatione.*

13 *An Parochus poſſit extra Confeſſionem abſoluere à minori excommunicatione.*

14 *An Parochus, qui nondum eſt Sacerdos, poſſit à minori excommunicatione abſoluere.*

15 *An Confeſſor approbatus ad Confeſſiones audiendas poſſit abſoluere ab excommunicatione minori.*

16 *Quanam forma ſeruanda ſit in abſolutione minori excommunicationis.*

QVatuor breuiter quæram in hac Quæſtione. Primò, quid ſit excommunicatio minor. Secundò, quis eam incurrat: Tertiò, qui ſint eius effectus. Quarto à quo poſſit auferri.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EXcommunicatio minor eſt cẽſura Eccleſiaſtica ſeparans fidelem excommunicatum à paſſiua Sacramentorum participatione. Ita communiter DD. Iſta excõmunicatio dicitur minor reſpectiuè ad maiorem,& ad effectus illius. Ita Vgolinus tabula 3.cap.15.§.1. Henriquez lib.13.cap.3. Suar.diſp.14.ſect.1. Filiucius tract.13.cap.1.quæſito 1.& 2.& alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 EXcõmunicatio minor incurritur participando in rebus prohibitis cum excommunicato vitando affecto minori excommunicatione. Hæc Propoſitio patet ex cap.Excommunicatos.

Dixi cum excommunicato vitando, vt aduerterem, minorem excommunicationẽ non incurri participando cum excommunicato tolerato,vt patet ex Concilio Conſtantienſi ſuperius citato.

Dixi affecto maiori excommunicatione, vt aduerterem, minorem excommunicationem non incurri participando cum affecto minori excommunicatione; nullo enim iure probari poteſt, eam incurri participando cum huiuſmodi excommunicato.

An

An autem ita excommunicatio minor incurratur, non ſolum dum participatio cum excommunicato, eſt peccaminoſa mortaliter, verum etiam eſt peccaminoſa tantummodo venialiter, conſtat ex ſupradictis incurri etiam cum peccato ſolum veniali, conſequenter non ſolum participantem notabiliter in diuinis, verum etiam leuiter in humanis ſubiacere vinculo minoris excommunicationis. Ita communiter DD. ex cap. nuper. & cap. ſtatuimus de ſent. excom.

TERTIA PROPOSITIO.

3 EXcommunicatio minor duos parit effectus. Primus eſt priuare directè paſſiua Sacramentorum participatione, Cap. ſi celebrat de Cler. excom. miniſt. Ita communiter DD.

Ex quo ſequitur, excommunicatum minori excommunicatione peccare mortaliter recipiendo Sacramenta, vt ſumendo Euchariſtiam, contrahendo Matrimonium, &c. Cap. vltimo de Clerico excommunicato miniſtrante. Ratio eſt, quia violat minorem excommunicationem in re graui; cum receptio Sacramentorum ſit materia grauis. Ita Caietanus verbo Excommunicatio cap. vltimo, Suarez d. 24. ſect. 3. nu. 3. Couarruuias cap. Alma mater 1. par. §. 8. Filiucius tract. 13. cap. 2. q. 1. nu. 17. Reginald. lib. 32. num. 141. Coninch. diſp. 14. dub. 17. nu. 160. & alij communiter.

Addo non ſolum ipſum excommunicatum minori excommunicatione peccare mortaliter recipiendo Sacramenta; ſed etiā miniſtrantem illi Sacramenta grauiter peccare, niſi excuſetur ratione ignorantiæ, aut ratione ſcandali, vel alterius mali vitandi, cooperatur enim peccato excommunicati ſuſcipientis Sacramenta indignè.

Addo, etiam ipſum excommunicatum minori excommunicatione inualidè recipere Sacramentum Pœnitentiæ, quoties intendit abſolutionem peccatorum obtinere, antequam abſoluatur à minori excommunicatione; nam ponit obicem ad Sacramentum per peccatum actualiter commiſſum in ſuſceptione abſolutionis. Secus ſi petat prius abſolutionem cenſuræ, aut ſciat abſolutionem ſibi conferendam eſſe antequam abſoluatur, vt communiter præmitti conſuevit.

An autem Sacramenta ab huiuſmodi excommunicato ſuſcepta valida ſint, conſtat ex ſupradictis valida eſſe.

4 Quæres primò, vtrùm excommunicatus minori excommunicatione peccet administrando Sacramenta, ſicut peccat ſuſcipiendo.

Reſpondet Syluester excommunicatio 4. num. 1. & alij mortaliter peccare adminiſtrando Sacramenta.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Nauar. cap 17. num. 24. Suarez d. 24. ſect. 2. num. 12. Henriquez loco cit. num. 2. Couar. loco cit. num. 2. Filiucio cap. 2. nu. 22. & alijs, neque venialiter peccare, cōtra Syluestrum loco cit. & alios aſſerentes mortaliter peccare, & contra Sotum diſt. 22. q. 2. num. 3. Auilam cap. 6. dub. 12. Sayrum, cap. 22. Reginaldum lib. 32. cap. 24. nu. 142. Coninch. diſp. 14. dub. 17. nu. 264. & alios affirmantes venialiter peccare. Ratio noſtra eſt, quia excommunicatio minor non priuat actiua participatione, ideſt adminiſtratione Sacramentorum; ſed priuat paſſiua; ſi autem excommunicatus minori excommunicatione peccaret mortaliter; aut venialiter adminiſtrando Sacramenta, ſequeretur excommunicationem minorem non ſolum priuare paſſiua; ſed etiam actiua Sacramentorum participatione. Nec obſtat; cap. ſi celebrat vbi dicitur celebrantem peccare conferendo ſibi Sacramenta.

Reſpondetur enim non peccare quatenus confert, ſed quatenus recipit.

Hinc ſequitur, Sacerdotem obſtrictum vinculo minoris excommunicationis non committere duo peccata celebrando, vnū videlicet adminiſtrando, & alterum recipiendo Sacramentum, ſed fieri reum vnius tantummodo peccati, quatenus recipit Sacramentum. Ita Suarez ſect. 2. num. 3. Filiucius cap. 2. q. 4. nu 24.

5 Quæres ſecundò, vtrum excommunicatus minori excommunicatione incurrat irregularitatem celebrando, vel adminiſtrā do Sacramenta; ſicut eam incurrit obſtrictus maiori excommunicatione.

Reſpondeo negatiuè; nam iſta irregularitas non eſt in iure expreſſa, Quare excommunicatus minori excommunicatione non incurrit irregularitatem, aut aliam pœnam ipſo iure, ſed arbitrio ſuperioris puniendus eſt, vt patet ex cap. Si celebrat. Ita Suarez loco cit. nu. 3. Filiucius q. 5. nu. 26. Auila, & alij locis cit.

6 Secundus effectus minoris excommunicationis eſt, vt non ſolum priuet participatione paſſiua Sacramentorum; ſed etiam electione, præſentatione, & collatione beneficij,

neficij, & Eccleſiaſticæ dignitatis; ita vt excommunicatus minori excommunicatione non poſſit licitè eligi, vel præſentari ad beneficia; quamuis electio, & præſentatio valida ſit, cap. Si celebrat, de Clerico excommunicato miniſtrante.

7 Ex quo patet, ligatum minori excommunicatione peccare mortaliter recipiendo beneficium; quia facit contra obligationem cenſuræ, & prohibitionem Eccleſiæ in re graui; ſicut etiam videtur grauiter peccare, qui ſcienter eligit excommunicatum excommunicatione minori, vt patet à ſimili ex dictis de conferente illi Sacramenta. Ita Vgolinus tab.3.cap.6. §. 3. Suarez diſp. 24.ſect.2.num.31. ad finem. Filiucius ca. 2.q.10. nu.25.& alij.

Verumtamen eſt, minorem excommunicationem non priuare electione, aut præſentatione actiua, ſicut neque priuat actiua adminiſtratione Sacramentorum, cap. Si celebrat citato. Priuat verò electione paſſiua; quamuis ipſo facto non ſit irrita; ſed per ſententiam irritanda, etiamſi eligens ſciret illum eſſe excommunicatum minori excommunicatione. Ita Suarez d.24. ſect.2. num.21. Toletus lib.1.cap.17. Auila loco cit. Filiucius cap.2. q.8. Coninchus d. 14. dub.17. nu.163. & alii, Contra Vgolin. tab.3. cap.6. Panormitanum, & alios apud Suarez, & Sayrum locis citatis, & apud Auilam 2.parte, cap.6. d.22, dubio 4. Ratio eſt quia in cap. Si celebrat, habetur verbum irritandam, quod apertè indicat non eſſe ipſo facto irritam. Immò aliqui DD. vt Vaſquez tractatu de excommunicatione dub. 6.num. 12. Reginaldus num.143. ad finem, & alij ex eodem capite colligunt, neque irritandam eſſe, quando facta eſt cum ignorantia excommunicationis; nam in eo capite dicitur; ſi tamen ſcienter talis electus fuerit, eius electio eſt irritanda; ergo à contrario non videtur irritanda, quando electores non elegerunt ſcienter; ſed cum ignorantia excommunicationis.

8 Ex dictis colligi poteſt primò, ligatum minori excommunicatione poſſe cum alijs fidelibus communicare abſque peccato, vel excommunicatione, vt bene ait Caietanus excommunicatio 5. in principio. Ratio eſt quia minor excommunicatio non priuat participatione fidelium; ſed paſſiua Sacramentorum adminiſtratione, & electione paſſiua ad beneficia.

9 Secundò, affectum minori excommunicatione poſſe Diuinis officijs intereſſe, frui ſuffragijs, &c. vt patet ex mox allata ratione.

10 Tertiò, obſtrictum minoris excommunicationis vinculo poſſe alios abſoluere à cenſuris, & à peccatis, & actus iuriſdictionis exercere. Ita communiter Doctores, quos citat, & ſequitur Sayrus lib.2. cap.13. num. 14. Vgolinus tab.3. cap.12. & Henriquez libro 13.cap.3. Filiucius cap.1. quæſito 3. nu. 21.& 34. & cap.7. num.14. Suarez diſp. 24. ſect.2.num.4. & ſeqq. Reginald.nu.145.

QVARTA PROPOSITIO.

11 AB excommunicatione minori lata à iure poteſt tãtummodo proprius Sacerdos abſoluere, vt habetur cap. Nuper de ſententia excommunicationis. Proprius Sacerdos dicitur, qui habet iuriſdictionem ordinariam ſupra excommunicatum, qualẽ habet Summus Pontifex in toto orbe, Epiſcopus in ſua Diœceſi, & Parochus in ſua Parœcia, vt à ſimili conſtat ex dictis de Pœnitentia, ex cap. Omnis vtriuſque ſexus. Ita Vaſquez loco citato dub.21.num.2. Suarez, ſect.4. Filiucius cap.7. quæſito 2. & alii locis citatis.

Dixi ab excommunicatione minori latâ à iure; quia ſi minor excommunicatio lata eſſet ab homine, (quod tamen non eſt in vſu vt præfati DD. teſtãtur,) eius abſolutio danda eſſet à conditore illius, vel ab eius Superiore, vel à ſucceſſore, vel ab habente facultatem delegatam, vt ſuprà dictum eſt de abſolutione à cenſuris ab homine latis.

12 Hinc ſequitur primò, ſimplicem Sacerdotem nõ poſſe abſoluere à minori excommunicatione; quia non eſt proprius Sacerdos. Idem dici debet de Parocho alterius Parœciæ; niſi delegata ſit illi facultas à proprio Sacerdote, ideſt à Summo Põtifice, vel ab Epiſcopo, vel etiam à Parocho; Parochus enim Iure communi videtur poſſe hanc facultatem alteri Sacerdoti ſaltem pro abſolutione in Sacramento pœnitentiæ impendenda delegare; eo quod habens poteſtatẽ ordinariam poſſit eam alteri delegare: Parochus autem reſpectu abſolutionis ab excommunicatione minori, videtur habere poteſtatem ordinariam, vt ait Sayrus cap. 23. Filiucius cap.7. quæſito 5. & 6. Suar. ſect. 4 num.4. Reginald. num.154. Vgolinus, & alij, & colligitur ex cap. Nuper.

13 Secundò, ſequitur, proprium Parochum

poſſe

poſſe etiam extra Confeſſionem abſoluere à minori excommunicatione. Ratio eſt quia facultas abſoluendi ab iſta excommunicatione non videtur illi conceſſa cum limitatione abſoluendi in Confeſſione. Ita Suarez loco cit. Vgolin. Reginald. & alij locis cit.

14 Tertio, Parochum poſſe abſoluere ab excommunicatione minori, etiamſi nondum ſit Sacerdos; nam abſolutio excommunicationis non eſt actus ordinis Sacerdotalis; ſed eſt actus iuriſdictionis, qui competit Parocho, etiamſi non ſit Sacerdos. Ita Suarez loco citato ſect. 4. num. 4. Vgolinus tab. 3. cap. 4. §. 2. Sayrus loco citato num. 7. Filiucius quæſito 6. num. 140. Reginald nu. 154. & alij quos in ſimili retuli de matrimonio.

15 Quartò, Sacerdotem approbatum ad audiendas Confeſſiones, poſſe abſoluere à minori excommunicatione, nam hic dici poteſt proprius Sacerdos per delegatam iuriſdictionem, vt conſtat ex dictis de Sacramentis. in cap. autem nuper citato facultas abſoluendi conceditur proprio Sacerdoti. Ita Suarez ſect. 4. num 4. Coninchus num. 265. Filiuclus, & Sayrus locis cit.

Addo, probabilem eſſe ſententiam Nauarri cap. 27. num. 25. Toleti lib. 1. cap. 11. & aliorum aſſerentium, quemlibet ſimplicẽ Sacerdotem poſſe à minori excommunicatione abſoluere pęnitentem nõ habentem peccatum mortale. Ratio eſt quia habens peccata tãtummodo valida poteſt ſubijcere ſe ſimplici Sacerdoti, & abſolutionem ab eo obtinere; ergo poteſt etiam obtinere abſolutionem minoris excommunicationis, quæ præmittenda eſt abſolutioni venialiũ, eo quod minor excommunicatio priuet ex communicatum paſſiua Sacramentorum adminiſtratione. Probabilior tamẽ eſt ſententia aliorum DD. Henriquez lib. 13. cap. 28. Vaſquez loco citato, & aliorum, quos citat, & ſequitur Vgolinus tab. 3. cap. 4 §. 5. num. 2. cui etiam adhæret Suarez tomo 5. diſp 7. ſect. 4 nu. 17. verſ. propter. Filiucius loco cit. cap. 7. quæſito 3. Reginald. nu. 152. Coninchus num. 265. nam aliud eſt abſoluere à peccatis venialibus. & aliud à cenſuris; conſtat autem ſimplici Sacerdoti conceſſam eſſe facultatem abſoluendi à venialibus: non verò abſoluendi à cenſuris.

16 Quæres, quænam forma ſeruanda ſit in abſolutione minoris excõmunicationis.

Reſpondeo ſufficere verba, ſufficiẽter exprimentia abſolutionem; non verò neceſſarias eſſe cęremonias, quæ adhibentur in abſolutione aliarum cenſurarum; propterea non eſt neceſſe pęnitentẽ præmittere cautionem iuratoriam, &c. Ita Syluester verbo abſolutio 3. num. 5. Suarez diſp. 24. ſect. 4. ad finem, Sayrus loco citato, Filiucius tract. 13. cap. 7. quæſito 8. num. 143 Reginaldus num 155. & alij communiter.

Si detur caſus, vt pęnitens dubitet ſe in minorem excommunicationem incidiſſe, poteſt abſolui ſub cõditione, ac forma, quæ communiter adhiberi ſolet, Abſoluo te ab omni vinculo excommunicationis, quantũ poſſum, & tu indiges. Ita Vgolinus loco citato Sayrus num. 16 Reginaldus num. 155. & alij communiter.

Hic, nobis agendum eſſet de excommunicationibus in particulari, verum quia eas luculenter explicauerunt ferè communiter DD. vt Suarez, Nauarrus, Toletus, Vgolinus, Sayrus, & alij, ad illos vos remitto. In præſenti differam tantummodo de excommunicatione, quę ob violentiam in clericos manuum iniectionem, ob hęreſim, & librorum vetitorum lectionem incurritur, & ob nonnullos alios caſus frequentiores.

Reliquas ego alibi, & fortè ad calcem huius libri, Deo fauente explicabo.

QVÆ

Digitized by Google

QVAESTIO QVARTA
DE EXCOMMVNICATIONE,
Quæ incurritur ob violentam manuum iniectionem in Clericos, vel Monachos.

NOtandum cap. Si quis ſuadente Diabolo 12. quæſt.4. latã eſſe excommunicationem in hæc verba. Si quis ſuadente Diabolo manus violentas in Clericum, vel Monachũ iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat, & nullus Epiſcoporum illum præſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandata recipiat. Occaſione iſtius textus nonnulla nobis quærenda ſunt in hoc loco. Primò, quinam intelligantur nomine Clericorum, vel Monachorum, & quid per manus violentas. Secundò, quinam incurrant huiuſmodi excommunicationem. Tertiò, quæ cauſæ excuſent ab ea incurrenda. Quartò, ad quem ſpectet ipſius abſolutio.

PVNCTVM I.

Quid nomine Clericorum, vel Monachorum, & quid manus violentas intelligatur.

1 *Quinam veniant nomine Clericorum.*
2 *An percutiens Clericum coniugatum ligetur excommunicatione.*
3 *An percutiens Clericum degradatum incurrat excommunicationem.*
4 *An ligetur excommunicatione percutiens Clericum irregularem, aut affectum cenſura.*
5 *An incurrat excommunicationem percutiens Clericum initiatum Ordine ſacro qui matrimonium contraxit.*
6 *Quid intelligatur nomine Monachi.*
7 *An commentarij gaudeant priuilegio Canonis.*
8 *An Tertiarij SS. Franciſci, & Dominici gaudeant dicto priuilegio.*
9 *An qui adhibentur ad obſequia Monialiũ, gaudeant priuilegio Canonis.*
10 *An Eremita gaudeant priuilegio Canonis.*
11 *Quid intelligatur per manus violentas.*
12 *An ligetur excommunicatione, qui aliquid eripit per vim è manus Clerici.*
13 *An occidens Clericum veneno incurrat excommunicationem.*
14 *An ligetur excommunicatione, qui aliquid furatur Clerico.*
15 *An lacerans veſtes Clerici afficiatur excommunicatione.*
16 *An Iudex ſæcularis ligetur excommunicatione detinendo Clericum in cuſtodia*
17 *An afficiens iniurijs Clericum incurrat excommunicationem.*
18 *An cogens Clericum exire fundo ligetur excommunicatione.*
19 *Quandonam percuſſio Clerici ſit ſufficiens ad incurrendam excommunicationem.*
20 *An Clerici impuberes excuſentur ab excommunicatione, ſi ſe percutiant.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 NOmine Clerici intelligitur initiatus prima tonſura, aut aliquo ordine; etiãſi coniugatus ſit; modo gerat habitum clericalem, & tonſuram, & non ſit bigamus; bigamus enim priuatur priuilegio Clericali, cap. Clericos diſt. 21. & cap. con-

contingat de ætat. & qualit. & cap. vnico de Clerico coniugato in 6 Hoc verò priuilegio non priuatur Clericus coniugatus, qui contraxit Matrimonium cum virgine, quamuis deſeruerit habitum, & tonſuram, ſed eam poſtea reaſumpſerit: pœnitentia enim illi prodeſſe debet. Ita Syluester ver. Excommunicatio 6, num. 4 Sayrus lib. 3. cap.27.Suarez diſp.22. ſect.1. Nauar ca.27. num.79. Filiucius tract.15.cap.1. quæſito 4 num.8. Coninch.diſp.14. dubio 15. num. 157. & alij.

2 Hinc ſequitur primò, eum ſubiacere huic excõmunicationi, qui percutit Clericum coniugatum, qui contraxit Matrimonium cum virgine; nam hic Clericus non eſt bigamus, conſequenter gaudet priuilegio Canonis, dum gerit habitum, & tonſuram. Et hoc verum videtur, etiamſi antea dimiſerit habitum, & tonſuram; ſed eam poſtea abſque fraude reaſumpſerit.

3 Secundò, ſequitur eum affici excommunicatione, qui percutit Clericum degradatum verbaliter tantum; Clericus enim verbaliter degradatus gaudet priuilegio Canonis. Secus ſi percutiat degradatum realiter, cap. Degradatio de pœnis in 6.

4 Tertiò, illum eſſe excõmunicatum, qui percutit Clericum irregularem, aut excõmunicatum toleratum, & aut vitandum, vel affectum alia cenſura; adhuc enim dicitur percutere Clericum, qui per irregularitatem, vel cenſuram nõ amiſit nomen Clerici, aut priuilegium Canonis. Ita Molina, tomo 4.diſp.56.num.12. Nauar.cap.27 nu° 79.Filiucius tract. 15. cap.1. quæſito 4. nu. 9.Coninch.loco cit.Reginald.libro 1. num. 312.& 238.& alij communiter. Secus dicẽdum eſt, quando quis percutit eum, qui ſuſcepit Ordines ante Baptiſmum; ſuſcipiens enim Ordines ante Baptiſmum non fruitur priuilegio; cum Ordines inualidè ſuſcipiat, ſicut etiam eos inualidè ſuſcipit, qui per vim abſolutam promotus eſt ad Ordines abſque intentione ſuſcipiendi Ordines. In his conſentit Molina loco cit.diſp.50 num. 3.& 4.Nauar.cap.27. nu.79. Vgolinus tab. 5.cap.13.§ 15. Sayrus lib. 3. cap. 26.& 27. Philiarcus libro 3. de officio Sacerdotis, cap. 33.& alij.

5 Quartò, illum eſſe excommunicatum, qui percutit Clericum, qui poſt ſuſceptionem Sacrorum Ordinum contraxit Matrimonium. Ratio eſt quia re vera dicitur percutere Clericum gaudentem priuilegio Canonis; Clericus enim Ordine Sacro initiatus non amittit priuilegium Canonis per contractum Matrimonij; quamuis alias pœnas incurrat, & fiat bigamus bigamia ſimilitudinaria, & ficta, non verò reali, vel interpretatiua. Ita Sayrus cap. 27. num.31. Coninch. loco cit. & alij.

Obijcies. Percutiens Clericum bigamũ nõ incurrit excommunicationem; ergo neque eam incurrit percutiens Clericum, qui poſt ſuſceptionem Sacrorum Ordinum cõtraxit Matrimonium; contrahens enim Matrimonium poſt ſuſceptionem Sacrorum Ordinum fit bigamus.

Reſpondeo, percutientem bigamum bigamia vera, & interpretatiua non incurrere excommunicationem; quia huiuſmodi bigamus caret omni priuilegio Clericali, cap. vnico de bigamis in 6. percutiens verò bigamum bigamia ſimilitudinaria incurrit excommunicationem, eo quod huiuſmodi bigamus adhuc retineat Canonis priuilegium, nec iura loquantur de huiuſmodi bigamo. Videte Gloſſam in capit. vnico citato.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 NOmine Monachi gaudentis priuilegio Canonis intelliguntur religioſi profeſſi, aut conuerſi, aut etiam Nouitij. Intelliguntur etiam Moniales profeſſæ, vel conuerſæ, modo non viuant domi propriæ more laicorum, cap. Cum illorum de ſent. excom. cap. Monachi, & cap. De monialibus de ſent. excomm. Hoc eodem priuilegio gaudet religioſus bigamus; nullo enim iure conſtat ipſum priuari priuilegio religionis; ſicut priuatur Clericus bigamus. Ita Sylueſt. verbo bigamus quæſt.8. Sayrus lib. 3.cap.27. num.32. Molina tract. 3. diſp.54. Suarez diſp.22.ſect.1. Reginaldus lib.1. nu. 214. & ſeqq. & alij communiter. Eodem priuilegio gaudent Commendatarij laici, vt ſunt milites Ordinis Chriſti S. Iacobi, S. Ioannis; gaudent enim priuilegio Canonis, & foris quamuis aliqui ſint coniugati. Quod vt melius intelligatur.

7 Quęres primò, vtrum Commendatarij, vt Equites S. Ioannis, S. Iacobi, & alij, gaudeant priuilegio Canonis, ita vt incurratur excommunicatio ab eo, qui illos percutit.

Reſpondeo Equites, qui ſunt verè religioſi, vt ſunt Equites S. Ioannis, qui in communi viuiſt, & votum ſolemne Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ emittunt, gaudere priuilegio Canonis; nam re vera ſunt religioſi,

gioſi, conſequenter gaudent priuilegijs religioſorum; religioſi autem gaudent priuilegio Canonis. Ita Molina tomo 4. tract. 3. diſp. 50. num. 5. Nauar. lib. 3. conſiliorum de regularibus, conſilio 13. & alij apud Sanch. in ſum. lib. 4. cap. 16. num. 18. Reliqui verò milites Commendatarij, qui non viuunt in Congregatione, nec vota Paupertatis, Obedientiæ, & Caſtitatis nuncupant, non gaudent hoc priuilegio, quia verè non ſunt religioſi. Secus ſi vota emittant, aut illis communicata ſint priuilegia Clericalia, quales videntur Equites S. Iacobi, qui, licet non voueant perfectam Caſtitatem, & Paupertatem: nihilominus habent priuilegium Canonis: niſi fortè alicui contraria conſuetudine fuerit abrogatum. Vide Garziam de benef. 1. par. c. 4. n. 15 & ſeq. vbi fusè oſtẽdit etiam equites S. Iacobi Calatrauæ, & Alcantaræ non eſſe quidem verè, & ſtrictè loquendo religioſos; eſſe tamẽ perſonas Eccleſiaſticas, & ſeruantes tria vota ſuo modo, conſequenter gaudere priuilegio Canonis. Idem valet in Equitibus ordinis Chriſti in Luſitania S. Lazari in Sabaudia, & S. Stephani Florentiæ. Ita Nauar. conſil. 10. de regul. Filiucius loco cit. num. 14. ad finem, & alij apud Garziam, & apud Sanch. locis citatis.

8 Quæres ſecundò, vtrum Tertiarij S. Frãciſci, vel S. Dominici gaudeant prædicto priuilegio.

Reſpondeo Tertiarios, qui domi viuunt extra Congregationem, non gaudere dicto priuilegio, etiamſi ſeruent regulam S. Franciſci, vel S. Dominici; nam iſti non ſunt religioſi. Illi verò, qui aſſumpto habitu Monachali ſeſe manciparunt obſequijs alicuius approbatæ religionis ſub Obedientia ſuperioris illius religionis, gaudent hoc priuilegio, quandiu ita viuunt; nam pro illo tempore cenſentur religioſi, & perſonæ Eccleſiaſticæ, ſicut cenſentur Nouitij. Nam religioſi nomen in hac re, non ſolum accipitur pro illis, qui profeſſionem emiſerunt, verum etiam qui illius ſtatus ſunt participes, vt ſunt Tertiarij gregatim viuentes nouitij, & alij. Ita Rota ex Nauar. cap. 27. nu. 79. verſ. Octaua. Sacra Cardinalium Congregatio, ex Filiuclo quæſito 4. num. 14. Suarez diſp. 22 ſect. 1. num. 20. & alij communiter teſte Coninccho loco ſtatim citando contra Caietanum verbo excomm. cap. illius verſ. Nota ſeptimò.

9 Hinc ſequitur, illos homines, qui aſſumpto habitu religioſo adhibentur ad ſeruitia & obſequia Monialium, & ad petendã pro ipſis eleemoſynam, gaudere hoc priuilegio.

10 Ex quo vlterius patet, hoc priuilegiũ extendi ad Eremitas, qui in Communitate viuunt in aliqua Congregatione gaudente hoc priuilegio, vel ad eos, qui viuunt in cõmuni ſub aliquo Prælato ex tacita, vel expreſſa Summi Pontificis auctoritate; quãuis in ea religione non fiat profeſſio; nam iſti cenſentur religioſi. Ita Nauar. in Man. cap. 27. num. 70. Syluest. verbo Excommunicatio 6. num. 3. & alij, quos citat, & ſequitur Molina loco cit. diſp. 50. num. 4. Auila loco citando, Suarez num. 22. Filiucius nu. 14. Reginald. lib. 1. num. 214. & libro 9. nu. 353. Coninch. d. 14. dub. 15. nu. 164.

TERTIA PROPOSITIO.

11 PER manus violentas intelligitur actio iniurioſa contra Eccleſiaſticam perſonam immediatè conſiſtens in facto, & in opere, ſiuè actio fiat manibus, ſiue pedibus. Dicitur autem manus violenta deſumpta denominatione à manu, quæ eſt inſtrumentum conſuetum, per quod alteri ſolet inferri vis iniurioſa, vt benè ait Suar. d. 22 ſect. 1. Reginald. lib 3. num. 205. & alij communiter.

Verum tamen eſt primò, actionem, per quam incurritur excommunicatio debere ipſam perſonam Eccleſiaſticam aliquo modo contingere. Quapropter excommunicatio non incurritur ab eo, qui tantummodo verbis contumelioſis afficit Clericum abſque percuſſione.

Verum eſt ſecundò, eum, qui attentat percutere Clericum, non ligari excommunicatione, quando re ipſa illum non percutit; non enim ſufficit conatus, aut deliberatio; ſed requiritur actio conſiſtens in facto, & in opere.

Verum eſt tertiò, eum, qui actu percutit ita leuiter, vt actus ille exterior omnibus conſideratis nõ cenſeatur ſufficiens ad peccatum mortale, non affici excommunicatione; quamuis mortaliter peccauerit in intentione, vt patet ex ſupra dictis de cenſ. Ex oppoſito, qui leuiter percutit clericum, ita tamen, vt illa percuſſio cenſeatur valdè iniurioſa Clerico, incurrit excommunicationem; vt accidit, quando quis conſpuit in Clericum, aut virga percutit, aut illum includit in carcere, vel in alio loco, à quo nõ

poſſit exire ſine dedecore, & pudore; nam hæc actio cenſetur grauiter violenta Clerico. Ita Suarez loco citato, num. 26 Filiucius num. 17. Coninchus num. 165. Regin. libro 1. num. 206. & alij communiter.

12 Ex dictis ſequitur primò, illum eſſe excommunicatum, qui rem aliquam violenter eripit è manibus Clerici, aut violentiã facit rebus adhærentibus Clerico; E.g. violenter inijciendo manus in frænum equi, cui clericus inſidet, aut lacerando veſtem Clerici, aut feriendo equum, aut frangẽdo frenum equi, dum Clericus eo vtitur, &c. aut ita inſequendo Clericum, vt cogatur ſe præcipitem dare in fluuium ad ſeſe eripiendum è manibus inſequentis. Secus ſi Clericus fortè cadat interfugiendum: tunc enim inſequens non ligatur excommunicatione, eo quod huiuſmodi caſus per accidens ſequatur, nec illi imputetur, niſi eũ fortè præuiderit. Ita Syluest. verbo excommunicatio 6. num. 5.

13 Secundò, illum eſſe excommunicatũ, qui occidit Clericum per cibum, vel potũ veneno infectum; nam huiuſmodi actio ita eſt violentia, vt diſſoluat compoſitum, & eſt magis violentia, & iniurioſa. quid ſit iniectio alapæ, aut pulueris, aut ſaliuæ. Ita Ludouicus Beia j. par. caſu 14. fol. mihi 204. Molina loco citato, Suarez diſp. 5. ſect. 1. num. 13. & 15 Filiucius tract. 11. cap. 5. quęſito 3. ad finem num. 126. & tract. 15. cap. 1. quæſito 5. num. 20 & alij communiter Cõtra Auilam 2. parte cap. 5. diſp. 3. dubio 12. vbi pro ſe citat Emanuelem Sà, & alios: exiſtimo tamen cũ Suarez, & Filiucio hanc cenſuram non incurri antequam venenum operari incipiat, nã antea non aderat actio violenta, cum venenum ſine vlla vi exhibitum fuerit, vt ſuppono. Secus dicendum videtur de moniali grauida, quæ ſibi propinat potionem mortiferam fœtui; nam iſta actio cenſetur violentia fœtui, non ipſi moniali; nec videtur iniurioſa ſtatui Eccleſiaſtico. Ita Sayrus, lib. 3. cap. 23. Auila 2. par. cap. 5. d. 3. dubio 12. Molina d. 51. num. 4. & alij.

14 Tertiò, illum non eſſe excommunicatum, qui clam furatur crumenam Clerico, aut illum dormientem veſtibus ſpoliat, aut præſcindit cingulum, quo cingitur; nã iſtæ actiones non videntur violentæ. Ita Emanuel Sà de excommunicationibus Papæ reſeruatis, nu. 2. Sayrus loco citato num. 26. Reginald. num. 208. Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 31. Filiucius tract. 15. cap. 1. num. 20. Coninchus diſp. 14. dub. 15. num. 166. vbi cum Innocentio id ampliat etiamſi ob id Clericus domi poſtea commorari cogatur, ob priuationẽ veſtiũ id enim per accidens ex illo facto ſequitur, & alij. Secus dicendũ eſt de eo, qui violenter detinet Clericum, vt illum veſtibus, aut pecunijs ſpoliet; tunc enim re vera dicitur manus violentas in Clericum inijcere.

15 Quartò, illum non incurrere excommunicationem, qui lacerat veſtes, vel alias res, quæ Clerico non adhærent; tunc enim non videntur violentiam Clerico inferre. Ita Molina tomo 4 tract. 3. d. 51. Suarez loco cit. Filiucius num. 18. & alij cõmuniter.

16. Quintò, Iudicem ſecularem incidere in excommunicationem detinendo, vel curando Clericum detineri in cuſtodia, vel in domo, aut ponendo cuſtodes ad domum, qui Clericum exeuntem capiant, ita; vt Clericus non poſſit libere exire; nam hoc modo cenſetur violentiam in Clericum inferre per ſe, vel per alium; qui autem violentiam Clerico infert per ſe, vel per alium, maiorem incurrit excommunicationem, vt conſtabit ex dicendis pun. 3. Ita Nauar. cap. 27. num. 77. Philiarcus loco citato, Sayrus lib. 3. cap. 26. nu. 13. Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 29. Filiucius tract. 14. cap. 1. quæſito 5. numero 17. & 32. Coninchus num. 165. & alij.

17 Sextò, illum non eſſe excommunicatum, qui verbis aut etiam factis infert iniuriam Clerico abſque violentia manuũ iniectione in Clericum, vt accidit, quando quis iniurijs afficit Clericum; ſed illum non percutit.

18 Septimò, illum non eſſe excommunicatum, qui per metum abſque vlla vi, vel tactu cogit Clericum exire è fundo; non enim dicitur manus violentas in Clericum inijcere; cum ſolis verbis illum terreat. Similiter non videtur excommunicatus, qui obſidet Caſtrum, aut domum, nõ vt faciat iniuriam Clerico ibi exiſtenti, ſed vt iuſtè obtineat illud Caſtrum. Ita Sayrus loco citato num. 13. Suarez d. 22. ſect. 1. num. 30. & 31. Molina loco cit. d. 51. num. 1. & alij.

Octauò illum ſubiacere excommunicationi, qui ſclopum explodit in Clericum, qui ob terrorem moritur, quamuis pila ne leuiter quidem tactus, vel læſus fuerit: hæc enim cenſetur actio violenta, & iniurioſa in clericum. Ita Filiucius num. 17. verſ. tertio,

Digitized by Google

tio, & alij, quos in ſimili referam de irregularitate.

19 Quæres, vtrum poſſit aſſignari aliqua regula, ex qua conijcere poſſimus, quãdonam percuſſio Clerici, ſeu actio iniurioſa in Clericum ſit ſufficiens ad incurrendam maiorem excommunicationem.

Reſpondeo, iuxta Caietanum de Excõmunicatione cap. 10 Auilam loco cit. dubio 13. caſu 3. Emanuelem Sà loco cit. num. 2. & alios, poſſe hanc regulam aſſignari. Quoties actio eſt tam parua, & leuis, vt illata laico non videatur eſſe peccatum mortale, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem. Qua de cauſa ab aliquibus DD. regulariter excuſantur pueri initiati prima Tonſura, qui ſe pugno petunt, & ſanguinem è naribus eliciunt in parua quantitate.

Sed hanc regulam meritò negat eſſe ſimpliciter veram Suarez loco cit. ſect. 1. num. 27. nam dari poteſt caſus, vt actio, quæ leuis eſt reſpectu laici, cenſeatur grauis, & valdè iniurioſa reſpectu Clerici conſequenter iudicio prudentis viri ſtandum eſt in iudicanda grauitate actionis iniurioſæ.

Quare mihi dicendum videtur cum Molina d. 51. num. 8 & Conincho diſp. 14. dub. 15. num. 168. quoties actio, & iniectio manus violentiæ arbitrio prudentis viri, ſecluſa excommunicatione, eſſet ſufficiens ad peccatum mortale, eandem eſſe ſufficientẽ ad incurrendam excommunicationem poſitam ob violentam manuum iniectionem in Clericos: hæc enim ſupponit peccatum mortale.

20 Ex quo ſequitur, Clericos impuberes inter ſe rixantes, ſeque percutientes, non incurrere excommunicationem, quoties illa actio attenta qualitate perſonarum, & quãtitate nocumenti non pertingit ad culpam mortalẽ. Hac de cauſa pueri ſæpè poſſunt ab excommunicatione excuſari, eo quod illorum percuſſio regulariter nõ reputetur grauiter iniurioſa inter huiuſmodi perſonas, vt patet ex capite 1. de ſent. excomm. Ita Molina loco citato num. 8. Filiucius nu. 20. Auila loco citato, Coninchus num. 190. & alij.

PVNCTVM II.

Vtrum Clericus percutiens ſe ipſum, aut conſentiens in ſui percuſſionem incurrat excommunicationem.

1 *An percutiens Clericum conſentientem ligetur excommunicatione.*

2 *An Iudex detinens Clericum conſentientẽ incurrat excommunicationem.*

3 *An Clericus conſentiens in ſui percuſſionẽ ligetur excommunicatione.*

4 *An incurrat excommunicationem Clericus ſe ipſum percutiens.*

5 *Quis poſſit percutere, & verberare Clericos.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 PErcutiens Clericum volentem, & cõſentientem incurrit excommunicationem, quoties percuſſio eſt iniurioſa. Ratio eſt quia excõmuncatio incurritur propter percuſſionem Clerici iniurioſam Ita cõmuniter DD. in cap. Contingit de ſent. excomm. quos ſequitur Auila loco cit. dub. 12. Suarez diſp. 22. ſect. 1. num 58 Sayrus libro 3. cap. 26 num. 18. Caietanus verbo Excommunicatio cap. 10. Coninch. diſp. 14. dub. 15. num. 168. Filinc. tract. 15 cap. 1. quęſito 7. num. 33. Reginald. libro 1. num. 222. & alij.

Dices. Volenti, & ſcienti non fit iniuria; ergo percutiens Clericum conſentientem, & volentem non incurrit excommunicationem, eo quod percuſſio non videatur illi iniurioſa.

Reſpondeo, non fieri iniuriam conſentiẽti, quando conſentiens conſentit in ijs, in quibus poteſt conſentire; Clericus autem in hoc caſu non poteſt conſentire; cum priuilegium de non percutiendo Clerico ſub pœna excommunicationis conceſſum ſit toti ordini, & ſtatui Clericali, cui perſona priuata, qualis eſt vnus Clericus, nõ poteſt præiudicare, & cedere; nam perſona priuata non poteſt cedere priuilegio conceſſo Communitati, aut toti alicui ordini, vt patet ex dictis de priuilegijs; cum ergo Clericus non poſſit conſentire in ſui percuſſionem, eo quod ipſius percuſſio vergat in dãnum aliorum, ſequitur percutientem Cleri

Digitized by Google

cum conſentientem facere illi iniuriam, & ſubiacere excommunicationi; vt habetur in cap. Contingit de ſenteut. excommun. Deinde etiamſi daremus percutiẽtem Clericum conſentientem non facere illi iniuriam; nihilominus facit iniuriam ſtatui Clericali, & Eccleſiaſtico; excommunicatio autem non ſolum incurritur, quando fit iniuria Clerico; ſed etiam quando fit iniuria ſtatui Eccleſiaſtico, vt dicitur ca. contingit citato; ſicut peccatum homicidij non ſolũ committitur, quando fit iniuria occiſo; ſed etiam quando fit iniuria Reipublicæ; etiãſi occiſus fortè conſentiat in ſui necem, vt patet ex dictis de reſtitutione q 2. Ita Suarez tomo 5. diſp. 22. ſect. 1. num. 58. Sayrus loco citato num. 19. Coninchus loco citato, & alij communiter, quos retuli de reſtitutione, q. 1. pun. 5.

2 Ex quo ſequitur, Iudicem in cuſtodia detinentem Clericum conſentientem, aut illum verberantem ſubiacere excõmunicationi; nã facit iniuriam ſtatui Eccleſiaſtico.

3 Quæres, vtrũ ipſe Clericus conſentiens in ſui percuſſionem ſit excommunicatus.

Reſpondeo, non eſſe ipſo facto excommunicatum; ſed excommunicãdum, vt patet ex capite contingit citato, vbi habetur verbũ excõicetur, quod eſt verbum futuri temporis indicans cenſuram ferendam; nõ verò ipſo iure latam. Ita Suarez loco citato num. 57. Nauar. ca. 27. num. 77. Filiucius quæſito 7. num. 33. Reginald. libro 1. num. 222. vbi hoc valere oſtendit, etiamſi conſentiat ſe pluribus actibus ſucceſſiuis percuti, non enim incurrit excommunicationem, cap. Si quis ſuadente, vt dictum eſt, cum Summus Pontifex dicat excommunicandum cap. contingit, citato; neque incurrit excommunicationem latam in participantes crimine criminoſo, quia illi omnes actus ſucceſſiuè facti reputantur vna percuſſio, vnus actus, vt ſupra oſtenſum eſt, Sayrus, Auila, & alij locis cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 CLericus ſe ipſum percutiens maiorem incurrit excommunicationem. Ratio eſt quia huiuſmodi percuſſio eſt iniurioſa ſtatui Clericali, cui perſona priuata nõ poteſt cedere; excommunicatio autem incurritur propter percuſſionẽ iniurioſam ſtatui Clericali. Ita Nauarrus cap. 27. num. 78. Sayrus loco citato num. 20. Auila, num. 22. circa medium Suarez loco citato num. 59. Coninchus nu. 190. Reginald. lib. 1. nu. 222. & alij quamuis non deſint oppoſitum ſentientes.

Hæc propoſitio intelligitur, modo Clericus percutiat ſe ex ira, & percuſſio attingat grauitatem lethalis culpę; nam excommunicatio maior ſupponit grauem culpã.

Hinc ſequitur, maiori excommunicatione ligari eos, qui præ deſperatione, vel tædio vitæ ſe ipſos percutiunt, aut occidunt. Secus dicendũ eſt de Clericis, qui ob mortem Parentum, vel amicorum ſeſe alapis percutiunt, aut barbam, vel capillos euellunt; nam iſta actio non cenſetur iniurioſa ſtatui Clericali. Idem dicendum eſt de illis, qui ſe cauſa mortificandæ carnis, aut ex deuotione flagellis petunt. Ita Auila loco citato, & plures alij, quos citat, & ſequitur Molina d. 51. num. 4. tract. 3.

5 Quæres, per quem percuti, & verberari debeat Clericus, quando meretur percuſſionem, & verbera.

Reſpondeo, iure communi percutiendũ eſſe ab ipſiſmet ſuperioribus Prælatis, qui ſunt inferiores Epiſcopo, vt decernitur ca. Vniuerſitatis, de ſent. excomm. modo Prę lati poſſint per ſe ipſos commodè percutere; alioquin tam ipſi Prælati, quam percuſſores incurrunt excommunicationem percutiendo per alios, quando per ſe ipſos cõmodè poſſunt percutere. Secus dicendum eſt quando percutiunt per alios ex aliqua neceſſitate; nã vrgente neceſſitate poſſunt verberare Clericos per alios Clericos, vel ẽt per laicos, deficientibus clericis; neceſſitas enim legem non habet.

Dixi, qui ſunt inferiores Epiſcopo; nam Epiſcopi non poſſunt per ſe ipſos extra neceſſitatem verberare, alioquin incurrunt excommunicationem, cap. non licet diſt. 86.

Dixi iure communi, quia ſi reſpiciamus conſuetudinem, videtur permiſſum ſuperioribus, vt non ſolum capiant clericos per laicos; ſed eos percutiant per alios clericos, aut etiam per laicos; potuit enim hæc conſuetudo introduci, eo quod conſentaneum ſit honeſtati, ne Clerici, vel Monachi tam vile munus per ſe ipſos obeant. Videte Suarez diſp. 22. num. 45. Molinam loco citato num. 5 & Nauar. lib. 5. de ſent. excõmun conſilio 42 P. Nauarrum lib. 2. de reſtitut. cap 3. num. 474. Filiucium tract. 15. cap 1. quæſito 1. num. 6. Coninchum d. 14. dub. 15. num. 190.

Hinc ſequitur, excommunicationem incurri non ſolum quando exercetur actio,

quæ ſecundum ſe eſt iniurioſa ſtatui Eccleſiaſtico;ſed etiam quando exercetur actio, quæ eſt illi iniurioſa ſolum ex diſpoſitione iuris ut accidit, quando Prælatus inferior Epiſcopo percutit clericum per alium abſque neceſſitate, ubi non eſt recepta conſuetudo in contrarium.

PVNCTVM III.

Vtrùm mandans, conſulens, non obſtans, & ratam habens percuſſionem Clerici ligetur excõmunicatione.

1 *An mandans, aut conſulens percuſſionem Clerici ligetur excommunicatione.*
2 *An mandans ligetur excommunicatione, ſi reuocet mandatum.*
3 *An mandans ligetur excommunicatione, ſi exiſtat in gratia, quando ſequitur percuſſio.*
4 *An mandans aliquando ligetur excommunicatione, non verò executor.*
5 *An ille, qui non obſtat percuſſioni Clerici incurrat excommunicationem.*
6 *Quinam teneantur obſtare.*
7 *An ligetur excommunicatione ratam habens percuſſionem Clerici.*
7 *Quid requiratur ad incurrendam excommunicationem propter ratihabitionem.*

EX dictis conſtat percutiẽtem clericum ligari excommunicatione; difficultas modò eſt, vtrùm alij, qui ad percuſſionem aliquo modo concurrunt conſulendo, mandando, non obſtando, ratum habendo, eidẽ ſubiaceant excommunicationi.

PRIMA PROPOSITIO.

1 COnſulens, uel mandans expreſſè, uel tacitè percuſſionem clerici maiorem incurrit excommunicationẽ, ſecuta percuſſione, cap. quantę de ſent. excomm. Ita Nauar. cap. 27. num. 51. Sayrus lib. 3. ca. 26. num. 22. Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 55. Auila 2. parte cap. 5. d. 3. dub. 6. Molina tomo 4. d. 52. num. 2. Syluest. verbo Excommunicatio 7. num 24. Filhucius tract. 15. ca. 1. quæſtio 7. Coninch. diſput. 14. dubio 15. numero 171. Reginaldus numero 115. & alij communiter. Hoc tamen intelligitur cum duplici limitatione.

Prima eſt, modo ſequatur percuſſio, vt colligitur ex cap. Mulieres. §. vltimo de ſententia excommunicationis.

Secunda eſt, modo conſilium, vel mandatum re vera influxerit in percuſſionem, vt patet ex ſupra dictis; nam ad incurrendam cenſuram requiritur effectus prohibitus ſub cenſura.

2 Quæres primò, vtrum incurratur excõmunicatio ab eo, qui mandauit percuſſionem Clerici, ſed poſtea pœnitentia ductus reuocauit mandatum, qua reuocatione nõ manifeſtata mandatario, adhuc ſecutus eſt mandati effectus.

Reſpondeo incurri; nam mandans re vera cenſetur cauſa efficax percuſſionis per ſuum mandatum, conſequenter etiam tenetur ad reſtitutionem omnium damnorũ; quamuis curauerit, reuocationem mandati innoteſcere mandatario, cui re ipſa non innotuit. Ita Leſſius lib. 2. de iuſtitia cap. 13. dubio 3. num. 17. Molina loco citato num. 3. Coninch. num. 176. & ſeqq. Reginald. nu. 116. & alij, quos in ſimili referam de irregularitate, vbi etiam diſſeram, vtrum mandans, vel conſulens reuocato mandato, vel conſilio contrahat excommunicationem, ſi reuocatio peruenit ad aures mandatarij, vel eius, cui datum eſt conſilium.

3 Quæres ſecundò, vtrum mandans incurrat excommunicationem, ſi exiſtat in gratia, dum mandatarius exequitur mandatum percutiendo Clericum.

Reſpondeo affirmatiuè cum Leſſio loco citato, Syluestro excomm. 6. quæſito 5. Reginaldo num. 116. & alijs. Ratio eſt quia ad incurrendas cenſuras prærequiritur quidẽ, & præſupponitur peccatum mortale; ſed non eſt neceſſe, vt peccatum mortale tunc committatur, quando cenſura incurritur, ſed ſufficit peccatum mortale prohibitum ſub cenſura commiſſum antea fuiſſe, vt in ſimili oſtendi de peccatis omiſſionis in tractatu de peccatis cum multis Doctoribus. Idem in ſimili dixi Suarez tomo 5. d. 44. ſect. 3. nu. 5. de eo, qui cauſam dedit homicidij, ſed ante ſecutum effectũ mortis egit pœnitentiam ſui delicti; hic enim non excuſatur ab irregularitate; quia ſicut pœnitẽtia non tollit irregularitatem iam contractam, ita neque facit in prædicto caſu, ne contrahatur.

4 Quæres tertiò, vtrum dari poſſit caſus, in quo conſulens, vel mandans percuſſionẽ incurrat excommunicationem, eam vero non incurrat executor, vel è contra.

Reſpondeo affirmatiuè; vt accidit quando executor ignorat inuincibiliter illum, quem percutit eſſe Clericum, aut inuincibiliter ignorat latam eſſe excommunicationem. Ita Molina loco citato d. 52. num. 9. & alij. Ratio patet ex ſupradictis de cauſis excuſantibus à cenſuris.

Plura de mandante, & conſulente percuſſionem hic dici poſſent, quæ ſufficienter colliguntur ex dictis de reſtitut & dicendis de irregularitate, quæ ibi videri poſſunt.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 NON obſtans percuſſioni Clerici nõ incurrit excommunicationem quãdo tenetur ex ſola charitate obſtare; etiãſi re ipſa poſſit obſtare, & peccet non obſtando. Ratio eſt tum quia illi, qui non obſtat, cum teneatur ex ſola Charitate obſtare, nõ imputantur cętera damna, nec iniunguntur aliæ pœnæ; ergo neque debet iniungi, & imputari pęna excommunicationis. Tũ quia hoc non eſt in iure expreſſum. Et hoc verum eſt, etiamſi non obſtet propter odiũ, & prauum affectum, quidquid ſit de foro externo. Ita Philiarcus loc. ſupra citato, Nauarrus num. 78 Coninchus loco citato nũ. 174. Reginald. lib 4. num. 221. Henriquez libro 14. cap. 12. Molina tomo 4. d. 33. & 52. Auila loco citato dub. 8. & alij Contra Caietanum verbo Excommunicatio cap 10. Suarez tomo 5. d. 22. ſect. 1. num 56. Medinã Codice de reſtitutione q. 7. Sayrũ loco citato num. 24. Filiucium nu. 31. & alios, quos retuli de reſtit. q. 2. pun. 11.

Neque obſtat caput Quantæ, vbi dicitur eos delinquentibus fauere interpretamur, qui cum poſſint, manifeſto facinori deſinunt obuiare, nam ille Textus, aut intelligendus eſt, de præſumptione fori externi, in quo iudicatur excommunicatus, qui facile, & abſque incommodo potuit impedire; aut intelligendus eſt de illo, qui non impediuit, cum teneretur ex iuſtitia impedire; nam qui non obſtat, cum poſſit, & teneatur obſtare ex officio, ſeu ex iuſtitia, incurrit excommunicationem; cum illi imputetur percuſſio, ſicut imputantur reliqua damna. Ita Molina d. 33. membro 5. num. 6. & alij Doctores citati, & citati de reſtitutione loco cit.

6 Quæres, quinam teneantur obſtare ex officio.

Reſpondeo, teneri Regem, Iudicem, & & alios ſuperiores. Præterea Patres tuto res, hæros, pedagogos, Parochos, & alios ſimiles reſpectu filiorum, & ſubditorum: his enim commiſſa eſt cura ſuorum ſubditorũ. Ita Sayrus libro 3. cap. 26. num. 24. Philiarcus loco citato, Auila, Filiucius, & alij locis citatis.

TERTIA PROPOSITIO.

7 RAtam habens percuſſionem Clerici ſuo nomine factam incurrit maiorem excommunicationem. Pro intelligentia iſtius Propoſitionis.

Aduertendum eſt, illum dici ratam habere percuſſionem Clerici, qui approbat percuſſionem clerici, factam ſuo nomine, & cõtemplatione ſui; quamuis approbans non dederit mandatum. Ita Philiarcus loco citato, Suarez loco citato num. 55. Sayrus loco cit. num. 52. Molina d. 51. num. 4. & tom. 4. tract. 3. d. 33. Nauarrus loco citato Reginaldus num. 218. & alij. Hæc propoſitio patet ex cap. cum quis de ſententia excommunicationis in ſexto, vbi ratio aſſignatur, quia ratihabitio fictione iuris retrotrahitur & comparatur mandato; ſicut ergo mandans percuſſionem clerici incurrit excommunicationem, ita ratam habens percuſſionem incurrit excommunicationem ab eo pũcto, quo ratam habet percuſſionem; cum enim ante ratihabitionem non commiſerit culpam, non eſt ratio cur dicamus excommunicationem ab eo contrahi ante ratihabitionem; ſed dicendum eſt contrahi ab eo puncto, quo culpam admittit per ratihabitionem.

8 Quæres, vtrum aliquæ conditiones requirantur ad incurrendam excommunicationem per ratihabitionem.

Reſpondeo affirmatiuè. Primò enim requiritur, vt qui ratam habet percuſſionem clerici potuerit mandare percuſſionem eo tempore, quo ſecuta eſt percuſſio; quapropter approbãs percuſſionem clerici factam eo tẽpore, quo ipſe approbator erat amens, vel infans, non incurrit excommunicationem; nam tunc temporis, quo facta eſt percuſſio, non potuit percuſſionem mandare. Secus ſi tunc dormiebat; tunc enim facile poterat à ſomno excitari, & interrogari, an vellet ſuo nomine percuſſionem fieri. Ita Molina loco cit num. 4.

Secundò, requiritur, vt ratã habeat percuſſionem per aliquod ſignum externum, E.g. per verba, aut nutus. Ratio eſt quia actus merè internus non ſubiacet poteſtati

Eccle-

Eccleſiæ; conſequenter non poteſt puniri pœna cenſuræ, niſi externo ſigno, manifeſtetur.

Tertiò, vt percuſsio facta ſit nomine ipſius, ſciatq; illam ſuo nomine factam eſſe; quare ſi de illa gaudeat neſciens factam eſſe ſuo nomine, non contrahit excommunicationem; niſi fortè velit illam factam eſſe ſuo nomine; nam ſecundum proprietatem iuris non dicitur quis ratã habere id, quod non eſt factum ſuo nomine, De regulis Iuris in ſexto. Ita Nauar. num. 78 Suarez loco citato num. 15 Auila dubio 9. Sayrus loco citato nu. 15. Molina loc. cit. nu. 5. Filiucius num. 29. & alij communiter.

PVNCTVM IV.

Quandonam inijciens manus violentas in Clericum excuſetur ab excommunicatione.

1 *An percutiens Clericum ad defenſionem excuſetur ab excommunicatione.*

2 *An ligetur excommunicatione percutiens Clericum, quem neſciebat eſſe Clericum.*

3 *An percutiens Clericum per iocum excuſetur ab excommunicatione.*

4 *An percutiens Clericum cauſa correctionis excuſetur ab excommunicatione.*

5 *An ligetur excommunicatione percutiens Clericum turpiter inuentum cum matre, filia, &c.*

6 *An ligetur excommunicatione percutiens Clericum, qui admonitus non geſtat habitum.*

7 *An excuſetur ab excommunicatione percutiens Clericum ſe implicantem negotijs ſæcularibus.*

8 *An percutiens Clericum factum militem ligetur excommunicatione.*

9 *An percutiens Clericum exercentem officiũ cauponis ligetur excommunicatione.*

10 *An ligetur excommunicatione, qui percutit Clericum ferentem arma.*

11 *An percutiens Clericum bigamum incurrat excommunicationem.*

12 *An oſtiarius Principis excuſetur, ſi arcendo turbam, Clericum percutiat.*

13 *An laicus capiens Clericum de mandato Superioris excuſetur ab excõmunicatione.*

MVlti caſus percenſentur à Doctoribus in quibus percutiens Clericum excuſatur ab excommunicatione incurrenda.

1 Primus caſus eſt, quando aliquis percutit Clericum incontinenti, vim vi repellendo cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defendendum ſe ipſum, vel rem ſuam, vel proprium honorem, cap. Ex tenore, & cap. Si vero de ſententia excommunicationis. Ratio eſt quia huiuſmodi percuſſio nõ cenſetur vis, aut vltio; ſed defenſio, quæ cuique iure Naturæ licita eſt, modò non excedatur modus inculpatæ tutelæ cum aduertentia, & deliberatione. Et hoc valet, etiamſi percutiens potuiſſet fugere; ſed ea fuga fuiſſet illi ignominioſa. Ita Suarez loco citato num. 33. Sayrus cap. 27. nu. 20. Auila loco cit. dubio 13. Angelus verbo Excommunicatio nu. 13. Molina d. 55. num. 1. Emanuel Sà de excommunicationibus Papæ reſeruatis num. 2. Reginald. lib. 1. num. 224. Coninch. num. 193. Filiucius tract. 15. cap. 1. q. 6. num. 22. Nauarrus loco cit. & alij. Immo multi DD. hanc doctrinam extendunt non ſolum ad ſui defenſionem; ſed etiam ad defenſionem parentum, amicorum, filiorum, aut etiam extraneorum, modo hæc percuſſio fiat ad puram innocentis defenſionem. Videte, quæ diximus de homicidio in tractatu de reſtit. vbi etiam explicauimus, quandonam ſeruari dicatur moderamen inculpatæ tutelæ, & rationes ad hoc facientes adduximus.

Dixi incontinenti, quia, ſi Clericus rem alterius ſurripiens iam aſportauit, & tranſtulit eam ad locum deſtinatum, non poteſt percuti abſque excommunicatione, vt oſtendi de homicidio. Ita Molina d. 56. nu. 3. Suarez, Filiucius, & alii communiter.

Hinc ſequitur primò, excommunicationem non incurri ab eo, qui debitorem fugientem, vel fugam parantem detinet, vt cũ Superiori præſentet, ſuumque creditum acquirat. Idem dic de inſequente incontinenti Clericum furem, qui ſua bona aufert, & aſportat; nam huiuſmodi inſecutio licita eſt; cum fiat ad res ſuas recuperandas, & defendendas, vt conſtat ex dictis de homicidio.

Secundò, non incurri excommunicationem ab ea fœmina, quam Clericus non ſolum verbis, ſed facto aggreſſus eſt, vt eam violaret; ipſa autem ſe defendit percutiendo Clericum; hæc enim cenſetur iuſta defenſio Caſtitatis, & honoris. Hoc tamen intelligitur, modo fœmina non exceſſerit

aduer-

aduertenter, & ex propoſito modum defenſionis, vt accidit, quando potuit ſe ſolis verbis tueri, & ipſa adhibuit verbera. Ita Nauar. cap. 27. num. 85. Molina loco citato num. 4. Suarez loco cit. Filiucius nu. 22. Auila loco cit. Coninch. nu. 194. & alij.

Tertiò, illum excuſari ab excommunicatione, qui violenter repellit domo Clericum illam iniuſtè occupantem, quando repellens non poteſt illam aliter recuperare, quam violentes Clericum repellendo; tunc enim non peccat mortaliter; cum vtatur iure ſuo; conſequenter non incurrit maiorē excommunicationem, quæ ſupponit peccatum mortale. Ita Molina loco cit. nu. 3. Sayrus, lib. 3. cap. 27. num. 19. Syluest. v. Excommunicatio 6. nu 6. Filiucius trac. 15. cap. 1. nu. 20. & alij.

Quartò, denique illum excuſari, qui licitè percutit inuaſorem ad defenſionē honoris, famæ, pudicitiæ, vel aliorum bonorum ſui, vel proximi, iuxta dicta de homicidio. Ita Molina, num. 1. Filiucius nu. 22. Suarez loco citato, & alij, quos ibi retuli.

2 Secundus caſus eſt, quando aliquis percutit Clericum, quem ignorantia probabili neſciebat eſſe Clericum, vt patet ex ſupra dictis de ignorantia excuſante à cenſuris. Vnde ſi quis inueniat Clericum noctu, vel in loco tenebroſo, & obſcuro, ibiq; cum percutiat non aduertens eſſe Clericum, non afficitur excommunicatione.

3 Tertius caſus eſt, quando quis percutit Clericum per iocum, & non ex odio, vel indignatione, cap. 1. de ſenten. excommun. Ratio eſt quia huiuſmodi percuſſio, quamuis alioquin grauis videatur, non dicitur fieri ſuadente Diabolo, neque eſt iniurioſa, ac Sacrilega mortaliter; cum fiat per iocum interius, & exterius.

Addo, hoc verum eſſe, etiamſi fortè aliqualis ira interueniat; modo attenta qualitate percuſſionis, aliiſque circumſtantijs non pertingat ad culpam mortalem. Secus dicendum eſt quando actio per iocum inchoatur, ſed poſtea mutatur in Sacrilegiū mortale per indignationem, interueniente aduertentia ſufficiente ad mortale peccatum: nulla enim ſubeſt excuſationis cauſa, ſicut ſubeſt interueniente inaduertentia, & indeliberatione, certum enim eſt inaduertentiam, & indeliberationem excuſare à peccato mortali, conſequenter etiam ab excommunicatione; quapropter ſi Clericus, loco, vel ſeriò proferat conuitium in Caium, & Caius ex ſubito motu, & abſque plena aduertentia Clericum percutiat, vel illum impellat non incurrit excommunicationem. Hac de cauſa excuſari poteſt ab excommunicatione Caius, qui cum legeret Epiſtolam, repulit ſocium Clericum petentem illam ad legendum; nam huiuſmodi percuſſio, vel repulſio excuſari poteſt aliquando à mortali. Tum propter ſubitum motum. Tum quia inter familiares conſuetudinem inter ſe familiariter habentes, non magni penditur huiuſmodi percuſſio, nec ad mortale imputatur. Ita Molina, d. 51. num. 7. & 8. Auila loco cit. Suarez, loco cit. ſect. 5. nu. 50. Filiucius num. 26. Coninchus nu. 190. & alij.

4 Quartus eſt, quando quis percutit Clericum cauſa correctionis, & diſciplinę habens legitimam facultatem, & poteſtatem ad percutiendum; modò non ità excedat modum in percutiendo, vt exceſſus pertingat ad culpam mortalem, & modo nō percutiat principaliter ex odio, vel ira, cap. 1. Ex tenore, cap. vniuerſitatis, & cap. Cum voluntate de ſententia excommunic. Si vero leuiter tantummodo excedat, excuſari poteſt ab excommunicatione, quæ ſupponit peccatum mortale.

Dixi modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira, quia ſi principaliter ex odio percutiat, non excuſatur ab excommunicatione; nam huiuſmodi percuſſio fieri dicitur ſuadente Diabolo cum peccato mortali. Secus dicendum videtur, ſi principaliter percutiat cauſa correctionis etiāſi fortè admiſceatur peccatum mortale interni odij; nam illa externa percuſſio non eſt Sacrilega, ſed iuſta; cum principaliter fiat cauſa correctionis ab eo, qui poteſt illam infligere; quamuis ex malitia percutientis admiſceatur peccatum mortale odij; Ita Molina, d. 56. num. 10. Angelus verbo Excōmunicatio, num. 8. Auila dub. 13. caſu 1. Nauarrus loco cit. Filiucius q. 6. verſ. ſecunda exceptio. Reginald. lib. 1. nu. 230. & alij.

Hinc colligi poteſt primò, patrem non incurrere excommunicationem, quando filium Clericum cauſa diſciplinæ verberat. Idem dicendum eſt, quando Clericus percutitur à propinquo, ad quem pertinet cura corrigendi Clericum delinquentem, aut à Prælato, aut à Magiſtro percutiente ſuum diſcipulum, modo non excedat modum notabiliter cum mortali peccato. Et hoc valet, inquit Nauar. cap. 27. num. 82. Syluester loco cit. num. 6. caſu 8. Tabiena verbo Excommunicatio, num. 8. Filiucius cap. 1. quæſt. 1.

q.1.num.6. tract.15. & q.6.num.25. Suarez diſp.22.ſect.1.num.48. Coninchus nu. 192. Reginald lib.1. nu.231. & alij, Contra Panormit. & alios apud Molinam, d. 56. nu. 6. etiamſi Clericus, qui percutitur ſit maioribus ordinibus initiatus. Ratio eſt tum quia cap. Cum voluntate, de ſententia excommunicationis, nulla fit diſtinctio de Clerico maioribus, vel minoribus ordinibus initiato. Tum quia filius non videtur ſubtrahi à diſciplina patris per ſuſceptionẽ ordinum maiorum. Nomine magiſtri intelligitur tàm Eccleſiaſticus, quàm ſæcularis Præceptor, cui commiſſa eſt cura inſtituendi, & docendi Clericum, aut illum in officio continendi.

Secundò colligi poteſt, Submagiſtrum percutientem Clericum cauſa correctionis nõ incurrere excommunicationem; etiamſi à magiſtro ſit illi vetitum quęquam percutere. Ratio eſt quia prohibitio magiſtri, non aufert ius commune; iure autem communi conceditur ſuperiori, vt poſſit corrigere diſcipulos, illoſque cauſa correctionis & diſciplinæ percutere. Ita Syluester, Auila, Filiucius, Suarez, & alii locit cit.

Tertiò, Clericos ſeniores, aut etiam alios tàm laicos quàm Eccleſiaſticos; qui ratione ſui officij eiiciunt Clericum minorum Ordinum turbantem Diuina officia, non incurrere excommunicationem. Ita Molina d.56.num.8. Filiucius num.7. Suarez num. 48. Coninch.nu.192. Reginald.loco cit. & alij communiter in cap. Veniens de ſententia excommunicationis. Aliqui etiam excuſant hærum percutientem Clericum famulum, modo Clericus non ſit initiatus Sacris Ordinibus; ſed de hac re in quarto Decalogi præcepto.

5. Quintus caſus eſt, quando quis percutit, vel occidit Clericum inuentum in peccato cum Matre, filia, vel vxore, vel Sorore, modo percutiat incontinenti, & non ex interuallo, cap. Si verò de ſententia excommunicationis; quamuis enim percutiens in his caſibus grauiter peccet percutiendo priuata auctoritate; nihilominus eximitur ab excommunicatione, eo quod Eccleſia non reputet huiuſmodi percuſſionem factam eſſe ſuadente Diabolo; ſed vehementi paſſione; cum ſit difficillimum in huiuſmodi caſu inſtum temperare dolorem. Ita Molina tomo 4. de iuſtitia tract.3.d.7. num.3. & d. 5.num.6. Nauar.cap.27. num.84. Auila loco cit. caſu 16. Emanuel Sà de excommunicationibus Papæ reſeruatis, nu. 2. Filiucius tract.15. cap.5. q.6. num.22. & alij communiter. Et hoc verum eſt, inquit Molina diſp.7. citata, Contra Sylueſtrum, & Nauarrum, apud eundem Molinam, etiamſi occidat, vel percutiat cum pleno iudicio, & deliberatione, vt colligitur ex cap. Si verò citato.

Ex quo patet à fortiori, illum non incidere in excommunicationem, qui Clericum in prædictis inuentum detinet, vt illum præſentet ſuo Iudici Eccleſiaſtico. Ita Molina loco cit. d.56. num.2. Auila dub.13. caſu 13. Coninch. num.191. Nauar. & alii.

Dixi inuentum cum matre, filia, &c. quia ſi quis percutiat Clericum inuentum in peccato cũ aliqua conſanguinea inferioris gradus, non excuſatur ab excommunicatione. Tum quia nullo iure probatur excuſari. Tũ quia in his facilius dolor compeſcitur, & cõprimitur.

Hinc ſequitur, inquit Nauarrus libro 5. conſiliorum de ſententia excommunicationis conſiliò 41. & in Manuali loco citato, Molina d.55. num. 6. ad finem, Auila loco cit. Coninch. nu. 196. & alij, maritum excuſari ab excommunicatione, quando de induſtria ſe abſcondit domi expectans Clericum hoc ignorantem, vt cum in flagranti deprenſum occidat; adhuc enim dicitur occidere Clericum turpiter inuentum cum vxore, &c. Hoc tamen intelligitur; modo id doloſè non faciat, facta conuentione cum vxore, quę illum dolo vocet ad adulterium; nam iura non intendunt dolis, & fraudibus patrocinari.

Rogabis primò, quę nã perſonæ intelligantur nomine vxoris, filiæ, matris, & ſororis.

Reſpondeo nomine vxoris intelligi ſponſam de præſenti, cum qua contractum eſt matrimonium, quamuis nondum ſit conſumatum, aut etiam quamuis ſit inualidum defectu alicuius impedimenti a marito ignorati; non verò intelligitur ſponſa de futuro; cum ſponſa de futuro nondum ſit vxor. Quicquid in contrarium ſentire videatur Sanchez de matrim. lib.1. diſp.1. Coninch. de matrim. diſp.21. dub.1. nu.5. qui in hac re videndi ſunt cum Gutierez de matrim. cap.1 num.6 13.15. Nomine ſororis, matris, & filiæ intelligo veram, & propriã matrem, ſororem, & filiam etiam illegitimam, id eſt non ſuſceptam ex legitimo matrimonio. Non tamen intelligo filiam adoptatam; cum verba textus propriè ſint accipienda, præſertim in materia pœnali, & odioſa reſtringente priuilegia Clericorum.

Vt igitur percutiens Clericum excuſetur ab excommunicatione requiritur, vt percutiat Clericum turpiter inuentum cum propria matre, vxore, filia, vel ſorore; non vero ſufficit, ſi percutiat Clericum inuentum cum Aua, nepta, &c. Ita Molina d. 55. ad finem, Filiucius num. 22. Coninch. nu. 196. & alii communiter.

Rogabis ſecundò, vtrùm in prædictis caſibus requiratur, vt Clericus, qui percutitur, inueniatur in actu carnalis copulæ.

Reſpondeo, hoc non requiri; ſed ſufficere, vt inueniatur in quolibet alio turpi actu, vt in oſculis, vel amplexibus, vel in loco ſuſpecto, vt ſi ſolus inueniatur cum ſola in loco apto ad turpes actus exercendos, &. de illo adſit rationabilis ſuſpicio. Ita DD. citati.

Addit Syluester, quem ſequitur Coninch. num. 196. & alij, ſufficere, vt maritus percutiat Clericum loquentem cum ſua vxore abſque alio turpi actu, quando illum prius ter admonuerat, & ipſe noluit deſiſtere.

Hoc tamen ego intelligendum cenſeo interueniente rationabili ſuſpicione. In hoc enim caſu valere poteſt ratio textus.

6 Sextus caſus eſt, quando quis percutit Clericum, qui ab Epiſcopo, vel eius vices gerente, vel ab alio iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ipſum Clericum habente, ter fuit admonitus in generali, vel in particulari, vt Tonſuram, & habitum Clericalem deferret, & ipſe Clericus nihilominus non vult deferre. Ratio eſt quia quandiu huiuſmodi Clericus non geſtat habitum, caret priuilegio clericali, ca. Cum contingit 2. de ſentent. excommunic. Ita Sayrus loco cit. cap. 27. Sylueſter verbo Excommunicatio 6. num 6 Auila 1. parte cap. 5. d. 3. dubio 13. caſu 5. Molina d. 54. num. 1. & alij communiter, qui addunt non ſufficere vnam monitionem pro tribus, nam in textu dicitur ter à te commoniti.

Hinc colligi poteſt, cum Graffio libro 2. cap 48. num. 17. Reginaldo libro 1. nu. 213. & 233. & alijs, quos retuli de legibus loco ſtatim citando, non amittit priuilegium Canonis per ſolam dimiſſionem habitus clericalis, vel monachalis, vt deducitur ex cap. Contingit citato, & ex cap. Si verò de ſentent. excommunic. nam dimittens habitũ non ob id deſinit eſſe Clericus, nec amittit priuilegium clericale, niſi ter fuerit admonitus modo iam dicto, contra Coninchum diſp. 14. dub. 15. num. 163. Suar. diſp. 22. ſect. 2. num. 11. Bannem 2. 2. queſt. 12. art. 1. diffic. 3. & Filiucium num. 10. aſſerentes clericum minoribus initiatum non gaudere priuilegio Canonis dum habitum non defert ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 6 de refor. Sed hæc opinio mihi non arridet, quia Conciliũ loquitur de priuilegio fori. Vide dicta de legibus diſp 10. quæſt. 2 puncto 1. §. 4. Secus dicendum eſt de Nouitio, qui egreditur animo deſerendi Nouitiatum, hic enim deſinit eſſe religioſus; conſequenter amittit priuilegium conceſſum religioſis. Ita Molina loco cit. num. 3. & alij.

7 Septimus caſus receuſeri ſolet, quando percutitur Clericus, qui ſeſe implicat negotijs ſæcularibus mercaturæ, vel procurationibus, & adminiſtrationibus perſonarum ſæcularium, & ter monitus non vult deſiſtere. Et hoc verum eſt, etiamſi deferat habitum, & tonſuram cap. 1. de vita, & honeſt. Cleric. Ita Nauar. loco citato, num. 80. & alij; ſed contrarium mihi probabilius videtur cum Molina loco cit. Coninchо num. 161. Suarez num. 27. & Filiucio tract. 14. ca. 1. num. 12. & alijs aſſerentibus huiuſmodi Clericum gaudere priuilegio Canonis, & fori, quia in cap. 1. cit. non priuatur hoc priuilegio, vt patebit legenti ipſum textum. Sed priuilegio quo ad res, & facultates. Vide quæ dixi de legibus diſp. 10. q. 2. §. 4. num. 8. cum Farinacio, & alijs.

8 Octauus caſus eſt, quando quis percutit Clericum factum militem, aut ſe inmiſcentem enormitatibus, vt graſſando, &c. nam per huiuſmodi delicta amittit priuilegium Canonis. Immo aliqui volunt amittere etiam priuilegium fori. Videte Molinam d. 40. & 54. num. 6 Ambroſium de immunit. cap. 17. num. 12. Reginald. num. 234 & alios, quos retuli de legibus loco cit.

9 Nonus caſus eſt, quando quis percutit Clericum coniugatum, publicè per ſe ipſum exercẽtẽ officium cauponis, vel macellarii, & ab illo officio non deſiſtit intra terminũ ab Epiſcopo præſcriptum, vel poſt trinam admonitionem ſibi nominatim factum. Ratio eſt quia Clericus coniugatus amittit priuilegium Clericale nõ deſiſtendo à prædictis officijs. Secus ſi non ſit coniugatus, & gerat habitum, & tonſuram Clementina 1. citata de vita, & honeſt. Cleric. Ita Molina d. 54. num. 7. & alij, quos retuli de legibus loco cit. num. 8. quibus adde Suarez, Coninch. & Filiucium loc. cit.

10 Decimus caſus eſt, quando percutit Clericum, qui poſt trinam admonitionem non deſiſtit à ferendis armis, vel ab arte

nimica

Digitized by Google

inimica publicè exercenda. Ita Sayrus loco citato num. 8. Nauarrus loco citato num. 80. Molina d. 54. num. 4. qui hoc verum eſſe ſentiunt, etiamſi Clericus geſtet habitum clericalem, aut etiamſi percutiens ſciat illũ eſſe Clericum cap. 1. de vita, & honeſt. Clericorum Vide dicta de legibus loco citato, vbi alios DD. adduxi, quibus adde Regináldum loco citato num. 235.

11 Vndecimus eſt, quando quis percutit bigamum; bigamus enim amittit omnia priuilegia Clericalia, cap. vnico de Clericis coniugatis, lib. 6. & c. vnico de bigamis in 6. vbi ſermo eſt de bigamis initiatis ordinibus minoribus; non vero de conſtitutis in Sacris, conſequenter percutiens bigamum in Sacris conſtitutum incurrit excommunicationem, vt patet ex ſupra dictis cum Vgolino. Similiter percutiens Clericum coniugatum non bigamum geſtantem habitum, & tonſuram incurrit excommunicationem; nam huiuſmodi Clericus non amittit priuilegium Clericale. Ita Syluester verbo Excommunicatio 6. num. 4. Sanchez lib 7. de Matrimonio d. 46. Molina d. 54 numero 9. Reginald. lib. 1. numero 235. & alij communiter.

Neque obſtat decretum Tridentini ſeſſ. 23. cap. 3. Concilium enim non loquitur de priuilegio Canonis; ſed de priuilegio fori, quo priuantur Clerici coniugati, vt docui de legibus loco cit. num 20.

12 Duodecimus eſt, quando oſtiarius, aut alius officialis Principum turbam arcendo ſimul arcet Clericum, cap. Si vero, ſecundò, de ſententia excommunicacionis. Ratio eſt quia huiuſmodi violentia reſpectu Clerici cenſetur caſualis; cum officialis non intendat violentiam Clerico inferre Secus ſi hoc faciat animo inferendæ iniuriæ Clerico. Ita Sayrus loco cit. num. 35. Auila loco citato, & alij. Sic enim dicitur vim Clerico inferre.

13 Decimus tertius eſt, quando ſæcularis capit Clericum, illumque trudit in carcerẽ de mandato ſui Prælati. Ratio eſt quia conceſſum eſt Prælatis capere clericos per laicos, quando ſubeſt cauſa, propter quam Clericus conijci poſſit in carcerem, cap. Si Clericus de ſententia excommunicationis in 6. Non tamen licitum eſt maiorem violentiã adhibere, quam neceſſarium ſit ad illos capiendos, alioquin vis diceretur inferri. Ita Molina d. 56. num. 1. & alij communiter. Vide quæ fuſius diſſerui de legibus d. 10. q. 2. pun. 1. §. 1. & ſeqq.

PVNCTVM V.

Quis poſſit abſoluere ab excommunicatione propter Clerici percuſſionem contracta.

1 *Quinam poſſint abſoluere ab excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici.*
2 *Quænam dicatur percuſſio leuis, mediocris, & enormis.*
3 *An Epiſcopus poſſit aliquando abſoluere, quando percuſſio eſt grauis, & enormis.*
4 *An Epiſcopus poſſit abſoluere, quando percuſſio eſt enormis, & delictum eſt occultũ.*
5 *An habens facultatem abſoluendi, ſatisfacta parte, poſſit abſoluere eum, qui Clerico ſolum ſatisfecit, an verò requiratur alia ſatisfactio.*
6 *Cui præſtanda ſit ſatisfactio à Clerico, qui ſeipſum percuſſit, aut in ſui percuſſionem conſenſit.*

VNICA PROPOSITIO.

1 CErtum eſt Summum Pontificem poſſe abſolutionem huius excommunicationis conferre; nam ipſe ſupremam habet in Eccleſia poteſtatem. Immo iſtius excommunicationis abſolutio regulariter eſt illi reſeruata, cap. Si quis ſuadente Diabolo 12. quæſt. 4. non excipitur tamen legatus à latere, cum hic Pontificia gaudeat auctoritate cap. ad eminẽtiam de ſent. excomm. immo etiam legati miſſi poſſunt abſoluere in Prouincia, ad quam mittuntur iuxta cap. penult. de off. legat.

Dixi regulariter; nam Epiſcopus aliquando poteſt per ſe, vel per alium abſoluere, quã ſcilicet percuſſio eſt leuis, cap. Peruenit de ſententia excõmunicationis Ratio cur per ſe ipſum poſſit, patet ex facultate Epiſcopis conceſſa in dicto cap. Peruenit. Ratio vero cur Epiſcopus poſſit abſoluere per delegatum eſt, quia facultas abſoluendi in percuſſione leui eſt facultas ordinaria, quæ competit Epiſcopo ratione dignitatis; qui autẽ habet poteſtatem ordinariam, poteſt illam delegare, vt eſt communis Doctorum ſententia.

Cæteri vero Prælati nõ gaudent hoc priuilegio; conſequenter non poſſunt abſolue-

re;

Digitized by Google

re, niſi ſpeciale priuilegium obtinuerint à Summo Pontifice. Et hoc verum eſt, etiaſi Prælati iuriſdictionem habeant quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt quia in dicto capite Peruenit dicitur; Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum; nullus autē inferior Epiſcopo appellatur frater Summi Pontificis, ſed filius. Vicarius tamen Generalis videtur poſſe per ſe ipſum abſoluere, & dare alijs facultatem abſoluendi; nam ipſe eſt Iudex ordinarius, & facit vnum tribunal cum Epiſcopo. Ita Speculum in appendice dubio 1. ad finem, Lazarius trac. monit. ſect. 1. q. 6. Molina tomo 4. tract. 3. d. 59. num. 2. Reginald lib. 1. num. 238. Sanchez lib. 3. de Matrim. d. 7. num. 10. & d. 19. num. 16. vbi ait nomine ordinarij venire Vicarium generalem Epiſcopi, quando nō excluditur, & quando res competit illi ex officio; ſicut videtur illi competere facultas abſoluendi ab excommunicatione, adminiſtrandi Sacramenta, &c. Ratio eſt tum quia Vicarius generalis facit vnum, & idem tribunal cum Epiſcopo, vt dictum eſt, & quod Vicarius Generalis facit, dicitur ipſe Epiſcopus facere. Tum quia quando Summus Pontifex concedit Epiſcopis aliquam facultatem, quam non intendit conferre Vicario Generali, ſolet hoc exprimere, vt patet ex Trid. ſeſſ. 24 cap. 6. ad finem. Superiores verò ſupremi Monaſteriorum videntur poſſe abſoluere ſuos ſubditos ab excommunicatione ob leuem percuſſionem contracta propter priuilegium ipſis conceſſum; vndè poſſunt abſoluere religioſos non ſolùm profeſſos, ſed etiam Nouitios, quamuis contraxerint excommunicationem ante Nouitiatum. Verum tamen eſt Nouitium egredientem teneri poſteà ſeſe præſentare illi, qui alias habebat facultatem abſoluendi, vt patet ex dictis de pœnitentia cum Reginaldo, & alijs.

Hinc ſequitur, Abbatem, Priorem, Guardianum, ſeu Præpoſitum Monaſterii, ſeu alium quemcunque, modo ſit ſupremus Monaſterii ſuperior, poſſe à dicta excommunicatione ſuos ſubditos abſoluere, cap. Cū illorum, & cap. Canonici de ſententia excommunic.

Addo, prædictos ſuperiores ſupremos Monaſterii poſſe, nō ſolum per ſe ipſos abſoluere, verùm etiam per alios; ſupremus enim Monaſterii ſuperior eſt in hac re Iudex ordinarius; cap. vltimo de officio iudicum ordinariorum. Ita Sylueſter verbo. Abſolutio 4. num. 3. Molina diſp. 59. & 60. Reginald. lib. 1. nu. 258. & alii.

Addit Molina diſp. 59. hoc priuilegium nō competere Capitulo Sede Vacante. Sed de hac re videri poteſt Sanchez in ſumma lib. 2. cap. 11. num 4. & 5. & de Matrimon. lib 8. diſp. 2. & alii quos in ſimili retuli de diſpenſationibus.

2 Difficultas modò eſt, quænam dicatur percuſſio leuis, in qua poteſt Epiſcopus abſoluere, & quænam dicatur mediocris, & enormis, ſeù grauis in qua non poteſt abſoluere.

Reſpondeo, leuem percuſſionem regulariter eſſe illam, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel ſugillationem carnium relinquit, vel quæ fit abſque abſciſſione membri, ſine effractione dentis, ſine euulſione multorum capillorum, ſine effuſione multi ſanguinis, vt patet ex extrauaganti Ioannis 22. quam refert Nauar. cap. 27. num. 91. Molina d. 57. nu. 1. Sayrus lib. 3. cap. 28. num. 8., & Philiarcus j. parte lib. 3. de officio Sacerdotis cap. 33. folio mihi 172. Filiucius tract. 11. cap. 2. quæſito 8. Suarez d. 22. num. 58. & ſeqq. Reginald. libro 1. num 241.

Dixi regulariter; nam ex circumſtantiis perſonæ, & qualitatis fieri poteſt, vt huiuſmodi percuſſio dicatur grauis, quamobrem ſi quis manum iniiciat in faciem alicuius grauis perſonæ, impingendo alapam, non dicitur leuiter percutere; cum huiuſmodi percuſſio cenſeatur grauiter iniurioſa.

Dicitur percuſſio leuis, non quia ſit peccatum veniale; ſed ita nuncupatur reſpectu mediocris, & enormis. Quare poteſt aliqua percuſſio habere malitiam lethalem, & nihilominus appellabitur leuis, vt benè ait Nauarrus loco cit. num. 91. & alij communiter.

Mediocris percuſſio dicitur illa, quæ media eſt inter leuem, & enormem, qualis eſt illa, qua dens extrahitur, vel capillorum copia euellitur, aut ſugillatio carnis relinquitur, aut ſanguinis copia effunditur abſque graui læſione, vel abſque graui iniuria. Verum tamen eſt ad Epiſcopum, vel ad alium bonum virum ſpectare iudicium, quandonam percuſſio ſit leuis, mediocris, vel grauis. Quando verò dubitatur vtrum percuſſio ſit leuis, vel grauis, vel mediocris, iudicanda eſt grauis, vel enormis, vt patet, ex extrauagāti, quæ incipit, Perlectis, apud Nauarrum, Molinam, Sayrum, & Philiarcum locis cit.

Gra-

Grauis percuſſio dicitur illa, quæ coniũcta eſt cum graui læſione, vel graui iniuria. E. g. cum membri mutilatione, vel cum magna ſanguinis effuſione, quæ non proueniat è naribus, ſed aliundè, vel cum magno vulnere, aut ictu; quamuis parum ſanguinis exeat, qualis etiam eſt illa, quæ fit in ſuum ſuperiorem, vel in alium Prælatũ in dignitate conſtitutum, vt in Epiſcopum, aut Abbatem, aut Priorem, qui eſt caput Monaſterij; niſi fortè percuſſio, ſeù violentia tam parua ſit, vt moraliter non cenſeatur enormis, vt patet à ſimili in peccatis, quæ cõtra Deum committuntur; non enim omnia peccata, quibus Deus ipſe offenditur, ſunt grauia, vel enormia, vt benè ait Suarez loco cit. num. 91. Similiter cenſetur grauis percuſſio, quando percutitur Clericus, & ex ea percuſſione oritur magnum ſcandalum, vt quando religioſus percutit Clericum in publico, vel in clauſtro coram ſæcularibus, aut in Eccleſia, aut coram Prælato, aut coram alia perſona in dignitate conſtituta, aut quando percutitur Sacerdos Sacris veſtibus indutus, aut quando Clericus diù iniuſtè detinetur in deterrimo carcere, aut quãdo percuſſio eſt valdè ignominioſa attentis qualitatibus perſonarum & alijs circunſtantijs, vt accidit, quando perſonæ graui impingitur alapa in facie; quamuis contrarium exiſtimet Philiarcus loco cit., aut quando laicus officialis percutit auctoritatiuè, quaſi vſurpans Eccleſiaſticam iuriſdictionem, hæc enim cenſetur grauis iniuria contra ſtatum Eccleſiaſticum. Ita Nauarrus, Molina, Suarez, Filiucius, Reginaldus, & alij loc cit.

Ex his patet, quænam dicatur percuſſio leuis, ità vt Epiſcopus poſſit in excommunicatione ob ipſam contracta abſolutionem impendere.

3 Sed adhuc difficultas eſt, vtrum dentur aliqui caſus, in quibus poſſit Epiſcopus abſoluere, etiamſi percuſſio ſit mediocris, vel enormis.

Reſpondeo affirmatiuè. Primus caſus eſt de Clericis collegialiter, ſeu cõmuniter viuentibus, qui ſeſe mediocri, & non enormi percuſſione affecerunt, cap. Quoniam de vita, & honeſtate Clericorum, & cap. Peruenit de ſententia excommunicationis. Ita Nauarrus loco cit. num. 95. Syluester verbo Abſolutio 4. num. 3. Sayrus cap. 18. Molina d. 62. Suarez num. 71. Filiucius tract. 15. ca. 1. quæſito 8. num. 39. Reginaldus lib. 1. num. 251. & alii. Idem dicendum videtur de religioſis ſeſe inuicem percutientibus. Verum tamen eſt religioſum, qui alium religioſum percuſſit eiuſdem religionis, abſoluendum eſſe à ſuperiore, cap. Cum illorum de ſententia excommunicationis. Si verò percuſſit religioſum alterius clauſtri percuſſione mediocri abſoluendus eſt non ſolum à ſuo Superiore; ſed etiam à Superiore religioſi percuſſi, cap. Cum illorum cit. quamuis vnus Superior poſſit vices ſuas alteri cõmittere. Similiter, ſi religioſus percuſſit Clericum Sæcularem, debet ab Epiſcopo abſolui, quando percuſſio eſt leuis, cap. Religioſi, de ſententia excommunicationis in 6. aut mittendus eſt ad Summum Põtificem, vt dicitur capite Cum illorum cit. Videte Molinam, Reginaldum, & Sayrum locis cit.

Secundus caſus eſt, de ianitore, aut de officiali Principis, qui cauſa ſui officij, vel arcendæ turbæ leui, aut mediocri percuſſione Clericum percuſſit, cap. Si vero de ſententia excommunicationis. Ita Suarez loco cit. num. 69. Nauar. cap. 27. num. 91. Filiucius nu. 39. Reginald. num. 251. & alij communiter.

Tertius caſus eſt, de habente legitimum impedimentum, propter quod excommunicatus, non poſſit Summum Pontificẽ adire ſine graui periculo vitæ, &c. cap De cætero de ſententia excommunicationis. Vndè ſi quis propter capitales inimicitias non poſſit Romam adire, etiamſi inimicitias cõtraxerit ex ſua culpa, poteſt ab Epiſcopo abſolui, etiam propter enormem percuſſionẽ; non enim credibile eſt Summum Pontificẽ velle abſolutionem excommunicationis ſibi reſeruare cum tanto fidelium incommodo, & periculo. Sublato tamen periculo tenetur percutiens Papam adire; alioquin nouam contrahit excommunicationem, vt patet ex ſupra dictis de abſolutione cenſurarum in communi, quæ in hoc caſu ſeruanda ſunt.

Quod autem ſit legitimum impedimentum, arbitrio boni, & prudentis viri iudicãdum eſt, Argumento de cauſis de officio delegati.

Aduertunt tamen aliqui DD. illum cenſeri impeditum; qui non poteſt perſonaliter adire pro obtinenda abſolutione, licet poſſit alium mittere; ius enim non cogit ad mittendum alium, ſed ad eundum per ſe ipſum. Ita Nauar. num. 90. Sayrus num. 38. Reginal. lib. 1. n. 256. Suarez Sanch. Auila, Henriquez, & alii, quos ſupra retulimus de

ab-

Digitized by Google

abſolutione cenſurarum. Sed de hac re ſatis conſtat ex ibi dictis.

Quartus caſus eſt, quando imminet periculum mortis, vt quando excommunicatus graui laborat infirmitate; tunc enim poteſt à quolibet Sacerdote abſolui, non ſolum ab excommunicatione ob violẽtam manuum iniectionem in Clericos contractã; ſed etiã ab alia quacunque, vt patet ex ſupra dictis de abſolutione à cenſuris.

Quintus caſus eſt, de filijs impuberibus; iſti enim poſſunt abſolui ab Epiſcopo, non ſolum propter excommunicationem leuis, ſed etiam mediocris, & enormis percuſſionis, factæ tempore impubertatis. Et hoc verum videtur, etiamſi petant abſolutionem poſtquam facti ſunt puberes; cap. vltimo de ſent. excomm. Ita Molina diſp. 59. Suarez, Filiucius, Reginaldus, & Sayrus locis cit. Immo multi DD. apud Molinam loco cit. & apud Suarez num. 67. exiſtimant iuuentutem eſſe cauſam ſufficienter excuſantem excommunicatum, ne Romam adeat; conſequenter iuuenem, quamuis puberem, poſſe ab Epiſcopo abſolui. Sed hoc mihi non probatur, niſi itineratio iuuenis ſit periculoſa, ſpectata conditione perſonæ, & alijs circũſtantijs, niſi pateat aditus ad Sedem Apoſtolicam ſaltem per litteras.

Sextus caſus eſt, de mulieribus cuiuſcunque ſint ætatis, & conditionis cap. Mulieres de ſent. excomm. Et hoc verum videtur, quamuis percuſſio coniuncta fuerit cum homicidio cap. mulieres citato.

Ex quo patet primò, Moniales, quæ excõmunicationem contraxerunt, poſſe ab Epiſcopo abſolui; cap. de Monialibus de ſent. excommunicationis.

Secundò, mulieres poſſe ab Epiſcopo abſolui, etiamſi ſint diuites, vel ſui iuris, & aptæ ad conficiendum iter. Ita communiter Doctor.

Septimus, eſt de exiſtente in poteſtate alterius, qualis eſt ſeruus, & filius familias, modo Dominus graue damnum indè patiatur, abſque ſua culpa, ex ſerui abſentia. Ita Sayrus loco citato numero 28. & alij communiter.

Octauus, eſt de alijs quibuſcunque impotentibus ad iter conficiendum, quales ſunt nõ ſolum, qui capitales habent inimicitias, vt ſupra dictum eſt; ſed etiam ſenes, vel cæci, vel pauperes, qui non poſſunt Romam adire, niſi ſtipem oſtiatim quærant, quam antea quærere non conſueuerant; iſti enim poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiam propter grauem percuſſionem. Idem dicendum eſt de ijs, qui Romam non poſſunt adire, niſi familiam relinquant in magna neceſſitate.

Circa prædictos caſus aduertendum eſt primò, habentes perpetuum impedimentum; propter quod non poſſunt adire Summum Põtificem, poſſe ab Epiſcopo abſolui, non ſolum ab excommunicatione cõtracta ob percuſſionem mediocrem; ſed etiã propter enormem; nec illis iniungendũ eſſe præceptum præſentãdi ſe Apoſtolicę Sedi; inutiliter enim, & fruſtra iniungeretur huiuſmodi præceptum propterea ſenes, mulieres, &c. poſſunt abſolutè abſolui ab Epiſcopo, non iniuncto præcepto præſentandi ſe Summo Pontifici.

Aduertendum eſt ſecundò, eos, qui abſoluti ſunt ab Epiſcopo propter impedimentum temporale, teneri ſublato impedimento præſentare ſe Summo Pontifici. Hac de cauſa, quando impeditur abſolutio pœnitẽti, iniungendum eſt præceptum cum Iuramento, vt ceſſante illo impedimento, accedat ad Sedem Apoſtolicam, cap. Quãuis, de ſent. excomm. Verum tamen eſt Clericis collegialiter viuentibus, filiis impuberibus, religioſis, & officialibus Principum arcentibus turbam, non eſſe iniungendum præceptum præſentandi ſe Sedi Apoſtolicæ in iis caſibus, in quibus diximus ipſos poſſe ab Epiſcopo abſolui; gaudent enim peculiari priuilegio, vt patet ex iuribus allatis. Suar. num. 8. Filiucius num. 4. 1. & alij.

Aduertendum eſt tertiò, illum, cui iniunctum fuit præceptum pręſentandi ſe ſuperiori, reincidere in excommunicationem, ſi oblata commoditate non ſe præſentauerit. In eandem reincidunt illi, qui abſoluti ſunt à Papa, vel legato cum obligatione ſeſe præſentandi alicui, vel ſatisfaciendi iniuriæ, & poſtea nõ ſe præſentant, nec ſatisfaciunt, c. Eos, qui de ſent. excom.

Aduertendum eſt quartò, eum, qui non potuit Summum Pontificem adire ob legitimum impedimentum, non poſſe ab Epiſcopo abſolui, quando poteſt ſaltem adire Legatum, aut alium habentem facultatem abſoluendi ab huiuſmodi excommunicatione reſeruata Summo Pontifici, vt patet ex ſupra dictis de cenſuris. Ita Suarez loc. cit. num. 62. Nauar num. 88. Sayrus cap. 28. nu. 39. Reginaldus libro 1. nu. 156. & alij communiter.

4 Rurſus difficultas eſt, vtrum Epiſcopus poſſit quoſcunque ſibi ſubditos abſoluere ab excommunicatione, etiam propter enor-

mem

mein percuſſionem, quãdo delictum eſt occultum.

Reſpõdeo affirmatiuè cum Molina diſp. 64. num. 8. modo delictum ſit occultum, nec ſit deductum ad forum contentioſum. Ratio deſumitur ex priuilegio Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. vbi conceditur Epiſcopis facultas abſoluendi à quibuſcunque cenſuris occultis, & non deductis ad forum cõtentioſum, nec iſtam facultatem conſtat reuocatam eſſe, vt patebit à ſimili ex dicendis de abſolutione ob duellum. Idem ſentire videtur Reginald. lib. 30 num. 91. Coninchus tomo 2. d. 8 dub. 8. Suar. de Cenſuris diſt. 44. ſect. 2. nu. 4. Henriquez, & alij apud Auguſtinum Barboſam ſect. 24. cap. 6. num. 10.

Ex quo patet, prædictum excommunicatum ab Epiſcopo abſolutum, non teneri poſtea adire Papam, vel Legatum; nam ſimpliciter fuit abſolutus ex priuilegio Tridentini.

Addo, Epiſcopum non ſolum poſſe per ſe ipſum à prædicta excommunicatione abſoluere; ſed etiam poſſe alteri hãc facultatem non ſolum in caſu particulari, vt voluit Hẽriquez libro 14. cap. 19. in fine ſed etiam generaliter delegare alicui Vicario ad id ſpecialiter deputato; nam iſta facultas competit Epiſcopo iure ordinario; cum non ſit electa induſtria Perſonę; nam quando aliquid conceditur Prælatis præſentibus, & futuris, non dicitur eligi induſtria perſonæ; vt benè ait Sanchez lib. 1. de Matrim. lib. 2. d 40. nu. 17. & lib. 3. d. 7. num 10. vbi plures alios refert; Reginald. num. 258. & alij, quos ſupra retuli: facultas autem, quæ competit alicui iure ordinario, poteſt ab eo delegari, vt eſt communis DD. ſententia. Hæc eadem ratio militat in Vicario Generali.

Ex quo vlterius patet, Epiſcopum in ijs caſibus, in quibus neceſſitate vrgente diſpẽſare poteſt in impedimentis Matrimonij; poſſe facultatem diſpenſandi alijs delegare; nam hæc facultas competit illi iure ordinario; Vicarius vero Generalis non poteſt hanc facultatem diſpenſandi in impedimẽtis alijs delegare, niſi ſpeciale priuilegium habeat. Immo neque videtur poſſe per ſe ipſum in his impedimentis diſpẽſare, ſecluſa ſpeciali commiſſione; nam ex generali facultate Vicariatus non habet poteſtatem diſpenſandi; quamuis videatur habere facultatem abſoluendi à cenſuris, vt ſupra dictum eſt cum Molina, & alijs. Ita Sanchez libro 2. diſp. 40. num. 12. vbi quamplures DD. refert.

5 Vltima difficultas eſt, an habens priuilegium abſoluendi ſatisfacta parte, poſſit abſoluere pœnitentem, qui ſolum ſatisfecit Clerico, percuſſo, vel an debeat aliam ſatisfactionem exigere.

Reſpondet Auila 2. parte cap. 7. diſp 3. dub. 11. citans Nauar. in Manuali cap. 18. num. 46. & cap. Inter verba, poſſe abſoluere; quia præſtita ſatisfactione perſonæ, quæ paſſa eſt iniuriam, aut obtenta ab ea remiſſione, cenſetur ſatisfactum parti læſæ; conſequenter pœnitẽs, qui pręſtitit ſatisfactionem Clerico percuſſo, vel obtinuit ab eo remiſſionem iniurię, poteſt abſolui.

Neque obſtat, inquit Auila, percuſſionẽ Clerici redundare in iniuriam ſtatus Eccleſiaſtici, nam quando damnum E. g. infamiæ principaliter tangit infamatum, & minus principaliter bonum publicum, ſufficit ſatisfactio, vel remiſſio principalis, capite Quamuis pactum, iuncta gloſſa de pactis in ſexto.

Verum doctrina Auilæ mihi non probatur; videtur enim ſopponere, percuſſionem Clerici tangere ſolum ſecundario bonum commune; præterea priuilegium Canonis non poſſe priuilegium commune, quod eſt falſum, vt benè ait Suarez lib. 10. de legibus, cap. 6 num. 2. & patet in Clerico, quem conſtat non poſſe cedere illi priuilegio, & ſe ipſum percutiendo incurrere maiorem excõmunicationem. Sicut etiam illam incurrit Iudex ſæcularis, qui Clericum conſentientẽ trahit ad ſuum tribunal. Quare ad propoſitam difficultatem.

Reſpondeo neceſſariam quidem eſſe ſatisfactionem Clerici percuſſi, vel eius condonationem, quæ condonatio præſumitur adeſſe, quando Clericus, qui alias magno tenebatur amicitiæ vinculo cum percutiente, recipit percutientem ad priſtinam familiaritatem.

Nihilominus exiſtimo etiam neceſſariã Eccleſiæ, & ſtatui Eccleſiaſtici ſatisfactionem; hanc autem ſatisfactionẽ delinquens regulariter exhibebit, ſi abſoluenti ſe ipſum humiliter ſubijciat, oſtendendo ſe paratum ad acceptandam pœnitentiam, quæ ſibi fuerit impoſita cum iuramento obediendi Eccleſiæ, nec amplius in futurum percutiendi Clericum, vt patet ex ſupra dictis de cautione, quæ præſtanda eſt, antequam obtineatur abſolutio cenſurarum in grauioribus delictis.

6 Maior difficultas eſt, cui ſatisfactio præſtanda ſit à Clerico, qui ſe ipſum percuſſit,

vel conſenſit in ſui percuſſionem. Ratio dubitandi eſt, tum quia, vel tenetur ſibi ipſi ſatisfactionem præſtare, & hoc non. Ratio eſt quia nullus ſe ipſum percutiens facit ſibi iniuriam cum ſcienti, & volenti non fiat iniuria, vel tenetur alteri ſatisfactionem exhibere, & hoc; neque videtur admittendum; cum non conſtet, cui teneatur eam exhibere.

Mihi reſpondendum videtur teneri eam ſatisfactionem exhibere, quam Iudex exhibendam iudicauerit, ſi res ad ipſum fuerit delata; illum enim ex officio incumbit cura conſeruandi boni communis, & honoris Eccleſiaſtici. Si verò res ad iudicem non fuerit delata, debet eam ſatisfactionem exhibere, quam confeſſarius, vel alius ſuperior abſoluens iudicauerit exhibendam per ſalutares pœnitentias cum iuramento obediendi Eccleſiæ in futurum, & nō amplius relabendi, vt dictum eſt in præcedenti difficultate.

Hinc patet reſponſio ad rationem dubitandi.

Quæ autem in praxi ſeruantur à Sacra Pœnitentiaria in impendenda abſolutione ob clerici percuſſionem, vel occiſionem, videri poſſunt apud Vincentium Filiucium tract. 15. cap. 1 queſito 10 & colligi poſſunt ex ſupra dictis de abſolutione, quæ impenditur illi, qui parti ſatisfacere tenetur.

QVAESTIO QVINTA,

De excommunicatione ob hæreſim, & lectionem Librorum vetitorum.

QVATVOR principaliter quæram in hac quæſtione.
Primò, quid ſit hæreſis.
Secundò, an ob hæreſim incurratur excommunicatio.
Tertiò, an incurratur ob fauorem, & receptationem Hæreticorum.
Quartò, an incurratur ob lectionem librorum vetitorum.

PVNCTVM I.

Quid ſit hæreſis.

1 *Quid ſit hæreſis.*
2 *An Catechumenus poſſit dici hæreticus.*
3 *An ſit hæreticus qui dubitat circa fidei veritatem.*
4 *An ſit hæreticus qui non credit articulum ſibi reuelatum.*
5 *An ſit hæreticus negans Chriſtum eſſe viſibilem.*
6 *An ſit hæreticus qui ex ignorantia craſſa errat circa fidem, ſed eſt paratus corrigi, cognita veritate.*
7 *An hæreſim committat, qui errat ex ignorantia craſſa, & adhuc erraret, ſi ſciret errorem illum eſſe contra fidem.*
8 *An apoſtata ſit hæreticus, & quotuplex ſit apoſtata.*
9 *An Papa errare poſſit in fide.*

VNICA PROPOSITIO.

1 HÆreſis eſt voluntarius error intellectus cum pertinacia contra aliquam fidei veritatem.

Dicitur error voluntarius, quia ſi quis circa res fidei erret inuoluntariè, non admittit peccatum hæreſis. Hac de cauſa non eſt hæreticus, qui inuitus patitur tentationes hæreticas, ſeu contra fidem; quia deficit voluntarium; ſignum autem ad iudicandum defuiſſe voluntarium eſt triſtitia, quam tentatione vexatus ſentit in ipſo conflictu, aut ſtatim poſt conflictum; nam qui alicui errori voluntariè cum pertinacia aſſentitur, non ita facilè reſi-

reſipiſcit. Ita Sanchez in ſumma, libro 2. ca. 7. num. 14. Filiucius tract. 16. cap. 2. num. 24. & 26. & alij.

Dicitur error intellectus, quia ſicut actus fidei eſt actus, ſeu aſſenſus intellectus, ita hęreſis, quæ eſt contraria fidei, & error ipſius intellectus; ex quo fit, vt ſi quis proferat propoſitionem hæreticam abſque aſſenſu intellectus, non dicatur hæreticus, nec ſubiaceat excommunicationi latæ contra hæreticos. Ita Azor. 1. parte libro 8. cap. 9. quæſito 10. & alij communiter teſte Duardo libro 2. in canon. 1. quæſt. 22. num. 1.

Dicitur cum pertinacia; quia ſi quis erret circa res fidei, etiam culpabiliter, non ob id dicitur hæreticus, ſi non habeat pertinaciã, quæ non eſt attendenda pęnes durationem temporis aut ob firmatam pertinaciam in errore, ſed ex cognitione, & animaduerſione definitionis Eccleſiæ contraria illi errori; vnde ille dicitur hæreticus, qui aliquid ſentit contra fidem, ſciens contrarium teneri ab Eccleſia Catholica; quamuis non perſeueret in tali errore. Ob id etiam eſt hæreticus, qui aliquid ſentit contra definitionẽ Eccleſiæ; ſed ita affectus eſt, vt contrarium ſenſurus ſit, ſi argumentis conuincatur, aut ſi res illi proponatur à viro docto; nam iſte recedit à definitione Eccleſiæ, ſciens ab illa contrarium teneri. Ita Vaſquez 1. 2. diſp. 126. cap. 3. & alij.

2 Ex his colligi poteſt primo Catechumenum, negantem aliquem fidei articulum dici poſſe hæreticum iuxta Caſtro de iuſta hęr. pun. cap 8. Suarez tomo 5. d. 5. ſect. 2. num. 4. Bannes 2. 2 quæſt. 11. artic. 2. Rano eſt quia ſentit aliquid contra definitionem Eccleſiæ cum pertinacia, vt ſuppono, iuxta verò Gaietan. 2. 2. quæſt. 10. art. 5. Tolet. in ſumma cap. 3. lib. 4. num. 5. Filiucium tract. 16. cap. 2 num. 22. Sayrum lib. 3. cap. 6. num. 11. Duardum lib. 2 in canon. 1. q. 21 num. 3. & alios, non eſt hæreticus. Sed iſti Doct. meo iudicio conciliari poſſunt hoc modo, vt primi dicant eum eſſe hæreticum, qui ſentit aliquid contra definitionem Eccleſiæ. Secundi verò ſentiant illum eſſe hæreticum, qui ſentit aliquid contra definitionem Eccleſiæ, poſtquam ſolemniter profeſſus eſt fidem in baptiſmo, vel Catechiſmo; cum autem Catechumenus nondum ſit profeſſus fidem ſolemniter non poteſt dici hæreticus hoc ſecundo modo, quamuis primo modo dici poſſit hęreticus. Verum tamen eſt ſecundum omnes Doctores Catechumenum negantem aliquem fidei articulum, nõ ſubiacere pœnis ab Eccleſia latis contra hæreticos; cum nondum ſit ſubditus iuriſdictioni Eccleſiæ, vt patet ex dictis de cenſuris. Eodem modo fictè, aut inualidè baptizatus non ſubiacet ijſdem pęnis negando aliquem, fidei articulum, vt patet ex ratione allata.

3 Secundò eum, qui poſitiuè dubitat in rebus fidei, eſſe hæreticum, vt ſi dubitet aliquam rem fidei eſſe incertam, & dubiam. Ratio eſt quia voluntariè errat contra fidei veritatem, iudicando incerta eſſe, & dubia quæ certa ſunt, & vera. Ita Valentia 2. 2. d. 1. quæſt. 11. pun. 1. Sylueſt. verbo Hæreſis, q. 5. Filiucius num. 28. Duardus lib 2. in canon. 1. quæſt. 23. Reginald. lib. 9. num. 237. Azor. lib. 8. cap. 9. q. 6. Toletus, & alii.

4 Tertiò eum, qui non credit aliquem articulum ſibi ſpecialiter reuelatum, eſſe hæreticum, & affici pœnis hæreticorum, quia negat veritatem fidei cum pertinacia. Ita Sanchez loco cit. num. 32. contra Azor. loco cit. q. 4. exiſtimantem iſtum non affici pęnis hæreticorum.

5 Quartò, illum præſumi hæreticum, qui negat propoſitionem, quæ deducitur euidenter ex vna propoſitione de fide, & altera naturali; nam concluſio deducta ex his duabus propoſitionibus eſt de fide. Vnde qui negat Chriſtum eſſe riſibilem eſt hęreticus, quia hæc propoſitio deducitur ex vna propoſitione naturali, omnis homo eſt riſibilis, & ex iſta alia de fide; ſed Chriſtus eſt homo, ex quibus euidenter infertur, ergo Chriſtus eſt riſibilis; conſequenter negans Chriſtum eſſe riſibilem eſt hæreticus, & incurrit excommunicationem proferendo exterius hanc propoſitionem, Chriſtus non eſt riſibilis. Ita Sanchez, lib 2. cap. 8. num. 12. & alii multi recentiores.

6 Quintò eum non eſſe hęreticum, qui ex ignorantia craſſa errat circa res fidei; ſed ita eſt affectus, vt ſit paratus corrigi, ſeù obedire Eccleſiæ, cognito errore, ſeù cognita rei veritate, ſeù definitione Eccleſiæ. Ratio eſt quia hæreſis eſt error voluntarius cũ pertinacia contra veritatem fidei; qui autẽ errat circa res fidei ex ignorantia craſſa; ſed eſt paratus obedire, & corrigi cognito errore, non dicitur habere voluntarium errorem cum pertinacia; licet admittamus illum errorem eſſe voluntarium in cauſa, & culpabilem, ſimulque habere malitiam, quæ reducitur ad hæreſim; ſicut alia peccata commiſſa ex ignorantia culpabili reducuntur ad eam ſpeciem, ad quam pertine-

Digitized by Google

rent, ſi facta fuiſſent ſcienter, vt patet ex dictis de Peccatis; non tamen admittimus illum errorem habere grauitatem hæreſis, quæ conſiſtit in voluntario errore cum pertinacia contra definitionem Eccleſiæ.

7 Rogabis, an hæreſim committat, qui ex ignorantia craſſa errorem aliquem profert contra fidem, quem adhuc voluntariè proferret, ſi ſciret illum eſſe contra fidem, & definitionem Eccleſiæ.

Reſpódeo affirmatiuè, quia cenſetur ſufficienter pertinax contra Eccleſiam. Ex quo patet à fortiori, quid dicendum ſit de errore contra veritatem fidei contingente ex ignorantia affectata, nam ſi quis eligat neſcire res fidei, vt liberius erret in fide, dicitur habere ignorantiam affectatam, & eſt hæreticus, poſtquam commiſit aliquem errorem contra fidem. Ratio eſt primò, quia ille error eſt voluntarius cum pertinacia; cum proferens velit errare in fide, nec velit obedire Eccleſiæ. Secundò, quia talis ignorantia non minuit, ſed auget grauitatem delicti, vt patet ex alibi dictis. Si verò aliquis affectet, ſeu eligat neſcire res fidei, non vt liberius erret in fide; ſed ex tędio, & negligentia addiſcendi, vel ob aliam cauſam non eſt verus hæreticus; non enim dicitur errare cum pertinacia; cum ſit paratus corrigi ab Eccleſia, nec quidquam ſentire velit contra Eccleſiæ definitionem. Verum tamen eſt illum errorem reduci ad hæreſim, quamuis non habeat grauitatem hæreſis, nec ſubiiciatur pœnis contra hæreticos latis. Ita Arrag. 2.2. quæſt. 11. art. 2. Sayrus lib. 2. cap. 9. num. 20. & alij. Ex quo patet in Confeſſione explicandum eſſe affectum, quem aliquis habebat, quando errorem protulit ex ignorantia craſſa, vel affectata; ſicut etiam, inquit Valentia d. 1. q. 10. pun. 3. explicandus eſt numerus, & qualitas articulorum, quos quis negauit, ſicut explicanda eſt quantitas furti. Videte quæ diximus de Pęnitentia.

8 Sextò colligitur Apoſtatam a fide ſubiacere pęnis hæreticorum; nam Apoſtata eſt verus hæreticus deſerẽdo veram fidem. Duard. lib. 2. p. 13. Filiucius num. 28. & alii. Vbi aduertendum eſt triplicem eſſe Apoſtaſiam. Prima eſt à fide. Secunda à Clericatu. Tertia à Religione. Apoſtata à fide dicitur ille, qui totam fidem Catholicam deſerit. Apoſtata à Religione dicitur, qui facta Profeſſione per tria vota deſerit religionis habitum, animo illum non amplius recipiendi. Non tamen dicitur Apoſtata, ſi tranſeat ad aliam religionem, quamuis ſit excommunicatus, non ingrediendo arctiorem. Apoſtata à Clericatu dicitur, qui Clericalem habitum dimittit, animo non amplius recipiendi. Videte, quæ diximus de beneficijs, & quæ tradit Duardus lib. 2. in canon. 1. q. 13. & ſeqq.

9 Quæres an Sum. Pontifex poſſit errare in fide. Pro ſolutione huius quæſiti.

Notandum eſt ea, quæ definiuntur a Papa, eſſe in duplici differentia. Alia ſpectant ad totam Eccleſiam, vt ſunt definitiones fidei, & morum. Alia ſpectant ad particulares perſonas, vt ſunt controuerſiæ facti, vt quando controuertitur, an talis ſit irregularis, &c. Hic non loquimur de definitione in controuerſijs. Secundi generis; nam in iſtis poteſt Papa errare ex falſa informatione teſtium, aut ex alia cauſa, vt ſentiunt communiter DD. Sed loquimur de definitione primi generis. Propterea.

Reſpondeo Summum Pontificem non poſſe in controuerſijs fidei, & morum errare, aut in hæreſim labi. Ratio eſt quia Summus Pontifex eſt ſucceſſor D. Petri; ergo debet habere eandem auctoritatem, poteſtatem, & dignitatem, quam habebat D. Petrus; alioquin non diceretur ſucceſſor D. Petri; Petro autem collata fuit infallibilitas rerum fidei, vt conſtat ex Matt. 16. Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meã, & portæ inferi, ideſt hæreſes non præualebunt aduerſus eam, & Lucæ 22. Oraui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ita communiter DD. quos citat Bannes 2. 2. q. 1. art. 10. concl. 4.

Hinc colligi poteſt nullum Romanorum Pontificum fuiſſe hæreticum, vt benè oſtendit Bellarminus, lib 4. de Romano Pontifice, & Barronius tomo 2. & 10. Vbi reſpondet ad argumenta aliquorum, quæ in contrarium poſſent afferri, vt de Marcello, Victore, Liberio, &c. quæ ego libens prætermitto, vt breuitati conſulam.

PVNCTVM II.

An ob hæreſim incurratur excommunicatio, & quis poſſit ab ea abſoluere.

1 *Quibus pœnis hæreticus afficiatur.*

2 An

2 *An hæreticus incurrat excommunicationem.*

3 *A quonam hæreticus mẽtalis abſolui poſſit.*

4 *An ligetur excommunicatione hæreticus, qui non aperit caput Imaginibus, &c.*

5 *An ligetur excommunicatione hæreticus, qui dicit, peream ni ita eſt.*

6 *An excommunicationem incurrat, qui hæreſim pronunciat per verba æquiuoca.*

7 *An qualibet manifeſtatio hæreſis ſufficiat ad incurrendam excommunicationem.*

8 *An decretis Tridentini derogetur ſine illorum expreſſa mentione.*

9 *An hæretici vitandi ſint.*

10 *An hæreticus adhiberi poſſit ad ſuſcipiendum infantem de ſacro fonte.*

11 *Quis poſſit abſoluere ab excommunicatione ob hæreſim contracta.*

1 NOtandum multis pœnis affici hæreticum, vt pœna amiſſionis bonorum, excommunicationis, &c. Hic tantum agam de excommunicatione, cum hæc ſolum ad rem præſentem facere videatur, & de ipſius abſolutione.

PRIMA PROPOSITIO.

2 HÆreticus, qui ſuam mentem exterius ſufficienter manifeſtat verbis aut ſignis incurrit excommunicationem latam ab Eccleſia, & Papæ reſeruatã; quãuis ſuam mẽtem occultè manifeſtet. Quòd incurrat excommunicationem clarum eſt in iure, cap. Ad abſoluendam, cap. Excommunicatus de hæreticis, cap. Quicunque de hæreticis in 6. & in Bulla Cœnæ, quæ quotannis Romæ publicatur. Vt hæc Propoſitio clarius intelligatur examinandæ ſunt ſingulæ ipſius particulæ.

Dixi, ſuam mentem exterius manifeſtat, quia ſi quis interius tantum aliquid ſentiat contra fidem; ſed nullum ſignum animi ſui exterius exhibeat, non incurrit excommunicationem. Ratio eſt tum quia Eccleſia non habet iuriſdictionem in actus merè internos, nam cap. Chriſtiana 32. q 5. cap. Cõſuluiſti 1.6. & 9. & alibi dicitur, Eccleſia nõ iudicat de occultis, ſed Deus ſecretorum cognitor eſt, & Iudex; ergo non poteſt Eccleſia excõmunicare hæreticum purè mentalem, qui ſuam mentem exterius non manifeſtat, cum excommunicare ſit actus iuriſdictionis, & Eccleſia non habeat iuriſdictionem in actus merè internos. Tum quia Eccleſia nunquam excommunicauit hæreticum purè mentalem; ergo ſignum eſt hæreticum purè mentalem non poſſe ab Eccleſia excommunicari; cum Eccleſia omnem conatum adhibeat in amputandis hæreſibus. Ita Azor. j. par. lib. 8. cap. 10 q. 3. Sãchez lib 2. cap. 8. Duardus lib 2. in canon. 1. q. 24. & alii communiter contra Roſellam, Gloſſam, & alios apud Azor. loc. cit.

3 Hinc ſequitur hæreticum purè mentalem poſſe à quolibet approbato Confeſſario abſolui; cum hæreſis ſit tantum reſeruata ratione excommunicationis, quæ non incurritur ab hæretico purè mentali. Ita Arragonius 2. 2. quæſt. 11. art. 3. & alii communiter.

Dixi ſufficienter exterius manifeſtat, quia, ſi quis hæreſim mente reuoluens, aliquod ſignum exterius faciat, ex quo attentis ſimul aliis circunſtantiis concurrẽtibus, non poſſit humano more cognoſci hæreſis, non incurrit excommunicationẽ; quia non ſufficienter exterius manifeſtat mentẽ ſuã; cum per illud ſignum non poſſit hæreſis ab aliquo cognoſci, nec ipſe iudicari hæreticus; conſequenter nec poteſt puniri pœna excommunicationis; nam illa hæreſis, ita cẽſetur occulta, ac ſi omninò eſſet interna, vt contingit, quando aliquis fornicator credens fornicationem licitam eſſe. Ita Azor. j. par. lib. 8. cap. 9. q. 12. Bannes 2. 2. q. 11. art. 4. Duardus num. 16. Filiucius num. 29. Garzias de benef. p. 11. vbi in hanc ſententiam 24. Doctores percenſet, & alii contra nonnullos alios.

4 Ex quo inferunt DD. primò, non incurri excommunicationem ab eo, qui mente reuoluens ſuam hæreſim, non aperit caput imaginibus Sanctorum, vel Auguſtiſs. Euchariſtiæ Sacramento, aut non genuflectit, eo quod non credat adeſſe corpus Chriſti, aut imagines non eſſe adorandas. Secus dicendum eſt, ſi non aperiat caput, dum hoſtia eleuatur; tunc enim illius hæreſis cõcipitur ab aſtantibus, & ipſe præſumitur hæreticus. Idem dicit Sanchez de eo, qui ex interna hæreſi nunquam ingreditur templum; hic enim exterius ſufficienter præſumitur hæreticus ex omiſſione.

5 Secundò, non incurri excommunicationem ab eo, qui mente reuoluens hæreſim, profert verba imperfecta, vt ſi dicat, ita eſt, vel peream, niſi ità ſit. Idem dic, ſi annuat capite, aut femur percutiat; nam hæc ſigna ſunt indifferentia; cum non magis ſignificent hæreſim, quã aliquid aliud; quis enim hæc ſigna inſpiciens iudicaret hæreſim, ita

DD citati contra Garziam num.105.

Tertiò, eum non eſſe excommunicatum, qui credens Chriſtum non eſſe hominem, hæc verba ſolum profert, verè non eſt homo; ſicut neque eſt excommunicatus, qui ſuam hæreſim exprimit per characteres, vel notas a ſe impoſitas, quando tales characteres à nullo alio percipi poſſunt. Idem dic de eo, qui ex interna hæreſi prorumpit in blaſphemiam nõ hæreticalem; nam blaſphemia non hæreticalis non ſignificat hæreſim, nec præſumitur hæreſis Ita Sanchez cap.8.num.14.loc.cit.

6 Quartò, eum eſſe excommunicatum, qui ſuam hæreſim pronunciat per verba ęquiuoca, ſeu amphibologica, quia verè manifeſtat hæreſim per verba ſufficienter exprimentia internam hæreſim. Ita Suarez tom.5.de Cenſur.d.4.ſect.3.num.17.& alii.

7 Rogabis, an quælibet manifeſtatio hæreſis, quæ ſufficienter ſignificat hæreſim, ſufficiat ad incurrendam excommunicationem contra hæreticos latam.

Reſpondeo ad incurrendam excommunicationem ſufficere manifeſtationem, quę animum oſtendit hæreticum, modo illa manifeſtatio proueniat ab interna hæreſi, cum qua integret vnum peccatum; ex quo fit, vt legens, tranſcribens, aut diſputando pronunciãs hæreſim, quam antea tenebat, non incurrat excommunicationem, ſi eam legat, vel tranſcribat, vel pronunciet abſque animo aſſerendæ hæreſis; nam illa manifeſtatio non oſtendit animum hęreticum, nec eſt mala malitia hæreſis; excommunicatio autem contra hæreticos lata incurritur ob hæreſim manifeſtatam per aliquod ſignum externum, cui communicetur malitia hæreſis ab actu interno. Similiter ſequitur, eũ non eſſe excommunicatum, qui ſuam hæreſim manifeſtat amico, vel Confeſſario non animo aſſerendæ hæreſis; ſed animo capiendi conſilium, vel Confeſſionis faciendæ; nam talis manifeſtatio non eſt peccatum exterius hæreſis, quamuis habere poſſit malitiam Sacrilegii, ſi fiat in Confeſſione ſine debito dolore requiſito ad Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiendum. Præterea non eſt excommunicatus, qui dicit ſe alias talem hæreſim habuiſſe; nam talis manifeſtatio non eſt peccatum hæreſis; ſicut non eſt peccatum periurij dicere ſe alias periuraſſe. Qui verò hæreſim profert in ſomnis, vel ebrietate, quam ante ſomnum interius conceperat, iuxta probabilem aliquorum ſententiam videtur excommunicatus, ſi antea cognouit, ſe ſolitum eſſe hæreſim proferre, & non adhibuit diligentiam ad eam non proferendam. Ratio eſt quia illa manifeſtatio eſt mala in cauſa proueniens ab interna hæreſi, & imputatur ad culpam hęreſis; ſicut ad culpam imputantur cætera peccata, quæ præuidentur ſecutura in ſomno, vel ebrietate, niſi adhibeatur diligentia ad ea præcauenda; vnde ſicut percutiens Clericum in ſomnis eſt excommunicatus, ſi præuidit percuſſionem, & non cauit, ita videtur excommunicatus, qui interius habet hæreſim, quam præuidit ſe prolaturum in ſomnis, & non cauit. Sed mihi probabilius videtur cum Sanchez, cap.8. num.24. Duardo quæſt.24. num.19.& alijs, non eſſe excommunicatum; nam excommunicatio videtur impoſita ob hæreſim formalem; nõ vero ob ſolam materialem, qualis eſt propoſitio hæretica in ſomnis prolata. Nec eſt eadem ratio de percuſſione Clerici contingẽte in ſomnis, vel ebrietate; nam ipſa percuſſio per ſe, & directè eſt prohibita ſub excõmunicatione; prolatio verò hæreſis non eſt prohibita ſub excommunicatione, niſi quatenus habet adiunctam malitiam hæreſis internæ, quam exterius prodit, & manifeſtat.

Dixi in propoſitione incurri excommunicationem latam ab Eccleſia, vt aduertamus excommunicationem latam contra hæreticos non eſſe ex iure Diuino, ſed humano, vt patet ex dictis de cenſuris, & ita ſentiunt plures Doct apud Azor. cap.10. quæſt.2.apud Sayrum lib.1. cap.4 num.8. & apud Duardum lib.2.in canon.1. quæſt.18.num 4.contra nonnullos alios apud pręcitatos DD.

Dixi, excommunicationem Papæ reſeruatam; quia abſolutio ab excommunicatione ob hæreſim reſeruatur Papæ in Bulla Cœnæ, ibi, & cuiuſuis Concilij decreta vbi tollitur facultas Epiſcopis in Concilio conceſſa, quãuis olim poſſent Epiſcopi per ſe ipſos abſoluere ab hæreſi occulta propter facultatem ſibi conceſſam in Trident. ſeſſ.24 ca.6.de reformatione.

Obijcies, Decreto Tridentini non derogatur niſi illius expreſſa mentio fiat, ergo Epiſcopi poſſunt adhuc ab excommunicatione ab hæreſim contracta abſoluere, modo delictum ſit occultum.

Reſpondeo negando antecedens. Vt hæc reſponſio melius intelligatur.

Obſeruandum eſt non leuem difficultatem inter DD. eſſe vtrum ad reuocationę

alicuius

alicuius decreti in ipſo Concilio contenti, requiratur derogatio expreſſa, vel potius ſufficiat tacita, qualis hæc eſſe videtur. Nō obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis. Nonnulli Doctores, quos retuli de legibus diſp. 1. quæſt. 3. puncto 8. §. 3. num. 13. aſſerunt decreto Tridentini non cenſeri derogatum, niſi expreſſa eiuſdem Concilij, vel ſaltem Conciliorum in genere fiat.

Sed contrariam ſententiam recentiores Doctores, Romanæ curiæ ſectatores, tuentur, aſſerentes decretis Concilij Tridentini cēſeri derogatum per clauſulam generalem, non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, & nullo magis ſi dicatur non obſtātibus cuiuſuis Concilij decretis.

Ratio deſumitur ex eodem Tridentino ſeſſio. 25. capit. 21. vbi dicitur; omnia, & ſingula, quæ ſub quibuſcunque clauſulis, & verbis in hoc Sacro Concilio ſtatuta ſunt, Sancta Synodus declarat, ita decreta fuiſſe, vt in his ſalua ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ & ſit, & eſſe intelligatur. Quamobrem dicendum cenſeo expreſſam Concilij derogationem non requiri, quia dum Summus Pontifex aliquid decernit contra Tridentini decretum, dicendus eſt potius vti facultate ſibi reſeruata, quam aliquid contra Tridentini diſpoſitionem facere, vt ex praxi, & ſtylo Romanæ curiæ obſeruat Gonzalez ad reg. 8. gloſ. 6. num. 120. Filiucius num 320 tract. 16. Rota in vna Bononien. prioratus 9. Iunij 1606. coram Manzanedo. Idemque colligitur ex alia Rotæ deciſione in vna penſionis S. Angeli 16. Decembris 1594. coram Pamphilio, in qua deciditur validam eſſe reſeruationem penſionis (modo Summus Pontifex conſcius ſit valoris) poſitam ſuper Epiſcopatu, cuius reditus ſummam mille ſcutorum aureorum non excedunt, etiamſi in Concilio Tridentino ſeſſ 24 cap. 13. habeatur, huiuſmodi Epiſcopatum nullis penſionibus, aut reſeruationibus fructuum grauādum eſſe. Immo Pius V. anno 1570. motu proprio, quem ad verbum refert Garzias de benef. 4. p. c. 5. num. 33. declarauit in Cōceſſionibus Apoſtolicis propria manu Papæ ſignatis non opus eſſe ſpeciali, aut generali derogatione Concilij Tridentini, idemq; tenet Sacra Card. Congreg. teſte eodem Garzia num. 34. modo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit. Ratio hæc eſſe poteſt, tum quia Summus Pontifex facultatem ſibi reſeruauit in Concilio Trid. loco citato. Tum quia Summus Pontifex non præſumitur ignorare decreta Concilij Tridentini, quod ſinguli prælati præ manibus ſemper habere debent.

Ex dictis ergo patet Epiſcopos non poſſe hoc tempore à cenſuris in Bulla Cœnæ contentis abſoluere, quia ad calcem eiuſdem Bullæ habetur clauſula non ſolum tacitè, verum etiā expreſsè derogatoria cuiuſuis Concilij, quamuis ſpecialis mentio Concilij Tridentini non fiat. An verò Epiſcopi poſſint abſoluere ab excōmunicatione ob duellum contracta quandiu delictum eſt occultum, inferius oſtendam. Vide quæ diximus loco cit. de legibus, & infra quæſt. 6. puncto 2. num. 15. & ſupra de abſolutione à cenſuris diſp. 1. q. 3.

Dixi, quamuis eam occultè manifeſtet, vt ſciamus excommunicationē incurri ab eo, qui hæreſim ſolus profert nullo alio præſente; nam illa hæreſis eo modo manifeſtata ſubijcitur iuriſdictioni, & iudicio Eccleſiç quāuis non poſſit in iudicio probari defectu teſtium, quod eſt per accidens vt cōſtat in alijs delictis prohibitis ſub cenſura, in quibus cenſura contrahitur, quamuis delicta occultè perpetrentur. Ita Simancas de Catholica inſtitutione tit. 41. num. 7. Azor. cap. 10 q. 4. Filiucius num. 28. & alij communiter.

9 Quæres, an hæretici, qui ſuam hæreſim ſufficienter exterius protulerunt, vitandi ſint, cum ſint excommunicati, ſeu vtrum poſsimus communicare cum hæreticis.

Reſpondeo huius quæſiti ſolutionem colligi ex ſupra dictis de excommunicatione; nihilominus hic breuiter dico non eſſe vitandos, niſi ſint nominatim denunciati excommunicati. Ratio eſt quia in Concilio Conſtantienſi conceſſum eſt fidelibus, ne teneantur vitare excommunicatos, qui nō ſunt nominatim denunciati, aut notorij Clericorum percuſſores; ergo non tenemur quantum eſt ex vi excommunicationis, vitare hæreticos licet notorios, vt Lutheranos, qui generaliter excommunicantur in Bulla Cœnæ; ſed poſſumus cum ipſis conſuetudinem habere, loqui, orare Sacramenta recipere, ſecluſo ſcandalo, & intentione fauendi hæreticis, vt hæretici ſunt. Ita Suarez tomo 5. d. 18 ſect. 1. concl. 5. Filiucius tract. 16. cap. 2 nu. 30. Duard. lib. 2. in can. 1. q. 8. & alij communiter.

10 Addit tamen Azor. lib. 8. cap. 11. q 7. non poſſe adhiberi hæreticum ad ſuſcipiendum filium de ſacro Fonte. Quod etiam ego ſentio, quia ad Patrinum pertinet in-

Digitized by Google

ſtruere filium ſuſceptū in rebus fidei, quod non præſtabit hæreticus, idem docet Sanchez loco cit. cap. 8. num. 12. vbi refert Nauar & alios; vtrum verò vitandi ſint illi excommunicati; qui damnantur de aliquo crimine, cui conſtat adnexam eſſe excommunicationem dictum eſt ſupra.

SECVNDA PROPOSITIO.

Abſolutio ab excommunicatione ob hæreſim contracta, Summo Pontifici reſeruata eſt, vt patet ex verbis Bullæ cenæ ad finem, conſequenter nullus quāuis Epiſcopali dignitate fulgeat, poteſt hoc tenore abſolutionem ab hæreſi cōferre, quia priuilegium Epiſcopis conceſſum in Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. reuocatum fuiſſe docui ſupra de cenſuris diſp. 1. quæſt. 3. puncto 2. num 2. cum Sanchez, Molina, & Farinacio, & in hoc puncto num. 7. & conſtat ex illius Bullæ verbis, & cuiuſcunque Concilij Farinacius tamen tract. de hæreſi q. 92. §. 4 num. 52. poſt Gloſſam in cap. excōmunicamus 1. §. credentis ad finem verſ. & licet Hoſtienſem num. 24. verſ. Et dato Felinum, & alios obſeruat Epiſcopos, licet non poſſint hoc tempore ab excommunicatione ob hæreſim contracta in foro conſcientiæ directè abſoluere; nihilominus poſſe in foro externo, & in ſua diœceſi hæreticos inquiſitos, & pœnitentes ad fidem redeuntes recipere, Eccleſiæ reconciliare, illiſque pœnitentiam iniungere talemque abſolutionem prodeſſe etiam in foro exteriori: ſic enim probat textus in cap. vt officium in principio verſ. Si verò, de hæreticis in 6. illis verbis, abſolutionis beneficium impendatis, & iniungatis in eidem quod iniungit talibus conſueuit, hæc ſunt ipſiſſima Farinacij verba, qui idem aſſerit de inquiſitore nu. 54. dicens inquiſitorem non poſſe quidē directè in foro conſcientiæ abſoluere; poſſe vero in foro exteriori dū iudicialiter procedit, & cognita cauſa pœnitentem Eccleſiæ reconciliat præmiſſa per pœnitentem abiuratione eandem facultatem extendit erga credentes, receptantes, defenſores, & fautores hæreticorum, ex cap. vt officium cit. vbi dicitur, ſi vero aliquis, ex prædictis hæretica labe primitus abiurata venire voluerit ad Eccleſiæ vnionem, ei iuxta formam Eccleſiæ abſolutionis beneficium impendatis. Vide Sanchez in opere moral. lib. 2. cap. 12 num. 1. & ſeq. Farinacium loco cit. nu. 54. Pegnam loco cit. alioſq; prę cit. DD.

Plura hic de abſolutione ab hæreſi, virtute priuilegiorum, vel Iubileorum differi, & diſputari poſſent, niſi in præcedentibus, & in tractatu de pœnitentia, & de voto ſufficienter pertractata, & diſſoluta fuiſſent.

PVNCTVM III.

Vtrum, qui recipiunt, credunt, aut fauent hæreticis excommunicationem incurrat.

1 *An hæreticorum receptatores, fautores, defenſores, &c. ligentur excōmunicatione.*
2 *Quinam veniant nomine receptatorū, fautorum, defenſorum, &c.*

VNICA PROPOSITIO.

1 Pœna excommunicationis, quæ lata eſt contra hæreticos, extenditur ad credentes, receptatores, fautores, & defenſores hæreticorum ſecuto effectu. Ità expreſsè habetur in Bulla Cœnæ excommunicatione 1. & cap. Excommunicatus, 2. §. Creditores, de hæreticis.

2 Nomine credentium intelliguntur, qui fidem præſtant erroribus hæreticorum; iſti enim, cum ſint hæretici. incurrunt excommunicationem hæreticorum, modo. fidem, quam eorum erroribus adhibent, exterius exprimant verbis, vel ſignis. Item credentes hæreticorum dicuntur illi, qui licet diſtinctè non præſtent aſſenſum erroribus hæreticorum confusè tamen putant illorum doctrinam veram eſſe, conſequenter aliquo pacto dici poſſunt hæretici vt accidit quādo quis dicit, volo mori in fide Luteri. Nomine verò receptatorum, fautorum, & defenſorum intelliguntur, qui recipiunt fauent, vel defendunt hæreticos formaliter, ideſt quatenus hæretici ſunt, ſeù ex motiuo hæreſis, ſeù intentione fauendi hæreſi; hoc enim eſt fauere hæreticis formaliter, vt inquiunt communiter Doct. Vnde ſi quis beneficium faciat hæretico ratione amicitiæ, vel conſanguinitatis, vel metus, E. g. illum occultando ob amicitiam, ne à Iudice capiatur, non dicitur fauere hæretico, vt hæreticus eſt; quia non fauet intentione, ſeù ex motiuo hæreſis, ſed ob amicitiam; Quando verò dubitatur, an aliquis receptauerit con-

conſanguineum, & hęreticum, vel vt amicum, præſumitur receptaſſe, vt amicum ob naturalem affectionem, & inclinationem, ad ſanguinem.Ità Graff. 1. parte, lib. 4. cap. 18. nu. 35. Secus ſi receptatus ſit extraneus, vt cum Azor oſtendit Duardus lib. 2. q. 28. nu. 15. & ſeq.

Dixi ſecuto effectu, quia ſi quis intentionem habuit fauendi hęreſi; ſed fauor non eſt ſecutus, non incidit in excommunicationem; quare, qui hæreticum occultauit, ne caperetur, vt poſſet hæreſim diſſeminare, non incurrit excommunicationem, ſi hæreticus captus non potuit diſſeminare hæreſes; ſicut mandans percuti Clericum, non incurrit excommunicationem, niſi ſecuta percuſſione; quando enim aliquis effectus prohibetur ſub excommunicatione, & minus principaliter prohibetur mandatum, vel conſilium, vel fauor, non incurritur excommunicatio ab eo, qui mandauit, vel conſuluit &c. niſi ſecuto effectu. In noſtro autem caſu principaliter prohibetur hæreſis, & acceſſoriè fauor, & conſiliū, vt patet ex bulla ipſa, vbi primo loco enumeratur hæreſis, & poſtea in eius deteſtationem enumerantur fautores. Ita Suarez tomo 5. de Cenſ. d. 21. ſect. 2. num. 8. Filiucius num. 30. Sanchez lib. 2. cap. 10. num. 9. contra Sayrum lib. 3. cap. 5 num 4. Duardū lib. 2. in canon. 1 q. 31. num. 2. non eſt tamē neceſſe, vt hæreticus, cui fauor præſtatur, ſit denuntiatus excommunicatus: nam talis fauor non prohibetur ratione excommunicationis; ſed ratione hæreſis; & poteſt dari caſus, vt aliquis ſit hęreticus, licet non ſit excommunicatus, vt quando quis ſcit errorem ſuum eſſe contra definitionem Eccleſiæ, ſed neſcit latam eſſe excommunicationem contra hęreticos. In quo caſu fautor illius dicetur fautor hæretici, illique fauendo ex intentione hæreſis contrahet excommunicationem. Ità Suarez loco cit. num. 9. Filiucius tract. 16 cap. 2. q. 5. num. 36. & 39. Duard. lib. 2. in canon. 1. q. 30. verſ. ſecunda ſententia, & Sanchez in ſumma lib 2. ca. 10. nu. 6. Contra Vgolin. de Cenſ. Papæ reſeruatis 2. parte cap. 1.

PVNCTVM IV.

Vtrum, qui libros hæreticorum, aut aliorum prohibitos legunt, vel retinent, ligentur excōmunicatione.

1 *Quotuplices ſint libri hæreticorum.*
2 *An legens, aut retinens libros prohibitos ligetur excommunicatione.*
3 *An legens librum hæreſiarchæ excommunicatione ligetur.*
4 *An ligentur legentes libros, & ſcripta continentia diuinationes, & ſortilegia.*
5 *An legentes libros vetitos ob excitationem ad turpem libidinem veneream.*
6 *An legentes ſcholia, ſeu additiones hæreticorum conſerta in libris Catholicorum.*
7 *An incurrat excommunicationem legens, retinens, imprimens, aut defendens libros hæreticorum tractantes de religione, aut hæreſim continentes.*
8 *An ignorantia craſſa excuſet.*
9 *An excuſet ignorantia affectata.*
10 *A quonam obtinenda ſit facultas legendi libros hæreticorum.*
11 *An requiratur vt aliquis legat per ſe ipſū.*
12 *An ligetur excommunicatione, qui oculis tantum percurrit.*
13 *An excuſet paruitas materiæ.*
14 *An ad incurrendam excommunicationem requiratur, vt legens intelligat.*
15 *Quomodo retinens libros prohibitos incurrat excommunicationem.*
16 *Quomodo impreſſores ligentur excommunicatione.*
17 *Quomodo defendens libros hæreticorum afficiatur excommunicatione.*
18 *Quomodo intelligatur particula, libros hæreticorum.*
19 *Quomodo intelligatur particula, continentes hæreſim, aut tractantes, &c.*
20 *An habens libros prohibitos teneatur illos tradere Inquiſitoribus, vel an ipſe poſſit eos comburere.*

1 NOtandum libros prohibitos eſſe in duplici differentia. Alii ſunt hæreticorum, alij non hæreticorum. Rurſus libri hæreticorum aut tractant de religione, aut hæreſim continent, aut de neutro tractant.

PRI.

PRIMA PROPOSITIO.

2 QVI legit, aut retinet libros hæreticorum, vel etiam libros alterius cujuſuis auctoris damnatos, atque prohibitos ob ſuſpicionem hæreſis, aut falſi dogmatis, incurrit excommunicationem, quæ nulli reſeruata eſt; ſed iure communi poteſt à quolibet Confeſſario per abſolutionem auferri. Hæc propoſitio conſtat ex Indice librorum prohibitorum, regula 10. ad finē. Intelligitur tamen hæc propoſitio, modò libri hæreticorum non contineant hæreſim neque tractent de religione; quia ſi continent hæreſim, aut tractant de religione, incurritur etiam excommunicatio Papæ reſeruata legendo, aut retinendo dictos libros, vt dicetur in ſecunda propoſitione. Rurſus Intelligitur hæc propoſitio de libris prohibitis ob hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem; quia ſi alio nomine ſint prohibiti, non incurritur excommunicatio ab eo, qui illos legit, vel retinet; modò non ſint libri hæreticorum. Nam excommunicatio non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa.

3 Hinc ſequitur primo legentem librum hæreſiarchæ ſubiacere huic excommunicationi, etiamſi præfatus liber non contingat hæreſim, neque tractet de religione, nam dicitur legere librum hæretici damnatum in regula 2. Indicis initio. Idem valet in eo, qui legit librum alicuius hæretici nondum approbatum, & examinatum à Theologis Catholicis iuſſu Epiſcopi, & Inquiſitoris; hic enim dicitur legere librum hæretici prohibitum in præfata regula 2. indicis verſ. qui vero. Rurſus idem militat in legente librum Catholicè conſcriptum, cuius auctor poſtea in hæreſim lapſus, & liber nōdū ab Inquiſitore generali permiſſus eſt. Huius enim auctoris liber, dicitur liber hæretici prohibitus in præfata regula 2. indicis ad finem.

4 Secundò eadem cenſura affici legentes libros, & ſcripta continentia diuinationes, & ſortilegia, vt ſunt libri, & ſcripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Acromantiæ, Peromantiæ, Onomantię, Chiromantiæ, Hecromantiæ, ſiue in quibus continentur ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, & incantationes artis magicæ, quibus affertur modus recedendi à Catholica fide, adorandi Dæmones, & ſimilia veræ fidei contraria; Ratio eſt, quia huiuſmodi libri in Indice regula 9. vetiti ſunt ob hæreſim, vel ſaltem ob falſi dogmatis ſuſpicionem. Immo legentes huiuſmodi libros afficiuntur excommunicatione Bullæ Cœnę, quoties iſti ſunt libri hæreticorum, ſimulque hæreſim continent, vt conſtat ex ſecunda propoſitione: & ita in dubio iudicandum eſt, quia auctores Hecromantię in foro externo præſumuntur hæretici, ex Farinacio tom. de hæreſi q. 181. num. 36. & Duardo q. 45. concluſ. 4. num. 16. Idem autem eſt iudicium fori interni, & externi, dum forum externum falſa præſumptione non nititur: fieri tamen poteſt, vt legentes huiuſmodi libros non incurrant excommunicationem Bullę, quoties veroſimiliter credunt auctores huiuſmodi librorum non fuiſſe veræ hæreticos, ideſt habuiſſe errorem in intellectu: quamplures enim magi reperti ſunt, qui non fuerunt hæretici, eo quod aſſenſum non præſtarent ijs quæ ſcripſerunt, ſed exiſtimarūt illi dogmata eſſe impia, & à vera fide aliena. Vide Duard. loco cit. concl. 4.

5 Tertiò legentem libros vetitos ob excitationem ad turpem, & veneream libidinem non ſubiacere vinculo excommunicationis, quia non legit libros Hæreticorum, aut libros vetitos ob hæreſim, vel ob ſuſpicionem falſi dogmatis, ſed potius ob periculum ſuccumbendi venereæ voluptati. Ita Duardus loco cit. nu. 19.

6 Quartò legentes ſcholia, ſeu additiones hæreticorum, quæ continentur in libris Catholicorum ſubiacere excommunicationi latę in Indice, quia legit ſcripta damnata ob hæreſim, vel ob falſi dogmatis ſuſpicionem, vt dicitur in regula decima Indicis. Ita Duard. lib. 2. in canon 1. q. 8. num. 4. immo Suarez tom. 5. de relig. ſect. num. 11. & alter In Bulla Cœnæ cap. 6. dub. 1. putant legentem huiuſmodi ſcholia affici excommunicatione Bullæ Cœnæ quando ſcholia adeo copioſa, & multa ſunt, vt liber potius conſtituatur ex ſcholijs, & annotationibus, quam ex textu: ſed oppoſitum mihi magis probatur, quia liber, cui multa ſcholia addita ſunt nomen non accipit ab adnotationibus, ſed ab auctore textus: quamobrem ſummam D. Thomæ nō appellamus librum Caietani, quamuis maiori ex parte conſtet ex commentarijs iſti à Caietano adiectis. Ita Sanchez in opere moral. lib. 2. cap. 20. num. 25. Duardus loco citato, quæſtione 43. num. 2.

Digitized by Google

SECVNDA PROPOSITIO.

7 QVI ſcienter, & abſque Pontificis licentia publicè, vel occultè legit, aut retinet, aut imprimit, aut alio quouis modò defendit libros hæreticorum, tractātes de religione, aut hereſim continentes, incurrit excommunicationem Papæ reſeruatam, quamuis legat, vel retineat, vel imprimat curioſitatis gratia, & abſque prauo animo. Hæc propoſitio patet ex Bulla Cœnæ; ſed vt clarius intelligatur, nonnulla ſunt aduertenda.

8 Circa particulam, ſcienter, aduertendū eſt, eum, qui ex ignorātia craſſa legit libros, quos neſcit eſſe libros hæreticorum, aut ſcit quidem eſſe libros hęreticorum; ſed neſcit continere hæreſim, aut tractare de religione, non incurrere dictam excommunicationem, quia ad eam incurrendam requiritur ſcientia. Sanchez lib. 2. cap. 10. num. 58. Duardus lib. 2. q. 36. nu. 3.

9 Si quæras, an ignorantia affectata excuſet; Reſpondetur non excuſare iuxta Suarez: ſed mihi probabilior videtur ſententia Sanchez, cap. 10. num. 32. Duardus q. 37. num. 5. & aliorum aſſerentium ignorantiam craſſam, & affectatam excuſare. Ratio eſt quia non adeſt ſcientia. Hoc tamen limita modo ignorantia non ſit coniuncta cum ingenti temeritate; tunc enim cenſetur adeſſe ſcientia. Ingens temeritas dicitur, quando habetur magna ſuſpicio prauitatis libri.

10 Circa particulam, abſque Pontificis licentia, aduertendum eſt, vt aliquis excuſetur à prædicta excommunicatione, requiri licentiam Summi Pontificis, vt patet ex Bulla Cęnæ conſequenter non ſufficere licentiam Inquiſitoris, aut etiam Epiſcopi, ſecluſo caſu magnæ neceſſitatis, in quo non poſſit Summus Pontifex adiri, tūc enim Papa præſumitur concedere Epiſcopo facultatem diſpenſandi, vt patet ex dictis de legibus. Ita Graff. loco cit. num. 4. Reginald. num. 235. & alij apud Duardum quæſt. 53. facultatem vero legendi libros vetitos tantummodo per indicem Concilij Tridentini, per ſe loquendo concedere poteſt Epiſcopus, & generalis Inquiſitor, quia hæc facultas ipſis in Indice non aufertur, immo potius ipſis permittitur ius tradendi huiuſmodi libros iuris doctis expugnandos, & conſequenter legendos. Ita Reginald. lib. 9. num. 255. Hoc tamen intellige niſi adſit peculiaris aliqua prohibitio. An autem qui ab Epiſcopo facultatem habet legendi aliquem librum vetitum, poſſit eūdem in alia Diœceſi legere, conſtet ex dictis de legibus diſp. 1. q. 3. pun. 6. cum Sanch. Nauarro, Suarez, & alijs, quibus addo Reginaldum loco cit.

11 Circa particulam legit, aduertendum eſt primò, ad incurrendam prædictam excommunicationem requiri, vt aliquis per ſe ipſum legat; hic enim propriè dicitur legere; Idcircò ab hac excommunicatione excuſantur, qui à famulo, vel ab alio legi audiunt, quamuis audiens ſit cauſa, cur famulus, vel alius ſibi audienti legat; nam Bulla loquitur de legente; non vero de audiente, vel conſulente, qui non dicitur propriè legere; ſicut nec dicitur legere, qui memoriter recitat; famulus vero, vel alius, qui iuſſu alterius legit dictos libros, non excuſatur à peccato, & excommunicatione, niſi hoc faciat ex metu graui: modo metus non ſit incuſſus in contemptum fidei, vel Eccleſiæ, vt patet ex ſupradictis de cauſis excuſantibus à cenſuris. Ita Reginald. num. 251. Duard q. 48. Sanchez, Nauar. Vgolin. & alij apud Filiucium tract. 16 cap. 2. quæſito 8. num. 45. & apud alios præfatos Doctores.

12 Secundò, aduertendum eſt, non ſolum illum dici legere, qui lingua exprimit, quæ legit, ſed etiam qui oculis tātum percurrit, nihil exprimendo. Ita Graf. 1. parte deciſ. libro 4. cap. 18. num. 45. & alij; nam lectio non conſiſtit in prolatione verborum.

13 Tertiò aduertendum eſt ad incurrendam dictam excommunicationem non excuſare paruitatem materiæ, iuxta Tolet. libro 1. in ſum. in explicatione Bullæ, excommunicatione prima, num. 24. & alios; quia fieri poteſt, vt aliquis legendo vnam ſolam lineam, vel duas imbibat errorem. Sed mihi probabilius videtur paruitatem materię excuſare, propterea, qui legit tres, vel quatuor lineas, excuſatur à Reginaldo nu. 254. Graffio loco citato num. 45. Qui legit decē excuſatur à Sayro, libro 3. de excommunicatione, cap. 5. num. 12. Immo Sanchez, ca. 10. num. 31. & Duard. quæſt. 46. num. 4 excuſant legentem integram paginam; ſed hoc mihi non probatur. Quia videtur materia grauis, ſi pagina grandior ſit.

14 Quartò aduertendum eſt ad incurrendam dictam excommunicationem non requiri, vt legens legat formaliter, id eſt vt intelligat, quod legit; nam Bulla in deteſtationem

nem hæreſis intendit penitus prohibere lectionem huiuſmodi librorum; cum hæreſis ſerpat, vt cancer, & quamuis lectio non noceat legenti, qui non intelligit, poteſt tamē nocere audientibus; propterea imperitus Græcæ, vel Latinæ linguæ, legendo librum vetitum Latinæ, vel Græcè conſcriptum, nō videtur excuſādus ab excommunicatione; quamuis illum excuſet Sanchez, lib. 2. cap. 10. num. 51. & Duard. quæſt. 47. num. 5.

15 Circa particulam, retinet, aduertendū eſt hanc excommunicationem incurri non ſolum à legēte; ſed etiam ab eo, qui retinet dictos libros, ſiuè eos retineat curioſitatis gratia, ſiuè ad eos confutandos, ſiuè eos retineat in domo propria, ſiuè in aliena, ſiuè nomine proprio, ſiuè in alterius; his enim omnibus modis dicitur liber retineri. Hac de cauſa vendentes caſeum, vel aromata incurrunt excommunicationem retinendo dictos libros, vt eorum folijs inuoluant caſeum, vel aromata. Ita Vgolinus par. 2. ca. 1. Graff. 1. parte deciſ. lib. 4. cap. 18. Sanchez num. 52. Duard. lib. 2. in canon. 1. quæſt. 51. num. 17. & alijs excuſari tamen poteſt, qui dictos libros retinet ad breue tempus, E g. ad vnam, vel duas horas, vel etiam ad vnū, vel duos dies, iuxta Sanchez, num. 5. quāuis adſit opportunitas eos conſignandi ſuperioris; nam retentio vnius, vel duorum dierum iuxta Sanchez num. 55 & Duard quæſt. 51. num. 33. Reginal. lib. 9. num. 256. cenſetur in hac materia modica, & breuis retentio, conſequenter non videtur ſufficiens ad incurrēdam excommunicationem. Hinc fit à fortiori excuſandos eſſe eos, qui retinēt dictos libros, expectando opportunitatem illos cōſignandi ſuperioribus.

Addo cum Vgolino, & Filiucio, hanc excommunicationem extendi ad eos, qui partem tantum, vel vnum folium dictorum librorum retinent; ſicut enim legens vnum folium incurrit excommunicationem; ita eam incurrit retinens: quamuis Sanchez excuſet retinentem vnum tantummodo foliū.

16 Circa particulam, imprimit, aduertēdum eſt, hanc excommunicationem extendi ad impreſſores, qui ſcilicet communi mōdo loquendi dicuntur imprimere, & ad impreſſionem propinque concurrunt, qualis dicitur primò auctor libri, vel alius tradens librum ad imprimēdum. Secundò dominus officinæ, de cuius mandato liber imprimitur. Tertiò illi omnes, qui concurrunt ad cōponendos ſimul characteres, & qui chartā humectant, vel typis excutiunt. Videte Sayrum, lib. 3. cap. 5. Vgolin. loco citato, Suar. de cenſ. d. 21. ſect. 1. Filiucium nu. 46. Duardum quæſt. 54. lib. 2. in can. 1. Graffium, Sanchez, & Toletum locis citatis.

17 Circa particulam, defendit, aduertendum eſt, comprehēdi ſcienter defendentes libros hæreticorum, quales ſunt, qui affirmant illos non eſſe prauos, non eſſe ſubijciēdos igni, vel qui impediunt, nec ab Inquiſitoribus inueniantur, vel cōburantur; & hoc extenditur etiam ad eos, qui defendunt dictos libros diſputationis gratia; nam Bulla excommunicat defendentes quouis modo; non tamen videtur comprehendi, qui laudat ſtylum, & ingenium Auctoris; nō enim dicitur defendere librum hæreticum; ſicut neque dicitur defendere, qui laudat bonam doctrinam, quæ in eo continetur; ſed non quatenus in eo continetur.

18 Circa particulam, libros hæreticorum, aduertendum eſt, primò hac excommunicatione non comprehendi eos, qui legunt, vel retinent, &c. libros magicæ artis, in quibus non continetur hæreſis. Secundò eos, qui legunt, vel retinēt libros Catholicorū, in quibus referuntur, vel inſeruntur errores vel adnotationes hæreticorum; etiamſi legant animo imbibendi errores; nam iſti nō ſunt libri hæreticorum. Ita Suarez loco cit. ſect. 2. n. 10. Azor. c. 16. q. 2. Sanch. n. 23. Regin. li. 9. n. 253. Duard. q. 43. & 45. Filiucius tract. 16. ca. 2. quæſito 8. n. 41. & alij. Tertiò eos, qui legunt libros Cathecumenorum, vel infidelium non baptizatorum, in quibus continentur errores contra fidem, iuxtà Sanchez num. 22. Duardum lib. 2. q. 35. num. 3. & ſeqq. & alios; nam Catechumenus errans contra fidem ſecundum hos Doct. non eſt hæreticus; conſequenter eius libri continentes errorem contra fidem nō dicuntur libri hæreticorum. Sed iuxtà alios DD. dicentes Catechumenum poſſe eſſe hæreticum. Dicendum eſt comprehendi, exceptis ijs libris, qui paſſim ſunt permiſſi; licet in ijs aliqui errores ſint admixti. Quartò eos comprehendi, qui legunt librum hæretici nondum typis impreſſum, ſiuè legat proœmium libri, ſiuè Præfationem, ſiuè Epiſtolam ad lectorem; & hoc verum eſt, etiamſi hæreticus nondum ſit condemnatus iuxtà Sanchez, num. 24. Contra Graſſium, num. 45. exiſtimantem requiri, vt legatur liber hæretici condemnati, alioquin non incurritur excommunicatio Bullæ. Addit tamen Sanchez num. 29. & Duard. q. 44. num. 6. Contra Vgolinum, eum excuſari,

qui

Digitized by Google

qui legit breuem aliquam compoſitionem, in qua ſit inſertus hæretici error, modò illa compoſitio communi loquendi modo vno folio contineatur, nec dicatur liber, nec ſit pars libri; nam verſamur in excommunicatione, quæ eſt odioſa; conſequenter reſtringenda. Quintò illum non comprehendi, qui legit librum Catholici, in quo per ignorantiam inſertus eſt aliquis error; nam talis liber non dicitur liber hæretici.

19 Circa particulam, continentes hæreſim, vel tractantes de religione, aduertendum eſt, non ſufficere, vt legatur, vel retineatur liber cuiuſuis hæretici; ſed vt legatur liber hæretici, qui tractet de religione, vel contineat hæreſim. Ille liber dicitur tractare de religione, in quo ex profeſſo; & non tantum incidenter, ſeu obiter diſſeritur de re Sacra, vt de Sacra Scriptura, de articulis fidei, de rebus ad cultum Dei, vel Sanctorum ſpectantibus. Sanchez nu. 34. Sayrus lib. 3. cap. 5. num 12. Duard. lib. 2. quæſt. 41. Incurritur ergo excommunicatio Bullæ ab ijs, qui legunt libros hæreticorum, tractantes de religione, aut continentes aliquam hæreſim; quamuis legens ſit ipſe auctor libri; & quamuis liber vnam tantum hæreſim contineat; nec eſt neceſſe, vt liber tractet de hæreſi ex profeſſo, ita vt argumentum libri ſit de hæreſi; ſed ſufficit ſi hæreſim contineat; aut de religione tractet, vt patet ex ipſa Bulla; licet Graff. nu. 40. & 82. & alij velint, vt liber tractet de hæreſi ex profeſſo, aut de religione. Aduertendum etiam eſt ad incurrendam dictam excommunicationem, non eſſe neceſſariū, vt quis legat eam partem, in qua eſt hæreſis expreſſa, ſed ſufficere; ſi legat aliquam partem libri, in quo hæreſis continea tur; nam adhuc dicitur legere librum hæretici.

Addo cum Sanchez, & Suarez, ſufficere etiamſi hæreſis deleta ſit; ſi tamen detur caſus, vt aliquis hæreticus varios tractatus ediderit redactos in diuerſa volumina, ſi in quorum vno contineatur hæreſis, & non in alio, non incurritur excommunicatio legendo, vel retinendo volumen, in quo hæreſis non continetur; quia non dicitur legi liber continens hæreſim, vel tractans de religione.

20 Quæres vtrum habens librum hæretici teneatur illum tradere Inquiſitoribus, vel ipſe poſſit eum comburere.

Reſpondeo teneri tradere Inquiſitoribus, vt conſtat ex quodam motu proprio Iulij Tertij, qui incipit, Cum meditatio. Ita Azorius lib. 8. cap. 16. quæſt. 11. Sanch. nu. 56. Duardus quæſt. 51. & alii; quamuis non deſint, qui excuſent comburentes propria auctoritate, aut tradentisq; quibus legere poſſunt. Filiucius nu. 45. & alii.

QVAESTIO SEXTA.

De excommunicatione, quæ contrahitur ob omiſſam denunciationem, duellum, vel coactionem alicuius fœminæ ad religionem.

TRES præcipuè difficultates nobis explicandæ ſunt in hac Quæſtione.

Prima, eſt circa non reuelantes, quos præcipimur ſub excommunicatione reuelare.

Secunda, eſt circa duellum.

Tertia, eſt circa eos, qui retrahunt, vel cogunt fœminas ad Religionem.

PVN-

PVNCTVM I.

De cenſura, quæ contrahitur non reuelando, & non denunciando, quos ſuperiores præcipiunt denunciari.

1 *An aliquis teneatur in cauſa propria denũciare delinquentem.*
2 *An ſit obligatio denunciandi, quando imminet damnum.*
3 *An fur, vel ſocius delicti teneatur denunciare.*
4 *An vxor teneatur maritum denunciare.*
5 *An filius teneatur delictum patris denunciare, & è contra.*
6 *An filius ſpiritualis teneatur patrem ſpiritualem denunciare.*
7 *An denunciari poſſit, quod acceptum eſt ſub ſecreto.*
8 *An aduocatus, vel tabellio poſſit denunciare ſecreta clientum.*
9 *An denuncianda ſint ea, quæ probari non poſſunt.*
10 *An teneatur denunciare, qui poteſt probare per vnum teſtem.*
11 *An ſint manifeſtanda delicta, quæ alij ſciunt.*
12 *An teneamur denunciare ea, quæ non verè ſcimus.*
13 *An edicta obligent ad denuncianda ea, quæ accepimus à leuibus perſonis, aut ſolum ſcimus per viſum.*
14 *An ſint denuncianda, quæ aliquis nouit à viro fide digno.*
15 *An qui audiuit delictum ab eo, qui denũciauit, teneatur denunciare.*
16 *An ſit obligatio denunciandi, quando creditur non eſſe adhibendum remedium.*
17 *An ante denunciationem præmittenda ſit correctio.*
18 *An ſit obligatio reuelandi, quando delictum eſt notum duobus, vel tribus.*
19 *Quoties facienda ſit correctio.*
20 *An facienda ſit correctio, antequam hæreticus denuncietur.*
21 *An denunciandi ſint concionatores, qui aliqua proferuntur ex incuria.*
22 *An denunciandi ſint, qui ex lapſu linguæ errorem proferuntur.*
23 *An teneatur reuelare, qui iurauit ſe non reuelaturum.*
24 *An monitorium obliget eos, quos Iudex non intendit obligare.*
25 *An ſit denunciandus iniuſtus compenſator.*
26 *An compenſator ligetur excommunicatione, ſi quod ſupra ſibi debitum accepit.*
27 *An qui non denunciat compenſatorem ligetur excommunicatione, quando ipſe non ligatur.*
28 *An ligetur excommunicatione, qui non denunciat debitorem, qui non poteſt ſatisfacere.*
29 *An qui non tenetur denunciare poſſit iurare ſe nihil ſcire.*
30 *An ſit obligatio denunciandi, quando dubitatur de iuſtitia compenſationis.*
31 *An denunciandus ſit, qui vendidit poſſeſſionem in confidentium.*
32 *An habens ſcripturas teneatur illas exhibere.*
33 *An ligetur excommunicatione, qui damnum notabile inferunt, quod eſt leue ſeorſim.*
34 *Quanam forma ſeruanda ſit in denunciatione facienda.*
35 *Quandonam incipiat obligatio denunciãdi.*
36 *An ſit obligatio denunciandi, elapſo termino conſtituto.*
37 *An toties incurratur cenſura, quoties non ſit denunciatio.*
38 *An qui excuſatur à culpa, excuſetur etiam ab excommunicatione.*
39 *An qui obligatur reuelare, debeat eſſe ſubditus.*
40 *Quis poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob inobedientiam, contra monitoriam.*

SOlutio huius difficultatis pendet ab ea quæſtione, qua quæritur, quomodo obligẽt, & ſint intelligenda pręcepta, & edicta superiorum, præcipientium aliquid denunciari ſub pœnis, & cenſuris. Quæ difficultas cum non poſſit vnica reſpõſione, vel propoſitione diſſolui, per ſequentes regulas explicanda eſt.

1 Prima regula eſt, neminem teneri in delictis ab alijs commiſſis in ſui damnum, ſeu in cauſa propria denunciare delinquẽtem, niſi aliter poſtulat commune bonum. Ratio eſt, quia non eſt præſumendum Prælatũ velle nos obligare contra Euangelica conſilia; conſilium autem Euangelicum eſt iniurias proprias condonare, iuxta illud, Dimitte nobis debita noſtra, ſicut, & nos, &c.

Vtrum verò poſſimus denunciare, ex dictis

ctis in octauo Decalogi Præcèpto conſtat poſſe.

2 Secunda regula eſt, non eſſe obligationem denunciandi, quando ex denunciatione magnum imminet periculum, & detrimentum denuncianti.

Ex quo fit, vt ſi ego priuatim noui aliquod delictum, quod etiam delinquens nouit à me ſcribi, ita vt poſſit colligere, denunciationem à me factam eſſe, & non ab alio, non tenear denunciare, quoties ex denunciatione periculum mihi impendet in vita, vel in bonis, &c. nam edictum, cum ſit benignè explicandum, non obligat cum tanto incommodo, modò crimen non vergat in detrimentum, & damnum publicum, bonum enim commune præferendum eſt priuato. Ita Nauar. cap 25. num. 50. Auila 2. parte ca.5. diſp.5. dub.2. Henriquez lib.13. cap.18. P.Nauar. lib.2. cap.4. parte 2. num. 128. Graffius j. parte deciſionum libro 4. cap.8 num.3. Lazarius in tractatu Canonicarum quæſtionum ſect.2. quęſt.14. num.1. Suarez tomo 5. diſp.20. ſect 3. regula 3. nu. 9. verſ. ſecundum exemplum Filiucius tractatu 14. cap.2. quæſito 5. & 6.

3 Hinc patet primò, furem, vel ſocium delicti non teneri ex vi monitorij ad manifeſtandum delictum proprium, niſi iuridicè interrogetur. Quando autem iuridicè interrogetur, conſtat ex dictis in octauo Præcepto. Ita Nauar. cap. Inter verba concl.6. Auila dubio 3. concl. 9. & alij apud Lazarium quæſt.16. citata, num. 13. & ſectio. 3. quæſt. 12.

Verũ tamen eſt, teneri ſub excommunicatione ad reſtitutionem rei alienæ, quam præcipitur reſtituere, niſi fortè ex aliqua iuſta cauſa excuſetur. Suppono enim latam eſſe excommunicationem contra retinentes, ſeu contra non reſtituentes, & contra non denunciantes.

4 Secundò, vxorem non teneri maritum denunciare; quia cenſetur vnum; & idem cum ſuo marito; ſunt enim duo in carne vna. Ita Franciſcus Pegna ad directorium Inquiſitorum, par.2. comment.78. Lazarius de blaſphemia quæſt.12. num.67. & de monitorijs ſect.3. quæſt. 11. Suarez loco citato num. 10. Filiucius quæſito 7. & alij DD. cit.

5 Tertio, patet, filium non teneri ex vi monitorij, vel edicti denunciare furtum, vel aliud delictum patris, nec patrem teneri delictum filij. Ratio eſt quia damnum patris redundat in filium, & è contra; nemo autem tenetur denunciare, quando ex denunciatione impendet magnum periculũ denuncianti. Immo Auila diſp. 5. dub. 2. & alij apud Lazarium loco citato num. 12. & in tract monit. ſect.3. quæſt. 11. extendũt hãc doctrinam ad generos, ſoceros, fratres, & alios intra quartum gradum. Et praxis Neapolitana cap.2. num.6. cum Angelo, & Sylueſtro, verbo Familia extendit ad familiam, quia commune bonum Reipublicæ, & familię exigit, vt euitentur diſſenſiones, & diſcordiæ inter familiares, ex denunciatione autem prædictarum perſonarum orirentur diſſenſiones, & diſcordiæ inter familiares, ſicque tolleretur quies, & pax domus. Verum hæc ratio ſolum probat prædictas perſonas eximi ab onere denunciandi, quando denunciantes graue damnum inde paterentur, quod etiam Ipſe admitto. Secus ſi valeant denunciare ſine graui damno. Excipiendum eſt ab hac doctrina.

Primò, crimen hæreſis; cum huiuſmodi crimen vergat in detrimentum commune, & ſerpat vt cancer.

Secundò, excipi poteſt, iuxta communiorem ſententiam, crimen læſæ Maieſtatis, quando eſt in fieri, vt patet ex alibi dictis; in his enim duobus caſibus agitur de bono cõmuni Reipublicæ, quod præferendum eſt priuato. Propterea filius poteſt denunciare, & teſtari contra patrem in cauſa hæreſi aut in cauſa læſæ Maieſtatis, quando crimẽ læſæ Maieſtatis nondum eſt patratum, ſed eſt in fieri, vel pendet in futurum. Ita DD. citati, & alij, quos retuli in quarto Decalogi præcepto, pun.2. quæſito 2. quamuis aliqui oppoſitum ſentiat.

Tertiò, excipitur ab aliquibus DD. caſus blaſphemiæ, eo quod honor, & gloria Dei proferri debeat reuerentiæ parentum. Ita Comitolus libro 4. reſponſionum moraliũ quæſt.8. *Zecchius*, & alij, apud Lazarium de blaſphemia quæſt. 12. num.57. quos puto intelligendos hoc pacto, ſi periculum ſit, vt parentes, iterum in blaſphemiam prolabentur.

6 Rogabis, vtrum filius ſpiritualis teneatur ex vi monitorij denunciare patrem ſpiritualem.

Reſpondeo affirmatiuè, concorrentibus cæteris conditionibus; nam poteſt eſſe teſtis contra ipſum; ergo poteſt etiam denunciare. Ita Farinacius tract. de teſt. quæſt. 54. num. 194. quem citat, & ſequitur praxis Neapolit. cap.2. num.3. Lazarius ſect.3. q. 11. ad finem.

7 Tertia, regula eſt, neminem poſſe vi edi

cti

cti cogi ad reuelandum, id quod noui ſub ſecreto naturali, vt quod nouit per ſolam conſultationem præſtandam, vel ad remedium adhibendum pro ſalute animæ, aut corporis, aut honoris, aut pro defenſione bonorum externorum, vt ſi quis petijt remedium à Medico, vel conſilium ab Aduocato. Ita DD ſtatim citandi.

Addo, reuelantem in hoc caſu peccare mortaliter, & teneri ad reſtitutionem, etiāſi reuelet id, de quo præceſſit infamia, vel ſemiplena probatio, vt patet ex dictis de ſecreto. Nam is, cui commiſſum eſt ſecretum non poteſt loqui de ijs, quæ ſibi ſub ſecreto concredita, & communicata ſunt; ſed ſolū poteſt de ijs loqui, quatenus ea nouit alia via, quam ſub ſecreto; ſicut etiam Confeſſarius poteſt ea tantum propalare, quæ nouit extra Confeſſionem, ſecluſo tamen ſcandalo. Ita Nauar. cap. 18. num. 12. P. Nauar. loco cit. num. 222. Henriquez loco cit. nu. 3. Suarez tomo 5. diſp. 20. ſect. 3. num. 11. Salonius 2. 2. quæſt. 71. art. 3. concl. vlt. Arragonius ibidem, Filiucius tract. 14. cap. 2. quæſito 8. num. 39. & alij apud Auilam diſp. 5. dub. 2. concl. 3. apud Clauem Regiam lib. 12. cap. 14. num. 20. apud Azorium 3. parte lib. 13. c. 28. apud Lazarium ſect. 2. q. 16. n. 2. & q. 17. nu. 17. & apud Reginal. loco citato num. 47. Ratio eſt quia ſuperior non poteſt aliquid præcipere contra ius Diuinum, vel naturale, vt optimè ait Valentia tomo 3. diſp. 5. quæſt. 14. pun. 1. Ius autem naturale dictat, vt ſeruetur ſecretum niſi iuſta, & rationabilis cauſa aliter poſtulet, qualis cauſa eſt damnum Reipublicę, vt damnum tertij, pendens in futurum, vel occultum impedimentum, cum quo quis E. g. contracturus eſt Matrimonium, &c. tunc enim nō eſſet ſeruandum ſecretum, excepto ſecreto Confeſſionis. Ratio eſt quia nullus poteſt ſe obligare ad aliquid illicitum; illicitum autem eſt ſeruare ſecretum, quod vergit in dānum Reipublicæ, vel tertij. Propterea in promiſſione ſecreti cenſetur exceptus caſus, quo res vergit in detrimentum Reipublicæ, vel tertij. Ita DD. citati, & alij, apud Lazarium loco cit. num. 6. Videte, quæ diximus de ſecreto in tractatu de reſtit.

8 Hinc patet, quandonam Procurator, tabellio, aduocatus, & alij poſsint manifeſtare ſecreta clientum, vel aliorum, tenentur enim ſecretum ſui clientis manifeſtare quoties illius manifeſtatio neceſſaria eſt ad vitādum iniuſtum alterius damnum, quod alia ratione vitari non poteſt.

9 Quarta regula eſt, ex decreto lato ad manifeſtanda delicta alicuius delinquētis non oriri obligationem denunciādi ea, quæ probari non poſſunt; conſequenter, qui aliquid nouit non tenetur denunciare, niſi illud probare poſsit per teſtes, vel ſcripturas, vel indicia ſufficientia, vel infamiam. Ratio eſt tum quia crimen, quod probari non poteſt, ita ſe habet, ac ſi neſciretur. Tū quia denuncians præſumitur proditor, & calumniator quoties probare non poteſt. Tum quia ſic habetur cap. Sacerdos de pœnit. diſt. 6. & cap. Qualiter, & quando 1. de accuſationibus.

Ex quo ſequitur, eum, qui furtum commiſſum audiuit, aut vidit committi ab ipſo fure, nemine præſente, non teneri illum denunciare. Secus ſi habeat vnum teſtem omni exceptione maiorem; nam ipſe denuncians in hac materia valet pro teſte, vt patet ex cap. In omni, de teſtibus. Ita Nauar. cap. 25. num. 33 Auila 2. parte cap. 5. diſp. 5. dub. 4. concl. 11. Lazarius de blaſph. quæſt. 12. num 55. Praxis Neapolitana cap. 18. num. 3. Nauar. cap. 17. num. 134. Suarez tomo 5. diſp. 20. num. 11. Reginald. loco citato num. 50. P. Nauar. & alij, apud Clauē Regiam libro 12 cap. 14. num 32. Vaſquez de reſtit. cap. 9. §. 3. num. 4. Henriquez lib. 13 cap. 18. num. 13 Gutierez de matrim. ca. 59. num. 2. vbi plures alios refert Filiucius num. 39. Excipiuntur tamen aliqui caſus.

Primus eſt, quando in edicto non præcipitur denunciatio, ſed teſtificatio; tūc enim tenemur teſtari, & deponere tanquam teſtes, ſi iuridicè interrogetur, etiamſi delinquens ſit emendatus; nam Iudici iuridicè interroganti reſpondendum eſt, vt patet ex dictis in octauo Decalogi præcepto. Ita Nauar. loco cit. num. 135. Auila loco cit. concluſ. 10. Clauis Regia lib. 12. cap. 14. num. 33. Lazarius in tract. monit. loco citato, & ſec. 1. q. 20. num. 10.

Secundus eſt, iuxta multos DD. quando præcipitur denunciari delictum reſpiciens fidem, & Chriſtianam Religionem, vt eſt hæreſis, vel blaſphemia hæreticalis; nam in huiuſmodi caſu creditur vni teſti, cap In omni de teſtibus, & cap. Nouit de iudicijs. Ita Praxis Neapolit. cap. 18. dub. 3 num. 5. Repertorium Inq tit. de denunc. Bannes 2. 2. q. 68. art. 1. Salon. & Arrag ibid. Lazar. de blaſph. q. 12 n. 55. Filiuc. 41. & 39. cōtra Decianum, & alios, apud Praxim Neapolit. loco cit. & apud Lazarium de monit. ſect. 2. q. 11. num. 7.

Ter-

Tertius eſt, quando crimen vergit in graue detrimentum Communitatis, vt patet ex dictis in octauo præcepto Decalogi Ita DD. citati.

Quartus eſt caſus Matrimonij, in quo, qui aliquod impedimentum nouit, tenetur illud denunciare, quamuis probare non poſſit; nam vnus teſtis ſufficit ad impediendum Matrimonium, cap. Præterea de ſponſalibus. Ità praxi Neapolit. cap. 2. nu. 2. verſus finem, & alij communiter.

10 Ex dictis ſequitur primò, illum teneri denunciare, qui poteſt probare per teſtem omni exceptione maiorem; hic enim dicitur poſſe probare, vt ait Nauarrus, cap. 25. num. 33. Lazarius de monit. ſect. 2. quæſt. 11. num. 10. Auila, & alij locis ſupra citatis.

11 Secundò, eum teneri ad denunciandũ delictum, quod probabiliter credit ab alijs ſciri; nam delictum probari poteſt, & fieri poteſt, vt etiam alij denunciarint, & conſequenter procedatur contra delinquẽtem. Ita praxis Neapolitana cap. 2. num. 2. Lazarius loco cit. nu. 10. & alij.

12 Quinta regula eſt, non eſſe obligationem denunciandi illa, quæ non verè, & realiter ſcimus. Ratio eſt tum quia obligatio non eſt extendenda vltrà id, quod exprimitur; edicta autem loquuntur de ſcientibus, qui ſcilicet verè, & realiter ſciũt; nam ſcire propriè eſt veritatem viſu, vel alio corporis ſenſu perceptam mente retinere. Tum quia alioquin exponeremus nos ipſos periculo leuitatis, & reum damno, quod fortaſſe iniuſtè reciperet reuelando ea, quæ non ſcimus verè, & realiter. Ita Nauarrus conſilio de hæreticis, & cap. Inter verba 11. quæſt. 3. concluſ. 6. Reginald. lib. 24. num. 63. Clauis Regia, lib. 12. cap. 14. num. 13. Rodriquez in ſumma parte j. cap. 79. num. 7. vbi citat Cordubam, Lazarius in monit. ſect. 2. quæſt. 12. nu. 2. vbi plures alios refert.

13 Hinc ſequitur primò, edicta, quibus iubemur denunciare aliqua, quæ ſcimus, non obligare ad denuncianda ea, quæ accepimus à leuibus perſonis, quę non ſunt fide dignæ, vel quorum habemus leuem ſuſpicionem, ſeù ſigna; hęc enim non dicimur ſcire. Ita Sanchez de matrim. lib. 3. diſp. 13. & alii DD. ſtatim citandi omiſſis ijs, quos citat, & ſequitur Gutierez de matrim. cap. 59. num. 11.

Secundò, edicta obligare ad ea denunciãda, quæ ſcimus per viſum, vel alium ſenſum externum, vt quæ ſcimus per confeſsionem ipſius delinquentis extrà Sacramentũ Confeſſionis, vel quod audiuimus à viro fide digno, vel alia ratione certò ſcimus; vel ex iuſta cauſa credimus. Vbi eſt aduertendum, quod licet teſtes de auditu regulariter non probent, niſi à pluribus audierint, & idem audierint ab iiſdem perſonis; nihilominus eorum dictum præbet cauſam, & adminiculum iuridicè interrogandi eos, à quibus ipſi audierunt, & veritatem clarius inquirendi. Ita DD. citati, & alij ſtatim citandi.

14 Tertiò, edicta non obligare ad denuncianda ea, quæ quis audiuit à fide digno, ſed non meminit à quo audierit, vel quæ audiuit à perſonis ignotis, vel à perſona nil certum ſciente. Ità Sanchez lib. 3. de Matrimon. diſp. 13. num. 7. Rodriquez j. par. cap. 217. num. 9. Auila loco cit. dub. 2. Nauarrus, cap. Inter verba, nu. 191. & alii apud Clauem Regiam loco cit. num. 33.

15 Quæres, vtrum qui audiuit delictum ab eo, qui iam denunciauit, teneatur denunciare.

Reſpondeo negatiuè, etiamſi audierit à viro fide digno. Ratio eſt quia ipſius denunciatio eſſet inutilis, & nihil prodeſſet; nullus autem obligatur ad opus inutile. Ita Nauarrus cap. licet verba, num. 192. Auila diſp. 5. cit. concluſ 6. Sayrus lib. 1. de cenſuris cap. 9. num. 34. Rodriquez j. parte cap. 79. num. 7. Graffius j. par. deciſionum lib. 4. cap. 8. num. 3. Lazarius in monit. ſect. 2. q. 12. num. 9. & alij.

16 Ex qua ratione aliqui DD. colligunt, non eſſe obligationem denunciandi, quando certo ſcitur, vel probabiliter creditur nullum remedium adhibendum eſſe à Prelato, facta denunciatione; nullus enim obligatur ad opus inutile. Secus dicendum eſt, ſi ſolum dubitetur, an remedium ſit adhibendum; nam in dubio obediendum eſt ſuperiori præcipienti. Ita Auila loco citat. dub. 1. vbi citat Sylueſt. & alios.

17 Sexta regula eſt, ante denunciationem præmittendam eſſe fraternam correctionẽ quando Prælatus præcipit manifeſtari delinquentem ad ipſius emendationem, vel ſatisfactionem partis læſæ, vel ad impediẽdum aliquod peccatum; modò ſperetur emẽdatio per correctionem. Ratio eſt tum quia pręceptum Superioris non eſt contrarium Euangelio, in quo dicitur, Corripe eum inter te, & ipſum ſolum; ex quò ſit, vt, ſi facta correctione delinquens iam ſit

Digitized by Google

emendatus, vel ſatisfecerit parti læſæ, non liceat amplius illum denunciare. Tum quia ſuperior non præſumitur velle ſibi fieri denunciationem; cum iam ſufficienter ſit ipſius intentioni ſatisfactum. Tum quia non poſſumus proximum infamare, niſi adſit aliqua neceſſitas, & rationabilis cauſa, in hoc autem caſu infamaretur proximus abſque neceſſitate, & rationabili cauſa. Ita P. Nauarrus, lib. 2. cap. 4. num. 247. Henriquez loco citato, Reginaldus loco cit. nu. 60. Clauis Regia lib. 12. cap. 14. num. 27. Nauar. c. 25. num. 40. Lazarius ſect. 2. q. 7. Praxis Neapol. cap. 2. num. 2. Syluester verbo Denunciatio, q. 4. Sotus 5. de iuſtitia q. 5 art. 1. Vaſquez de reſtit. cap. 9. §. 3. num, 4. Auila 2. parte, diſp. 5. cap. 5. dub. 4. concl. 1. Azorius loco cit. cap. 20. dub. 1. Suarez loco citato, diſp. 20. ſect. 3. num. 2. Filiucius tract. 14. c. 2. q. 1. Hæc tamen doctrina intelligitur, modo Iudex intendat ſolam emendationem, vel ſatisfactionem; nam ſi non intendat ſolam emendationem; ſed etiam punitionem in ſua Inquiſitione, incurretur excommunicatio non denunciando; delinquentem iam emendatum, modò delictum ſit publicum. Ratio eſt quia ſuperior non tantum habet ius inquirendi ad impedienda peccata, & ad emendationem delinquẽtis; ſed etiam ad punienda peccata commiſſa; ergo poteſt cogere ſubditos ad illa manifeſtanda, etiam poſt emendationem, vt pęnam ſumat de crimine. Ita Nauarrus, cap. 27. num. 134. & alii, quos citat Auila 2. par. diſp. 4. cap. 5: dub. 2. & 3. concluſ. 6. diſp. 5. dubio 4.

18 Hinc patet, non eſſe obligationem reuelandi, vel denunciandi, quando Iudex intendit procedere ad pęnam; ſed delictum eſt tantum notum duobus, vel tribus, aut nõ præceſſit infamia, vel accuſatio cum indicijs, vt patet ex dictis in octauo præcepto; modò delictum ſecretum non vergat in dãnum publicum, vel in damnum innocentis, vt dictum eſt de modo procedendi in iudicio. Ita P. Nauarrus, lib. 2. de reſtitutione, cap. 4. parte 2. à num. 218. Clauis Regia, lib. 12. cap. 14. nu. 28. & alii.

Quando verò Iudex non inquirit ad pęnam, ſeù non procedit ad pęnam; ſed intendit præcipuè correctionem delinquentis, vel ſatisfactionem partis, denunciandus eſt delinquens, etiamſi non præceſſerit infamia, vel ſemiplena probatio, vel accuſatio cum indicijs; ſuperior enim in eo caſu iuſtè præcipit denunciari, delinquentem, vt conſulat ipſius ſaluti, vel bono proximi, quamuis periculo exponatur fama delinquentis; licitum enim eſt illam periculo exponere ex iuſta cauſa. Ita Reginal. lib. 24. num. 51. & 61. vbi addit, quando dubitatur, an ſuperior intendat correctionem, aut ſatisfactionem partis, aut punitionem, præſumi intendere punitionem.

Ego verò cum Auila diſp. 5. cit. dub 4. Filiucius num. 28. & 36. Suarez ſect. 2. num. 8. exiſtimo Prælatos Eccleſiaſticos in edictis generalibus magis prætendere emendationem, quàm punitionem delinquentis. nam excommunicatio eſt pęna ſpiritualis, & per modum medicinæ fertur ad vitandum peccatum.

19 Quæres primò, vtrùm quando Prælatus præcipit manifeſtari delinquentem ad illius emendationem, & aliquis prima vice illum admonuit; ſed fructum per admonitionem non obtinuit, poſſit, vel teneatur iterum delinquentem admonere, vel potius teneatur illum ſtatim denunciare.

Reſpondeo cum Sanchez loco cit. correctionem iterum, atque iterum adhibendam eſſe, quandiù prudentis arbitrio ſperatur emendatio per admonitionem. Ratio eſt quia edicta ſunt benignè explicanda, & non eſt credibile ſuperiorem velle denunciari delinquentem, quandiù ſperatur illius emẽdatio per fraternam admonitionem.

Dices. Fieri poteſt, vt interim elabatur terminus conſtitutus ad denunciandum, & conſequenter non denuncians ſubiaceat excommunicationi conſtitutæ contra non denunciantes.

Reſpondeo cum Sanchez loco cit. Henriquez, lib. 13. cap. 18. num. 26. Nauarro de datis, & acceptis notabili 22. num. 37. ad finem. Reginaldo lib. 31. num. 230. verſic. Adde. Lazario in monit. ſect. 2. q. 5. num. 5. & alijs terminum poſitum in edictis non cenſeri incipere, niſi poſt adhibitam debitam correctionem; conſequenter non eſt periculum incurrendæ excommunicationis differendo denunciationem, vt fraterna correctio adhibeatur. Verum hoc limitatur, modò non ſit periculum in mora, vt accidit, quando denunciandus eſt fur, qui interim fugeret, niſi ſtatim denunciaretur; tunc enim ſtatim denunciandus eſt; cum ſit periculum in mora.

20 Quæres ſecundò, vtrùm præmittenda ſit correctio, antequam denuncietur hęreticus.

Reſpondeo negatiuè, modò ſit hæreticus

cus

Digitized by Google

cus ex malitia. Ratio eſt quia non ſperatur fructus ex correctione; cum enim hæreticus negligat monitionem, & determinationem totius Eccleſiæ, multò magis contemnet priuatam, adhærendo ſuæ falſæ opinioni cum pertinacia. Ità communiter Doctores.

Si verò non ſit hæreticus ex malitia; ſed habeat errorem ex ignorantia inuincibili, aut etiam vincibili, præmittenda eſt correctio; hic enim non cenſetur pertinax, nec formaliter hæreticus; ſed adhuc adeſt ſpes illius reſipiſcentiæ, vt ſuppono.

21 Hinc patet de rigore iuris non videri denunciandos concionatores, qui inter concionandum aliqua proferunt ex incuria, vel inconſideratione; quia non eſt præſumendum ipſos velle contrauenire iudicio Eccleſiæ, aut ea dixiſſe cum plena deliberatione, & aduertentia, ità vt velint errori adhærere; niſi aliter conijciatur de ipſorum mente.

22 Vlterius patet, non eſſe denunciandos eos, quos conſtat lapſu linguæ aliquem errorem protuliſſe: Immo qui eos denunciat, peccat contra iuſtitiam, & tenetur ad reſtitutionem: quia iniuſtè lędit famam proximi; niſi fortè excuſetur ob ignorantiam, vel bonam fidem, credens ipſum ex malitia errorem protuliſſe, vel ſe teneri ad illum denunciandum.

23 Septima regula eſt, Qui tenetur reuelare non eximitur ab obligatione reuelandi, etiamſi promiſerit cum iuramento non reuelare; nam iuramentum de re illicita non obligat. Ita Lazarius, ſect. 2. quæſt. 4. num. 6. Praxis Neapolitana loco citato, & plures alij, quos in ſimili retuli de iuramento.

24 Octaua regula eſt, monitorium non obligare, niſi quos Iudex intendit ligare; nam excommunicatio vim habet ab eius voluntate. Similiter non obligat, niſi quos pars intendit in monitorio includi; nam iudex, cum ferat monitorium in gratiam petentis, non videtur velle ligare vltrà intentionem petentis. Hac de cauſa, quando fertur excommunicatio in eos, qui aliquid iniuſtè ſubtraxerunt ex bonis Titij, aut in conſcios non manifeſtantes, in ea excommunicatione non comprehenduntur filij ipſius Titij, qui monitorium impetrauit; niſi adſit aliqua ſpecialis clauſula, qua omnes coniunctì exprimantur, vt ſi dicatur, nullo excepto. Ratio eſt tum quia ſuperior concedens excommunicationem, intendit ligare ſolum iuxta intentionem petentis: tùm quia cum illam concedat in gratiam, & vtilitatem ipſius petentis; petens autem non præſumitur habere intentionem, vt filij ligentur excommunicatione, niſi adſit aliqua clauſula hoc exprimens. Tum quia odia ſunt reſtringenda. Ita Sotus lib. 5. q. 3. art. 1. P. Nauar. lib. 3. cap. 2. q. 2. dubio 5. Vaſquez in opuſc. cap. 5. §. 1. dubio 7. num. 37. Salonius 2. 2. q. 66. art. 5. Clauis Regia locis cit. num 69 Molina diſp. 686. num. 2. Rebellus 3. parte, lib. 2. q. 15. ſect. 7. nu. 15. Lazarius de monit. ſect. 3. quæſt. 8. Fillucius tract. 14. q. 7. num. 38. Praxis Neapol. cap. 2. num. 8. vbi refert Sotum, & alios.

Addo, hoc idem præſumendum eſſe etiã reſpectu aliorum domeſticorum ſpecialiter dilectorum ab obtinẽte excommunicationem, vt reſpectu vxoris, patris, aut matris, niſi aliter conijciatur de mente impetrantis monitorium. Verum in dubio optimum conſilium eſt petere abſolutionem, vt benè ait Clauis Regia, Lazarius, & alii locis cit. Nam prudenter agit, qui tutiorem partem eligit.

25 Nona regula eſt, quando in edicto pręcipitur manifeſtari fures, vel iniuſtos detentores, non eſſe obligationem denunciandi iuſtum compenſatorem. Ratio eſt quia excommunicatio cadit ſupra iniuſtum detentorem, non verò ſupra compenſantem, vel alio iuſto titulo retinentem; etiamſi compenſans fortè peccauerit accipiendo, ſi potuit rem ſibi debitam recuperare alia via, aut ſine periculo ſcandali, &c. non tamen peccat retinendo, modo debitum ſit liquidum, nec plus retineat, quam ſibi debeatur. Ratio eſt quia præcepta generalia ita ſunt intelligenda, vt remaneant iuſta; remanent autem iuſta, ſi intelligantur de iniuſto detentore, non vero de iuſto compenſatore.

Addo, compenſantem non ligari excommunicatione, quamuis in ſententia excommunicationis exprimatur iuſta compenſatio. Ratio eſt tum quia huiuſmodi ſententia continet errorem intolerabilem. Tum quia excommunicatio non incurritur, niſi ob peccatum mortale contra obedientiam; compenſans autem, retinendo rem acceptã in compenſationem non peccat mortaliter contra obedientiam cenſuræ. Ita Molina diſp. 6 q. 2. Vaſquez in opuſ. de reſtit. ca. 5. §. 1. dub. 9. num. 51. Leſſius loco citando, Clauis Regia, P. Nauar. locis cit. Lazarius

Digitized by Google

ſect.2.q.8.& 9.Reginaldus ex parte lib.24. num. 64. Suarez loco cit. ſect.3. nu.12. vbi refert Couar.& alios.

26 Rogabis primò, vtrum is ligetur excõmunicatione, qui aliquid ſupra ſibi debitũ accepit in compenſationem, antequam ferretur excommunicatio; ſed ſtatim propoſuit reſtituere quamprimum.

Reſpondeo, non ligari; nam quando fecit compenſationem nondum lata erat excõmunicatio, vt ſuppono, & excõicatio, quę poſtea fertur, non fertur ob actum præteritum; ſed ob contumaciam iniuſtæ detentionis: contumacia autem ceſſat, ſtatim ac cõpenſans proponit reſtituere, quamprimum poterit, & oblata opportunitate reſtituit. Ita P.Nauarrus loco citato. Clauis Regia loco citato, numero 17. Vgolinus, Salonius, & alij apud Lazarium de monit. ſectione 1.quęſito 13.Suarez tomo 5.d.20.ſectione 1.

27 Rogabis ſecundò, vtrum qui non denunciat iuſtum compenſatorem, ligetur excommunicatione, quando ipſe compenſans non ligatur.

Reſpondeo, non ligari, etiamſi excommunicatio ſpecialiter lata ſit contra ſcientes, & non manifeſtantes. Ratio eſt tũ quia nemo tenetur ſe, aut alterum innocentem prodere. Tum quia, quando principalis nõ ligatur, neque ligatur minus principalis Ita Arragon. 2.2. q.62.art.2.Salonius 2.2.q.66. art.5.controu.2.Molina diſp.691.P. Ñauar. lib.3.cap.1 par.2.num.407.Azorius 3.parte libro 1.cap.15 Leſſius lib.2.cap.12.dub.10. num.6.Vaſquez loco cit. num. 55. & plures alii, apud Clauem Regiam lib.9.cap.14.nu. 12.& libro 12.cap.14.num.30.& apud Lazarium ſect.1.q.8.& 9.apud Suarez ſect.3. nu. 12.& apud Filiucium quæſito 9 num.40.

28 Rogabis tertiò, vtrum, qui non denunciat debitorem, quem nouit non poſſe reſtituere ob impotẽtiam, vel quia creditor abuſurus eſt re ſibi tradenda, vel ob aliam iuſtã cauſam, incurrat excommunicationem latã contra non denunciantes.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt tum quia ſicut fur ipſe excuſatur, cum ceſſet peccatũ, propter quod fertur excommunicatio, ita etiam excuſandi ſunt, qui norunt. Tum quia nullus obligatur ad opus inutile. Ita Suarez tomo 5.diſp.20.ſect.2.nu.7. & ſect 3. num. 12.ad finem, Rodriquez j. parte cap.79. nu. 10.Clauis Regia, lib.12.cap 14. num.31. Lazarius, quæſt. 13.& 15. Filiucius quæſito 9. numero 40.

Doctrinam tamen iſtorum DD. intelligendam puto, modo delinquens ſit ſimpliciter impotens ad reſtituendum. Secus ſi poſſit in partem reſtituere, vel pro futuro tempore; ſicut enim delinquens non excuſatur ſimpliciter à reſtitutione, ita neque à denunciatione excuſandum puto eum, qui nouit; niſi fortè ſciat debitorem paratum eſſe ad reſtituendum ſublata impotentia, vel alia iuſta cauſa, quæ ipſum nunc excuſat.

29 Rogabis quartò, vtrum conſcius iuſtæ compenſationis, vel alterius legitimæ cauſę in iis caſibus, in quibus non tenetur denunciare, poſſit iurare ſe nihil ſcire intelligendo intra ſe, vt teneatur manifeſtare.

Reſpondeo affirmatiuè; habet enim iuſtã tergiuerſandi cauſam. Ita P.Nauar. loco citato, Molina diſp.692.ad finem, Nauar.ca. 13.num. 66 Leſſius loco citato, nu.62. Clauis Regia loco citato, Arragonius 2.2.quęſt. 69.art.2.ad finem, Bannes ibidem, Salonius ibidem controu. 1. Valentia tomo 3. diſp. 5.quæſt.13. pun.2. Vaſquez loco citato, nu. 55. & alij.

30 Rogabis quintò, vtrum conſcii ligẽtur excommunicatione, non denunciando, quã do dubitant de iuſtitia compenſationis, vel de impotentia reſtituendi.

Reſpondeo ligari, niſi rationabiliter deponant dubium. Ita Lazarius quæſt. 10. P. Nauar. Henriquez, num 4. Rodriquez num. 11. Azorius, & alii locis citatis. Ratio eſt tũ quia ſicut detinens cum tali dubio, iniuſtè detinet, ita conſcius peccat cęlando, & non manifeſtando. Tum quia in dubio iudicandum eſt in fauorem ſuperioris præcipientis denunciationem; conſtat enim de pręcepto, & dubitatur de illius excuſatione. Et hoc verum eſt, etiamſi ille qui rem accepit, aſſerat ſe illam in compenſationem accepiſſe; niſi fortè ſit vir tantæ fidei, vt illi merito præſtanda ſit fides. Ita Graffius j. parte lib. 4.cap.8. num.12. Lazarius loco cit. Nauar. Corduba, & alij, apud Rodriq. loco cit.

31 Quæres primò, vtrum Caius teneatur denunciare Titium, qui ſibi vendidit poſſeſſionem in confidentia, ne creditores illam caperent; ſed creditores impetrant excommunicationem cõtra retinentes bona Titij, & contra non manifeſtantes.

Reſpondeo teneri, ſi facta correctione Titius non vult ſatisfacere creditoribus. Ratio eſt tum quia, ſi Caius non tenetur manifeſtare, maximè quia, cum non poſſit probare, præſumetur calumniator, ſed in hoc caſu non eſt periculum, vt præſumatur calumnia-

nia-

niator; cum non præſumatur velle hoc manifeſtare in ſui præiudicium. Tum quia cenſetur particeps delicti Titij; quandiu enim non manifeſtat, eſt cauſa, cur Titius non ſoluat; ſicut ille cenſetur cauſa delicti, qui celat bona ſibi à fure tradita ad cuſtodiendũ. Tenetur igitur Caius denũciare, modo poſſit denũciare abſque iactura ſuæ famæ. Videte Auilã 2. par. c. 5. diſp. 42. dub. 3. cõcl. 5. & diſp 5. dub. 2. concl. 2.

Hinc patet primò, eos, qui occultant bona ob æs alienum, vel ob delictum commiſſum, ne à Fiſco, vel à creditoribus capiantur teneri vi monitorij ad illa manifeſtanda; nam huiuſmodi bona non poſſunt retineri, vel occultari in fraudem creditorum, aut Fiſci, cui manent applicata, ſecuta ſententia condemnatoria. Ita Graffius j. parte libro 4. cap. 18 num. 15. Salon. 2. 2. quæſt. 62. art 3. & 16. Arragon. ibidem, Lazarius, lect. 3. q. 20. Azorius j. parte lib. 5. cap. 8. & alii, quos retuli de confiſcatione bonorum in tractatu de reſtitutione.

Secundò, patet, quid dicendum ſit de ijs, qui fictè contractus ineunt in fraudem creditorum, vel Fiſci, de qua re dictum eſt de reſtitutione cum Molina, Lazario loco citato, & alijs.

32 Quæres ſecundò, vtrum habens ſcripturas teneatur illas vi monitoriorum exhibere, quando Superior concedit monitoriales litteras contra non exhibentes, vel non reuelantes Scripturas.

Reſpondeo, regulariter teneri ſub cenſuris illas exhibere, vel reuelare, quoties exhibendo, vel reuelando non patitur graue dãnum, iuxta regulas ſupra poſitas. Ratio eſt quia ſuperior iuſtè præcipit, & ſubditus tenetur ſuperiori iuſtè præcipienti obedire. Videte praxim Neap. cap. 2. nu. 1. ad finem, Ricium verbo praxis monit. deciſ. 273. Lazarium ſect. 3. q. 1. Clauem Regiam lib. 12. cap. 10. Suarez tomo 5. d. 20. ſect. 3. regula 1. num. 2. & 3. Henriquez libro 13. cap. 18. nu. 2. Filiucium num. 31. 32. 33. 34 35. & 37. Auilam, & Azorium locis cit. vbi prolixius de hac re diſputant.

Obſerua tamen habentem tranſumptum non teneri illud prodere ex vi monitorij, quo præcipimur ſcripturas prodere; nam monitorium intelligitur de illa ſcriptura, quæ fidem faciat: Simplex autem tranſumptum non autenticum non facit fidem. Ita Suarez diſp. 20. ſect. 3. num. 13. Filiucius quæſito 9. num. 40.

33 Quæres tertiò, vtrum ligentur excommunicatione, qui de communi cõſenſu, vel abſque cõmuni cõſenſu dãnum leue ſinguli intulerunt, quod ſimul ſumptum conſtituit materiam notabilem.

Reſpondeo, ligari excommunicatione lata contra iniuſtos rei alienæ detentores; quamuis enim fortè non peccauerint mortaliter accipiendo; nihilominus mortaliter peccant non reſtituendo; conſequenter ligari poſſunt cenſura; ſicut etiam ligari poſſunt qui eos non denunciãt. Ita Suarez tomo 5. d. 20. ſect. 2. num. 3. Lazarius ſect. 3. quæſt. 2. Praxis Neap. cap. 1. num. 3. vbi refert P. Nauar. Henriquez, Sotum, & alios, & conſtat ex ſupra dictis de cauſa materiali cenſuræ.

34 Decima regula eſt. In reuelatione facienda virtute monitoriorum, hæc forma ſeruanda eſt, vt reuelatio ritè recipiatur per Notarium approbatum, ne ſolum fiat ore, etiamſi fortè fiat corã Epiſcopo, aut Vicario; nam reuelatio ita facienda eſt, vt pars poſſit illa vti, & vt Eccleſia poſſit per eam retrahere peccatorem à peccato; pars autẽ non poteſt vti reuelatione, ſi ſolum fiat ore. Ita Praxis Neapolitana cap. 1. num. 19. fol. 12. Nauarrus conſil. 5. de furtis, Lazarius ſec. 2. q. 3. num. 2.

Præterea reuelatio fieri debet expreſſo nomine, & cognomine deferentis, cap. Dilectus de accuſationibus. Ita Praxis Neapolitana cap. 18. num. 2. vbi refert Bannem, Aragonium, Salonium, & alios.

35 Vndecima regula. Obligatio in monitorijs conſtituta ad reuelandum incipit à die, & hora, qua publicatur monitorium, excepto primo die, modo eodem die notitia monitorij habeatur; tempus enim conſtitutum in monitorijs incipit currere à die ſciẽtiæ, Argumento cap. Quarto 2. quæſt. 5. Ita Henriquez lib. 13. cap. 18. num. 6. Suarez to. 5. diſp. 20. ſect. 3. num. 13. Lazarius ſect. 2. quæſt. 1. num. 2. Filiucius quæſito 10. & alij.

Dixi excepto primò die, nam dies publicationis nõ eſt enumerãdus intra dies conſtitutos ad reuelandum, iuxta illud axioma, Dies termini non computatur in termino, cap. Statutum de præbendis, lib. 6. quamuis Suarez loco cit. & Filiucio num. 41. oppoſitum ſentire videatur.

Ex quo ſequitur primò, in monitorio lato ad denunciandum iniuſtum rei alienę detentorem intra quindecim dies, non comprehendi primum diem; niſi forte dicatur hinc ad quindecim dies; hac enim forma loquendi videtur terminus ſtatim inchoari, vt ex Iaſone, & Bartolo oſtendit Lazarius loc. cit. n 4.

Secundò, eum, qui non reuelauit intra terminum aſſignatum ſub excommunicane latæ ſententiæ ſtatim tranſacto termino ligari vinculo excommunicationis, cap. A nobis de ſentent. excom. niſi ob iuſtam, & rationabliem cauſam excuſetur, qualis eſt, ſi nondum potuit præmittere correctioné, quá ſperat profuturam, aut ſi vltimus dies termini incidat in diem feſtum; tunc enim terminus cenſetur dilatus in ſequentem dié non feriatum. Ita Abbas in praxi, cap. 14. num. 7. Lazarius loco cit. num. 4. Clauis Regia, libro 12. cap. 14. num. 34. verſiculo tertio, & alij.

Dixi modo eodem die notitia monitorii habeatur; nam ſi illius ignorantia à principio publicationis interceſſit, obligatio monitorij videtur ſolum inchoari à die ſciétiæ, computato æquali termino. Ratio eſt quia, qui ignorauit edictum, ſeu monitorium nó videtur eſſe peioris conditionis eo, qui illud nouit; ergo videtur illi concedendus æqualis terminus. Ita Suarez ſect. 3. num. 14. Henriquez loco citato, Graffius de ſentent. excom. conſil. 6. num. 17. Lazarius loco citato quæſt. 6. num. 7 Idem dicendum eſt de illo, qui poſt publicationem monitorij incipit eſſe ſubditus illius, qui tulit monitorium. Ita Doctor. cit.

36 Duodecima regula Qui non denunciat intra tempus præſcriptum in edicto, tenetur elapſo eo tempore denunciare quamprimum commodè poteſt. Ratio eſt quia terminus non apponitur ad finiendam obligationem denunciandi: ſed ad eam ſolicitá dam; quando autem aliquis terminus apponitur non ad finiendam obligationem, ſed ad eam ſolicitandam, non ceſſat obligatio ceſſante termino. Ita Nauarrus cap. 25. nu. 46. Lazarius q. 1. cit. num. 7. Suarez diſp. 20. ſect. 2. num. 14 & ſect. 3. num. 14. Rodriquez 1. parte cap. 79. num. 18. Reginaldus libro 24. num. 63. Fillucius quæſito 11. num. 42 & alij, quos in ſimili retuli de voto.

Hinc ſequitur primò, eum, qui non reuelauit termino præfixo, ligari excommunicatione, ſemperque teneri ſub eadem excommunicatione denunciare. Ita Nauar. cap. 17. num. 134. Graffius 1. par. deciſionú, lib 4 cap. 18. nu. 10 Lazarius loco citato, ſect. 2. q 4. num. 8. Filiucius, & Suarez locis citatis.

Secundò, eum, qui propter impotentiá, vel ignorantiam edicti, vel ob aliam iuſtá cauſam non denunciauit intra terminum, teneri ſublata ignorantia, vel alia iuſta cauſa excuſationis denunciare ſub obligatione excommunicationis; modò cenſura non ſit lata ſolum contra contumaces præteritos, qui intra terminum iam lapſum non denunciarunt. Ita Suarez, & Rodriquez locis cit. Lazarius loc. cit. q. 4. nu. 5. Filiucius num 42. & alii.

37 Rogabis, vtrum qui non denunciauit intrà terminum præfixum, toties incurrat excommunicationem non denunciando, quoties commodè poteſt denunciare.

Nauarrus, Lazarius, & alii ferè communiter videntur ſupponere, non incurrere nouam excommunicationem; ſed tantum manere in eadem excommunicatione.

Sed mihi probabilius dicendum videtur toties incurrere, quoties poſſunt commodè denunciare. Ratio eſt quia toties peccant cótra præceptum ſuperioris latum ſub excommunicatione; excommunicatio autem toties incurritur, & multiplicatur, quoties violatur preceptum latum ſub excommunicatione, vt patet ex dictis de Cenſuris in communi d. 1. q. 1. pun. 5. nu. 2.

38 Decimatertia regula. Quoties aliquis excuſatur à culpa mortali non reuelando, excuſatur etiam ab incurrenda excommunicatione lata in monitoriis. Ita Suarez tomo 5. d. 20. circa principium num. 17. & ſect. 3. nu. 8. Lazarius ſect. 2. q. 4. num. 4. & alii, quos ſupra retuli de cauſa materiali cenſuræ diſput. 1. quæſt. 1. punct. 4. num. 6. vbi hoc idem rationibus comprobaui, quia excommunicatio ſupponit peccatum mortale.

39 Decimaquarta regula. Qui non eſt ſubditus ſuperiori concedenti monitorium ſub excommunicatione non ligatur excommunicatione lata contra non reuelantes. Hæc regula conſtat ex dictis de Cenſuris in communi.

Si quæras, vtrú Ciuis Mediolanenſis, qui nondum elapſo termino in monitorio conceſſo, ſe transfert ad aliam Diœceſim, intentione ibi manendi maiore anni parte, vel ibi perpetuo habitandi, incurrat excommunicationem latam contra non reuelantes intra certum terminum.

Reſpondetur, ſolutionem huius quæſiti colligi poſſe ex dictis de cenſuris in communi diſp. 1. q. 1. pun. 11. num. 6. & ſeq. Videte Suarez tomo 5. diſp. 5. ſect. 5. Sayrum libro 1. cap. 7. num. 19. vbi plures alios refert, & Lazarium ſect. quæſt. 17. num. 2. afferentes incurrere, cótra Praxim Neapolitanam cap. 1. num. 18. & cap. 2. num. 7. quamuis in

annotat.

annota t. idem cum alijs ſentiat, videlicet ligari, eo quod remaneat ſubditus ratione delicti,& per monitorij citationem perpetuetur iuriſdictio,cap. Propoſuiſti de foro competente.

40 Decimaquinta regula eſt, neminē poſſe abſoluere ab excommunicatione contracta ob inobedientiam contra edicta, & monitoria, niſi facultatem abſoluendi obtinuerit ab eo, qui tulit edictum,& monitorium; nam regulariter abſolutio reſeruari ſolet. Hæc regula intelligenda eſt iuxta ſupra dicta de abſolutione cenſurarum.

Maior difficultas eſt, vtrū Epiſcopus virtute Tridentini ſeſſ.24.cap.6 poſſit abſoluere à cenſuris contractis ob inobedientiam monitoriorum, aut etiam edictorum Sācti officij. Ratio dubitandi eſt quia, cum Epiſcopus, iuxta nonnullorum DD. ſententiam, non poſſit abſoluere à cenſuris occultis Sūmo Pontifici reſeruatis poſt Tridentinum, vt ait Capeauilla de caſibus reſeruatis cap. 24. quæſt. 3. difficultate 2. Zecchius de penitentia ca. 19. & Lazarius de monitorijs ſect. 4. quæſt. 14. num. 19. ſequitur, Epiſcopum, vel eius Vicarium, quamuis ſpecialiter ad hoc deputatum, non poſſe abſoluere à cenſuris, quamuis occultis, latis in edictis, vel monitorijs poſt decretum Tridentini.

Sed mihi videtur probabilius poſſe abſoluere à cenſuris occultis, & non deductis ad forum contentioſum. Ratio eſt quia Tridentinum abſolutè concedit Epiſcopis facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis; cū autem Tridentinum abſolutè loquatur, nec diſtinguat de cenſuris præteritis, vel futuris, neque nos diſtinguere debemus, niſi extet aliqua reuocatio priuilegij Epiſcopis à Tridentino conceſſis. Ita Rodriquez in ſumma 1. parte cap. 81. num. 4. ad finem, Tolet. libro 1. cap. 42 num. 13. folio mihi 394. vbi citat Nauarrum in Manuali cap. 27. num. 260. hocque alijs rationibus comprobat.

Ex dictis explicata manet difficultas propoſita de intelligentia præceptorum, vel edictorum, nam edicta nō obligant, niſi interuenientibus conditionibus propoſitis.

PVNCTVM II.

De excommunicatione, quæ contrahitur ob duellum.

1 *Quibus modis duellum accipiatur.*
Tract. de Cenſ.
2 *Quid ſit duellum.*
3 *An bellum ſit duellum.*
4 *An conflictus, qui ex ira ſubito orta naſcuntur, ſint duella.*
5 *An ſit duellum, quando aliqui ſe ipſos inuitant ad pugnandum.*
6 *An ſit duellum, quando duo ſe diffidant in tali loco, quo ſtatim tendunt.*
7 *An ſit duellum, quando quis aggreditur inimicum.*
8 *An dicatur duellum, quando quis offert alteri duellum. ex quo cogitur pugnare.*
9 *An committant duellum, qui digladiantur cauſa ioci, aut exercitij.*
10 *An pugnans in duello grauiter peccet, & quas pœnas incurrat.*
11 *Quandonam duellum licitum ſit.*
12 *An innocens ad mortem damnatus poſſit duellum acceptare, vt ſe liberet.*
13 *Quas pœnas incurrat Clericus pugnans in duello.*
14 *An licitum ſit inter duos litigantes litem duello dirimere.*
15 *Quis poſſit abſoluere ab excommunicatione ob duellum contracta.*
16 *An ligetur excommunicatione, qui facta prouocatione ad duellum, ſe contulit ad locum conſtitutum, ſed altero non comparente diſceſſit.*

TRia principaliter quæremus in hoc puncto. Primò, quid ſit duellum. Secundò, vtrum pugnantes in duello grauiter peccent,& incurrant aliquas pœnas. Tertiò quis poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob duellum.

1. Sed prius notandum eſt, duellum dupliciter accipi.

Primò, impropriè pro quocunque certamine armorum inter duos, etiam iuſto, & non prohibito,& appellatur Monomachia, cap. Monomachiam 2. q. 5 ideſt ſingularis pugna, à monos, ideſt vnus,& machia, ideſt pugna.

Secundò, accipitur propriè, pro pugna deliberata inter duos, vel plures in pari numero ex condicto, ideſt ex pacto inuicem inito, ſtatuto tempore,& loco, cum periculo vulneris, aut mutilationis, aut mortis. Quare, ſi aſſignetur locus, & non tempus, non eſt propriè duellum; ſicut neque eſt propriè duellum, quando aſſignatur tempus,& non locus.

PRIMA PROPOSITIO.

2 DVellum eſt pugna ſingularis deliberata ab vtraque parte, ſponte, & ex condicto ſuſcepta, cum periculo occiſionis, vel mutilationis, aut vulneris. Ita Salonius 2.2.quæſt.6.art.3.contr.3.folio 376.& alij.

Ex hac definitione benè perpenſa, & examinata plures caſus colligi poſſunt.

3 Primò, bellũ non eſſe duellum, eo quod non ſit ſingulare certamen, nec in bello ſeruetur pugna ex cõdicto, vel idem perſonarum numerus, ſicut ſeruatur in duello; nam in duello vnus contra vnum, vel duo cõtra duos, vel quinque contra quinque inter ſe decertare ſolent; quamuis ordinariè duellum ſit contrà vnum: propterea ſolet appellari Monomachia.

Si quæras, vtrùm illi conflictus, qui fiunt in bello inter hoſtes, quando vnus dux mittit decem milites in arenam contra alios decem, ſint duellum.

Reſpondetur non eſſe propriè duellum; ſed partem belli publica auctoritate ſuſcepti ob cõmune bonum. Verum tamen eſt, hunc conflictum non videri licitum, quando fit cauſa oſtentationis virium, & ob vanam gloriam, vel abſque iuſta cauſa; videtur enim temerè exponi periculo vita paucorum militum, ex quorum morte victoria non dependet. Videte Clauem Regiam loco cit.cap.13.num 16. Peregrinum de duello, q.2.ad finem, Valentiam loc.cit. & Lucam Floronum, cap.3.de duello.

4 Secundò, colligitur, quotidianos conflictus, qui ſubito iræ feruore, vel ex altercatione naſcuntur, non eſſe duella, eo quòd nõ fiant ex condicto, vt ait Peregrinus, quæſt. 18. Floronus, cap.1.& alii, quos citat, & ſequitur Filincius tract.15. cap.5. quæſito 5. num 107.

5 Tertiò, milites, vel alios, qui ob priuatas inimicitias ſe ipſos inuitant ad pugnandum, & diſtrictis enſibus alter alterum occidit; non dici propriè committere duellũ; nec incidere in pœnas pugnantibus in duello propoſitas; nam in duello requiritur aſſignatio temporis cum determinatione loci; vt ait Bulla Gregorij XIII. Quomodo intelligenda videtur etiam Bulla Clementis VIII. quæ facta fuit ad roborandam illam Gregorij, vt ait Floronus, cap.2.contra Peregrinum, q.2.in hoc autem caſu non eſt aſſignatio temporis cum determinatione loci, vt ſuppono.

6 Quartò, iuxta Graff. lib.1.cap.7.num. 22. illos non videri incidere in pęnas pugnãtium in duello, qui ſeſe obuiam habentes, diffidant ſe in tali loco, quo ſtatim tẽdunt, & ibi pugnant; nulla enim intercedit aſſignatio temporis, aut loci determinatio.

Sed contrarium mihi dicendum videtur cum Sanchez in ſumma, lib.2.cap.39.num. 28. Filincius num. 112. niſi excuſetur ignorantia adeſt enim aſſignatio loci, & temporis præſentis Qua de cauſa, qui dicit alteri, veni ad talem locum, te ibi expecto, videtur incidere in pœnas duelli; ſicut etiam incidit, qui videt alterum enſe carere, illique dicit, eas ad capiendum enſem, hic te expecto, vel in tali loco, pugna enim initus ex præuia conuentione ſtatuto loco, & tempore Idem valet dum quis alterum ad pugnã prouocat cum prima vice ſibi occurrerint in vrbe, adeſt enim aſſignatio loci, & temporis, illius ſit licet, quo ſeſe obuiam habuerint. Si verò dicat inimico, diſtringe enſem, vt pugnemus, non ſubiacet pœnis; quia non eſt aſſignatio temporis, & loci ex condicto. Rurſus, qui ad vitandam loci irreuerentiã, aut ſuum periculum, inimico, quem videt eſſe in Eccleſia, aut in loco ſibi periculoſo; vbi habet comitatum, vel famulos, dicit; exi inde, non committit duellum; quia non deſtinatur propriè locus, ſed ſolùm intenditur euitatio irreuerentiæ loci, &c. Si verò quis dicat inimico exiſtenti, E.g. in platea, vt inde exeat, ne pugna ab hominibus ibi exiſtentibus impediatur, dicitur committere duellum; nam ſtatuit locum, videlicet extrà plateam, & ſtatuit tempus, videlicet pręſens, & ſit præmeditatè, vt ſuppono, & non tantum in rixa, aut calore iracundiæ; nam inuitatio, quæ fit ex rixa, non videtur dici inuitatio ad pugnam ex condicto; vt ex Farinacio aduertit Sanchez loco cit. num. 28. Graffius, num. 18 Peregrinus, q. 18. & Floronus, cap. 1. Filincius loco cit. num. 111. vbi hoc limitat, modo pugna nõ fuerit inchoata in Eccleſia; nam ſi eam in Eccleſia inchoarunt, & ob Eccleſiæ reuerentiam gladios non euaginarunt, ſed continuatã moraliter rixa egrediuntur ibique pugnæ finẽ imponunt: hæc enim non violetur pugna ex condicto ſtatuto loco, & tempore, cum inchoata ſis ex rixa, & principium actionis præcipuè inſpiciendum ſit.

7 Quintò, non committi duellum; ſed potius proditionem; quando quis accedit ad aliquem locum, vt ibi inimicum aggrediatur, vt patet ex definitione duelli,

8 Sextò, quando Titius offert duellum Caio, illumque eodem tempore, quo duellum offert, gladio aggreditur, vndè Caius cogitur ibi ſtatim pugnare, neutrum dici duellum propriè committere; conſequenter neutrum incurrere pęnas pugnantibus in duello propoſitas; nam ex parte Titij dicitur potius aggreſſio. & ex parte Caij dicitur defenſio, quam nō ſpontè, ſed coactè ſuſcepit, nec adeſt aſſignatio loci, & téporis. Ita Peregrinus q. 23. Filiucius nu. 107. & 110.

9 Septimò, eos non dici duellum committere, qui digladiantur cauſa ioci, vel exercitij; ſicut nec ea propriè ſunt duella, quæ ſunt inſtituta ad diſcendam artem militarem. Immò non ſunt illicita, ſi fiant cum debita cautione, cum non adſit periculum occiſionis, mutilationis, &c. Ita Salon. 2. 2. q. 64. art. 3. controu. 3. & alij communiter.

Octauò non committi duellum à mulieribus, quæ non ſolum verbis, verum etiam euulſione capillorum, inter ſe altercantur. Idem dic de viris pugnis, vel inſtrumento non periculoſo ſe petentibus, quia huiuſmodi conuentio non fit cum periculo mortis, vel mutilationis, aut vulneris, vt dictum eſt num 2. Ita Filiucius tract. 15. cap. 5. q. 5. in 107.

SECVNDA PROPOSITIO.

10 PVgnans in duello grauiter peccat. Ratio eſt tum quia per duellum temerè exponitur periculo vita innocentis; fieri enim poteſt, vt innocens occidatur, quod eſt intrinſecè malum, contra ius naturæ, nec vlla conſuetudine poteſt fieri licitũ. Tum quia non licet alium occidere priuata auctoritate; ergo multò minus licitum eſt occidere in duello. Tum quia duellum, non ſolum prohibitum eſt iure naturali, & Diuino, vt benè oſtendit Peregrinus, q. 2. & 17. verum etiam iure canonico ſub excommunicatione, alijſq; grauiſſimis pęnis, vt colligitur ex Tridentino ſeſſ. 25. ca. 19. & ex varijs Summorum Pontificum conſtitutionibus, Iulij Secundi, Leonis Decimi, Clementis Septimi, Iulij Tertij Pij, Quarti, Gregorij Decimitertij, & Clementis Octaui, qui vltimus confirmauit prædeceſſorum ſuorum pœnas, & excommunicationem, eamque extendit ad Reges, Imperatores, & alios quoſcunque, qui publicè, vel etiam priuatim, etiam ſine chartulis, litteris prouocatorijs, vel patrinis duellum commiſerint, vel ſi cō uenerint, vt non ſinguli cum ſingulis, ſed bini, terni, aut plures hinc indè pugnent.

Eiſdē pęnis ſubijciũtur domini locorum, Magiſtratus, Locumtenentes, Duces militiæ qui non prohibent, quominus hæc fiant, niſi habeant iuſtam cauſam permittendi, aut qui poſt commiſſum crimen veniam, & impunitionem concedunt. Exiſtimo tamen Principem Chriſtianum, concedentem locũ in ſuo territorio duobus infidelibus ad duellum, non videri incidere in excommunicationem; ſicut enim infideles, qui ſunt principales in hac actione, non incurrunt excommunicationem, cum non ſint ſubditi Eccleſiæ: ita nec videtur incurrere ipſe Princeps, qui minus principaliter ad duella cooperari videtur. Incurrit vero, ſi concedat locum Chriſtiano pugnaturo cum infidelibus; quia Chriſtianus ipſe incurrit; ergo etiam Princeps, qui locum duelli concedit. Ita Sanch. loco cit. num. 29.

Iiſdē pœnis ſubijciuntur ſuadentes, conſulentes quolibet modò, etiam ad defenſionē proprij honoris; ſiuè prouocatio ſit contra certam, ſiuè contra incertam perſonam, ſiuè generatim contra quemcumque, etiamſi poſtea duellum ab alio non acceptetur; vt benè ait Peregrinus q. 5. num. 2.

Eaſdem pęnas incurrit acceptans ſtatim, ac acceptauit, vt patet ex Bulla Clementis Octaui. Præterea his pœnis comprehendũtur comitantes, niſi fortè comitentur, vt impediant; ſic enim faciunt opus virtutis, ad quod tenentur, vt benè ait Sanchez loco citato num. 35.

Rurſus comprehenduntur ſocij, patrini, & ſpectatores ex induſtria; ſi verò aliquis illac tranſiens aſpiceret obiter duellũ, non incurreret pœnas; nam Bulla loquitur de ſpectatore ex propoſito, ſeu ex induſtria, vt benè ait Reginaldus tomo 2. lib. 22. cap 7. nu. 77. Filiucius num. 114. & alij communiter. Item his pœnis afficiuntur prouocantes, conſulentes, &c. etiamſi illi, qui ad locum deſtinatũ pugnaturi acceſſerunt, pugnã nō cōmiſerint, eo ꝙ impediti fuerint, nec per ipſos ſteterit, quomin⁹ pugna cōmitteretur.

Iiſdem pœnis ſubijciuntur intromiſcentes ſe quomodolibet, etiãſi pugnę effectus, aut actus ad pugnam, aut publicatio, aut denunciatio, aut aperta prouocatio ſubſecuta non fuerit.

Addit Summus Pontifex Clemens VIII. decertantes, præter excommunicationem priuandos eſſe Eccleſiaſtica ſepultura, ſi in

ipſo conflicto obierint. Ciuitates verò, terras opida, & caſtra dominorum tacitè, aut expreſsè permittentium, aut tolerantium ſubijci interdicto Eccleſiæ; Pœnarum verò relaxationem, & excommunicationis abſolutionem reſeruari Summo Pontifici pro tẽpore exiſtenti, vt paulò poſt dicam.

11 Quæres primò, vtrum duellum ſit ſemper illicitum.

Reſpondeo, licitum eſſe in duobus caſibus, quos adducit. Azorius 3. parte libro 2. cap. 5. q. 3. Nauar. cap. 15. nu. 9 Toletus lib 5. c 6. Sanch. in ſum. l. 2. cap. 36. num. 16. Becanus in tract. de fide cap. 26. quæſt. 4. & alij.

Primus eſt ad ſedandos duos exercitus contrarios licitum eſſe pugnam periculo duorum dirimere per duellum.

Addo, licitũ eſſe acceptare duellũ, ad cõſeruãdã exercitus æſtimationẽ, aut ad debilitandas hoſtium vires: nam hic caſus videtur per Epicheiam exceptus. Ita Sanchez loco citato num. 14. Valentia tomo 3. d. 3. q. 17. pun. 1. Rodriquez, & alij.

Secundus caſus eſt, quando aliquis compellitur ſub vitæ periculo acceptare duellũ; quilibet enim poteſt cõſulere vitæ propriæ, etiam cum morte inuaſoris. Ad defenſionẽ verò rerum propriarum videtur eſſe licitum acceptare duellum, quando aliquis eas inuadit, nec aliud adeſt remedium ad eas defendendas præter acceptationem; tunc enim non dicitur propriè duellum, ſed iuſta defenſio rerum propriarum: In quo caſu, ſi inuaſus non habeat arma, quibus res proprias defendat, poteſt ab inuaſore petere, vt ſibi arma concedat, vt patet ex dictis de homicidio. Ita Nauar. cap. 11. num. 39 nec diſſentire videtur Becanus loco cit. quæſt 6. & 7. & Sanchez cap. 32. loco cit. non poteſt tamen duellum acceptari ad res proprias defendendas, niſi quando vis infertur rebus; cum non ſit licitum vim vi repellere à vita, & rebus proprijs, niſi quando vis infertur; ſicut neque licet duellum acceptare ad defenſionem honoris, vt dictum eſt de homicidio; nam apud ſapientes, & prudentes honori adſcribitur reſpuere duellum ad ſeruandam legem Diuinam; quãuis apud aliquos plebeos dedecus reputetur. Ita Sanchez loco cit. vbi refert Nauarrum, Salonium, Bannem, & alios, quibus adde Becanum, q 5.

12 Hinc ſequitur, innocenti damnato ab iniquo Iudice, vt vel mortem ſubeat, vel in duello pugnet, vt ſe probet innocentem, licitũ eſſe acceptare duellu, non intẽtione probandi ſe innocentẽ per duellũ; hac enim ratione non licet ſuſcipere duellum: cum aliquando innocens ſuccumbat, & præſumatur nocens; ſed vt vitam propriam tueatur, ad quam tuendam habet ius, etiam cum dãno alterius perſonæ; poteſt enim magis diligere vitam ſuam, quam vitam proximi. Ita P. Nauar. 2. par. lib. 2. cap. 3. dub. 13. nu. 195. Toletus lib. 9. cap. 6. num. 32. Filiucius num. 109. Becanus in tract. de fide cap. 26. quæſt. 3. num. 4. & 6. & alij. Contra Syluest. Armilam, & Tabienam, apud præcitatos DD.

13 Quæres ſecundò, quas pęnas incurrat Clericus pugnans in duello.

Reſpondeo ſuſpendendum eſſe, vt patet ex cap. 1. de Clericis pugnantibus in duello. Ita Henriquez lib. 3. de excõicatione, c. 39. n 23. Suar. de Cenſ. d. 31. ſec 4. n. 48. verſ. 6 caſus. Becan. q. 8. & alij. Rurſus in Trident. ſeſ. 25. cap. 19. Excommunicatur ipſo iure. Præterea Pius Quartus Clericum pugnantem in duello, præter excommunicationem priuat beneficijs, dignitatibus, & officijs Eccleſiaſticis, & facit illum inhabilem ad illa, vel alia in poſterum obtinenda.

Vtrum verò ad has pœnas incurrendas requiratur ſẽtẽtia Iudicis, dictũ eſt de legib⁹.

14 Quæres, tertiò, an quando lis eſt inter duos, quæ non poteſt aliter terminari, niſi in duello, licitum ſit litem duello dirimere.

Reſpondeo negatiuè, quia cauſa innocẽtis exponitur periculo; fieri enim poteſt, vt innocens occidatur, & præſumatur nocens; Hac de cauſa olim ſuſcipiebantur duella; vt victus putaretur nocens, & conuictus haberetur criminis abiecti. Ita Becanus, & alij locis cit.

TERTIA PROPOSITIO.

15 AB excõmunicatione cõtracta ob aliquod delictum in cauſa duelli poteſt abſoluere.

Primò, Summus Pontifex; nam ſicut ipſe tulit hanc pœnam; ita eam poteſt auferre; cum etiam eius abſolutionem ſibi reſeruarit, vt patet ex Bulla Clementis VIII.

Secundò, Epiſcopus poteſt abſoluere, quãdo delictum eſt occultum, vt patet ex priuilegio conceſſo Epiſcopis in Tridentino ſeſ. 24 cap. 6. quod non videtur abrogatum per Bullam Clementis Octaui. cum in ea nulla fiat mẽtio facultatis Epiſcoporum, aut illius Concilij, quæ mentio neceſſaria videtur, vt illud decretum cenſeatur reuocatum, ex Rodriquez, tomo 1. quæſtionum regularium, quæſt. 8. art. 10 Sanchez loco citato, & lib 3. de matrim. d. 26. num. 7. & lib. 8. diſt.

Digitized by Google

35.num.17.Henriquez lib.7.cap.26.num.3. & alijs quampluribus, apud Sanchez; locis cit.num.17.Suarez de pœnit. quæſt.30 ſect. 2.num.14. Peregr. loco cit. quæſt. 37. num. 3. vbi citat Couarruuiam, & alios relatos in meo tract. de Legibus diſp 1. quæſt.3. pun. 8.§.3.num.13. contra Graffium loco cit. nu. 20. & alios, quos ſupra retuli de edictorum intelligentia; imo clauſula generalis reuocatoria priuilegiorũ non ſe extendit ad priuilegia inſerta in corpore iuris, vt ait Gloſſa in lege 2 §. legati, ff. de re vendicata. Poteſt igitur Epiſcopus, iuxta ſententiam horum DD.(quanquam hæc ratio difficultatẽ patitur, vt patet ex dictis de legibus, vbi eã limitaui, & moderatus ſum) abſoluere quã do delictum eſt occultum, vel nondum eſt deductum ad forum contentioſum, vt patet ex Tridentino loco citato. Præterea, quando pęnitens iuſto detinetur impedimento, ob quod non poteſt adire Papam, poteſt ab Epiſcopo abſolui, vt patet tum ex cap. Extra de ſent.excom. Tum quia non eſt maior ratio, cur potius Epiſcopus non poſſit abſoluere pęnitentem, in hoc, caſu interueniente iuſto impedimento, quam in alijs caſibus ſupra recenſitis de abſolutione cenſurarum, diſp.1.q.3.pun.2. Videte Sanchez de Matrimonio lib.2.diſp.4.nu.2.verſus finem, & quæ ſuperius dixi q.5.pun.2.

Tertiò, Religioſi poſſunt abſoluere iuxta ſua Priuilegia, modo reuocata non fuerint, ſicut de facto reuocata fuerũt in Bulla Clementis VIII. quę incipit, Sacra Congregatio, quo ad duellum contractum, iuxta formam Tridentini, & Gregorij XIII. Videte Peregrinum, quæſt. 4 Bullarium folio 218. apud Quarantam, Sayrum to.1.lib.3.ca.41. num.24. Lucam Floronum ſeſſ. 2. à fol. 14. vſque ad 28. & Sanchez cap. 39. vbi referũt Bullam Clementis Octaui, & aliorum Pontificum decreta circa hanc materiam.

16 Vnica ſupereſt difficultas explicanda. Verum Titius, qui præmiſſa cũ Caio prouocatione ad duellum, ſeſe contulit tempore præfixo ad locum conſtitutum, ibique Caium expectauit, quo non comparẽte intra terminum conſtitutum diſceſſit, inciderit in excommunicationem, iuxta Decretũ Gregorij XIII. quod incipit Ad tollẽdam, & conſequęnter, an poſſit abſolui à religioſis, alijſque habentibus facultatem abſoluẽdi, excepta excommunicatione contracta ob duellum iuxta Decretum Tridentini, & Gregorij XIII.

Reſpondeo non incidiſſe in excommunicationem Gregorij XIII. Ratio eſt tum quia ad incurrendam excommunicationẽ Gregorij XIII. requiri videtur effectus pugnæ, vt patet ex illa clauſula, Monomachiam commiſerint; excommunicatio autem lata ob aliquem effectum non incurritur, niſi ſecuto effectu. Tum quia in Bulla Summi Pontificis Gregorij XIII. dicitur. Niſi per ipſos ſteterit, quominus pugna cõmittatur; in hoc autem caſu ſtat per ipſos; per illum videlicet, qui non acceſſit ad locum, non vero per alios, ſuppono enim impedimentum proueniſſe ab ipſiſmet duello decertaturis, ſeu cooperatoribus, non vero aliunde. Tum quia verſamur in materia pœnali, & odioſa, quæ non eſt extendenda, ſed potius reſtringenda, quantum verba patiuntur; verba autem Bullæ Gregorij XIII. nullo modo patiuntur propoſitam extenſionem; ſed potius poſtulant allatam reſtrictionem, vt patet conſideranti illam clauſulam, Qui ex condicto, ſtatuto tempore, & in loco conuento Monomachiam commiſerint. Tum quia illa verba in fine Bullę, Etiamſi illi, qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerint, impediti pugnam non commiſerint, non ſunt referenda ad eos, qui ſe tantummodò diffidarunt; cum excommunicatio contra eos feratur, qui Monomachiam commiſerint; qui autem ad locum acceſſit, ibique non pugnauit; non dicitur Monomachiam commiſiſſe; ſed dicitur voluiſſe Monomachiam committere Ita DD. ſtatim citandi.

Hinc patet reſponſio ad primum argumentum Peregrini, q.41. num. 1. fol. 213.

Neque obſtat ſecundum eiuſdem argumentum, quod hoc modo proponitur. Socij incurrunt excommunicationem, quãuis diffidantes ſe ad duellum, pugnam non commiſerint; ergo illam etiam incurrunt diffidantes ſe, quamuis pugna non ſit ſecuta.

Reſpondetur, negando conſequentiam; nam in pęnis non valet argumentari à maiori ad minus; ſed ſtandum eſt verbis Conſtitutionis; cum pœnę excommunicationis non incurratur, niſi ſit in iure expreſſa, vt omnes fatentur; ex verbis autem conſtitutionis non colligitur, prouocantes ſe ad duellum eſſe excommunicatos, niſi ſecutus ſit effectus: ſicut colligitur, ſocios eſſe excõmunicatos, nondum ſecuto effectu.

Nec valet tertium Peregrini argumentum deductum ex Bulla Clementis VIII. nam Clemens VIII, extendit excommunica-

nicationem ad plures caſus, ad quos non extenditur Decretum Tridentini, & Gregorij XIII. Ita Sanchez lib. 2. Summæ, cap.39. num.18. Comitolus lib.6.quæſt. 18. num.7.& 8. & præſertim quæſt. 13. num. 5. verſic Quartum, Filiucius tract. 15. cap. 5. q.5.num.106. Nec diſſentit à noſtra doctrina Graffius de Caſibus reſeruatis lib.1.cap. 7. num. 10. & 26. quamuis oppoſitum ſentiat Peregrinus in tractatu de duello quęſt. 4.num.5. & 7. in fine, & quæſt. 41. per totā quæſtionem, & præcipuè num. 2. Verſu, Primum probatur, & num. 4. Lucas Floronus in ſuo tractatu de duello cap 1 §.1. num.3. folio 63. cap.3.§.1. num.14. folio 47. vbi citat in ſuam ſententiam Vgolinum, & cap. 6. §.1. num.2. folio 84. vbi citat Cardinalē Tuſcum.

Hinc patet, hunc caſum non eſſe reſeruatum Religioſis per Bullā Clementis VIII. quæ incipit Sacra Congregatio; conſequenter Religioſos, alioſque facultatem habentes abſoluendi ab excommunicatione; excepta cauſa duelli iuxtà Decretum Tridentini, & Gregorij XIII. poſſe abſoluere in propoſito caſu.

PVNCTVM III.

De excommunicatione, quæ contrahitur cogendo fœminas ad Religionem, aut eas retrahendo.

1 *An ligetur excommunicatione, qui cogit fœminam, vt in monaſterium ingrediatur.*

2 *An retrahens fœminam, nè religionem ingrediatur, incurrat excommunicationem.*

3 *An incidat in excommunicationem, qui cogit fœminam ad faciendum votum religionis.*

4 *Quis poſſit abſoluere ab hac excommunicatione.*

TRia principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum cogens fœminas ad Religionem incurrat excommunicationē. Secundò, vtrum eam incurrat retrahendo. Tertiò, quis poſſit abſoluere ligatum huiuſmodi excommunicatione.

PRIMA PROPOSITIO.

1 IN Concilio Tridentino ſeſſ.25. cap.18. de Regularibus, conſtituta eſt pęna excommunicationis contra eos, qui cogunt fęminam aliquam ad ingrediendum Monaſterium, vel ad habitum Religionis ſuſcipiēdum, vel ad faciēdam profeſſionem. Immo hæc eadem pęna ibidem extenditur ad eos, qui dant conſilium, fauorem, vel auxilium cogentibus, aut ſuam auctoritatem interponunt, ſcientes repugnantiam mulieris, aut quouis modo ad hæc concurrunt, aſſiſtendo ex propoſito, vel cōſentiendo, vel ſuam auctoritatem interponendo, ſcientes fęminam coactè Religionem ingredi, vel habitū ſuſcipere, aut profiteri. Circa quod decretū.

Notandum eſt primò, illud non extendi ad eos, qui cogunt viros ad Religionem. Tū quia Tridentinum loquitur tantum de cogentibus fœminas. Tum quia cum excommunicatio ſit odioſa, non eſt extendenda à cogentibus fœminas ad cogentes viros. Ita Suarez loco citando num.8. Filiuc. trac. 14.cap.6. quæſito 5. num.89. Sanchez in opere morali lib.4. cap.4. num.3.

Secundò, non extendi ad eos, qui cogunt per metum leuem, & non cadentem in conſtantem virum. Ratio eſt tum quia cum iſta lex ſit pœnalis, ſtrictè intelligenda eſt de illo tātū metu, de quo habetur ratio in iure; in iure autem non habetur ratio metus leuis; ſed grauis, Lege. Nec timorē, ff. de eo, quod metus cauſa. Tum quia pęna cōſtituta contra eos, qui metum inferunt, incurritur tantum ob illum metum, qui ſufficit ad reuocāda ea, quæ fiunt per metum, vt ait Gloſſa, & Sanchez lib.4. Summæ, cap.4. nu.4. & alijs metus autem, qui ſufficit ad reuocanda geſta, eſt grauis, non leuis, vt dictū eſt de Matrim. quæſt.3 puncto 8. & de contractibus, quæſtione 1.

Tertiò, nō incurri excommunicationem, quando metus incutitur ad alium finem, quam ad Profeſſionem extorquendam, vt patet ex ratione Gloſſæ citatæ. Propterea, ſi fęmina conſtituatur per metum in Monaſterio, vt ibi educetur, donec ſit apta nuptuī non incurritur excommunicatio. Ita Rodriquez 1. parte cap.8. concl. 5. num. 10. licet oppoſitum ſentire videatur Suarez diſp. 13. ſect. 7. num.9. Filiucius num.89. Sanchez nu. 5. & 12. hic enim metus nō aduerſatur valori profeſſionis.

Quartò, excommunicationem non incur-

ri, quando metus iuſtè incutitur, aut quando adſunt præces importunæ ſine minis, vt patet ex dictis de reſtit. & de Matrim. & ex ratione Gloſſæ, nam huiuſmodi preces non inferunt vim, per ſe loquendo. Idem valet dum quis religionem ingredi ſuadet iniecto metu priuationis alicuius boni ad quod ſua ſponte aliàs non habet ius: non enim cenſetur grauē metũ incutere. Sanch. l. 4. cit. n. 6. & 7.

Quintò, conantes ingredi Religionem, vel habitum ſuſcipere, vel profiteri, non eſſe excommunicatos, fœmina non ingrediente Religionem, nam prædicta excommunicatio ſupponit effectum ſecutum, videlicet, vt fœmina ingreſſa ſit Religionem propter illam coactionem; hæc enim eſt differentia inter cogere, & conari quod cogere importat effectum; conari vero dicit actionem per ordinem ad coactionem.

Sextò præſtantes auxilium, vel auctoritatem, vel fauorem, nõ eſſe excommunicatos, niſi ſecutus ſit effectus niſi videlicet fœmina ingreſſa ſit Religionem; nam iſta excommunicatio principaliter fertur in cogente, & acceſſoriè fertur in dantes auxilium, &c. Sicut ergo excommunicatio non incurritur à cogentibus niſi ſecuto effectu; ita neque incurretur à dantibus auxilium, &c. ante ſecutum effectum; quando enim excommunicatio acceſſoriè fertur in dantes auxilium, ea non incurritur, niſi ſecuto effectu, ob quẽ principaliter fertur, vt benè afferit Rodriq. 2. parte cap. 8. concl 9. num. 10. Nauarrus libro 1. conſiliorum, conſilio 3. de ſent. excõicationis, Filiucius nu. 19. & 20. & alij, quos in ſimili ſupra retuli de cenſuris in genere.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 QVI quouis modo ſine iuſta cauſa impediũt voluntatem cuiuſcunque mulieris veli accipiendi, aut voti emittendi, ſunt excommunicati. Ita Trident. loco cit. Pro cuius rei intelligentia.

Notandum eſt primò, per acceptionem veli, aut emiſſionem voti intelligi Profeſſionem, quæ fit per ſuſceptionem veli, aut etiam ſine veli ſuſceptione cum tribus votis, vt benè ait Suarez tomo 5. de cenſuris d. 13. ſect. 7 nu. 9. Filiucius, & alij.

Secundò, hanc excommunicationem nõ incurri ab eo, qui ſolis precibus retrahit fœminam a Religione; quia non dicitur impedire voluntatem; cum fœmina ſpontè nolit Religionem ſuſcipere poſitis precibus. Secus dicendum eſt, ſi retrahat per dolum; dolus enim voluntarium aufert, requiritur tamen, vt effectus ſit ſecutus, vt dictum eſt in prima Propoſitione. Vide Suarez loco cit. nu 9. 10. 19. & 20.

Tertiò, hanc excommunicationem incurri ab eo, qui fœminã impedit, ne Monaſterium ingrediatur, & ne ſuſcipiat Nouitiatum, vt benè ait Suarez loco cit. Contra Sãchez loco cit. nu 15. nam qui impedit Nouitiatum, per ſe, & directè impedit etiam Profeſſionem, ad quam directè, & per ſe ordinatur Nouitiatus. Secus dicendum videtur de eo, qui impedit fœminam, ne votũ faciat ingrediendi Monaſterium, aut aſſumendi ſtatum Religioſum. Ratio eſt tum quia hic videtur ſolum remotè, & indirectè impedire Profeſſionem. Tum quia ſi Concilium Trident. intelligeretur de impediente votum ſimplex, apertius, & clarius locutum fuiſſet, vt ait Sanch. & Suarez locis cit. Filiucius tract. 14. ca. 6. q. 5. n. 99.

3 Dices, cogens ad faciendum votum ingrediendi Religionem ſubiacet huic excommunicationi, ergo etiam ſubiacet impediẽs votum ingrediendi emitti.

Reſpondeo negando non ſolum conſequentiam, verum etiam antecedens. Ratio eſt quia hæc non eſt propriè coactio ad Religionem; cum vouens ob huiuſmodi coactionẽ inualidè voueat, ſi coactio ſit coniũcta cum graui metu. Si verò coactio, ſeù metus ſit leuis, nõ dicitur propriè coactio, nec ob hanc coactionem incurritur excommunicatio, vt dictum eſt in prima propoſitione. Idem dicendum eſt, ſi votum ingrediendi Religionem fuit confirmatum iuramento; adhuc enim non dicitur coactio ad Religionem; cum diſpenſatio huius voti facilè poſſit ab Epiſcopo obtineri. Videte Suarez loco cit. ſect 5. Sanch. loco cit. num. 13. Nauar. cap. 27. nu. 125. & Rodriq. loco cit.

TERTIA PROPOSITIO.

4 QVilibet Confeſſarius approbatus ad Confeſſiones audiendas poteſt iure cõmuni abſoluere à prædicta excõicatione. Hęc Propoſitio patet ex dictis de abſolutione cenſurarũ in cõmuni. Ratio eſt quia Cẽſura nõ reſeruata poteſt iure communi per quemlibet Confeſſarium approbatum auferri, vt patet ex dictis loco cit.

Finit Secunda Diſputationis.

DISPVTATIO III.

DE SVSPENSIONE.

PRAESENTEM de Suſpenſione Diſputationem ſex Punctis perſoluemus. In primò, explicabimus quid, & quotuplex ſit ſuſpenſio, & quo modò differat à reliquis cenſuris, & pœnis. In ſecundò, agemus de ipſius effectibus. In tertiò, quamdiù duret ſuſpenſio, & vtrùm ſuſpenſus in vno loco remaneat vbique ſuſpenſus. In quartò, de violatione Suſpenſionis. In quintò, de caſibus, in quibus incurritur ſuſpenſio. In ſextò, deniquè de ipſius abſolutione, & ceſſatione.

PVNCTVM I.

Quid ſit ſuſpenſio, & quotuplex, & quomodo differat à reliquis cenſuris, & pęnis.

1 *Quid ſit ſuſpenſio.*
2 *Quotuplex ſit ſuſpenſio.*
3 *Quomodo ſuſpenſio differat à cæteris cenſuris, & pœnis.*
4 *An ſuſpenſio poſsit ad aliquod tempus ſuſpendi.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVſpenſio propriè accepta, eſt cenſura Eccleſiaſtica qua perſona Eccleſiaſtica impeditur, ne functiones exerceat ſui beneficij, vel officij, vel ordinis in totũ, vel in partem, in perpetuum, vel ad tempus. Ita Nauarrus cap. 27. num. 151. Vgolinus tab. 4. cap. 10. Henriquez lib. 13. cap. 31. num. 2. Valentia tomo 4 d. 7. q. 18. pun. 1. Savrus lib. 4. cap. 1. num. 13. Suarez, & Auila locis ſtatim citandis, Filiucius tract. 17. cap. 1. q. 2. Coninch diſp. 15. dub. 1.

Dicitur cẽſura loco generis; in hoc enim conuenit ſuſpenſio cum reliquis cenſuris.

Dicitur Eccleſiaſtica; vt diſtinguatur à prohibitionibus ſimilibus: & vt indicetur cauſa efficiens ſuſpenſionis; nam ſuſpenſio ferenda eſt à perſona Eccleſiaſtica, habente iuriſdictionem in foro externo; vndè ſi Parochus, vel Confeſſarius præcipiat pœnitenti, vt abſtineat à functione ſui ordinis, non dicitur propriè ſuſpendere; quia Parochus caret iuriſdictione in foro externo; conſequenter violans prohibitionem Confeſſarij non incurrit irregularitatem. Ita Nauar. Auila, Henriquez, Sayrus, Filiucius, Coninchus, & alij locis cit.

Dicitur qua perſona Eccleſiaſtica, ad oſtendendum ſubiectum huius cenſuræ; Suſpenſio enim propriè non cadit ſupra laicos, ſed ſupra Eccleſiaſticos, priuans illos aliquo exercitio ſpirituali.

Di-

Dicitur officij, vel beneficij, vel ordinis, ad oſtendendum effectum huius cenſuræ, de quo in ſequenti puncto.

Dicitur in totum, vel in partem, in perpetuum, vel ad tempus, vt aduerterem ſuſpenſionem habere latitudinem; nam aliquis aliquando ſuſpenditur ab omni officio, vel ab omnibus ordinibus; aliquando tantum ab aliqua parte; aliquando pro certo tempore, & aliquãdo in perpetuum.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 SVſpenſio multiplex eſt. Primò, alia eſt ab officio tantum, ſiuè officium ſit ordinis, ſiue iuriſdictionis alia eſt à beneficio tantum; ſiue beneficium ſit Canonicatus, ſiue dignitas, ſiue Epiſcopatus, ſiue aliud. Alia eſt ab officio, & beneficio ſimul. Rurſus ſuſpenſio ab officio alia eſt ab officio in totum, qua quis priuatur omni vſu ſui officij; alia eſt ab officio in partem, qualis eſt illa, qua quis ſuſpenditur ab audiendis Confeſſionibus; non verò ad adminiſtrandis cæteris Sacramentis, aut aliis, quæ proprium concernunt officium. Ita Nauar. loco cit. num. 1, 4. Rodriquez tomo 2. cap. 79. Syluester verbo Suſpenſio quæſito 1. Auila 3. parte, d. 1. dubio 3. Filiucius q. 2. Reginald. lib. 2. tract. 3. nu. 6. & ſeq. & alij communiter.

Secundò alia eſt ſuſpenſio pœnalis, alia medicinalis. Pœnalis fertur in pœnam, & vindictam delicti, vt accidit, quando quis ſuſpenditur ob peccatum merè præteritum hanc autem ſuſpenſionem nõ ferri per modum cenſuræ, ſed ſolius pœnæ, patet ex dictis cum Suarez, & Filiucius. Medicinalis eſt illa, qua intenditur emendacio, & bonum delinquentis, & hæc eſt propriè cenſura.

Tertiò alia eſt temporalis, alia perpetua. Temporalis eſt illa, quæ fertur cum limitatione termini, ſeù temporis. Perpetua eſt illa, quæ ſimpliciter fertur abſque limitatione temporis.

Quartò, alia eſt à iure, alia ab homine, vt patet ex dictis de Cenſuris in communi.

Aliqui Doctores alias afferunt diſtinctiones, vt videlicet alia ſit maior, alia minor; ſed hæc diuiſio non admittitur communiter à DD. eo quod nullo iure ſufficienter probetur; niſi fortè dicamus cum Filiucio num 6 & Suarez, illam eſſe maiorem ſuſpenſionem, quæ ſuſpendit ab omnibus, vt ab officio, & beneficio ſimul. Minorem verò, quæ fertur ſolùm ad aliquem particularem effectum.

TERTIA PROPOSITIO.

3 CErtum eſt, ſuſpenſionem differre à cæteris cenſuris, & pœnis.

Primò differt ab excommunicatione minori; quia minor excommunicatio priuat ſolum paſſiua receptione Sacramentorum ſuſpenſio vero priuat actiua, & plures alios habere ffectus, quam habet minor excommunicatio, vt patebit ex dicendis.

Secundò, differt ab interdicto, quod ſuſpenſio non inducit priuationem tantarum rerum, ſicut inducit interdictum, vt patebit ex dicendis.

Tertiò, diſtinguitur à minori excommunicatione. Tum quia maior excommunicatio plures parit effectus, quam pariat ſuſpẽſio; maior enim excommunicatio includit ſuſpenſionem, & aliorum bonorum inducit priuationem. Tum quia excommunicatio priuat actionibus, quatenus ſunt quædam communicatio; ſuſpenſio verò illis priuat, quatenus eſt quædam functio officij, vel beneficij. Tum quia Epiſcopus ferens excommunicationem non poteſt illam limitare ad aliquem ſolum ipſius excommunicationis effectum propterea non poteſt aliquem excommunicare priuando illum tantummodo communibus Eccleſiæ ſuffragijs, conceſſa communicatione cum fidelibus. Ratio iſtius differentiæ eſt, quia excõicatio habet ſuos effectus determinatos à iure, quos nõ põt Epiſcopus limitare, & coarctare; cũ ipſe non poſſit in iure communi diſpenſare, vt ex dictis de Legibus manifeſtè liquet; ferens vero ſuſpenſionem poteſt illam ad aliquem particularem effectum limitare, vt patet ex vſu, & ex iuris permiſſione.

Ex quo ſequitur diligenter attendenda eſſe verba, quibus fertur ſuſpenſio, vt cognoſcatur, quonam vſu priuet, & vtrum priuet in totum, an in partem.

Allatis differentijs, & diſtinctionibus inter excommunicationem, & ſuſpenſionem aliqui DD. hanc adiungunt, quod inferior Papa nõ poteſt ſuſpendere effectus excommunicationis; non enim poteſt concedere, vt excommunicatus celebret abſque peccato, vel irregularitate; poteſt vero ſuſpendere effectus ſuſpenſionis, aut interdicti, tam localis, quam perſonalis. Ita Henriquez libro 13. cap. 47. num. 1. Couar. cap. Alma ma

ter par. 2. §. 2. Nauar. cap. 27. nu. 165. Sayrus lib. 4. cap. 10. & alii Contra Vgolinum, tab. 1. cap. 9. §. 11. num. 9. & alios.

4 Ex quo patet, Iudicem, vel Epiſcopum, qui tulit cenſuram ſuſpenſionis, vel interdicti, poſſe ex iuſta cauſa illam ſuſpendere ad tempus, & concedere celebranti, vt tunc temporis non incurrat irregularitatem. Ratio eſt tum quia cenſura non ligat vltra intentionem iudicis, cap. Veniens 2. de teſtibus. Tum quia videtur hoc à iure conceſſum, ca. Dilectis de appellationibus. Tum quia ita videtur vſu receptum, & praxi comprobatum.

Obijcies, inferior non poteſt ſuſpendere effectus cenſuræ, qui ſunt à iure communi; non enim poteſt in iure communi diſpenſare.

Reſpondeo, inferiorem Summo Pontifice poſſe in hoc caſu diſpenſare in iure communi, & ſuſpendere effectus cenſuræ, ita iure ſibi permittente. Vel dic cum alijs DD. Iudicem inferiorem non diſpenſare in iure communi, nec ita ſuſpendere effectus cenſuræ, vt ipſa cenſura perſeueret, ſed tolli cenſuram ad reincidentiam. Ita Sayrus loco citato num. 12. Tabiena v. Interd. 1. num. 1. & alii communiter.

Quartò, ſuſpenſio differt ab irregularitate, quod irregularitas priuat ſuſceptione ordinis, vt ordo eſt; ſuſpēſio verò priuat exercitio ordinis, vel beneficij, ſeu poteſtatis Eccleſiæ, vt eſt quædam functio.

Quintò differt à degradatione, & depoſitione, quod per degradationem, vel depoſitionem inducitur priuatio vniuerſali beneficij, & officii, ſine ſpe reconciliationis, cum ſolemni quadam cæremonia, quod nō accidit in ſuſpenſione. Ita cōmuniter DD.

PVNCTVM II.

De effectibus ſuſpenſionis.

1 *Quinam ſint effectus ſuſpenſionis abſolutè lata,*
2 *Quinam ſint effectus ſuſpenſionis lata cum reſtrictione.*
3 *Ad qua extendatur ſuſpenſio à Pontificalibus.*
4 *Quomodò intelligatur ſuſpenſio ab Ordine.*
5 *An ſuſpenſus ab Ordine ſit ſuſpenſus, a beneficio, & eius fructibus.*
6 *An ſuſpenſus ab Ordine ſit ſuſpenſus a tonſura.*
7 *An ſuſpenſus ab Ordine inferiori ſit etiam ſuſpenſus à ſuperiore & è contra.*
8 *An ſuſpenſus ab Ordine cenſeatur ſuſpenſus ab omni ordine.*
9 *Quomodò intelligatur ſuſpenſio ab officio.*
10 *An ſuſpenſus ab officio intelligatur ſuſpenſus a beneficio.*
11 *An collatio beneficij facta ſuſpenſo ab officio valida ſit.*
12 *Quomodo intelligatur ſuſpenſio a beneficio.*
13 *An ſuſpenſus a beneficio teneatur perſoluere onera beneficij.*
14 *Cuius ſint fructus beneficij pro tempore ſuſpenſionis beneficiarij.*
15 *An ſuſpenſus ab officio poſſit Sacramenta adminiſtrare.*
16 *Quomodo obliget ſuſpenſio a Diuinis Officijs.*
17 *An iniuſtè ſuſpenſus poſſit recipere diſtributiones.*
18 *Quomodo intelligatur ſuſpenſio adminiſtrationis Eccleſiæ.*
19 *Quomodò obliget ſuſpenſio a perceptione Sacramentorum.*

EXplicandum nobis eſt in hoc Puncto, quos effectus pariat ſuſpenſio lata abſolutè, aut cum determinatione ad aliquem effectum.

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVſpenſio lata abſolutè abſque limitatione expreſſa, vel tacita ſuſpendit abſolutè ab omnibus, ideſt ab officio, & beneficio. Ratio eſt quia verba accipienda. Sunt, prout ſonant, & cum ſint generalia, generaliter accipienda ſunt. Ita Syluester verbo Suſpenſio, quæſito 5. Toletus lib. 1. cap. 43. regula ſexta, Auila de ſuſpenſione dub. 1. concluſ. 2. Sayrus, lib. 4. can. 4. num. 3. Coninch. num. Vgolin. tab. 4. cā. 14. Filiucius tract. 13. q. 5. Suarez d. 25. ſect. 7. & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 SVſpenſio lata cum expreſſione alicuius effectus particularis extenditur ad illum effectum, & ad ea, quæ ſunt illi adnexa. Ita Nauar. cap. 27. num. 160. Sayrus cap. 5. num. 27. Henriquez lib 3. cap 32. nu. 1. Vgolinus, tab. 4. cap 6. §. 4. Suarez ſect. 5. Coninch. nu. 8. & alii DD. cit. Ratio eſt quia cēſura efficit, quod ſignificat, nec aliter operatur,

ratur,quam, ſignificet ; ſi ergo ſignificat effectum aliquem particularem , ad illũ duntaxat extenditur , & non ad alias actiones, quæ non ſunt illi adnexæ , ſeu quæ non ſunt in eodem ordine actionum ; propterea ſuſpenſus à celebratione poteſt reliqua Sacerdotis onera præſtare.Ita Vgoli 1.loc.citato, Sayrus,cap 3,num.15.& alij .

3 Ex dictis ſequitur primò,Epiſcopum ſuſpenſum tantum à Pontificalibus, vel ab ordine Pontificali, intelligi ſolum ſuſpenſum ab ijs , quæ concernunt vſum ordinis Epiſcopatus, qualia ſunt confirmare , Ordines conferre, conſecrare Eccleſias, &c. Non verò intelligitur ſuſpenſus ab ijs,quæ pertinẽt ad iuriſdictionem , cuiuſmodi ſunt excommunicare, conferre beneficia; ſicut neq; intelligitur ſuſpenſus à celebratione Miſſæ, &c vt habetur cap.Tranſmiſſam de electione . Ita communiter DD. nam celebratio non videtur propriè ad Pontificalia pertinere,cũ etiam alius Sacerdos,qui Pontificalia nequit exercere,poſſit Miſsã celebrare.

Ob eadem rationem non poteſt baptizare,confeſſiones audire, & ſimilia exercere , quæ fieri poſſit ſine Pontificalibus .

Obſerua nomine Pontificalium intelligi inſignia Pontificalia,vt vſum Mitræ,Baculi, & pallij,conſequenter ſuſpenſum à Pontificalibus cenſeri etiam ſecundario ſuſpẽſum ab actibus Ordinis Epiſcopalis dum ad hos actus exercendos vſum Pontificalium Eccleſia præſcribit. Vide præcit.DD.

4 Secundò infertur, ſuſpenſum ab Ordine non eſſe eo ipſo ſuſpenſum à iuriſdictione; conſequenter ſuſpenſus ab ordine poteſt actus iuriſdictionis exercere , quia ordo nõ eſt neceſſario adnexus iuriſdictioni; ſed eſt quid ab eo diſtinctum,vt patet in eo,qui electus eſt, & confirmatus in Epiſcopum, quẽ conſtat poſſe ante conſecrationem exercere iuriſdictionem excommunicando , vel abſoluendo ab excommunicatione, aut eligendo Confeſſarios , &c. per confirmationem enim accepit iuriſdictionem; Verum tamẽ eſt non poſſe ordines conferre;quia nondũ eſt conſecratus , nec ordinatus; Epiſcopus ; ſignum igitur eſt,ordinem non eſſe neceſſarius iuriſdictioni,ſed hęc duo eſſe diſtincta. Ita Nauar. num.160. Auila 3. parte diſp.2. dub.1.Suarez d.26.ſect.4.Filiucius tract.17. cap.2.quæſito 4.num.24.Caietanus,Vgolinus,& Sayrus locis citatis, Contra Toletũ, Abbatem,Syluestr.& alios .

5 Tertiò infertur,ſuſpenſum ab ordine nõ videri ſuſpenſum à beneficio,vel eius fructibus;quia beneficium non fundatur in ordine;ſed in prima tonſura. Ita Sayrus, cap.3. num.21.Contra Tabienam,verbo Suſpenſio num.4. & alios Ego tamen exiſtimo eſſe indirectè ſuſpenſum à fructibus,quatenus per ſuſpenſionem impeditur , nè munus ſuum præſtet ; nam qui munus ſuum per ſe , vel ſaltem per alium non præſtat , non poteſt fructus beneficii percipere , vt ſæpius dictũ eſt , cum communi DD. ſententia , & patebit ex dicendis,num.10.

4 Quartò infertur ſuſpenſum collatione ordinum non intelligi ſuſpenſum à collatione prima tonſura. Tum quia nomine ordinis non venit prima tonſura in rigore loquendo; quamuis aliquando tonſura appelletur ordo,vt dicam de irregularitate. Tum quia ſicut ſuſpenſus à collatione primę tõſuræ non eſt ſuſpenſus à collatione ordinũ ex ca. vlt. de tempor. ordin. ita neq; è contra.

7 Quintò infertur ſuſpenſum ab ordine inferiori cenſeri ſuſpenſum à ſuperiori ; niſi ſuſpenſio expreſſis verbis reſtringatur ad inferiorem tantum ordinem . Ratio eſt tum quia,cui nõ licet, quod minus , nec ei licere debet,quod maius Argumento, cap.Cum illorum , de ſententia excommunicationis. Hoc tamen intelligitur , quando maius habet connexionem cum minori. Tum quia ſuperior ordo eſt adnexus inferiori , & ſupponit Inferiorem, tanquam fundamentum. Qui verò eſt ſuſpenſus à ſuperiori non cenſetur ſuſpenſus ab inferiori ; quia inferior non fundatur in ſuperiori. Quocirca ſuſpenſus à ſuperiori ordine poteſt exercere actus inferiorum ordinum ; ſicut ſuſpenſus à Sacerdotio poteſt ex officio canere Epiſtolã , vel Euangelium ; & ſuſpenſus à collatione maiorum Ordinum poteſt conferre minores ; ſuſpenſus verò à collatione minorum non poteſt conferre maiores. Ita communiter DD. Toletus lib.1. cap.43 Reginald. lib.32.num.25.Sayrus cap.2.num.12 Vgolinus, tab.4. cap.6. §.6. Henriquez libro 13. cap.32.num.12.Syluester, & alii, apud Sayrum cap.3.num.3.& 12 Contrarium in hac parte ſuſtinet Coninchus num.10.Filiucius num 25.& 29.& Suarez ſect.4. num.11. magna cum probabilitate afferentes ſuſpenſũ à collatione alicuius ordinis determinati non eſſe ſuſpenſum à collatione aliorum , quamuis ſuperiores ſint. argumento. Cap. vlt. de tempor. ordinat. ex quo cap. colligitur Epiſcopum ſuſpẽſum à collatione primæ tonſuræ non ob id cenſeri ſuſpenſum à collatione aliorum, ordinum . Verum ad

hunc textum reſponderi poſſet primò, eſſe deciſionem particularem in collatione primæ tonſuræ, quæ in rigore loquendo non eſt ordo. Secundò, doctrinam communem Doctorem intelligi poſſe niſi ſuſpenſio expreſsè fiat à collatione alicuius ordinis tantum particularis.

An autem irregularis poſſit primam tonſuram capere, conſtabit ex dicendis de irregularitate.

8 Sextò infertur ſuſpenſum ab ordine abſque alia moderatione, intelligi ſuſpēſum à quolibet ordine; quia nomen, ordo, abſolutè prolatum dicitur de quolibet Ordine.

9 Septimò, ſuſpenſum abſolutè ab officio nulla addita limitatione intelligi ſuſpēſum ab officio non tantum ordinis; ſed etiam iuriſdictionis, ideſt à poteſtate Eccleſiaſtica, quæ illi competit ratione ordinis, vel iuriſdictionis. Ita cōmuniter DD. contra Gloſſam, apud Suarez diſp. 26. ſect. 1. & apud Filiucium tract. 17. cap. 2. quæſito 1. num. 15. Ratio eſt quia vſus ordinis, & iuriſdictionis competit ratione officii abſolutè prolati; ſuſpenſus ergo ab officio intelligitur ſuſpenſus non tantum ab officio ordinis; ſed etiā iuriſdictionis: propterea ſuſpenſus hoc modo non poteſt celebrare, excommunicare beneficia conferre, aut Sacramenta alijs adminiſtrare. Immo neque poteſt ordines recipere ſecundum multos DD. quia ordo ſumitur ad exercendas actiones ordinis, quæ non poſſunt exerceri ab eo, qui eſt ſuſpenſus ab officio. Sed de hoc infra in corrollario 10.

10 Octauò infertur, ſuſpensū ſimpliciter ab officio non intelligi ſuſpenſum à beneficio, ſeu fructibus beneficij. Ita Suarez diſp. 26. ſect. 3 num. 4. Nauar. cap. 27. num. 160. Vgolinus cap. 6. §. 3. Henriquez ca. 32. num. 3. Sayrus cap. 5. num. 16. Filiucius num. 10. Reginald. num. 10. Coninch. num. 6. quidquid alij dicant. Ratio eſt tum quia pœnæ non ſunt ampliandæ, niſi ratio aliter ſuadeat. Tum quia aliquando fertur ſuſpenſio ab officio, aliquando ab officio, & beneficio ſimul: ergo quando fertur tantum ab officio non intelligitur ſuſpenſio lata à beneficio; quando enim fertur ab officio, & beneficio ſimul debet aliquid amplius importare, quam importet, quando fertur tantū ab officio. Verum tamen eſt ſuſpenſum ab officio debere per alium ſupplere onera ſui beneficij, quæ per ſe non poteſt exercere; alioquin non poteſt fructus beneficij percipere; beneficium enim datur propter officium, vt benè ait Henriquez lib. 15. cap. 32. num. 3. Reginaldus lib. 32. num. 10. tract. 2. Filiucius n. 21. & 41. Suar. d. 27. ſec. 1. & alij.

Aduertunt tamen aliqui DD. Suſpenſum à beneficio exercentem officium ſuum poſſe moderatam quantitatem fructuum percipere, qualis quantitas iudicio prudētis viri daretur alteri ſubſtituto inſeruienti beneficio. Immo ſi ſit pauper, nec ſeruiat Eccleſiæ per ſe vel per alium videtur poſſe eos fructus percipere, qui ſunt neceſſarij ad moderatam ſui ſuſtentationem, ne cum dedecore ſtatus Clericalis quærat ſibi ſtipem mēdicando. Ita Auila loco citato concluſ. 3. ad finem, Vgol. tab. 4. cap. 8. §. 2. & alij apud Sayr. lib. 4. cap. 6. n. 12 & apud Coninch. nu. 12. non enim videtur decens, vt cogatur mēdicare cum opprobrio ſtatus Clericalis. Sed de hac re alibi præſertim infra degradat.

11 Quæres, vtrum collatio beneficij facta ſuſpenſo ab officio ſit valida.

Reſpondeo hoc quæſitum ſolutum fuiſſe in tractactu de beneficijs Puncto 4. vbi cum Auila concl. 13. circa finem, Leſſio, Nauarro, Rota, Garzia, Emmanuele Sà, & Gloſſa apud Sayrum, cōtra Suarez d. 26. ſect. 3. nu. 3 & d. 27. ſect. 1. n. 28. Filiuc. n. 21. Coninch. nu. 7. & 14. oſtendi eſſe inualidam, vt à ſimili patebit ex dicendis de irregularitate.

12 Nono, infertur, ſuſpenſum à beneficio intelligi ſuſpenſum tantum à fructibus beneficii; non autem ab officio, quod illi competit, etiam ratione beneficii; propterea ſuſpenſus à beneficio nō priuatur vſu, & exercitio rerum ſpiritualium, vel temporalium: conſequenter poteſt beneficia conferre. Ita Sayrus cap. 6. num. 3. Vgolin. tab 4. cap. 8. §. 6. Tabiena verbo ſuſpenſio, num. 4 Suarez diſp. 27. ſect. 1. num. 2. Auila diſp. 2. dub. 1. cōtra Henriquez lib 13. cap. 32. num. 3. Nauar. nu. 160. Filiucium nu. 37. Coninch. ex parte numero 11.

13 Ex quo ſit, vt ſuſpenſus à beneficio teneatur adhuc perſoluere onera beneficij.

14 Si quæras, cui applicandi ſint fructus beneficii pro tempore, quo aliquis permanet ſuſpenſus à beneficio.

Reſpondeo, fructus beneficii conuertendos eſſe in vtilitatem Eccleſiæ; diſtributiones vero pro eo tempore, quo Clericus eas non lucrantur, tradendas eſſe aliis Clericis, qui interſunt Diuinis Officiis, cap. Si quis deinceps 17. q. 4. Ita Sayrus, cap. 6. num. 16. & patet ex dictis de horis Canonicis.

Dixi à fructibus beneficii, quia à fructibus patrimonii ſibi in titulum aſſignati non eſt ſuſpenſus, ex Sayro, cap. 6. num. 15. Vgolin. tab. 4. cap. 8. § 7. nam bona patrimonialia, non ſunt beneficium Eccleſiaſticum, licet ſuccedant in locum beneficii, nec poſſint ad arbitrium alienari.

Dixi tantum à fructibus beneficii; quia ſuſpenſus à beneficio poteſt percipere diſtributiones, quæ dantur iis, qui interſunt Diuinis Officiis, modo re ipſa interſit Diuinis Officiis, nec diſtributiones dentur intuitu beneficii, ex Sayro cap 6 num. 11 Comincho n. 13. Suarez num 30 Filiucio num. 44 cuiuſmodi ſunt illæ, quæ dicuntur anniuerſaria, vel ſtipendia miſſarum, nec ſunt diſtributiones proprie dictæ: hæc enim videntur diſtincta, fructus beneficij, & diſtributiones, quæ non dantur ratione beneficii; Suſpenſus autem à beneficio intelligitur ſuſpenſus ab omnibus fructibus competentibus ratione beneficii. Vide quæ diximus de horis Canonicis d. 2. quæſt. 3. & ſeqq.

An verò idem ſentiendum ſit de penſione, non leuis difficultas eſt, Filiucius enim num. 42. Suarez d. 27. ſect 1 num. 15. & alii putant huiuſmodi ſuſpenſionem priuare etiã fructibus penſionis collatæ titulo Clericali, quia hæc nihil aliud eſt, quam ius percipiendi fructus ex bonis beneficii. Sed de hac re alibi. Vide Suarez loco cit. vbi de his plura.

15 Decimò, infertur ſuſpenſum ab officio non poſſe Sacramenta adminiſtrare; alioquin exerceret officium, & iuriſdictionem contra prohibitionem: poteſt verò Sacramenta recipere; quia receptio Sacramenti non eſt actus officij, & iuriſdictionis.

Ob eandem rationem recipere poteſt indulgentias, & ſepeliri in loco ſacro. Vide Suarez ſect. 3. Filiucium nu. 22. & alios præfatos Doctores.

Excipitur à DD. ſuſceptio ordinis, quia ordines recipiuntur, vt functiones exerceantur: quibus autem vetitum eſt functiones ordinum exercere, videtur etiam vetitum recipere ordines; nam prohibitio vſu alicuius, cenſetur etiam prohibitum id, per quod ad illud peruenitur, Argumento ca. Si celebrat de Clerico excommunicato miniſtrante, & prohibito conſequenter cenſetur etiam prohibitum antecedens. Ita Sayrus num. 23. Vgolinus cap. 5. §. 3. Filiucius num. 21. & 22. & alij.

Sed mihi non placet hæc exceptio, tum quia verſamur in materia pęnali, & odioſa, quę non eſt extendenda; ſed potius reſtringenda. Tum quia receptio Sacrorum ordinum non eſt actus officij, & iuriſdictionis; ergo ſuſpenſus ab officio non videtur peccare recipiendo ordines, niſi fortè habeat intẽtionem exercendi illos tempore ſuſpenſionis; ſecus ſi habeat intentionem illos exercendi tantum ſublata ſuſpenſione.

16 Vndecimò infertur, ſuſpenſum à Diuinis Officijs non poſſe Diuina Officia perſoluere ex officio.

Dixi ex officio, quia poteſt illa perſoluere tanquam merus laicus, modò à laico perſolui poſſint. Quocirca poteſt in Choro canere, non tanquam hebdomadarius, ſed tanquam laicus; conſequenter videtur poſſe percipere fructus, qui dantur præſentibus Diuinis Officijs, vt ait Auila loco citato dub. 1. concl. 6. cum Henriquez loco citato, Filiucius ex parte num. 2. Sed mihi probabilius videtur non poſſe intereſſe Choro, vt percipiat diſtributiones; nam diſtributiones conferuntur canentibus in Choro ex officio. Ita ſentire videtur Nauarrus num. 116. Filiucius num. 21. Sayrus ex parte cap. 4. num. 10. Præterea ſuſpenſus à Diuinis Officijs poteſt Miſſam audire, aut cantare Epiſtolam in Choro abſque veſtibus, ex Henriquez, Nauarro, Auila locis citatis, contra Sylueſtr. & alios, quos refert Sayrus cap. 5. nu. 26. Rurſus beneficiarius ſuſpenſus tenetur horas priuatim recitare; alioquin non percipiet fructus ad ratam officij omiſſi, iuxta dicta de horis Canonicis, & dicenda de interdicto.

17 Vtrum verò, iniuſtè ſuſpenſus ab officio recipere debeat diſtributiones, quas interim nõ recipit ob iniuſtam Suſpenſionem.

Reſpondetur, eas poſſe recipere, ſaltem ſi ante ſuſpenſionem conſueuerat frequentare Chorum. Ratio eſt quia non debet pęnã pati, & priuari diſtributionibus abſque ſua culpa; cum abſque ſua culpa non interfuerit Diuinis Officijs, ſed ob culpam Iudicis iniuſtè ſuſpendentis, par non eſt, vt ipſe priuetur diſtributionibus, ſaltem ſi antea conſueuerat frequentare Chorum. Ita Felinus in cap. Apoſtolicæ de exceptionibus num. 13. Sayrus lib. 4. cap. 6. num 18. & alij communiter, quos in ſimili ſupra retuli, de excõmunicatione, & ex profeſſo in tract. de Horis Canonicis diſp. 2.

18 Duodecimo infertur ſuſpenſionem ab adminiſtratione Eccleſiæ in temporalibus, & ſpiritualibus prohibere adminiſtrationẽ temporalem, & ſpiritualem; nõ verò ſuſpendere ab ordine.

Ex quo fit, vt Sacerdos ita ſuſpenſus, non fiat irregularis celebrando Miſſam; nam irregularitas incurritur, quando violatur ſuſpenſio ab Ordine per exercitium ordinis, non verò quando violatur ſuſpenſio ab adminiſtratione, ac iuriſdictione. Ita Syluester. v. Suſpenſio quæſito 5. Sayrus, ca. 7. num. 6. Henriquez, lib. 13. cap. 32. num. 4. Filiucius nu. 23. & alij. Peccabit tamen præfatus Sacerdo conferendo beneficio, vel adminiſtrando Sacramenta, quia hęc eſt actio pertinēs ad iuriſdictionem, ſeu adminiſtrationem ſpiritualem.

Item peccabit agendo in iudicio ſuper rebus ad Eccleſiam pertinentibus, aut alia ratione de illis diſponendo non ſolum in iudicio, verum etiam extra iudicium.

19 Decimotertiò infertur, ſuſpenſum à perceptione Sacramentorum non poſſe Sacramenta recipere abſque graui peccato; facit enim cōtra prohibitionem in re graui; nihilominus percipiendo Sacramenta non fit irregularis: quia irregularitas incurritur per aliquod exercitium ordinis prohibitum per cenſuram. Ita Nauar. num. 163. Sayrus lib. 4. cap. 7. nu. 8. & alii.

PVNCTVM III.

Quandiù duret Suſpenſio, & vtrùm ſuſpenſus ab officio in aliquo loco remaneat vbique ſuſpenſus.

1 *Quandiù duret ſuſpenſio.*
2 *Quomodo obliget ſuſpenſio lata per menſē, inchoato iam menſe.*
3 *Quot diebus ſeruanda ſit ſuſpenſio lata per annum.*
4 *Quomodo obliget ſuſpenſio lata per annum, in quem incidit biſſextus.*
5 *Quomodo obliget ſuſpenſio latam per menſem Februarij, in quem cadit biſſextus.*
6 *An ſuſpenſus in vno loco ſit vbique ſuſpenſus.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVſpenſio lata cum temporis determinatione durat intra tempus determinatum, & eo tempore elapſo ceſſat. Ita Suarez d. 26 ſect. j, num. 13. & d. 27. ſect. 1. num. 23. Filiucius cap. 3. q. 7. num. 3. Reginald. lib. 2. tract. 2. num. 42. Coninch. diſp. 15. dubio 2. numero 16. & alii communiter, quàmobrem, qui ſuſpenditur ab officio per menſem, non poteſt intra ſpatium menſis officium exercere, incipiendo ab eodem die, quo lata eſt ſuſpenſio; nam ſuſpenſio eſt cenſura Eccleſiaſtica, quæ ſecum trahit executionem, & afficit incontinenti, cap. Paſtoralis. §. Verum. De appellationibus, ita Vgolin. tab. 4. cap. 15. §. 3. Sayrus, cap. 8. nu. 2. & alii.

Neque obſtat, quòd dies termini non cōputetur in termino, Argumento cap. 2. de reſtitutione ſpoliatorum; nam ille textus intelligitur de ijs, quæ non trahnnt ſtatim executionem. Si vero feratur ſuſpenſio ſine temporis determinatione durat, donec auferatur per ſuperiorem, vel donec ſuperior voluerit. Ratio eſt quia cum abſolutè feratur, non eſt cur nos illam reſtringamus ad aliquod particulare tempus. Quando dubitatur an ſuſpenſio ſit perpetua, vel temporalis præſumenda eſt temporalis; quia pœnæ reſtringendæ ſunt. Cenſetur tamen perpetua, quoties expreſsè non apponitur terminus, vt ſupra dictum eſt. Quandiù verò duret cenſura lata ſub hac forma, ad meum beneplacitum, vel ad meam reuocationem, patet ex dictis de Priuilegijs, Puncto 1.

2 Si quæras quot diebus ſeruanda ſit ſuſpenſio ab eo, qui, inchoato iam menſe commiſit delictum, propter quod lata eſt ſuſpēſio per menſem.

Reſpondetur, iuxta communiorem ſententiam, incipiendum eſſe ab eo die, in quo lata eſt, vel contracta ſuſpenſio vſque ad eundem diem ſequentis menſis; quare, qui contraxit ſuſpenſionem die tertio Menſis, remanet Suſpenſus vſque ad tertium diem completum ſequentis Menſis, ſiue primus Menſis conſtet triginta diebus, ſiue 28. ſiue triginta; & vno. Vnde quota die menſis cœpit, tota die ſequentis finitur, Argumento Legis, qua ætate de Teſtamentis. Ità plures DD. quos citat, & ſequitur Vgolinus loco cit. §. 3. verſus finem; addit Vgolin. §. 5. poſtremum diem debere eſſe completum; tempus enim debet eſſe completū, vt patet ex cap. §. qui verò; & cap. Cupientes, §. Cæterum de electione in ſexto; quāuis in aliquibus alijs ſufficiat vltimam diē inchoatam eſſe, vt patet ex dictis de ætate ad matrimonium, & ſponſalia, & in aliquibus alijs ſufficiat tempus moraliter cōpletum, vt dictum eſt de matrim. q. j. pun. 4.

3. Hinc

Digitized by Google

3 Hinc patet, quid dicendum ſit de computatione annorum, quibus lata eſt ſuſpenſio; cum enim annus conſtet trecentis ſexaginta quinque diebus, ſeruanda eſt ſuſpenſio totidem diebus ab eo, qui contraxit ſuſpenſionem per annum.

4 Vnica ſupereſt difficultas, vtrum ſuſpẽſus per annum, in quem incidit biſſextus; teneatur ſeruare ſuſpenſionem trecentis ſexaginta ſex diebus, cum tot diebus conſtet annum biſſextilis.

Reſpondetur negatiuè, iuxta communiorem ſententiam. Ratio eſt tum quia ſeruans ſuſpenſionem 365. diebus dicitur ſeruaſſe ſuſpenſionem per annum. Tum quia verſamur in materia pœnali, quæ odioſa eſt, conſequenter coarctanda, capit. In pœnis de regulis iuris in 6. Quare iure optimo in materia odioſa dies biſſextilis reijcitur, L. cum hæres. §. Sticus ſi hæredi, ff. de Statu liberorum.

5 Hinc ſequitur, eum, qui ſuſpenſus eſt per menſem Februarij, elapſis viginti octo diebus liberum eſſe à ſuſpenſione, quamuis adhuc ſuperſit dies biſſextilis. Ita Henriquez lib. 10. cap. 19. & lib. 13. cap. 35. num. 0. Sylueſter verbo ætas, q 3. & verbo Religio 5. q. 19. Martinus Fornarius de Sacramento Ordinis, cap 3. num. 4. Sayrus ca. 8. num. 12. Vaſquez de beneficiis capit. 3. §. 2 ad finem num. 26. & plures alij. quos citat & ſequitur Vgolin. loco cit. §. 1. ad finem. Contra Bartolum.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 SVſpenſus ab officio ab aliquo ſuperiore, eſt vbique ſuſpenſus, conſequẽter non poteſt alibi exercere officium, modo ſuſpenſio lata ſit abſque loci determinatione. Ita Suarez d. 26. ſect. 1. num. 11. Filiucius tract. 17. cap. 2. q. 2. & alij communiter. Ratio eſt quia ſuſpenſio eſt cenſura, quæ ſequitur ſuſpenſum vbicunque ſit; non enim ſuſpenſio conſideranda eſt; vt pura prohibitio, vel præceptum; ſed vt inhabilitas, inſtituta ab Eccleſia, qua ſuſpenſus ſit inhabilis vbicunque ſit.

Quòd dictum eſt de ſuſpenſione ab officio, idem iuxta Vgolinum tab. 4. cap. 8. §. 5. Suarez d. 27. ſect. 1. num. 17. Filiucius cap. 3. q. 6. dici poteſt de ſuſpenſione ſimpliciter à beneficio. Vnde ſi aliquis ab Epiſcopo ſuſpendatur à beneficio abſque loci determinatione intelligitur etiam ſuſpẽſus à beneficijs, quæ alibi poſſidet; cũ enim ſit ſubditus illi Epiſcopo; poteſt hoc modò ab eo ſuſpendi; nam ita ſuſpenſio non fertur in beneficium alibi exiſtens, ſed in hanc perſonam exiſtentem in hoc Territorio huius Epiſcopi; quamuis non deſint Auctores contrarium ſentientes apud Sayrum c. 6. num. 21. Immò Suarez num 22. aſſerit vſu receptum eſſe ſecundum aliquos, vt huiuſmodi ſuſpenſio non extendatur ad beneficia alibi exiſtentia, niſi expreſsè in ſententia habeantur verba ſignificantia ſuſpenſionem beneficij alibi exiſtentis.

Eandem ſententiam probabilem vocat Filiucius num. 47.

PVNCTVM IV.

De violatione Suſpenſionis.

1 *An ſuſpenſus grauiter peccet violando ſuſpenſionem.*
2 *An ſuſpenſus poſſit aliquando licitè adminiſtrare Sacramenta.*
3 *An peccet communicans cum ſuſpenſo.*
4 *An ſuſpenſus fiat irregularis exercendo ordines, à quibus eſt ſuſpenſus.*
5 *An ſuſpenſus fiat irregularis violando ſuſpenſionem.*
6 *An incurratur irregularitas ob violationẽ ſuſpenſionis latæ cum reſtrictione.*
7 *An geſta per ſuſpenſum valida ſint.*
8 *An valida ſit abſolutio data à ſuſpenſo.*

QVæremus in hoc Puncto. Primò, vtrũ ſuſpenſus peccet exercendo actus à quibus eſt ſuſpenſus. Secundò, vtrùm peccet cooperans. Tertiò, quam pœnam incurrat ſuſpenſus exercendo actus ſibi prohibitos. Quartò, vtrùm illius acta ſint valida.

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVſpenſus peccat mortaliter ex ſuo genere, exercendo actum, à quo eſt ſuſpenſus. Ita communiter DD. Nauarr. num. 163. Henriquez, cap. 33. num. 1. Sayrus, cap. 11. num. 8. Auila diſp. 2. dub. 2. Suarez, d. 27. ſect. 2. Filiucius tract 17. cap. 10. Reginald. lib. 31. tract. 2. nu. 31. Coninch. num. 17. & alij. Ratio eſt quia violans præceptum Eccleſiaſticum in re graui peccat mortaliter.

Dixi ex ſuo genere, quia ratione paruitatis materię fieri poteſt, vt excuſetur à morta-

li, vt accidit, quando ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ paruo tempore commoratur in Eccleſia, dum recitantur Diuina officia.

2 Vtrum verò ſuſpenſus poſſit in aliquo caſu licitè adminiſtrare Sacramenta, patet ex dictis de excommunicatione, & de cenſuris in communi.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 COoperans, & communicans cum ſuſpenſo nondum denunciato in iis actibus iuriſdictionis, & officii, & quibus eſt ſuſpenſus, non peccat mortaliter propterea petens Sacramentum à Sacerdote ſuſpenſo ab officio; ſed nondum denunciato, non peccat, vt patet ex ſupra dictis de excommunicatione, & colligitur ex Concilio Conſtantienſi, in quo conceſſa eſt facultas communicandi cum excommunicatis, & ſuſpenſis nondum denunciatis.

4 Vtrum vero ſuſpenſus peccet, aut fiat irregularis communicando, & exercendo functiones Ordinum, à quibus eſt ſuſpenſus, patet ex ſupra dictis, non peccare mortaliter, nec fieri irregularem, modo non ſe ſponte ingerat.

Dixi in ſecunda Propoſitione cooperans, vel communicans cum ſuſpenſo tolerato, quia communicans, & cooperans cum ſuſpenſo denunciato in illis actibus, à quibus eſt ſuſpenſus, peccat mortaliter. Ita Sayrus loco cit. num. 5. Suarez num. 7. Nauarrus, cap. 27. num. 162. & alii. Ratio eſt quia concurrit ad actionem malam, & prohibitam. Non incurrit tamen vllam pœnam, vel cenſuram excommunicationis, vel ſuſpenſionis in huiuſmodi participatione, etiamſi participet in crimine criminoſo; ob quod alter eſt ſuſpenſus: quia nulla pœna in iure habetur. Ità Auila dub. 4. cócl. 4. Henriq. loco cit. & alij.

Dixi in illis à quibus eſt ſuſpenſus; quia participans in aiijs actibus, à quibus non eſt ſuſpenſus, non peccat ſaltem mortaliter; per hoc enim diſtinguitur ſuſpenſio ab excommunicatione, quod excommunicatio ptiuat quacumque exteriori communicatione: non vero ſuſpenſio.

Addit Auila diſp. 2. dub. 4. Henriquez ca. 33. nu. 3. Suarez d. 27. ſect. 2. num. 7. Sayrus, cap. 11. num. 6. non eſſe peccatum mortale communicare cum ſuſpenſo denunciato in ijs actibus, à quibus eſt ſuſpenſus, exceptis duobus caſibus.

Primus eſt in actibus iuriſdictionis, eo quod iſti actus ſint inualidi, quando exercetur à ſuſpenſo denunciato ab officio, vel à iuriſdictione.

Secundus eſt, quãdo quis cooperatur peccato ſuſpenſi, ideſt quando extra neceſſitaté inducit ſuſpenſum denunciatum ad exercédos actus, à quibus eſt ſuſpenſus. Quare iſti DD. volunt me poſſe Miſſam audire Sacerdotis, qui eſt denunciatus ſuſpenſus à Diuinis, modò illi non inſeruiam ad Altare, nec illum inducam ad celebrandum. Præterea volunt me non teneri exire ab Eccleſia, quã ingreditur ſuſpenſus ad ingreſſu Eccleſiæ. Sed hanc doctrinam non facile admiſerim; nam hæc videtur quedam communicatio, & participatio in actibus, à quibus ille eſt ſuſpenſus; participans autem im peccato alterius peccat, vt patet ex dictis de peccatis Ita Nauar. cap. 27. num. 163. & Emanuel Sà verbo ſuſpenſio.

TERTIA PROPOSITIO.

5 SVſpenſus ex delicto fit irregularis, violando ſuſpenſionem per exercitium ſolẽne maioris ordinis, à quo eſt ſuſpenſus. Ita Suarez nu. 3. Nauar. cap. 27. num. 103. Toletus, lib. 1. cap. 45. Valent. tomo 4. d. 7. q. 18. pun. 1. Filiucius tract. 17. cap. 11. q. 4. Reginald. lib. 3 a. tract. 2. num. 36. & ſeqq. Coninch. diſp. 15. dub 2 nu. 17. & alij apud Sayrum cap 16. num. 3. Hæc propoſitio patet ex cap. 1s, cui de ſent. excom. in ſexto, & ex cap. 1. de ſententia, & re iudicata in 6.

Dixi per exercitium ſolemne, quia exercens actum ordinis non ſolemniter, nec ex officio non incurrit irregularitatem, ex cómuni DD. ſententia. Quocirca Subdiaconus ſuſpenſus ab officio Subdiaconatus nõ incurrit irregularitatem canendo Epiſtolã abſque manipulo; quia non cenſetur canere ex officio.

Dixi Maioris ordinis, quia exercendo actus minorum ordinum, etiam ſolemniter ex Sayro, cap. 11. num. 9 Tabiena, S. Antonino, & alijs Contra Nauar. capit. 27. num. 163. Filiucium num. 182. Suarez, & alios; non incurrit irregularitatem; nam iſti actus fieri poſſunt etiam à laicis, vt oſtendam iu ſimili de interdicto, & de irregularitate.

6 Rogabis vtrum Irregularitas incurratur, non ſolum quando per exercitium maioris ordinis violatur ſuſpenſio perpetua, quæ eſt propriè cenſura; ſed etiam quando

do violatur ſuſpenſio, quæ eſt pura pęna, & quæ lata eſt ad determinatum tempus.

Reſpondeo affirmatiuè, vt patet ex cap. 1. de re iudicata, & de ſenten. excomm. in 6. Ratio eſt quia huiuſmodi ſuſpenſio priuat Sacro Miniſterio, ſicut priuat ſuſpenſio, quæ eſt propriè cenſura; ergo ſicut per violationem iſtius incurritur irregularitas: ità etiam incurritur per violationem illius. Ita Suar. diſp. 26. ſect. 2. Filiucius tract. 17. ca. 10. q. 9. num. 193.

Rurſus dixi actus ordinis; quia ſuſpenſus violant ſuſpenſionem exercendo actus ſolius iuriſdictionis, qui non ſunt coniuncti cum actibus ordinis, non incurrit irregularitatem, vel aliam pęnam. Ita Suarez num. 6. Filiucius q. 6. nu. 188. Ratio eſt quia huiuſmodi irregularitas, vel pęna non extat in iure expreſſa. Quocirca ſuſpenſus cōferens beneficium, aut eligens non incurrit irregularitatem quidquid aliqui DD. voluerint apud Suarez, num. 6. Similiter ſuſpenſus ab officio Diaconatus, vel ab officio prædicandi non fit irregularis concionando. Ita Sylu. verbo Suſpenſio quæſitos. Henriquez, cap. 32. num. 5. Sayrus, nu. 20. Toletus, lib. 1. cap. 45. Rodriquez tomo 2. cap. 68. num. 8. Filiucius num. 184. Reginald. num. 16 Contra Nauar. cap. 27. num. 163 Valētiam tomo 4. d. 7. q. 18. puncto 1. Ratio eſt quia prædicare non eſt actus ita adnexus ordini Diaconatus, quin fieri poſſit à laicis, de licentia Epiſcopi, etiam cum ſuperpelliceo, & benedictione.

QVARTA PROPOSITIO.

7 ACta per ſuſpenſum, qui nō eſt nominatim denūciatus, valida ſunt. Ratio eſt quia huiuſmodi ſuſpenſus toleratur ab Eeeleſia; cōſequenter illi non adimitur iuriſdictio, vt patet à ſimili ex dictis de excommnnicato tolerato. Acta vero iuriſdictionis propriæ per ſuſpenſum nominatim denūciatum inualida ſunt; niſi adſit titulus coloratus, & error communis vulgi, vt patet ex ſupra dictis de excommunicatione, & de matrimonio.

8 Hinc ſequitur, inualidam eſſe abſolutionem impenſam abeo, qui denunciatus, eſt ſuſpēſus ab officio; nam huiuſmodi ſuſpenſus caret vſu iuriſdictionis.

Dixi acta iuriſdictionis propriæ; quia actus ordinis, qui nō requirunt iuriſdictionem ad ſui valorem, validi ſunt, vt conſecrare, cōfirmare, &c. vt patet à ſimili ex ſupra dictis. Actus vero abſolutionis Sacramentalis inualidè exercetur à ſuſpenſo denūciato; quia non ſolùm requirit ordinem, ſed etiam vſum iuriſdictionis. Ità Suarez, d. 27. ſect. 2. num. 2. Auila dub. 3. Sayr. cap. 11. num. 15. Henriq. lib. 13. cap. 33. nu. 1. Filiuc. tract. 17. cap. 10. q 3. & alii.

PVNCTVM V.

De Suſpenſionibus, quæ ipſo iure contrahuntur.

PLures caſus referuntur à DD. in quibus incurritur ſuſpenſio, quos in ſequētibus paragraphis enumerabo incipiendo à ſuſpenſionibus latis contra Clericos, Deinde contra Epiſcopos Tertiò contra Capitula, & conuentus. Quartò contra Religioſos.

§. I.

De ſuſpenſionibus contra Clericos.

1 *Suſpenditur Clericus, aut religioſus recipiens ſacros ordines ficto patrimonio, vel beneficio, aut faciens factum cum Epiſcopo ordinante, vel patrono præſentante.*

2 *Recipiens ordines extra conſtituta tempora, vel ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſorijs.*

3 *Quid de recipiente ordines non ſeruatis interſtitijs.*

4 *Recipiens duos ordines ſacros eodem die, aut minores ordines cum Subdiaconatu, vel duos ordines ſacros duobus diebus continuis.*

5 *Recipiens ſacros ordines cum litteris dimiſſorijs à Capitulo receptis vacante Epiſcopatus, nec occaſione beneficij accepti, recipiendi ne arctatus.*

6 *Recipiens ſuperiorem ordinem per ſaltum.*

7 *Recipiens ordines ab Epiſcopo excommunicato, aut interdicto denunciato, ſeu vitando, vel à Simoniaco per ſententiam declarato.*

8 *Recipiens ordines ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renunciauit.*

9 *Recipiens ordinem ſcienter per Simoniam.*

10 Recipiens ordinem in excommunicatione.
11 An ſuſpendatur recipiens primam tonſuram, vel Epiſcopatum in excommunicatione.
12 Recipiens ordines furtiuè ſuſpenſus eſt.
13 Recipiens ſacros ordines poſt matrimonium contractum, etiam non conſumatum.
14 An bona fide ſuſcipiens dictam ſuſpenſionẽ incurrat, & quomodo ſe gerere debeat.
15 Celebrans miſſam, nec in ea communicans ſuſpenditur.
16 Celebrantes, vel celebrare facientes in locis interdictis à iure, vel ab homine.
17 Præſumens ſine graui cauſa miſſam incompletam omittere.
18 Clerici etiam exempti, aut religioſi admittentes ad Sacramenta, &c. publicè excommunicatos denunciatos, vel interdictos ſuſpenſionem incurrunt.
19 Admittentes manifeſtos vſurarios ad cõmunionem altaris, &c.
20 Sacerdos tàm regularis, quàm ſecularis coniungens in matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius Parœciæ ſine licentia.
21 Beneficiarius publicè, & abſque rationabili cauſa parrita, vel virghata veſte vtens, ſuſpenſioni ſubiacet.
22 Quid de clerico in ſacris conſtituto.
23 Clericus præſumens commiſſas ſibi Eccleſias alienis debitis grauare, aut litteras, aut ſigilla alteri concedere, quibus poſſit obligari, ſuſpenditur ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium.
24 Occupantes bona Cathedralis, &c. ſpectantia ad Prælatum defunctum, vel ad Sedem, vel ad ſucceſſorum, Epiſcopatu vacante.
25 Compromiſſarius eligens indignum in Epiſcopum, ſuperioremue dignitatem.
26 Eligentes indignos ad Epiſcopatum, vel ad beneficia inferiora animarum curam habentia.
Quis Epiſcopus, Curatuſve indignus cenſeatur.
27 Impugnantes alicuius electionem, vel poſtulationem, & poſtea in probatione deficientes.
28 Epiſcoporum electores infra octo dies, poſtquam commodè potuerint, præſentationem electo, culpabiliter præſentare negligentes à beneficijs ſuſpenduntur.
29 Præſumentes ad Eccleſiaſticam præbendam aliquem eligere ſecularis poteſtatis abuſu ſuſpenſione ligantur.
Quis cenſeatur abuſus ſecularis poteſtatis.
30 Conferentes, vel recipientes illorum beneficia, qui pro ſuis negotijs Romanam Curiam adierunt, aut aliqua negotia in ea exercent.
31 Conſeruatoris munus exercentes, qui ſe ſcienter de alijs intromittunt, quam de manifeſtis iniurijs, aut dolis, quæ iudicialem indaginem non requirunt, ſuſpenduntur.
32 Iudex Eccleſiaſticus non Epiſcopus faciens iniuriam contra iuſtitiam, & conſcientiam parti litiganti in iudicio.
33 Iudex excommunicationis ſententiam ſine ſcriptis, aut ſine cauſa expreſſione ferẽs, vel requiſitus ſcripturæ copiam intra menſem non tradens, ab ingreſſu Eccleſiæ ſuſpenditur.
34 Eadem cenſura ligatur ferens cenſuram excommunicationis ſine monitione, & teſtibus.
35 Viſitatores Epiſcopis inferiores pecuniam, vel munera in viſitatione recipientes, ſuſpenduntur.
36 Præſumentes in populari concione in alterutram partem de conceptione B. M. V. diſputare, aut de hac ipſa quæſtione, ſub quouis prætextu vulgari lingua ſcribere, &c. aut in publicis concionibus, &c. aſſerere audentes Beatiſſimam Virginem, cum originali contractam fuiſſe, ſuſpenduntur.
37 Tenor Bullæ Gregorij XV. per quam ſuſpenduntur quicunque in quouis actu, etiã priuato de præfata quæſtione quidquam in contrarium aſſerere præſumentes.
38 Iurantes ſponte de tenendo ſchiſmate, ſuſpenſione ligantur.
An prouocantes ad appellum, vel raptores, ſint ipſo iure ſuſpenſi.
39 An Clericus notorius, & publicus concubinarius, item publicus peccator, vel ſodomita ſint, ipſ. iure ſuſpenſi.

1 PRima eſt contra Clericum, quamuis religioſum, recipientem ſacros ordines ficto patrimonio, vel beneficio: hic enim incurrit ſuſpenſionem ab ordine ita ſuſcepto, vt colligitur ex bulla Pij V. quæ incipit, Romanus Pontifex. Ita Quaranta v. ordo Filiucius nu. 89. Suarez diſp. 31. ſect. 1. num. 33. & alij quanquam Toletus lib. 1. cap.

Digitized by Google

cap. 14. num. 16. Sayrus lib. 4. cap. 14. num. 16. & alii putant clericos ſeculares non incurrere ſuſpenſionem. Hæc ſuſpenſio videtur Epiſcopo reſeruata. Pari pacto ſuſpenduntur Clerici facientes pactum cum Epiſcopo ordinante ante ordinationem, vel cũ patrono præſentante non petendi victum, alimenta, aut prouiſionem. Ita Nauar. nũ. 118. Auila dub. 4. Henriquez cap. 37. num. 1. Sayrus c. 15. num. 22. Suarez d. 31. num. 33 & alii, & patet ex cap. penult. de Simonia: in quo habetur Epiſcopum, & Patronũ: præſentantem, ſuſpenſos eſſe per triẽnium ipſum vero clericum ſuſpenſum eſſe donec abſoluatur. De hac eadem re in Concilio noſtro Prouinciali 6. Mediolanenſi tit. quę ad ordines, exeat ſpecialis ſuſpenſio ab ordine ad arbitrium Epiſcopi contra eum, qui male promouetur ad patrimonium.

Eadem ſuſpenſione ligatur beneficiarius præſentans aliquem Clericum ad titulum ſui beneficii, vt illi conferantur ordines, cũ pacto non petendi fructus ad ſui ſuſtentationem, cap. penult. de Simonia. Ita Auila dub. 5. concl. 1. ad 1. argumentum.

Dixi ſuperius, facientes pactum cum Epiſcopo, &c. quia ſi nullum pactum ineatur, vel non adſit deceptio, ſeu falſitas, non incurritur vlla ſuſpenſio; nullo enim iure conſtat incurri: nam iura loquuntur quando intercedit pactum, ſeu fallacia, vt patet ex Trid ſeſſ. 21. cap. 2. & ex declaratione Illuſtriſſimorum Cardinalium docet Eman. Sà verbo ſuſpenſio num. 10. Vide quæ diximus de Sacramẽtis diſp. 8 quæſt. vnica puncto 5. a num. 18. vſque ad 32. vbi de hac re prolixius egi, Suarez num. 34. Filiucium n. 87. & ſeqq. Quarantam, Maiolum, alioſque præcit. DD.

2 Secunda eſt contra illum, qui recipit maiores ordines extra tempora conſtituta ab Eccleſia, vel ante legitimam ętatem, vel abſque litteris dimiſſorijs, vt habetur in quadam extrauag. Pij II. quæ incipit, Cum ex Sacrorum, & in altera extrauag. Sixti V. quæ incipit, Sanctum, & ſalutare. Ita Suar. diſp. 31. ſect. 1. Filiucius cap 5. quæſito 3 & cap. 7. quæſito 5. Nauar. cap 27. n. 141. Quaranta verbo ordo, Sayrus cap. 13. num. 15. & alii locis citandis.

Aduertendum tamen eſt primo ad hanc ſuſpẽſionem incurrendam non requiri pręſumptionem, vel ignorantiam affectatam; ſed ſufficere ignorantiam mortaliter culpabilem, vt patet ex extrauag. Pij II. & ex regulis ſupra traditis de cenſuris. Vnde ſi aliquis ex ignorantia mortaliter inuincibili ordinetur ante legitimam ętatem, incurrit ſuſpẽſionem quamuis Auila dub. 7. Nauar. cap 27. num. 254. Tolet. cap. 48. Henriquez cap 38. num. 1. Sayrus cap. 14. Emanuel Sà verbo ſuſpenſio num 2. Coninch. num. 36. & alii putent ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiri præſumptionem, & non ſufficere ignorantiam vincibilem, modo non ſit affectata.

Secundo iſtam ſuſpenſionem, vt colligitur ex extrauag. Sixti V priuare vſu omniũ ordinum ſuſceptorum, & repellere ab aliis ſuſcipiendis. Hac de cauſa delinquens non ſolum videtur ſuſpenſus; ſed etiam irregularis iuxta Nauar. & Eman. Sà cõtra Auilam loc cit. Irregularitas enim arcet à ſuſceptione ordinum, ſuſpenſio vero prohibet illorum exercitium: niſi forte dicas indirecte etiam repellere à ſuſceptione, cum ſuſceptio ad vſum ordinetur. Sed de hac re infra de irregular.

Tertio huius ſuſpenſionis diſpenſationẽ pertinere ad Summum Pontificem, vt patet ex motu Sixti V. cuius motus per bullá poſteriorem Clementis VIII. quæ incipit, Romanum Pontificem decet, redactus fuit ad diſpoſitionem decretorum Tridentini: Propterea Epiſcopus videtur modo poſſe diſpenſare in huiuſmodi ſuſpenſione, vel irregularitate quandiu delictum eſt occultum iuxta decretum Tridentini ſeſſ. 24. ca. 6. Videte Sayrum lib. 4. ad finem, & lib. 7. cap. 10. num. 36.

Quarto ligatum huiuſmodi ſuſpenſione incurrere irregularitatem celebrando, vel exercendo ordines, modo adſit pręſumptio: dicitur enim in dicta extrauag. Pij II. ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in ijſdem ordinibus celebrare præſumpſerit, eo ipſo irregularitatem incurrat.

Ex quo patet requiri, ſcientiam, & non ſufficere ignorantiam vincibilem niſi ſit affectata, coniuncta cum ingenti temeritate; quamuis ad incurrendam ſuſpẽſionem ſufficiat ignorantia culpabilis mortaliter, vt dictum eſt. Videri poteſt Suarez diſput. 31. ſect. 2 num. 4. Filiucius tract. 19. num. 175. & ea quæ tradidi de Sacramento ordinis, de ætate ad ordines requiſita.

Quinto recipientem minores ordines ante legitimam ætatem non eſſe ſuſpenſum, aut irregularem; quia nullus textus huiuſmodi pœnam continet. Ita Couar & alii apud Suarez diſp. 31. num. 23. vbi num. 29. idem ſubdit de Epiſcopis. Neque obſtat bul

la Sixti V. quæ incipit, ſanctum, & ſalutare, nam illa bulla quoad hanc partem reuocata eſt à Clemente VIII. Mortaliter tamen peccat recipiens minores ordines ante legitimam ætatem cum faciat contra prohibitionem in re graui. Qui vero recipit primam tonſuram ante ſeptennium, quod eſt tempus, ſeu terminus conſtitutus pro recipienda tonſura, non peccat mortaliter, ſi nondum peruenit ad vſum rationis, vt per ſe patet Epiſcopus vero conferens tonſurã ante ſeptennium mortaliter peccat, cum videatur facere contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui. Videri poteſt Sayrus lib. 6 cap. 11. à num. 9. Suarez d. 21. num. 12. & ea quæ diximus de Sacramento ordinis, & de beneficijs.

3 Rogabis vtrum recipiens ordines non ſeruatis interſtitijs incurrat ſuſpenſionem.

Reſpondeo negatiue. Ita Suar. d 31 ſect. 1. num 43. Filiucius num. 86. Verum tamen eſt peccare ſi hoc faciat abſque licentia Epiſcopi; nam facit contra Trident. præceptum ſeſſ. 23. cap. 11. in materia graui. Nullam tamen pœnam incurrit quia nulla pęna incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Videte quæ dixi de Sacramento ordinis diſp. 8. quæſt. vnica pun. 5. num. 31. & ſeqq & puncto 6. num. 1.

4 Tertia eſt contra ſuſcipientem duos ordines ſacros eodem die, qui ſit ſuſpenſus ab executione poſterioris, cap. litteras de tempor. ordinat.

Similiter ſuſcipiens eodẽ die minores ordines cum Subdiaconatu, remanet ſuſpenſus à ſubdiaconatu, cap. litteras de tempor. ordinat. & cap. 2. de eo, qui furtiue ordines ſuſcepit, Nauar. cap. 27. num. 71. Emanuel Sà verbo ſuſpenſio n. 19. Sayrus cap. 14. nu. 23. 24 & 25. Suarez diſp. 31. ſect. 1. num. 41. Filiucius num. 86.

Eadem ſuſpenſio extenditur ad eos, qui recipiunt duos ordines ſacros duobus diebus continuis, & immediatis abſque diſpenſatione, cap. litteras cit Ita Suarez loco cit. num. 40. & alij, quos retuli de Sacramento Ordinis pun. 5. num. 36. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Papæ

Vtrum vero in prædictis caſibus incurratur irregularitas, dicã de irregularitate.

5 Quarta eſt contra Clericum, qui vacante Epiſcopatu, & non arctatus occaſione beneficij recepti, aut recipiendi, ſacros ordines ſumit cum litteris dimiſſorijs à Capitulo receptis; hic enim eſt ipſo iure ſuſpenſus ab executione maiorum ordinum ad beneplacitum futuri prælati. Si vero ſuſcepit tãtummodo minores ordines, caret priuilegio Clericali, præſertim in criminalibus, quamuis ſuſpenſus non ſit, vt Sacra Cardinalium congregatio, teſte Suarez d. 31. ſect. 1. num. 10. ad finem, declarauit in Tridentino ſeſs. 7 cap. 10. vbi conceſſio dimiſſoriarum, & ſuſceptio ordinum ſede vacante, prohibetur in hæc verba.

Non liceat Capitulis Eccleſiarum, ſede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimiſſorias, ſeu recurrendas, vt aliqui vocant, tam ex iuris communis diſpoſitione, quam etiam cuiuſuis priuilegii, aut conſuetudinis vigore, alicui, qui beneficij Eccleſiaſtici recepti, ſiue recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere: ſi ſecus fiat, Capitulum contraueniens Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto, & ſic ordinati, ſi in minoribus ordinibus cõſtituti fuerint, nullo priuilegio Clericali, præſertim in criminalibus gaudeant: in maioribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri prælati, ſint ipſo iure ſuſpenſi.

6 Quinta contra Clericum, qui per ſaltũ recepit ordinem ſuperiorem: hic enim ſuſpenſus eſt ab illo ordine ſuſcepto, donec receperit inferiorem prætermiſſum, cap. vnico de cler. per ſaltum promoto. Poteſt tamen Epiſcopus ex cauſa cum huiuſmodi promoto diſpenſare ſi non miniſtrauerit, ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 14. Suarez d. 31. num. 44. Coninch num. 40. Filiucius num. 92.

7 Sexta contra eum, qui recipit ordines ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo aut interdicto denunciato, ſeu vitando: recipiẽs enim ordines ab huiuſmodi Epiſcopo, ſuſpenditur ab executione ordinum, cap. 1. & 2. de ſchiſmat. Ita Nauar. cap. 25. num. 69. Suar. loco cit. num. 61. & d. 42. num. 4. ſub finem, hoc idem extendit ad ſuſcipientem ordines ab Epiſcopo irregulari, videlicet denunciato, Eman Sà v. ſuſpenſio num 7. Sayrus c. 14. num. 1. Auila dub. 8. Coninch. diſp. 15. dub. 5. num. 3. Filiucius num. 80. & tract. 10. c. 7. num. 199. quæſito 6. loquens de ſuſcipiente ordines ab Epiſcopo cenſurato, & irregulari, & alii communiter in cap. 1. & 2. de ſchiſmaticis.

Idem dicendum eſt de eo, qui recipit ordines ab Epiſcopo Simoniaco, per ſententiã declarato, cap. ſi quis à Simoniacis 1. q. 1. Ita Henriquez lib. 13. ca. 37. num. 4. Sayrus cap. 14. num. 6. Suar. d 35. ſect. 4 num 34. & alii. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Papæ.

Roga-

Rogabis vtrum ignorantia excuſet ab incurrenda huiuſmodi ſuſpenſione, quando recipiens ordines ignorat Epiſcopum eſſe excommunicatum, &c.

Reſpondet Rodriquez tom.2.cap.19. fol. 345. Coninch. num.32. & ſeqq. vbi de hac refusè tractat, Innocentius Abbas, & alij excuſari, quia quoties quis excuſatur à culpa, excuſatur etiam à pœna: ſeu recipiens ordines ab excommunicato vitando, ignorans illum eſſe excommunicatum, excuſatur à culpa; ergo etiam excuſatur a pœna ſuſpenſionis.

Sed iuxta Suarez loco cit.num.63.Sayrũ loco cit.Auilam loc.cit.Filiucium tract.17. cap.5.quæſito 4.num.81.& alios communiter nõ excuſatur. Quia Eccleſia hoc ſtatuit, non ob culpam ordinati,ſed ordinantis, cuius geſta vult eſſe inualida, quantum poteſt,& cum poſſit in hoc caſu facere inualida quoad executionem ordinum in ipſo ſuſcipiente,vult ipſum ſuſcipientem remanere ſuſpenſum ab ordinum executione.

Vtrum vero hæc ſuſpenſio incurratur ab eo,qui ordinem a dicto Epiſcopo recipit per metum cadentem in conſtantem virum, ? Negant Syluester,Auila, Nauarrus, & alij locis citatis.

Sed contrarium mihi videtur probabilius cum Suarez loc. cit. num.63 vt patet ex dicta ratione.

8 Septima contra recipientem ordines ſacros ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui,id eſt loco,& dignitati, hoc eſt iuriſdictioni,& officio Epiſcopi, nec non poteſtati ordinis,ſeu potius eius vſui: hic enim remanet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto cap.1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui, &c.Hæc ſuſpenſio reſeruatur Papæ.

Dixi ordines ſacros, quia hæc pęna non extenditur ad recipientes minores ordines; cum in iure non extet. Videte Nauar.cap. 27.num.241. Henriquez cap. 39. num.1. & Sayrum cap.14.num.7. Filiucium num. 76. & Suarez diſp.31.num.3.

9 Octaua contra eum,qui aliquem ordinem ſcienter recipit per Simoniã: hic enim ſuſpenſus eſt ab ordinibus, quamuis Simonia ſit occulta cap. penult. & cap. per tuas de Simonia,& extrauag.7.Pij II.de Simon. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Epiſcopo.

Eandem ſuſpenſionem incurrit qui committit Simoniam in dimiſſoriis; nam hæc cenſetur Simonia in ordine. Ita Henriquez cap.37.nu.3.Auila 3. par.d.5.dub. 9. concl. 2.Suarez diſp. 31. ſect. 4. vbi etiam agit de conferente,& præſentante per Simoniam: Eumdem ſequitur Filiucius num.128.

Dixi ſcienter,quia recipiens ordinem Simoniace,ſed bona fide, & ignoranter, non incurrit ſuſpenſionem, cum ignorantia excuſet à cenſuris,vt accidit quando patre ipſo ignorante dedit Epiſcopo pecuniam, vt illi conferret ordines Ita Sayrus lib.4.ca.14. num.6.Suar.diſp.31.ſect 1. Coninch. num. 37.& Henriquez cap.37.num.4. contra Auilam dub.9 & alios. Et hoc verum videtur, quamuis ille, qui ignoranter ordinatus eſt per Simoniam, ratificet poſtea promiſſionẽ factam ab amico:nam ratihabitio non cõparatur mandato in pęnis, niſi in iure exprimatur,ita Henriquez loc.cit num. 4.,& alij contra Auilam loc.cit.& alios.

Vtrum vero Simonia in beneficiis inducat excommunicationem, aut inhabilitatẽ ad beneficia,patet ex dictis ſuis locis; ſicut etiam alibi oſtenſum eſt vtrum conferens ordines per ſimoniam ſit ſuſpenſus. Videri poteſt Coninchus nu 39.Suarez, Filiucius, & aliiq, præcit.DD.

10 Nona contra eum qui ſcienter ordinẽ in excommunicatione recipit:hic enim ſuſpenſus eſt ab ordine ſic ſuſcepto, cap.cum illorum de ſentent.excom.vbi habetur,excommunicatum,qui ordinem recipit, ſi ſit ſecularis à ſuſcepto ordine in perpetuum eſſe deponendum, & diſpenſationem Papæ reſeruari. Si vero ſit religioſus ab executione ſuſcepti ordinis, & officij manere ſuſpẽſum, vt dicitur in præfato textu. Ita Suar diſp.31.ſect.1.num.57.Nauar.in Manuali c. 27.num.24. Conar.cap. alma p.1.§.6.num. 6.Auila p.7.diſp.9.ſect.1.dub 6. Henriquez. lib.14.cap.6.num.4.Coninchus diſp.14.nu. 32.Filiucius tract.17.cap.5.num.94. & alii. apud Suarez loco cit. qui hoc idem putant verum eſſe in eo,qui ſuſcipit ordines in ſuſpenſione,vel interdicto,quanquam ad hoc probandum ſufficientem textum non adducunt. Probabilis tamen eſt opinio nonnullorum Doctorum aſſerentium ſuſcipiẽtem ordines in excommunicatione fieri irregularem, de qua re vide infra tradita diſp. 7. q 3.pun 4.num.1.& 2.

11 Dixi,qui ordinem recipit,ad differentiam recipientis primam tonſuram in excommunicatione, hunc enim ſuſpenſione non ligari probabiliſſimum eſt,tum quia iura loquuntur de ſuſcipiente ordinem, prima autem tonſura,ſtrictè loquendo,non eſt ordo, tum quia tonſura non habet propriũ actum à quo ſuſpendatur, ita Suarez num

58.Aui-

18. Auila, Nauarrus, & Filiucius loc cit.

Addo cum præfatis DD. ab hac ſuſpenſione eximi poſſe etiam illum, qui Epiſcopatum recipit tempore, quo vinculo cenſuræ detinetur, quia Epiſcopatus non eſt ordo. Secus dicendum eſſet in ſententia Valentiæ, Bellarmini, Medinæ, & aliorum aſſeréntium Epiſcopatum eſſe ordinem, de qua re vide quæ diximus de Sacramentis diſp. 8. quæſt. vnica pun. 1. num. 3. & 4.

Obſerua tamen primo eum, qui ex probabili ignorantia, vel inaduertentia ſuæ excommunicationis, vel iuris, recipit ordines, non ligari ſuſpenſione, quia par non eſt vt pœnam incurrat, qui culpam non admiſit. Ita Suarez num. 60. Filiucius loco cit. Sylu. verbo irregularitas quæſito 7. & alii apud Suarez.

Neque obſtat cap. cum illorum, citatum, vbi ferri videtur ſuſpenſio Papæ reſeruata contra ſuſcipientes ordines in excommunicatione, etiamſi ſuſcipiens non recordetur ſe excommunicatum, aut ignoret ius prohibens excommunicato ordines ſuſcipere.

Reſpondetur enim textum illum intelligi de ignorantia vincibili ad diſtinctionem eorum, qui non ſolum ex ignorantia vincibili, verum etiam ſcienter ordines capere præſumunt. Perpende diligenter præfatum textum.

Obſerua ſecundo cum præfatis DD. contra Maiolum lib. 4. cap. 16. de irregularitate ab eadem ſuſpenſione excuſari poſſe eum, qui per vim, vel metum cadentem in conſtantem virum ordines ſuſcipere cogitur, hic enim non delinquit contra præceptum Eccleſiæ, excuſante metu graui, conſequenter neque ſubiacet pœnæ ſuſpenſionis ab Eccleſia impoſitæ.

Dices, qui rebaptizatur per metum incurrit irregularitatem, vt infra oſtendam diſp. 3. q. 3. punct. 3. cum Suarez Conincho, Vgolino, Sayro, & alijs; ergo etiam incurrit ſuſpenſionem qui per metum graueni cogitur ordinari, par enim videtur ratio, cum in vtriuſque arbitrio poſitum ſit ordines, vel baptiſmum ſuſcipere, elicito actu intentionis non ſuſcipiendi.

Reſpondetur negando conſequentiam, tum quia graue ſacrilegium, & grauiora incommoda ſequerentur ex ficta ſuſceptione ordinis, quam ex ficta ſuſceptione baptiſmi, tum quia in ſuſceptione ordinis in excommunicatione concurrunt duo præcepta Eccleſiaſtica, quorum alterum ceſſat, dum metus grauis incutitur ad alterum obſeruã-dum: in eo vero, qui rebaptizatur concurrit præceptum naturale diuinum prohibẽs iteratam baptiſmi ſuſceptionem, quod præceptũ ſtrictiſſimè obligat, & ſeruari poteſt elicito actu intentionis nõ ſuſcipiendi baptiſmum, ad quem ſuſcipiendum grauis metus incutitur.

Obſerua tertio deciſionem capitis, cum illorum, citati procedere in quolibet excõmunicato ordines ſuſcipiente: quãuis enim in eo capite ſermo præcipuè ſit de excommunicato ob clerici, vel religioſi percuſſionem; nihilominus intentio Summi Pontificis, & deciſio videtur vniuerſalis, vt patet legenti textum.

12 Decima eſt contra ſuſcipientem ordines furtiuè, hic enim incurrit ſuſpenſionẽ, vt infra diſp. 7. q. 3. puncto 4. num 5. explicabo; vbi etiam oſtendam quiſnam dicatur ordines furtiuè recipere.

13 Vndecima contra eum, qui ſuſcipit ordines ſacros poſt matrimonium contractũ, etiam non conſumatum; exceptis caſibus à Sacris Canonibus conceſſis, & à me traditis in tract. de matrim. hic enim incurrit ſuſpenſionem non ſolum ab ordine ſic ſuſcepto, verum etiam ab officio, & beneficio, extrauag. antiquæ de voto, & hæc ſuſpenſio eſt reſeruata Summo Pontifici, etiam matrimonio ſoluto, niſi fortè ſoluatur per profeſſionem validè emiſſam, iuxta dicta de matrimonio; tunc enim Epiſcopus diſpenſare poteſt, vt dicitur in præfata extrauag. Immo dici poſſet hanc eſſe irregularem, vt infra oſtendam de irregularitate d. 7. quæſt. 3. pun. 4.

14 Rogabis vtrum ſuſcipiens ordines ſacros bona fide, putans mortuum eſſe coniugem, ſed poſtea comperiens adhuc ſuperſtitem eſſe, ſuſpẽſus ſit, & abſtinere debeat ab ordine ſacro ſuſcepto.

Reſpondeo debere abſtinere non per modum cenſuræ, ſed per modum ſimplicis prohibitionis, donec vxor ſuperſtes eſt, aut caſtitatis votum emittit iuri ſuo cedens, iuxta dicta de matrimonio. Vide Suarez d. 32. ſect. 1. num. 54. Filiucium tract. 17. cap. 5. n. 93. Sayrum lib. 4. ca. 14. num. 28. Vinaldum de ſuſpenſ. num. 106. Coninchum num. 40.

15 Duodecima contra eum, qui celebrat Miſſam, & in ea nõ communicat: hic enim ſuſpenditur per annum à communione, cap. relatum, de conſecrat. diſt. 2.

16 Hoc tamen non videtur intelligendum de eo, qui ex inaduertentia, aut ex malitia in vna tantum ſpecie conſecrat, & communicata

municat: nam in dicto cap. relatum, ſermo eſt ſimpliciter de communione; qui autem vnam tantum ſpeciem ſumit, dicitur communicare. Maiolus libro 3. cap. 16. & Sayrus lib. 4. cap. 15. num. 5.

16 Tertiadecima eſt contra Clericos, qui celebrant, vel celebrare faciunt in locis interdictis à iure, vel ab homine: hic enim ſuſpenſi ſunt ab ingreſſu Eccleſiæ, donec ſatisfecerint ad arbitrium illius, cuius ſententiam contempſerunt. cap. Epiſcoporum, de priuilegijs in 6. quanquam hoc potius dicitur interdictum, quam ſuſpenſio. An autẽ incurratur irregularitas, ſuo loco tradam.

17 Quartadecima eſt contra eum, qui præſumit omittere Miſſam incompletam, ſine graui cauſa: hic enim ſuſpenſus eſt à corpore, & ſanguine Chriſti, cap. nullus Epiſcopus de conſecratione diſt. 1. vbi dicitur, à corpore, & ſanguine Chriſti ſuſpenſus ſit, quem loquendi modum, importare cenſuram ipſo facto, ſuperius oſtenſum eſt; quanquam Filiucius num. 103. Gloſ. & alij putãt hanc ſuſpenſionem ferendam eſſe, non autem ipſo iure latam. Grauis cauſa ad omittendam miſſam inchoato Canone cenſetur morbus grauis, aut mentis confuſio, ita vt Sacerdos non poſſit progredi in Miſſa ſine periculo. Ita Sayrus cap. 17 num. 2. Si vero Canon nondum eſt inchoatus, poteſt ſufficere morbus leuior, aut leuior cauſa. Videte Sayrum cap. 15. num. 2. lib 4.

Obſerua tamen hac ſuſpenſione, meo iudicio, eos non affici, qui Miſſam relinquunt imperfectã, vt ab alio ſuppleatur; ſic enim colligi videtur ex ipſo textu. Immo qui ſub vna tantum ſpecie communicat, non intendens ſacrificium, quo ad ſumptionem alterius ſpeciei ab alio perfici, non videtur incidere in hãc ſuſpenſionem, quamuis graue Sacrilegium committat, vt habetur in cap. Comperimus 12. diſt. 2. in 3. parte decreti, & poſſit excommunicari, vt dicitur in cap. nihil contra. 7 quæſt 1. pagina mihi 771. vel etiam ſuſpẽdi, ſeu arceri à ſumptione Corporis, & Sanguinis Chriſti, vt habetur in præfato cap. comperimus.

18 Quintadecima eſt contra Clericos, etiam exemptos, & religioſos admittentes Sacramẽta, ad Eccleſiaſticam ſepulturam, ad officia diuina publicè excommunicatos denunciatos, vel interdictos: hic enim ſuſpenſi ſunt, ſeu interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ donec ſatisfaciant ad arbitrium illius, cuius ſententiam contempſerunt, cap. Epiſcoporum de priuilegijs in 6. Ita Suarez d. 31. ſect. 2. num. 5. Filiucius num. 99. & alij, quos infra referam de interdicto pun. 6.

Sed aduertendum eſt, iſtam ſuſpenſionẽ, iuxta ſententiam plurium DD. aut Auilæ parte 5. diſp. 5. dub. 4. Emanuelis Sà num. 18. Nauarri num. 157. cap. 27. Henriquez, & aliorum, extendi ſolum ad Clericos exemptos, & priuilegiatos, & ad religioſos.

Alij verò probabilius aſſerunt extẽdi ad quoſcunque etiam non exemptos: nam in textu habentur hæc verba, Clerici ſeculares, aut regulares quantumcunque exẽpti, quæ verba, cum generalia ſint, generaliter intelligenda ſunt.

19 Sextadecima eſt contra eos, qui admittunt manifeſtos vſurarios videlicet condẽnatos de vſuris ad communionem altaris, ad ſepulturam Eccleſiaſticam, vel recipiũt eorum oblationem antequam dederint ſatisfactionem, vel idoneam cautionem de ſatisfactione: iſti enim ſuſpenſi ſunt ab officij executione, donec ſatisfecerint ad arbitrium ſui Epiſcopi, cap. quia in omnibus de vſuris. Ita Henriquez libro 13. cap. 38. num. 3. Coninch. num. 41. Filiucius nu. 100. Suarez ſect. 2. num. 7. & ſeqq. & alij, quos retuli de contractibus.

20 Decimaſeptima eſt contra Sacerdotẽ, tam regularem, quam ſecularem, coniungẽtem in matrimonium, vel benedicentem ſubditos alterius Parœtiæ abſque licẽtia Parochi, vel Ordinarij hic enim remanet ſuſpenſus ab officio donec ab ordinario Parochi obtineat abſolutionem, ex Trident. ſeſſ. 24. cap 1 de reformatione. Ita Sanchez de matrim. lib. 3. diſp. 52. num. 4. Suarez diſp. 31. ſect. 1. 3. num 18. Filiucius num. 101. Sayrus cap. 15. num. 10. & alij.

Vtrum verò religioſus præter ſuſpenſionem incurrat etiam excommunicationem latam in Clement. 1. de priuilegijs, dictum eſt de matrimonio quæſt. 2. non incurrere, iuxta Rebellum. Idem tenet Henriquez lib. 13. cap. 38. num. 2. Filiucius loco citato, Sayrus lib. 2. cap. 15. num. 10. & alij, contra Nauar. tomo 2. conſiliorum conſil. 1. de pœnis libro 5. probatur, tum ex declaratione Cardinalium; tum ne duplex pœna incurratur pro vno delicto per tradita à Decio cap. de cauſis, de officio delegati.

21 Decimaoctaua eſt cõtra Clericum beneficiarium, qui publicè, & abſque rationabili cauſa vtitur partita, vel virgata veſte, id eſt habente contextos, & admixtos diuerſos colores: hic enim ſuſpenſus eſt per ſex menſes à recipiendis fructibus beneficiorum;

priuatur; conſequenter electus eo pacto, non cenſetur electus,ca. quis quis de elect. Suarez diſp.31.ſect.3.num.12.Sayrus lib 4. cap.16.num.16 Filiucius num.114. Viuald. num.98.15 dicitur eligere cum abuſu poteſtatis ſecularis,qui electionem facit cum interuentu,& auctoritate principis ſecularis nullum ius habentis circa eã electionem.

30 Vigeſimaquarta eſt contra conferẽtes vel recipientes beneficia, eorum, qui pro ſuis negotijs ad Romanam curiam acceſſerunt,aut aliqua negotia in ea exercent, iſti enim ſuſpenſi ſunt ab officio, & beneficio, extrauag.3. de priuileg.Suarez diſp.31.ſec. 3.num.15.& d.37. ſect.1.num.8. Filiucius n. 116.& 148. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Epiſcopo.

31 Vigeſimaquinta eſt contra exercentes munus conſeruatoris, iſti enim ſuſpenſionẽ per annum ab officio,ordinis ſcilicet, & iuriſdictionis, incurrunt ſi ſe intromittant ſcienter de alijs, quam de manifeſtis iniurijs, & violentijs, aut ſuam poteſtatem ad alia,quę iudicialem indaginem,ideſt ritum iudicialem requirunt, ſcienter extendant. cap.vlt.de offic.deleg in 6. Suarez diſp. 31. ſect.3. num.17. Filiucius num. 118. Sayrus, & alij.

32 Vigeſimaſexta eſt contra Iudicem Eccleſiaſticum,nõ Epiſcopum,qui facit iniuriam contra iuſtitiam, & conſcientiam parti litigãti in iudicio amore,pretio,vel odio; hic enim ſuſpenſus eſt per annum executione officij, cap. cum æterni de ſent. & re iudic. lib 6. Ita Sayrus lib.4.cap.13.num.3. Nauar. num. 157. Syluest. verbo ſuſpenſio q.6.num. 19. Tolet. loco cit.Suarez ſect. 3. num.16.Filiucius num.117.

Obſerua tamen ad hanc cenſuram hæc duo copulatiuè requiri,vt videlicet fiat cõtra iuſtitiam,& contra conſcientiam,vt patet ex ipſo textu.

33 Vigeſimaſeptima contra Iudicem,qui fert ſententiam excommunicationis ſine ſcriptis,aut ſine cauſæ expreſſione,vel qui requiſitus non tradit copiam ſcripturæ intra menſem: hic enim ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ,& à diuinis officijs per mẽſem,cap. cum medicinalis de ſent. excom munic.

34 Item cenſura interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem ligatur Iudex Eccleſiaſticus, ferens cenſuram excommunicationis ſine monitione,& teſtibus, cap.medicinalis cit. & cap. Sacro de ſent.excom.Vide Suarez diſp.37.ſect.1.num.1. & ſeqq. Filiucius num.146.& quæ ſupra diximus de forma in ferendis cenſuris obſeruanda diſp. 2. q.1.pun.8.& 9.

35 Vigeſimaoctaua eſt contra Viſitatores, qui ſi in viſitatione recipiant pecuniã, aut munera ſuſpenduntur ab officio, & beneficio,niſi intra menſem duplum reſtituãt eidem Eccleſiæ, à qua acceperunt, donec ſatiſfaciant, ſed de hac re infra dum agam de ſuſpenſionibus contra Epiſcopos.

36 Vigeſimanona contra eum,qui præſumit in concione populari, aut vbi adeſt virorum, & mulierum multitudo, diſputare in alterutram partem de Conceptione B. M. V. afferendo propriam ſententiam rationibus, vel auctoritatibus,& alteram refellendo: ſimiliter contra eum, qui præſumit de hac ipſa quęſtione,cuiuſuis pietatis aut neceſſitatis prætextu vulgari lingua ſcribere, vel dictare: hic enim ſuſpenditur à diuinis ſi eſt in ſacris,nec non priuatur ipſo iure omni gradu,& dignitate,& ad ſimilem redditur inhabilis,& à ſolo Papa diſpẽſari poteſt,ex Bulla Pij V quæ incipit,ſuper ſpecula. Ita Emmanuel Sà num.16. Sayrus cap.15.num.31.& alij communiter.Videte quæ diximus de peccato originali.

Idem Paulus V. die 19 Iulij 1616. & die 31. Auguſti 1617. ſub iiſdem pœnis,& cenſuris decreuit contra eos, qui in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & alijs quibuſcunque actibus publicis afferere audent B. Virginem cum originali peccato conceptam fuiſſe.

Nouiſſimè autem Gregorius XV. non ſolum id vetuit in actibus publicis, verum etiam priuatim. Videri poteſt ipſius, Bulla quam hic ad verbum referre cenſui, ne lector in eo inquirenda defatigetur.

Sanctiſſimus D.N. auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum,decretum alias editum, à fęlic. rec. Paulo V. eius prædeceſſore, tenoris ſequentis,videlicet.

Sanctiſſimus D.N. poſt longam,& maturam diſcuſſionem auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum re accurate,ac diligenter perpenſa prouide conſiderans,quod quamuis in Conſtitutione fel. rec. Sixti IV. ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virg. Mariæ pro ſubmouendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à Sancta Tridentina Synodo innouata,& deinde

In alia Conſtitutione San. me. Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innouauit cũ quibuſdam prouiſionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſeruatione, relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi vtramq; partem, quod ſcilicet fuerit, vel nõ fuerit concepta cum peccato originali, dũ tamen neutra, veluti erronea, aut hæretica damnetur, nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmatiuę in publicis Concionibus, Lectionibus, Concluſionibus, & actibus publicis, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano, cũ magna Dei offenſa, ſcandala, iurgia, & diſſenſiones, Propterea volens huiuſmodi ſcandalis ex debito ſui muneris prouidere, decreuit, & præcepit ac præſentis Decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & ſingulis cuiuſuis ordinis, & inſtituti regularibus, & alijs quibuſcunque, tam Eccleſiaſticis, quam ſecularibus perſonis cuiuſuis cõditionis, ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticis, quam ſecularis, etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſario mentio facienda, vt in poſterum, donec articulus huiuſmodi à Sancta Sede Apoſtolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatẽ ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & alijs quibuſcunque actibus publicis aſſerere, quod eadem Beatiſſima V. fuerit concepta cũ peccato originali; Contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſtitutionibus ſuorum Prædeceſſorum, & ſua ipſo facto incurrendis: Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquẽs in eiuſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur præterquam quod ſupra diſpoſita. Vlterius ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quod negatiuam opinionẽ, videlicet quod non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſo publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ Conſtitutiones firmæ, & illæſæ remaneant, & exacte obſeruentur perinde, ac ſi præſens Decretum non emanaſſet. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis Conſtitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc ſuo præſenti decreto ex eiuſdẽ cauſis euitãs. ſcandala, diſſenſiones, atque diſcordias in populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt, &, vt accepit, in aliquibus regionibus ortæ iam ſunt ex ſermonibus priuatis occaſione aſſertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & ſcripta, mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis ne de cætero, donec articulus huiuſmodi à Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in ſermonibus, & ſcripturis priuatis audeant aſſerere, quod eadem Beatiſſima V. fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, ſeu tractare, exceptis tamen, quibus à Sancta Sede Apoſtolica fuerit ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas Sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquẽs in eiuſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur præter quam quoad in ſupradicto fel. rec. Pauli V. & hoc ſuo Decreto diſpoſita; eademq; Sanctitas Sua voluit, & expreſsè mandauit, vt in reliquis omnibus, vbi huiuſmodi Decretis non aduerſantur, Conſtitutiones Sixti IV. Alexandri VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædeceſſorum ſuper conceptione Beatiſſimæ V. firmæ, & illibatæ remaneant, ac exacte obſeruentur, perinde, ac ſi huiuſmodi Decretum non emanaſſet. Et inſuper eadem Sanctitas ſua, cum Sancta Romana Eccleſia de Beatiſſimæ V. conceptione feſtum ſolemniter, & officium celebret, omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſecularibus, quam cuiuſuis ordinis, & inſtituti regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio, ac diuino officio celebrandis, tam publicè, quam priuatim, non alio, quam Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas Sua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiacit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſtitutionibus, ac præfato decreto ſuorum prædeceſſorum ipſo facto incurrendo. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte Conſtitutionibus ſuprаſcriptis, Decreto Pauli

Quinti

Quinti conſuetudinibus etiã immemorabilibus, necnon omnibus, & ſingulis, quæ Prædeceſſores prædicti voluerunt non obſtare, at alijs quibuſcunque in contrarium facientibus: Volens, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſſores, etiam regulares cuiuſuis ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumq; Eccleſiaſticas, & ſeculares perſonas, cuiuſcunque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tàm Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis, tàm Epiſcopi, & Prælati ſuperiores, alijque ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedat, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, & pęnis coercendi, & puniendi. Voluit demum ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quod pręſens Decretum, ſeu illius exempla ad Valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Florę affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſet quodque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitę, & oſtenſæ.

38 Trigeſima contra eos, qui ſponte iuranti de tenendo ſchiſmate, iſti enim ſuſpenſi ſunt ab ordinibus, & dignitatibus, c. 1. de ſchiſmat. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Epiſcopo.

His addi poſſet pœna ſuſpenſionis contra Clericos prouocantes ad duellum, vel in eo pugnantes, cap. 1. de Cler. pugnant. in duello. Verum ex eo textu non colligitur ſuſpenſio, ſed potius pęna diſpoſitionis ferenda. An autem incurrat excommunicationem, ſuo loco oſtenſum eſt.

Addi denique poteſt ſuſpenſio contra Clericos raptores ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. Verum hæc pœna non eſt ipſo iure lata, ſed ferenda. Vt bene Suarez diſput. 31. ſect. 3. num. 48. ad finem, Filiucius num. 134. Ratio eſt, tum quia Concilium vtitur verbis futuri temporis, ſi Clerici fuerint, de proprio gradu decidant, & particula, ipſo iure, non extenditur ad hanc partem, ſed ad excommunicationem ipſo iure latam contra alios; tum quia hæc verba deſumpta videntur ex cap. eos, & cap. de puellis 36. quæſt. 1. in quibus textibus indicatur pœna ferenda.

39 Trigeſima prima eſt contra Clericum notorium, & publicum concubinarium, aut fornicarium, qui iure antiquo incurrebat ſuſpenſionem totalem, quæ perſeuerabat quandiù Clericus permanebat in huiuſmodi delicto, vt patet ex Canone, ſi qui ſunt diſt. 81. cap. quæſitum de cohabit. Cleric. & mulier. c. præter diſt. 32.

Dixi iure antiquo; quia iure nouo nõ incurrit, tum quia Canones antiqui contrària conſuetudine abrogati ſunt, vt ait Lazarius v. Concubinarius, Tolet. lib. 1. cap. 47. Auila 3. par. d. 5. dub. 2. Henriquez ca. 36. Suarez d. 31. ſect. 4. Filiucius num. 124. & alij, quos retuli de matrimonio, quamuis multi DD. oppoſitum ſentiant; tum quia ius antiquum correctum eſt per ius nouum in Tridentino ſeſſ. 25. cap. 14. de reformat. vbi dicitur huiuſmodi Clericos eſſe ſuſpendendos ab Epiſcopo præmiſſa monitione.

Epiſcopis verò concubinarijs infligitur ſuſpenſio ipſo facto ſi non reſipuerint, poſtquam fuerint admoniti à Synodo Prouinciali. Suarez ſect. 5. nu. 24. Filiucius tract. 17. cap. 8. num. 158. & alij præcitati Doctores.

Rogabis primò, vtrum Clericus publicus peccator ſit ipſo iure ſuſpenſus.

Reſpondeo nõ eſſe ipſo facto ſuſpenſum ſuſpenſione propriè dicta; quia huiuſmodi ſuſpenſio non eſt in iure expreſſa. Ita Auila loco cit. dub. 1. Couar. Clement. ſi furioſus 1. parte §. 1. num. 5. Henriquez lib. 13. cap. 36. Suarez diſput. 31. ſect. 4. num. 2. & alij.

Rogabis ſecundò, vtrum Clericus Sodomiæ labe coinquinatus ſit ſuſpenſus.

Reſpondeo iuxta dicta de matrim. q. 4. pun. 11. prop. 2. ad finem, non eſſe ſuſpenſum, neque irregularem. Ratio eſt quia ſuſpẽſio, & irregularitas non eſt inducenda, niſi in caſib. in iure expreſſis: in iure aũt nõ eſt expreſſa ſuſpenſio, vel irregularitas contra huiuſmodi delinquentem. Ita Auila loco cit. dub. 3. Filiucius tract. 17. cap. 7. q. 4. n. 125. Nauar. Henriq. & alij, quos retuli loco cit. contra Azorium 3. par. lib. 3. cap. 19 Suarez ex parte, & alios.

Vtrũ verò irregularis ſiat ratione infamię poſt delicti publicationem, conſtabit ex infra dicendis de irregularitate.

§. II.

De ſuſpenſionibus contra Epiſcopos.

1 *Suſpenduntur Epiſcopi, Abbates, &c. à Sede Apoſtolica promoti, ſine litteris autenticis eiuſdem ſedis ſuarum Eccleſiarum adminiſtrationem recipientes.*

2 *Epiſcopus, aut alius Epiſcopo ſuperior, qui ab excommunicatis, ſuſpenſis &c. conſecrationem accipit, ſuſpenſus remanet.*

3 *Epiſcopus extravag. 2. de elect. Ioannis xxij. quoad fructuum perceptionem primi, vel ſecundi anni ſui Epiſcopatus, non ſeruans.*

4 *Conferens ordines, vel tonſuram extraneo, ſine licentia ſui Epiſcopi ſuſpenſionem incurrit, & hoc valet etiam in minoribus, reſpectu ordinati.*

5 *Ordinans in aliena Diœceſi abſque expreſſa licentia ordinarij, vel de licentia perſonas non ſubditas.*

6 *Ordinans religioſum non profeſſum, ſeu qui votum ſolum temporale.*

7 *Ordinans Monachum, ſine licentia Abbatis.*

8 *Ordinans bigamum, vel eum qui facit pœnitentiam publicam.*

9 *Iniuſtè ordinans inuitum.*

10 *Ordinans Sacerdotem indignum.*

11 *Conferens tonſuram illiterato, aut infanti, qui nondum compleuit ſeptennium.*

12 *Quis dicatur illiteratus.*

13 *Conferens duos ordines ſacros eodem die, vel duobus diebus immediatis.*

14 *Conferens ſacerdotium indigno, aut ab illo ordine ſuſpenſo.*

15 *Conferens ordines cum pacto, vt ordinatus non petat alimenta.*

16 *Conferens ordines, vel tonſuram Simoniace.*

17 *Confirmans, & conſecrans iam electum in Epiſcopum, poſtquam ad Sedē Apoſtolicam fuit appellatum.*

18 *Epiſcopus, qui debitam diligentiam non adhibet circa electum ad curam animarum.*

19 *Epiſcopus, aut alius beneficiorum collator beneficij reſignationem contra praſcriptum bulla Pij V. admittens.*

20 *Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione, in pecunia &c. extenditur ad alios vel ſtringitur ad viſitantes ordinario iure: extenditur iterum ad religioſos, præceſſi ſtatutis &c.*

21 *Epiſcopus, aut etiam Cardinalis indicem cauſuum gratiarum, & indulgentiarum, certo ſoluto pretio proponens.*

22 *Epiſcopus, Commiſſarius, vel Delegatus, &c. qui per gratiam, timorem, &c. in detrimentum Eccleſiæ ſibi commiſſa poteſtate vtitur.*

23 *Epiſcopi abutentes officio Inquiſitorum in cauſa fidei.*

24 *Epiſcopi alijſque &c. procurantes vt Clerici capiantur à Dominis temporalibus, vt beneficia reſignent, vel citati ad Apoſtolicam Sedem accedere nequeant à fructibus ſuarum Eccleſiarum ſuſpenduntur.*

25 *Limitatur modo ſecutus ſit effectus. Extenditur ad Epiſcopos, qui ſimul ſunt Domini temporalis, & Epiſcopi.*

26 *Epiſcopus relaxans pœnam contentam in cap. peſſimam.*

27 *Epiſcopus alienans bona Eccleſiarum, &c. abſque licentia ſummi Pontificis, ſuſpenſionem incurrit.*

Idem dic de Abbatibus.

28 *Epiſcopus bona Eccleſiarum ſibi commiſſarum, ſine Capituli conſenſu, & Sedis Apoſtolica facultate laicis ſubijciens, ab officio ſimpliciter, & ab adminiſtratione rerum ſpiritualium, & temporalium Eccleſia grauata ſuſpenditur.*

29 *Epiſcopus ingrediens monaſteria monialiū, prima vice ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſia, ſecunda à diuinis, tertia excommunicatur.*

30 *Epiſcopus Apoſtolorum limina non viſitās, ſuſpenſionem incurrit.*

31 *Quantum temporis Italis, Gallis, &c. aut alijs longinquioribus ad limina viſitāda concedatur.*

32 *Epiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale infra ſex menſes clerum non connocāt.*

33 *Epiſcopus qui contra Simoniacos procedere negligit.*

34 *Epiſcopus permittens vſurarios publicos alienigenas conducere domos in ſuis terris ad exercendum fanus, ſuſpenditur.*

35 *Alij Epiſcopis inferiores excommunicantur.*

1 EPiſcopi, Abbates, & Prælati religionum promoti à Sede Apoſtolica, ſi adminiſtrationem ſuarum Eccleſiarum accipiant, abſque litteris autenticis eiuſdem ſedis ſuſpenduntur ab adminiſtratione fructuum earundem Eccleſiarum extrauag. 1. de elect. inter communes. Capitula verò, vel conuentus talium Eccleſiarum, qui huiuſmodi Epiſcopos, vel Superiores abſque præfatis litteris recipiunt, ſuſpenduntur à beneficijs, donec à Summo Pontifice gratiam obtineant, extrauag. 1. cit. Videri poteſt Sayrus lib.4.cap.12. num.25. Suarez d. 31. ſect.5. num.23. vbi afferit non conſtare vtrum ſinguli de Capitulo ſuſpenſionem à ſuis beneficijs incurrunt, vel totum Capitulum à beneficijs communibus.

2 Epiſcopus, aut alius Epiſcopo ſuperior, qui conſecrationem accipit ab excommunicatis, ſuſpenſis, vel interdictis, ſuſpenſus eſt à Pontificalibus; cap. 1. & 2. de ſchiſmat. cap. gratia 1. q. 1.

Amplia, etiamſi accipiens conſecrationē à præfatis ignorauerit ipſos eſſe ſuſpenſos, excommunicatos, vel interdictos hæc enim pœna lata eſt in odium conſecrantis. Ita Suarez d.31. ſect.1. num.63. Maiolus lib.4. cap 21. Sayrus, Auila, Filiucius, & alii, quos retuli num.6.

Limita, modo præfati vitandi ſint, quia poſt extrauag. ad euitanda non tenemur toleratos euitare.

3 Epiſcopus qui extrauagantem 2. de electione Ioannis xxij. non ſeruat quoad perceptionem fructuum primi, vel ſecundi anni ſui Epiſcopatus, ſuſpenditur à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ; donec reſtitutio fiat: facta tamen reſtitutione ceſſat ſuſpenſio abſque alia abſolutione, vt patet ex regulis generalibus. Ita Suarez loco cit. nu. 22. Filiucius nu. 16.

4 Epiſcopus ſuſpenditur à Pontificalibus conferendo ordines, vel primam tonſuram extraneo abſque licentia ſui Epiſcopi, vt patet ex Trident ſeſſ.6. cap.5. de reformat. & ſeſſ. 23. cap.8. Recipiens vero ordines ab Epiſcopo ſine dimiſſorijs, ſeu licentia Epiſcopi eſt ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto ad arbitrium proprij Epiſcopi, ex Trid. ſeſſ. 23. cap.8. Videte quæ dixi num. 2. præterea Sayrum loco cit Tolet. lib. 1. cap. 48. Nauarrum, Suarez, Filiucium relatos nu. 2.

Addo non ſolum eum, qui maiores ordines, verum etiam qui minores recipit ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprij Epiſcopi ſuſpenſionem ab ordine ſuſcepto incurrere ad beneplacitum, & arbitrium proprij Epiſcopi, ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. in quem locum ſacra Cardinalium Congregatio declarauit huiuſmodi Clericum ſi functiones ordinis eo pacto ſuſcepti exerceat nondum obtenta ab Epiſcopo licentia irregularem fieri teſte Filiucio tract. 17. cap.5. q 3.

Quid autem nobis ſentiendum ſit, conſtabit ex dicendis de irregularitate.

5 Epiſcopus ordinans in aliena Diœceſi, abſque licentia expreſſa ordinarij loci, aut ordinans de licentia Epiſcopi perſonas non ſubditas ſuſpenditur à Pontificalibus in Trident. ſeſſ.14.cap.2. & ſeſſ.23.cap.8.

Similiter ordinans coniugatum, exceptis caſibus per canones cōceſſis ſuſpenditur à Pontificalibus. Ita Tolet. Nauarrus, Sayrus, Suarez, Filiucius, & alii locis cit.

6 Ordinans religioſum non profeſſum, ſeu qui fecit votum ſolum temporale ſuſpēſus eſt per annum à collatione ordinum quos contulit, ex Bulla Pij V. quam refert Nauar. cap 22. num.158. Sorbus v. Ordines, & Sayrus num.20. Excipiuntur Patres Societatis Ieſu per Bullam Gregorii XIII.

7 Ordinans Monachum ſine licentia Abbatis incurrit ſuſpenſionem à communione aliorum Epiſcoporum cap. fin. diſt. 58. quanquam hæc non eſt propriè ſuſpenſio, ſed potiùs quædam prohibitio, quę ad quādam minoris excommunicationis ſpeciem reuocari poteſt. Vide ſi placet Filiucium num 139. & 144. Sayrum num.14. & Henriquez lib.13. cap.38.

8 Ordinans bigamum, vel eum qui facit pœnitentiam publicam ſuſpenſus eſt à celebratione per annum, cap. nullus diſtinctione 55.

9 Iniuſtè ordinans inuitum eſt ſuſpenſus per annum à celebratione Miſſæ cap.1. & 2. diſt.74 Henriquez lib. 13. cap. 38. num.3. Sayrus lib.4. cap.6. nu.23. vbi refert Angelū, Syluest. & alios.

10 Ordinans Sacerdotem indignum ſuſpēſus eſt à collatione ordinis Sacerdotalis ca. ſi quis Epiſcopi prima, q. 1. Ita Sayrus cap. 12. num. 17. Suarez d.31. ſect.5. nu.2. quanquam hanc ſuſpenſionem non ipſo iure latam eſſe tradunt nonnulli DD. quos ſequitur Suarez tomo 5. d.40. ſect.8. num.5. verſ. tertia eſt. nam in præfato textu dicitur, ordinationis ius vlterius non habebunt, quod verbum eſt futuri temporis.

11 Conferens tonſuram illiterato ſuſpenſus eſt per annum à collatione tonſuræ, ca. fin. de tempor. ordinat. lib 6. Ita Sayrus nu.

Digitized by Google

18. & Henriquez lib. 13. cap. 38. nu. 1. Tolet. loco cit. Ego tamen exiſtimo cum Emanuele Sà v. Suſpenſio nu. 13. hanc ſuſpenſionem non eſſe in vſu. Ille dicitur illiteratus in præſenti materia, qui neſcit legere, & ſcribere, nam ad receptionem primæ tonſuræ requiritur hæc ſcientia, vt patet ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 4.

Eadē ſuſpenſione ligatur conferens tonſuram infanti, qui nondum compleuit ſeptennium, vt patet ex eodem capit. fin. cit. Suarez diſp. 31. ſect. 5. Sayrus lib. 4. cap. 12. Filiuc. cap. 8. q. 2. nu. 140.

12 Conferens duos ordines ſacros eodem die, vel duobus diebus immediatis, ſuſpenditur à collatione vtriuſque ordinis, cap. litteras de tempor. ordinat. & videri poteſt Concilium Trident. ſeſſ. 23. vbi reuocātur priuilegia conferendi duos ordines ſacros eodem die.

13 Epiſcopus Sacerdotalē ordinē conferēs indigno, ſcienter ſeu illi, qui à ſuſceptione Sacerdotalis ordinis eſt ſuſpenſus, incurrit ſuſpenſionem à collatione ordinis Sacerdotalis, cap. ſi quis Epiſcopi 1. q. 1. Sayrus lib. 4. cap. 12. num. 17. Filiucius cap. 8. q. 2. nu. 139. & alii.

14 Epiſcopus conferens ordines cum pacto eſt ordinatus ab eo non petat alimenta in defectum beneficij, vel patrimonii, ſuſpenditur à collatione ordinum per triennium, cap. penult. de Simonia. Vide tradita §. 1. num. 1.

15 Epiſcopus Simoniace conferens ordines, vel primam tonſuram, ſuſpenditur non ſolum à collatione ordinum, & primæ tonſuræ per triennium, cap. penult. de Simonia; verum etiam à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ, ex bulla Sixti V. quæ in hac parte reuocata non fuit à Clemente VIII. vt innuit Sayrus lib. 4. cap. 12. nu. 32. idemq; tradit Suarez d. 31. ſect. 4. nu. 25. Filiuc. tract. 17. cap. 7. nu. 118.

16 Epiſcopus, qui Epiſcopum iam electū in Epiſcopatum confirmat, & conſecrat poſtquam appellatum fuit ad Sedem Apoſtolicam, incurrit ſuſpenſionem à confirmatione, & conſecratione Epiſcoporum per annum, etiamſi partes ab appellatione reſilierint, niſi præmiſſa debita diligentia, cognoſcat nullam fraudem, vel paruitatem in ea re extitiſſe, cap. prouida de elect. in 6. Videri poteſt Suarez d. 31. ſect. 5. num. 8. verſ. ſecunda ſuſpenſio. Filiucius tract. 17. cap. 8. q. 4. nu. 146.

17 Epiſcopus, qui debitam non adhibet diligentiam circa proceſſum electionis perſonam electi ad curam animarum ſuſpenditur à facultate confirmandi primum illius ſucceſſorem, & à beneficio; cap. nihil de elect. Sayrus lib. 4. cap. 12. num. 35. Henriquez lib. 13. cap. 39. num. 2. Viuald. de ſuſpenſ. num. 37.

18 Epiſcopus, aut ali' quicunq; beneficiorū collator, qui beneficij reſignationem contra præſcriptum Bullæ Pij V. quæ eſt 58. in ordine, edita anno 1568. admittit, incurrit ſuſpenſionem à collatione, præſentatione, electione, confirmatione, vel inſtitutione, donec à Summo Pontifice abſoluatur. Filiucius num. 151. Sayrus lib. 4. cap. 12. num. 55. vbi tenorem bullę Pij V. quæ incipit, quanta Eccleſiæ refert in hæc verba.

Epiſcopi, & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat reſignationes beneficiorum recipere, & admittere poſſint, qui aut ſeniō confecti, aut valitudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, cēſuriſq; Eccleſiaſt. irretiti, aut nequeūt aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad alium contigerit promoueri, religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur, denique eum, qui ex alijs caſibus acciderit, qui conſtitutione fælicis recordationis Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſijs edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri. Sed nec horum vllus ſacro ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo in vita poſſit commodè ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis, ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itēque omnes electores, præſentatores, & patroni tam Eccleſiaſtici, quam Laici quicunque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno futuri in huiuſmodi beneficijs, & officijs ſucceſſores ab ipſis reſignantibus, aut alijs eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcunque intercedat. Præcipimus inſuper, & interdicimus, vt ipſi Epiſcopi, aut alij collatores de beneficijs, & officijs reſignandis prædictis, aut ſuis, aut admittentiū conſangui-

neis,

neis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere: quod ſi ſecus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temere attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere. Qui vero contra fecerint, vt in eo, in quo deliquerint puniantur à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, prout cuique competierit, tandiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſſionē à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia beneficia, ſeu officia receperint eos prædictis pœnis voſumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere auſi fuerint, excommunicationis ſententiam ipſo facto promulgamus, quibus nullus alius, quam ipſe Romanus Pontifex ſiue abſolutionis, ſiue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire.

19 Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione in pecunia, vel victualibus vltra id, quod ſibi debetur, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſię donec duplum reſtituat; non obſtante quauis remiſſione, cap. exigit de cenſibus lib. 6. Ita Sayrus, Tolet. Nauar. & alij, quos retuli in 8. præcepto.

Addo non ſolum Epiſcopum, verum etiā alios viſitatores Eccleſiarum, aut eorum familiares ſi occaſione viſitationis munera, etiam, à ſpontè offerentibus recipiant, aut etiam in victualibus ab ijs, quibus viſitatio nis officium non impendunt, niſi intra menſem duplū reſtituant, incurrere ſuſpenſionē ab officio, & beneficio donec reſtituant, ca. exigit de cenſibus in 6.

Nonnulli tamen hanc ſuſpenſionem reſtringunt ad eos, qui iure ordinario, non verò ex delegatione viſitant, cap. Romana de cenſibus in 6 Vide ſi per tempus datur Sayrum lib. 4. cap. 15. num. 26. Henriquez cap. 39. num 4. Tolet. loco cit. Emanuelem Sà v. ſuſpenſio num 15. Reginaldum lib. 31. cap. 24. Suarez loco citato ſect. 3. num. 15. & ea, quæ tradidi in 8. decalogi præcepto, dum loquerer de muneribus Iudicum.

Alij verò hanc eandem ſuſpenſionem extendunt ad religioſos, præciſis ipſorum conſtitutionibus, & legitimis conſuetudinibus. Vide præcitatos DD.

20 Epiſcopus aliuſq; ſuperior, etiam Cardinalis, qui indicem caſuum, gratiarum, & indulgentiarum ſoluto certo prętio proponit, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ex Bulla Pij V. quæ incipit quam plenum. Vide Sayrum libro 4. cap 12. vbi refert Bullam Pij V.

21 Epiſcopus commiſſarius, vel delegatus in cauſa alienationis rerum Eccleſiaſticarū, ſi per gratiam, timorem, aut ſordes in detrimentum Eccleſię vtatur poteſtate ſibi commiſſa, ſuſpenditur ab executione officij per annum, ita vt ſi damnabiliter ſe ingerat diuinis, ſuſpenſione durante, irregularitatē incurrat, quam ſolus Papa poſſit auferre, vt dicitur in extrauag. 2. Pauli II. relata à Suarez diſp. 31. ſect. 5. num. 12. verſ. quinta ſuſpenſio.

22 Epiſcopi abutentes officio inquiſitorū in cauſis fidei ſuſpenſi ſunt ab officio per triennium. Clement. 1. §. verum de hæret. Illi autem officio inquiſitorum in hac parte abuti dicuntur, qui contra iuſtitiam, & conſcientiam prætextu odij, gratiæ, amoris, vel commodi temporalis amittunt procedere in cauſa hæreſis, vbi procedendum erat, vel eodem obtentu, & prætextu prauitatem ipſam, vel impedimentum officij ſui alicui imponunt, eumque ſuper hoc præſumpſerint quoquo modo vexare, & ob id iure optimo per triennium ab officio ſuſpenduntur reliqui verò Inquiſitores, vel ſubſtituti ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopis ſubijciuntur vinculo excommunicationis Summo Pontifici reſeruatæ, Suarez d. 31. ſect. 5. nu. 16. Sayrus lib. 4 cap. 12. num. 50. Filiucius tract. 17. cap. 8. num. 153. quæſito 7. Henriquez lib. 13. ca. 38. num. 3. Nauar. cap. 27. num 100.

23 Epiſcopi, aliſque Prelati tā ſeculares, quam regulares procurantes, vt Clerici capiantur à Dominis temporalibus vt beneficia reſignent, vel citati ad Apoſtolicam Sedem accedere nequeant, præter excommunicationem ob violentā manuum iniectionem, ſuſpenduntur per triennium à fructibus ſuarum Eccleſiarum, Clement. 2. de pęnis reliquis verò inferioribus imponitur pęna priuationis omnium beneficiorum, Suarez loco citato num. 17. Filiucius num. 153. verſ. dico tertiò.

Dices, Epiſcopi non incurrunt ſuſpenſiones niſi exprimantur cap. periculoſum, de ſent. excom. in 6. in Clem. aūt 2. citata non exprimuntur Epiſcopi, ſed Prælati.

Reſpondeo Epiſcopos nomine Prælatorum quaſi per antonomaſiam comprehendi. Ita Suarez, & Filiucius locis cit. Panormit. & alij apud Suarez.

Ex dictis igitur conſtat Epiſcopos, alioſque Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, vt ſunt nonnulli Abbates, incurrere ſuſpenſionem à fructibus ſuarum Eccleſiarũ quoties delinquunt contra præfatam Clement. 2. iſti enim nomine Prælatorum veniunt. Hoc tamen limita, modo effectus ſecutus ſit, id eſt modo captus beneficium ob talem vim reuunciauerit, aut ob eam cauſam Sedem Apoſtolicam adire nequierit præſcripto ſibi tempore. Ratio eſt, quia cenſura nõ incurritur niſi completo actu ſub cenſura prohibito: ſub cenſura autem præfata Clement. non prohibetur actio ipſa ſimpliciter independenter ab effectu, vt patet ex illis verbis, Eccleſiaſticos capere, captoſq; do nec ſua reſignent beneficia, aut ne citati ad Sedem Apoſtolicam venire valeant, auſu ſacrilego detinere non verentur. Vide Suarez loco citato à num. 17. vſque ad 22. Filiuciũ num. 155. & Bernardum Diaz in pract. crimin. cap. 104. Immo præfati DD hanc pęnam extendunt ad Epiſcopum, qui ſimul eſt Dñs temporalis, & Epiſcopus, ipſeque met huiuſmodi Clericum capit, aut detinet ad præfatum effectum: tunc enim verum eſt dicere Epiſcopum procurare vt Clericus capiatur, nec opus eſt vt procuret tanquam Epiſcopus, ſed ſufficit eum, qui hoc procurat, Epiſcopum eſſe, ſeu Prælatum.

24 Epiſcopus relaxans pęnam contentam in cap. peſſimam 23. quæſt. 8. ſuſpenditur ab officio Epiſcopali per annum. Sayrus libro 4. cap. 12. num. 44. Filiucius num. 159.

25 Epiſcopus alienans bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel locorum piorum abſq; licentia Summi Pontificis, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ. Quod ſi elapſis ſex menſibus non reſipuerit, ſuſpenditur ab adminiſtratione temporali, & ſpirituali ſuæ Eccleſiæ.

26 Eadem ſuſpenſio extenditur ad Abbates. Alij vero inferiores ligantur excommunicatione per extrauag. Ambitioſè. Ita Sayrus num. 54. Tolet. loco citato, & alij, quos retuli de Contractibus.

Huc ſpectat alia ſuſpenſio ſimpliciter ab officio, & ab adminiſtratione rerum temporalium Eccleſiæ grauatę lata contra Epiſcopos, & alios Prælatos, qui bona immobilia Eccleſiarum ſibi commiſſarum laicis ſubijciunt ſine Capituli conſenſu, & ſpeciali Sedis Apoſtolicæ facultate, exceptis caſibus in iure permiſſis, cap. hoc conſultiſſimo, de rebus Eccleſiæ non alienand. in 6. Vide Suarez d. 31. ſect. 5. num. 9. verſ. Tertia ſuſpenſio. Filiucium tractat. 17. cap 8. quæſito 6.

27 Epiſcopus qui prima vice Monaſteria Monialium ſine neceſſitate ingreditur, ſuſpenſionem incurrit ab ingreſſu Eccleſię. Secunda vice ſuſpenditur à diuinis, denique ſi iterum ingrediatur excommunicatione ligatur, ex conſtitutione, Gregorij XIII.

28 Epiſcopus qui limina Apoſtolorũ non viſitat ſingulis tribus annis per ſe, vel ſaltẽ per alium dum ipſe detinetur impedimento incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, perceptione fructuum, & adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium.

Ad viſitanda Limina Apoſtolorum Epiſcopis Italis, & illis vicinis conceditur tempus trium annorum. Germanis, Gallis, Hiſpanis, & cæteris Europæ Epiſcopis induciæ quatuor annorum conceduntur. Alijs verò longius diſtantibus, longius tempus conceditur, ex Sixto V. in Bulla de viſitandis liminibus Apoſtolorum, quam refert Sayrus lib. 4. cap. 12. num. 33.

29 Suſpenditur Epiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale infra ſex menſes Clerũ non conuocat, vt illi referat geſta in Concilio Prouinciali, cap. fin. diſt. 8. Hoc tamen non eſſe in vſu etiam in Hiſpania, in qua illud ius ſtatutum fuit in Concilio Toletano, teſtatur Suarez loco cit. num. 7.

30 Epiſcopus, qui contra Simoniacos procedere negligit ſuſpenſionem ab officio per duos menſes incurrit, cap. quicquid 1. q. 1.

31 Epiſcopus permittens vſurarios publicos alienigenas conducere domos in ſuis terminis ad exercendum fœnus, eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio donec illos expellat. cap. vſuras de vſuris lib. 6. Suarez ſect. 5. num. 13. Filiucius num. 152. Sayrus lib. 4. ca. 17. num. 48. & alij.

Eadem de cauſa alijs Epiſcopis inferiores id permittentes excommunicantur, & communitates interdicuntur, vt ſuo loco oſtenſum eſt, vbi etiam explicatum eſt vtrũ hoc valeat in quibuſcunque vſurar ijs publicis, an ſolum in ijs, qui per ſententiam de huiuſmodi crimine denunciati ſunt.

§. III.

De ſuſpenſionibus latis contra Conuentus, & Capitula.

1 *Suſpenduntur Capitula Eccleſiæ, vel monaſterij, quæ Epiſcopum, aut Prælatum reli-*

religioſum à Sede Apoſtolica prouiſum, ſine litteris eiuſdem Sedis recipiunt, aut illi obediunt.

2 *Capitula, & Collegia, quæ Sede Cathedrali, Collegiata, vel regulari vacante occupant bona ad prælatum defunctum, &c. pertinentia.*

3 *Capitula, & Conuentus, qui aliquid directè vel indirectè accipiunt, ob receptionem alicuius in religionem, aut poſt illam.*

4 *Moniales conuentionem de dote facientes nulli pœnæ ſubiacent.*

5 *Suſpenduntur Capitula, ſingulæve perſonæ beneficiorum reſignationem extra caſus, & formam Bullæ Pij V. admittentes.*

1 CApitula Eccleſiæ, vel Monaſterij, quę Epiſcopum, aut Prælatum religioſũ à Sede Apoſtolica prouiſum, ſine litteris eiuſdem ſedis recipiunt, aut illi obediunt, ſuſpenduntur à beneficijs, extrauag. 1 de elect. de qua re ſuperius egi cum ſuſpenſiones in Epiſcopos latas explicarem.

2 Capitula, & Collegia, quæ Sede Cathedrali, Collegiata, vel regulari vacante, occupant, vel delapidant bona ad Prælatũ defunctum, vel ad ipſam Eccleſiam, vel an ſucceſſorem pertinentia, ſuſpenduntur ab officjo, & beneficio donec plenam reſtitutionem fecerint, cap. quia de elect.

Eadem cenſura fertur in ſingulares perſonas huiuſmodi delictum patrantes, vt ſuo loco oſtendi cum Suarez, Conincho, & Filiucio, quibus adde Sayrum, non ſolum loco ibi cit. verum etiam cap. 13. nu. 16.

3 Capitula, & conuentus, qui aliquid directè, vel indirectè accipiunt, aut petunt ob receptionem alicuius in religionem, aut poſt illam, incurrunt ipſo iure ſuſpẽſionem totalem ideſt ab officio, & beneficio Papæ reſeruatam, ſiue quod accipiunt ſint pecuniæ, cibaria, prandia, cenæ, iocalia, aut alia, etiam ad pium vſum pertinentia, Clement. ſanè de Simonia. Nauar. loco cit. Sayrus lib. 4. cap. 13 num. 27. Filiucius nu. 161. Viualdus in candelabro tit. de ſuſpenſ. num. 45. & alij.

Obſerua tamen Moniales conuentionem de dote facientes ante receptionem nulli pœnæ ſubiacere, conſequenter neque contra præfatam Clement. delinquere exigendo paſtus, & prandia fieri conſueta, quia hæc ad dotem quodammodo reduci poſſunt, cum id fieri videatur ob incommodũ ipſarum victum.

4 Capitula, aut ſingulæ perſonæ reſignationem beneficiorum admittentes extra caſus, & formam bullæ Pij, quæ incipit, Quãta Eccleſię, incurrunt ſuſpenſionem à collatione, præſentatione, & inſtitutione, & Capitulum faciens contra iſtam ſuſpenſionem, afficitur ſuſpenſione à Diuinis Papæ reſeruata. De hoc caſu, quatenus ſingulares perſonas afficit, actum eſt in §. 2. de ſuſpenſionibus latis contra Epiſcopos.

§. IV.

De ſuſpenſionibus contra Religioſos.

1 *Suſpenduntur conuentus, & Capitula aliquid in receptione alicuius in religionem petentia, & an religioſi incurrant cenſuras in Clericos ſimpliciter latas.*

2 *Prælatus Prædicatorum minorum mendicantium admittens aliquem ad probationem nondum expleto profeſſionis anno, ſuſpenſionem incurrit.*

3 *Item ſuſpenduntur religioſi, qui ad ſacros ordines nondum profeſſione facta promouentur.*

4 *Suſpenditur quoque Apoſtata ſacrum ordinem in Apoſtaſia recipiens, quid de tranſeunte ad aliam religionem inualidè, & in ea ſacros ordines recipiente.*

5 *Religioſi quicunque monaſterijs præſidentes, &c. iura, reditus, vel poſſeſſiones eorum monaſteriorum, &c. alicui quocunque modo concedentes &c. pecunia etiã inde recepta, ſuſpenduntur.*

6 *Grauantes, ſeu defraudantes Eccleſias circa decimas eis debitas, eaſque ſine cauſa, vel priuilegio ſibi vſurpare præſumentes ſuſpenſione ligantur.*

7 *Suſpenduntur Fratres ordinis Prædicatorum non reddentes ordini libros, & alia quæ habẽt dum ad Epiſcopatum, aliaſue Prælaturas promouentur.*

8 *Prælati religioſorum ad quos occaſione prohibitorum exceſſuum à ſuis ſubditis commiſſorum, aliquid quoquo modo peruenerit.*

9 *Quinam ſint exceſſus prohibiti in Clementina.*

10 *Prælati religioſorum non ſatisfacientes Prælato de damno à ſuis ſubditis in conuiuio illato ſuſpenſi remanent.*

11 *Confeſſarij, qui requiſiti pœnitentibus ſibi conſitentibus conſcientiam de ſoluendis decimis ſcienter facere prætermittunt ſuſpenſionem contrahunt.*

12 *Abbates, aut alij quicunque, licet exempti litteras dimiſſorias alijs, quam ſuis regularibus ſubditis concedentes ſuſpenſioni ſubiacent.*

13 *Item concedentes dimiſſorias, vel ordines, nouitio nondum expleto probationis anno.*

14 *Suſpenditur Monachus niger S. Benedicti habitu, & veſtitu, iuxta præſcriptam formam non vtens.*

15 *Iidem Monachi aucupationi, aut venationi clamoroſæ ex propoſito intereſſentes ſuſpenſi remaneant.*

16 *Fratres, Prædicatores, Inquiſitoris officium à minoribus fratribus exercitum perturbare præſumētes ſuſpenſionem incurrunt, & è contra.*

17 *Religioſi coniungentes in matrimonium, vel benedicentes ſponſos alienæ Parœciæ abſque Parochi facultate.*

18 *Religioſi præſumentes introducere mulieres in Monaſteria.*

1 PRima eſt contra conuentus, & Capitula, quæ aliquid petunt, vel accipiunt ex receptione alicuiuſue religionem, iſta enim incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & beneficio. Sed de hac ſuſpenſione vide ſupra §. 3. de ſuſpenſionibus contra conuentus, & Capitula.

Rogabis vtrum Religioſi incurrant cenſuras, quæ ſimpliciter latæ ſunt in Clericos.

Reſpondeo negatiuè, iuxta communiorem ſententiam, tū quia religioſi ſimpliciter non dicuntur Clerici, maximè in pœnis quæ reſtringendæ ſunt, cap. odia, & cap. In pœnis de regulis iuris, tum quia Clerici nō incurrunt cenſuras poſitas contra religioſos; ergo neque religioſi pęnas contra Clericos. Ita Vgolin tab. 4. cap. 11. §. 2. Sayrus cap. 13. num. 21. & alij.

2 Secunda, contra Prælatum Prædicatorum minorum, & mendicantium, qui aliquem admiſit ad probationem, nondum expleto probationis anno: hic enim incurrit ſuſpenſionem recipiendi ad profeſſionē, cap. Non ſolum de regularibus in 6. nec profeſſio valida eſt, ex Sayro cap. 13. num. 13. Henriquez lib. 13. cap. 40. nu. 2. Nauar. cap. 27. nu. 157. Suarez loco cit. ſect. 6. nu. 6. Filiucio nu. 166. & alijs.

3 Tertia contra religioſos, qui ad ordines ſacros, nondum facta profeſſione promouentur: iſti enim ſuſpenſi ſunt ab ordinum ſuſceptione. Vide Bullam Pij Quinti, quæ eſt 74.

4 Quarta contra Religioſum apoſtatum, qui ſi ordinem ſacrum ſuſcipiat, dum in apoſtaſia remanet, ſuſpenſus eſt ab ordine, ſic ſuſcepto, & ab alijs ſuſcipiendis donec per Summum Pontificem diſpenſetur, cap. fin. de Apoſtatis.

Idem militat in eo, qui ad aliam religionem inualidè tranſit, & in cap. Sacros ordines capit, hic enim adhuc dicitur apoſtata. Secus ſi ordines, ſacros capiat poſtquam ad ſuam religionem redijt, & abſolutionem à vinculo excommunicationis obtinuit: nam hic non dicitur ordines ſacros ſuſcipere dum in Apoſtaſia perſeuerat. Vide Suar. diſp. 31. ſect. 6. nu. 1. & ſeqq. Filiucium trac. 17. cap. 9. q. 1. & 2. num. 163. & ſeqq. Sayrū lib. 4. cap. 13. num. 17. Henriquez lib. 13. cap. 40. num. 1. quamuis hic putet præfatum apoſtatam irregularem non vero ſuſpenſum. Hæc ſuſpenſio reſeruatur Papæ, vt dictum eſt.

5 Quinta contra religioſos quoſcunque ſiue mares, ſiue fęminas, aut etiam religioſos militares, prędidentes monaſterijs, prioratibus, Eccleſijs, & adminiſtrationibus quibuſcunque, qui ſi iura, reditus, vel poſſeſſiones eorum monaſteriorum, prioratuū Eccleſiarum, & adminiſtrationum quouis modo conceſſerint alicui ad vitam ipſius recipientis, vel concedentis, ſiue ad certum tempus. Pecunia etiam inde recepta, ſuſpenſi ſunt ab officio, & inualide eſt conceſſio. Hæc tamen limita, niſi neceſſitas, aut vtilitas monaſticorū, prioratuū Eccleſiarū; aut adminiſtrationum id exigat, & hoc fiat de conſenſu conuentus, ſi conuentum habeat, aut de conſenſu Prælati ſuperioris, ſi conuētum non habent Clement. 1. de rebus Eccleſiæ non alienand. In hoc tam Clement. non comprehenduntur venditiones fructuum, aut locationes ad breue tempus, quale cenſetur ſpatium trium annorum, vt in ſimili patet ex extrauag. ambitioſe Pauli II. de rebus Eccleſiæ non alienand. Vide Suarez diſp. 31 ſect. 6, num. 8. & ſeqq. Filiucium num. 168. & ſeqq. Nauar. cap. 27. nu. 157. Sayrum lib. 4. cap. 13. num. 12. Viuald. de ſuſpenſ. num. 73. Henriquez loco citato num. 1.

6 Sexta contra religioſos granantes, ſeu defraudantes Eccleſias circa decimas eis de-

bi-

Digitized by Google

bitas, eaſque ſine rationabili cauſa, aut priuilegio ſibi vſurpare præſumentes: iſti enim, ſi requiſiti ab illis, quorum intereſt, non deſiſtunt intra menſem, vel de vſurpatis, vel retentis intra duos menſes non ſatiſ faciant, ſuſpenſi ſunt ab officijs, adminiſtrationibus, & beneficijs ſuis, donec deſtiterint, & ſatisfecerint, Clement. 1. de decimis. Quod ſi huiuſmodi religioſi, nec officia, nec adminiſtrationes, nec beneficia habeant, ligantur vinculo excommunicationis, à qua nequeunt abſolui, donec ſatisfaciant, Clement. 1. cit.

Amplia primò, & extende hanc concluſionem ad eos, qui decimas animalium à familiaribus, & paſtoribus ſuis ſolui nõ permittunt, modo requiſiti non deſtiterint, nec ſatisfecerint, vt dicitur in Clement. 1. cit. & conſtabit ex prima limitatione proximè ſequenti.

Amplia, & extende ſecundò ad quoſcunque religioſos, etiam fœminei ſexus, nam in Clement. dicitur, religioſi quicunque: immo etiam extenditur ad equites militares, qui verè ſint religioſi, vt patet ex allata ratione, idemque tradit Suar. nu. 9.

Limita primò, niſi requiſiti fuerint ab ipſis rectoribus Eccleſiarum; quandiù enim requiſiti non ſunt hanc cenſuram non contrahunt, quia cenſura non incurritur, niſi adimpleta conditione, ſub qua fertur: præfata autem fertur à iure ſub ea conditione. Vide Sayrum lib. 4. cap. 13. num. 10. Viuald. de ſuſpenſ. nu. 101. Henriq. lib. 13 cap. 49. n. 3. Suar d. 31. ſect. 6. nu. 9.

Limita ſecundò modo iſti in ſtatu religioſo viuant, verba enim formaliter intelligenda ſunt: ob id religioſus ad Eccleſiam ſecularem translatus non afficitur hac cenſura. Nauar. cap. 27. num. 38. Suarez num. 9. & alij contra Roſelam v. excommunicatio caſu 39.

Limita tertiò modo interueniat prohibitio, vel vſurpatio, &c. conſequenter hac cenſura non ligatur religioſus, qui decimas ſimpliciter non ſoluit. Secus ſi dicat non eſſe debitas, eaſque ſub ea ratione retineat aut ſi ſciẽs illas eſſe debitas ſolui prohibeat; nam in præfata Clement. habentur hæc verba, appropriare, vſurpare, retinere, prohibere, &c. quę iuxta propriam ſignificationem non cadunt in quamcunque negationem ſolutionis, vt bene ponderat Suar. loco cit.

Limita quartò modo adſit præſumptio, nam in textu habetur verbum præſumpſerint, ex quo infertur ignorantiam, etiam culpabilem excuſare, & à fortiori bonam fidem, vt ſi credant ex priuilegio, vel conſuetudine vis decimarum ſibi competere, Filiucius nu. 169. Suar. nu. 9. & alij.

7 Septima contra fratres ordinis Prędicatorum, qui ſi poſtquam promoti ſunt ad Epiſcoparum, aut alias Prælaturas, conſecrationem ſuſcipiant, antequam reddant ordini libros, & alia, quæ tempore promotionis habent, incurrunt ſuſpenſionem à Pontificalibus Papæ reſeruatam, vt probat S. Antoninus 3. parte tit. 27. de ſuſpenſion. capit. 4. ex quodam priuileg. Clementis Quarti.

8 Octaua contra Prælatos religioſorum ad quos occaſione exceſſuum religioſorum ſuorum ibi prohibitorum, aliquid quoquo modo peruenerit, iſti enim abſolute, & ſimpliciter ſuſpenduntur vſque ad debitam ſatisfactionem, niſi intra menſem, poſtquam requiſiti fuerint de eo ſatisfecerint Eccleſijs, & perſonis damnificatis Clement. 1. de priuilegijs.

9 Rogabis, quinam exceſſus in præfata Clement. prohibeatur.

Reſpondeo tres eſſe. Primus eſt retrahere teſtantem à legatis faciendis Eccleſijs matricibus. Secundus eſt retrahere teſtatorem à debitis reſtituendis. Tertius eſt procurare vt legata, debita, vel male ablata incerta dentur ſibi, aut alijs ſingularibus perſonis ſui ordinis, vel conuentibus in præiudicium aliorum, quibus debentur, Suarez ſect 6. num. 11. per totum Savrus lib. 4. cap. 13. nu. 11. Nauar. cap. 26. num. 36. Henriquez loco cit. nu. 4. Filiucius nu. 171. Viuald. de ſuſpenſ. nu. 75.

Obſerua tamen cum Sayro, Nauarro, & Viualdo locis cit. vetitum non eſſe religioſis certiores facere moribundos de ſua neceſſitare, ipſoſque hortari vt aliquid ſuo monaſterio ſpontè legent: hoc enim in præfata Clement. interdictum non eſt.

10 Similis ſuſpenſio habetur in dicta Clement. contra Prælatos religioſorum, qui non ſatisfaciũt damno illato præfato à ſuis ſubditis in concione prædicando indiſcretas indulgentias, retrahendo laicos ne ad Parochiam accedant, vel abſoluendo ſine priuilegio à reſeruatis Epiſcopo, aut Papæ. Vide omnino Clement. Religioſi §. quibus de priuileg. vbi plena religioſis prohibentur.

11 Nona contra Confeſſarios religioſos, qui ſcienter omittunt conſcientiam facere

po-

pœnitentibus ſibi confitentibus de ſoluendis decimis, poſtquam à rectoribus Eccleſiarum de hoc requiſiti fuerint: iſti enim incurrunt ſuſpenſionem ab officio prædicandi donec eiſdem pœnitentibus conſcientiam circa eandem rem fecerint, ſi commodè potuerint. Clement. cupientes de pœnis: quod ſi præfati confeſſarij eo pacto ſuſpenſi concionari audeant, ligantur excommunicatione, vt habetur in præfata Clement. cupientes. Vide Sayrum num. 18. Viuald. num. 16. Henriquez loco cit. Suarez d.31.ſect.6. num. 12. Filiucium nu. 172. Religioſi vero concionatores, qui de hac re à rectoribus requiſiti ſcienter intermittunt hoc Populo ſuadere, non incurrunt vllam ſuſpenſionem, ſed puniendi ſunt à ſuis Prælatis. Clementina cupientes citata.

12 Decima contra Abbates, alioſq; quoſcunque, licet exemptos, qui incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & beneficio per annum, ſi litteras dimiſſorias alijs, quam ſuis ſubditis regularibus concedant, ex Concilio Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. ad finem.

Eandem ſuſpenſionem extendit putat Sayrus lib.4.cap.13.num.5. ad Abbates conferentes tonſuram, vel minores ordines alijs, quam ſuis ſubditis regularibus. Verum hæc extenſio non videtur admittenda, quia Concilium Trid. imponit ſuſpenſionem tantummodo concedentibus dimiſſorias, eamque ad Abbates, & ad alios, etiam ad Collegia, aut Capitula Cathedralis Eccleſiæ, ſimiles dimiſſorias concedentia (excepto caſu quando Sedes Epiſcopalis per annum vacauit, vt alibi) extendit; Concilium enim vtitur verbis generalibus quæ ad omnes dirigantur, de quibus in antecedentibus ſermo fuerat. Vide Concilium Trid. loco cit. Sayrum loco cit.

Hinc ſequitur præfatos Abbates, alioſq; exemptos ſubijci huic pœnæ dum litteras dimiſſorias faciunt Clerico ſeculari, quamuis hic alias ad ſuam iuriſdictionem pertineat. Secus ſi eas concedant religioſo. Ratio eſt, quia Concilium loquitur de concedentibus dimiſſorias Clericis ſecularibus.

13 Maior difficultas eſt vtrum Abbas regularis hac ſuſpenſione ligetur concedendo dimiſſorias, vel conferendo ordines nouitio, nondum expleto probationis anno, Maiolus lib.4 cap.2. num.11. ad finem, innuit, ſuſpenſionem incurrere conferendo primam tonſuram, vel minores ordines nouitio, Sayrus vero num. 5. & Henriquez lib.13.cap.38.num.2. ſub finem in comment. lit. A. vbi refert Lapum Io. Andr & Geminianum, docent huiuſmodi Abbatē peccare conferendo, tonſuram, ſed non eſſe ſuſpenſum: Nouitium vero à monaſterio recedentem non gaudere priuilegio tonſuræ.

Ego, vt in hac re gradatim progrediar, dico primo huiuſmodi Abbatem ordines, ſcilicet tonſuram nouitio conferentem peccare quidem, quia confert ordines, vel tonſuram illi, qui ſibi in hac re ſubditus non eſt, non tamen incurrere ſuſpenſionem in Tridentino latam, quia Concilium ibi non loquitur de conferentibus ordines, vel tonſuram. Quid vero de Epiſcopis ordines conferentibus religioſis non profeſſis ſentiendum ſit, ſuperius dixi de Epiſcopis conferentibus ordinis ijs, qui non ſunt ipſorum ſubditi, & clarius conſtat ex traditis de Sacramento Ordinis. An vero præfatus Abbas incurrat ſuſpenſionem à Pio V. latam, videri poteſt apud Nauarrum cap. 27. numero 58.

Dico ſecundò huiuſmodi Abbatem concedentem nouitio dimiſſorias ad ſuſcipiendos ordines, incurrere ſuſpenſionem ſi nouitius Clericali tonſura initiatus iam ſit: nam huiuſmodi Clericus nondum eſt religioſus, & in hac parte præſumitur, & reputatur Clericus ſecularis, & quo ad ordines ſuſcipiendos habetur pro non ſubdito ipſi Abbati. Si vero concedat dimiſſorias ad primam tonſuram, probabiliter mihi dicendum videtur Abbatem non ligari ſuſpēſione, quia Concilium loquitur de ijs, qui dimiſſorias concedunt Clericis ſecularibus: nouitius autem carens prima tonſura non dicitur Clericus, præſertim ſecularis.

14 Vndecima contra Monachum nigrum S. Benedicti non vtentem habitu, & veſtitu ad formam præſcriptam in Clement. 1. §. ſi quis autem, de ſtatu Monach. hic enim ſi fuerit Abbas, aut Prior Abbatem non habēs ſuſpenditur à collatione ordinum per annum: ſi ſit inferior habens aliquam adminiſtrationem, eadem priuatur per annum: ſi vero nullam habeat adminiſtrationem, inhabilis fit ad illam, vel ad beneficium intra annum recipiendum. Ita DD. ſtatim citandi.

Obſerua tamen ad hanc cenſuram, non ſolum requiri culpam mortalem, verum etiam præſumptionem, nam in textu dicitur, portare præſumpſerint. Quamobrem ab hac cenſura excuſatur, non ſolum qui

cum

cum inaduertentia prohibitionis vetitum habitum defert, verum etiam qui vetito ſcienter vtitur ad breue tempus: immo Suarez num. 10. ſect. 6. requiri putat vt per modum ordinarij habitus vtatur habitu ſibi prohibito.

15 Eadem ſuſpenſio, duplicato tempore, extenditur ad eoſdem Monachos, qui venationi, vel aucupationi clamoroſæ, aut alias cum canibus, aut auibus ex propoſito interſunt, Clement. 1. cit.

Obſerua tamen paruitatem materiæ, vel etiam inaduertentiam, & bonam fidem, vel intereſſentiam caſualem à præfata ſuſpenſione excuſare, quia in textu dicitur, ex propoſito interfuerit. Ita Suarez diſp. 31. ſect. 6. num. 10. Filiucius num. 170. Raineriris de ſuſpenſ. cap. 3. ſuſp. 6. verſ. hæc ſuſpenſio. Sayrus lib. 4. cap. 13. num. 6. & ſeqq. Viuald. de ſuſpenſ. num. 94. & 95. Henriq. loco cit. & antiquiores canoniſtæ communiter, qui etiam obſeruant poteſtatem conferendi beneficia ſuſpenſo Abbate, deuolui ad Priorem clauſtralem cum conſilio, & conſenſu maioris partis Capituli, ſeu conuentus.

16 Duodecima contra Fratres Prædicatores, qui perturbare præſumpſerint officium Inquiſitoris à Fratribus minoribus exercitum: iſti enim ſuſpenſionem ipſo facto incurrunt ab executione ordinum ſacrorum, quouſque abſoluantur à Sede Apoſtolica, aut ab illo, cuius officium perturbarunt.

Eadem ſuſpenſione ligantur fratres minores perturbantes officium Inquiſitoris à Prædicatoribus adminiſtratum. Sic habetur in quodam priuilegio Clementis IV. quod incipit, paupertatis altiſſimæ, & eiuſdem meminit S. Antoninus 3. par tit. 28. de ſuſpenſ cap 4. Viuald. de ſuſpenſ. num. 100. Sayrus lib. 4. cap. 13. nu. 13.

17 Tertiadecima contra Religioſos coniungentes in matrimonium, vel benedicentes ſponſos alienæ Paretiæ abſque facultate proprij Parochi, vel ordinarij; iſti enim ſuſpenſi ſunt, vt ſuperius oſtenſum eſt §. 1. num. ſuſpenſ. 16 Hæc ſuſpenſio reſeruatur Epiſcopo, vt ibi dictum eſt.

18 Quartadecima contra religioſos præſumentes introducere mulieres in monaſteria; iſti enim ſuſpenſi ſunt à diuinis, priuati beneficijs, & ad illa inhabiles, ex bulla Pii V. quæ incipit, Regularium. Ita Sayrus cap. 13. num. 20. per eandem bullam Pij V. quæ incipit, Regularium, & per bullam Gregorij XIII. quæ incipit, vbi gratia, excommunicantur mulieres ingredientes monaſteria virorum, & viri ingredientes monaſteria monialium ſub prætextu facultatum, vel etiam abſque facultate iuxta ſtylum ſacræ Pœnitentiariæ, de qua re videndus eſt Nauar. cap. 27. num. 150. Sayrus lib. 3. cap. 17. num 11. Emanuel Sà v. excommunicatio num. 25. Capeauilla de violatione monialium. Quis vero poſſit ab hac excommunicatione abſoluere, alibi oſtendimus.

Nonnullæ aliæ ſuſpenſiones religioſos afficiunt, vt quæ feruntur contra viſitatores, quas hic prætermiſſo, quia ſufficienter explicatæ ſunt in præcedentibus. Addo me hic non explicaſſe ſuſpenſiones particulares alicuius diœceſis, prouinciæ, vel religionis, quia quilibet eas in proprijs cõſtitutionibus conſulere debet: alioquin nunquam finis huic tractatui imponi poſſet, cũ infinitæ fere ſint cenſuræ à ſingularibus perſonis, ac ſuperioribus in ſuos ſubditos latæ.

Denique circa abſolutionem à ſuſpenſionibus ſeruandæ ſunt regulæ generales traditæ de cenſuris in genere; Quamobrem in cenſuris Summo Pontifici reſeruatis Epiſcopus abſoluere non poteſt, niſi forte delictum ſit occultum, iuxta diſpoſitionem Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. & iuxta ſuperius tradita de abſolutione à Cenſuris.

PVNCTVM VLT.

De abſolutione à Suſpenſione.

1 *An ſuſpenſio lata ad tempus ceſſet, eo tempore elapſo, abſque abſolutione.*
2 *An requirantur verba determinata in abſolutione ſuſpenſionis.*
3 *An in abſolutione explicanda ſit cauſa, ob quam contracta eſt ſuſpenſio.*
4 *An in abſolutione petendum ſit iuramentũ obediendi Eccleſiæ.*
5 *An Epiſcopus poſſit abſoluere à ſuſpenſione Papæ reſeruata.*

VNICA PROPOSITIO.

QVæ de abſolutione ſuſpenſionis dici poſſent, ſatis conſtant ex dictis de Cenſuris in communi; quamobrem hic pauca quædam ſuperſunt adnotanda.

1 Pri-

1 Primò, ſuſpenſionem latam ad tempus, eo tempore lapſo, ceſſare abſque alia abſolutione; ſicut etiam ſuſpenſio lata cum particula, donec ſatisfeceris, exhibita ſatiſfactione ceſſat. Ratio eſt quia ſicut prohibitio non operatur vltra intentionē prohibentis, ità ſuſpenſio ex intentione prohibentis facta ſolùm ad certum tempus ceſſat eo tempore lapſo. Ita Suarez d.19.ſect. 1. num.1. Nauar.cap.27. num.165. Toletus lib.1.cap.46. Rodriquez tomo 2.cap.69. Coninchus num.30. Filiucius cap. 3. q.7.num. 48. & cap.4. q.7. nu.71. quamuis huic opinioni firmiter non adhæreat. Syluester, Angelus, Auila, & alij. Videte, quæ infra dicam de abſolutione interdicti.

Obijcies. Excommunicatio lata cum hac conditione, donec ſatisfeceris, non ceſſat poſita ſatisfactione; ſed adhuc auferenda eſt per abſolutionem; ergo idem dicendum videtur de ſuſpenſione.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ita ſentire videtur Toletus lib.1.cap.46. Ratio eſt tum quia Iudices inferiores Summo Pontifice videntur maiorem facultatem habere circa ſuſpenſionem, & interdictum quam circa excommunicationem, propterea ſicut poſſunt ferre ſuſpenſionem, & interdictum ad aliquem ſolum effectum, ità videntur poſſe illas cenſuras ferre cum hac conditione, vt illa adimpleta ceſſent, quod non accidit in excommunicatione. Tum quia ita vſu, & praxi receptum eſt in ſuſpēſione, & interdicto, non vero in excommunicatione.

2 Secundò, non eſſe determinata aliqua verba ad abſoluendum à ſuſpenſione, vt patet ex ſupra dictis. Ita Valentia, Rodriquez, Filiucius, & alij locis cit. Hæc tamen verba ſunt in vſu. Ego te abſoluo à vinculo ſuſpenſionis, in quam incurriſti, & reſtituo te ad executionem tui muneris, vel ordinis, vel ad tuum beneficium. Videte, quæ dixi ſupra de abſolutione cenſurarum.

3 Tertiò, non eſſe neceſſarium in abſolutione explicare cauſam, ob quam contracta eſt ſuſpenſio, iuxta ſupra dicta de abſolutione cenſurarum. Ita Suarez loco cit. ſect.3.num.1.& 2. & alij.

4 Quartò, in delictis grauibus petendum eſſe iuramentum obediendi Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt. Præterea petendam eſſe ſatisfactionem, & cautionem. Idem dico de abſolutione ab interdicto, vt patet ex ſupra dictis de abſolutione cenſurarum.

5 Quintò, Epiſcopum poſſe abſoluere ſuos ſubditos à ſuſpenſione perpetua, vel ad certum tempus etiam reſeruata Papæ; modo proueniat ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentioſum, vt patet ex dictis de cenſuris in communi ob priuilegiū conceſſum Epiſcopis in Concilio Tridentino ſeſſ.24.cap.6. ità DD. quos retuli diſp. j. q. 3. puncto 2. nec reprobat Suarez num. 19. & Filiucius num.68. ad finem, Reginal. lib.32. tract.2. cap.22. num.43.

Finis Tertiæ Diſputationis.

DISPV-

DISPVTATIO IV.

DE DEGRADATIONE.

PVNCTVM VNICVM.

Quid ſit degradatio, ad quem ſpectet degradare, & ob quæ crimina fiat degradatio.

1 *Quotuplex ſit degradatio.*
2 *Quid ſit degradatio.*
3 *Quanam differentia ſit inter degradationem actualem, & verbalem.*
4 *Quomodo degradatio differat à cenſuris, & irregularitate.*
5 *An Sacerdos conſecratus validè conſecret.*
6 *Quanam crimina mereantur degradationem.*
7 *An degradatus alẽdus ſit fructib. beneficij.*
8 *Ad quem ſpectet degradare.*

1 NOtandum degradationem duplicem eſſe, verbalem, & actualem, ſeu realem, quæ non ſolet inferri, niſi illis, qui ſunt in Sacris conſtituti, vt aduertit Eman. Sà verbo Degradatio, num 3.

PRIMA PROPOSITIO.

2 DEgradatio verbalis, quæ etiam appellatur depoſitio, eſt ſententia Eccleſiaſtica, qua perſona Eccleſiaſtica priuatur omni officio, & beneficio in perpetuum, ſine ſpe illius conſequendi, non amiſſo priuilegio Clericali. An vero depoſitionem à iure latam contraxit teneatur ſe ſua ſponte beneficijs abdicare conſtat ex dictis de lege pœnali non teneri, ſed poſſe iudicis ſententiam expectare.

Degradatio vero actualis, ſeu realis eſt pœna Eccleſiaſtica, qua perſona Eccleſiaſtica priuatur omni beneficio, officio, & priuilegio Clericali in perpetuum, abſque vlla ſpe illius conſequendi, cum quadam ſolemnitate. Vbi

Aduertendum eſt actũ, quo quis traditur Curiæ ſæculari, eſſe effectum degradationis actualis, qui effectus non ſemper comitatur degradationem realem, cum non omnis degradatus realiter tradendus ſit brachio ſæculari. Quicquid in contrarium dica Iul. Clar. in pract. q. 36. §. fin. & alij apud Ambroſinum de immunit. cap. 17. num. 35. Quare in actuali degradatione declaratur priuatus priuilegio Clericali, quamuis non ſemper tradatur brachio ſæculari, præterquam in delictis grauiter enormibus, vt in homicidio ſui Epiſcopi, vel homicidio iterato, vel delicto valdè pernicioſo Reipublicæ, vel in crimine hæreſis, vel falſitate Litterarum Papalium, vel Sodomia ſæpius exercita, &c.

Addo degradatum realiter, non ſemper plectendum eſſe pœna mortis, quoties traditur brachio ſæculari, vt ipſa docet experientia.

Quæres primo quænam differentia ſit inter depoſitionem verbalem, & actualem.

Reſpondeo multiplicem eſſe differentiã. Prima eſt quia actualis fieri ſolet cum maiori ſolemnitate, nam fieri ſolet aſtantibus Abbatibus impubatis, ideſt habentibus ius mitræ, & baculi, aut aſſiſtentibus alijs in dignitate conſtitutis. Rurſus degradatio actualis cum hac ſolemnitate fit, degradandus inducitur veſtibus nec non vaſa ſacra pertinentia ad illum ordinem, à quo degradatur, defert ad conſpectum Epiſcopi, à quo gradatim exuitur, & priuatur, ac tandem capillis

pillis tondetur, prolatis quibuſdam verbis terrorem incutientibus.

Secunda eſt, quia verbalis fieri poteſt in abſentem contumacem, realis autem in pręſentem, cap. nouimus de verb. ſignif.

Tertia depoſitus actualiter non gaudet priuilegio fori, & Canonis, cap. Degradatio de pœnis in ſexto; Depoſitus verò verbaliter fruitur priuilegio Canonis. Vnde, qui illum percutit, incurrit excommunicationẽ. Verum tamen eſt Magiſtrum triremis, qui percutit Clericum depoſitum verbaliter, & damnatum ad triremes, non incurrere excõmunicationem, ſi percutiat ex officio: ſicut ſolet percutere cæteros remiges. Ratio eſt tum quia fungitur ſuo munere. Tum quia Clericus damnatus ad triremes cenſetur damnatus ad pœnas, & onera conſequẽtia. Si verò percutiat ob alias cauſas, incurrit excommunicationem; quam etiam alii incurrunt, percutientes iniuſtè Clericum verbaliter depoſitum. Similiter Clericus degradatus verbaliter gaudet priuilegio fori conſequenter non poteſt cogi, nec puniri à iudice ſæculari, niſi poſt depoſitionem verbalem factus ſit incorrigibilis, vt patet ex ſupra dictis de excommunicatione ob manus violentas. Ita Nauar. cap. 27. num 81. Auila quarta parte dubio vnico, Tolet. loco citato, Sayrus lib. 5. cap. 20. num. 12. Valentia tomo 4. d. 7. q. 19. Puncto 4. Henriquez, lib. 13. cap. 55. num. 3. Suarez d 30. ſect. 2. nu 18. Filiucius tract. 18. cap. 8. quæſito 2. num. 193 & alij. Dicitur autem incorrigibilis, quando perſeuerat in prioribus criminibus. An verò requiratur ſententia incorrigibilitatis. Videndus eſt Suarez, ſect. 2. num. 7. & quæ ſupra diximus loc. cit.

4 Quæres ſecundo, quæ differentia ſit inter degradationem, depoſitionem, cenſuras, & irregularitatem.

Reſpondeo degradationem differre à ſuſpenſione, quod ſuſpenſus non priuatur ſpe conſequẽdi id, à quo eſt ſuſpenſus, ſicut priuatur degradatus, & depoſitus. Quamobrẽ depoſitus, vel degradatus verbaliter, aut realiter à nullo præterquam à Pontifice in priſtinum ſtatum reſtitui poteſt, cap. 1. & 2. diſt. 50. & L. 1. in fine ff. de quæſtionibus. Ita communiter DD. teſte Molina loco cit. num. 18. quibus adde Filiucium num. 190. Ratio eſt, quia inferiores Summo Pontifice non poſſunt in iure communi diſpenſare. Depoſitio autem ex iuris diſpoſitione inducere ſolet priuationem officij, & beneficij ſine ſpe illius conſequendi. Ab excommunicatione verò, & irregularitate differt, quod irregularitas, & excommunicatio non priuat beneficio acquiſito, ſicut priuat depoſitio, & degradatio. Videte Suarez, diſp. 30. ſect. 1 & 2. Filiucium num. 195. & ſeqq.

5 Quæres tertiò, vtrum Sacerdos degradatus realiter validè conſecret.

Reſpondeo affirmatiuè, quia per degradationem non amittit characterem ordinis, cõſequenter valide conſecrat; conſequenter etiam tenetur ad onera ordinis, vt ad recitationem horarum; non enim eximitur ab onere per ſuam culpam; poteſt tamen cum alijs officium recitare, modo non ſit excommunicatus, nec dicat Dominus vobiſcum. Si contrahat Matrimonium inualidè contrahit; adhuc enim retinet ordinem, & votum caſtitatis. Ita multi DD. apud Sayrum, lib. 5. cap. 22. à num. 25 & apud Lazarium verbo Degradatio, & apud Tolet lib. 1. cap. 50. quibus adde Filiucium num. 191.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 Crimina, quæ merentur verbalem degradationem, ſunt adulterium, cõcubinatus perſeuerans poſt monitionem, Simonia notoria, Stuprum, Inceſtus, Furtum, Periurium, Homicidium, etiamſi patratum ſit ſolo conſilio, delictũ, quo quis permittit ſua culpa ſuum Parochianum decedere ſine Baptiſmo, & pręterea alia crimina maxima & atrocia, quæ inferunt irregularitatem. Videte Molinam tom. 4. d. 49. tract 3. num. 14. & ſeq. Sayrum, & Auilam locis cit. & Emanuelem Sà verbo Depoſitio, num. 2. Verum tamen eſt, Iudicem non debere ſolum reſpicere Canones antiquos; quia illi faciliores erant ad imponendam depoſitionem.

Crimina vero, quæ merentur realem degradationem, ſunt homicidium qualificatũ, crimen hæreſis, Sodomia ſæpius exercita, & ſimilia, quæ iudicis arbitrio tali pœna digna ſunt, de quibus conſule Molinam nu. 17. Ambroſin. loc. cit. num 40. Menochium de arbit. caſu 266. Diaz in pract. crimin. c. 135. & ſeq.

Addo, quando in iure habetur depoſitio, intelligi depoſitionem verbalem; quidquid dicat Toletus, lib. 1. cap. 17. Ratio eſt quia pœnæ reſtringendæ ſunt.

7 Quæres, vtrum degradatus alendus ſit fructibus beneficij.

Reſpondet affirmatiuè Sayrus, cap. 2 & num. 28.

num.28. Auila loco citato, & alij, ne cogatur mendicare.

Sed mihi probabilius dicendum videtur non eſſe alendum fructibus beneficij; ſibi enim imputare debet, quod beneficio, & fructibus priuetur. Ita Couarruuias 3. variarũ, c.13.n.8.& alij, & ita videtur vſu receptũ.

De forma, & ſolemnitate ſeruanda in degradatione videte Sayrum, cap.22.num.12. Molinam nu.13. Filiucium nu. 192. Ambroſin.nu.40. & alios Summiſtas verbo Degradatio, vbi oſtendunt neminem degradandũ eſſe ſine accuſatore, quamuis puniendus ſit alia pœna, cap. dilectus de Simonia.

TERTIA PROPOSITIO.

8 DEpoſitio, vel degradatio Presbyteri ſpectat ad proprium Epiſcopum, vel eius Vicarium generalem poſt Tridentinum, ſeſſ. 13. cap. decimoquarto, & non ad alium inferiorem, vt ait Henriquez, cap. 43. num.5. Auila diſp. 5. dubio primo, concl.3. Suarez loco cit. ſect. 1. num. 19. Filiucius num.192.& 206. Ambroſin. lo.cit.num. 37. Coninch. diſp.16. num.6. & ſeqq. & alij communiter in cap. Degradatio de pœnis in 6. Degradatio vero Epiſcopi ſpectat ad Papam. Prælati vero religioſorum non habent facultatem deponendi, vel degradandi ſuos ſubditos, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem. Videte Tridentinum ſeſſ.13.cap.4. Sayrum, cap.20. num.28. & cap. 22. Auilam dubio 4. Henriquez lib.13.cap.55.nu.2. Syluest. verbo Degradatio num. 1. Toletum, & Valent. locis cit. Suarez loc.cit. Filiucium num.204. Molinam tom.4. tract.3.diſp.49. num.12.

DISPVTATIO QVINTA,

DE INTERDICTO.

IN hac Diſputatione explicabimus. Primò, quid & quotuplex ſit interdictum. Secundò diſſeremus de eius effectibus. Tertiò de eius violatione. Quartò de caſibus, in quibus incurritur. Quintò de eius abſolutione, & ceſſatione.

PVNCTVM I.

Quid, & quotuplex ſit interdictum.

1 *Quid ſit interdictum.*
2 *Quotuplex ſit interdictum.*
3 *An interdicta Eccleſia Sacerdotes poſſint in alia Eccleſia perſoluere Diuina Officia.*
4 *Quotuplex ſit interdictum locale, & perſonale.*
5 *Quid ſit interdictum locale generale.*
6 *An interdictum Parochia ſit generale.*
7 *An ſit interdictum generale, quando interdicitur Parochia vnius Oppidi, in quo ſunt alia Parochia.*
8 *An ſit interdictum generale, quando interdicuntur Eccleſia cuiuſcunque loci.*
9 *Quid ſit interdictum perſonale generale.*
10 *An ſit interdictum generale, quando interdicitur Academia, aut collegium.*
11 *An interdicto Clero cenſeantur interdicti Religioſi.*
12 *An interdicto populo ſit interdictus Clerus, & è contra.*
13 *An interdicta familia ſint interdicti Clerici illius familia.*
14 *An interdictis Doctoribus ſint etiam interdicti Clerici Doctores.*
15 *An interdicto populo ſint interdicti, qui habitant in ſuburbijs.*
16 *An homines Communitatis interdicta, qui abſunt, ligentur interdicto.*
17 *An interdicto populo ſint interdicti exteri.*
18 *An interdicta communitate ſint interdicti pueri, & amentes.*
19 *An interdictum perſonale generale intelligatur de ſingularibus perſonis.*
20 *An interdicta Ciuitate, ſint interdicta ſuburbia.*
21 *An interdicta Ciuitate ſint interdicta Eccleſia Religionum.*
22 *An interdicta Eccleſia intelligantur, interdicta Capella, & Cœmeterium.*
23 *An interdictum latum contra terras alicuius Principis, cadat in omnes terras eiuſdem Principis.*
24 *An forenſis interdictu ſubiaceat interdicto.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 INterdictum eſt Eccleſiaſtica cenſura, qua homo ſeparatur à perceptione quorundam Sacramentorum, à Diuinis officijs, & à ſepultura Eccleſiaſtica. Hæc propoſitio colligitur ex capite. Non eſt nobis De ſponſalibus, & patebit ex dicendis. Ita Sotus in 4. diſt. 22. q. 3. ar. 1. Auila 5. parte d. 7. in principio, Henriquez, lib. 13. cap. 41. num. 1. Coninch. d. 17. dub. 1. Filiucius tract. 18. num. 1. Suarez, d. 32. ſect. 1. Reginald. lib. 32. tract. 3. c. 25.

cap.25.numero primo, & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 Interdictum aliud eſt locale, aliud perſonale, & aliud mixtum. Locale eſt, quo directè interdicitur locus, ne in eo Diuina officia audiantur ab incolis, vel extraneis; quamuis perſonæ loci interdicti poſſint alibi audire Diuina officia: Perſonale eſt, quo prohibetur Populus, vel aliqua perſona particularis audire Diuina officia, vbicunq; ſit. Mixtum verò complectitur locale, & perſonale: conſequenter per interdictum mixtum interdicitur locus, & perſona. Ita Nauar. cap.27. num. 166. Syluester v. Interdictum, primo quæſito ſecundo, Auila dubio primo loc. cit. Reginald. num. 3. & alii.

Hæc tria interdicta ſic inter ſe ſunt diuerſa, vt interdicto loco non cenſeatur interdictus Populus, niſi aliud exprimatur, & poſito interdicto perſonali non cenſeatur poſitum interdictum locale, niſi hoc exprimatur à judice. Ita Nauar. num. 167. Auila dubio 2. Syluester verbo Interdictum ſecundo num. 7. Reginald. num. 5. Sotus, & alii contra Henriquez lib. 13. cap. 42. ad finem, & alios, qui volunt, poſito interdicto perſonali generali, cenſeri etiam poſitum interdictum locale. Sed ratio noſtra eſt, quia verſamur in materia odioſa, quæ non eſt extendenda.

3 Hinc ſequitur, interdicta aliqua Eccleſia, poſſe Sacerdotes illius Eccleſiæ in alia Eccleſia perſoluere Diuina officia, modò ipſi non fuerint in cauſa culpabili, ob, quam latum ſit interdictum; qui enim dederunt cauſam culpabilem interdicti localis, nullibi poſſunt audire, vel perſoluere Diuina officia, cap. Sicut de ſententia excommunicationis in 6. Poſito verò interdicto locali non poſſunt ciues illius loci; immò neque exteri celebrare in loco interdicto.

4 Quæres primò, quotuplex ſit interdictū locale, & perſonale.

Reſpondeo eſſe duplex generale, & ſpeciale, ſeu particulare.

Quæres ſecundò, quid ſit interdictum locale generale.

5 Reſpondeo eſſe illud, quo interdicitur locus vniuerſalis, vt regnum, aut Prouincia, aut Diœceſis, aut Ciuitas, aut Villa, aut Caſtrum. Ita Nauar. num. 166. Auila 5. parte d. 1. dubio 1. concluſ. 2. Henriquez, cap. 41. nu. 3. Vnde aliud interdictum præter recenſita non eſt interdictum generale; ſed ſpeciale ex Innocentio III.

6 Hinc ſequitur primò, interdictum Parochiæ eſſe generale, ſi per Parochiam intelligamus totum ambitum alicuius Caſtri. Ratio eſt quia Parochia idem eſt, ac totum Caſtrum; interdictum autem Caſtri eſt generale. Ita Nauar. loc. cit. Suarez d. 32 ſect. 2. nu. 7. Filiucius num. 5. & alij. Si vero per Parochiam intelligamus ſolum Templum Parochiale, interdictum Parochiæ eſt ſpeciale, non generale; non enim eſt interdictum Regni, vel Diœceſis, vel Caſtri. Ex oppoſito interdictum, quo interdicitur aliqua Ciuitas excepta vna, vel duabus Eccleſijs, eſt interdictum generale. Ratio eſt quia ad interdictum particulare requiritur, vt interdicatur particularis locus, vel Eccleſia; in hoc autem caſu non interdicitur locus particularis; ſed tota Ciuitas; ergo eſt interdictum generale, non ſpeciale; nec generalitas abſoluta aufertur per particularem exceptionem alicuius Eccleſiæ. Ita Suarez loco cit. num. 9.

7 Secundò ſequitur, interdictum, quo interdicitur aliqua Parochia alicuius oppidi, vel Ciuitatis, in qua ſunt aliæ Parochiæ, nō eſſe generale, ſed ſpeciale. Ratio eſt quia generale interdictum eſt, quando interdicitur Regnum, Prouincia, Diœceſis, Ciuitas, Villa, vel Caſtrum; in hoc autem caſu non interdicitur Regnū, Prouincia, Diœceſis, &c. ergo non eſt generale interdictum: quando enim aliquis locus præter Regnum, Prouinciam, &c. interdicitur, non eſt interdictum locale generale ex Innocentio III. Ita Auila dubio 1. Couarruuias, cap. Alma mater parte 2 § 1. num. 9. Henriquez loco citatō, & alij contra Nauarrum, num. 166. & Suarez loco citato, Coninch. num. 16.

8 Tertiò ſequitur, non eſſe interdictum generale; ſed ſpeciale, quando interdicuntur aliquæ Eccleſiæ, vel omnes cuiuſcunque loci. Ita Nauar. loco citato Sayrus, lib. 3. cap. 2. num. 13. & 14. Ratio eſt quia tunc eſt interdictum generale, quando interdicitur Regnum, Prouincia, Diœceſis, &c. Sed quādo interdicuntur omnes Eccleſiæ; non interdicitur Regnum, Ciuitas, &c. ergo non eſt interdictum generale locale, ſed ſpeciale; non enim remanent interdicta omnia loca, quamuis remaneant interdictæ omnes Eccleſiæ. Propterea Diuina Officia celebrari poterunt extra Eccleſias, videlicet in domibus priuatis, in quibus aliqui habent priua-

Digitized by Google

tà ſacellà, cum priuilegio celebrandi Miſsā in illis. Ita Suarez tomo 5. de cenſuris, d. 32. ſect. 2. num. 10. Coninch num. 14.

9 Quæres tertiò, quid ſit interdictum perſonale generale.

Reſpondeo illud eſſe, quò interdicitur generaliter Populus totius Regni, vel Prouinciæ, vel Ciuitatis, vel Villæ, vel Caſtri: ſpeciale verò, quo interdicitur pars aliqua Populi, & Communitatis, vt quando interdicitur aliqua perſona particularis, vel plures alicuius Communitatis. Ita Valent. to. 4. d. 7. q. 18. puncto 2. & alii.

10 Hinc patet eſſe ſpeciale interdictum, quod fertur contra aliquam Accademiam, vel aliquod Collegium, vel aliquam vniuerſitatem contentam in aliquo oppido: Ratio eſt quia non interdicitur totus Populus, vel totum oppidum, ſed pars oppidi, & Communitatis; ergo non eſt interdictum perſonale generale, ſed ſpeciale tantum. Ita Auila concluſ. 3. Syluest. & alij, contra Henriq. cap. 41. num. 3. Coninch. num. 11. Nauarr. Suarez, & alios loc. cit.

Vt hæc doctrina interdicti perſonalis, & localis melius intelligatur, explicādæ ſunt aliquæ difficultates.

11 Prima eſt, vtrum interdicto Clero cenſeantur etiam interdicti Religioſi.

Reſpondent multi DD. affirmatiuè, quando fertur interdictum à Summo Pontifice. Ita Nauar. num. 167. Couarruuias loc. cit. §. 1. num. 8. Suarez ſect. 2. num. 13. & alij. Ratio eſt quia tota Communitas diſtinguitur in Populum, & Clerum, cap. Si ſententia; ſed religioſi non comprehenduntur ſub nomine Populi, ergo comprehenduntur ſub nomine Cleri.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Sayro cap. 4. num. 29. Henriquez loco citato num. 3. Vgolino tab. 5. §. 5. nu. 3. ad finem, Auila dub. 4. concluſ. 7. Coninch. d. 17. num. 8. Filiucio num. 14. in interdicto Cleri non comprehendi Religioſos. Ratio eſt tum quia religioſi in fauorabilibus veniunt nomine Cleri, non vero in odioſis. Tum quia ſi interdicantur Religioſi, non cenſentur interdicti Clerici; quamuis Clerici lato modò dicantur religioſi; ergo à pari, quando interdicuntur Clerici, non cenſentur interdicti Religioſi.

12 Secunda difficultas eſt, vtrum interdicto populo intelligatur interdictus Clericus & è contra.

Reſpondeo negatiuè; quia Populus abſolutè prolatus ſolet diſtingui à Clero, & accipi pro laico. Ita Suarez num. 14. Auila dub. 4. concl. 6. Nauarrus cap. 27. num. 167. Coninch. num. 8. & alij; quidquid dicant alij; Vnde interdicto Clero poterit Populus extraneos Sacerdotes conuocare ad Diuina facienda; & interdicto Populo poterit Clerus ipſe celebrare, modo inferius explicando.

13 Tertia difficultas eſt, vtrum, interdicta familia, interdicti cenſeātur Clerici, & alij eiuſdem familiæ.

Reſpondeo affirmatiuè; nam interdictum ſimpliciter fertur in perſonas illius familiæ, vt ſuppono; Clericus autem eſt pars illius familiæ. Si verò vnus illius familiæ poſt latū interdictum recedat ab ea familia, adhuc remanet interdictus. Secus dicendum eſt de illo, qui poſt latum interdictum, fit de familia interdicta; hic enim non incurrit interdictum. Ita Sayrus cap. 4. num. 28. Henriquez num. 3. Filiucius num. 14. Suarez ſect. 2. Auila, Paludanus, & alij locis cit. & patebit ex ratione mox afferenda.

Obijcies. Si quis fiat pars Communitatis interdictæ, vt accidit, quando quis transfert domicilium ad eum locum, in quo Populus eſt interdictus, ſubiacet interdicto, vt dictum eſt; ergo etiam ille, qui fit de familia interdicta, incurrit interdictum.

Reſpondeo negando conſequentiam; Ratio diſparitatis eſt, quia interdictum familiæ eſt ſpeciale; interdictum vero Communitatis eſt generale, & perſonæ illius familiæ non ſunt interdictæ, quatenus faciunt vnam Communitatem, & familiā; ſed ſunt interdictæ, ſingulares perſonæ illius familiæ ſecundum ſe; propterea qui recedit remanet interdictus; & qui accedit, non ſubiacet interdicto. Secus dicendum eſt de illo, qui Populo iam interdicto fit pars illius Populi interdicti; nam perſonæ communitatis ſunt interdictæ, quatenus conſtituunt communitatem. Ita Coninchus num. 17. Suarez num. 9. Filiucius num. 24. & 119. Reginaldus num. 60.

14 Quarta difficultas eſt, vtrum interdictis Doctoribus alicuius Ciuitatis, vel Collegij, cenſeantur etiā interdicti Clerici Doctores illius Ciuitatis, vel Collegij.

Reſpondeo affirmatiuè; nomen enim Doctoris tam conuenit Doctoribus Clericis, quam laicis. Ita Auila dub. 9. concl. 9. Henriquez num 3. & alij contra Sayrum cap. 4 nu. 30. Vgolinū tab. 5. c. 20. §. 5. ad finē, & alios; quorū ratio eſt quia interdicuntur Doctores,

quatenus

Digitized by Google

quatenus faciunt vnum Collegium, ſeu Cõmunitatem, vel Vniuerſitatem; ſed Clerici Doctores non poſſunt eſſe de Vniuerſitate, vel Collegio laicorum. Sed hæc ratio meo iudicio parum firma eſt; quis enim negare poteſt Clericos, & laicos Doctores nõ poſſe vnam Academiam, & Collegium, conſtituere; ita vt ſinguli non dicantur eſſe membrum illius Collegij, vel Academiæ? Propterea mihi magis placet ſententia Auilæ, & aliorum.

15 Quinta difficultas eſt vtrum interdicto Populo Ciuitatis intelligantur interdicti, qui habitant in ſuburbijs.

Reſpondeo negatiuè, quando habitantes in ſuburbijs non ſunt de Populo Ciuitatis. Si autem ſint de Populo Ciuitatis, cẽſentur interdicti, eo quod ſint pars illius Populi. Ita Vgolinus tab. 5. ca. 20. §. 5. ad finem, Sayrus cap. 4. nu. 1. Auila dub. 4. concl. 3. & alij.

16 Sexta difficultas eſt, vtrum Ciues Communitatis interdictæ, qui abſunt, dum fertur interdictum, ſubiaceant interdicto.

Reſpondeo affirmatiuè cum Sayro cap. 4. num. 2. Auila, & alijs. Ratio eſt quia ſunt pars Communitatis interdictæ. Si verò actu habeant domicilium alibi, aut alio transferant domicilium, deſinunt eſſe interdicti, eo quod deſinant eſſe pars illius Commmunitatis, & Populi, vt benè ait Suarez loco citato, & Vgolin. tab. 5. cap. 20. § 4. num 1. propterea Ciues interdicti, non remanent interdicti, ſi alio transferant domicilium, modò ipſi non dederint cauſam culpabilem interdicti; ſicut etiam ex oppoſito homines non interdicti fiunt interdicti, ſi fiant conciues Populi, & Communitatis interdictæ, vt ſupra dictum eſt.

Obijcies primò. Terra vẽdita à Principe poſt interdictum locale remanet interdicta, ergo etiam Ciuis interdictus remanet interdictus mutando domicilium.

Reſpondeo ſolutionem huius obiectionis colligi ex ſequenti.

Obijcies ſecundò. Terra acquiſita poſt interdictum non ſubiacet interdicto; ergo neque homines non interdicti incurrunt interdictum, ſi fiant conciues populi interdicti.

Reſpondeo ad vtramque obiectionem diſparitatis eſſe, quod interdictũ generale perſonale fertur in perſonas, quatenus faciunt vnum populum; conſequenter, qui aduenit, & fit pars, ſeu conciuis illius Populi, incurrit interdictum; qui verò recedit, cum deſinat eſſe pars illius Populi interdicti, ſequitur etiam ipſum nõ remanere interdictum; in interdicto vero locali non attenduntur loca, quatenus ſunt ſub vno Domino; ſed ipſamet loca ſingula afficiuntur Interdicto; propterea ſi vnus locus vendatur poſt interdictum adhuc remanet interdictus. Si verò alius locus poſt latum interdictum acquiratur, non remanet interdictus.

17 Septima difficultas eſt, vtrum interdicto Populo intelligatur interdicti exteri alterius Ciuitatis.

Reſpõdeo negatiuè, quamuis ad longum tempus ibi habitent, vt ſunt ſcholares, &c. Ita Henriquez cap. 42. num. 3. Sayrus cap. 4. num. 59. Auila dubio 4. concl. 5. & 10. Nauar. cap. 27. num. 167. Vgolin. tab. 5. cap. 20. §. 3. num. 3. Filiucius num. 14. & alij communiter. Ratio eſt quia non ſunt pars illius Populi, vel Communitatis; interdictum autem generale perſonale cadit tantummodo ſupra illos, qui ſunt pars illius Populi. Si tamẽ detur caſus, vt vnus habeat duo domicilia, vnum in eo loco, in quo totus Populus eſt interdictus, aliud in alio loco, vbi non eſt interdictus, aliqui affirmant ipſum eſſe interdictum. Auila verò dubio 4. concl. 4. Syluester interdictum 2. num. 13. Coninchus d. 17. dub. 1. num. 12. & alij, negant eſſe interdictum; quia non eſt maior ratio, cur ſentiat onus populi interdicti, quam libertatem alterius populi non interdicti.

Verum mihi placet doctrina Suarez nu. 16. & Filiucij quæſito 5. num. 14 dicentium illum non eſſe interdictum, quandiu actu habitat in eo loco, vbi Populus non eſt interdictus; conſentaneum enim eſt, vt fruatur libertate illius loci, in quo actu habitat; cum verſemur in materia odioſa, quæ non eſt extendenda. Si verò habitat in domicilio, vbi Populus eſt interdictus, conſentaneum eſt, vt potius ſentiat onus illius Populi, quam libertatem alterius, cũ actu ſit pars, & membrum illius populi.

Hinc ſequitur habentem domicilium in loco non interdicto ſubiacere interdicto, ſi transferat domicilium in locũ, vbi ciuitas, & populus eſt interdictus. Ratio eſt quia fit pars illius Cõmunitatis; ergo afficitur onere, aut libertate illius, cuius fit pars. Ita Henriquez loco citato, Coninchus, & alij communiter.

18 Octaua difficultas eſt, vtrum interdicta Communitate cẽſeantur interdicti amẽtes, vel pueri carentes vſu rationis.

Reſpondeo negatiuè. Ita Sayrus, cap. 4.

num. 23. Filiucius num. 14. Auila dubio 4. concl. 6. Syluester verbo interdictum quæſito 7. Henriquez loco citato, num. 3. & alij Contra Vgolinum cap. 20. §. 2. & alios Ratio eſt quia infantes non ſunt capaces doli, & culpæ; cenſura autem interdicti fertur in capaces doli; quamuis ipſi nō delinquerint. Verum tamen eſt amentes, aut infantes priuari Eccleſiaſtica ſepultura tempore interdicti, hoc enim eſt interdictum locale, quod directè afficit locum, conſequenter prohibet quoſcunq; ibi ſepeliri. Videte, quæ diximus de legibus, q. 1. pun. 5.

19 Nona difficultas eſt, vtrum per interdictum generale perſonale latum contra aliquam Communitatem, intelligantur interdictæ ſingulares perſonæ, quæ ſunt partes illius Communitatis.

Reſpondeo affirmatiuè. Ratio eſt tū quia non interdicitur Cōmunitas abſtractè ſumpta. Tum quia interdicitur Cōmunitas, ne poſſit audire Diuina officia, & ne poſſit ſepelire, aut ſepeliri; ſed hæc ſunt propria ſingularū perſonarū; nō verò Cōmunitatis, vt ſic; ergo ſingulæ pſonæ interdicuntur, nō Cōmunitas abſtractè ſumpta. Tum quia, ſi non interdicerentur ſingulę perſonæ Communitatis, quando interdictum fertur contra aliquam Communitatem, fruſtra ferretur interdictum; nam ſingulæ perſonæ adhuc poſſent Diuinis intereſſe; ergo ſingulæ perſonæ interdicuntur, niſi aliquæ à Iudice excipiantur, vel aliqua excipiatur ob priuilegiū. Ita Suarez diſp. 32. ſect. 2. n. 13. & 15. Coninch. numero 16.

20 Decima difficultas eſt, vtrum interdicta aliqua Ciuitate, intelligantur etiam interdicta ſuburbia, id eſt ædificia, quę ſunt extra muros illius ciuitatis, vel illis contingua vel vicina, ad quæ poſſit populus confluere ad audienda diuina.

Reſpondeo affirmatiuè, etiamſi illa ædificia non ſint ſubdita temporaliter illi Domino, cuius cauſa interdicta eſt ciuitas. Rurſus hoc valet, etiamſi illa loca ſint alterius Diœceſis, & non ſint ſubdita Iudici Eccleſiaſtico, à quo latum eſt interdictum. Ita colligitur ex cap. Si ciuitas de ſentent. excōm. in 6. Ratio eſt quia, ſi interdicta ciuitate nō eſſent interdicta huiuſmodi ſuburbia, parui penderetur interdictum; nam interdicta ciuitate poſſent ciues illius ciuitatis accedere ad loca vicina ad audienda Diuina.

Ex quo fit, vt illa loca cenſeantur interdicta, reſpectu quorum oriretur occaſio paruipendendi interdictum; ſi in illis locis celebraretur. Ita Suarez, d. 32. ſect. 2. num 23. Coninchus diſp. 17. dub. 1. num. 18. Auila par. 5. d. 1 dub. 3. Filiucius nu. 8. & 9. & alij communiter.

Hinc tamen aduertendum eſt, quando interdicitur aliqua ciuitas ab Epiſcopo, & ſuburbia non ſunt ſubdita ipſi Epiſcopo interdicenti, illa ſuburbia non cenſeri interdici ab Epiſcopo, ſed à iure communi, vt ait Auila, & alij ex cap. Si ciuitas citato; niſi dicamus cum Suarez ſect. 2. num. 20. & Sayro cap. 3. num. 7. cenſeri interdici ab ipſo Epiſcopo, quatenus illa ſuburbia, & ædificia vicina cenſentur ſubdita Epiſcopo interdicenti ob connexionem quam illa loca habent cum loco principali.

21 Hinc fit, vt, interdicta aliqua ciuitate per interdictum locale generale, cenſeantur etiam interdictæ religionum Eccleſiæ, quæ alias ſunt exemptæ, vt patet, tū ex Trident. ſeſſ. 25. De regularibus, cap. 12. & 22. tum ex ratione ſupradicta.

Ex quo ſequitur Religioſos teneri ſeruare interdictum locale generale. Ita Coninchus, Suarez, Auila, Filiucius, & alij communiter.

Dixi per interdictū locale generale; quia per interdictum ſpeciale non poteſt Epiſcopus ponere interdictum in Eccleſijs exemptis. Quocirca, ſi interdicat ſingulas Eccleſias alicuius ciuitatis, non cenſetur interdicere Eccleſias exemptas. Ita Suarez ſect. 2. num. 6 Auila, & alij. Ratio eſt quia Epiſcopus non habet directam iuriſdictionem in Eccleſias exemptas, nec ius hoc ſtatuit; ſicut ſtatuit in generali interdicto.

22 Vndecima difficultas eſt, vtrum interdicta Eccleſia intelligantur interdictæ Capellæ, & Cœmeteria contigua Eccleſiæ.

Reſpondeo affirmatiuè, vt patet ex cap. Si ciuitas citato. Ratio eſt tum quia cenſentur vnum corpus cum Eccleſia. Tum quia acceſſorium ſequitur principale: quādo verò Capella, vel Cœmeterium non eſt contiguum, non cenſetur interdictum, interdicta Eccleſia. Tum quia non facit vnum corpus cum ea. Tum quia non eſt acceſſorium illius. Ita Sayrus cap. 2. num 16. Nauar. num. 167. Vgolinus cap. 10 in principio num 2 Suarez ſec. 2. num 27. Filiucius num 12. Reginald. libro 32. tract. 3. & cap. 25. num. 10. Henriquez libro 13. cap. 42. num. 4. Coninchus loco citato num. 19. Contigua dicuntur ea, quorum extrema ſunt ſimul, ſeu quorum extremitates

tes

tes ſe inuicem contingunt, ita vt inter vnũ, & alterum non interponatur aliquid aliud. Vnde Cœmeterium dicitur contiguum Eccleſiæ, quando inter parietem Eccleſiæ, & ipſum Cœmeterium nõ interponitur aliquid aliud.

23 Duodecima difficultas eſt, vtrum interdictum, quo generaliter interdicitur terra alicuius Principis, cadat in omnes terras, quarum Princeps habet dominium, aut ſolũ vſum fructum, vt ſunt terræ traditæ in dotẽ.

Reſpondeo affirmatiuè; nam verba generalia ſunt generaliter intelligenda; non tamen cadit in terram acquiſitam poſt latum interdictum, niſi hoc ſit expreſſum in ſententia interdicti. Ratio eſt quia gratiæ non extenduntur ad futura; ergo multo minus pœnæ debent ad futura extendi. Verum tamen eſt illius terras venditas poſt interdictum ſubiacere interdicto, quia terræ illæ tranſeũt cum onere, quod illis adhæret, eo quod interdictum ſit onus affixum loco. Videte Suarez ſect.2. nu.30 & d.8. ſect.1. Filiucium nu. 11. Sayrum cap.3. num 25. & 26. Henriquez cap.42. num 2. Coninchum loco citato num. 21. Vgolinum tab.5. cap.21. §.3. vbi plures alios DD. refert, & Coninchus num.22. oppoſitum dicit in hoc vltimo caſu quoties interdictum latum eſt ob culpam domini abſque culpa incolarum.

24 Decimatertia difficultas eſt, vtrum Iudex, qui tulit interdictum, includatur in interdicto.

Reſpondeo primò, in interdicto perſonali non includi; non enim poteſt ſe ipſum interdicere; cum non habeat iuriſdictionem coactiuam in ſe ipſum; ſicut neque habet in Superiorem, vel æqualem; ſed tãtum in ſubditos; vt patet, tum ex ſupra dictis de cenſuris in communi, Tum ex dictis de ſubiecto Legum quæſt.1. pun 5. Vide Suarez ſect.3. Filiucium num.26 & alios præcit. DD.

Reſpondeo ſecundò, in locali interdicto includi etiam ipſum iudicem, vel ſuperiorẽ, vel æqualem; quamuis enim liberum ſit iudici ferre interdictum, & non ferre, nihilominus lato ſemel interdicto, etiam ipſe tenetur illud ſeruare, quia effectus interdicti ſunt inſtituti à iure communi; in iure autem communi, non poteſt Iudex inferior Papa diſpẽſare. Confirmatur à ſimili de excommunicatione; quamuis enim Epiſcopus poſſit excõmunicare, & non excommunicare: nihilominus poſito, quod aliquem excommunicauerit, non poteſt cum eo participare, & communicare; quia participatio, & communicatio cum excommunicato prohibetur à iure communi, in quo non poteſt Epiſcopus diſpenſare per ſe loquendo, vt patet ex dictis de Legibus.

Hinc ſequitur iudicẽ, qui aliquem locum interdixit, teneri abſtinere ab officijs perſoluendis in eo loco; quia hic eſt effectus interdicti introductus à iure cõmuni, in quo non poteſt inferior diſpenſare. Ita Nauar. num. 161. Sayrus cap.3. num.68. Auila diſp.1. dubio 5. concl.2. Vgolinus tab.5. cap.6. §.1. Coninch. loco citato num.25. & alij.

PVNCTVM II.

De cauſis interdicti.

1 *Quid ſit cauſa efficiens interdicti.*
2 *Qui poſſint interdictum ferre.*
3 *Quod ſit ſubiectum interdicti.*
4 *Quis poſſit interdictum perſonale, aut locale ferre.*
5 *Quæ ſit cauſa materialis interdicti.*
6 *Quæ ſit cauſa finalis, & formalis.*

IN hoc puncto breuiter explicabo cauſam efficientem interdicti, ſubiectiuam, materialem, & finalem.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CAuſa efficiens interdicti, à qua ſcilicet interdictum ferri poteſt, eſt illa eadem quæ poteſt alias cenſuras ferre par enim eſt omnium ratio. Quis autẽ reliquas cenſuras ferre poſſit, conſtat ex dictis de Cẽſuris in genere quæſt.1 pun.2.

2 Hinc ſequitur primò Papam poſſe interdictum ferre.

Secundò Epiſcopum, etiam ſine conſenſu Capituli, conſuetudine enim derogatum eſt iuri antiquo, cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maiore.

Tertiò prælatos Religionum, ſi loquamur de interdicto perſonali. Si verò ſermo ſit de locali, dicendum eſt Prælatos religionum nõ poſſe interdictum locale ferre, licet poſſint perſonale. Ratio eſt tum quia ipſorum iuriſdictio potius cadit in perſonas, quam in loca. Tum quia huiuſmodi Prælati non ſolent interdictum locale ferre, ergo indicium eſt hanc facultatem ipſis datam non eſſe. Vide Suarez d.36. ſect.1. num.2. Filiu-

ciumtract.18.cap.1.quæſito 7.& alios,quos innuit Suarez loco cit.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 SVbiectum interdicti, ſi loquamur de interdicto perſonali,ſunt homines,in quos iuriſdictionem externam ſpiritualem exercere poteſt is qui fert interdictum. Ratio eſt quia interdictum requirit iuriſdictionem inferentes, & ſubiectionem in eo, in quem fertur, vt patet ex dictis de cenſuris in genere d.1.quæſt.1.puncto 4. Idem,cum proportione dici debet de interdicto locali.

4 Hinc ſequitur interdictum perſonale, aut locale ferri poſſe primò à Summo Pontifice,etiam in totum orbem,vel à Concilio generali ſede vacante, quamquam moraliter loquendo,non videtur poſſe iuſta cauſa accidere ad interdictum vniuerſale ferendum: Vide Suarez loco citato num. 1. Filiucium num. 21.

Secundò ab Epiſcopo in ſua Diœceſi. An autem Epiſcopus poſſit extraneos interdicere,aut vicina loca, conſtabit ex infra dicendis: ex quibus etiam colligere licet vtrum infantes, vel amentes afficiantur interdicto perſonali,aut locali,ſaltem reſpectu ſepulturæ Eccleſiaſticæ. Vide Suarez loco cit. ſect. 2. & alios,quorum memini puncto 4. cit.

TERTIA PROPOSITIO.

5 CAuſa materialis interdicti eſt culpa. Ratio eſt,quia interdicum eſt pęna ſpiritualis, pœna autem ſupponit culpam. An vero interdictum ferri poſſit ob alienam culpam,vel ob peccatum veniale, cõſtat ex dictis d 1.q 1.puncto 3.num.2.& ſeqq.Vide Suarez loco cit ſect.3.num.2.3.13.& ſeqq. Filiuc. num. 25. & ſeq. & alios quos retuli puncto 3. cit.

QVARTA PROPOSITIO.

6 CAuſa finalis interdicti, eſt reſipiſcentia,& emendatio delinquentis. Hec propoſitio patet ex dictis d 1.q.1.punct. vlti. An autem cenſura ferri poſſit in vindictam præteriti peccati,conſtat ex dictis puncto 3. Vide DD. ibi citatos,& Suarez diſp.36.ſect. 3.& Filiucium locò citato quæſito 10. num. 27. & ſequentibus.

Cauſa formalis,ſeu forma ſeruanda in ferendo interdicto, conſtat ex dictis de cenſuris in genere. Videri poteſt Suarez de cenſuris diſp.36.ſect.4.

PVNCTVM III.

De primo effectu interdicti, ideſt priuatione Sacramentorum.

1 *Quot ſint effectus interdicti, & an poſſint reſtringi.*

2 *Quot eſſent effectus interdicti tempore antiquo.*

1 NOtandum primò,tres eſſe effectus interdicti,ſiuè localis,ſiuè perſonalis. Primus eſt priuatio aliquorum Sacramentorum. Secundus eſt priuatio Diuinorum Officiorum. Tertius eſt priuatio ſepulturę Eccleſiaſticæ. Ita expreſſum habetur cap. Alma mater, cap. Si Ciuitas de ſent.excomm.in 6. & cap. Quod in te de pœnit. & remiſſ. Verum tamen eſt iſtos effectus non ita eſſe inter ſe connexos, quin poſſint etiam ab Epiſcopo, qui tulit interdictum, ſeparari ad differentiam effectuum excommunicationis, qui non poſſunt ab Epiſcopo ſeparari; vndè fieri poteſt,vt aliquis interdicatur ab officio Sacerdotali, quamuis non interdicatur à ſepultura;vel interdicatur ab officio prędicandi, quamuis nõ interdicatur à Sacramentis, vel interdicatur ab officio audiendi Confeſſiones, quamuis ab alijs non interdicatur; quare diligenter aduertẽdum eſt, quomodo feratur interdictum; nam quando ponitur interdictum abſolutè, & ſine limitatione, intelligitur quoad omnes tres effectus; quando verò non ponitur abſolutè; ſed cum reſtrictione, & limitatione, prohibet tantum eam actionem, quæ interdicitur, & omnem aliam,quæ in ea includitur, & ſine qua illa non poteſt fieri; non verò prohibere eam, ſine qua actio interdicta fieri poteſt, & quæ non includitur in interdicto; propterea diligenter aduertenda ſunt verba interdicti, & illis ſtandum eſt. Ita Heriq. cap.43.n.1.&6. Auila dub.3 verſ ſupponendũ eſt, & alij.

2 Notandum ſecundò,nos hic loqui de effectibus interdicti, qui modo incurrũtur poſt Bonifacium VIII. Martinum V. & Eugeniũ VI. nam iure antiquo plures erant effectus, quam nunc ſint, de quibus hic non loquar, ne obſcuritatem ingeram.

§.I.

§. I.

De priuatione Sacramenti Baptiſmi, & Confirmationis.

1 *An Sacramenta Baptiſmi, & Confirmationis poſſint adminiſtrari tempore interdicti localis.*
2 *An liceant conficere Chryſma in Eccleſia interdicta.*
3 *An interdicta Eccleſia Parochiali Baptiſmus in ea miniſtrari poſſit.*
4 *An perſonaliter interdictus poſſit recipere Confirmationem.*
5 *An perſonaliter interdictus poſſit adminiſtrare Baptiſmum.*
6 *An perſonaliter interdictus poſſit miniſtrare Confirmationem.*

TRia principaliter quæram in hoc loco. Primò vtrùm Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis adminiſtrari poſſit tempore interdicti localis. Secundò, vtrùm perſonaliter interdictus poſſit recipere Sacramentum Confirmationis. Tertiò, vtrum perſonaliter interdictus poſſit adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis.

PRIMA PROPOSITIO.

1 TEmpore interdicti localis, ſiue interdictum ſit generale, ſiue ſit particulare, adminiſtrari poſſunt quibuſcunque paruulis, & adultis infirmis, aut ſanis, Sacramenta Baptiſmi, & Confirmationis, cũ ſolita ſolemnitate; ſicut etiam olim fuit in vſu. Ita habetur cap. Quoniam de ſent. excommunicationis in ſextô, & cap. Alma mater eodem tit.

Dixi cum ſolita ſolemnitate; cum enim ius concedat hæc Sacramenta adminiſtrari, cenſetur etiam concedere facultatem illa adminiſtrandi iuxtà ritum ab Eccleſia præſcriptum, videlicet cum exorciſmo, vnctione, oleo, Chryſmate. Ita Sayrus cap. 7. num. 3. Suarez d. 33. ſect. 1. Vgolinus tab. 5. cap. 7. §. 4. Henriquez cap. 45. num. 1. Nauar. ca. 27. num. 178. Auila d. 4. dubio 4. Syluest. verbo Interdictum 5. q. 1. Filiucius tract. 18. cap. 2. num. 31. Coninch. diſput. 17. dub. 2. num. 40. Reginald. lib. 32. tract. 3. cap. 27. num. 24.

2 Addunt Sylueſter, & Toletus licitum eſſe in Eccleſia interdicta conficere Chryſma in die Cœnæ Domini, modo ſeruetur moderatio capitis Alma mater, ideſt, vt ianuæ ſint clauſæ, non pulſentur Campanæ, & excludantur excommunicati, & interdicti. Ratio cur hoc liceat eſt; quia, quãdo aliquid conceditur, eo ipſo cenſetur concedi omne illud, ſine quo conceſſum non poteſt poni in eſſe; alioquin fruſtra concederetur; cum ergo conceſſa ſit tempore interdicti horum Sacramentorum adminiſtratio, videtur etiam conceſſa facultas conficiendi Chryſma, quod in Sacramentorum adminiſtratione adhibetur.

3 Quæres vtrùm interdicta aliqua Eccleſia Parochiali, teneatur Parochus aliam Eccleſiam, vel Parochiam vicinam non interdictam adire, vt ibi Sacramentum Baptiſmi adminiſtret.

Reſpondeo negatiuè; quia illius Parochia quo ad hunc effectum non eſt interdicta, nã cap. Quoniam ſimpliciter permittitur Baptiſmus abſque vlla reſtrictione; ergo poteſt in ea Baptiſmi Sacramentum miniſtrare. Ita Sylueſter interdictum 5. quæſito 7. num. 9. Suarez tomo 5. de cẽſuris d. 33. ſect. 1. Sayrus cap. 7. num. 4. Henriquez cap. 45. num. 3. Filiucius num. 32. Coninch. num. 40. & alij communiter.

SECVNDA PROPSITIO.

4 INterdictus perſonaliter interdicto perſonali generali poteſt recipere Sacramentum Confirmationis. Ita Suar. num. 9. & colligitur ex capite Quanto, & cap. alma de ſent. excomm. Ratio eſt quia hoc Sacramentum pertinet ad quoddam complementum Baptiſmi. Verum tamen eſt, illum, qui dedit cauſam interdicto, aut qui eſt ſpeciali, & perſonali interdicto ligatus, non poſſe ad hoc Sacramentũ admitti, niſi prius præſtiterit condignam ſatisfactionẽ ab Eccleſia præſcriptam.

Ratio eſt quia, hic reus eſt culpæ, & contumaciæ, & ſicut huiuſmodi interdictus nõ poteſt admitti ad Sacramentum pœnitentiæ, niſi præmittat dictã ſatisfactionem, ita nec admitti debet ad Sacramentum Confirmationis; quos enim Eccleſia nõ admittit ad Sacramentum pœnitentiæ, neque admittit ad cætera Sacramenta.

TERTIA PROPOSITIO.

5 PErſonæ interdictæ interdicto perſonali generali licitum eſt miniſtrare Baptiſmum, etiã ſolemniter. Ratio eſt quia interdictum perſonale generale non habet plures effectus circa perſonam, quã habeat locale circa locum; ſed locale interdictum nõ prohibet adminiſtrationem huius Sacramenti in loco interdicto; ergo neque perſonale prohibet perſonam; quin adminiſtret hoc Sacramentum.

Dixi perſonæ interdictæ interdicto generali; nam perſonæ ſpeciatiter interdictæ nõ licet extra neceſſitatem miniſtrare Sacramẽtum Baptiſmi. In neceſſitate verò licitum eſt priuatim miniſtrare. Ita Sayrus cap. 7. num 6. Suarez d.33. ſec.1. num.6. Filiucius num. 33. Reginald. nu. 24. & alij. Ratio cur non liceat extra neceſſitatem, eſt; quia perſona ſpecialiter interdicta contraxit interdictum ob culpam propriam, ratione cuius incurrit impedimentum, ne poſſit hoc Sacramentum miniſtrare: In neceſſitate verò ſatis eſt, ſi priuatim adminiſtret; quia ſufficiẽter hoc modo occurrit neceſſitati.

Hinc patet primò, diſcrimen inter hunc, & precedentem caſum de interdicto perſonali generali lato ob alienam culpam.

Secundò, quod dictum eſt de ſpecialiter interdicto dicendum etiam eſſe de illo, qui dedit cauſam interdicto generali locali, vel perſonali; nam hic reputatur tanquam ſpecialiter interdictus.

Addo cum Suarez num.2. ad finem, quando Baptiſmus adminiſtratur tempore interdicti localis generalis, poſſe cum ſolita ſolemnitate adminiſtrari; ſed huiuſmodi ſolemnitatem, quatenus ſpectat ad Diuinum Officium, faciendam eſſe cum illa moderatione, ac circumſtantijs, quæ habentur in capite Alma mater, & cum quibus tempore interdicti celebrantur Diuina Officia, vt dicam in ſequenti puncto.

6 Quæres vtrum perſonaliter interdictus poſſit miniſtrare Sacramentum Confirmationis, ſicut poteſt miniſtrare Sacramentum Baptiſmi.

Reſpondeo perſonaliter interdictum interdicto generali perſonali, qui cauſam non dedit interdicto, poſſe miniſtrare, vt dictum eſt de baptiſmo; militat enim eadem ratio in vtroque caſu; cum ius idem ſtatuerit de vſu Cõfirmationis, ſiuè actiuo adminiſtrãtis ſiuè paſſiuo recipientis, ca. Reſponſo, & cap. Quoniã de ſentẽtia excõicationis. Specialiter verò interdictus, & ille, qui cauſam dedit interdicto, non poteſt adminiſtrare Sacramentum Confirmationis. Ratio eſt tum quia huiuſmodi interdictus non poteſt licitè recipere, ergo neque adminiſtrare. Tum quia ſic habetur cap. Si Clerici, cap. Si ſentẽtia, & alibi. Ita Suarez ſect.1. num.12. Filiucius num.35. & alij.

§. II.

De priuatione Euchariſtiæ.

1 *An liceat miniſtrari Euchariſtiam tempore interdicti localis.*

2 *An Euchariſtia poſſit miniſtrari coram interdicto.*

3 *Quandonam liceat adminiſtrari Euchariſtiam tempore interdicti.*

4 *An tempore interdicti poſſit miniſtrari Euchariſtia fœmina vicina partui.*

5 *An poſſit miniſtrari ſuſcipienti periculoſam nauigationem.*

6 *An Euchariſtia miniſtranda ſit per modũ viatici.*

7 *An liceat recipere Euchariſtiam tempore interdicti in loco interdicto.*

8 *An Clerici poſſit communicare cum illis licent celebrare.*

9 *Quis poſſit Euchariſtiam miniſtrare tempore interdicti.*

10 *An perſonaliter interdictus poſſit recipere Euchariſtiam.*

11 *An tempore interdicti liceat recipere Euchariſtiam tempore Paſchatis.*

QVatuor principaliter quæram in hoc loco. Primò, vtrum licitum ſit aliquando tempore interdicti localis miniſtrare Sacramentum Euchariſtiæ. Secundò, vtrum quilibet Sacerdos poſſit dignè miniſtrare. Tertiò, vtrum perſonaliter interdictus poſſit recipere Euchariſtiam in articulo mortis. Quartò, vtrum tempore interdicti localis licitum ſit recipere Euchariſtiam tempore Paſchatis.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LIcitum eſt tempore interdicti localis cum ſolita ſolemnitate miniſtrare Euchariſtiam ſolis morientibus, idest exiſtẽ-

tibus

tibus in probabili periculo mortis prouenie͂te ex infirmitate, vel ex cauſa extrinſeca. Sic habetur cap. Permittimus de ſent. excõmunicationis, ca. Alma mater, & ca. Quod in te de pœnit. & remiſſ. Ratio eſt quia Euchariſtiæ Sacramentum de iure Diuino ſumendum eſt in articulo mortis.

1 Dixi cum ſolita ſolemnitate, ideſt cum timpanulo, cum candelis accenſis, cum aſtãtibus recitando, priuatas orationes, vt Hymnos, & aliquos Pſalmos, quibus excitatur Populus ad commitandam Euchariſtiam, & ad illam venerandam. Non tamen licet horas Canonicas, vel aliud officium Diuinum recitare; vt patet ex ſecundo effectũ interdicti. Præterea in regreſſu ab infirmo poſſunt concedi Indulgentiæ; nam conceſſio earum non eſt Diuinum officium; ſed actus externæ iuriſdictionis. Ita Suarez loco citato ſect. 1. num. 28. Henriquez cap. 45. nu. 2. Vgolinus tab. 5. cap. 7. §. 5. Sayrus cap. 7. nu. 36. Coninchus num. 43. Filiucius num. 45. & alij.

2 Addo cum Armilla, & alijs, poſſe miniſtrari Euchariſtiam coram interdicto; tunc enim Euchariſtia non miniſtratur perſonæ interdictæ, neque in loco interdicto; ſed in præſentia perſonæ interdictæ, quod non eſt prohibitum.

3 Ex dictis colligi poteſt primò, quoties poteſt impendi abſolutio à ſimplici Sacerdote in periculo mortis, toties poſſe adminiſtrari Euchariſtiam, vt benè ait Suarez diſp. 23. ſect. 1. num. 29. tunc enim cenſetur adeſſe probabile periculum mortis.

4 Secundò colligi poteſt, licitum eſſe tempore interdicti miniſtrare Euchariſtiam fœminæ vicinæ partui, dum prima vice paritura eſt, vel ſi alias peperit cum periculo; cenſetur enim eſſe in probabili periculo mortis, Ita Sayrus, libro 5. cap. 7. num. 18. Henriquez, cap. 45. nu. 2. Vgolinus tab. 5. cap. 7. §. 6. num. 2. Suarez, & Filiucius locis citatis, & alij.

5 Tertiò ſequitur licitum eſſe miniſtrare Sacramentum Euchariſtiæ ſuſcipienti periculoſam nauigationem tempore interdicti; ſicut etiam licet illam adminiſtrare præliaturo, aut illi, qui ſuſpendendus eſt, vt benè ait Suarez loco citato num. 29. Henriquez cap. 45. num. 2. Illi verò, qui leui laborat infirmitate non licet miniſtrare; quia non cenſetur in probabili periculo mortis.

6 Quartò Euchariſtiam miniſtrandam eſſe ſolum per modum viatici verſantibus in periculo mortis; niſi fortè aliquis habeat ſpeciale priuilegium.

7 Quintò tempore interdicti localis non eſſe licitum ſecluſo mortis periculo, vel priuilegio recipere Euchariſtiam in loco interdicto; extra locum verò interdictum licitũ eſſe, modo recipiens non dederit cauſam culpabilem interdicto, aut modò non ſit perſonaliter interdictus interdicto ſpeciali, vel generali. Ita Suarez loco cit. num. 32.

8 Quæres vtrum Clerici ſani licitè poſſint communicare more laicorum tempore interdicti, cum illis permiſſum ſit eo tempore celebrare, vt infra dicam.

Reſpondeo negatiuè cum communi Doctorum ſententia, Vgolini, ca. 7. §. 6. num. 5. Henriquez cap. 45. num. 2. Sayri num. 21. Nauarri nu. 169. Auilæ dubio 5. concl. 3. Couarruuiæ, & aliorum contra Sylueſtrum interdictum 5. quæſito 7. Suarez num. 35. Filiucius num. 42. Angelum, & alios. Ratiò eſt quia non eſt recedendum à iure antiquo, niſi quatenus decernitur iure nouo; iure autem antiquo Communio licitè ſolum miniſtrabatur exiſtentibus in probabili vitæ periculo; & iure nouo non eſt derogatum iuri antiquo in hac re; ſed ſolum conceſſum eſt Clericis, vt poſſint celebrare; ergo Clerici non exiſtentes in probabili vitæ periculò non poſſunt licitè hoc Sacramentum more laicorum ſuſcipere; quamuis poſſint celebrare, & celebrando Euchariſtiam ſumere, eo quod celebratio Miſſæ non poſſit perfici ſine ſumptione Euchariſtiæ, vt ait Suarez loco citato, & alij locis citatis.

SECVNDA PROPOSITIO.

9 Qvilibet Sacerdos, qui ſublato interdicto habet ius adminiſtrandi Sacramentum Euchariſtiæ; poteſt illud adminiſtrare tempore interdicti in articulo mortis, modo ipſe non dederit cauſam interdicto, nec ſit ligatus ſpeciali interdicto. Ratio eſt quia ſicut exiſtenti in periculo mortis licet recipere Euchariſtiam; ita licitum eſt Sacerdoti non habenti aliud impedimentum, illam miniſtrare. Qui verò ligatus eſt ſpeciali, & perſonali interdicto; aut qui dedit cauſam interdicto; non poteſt hoc Sacramentum adminiſtrare ante abſolutionem, quia per interdictum arcetur ab hoc miniſterio. Si tamen daretur caſus, vt non poſſet abſolui, poſſet ratione neceſſitatis miniſtrare Euchariſtiam, modo nõ adeſ-

ſet

ſet alius Sacerdos non interdictus ſpecialiter, qui hoc Sacramētum poſſet adminiſtrare. Præſente verò Parocho ſpecialiter interdicto, & Capellano, vel alio Sacerdote non interdicto ſpecialiter, Parochus deberet Sacerdoti, ſeu Capellano facultatem concedere adminiſtrandi Euchariſtiam; nam huiuſmodi conceſſiò non eſt actus ordinis, ſed potius iuriſdictionis; vſus autem iuriſdictionis non eſt prohibitus interdicto, vt infra dicam. Ita Suarez nu. 26. Coninchus diſp. 17. dub. 2. nu. 45. cum ſequen. & patet ex ſupra dictis de Cenſuris.

Addit tamen Suarez, Parochum non poſſe committere hoc Miniſterium, & officium Diacono, eo quod non ſit ferè in vſu Eccleſiæ, vt Euchariſtia per Diaconum adminiſtretur. Sed de hac re in tractat. de Euchariſtia.

TERTIA PROPOSITIO.

10 Interdictus perſonaliter interdicto generali poteſt recipere Euchariſtiam per modum viatici abſque alia ſatisfactione, modo non dederit cauſam interdicto; ſicut enim non peccauit, ita neque cogitur aliquam ſatisfactionem exhibere; & ſicut non eſt neceſſe tempore interdicti perſonalis, quo non ligatur hæc perſona, niſi generali quadam ratione, interdictum auferri, vt viaticum adminiſtretur; ita neque neceſſaria videtur aliqua abſolutio reſpectu iſtius volentis recipere. Secus dicendum eſt de illo, qui dedit cauſam culpabilem interdicto; nam hic reputatur tanquam ſpecialiter interdictus; aut de illo, qui eſt ſpecialiter interdictus; ab his enim prius eſt exhibenda debita ſatisfactio, ſi poteſt exhiberi. Si verò non poteſt exhiberi, exigenda eſt cautio, vt patet ex cap. Alma mater, & poſtea impendenda eſt abſolutio. Verum tamen eſt iſtam abſolutionem poſſe in articulo mortis à quolibet Sacerdote impendi, vt patet ex dictis de cenſuris in communi. Ita Suarez d. 33. ſect. 2. num. 24. Coninchus diſp. 17. dubio 2. num. 41. Filiucius numero 39. & alij communiter.

Dixi in propoſitione, per modum viatici, quod ſcilicet ſumitur in probabili vitæ periculo, vt innuerem interdictum interdicto perſonali generali, vel ſpeciali, nullibi poſſe præciſo mortis periculo, vel priuilegio Euchariſtiam ſuſcipere, cap. Si ſententia de ſent. excomm. Vide Suarez loco citato num. 32. Filiucium num. 41. & alios præcit. Doctores.

QVARTA PROPOSITIO.

11 Nullus poteſt, neque tenetur in Paſchate ad implendum præceptum annuæ Communionis, recipere Sacramentum Euchariſtiæ tempore interdicti localis generalis. Dico tempore interdicti localis generalis, quia tempore interdicti ſpecialis certum eſt non poſſe. Hæc propoſitio nō eodem modo admittitur à Doctoribus; duplex enim eſt ſententia.

Prima eſt Suarez num. 37. Coninchi diſp. 17. num. 36. dub. 2. Filiucij num. 42. & nonnullorum aliorum affirmantium. Ratio eſt quia Paſcha eſt vnus dies, in quo conceſſum eſt Diuinis intereſſe: In ijs autem diebus, in quibus conceſſum eſt Diuinis intereſſe, videtur etiam conceſſum ſuſcipere Euchariſtiam, iuxta Suarez num. 35. Quare cum eo die ablata ſit prohibitio communicandi, eo quod tunc ceſſet impedimentum interdicti, adimplendum eſt præceptum communicandi quod obligat ceſſante legitimo impedimento.

Secunda ſententia communis eſt Syluestri interdictum 5. num. 3. quæſito 2. Vgolini tab. 5. cap. 8. §. 1. Couarruuiæ, cap. Alma mater parte 2. §. 5. num. 5. Sayri cap. 7. num. 25. Aulæ loco citato, & aliorum negantiū. Ratio eſt tum quia interdictum priuat ſuſceptione Euchariſtiæ, præterquam in articulo mortis; ca. Si ſententia de ſent. excom. ergo non licet ſumere Euchariſtiam tempore Paſchatis. Tum quia, ſicut poſito interdicto ceſſat obligatio audiendi Miſſam in die feſto, ſecluſo ſpeciali aliquo priuilegio alicui conceſſo ad Miſſam eo die audiendam; Ita etiam ceſſat præceptum communicandi, permanente interdicto, modò nō adſit aliud priuilegium. Tum quia Euchariſtia non venit nomine officiorum, quæ permittuntur tē pore interdicti; propterea quod eſt diſpoſitum in vno, non cenſetur diſpoſitum in alio; diuerſorum enim ſeparatorum diuerſa eſt ratio, & natura; Argumento legis finalis, ff. De calumnijs, & à ſeparatis, ac diuerſis non fit illatio, Argumēto Legis Papinianus exu li ff. De minor.

Hac de cauſa Doctorum ſentiunt ordines capi non poſſe in die Sabbathi Sancti tempore interdicti localis generalis, quia ordinatio non venit nomine diuinorum officio-

ſtiorum, quę licita ſunt in ſolemnitate Paſchali, vt infra explicabo.

Hinc patet reſponſio ad rationem Suar.

§. III.

De priuatione Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, Extremę Vnctionis, & Matrimonij.

1 *An tempore interdicti poſſit miniſtrari Sacramentum Pœnitentiæ.*

2 *Quis poſſit illud miniſtrare.*

3 *An Sacramentum ordinis miniſtrari poſſit tempore interdicti.*

4 *An poſſit miniſtrari Extrema Vnctio tempore interdicti.*

5 *An interdictum poſſit recipere extremam Vnctionem in loco non interdicto.*

6 *An extrema Vnctio poſſit miniſtrari perſonæ non interdictæ tempore interdicti.*

7 *An liceat recipere hoc Sacramentum, quando licet audire diuina Officia.*

8 *An liceat contrahere matrimonium tempore interdicti.*

9 *An tempore interdicti fieri poſſint benedictiones ſuper coniugatos.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 IVre nouo licitum eſt miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ tempore interdicti, aut cuicunque interdicto, tàm ſano, quàm infirmo, cum duplici tamen limitatione

Prima eſt, vt recipiens non ſit excommunicatus; nam excommunicatus tempore interdicti, excepto mortis periculo, non admittitur ad Sacramentum Pœnitentiæ, niſi prius à legitimo ſuperiore, cui reſeruata eſt excommunicatio, fuerit abſolutus.

Secunda eſt, modò non fuerit aliquo modo in cauſa culpabili, ob quam latum eſt interdictum, aut non ſit ſpecialiter interdictus; huic enim non datur hoc Sacramentum, niſi præmiſerit debitam ſatisfactionem, aut dederit idoneam cautionem ſatiſfaciendi; vel ſaltem, quando hæc præſtare nõ poteſt, iurauerit ſe ſatisfacturum, ſimulque curaturum, vt ab alijs ſatisfiat. Ita ſtatutum fuit in cap. Alma mater de ſenten. excommun. in 6. Ita Suarez diſp. 33. ſect. 1. §. de Sacramento Pœnitentiæ. Vgolinus loco cit. §. 6. Henriquez loco citato, Sayrus num. 8. Coninchus dub. 2. nu. 42. Filiucius num. 36. & alij communiter.

Dixi iure nouo; quia iure antiquo conferebantur ſolum morientibus, & peregrinis, cap. Quod in te, de pœnitentia, & remiſſione.

2 Quæres, quis poſſit tempore interdicti miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ.

Reſpondeo quemlibet Confeſſarium, qui non dedit cauſam culpabilem interdicto locali, poſſe tempore interdicti localis in loco interdicto adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ: hoc enim non eſt vetitũ. Idem dicendum eſt de Confeſſario, ligato interdicto perſonali generali. Confeſſarius verò ſpecialiter interdictus non poteſt licitè hoc Sacramentum adminiſtrare; excepto caſu neceſſitatis, vt patet ex ratione allata de Baptiſmo §. 1. Ita Suarez, nu. 20. Coninch. num. 46. & alij. Admonet Suarez, Confeſſarium denunciatum interdictum debere abſtinere ab adminiſtratione huius Sacramenti; quia dubitatur, vtrum abſolutio ab eo data valida ſit; eo quòd interdictum priuet rebus Diuinis, quantum poteſt. Idem ſentire videntur Filiucius numero 38.

Ego verò exiſtimo quidem huiuſmodi Confeſſarium peccare non abſtinendo ab adminiſtratione huius Sacramenti ob rationem allatam; exiſtimarem tamen validam eſſe abſolutionem ab eo collatam, quantum eſt ex parte ipſius. Ratio eſt tum quia hoc idem valet in irregulari denunciato. Tum quia interdictum non priuat ordine, vel iuriſdictione.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 NON poteſt perſonaliter interdicto, aut tempore interdicti localis, adminiſtrari Sacramentum Ordinis, cap. Non eſt vobis de ſponſalibus, & cap. reſponſio de ſenten. excommun. Ratio eſt quia interdictum priuat perceptione Sacramentorum; niſi hat aliqua ſpecialis exceptio in aliquo Sacramento, quam non conſtat factam fuiſſe in Sacramento Ordinis. Ita Suarez loco citato, num 45. Filiucius num. 47. Auila, Henriquez, & alij communiter. Excipitur ab hac doctrina caſus neceſſitatis; vt ſi non adeſſent Sacerdotes, qui tempore neceſſi-

neceſſitatis conferrent Sacramenta; tunc enim licitum eſſet conferre ordines in loco interdicto, ſi non eſſet alius locus non interdictus, in quo poſſent ordines commodè conferri. Ratio eſt quia eo ipſo, quo aliquid conceditur, cenſetur etiam conceſſum id, ſine quo illud non poteſt executioni mandari; alioquin eſſet inutilis conceſſio; ſed ius concedit tempore interdicti Officia Diuina ſeruata debita cautione, & aliqua Sacramenta; ergo cenſetur etiam concedere Ordinationem Sacerdotum, qui ad illa ſunt neceſſarij. Ità Angelus verbo Interdictum 6. num. 8. Auila parte 5. d. 4. ſect. 3. dubio 8. idem vt probabile admittit Henriquez, cap. 45. num. 4. ad finem, & alij Contra Couarruuiam parte 2. §. 3. num. 4. & alios.

Dixi in propoſitione, ſpecialiter interdicto, aut tempore interdicti localis, vt aduerterem primo eum, qui non eſt perſonaliter interdictus, poſſe in loco non interdicto ordines recipere: Ideo ſi interdictus ſit tantummodo populus non Clerus, poſſunt Clerici ordines ſuſcipere, etiam in eodem loco, quia interdictum populi non afficit Clericos, aut locum.

Secundo tempore interdicti localis poſſe Clericos, aut etiam laicos alibi ordines ſuſcipere, modo cauſam interdicto non dederint. Ratio eſt, quia interdictum locale ligat tantummodo per ordinem ad locum interdictum, nisi forte quis culpabilem cauſam interdicto dederit, hic enim cenſetur ſpecialiter interdictus.

TERTIA PROPOSITIO.

4 NVlli perſonaliter interdicto, aut tempore interdicti localis generalis, vel particularis, miniſtrandum eſt Sacramentum Extremæ Vnctionis, niſi aliquibus permiſſum ſit ex ſpeciali priuilegio. Ita Nauar. num. 179. Suarez diſp. 33. ſect. 3. Sayrus, lib 5. cap 7. num 29. Vgolinus tab. 5 cap. 8. §. 11. Henriquez, cap 45. nu. 4. Auila dubio 7. Filiucius tract. 18. cap. 2. q. 7. Sylueſter, & alij communiter, & habetur cap. Quod in te, de pœnitentijs, & remiſſionibus.

5 Hinc ſequitur primò, interdictum perſonaliter non poſſe percipere Sacramentum Extremæ Vnctionis in loco non interdicto, vt benè ait Suarez loco cit. num. 43. quia interdictum perſonale, cum perſonas afficiat, ſuum in illis producit effectum: effectus autem interdicti inter cæteros eſt priuatiò Sacramenti Extremæ Vnctionis.

6 Secundò ſequitur, tempore interdicti localis non poſſe Sacramentum Extremæ Vnctionis in loco interdicto miniſtrari, vlli perſonæ, etiam non interdictæ, quamuis ſit Clericus non interdictus. Ita DD. ſupra citati.

7 Tertiò, non poſſe hoc Sacramentum recipi tempore interdicti in illis feſtiuitatibus, in quibus ex priuilegio licitum eſt audire Diuina officia; nam priuilegium non eſt trahendum ad diuerſa, & diſperata: Sacramentum autem Extremæ Vnctionis eſt quid diuerſum à Diuinis officijs. Ità Vgolinus loco cit. Sayrus nu. 33. Suarez, nu. 43 Filiuc. nu. 48. & alij.

QVARTA PROPOSITIO.

8 NON eſt licitum perſonis interdictis, aut tempore interdicti localis contrahere Matrimonium, niſi fortè contrarium receptum ſit per conſuetudinem. Ità Suarez loco cit. num. 51. Filiucius q. 8. num. 5. Reginald. lib. 32. tract. 3. num. 28. & alij Contra Nauarrum loco citato, Sayrum capi 8. Toletum cap. 13. Henriquez, cap. 45. num. 3. Coninchum diſp. 27. dub. 2. num. 47. Auilam, Vgolinum, & alios locis cit. Ratio eſt quia licet matrimonium ſit contractus; nihilominus eſt etiam Sacramentum; Sacramenta autem non poſſunt licitè adminiſtrari interdicto, vel tempore interdicti, exceptis Sacramẽtis in iure expreſſis, de quibus ſupra. Sponſalia verò non ſolum validè, ſed etiam licitè fieri poſſunt tempore interdicti localis; vel à perſonis interdictis; ipſa enim non ſunt Sacramenta; ſed contractus humanus, qui non prohibetur à iure. Non nego tamẽ quin etiam matrimonium ſit validum, eſt enim Sacramentum in contractu fundatum, ſed licitè non celebratur. Sponſalia vero non ſolum validè, verum etiam licitè iniri poſſunt.

9 Quæres vtrum tempore interdicti localis generalis licitæ ſint benedictiones, quæ fiunt ſuper coniugatos.

Reſpondeo iure nouo licitas eſſe, modò fiant ianuis clauſis, excluſis excommunicatis, & interdictis, ſine ſolẽnitate, modo coniugati habeant priuilegium aſſiſtendi diuinis. Ità colligitur ex c. Alma mater, in quo permittuntur Diuina Officia ianuis clauſis,

Digitized by Google

ſis, &c. huiuſmodi autem benedictio eſt quoddam Officium Diuinum, quod à ſolo Sacerdote præſtatur cum quibuſdam precibus ab Eccleſia præſcriptis. Ita Couar. in cap. Alma citato, Henriquez, cap. 44. nu. 1. L. D. vbi plures alios DD. refert.

Addo iſtas benedictiones fieri poſſe cum ſolemnitate ijs diebus, in quibus licitum eſt perſoluere ſolemniter diuina Officia exceptis diebus, quibus ſolemnitates nuptiales prohibentur ab Eccleſia. Verumtamen eſt huiuſmodi benedictiones tempore interdicti non poſſe fieri ſuper coniugatos, quorum alter, vel vterq; eſt perſonaliter interdictus; nam tempore interdicti localis generalis in cap. Alma mater conceduntur Diuina Officia; conſequenter etiam benedictiones, excluſis interdictis, &c. ergo benedictiones fieri non poſſunt tunc temporis ſuper interdictos; cum ipſi ſint excludendi.

Hinc ergò patet primò, tempore interdicti localis non poſſe fieri benedictiones, niſi ſeruata moderatione capitis Alma mater, & præciſo priuilegio.

Secundò, non poſſe fieri ſuper coniugatos, quorum vterque, vel alter eſt perſonaliter interdictus, interdicto particulari, aut etiam interdicto perſonali generali, niſi forte ſola fœmina ſit interdicta interdicto perſonali generali; cum enim fœmina ſequatur virum, & deſinat eſſe pars multitudinis interdictæ, poteſt ſimul cum viro non interdicto benedici poſtquam effecta eſt pars populi non interdicti. Videte Suarez loco cit. Sanchez lib. 7. de matrimonio diſp. 8. Vgolinum de cenſuris tab. 5. ca. 7. Filliucium nu. 53. & Rodriq. 3. par. cap. 16.

PVNCTVM IV.

De ſecundo effectu interdicti, ideſt priuatione Diuinorum officiorum.

1 *Quid intelligatur nomine Diuini Officij.*
2 *An horæ Canonicæ veniant nomine Diuini Officij.*
3 *An ſacramentalia ſint Diuinum Officium & quænam dicantur ſacramentalia.*
4 *An officia quæ non requirunt perſonam Eccleſiaſticam, veniant nomine Diuini Officij.*
5 *An Clericus teneatur ad Diuinum Officiũ tempore interdicti.*
6 *An tempore interdicti liceat celebrare Miſſam, & Diuina Officia.*
7 *An aliquando liceat pulſare campanas tempore interdicti.*
8 *Quodnam inſtrumentum adhibendum ſit, quando non adhiberi poſſunt campanæ.*
9 *An tempore interdicti liceat celebrare officia ſecretò, & extrà Eccleſiam:*
10 *An liceat illa celebrare in Monaſterijs Monialium.*
11 *An liceat in hoſpitalibus, vel Oratorio.*
12 *An liceat in Oratorijs priuatis.*
13 *In quibus feſtis liceat Diuina Officia celebrare tempore interdicti.*
14 *An nomine Natiuitatis, & Paſcha intelligatur ſolum primus dies.*
15 *Quandonam incipiant dictæ feſtiuitates:*
16 *An ijs feſtiuitatibus liceat Miſſam celebrare, & audire.*
17 *An laici poſſint communicare tempore Paſchatis.*
18 *Quænam perſonæ poſſint admitti ad Diuina Officia tempore interdicti.*
19 *An laici teneantur intereſſe ſacro, quando habent priuilegium aſſiſtendi Diuinis Officijs.*
20 *An teneantur Clerici, & Religioſi.*
21 *An habens priuilegium audiendi Diuina Officia poſſit cum ſua familia Diuinis officijs intereſſe.*
22 *An tempore interdicti Sacerdos poſſit vti famulo in ſacrificio Miſſæ.*
23 *An famuli tempore interdicti poſſint Diuinis officijs intereſſe, & quomodo.*
24 *An aliquis non interdictus poſſit miſſam Sacerdotis interdicti audire.*

1 NOtandum primò, nomine Diuini Officij, quod prohibetur tempore interdicti, intelligi illud, quod fit in Eccleſia à miniſtro Eccleſiaſtico, ſeu à perſona conſecrata, vel deputata ad illud officium.

2 Hinc ſequitur primò, horas Canonicas eſſe Officium Diuinum; cum enim horę Canonicæ canantur in Choro publicè nomine Eccleſiæ, & ad eas perſoluendas deputatæ ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, ſequitur horas Canonicas dici Officium Diuinum; conſequenter prohiberi tempore interdicti. Sub nomine horarum Canonicarum, inquit Suarez, d. 34 ſect. 3. num. 4. comprehenduntur etiam ea, quæ aliquando coniunguntur cum horis Canonicis, vt eſt Offic. Defunct. & Beatiſs. V. M. in his enim militat eadem ratio.

3 Se-

ſentiam inter interdictum locale, & perſonale; quod tempore interdicti perſonalis perſonæ interdictæ perſonaliter interdicto particulari, vel generali non poſſunt celebrare Miſſas, nec intereſſe. Ita communiter DD. ex cap. Si ciuitas, & cap. Si ſententia de ſent. excom. in 6.

Secundò, eſſe differentiam inter interdictũ locale generale, & locale ſpeciale; quod tempore interdicti localis ſpecialis non eſt licitum ſingulis diebus, celebrare Diuina officia, vel Miſſas; ſed ſolum licitum eſt ſemel in hebdomada celebrare Miſſam ad renouandam Euchariſtiam in loco, vbi aſſeruatur Euchariſtiæ Sacramentum, ſicut licitum erat iure antiquo; nam circa hoc nihil ſancitum eſt iure nouo in cap. Alma mater. Ita Henriquez lib. 13. cap. 44. num. 3. Nauar. cap. 27. num. 173. Sayrus lib. 5. cap. 5. num. 9. Vgolinus tab. 5. cap. 10 Filiucius num. 61. & 74. Regina ld. num. 33 & alij.

7 Quæres primò, vtrum licitum ſit aliquando pulſare campanas tempore interdicti generalis.

Reſpondeo, licitum eſſe ad conuocandũ Populum ad concionem, ad comitandã Euchariſtiam, quæ miniſtratur infirmis, vel ad ſalutationem Angelicam, vel ad indicandã populo feſti diei ſolemnitatem, ad oſtendendas Reliquias. Ad Diuina verò officia non licet pulſare, vt ad conuocandos Sacerdotes ad Miſſas celebrandas; ſicut neque in Sacrificio Miſſæ, cum Hoſtia eleuatur, vel ad Sanctus licitum eſt vti tintinabulo, vt patet ex cap. Alma mater. Ita Nauar. num. 177. Syluester interdictum 5. quæſito 5. Henriquez libro 13. cap. 46. num. 1. Sayrus libro 8. cap. 7. & 9. Auila dub. 8. Suarez. nu. 15. Couar. cap. Alma mater parte 2. §. 4. num 5. Coninchus diſp. 17. dub. 2. num. 33. Filiucius num. 69. Reginald. num. 35. Ratio eſt quia ſicut populus non eſt admittendus ad Diuina officia, ita neque conuocandus eſt illo publico Campanarum ſigno, nec alio æquiualenti, quo antea conſueuerat conuocari.

8 Rogabis, quod nam inſtrumentum adhibendum ſit tempore interdicti, cum non poſſint campanæ adhiberi.

Reſpondeo, adhibendam eſſe tabulam cũ matraca, vel tubam. Ita Auila loco citato, Sayrus, libro 5. cap. 9. Henriquez cap. 46. num. 1. Lit. L. Suarez num. 16. Filiucius nu. 69. & alij. Hæc enim inſtrumenta non ſunt vetita; cum non veniant nomine Campanarum, de quibus ſermo eſt in ca. Alma mater.

9 Quæres ſecundò, vtrum tempore interdicti generalis licitum ſit extra Eccleſiam, & Monaſteria celebrare Diuina officia ſecreto, & ſeruata moderatione capitis Alma Mater.

Reſpõdeo negatiuè; nam in capite Alma mater permittitur peragere diuina officia in Eccleſijs, & Monaſterijs, non vero alibi. Ita Couarruuias 2. parte §. 4. num. 1. Sanchez de matrim. lib 7. d. 8. num. 13. & alij, Contra Nauarrum cap. 27. num. 175. Vgolinum tab. 5. cap. 8. §. 5. & alios apud Sayrum libro 5. cap. 5. num. 11.

10 Hinc ſequitur primò, licitum eſſe tempore interdicti generalis peragere Diuina officia in Monaſterijs Monialium ſeruata prædicta Moderatione.

11 Secundò, idem licitum eſſe in Hoſpitalibus erectis auctoritate Epiſcoporum; nam in fauorabilibus veniunt nomine Eccleſiæ; ita Henriquez cap. 32. num. 2. & cap. 46. nu. 1. vbi hoc idem ſentit de Oratorio, modò ſit approbatum ab Epicopo, ob eandem rationem idem docet Suarez d. 34. ſect. 1. num. 7. Filiucius num. 65.

12 Tertiò, hoc non eſſe licitum in oratorijs priuatis, vt ait Sanch. loco cit. eo quod non videatur venire nomine Eccleſiæ.

Hoc tamen intellige de Oratorijs, quæ nõ ſunt approbata ad diuina facienda, & ad celebrandum Miſſæ Sacrificium: tunc enim huiuſmodi oratorium in materia fauorabili contineri poteſt nomine Eccleſiæ, vt dictum eſt numero præcedenti.

SECVNDA PROPOSITIO.

13 DAntur aliquę feſtiuitates, in quibus licitum eſt tempore interdicti localis generalis, non verò ſpecialis celebrare Miſſas, & Diuina officia publicè, & ſolẽniter cum ſono campanarum, ianuis apertis, alta voce admiſſis interdictis; etiam illis, quorum cauſa latum eſt interdictum, modò iſti longè ſint ab Altari; Ideſt non admittantur ad oblationes, vel communionem, vt explicat Suarez ſect. 1. num. 33. Filiucius n. 79. Coninch. num. 35. Reginaldus num 36. excommunicati verò excludendi ſunt. Hæc Propoſitio expreſsè habetur in cap. Alma mater citato. Feſtiuitates autem, in quibus hæc permittuntur, ſunt feſtiuitas Natalis Domini, feſtiuitas Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptionis Beatiſſimæ Mariæ Virginis. Additus fuit à Martino V. & Eugenio IV. Dies

ſolem-

ſolemnitatis Corporis Chriſti cum octaua; & à Leone X. dies Conceptionis B. M. V. ſimul cum octaua. Ita Auila dub 9. Henriquez cap 47. Coninchus dub. 2. num. 34. Angelus Syluest. & alij, apud Suarez num. 41.

14 Rogabis primò, vtrum nomine feſtiuitatis Natiuitatis Domini, Paſchæ, &c. intelligatur tantummodo primus dies.

Reſpondeo cum Soto diſt. 22. q. 3. art. 1. Auila pun. 5 diſp. 4. ſect 2. dub. 9. Coninchо diſput. 17. dubio 2. numero 37. & alijs contra Suarez de cenſuris d. 34. ſect. 1. num. 38. Henriquez cap. 47. num. 1. Reginaldum num. 36. Filiucium num. 109. & alios, intelligi omnes dies Paſchatum; nam in cap. Alma mater dicitur in feſtiuitatibus Natalis, Paſchæ, & Pentecoſtes; certum autem eſt, iuxta communem modum loquendi, nomine feſtiuitatis Paſchæ, &c. non ſolum intelligi primum diem, ſed etiam alios.

15 Rogabis ſecundò, quandonam incipiant iſtæ feſtiuitates.

Reſpondeo incipere à primis Veſperis Vigiliæ vſque ad Completorium ipſius ſolemnitatis, quod recitandum eſt hora conſueta, & non debet differri in fraudem interdicti, vt benè ait Nauarrus num. 184. Medina in ſumma lib. 1. cap. 10. §. 3. Suarez ſect 3. num 21. Henriquez loco citato, Rodriquez cap. 116. num. 8. Coninchus loco citato num. 38 Reginaldus lib. 32. tract. 3. cap. 28. num. 36. ad finem, & alij.

16 Rogabis tertiò, vtrum tempore interdicti localis generalis liceat recipere Sacramenta ijs feſtiuitatibus, in quibus conceſſum eſt Diuinis Officijs intereſſe, Miſſas celebrare, & audire.

Reſpondeo licitum eſſe recipere tantum ea Sacramenta, quæ recipi poſſunt alijs diebus. Ita communiter Doctores Henriquez ca. 48. num 4. Reginaldus num. 33. Couarruuias, Toletus, Auila, Syluester, & alij locis citatis. Ratio eſt quia in capite Alma mater nulla fit mentio Sacramentorum; cum ergo antea non liceret recipere Sacramenta, neque licebit in his ſolemnitatibus.

17 Hinc fit non eſſe licitum laicis communicare in die Paſchatis, & alijs diebus, quibus conceſſum eſt Diuinis intereſſe; quamuis Suarez teneat oppoſitum d. 34. ſect. 3. nu. 29.

TERTIA PROPOSITIO.

18 ALiquæ perſonæ poſſunt admitti ad Diuina officia tempore interdicti localis generalis, & aliquæ non. Primò enim amentes, & infantes carentes vſu rationis poſſunt admitti ad Diuina officia tempore interdicti localis generalis. Ratio eſt quia huiuſmodi perſonæ defectu libertatis, & iudicij nondum ſunt capaces præcepti, & obligationis, nec poſſunt moraliter interesse Diuinis officijs; cum non cognoſcant quid agatur; conſequenter non committitur peccatum admittendo illos ad Diuina officia; perindè enim eſt illos admittere, ac non admittere. Ita Hē riq. c. 42. n. 4. Suar. diſp. 34. ſect. 1. n. 34 Salas de legibus diſp 14. ſect. 14. num. 128 Auila dub. 5. Coninchus diſp. 17. dub. 2. num. 27. contra Rodriq. in Bulla §. 5. dub. 2. & alios apud Henriquez loco citato in comment. lit. S. & cap. 49. num 2. Hac de cauſa non videtur peccatum admittere infantem ad clauſuras Monialium, quamuis lata ſit excommunicatio in Tridentino ſeſſ 25. cap. 5. contra ingredientes clauſura monialium; vt benè ait Henriquez cap. 43. num. 3. in commentario Littera S. vbi citat Cordubam, & Nauar. Sayrus cap. 4. num. 22. & alij à nobis relati in tract. de Legibus.

Secundò omnes Clerici non coniugati, etiam extranei tempore interdicti localis generalis poſſunt admitti ad Diuina officia, modò ipſi non ſint excommunicati, vel interdicti, nec dederint cauſam culpabilem interdicto. Ita Nauarrus num. 175. Auila dub 4. concluſ. 3. Toletus lib. 1. cap. 20 Sayrus lib. 5. cap. 5. num. 35. Emanuel Sà num. 18. Rodriq. loco citato num. 4. Ratio eſt quia Bonifacius VIII. in capite Alma mater tempore interdicti localis generalis concedit facultatem celebrandi Diuina officia; hæc autem celebrantur per Clericos, cum hoc ſit illorum officiū, illique ſint miniſtri Diuini officij; ergo Clerici poſſunt admitti ad Diuina officia audienda, & celebranda. Immò citati Doctores extēdunt hoc priuilegium ad Religioſos vtriuſque ſexus etiam nouitios; quia religioſi in fauorabilibus veniunt nomine Clericorum, vt colligitur ex Canone Duo ſunt 12. q. 1.

Dixi Clerici non coniugati; quia Clerici coniugati, qui non ſunt addicti, & applicati alicui miniſterio Sacro, reputantur tanquam ſæculares; quamuis geſtando tonſuram, & habitum gaudeant priuilegio Canonis, & fori, concurrentib. cōditionib. requiſitis à Tridentino ſeſſ 23. cap. 6. de reformatione, & à nobis traditis in explicatione cenſuræ, quæ incurritur ob violentam manuum iniectionē in Clericos Si verò clerici cōiugati adſcripti

ſint

ſint alicui Eccleſiæ, poſſunt admitti ad Diuina officia audienda, & celebranda. Ratio eſt ſiuia licitum eſt Clericis tempore interdicti generalis intereſſe diuinis officijs, eo quod hoc illis competat ex officio, ipſique ſint Miniſtri Altaris, & Eccleſiæ; ergo licitum eſt Clericis coniugatis, adſcriptis alicui Eccleſiæ intereſſe Diuinis officijs. Videte Vgolinum tab. 5. cap. 8. §. 5. n. 5. Sayrum ca. 5. n. 34. Auilam loco citato; & Nauar. num. 174. Coninchum num. 30.

Tertiò non poſſunt admitti excommunicati, & interdicti, vt patet ex moderatione capitis Alma mater; vbi conceditur facultas celebrandi Diuina Officia, excluſis excommunicatis, & interdictis.

Quartò laici non habentes priuilegium non poſſunt admitti ad Miſſas, vel ad Diuina Officia; quamuis ſeruetur moderatio Bonifacij VIII. id eſt quamuis claudantur ianuæ, &c. Ita Suarez ſect. 3. num. 20. Couarruuias in cap. Alma mater. §. 4. Henriquez, cap. 46. num. 3. Nauar. num. 174. Auila dubio 4. Filiucius num. 71. Coninch. num. 31. Reginald. num. 35. & habetur ca. Sicut. Ratio Gloſſæ eſt, quia quando aliquis locus interdictus eſt, eo ipſo prohibitum eſt in eo loco audire Diuina Officia, niſi hoc permiſſum ſit alicui ex priuilegio. Præterea in cap. Alma mater dicitur claudendas eſſe ianuas; ergo ad aliquem effectum claudendæ ſunt, videlicet ne laici admittantur.

19 Rogabis primò, vtrum laici, quibus conceſſum eſt priuilegium aſſiſtendi Diuinis Officijs, obligentur diebus feſtis intereſſe ſacro.

Reſpondeo cum Nauarro, cap. 21. num. 3. Soto in 4 diſt. 13. q. 2. art. 1. Henriquez ca. 48. num. 5. Nugno in 3 parte quæſt. 83. art. 6. verſus finem verſ. Reſpondetur tamen Toleto, & aliis quamplurimis. Contra Auilam prima parte d. 4 ſect. 2 dubio 6. Coninchum, num. 28. & alios, teneri intereſſe. Ratio eſt tum quia præceptum audiendi Sacrum in die feſto obligat omnes legitimè non impeditos; ergo obligat etiam laicos habentes priuilegium audiendi Sacra; poſito enim huiuſmodi priuilegio, non dicuntur impediti. Tum quia ſi quis in vincula coniectus facultatem obtineret à Iudice audiendi Miſſam, teneretur, ea obtenta, Miſſam audire, eo quòd ceſſet impedimentum; ergo tenetur etiam in propoſito caſu.

20 Hinc patet à fortiori Clericos, & Religioſos teneri Miſſam audire diebus feſtis tempore interdicti localis generalis. Ratio eſt quia in cap. Alma mater conceſſum eſt illis officia celebrare, & Diuinis intereſſe; ergo tenentur Miſſam diebus feſtis audire, vt ſatisfaciant præcepto Eccleſiæ; nam per illam conceſſionem non eximuntur ab audienda, vel celebranda Miſſa. Ita Henriq. loco cit. & alij.

21 Rogabis ſecundò, vtrùm habens priuilegium perſoluendi, vel audiendi Diuina Officia, poſſit ſimul cum ſua familia Diuinis intereſſe.

Reſpondeo affirmatiuè cum Nauar. nu. 188. Soto diſt. 22. q. 3 art. 1. poſt quartam concluſionem, Emanuele Sà verbo Interdictum, num. 21. Toleto, lib. 1. cap. 20. Coninchо, num. 38. & Auila dubio 7. Vgolin. cap. 8. §. 4. num. 2. Filiucio num. 73. modò inter eos non adſit aliquis, qui dederit cauſam culpabilem interdicto, nec ſit aliquis, qui ſe fingat ex familia, cum verè non ſit. Ità colligitur ex cap. Sicut de priuilegijs in 6. Nomine familiæ veniunt ſerui, & alij, qui comitantur habentem priuilegium, quamuis non habitent domi ſecum, modo non ſint aſſumpti in famulatum, & comitatum in fraudem interdicti. Immò aliqui recentiores nomine familiæ intelligunt vxorem, filium, neptes, ſeruos, & famulos in illius domo commorantes, vt patet à ſimili ex dictis de excommunicatione.

22 Hinc infertur primò, Sacerdotem poſſe ſecum adducere ſuum famulum tempore interdicti localis generalis, eoque vti in Sacrificio Miſſæ. Ita Toletus, Nauar. Auila, & alijs locis cit. Immò ſi proprius famulus ſit abſens, vel ægrotus poteſt alium aſſumere iuxta Auilam, & alios; non enim illū aſſumit in fraudem interdicti.

23 Secundò, infertur famulos tempore interdicti poſſe tantum Diuinis officijs intereſſe, quatenus ibi adſunt in comitatu ſui Domini. Si verò Dominus ſit domi, non poſſunt famuli Eccleſiam adire ad Diuina Officia audienda; eo quod non ſit illis conceſſum intereſſe Diuinis, niſi quatenus comitantur habentem priuilegium.

24 Vnum hic remanet dubium explicandum. Vtrum is, qui non eſt interdictus poſſit miſſam Sacerdotis interdicti audire, (loquor autem de nominatim interdicto, quia poſt extrauag. de euitanda conſtat licitum eſſe cum toleratis communicare.)

Reſpondent Suarez diſp. 34. ſect. 2. num. 4. Coninchus num. 60. Filiucius num. 76. licitè poſſe audire, modo non inducat inter-

dictum ad celebrandum. Ratio eſt, quia non eſt prohibita communicatio cum interdicto, vel ſuſpenſo, ſed cum excommunicato.

Alij verò negant licitè poſſe, tum quia ſicut non licet miſſam in loco interdicto audire, aut celebrare coram interdicto; ita neque ab interdicto miſſam audire. Tum quia hæc eſt veluti quædam inductio, & approbatio. Verum quid ego ſentiam, patet ex dictis de Sacramentis, diſp. 4. quæſt. vltima, puncto 11. & ex ſupradictis de ſuſpenſione diſput. 3. puncto 4. nume. 4. ad finem.

PVNCTVM V.

De tertio effectu interdicti, qui eſt priuatio Eccleſiaſticæ Sepulturæ.

1 *An interdictum priuet Eccleſiaſtica ſepultura.*

2 *An qui non eſt interdictus poſſit ſepeliri in loco interdicto.*

3 *An excommunicati, poſſint admitti ad Diuina officia tempore interdicti.*

4 *An qui non eſt perſonaliter interdictus, poſſit ſepeliri in loco non interdicto.*

5 *An qui non eſt interdictus, poſſit transferri ad locum non interdictum.*

6 *An habens priuilegium aſſiſtendi Diuinis Officijs poſſit ſepeliri in loco ſacro.*

7 *An prohibeatur ſepultura Eccleſiaſtica ijs diebus, quibus licitum eſt celebrare Diuina Officia.*

8 *An ſepultus tempore interdicti in loco non ſacro, ſublato interdicto exhumandus ſit, & ſepeliendus in loco ſacro.*

9 *An infantes, & amentes poſſint ſepeliri in loco ſacro.*

10 *An peccet ſepeliens interdictum interdicto perſonali generali.*

11 *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit in ea ſepeliri, & qua actione priuetur.*

12 *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit recipere Sacramenta in Eccleſia, dum officia Diuina non celebrantur.*

13 *An Clerici ſepeliri poſſint in loco ſacro tempore interdicti.*

VNICA PROPOSITIO.

1 Interdictũ, tàm locale, quàm perſonale, generale, aut ſpeciale ſimiliter latum abſque vlla reſtrictione priuat Eccleſiaſtica ſepultura perſonas interdictas, & locum ipſum interdictum. Ità communiter DD. in Clementina j. de ſepulturis. Ratio eſt quia interdicti generaliter, & ſimpliciter latum generaliter intelligendum eſt, quo ad omnes effectus; ſicut interdictum limitatum intelligitur ſolum de illa actione, quæ exprimitur, & de omni ea, quæ ſine illa exerceri non poteſt; ſed interdictum generaliter, & ſimpliciter latum inter cæteros effectus includit priuationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ; ergo re vera priuat Eccleſiaſtica ſepultura. Priuari Eccleſiaſtica ſepultura eſt non poſſe ſepeliri in loco ab Epiſcopo conſecrato, vel in cæmeterio ab Epiſcopo benedicto, vel in loco, vbi Diuina peraguntur, vel cum pompa funerali Eccleſiaſtica, vt videre eſt apud Sayrum lib. 5. cap. 7. num. 2. apud Suarez diſp. 35. ſecta 1. & apud Filiucium tract. 18. cap. 4. q. 2. & patet ex ſupra dictis de excommunicatione cum Suarez, & alijs.

2 Hinc ſequitur primò, tempore interdicti localis non poſſe laicos, quamuis non interdictos, ſepeliri in loco ſacro interdicto. Ità Syluester interdictum 5. quæſito 8. Sayrus lib. 5. cap. 8 num. 4. Suarez d. 35. ſect. j. Vgolinus tab. 5. cap 9 §. 3. Henriquez cap. 44. num 4.

Secundò, ſequitur à fortiori, non eſſe admittendos ad Eccleſiaſticam ſepulturam excommunicatos, & interdictos tempore interdicti localis generalis. Vtrùm verò ſepeliens nominatim interdictum, vel tempore interdicti, in caſibus non conceſſis afficiatur aliqua pœna, patet ex dictis diſp. 1. quæſt. j. pun. 5. num. 10. & ex dicendis num. 10.

4 Tertiò, laicos, qui non ſunt perſonaliter interdicti, nec dederunt cauſam culpabilem interdicto, poſſe tempore interdicti ſepeliri in loco ſacro non interdicto. Ità Suarez diſp. 35. ſect. 3. num. 2. Coninchus num. 55. Vgolinus tab. 5. cap. 9. §. 4. Sayrus cap. 7. num. 10. & alij. Ratio eſt quia nullum extat impedimentum ex parte perſonæ, quę ſepelitur, neque ex parte loci, quia poſſint ſepeliri, ergo poſſunt ſepeliri.

5 Quartò, laicos, qui non ſunt perſonaliter interdicti, ſi deceſſerunt ex hac vita in loco

loco interdicto, poſſe transferri ad alium locum non interdictum; nam interdictum locale non reſpicit perſonas abſolutè, ſed locum interdictum. Ità Suarez loco citato num.3. Reginald. num.37. Henriquez loco citato, & alij.

Quintò, laicos tempore interdicti ſepeliri poſſe in campo, vel in cæmeterio ab Epiſcopo deputato, non tamen benedicto, hæc enim non dicitur Eccleſiaſtica ſepultura.

6 Quæres primò, vtrùm laici, qui habent priuilegium aſſiſtendi Diuinis officijs, poſſint ſepeliri in loco ſacro.

Reſpondeo poſſe; quamuis in priuilegio non exprimatur ſepultura. Ita Auila par. 4. diſp. 4. ſect. 3. dubio 4. Sayrus num. 9. & 16 Nauar. num. 181. Coninch dub. 2. num. 52. Contra Vgolinum tab. 5. cap. 9. §. 3. Ratio eſt tum quia in priuilegio duo conſiderari poſſunt vnum principale, aliud acceſſorium. Principale eſt Diuinum Officium acceſſorium eſt ſepultura; qui ergo tempore interdicti habet priuilegium principalis ideſt Officij Diuini, videtur etiam habere priuilegium acceſſorij, ideſt ſepulturæ. Tum quia, cui communicamus viuo, poſſumus etiam communicare mortuo.

7 Quæres ſecundò, vtrum tempore interdicti localis generalis licitum ſit in loco interdicto ſepelire laicos adultos in ijs feſtiuitatibus, in quibus ſupra dictum eſt poſſe publicè celebrari Diuina officia.

Reſpondeo, duplicem eſſe ſententiam.

Prima eſt Paludani in 4. diſt. 18 pun. 8. ar. 2. concl. 10. Auilæ dub. 3. Coninchi dub. 2. num. 55. Suarez diſp. 38. ſec. 3. num. 13. Filiucij num. 99. Vgolini cap. 9. §. 3. nu. 2. Abbatis & aliorum negantium; quia ſepultura non eſt Diuinum Officium.

Secunda eſt Sylueſtri interdictum 5. quæſito 2. Soti loc. cit. Sayri cap. 8. num. 11. Nauarri num. 181 Henriquez cap. 44. num. 5 & cap. 46. num. 4. & aliorum affirmantium. Ratio eſt quia, cui cōmunicamus viuo, poſſumus etiam communicare defuncto, cap. Sanè diſt. 24 q. 2. ſed poſſumus in illis feſtiuitatibus communicare viuo in Diuinis Officijs; ergo poſſumus etiam cōmunicare mortuo in ſepultura; poſſumus enim duo conſiderare in ſepultura, quæ fit in ijs feſtiuitatibus, officium videlicet, vt principale; ſepulturam vero, vt acceſſoriū; ſi ergo poſſumus communicare in principali, poſſumus etiā in acceſſorio, hæc ſententia mihi probatur, eo quod mitior ſit, & benignior.

Hinc patet reſponſio ad contrariam rationem; cenſetur enim conceſſa ſepultura quatenus conceſſum eſt principale.

8 Quæres tertiò, vtrum laicus tempore interdicti ſepultus in loco non Sacro, ſublato interdicto exhumandus ſit, & ſepeliendus in loco ſacro.

Reſpondeo affirmatiuè cū Vgolino tab. 5. cap. 9. §. 4. Henriquez cap. 44. num. 5. Sayro cap. 8. num. 21. Emanuele Sà verbo interdictum num. 25. Filiucio nu. 97. Nauarro, Sylueſtro, Auila loc. cit. nam ſublata cenſura ceſſat etiam illius effectus; laicus vero, qui nō dedit cauſam culpabilem interdicto, nec eſt interdictus, ſepultus illicitè in loco interdicto, durante interdicto, non eſt exhumandus, vt ſepeliatur in loco non ſacro iuxta multos DD.

Sed mihi contrarium dicendum videtur; nam tempore interdicti afficitur effectu interdicti, qui eſt priuatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ; conſequenter exhumandus eſt, vt careat Eccleſiaſtica ſepultura. Ita ſentire videtur Sayrus cap. 8. num 21.

9 Quæres quartò, vtrum infantes, vel amētes poſſint ſepeliri in loco Sacro.

Reſpondeo primò, tempore interdicti localis non poſſe; quia per interdictum locale locus ſit incapax ſepulturæ, cuiuſcunque ſit cadauer, ſiue ſit cadauer adulti, ſiue infantis. Ita Sanchez l. 3. de Matrim. diſp. 18. Nauar. num. 168. Sayrus cap. 8. num. 5. Vgolinus tab. 5. cap. 9. in principio, Henriquez cap 42. num. 3. & cap. 49. num. 2. Suarez loco citato, Filiucius num. 90.

Reſpondeo ſecundo, infantes, & amentes tempore interdicti generalis perſonalis nō poſſe ſepeliri in loco ſacro. Ita DD. citati; quamuis Suarez videatur oppoſitum ſentire ſect. 3. num 4. Ratio eſt tum quia videntur aliqua ratione pars communitatis. Tum quia, quamuis cæteri effectus interdicti reſpiciant perſonas capaces præcepti, & obligationis; conſequenter non afficiant infantes; nihilominus effectus particularis ſepulturæ non reſpicit vſum rationis, ſed reſpicit cadauer quod cum ſit eiuſdē rationis, ſiuè ſit adultis, ſiuè ſit infantis, ſequitur infantes tempore interdicti generalis perſonalis priuari Eccleſiaſtica ſepultura, ſicut priuantur adulti tempore interdicti localis generalis, & generalis perſonalis; quamuis ſepeliens interdictum interdicto perſonali generali non videatur peccare, vt dicam quæſito 5. Hoc pacto intellige dicta in hac diſp. puncto 1. num. 18.

Reſpondeo tertiò, infantes, & amentes

tempore interdicti perſonalis ſpecialis, poſſe ſepeliri in loco non interdicto. Ratio eſt quia ipſi non afficiuntur interdicto ſpeciali, vt ſuppono, neque locus eſt interdictus; ergo nulla ratione dicendum eſt, ipſos priuari ſepultura Eccleſiaſtica; nullum enim eſt impedimentum ex parte perſonæ vel ex parte loci.

10 Quæres quintò, vtrum ſepeliẽs laicum interdictum interdicto perſonali generali peccet.

Reſpondeo non peccare. Ità Suarez d. 35. ſect. 3. num. 2. Sayrus cap. 8 num. 2. Filiucius num. 100. Reginald. num. 38. & 47. ad finem, Coninchus, num. 61. Emanuel Sà v. Interdictum, num. 3. & alij. Ratio eſt quia interdictus interdicto generali non eſt vitandus, vt patet ex Extrauaganti Ad euitãda; ergo ſepeliens illum in loco ſacro non peccat; ſaltem ex vi cenſuræ. Idem dic ſi ſepeliat in loco interdicto antequam locus denuncietur interdictus.

Ex quo patet, ſepelientem interdictum non incurrere excommunicationem latam in Clementina j. De ſepulturis; niſi ille, qui ſepelitur, ſit ſpecialiter, & nominatim interdictus, vt benè ait idem Suarez, num. 6. & alij DD. citati, & patet ex dictis de Cenſuris, & de excommunicatione.

In hac autem materia is cenſetur ſpecialiter denunciatus qui eſt membrum alicuius communitatis, quæ denunciata eſt interdicta. Ratio eſt, quia interdictum communitatis fere omni effectu defraudaretur, quia difficillimum eſt omnia membra, communitatis nominatim denunciare. Ita Suarez diſp. 35. ſect. 3. num. 4. Coninch. nu. 62. & 75. Henriquez, Sayrus, Filiucius, Auila, & alij, quos referam pun. 7. ad finem Contra Nauar. & alios.

11 Quæres ſextò, vtrum interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, poſſit in ea ſepeliri, & qua nam actione priuetur.

Reſpondeo primò, non poſſe in Eccleſia, vel Cœmeterio ſepeliri, vt habetur cap. Is, cui de ſent. excomm. in 6. niſi fortè dederit ſigna Contritionis; tunc enim poteſt abſolui, & ſepeliri in loco ſacro, ex cap. citato. Ità Sayrus, cap. 7. num. 20. & cap. 9. num. 24. Auila diſp. 4. ſect. 3. dub. 5. concl. 5. Couarruuias par 2. §. 1. num. 3. Suarez loco citato ſect. 4. & diſp. 38. ſect. j. num. 10. Emanuel Sà v. Interdictum, num. 19. Filiucius num. 101. & 103. Vgolin cap. 16. §. 4.

Reſpondeo ſecundò, interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ priuari.

Primò, actione, ſeu exercitio Ordinis ſacri in Eccleſia; conſequenter non poſſe celebrare, & Sacramenta miniſtrare. Immò fieri irregularem, exercendo Ordines ſacros in Eccleſia, vt patet ex cap. Is, cui citato. Ratio eſt quia violat interdictum per exercitium Ordinis ſacri. Poterit tamen extra Eccleſiam celebrare, vt in aliquo territorio, vel Oratorio priuato, vt ait Suarez num. 6. Emanuel Sà verbo Interdictum, num. 19. Nauar. num. 170. Auila d. 5. cap 5. Couarruuias loco citato, Coninch. dub. 2. num. 57. Sayrus, cap. 8. num. 21. Filiucius num. 103. Reginald. num. 39. & 40. & alij. Ratio eſt quia eſt interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ; non verò ab ingreſſu cuiuslibet loci, vt patet ex cap. Is cui citato, & verſamur in materia odioſa, quæ non eſt extendenda. Hac de cauſa putat Suarez ſect. 4. interdictum ab ingreſſu Eccleſię non cenſeri interdictum ab ingreſſu Cœmeterij; conſequenter non prohiberi, quo minus poſſit ibi diuina audire ſi celebrentur, eo quod Cœmeterium in rigore nõ veniat nomine Eccleſiæ. Idem tradit Filiucius nu. 103. & Reginald. nu. 41. ad finem.

Ex quo patet interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ non poſſe in Cœmeterio ſepeliri, poſſe vero diuina facere, vel audire, quia illud prohibetur, in cap. Is cui citata, nõn autem hoc.

Secundò, huiuſmodi interdictum non poſſe formaliter audire Diuina Officia, vt patet ex cap. Is cui, & audiendo mortaliter peccare; eo quod faciat contra prohibitionem in re graui; quamuis non fiat irregularis, ex Couarruuia loco cit. & aliis communiter; nam audiendo Diuina non violat cenſuram per exercitium ordinis; vt patebit ex dicendis de irregularitate.

Dixi formaliter, quia ſi tempore Diuinorum Officiorum tranſiens per Eccleſiam alio fine aliquid incidenter audiat, non peccat mortaliter, vt benè ait Nauar. Henriq. & Auila, locis citatis, Coninchus num. 58, Suarez d. 35. ſect. 4. num. 23. quia non dicitur formaliter audire, vel intereſſe Diuinis Officijs; ſicut neque peccat, ſi tempore, quo non celebrantur Diuina Officia, ingrediatur Eccleſiam, ibique priuatim oret, etiamſi ibi reconditum, vel repoſitum ſit Euchariſtiæ Sacramentum, vt benè ait Suarez diſp. 34. num. 36. Coninchus num. 59. Reginald num. 41. Nauarrus, Auila, Couar. & alij locis cit. Contra Syluestrum verbo

In-

Interdictum 5. quęſito 6. Filiucium num. 105. & eundem Suarez diſp. 35. ſect. 4. num. 23. vbi opinionem contrariam de rigore iuris veram putat ob caput latorem 33. q. 2. Verum in eo cap. non eſt ſermo de cenſura, ſed de pœnitentia impoſita matricidæ, vt bene Coninch. num. 58. Ratio igitur noſtra eſt, quia non dicitur audire Diuina Officia, vel illis intereſſe Secus dicendū eſt, ſi huiuſmodi interdictus exiſtens extra Eccleſiam audiat Miſſam, vel Diuina Officia, quæ in Eccleſia celebrantur; nam hic dicitur formaliter ſenſu, & animo eſſe in Eccleſia; quāuis non ſit in Eccleſia materialiter, quo ad corpus, vt ait Suarez d. 35. ſect. 4. nu. 7. Filiucius nu 104. & alij.

12 Rogabis vtrùm interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit recipere Sacramenta in Eccleſia, quando non celebrantur Diuina Officia.

Reſpondeo poſſe. Ita Sayrus de ſuſpenſione cap. 7. à num. 11. Auila dubio 5. Henriquez cap. 3. nu. 2. & alij Contra Syluest. v. Suſpēſio q. 5. Suar d. 35. ſec. 4. n. 5. Conin. diſp. 17. dubio 2. num. 59. Angelum eodem verbo num. 4. & alios. Ratio eſt quia interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ non eſt priuatus vſu Sacramentorum; ſed vſu Diuinorū Officiorum, & ſepulturæ.

Addo cum Auila, & alij locis cit. huiuſmodi interdictum poſſe in Eccleſia exercere actus iuriſdictionis in foro exteriori; vt excommunicare, & ca. quamuis non poſſit abſoluere Sacramentaliter; Sacramentalis enim abſolutio eſt actus ordinis, cuius functio probibita eſt huiuſmodi interdicto in Eccleſia.

Quę dicta ſunt de interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ, eadem dicenda ſunt de ſuſpenſione ab Eccleſiæ ingreſſu. Videte Sayrum loco citato, Suarez ſect. 4. Filiucium cap. 4. q. 6. num. 102.

13 Quæres ſeptimò, vtrùm Clerici poſſint tempore interdicti ſepeliri in loco Sacro.

Reſpondeo Clericos nō interdictos, qui ſeruarunt interdictū, nec illius cauſam culpabilem dederunt poſſe tempore interdicti localis generalis, vel etiam ſpecialis ſepeliri in loco, etiam ſpecialiter interdicto, ideſt in Eccleſia, vel Cœmeterio Sacro, modo hoc fiat ſine ſolemnitate, & ſine ſono Campanarum, vt patet ex cap. Quod in te De pęnitentijs, & remiſſionibus. Ita Nauar. num. 176. Vgolin. cap. 9. §. 2. Henriquez lib. 13. cap. 44. Suarez diſp. 35. ſect. 1 & 3. Sotus in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1. Sylueſter interdictum 5. quæſito 8. Coninch. num. 52. Sayrus cap. 8. num 6. & 13. Filiucius num. 98 Reginald. lib 32 tract. 3. nu. 37. Auila par. 5. diſp. 4. ſect. 3. dubio 2. concl. 3. Immò poſt caput Alma mater poſſunt ſepeliri cum Diuino Officio, & Miſſa, iuxta moderationem illius capitis; nam tempore interdicti localis generalis conceſſum eſt celebrare Diuina Officia ſubmiſſa voce, ianuis clauſis, &c. Ita Sayrus num. 6. Auila dubio 3. Notabili 3. Henriquez cap. 44 Filiucius num. 92. Suarez diſp. 35. ſect. 1. & alij. Quod ſi cęmeterium extra Eccleſiam exiſtat, officia celebrari poterunt in Eccleſia ſeruata ſolemnitate, cap. Alma mater, deinde cadauer in cęmeteria cum ſilentio transferri poterit. Ita Suarez loco cit. num. 10. & alii. Nomine Clericorū intelliguntur non ſolum Clerici initiati aliquo ordine, vel tonſura, ſed etiam religioſi, & moniales, etiam nouitij; nam Religioſi in fauorabilibus veniunt nomine Clericorum; exceptis Clericis coniugatis, qui non gaudent priuilegijs Clericorum ſecluſo priuilegio Canonis, & fori, vt ſupra dictum eſt; niſi fortè deputati ſint alicui Eccleſiæ, vel hoc illis conceſſum ſit per conſuetudinem, vt ſupra dictum eſt. Ita Nauar. Auila, Sayrus, Suarez, Filiucius, Henriquez loc. cit.

PVNCTVM VI.

Vtrū interdictus priuetur vſu iuriſdictionis exterioris.

1 *An interdictus priuetur iuriſdictione exteriori.*

2 *An interdictus poſſit excommunicare, abſoluere, &c.*

VNICA PROPOSITIO.

1 Interdictus non priuatur exercitio iuriſdictionis exterioris. Ita Nauar. num. 176. Auila d. 4. ſect. 1. dubio 2. Henriquez c. 43. Vgolinus tab. 5. cap. 3 §. 2. Sayrus cap. 6. Sylueſt. interdictum 5. quæſito 5. & alij apud Henriquez cap. 43. num. 4. Ratio eſt quia effectus interdicti ſunt tantummodo tres, videlicet priuatio aliquorum Sacramētorum, Diuinorum officiorum, & ſacræ ſepulturæ; actus autem iuriſdictionis exterioris ad nullum iſtorum effectuum reducitur.

2 Ex quo ſequitur interdictum etiam nominatim denunciatum poſſe excommunicare, abſoluere, &c. vt benè ait Suarez d. 40. ſect. 2. num. 46. & alij DD cit.

Hinc potiori ratione infertur, eum, qui non eſt interdictus, poſſe tempore interdicti excommunicare, & abſoluere ab excõmunicatione, etiam cum ſolemnitate; quia abſolutio ab excommunicatione eſt quid præuium abſolutioni Sacramentali; cum ergo abſolutio ſacramentalis ſit conceſſa, conceſſum etiam eſt, vt impendatur abſolutio excommunicationis, etiam cũ ſtola, & Orationibus conſuetis, modo ſeruetur moderatio Bonifacij in cap. Alma mater ſupra recenſita; quamuis Vgolinus, Henriquez, & Sayrus locis citatis aliter ſentiant in hac vltima parte.

Vtrùm verò interdictus perſonaliter interdicto generali, vel ſpeciali, poſſit abſoluere Sacramentaliter, patet ex dictis puncto ſecundo.

PVNCTVM VII.

De peccatis, & pœnis violantium interdictum.

1 *An laici peccent violando interdictum.*
2 *An laici violantes interdictum incurrant aliquam pœnam.*
3 *An Clerici violantes interdictum peccent.*
4 *Quam pœnam incurrant Clerici violantes interdictum.*
5 *An Subdiaconus ſolemniter canens Epiſtolam tempore interdicti, fiat irregularis.*
6 *An Sacerdos fiat irregularis, ſi in loco interdicto celebret, &c.*
7 *An Epiſcopus celebrans in loco non interdicto fiat irregularis.*
8 *An fiat irregularis violans interdictum per actionem non ſpectantem ad ordinem.*
9 *An fiat irregularis, qui tempore interdicti pulſat campanas ad conuocandum populum.*
10 *An ſit irregularis audiens Miſſam in loco interdicto.*
11 *An fiat irregularis, qui curat, vt alter coram ſe celebret.*
12 *An ſit irregularis, qui celebrat in Eccleſia, à qua eſt interdictus.*
13 *An celebrans in altari interdicto incurrat irregularitatem.*
14 *An Clericus interdictus Sacramenta recipiendo irregularis fiat.*
15 *An Sacerdos aſſiſtens matrimonio, priuatimue baptizans, ſit irregularis.*
16 *An Clericus interdictus in loco interdicto celebrans vno, vel duplici titulo irregularis fiat.*
17 *An celebrans in Eccleſia interdicta fiat irregularis.*
18 *An ſit irregularis celebrans coram interdicto.*
19 *An Clericus communicans cum interdicto peccet, & incurrat aliquam pœnam.*
20 *An peccet communicans cum interdicto in rebus humanis.*
21 *An peccet communicans cum interdicto nõ denunciato.*
22 *Quinam dicantur nominatim interdicti.*
23 *An quando fertur interdictum contra Collegium, ſinguli illius Collegij ſint nominatim denunciati.*
24 *An ſint vitandi, qui hoc modo interdicuntur, qui furati ſunt, ſint interdicti.*

DVO principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum laici peccent, & incurrant aliquam pœnam violando interdictum. Secundò vtrum Clerici peccent, & aliqua pœna afficiantur.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LAici violantes interdictũ locale generale, vel ſpeciale mortaliter peccant ex ſuo genere. Ita Suarez diſp. 34. ſect. 5. num. 4. Filiucius num. 54. & 81. Coninchus diſp. 17. dub. 3. num. 64. & 67. Innocentius in cap. Tanta de exceſſibus Prælatorum, Hoſtienſis, & alij apud Syluestrum interdictũ 6. quæſito 7. & apud Sayrum lib 5. cap. 14. num. 5. Ratio eſt quia faciunt contra prohibitionẽ cenſuræ in materia graui; quãuis Caietanus verbo interdictum in principio. Valent. tomo 4. diſp. 7. q. 18. pun. 2. ad finẽ, Nauarrus num. 187. & Syluester loco cit. Reginaldus num. 42. tract. 3. lib. 32. exiſtiment peccare tantummodo venialiter ſecluſo cõtemptu violentia, ſcandalo, aut aliqua circunſtantia extrinſeca mortali exceptis quibuſdam caſibus, qui videri poſſunt apud ipſum Nauarrum loco cit. Sayrum cap. 14. nũ. 2. Auilam dubio 2.

Dixi violantes interdictum locale; quia certum eſt violantes interdictum perſonale, peccare mortaliter ex ſuo genere. Ita Nauar.

nar.loc.cit.Sayrus num.3. Suarez num.2.Filiucius num.85. Coninch. Reginald. Auila, & alij loc.cit. Ratio eſt tum quia excommunicatus violans excommunicationem, audiendo Diuina Officia, mortaliter peccat ex ſuo genere; ergo etiã interdictus peccat mortaliter violando interdictum; cum tam interdictum; quàm excommunicatio priuet Diuinis officijs. Tum quia faciunt contra prohibitionem in re graui, vtpotè pertinente ad Sacramenta, & ad Diuina officia; ergo peccant mortaliter; niſi fortè excuſentur ratione paruitatis materiæ, vel ignorantiæ, vrgentis neceſſitatis.

2 Quæres vtrum laici violantes interdictum incurrunt aliquam pœnam.

Reſpondeo laicos nullam pœnã præcisè ob violationem interdicti incurrere; quia nulla eſt in iure expreſſa; præterquã in Clement.2. de ſent.excom. vbi ligantur excommunicatione laici cogentes aliquem celebrare Diuina officia in loco interdicto, aut vocantes alios interdictos, vt interſint Diuinis officijs, quæ celebrantur in loco interdicto, aut prohibentes, ne interdicti exeant, poſtquam fuerint a celebrantibus admoniti exire; ſicut etiam excommunicantur ipſi interdicti, qui recuſant exire poſt huiuſmodi admonitionem. Ita Nauar. cap. 27. num.104. Sayrus lib.5.cap.14. num.14. Coninchus loco cit.dub 4.num.73.& alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 Clerici tam ſæculares, quam regulares, violantes interdictum, tam locale, quam perſonale, tam generale, quam ſpeciale peccant mortaliter ex ſuo genere. Ratio eſt quia faciunt contra præceptum in re graui.

4 Quæres, quam pœnam incurrant Clerici violantes interdictum.

Reſpondeo Clericos ſcienter violãtes interdictũ per exercitiũ alicuius ordinis Sacri incurrere irregularitatem, vt colligitur ex capite Is, cum de ſententia excomm. in 6. Præter irregularitatem incurrunt etiam ſuſpenſionem ab officio, conſequenter à iuriſdictione violando interdictum locale, vt communiter colligunt Doctores ex capite Tanta de exceſſibus Prælatorum. Incurrunt etiam interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ violantes interdictum locale ſaltem generale, cap. Epiſcoporum de priuileg. Ita Sotus diſtin.22. q.3.art.1.concluſ.5. Syluеſter interdictum 6. quæſito 3. Caietanus verbo Interdicti violatio. Auila diſp.5.dub 4. concl. 2. Sayrus cap. 14. num.12. Suarez diſp. 34. ſect 4 nu. 6. & d.27. ſect.1. num.5. Vgolin. tab.5.cap.15.§.1.Henriquez cap.43.num.3. Coninchus diſp. 17. dub.4. putans hoc probabile num. 71. Filiucius cap.4. num. 86. & num.147. Reginald. num.48.

Addo violantes interdictum priuari electione actiua, & paſſiua, cap. Is qui de ſent. excomm. Immo poſſunt etiam per ſententiam priuari beneficijs, alijſque pœnis affici cap. poſtulaſtis de cler. excomm. Vide DD. citatos.

Dixi in propoſitione Clerici ſæculares, vel regulares, quia tam Clerici ſeculares, quam regulares ſubijciuntur ijſdem pœnis. Immo Religioſis non ſeruantibus ceſſationem, vel interdictum locale generale, quando ſeruatur ab Eccleſia Cathedrali, ſeu matrice oppidi, ſeu Parochiali, impoſita eſt ipſo facto excommunicatio, etiamſi re ipſa interdictum ſit nullum, Clemens.1.de ſent.excomm. Ita Nauar.num.146. Syluеſt.excommunic.9. Auila dub.3. Sayrus loco cit num. 13. Vgolinus loco cit. Suarez ſect.4. nu.14. Emanuel Sà verbo interdictum num.13. Filiuc.num.60.Coninch.num.72.

Dixi per exercitium Ordinis ſacri; ad differentiam maioris ordinis, nam violatio interdicti per exercitium minoris ordinis non videtur hoc tempore ſufficiens ad peccatum mortale, & ad incurrendam irregularitatẽ; tum quia vſu receptum eſt, vt ea, quæ pertinent ad minores Ordines, fiant etiam à laicis. Tum quia hæc non cenſetur materia grauis. Ita Suarez diſp.34. ſect.4. num. 10. Reginaldus nu, 51. Auila parte 5.diſp.5.dub. 2. notabili 1. & alij recentiores communiter, contra Filiucium num. 83. ad finem, & alios, quos in ſimili retuli de ſuſpenſione d. 3.quæſt.4.puncto 4.num.5.

Vt ea, quæ diximus clarius intelligantur, obſerua cum Suarez diſp.33.num.8. Filiucio num.56 interdictum à Clericis tripliciter violari poſſe. Primo dum Clericus vinculo interdicti ligatus functionem ordinum exercet, conferendo ex. g. Sacramenta. Secundò dum ipſe non eſt interdictus, ſed Sacramenta confert in loco interdicto. Tertiò dum nec ipſe, nec locus eſt interdictus, ſed Sacramenta confert interdicto. In primis duobus caſibus incurritur irregularitas, vt probatum eſt cum præcitatos DD In tertiò verò valde probabile eſt non incurri, quia hic caſus non non eſt in iure expreſſus, irregularitas autẽ non incurritur in caſibus non expreſſis.

5 Ex dictis ſequitur primò, Subdiaconum canentem ſolemniter Epiſtolam tempore interdicti in loco ſacro fieri irregularem. Ità communiter DD. apud Sayrum nu. 20. & apud Vgolinum loco cit.

6 Secundò, Sacerdotem fieri irregularem celebrando in loco interdicto, aut miniſtrãdo Sacramenta, quæ tempore interdicti nõ permittuntur; etiamſi miniſtret in ijs feſtiuitatibus, in quibus licita ſunt diuina Officia; quamuis enim ijs diebus permiſſa ſint Officia; nihilominus non ſunt permiſſa Sacramenta, vt ſupra dictum eſt. Item fit irregularis aſpergendo Populum in principio Miſſæ, cum verſiculo Aſperges, aut benedicendo Calices, Paramenta, vel candelas in die Purificationis, aut Oliuas in die Palmarum. Ita Reginald. loco cit. Suarez d.33. ſect.3. num.1. & ſeqq. Filiucius num. 55. Syluest. interdictum 5.q.4. Sayrus nu. 26. & alij.

Addo cum Sayro loco cit. Filiucio num. 89. Suar. d.24. ſect.4. num.26. & alijs, incurrere irregularitatem, ſi celebret Diuina Officia ex Officio, tanquam hebdomadarius, vt inchoando, vel perficiendo Diuinũ Officium cum ſolemnitate propria ordinis Eccleſiaſtici; nam hoc eſt proprium Sacerdotis, vel ſaltem Diaconi. Secus ſi hoc faciat non tanquam hebdomadarius; ſed tanquam laicus, quamuis ea recitet in choro, vel ſi materia ſit ità parua, vt iudicio prudentis non ſufficiat ad peccatum mortale, vt benè ait Suarez ſect. 4. nu. 15. & patebit ex dicendis de irregularitate.

7 Tertiò, Epiſcopum celebrantem in loco à ſe interdicto, incurrere irregularitatem, niſi auferat interdictum, antequam celebret. Ratio eſt quia Epiſcopus non poteſt auferre effectus interdicti poſitos à iure communi; vnus autem ex effectibus interdicti eſt, vt violans interdictum per exercitium Ordinis incurrat irregularitatem. Ita Vgolinus, Sayrus locis cit. & alij communiter.

8 Quartò, Clericum violantem interdictum per aliquam actionem non ſpectantẽ ad Ordinem, vel ad ſuum officium, non incurrere irregularitatem, dum illam actionem facit, vt laicus. Vnde Clericus ſepeliens in loco interdicto ſine Diuinis Officiis non fit irregularis; quia non violat interdictum per exercitium Ordinis ſacri. Secus ſi ſepeliat cum Officijs diuinis, & Miſſa.

9 Quintò, non incurri irregularitatem ab eo Sacerdote, qui tempore interdicti pulſat campanas ad conuocandum Populum ad Miſſam; ſed poſtea re ipſa Miſſam non celebrat, hic enim non violat interdictum per exercitium Ordinis ſacri, quamuis illud violet per ſonum Campanarum, & mortaliter peccet, vt ait Suarez num. 15. & alij apud Henriquez cap. 46. num. 1. Littera D. contra Filiucium nu.84.

Addo, huiuſmodi Sacerdotem non incurrere irregularitatem, quando pulſauit Campanas ad Miſſam; ſed poſtea ianuis clauſis Miſſam celebrauit nullo alio præſente. Ratio eſt tum quia pulſatio campanarum non eſt actus Ordinis. Tum quia licitum eſt Miſſam celebrare tempore interdicti localis generalis ianuis clauſis.

Addunt aliqui recentiores, contra Sayrũ nu. 30. & alios, non incurri irregularitatem ab eo, qui celebrat ianuis apertis; modò nullus ingrediatur.

Sed contrarium mihi probabilius videtur cum Sayro; quia celebrans ianuis apertis violat interdictum cum exercitio Ordinis; ordo enim exercetur celebrando; irregularitas autem incurritur violando interdictum per exercitium Ordinis ſacri. Verùm in dictis caſibus cauendum eſt, ne confundatur Doctrina interdicti localis generalis cum interdicto ſpeciali; interdictum enim ſpeciale loci violatur celebrando in loco interdicto, etiã ianuis clauſis, & abſque Campanarum ſono: Interdictum vero locale generale non violatur celebrando ianuis clauſis, vt ſupra dictum eſt.

10 Sextò, audientem Miſſas, Diuina Officia, vel eorum partem notabilem in loco interdicto, grauiter peccare; ſed non incurrere irregularitatem; quia auditio non eſt actio Ordinis ſacri; niſi fortè audiens ſit Prælatus, qui ſuam auctoritatem interponat in Miſſæ celebratione; Nam Prælatus Eccleſiaſticus præcipiens Sacerdoti tempore interdicti coram ſe celebrari, vel aſſiſtens celebrationi, incurrit irregularitatem, iuxta Nauarrum num. 244. Syluest verbo Irregularitas quæſito 13. Sayrum cap. 14. num. 27. & alios ex cap. illud de Clerico excommunicato. Verum ille textus loquitur ſolum de Clerico excommunicato, qui ſe ingerit celebrationi; vt benè ait Auila; qui addit laicũ excommunicatum, ſuſpenſum, vel interdictum, non fieri irregularem præcipiendo coram ſe celebrari; nam irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Ita Auila parte 7. diſp 9. ſect. 2. dub 6. Syluester verbo Irregularitas quæſito 13. & alij.

Vtrum

Digitized by Google

Verum verò cogens aliquem celebrare tempore interdicti incurrat excommunicationem, ſupra dictum eſt.

11 Septimò, eum, qui non eſt irretitus aliqua cenſura, non incurrere irregularitatem faciendo, vt alter irretitus cenſurâ interdicti, vel excommunicationis, vel ſuſpenſionis celebret coram ſe. Ita Auila loco citato, & alij contra Nauarrum cap. 27. nu. 244. Vgolinum tab. 1. cap. 14. §. 1. num. 11. & Couarruuiam cap. Alma mater parte j. §. 6. num. 9. Ratio eſt tum quia non dicitur propriè violare cenſuram per exercitium Ordinis Sacri, ſed eſt cauſa, cur alter celebret. Tum quia hoc non eſt in iure expreſſum.

Neque obſtat caput Illud eſt de Clerico excommunicato, vel depoſito, quod pro Nauarro affertur; nam ibi ſermo eſt tantum de Clerico excommunicato, qui ſe ingerit celebrationi, vt patet ex ipſo textu, verſus finem.

12 Octauò ſequitur, eum, cui eſt vetitum Eccleſiæ ingreſſus per interdictum, vel ſuſpenſionem, incurrere irregularitatem celebrando in Eccleſia; violat enim cenſuram per exercitium Ordinis ſacri: ſecus ſi celebret extra Eccleſiam, vt in Oratorio priuato. Si verò non ſolum ſit interdictus, vel ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſed etiam ſuſpenſus à Diuinis, incurrit irregularitatem faciendo Diuina in quocumque loco. Itâ Nauar. num. 170. Syluester interdictum 6. quæſito 2. Sayrus num. 35. Auila 7. parte d. 9. ſect. 2. dub. 4. Suarez, & Filiucius locis ſupra citatis, & patet ex ſæpius allata ratione.

13 Nonò, celebrantem in Altari interdicto incurrere irregularitatem; nã violat interdictum per exercitium Ordinis ſacri.

Secus dic de ſeruientibus, quoties ipſorũ actio non eſt functio ordinis. Ita Suar. diſp. 33. ſect. 3. num. 19. Filiucius num. 58. contrà nonnullos alios, quos tacito nomine refert Suarez.

14 Decimò, Clericum interdictum recipientem Sacramenta non ligari vinculo irregularitatis. Suarez d. 33. ſect. 3. num. 20. Filiucius num. 59. Ratio eſt, quia receptione Sacramenti non exercet ordines.

15 Vndecimò, Sacerdotem aſſiſtentẽ matrimonio, aut priuatim baptizantem non fieri irregularem, quia hic non eſt actus ordinis ſacri. Secus, ſi benedicat ſponſis, aut ſolemnitates baptiſmi ſuppleat. Vide Suarez nu. 21. & Filiucium loco citato, & alios quos referam de irregularitate dum loquar de violante cenſuras per exercitium ordinis ſacri.

16 Duodecimò, Clericum interdictum celebrantem in loco interdicto duplici titulo fieri irregularem, conſequenter in obtinenda diſpenſatione teneri vtramque circumſtantiam aperire, vt benè Suarez diſp. 33. num. 12. Filiucius num. 57. & alij apud Suarez. An autem hæc ſit duplex irregularitas, patet ex dictis de cenſuris in genere.

17 Decimotertiò, celebrantem in Eccleſia interdicta fieri irregularem, modò Eccleſia illa ſit denunciata interdicta; alioquin non dicitur vitanda poſt Extrauagantem Ad euitanda. Ita Suarez diſput. 34. ſect. 4. num. 14. & alii communiter.

18 Rogabis primò, vtrùm celebrans coram interdicto incurrat irregularitatem.

Reſpondeo negatiuè cum Nauar. ca. 25. num. 94. Vgolino tab. j. cap. 14. num. 25. §. 1. Filiucius num. 69. Suarez d. 34. ſect. 4. num. 29. Auila loco citato, dub. 7. Sayro, & alijs; quia huiuſmodi irregularitas non extat in iure. Hæc ratio idem probat de celebrante coram ſuſpenſo, vel excommunicato, etiam non tolerato; quamuis Sacerdos excommunicatus incurrat irregularitatem faciendo, vt alter coram ſe celebret, vt patet ex dictis de excommunicatione.

19 Rogabis ſecundò, vtrùm Clericus communicans cum interdicto peccet, & incurrat aliquam pœnam.

Reſpondeo Clericum communicantem cum nominatim interdictis in ijs rebus, à quibus ſunt interdicti, mortaliter peccare; vt ſi coram illis celebret, vel illos ad Diuina Officia admittat, vel ad ſepulturam, vel ad Sacramenta. Immo ſi Clericus, quamuis exemptus ab ordinariæ iuriſdictione, celebret coram illis, aut admittat excommunicatos publicos, vel interdictos ad Diuina officia, ſeu Eccleſiaſtica Sacramenta, vel Eccleſiaſticam ſepulturam, interdicitur ab ingreſſu Eccleſiæ, donec ſatisfaciat ad arbitrium illius, qui tulit interdictum, cap. Epiſcoporum de Priuilegijs in ſexto. Ita Syluester interdictum 6. quæſt. 2. Tabiena eodẽ verbo, Nauar. cap. 25. num. 94. Sayrus cap. 14. num. 11. Vgolinus loco citato, Auila d. 5. dubio 4. concl. 4. Suarez d. 37. ſect. 1. nu. 5. Filiucius num. 57. & 147. Emanuel Sà verbo Interdictum, Coninchus de interdicto d. 17. dub. 4. num. 72. & alij.

Addit Auila, hanc doctrinam non tantũ intelligi de Clericis celebrantibus; verum etiam de Clericis, qui cum habeant regimẽ

Eccle-

Eccleſiæ, permittunt huiuſmodi interdictos audire diuina officia; non verò intelligi de illis Clericis, qui more laicorum audiunt Diuina officia, nec habet regimen Eccleſiæ; nã laici non tenẽtur exire, inquit Emanuel Sà, quando Sacerdos ſcienter admittit interdictum, nec tenentur, inquit Auila dub. 5. vitare interdictos, exceptis duobus caſibus allatis ab ipſo in ſimili caſu de ſuſpenſione, quos ſupra retulimus de ſuſpẽſione, puncto quarto propoſitione ſecunda, & excepta ſepultura; nam præſumens ſepelire nominatim interdictum in loco ſacro incurrit excommunicationem Epiſcopo reſeruatam, Clementina prima de ſepulturis. Alij verò, vt Sayrus, probabilius cenſent laicum teneri in diuinis vitare interdictum. Videte Sayrum cap. 12. num. 23. Suarez num. 6. Filiucium nu. 147. & quæ ſupra dixi diſp. 3. puncto 4. nu. 3. & ſeq.

20 Hinc ſequitur primò, communicantẽ cum interdicto in rebus humanis non peccare; non enim tenemur vitare interdictos in ijs rebus, in quibus non ſunt interdicti; cum interdictum prohibeat tantum Officia Diuina, Sacramenta, & ſepulturam. Ita Hẽriquez libro 13. cap. 5. num. 5. & alij.

21 Secundò, communicantem cum interdicto non denunciato nominatim non peccare, vt patet ex Concilio Conſtantienſi, & à ſimili ex dictis de participante cum excõmunicato tolerato. Ita Rodriquez ca. 116. num. 12. Henriquez cap. 46 num. 2. & 4. Suarez diſp. 33. ſect. 3. num. 10. verſ. eſt autem, & diſp. 37. ſec. 2. Filiucius num. 57. Reginald. n. 47. ad finem Coninchus nu. 75. & alij communiter.

22 Si quæras, quinam dicantur nominatim interdicti denunciati.

Reſpondetur illos dici, qui exprimuntur nomine proprio, vel nomine Officij, vel alio ſigno, manifeſtante talem perſonam in particulari.

23 Ex quo ſequitur primò, inquiũt aliqui DD. quando fertur perſonale interdictum contra aliquod Collegium, vel Communitatem, ſingulos illius Collegij, vel Communitatis non videri nominatim denunciatos interdictos. Tum quia per nomen Communitatis non ſufficienter exprimuntur omnes Ciues nominatim, & in particulari. Tum quia verſamur in materia odioſa, vt ait Nauarrus nu. 187. Emanuel Sà v. Interdictum nu. 3. & alij.

Sed contrarium videtur probabilius, vt ait Sayrus lib. 5. cap. 12. nu. 23. Suarez diſp. 37. ſect. 2. num. 3. Auila loco cit. Coninchus diſp. 17. dub. 2. num. 62. Filiucius tract. 18. cap. 6. q. 1. & alij apud Henriquez, cap. 43. num. 7. Ratio eſt, tùm quia ſinguli ſufficienter cenſentur denunciati per nomen Communitatis, quæ nihil aliud eſt, quam ſinguli homines. Tùm quia ferè impoſſibile eſt interdicendo Communitatem nominare ſingulos. Tùm quia in interdicto locali generali non eſt neceſſaria expreſſa, & particularis denunciatio ſingularum Eccleſiarũ, ſed ſufficit nomen collectiuè quo totus locus compræhendatur, vt ſi dicatur, ſingulę Eccleſiæ maneant interdictæ; ergo neque in interdicto perſonali.

24 Secundò, illos nõ eſſe vitandos, qui hoc modo generaliter denunciantur interdictis. Qui furati ſunt res Eccleſiæ, ſint interdicti. Ita Sayrus, & Auila locis cit.

PVNCTVM VIII.

De caſibus in quibus incurritur interdictum.

1 *Interdictum locale incurritur quando Dominus Regni, vel alterius loci impedit ne legatus, vel Nuncius ſummi Pontificis ſuo fungatur officio.*

2 *Quando Dominus alicuius territorij percutit iniurioſe Epiſcopum &c.*

3 *Ciuitas vero remanet, priuata Pontificali; & dignitate, quod idem procedit in Ciuitate, quæ aliquem Epiſcopum iniuſtum detinet, vel Cardinales inſequitur &c. Item quo exigit ab Eccleſijs, vel Eccleſiaſticis perſonis guidagia, &c.*

4 *Præfatum interdictum quoque incurritur dum dominus, vel rector Ciuitatis in qua moritur Papa, non præſtat præſcripta in cap. vbi periculum.*

5 *Item dum Epiſcopus, & alij inferiores Eccleſiaſtici remanent per menſem in excommunicatione, &c.*

6 *Item quando Clerici regulares, vel ſeculares inducunt aliquem ad vouendum, vel promittendum, vt in eorum Eccleſia eligat ſepulchrum &c.*

7 *Interdictum perſonale generale incurritur quando Vniuerſitas concedit repraſalias, vel pignorationes, aut imponit decimas, vel talias contra perſonas Eccle-*

cleſiaſticas, &c. aut quando aliorum conceſſionem non reuocat.

Idem interdictum incurritur dum vniuerſitas, vel Capitula &c. appellant à ſententijs ſummi Pontificis ad futurum generale Concilium, aut ad hoc cõſilium, fauoremue præbent.

9 *Immo in hoc caſu lata eſt etiam excommunicatio.*

10 *Similiter quando Capitulum ſede vacante litteras dimiſſorias infra annum à die vacationis, abſque neceſſitate concedit.*

11 *Dantes cauſam interdicto locali generali, perſonaliter interdicuntur.*

12 *Item Capitulum, & vniuerſitas non ſeruãs conſtitutionem Ioannis xxij. circa beneficiorum vacantium fructus.*

13 *Interdictum ſpeciale perſonale ab ingreſſu Eccleſiæ incurrit, qui recipit Abbatiam vel aliam dignitatem de manu laici.*

14 *Item Prælati, qui ſibi aliquid vſurpant ex redditibus dignitatis vacantis, aut Eccleſiarum ſibi ſubditarum.*

15 *Similiter Sacerdos admittens interdictum ad diuina officia.*

16 *Inferior Epiſcopo ferens cenſuram ſine ſcriptura &c. præfatum interdictum contrahit.*

17 *Epiſcopus in viſitatione, aliquid, quod ſibi non debetur, accipiens eodem interdicto ligatur.*

18 *Item violans interdictum locale, ſaltem generale.*

19 *Iudices Eccleſiaſtici, qui officiales Romanæ Curiæ &c. ſuis beneficijs priuant, & ea alijs conferunt alijs, præter interdictum, ſuſpenſionem, & excommunicationem incurrunt.*

Epiſcopi vero hoc idem facientes incurrunt ſolum excommunicationem.

20 *Edentes Commentaria in Tridentinum.*

21 *Metropolitanus non deferens intra tres menſes per litteras, vel nuncium ſummo Pontifici ſuffraganea vltra annum non reſidentem, præfato interdicto ligatur, & è contra.*

22 *An Clerici in crimine fornicationis perſeuerantes huic interdicto ſubiaceant.*

PRius enumerabo caſus, in quibus incurritur interdictum locale.

1 Poſtea caſus, in quibus perſonale generale. Denique in quibus contrahitur perſonale ſpeciale, quod cum aliquibus caſibus naturam ſuſpenſionis ſortiatur, plures caſus ſuperius in enumerandis ſuſpenſionibus explicaui, quos in ſequentibus breuiter attingam.

PRIMA PROPOSITIO.

1 INterdictum locale incurritur. Primò quando dominus Regni, vel alterius loci impedit, ne Legatus, vel Nuncius ſummi Pontificis ſuo fungatur officio, in quo caſu loca ipſius impedientis ſubiacent interdicto. Extrauag. ſuper gentes de conſuetudine. Ità Henriquez cap. 43. nu. 5. Filiucius tract. 18. cap. 6. q. 3. num. 137. & alij communiter.

An autem incurratur etiam excommunicatio, patet ex ſupra dictis de excommunicatione.

2 Secundò, quando dominus alicuius Territorij percutit iniurioſè Epiſcopum, aut capit, vel bannit, vel mandat hæc fieri, vel dat conſiliũ; tunc enim illius territoriũ ſubiacet interdicto vſque ad condignam ſatisfactionem, Clement. 1 de pœnis. De qua re videndus eſt Suarez diſp. 37. Sayrus cap. 12. Vgolinus loco cit. Filiucius nu. 136. & Reginald. nu. 63.

3 Similiter illa Ciuitas remanet priuata Pontificali, & dignitate, vt in eodem textu habetur. Eidem interdicto ſubiacet Ciuitas, vel alius locus detinens aliquem Epiſcopum inuitum, vel prædicta fieri mandans. Idem dic de Ciuitate, quæ inſequitur Cardinales, vel inſecutoribus conſilium vel fauorem præbet, vel non punit intra menſem huiuſmodi inſecutores, ſi punire poteſt, cap. Fœlicis de pœnis in 6. Excipitur ab hoc interdicto Ciuitas Romæ, vt conſtat ex eodem cap. Fœlicis de pœnis in 6. Vide Suarez diſp. 37. ſect. 1. nu. 17. & ſeq. & Filiucium nu. 139.

Eodem interdicto ligatur vſque ad reſtitutionem, & condignam ſatisfactionem vniuerſitas, Ciuitas, Collegium, vel locus, qui exigit per ſe, vel per alium ab Eccleſijs, vel Eccleſiaſticis perſonis guidagia, pedagia, vel alia de rebus ſuis, quos aſportant, vel important non cauſa negotiationis, ca. quanquam de cenſibus lib. 6. alicubi tamen hoc non eſt in vſu, ex Suarez num. 14. & Filiucio num. 144. Eodem interdicti vinculo, quoad ſepulturam, tenetur Eccleſia, in qua ſcienter ſepelitur hæreticus, cap. quicunque de hæretic. in 6.

4 Tertiò, quando dominus, vel rector Ciui-

uitatis, in qua moritur Papa, non præſtat præſcipta in cap. vbi pericu lum de elect. in ſexto.

An autem in hoc caſu incurratur etiã excommunicatio, patet ex dictis de caſibus, in quibus excommunicatio incurritur. Videri poteſt Suarez diſp. 37. ſect. 1. num. 21. Filiucius cap. 6. q. 3.

5 Quartò, interdictum locale generale, incurritur dum Epiſcopus, & alij inferiores Eccleſiaſtici permanent per menſem in excommunicatione, vel ſuſpenſione, ob culpam, quam admiſerunt in concedenda domo manifeſtis vſurarijs ad fœnus exercendum cap. 1. de vſur. in 6. vbi omnes iſtorũ terræ poſt menſem ſubijciuntur interdicto quandiù vſurarij ibi commorantur.

Ob eandem cauſam interdictum perſonale incurrunt vniuerſitates quæ vſurarijs alienigenis habitationem concedunt, cap. 1. citato.

6 Quintò, quando Clerici Regulares, vel ſeculares inducunt aliquem ad vouendum, vel promittendum, vt in eorum Eccleſia eligat ſepulturam, vel ſemel erectam non immutet. Si deinde in eorum Eccleſia, vel Cœmeterio præſumpſerint hunc ſepelire, eorum Eccleſiæ, & Cœmeteria ſunt ipſo facto interdicta, niſi intra decem dies Eccleſiæ, in qua ille de Iure ſepeliendus erat, reſtituant omnia, quæ acceperunt occaſione ſepulturæ, etiamſi non petantur; & præterea ipſum cadauer, ſi petatur. cap. 1. de ſepulturis in 6. & hoc interdictum perſeuerat donec fiat completa reſtitutio dictorũ omnium. Ita Suarez loco cit. ſect. 1. num. 25. Filiucius num 141. Reginald. nu. 65. & alij communiter.

Hic tamen aduertendum eſt primo, hanc conſtitutionem latam eſſe in fauorem Parochorum, conſequenter non militare in Parochis inducentibus aliquem ad eligẽdam ſepulturam; poſſunt enim cedere iuri ſuo.

Secundò, hanc conſtitutionem non militare, quando aliquis inducit alium ſine obligatione ad eligendam ſepulturam, vel mutandam, vt ait Palud. apud Sayrum lib. 5. cap. 12. num. 9. Ratio eſt quia in textu imponitur interdictum ob promiſſionem extortam, quæ inducit obligationem.

Aduertendum eſt tertio obligationem reſtituendi, accepta occaſione præfatæ ſepulturæ, intelligendum eſſe ante Iudicis ſententiam. Ratio eſt, quia licet admitteremus hanc ſuſpenſionem pœnalem eſſe, & legem pœnalem non obligare ad pœnam ſubeundam ante Iudicis ſententiam, quoties ad ſui executionem actionem hominis requirit; hoc nihilominus intelligitur niſi aliter de mente ſuperioris colligatur: mens autẽ ſuperioris in noſtro caſu eſt, vt obligetur ad reſtitutionem non expectata Iudicis ſententia, vt colligitur ex verbo, obligetur, contento in cap. 1. de ſepulturis in 6.

Ex quo patet differentia inter reſtitutionem acceptorum occaſione ſepulturæ, & reſtitutionem cadaueris, quod cadauer nõ eſt reſtituendum, niſi petatur; alia vero, quæ occaſione ſepulturæ accepta ſunt, reſtitui debent intra decem dies à die ſepulturæ computandos ex communi DD. ſententia teſte Suarez d. 37. ſect. 1. nu. 25.

Aduertendum eſt quartò hoc Interdictũ non incurri, quoties vnus Religioſus aliquem induxit ad talem promiſſionem, vel iuramentum, & poſtea reliqui religioſi hoc ignorantes ſepeliunt, aut non reſtituunt. Ratio eſt quia bona fide ſepeliunt; textus autem requirit præſumptionem, ibi, ſi præſumpſerint ſepelire. Ita Suarez num. 26. Filiucius nu. 142. Reginald. num. 65.

Aduertendum eſt quintò præfatum interdictum incurri quoties vnus, vel alter Clericus non reſtituit, alijs reſtituentibus; nam in textu præſcribitur integra, & plenaria omnium reſtitutio; hoc tamen intelligitur, modo res ab eo, qui non reſtituit, detenta, ſit notabilis; nam ad incurrendam grauem cenſuram, prærequiritur materia grauis ſufficiens ad mortale peccatum. Ita Suarez, Reginaldus, & Filiucius locis cit.

Circa hos caſus, quibus incurritur interdictum locale obſerua cum Suarez ſect. 3. in fine, Conincho diſp. 17. dub. 5. in fine non eſſe obligationem ſeruandi huiuſmodi interdictum ante denunciationem. Idem tradit Filiucius, Reginaldus, Sayrus, & alij quos retuli puncto præcedenti ad finem.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 Interdictum perſonale generale incurritur, primò quando Vniuerſitas concedit repræſalias, vel pignorationes contra perſonas Eccleſiaſticas, vel eorum bona, & quando ijs conceſſis ab alijs non reuocat conceſſionẽ intra menſem: tunc enim prædicta vniuerſitas incidit in interdictum, cap. vnico de iniurijs in 6.

Eadem pęna extenditur ad vniuerſitates imponentes, vel exigentes decimas, taleas ab Eccleſiaſticis, vel bona Eccleſiarum occupan-

cupantes, cap. Clericis de immunit.

8 Secundò quando Vniuerſitates, vel Capitula, vel Collegia appellant à ſententijs Summi Pontificis ad futurum concilium generale. Eidem interdicto ſubiacent præbentes conſilium, & fauorem, vt patet ex bulla Cœnæ nu. 2.

9 Obſerua tamen in hoc caſu, non ſolum latum eſſe interdictum, verum enim excommunicationem, vt patet ex Bullę Cœnæ. Hæc tamen differentia eſt inter abſoluentẽ ab hoc interdicto ſine legitima facultate, & abſoluentem ab excõmunicatione, quod abſoluens ab excommunicatione ſine legitima facultate incurrit excommunicationem, non vero abſoluens ab interdicto. Ratio eſt, quia in Bulla Cœnæ non fit mentio abſoluentium ab interdicto, ſed abſoluẽtium ab excommunicatione. Ita Suarez d. 37. ſect. 3. nu. 13. Filiucius num. 144. & alij quos retuli in explicatione Bullæ.

10 Tertiò quando capitulum ſede vacante intra annum à die vacationis concedit litteras dimiſſorias alicui non arctato ratione beneficij, vt videre eſt in Tridentino ſeſſ. 7. cap. 8. & apud Henriquez cap. 43. nu. 5. Sayrum loco cit. Coninchum diſput. 17. dub. 5. Suarez ſect. 2. num. 13. & ſeqq. Filiucium nu. 103. & ſeqq.

11 Quartò illi ſunt perſonaliter interdicti, qui cauſam culpabilẽ interdicto locali generali dederunt, vt patet ex ſupradictis. Suarez num. 15. Reginaldus nu. 67. Sylueſter verbo interdictum 4. quæſito 2. Filiucius num. 144. Nauarrus cap. 27. nu. 169.

12 Quintò Capitulum, & vniuerſitas, quę non obſeruat conſtitutionem Ioannis xxij. circa fructus beneficiorum vacantium, ſubiacet interdicto, extrauag. vnic. de ſede vacante.

Vtrum vero interdictum Capituli appellandum ſit perſonale generale, vel ſpeciale, dictum eſt in principio præſentis diſputationis.

TERTIA PROPOSITIO.

13 INterdictum perſonale ſpeciale ab ingreſſu Eccleſiæ incuritur primo quãdo quis recipit Abbatiam, vel aliam dignitatem de manu laici, cap. ſi quis deinceps 16. q. 7. Ita Suar. loco cit. nu. 9. Filiucius nu. 145. & alij communiter.

14 Secundò, in idem interdictum vſque ad factam reſtitutionem incidunt Prælati, qui ſibi aliquid vſurpant ex redditibus dignitatis vacantis, aut Eccleſiarum ſibi ſubditarum, cap. Præſenti de officio ordinar. in ſexto.

Remanet etiam interdictus Abbas, vel Epiſcopus, qui in alienatione bonorum Eccleſiæ non ſeruat, extrauag. Ambitioſè vbi eſt vſu recepta. Vide dicta de Contract. & Suarez num. 10.

15 Tertiò, quando Sacerdos admittit in terdictum ad diuina officia, vt ſupra dictum eſt puncto præcedenti num. 16. Vide Suar. ſect. 1. nu. 6. Filiucium nu. 147. & alios præcitatos DD.

16 Quartò, quando quis inferior Epiſcopo fert cenſuram ſine ſcriptura, vel ſine competente monitione, vel abſque expreſſione cauſæ, incurrit ſuſpenſionem à diuinis officijs, & ab ingreſſu Eccleſiæ, cap. 1 de ſenten. excom. in 6. & cap. ſacro eodem tit. Vide Suarez diſp 37. ſect. 1. num. 3. Filiucium num. 146. Coninchum num. 74. & alios, quos adduxi de ſuſpenſionibus in particulari.

17 Quintò, quando Epiſcopus in viſitatione aliquid, quod ſibi non debetur, accipit, niſi intra duos menſes duplum reſtituat capit. 2. de cenſibus in 6. & ex Trident. ſeſſ 24. cap. 3.

18 Sextò, violans interdictum locale ſaltẽ generale incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6. Vide Suarez nu. 5. Filiucium nu. 147. & alios, quos ſuperius retuli.

19 Septimò, abſoluti interdicti remanent Iudices Eccleſiaſtici, qui officiales Romanæ Curiæ, aut alios, Romanam Curiam pro ſuis negotijs ſectantes, priuant ſuis beneficijs, eaque alijs conferunt, extrauag. 3. de priuileg. in qua non ſolum fertur interdictum, verum etiam ſuſpenſio, & excommunicatio. Verum cum iſtæ cenſuræ generalibus verbis ferantur contra omnes, quacunque dignitate fulgeant, ſufficientẽ rationem habemus iudicandi his omnibus cenſuris non ſingulos affici, ſed cum debita proportione, ita vt Epiſcopi, alijque ſuperiores ligentur ſolum cenſura excommunicationis, non vero interdicti, vel ſuſpenſionis, cum in regula generali habeamus Epiſcopos non ligari cenſuris interdicti, & ſuſpenſionis generaliter latis: reliqui vero inferiores ligantur cenſura interdicti, & ſuſpenſionis, quia ſubiiciuntur cenſuris generaliter latis: hæc tamen eſt differentia inter cenſuras ſuſpenſionis, interdicti, & excommunicationis in præfato cap. expreſ-

faſ;

as: quod excommunicationis abſolutio reſeruatur Papæ, non vero ſuſpenſio, & interdictum, quia in eo cap. nulla fit mentio reſeruationis interdicti, vel ſuſpenſionis. Videri poteſt Suarez diſp. 37. ſect. 1. num. 8. Filiucius num. 148. & alij DD. cit.

20 Octauò, Prælati edentes commentaria in Tridentinum remanent interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ. Ita Pius IV. in bulla Confirmationis Concilij Tridentini.

21 Nonò Metropolitanus nõ deferẽs intra tres menſes per litteras, vel nuntium ſummo Pontifici ſuffraganeum vltra annum non reſidentem: idem die de ſuffraganeo non deferente Metropolitanum. Sed de hac re vide Trident. ſeſſ. 6. cap. 1. ad finem, verſ. creſcente vero.

22 Decimò ab aliquibus, vt à Suarez num. 31. Filiucio num. 145. & alijs additur interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ cõtra Clericos in crimine fornicationis perſeuerantes, caſi qui ſunt 81. diſt. Verũ quid nobis in hac re ſentiendum ſit, conſtat ex dictis de ſuſpẽſionibus, & alibi.

PVNCTVM VLT.

De relaxatione ab Interdicto.

1 *Quandonam ceſſet interdictum latum ad tempus, aut ſub conditione.*

2 *An interdictum locale ceſſet deſtructione ædificiorum loci interdicti.*

3 *An deſtructa Eccleſia interdicta poſſint in eius ſolo corpora ſepeliri.*

4 *An interdictum poſſit auferri, vel ſuſpendi ab eo qui illud tulit.*

5 *An Epiſcopus poſsit abſoluere ab interdicto.*

6 *An Parochus, vel alius Confeſſarius poſsit abſoluere ab interdicto.*

7 *An interdictum adnexum excommunicationi reſeruatæ ſit reſeruatum.*

8 *An interdictum cenſeatur ſublatum, quando non ſeruatur ab eo, qui illud tulit.*

9 *An abſolutio interdicti dari poſſit ad cautelam.*

10 *An Papa, vel Epiſcopus poſsint auferre interdictum per ſolam voluntatem.*

DE abſolutione, ſeu relaxatione interdicti perſonalis videnda ſunt ſupra dicta de cenſuris in communi. Quare hic breuiter ſolum quæram primò, quandonam ceſſet interdictum latum ad tempus, vel ſub conditione. Secundò, vtrum ab Epiſcopo poſſit auferri, vel ab eo, qui tulit interdictum.

PRIMA PROPOSITIO.

1 INterdictum latum ad tempus, vel ſub conditione elapſo tempore, vel adimpleta conditione ceſſat. Hæc propoſitio patet. Tum ex capite dilecti filij. Tum quia non ligat vltra intentionem conditoris. Tũ quia cenſura non amplius operatur, quam per verba exprimatur. Ita Sayrus cap. 15. n. 2. Auila par. 5. diſp. 6. dub. 1. Coninchus d. 17. dub. 6. num. 76. Suarez d. 38. ſect. 1. quamuis ipſe Suarez ex parte diſſentiat, Emanuel Sà verbo Interdictum, num. 2. Reginaldus libro 32. tract. 3. num. 53. Filiucius nu. 114. licet num. 115. ex parte diſſentiat.

Dixi latum ad tempus, vel ſub conditione, quia interdictum latum abſolutè non ceſſat per ſolum temporis lapſum; ſed auferendum eſt per abſolutionem impenſam ab eo, qui illud tulit, vel ab eius ſuperiore, vel ab alio habente facultatem delegatã, vt patet ex ſupra dictis de cenſuris; nihil enim adeſt ex quo eius ceſſatio, colligatur, & ſi per abſolutionem.

An verò interdictũ locale ceſſet per alienationem loci, aut perſonale permutationem loci, patet ex ſupra dictis.

2 Grauior difficultas eſt, vtrum locale ceſſet deſtructione ædificiorũ loci interdicti.

Ad quam breuiter reſpondetur negatiuè, cum Suarez d. 38. ſect. 1. num. 13. Reginald. num. 59. Filiucius num. 118. Ratio eſt quia non ſolum cenſentur interdicta ædificia; ſed etiam ipſum ſolum tanquam ipſorum baſis, & fundamentum.

3 Ex quo ſequitur deſtructa Eccleſia interdicta, non poſſe in eius ſolo corpora ſepeliri.

An verò interdictum generale latum in communitatem ceſſet, ſi Communitas diſſoluatur: Patet ex ſupra dictis, ceſſare reſpectu innocentum: Reſpectu verò eorum, qui cauſam culpabilem interdicto dederunt nõ ceſſat, quia hoc eſt interdictum particulare; quod ſequitur perſonam. Ita Coninchus loco citato num. 78. Suarez loco citato, Reginald. num. 60. Filiucius nu. 128. & ſeq. qui de hac re fuſius agunt.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 INterdictum poteſt auferri, vel ſuſpendi ab eo, qui tulit interdictum, in totum,

aut

aut quo ad aliquos effectus. Hæc propoſitio manifeſtè conſtat ex ſupra dictis de cēſuris, & ita docet Auila parte 5. diſp. 6. dub. 4. Syluester verbo Interdictum 3. quæſito 8. Coninchus loco citato, Henriquez, Suarez, Filiucius, & alij locis ſtatim citandis.

TERTIA PROPOSITIO.

5 EPiſcopus poteſt abſoluere ab interdicto locali poſito à iure. Hæc propoſitio patet, tum ex cap. Nuper de ſententia excommunicationis. Tum quia Epiſcopus poteſt diſpenſare in ijs, quæ non ſunt reſeruata; interdictum autem locale iuris non eſt reſeruatum. Ita Auila par. 5. diſp. 4. dub. 1. concl. 8 & dub. 4. cap. 3. Coninchus loco citato num. 76. Reginald. num. 55. Filiucius num. 111. cap. 4. & num. 124. Henriquez libro 13. diſput. 48. num. 3. & alij, qui addunt poſſe huiuſmodi interdictum ab Epiſcopo ſuſpendi ad tempus; ſicut enim poteſt ſimpliciter relaxari, ita etiam ad tempus ſuſpendi.

Dixi ab interdicto locali; quia ab interdicto perſonali non poteſt Epiſcopus abſoluere; niſi fortè interdictum perſonale ſit occultum; tunc enim poteſt abſoluere virtute priuilegij conceſſi in Tridentino ſeſſio. 24. cap. 6. ſicut etiam videtur poſſe dum interdictum perſonale, publicum non eſt Summo Pontifici reſeruatum cap. Nuper citato. Vide Suarez ſect. 2. & Filiucium numero 125.

Dixi poſito à iure, quia ab interdicto lato à Papa, tanquam ab homine, non videtur Epiſcopus poſſe abſoluere. Ratio eſt tum quia ſicut non poteſt concedere facultatē alicui celebrādi in loco à Papa interdicto, quandiu manet interdictus; ita neque videtur poſſe auferre interdictum latum à Papa tanquam ab homine. Tum quia inferior nō habet iuriſdictionem in ſuperiorem; Papa autem eſt ſuperior, & Epiſcopus inferior.

6 Quæres primò, vtrum Parochus, vel alius Confeſſarius poſſit abſoluere ab interdicto locali, vel perſonali non reſeruato. Secus dic de ipſo Papa, vel delegato à latere qui Pontificia gaudet facultate.

Reſpondeo primò, Parochum non poſſe abſoluere ab interdicto locali, quia, cum locus non ſit materia fori pœnitentiæ, non pertinet ad confeſſarium auferre illius interdictum; ſed ad Epiſcopum habentem iuriſdictionem in foro externo.

Reſpondeo ſecundò, Parochum non poſſe abſoluere ab interdicto perſonali generali. Tum quia communitas interdicta, vt communitas, non pertinet ad forum Pœnitentiæ, in quo iudicatur ſolum de eo particulari, quod quis ſua ſponte illi ſubijcit. Tum quia ſequeretur poſſe communitatem eſſe interdictā, & perſonas particulares non eſſe interdictas; non enim eſſent interdictæ perſonæ, particulares, quatenus ſingillatim abſoluerentur; communitas verò eſſet interdicta ex ſuppoſitione. Ita Suarez ſect. 2 nu. 6. Reginaldus num. 56. Filiucius num. 125. & alij.

Reſpondeo tertiò, Parochum poſſe iure communi abſoluere ab interdicto perſonali particulari non reſeruato. Ratio eſt tum quia poteſt ab alijs cenſuris; ergo etiam ab interdicto. Tum quia nullum inde ſequitur inconueniens. Tum quia ſic colligitur ex capite Nuper de ſententia excommunicationis. Ita Suarez loco citato poſt numero 6. Coninchus loco citato, numero 77. Reginaldus num. 56. Filiucius tract. 18. cap. 5. quæſito 8. & alij communiter in dicto capite Nuper.

7 Quæres ſecundò, vtrum interdictum adnexum excommunicationi reſeruatæ ſit reſeruatum.

Reſpondeo ſolam excommunicationem eſſe reſeruatam ex Toleto, libro 1. cap. 55. Sayro num. 17. & alijs communiter. Ratio eſt quia verſamur in materia odioſa, quæ non eſt amplianda.

8 Quæres tertiò, vtrum interdictum cenſeatur ſublatum, quando non ſeruatur ab eo, qui tulit interdictum.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia nulla ſufficienti ratione probari poteſt interdictum per hoc eſſe ſublatum. Ita Sayrus cap. 15. num. 5. quidquid alij dicant.

9 Quæres quartò, vtrum poſſit dari abſolutio interdicti ad cautelam.

Reſpondeo poſſe, vt patet ex dictis de cenſuris, excepto interdicto locali generali, vt habetur in capite Præſenti de ſententia excommunicationis in ſexto. Ita Gloſſa ibidem, Couar. in capite Alma 2. parte §. 2. num. 5. Suarez diſp. 38. ſectione 3. num. 3. Reginald. num. 58. Filiucius nu. 127. & alij communiter.

10 Quæres quintò, vtrum Papa poſſit auferre interdictum per ſolam voluntatem interiorem.

Reſpondeo affirmatiuè; quia cenſura non ligat vltra voluntatem legiſlatoris: ſi ergo legiſlator non vult obligare, re ipſa

non

non obligat: Epiſcopus verò non poteſt auferre cenſuram per ſolam voluntatem, Argumento cap. 1. de regulis iuris; nam ipſe eſt ſubiectus iuri communi: Ita Sayrus loco citato num. 6. Auila diſp. 6. dubio 6. Medina & alij, & patet ex ſupra dictis.

Hinc ſequitur ſublato interdicto per ſolam voluntatem à Papa, ignorantes reuocationem, & ablationem, peccare quidem violando interdictum, ſed non incurrere irregularitatem, vel alias pœnas: nam huiuſmodi pœnæ incurruntur tantum à violantibus interdictum validum, & verè obligatorium. An verò in auferendo interdicto ſeruanda ſit aliqua certa, & determinata forma verborum, patet ex ſupra dictis, non eſſe neceſſarium. Ita Reginald. num. 57. Caiet. v. abſolutio, Filiucius num. 127.

Finis Quintæ Diſputationis.

DISPV-

DISPVTATIO VI.

De Ceſſatione à Diuinis.

TRIA principaliter oſtendemus in hac diſputatione. Primò, quid, & quotuplex ſit Ceſſatio. Secundò, quænam ſint illius cauſæ. Tertiò, quinam eius effectus.

PVNCTVM I.

Quid, & quotuplex ſit Ceſſatio à Diuinis.

1 *Vndenam dicatur ceſſatio à Diuinis.*
2 *Quid ſit ceſſatio à Diuinis.*
3 *Quotuplex ſit ceſſatio à Diuinis.*
4 *An ſit cenſura, & quomodo differat à cenſura.*

1 NOtandum ceſſationem à diuinis ita nuncupari, eo quod miniſter Eccleſiæ pro tempore, quo, ceſſatio durat, ceſſent à Publica celebratione Diuinorum Officiorũ, & adminiſtratione Sacramentorũ. Ita Nauarrus cap 27. num. 188. Henriquez lib. 13. cap. 52. num. 2. Sayrus libro 5. cap. 17. num. 2. Suarez diſp. 39. ſect. 1. num. 1. Sayrus libro 5. cap. 17. num. 2. Suarez diſp. 38. ſect. 1. nu. 1. Filiucius tract. 18. cap. 7. quæſito 1. & alij communiter.

PRIMA PROPOSITIO.

2 CEſſatio eſt omiſſio, deſiſtentia à Diuinis Officijs, ab adminiſtratione Sacramentorum, ſepultura laicorum. Ita Nauar. num. 188. Coninchus diſp. 17. dubio 7. num 79. Reginald. num. 70. Filiucius, Suarez & alij DD. citati. Hæc definitio non eſt formalis, ſed potius deſumpta eſt ab effectu: formaliter autem definiri poteſt hoc modo. Ceſſatio eſt ſimplex prohibitio, qua miniſtri Eccleſiæ prohibentur perſoluere Diuina officia, miniſtrare Sacramenta, & ſepeliri laicos in loco ſacro. Ita Suarez diſp. 39. ſect. 1. num. 1. & 15. & alii communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 CEſſatio duplex eſt, Auila eſt generalis, qua prohibentur Diuina in loco vniuerſali, vt in Regno, Caſtro, Ciuitate, Villa: Alia eſt particularis; qua prohibentur Diuina in loco particulari, vt in vna, vel pluribus Eccleſijs, vt in ſimili diximus de interdicto. Ita Suarez loco citato nu. 5. Auila par. 6. diſp. 1. dub 2. Filiucius quæſito 2. Henriquez, & alij communiter.

4 Quæres, vtrum ceſſatio ſit Cenſura, vel differat à cenſuris.

Reſpondeo, non eſſe Cenſuram; in multis enim differt ceſſatio à cenſuris.

Primò, quia ceſſatio fertur per modum ſimplicis prohibitionis, cenſura vero eſt veluti quoddam accidens morale afficiens, & quaſi ligans ſubiectum, in quod lata eſt cenſura.

Secundò, quia violanti ceſſationem non eſt impoſita pœna irregularitatis, quæ poſita

ta eſt violanti interdictum; nam irregularitas non incurritur, niſi in caſibus in iure expreſſis, cap. Is, cui de ſent. excomm. in 6. in iure autem non eſt expreſſum, violantem ceſſationem incurrere irregularitatem, aut aliam pœnam, exceptis religioſis nõ ſeruantibus ceſſationem, quam ſeruat Eccleſia matris, vel Paroehialis illius loci, quibus impoſita eſt excommunicatio in Clementina 1. de ſententia excommunicationis. Ita Nauarrus cap. 27. num. 188. Henriquez libro 13. cap. 54. num. 3. Sayrus libro 5. cap. 17. nu. 8. Suarez tomo 5. diſp. 39. Valentia tomo 4. diſp 7. quæſt. 19. pun. 4. folio 1448. Rodriquez tomo 1. cap. 117. & alij.

Tertiò, tempore ceſſationis non licet celebrare Officia, ſicut licet tempore interdicti generalis, iuxta moderationem capitis Alma mater.

Quartò, ceſſatio nunquam à iure incurritur ipſo facto; ſed tantum cõminatoriè fertur: interdictum verò ipſo facto incurritur cap. Quamquam de officio ordinarij in 6.

Hinc licet inferre quando conceditur priuilegium audiendi Miſſam tempore interdicti, non cenſeri conceſſum priuilegium ad audiendam Miſſam tempore ceſſationis à diuinis, & è contra, quia ceſſatio diſtinguitur ab interdicto, & ſicut in fauorabilibus ceſſatio non clauditur ſub interdicto, ita neque in odioſis: Videte Suarez d. 39. ſect. 1. Rodriquez, & Henriq. locis cit.

PVNCTVM II.

De cauſa efficienti, formali, materiali, & finali Ceſſationis.

1 *Quis poſsit imponere ceſſationẽ à Diuinis.*
2 *Qua forma ferenda ſit ceſſatio.*
3 *Quanam conditiones ſeruanda ſint in ferenda ceſſatione.*
4 *Quanam ſit cauſa materialis ceſſationis.*
5 *Quinam ſit finis ceſſationis.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 CAuſa efficiens, quæ poteſt imponere ceſſationem, eſt Papa, & Epiſcopus nam ceſſatio pertinet ad forum contentioſum, cui præeſt Papa, & Epiſcopus: Præterea capitulum ſede vacante poteſt imponere ceſſationem; capitulum enim ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi; niſi in aliquo particulari caſu impediatur. Viuente verò Epiſcopo non poteſt, niſi acquiſierit ius imponendi per conſuetudinem. Concilium item Prouinciale, & Diœceſanum poteſt ceſſationem imponere, ex Clementina j. De ſentent. excomm. Alij etiam poſſunt ceſſationem imponere, iuxta facultatem ſibi delegatam, vel obtentam per conſuetudinem; vt patet ex dictis de cenſuris in communi. Ita Henriquez libro 13. cap. 54. num. 1. Auila d. 2. dub. 1. Sayrus libro 5. cap. 18. num 3. Syluester verbo ceſſatio, Filiucius quæſito 2. Reginald. num. 72. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 FOrma ferendi ceſſationem hæc poteſt eſſe. Nos ob talem Ciuitatem, vel Eccleſiam abſtinere à Diuinis Officijs, &c. Ita Sayrus cap. 18. num. 11. & Reginald. numero 83.

3 Quæres, quænam conditiones ſeruãdæ, ſint in ferenda ceſſatione.

Reſpondeo cum Suarez loco citãdo, Auila dub. 2. & 3. Sayro cap. 18. Henriquez, ca. 52. Filiucio, & alijs DD, ſtatim citandis quatuor ſaltem ſeruandas eſſe.

Prima eſt, quando Capitulum imponit ceſſationem, conuocentur omnes Canonici etiam abſentes, prout ſeruatur in electione facienda, ita vt duæ partes capituli conueniant in imponenda ceſſatione, ca. Quamuis §. 2. de officio ordinaria in 6.

Secunda eſt, vt delictum, propter quod imponitur ceſſatio, ſit manifeſtum, & notorium.

Tertia eſt vt admoneatur îs, ob cuius culpam ferenda ceſſatio vt pareat, & ſatisfaciat: ſicut enim admonitio requiritur in ferendis cenſuris, ita etiam neceſſaria videtur in ferenda ceſſatione.

Quarta eſt, vt ferens ceſſationem, & ille, contra quem fertur, niſi ſe ſe componant intra menſem, adeant Summum Pontificẽ per ſe, vel per Procuratorem, ne Eccleſia tantum grauamen diu ferat. Quodſi imponens ceſſationem Romam non adeat intra menſem, non eſt obligatio ſeruandæ ceſſationis poſt menſem, capite quamuis. §. finali de officio ordinarij. Videte Suarez diſp. 39. ſect. 3. num. 13. Syleſtrum verbo ceſſatio quæſito 1. Sayrum lib. 5. cap. 18. Angelum verbo ceſſatio, num. 3. Henriquez cap. 52. num. 2. Coninchum diſp. 17. dub. 7. num. 87. Filiucium quæſito 8. Reginaldum num. 71.

ITER-

Digitized by Google

TERTIA PROPOSITIO.

1 CAuſa materialis proxima, ob quam ceſſatio imponitur, eſt delictum, & culpa, quæ valde grauis eſſe debet, & grauior, quàm ſit ea, ob quam ponitur interdictum. Ratio eſt quia quantitas pœnæ proportionari debet quantitati delicti.

Addo non ſufficere, vt culpa probabilibus tantum rationibus & coniecturis cognita ſit; ſed debet eſſe manifeſta, & expreſſa in ipſis litteris, in quibus continetur ſententia, cap. Irrefragabili de officio ordinarij. Prȩterea litteræ debent ſigillo publico communiri, & tradi illi, contra quem fertur ceſſatio, monendo illum, num velit antȩ ceſſationem emendari. Ita DD. cit.

QVARTA PROPOSITIO.

1 FInis remotus ceſſationis eſt reſipiſcentia, & emendatio illius, cuius cauſa lata eſt ceſſatio, vt ait Sotus diſtinct. 22. quæſt. 1. art. 2. concl. 2. Filiucius num. 157. Suar. ſect. 3. Reginald. num. 73. Finis verò proximus coincidit cum effectu, de quo dicemus puncto ſequenti.

PVNCTVM III.

De effectibus ceſſationis.

1 *Quinam ſit primus effectus ceſſationis.*
2 *An tempore ceſſationis liceat pulſare campanas.*
3 *Quænam licitè fiant tempore ceſſationis.*
4 *An laici tempore ceſſationis poſſint audire Diuina Officia.*
5 *Quinam ſit ſecundus effectus ceſſationis.*
6 *An tempore ceſſationis liceat celebrare pro communicando infirmo.*
7 *An tempore ceſſationis liceat cōtrahere matrimonium.*
8 *Quinam ſit tertius effectus ceſſationis à Diuinis.*
9 *An violans ceſſationem grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam.*
10 *An ceſſatio ſeruanda ſit, quando non ſeruatur ab eo, propter quem fuit impoſita.*
11 *An ille, cuius cauſa lata fuit ceſſatio, teneatur ad reſtitutionem.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 PRimus effectus eſt, vt tempore ceſſationis tam generalis, quàm particularis abſtineatur à Diuinis Officijs publicè recitandis, vt ab horis Canonicis publicè perſoluendis, à celebratione Miſſæ, &c. etiā ſi ſeruetur moderatio capitis Alma mater.

De particulari ceſſatione res clara eſt, quia ſicut non licet Diuina Officia celebrare tempore interdicti particularis cum dicta moderatione; ità, neque licet in ceſſatione particulari. Ità Nauarrus, num. 189. Suarez diſp. 39. ſect. 2. Henriquez, lib. 13. cap. 53. Sayrus libro 5. cap. 19. & alij communiter.

De generali ceſſatione, ratio eſt tū quia, ſi liceret tempore ceſſationis generalis celebrare Diuina Officia, poſſent Canonici eo tempore conuenire ad Eccleſiam, ibique celebrando percipere diſtributiones; ſed hoc eſt falſum, vt colligitur ex capite Si Canonici; Ergo etiam falſum eſt licitum eſſe celebrare Diuina Officia tempore ceſſationis generalis. Tum quia receptum eſt conſuetudine, vt magis ceſſetur à Diuinis tempore ceſſationis, quàm interdicti. Ità ſenſit grauiſſima Congregatio plurimorum Doctorum Salmanticæ habita Anno 1556. ex Suarez ſect. 2. num. 7. Auila 6. par. diſp. j. dubio 3. & alijs, Contra Nauarrum loco citato, & alios. Quare non licet tempore ceſſationis celebrare Diuina Officia in feſtiuitate Natiuitatis, Paſchæ, Pentecoſtes, ſicut licitum eſt ea celebrare tempore interdicti localis generalis; nam in capite Alma mater ſermo eſt de tempore interdicti; non verò de tempore ceſſationis, nec aliter vſu, aut conſenſu Doctorum receptum eſt. Ità Suarez num. 13. Auila dubio 6. Coninch. diſp. 17. dub. 7. num. 85. Filiucius q. 5. num. 168. & 170. Reginald. lib 32. tract. 3. num. 75. & alij apud Sayrum cap. 19. num. 6. & Henriq. loco cit. Contra nonnullos alios, apud præcitatos DD.

2 Hinc ſequitur, tempore ceſſationis non eſſe licitum pulſare campanas ad Diuina Officia; quia cum Diuina Officia ſint prohibita, cenſetur etiam prohibita campanarum pulſatio, ſicut patet de interdicto.

Dixi ad Diuina Officia, quia ad alios fines, vt ad Concionem, ad Orationem Angelicam, & alia, quæ non ſunt Diuina Officia, videtur licitum pulſare campanas;

niſi aliter conſuetudo poſtulet. Ita Suarez nu.17. Filiucius nu.173. Reginald. n.77. & alij. Ratio eſt quia hoc nullo iure vetitũ eſt.

3 Quæres primò, quænam licita ſint tempore ceſſationis generalis, vel particularis.

Reſpondeo, licitum eſſe, primò ſemel in hebdomada celebrare cum vno miniſtro ad renouandam Euchariſtiam ob neceſſitatem infirmorum, ne ſpecies putreſiant Ita communiter DD. cum enim morientibus non negetur Pœnitentia, neq; negandum eſt Viaticum, ex capite. Quod in te de Pœnitentia, & remiſſione; conſequenter licitum eſt ſemel in hebdomada celebrare ad renouandam Euchariſtiam cum vno miniſtro, ſeu Clerico, quia conceſſo fine cenſentur etiam conceſſa media neceſſaria.

Secundò, licitum eſſe recitare priuatas Orationes, etiam in Eccleſia, nec beneficiarium eximi à recitandis priuatim horis Canonicis, etiam nomine Eccleſiæ; alioquin commodum reportaret ex ceſſatione.

Addo cum Henriquez lib.13.cap.53. nu. 2. Auila dubio 4. Sayro lib.5. cap.19. num. 4. Emanuele Sà verbo Interdictum, nu.16. & Suarez diſp. 39. ſect.2. num.14. Contra multos alios Doctores, poſſe binos, vel ternos voce ſubmiſſa, clauſis ianuis, & ſine cantu recitare horas Canonicas; nam huiuſmodi recitatio non videtur eſſe publicum officium; ſed priuatum, ſicut ſit extra Eccleſiam. Nec in hac parte ſententia Filiucius nu.167. & 171.

4 Quæres ſecundò, vtrùm laici tempore ceſſationis poſſint audire Diuina officia.

Reſpondeo negatiuè. Tum quia ſicut Clerici prohibentur celebrare; ita etiam prohibentur laici audire. Tum quia ceſſatio non ponitur tantum pro Clero, ſed etiam pro toto Populo; Immo ſi Clericus celebraret, etiã ex priuilegio, laici tenerentur abſtinere ab audiendis Diuinis Officijs, ſecluſo particulari priuilegio. Ita Suarez loco cit. Filiucius nu.166. & alij. Ratio eſt quia facultas, & priuilegium non extẽditur ad eos, de quibus nõ ſit mẽtio in priuilegio.

Obijcies: In definitione ceſſationis mentio ſit tantummodo Clericorum, & miniſtrorum Eccleſiæ; non verò laicorum; ergò ſuper Clericos tantum cadit ceſſatio; non verò ſuper laicos.

Reſpondeo in definitione poni tantùm Clericos, ſeu Miniſtros Eccleſiæ; quia ad ipſos ſpectat celebrare: Implicitè tamen, & indirectè includuntur etiam laici; quia prohibito principali, ideſt celebratione facienda per Miniſtros Eccleſiæ, cenſetur etiam prohibitum minus principale; ideſt auditio. Ita Suarez ſect.2.n.2. Filiucius nu. 166. & alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 Secundus effectus ceſſationis eſt priuatio Sacramentorum; nam tempore ceſſationis Sacramentum Ordinis, aut Extremæ Vnctionis, non confertur laicis, aut Clericis, vt colligitur ex capite Non eſt vobis de ſponſalibus. Sacramenta verò Baptiſmi, & Pęnitentiæ, ſecundum benignam DD. interpretationem, & praxim licitè adminiſtrantur cum ſolita ſolemnitate ob neceſſitatem iſtorum Sacramentorum, quãuis contrarium ſentire videantur Reginal. num.81. & Filiucius num.177. Licitè etiam adminiſtratur Sacramentum Confirmationis, quod cenſetur complementum Baptiſmi; conſequenter conceſſo Baptiſmo videtur etiam concedi Confirmatio. Sacramentum verò Euchariſtiæ ęgrotantibus ſolùm confertur per modum Viatici, ſeruata pompa neceſſaria ad illius reuerentiam.

6 Ex quo patet, licitum eſſe tempore ceſſationis celebrare pro communicando infirmo, quando non extat vlla alia Hoſtia conſecrata: nam Communio in articulo mortis eſt de iure Diuino, quod præponderat iuri humano poſitiuo prohibenti Communionem; nec eſt credibile Eccleſiam velle exponere infirmum tanto periculo, prohibendo, ne Sacerdos tunc temporis Miſſæ ſacrificium faciat pro Communione infirmi; ergo tunc temporis videtur licitum celebrare pro communicando infirmo, ſeruatis cœremonijs requiſitis ad celebrationem: Alijs verò non neceſſarijs omiſſis, vt omiſſis Campanis, omiſſa conuocatione populi, clauſis ianuis, &c. vt in ſimili dictum eſt de interdicto. Ita optimè Suarez diſp.39. ſec. 2. Reginald. num. 29. Filiucius num. 179. Licitum tamen erit deferre Euchariſtiam cum ſono Cãpanæ, omiſſis Diuinis Officijs, vt dictum eſt de interdicto.

Dixi ſecundum benignam DD. interpretationem; quia ſtando in rigore iuris, licitè ſolum miniſtratur paruulis Sacramentum Baptiſmi, & Sacramentum Pęnitentiæ morientibus; hæc enim Sacramenta, cum ſint ad ſalutem neceſſaria, non ſunt deneganda, reliqua vero denegantur, cap. Non eſt vobis de ſponſalibus. Videte Sayrum cap. 19. Suarez diſp.39. ſect.2. Henriquez cap. 53.nu.

31. num. 4. Coninch. num. 82. Reginaldus num 70. & ſeqq. Filiucium q.7.

7 Sed grauior difficultas eſt, vtrùm licitũ ſit tempore ceſſationis contrahere Matrimonium.

Ad quam breuiter reſpondeo non eſſe licitum, eo quòd tempore ceſſationis prohibitum ſit ſuſcipere Sacramenta exceptis dictis, niſi aliter conſuetudo poſtulet. Ità Suarez ſect. 2. num. 27. Contra Sayrum ca. 19. num. 12 & Henriquez, cap. 53. num. 4. & alios, quos in ſimili retuli de interdicto q. 3. §. 3. num. 8. quibus adde Coninchum num. 82.

TERTIA PROPOSITIO.

8 TErtius effectus ceſſationis eſt priuare laicos ſepultura ſacra, ſaltem quò ad Diuina Officia, etiam quò ad eos, qui habent priuilegium ſepulturæ pro tempore interdicti. Ratio eſt tum quia ità vſu, & praxi receptum videtur. Tùm quia ceſſatio ſecundum aliquos Doctores priuat ijs omnibus, quibus priuat interdictum, ſed interdictum priuat Eccleſiaſtica ſepultura; ergo etiam ceſſatio priuat Eccleſiaſtica ſepultura. Clerici verò ex benigna interpretatione non priuantur ſepultura, modò ſepeliãtur ſine Diuinis Officijs, iuxtà opinionem multorum Doctorum apud Auilam diſp. 3. dubio 10. quibus adde Suarez num. 31. & ſeqq. Filiucium num 180 & ſeq. quamuis in rigore non conſtet in iure hoc conceſsũ eſse Clericis; ſicut eſt conceſsum tempore interdicti, vt benè ait Suarez diſp. 39. ſect. 2. num. 29. Coninchus diſp. 17. dub. 7 nu. 84. Filiucius nu. 48.

Dixi ſaltem quoad Diuina Officia, quia præciſis Diuinis Officijs, probabile eſt licitum eſse tempore ceſsationis ſepelire cadauera in loco ſacro, quia nullo ſufficienter probatur id vetitum eſse. Suar. nu. 31. Filiucius num. 181. Reginald. nu. 81.

Oppoſitum tamen ſuſtinent alij DD. communiter, teſte Suarez num. 29. quia ceſsatio priuare videtur omnibus quibus priuat interdictum.

Verum ad hanc rationem dici poſset ex iure id non colligi.

Ex dictis patet, tres eſse ceſſationis effectus, videlicet priuationem Diuinorum Officiorum, Sacramentorum, & ſepulturæ, qui effectus non poſſunt reſtringi ab Epiſcopis, aut ab alijs imponentibus ceſſationem. Ratio eſt quia iſti effectus ex iure communi ſequuntur ceſſationem; iuri autem communi non poteſt Epiſcopus, vel alius inferior Summo Pontifice derogare; & quamuis Epiſcopus poſſit tollere ceſſationem, quo ad omnes effectus; non tamen poteſt ſuſpendere; quo ad aliquem tantum effectum, vel vnum effectum auferre alijs permanentibus, eo quòd ceſſatio habeat ſuos effectus connexos, ſicut habet excommunicatio; vt colligitur ex cap. Non eſt vobis de ſponſalibus, vbi dicitur Nulla Diuina Officia permittatis aliquoties celebrare; ſicut ergo Epiſcopus non poteſt ferre excommunicationem, quo ad aliquem tantum effectum, ità neque videtur poſſe ferre ceſſationem. Ità Henriquez cap. 54. num. 2. Auila diſp. 3. dubio 4. Sayrus capit. 18. num. 8. Contra Suarez diſp. 39. ſect 4. num. 4. & ſect. 2. num. 15. Filiucium num. 192. & 187. licet ex parte contrarium dicat num. 151. ad finem, Reginald. num. 77. & 84.

9 Quæres primò, vtrum violans ceſſationem grauiter peccet, & incurrat irregularitatem, vel excommunicationem.

Reſpondeo grauiter peccare, eo quod faciat contra prohibitionem in re graui: Non tamen incurrit irregularitatem, violando ceſſationem generalem, vel particularem; nam irregularitas, vel alia pęna non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Verum tamen eſt Religioſum etiam exemptum incurrere excommunicationem, non ſeruando ceſſationem generalem, quæ ſeruatur ab Eccleſia Cathedrali, vel a Parochiali, Clementina prima de ſententia excommunicationis. Ita Henriquez libro 13. cap. 54 num. 3. Auila d 3. dubio 2. Sylueſter verbo Ceſſatio quæſito 5. Sayrus, cap. 10. num. 20. Suarez loco cit. ſect. 2. nu. 36. Filiucius nu. 84. Reginald. nu. 83. & alij.

10 Quæres ſecundò, vtrùm ſeruanda ſit ceſſatio, quando nõ ſeruatur ab eo, propter quem fuit impoſita.

Reſpondeo adhuc ſeruandam eſſe; quia non debent cęteri commodum reportare ex alterius delicto. Secus dicendum eſt, quando non ſeruatur ab eo, qui eam tulit, iuxta Sylueſt. verbo Ceſſatio q. 2. Sayrum lib. 5. cap. 18 nu 18. & alios.

Sed contrarium nobis dicendum videtur vt patet ex dictis de interdicto ad finem, quæſito 3.

11 Quæres tertiò, vtrùm ille, cuius cauſa lata eſt ceſſatio, teneatur ad aliquam reſtitutionem.

Reſpondeo, illum, qui poſt monitionem dedit cauſam iuſtæ ceſſationis, teneri ad reficienda omnia damna Clericis, qui coacti fuerunt ſeruare ceſſationem, & diſtributiones amiſerunt, vel alia damna paſſi ſunt. Ratio] eſt quia ſuo delicto cenſetur cauſa efficax iniuſta horum damnorum. Ità Syluest. verbo Ceſſatio quæſito 3. Henriquez cap. 52. lib. 13. num. 3. Coninchus diſp. 17. dub. 7. num. 91. Suarez d 34. ſect. 3. num. 16. Auila d. 2. dubio 3. concluſ. 3 Filiucius nu. 182. & alij apud Sayrum, libro 5. cap. 19. num. 19.

Quæ de relaxatione ceſſationis dici poſſunt, facilè deducuntur ex dictis de abſolutione ab interdicto; cum enim ceſſatio non ſit à iure, ſed feratur ſimpliciter, & non ad determinatum tempus, debet ſolum auferri ab eo, qui eam tulit, vel ab eius ſuperiore, vel ſucceſſore, vel ab habente facultatem delegatam; vt in ſimili patet ex dictis de cenſuris. Ita Suarez loco citato nu. 2. Henriquez libro 13. cap. 52. Sayrus cap. 18. num. 7. Filiucius num. 186. Reginaldus num. 84. & alij communiter.

An vero ceſſatio ſuſpendi poſſit per appellationem, patet à ſimili ex ſupradictis de Cenſuris in genere. Vide Filiucium, Reginald. alioſq; præcitatos DD.

Hic diſputare poſſem de pollutione Eccleſiæ, quæ eſt veluti quoddam loci interdictum.

Verum de hac ſufficienter actum eſt in tract. de matrimonio ad finem.

Finis Sextæ Diſputationis.

DI-

DISPVTATIO VII.

DE IRREGVLARITATE.

PERVTILEM, valdeque neceſſariam irregularitatis Diſputationem quinque Quæſtionibus aggredimur explicare. In prima ſermo erit de ijs, quæ pertinent ad irregularitatem in genere. In ſecunda de Irregularitatibus prouenientibus ex defectu. In tertia de prouenientibus ex delicto. In quarta de irregularitate homicidij ex defectu lenitatis, & ob delictum. In quinta de Ceſſatione, & Diſpenſatione Irregularitatis.

QVAESTIO PRIMA.

De ijs, quæ pertinent ad Irregularitatem in genere.

1 *Vndenam irregularitas dicatur.*
2 *Quid requiratur ad incurrendam irregularitatem.*
3 *An fœmina poſsit dici irregularis.*
4 *An infidelis appelletur irregularis.*

QVatuor principaliter in hac Quęſtione differemus. Primò, quid, & quotuplex ſit Irregularitas. Secundò, quid requiratur ad incurrendã Irregularitatem. Tertio, quinã ſint effectus irregularitatis. Quarto, vtrum aliquis in dubio iudicandus ſit Irregularis.

1 Sed prius præmittendum eſt primo, irregulatitatem, teſte Vgolino tractatu de irregularitate, cap. 1. §. 1. nu. 2. ſolio 3. & alijs cõmuniter, deſumi ab in, & Regula, eo quod irregularis careat regula, & nõ ſit intra regulam ab Eccleſia præſcriptam; vnde irregulare vulgo nuncupatur, quod non eſt iuxta regulæ prę́ſcriptum.

2 Præmittendum eſt ſecundò, ad incurrendam irregularitatem requiri, vt ſubiectum ſit capax irregularitatis, & ordinis; cũ enim irregularitas impediat receptionem ordinum, ſequitur ſubiectum irregularitatis debere eſſe capax ordinum; nullus enim impeditur, niſi ad id, ad quod habet potentiam.

3 Ex quo infertur primò, fœminam non poſſe dici irregularem; cum ipſa non ſit capax ordinum; ordines enim, ſi fœminæ con-

conferantur, inualidè conferuntur, vt patet ex dictis de Sacramento Ordinis.

4 Secundò, infidelem, qui nondum recepit Baptiſmum, non appellari irregularem; infidelis enim eſt incapax ordinum; cum non habeat Baptiſmum, qui eſt ianua Sacramentorum. Ita Nauar. cap. 27. num. 305. Sayrus libro 6. cap. 2. nu. 8. Auila 7. parte d. 2. dub. 6. Henriq. lib. 14. c. 2. Coninch. diſp. 18. dub. 1. n. 2. Suar. diſp. 40. ſect. 7. nu. 3. Filiucius tra. 19. num. 2. 52. & 90. & alij communiter.

PVNCTVM I.

Quid, & quotuplex ſit irregularitas.

1 *Quid ſit irregularitas.*
2 *Quomodo differat à cenſuris.*
3 *An differat à degradatione.*
4 *An impediat ſuſceptionem prima tonſura.*
5 *Quomodo differat à ſuſpenſione.*
6 *Quotuplex ſit irregularitas.*
7 *Quanam ſit irregularitas ex defectu, & ex delicto.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 IRregularitas eſt canonicũ impedimentum ex facto, vel defectu proueniens, quod directè impedit ſuſceptionem Ordinũ Eccleſiaſticorum, aut eorum vſum, ob reuerentiam Diuinorum. Ita Suarez to. 5. d. 40. ſect. 1 Molina to. 4 de iuſt. tra. 3. d 63. nu. 1. Vgol. loc. cit. c. 1. n. 1. Auila loc. citat. diſp. 1. dub 1. Henriquez libro 14. cap. 1. num. 2. folio 841. Valentia tomo 4. d. 7. queſt. 9. pun. 1. Coninchus loco citato, Sayrus libro 6. cap. 1. num. 16. Filiucius tract. 19. quæſito 1 num. 2. Reginald. libro 30. tract. 2. num. 2. & alij communiter.

Dicitur impedimentum canonicum loco generis, & vt oſtendatur irregularitatem inductam eſſe iure canonico; non verò iure Diuino; propterea irregularitas non incurritur, niſi in caſibus in iure expreſſis, c. Is, qui, de ſent. excomm. in 6. Ius tamen canonicum eſt conforme iuri naturali; quatenus ratio dictat non admittendos eſſe ad ordines, qui debita corporis integritate carent, aut alio laborant defectu, aliquam cum ordinibus repugnantiam habente. Vide Suarez ſect 4.

Dicitur ex facto, vel ex defectu, vt oſtendatur cauſa materialis irregularitatis, quæ eſt factum aliquod, ſiue hoc factum coniunctum ſit cum peccato, ſiue cum aliquo defectu animi, aut corporis tam ipſius irregularis, quam parentum, vt infra conſtabit.

Tertiò dicitur, quod directè impedit, loco differentiæ, vt appareat in quonã irregularitas diſtinguatur à cenſuris; irregularitas .n. alia ratione, impedit ſuſceptionem, & exercitium ordinum, quam impediant cenſuræ; nam excommunicatio maior impedit, quatenus ſuſceptio, & exercitium ordinum eſt quædam communicatio. Excommunicatio minor non impedit vſum ordinum; ſed paſſiuam illorum receptionem. Suſpenſio priuat directè vſum ordinũ; irregularitas verò directè impedit ſuſceptionẽ ordinũ, illorum que vſum, & exercitiũ. Interdictũ deniq; nõ ſẽper impedit vſũ ordinũ ſicut irregularitas

2 Hinc patet, irregularitatem differre, & diſtingui à cenſuris; tum quia cenſuræ alia ratione priuant vſu, & ſuſceptione ordinũ, quam priuet irregularitas vt oſtenſum eſt. Tum quia irregularitas non eſt cenſura. Tũ quia cenſuræ ſemper cõtrahuntur ex aliquo delicto; irregularitas verò non ſemper, vt patebit ex dicendis. Tum quia finis cenſuræ eſt reſipiſcentia, & emẽdatio delinquentis; finis verò irregularitatis eſt reuerentia Diuinorũ: Tum quia cenſuræ non ſemper ſunt à iure; irregularitas verò ſemper eſt à iure impoſita per ſummum Pontificem c. Is qui, cit. ita DD. cit.

Dicitur ſuſceptionem ordinum, aut eorũ vſum, vt aduertatur non omnem irregularitatem, quæ impedit ſuſceptionem ordinis, impedire vſum illius iã ſuſcepti; nã aliqua irregularitas, impedit ſuſceptionem ordinis non vero vſum iuxta illud cap. fin. 15 queſt. 1. Non oĩa, quę ordinandum impediunt, ordinatum deijciunt. Quamobrem aliquis impeditur aliquando, ne ordinem Sacerdotalẽ ſuſcipiat, quamuis non impediatur fungi ordine, & miniſterio ſubdiaconatus iam ſuſcepti, vt accidit in eo, cui ſuſcepto Diaconatu abſque ſua culpa amputatur pollex digitus; hunc enim conſtat poſſe Diaconatus ordinẽ exercere, canendo Euangelium; quamuis ad Sacerdotalem ordinem promoueri nequeat. Ita Nauar. cap. 27. nu. 141. Coninc. diſp. 18. dub. 1. n. 8. Filiucius n. 12. & alij commun.

Dicitur ob reuerentiam Diuinorum, vt conſtet cauſa finalis irregularitatis, quæ inducta eſt ob reuerentiam Diuinorum.

3 Quæres primò, vtrum irregularitas, diſtingua-

Digitized by Google

ſinguatur à degradatione, & depoſitione.

Reſpondeo, per hoc diſtingui, quod per degradationem, & depoſitionem Clericus eijcitur à ſtatu Eccleſiaſtico; per irregularitatem verò non admittitur ad ſtatum Eccleſiaſticum: turpius autem eſt eijci, quam non admitti, iuxta illud, Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes.

4 Quæres ſecundò, vtrum irregularitas impediat ſuſceptionem primæ tonſuræ.

Reſpondeo duplicem eſſe ſententiam.

Prima eſt eruditiſſimi, & præſtantiſſimi Patris Aloyſij Bariolæ, qui ſupponens iuxta veriorem, & communiorem Theologorum ſententiam, primam tonſuram non eſſe propriè ordinem, ſed medium quoddam inter ordines (vt ait Nauar. conſilio 12. de temp. ord.) aſſerit, irregularitatem non impedire ſuſceptionem primæ tonſuræ. Ratio eſt quia in odioſis non eſt facienda extenſio de vno caſu ad alium, cap. Pœnæ de pœnit. diſt. 1. Et quamuis Canoniniſtæ aſſerant irregularem eſſe incapacem ordinum; nihilominus tonſuratus dici non poteſt ordinatus; quia hic habet officium peculiare directũ ad Euchariſtiæ celebrationẽ; Tõſuratus vero nullum habet officium circa ſeruitium, & miniſterium Altaris. Nauarrus conſilio 25. de tempor. ordin. vnde tonſuratus dicatur potius deputatus ad ordines, quam ordinatus.

Obijcies primò cum Suarez loco ſtatim citando. Ex priuilegio, & Eccleſiæ inſtituto prima tonſura res eſt valdè grauis, quatenus eſt prima diſpoſitio ad ordines, quæ conſtituit hominem in ſtatu clericali, & reddit capacem Eccleſiaſticæ iuriſdictionis, & Beneficiorum, quæ ſanè magni ſunt momenti; irregularitas autem ſegregat hominem à ſtatu clericali, illumque reddit incapacem beneficij, &c.

Reſpondetur, primam tonſuram rem quidem grauem eſſe, & irregularem eſſe incapacem beneficij Eccleſiaſtici, non tamen hinc ſequitur, irregularem eſſe inhabilem ad recipiendam primam tonſuram, aut eſſe incapacem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ; quia etiam laicus poteſt ex ſpeciali conceſſione Sanctiſſimi excommunicare, capit. Præter hoc diſt. 32. iuncta Gloſſa, Archidiac. in ca. Benè quidem diſt. 81. & DD. in cap. Contingit de arbitr. & Gloſſa in ca. Nullus 29. diſt. Adde, quod ordines habens, & iuriſdictionem, fiat irregularis, impeditur ab actu ordinis, non iuriſdictionis. Ita omnes, nouiſſimè autem Emanuel Sà aphor. Conf. verbo irregularitas num. 4.

Obijcies ſecundò. Dubium eſt, an irregularis poſſit initiari prima tonſura abſque Papæ diſpenſatione; ſed in dubio tutior pars eſt eligenda, præſertim fauore animæ; ergò.

Reſdondetur primò, regulam eſſe veram in dubio facti; non autem in dubio iuris, in quo neceſſa eſt, vt ius Canonicum id exprimat; quod per Canoniſtas non fuit hucuſque vel repertum, vel allegatum. Emmanuel Sà aphor. Conf. verbo irregularitas num. 3.

Reſpondetur ſecundò, quod in dubio relicta opinione tutiore, & communiore poſſumus in foro conſcientiæ ſequi opinionem minus communem, ſed tutam; vbi tamen habeat Doctores claſſicos bonis rationibus innitentes. Ita Nauarrus in fine Manual. Confeſs. vbi de opinionibus delegendis. Azorius 1. par. inſtit. moral. in principio de opinionibus eligendis, & alij, quos magno numero retulimus in tract. de peccatis.

Reſpondetur tertiò; quod ſuper hoc puncto ſtandum potius doctrinis, & deciſionibus, non Canoniſtarum, ſed Theologorum, vnanimiter, aſſerentium primam tonſuram verè, & propriè, non eſſe ordinem, ita vt incapax ipſorum ordinum, non poſſit dici incapax primæ tonſuræ.

Accedit, quod irregularitas ex omnium ſententia, & præcipuè Nauarri cònſilio 3. de homicidio, eſt impedimentum ad accipiendum ordines, & ad vtendum vſu acceptorũ, quatenus ſunt ordines. Adde, quod irregularitas non contrahitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, cap. Is, qui de ſent. excomm. in 6. cum ergo nullum habeamus textum expreſſè id aſſerentem de initiando prima tonſura, & id agatur de dubio, non facti, ſed iuris dicendum eſt irregularitatem non impediro ſuſceptionem primæ tonſuræ. Ita Sayrus de cenſuris lib. 5. cap. 5. num. 15. & 16.

Secunda ſententia, quæ mihi verior videtur, eſt Nauarri tom. 1. conſilio 24. de temp. ordin. num. 1. & 3. & conſilio 34. & 35. de homicidio, Garziæ de benef. 7. p. cap. 12. nu. 30. Filiucij tract. 19. cap. 3. num. 59. & 60. Auilæ parte 7. diſp. 2. dub. 6. folio 320. Suar. de cenſuris diſp. 40. ſect. 1. num. 11. & ſect. 2. num. 2. Sayri lib. 6. cap. 1. num. 19 Reginaldi tomo 2. lib. 30. tract. 1. nu. 5. & tract. 2. num. 12. & 14. & aliorum aſſerentium, irregularitatem impedire ſuſceptionem primæ tonſuræ. Idem tenuit Rota in vna Romana penſionis 3. Iunij 1583. coram Seraphino, quam de verbo ad verbum, retuli de beneficijs in

§. de

§. de irregularitate. Ratio eſt quia, quamuis tonſura, ſi eius nomen ſtrictè accipiantur, non ſit ordo, ſed diſpoſitio ad ordines; nihilominus in iure Canonico intelligitur nomine ordinis, Argumento cap. Cum contingat de ætate, & qualitate. Propterea, quando in definitione irregularitatis dicitur irrgularitas eſt Canonicum impedimentum impediens ſuſceptionem ordinum, nomine ordinum intelligitur etiam prima tõſura, prout ordo communiter accipitur in iure Canonico, à quo impoſita eſt irregularitas. Idem ſenſerunt peritiſſimi Patres Conſultores Pœnitentiariæ Mediolonenſis me præſente, & ita conſulente, & idem innuere videtur Coninchus de Sacramentis diſp. 18. dubio 3. num. 26.

Ex noſtro fundamento facilis eſt reſponſio ad rationem fundamentalem Patris Bariolæ; non enim fit extenſio de vno caſu ad alium, cum nomine ordinis non intelligamus ſolum ordinem, qui eſt Sacramentum; ſed etiam illum, per quem aliquis conſtituitur in ordine clericali; conſtituitur autẽ in ordine clericali etiam per primã tonſuram.

5 Hinc colligi poteſt noua differentia inter ſuſpenſionem, & irregularitatem, quod ſuſpenſio ſupponit primam tonſuram; cum feratur ſolum in clericos, illiſque vſum ordinum prohibeat. Irregularitas verò non ſupponit primam tonſuram; ſed reddit hominem ineptum ad illam ſuſcipiendam. Reginald. num. 13.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 IRregularitas eſt duplex. Vna dicitur ex defectu, vel indecentia, quæ prouenit abſque culpa; altera dicitur ex facto, ſeu delicto, vt ex homicidio, &c. Hæc Propoſitio patebit ex dicendis.

7 Quares, quænã ſint irregularitates, quæ ex defectu, & ex delicto proueniunt.

Reſpondeo primò, irregularitatis ex defectu multas eſſe ſpecies. Prima dicitur ex defectu animi. Secunda ex defectu corporis. Tertia ex defectu natalium. Quarta ex defectu ætatis, & libertatis. Quinta ex defectu Sacramẽti, ideſt bigamia. Sexta ex defectu lenitatis, ideſt ex homicidio licitè patrato.

Reſpondeo ſecundò, Irregularitatis ex delicto multas etiam eſſe ſpecies. Prima dicitur ex iteratione Baptiſmi. Secũda ex indebita ſuſceptione, vel vſu ordinis. Tertia ex actu infidelitatis, aut hæreſis. Quarta ex infamia. Quinta ex homicidio illicitè patrato.

PVNCTVM II.
De cauſis irregularitatis.

1 *Quæ ſit cauſa efficiens irregularitatis.*
2 *An Epiſcopus, aut alij Summo Pontifice inferiores poſſint irregularitates ferre.*
Papa poteſt irregularitatem per ſententiã, ſeu ab homine ferre.
3 *An admittenda ſit vlla irregularitas ob ſolam auctoritatem Doctorum de conſuetudine teſtantium.*
4 *An irregularitas incurratur ob æquale, ſimile, maiuſve delictum.*
5 *An ius irregularitatem inducens, ita expreſſum eſſe debeat, vt omni prorſus dubio careat: an ſecum ſuos trahat effectus abſque Iudicis ſententia.*
6 *Cauſa materialis, ſeu ſubiectiua irregularitatis quæ ſit.*
7 *Nec infideles, nec fœmina dicuntur propriè irregulares.*
8 *Tam Laicus, quam Clericus; tam Epiſcopus, quam Cardinalis irregularitate ligari poteſt.*
9 *An irregulari in Papam electo cenſura exprobrari poſſit.*
10 *Cauſa formalis irregularitatis quæ ſit.*
11 *Quomodo dignoſci poſſit an irregularitas ſit in iure expreſſa.*
12 *Differentia inter irregularitatem, & ſuſpenſionem.*

PAucis explicabo cauſam efficientem, materialem, formalem, & finalem.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CAuſa efficiẽs ſunt ſacri Canones, ſeu potius Summus Pontifex qui irregularitatem induxit, eamque per ſacros Canones, expreſſit. Hæc propoſitio conſtat ex cap. is qui de ſent. excom. Ratio eſt quia poteſtas ferendi irregularitatem ad eum pertinet, qui poteſt ius commune Canonicum condere, vt euidenter colligitur ex cap. is cit. vbi aſſeritur nullam irregularitatem adeſſe niſi ſit in iure expreſſa: nomine autem iuris ibi intelligitur ius Canonicum ex Hoſtienſi, & alijs communiter teſte Suarez d. 40. ſect. 3. num. 11. ſub finem, vbi de hac quæſtione optime ſuo more diſſerit: ſed poteſtas

teſtas ferendi. ius Canonicum pertinet ad Summum Pontificem: ergo &c. nomine autem iuris non ſolum veniunt corpus iuris, verum etiam Bullæ Pontificiæ, & Concilia generalia à Summo Pontifice approbata, vt bene Suarez num. 14.

2 Hinc ſequitur primo Epiſcopum, alioſq; Summo Pontifice inferiores non poſſe irregularitates ferre, quia ad ipſos non pertinet ius commune ferre, & irregularitas nulla eſt niſi ſit in iure expreſſa. Negandum tamẽ non eſt quia Summus Pontifex poſſit irregularitatem per ſententiam, ſeu ab homine ferre; quia ipſe iure communi derogare poteſt.

3 Secundo non eſſe admittendam aliquã irregularitatem ob ſolam DD. auctoritatẽ teſtantium de conſuetudine. Ratio eſt quia nulla eſt irregularitas, quæ non ſit iure ſcripto expreſſa, ex cap. is, cit. Ita Suarez nu. 13.

4 Tertio irregularitatem non incurri ob æqualem, ſimilem, vel maiorem cauſam ob quam inducta eſt in alio ſimili, ęquali, vel maiori caſu, nulla enim eſt irregularitas niſi ſit in iure expreſſa, Suar. num. 15. Filiucius num. 35. & alij communiter.

5 Si quæras vtrum ius inducens irregularitatem ita debeat eſſe expreſſum, vt carere debeat omni dubio.

Reſpondetur id colligi ex dicendis hac quæſtione puncto 5.

Rurſus ſi quæras vtrum irregularitas ſecum ſuos tradat effectus abſque iudicis ſententia, & executione.

Reſpondetur affirmatiue cum communi DD. ſententia, vt probatum eſt de lege pęnali, idemq; expreſſe docet Suar. d. 40. ſect. 4. num. 8. Nauar. cap. 27. num 94. Couar. Villadiego, Caſtro, & alij apud Suar. loc. cit. & apud Filiucium num 37.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 CAuſa materialis, ſeu potius ſubiectiua in quam cadit irregularitas eſt omnis homo capax ordinis ſubditus iuri communi. Ratio eſt, quia irregularitas eſt quædam priuatio, ſeu impedimentum ad recipiendos ordines, impedimentum autem, ſeu priuatio ſupponit capacitatem.

7 Ex quo ſequitur primo infideles, aut ẽt fęminas non dici, proprie loquendo, irregulares, quia non habent capacitatem ad ordines, quorum ſuſceptione, & vſu priuat irregularitas, vt dictum eſt puncto 1. num. 2.

8 Secundo tam laicos, quam Clericos eſſe ſubiectum capax irregularitatis Syluest. v. homicidium 3. quæſito 1. ad finem, quem ſequitur Reginald. lib. 30. num. 13. & alii communiter.

Tertio Epiſcopos, vel etiam Cardinales ligari irregularitatibus in iure expreſſis ſubijciuntur enim iuri communi, vt oſtendi de legibus, & ſupra de Cenſuris etiamſi ipſorum expreſſa mentio non fiat, nec obſtat cap. periculoſum, de ſent. excomm. quia ibi ſermo ſolum eſt de cenſura ſuſpenſionis, & interdicti, qua Epiſcopi non ligantur niſi exprimantur.

Dixi in propoſitione, ſubditus iuri communi, vt exciperem Summum Pontificem, is enim non tenetur ſuis legibus quo ad vim coactiuam, vt ſuo loco probatum eſt.

9 Addo illi, qui in Summum Pontificem eligitur dum vinculo irregularitatis detinetur, non poſſe cenſuram, vel irregularitatẽ obijci, ſed ſtatim immunem, & liberum ab omni canonico impedimento iudicandum eſſe, tum quia ſtatim deſinit eſſe ſubditus iuri Canonico quo ad vim coactiuam. Tum quia ſic habetur in cap. licet, & cap. quia periculum de elect. vide Suar. d. 40. ſect. 7. Filiucium tract. 19. quæſito 8. & alios DD. quos retuli q. 1. de legibus pun. 6.

TERTIA PROPOSITIO.

10 CAuſa formalis irregularitatis ſunt verba irregularitatem exprimentia nonnullæ autem regulæ ad cognoſcendum an verba ſufficienter exprimant irregularitatem traduntur à DD.

11 Prima & præcipua hæc eſt, quoties homo impeditur ne ad Clericatum promoueatur, vel ne ad ordines admittatur etiam peracta pœnitentia, inducitur irregalaritas: nã irregularitas nihil aliud eſt, quam Canonicum impedimentum impediens ordinum ſuſceptionem, vt ſi dicatur nunquam ordinetur, vel ad Clericatum non promoueatur, vel non aſpiret ad ordines, vel ne fiat Clericus, aut non poteſt eſſe Clericus, vt habetur can. 18. Apoſtolorum, cap. de cler. adminiſt. cap. curandum 34. d. & alibi Idem regulariter loquendo iudicandum eſt de hac loquẽdi forma, ad ſacros ordines aſpirare non audeant, vel non poteſt eſſe ex numero Sacerdotali, vel non poſſunt ſecundum Canones ſacerdotij iura concedi: quamuis enim excluſit à Sacerdotio directe non inducat irregularitatem totalem, nihilominus per ſe lo-

quendo

quendo inducit: cùm enim reliqui ordines ordinentur ad Sacerdotium dicendum videtur excluſum ſimpliciter, & perpetuo à Sacerdotio, cenſeri etiam excluſum à reliquis niſi forte talis ſit irregularitas, quæ alios ordines ſuppônat, & tunc cenſetur ſolum irregularitas partialis. Ita Suar. d. 40. ſect. 8. num. 15. cuius opinionem probabilem arbitror, quanquam etiam oppoſitam magna probabilitate non carere inferius oſtendam in aliquibus caſibus à Nauarr. & alijs DD. admiſſis.

22 Hinc patet primo differentia inter irregularitatem, & ſuſpenſionem, quod irregularitas directo priuat ſuſceptione Clericatus, & ordinum, ſuſpenſio vero priuat vſu, & exercitio ipſorum ordinum, vt bene Suar. loco cit. Filiuc. num. 58. & alij communiter à quibus etiam aliæ regulæ percenſentur ad cognoſcendum quandonam irregularitas inducatur: ſed illæ non ſunt firmæ, & claræ, & aliquando accommodari poſſunt etiam cenſuris, & depoſitioni.

Secundo patet illum cenſeri irregularem, qui commiſit aliquod delictum, cui adiuncta eſt depoſitio ipſo iure: nam huiuſmodi pœna includit etiam principaliter inhabilitatem ad ordines, vt bene Suar. d. 42. ſect. 3. num. 5. cum Maiolo lib. 3. cap. 3. num 9.

Tertio patet non eſſe determinata verba quibus irregularitas imponatur cum variari is verbis ſignificari poſſit, & ex circumſtantijs aliquando colligi debeat, vt eſt illa in cap. 50. diſt. ibi ſacerdotio priuatus: quamuis enim hæc verba ex ſe potius depoſitionē quam irregularitatem arguant, nihilominus ex circumſtantijs, & ex ſubiecta materia determinantur ad irregularitatem ex homicidio, de quo ibi agitur, conſurgentem.

PVNCTVM III.

Quid requiratur ad incurrendam irregularitatem.

1 *An ad incurrendam irregularitatem requiratur peccatum mortale.*

2 *An Papa poſſit eam ferre pro peccato veniali.*

3 *An poſſit eam ferre pro delicto præterito.*

4 *An ignorantia excuſet ab irregularitate incurrenda.*

5 *An ad incurrendam irregularitatem requiratur actus externus.*

6 *An ſufficiat deſiderium, aut conatus.*

7 *An actus internus ſufficiat.*

8 *An excommunicatus occultè celebrans fiat irregularis.*

DVO principaliter quæram in hoc puncto. Primo, vtrum ad incurrendam irregularitatem requiratur peccatum mortale. Secundò, vtrum requiratur actus externus conſumatus.

PRIMA PROPOSITIO.

1 AD irregularitatem ex delicto incurrendam requiritur culpa mortalis. Ita Nauar. cap. 27. num. 249. Sotus 5. de iuſtitia quæſt. 1. art. 1. Auila loco citato dubio 3. Salonius 2. 2. quæſt 64. art. 8 controuerſia 4. ad finem, pagina 421. Sanchez lib. 9. d. 32. Suarez d. 40. ſect 3. num 19. Henriquez, lib. 14 cap. 3. Coninchus diſp. 18. dub 4. num. 27. Filiucius quæſito 8. num 24. Reginaldus lib. 30. num. 201. contra Caietanum verbo Irregularitas, Molinam tomo 4. tract. 3. diſp. 77. & alios. Ratio eſt quia pœna debet proportionari delicto; cap. Fęlicis de pœnis in 6. cum ergo irregularitas, quæ ob delictum incurritur, ſit pœna grauiſſima, non debet incurri ob leue, & veniale peccatum; ſed propter grauem culpam alioquin non eſſet porportionata delicto.

2 Vtrum vero Summus Pontifex poſſit irregularitatem iniungere propter peccatum veniale in pœnam ipſius venialis peccati, colligi poteſt à ſimili ex dictis de cenſuris; quamuis plures DD. valdè probabiliter abſolutè ſentiant irregularitatem pro veniali culpa iniungi poſſe. Ita Coninchus dubio 2. num. 14. Suarez diſp. 40 ſect. 3. num 17. Filiucius num 24 Molina; Caietanus, Auila, & alij locis citatis.

3 Addo cum Auila dub. 4 & alijs, Summū Pontificem poſſe de poteſtate abſoluta imponere irregularitatem pro delicto merè præterito; nam ad incurrendam irregularitatem non requiritur contumacia ſicut requiritur ad incurrendam excommunicationem; ſed ſufficit delictum proportionatum irregularitati; quamuis præteritum ſit, & tranſactum.

In propoſitione dixi ad incurrendam irregularitatem ex delicto; nam ad incurrendam irregularitatem ex defectu nō videtur neceſſaria vlla culpa, vt patet ex multis irregularitatibus, quæ ex ſolo defectu contrahuntur.

4 Ex dictis ſequitur, irregularitatem ex delicto non incurri, interueniente ignorantia probabili; ſicut enim huiuſmodi ignorãtia excuſat à culpa, ita etiam à pęna. Ita Vgolinus cap. 14. §. 10. num. 9. Auiſa parte 7. diſp. 2. dub. 7. Suarez loco citato nu. 18. Filiucius num. 21. Reginald. num. 15. Coninchus diſp. 18. dub. 4. num. 29. Sanchez, & Nauar. locis ſupra citatis de ignorantia excuſante à cẽſuris. Vbi docui, hoc probabiliter defendi poſſe, non ſolum de ignorantia iuris, vel facti, verum etiam poenæ, & idem præter DD. ibi citatos probabilius ſuſtinet Coninchus loco cit. 31. contra Suarez ſect. 5. num. 8. Reginald. num. 15. & Filiucium num. 44.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 AD incurrendam irregularitatem requiritur actus externus conſumatus. Ita Suarez diſp. 40. ſect. 3. num. 13. Vgolinus cap. 14. §. 1. Henriquez lib. 14. cap. 3. n. 2. Valentia tomo 4. d. 3. quæſt. 19. pun. 2. Auila loco citato dub. 1. Sayrus lib. 6. cap. 2. nu. 17. & 30. Coninchus diſp. 18. dub. 2. nu. 11. Filiucius tract. 19. cap. 1. quæſito 5. & 6. Reginald. lib. 30. tract. 2. num. 8. & alij. Ratio eſt quia poenæ non ſunt extendendæ: extenderentur autem, ſi irregularitas incurreretur ante conſumationem actus externi; cum lex requirat factum, vt patet ex 15. quæſt. 1. cap. vltimo.

6 Ex quo patet primò, ad incurrendam irregularitatem, quæ prouenit E. g. ex homicidio, vel mutilatione, non ſufficere deſideriũ ſeu attentationem, ac conatum proximum mortis, vel mutilationis; ſed requiri mutilationem, vel mortem naturalem; conſequenter illum, qui lethaliter vulnerauit, non affici nota irregularitatis, lata contra homicidas, ſi vulneratus, ac percuſſus miraculosè conualuit.

Non nego tamen quin Eccleſia poſſit ob attentationem delicti irregularitatem inducere nondum ſecuto effectu, vt per ſe patet. Ita Suarez num. 12. Filiucius num. 17. & alij, conſtatque ex ſupradictis de cenſuris.

7 Secundò patet, actum internum non ſufficere ad incurrendam irregularitatẽ; actus enim internus non ſubiacet poteſtati Eccleſiæ, vt patet ex ſupra dictis de cenſuris. Ita Valentia loco citato, Sayrus loco citato, num. 17. Coninchus num. 11. & alij communiter.

Obijcies. In quibuſdam Bullis concedi ſolet facultas abſoluendi ab irregularitatibus mentalibus; ergo ſignum eſt irregularitatem incurri poſſe ob actum internum.

Reſpondeo cum Henriquez lib. 13. cap. 14. num. 4. in commentario L. Q. Couarruuiæ Clementina. Si furioſus parte 2. §. 3. num. 4. Sayro loco citato, num. 20. Coninchο loco citato d. 40. ſect. 3. num. 9. & alij, per irregularitates mentales intelligi irregularitates occultas, quæ per actum externum occultè contrahuntur, ita vt probari nequeant in iudicio; certum autem eſt irregularitatem contrahi poſſe ob huiuſmodi delictum, quod appellatur occultum per accidens, ſicut in ſimili dictum eſt de excommunicatione; quæ cõtrahitur ob delictum hæreſis occultæ.

8 Tertio patet, excommunicatum occultè celebrantem incurrere irregularitatem; nã exercet actum externum conſumatum prohibitum ſub irregularitate; quãuis illa celebratio ita ſit occulta, vt in iudicio probari non poſſit. Ita Nauar. cap. 27. num. 194. Coninchus dub. 2. num. 15. Suarez d. 40. ſect. 3. num. 21. Filiucius num. 19. & alij DD. contra Alphonſum à Caſtro lib. 1. de lege pęnali, cap. vlt. concl. 3.

PVNCTVM III.

De effectibus irregularitatis.

1 *An irregularitas impediat ſuſceptionem ordinum, & tonſuræ.*
2 *An impediat exercitium omnium ordinum.*
3 *An Sacerdos, cui fuit amputatus digitus, poſſit ad Canonicatum promoueri.*
4 *An irregularis peccet, & aliquam pœnam incurrat exercendo ordines.*
5 *An prohibeatur exercere quoſlibet actus ſacros.*
6 *An ſit incapax beneficij.*
7 *An recipiens beneficium in irregularitate poſſit percipere fructus.*
8 *An irregularitas priuet beneficio ante irregularitatem obtento.*
9 *An irregularis poſſit beneficium reſignare*
10 *An teneatur reſtituere fructus.*
11 *An irregularis ob homicidium priuetur pẽſione, & beneficio.*
12 *An ſit incapax iuriſdictionis.*
13 *An irregularis poſſit recipere auctoritatem fori pœnitentiæ.*
14 *Cuius iuriſdictionis capax ſit irregularis.*
15 *Quos actus iuriſdictionis poſſit irregularis exercere.*
16 *An poſſit facultatem alteri delegare.*

17 *An*

Digitized by Google

17 *An poſſit excommunicare.*
18 *An priuetur iure eligendi.*
19 *An valida ſit Confeſſio facta irregulari.*
20 *Quid ſi pœnitens ignoret Confeſſarium eſſe irregularem.*

TRia principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum irregularitas impediat ſuſceptionem ordinum, & tonſuræ. Secundò, vtrum impediat, & irritet collationē beneficij. Tertiò, vtrum faciat inualidam collationem iuriſdictionis.

PRIMA PROPOSITIO.

1 IRregularitas impedit ſuſceptionem ordinum, & primæ tonſuræ; ſicut etiam impedit ordinum, vſum, & officium. Ità communiter DD. ex cap. curandum, nu. 34. & cap. ſi quæ vxorem d. 34. & cap. vlt. de tempor. ordinand. Verumtamen eſt ordines collatos irregulari ſubſiſtere, ac validos eſſe; nā aliud eſt impedire, ſeu inhabilem reddere; & aliud facere incapacem iuxta illud, Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent. Vide Suarez aliosq; ſtatim citandos.

2 Quæres primò, vtrùm irregularitas impediat exercitium omnium ordinum, an ſolum aliquorum.

Reſpondeo impedire exercitium omniū ordinum ſuſceptorum, quando irregularitas eſt totalis, vt inquiunt communiter DD. cum Innocentio, cap. Si celebrat de Clerico excommunicato miniſtrante. Sicut enim ex ſua natura impedit ſuſceptionem, ita etiam functiones omnium.

Dixi, quando irregularitas eſt totalis; nam quando eſt tantummodo partialis, prohibet ſolum illum actum, cui ponit impedimentum, vt accidit in irregularitate ex defectu corporis contracta poſt ſuſceptionem ordinum, cum qua irregularis poteſt exercere functiones ordinum, ad quos non eſt inhabilis, vndè ſi alicui, poſt ſuſceptum Sacerdotalem ordinem, amputetur digitus, non propterea remanet irregularis, & inhabilis reſpectu omnium functionum Sacerdotalis ordinis, vt reſpectu abſolutionis, ſed tantummodo reſpectu aliquarum, vt reſpectu celebrationis, vt patet ex cap. Secundo de corpore vitiatis, & ex c. Secūdo de Cler. ægrot. li. 3. Decretaliū, tit. 6. Ita Nau. cap. 27. n. 200. dicto 7. Auila par. 7. d. 2. dub. 6. concl. 7. Coninch. diſp. 16. dub. 1. nu. 8. & dub. 13. numero 106. & alij communiter.

3 Ex quo ſequitur Clericum, cui poſt Sacerdotalem ordinem fuit amputatus digitus poſſe promoueri ad beneficium habens adnexum onus exercendi ea, quæ præſtari poſſunt per huiuſmodi amputatum; niſi aliter ferat ſtylus Curiæ: propterea poteſt illi cōferri Canonicatus, præbendo Diaconalis, aut etiam beneficium habens adnexam obligationem audiendi confeſſiones; modò nō habeat coniunctum onus celebrandi; nam amputatus digitis eſt inhabilis ad celebrandum ob deformitatem, vel impotentiam celebrandi. Ità Sayrus, Auila, & alij locis citatis. Omiſſis quampluribus DD. quos citat, & ſequitur Garzias de benef. 7. parte cap. 12. nu. 19. & ſeqq. cum Rota Romana.

Aliqui Doctores limitant iſtam doctrinam in eo, qui factus eſt partialiter irregularis abſque ſua culpa, hic enim (inquit Nauar. cap. 27. num. 252. Auila loco citato. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 23. Valentia loco cit. pun. 2. Garzias loco cit.) poteſt recipere beneficium, quod non habet adnexam obligationem repugnantem tali irregularitati. Secus dicendum putant, ſi contraxit irregularitatem partialem ex ſua culpa. Sed doctrina propoſita mihi videtur admittenda abſque prædicta limitatione, ſiue irregularitas contracta fuerit abſque peccato, ſiue cum peccato, vt patet ex dicto cap. Secundo de corpore vitiatis, & ex cap. Studeat. 50. diſt. vbi ſermo eſt de irregularitate contracta culpabiliter, & cum peccato. Ita Suar. d. 40. ſect. 2. nu. 38. & alii.

4 Quæres ſecundò, vtrum irregularis, ſuſcipiendo, vel exercendo ordines, nouam irregularitatem, vel aliam pœnam incurrat.

Reſpondeo negatiuè; quāuis peccet mortaliter. Ita Nauar. cap. 27. num. 193. Suar. d. 40. ſect. 2. num. 3. & diſp. 42. ſect. 3. nu. 2. Sayrus loco cit. num. 26. Henriquez lib. 14. cap. 5. num. 2. Valentia loco cit. pun. 2. Vgolinus cap. 65. §. 3. Filiucius num. 60. & 61. 92. & 139. Reginald. lib. 30. cap. 2. num. 11. & alii contra Maiolum, & alios apud Suar. d. 42. ſect. 3. nu. 2.

Quòd non incurrat irregularitatem, vel aliam pœnam, patet; quia irregularitas, vel alia pœna non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa.

Quod peccet mortaliter, perſpicuum eſt facit enim contra præceptum Eccleſiæ in re graui, ſicut etiam grauiter peccat irregularis

ris miniſtrando in ordine ex officio, vt patet ex dicta ratione, & ex cap. vlt. de temporibus ordinandorum.

Immo Filiucius, & alij exiſtimant irregularem peccare grauiter; etiamſi primam tonſuram tantummodo ſuſcipiat, nam prima tonſura eſt res grauis conſtituens hominem in ſtatu Eccleſiaſtico, & multa conferens priuilegia.

5 Quæres tertiò, vtrum irregularis prohibeatur exercere quos libet actus ſacros.

Reſpondeo negatiuè, non enim prohibetur eos exercere, qui per laicum præſtari poſſunt; cum priuetur tantummodo actibus, qui ſunt proprij ordinatorum; quapropter poteſt percipere Sacramenta, excepto ordine, poteſt inſeruire Miſſæ, baptizare ſine ſolemnitate, actus iuriſdictionis exercere, &c. hæc enim non prohibentur irregularibus, vt colligitur ex definitione ipſius irregularitatis. Ità Vgolinus, cap. 65. §. 4. Nauar. num. 191. Suarez loco cit. ſect. 2. num. 8. Henriquez lib. 14. cap. 1. num. 2. Coninchus diſp. 18. dub. 1. nu. 4. Filiucius num. 64. & ſeqq. & alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 IRregularitas, licet occulta, facit hominem incapacem beneficij; conſequenter irregularis inualidè recipit beneficij collationem, nec illud poteſt retinere, niſi obtenta diſpenſatione irregularitatis, curauerit beneficium ſibi de nouo conferri ab eo, qui poteſt illud conferre. Ita Riccius deciſ. 185. Auila, parte 7. diſp. 2. dub. 6. Henriq. lib. 14. cap. 2. num. 5. Leſſius lib. 2. cap. 34. num. 122. Nauar. cap. 27. num. 251. Couar. regula peccatum parte 2. §. 8. num. 6. & alij quos citat, & ſequitur Suarez d. 40. ſect. 2. nu 40. Reginaldus nu. 8. Garzias Cochier, Sanchez, Pariſius, Sayrus, & alij, quos retuli de beneficijs §. de immunit. ab irregularitate, quamuis Syluester verbo Excommunicatio 4. num. 4. & alij, quorum ſententiam non improbabilem putat Coninchus diſp. 18. dub. 1. num. 6. Suarez, & Filiucius locis cit. cenſuerint collationem validam eſſe, ſed impetrandam eſſe irregularitatis diſpenſationem. Hæc Propoſitio probari poteſt; tum ex cap. Poſtulaſtis de Clerico excommunicato miniſtrante. Tum quia beneficium datur propter officium; cum ergo irregularis non poſſit fungi officio, eo quod ſit inhabilis ad vſum ordinum, ſequitur ipſum etiam eſſe inhabilem ad beneficium. Tum quia deficit voluntas conferendi in ſuperiore; nam credibile eſt ſuperiorem velle ſolum conferre beneficium ſecundum Canones non habenti Canonicum impedimentum, vt colligitur ex cap. poſtulaſtis cit. Idem dicendum eſt de penſione, quæ titulo Clericali confertur; nam collatio penſionis facta irregulari videtur inualida, vt patet ex dictis de beneficijs, & ex ſtylo Curiæ. Ità Sayrus loco cit. num. 22. Vgolinus, cap. 65. §. 1. Nauarrus conſil. 63. de Simon. Filiucius num. 92. & alij, quos retuli de beneficijs. Idem dicendum videtur de dignitate, & prælaturis regularibus vt patet ex cap. In quibuſdam de pœnis; quamuis illi, cui prohibetur ſtatus Clericalis, non cenſeatur prohiberi ſtatus regularis. Videte Sayrum loco citato num. 25. & alios præcit. DD. præſertim Suarez, vbi multa argumenta in contrarium adducit.

7 Rogabis, vtrum qui recepit beneficium in irregularitate, poſſit percipere fructus beneficij.

Reſpondeo, non poſſe fructus beneficij percipere, nec alios actus adminiſtrationis, qui ſunt adnexi beneficio, exercere; nõ enim habet ius ad illos fructus percipiendos, vel ad alios actus beneficij exercendos; cum inualidè beneficium receperit, ratione cuius conſurgit ius exercendi tales actus. Ita Suarez loco cit. num. 41. & 42. Vgolinus loco citato §. 1. num. 4. Filiucius num. 88. & alij communiter, quos in ſimili retuli de Excõmunicatione, quanquam opinio contraria non videtur improbabilis.

8 Quæres, vtrùm irregularitas ſubſequens beneficium, vel penſionem priuet beneficiarium beneficio, vel penſione ante irregularitatem obtenta.

Reſpondeo negatiuè cum communi DD. ſententia Nauarri cap. 27. num. 249. Leſſij loco cit. num. 130. Valentiæ loco cit. Vgolini loco cit. §. 2. Coninchi d. 18. dubio 1. nu. 5. Emanuelis Sà v. Irregularitas, num. 4. Ricij in ſua praxi deciſ. 185. ad finem. Henriquez, lib. 14. cap. 3. num. 5. Sayri, lib. 6. ca. 2. num 24. Auilæ loco cit. Suarez d. 40. ſect. 2. num. 15. vbi plures alios refert; Filiuc. num 88. Reginaldi num. 10 quamuis aliqui oppoſitum ſenſerint. Ratio eſt tum quia irregularitas proueniens ex homicidio non priuat ipſo facto beneficiarium beneficiò, quamuis ea ſit maxima irregularitas, Argumento, cap. Minor. diſt. 50. ergo neque alia irre-

irregularitas ſuperueniēs priuat beneficio. Vtrum verò aliqua crimina inducat ipſo facto priuationem beneficij, patet ex dictis de benef. Tum quia in cap. Ne Clerici, vel Monachi, cap. Fraternitatis de Cler. excom. & cap. ex litteris de exceſſ. prelat. habentur verba futuri temporis, quæ indicant, beneficiarium non eſſe ipſo facto priuatum; ſed priuandum. Immo quando irregularitas prouenit ex ægritudine, non videtur æger priuandus beneficio, ne afflictio addatur afflicto; ſed potius ipſius miſerendum eſt, cap. Ex parte de Clerico ægrotante: In quo caſu Parocho ægrotanti addendus eſt Vicecuratus, qui præſtet illi opem circa curam animarum, vt patet ex praxi.

9 Ex dictis ſequitur primò, beneficiarium, qui interdicitur in irregularitatem poſt beneficij cōſecutionem, poſſe reſignare beneficiū in fauorē alterius; adhuc. n. habet titulū, & ius; vt patet ex dictis de beneficijs. Ita Rota deciſ. 5. de ſent. & re iudic. in antiquis.

10 Secundò, non teneri reſtituere fructus beneficij; ſi muneri ſuo ſatisfecit per ſe, vel ſaltem per alium. Ita Suarez loco citato nu. 20. Coninchus diſp. 18. dub. 1. num. 5. Filiucius num. 69. & 70. & alij communiter: cum enim beneficij titulum habeat, habet etiam ius ad fructus.

Tertio beneficiarium, qui lapſus eſt in irregularitatem, nec per aliū ſupplere poteſt, nec irregularitatis diſpenſationem obtinere, teneri beneficium in manibus ſuperioris reſignare, quia non poteſt beneficium cum ſuæ, vel aliorum ſalutis diſpendio retinere. Hoc tamen intelligendum eſt, niſi aliud grauis neceſſitas ſuadeat, iuxta dicta de cauſis excuſantibus ab incurrendis effectibus ſecundarijs cenſurarum diſp. 1, quæſt. 2. pun. 3. num. 6. idemque tenet Reginaldus libro 30. num. 14.

11 Sed modo dubium eſt, vtrum irregularis ob homicidium priuandus ſit beneficio, & penſione.

Reſpondeo priuandum eſſe beneficio, vt habetur in Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. de reformat. non verò priuandum eſſe penſione. Ratio eſt tū quia verſamur in materia odioſa, in qua verba ſtrictè, & propriè accipienda ſunt; Penſio autem ſtrictè loquendo non venit nomine beneficij, Tum quia ſic per ſacram Congregationem in vna Cremonenſi declaratum fuiſſe teſtatur Ricius deciſ. 524. Marzilla in Tridentinum loco cit.

TERTIA PROPOSITIO.

12 Irregularis videtur incapax iuriſdictionis ordinariæ, non verò delegatæ. Ita Suarez d. 40. ſect. 2. num. 12. Filiucius nu. 81. & alij. Ratio eſt quia iuriſdictio ordinaria ſolet alicui competere propter beneficium, officium, ac titulum ſpiritualem ordinatum ad functiones ordinum; ſed irregularis eſt incapax beneficij, vt dictum eſt; ergo videtur etiam incapax iuriſdictionis ordinariæ, quæ cōſequitur officium, & beneficium; Non eſt tamen incapax iuriſdictionis delegatæ, eo quod iuriſdictio delegata non fundetur in beneficio, nec conferatur ratione beneficij, nec dirigatur ad exercitium ordinum, vt ſuppono. Ita Doctor. citati contra Comitolum libro 6. quæſtione 88.

13 Hinc ſequitur, irregularem non poſſe accipere auctoritatem ordinariam fori pœnitentiæ; nam hæc auctoritas confertur per beneficium: auctoritatem verò delegatam poſſe validè accipere; quamuis non poſſit eam licitè exercere, & grauiter peccet exercendo, quando illius exercitium cōiunctum eſt cum vſu ordinis ſacri; qui interdicitur irregulari.

14 Ex quo patet primò, irregularem non eſſe capacem iuriſdictionis ordinariæ; ſed delegatæ.

15 Secundò, irregularem poſſe actus iuriſdictionis, qui non includunt exercitium ordinis, exercere non ſolum validè, ſed etiam licitè; propterea qui obtento beneficio lapſus eſt in irregularitatem, poteſt fungi officio beneficij excepto vſu Ordinis ſacri; nā per irregularitatem non amittit ipſo facto beneficium, nec impeditur actus iuriſdictionis exercere, præſcindendo ab vſu Ordinis ſacri. Ita Suarez loco citato num. 45. Filiucius cap. 3. quæſito 6. num. 73. & alij, quorum memini quæſt. 1. puncto 1. num. 4. Quamobrem Parochus irregularis poteſt matrimonio aſſiſtere, non autem ſolemniter benedicere, quia hic eſt actus ordinis, non autē ille.

16 Tertiò, irregularem poſſe alteri facultatem abſoluendi delegare; quamuis ipſe non poſſit abſoluere ſacramentaliter; nam irregulari competunt vſus iuriſdictionis diſtincti ab vſu Sacrorum Ordinum; delegatio autem non eſt actus ordinis, ſed iuriſdictionis.

17 Quartò, Superiorem irregularem poſſe excommunicare; actus enim excommunicandi pertinet ad iuriſdictionem. Ita Suar.

d. 40. ſect. 2. num. 24. Filiucius loco cit. num. 74. & alij communiter. Idem dic de abſolutione ab excommunicatione, aut etiam de verbali depoſitione. Secus de reali degradatione, nam illa eſt actus iuriſdictionis, hæc ordinis. Ita DD. cit.

18 Quintò, beneficiarium propter irregularitatem ſuperuenientem non priuari iure eligendi, quod eſt adnexum beneficio; ius enim eligendi vel eſt iuriſdictio, vel pertinet ad iuriſdictionem; irregularitas autem non priuatur iuriſdictione ob irregularitatẽ peruenientem. Ita Nauar. cap. 27. num. 244. Suarez loco cit. num. 27. Filiucius nu. 75. & alij communiter.

19 Quæres, vtrum confeſſio facta Sacerdoti irregulari ſit valida.

Reſpondeo diſtinguendo. Vel Sacerdos eſt nominatim denunciatus irregularis; vel nõ. Si eſt nominatim denunciatus, confeſſio nõ eſt valida. Ratio eſt tum quia irregularis nominatim denunciatus dicitur vitandus, vt dictum eſt de excommunicatione pun. 1. §. 1. ſicut autem confeſſio facta Sacerdoti nominatim denunciato excommunicato, vel ſuſpenſo ab ordine non eſt valida; ita nec eſt valida confeſſio facta irregulari vitando; Tũ quia pœnitens ponit obicem ad gratiam, cooperando peccato Sacerdotis, exercentis functionem Ordinis contra pœnam irregularitatis. Si verò Sacerdos non eſt nominatim denunciatus, confeſſio valida eſt; eo quod ille Sacerdos non careat iuriſdictione, nec pœnitens peccet communicando cum irregulari; qui non eſt nominatim denunciatus irregularis. Ita Auila diſp. 2. dub. 6. concl 7. Suarez loco citato, num. 45. & alij communiter.

20 Sed grauior difficultas eſt, vtrum ſit valida abſolutio Sacramentalis collata ab aliquo Parocho, vel alio Confeſſario nominatim denunciato irregulari, quem pœnitens ignorabat eſſe irregularem denunciatum, ſicut eſt inualida abſolutio collata ab excõmunicato vitando, quem pœnitens ignorabat excommunicatum.

Reſpondeo validam eſſe. Ratio eſt tum quia nihil deeſt ex parte pœnitentis, ratione cuius non ſit valida, cum pœnitens paratus ſit, & diſpoſitus ad illam recipiendam, vt ſuppono, nec peccet participando cum irregulari, quem ignorat irregularem. Tum quia nihil deeſt ex parte Sacerdotis de ſubſtantia abſolutionis; nam Sacerdos non ſolum habet poteſtatẽ ordinis, ratione cuius, ſicut poteſt validè conſecrare, & adminiſtrare alia Sacramenta; ita poteſt validè abſoluere; ſed etiam habet poteſtatem iuriſdictionis; irregularis enim non tollit iuriſdictionem, vt patet tum ex definitione irregularitatis. Tum quia irregularis obtinens diſpenſationem irregularitatis non indiget noua conceſſione iuriſdictionis. Ita Suarez d. 40. ſect. 2. nu. 45. Coninchus diſp. 18. dub. 1. num. 7. Filiucius num. 80. & alij communiter contra Nauar. cap. 9. num. 8.

PVNCTVM V.

Vtrum aliquis in dubio iudicandus ſit irregularis.

1 *Quandonam dicatur dubium iuris, & dubium facti.*
2 *An aliquis in dubio iuris præſumatur irregularis.*
3 *An præſumatur irregularis in dubio facti.*
4 *An præſumatur irregularis, qui dubitat, an aliquem mutilauerit.*
5 *An ſuſcipiens ordines cum dubio irregularitatis poſſit illo exercere.*
6 *An ſit irregularis, qui procurat abortum, ſed dubitat an fœtus ſit animatus.*
7 *An conſulens homicidium præſumatur irregularis, quando dubitat, an ſuo conſilio influxerit in homicidium.*
8 *An cenſeatur irregularis, qui dubitat, an ille, cui dedit conſilium occidendi, commiſerit homicidium.*

1 NOtandum aliud eſſe dubiũ iuris, aliud facti. Dubium iuris contingit, quando quis ignorat legem continentem irregularitatem. Dubium facti contingit, quando quis ſciens latam eſſe legem continentem irregularitatem, dubitat, an factum perpetrauerit, prohibitum ſub irregularitate.

PRIMA PROPOSITIO.

2 IN dubio iuris nullus iudicandus eſt irregularis; propterea qui dubitat vtrum lata ſit irregularitas, E.g cõtra ſurripientes, aut qui dubitat, an ſub talibus verbis contineatur irregularitas, ſi adhibita ſufficienti diligentia ad rei veritatem inueſtigandam, adhuc perſiſtit in dubio, poteſt practicè dubium deponere, iudicando non eſſe latam irregularitatem; conſequenter non tenetur ſe tanquam irregularem gerere.

Ratio eſt primò, quia irregularitas non in

curritur niſi adſit ius expreſſum, ſufficienter indicans irregularitatem poſitam eſſe; in dubio autem iuris non adeſt ius expreſſum ſufficienter indicans irregularitatem, Argumento ex cap. Is, qui de ſententia excommunicationis in 6.

Secundò, quia in dubio iuris nullus in foro externo iudicatur irregularis; ergo neque iudicandus eſt irregularis; in foro conſcientiæ quod eſt forum animæ, & miſericordiæ.

Tertiò, quia, qui adhibuit ſufficientem diligentiam ad rei veritatem inueniendam, & ad expellendum dubium iuris, cenſetur laborare ignorantia inuincibili, ſi rei veritatem non potuit inuenire, & dubium expellere; ſed qui ignorat inuincibiliter aliquod præceptum, non tenetur illud ſeruare, vt patet ex dictis de peccatis; ergo qui adhibuit debitam diligentiam ad rei veritatem inueniendam, & ad expellendum dubium iuris circa irregularitatem, non tenetur ſeruare irregularitatem, ſeque iudicare irregularem.

Quartò, quia lex non obligat ſubditos, quoties non eſt illius ſufficienter propoſita; nec per ipſos ſtat, quominus proponatur; ſed ei, qui dubitat latam eſſe irregularitatem, & adhibuit diligentiam ad veritatem cognoſcendam, irregularitas non eſt ſufficienter propoſita, ergo qui dubitat latam eſſe irregularitatem, non tenetur eam ſeruare, aut ſe irregularem iudicare poſt adhibitam ſufficientem diligentiam ad rei veritatem inueniendam. Ita Rebellus 3. parte de obligationibus iuſtitiæ lib. 1. quæſt. 2. ſect. 2. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 16. Suarez d. 40. ſect. 5. num. 18. Nauar. cap. 27 num. 193. Auila parte 7. diſp. 2. dub. 5. concluſ. 5. Couarruuias in Clementina. Si furioſus parte 1. initio nu. 3. Reginald. num. 3. Filiucius cap. 2. quæſito 6. & ſeqq. Valentia tomo 4. diſp. 7. quæſt. 19. pun. 2. column. 1425. Toletus lib. 1 cap. 57. ad finem, Coninchus diſp. 18. dub. 2. num. 21. Emanuel Sà verbo Irregularitas nu. 4. & alij, contra Garziam de benef. 7. parte cap. primo num. 21. & alios.

SECVNDA PROPOSITIO.

1 QVI habet dubium facti homicidij, iudicandus eſt irregularis. Hæc propoſitio patet, tum ex cap. Significaſti, & ex cap. Ad audientiam ſecundo de homicidio. Tum quia in foro interno idem iudicandũ eſt, quod iudicatur in foro externo; ſed in foro externo iudicandus eſt irregularis in dubio facti circa homicidium, vt patet ex cap. Ad audientiam citato; ergo etiam iudicandus eſt irregularis in foro conſcientiæ. Ita Coninchus num. 23. Suarez loco citato ſect. 6. num. 1. Salas 1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſp. vnica ſect. 1. Valentia tomo 4. d. 7. q. 19. pun. 2. Sayrus libro 6. cap. 2. num. 16. Sanchez loco ſtatim cit. num. 50. Vgolinus cap. 4. §. 2. num. 3. Reginald. loco cit. Filiucius tract. 19. cap. 2. quæſito 7. num. 49. & alij plures apud Sanchez in ſumma lib 1. cap. 10. num 47. quorum multi exiſtimant idem ſentiendum eſſe in quolibet dubio facti, eo quod ratio Sũmi Pontificis poſita in cap. Ad audientiam, & in c. Significaſti, ſit generalis, videlicet in dubio facti tutiorem partem amplectendam eſſe.

Alij verò probabilius exiſtimant tantummodo in dubio homicidij iudicandũ eſſe aliquem irregularem. Ratio eſt tum quia cap. Ad audientiam, & cap. Significaſti loquuntur ſolum de dubio homicidij. Tum quia verſamur in materia odioſa, in cuius dubio reus eſt abſoluendus: Regula cum ſunt de regulis iuris. Tum quia eſt dubium iuris, vtrum in alijs factis præter homicidium ſancita ſit irregularitas; in dubio autem iuris fauendum eſt ſubditis, & nullus cenſendus eſt irregularis, poſt adhibitam ſufficientem diligentiam ad cognoſcendam veritatem. Ita Coninch. num. 22. Auila loco citato, Henriquez lib. 14. cap. 3. num. 4. Suarez diſp. 40. ſect. 6. num. 13. folio 735. Filiucius loco citato, Salas loco citato num. 48. & alij contra Rebellum loco citato, Valentiam, Vaſquez, & alios, quos ſequitur Garzias 7. parte cap. 1. nu. 18. & ſeq. Immo Sanchez, & Henriquez loco citato contra Auilam loco citato concl. 2. extendunt hanc doctrinam ſolum ad eos caſus, in quibus dubitatur homicidio iuſtè commiſſo, vt de homicidio facto in bello iuſto, & licito; propterea in cap. Ad audientiam, & cap. Significaſti non videtur ſermo eſſe de homicidio iuſto.

Sed mihi probabilior videtur ſententia Auilæ, quæ videtur expreſſa cap. Petitio tua de homicidio, vbi habetur eum, quem conſcientia remordet de homicidio patrato in bello iuſto, habendum eſſe irregularem.

Ex dictis colligi poteſt primò, eum qui dubitat, an aliquem mutilauerit non teneri ſe tanquam irregularem gerere, ſi facta diligenti inquiſitione, adhuc dubitat, an mutilauerit; non enim verſatur in dubio facti homicidij; ſed in dubio mutilationis, quæ non eſt propriè homicidium; iura autem loquuntur

de

de dubio homicidij. Ita Sanchez loco citato, num. 49. Suarez in ſimili diſp. 40. ſect. 5. num. 14. Filiucius nu. 47. contra Henriquez loco citato, Nau. cap. 27. nu. 206. & alios.

5 Secundò, eum, qui in dubio iuris de irregularitatem homicidij, vel de aliqua cenſura ſuſcepit ordines mala fide, eo quod non adhibuerit debitam diligentiam ad veritatem aſſequendam, poſſe poſt adhibitam debitam diligentiam ordines exercere; quāuis dubium adhuc perſeueret. Ratio eſt quia verſatur adhuc in dubio iuris, in quo nullus cenſendus eſt irregularis. Verum quidem eſt peccaſſe propter periculum, cui ſe expoſuit, non adhibendo prius debitam diligentiam ad cognoſcendum, num lata eſſet irregularitas; cum tamen propter hoc peccatum non ſit impoſita cenſura, vel irregularitas, ſequitur ipſum non teneri ſe abſtinere ab exercitio ordinum; adhuc enim verſatur in dubio iuris. Idem probabiliter dicendū videtur de eo, qui cum dubio irregularitatis accepit beneficium; quamuis contrarium teneat Reginaldus lib. 3. cap. 2. num. 19.

Obijcies contra hoc ſecundum corrolarium, ſeu illationem. Poſſeſſio mala fide incepta nulli prodeſt; ergo qui cum dubio iuris de irregularitate ordines ſuſcepit, non poteſt ordines ſuſceptos cum tali dubio exercere; alioquin poſſeſſio ordinum mala fide incepta prodeſſet.

Reſpondetur, nō ipſam poſſeſſionem mala fide inchoatam prodeſſe, ſed propriam libertatem; eo quod ius non impoſuerit irregularitatem in dubio iuris, vel ob negligentiam commiſſam in aſſequenda veritate, antequam ordines ſuſciperentur. Ita Sanchez in ſumma libro 1. cap. 1. num. 46. quamuis oppoſitum probabile iudicet Suarez de cenſuris d. 40. ſect. 5. n. 19. fol. mihi 232. Salas 1. 2. q. 21. tra. 8. d. vnica ſect. 19. nu. 176. & alij.

6 Tertiò, illum cenſeri irregularem, qui fœminæ grauidæ præbuit Pharmacū ad abortiendum fœtum; ſed dubitat, an fœtus eſſet animatus; hic enim verſatur in dubio facti circa homicidium iniuſtum. Ita Auila loco citato, Sanchez loco citato num. 43. Rodriquez 1. parte cap. 275. num. 4. Nauar. ca. 27. num. 233. & alij, quos infra referam de irregularitate, quæ propter homicidium iniuſtum contrahitur.

7 Quartò, illum, qui conſulit homicidium, teneri ſe tanquam irregularem gerere, quādo dubitat, vtrum ſuo conſilio operatus ſit aliquod circa homicidium patratum ab eo, cui dedit cōſilium. Ratio eſt tum quia verſatur in dubio facti, in quo ius induxit irregularitatem. Tum quia poſſeſſio nō ſtat pro ipſo dubitante, ſed contra ipſum; nam pro eo ſtat poſſeſſio, pro quo ſtat iuris præſumtio. ſed præſumptio iuris ſtat contra conſulentem; ius enim iudicat conſulentem eſſe irregularem, eo quod exiſtimet homicidam non commiſſurum delictum abſque conſilio, L. meritum ff. Pro ſocio. Ita Maſchardus de probat. tomo 1. conſil. 419. num. 9. fol 197. Auila 2. parte cap. 5. d. num. 3. dub. 3. fol. 59. Sayrus lib. 7. cap. 3. num. 2. Sanchez loco citato num. 44. qui hoc idem ſentiunt de reſtitutione contra Auilam loco citato, Hēriquez lib. 13. cap. 16. nu. 3. in commentario littera D. & alios, quorum meminimus de reſt. q. 2. pun. 4.

8 Quintò, illum cenſeri irregularem, qui dubitat, vtrum ille, cui dedit conſilium occidendi, commiſerit homicidium; verſatur enim in dubio facti, in quo eſt expreſſa irregularitas in iuribus citatis. Ita multi Doct. contra Sanchez loc. cit. verſus finē. Nec eſt eadem ratio de obligatione reſtituendi, & de irregularitate; nā ius ita diſpoſuit de irregul. non verò de obligatione reſtituendi.

QVAESTIO II.

De irregularitatibus prouenientibus ex defectu.

MVLTAS ſpecies Irregularitatis, ex defectu prouenientis, ſupra recenſui, quas non eſt neceſſe hic repetere. Hac Quæſtione incipiam agere de Irregularitate proueniente ex defectu animi.

Tum de proueniente ex defectu corporis, & ſic de cæteris.

Digitized by Google

PVNCTVM I.

De Irregularitate ex defectu animæ.

1 *An carens vſu rationis ſit irregularis.*
2 *An defectus ſcientiæ faciat hominem irregularem.*
3 *Quænam ſcientia requiratur ad ordines ſuſcipiendos.*
4 *An neophyei ſint irregulares.*
5 *Quis dicatur neophytus.*
6 *Quis diſpenſare poſſit cum neophyto.*

DEfectus animi inducens Irregularitatem triplex eſt Primus eſt defectus vſus rationis. Secundus literaturæ. Tertius fidei. Quare tria breuiter quæram in hoc puncto. Primò, vtrùm defectus vſus rationis inducat Irregularitatem. Secundò, vtrùm defectus ſcientiæ. Tertiò, vtrùm defectus fidei reſpectu illius, qui mox ad fidem acceſſit.

PRIMA PRPOSTITIO.

1 CArentes omninò vſu rationis, quales ſunt amentes, non ſolum ſunt iure humano irregulares; ſed etiam iure Diuino, & naturali ſunt inepti ad ſuſcipiendos ordines. Ratio eſt quia, qui non poteſt ordines exercere, inhabilis eſt ad ordines ſuſcipiendos, & conſequenter eſt irregularis; quamuis recipiat characterem, ſi promoueatur ad ordines, vt conſtat ex dictis de Sacramento Ordinis. Ità Nauarrus ca. 27. num. 105. Toletus lib. 1. cap. 59. Coninc. nu. 106. Suarez d. 51. ſect. 1. nu. 2. Filiucius tract. 19. cap. 7. nu. 186. & ſeq. Reginal. lib. 30. nu. 39. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 DEfectus ſcientiæ facit hominem Irregularem. Ità Nauar. loco citato, Toletus lib. 1. cap. 59. nu. 7. Suarez num. 8. Filiucius num. 88. Reginaldus num. 35. & alij communiter, Contra Garziã de benef. 7. parte cap. 7 num. 19. Henriquez, & alios exiſtimantes defectum ſcientiæ prohibere ſuſceptionem ordinum, ſed non facere irregularem. Hæc prohibitio patet, tùm ex cap. Illiteratos diſt. 36. vbi ſermo eſt de omninò illiteratis, & Gloſ. ibidem cum vocat omninò illiteratum, qui nunquam grammaticam audiuit, & ex cap. vlt. de temporib. ordinat. in 6. Tum quia ius ipſum naturale dictat non admittendos eſſe ad aliquod munus eos, qui munus illud neſciunt exercere. Vndè inquit Maiolus lib. 1. de irregularit. c. 31. nu. 13. Azorium 2 par. lib. 6. cap. 6. q. 4. & 5. Suarez num. 11. Filiucius num. 192. Reginald. num. 37. non poteſt Summus Pontifex diſpenſare cum omninò illiterato, vt eos ordines recipiat, qui ad ſui exercitium, & vſum requirunt ſcientiam; qua caret promouendus; nam Summus Pontifex non poteſt diſpenſare in iure naturali; patet tamen diſpenſare quatenus hoc impedimentum eſt à iure humano inductum vt per ſe patet.

Ex quo patet, hanc inhabilitatem non ſolùm inductam eſſe à iure humano; ſed etiam à iure naturali dictante omninò illiteratos non eſſe admittendos ad ordines. Sed de hac re fuſius in tract. de benef. §. de ſcientia in beneficiario requiſita diſceremus.

Addo ignorantiam, qua quis ignorat neceſſaria ad vſum ordinum, non ſolum inducere inhabilitatem ad ordines ſuſcipiendos verum etiam ad vſum ſuſceptorum, ſiue ſuſcepti ſint bona, ſiue mala fide, nam ſcientia in Clerico requiritur, non propter ſuſceptionem ordinum, ſed propter ipſorum vſũ. Ità Suar. nu. 9 ad finem Filiucius nu. 190.

An autem irregularitas conſurgens ex ignorantia, tollatur ſublata ignorantia, cõſtabit ex infra dicendis q. 5. pun. 2.

3 Quæres, quænam ſcientia requiratur ad ordines ſuſcipiendos.

Reſpondeo, ex Tridentino ſeſſ. 23. cap. 4. ad primam tonſuram requiri, vt initiandus prima tonſura ſit cõfirmatus, & calleat rudiméta fidei, ſciatque legere, ac ſcribere. Ad minores ordines, vt teneat linguam latinã. Ad Diaconatum, & Subdiaconatum, vt habeat inſtructionem eorum, quæ pertinent ad eos ordines exercendos. Ad presbyteratum vt habeat eam ſcientiam, qua poſſit docere populum, & adminiſtrare Sacramenta. Ad Epiſcopatum, vt ſit Doctor, aut licentiatus in ſacra Theologia, vel in iure Canonico, vel vt publico teſtimonio conſtet, ipſum eſſe aptum ad alios docendos. Hæc omnia colliguntur ex Tridentino ſeſſ. 22. cap. 2. & ſeſſ. 23. ca. 4. 11. 13. & 14. Vide quæ tradidi de benef. loco cit.

TERTIA PROPOSITIO.

4 NEophiti ſunt irregulares. Ita colligitur ex diſt. 48. ca. 1. & 2. Ratio cur hæc irregularitas inducta ſit ab Eccleſia, eſt ne in ſuperbiam elati incidant in laqueum Diaboli, 1 Timoth. 3. Ità Nauar. num. 205. Sayrus cap. 13. num. 10. Auila loco cit. d. 4. dubio 4. Valentia tomo 4. d. 7. q. 19. pun. 3. Henriquez lib. 14 ca. 4. Suarez tomo 5. d. 45. ſect. 3. num. 5. Filiucius tract. 19. cap. 7. q. 1. & tract. 20. num 240. Toletus lib. 1. cap. 59. Reginald. lib. 30. nu. 43.

5 Quæres primò, quis dicatur Neophitus.

Reſpondeo eum dici, qui ex lege Iudaica, Maumethica, vel Ethnica nuper conuerſus eſt ad fidem Chriſtianam. Qui verò ab infãtia Baptiſmum ſuſcepit nõ dicitur Neophitus, quamuis deſcenditur ab Auo, vel patre Neophito, vel Iudæo, vel Saraceno; ſicut nec ille dicitur Neophitus, qui ab hinc decẽ annis, vel eo amplius Baptiſmi Sacramento inſignitus eſt; non enim dicitur nuper conuerſus ad fidem. Ita DD. cit.

Ex dictis patet, Neophitum excludi à minoribus, & maioribus ordinibus; cum ſit irregularis; baptizatam verò ab infantia, vel iamdiù conuerſum ad fidem Chriſtianam poſſe iure communi ad ordines, beneficia, & officia publica admitti, ſi iudicio Epiſcopi reperiatur in rebus fidei benè inſtructus; hic enim non dicitur propriè Neophitus. Vide Tolet. & alios præcit. DD.

6 Quæres ſecundò, quis diſpenſare poſſit cum Neophito ad ordines, beneficia, vel officia publica.

Reſpondeo diſpenſationem pertinere ad Summum Pontificem; nam ad ipſum pertinet diſpenſare in irregularitate prouenien-te ex defectu, niſi in aliquo particulari caſu conceſſa ſit Epiſcopis, aut alijs diſpenſandi facultas. Videte Suarez, & alios DD. locis citatis.

Vtrùm verò filij Neophitorum irregulares ſint, conſtabit ex infra dicendis.

PVNCTVM II.

De Irregularitate proueniente ex defectu corporis.

1 *Quodnam vitium, ſeu defectus corporis inducat irregularitatem.*
2 *An carens oculo ſit irregularis.*
3 *An ſit irregularis habens maculã in oculo.*
4 *An ſit irregularis habens oculum grandiorẽ altero.*
5 *An abſciſſio naſi faciat hominẽ irregularẽ.*
6 *An habens labia corroſa ſit irregularis.*
7 *An ſurdus ſit irregularis.*
8 *An carens auriculis ſit irregularis.*
9 *An gibboſus ſit irregularis.*
10 *An monſtruoſus ſit irregularis.*
11 *An Æthiops, aut habens ſex digitos ſit irregularis.*
12 *An hermaphroditus ſit irregularis.*
13 *An hermaphroditus poſſit profeſſionẽ facere.*
14 *An habens crura diſtorta ſit irregularis.*
15 *An ſit irregularis, qui caret pede.*
16 *An qui non poteſt Ordines exercere ſit irregularis.*
17 *An febre laborantes ſint irregulares.*
18 *An graui dolore capitis laborantes ſint irregulares.*
19 *An laborantes morbo Gallico ſint irregulares.*
20 *An ſit irregularis, qui laborat lepra, aut ſcabie.*
21 *An peſte laborantes ſint irregulares.*
22 *An morbo caduco laborãtes ſint irregulares*
23 *An amentes, & furioſi ſint irregulares.*
24 *An Dæmoniaci ſint irregulares.*
25 *An defectus corporis idem operetur, quando aduenit ante ſuſceptionem ordinum, ac quãdo ſubſequitur ordines ſuſceptos.*
26 *An abſtemius poſſit vti Sacerdotio.*
27 *An Papa poſſit diſpenſare cum abſtemio.*
28 *An habens corporis defectum impedientem vſum Sacerdotij poſſit ad reliquos ordines promoueri.*
29 *An carens aliquo membro ſit irregularis.*
30 *An carens membro occulto irregularis ſit.*
31 *An ſit irregularis, qui ſibi virilia amputauit.*
32 *An ſit irregularis, qui amiſit digitos pedum, aut virilia.*
33 *An ille ſit irregularis, cui abſciſſa ſunt virilia in pœnam delicti.*
34 *An ſit irregularis, qui virilia amputauit cauſa cantus, aut caſtitatis.*
35 *An ſint irregularis, qui ex indignatione membrum amputauit.*
36 *Quis poſſit in hac irregularitate diſpenſare.*

NOtandum, habentes certos quoſdã defectus, ſeù vitia corporis irregulares eſſe, quandiù cum ijs defectibus, ſeu vitijs nõ poſſunt ordines exercere: quales ſunt membris mutilati, aut ita debilitati, vt ordines exercere nequeant; quales etiam ſunt habentes manus immobiles, aut adeò tremulas, vt periculum ſubeant effundendi Calicem. In præſenti puncto difficultas eſt in

Digitized by Google

aſſignanda regula generali, qua cognoſcatur, per quem defectum, ſeù vitium incurratur irregularitas. Quare tria principaliter quæram in hoc loco. Primò, quodnam vitium, ſeù defectus corporis inducat irregularitatem. Secundò, vtrùm carentia membri illam inducat. Tertiò, ad quem pertineat in hac irregularitate diſpenſare.

PRIMA PROPOSITIO.

1 Ille defectus, ſeù vitium corporis inducit irregularitatem, quod vel impendit vſum, & exercitium ordinis, vel notabilem gignit deformitatem, aut horrorem; quale vitiū eſt naſi amputatio, aut priuatio vnius oculi, aut inſignia macula in oculo, quæ notabilem pariat deformitatem. Hæc doctrina colligitur ex cap. Secundo de Clerico ægrotante lib. 3. decretal. tit. 6. & ex ca. vlt. de corpore vitiatis, & vera eſt, ſiuè huiuſmodi vitium contractum ſit ex culpa, ſiuè ſine culpa, ſiuè ex cauſa iuſta, ſiuè ex iniuſta, ſiuè ex cauſa naturali, ſiuè accidentali. Ratio eſt quia æquitas ipſe naturalis dictat, eum ad ordines, vel eorum vſum non eſſe promouendum, qui nequit ordines exercere, aut horrorem incutit adſtantibus. Ita Nauar. cap 27. nu 200. Suarez d. 50. ſect. 2. num. 16. Molina tomo 4. de iuſtitia tract. 3. diſp. 70. num. 1. Sayrus lib. 6. cap. 7. nu. 6. Auila loco cit. d. 3. dub. 1. Couar. in Clementina Si furioſus 3 p. cap. 5. S. Antoninus 3 par. tit. 28 cap. 5. Coninch. diſp. 8. dub. 13. nu. 106. Filiucius trac. 19. cap 6 q. 4 Toletus lib. 1 cap. 57. & 58. Reginald. lib. 30. num 46 & alij apud Vgolinū, cap. 46 de Irregularitate.

Ex dictis colligi poteſt ſolutio multorū caſuum.

2. Primò, carentem lumine, & viſu oculi dexteri non eſſe irregularem; modò habeat vtrumque oculum integrum. Ratio eſt quia huiuſmodi vitium non impedit vſum ordinis, nec inducit notabilem horrorem, vel deformitatem. Idem dicendum eſt de eo, qui habet viſum, & intuitū breuem, vel qui non videt ſine conſpicillis. Secus dicendum eſt de eo, qui non ſolum caret lumine; ſed etiam oculo, aut de eo, qui caret lumine oculi ſiniſtri, qui dicitur oculus Canonicis, ita vt non poſſit commodè per oculum dexterū conſpicere ſine indecora faciei conuerſione ad populum, cap. Si Euangelica diſt. 55. Ità Nauar. nu. 199. Molina loco cit nu. 47. & 48. Filiuc. nu. 167. Tolet. loco cit. Reginald. nu. 49. & alij communiter.

3 Secundò, eum non eſſe irregularem, qui habet maculam in oculo non generantem notabilem deformitatem. Secus ſi notabilē deformitatem efficiat; quamuis oculus ſit integer, & benè perſpiciat, cap. Secundò de corpore vitiatis. Ita Molina nu. 5. & alij.

4 Tertiò, illum eſſe irregularem, qui habet vnum oculum grandiorem, ſeu groſſiorem altero, vel vtrumque prominentem, ita vt magnam inducat deformitatem.

5 Quartò, abſciſſionem naſi inducere irregularitatem propter deformitatem. Ita Molina num. 2. Reginald. nu. 50. Filiucius num. 171. & alij communiter.

Item irregularis cenſendus eſt qui naſum ita diſtortum, vel magnum habet, vt notabilem pariat deformitatem iudicio Epiſcopi.

6 Quintò, illum eſſe irregularem, qui habet labia penitus corroſa, vel abſciſſa; magna enim laborat deformitate. Similiter eſt irregularis, qui nondū linguæ ità patitur vt verbum integrum vix poſſit exprimere: hic enim cenſetur ineptus ad functiones ordinis, & horrorem adſtantiū animis gignit: Carens verò dentibus non videtur irregularis, quia priuatio dentium non ſolet impedire vſum ordinum, aut inducere notabilem deformitatem. Ita Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 2. Sayrus lib. 6. cap. 8. nu. 16. Filiucius num. 171. Vgolinus tract. de Irregularitate cap. 69. qui videtur hoc idem aſſerere de eo, qui ſibi dentes per Indignationem excuſſit Contra Maiolum lib. 1. de Irregul. cap 24. Prominentia verò dentium extra os inducit irregularitatem; eo quod pariat deformitatem; propterea huiuſmodi dentes recte reſecandi ſunt, ſi fieri poteſt abſque periculo. Ità Vgolinus cap. 50. nu. 3.

7 Sextò, ſurdum vtraque aure, ita vt nullo modo poſſit audire eſſe irregularem; vt patet per ſeptimum Canonem Apoſtolorum; conſequenter huiuſmodi ſurdus non poteſt promoueri ad Sacerdotium; immò ſi defectus ſurditatis contingat poſt Sacerdotalem ordinem, licèt initiatus ordine Sacerdotali poſſit exercere ea munera, ad quæ non eſt neceſſarius auditus, & conſequentèr poſſit Miſſam ſubmiſsè celebrare; non tamen admittendus eſt ad Miſſam ſolemnē celebrandam, ne riſum excitet, faciendo aliquid extra tempus, vt benè ait Reginaldus l. b. 30. cap. 5 num. 50. Si verò vna tantum aure ſurdus ſit nō videtur irregularis vt inquit Graſſius, & alij apud Sayrum lib. 6. cap. 8. nu 17. & apud Filiucium nu. 169.

8 Grauior difficultas eſt, vtrùm carens au-

ricu-

riculis, ideſt externa illa cartilagine, quæ organo auditus adhæret, ſit irregularis.

Ad quam difficultatem Nauar. num. 199. Auila, & alij reſpondent eſſe irregularem: quia carentia auricularum notabilem inducit deformitatem. Hæc ſententia mihi probatur; quando carens auriculis non poteſt huiuſmodi deformitatem auferre, ſeù celare capillorum velamine. Ità Henriquez li. 14. cap. 8. num. 3. Auila parte 7. diſp. 3. dub. 1. Coninch. diſp. 18. dubio 13. nu. 108. Filiucius num. 169.

9 Septimò, gibboſum non eſſe irregularẽ; niſi gibboſitas coniuncta ſit cum nimia deformitate, vel debilitate; vt accidit, quando gibbus nequit ſe exigere, aut ſtare recto ca. Ita Auila loco cit. Molina loco cit. n. 8. Vgolinus tract. de Irregularitate cap. 59. nu. 6. Reginald. num. 52. & alij communiter. Idẽ dicendum eſt de eo, qui habet ventrem prætur gidum, ac nimis pinguem, ita vt deformitatem notabilem pariat, vt ait Maiolus libro 1. cap. 17.

10 Octauò, monſtruoſum eſſe irregularem, qualis eſt habens duo capita, quatuor manus, aut vultum adeo fœtidum, vt ipſum intuentibus facilè incutiat riſum, aut horrorem, cap qui in aliquo diſt. 51.

11 Ex quo deducitur, inquit Maiolus lib. 1. cap. 31. Contra Vgolinum cap. 50. nu. 4. Ætiopem non videri irregularem eo quod non ſoleat horrorem parere. Idem regulariter loquendo de viris grandioris, vel exiguæ ſtaturæ dicendum, niſi Epiſcopus in aliquo caſu aliter iudicet. Similiter habens ſex digitos non videtur irregularis, quoties digitus ſuperfluus non impedit vſum aliorũ digitorum. Quando verò impedit vſum aliorum digitorum, eſt irregularis, vt accidit, quando index, & pollex ſub communi vngue exiſtunt; tunc enim magna eſt difficultas in hoſtia contrectanda. Ita Vgolin. cap. 48. §. 1. & cap. 50. & 51. Henriquez lib. 14. cap. 8. num 3. Sayrus lib. 6. cap. 8. nu. 1. Filiucius num. 165. Reginaldus num. 46. & alij, qui addunt digitum ſuperfluum poſſe abſcindi abſq; periculo irregularitatis, modò abſcindi poſſit abſque periculo vitæ, aut maioris deformitatis. Neque in hoc caſu videtur accipiendum, c. Qui partem diſt. 55.

12 Nonò, hermaphroditum eſſe irregularem, quando ſcilicet particeps eſt maſculini, & fœminei ſexus. Cap. Si teſtes 4. q. 2.

13 Addit Nauarrus conſilio 47. de irregularitatibus Vgolin. de irregularitate ca. 48. §. 1. num. 4. & alij, hermaphroditum non poſſe profeſſionem facere in religione virorum, vel mulierum ob periculum ſcandali, & libidinis; credendum enim eſt Eccleſiam, irritantem profeſſionem apud perſonas diuerſi ſexus, irritaſſe etiam profeſſionem illius, qui æque particeps eſt vtriuſque ſexus, propter grauiſſima pericula, & ſcandala. Quare hermaphroditus non ſolum repellitur ab ordinibus, ſed etiam à profeſſione, vt inquit Nauarrus, Vgolinus, locis cit. Henriquez lib. 14. cap. 8 num. 6. folio 861 & alij apud Sanchez libro 7. de Matrim. diſp. 106. Immò ſi hermaphroditus magis, aut æque participet fœmineum, & virilem ſexum, eſt incapax ordinis, & Caractheris, quia neq; poteſt propriè dici vir, neque fœmina; ſubiectum autem capax Characteris eſt vir propriè, cum fœmina repellatur ab ordinibus. Secus ſi magis particeps ſit virilis, quam fœminei ſexus; tunc enim, quamuis ſit irregularis, eſt capax, & Caractherem recipit, ſi ad ordines promoueatur. Ita Nauarrus cap. 27. num. 203. Suarez to. 5 diſp. 51 ſect. 2. Sayrus lib. 6, cap. 8. num. 25. Auila dubio 5. Vgolinus cap 48. cap. 1. Molina num. 13. Henriquez loco cit. Filiucius num. 163. & alij Contra Toletum lib. 1. cap. 63. nu. 6. quẽ ſequitur Martinus Fornarius de Sacramẽto Ordinis cap. 3. num. 1. aſſerentem non eſſe irregularem modò res non ſit notoria; tunc enim etiam ipſe concedit non poſſe promoueri propter ſcandalum.

Verum ſi detur caſus, vt quis pro fœmina reputetur, ſed poſtea proceſſu temporis virilia, quæ hactenus ſub fœmineis pudendis latuerant, prodeant, ita vt fœmineus ſexus amplius non remaneat, non cenſebitur irregularis, quia hic non dicitur amplius fœmina, vel hermaphroditus, conſequenter non videtur inhabilis ad ordines, ſeu irregularis. Ita Suarez d. 51. ſect. 2. num. . Filiucius nu. 162. vbi teſtantur de caſu ſimili, qui ad Romanam Pœnitentiariam delatus fuit de quo etiam ego Mediolani à viro peritiſſimo, conſultus fui, quem caſum in Hyſpania contigiſſe aſſerebant.

14 Decimò, illos non eſſe irregulares, qui habent crura diſtorta, modò huiuſmodi deformitas tegi poſſit auxilium veſtium.

15 Vndecimò, illum eſſe irregularem, qui aliquo caret pede; hic enim dicitur carere membro patente; carentia autem membri patentis ſolet adiunctam habere deformitatem, & inducere irregularitatem, vt dicam in ſecunda Propoſitione. Similiter eſt irregularis, qui indiget baculo, ita vt non poſ-

ſit per ſe ipſum accedere ad Altare, ibique functiones abſque baculo exercere, cap. Si quis in infirmitate diſt. 55. & c. Nullus Epiſcopus diſt. 1. idem dicendum videtur de eo, cui neceſſarius eſt pes ligneus ad Altare; etiamſi non careat vero pede; videtur enim magna indecentia vti pede ligneo. Ita Molina loco cit. num. 9. Nauar. nu. 199. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 22. Vgolinus ca. 47. Filiucius numero 173. Reginaldus numero 54. & alij.

16 Duodecimò, illum eſſe irregularem, quem infirmitas reddidit ineptum ad exercitium ordinum: aut quando ordines exercere nequit abſque horrore, vel deformitate notabili, vel ſcandalo, cap. Tua nos de Clerico ægrotante. Ex quo ſequitur, non ſolum eum eſſe irregularem, qui caret indice, vel pollice, quibus frangitur, & eleuatur Euchariſtia, aut qui caret parte digiti pollicis, vel indicis, ita vt notabiliter impediatur frangere, aut eleuare, aut tractare Euchariſtiam; ſed etiam, qui laborat debilitate digitorum, ita vt hæc præſtare nequeat. Ita Molina loco cit. num. 3. Sayrus cap. 9 num. 2. Auila loco cit. Suarez diſp. 51. ſect. 2. nu. 27. Filiucius nu. 179. Reginaldus num. 57. & alij. Secus dicendum eſt de eo, qui carea vngue pollicis, vel indicis, niſi illius carentia notabilem pariat deformitatem, vt benè ait idem Molina loco cit. & alij communiter.

17 Decimotertiò, laborantes febri continua eſſe irregulares. Secus ſi febris ſit quartana, aut leuis febricula, aut non impediat celebrationem Miſſæ; tunc enim celebrari poteſt, quia infirmitas non reddit ipſum ineptum ad celebrationem.

18 Decimoquartò, laborantes graui dolore capitis irregulares eſſe, quandiu periculum ſubeunt celebrando. Videte Vgolinum cap. 54. §. 1. num. 5. Suarez, & Filiucium locis cit.

19 Decimoquintò, laborantes morbo Gallico, qui foris appareat, horroremque, ac ſcandalum generet, irregulares eſſe; Argumento ex cap. Secundo de Clerico ægrotante. Ita Vgolinus cap. 55. §. 2. Molina nu. 16. & alij communiter.

20 Decimoſextò, laborantes lepra, vel multa ſcabie, nimiam inducente deformitatem, aut manuum vſum impediente, irregulares eſſe, quandiù durat lepra, vel ſcabies; cap. Tua nos citato; conſequenter non poſſe celebrare ſaltem in loco publico, vt ait Maiolus lib. 2. cap. 18. Molina loco cit. num. 11. & Vgolinus cap. 55. §. 1. & 2. ybi §. 3. idem ſentit de phtiſi. Reginaldus nu. 56. & 57.

21 Decimoſeptimò, laborantes peſte irregulares eſſe propter periculum infectionis aliorum; ſicut etiam ſunt irregulares laborantes tuſſi, quæ coniunctum habeat periculum in ſuſcipienda Euchariſtia; quamuis peſte, vel tuſſi ſublata ceſſet irregularitas. Ita Vgolinus loco cit. §. 3. nu. 3. Maiolus loco cit. cap. 20. & alij communiter.

22 Decimooctauò, laborantes morbo caduco irregulares eſſe, immò non poſſe ad ordines promoueri; quamuis fuerint iam ſani effecti, & liberati, ſemelquè tantum fuerint correpti eo morbo cap. Maritum, & capite Communiter diſt. 33. ſunt enim irregulares, & inhabiles ad ordines propter periculum incidendi de nouo in eundem morbum. Ita communiter DD. teſte Vgolino, cap. 54. §. 1. Poſſunt tamen in ordinibus ſuſceptis miniſtrare, modò liberati fuerint eo morbo. Si verò nondum plenè liberati ſunt, ſed tantum raro, E. g. ſemel in menſe cadunt in terram abſque clamore, vel ſpumarum emiſſione, vel horribili corporis agitatione, poſſunt celebrare adiuncto ſibi ſocio Sacerdote ieiuno, qui perficiat ſacrificium, ſi fortè incepto Canone alter corripiatur morbo caduco; cap. Nuper diſt. 7. q. 2. Ita Sayrus loco citato num. 11. Molina nu. 12. Antoninus 3. parte, tit. 24 cap. 5. ad finem, Vgolinus loco cit. Bartholomeus ab Angelo dialogo 5. §. 179. Reginaldus num. 41. & alij qui addunt ad Epiſcopum pertinere iudicium, an aliquis liberatus ſit eo morbo, facta obſeruatione triginta dierum. capite Nuper 7. quæſt. 2. & à tempore recuperatæ ſalutis expectandum eſſe vnum annum, pro vt Epiſcopus iudicauerit. Ego verò puto probationes relinqui arbitrio Epiſcopis penſatis conditionibus morbi, & perſonæ.

23 Decimononò, amentes. & furioſos habitualiter eſſe irregulares propter periculū ſcandali, & noui lapſus in amentiam, vt patet ex cap. Maritum el. 2. diſt. 33.

Ex quo licèt inferre primò, huiuſmodi amentes, vel furioſos non poſſe abſque approbatione Summi Pontificis, cui conſtet de ſanitate mentis recuperata, celebrare, etiamſi omninò liberati ſint. Ita Maiolus libro 2. cap. 14. Nauarrus cap. 27. numero 103. Suarez diſp. 51. numero quinto, Filiucius num. 184. Reginaldus num. 37. Coninchus num. 107 & alij ſtatim citandi; quamuis contrarium teneat Bartholomeus ab Angelo loco cit. §. 180. Hoc tamen intelligitur modo furor, amentia, & mentis

alie-

alienatio ſit frequens, nec raro, vel ex cauſa tranſeunte contingat; nam ſi proueniat ex cauſa tranſeunte, vt ex vi morbi, vulneris, iræ, & paſſionis breuis, ſublata amentia, ceſſat impedimentum, & irregularitas, vt patet, tùm ex communi vſu. Tùm quia ceſſat periculum ſcandali. Tùm quia iſti non dicuntur amentes habitualiter. Secus dicendum eſt de eo, qui frequenter patitur inſaniam; ideſt de eo qui habet organa læſa, vel humores; hic enim eſt irregularis, & excluditur ab ordinibus ſuſcipiendis, & exercendis; quamuis non careat lucidis interuallis. Ita Aula loco cit. Vgolin. cap. 53. & 54. Coninchus nu. 107. Molina loco cit. diſp. 70. n. 12. Nauar. cap. 27. nu. 203. Bartholomeus ab Angelo dialogo 5. §. 180. Suarez, Filiucius, & alij communiter.

Secundò eos non eſſe irregulares, qui leuē quandam mentis alienationem, vel vertiginem, vel deliquium animi, vel quid ſimile patiuntur, quia non ſunt amentes habitualiter. Cauti tamen ſe debent gerere, ne ad celebrandum accedant, non adiuncto ſibi ſocio, quando periculum eſt, vt ipſi hoc morbo ita vexentur, vt nequeant ſacrificium perficere. Ita Maiolus lib. 2. cap. 16. Reginaldus loco cit. Suarez diſp. 51. ſect. 1. nu. 6. Filiucius num. 180. quilibet enim Sacerdos celebraturus curare debet, vt ſacrificium integrè fiat.

Tertiò, Epiſcopum non poſſe in irregularitate ob amentiam contracta diſpenſare ad ordines ſuſcipiendos contra Tabienam, & alios apud Reginaldum nu. 39. hæc enim eſt vera irregularitas, ad Epiſcopum autem nō pertinet diſpenſatio circa irregularitatem, præſertim circa prouenientem ex defectu.

Dixi ad ordines ſuſcipiendos, nam ſi loquar de ordinibus ſuſceptis, Epiſcopus poteſt tranſacto anno ab amentia, vel iudicio prudentis circa vſum ordinum antea ſuſceptorum diſpenſare, ſeu potius conſentire, & declarare ſublatum eſſe impedimentum, ca. communiter diſt. 33. Ità Suarez num 5. Filiucius, Reginaldus, Coninchus, & alij locis cit.

24 Vigeſimò, Dæmoniacos, quorum corpora à Dæmone obſidentur, vel ſemel fuerunt obſeſſa, irregulares eſſe; conſequenter non poſſe Ordines ſacros ſuſcipere, vel ſuſceptos exercere: quamuis modo liberati ſint, vt patet ex cap. Maritum ſecundo, & c. Clerici 4. diſt. 33. Ita Nauar. cap. 27. nu. 203. Toletus lib. 1. cap. 59. num. 2. & alij ſtatim citandi Contrà Bartholomeum ab Angelo dialogo 5. §. 180. & 183. vbi teſtatur de communi nempè Dæmoniacum ex toto liberatum poſſe celebrare.

Verum tamen eſt primò, eum, qui fuit à Dæmone obſeſſus poſt ordines ſuſceptos, poſſe ordines ſuſceptos exercere ex diſpenſatione Epiſcopi, modò conſtet ipſum à Dæmone ſpatio vnius anni non fuiſſe vexatum cap. Communiter diſt. 33. Ita Vgolinus de irregularit. ca 55. nu. 2. Henriq. lib. 14. c. 8. n. 8. Littera A. Nauarrus cap. 27. num 203. Sebaſtianus Medices parte 2. de irregular. cap. 32. Molina tomo 4 tract. 3. diſp. 70 nu. 12. Sayrus lib. 6. cap. 9. nu. 14. Toletus lib 1. cap. 64. verſus principium, Coninchus diſp. 18. dub. 13. n. 107. Reginald. nu 43. Filiucius nu. 187. ad finē loquens de arreptitijs, & energumenis.

Secundò verum eſt, eum, qui liberatus eſt ab obſeſſione Dæmonis, poſſe ad ordines minores promoueri; nam in c. Clerici diſt. 33. dicitur non poſſe aſcendere ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum. Ita Gloſſa ibidem, Sayrus, & Toletus, locis cit. Filiucius tract. 19. cap. 6. q. 9. verſ. ſeptimum Reginaldus lib. 30. nu. 43. Contra Vgolin. loco cit. nu. 5.

Tertiò verum eſt, maleficiatum, qui ratione maleficij perpetui eſt inhabilis ad cōtrahendum Matrimonium, non eſſe ineptum ad Ordines ſacros ſuſcipiendos: hac enim ratione caſtior eſt. Ità Henriq. & Sayrus locis cit. & alij.

Addo, non ſolum illos eſſe irregulares, qui à Dæmone ſunt oppreſſi, ſed et illos, qui ſe Dæmoniacos ſimularunt; vt patet ex ſexta Synodo generali Conſtantinopolitana, Canone 6. Ita Vgolinus, & Sayrus locis cit. Reginaldus num 43.

Ex allatis exemplis ſatis, ſuperquè conſtat, quodnam vitium, ſeu defectus corporis inducat irregularitatem.

25 Quæres primò, vtrùm defectus corporis idem operetur, quando aduenit ante ſuſceptionem ordinum, ac quando ſubſequitur ordines iam ſuſceptos.

Reſpondeo negatiuè; licèt enim defectus, qui reddit hominem inhabilem ad vſum ordinum, reddat etiam inhabilem ad ordines ſuſcipiendos; nihilominus, ſi ſuperueniat ordinibus iam ſuſceptis; non ſemper reddit hominem inhabilem ad vſum illorum; vndè amputatio pollicis, vel indicis reddit quidē inhabilem ad ſuſcipiendum Sacerdotium; nihilominus, ſi ſuperueniat Sacerdotio iam ſuſcepto, non reddit inhabilem ad vſum Sa-

cer-

cerdotij, ad quē vſum defectus ſuperueniens non affert impedimentum; niſi fortè adſit notabilis deformitas.

Ex quo patet, Sacerdotem, cui ſuſcepto Sacerdotio aduenit amputatio pollicis, vel indicis, poſſe præſtare ea omnia, ad quæ non impeditur per illum defectum; vnde quamuis ſit inhabilis ad celebrationem Miſſæ; eo quod non poſſit Hoſtiam eleuare, nihilominus non eſt inhabilis ad reliqua Sacerdotij officia, eo quod poſſit illa præſtare; conſequenter poteſt Confeſſiones audire, concionari, exercere ordinem Diaconi canendo Euangelia, &c. Sicut ēt Sacerdos, cęcus pōt Confeſſiones audire; quas etiā pōt audire Sacerdos qui ſuſcepto Sacerdotio morbo caduco corripitur, vt colligitur ex ca. Presbyteriſi de Clerico ægrotante. Itā Nauar. c. 27. nu. 200 Molina num. 14. Sayrus loco cit. num. 7. Coninchus, nu 106. Vgolinus cap. 52 §. 1. Filiucius num. 158. 167. & 178. Reginal. lib. 30. nu 44 & 48. & alij.

26 Hinc patet eum, qui ſuſcepto Sacerdotio ſit abſtemius ita vt non poſſit deguſtare vinum, poſſe vti Sacerdotio, excepta celebratione; qui verò ante ſuſceptionem Sacerdotij eſt abſtemius, eo quod vinum non bibat, vel illud euomat, vel alio modo patiatur vomitum, non poteſt ad Sacerdotium admitti; nam ſacrificium miſſæ ſub vtraq; ſpecie peragi debet; nō poteſt autem peragi ab abſtemio propter periculum vomitus in ſumendis ſpeciebus vini. Maiolus ca. 25. Reginaldus nu. 58. & alij DD. ſtatim citandi.

27 An vero Summus Pontifex poſſit cum abſtemio diſpenſare, vt promoueatur ad Sacerdotium.

Reſpondendum eſt, non poſſe, ſi ſequamur ſententiam eorum, qui dicunt Summum Pōtificem non poſſe diſpenſare, vt ſub vna tantum ſpecie ſiat conſecratio. Secus ſi contrariam ſequamur opinionem; de qua egimus in Sacramento Euchariſtiæ. Verum tamen eſt, Summum Pontificem poſſe cum abſtemio diſpenſare ad reliquos ordines; nam hoc impedimentum iure naturali videtur ſeſe ſolum extendere ad Sacerdotium. Ita Nauar. cap. 27. num 204. Sayrus cap. 9. nu. 15. Toletus lib 1. cap. 25. Vgolinus cap. 53. vbi etiam oſtendit, an qui vouit non bibere vinum, ſit irregularis, & faciat contra votum celebrando, ſeque purificando; de qua re nos egimus de voto, & diximus non peccare, nec facere contra votum; conſequenter non eſſe irregularem.

28 Quæres ſecundò, vtrum habens defectum corporis; impedientem ſuſceptionem Sacerdotalis Ordinis, poſſit admitti ad reliquos ordines, E. g. vtrum carens vngue, vel aliquo digito poſſit ad Diaconatum, vel ad alios ordines admitti; quamuis admitti nō poſſit ad Sacerdotium.

Reſpondeo negatiuè iuxta communiorē DD ſententiam Nauarri cap. 27. nu. 20 Auilæ loco cit. regula 2. Vgolini cap. 52. §. 1. nu. 4. Angeli, & aliorum apud Garziam 7. par. cap. 12. num. 29. & ſeq. Contra Sayrum, lib. 6. cap. 7. num. 8. Paludanum, & alios. Ratio eſt tum quia habens huiuſmodi defectum eſt irregularis: ergo non poteſt ad vllos ordines promoueri; cum irregularitas directè impediat ſuſceptionem omnium ordinum. Tum quia carens aliquo membro non ſolum eſt inhabilis reſpectu Sacerdotij, ſed etiam reſpectu aliorum ordinum ſuſcipiendorum, vt concedit etiam ipſe Sayrus, & patet ex cap. Illiteratos, diſt. 36. vbi dicitur vitiatos corpore, aut diminutos non debere ad clericatum promoueri, ergo etiam habens defectum corporis impedientem ſuſceptionem Sacerdotalis Ordinis non poteſt ad alios ordinis admitti, cum alij ordines ad Sacerdotium dirigantur.

SECVNDA PROPOSITIO.

29 CArentia alicuius membri, vel partis membri etiam occulti, ſi propria culpa contingat; inducit irregularitatem, quamuis ea membri priuatio non impediat vſum ordinis, neque notabilem afferat deformitatem, cap. Maritum diſt. 33. Secus dicendum eſt, quando ea membri carentia contingit abſque propria culpa, nec impedit executionem ordinis, neque notabilem deformitatem habēt adiunctam, cap. Qui partem diſt. 53. Ita Nauar. num. 198. Suarez d. 51. ſect. 2. nu. 8. Sayrus loco cit. nu 11. Auila loco cit. dub. 2 regula 2. Molina diſp 70 nu. 18. Henriq. lib. 14. cap. 8. §. 4. Valentia loc. cit. pun. 3. Vgolinus cap. 52. num. 5. Filiucius cap. 6. q. 1. 2. & 7. Reginaldus nu. 47. Tolet. c. 38. in vltima editione nu 6. lib. 1. & alij. Sed inter alios videri poteſt Barthol. ab Angelo dial. 5. §. 155. & deinceps, & ante.

30 Hinc ſequitur primò, priuationem alicuius membri occulti, quæ contingit abſq; propria culpa, nō inducere irregularitatem, modò illa priuatio non ſit coniuncta cum notabili deformitate. Ita Suarez, Sayrus, & alij DD. citati. Ratio eſt quia irregularitas

non incurritur, niſi in caſibus in iure ſexpreſſis, cap. Is, qui de ſent excomm. In iure autem non eſt expreſſum irregularitatem, incurri, quando priuatio membri contingit abſque propria culpa; modo non habeat adiunctam notabilem deformitatem, aut impedimentum exercitij ordinum.

31 Secundò, eum, qui ſibi virilia amputauit, vel permiſit amputari abſque iuſta cauſa irregularem eſſe, conſequenter non poſſe ordines ſuſcipere, vel ſuſceptos exercere, ca. Si quis abſciderit diſt. 55. Secus dicendum eſt de eo qui ſibi virilia, aut teſtes amputari permiſit ex iuſta cauſa; hic enim non eſt irregularis; nec tenetur teſtes abſciſſos, vel eorum cineres ſecum deferre, vt falſo putat vulgus; nullo enim iure probatur ad hoc teneri. Ita Couarruuias in Clementina vnica j. parte num. 5. Vgolinus cap 49. num. 5. Molina loco cit num. 15. Toletus lib. 1. cap. 57. Filiucius nu. 159. & 160. & alij communiter.

32 Tertiò, eum, qui per infirmitatem amiſit digitos pedum, aut virilia, aut ea curauit ſibi ob ſanitatem abſcindi non eſſe irregularem; ſicut neque eſt irregularis, qui digitum manus non neceſſarium ad Euchariſtiam eleuandam, vel frangendam, vel ad faciendum ſignum Crucis in infirmitate amiſit, aut paſſus eſt ab inimicis per vim abſcindi facta debita reſiſtentia; modo ex ea mutilatione non inducatur notabilis deformitas; irregularitatem parit.

33 Quarto, illum eſſe irregularem, cui abſciſſa ſunt virilia in pœnam delicti, vt ſi Clerico amputentur virilia à marito adulteræ, cum qua turpiter inuentus eſt, vel ſi amputentur à Iudice; nam huiuſmodi amputatio propria culpa videtur continere. Ita Vgolinus cap. 51. num. 4. Molina num. 18. Nauar. Auila, & Suarez locis cit. Filiucius num. 177. quamuis oppoſitum non improbabile putet Suarez num. 8.

34 Quintò, illum eſſe irregularem, qui ſibi virilia, vel teſtes amputauit, aut permiſit amputari cauſa cantus, vel etiam cauſa caſtitatis; eſt enim illicitum etiam ob caſtitatem ſe hoc modo ſecare; nam huiuſmodi ſectio, & amputatio non eſt medium ad caſtitatẽ; immò ſecti, & amputari, maioribus vexantur ſtimulis carnis, præſertim in virili ætate, vt fatentur communiter Doctores. Hæc omnia conſtat ex cap. Si quis abſciderit, cap. Si qui ſe diſt. 55. & cap. Significaſti de corpore vitiatis. Ita Molina loco cit. num 16. Nauarrus, Auila, Filiucius, Toletus, & alij locis citatis.

35 Sextò, illum, qui ſponte ſibi membrum, vel membri partem, E. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit, irregularem eſſe; etiamſi ex huiuſmodi abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum, cap. Qui partem 6. diſt. 55. vbi inducta eſt iſta irregularitas potius ex iniuſta ſæuitia in ſe ipſum, ſeu potius ex delicto, quam ex defectu. Ita Suarez loco cit. num. 6. Molina diſp. 70. num. 19. Nauar. cap. 27. nu. 198. & alij communiter; quorum multi ad hanc irregularitatem incurrendam requirunt notorietatem abſciſſionis, vt videlicet notorium ſit ſibi abſcidiſſe partem membri, vel digiti ex indignatione. Ita Vgolinus ca. 51 num. 1. Nauar. cap. 17 num. 198. Reginal. num. 47. Bartholomeus ab Angelo dialogo 5. §. 158. vbi plures alios refert Maiolus lib. 1. cap. 24. vbi in ſimili loquitur de eo, qui ſibi per indignationem dentes euulſit. Verum notorietatem requiri gratis videtur dici, cum non colligatur ex textu Suarez diſp. 51. ſect. 2. & alij apud Garziam de benef. 7. parte cap. 11. num. 5. & ſeq.

Septimò, illum non eſſe irregularem, qui ſe ipſum ex indignatione vulnerauit, vel dentem extraxit. Ratio eſt, quia vulnus nullum induxit corporis defectum, vt ſuppono, & dens non eſt membrum, aut membri pars. Ita Sayrus lib. 6. cap. 7. num. 12. Henriquez cap. 8. num. 1. Filiucius nu. 160. & alij, quos retuli num. 6.

TERTIA PROPOSITIO.

36 AD Summum Pontificem pertinet diſpenſare in irregularitate proueniente ex defectu, vel ex deformitate; vel ex infirmitate, niſi forte coniuncta ſit cum impedimento iuris naturalis. Ita Nauar. num. 200. Suarez d 55 ſect. 3. num 8. ad finem, Molina loco cit num. 19. Sayrus lib. 6. cap. 8. nu. 16. Henriquez lib. 14. cap 8 num. 1. Couarruuias Clementina Si furioſus j. parte num. 7. Vgolinus cap. 52. §. 1. Filiucius num. 180. Suarez diſp 51. ſect. 2. num 18 Reginaldus libro 30. num. 45. & 59. & alij contra Syluest. & alios, & patet ex cap. Significaſti de corpore vitiatis.

Ad Epiſcopum verò pertinet iudicare, vtrum defectus vel deformitas inducat irregularitatem, vt patet ex ca. 2. de corpore vitiatis. Hoc idem iudicium aliqui DD. extendunt ad Prælatos religioſorum exemptorum reſpectu religioſorum ſibi ſubditorũ.

Sed

Sed hoc mihi videtur falſum, cum nullo iure probetur ob priuilegium illis conceſſum eſſe. Ita Auila p.7.d.3. dub. 3. Couarruuias, Vgolinus, Filiucius, Suarez, Reginaldus, & alij locis cit.

PVNCTVM III.

De irregularitate ex defectu natalium proueniente.

1 *Quinam appelletur illegitimus.*
2 *An illegitimus ſit irregularis.*
3 *An filij cenſeantur legitimi, quando matrimonium eſt inualidum ob impedimentum occultum.*
4 *An idem ſit de filijs infidelium.*
5 *An filius teneatur credere matri aſſerenti ipſum eſſe illegitimum.*
6 *An illegitimus fiat legitimus per ſubſequens matrimonium.*
7 *Quid ſi matrimoniũ contrahatur poſt aliud cum alia celebratum.*
8 *An illegitimus liberetur ab irregularitate per ſubſequens matrimonium.*
9 *An proles ſuſcepta ex propria vxore poſt factam profeſſionem ſit legitima.*
10 *An filius expoſitus cenſeatur illegitimus.*
11 *An natus ex parentibus coniugatis poſſit aliquando eſſe irregularis.*
12 *An illegitimus peccet mortaliter recipiendo ordines.*
13 *An incurrat aliquam pœnam.*
14 *Quot modis tollatur irregularitas proueniens ex illegitimitate.*
15 *Quis poſſit cum illegitimo diſpenſare.*

TRia principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum illegitimis ſit irregularis. Secundò, vtrum peccet, & incurrat aliquam pœnam ordines ſuſcipiendo, vel ſuſceptos exercendo. Tertiò, quomodo tollatur irregularitas ex defectu natalium. Sed prius.

1 Notandum, illegitimum appellari eum, qui non eſt ortus ex legitimo Matrimonio; ſed potius ex fornicatione, vel ſtupro, vel inceſtu, vel adulterio. Si fit ortus ex meretrice appellatur Manzer. Si ex ſoluto, & ex concubina domi retenta, appellatur filius naturalis. Si ex adultero, & ſoluta, appellatur nothus Si ex coitu damnato, vtex ſtupro, vel raptu, vel ſacrilegio, vel inceſtu, vel ex fœmina coniugata, dicitur ſpurius. Ita Couar. l. 2. de ſponſalibus ca. 8.§.4. Sayrus libro 6. cap. 10. num.6. Molina tract.2. diſp. 165. Leſſius lib.2.cap.19 dub.6. Vaſquez in opuſc. de teſtam. cap.5.§.6.dub.1.§.7.num.98. Suarez d. 50. ſect.2.nu.1.& ſeq. Filiuc. nu.133. & ſeq.

PRIMA PROPOSITIO.

2 ILlegitimus quamuis occultus eſt irregularis, cap 1. de fil. præsbyter. Ratio cur hæc irregularitas ſancita ſit à iure eſt, quia expedit illegitimum arceri ab ordinibus. Primò in deteſtationem delicti à parẽtibus commiſſi. Secundò propter periculum incontinentiæ in prole ex imitatione paterna. Tertiò ob reuerentiam ordinibus debitam. Ita Vgolinus cap. 44. §. 1. Auila par. 7. diſp.3. dubio 6. Sayrus cap.10.num.36 Hẽriquez lib.14.cap.8.num.10. Nauar.nu. 207. Toletus lib.1.cap.53. Coninchus dub.12. Suarez ſect.3. num.2. Filiucius num. 138. Reginald. lib.30.num.67.& alij contra Caſtrum aliter ſentientem de illegitimo occulto.

3 Quæres primò, vtrum filij cenſeantur legitimi, quãdo matrimonium inter duos inualidè cõtractum fuit ob occultum aliquod impedimentum; ſed vterque contrahens, vel vnus eorum bona fide ex probabili errore iuris, vel facti contraxit in facie Eccleſiæ, id eſt coram Parocho, & teſtibus.

Reſpondeo legitimos eſſe; conſequenter non eſſe irregulares, cap. Ex tenore, & cap. Peruenit, & cap. Ex tenore, qui filij ſint legitimi, quanquam Suarez diſp.50. ſect.1.nu. 11. Filiucius num. 132. poſt Caietanum Socinum, & alios, putant id verum eſſe ſolum dum vterque bona fide contraxit. Sed oppoſitum mihi magis probatur, quia matrimonium reputatum idem operatur ac verum.

4 Addo legitimos cenſeri filios ſuſceptos ab infidelibus, qui tempore infidelitatis cõtraxerunt matrimonium validum ſecundũ leges ipſorum, ſed inualidum ſecundum leges Canonicas; nam filij cenſentur illegitimi, quando non oriuntur ex matrimonio valido: prædicti autem filij orti ſunt ex matrimonio valido; nam matrimonium infideliũ non diſſoluitur per ipſorum conuerſionẽ ad fidẽ niſi ſit inualidũ propter impedimentum iuris naturæ, aut propter impedimentum inductum à Principibus ipſorum, cap. de infidelibus de conſanguin. & affinit. Ita Couarruuias parte 2.cap.8.§.1. Sayrus loco cit.nu.35. Suarez, Filiucius, & alij comm.

Addo cum Suarez d 40. ſect.4.nu 10. Auila loco cit. dubio 10. & alijs, filium genitum à pa-

à parentibus; qui matrimonium inualidè cō-traxerunt, non teneri ſe tanquam irregularem gerere, niſi ei conſtet de mala fide parentum; nam in dubio non debet præſumere parentes deliquiſſe.

5 Vtrum vero filius teneatur credere matri aſſerenti ipſum eſſe illegitimum, conſtat ex dictis de matrimonio, non teneri, niſi rationibus conuincatur, vt ſi vterque parens idem affirmet. Et hoc verum eſt, etiamſi mater cum iuramento, vel in mortis articulo aſſerat, ipſum eſſe illegitimum, vt ibidem oſtendi, & præter DD. ibi citatos idem docet Suarez d. 50. ſect. 4. num 5. vbi quamplures alios Doctores refert, quibus adde Filiucium num. 144 Reginaldum num 78.

6 Quæres ſecundò, vtrum illegitimus fiat legitimus per ſubſequens matrimonium.

Reſpondeo fieri legitimum, & conſequenter habilem non ſolum ad ſucceſſionem hæreditariam, & dignitates ſæculares; ſed etiā fieri idoneum ad ordines, & Eccleſiaſticas dignitates, excepto Cardinalatu; vt patet ex motu proprio Sixti V. apud Sayrum loco citato num. 14. & apud Garziam de benef. 7. parte cap. 1. num. 28. vbi quamplures DD. refert. Ratio eſt, quia matrimonium ſequens purgat omnia præcedentia: modo Parentes tempore Conceptionis, vel Natiuitatis habiles eſſent ad contrahendum matrimonium, nec haberent aliquod impedimentum dirimens matrimonium, nam ſi tunc temporis nō erant habiles ad contrahendum matrimonium, non tollitur illegitimitas, & inhabilitas ad ordines, & Eccleſiaſticas dignitates, cap. Tanta, qui filij ſint legitimi. Ita Sanchez lib. 8 diſp. 7. num. 19. Suarez loco citato ſect. 1. Henriquez libro 13. cap. 20. nu 4. Sayrus loco citato num. 15. Reginald. num. 69. Couar. de matrim. par. 2. cap. 8 § 2. Filiucius num. 131. Garzias ex parte num 38. Maiolus de irreg. lib. 1. cap 4 nu. 14. Coninchus, Auila, & alij locis citatis, quanquam multi DD. putant fieri legitimos ſolum dum parentes habiles erant ad contrahendum tempore cōceptionis. Secus ſi habiles ſolum erant tempore natiuitatis. Ita Suarez, Garzias, Maiolus, & Filiucius loc. cit.

Oppoſitum mihi non diſplicet cum Couar. & alijs, tum fauore matrimonij, tū quia non adeſt textus contrarius.

Addit Suarez num 21. Filiucius num 132. poſt Couar. & alios illegitimum fieri legitimum ſolum per matrimonium ſubſequens validum, non vero per matrimonium inualidum exiſtimatum verum. Sed oppoſitum mihi probabilius videtur, iuxta dicta nu. 3.

7 Hinc ſequitur primò, eum, qui dum eſſet ſolutus, ſuſcepit filium ex concubina, & poſtea matrimonium contraxit cum Berta, & mortua Berta contraxit matrimonium cum ipſa concubina, non ſolum validè contrahere; verum etiam filium antea ſuſceptum fieri legitimum, etiamſi matrimonium non conſumetur cum ipſa, quæ alias fuit concubina; ratio eſt quia parentes erant habiles ad contrahendum tempore conceptionis filij. Ita Panormitanus in cap. Tanta citato, & alij plures apud Sayrum loco citato num 19.

8 Secundò, filium illegitimum, natum ante matrimonium, contractum à ſuis parentibus, fieri legitimum; & conſequenter liberari ab irregularitate per matrimonium ſubſequens quis inter ipſos Parentes, etiamſi ſequatur, poſtquam filius fuit promotus ad ordines; nam filius fit legitimus per ſubſequēs matrimonium; conſequenter liberatur ab irregularitate; eo quod ceſſet illius cauſa. Ita Sayrus loco citato num. 30. Coninchus d. 18. dub. 12. num. 105. & alij contra Maiolum libro 1. ca. 4 num. 16. & alios.

7 Tertiò quando aliquis cōtracto, & nondum conſummato matrimonio profeſſionem emiſit in approbata religione, eaque emiſſa priorem coniugem carnaliter cognouit, & ex ea ſuſcepit prolem, prolem indè ſuſceptā eſſe illegitimam, & conſequenter irregularem; cum non ſit ſuſcepta ex legitimo matrimonio, eo quod matrimonium fuerit diſſolutum per profeſſionem, vt patet ex Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. & ex traditis à nobis de matrimonio.

10 Quæres tertiò, vtrum filius expoſitus, cuius Parente, ignorantur, præſumendus ſit illegitimus, & irregularis.

Reſpondeo iuxta probabiliorem DD. ſententiam præſumendum eſſe irregularem. Ita Suarez diſp. 50. ſect. 3. Filiucius num. 141. Reginald. num. 77. Vgolin. loco cit. § 7. Auila loco cit. Rebellus libro 1. de contract q. 2. nu. 15. & alij, apud Garziam nu. 8. contra Sayrum cap. 10 num. 39. Henriquez libro 14. ca. 8. in coment. lit. K. Coninchum diſp. 18. dubio 12. nu. 105. & alios apud Couarruuiam in Clementina Si furioſus 1. par. initio, apud Garziam num. 7. & apud Vgolin loco cit. Ratio eſt quia in huiuſmodi caſu adſunt coniecturæ ita vehementes, vt ferè certo conſtet expreſſum eſſe illegitimum, cum filij legitimi non ſoleant exponi, vt docet ipſa experientia, & parentes exponentes filios notam infamiæ ſubeant.

Addunt

Addunt tamen prædicti Doctores cũ Couarruuia loco citato num. 9. expoſitum poſſe ſuſceptis ordinibus vti abſque alia diſpenſatione; melior enim eſt conditio poſſidentis. Immo videtur poſſe ab Epiſcopo diſpenſari, vt ordines ſuſcipiat poſt adhibitam debitam diligentiam. Ita Henriq. 1 14. cap. 8. nu. 10. Suarez loco citato num. 4. ad finem, Sayrus lo. cit. num 39. Filiucius num. 141. & alij, nõ quia Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex defectu; ſed quia illius facultas prodeſſe poteſt ad pacandam conſcientiam adiuncta opinione probabili, aſſerente expoſitum non eſſe præſumendum irregularem.

10 Obijcies. In dubio facti nullus præſumendus eſt irregularis excepto facto homicidij; ſed in propoſito caſu non adeſt dubium facti homicidij; ſed dubium illegitimitatis; ergo expoſitus non eſt iudicandus illegitimus, ſeu irregularis.

Reſpondeo in hoc caſu nõ adeſſe dubiũ facti; ſed potius certitudinem quandam moralem innixam experientiæ.

11 Quæres quartò, vtrum dari poſſit caſus in quo natus ex parentibus coniugatis ſit irregularis.

Reſpondeo affirmatiuè, vt accidit, quando pater factus eſt Sacerdos de conſenſu, vel abſque conſenſu ſuæ vxoris; ſed poſtea vxorem carnaliter cognouit, ex eaque prolem ſuſcepit; tunc enim proles inde ſuſcepta cẽſetur irregularis, cap. litteras de filijs Præſbyterorum. Ita Suarez ſect. 2. n. 4. Sanch. lib. 9. de Matrimonio d. 38. Sayrus lib 6. cap. 10. num. 14. Filiucius num 136. Toletus, & alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

12 Illegitimus peccat mortaliter recipiendo ordines abſque diſpenſatione. Ratio eſt quia facit contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui; ſicut etiam mortaliter peccat exercendo ordines ſuſceptos abſque diſpenſatione, vt ex eadem ratione conſtat. Ita Auila loco citato, Nauarr. Toletus, & alij apud Sayrum num. 38.

13 Quæres vtrum illegitimus non ſolum peccet, verum etiam incurrat aliquam pœnam ſuſcipiendo ordines abſque diſpenſatione, vel exercendo ſuſceptos.

Reſpondeo non incurrere nouam pęnam; cum hæc non ſit in iure expreſſa; quãuis peccet mortaliter, & ratione prioris irregularitatis repellatur ab executione ordinis, eo quod irregularitas non ſolum impediat ſuſceptionem, ſed etiam exercitium ordinum. Ita Nauar. cap. 27. num. 96. Sayrus loco citato nu. 38. & alij contra Maiolũ lib. 1. c. 2. n. 8. exiſtimantem incurrere nouam irregularitatem celebrando.

TERTIA PROPOSITIO.

14 Irregularitas proueniens ex illegitimitate tribus modis auferri poteſt. Primò, per legitimationem; vnde legitimatus à Papa cẽſetur factus habilis ad ordines, ad beneficia, ad dignitates, & alia omnia, ad quæ ſe extendit poteſtas legitimitatis, quatenus fieri poteſt abſque præiudicio alterius, cap. Venerabilem, qui filij ſint legitimi; in quo cap. habetur legitimatum à Papa extra Patrimonium, ſeu Territorium Diui Petri non cenſeri factum idoneum, & habilem ad dignitates ſæculares, & ad hæreditatem, de qua re videte Sayrum cap. 11. nu 6. & alios Doctores ſtatim citandos.

Dixi legitimatum; quia non idem eſt legitimatio, & diſpenſatio; nam illegitimus per legitimitatem efficitur habilis ad omnia, ac ſi re vera eſſet legitimus. Per diſpenſationẽ vero efficitur ſolum habilis ad certum aliquem actum, iuxta verba diſpenſationis; nã diſpenſatio eſt res odioſa, & ſtrictè explicãda; propterea diſpẽſatus ad certũ aliquod beneficiũ ad illud tantũ cenſetur diſpenſatus: diſpenſatus verò ad beneficiũ Curatũ in cõi poteſt relicto cõſequi aliud; & aliud quia diſpenſatio eſt generalis ad beneficia Curata.

Dixi legitimatum à Papa; quia legitimatus à Comite Palatino non eſt habilis ad beneficia, vel ordines; nam Comes Palatinus non habet auctoritatem circa dignitates Eccleſiaſticas; ſicut nec habet Imperator, vel alius Princeps ſæcularis; quamuis Princeps ſæcularis poſſit legitimare ſibi ſubditos, quo ad honores, & officia ſæcularia; nõ verò quo ad Eccleſiaſticas, vel ad ordines, vel ad beneficia. Videte Couar. 2. p. cap 8. § 8. Maiolũ lib. 1. cap. 8. num. 1. Sayrum lib 6. cap. 11. nu. 15. Vgolinum loco citato § 3 & 4 & Suarez ſect. 5. nu. 7. Filiuc. nu. 149. Reginald. n. 72.

Secundò, per profeſſionem; vndè illegitimus per profeſſionem fit habilis ad ordines, licet non fiat habilis ad Prælaturam; ſiue ſit religioſus, ſiue Monialis. Ita Nauar. n. 207. Sayr. ca. 11. n. 3. Suar. d 50. ſect 5. § 3. tertius modus, Vgol. lo. cit § 5. Filiuc. n. 153. & alij.

Tertiò, per diſpenſationem; ſicut enim irregularitas eſt à ſuperiore inducta, ita & poteſt à ſuperiore per diſpenſationem auferri. Hic tamen.

Ad-

Digitized by Google

14 Aduertendum eſt, diſpenſationem ſtrictè interpretandam eſſe; quamobrem diſpenſatus ad ordines non cenſetur diſpenſatus ad certum ordinem non cẽſetur diſpenſatur ad ordinem ſuperiorem; ſed ad illum, qui fuit expreſſus, & ad ordinem inferiorem. Similiter diſpenſatus ab beneficium ſimpliciter non cenſetur diſpenſatus ad beneficium Curatum, & diſpenſatus ad dignitates Eccleſiaſticas non cenſetur diſpenſatus ad Epiſcopatum. Ita Sayrus loco cit. Couarruuias parte 2. cap. 8. §. 8. Maiolus loco citato ca. 8. Sanchez loco citato Filiucius num. 151. Reginaldus num. 75. & alij quos in ſimili retuli de diſpenſationibus. Diſpẽſatio enim ſtrictè accipienda eſt; cum ſit odium iuris.

15 Rogabis, quis poſſit diſpenſare cum illegitimo.

Reſpondeo, Epiſcopum non poſſe cum eo diſpenſare ad maiores ordines, ad dignitatem, & ad beneficium curatum: poſſe verò diſpenſare ad ordines maiores, & ad vnum beneficium ſimplex non requirens Ordinem Sacrum; qualem requirit canonicatus Eccleſiæ cathedralis cap. 1. de filijs Presbyterorũ in 6. Ita Vgolinus loco citato § 2. Suarez loco citato ſect. 5. Filiucius num. 152. Sayrus, & alij loc. cit.

Addunt aliqui DD. Epiſcopum poſſe diſpenſare ſuper illegitimitate proueniente ex delicto occulto, vt colligi videtur ex cap. Niſi cum pridem de renunciatione, & ex Tridẽtino ſect. 24. cap. 6. vbi conceditur Epiſcopis facultas diſpẽſandi in irregularitatibus prouenientibus ex delicto occulto; ſed iſta irregularitas intrinſecè prouenit ex delicto parentum, quod, vt ſuppono, eſt occultum; ergo poteſt Epiſcopus diſpenſare in huiuſmodi irregularitate.

Obijcies. Iſta irregularitas nõ ſolum prouenit ex delicto parentum, ſed etiam ex defectu in ipſis filijs; ſed Epiſcopus non poteſt diſpenſare in irregularitate prôueniente ex defectu; ergo Epiſcopus non poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex legitimitate.

Reſpondet Auila d. 3. dub. 7. hanc irregularitatem intrinſecè prouenire ex delicto parentum; quamuis deinde producat quẽdam defectum in filijs.

Sed mihi dicendum videtur Epiſcopum non poſſe in hac irregularitate diſpenſare ad maiores ordines; primò, quia hæc irregularitas connumeratur communiter ab omnibus DD. inter irregularitates ex defectu; Tridentinum autem non conceſſit facultatem Epiſcopis diſpenſandi in irregularitatibus prouenientibus ex defectu; ſed in prouenientib ex proprio delicto occulto; illa enim propriè dicitur irregularitas ex delicto, quæ prouenit ex proprio delicto. Ita Nauar. c. 27. num. 194. Vgolinus loco citato §. 2. num. 4. Suarez loco citato ſect. 5. num. 5. & alij. Secundò, quia ſecundum ipſum Auilam illegitimus recipiens ordines, eſt ſuſpenſus ab ipſorum executione, & hæc ſuſpenſio ſecundum ipſum Auilam non eſt ex delicto, ſed ex defectu; ergo etiam irregularitas eſt ex defectu; conſequenter Epiſcopus non poteſt in ea diſpenſare.

PVNCTVM IV.

De irregularitate ex defectu ætatis, & libertatis.

1 *An defectus ætatis inducat irregularitatem.*
2 *An defectus libertatis inducat irregularitatem, & in quibus perſonis.*
3 *Quinam dicantur obligati ad ratiocinia.*
4 *An ex debito pecuniariis conſurgat irregularitas.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 Defectus legitimæ ætatis requiſitæ ad ordines inducit irregularitatẽ, quandiu defectus durat. Hæc propoſitio colligitur ex Canone 1. diſt. 50. & cap. vltimo de temporibus ordinationum.

An verò lata ſit ſuſpenſiò contra eos, qui ordines Sacros præſumunt recipere ante legitimam ætatem, patet ex ſupra dictis de ſuſpenſione, & ex dictis de Sacramento Ordinis pun. 5. latam eſſe in conſtit. Pij II. cum ex Sacrorum.

Addo exercentem functiones Sacri Ordinis nondum adepta legitima ætate fieri nouo titulo irregularem ob violationem ſuſpenſionis per exercitium ordinis Sacri.

Ex dicendis tamen patebit irregularitatem ex defectu ætatis prôuenientem ceſſare adueniente termino ætatis, vel ſaltem diſpenſante Papa. Ita Sayrus libro 6. cap. 12. Graffius prima parte deciſione libro quarto cap. 27. numero 22. Nauar. numero 165 & numero 262. Toletus libro primo capit. 56. Vgolinus loco citato cap. 45. §. primo Filiucius

pius tract. 19. num. 175. Reginaldus num. 60. & ſeqq. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 DEfectus libertatis inducit irregularitatem in ſequentibus caſibus.

Primò, in coniugatis, nam coniugati non admittunt ad ordines; cap. Vxoratus de coniunctione coniugatorum. Hæc Doctrina intelligenda eſt iuxta dicta de Matrimonio in impedimento ordinis, ad quæ vos remitto.

Secundò, in mancipijs, quæ ſunt omnino deſtituta libertate, vt patet ex titulo de ſeruis non ordinandis: Ratio eſt quia non decet ſeruum ob vilem conditionem euehi, & promoueri ad dignitatem Sacerdotalem; verum quia hoc raro euenit, non immoror in his explicandis. Qui cupit abundantiorem huius rei Doctrinam habere, videat Diuum Antoninum 3. parte tit. 28. cap. 6. §. 6. Toletum libro 1. cap. 55. Sayrum libro 6. cap. 14. num. 3. Suarez diſp. 51. ſectione 4. Vgolinum cap. 57. Nauarrum cap. 27. num. 203. Maiolum libro primo cap. 36. Henriquez libro 14. cap. 8. num. 7. & Auilam parte 7. diſp. 3. dubio vltimo. Filiucium tract. 19. cap. 7. quæſito 5. Reginaldum num. 63. Hic ergo ſufficiat prænotaſſe.

Primò, ſeruos, quandiu ſunt ſerui, impediri, ne ordines ſuſcipiant, vt patet tum ex ratione allata, ne dignitas Sacerdotij paruipendatur. Tum quia homo ordinatur, vt nauet operam rebus diuinis; ſeruus autem non poteſt operam rebus diuinis nauare; eo quod domino ſuo inſeruire cogatur. Ita communiter DD.

Secundò, ſeruum ordinatum de conſenſu tacito, vel expreſſo domi fieri liberum, capite Si ſeruus ſciente diſtinct. 54. Idem valet Si de conſenſu domi tonſura initiatus capite Si ſeruus citato, ibi in clerum fuerit ordinatus.

Si verò abſque domini conſenſu ſit initiatus minoribus ordinibus, adhuc manet ſeruus. Secus ſine domi conſenſu initiatus ſit maioribus ordinibus; tunc enim acquirit libertatem, ſoluendo domino pretium, vel tradendo alium ſeruum in ſuo locum alioquin adhuc compellitur inſeruire in ijs rebus, quæ non dedecent ordinem ſuum.

Tertiò, Epiſcopum, qui ſeruum ſine conſenſu domini ſcienter ordinauit, peccaſſe mortaliter, & teneri ſatisfacere domino, reſtituendo illi duplicatum pretium, cap. Si ſeruus abſente domino.

Quartò in obligatis ad ratiocinia; iſti enim impediuntur, ne ordines recipiant; ijs tamen receptis vti poſſunt, vt patet ex cap. Vnico de obligatis ad ratiocinia, & ex cap. 1. & 2. ne Clerici, vel Monachi.

Ex quo patet, ipſos impediri ſolum ad tempus, donec reddant ratiocinium: reddito vero ratiocinio, & depoſita illius obligatione; poſſe promoueri ad ordines. Ratio cur non debeant promoueri, eſt, quia præſumuntur confugere ad Eccleſiam, non amore ſeruiendi Deo; ſed potius intentione fugiendi ratiocinia.

3 Si quæras, quinam dicantur obligati ad ratiocinia.

Reſpondeo dici eos, qui obligati ſunt ad reddendam rationem adminiſtrationis publicæ, vel priuatæ. Ad reddendam rationẽ adminiſtrationis publicæ obligantur theſaurarij, aut depoſitarij æris publici. Item Aduocati, Magiſtratus, Iudices, &c. Ad reddendam verò rationẽ adminiſtrationis rei priuatæ obligantur illi, qui geſſerunt adminiſtrationem alicuius perſonæ ſecularis non miſerabilis, vt ſunt Tutores, Curatores, Procuratores, qui non debent ad ordines admitti, niſi finito officio, cap. primo, & ſecundo, ne Clerici, vel Monachi. Illi verò, qui adminiſtrationem gerunt perſonæ Eccleſiaſticæ, vel perſonarum miſerabilium, vt viduarum, pupillorum, cauſarum piarum, &c nõ afficiuntur hoc impedimento; cap. Peruenit diſt. 86. & ex alijs iuribus citatis: ſicut neq; afficiuntur, qui ſunt obligati abſque vlla adminiſtratione reddere rationem ex aliquo contractu, vt exemptione, depoſito, conducto, mutuo &c. niſi ante promotionem, vel in ipſa promotione mota ſit eis de dolo, aut perfidia; tunc enim non debent promoueri ante finitam litem. Ita Sayrus cap. 14. num 8. Suarez diſp. 51. ſectione 3. Filiucius num. 198. Reginaldus num. 66. & alij communiter.

Quintò in Curialibus, qui ſcilicet inſeruiunt ex obligatione Curijs Principum ſecularium, vt ſunt Iudices, Aduocati, Milites, & alij, qui repelluntur ab ordinibus ſuſcipiendis, quandiu non fuerint ſoluti ab illa obligatione. Ita Sylueſter verbo ordo quarto, Toletus loco citato, Henriquez libro 14. cap. 5. num. 5. Suarez d. 47. ſectio. 4. Filiucius num. 197. Reginaldus num. 64. & alij communiter.

Hinc ſequitur primò, non arceri ad ordinibus

dinibus

dinibus eos, qui Curiæ Epiſcopali inſeruiũt nam iſti non inſeruiunt Curijs Principum ſecularium.

Secundò eos, qui frequentant Curias, & aulas Principum obſequij cauſa abſque obligatione non repelli ab ordinibus; nam habent integram, & perfectam libertatem.

Tertio ſaudatarios, ideſt eos, qui re immobili accepta cum inſtrumento, & iuramento obligati ſunt perſonaliter inſeruire domino, repelli ab ordinibus, niſi fauendum relinquant, vel facultatem à domino directo habeant. Videte Maiolum libro 2. cap. 5. numero 5. Sayrum loco citato num. 13. Filiucium num. 200.

Quartò arceri ab ordinibus tabelliones, aduocatos, & Iudices, qui cauſas ciuiles agunt: Iudices verò, qui cauſas criminales tractauerunt, ex alio capite ſunt irregulares, ſi iudicium ſanguinis exercuerunt. Ita Suarez loco citato, Filiucius num. 197. & alij, quos infra referam.

4 Quæres an ex debito pecuniario inducatur irregularitas.

Reſpondeo ex debito pecuniario per ſe non induci irregularitatem. Ratio eſt quia huiuſmodi irregularitas non eſt in iure expreſſa.

Dixi per ſe, quia ſi periculum ſit licitum, dici poteſt adeſſe irregularitas ex defectu obligationis ad reddenda ratiocinia quanquam poteſt ſe ab hac irregularitate eximere facta bonorum ceſſione, & reſeruata ſibi congrua ſuſtentatione, iuxta cap. Odoardus de ſolut. Ita Maiolus libro ſecundo, cap. 11. num. 15. & Filiucius num. 201. Suarez diſp. 51. ſect. 9. ad finem, vbi etiam cum Couarruuia quærit in quo foro conueniri debeant huiuſmodi Clericus ob debitum ante Clericatum contractum.

Hic etiam agere poſſem de irregularitate, ſeu de impedimento conſurgente ex defectu patrimonij, ad cuius titulum quis ordinari intendit. Sed de hac re egi de Sacramento Ordinis. Videte Suarez, & Filiucium locis citatis.

PVNCTVM V.

De irregularitate ex defectu Sacramenti, ideſt bigamia.

1 *Quid ſit bigamia.*
2 *Quotuplex ſit.*
3 *An bigamus ſit irregularis.*
4 *Quænam requirantur ad bigamiam.*
5 *An bigamia oriatur ex matrimonio non conſumato.*
6 *An multiplicata ſponſalia inducant bigamiam.*
7 *An multiplicatæ fornicationes inducant bigamiam.*
8 *An ſit bigamus, qui cum fœmina ab alio corrupta conſumat Matrimonium.*
9 *An copula nefaria inducat bigamiam.*
10 *An ſit bigamus, qui ducit fœminam corruptam, quam putabat virginem.*
11 *An ſit bigamus, qui cognoſcit propriam vxorem poſtquam cum alio nupſit, credens priorem maritum eſſe mortuum.*
12 *An ſit bigamus, qui ſuam vxorem a adulteram carnaliter cognoſcit.*
13 *An infidelis, qui ſæpius in infidelitate contraxit matrimonium, ſit bigamus, & irregularis.*
14 *Quis poſſit in bigamia diſpenſare.*
15 *An Epiſcopus poſſit in bigamia diſpenſare.*
16 *An bigamus fruatur priuilegijs Clericorum, ſi abſque diſpenſatione initiatus fuit ordinibus.*

DVO principaliter quæram in hoc puncto.

Primo, an ex bigamia inducatur irregularitas.

Secundò, quis in ea poſſit diſpenſare. Sed prius.

1 Notandum eſt primò, bigamiam eſſe quandam irregularitatem conſurgentem ex multiplici Matrimonio contracto, & conſumato, vt ait Vgolinus cap. 56. num. 1. & Sayrus libro 6. cap 3. Suarez diſp. 49. ſect. 1. Filiucius tract. 19 cap. 4. quæſito 1. & alij communiter. A fortiori appellandus eſt bigamus, qui non ſolum bis contraxit; ſed etiam ter, vel quater, vt benè ait idem Vgolinus ibidem.

2 Notandum eſt ſecundò, triplicem eſſe bigamiam videlicet verã interpretatiuam, & ſimilitudinatiam. Vera bigamia eſt, quando quis verè duas vxores legitimè duxit, & cognouit carnaliter, ſiue duxerit ante Baptiſmum, ſiuè poſt Baptiſmum, cap. Acutius diſt. 26. quare, qui ſæpius contraxit Matrimonium poſt Baptiſmum, vel ante Baptiſmum, vel ſemel ante Baptiſmum, & alia vice poſt Baptiſmum, ſuſcepto Baptiſmo eſt irregularis, cap. Si quis viduam diſt. 34.

Ita communiter Theologi teſte Rebello libro 3. de matrimonio quæſtione 20. num. 4. Maiolus libro primo cap. 33. Vgolino §. primo ad finem Nauarro num 191. Molina tomo quarto tract. 3 diſp. 67. num. 4. Sanchez libro 7. diſp. 83. num. 8. Sayro libro 6. cap 3. nu. 13. Henriquez, & Valentia locis ſtatim citandis, Tolet libro 1. cap. 70. Coninch. diſp. 18. dub. 11. num. 102.

Interpretatiua eſt, quando quis re vera non contraxit cum duabus, ſed ſecundum interpretationem iuris cenſetur contraxiſſe cum duabus. Et hoc multis modis occidit.

Primò, quando quis iam coniugatus de nouo contrahit cum alia, & cum ea copulam habet, vel quando vnam vxorem legitimam habuit, & poſtea, aliam inualidè ducit cum impedimento dirimente; tunc enim ſi cum ea copulam conſumet, fit bigamus non realiter, ſed interpretatiuè; quia præſumitur bis contraxiſſe Matrimonium ob affectū, & intentionem contrahendi cum duabus copula ſubſecuta animo maritali, vt patet ex cap. Nuper de bigamis. Dico animo maritali, quia qui vnum Matrimonium contrahit cum ficto conſenſu, vt extorqueat copulam, non dicitur bigamus; quia non habet maritalem affectum, qui requiritur ad bigamiam in dicto capite Nuper; quidquid dicat Suarez ſectione 2. num. 10. Ob eandem rationem non dicitur bigamus vir coniugatus, qui adulteratur cum alijs.

Rogabis, vtrum qui duo matrimonio inualidè contraxit cum aliquo Impedimento dirimente, fit bigamus conſumatis matrimonijs.

Reſpondeo cum Vgolino §. 2. num. 13. Sayro cap. 4. num. 7. Valentia loco citando, pluribus alijs apud Sanchez d. 84. nu. 3. Suarez diſp. 49. ſectione 3. Filiucio num. 104. Soto, & Toleto, contra Auilam, parte 7. dubio 8. diſp 1. Henriquez libro 12. cap. 6. num. 6 Coninchum diſp. 18. dubio 11. num. 101. eſſe bigamum bigamia interpretatiua; nam quo ad effectum iniit duo matrimonia; conſequenter deficit ſignificatio, non propter verum Sacramentum; ſed propter affectum cum ſubſecuta copula: idemque colligitur ex can. 16. Apoſtolorum, & ex ca. Nuper de bigam.

Hinc ſequitur illum eſſe bigamum qui cū fœmina corrupta contraxit, & conſumauit matrimonium inualidum ob aliquod impedimentum; vt patet ex dicta ratione. Ita Rota deciſ. 1. de bigam. in nouis, & alij Doctor. citati contra Auilam loco citato, Coninchum loco cit. & Henriquez lib. 14. cap. 4. Nauar. num. 195.

Secundò modo contingit bigamia interpretatiua, quando quis contrahit, vel cum vidua, quæ conſumauerat matrimonium cū priori viro, vel cum alia, quæ fuerat carnaliter cognita, cap Maritum diſt. 32. Et cap. Curandum diſtin. 34.

Dixi cum vidua, quæ conſumauerat matrimonium; quia ducens viduam non cognitam à priori viro non eſt bigamus; ſicut neque eſt bigamus ducens fœminam, quæ ab alio non fuit carnaliter cognita, licet fuerit à ſe ipſo cognita ante matrimonium; tunc enim caro non ſeparatur, eo quod matrimonium ſubſequens retrotrahatur, & reputetur quaſi factum cum illa ante primam copulam, atque cenſeatur contractum cum Virgine. Ita Nauar. cap. 27. num. 195. Sanchez diſp. 84. num. 14. Suarez loco citato ſectione 3. num. 7. Sayrus cap. 4. num. 17. Couarruuias loco citando. Vgolinus loco citato §. 2. num. 5. Filiucius num. 110. Reginaldus num. 82. Sylueſter, & alij communiter contra Hoſtienſem in ſumma libro 1. titulo de bigamis.

Tertiò modo cōtingit bigamia interpretatiua, quando quis contraxit matrimonium cum virgine, eamque cognouit, poſtquam ipſa adulterata eſt cum alio, ſiuè volens adulterata fuerit, ſiuè per vim, aut metum, capite Si cuius, capite Si Laici diſtint. 34. Ratio eſt quia huic matrimonio deficit ſignificatio, ſiuè fœmina cognita fuerit propria culpa, ſiuè non; matrimonium enim cōſumatum ſignificat vnionem Chriſti cum Eccleſia, quæ vnio eſt vna, & non multiplex. Secus dicendum eſt, quando quis contraxit matrimonium cum virgine, ſed eam non cognouit poſtquam adulterata eſt; tunc enim non eſt bigamus. Ita Vgolinus §. 2. Suarez, Filiucius, & alij locis cit.

Bigamia ſimilitudinaria contingit, quando quis, poſt votum ſolemne Caſtitatis emiſſum in profeſſione religionis, vel in ſuſceptione Sacrorum Ordinum, matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamque carnaliter, cognoſcit, cap. Quotquot diſt. 27. q. 1 & cap. Nuper de bigamis. Ratio eſt quia aſtrictus voto ſolemni cenſetur ſpirituali quodam matrimonio coniunctus cum Chriſto, & Eccleſia. ergo ſi velit carnaliter cum alio coniungi per matrimonium, cenſetur celebrare duo matrimonia, non quidem vera, ſed ſimilitudinaria;

dinaria;

Digitized by Google

dinaria; huiuſmodi autem bigamia, vel irregularitas non reperitur in eo, qui ſuſceptis minoribus ordinibus, aut emiſſo ſimplici Caſtitatis voto contrahit,& conſumat matrimonium cum virgine; nam huiuſmodi bigamia, vel irregularitas non eſt in iure expreſſa. Ita Sanchez d.85 num.11.Vgolinus loco citato §.3. num.4. Valentia, Nauarrus, & Sayrus locis citatis. Immò Suarez d. 49. ſect.4. Filiucius cap. 4. quæſito 9. num. 111. Panormitanus in cap. Nuper de bigamis, & alij putant per votum Caſtitatis in ordine ſacro, non induci bigamiam, modò initiatus ordine ſacro contrahat cum virgine.

PRIMA PROPOSITIO.

3 Bigamus ex vera bigamia, interpretatiua, vel ſimilitudinaria eſt irregularis, & conſequenter inhabilis ad ordines, & ad beneficia. Hæc propoſitio patet, tum ex cap. 1.2. & 3. de bigamis, & ex Tridentino ſeſſ.23. cap.17. de reformatione. Tum quia bigamus non ſignificat vnicam coniunctionem Chriſti cum Eccleſia; matrimonium enim conſumatum ſignificat vnionem Chriſti cum Eccleſia per Incarnationem,quæ vnio, cum ſit vna, & non multiplex, non perfectè repræſentatur per multiplex matrimonium, ſeù per bigamiam; ob id bigamus ſit irregularis, cap. Debitum de bigamis. Tum quia bigamus difficilè poteſt alijs caſtitatem perſuadere, quam præſertim habere debent initiati ſacris Ordinibus,cap Vna diſt. 26. Bigamia autem eſt ſignum incontinentiæ cap. Propoſuiſti diſt. 82.Ita communiter DD.

4 Ex dictis colligi poteſt primò, ad bigamiam duo requiri.Primò, vt matrimonium cum duabus contrahatur verè, aut interpretatiuè,aut ſimilitudinarie. Secundò requiri copulam actualem; nam matrimonium ratum ſignificat vnionem verbi cum Eccleſia per gratiam:conſumatum verò ſignificat coniunctionem Chriſti cum Eccleſia per Incarnationem. Bigamia verò inducta eſt,quatenus matrimonium, cum duabus conſumatū, non perfectè ſignificat vnicā coniunctionē.

5 Secundò, multiplicitatem matrimonij rati, nondum conſumati non inducere bigamiam,conſequenter illum non eſſe bigamū, qui contraxit cum vna, eaque mortua ante conſumationem matrimonij nouum matrimonium contraxit cum virgine, & cum ea copulam conſumauit; nullo enim titulo eſt bigamus;vt patet ex cap. Debitum;ſicut nec eſt bigamus,qui ducit eam in vxorem, quæ contraxerat matrimonium cum altero morte præuento ante conſumationem matrimonij,cap.vlt.diſt.34. Ratio eſt quia deficit carnis commixtio. Tunc dicitur Matrimonium conſumatum,quando fœmina recepit ſemē intra vas debitum, quouis modo receperit, vt patet ex dictis de matrimonio. Ita Vaſquez loc.cit.Sanch.loc.cit.d.83.Toletus lib. 1.cap.61.& 62.& alij communiter.

6 Tertiò,multiplicata ſponſalia non inducere bigamiam, etiamſi ſubſecuta ſit copula;quia ſponſalia coniuncta cum copula nō ſignificant coniunctionem Chriſti cum Eccleſia per Incarnationē, ſicut ſignificat matrimonium conſumatum. Ita Valentia to. 4.d.7.& 19.pun.5. col.1437.& alij commun.

7 Quartò,multiplicatas fornicationes,vel adulteria ex parte viri non parere bigamiā, nam ad incurrendam bigamiam non ſufficit quælibet copula ex parte viri; ſed requiritur vt copulam habeatur cum ijs,cum quibus cō traxit matrimonium enim eſt illud, quod ſignificat coniunctionem Chriſti cum Eccleſia,quam non ſignificat fornicatio, cap. Acutius 28. quocirca ille non dicitur bigamus,qui poſt multas fornicationes cū alijs fœminis etiam viduis commiſſas contraxit, conſumauit matrimonium cum virgine; ca. Quia circa de bigamis; conſequenter benè ait Vgolinus,Reginaldus, & Sanchez, Presbyterum,qui plures concubinas habuit, non ligari irregularitate bigamiæ.

Rogabis, cur Eccleſia ſtatuerit illum eſſe bigamum, vel irregularem, qui contrahit cum fœmina ab alio cognita; non ſit vero bigamus, qui contrahit matrimonium cum virgine, licet ipſe ſæpius fornicatus ſit.

Reſpondeo cum Suarez ſect 3.nu.9. Vgolino loc.cit Sayro cap.4.num.13. Filincio n. 117.& alijs communiter hoc ſtatutum fuiſſe ab Eccleſia; tum quia defectus virginitatis in ſponſa arguit maiorem indecentiam,quā in viro; eſt enim ignominioſum ducere fœminam fornicariè cognitam ab alio; ſicut etiam ignominioſum videtur contrahere cū ſerua,aut mima, ſeu ſcænica, id eſt publica fabularum actrice,& ob id contrahens cum ea eſt irregularis, etiamſi illa Virgo fuerit, vt poſt Syluestrū, & alios notat Suarez ſect. 3.initio, Reginaldus num. 84. Filiucius nu. 108.ex can.17.Apoſtolorum, & cap. Si quis viduam. Tum quia ſicut motus non ſpecificatur à termino à quo, ſed à termino, ad quem;ita etiam matrimonium non ſpecifi-

catur ab ipſomet contrahente, qui ſæpius fornicatus eſt; ſed ab altero contrahẽte, ad quẽ terminatur, qui eſt fœmina, cuius caro ſæpius diuiſa eſt, vnde ſi fœmina capax eſſet ordinum; fieret bigama ducendo vtrum fornicarium; ſicut ipſe vir fit bigamus contrahendo, & conſumando Matrimonium cum ea quæ fuit ab alio carnaliter cognita.

8 Quintò illum non eſſe bigamum, qui cũ fœmina corrupta contraxit matrimonium inualidum ob aliquod impedimentum dirimens, modo cum ea non conſumauerit Matrimonium. Ratio eſt tum quia exiſtente Matrimonio inualido nulla eſt ſignificatio, ſeu defectus ſignificationis. Tum quia non eſt expreſſum in iure hunc eſſe bigamum. Ita Henriquez libro 14.cap. 4. Auila parte 7.d.8.dub.2.contra Nauar.cap.27. num.191. Suarez d.49.ſect.3.Sayrum ca.4. nu.3. Vgolinum loc.cit.§.2.& alios. Si vero copula affectu maritali interceſſit, cenſendus eſt bigamus interpretatiuè primò modo vt ſupradictum eſt.

9 Sextò, ad irregularitatem bigamiæ non ſufficere copulam nefandam. Tum quia hæc non ſignificat coniunctionem Chriſti cum Eccleſia. Tum quia ex nullo titulo apparet hanc eſſe bigamiam. Ita Vgolinus loc.cit.§. 3 num.5.Sanchez loc.cit.diſp.83. num.7. & alij.

10 Septimò, illum, qui duxit fœminam, quam putabat virginem, ſed poſtea comperijt non eſſe virginem, fieri bigamum conſumato cum ea Matrimonio; ignorãtia enim non excuſat à bigamia; cum non efficiat, quin caro illius fœminæ in plures diuiſa fuerit, cap. Curandum diſt. 34. Ita Couar. in Clementina, Si furioſus prima parte §. 2. num. 2. Vgolinus loco citato §. 2. num. 7. Filiucius num. 107. Sanchez loco citato, & alij communiter.

11 Octauò, illum eſſe bigamum, & irregularem, qui carnaliter cognouit ſuam vxorẽ, poſtquam ipſe, credens virum mortuum eſſe, contraxit bona fide, & conſumauit Matrimonium cum alio. Ratio eſt quia titulo Matrimonij, & affectu maritali accedit ad fœminam ab alio cognitam, & adulteram materialiter; in quo caſu non attenditur culpa fœminæ, ſed defectus ſignificationis, conſurgens ex diuiſione carnis fœminæ, quæ pluribus communicata fuit. Ita Nauar. cap.27. num.195. Filiucius loc. cit. Toletus cap 61.n. 7.& alii apud Sayrum cap.4. nu. 19. & apud Garziam num. 16.

12 Nonò, illum eſſe bigamum, qui poſt ſeparationem cum ſua vxore adultera reconciliationem cum ea inijt, eamque poſt recõciliationem carnaliter cognouit. Ita Couarruuias loc.cit. Reginaldus num 83. & alij Et hoc verum eſt, etiamſi debitum reddiderit de mandato iudicis; adhuc enim deficit ſignificatio. Ita communiter DD. apud Sayrũ loc.cit.num.20. & apud Sanch. loc cit.nu 17.

13 Quæres vtrum infidelis, qui in infidelitate ſæpius contraxit ſit bigamus, & irregularis.

Reſpõdeo ſuſcepto Baptiſmo eſſe irregularem. Ratio eſt quia bigamia non tollitur per Baptiſmum; Baptiſmus enim tollit quidem delicta, quo ad culpam, vel etiam quo ad pœnam; non verò tollit coniugia; conſequenter neque tollit bigamiam ex coniugio prouenientem. Ita communiter Theologi teſte Rebello loco cit.

Obijcies primò. Infidelis nõ eſt ſubditus legibus Eccleſiæ; ergo non incurrit bigamiã, & irregularitatem, quæ eſt impoſita ab Eccleſia.

Reſpondeo cum Suarez d.49.ſect 4.num. 14. Filiucio num. 102. Reginaldo lib. 30.tra. 2.num 90. bigamiam non cadere ſuper infidelem pro tempore infidelitatis; ſed ſuper ipſum iam baptizatum; nam Eccleſia hunc facit irregularem ob indicium incontinentiæ, eo quod contraxerit bis Matrimonium vel ob indecentiam, ex eo quod contraxit cum corrupta extra matrimonium.

Obijcies ſecundò. Infidelis occidens aliũ iuſtè, vel iniuſtè tempore infidelitatis non eſt irregularis, non ſolum pro tempore infidelitatis, ſed neque poſt Baptiſmum, & conuerſionem ad fidem; ergo neque eſt bigamus.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt quia iura non impoſuerunt irregularitatem homicidij, niſi propter homicidium patratum poſt Baptiſmum; cap. Si quis viduam, diſt. 30. & cap. Si quis poſt Baptiſmum diſt. 55 irregularitas autẽ non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Videte Suarez d.49.ſect.3 num 2. & 3.

SECVNDA PROPOSITIO.

14 IN quacunque bigamia poteſt Papa diſpenſare. Ratio eſt quia Papa poteſt diſpenſare in ijs, quæ ſunt de iure humano: bigamia autem eſt de iure humano. Ita Couarr. loco ſupra cit. Henriquez lib.14.ca.10. num.2. Valentia loc.cit. Nauar. nu. 192 Sayrus cap.6.num.10. Sanch d.86. Suarez ſect.6.

Filiuc-

Digitized by Google

Filiucius quæſito 12. Toletus lib. 1. cap. 63. num. 2. & alij.

Obijcies Summus Pontifex non poteſt diſpẽſare in iure diuino; bigamia autem eſt de iure Diuino, cum Apoſtolus dicat Epiſcopum debere eſſe vnius vxoris virum, prima ad Timoth 3.

Reſpondeo Apoſtolum feciſſe hoc præceptum tanquam Epiſcopum particularem; non verò promulgaſſe hoc præceptum tanquam Apoſtolum, vt conditum à Deo; Summus autem Pontifex diſpenſare poteſt in legibus latis ab Epiſcopis; vel ab Apoſtolis tanquam Epiſcopis. Ita Valentia tom. 4. d. 7. q. 19. pun. 3. Henriquez lib. 14 ca. 1. Sayrus lib. 6. cap. 3. num. 12. Filiucius num. 112. Exiſtimo tamen in diſpenſatione bigamiæ obtinenda non eſſe neceſſarium exprimere, vtrum matrimonium, ter, vel quater contractum fuerit. Ratio eſt tum quia iura non præſcribunt hoc exprimi. Tum quia ita deficit ſignificatio in bigamo, ſicut in trigamo: facienda tamen eſt mentio; an bigamia ſit vera, vel interpretatiua, vel ſimilitudinaria, eo quod iſtæ ſint diuerſæ ſpecies bigamiæ. Ita Vgolinus loc. cit. §. 7. num. 3. Sanch. loco cit. d 86. num. 24. & alij quos retuli de diſpẽſationibus.

15 Quæres primò, vtrum Epiſcopus diſpẽſare poſſit bigamia.

Reſpondeo negatiuè; nam Epiſcopus nõ poteſt diſpenſare in iure communi, niſi quatenus illi conceditur à Sede Apoſtolica; quare non poteſt Epiſcopus diſpenſare in bigamia propria, vel interpretatiua ad ſuſcipiendos Ordines ſacros, vel ad vſum ſuſceptorũ, cap. Super eo de bigamis. Immo Epiſcopus hoc tempore non videtur poſſe cum bigamis diſpenſare non ſolum ad ſuſcipiendos ordines ſacros, vel ad vſum ſuſceptorum; verum neque ad minores, vel ad primam tonſuram, vel ad beneficium etiam ſimplex, vt colligitur ex Trident. ſeſſ 23. cap. 17. ad finẽ, idemque expreſsè declarauit Sacra Card. Congreg. apud Garziam 7. parte cap. 6. n. 5. contra comm. DD. ſententiam.

In bigamia verò ſimilitudinaria diſpenſare poteſt cum eo, qui contraxit cum virgine, iure ſibi hoc concedente, cap. 1. qui Clerici, vel vouentes. Abbates verò, & alij ſuperiores religioſi non poſſunt diſpenſare, niſi habeant ſpecialia priuilegia. Ita Sayrus cap. 6. num. 14. Vgolinus loc. cit. Emanuel Sà, Valentia locis cit. Rodriq. 1. parte cap. 158. Auila par. 7. d. 8. dub. 4. Suarez d. 39. ſect. 6. Coninch. diſp. 18. dub. 11. nu. 102. Filiucius quæſito 12. Reginald. num. 89 Toletus loco cit. num. 3. & alij.

16 Quæres ſecundò, vtrum bigamus, qui ordinibus fuit initiatus abſque diſpenſatione, gaudeat priuilegijs Clericorum.

Reſpondeo, gaudere, ſi eſt initiatus Ordine Sacro; ratio eſt quia non poteſt viuere, vt laicus; ergo debet viuere, vt Clericus; & conſequenter gaudere debet priuilegijs Clericorum. Secus dicendum eſt, ſi eſt initiatus ſolum minoribus ordinibus; hic enim priuatus eſt omni priuilegio Clericali, vt patet ex c. vnico de bigamis in ſexto. Videte Vgolinum §. 5. num. 3. Sayrum cap. 5. num. 2. & Sanchez loc. cit. Filiucium quæſito 11. Suarez ſect. 5. num 4. & ſeqq. & ea, quæ ſupra diximus de excommunicatione ob percuſſionem Clericorum.

QVAESTIO TERTIA.

De Irregularitatibus prouenientibus ex delicto.

MVltæ ſunt Irregularitatis ſpecies ex delicto prouenientes, de quibus ſingulis agendum nobis eſt in præſenti Quæſtione, incipientibus ab ea, quæ prouenit ex infamia, & ſic deinceps, relata in ſequentem Quæſtionem Irregularitate ex homicidio proueniente.

PVNCTVM I.

De Irregularitate, quæ oritur ex infamia.

1 *Infamia quid ſit.*
2 *Quotuplex ſit.*
3 *An ad infamiam incurrendam requiratur ſententia Iudicis.*
4 *An infamia iuris faciat hominem irregularem.*
5 *An infamia facti inducat irregularitatem.*
6 *Quot modis infamia collatur.*
7 *An infamis emendatus poſſit ad ordines promoueri.*
8 *An poſſit ad ordines promoueri, qui ſe purgauit.*
9 *An infamis infamia iuris promoueri poſſit ad Ordines.*
10 *An infamis in vno loco ſit vbique infamis.*
11 *An valida ſit collatio beneficij facta infami.*
12 *An profeſſio ignominioſa alicuius artis faciat hominem irregularem.*
13 *An filius proditoris Principis, vel eius, qui manus violentas in Cardinalem iniecit, ſit irregularis.*

1 Notandum primò, infamiã eſſe publicam opinionem prauam de vita, & moribus alicuius; ſicut enim fama eſt bona opinio alicuius, quæ oritur ex publica notitia bonorũ operum ita etiam infamia naſcitur ex publica notitia delicti.

2 Notandum ſecundò, infamiam aliam eſſe iuris, aliã facti. Infamia iuris contingit.

Primo, quãdo committitur delictum, cui impoſita eſt à iure Canonico, vel ciuili, (omnis enim infamia, quæ per ius Canonicum reuocata non eſt, cenſetur Canon. c. omnes 1.q.6.) pœna infamiæ; quale delictum eſt Apoſtaſia à fide, raptus mulierum, periuriũ in iudicio, Simonia, Sodomia, Hęreſis, eiuſq; fauor, crimen læſ. Maieſt. perſecutio hoſtilis crimen quo vſuræ vſurarium exigũtur, duellum pugna publica cum feris; matrimonium actuale cum duabus, lenocinium, proſtitutio propriæ filiæ, vel neptis, matrimonium cum meretrice, vel repudiata, cap Si quis viduam diſt.34. quæ recenſet Sayrus lib.7. c. 11. & habentur in cap. Infames 17. cauſa 7. quæſt. 1. Verumtamen eſt ad incurrendam huiuſmodi infamiam requiriri, vt factum ſit notorium maiori parti vicinæ, vel Collegij, vel loci, in quo quis degit, vt ait Tabiena verbo. Infamia num.2. Suarez d.48. ſect.1.num.20. Nauar.cap.27.num.248. Reginald. lib 30 num.195. Conin. d.18. dub.7. num.56. Sayrus lib.2.c.11. Auila d.4. dub 5. & alij apud Garziam loco ſtatim citando num. 18. nam delinquens non videtur infamis, quandiu delictum eſt occultum, & quã diu integram, & illæſam retinet opinionem apud honeſtos, & graues homines.

Secundò, contingit per definitiuam ſententiam Iudicis, quando videlicet aliquis damnatus eſt à Iudice de graui aliquo crimine, quod infert infamiam, vt de furto, &c. Ita Toletus lib. 1. c.6. Syluester verbo. Infamia q.1. & Angelus eodem verbo num.2.

Tertiò, contingit, quando delinquens crimen ſuum confeſſus eſt in iudicio; nam talis confeſſio efficitur delictum publicum ſit publicitate iuris. Ita Sayrus libro 7. cap. 9. num. 3. Suarez loco citato num. 23. Filiucius num. 212. & alij.

3 Ex his patet ad incurrendam infamiam requiri ſententiam Iudicis declaratoriam, aut notorietatem facti, aut propriam confeſſionem.

Infamia facti ex delicto contingit, quando committitur delictum, quod infame cenſetur apud graues, & honeſtos viros, quod delictum, debet eſſe publicum, ſeu notum maiori parti viciniæ. Ita Suarez diſp. 48. ſect. 1. num. 29. Reginaldus num 195. Coninchus num. 56. Filiucius nu. 248. Couar. Henriquez, & alij apud Garziam de benef. 7. parte ca. 8 nu. 12. Ratio cur hęc delicta debeant eſſe publica deſumitur, tum ex diſpoſitione iuris in cap. vltimo de temp. ordinand. tum quia crimen occultum nõ patit infamiam. His poſitis tria quęremus in hoc pũcto. Primò vtrum infamia iuris inducat irregularitatem. Secundò, vtrum eã inducat infamia facti. Tertiò, quomodo poſſit infamia auferri.

PRIMA PROPOSITIO.

4 Infamia iuris facit hominem irregularem, & inhabilem ad ordines ſuſcipiẽdos, & exercendos ſuſceptos. Ita Naua. nu. 204. Auila diſp. 5. Sayrus ca. 11. Suarez diſp. 40. ſectio. 2. Coninchus num. 16. Toletus libro 1. cap. 57. num. 1. & ſeqq. & alij communiter, qui hoc probant ex ca. Infames 17. 2. par. q. 1. cauſa 6.

SECVNDA PROPOSITIO.

5 Infamia facti prouenientis ex delicto facit hominem irregularem, & inhabilem ad recipiendos ordines, quandiù delinquens non fuerit emendatus. Hæc Propoſitio patet ex cap. Infamis 6. q. 1. & ex regula 87. Iuris in 6 vbi dicitur infamibus Portæ non pateant dignitatum. Ita communiter DD. quamuis contrarium ſentire videatur Suarez loco cit & diſp. 42 ſect 3. num. 7 Filiucius tract. 19. num. 207. & ſeqq. & nu. 198. tra. 20. Toletus loc. cit. Coninch loc. cit. vbi docet crimina quæ iuris infamiam non habent adnexam non inducere irregularitatē etiamſi delinquens factus ſit infamis ob publicitatem criminis.

Idem à fortiori ſuſtinere conatur Garziā de benef par. 11. cap. 3. num. 118. & par. 7. c. 8. aſſerens crimina, etiam enormia, excepto homicidio, non inducere irregularitatem ratione infamiæ, etiam pro tempore, quo talis perſonæ ſtatus perſeuerat.

Dixi quandiù non fuerit emendatus, quia per emendationem auſertur infamia facti, & irregularitas ex ea conſurgens; nam res p cauſas naſcitur per eaſdē diſſoluitur; irregularitas autem facti naſcitur per factum malum; ergo per factum bonum, & emendationem diſſoluetur. Ita Nauar. num. 204 Suarez, num. 8. Filiucius num. 222. Reginald nu. 196. & alij DD. citati.

Dixi ad recipiendos ordines; quia infamia ipſa præciſè non impedit exercitium ſuſceptorum; niſi crimen tale ſit, vt impediat etiam exercitium ſuſceptorum, & inducat peculiarem irregularitatem, qualе eſt homicidium, &c. Vide Azorium 2. par. li 6. cap. 7. q. 3. Toletum lib. 1. cap. 69. Suarez, & alios præcit. DD.

TERTIA PROPOSITIO.

6 Infamia quatuor modis auferri poteſt. Primò, infamia facti auferri poteſt per emendationem; vt patet ex ſecunda Propoſitione.

Secundò, infamia iuris Canonici, & ciuilis poteſt à Summo Pontifice auferri: immò infamia iuris ciuilis, non ſolum auferri poteſt à Summo Pontifice, ſed etiam à Principe, qui eam tulit.

Dices. Ergo laicus poteſt diſpenſare in irregularitate, & impedimento Canonico: cum poſſit infamiam iuris ciuilis auferre.

Reſpondeo cum Suarez loc. cit. num 9 Filiucius num. 224. laicum non poſſe directè diſpenſare; ſed tantummodo indirectè, quatenus aufert infamiam, qua ſublata, tollitur irregularitas.

Tertiò, infamia poteſt auferri per diſpenſationem Epiſcopi, quatenus poteſt diſpenſare in adulteria, & criminibus minoribus adulterio; nam directè diſpenſando in delicto, indirectè etiam, & acceſſoriè aboles infamiam inde conſurgentē. Ita Auila par. 7. d. 4. dub 6. Sayrus loc. cit. nu 15. Reginald. num. 190. Nauar. nu 204. Henriq. lib 14. c. 5. num. 3. Vgolinus cap. 60. §. 5. num 3. & alij contra Filiucium nu. 223.

Quartò, per Baptiſmum; per Baptiſmum enim tollitur omnis infamia conſurgens ex delicto; nam infamia ſequitur peccatū; ſed per Baptiſmum aufertur peccatum; ergo per Baptiſmum aufertur infamia. Ita Sylu. Angelus, & alij communiter contra Suarez d. 58. ſect. 2. nu. 11. Filiucium loc. cit. q. 11.

Obijcies infamia iuris non tollitur per pœnitentiam; ergo neque per Baptiſmum; nam ratio dicta de Baptiſmo militat etiam in Sacramento Pœnitentiæ.

Reſpondeo negando conſequentiam, plures enim effectus producuntur per Baptiſmū quam per Pœnitentiam; nam baptizatus, ſi ſtatim ſuſcepto Baptiſmo moriatur, migrat in cęlum; cum per Baptiſmum tollatur omnes reatus; non verò per pœnitentiam; nam ſublaro reatu pœnæ æternæ, remanere ſolet reatus pœnæ temporalis, vt conſtat ex dictis de Pęnitentia; conſequenter mirum non eſt, ſi per Baptiſmum tollitur infamia iuris, non vero per pœnitentiam.

7 Ex dictis ſequitur primò, infamem infamia facti emendatum poſſe ordines ſuſcipere, & ſuſceptos exercere.

8 Secundò, accuſatum publicè de aliquo crimine, ſi ſe Canonicè purgauerit, reſtitui in integrum, nec arceri ab ordinibus ſuſcipiendis, à quibus arcetur, quandiù infamia durat, cap. Si quis de purgatione. Ita Sayrus lib 7. cap. 11. num 12. & alij. Hic enim non cenſetur infamis.

9 Tertiò, infamem infamia iuris non poſſe promoueri ad ordines; ablata vero infamia poſſe, quia per ablationem infamiæ tollitur irregularitas. Ita Suarez d. 48. ſect. 2. num. 10. & alij.

10 Quarto, infamem in vno loco remanere infamem in omni loco, & ſic non poſſe in vno loco ordines recipere antequam deleta fuerit infamia. Ita Vgolinus cap. 60. Ra-

Digitized by Google

tio eſt quia alioquin infamis in vno loco mi graret ad alium, ibique ordines ſuſciperet, ſicque fruſtraretur finis legum.

11 Quintò, inualidam eſſe collationem beneficij factam infami; nam collatio facta irregulari eſt inualida; vt ſupra dictum eſt. Vide Azorium 2. par. lib. 6. cap. 7. q. 3. Auilã d. 4. dub. 7. Pariſium lib. 4. de reſignat. q. 3. & Garziam de benef. 7. par. cap. 8. num. 38. & ſeqq. quamuis ipſe Garzias cum multis alijs oppoſitum ſentiat.

12 Prædictis addẽdum eſt, non ſolum per infamiam iuris induci irregularitatem; verum etiam per ignominioſam profeſſionem alicuius artis, quæ reddit hominem vilem, & indignũ, qui ad ordines, & beneficia promoueatur, qualis eſt ars hiſtrionis, mimi, gladiatoris, citharædi, macellarij, tabernarij, aleatoris, &c. Verumtamen eſt huiuſmodi artem inducere irregularitatem ſolum in ijs, qui illam exercuerunt; non verò in ipſorum prole, modo ipſa proles non efficiatur aliunde indigna, & inhabilis ad ordines. Ita Gloſſa in cap. Quoniam vetus 24. quæſt. 1. Vide Maiolum lib. 3. cap. 1. Reginaldum n. 197. Suarez ſect. 3. Filiucium quæſito 22. & alios præcitatos DD.

13 Addo primò, filium proditoris Principis infamem eſſe, conſequenter irregularem L. quiſquis C. ad leg. Iul. maieſt.

Secundò, filium eius, qui manus violentas in Cardinalem iniecit infamem eſſe, conſequenter irregularem, cap. Fœlicis de pœnis. Filius etiam hæretici irregularis eſt, & infamis in ordine ad ordines, & beneficia, vt patebit ex infra dicendis.

PVNCTVM II.

De Irregularitate, prouenien- te ex pœnitentia pu- blica.

1 *Quotuplex ſit pœnitentia publica.*
2 *An pœnitentia Sacramentalis inducat irregularitatem.*
3 *An illam inducat Pœnitentia publica, & ſolemnis.*
4 *An hoc temporeſit in vſu.*

1 NOtandum triplicem pœnitentiã olim in vſu extitiſſe. Prima erat Sacramẽtalis ſecreta, quæ iniungebatur à Sacerdote in confeſſione. Secunda erat publica, ſed nõ ſolemnis, quæ imponebatur ex Epiſcopi, vel alterius ſuperioris mandato ob delictũ publicum; ſed non enorme, nec ſcandaloſum, & fiebat ſinè cæremonijs, cum quibus tertia fiebat. Tertia verò fiebat in principio Quadrageſimæ cum certis cæremonijs, quæ continentur Canone, In capite diſt. 50. & imponebatur ab Epiſcopo, vel de eius mandato; ſed modo non eſt in vſu.

Difficultas eſt in præſenti Puncto, vtrùm aliqua pœnitentia inducat irregularitatem.

PRIMA PROPOSITIO.

2 POenitentia Sacramentalis, vel publica non ſolemnis non inducebat, nec modo inducit irregularitatẽ; Ratio eſt quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. In iure autem non eſt expreſſum, irregularitatem incurri per pœnitentiam Sacramentalem, vel per publicam non ſolemnem; nam Canones loquuntur ſolum de pęnitentia publica ſolemni, nec odia ſunt ampliandа. Ita Sayrus lib. 7. cap. 11. num. 19. Sylueſter v. Irregularitas q. 17. Maiolus lib. 3. cap. 2. Auila loc. cit. dub. 6. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

3 POenitentia publica, & ſolemnis inducebat irregularitatem, & impediebat ſuſceptionem ordinum, & vſum ſuſceptorum. Hæc Propoſitio patet ex cap. De pęnitentibus diſt. 50. & cap. Canones diſt. 50. Ita Toletus li. 1. ca. 64. Sayrus loc. cit. & alij, qui dicunt illos eſſe, irregulares, quibus imponitur pœnitẽtia publica; & ſolemnis manendi in foribus Eccleſiæ cum diademate in capite, & cum cereis in manibus accenſis, dum perſoluuntur Diuina officia.

Sed contrarium mihi dicendum videtur cum Suar. d. 42. ſect. 2. num. 4. Filiucio num. 189. cum enim Canones loquantur de illa pœnitentia publica ſolemni, quæ olim ſemel in vita imponebatur cum certis cæremonijs, non eſt cur nos illam extendamus ad pęnitentiam publicam, quæ modò fieri poteſt. Loquor autem de pœnitentia publica, quæ nullam inducit infamiam; nam certum eſt pœnitentiam, quę infamiam generat, inducere irregularitatem, niſi talis ſit pœnitẽtia, quæ etiam infamiam ipſam auferat iuxta dicta in præcedenti Puncto.

4 Ex dictis colligitur, nullam pœnitentiã publi-

publicam, vel ſolemnem hoc tempore inducere irregularitatem, niſi ſit talis pœnitentia quæ adiunctam habeat infamiam.

PVNCTVM III.

De Irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione Sacramentorum, & præſertim occaſione baptiſmi.

1 *An iteratio Baptiſmi inducat irregularitatem.*
2 *An infans rebaptizatus ſit irregularis.*
3 *An ignorantia excuſet.*
4 *An rebaptizans ſub conditione ſit irregularis.*
5 *An rebaptizans abſolutè ſit irregularis, ſi diligentiam adhibuit.*
6 *An baptizans filium expoſitum ſinè vllo teſtimonio, ſit irregularis.*
7 *An ſit irregularis, qui ob grauem metum rebaptizat.*
8 *An iteratio Confirmationis, & ordinis inducat irregularitatem.*
9 *Quis poſſit in ea diſpenſare.*
10 *An Epiſcopus poſſit aliquando diſpenſare.*
11 *An differens baptiſmum vſque ad ægritudinem, vel mortem ſit irregularis.*
12 *An hac irregularitas tollatur per Baptiſmum.*
13 *An adultus baptizatus ab hæretico ſit irregularis.*

TRIA principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum irregularitas incurratur ob iterationem Baptiſmi. Secundò, vtrum incurratur ob iterationem Confirmationis, vel ordinis. Tertiò, quis poſſit diſpenſare in irregularitate ob iterationem Baptiſmi.

PRIMA PROPOSITIO.

1 EX culpabili iteratione baptiſmi publica, vel etiam occulta contrahitur irregularitas; conſequenter tam rebaptizans cum peccato mortali, quam rebaptizatus ſit irregularis; immo toties incurrit irregularitatem, quoties reiterat Baptiſmum; toties enim incurritur irregularitas, quoties multiplicatur culpa propter quam impoſita eſt. Hæc propoſitio patet ex cap. Ex litterarum de Apoſtatis; cap. Confirmandum diſt. 50. & cap. Qui in qualibet 1. quæſt. 7. Ita Couarruuias in Clementina. Si furioſus j. par. num. 8 Nugnus 3. parte q. 66. art. 9. concluſ. 4. Coninchus diſp. 18 dub. 5. num. 34. Nauar. cap. 27. num. 246. Syluest. verbo Irregularitas quæſito 4. Filiucius num. 164. Suarez d. 42. ſect. 1. num. 1. Reginald. num. 172. Toletus lib. 1. cap. 65. & alij communiter. Hæc irregularitas ab aliquibus extenditur non ſolum ad Acolytum publicè miniſtrantem in reiteratione Baptiſmi; cap. Ex Litterarum citato; ſed etiam ad parentes cõpatres, & alios cooperantes ad iterationem Baptiſmi, ex Vgolino §. 3. Coninch. & alijs. Sed mihi nõ videtur admittenda hæc extenſio; nam prædictum cap. Litterarum loquitur ſolum de Acolyto; conſequenter videtur ſolum extendendum ad eos, qui inſeruiunt reiterationi Baptiſmi ex officio; non vero ad alios; cum odia ſint reſtringenda, cap. Odia de regulis iuris in ſexto.

2 Ex dictis infertur primò, infantem qui rebaptizatur ante vſum rationis, non eſſe irregularem; etiamſi poſtea ratam habeat rebaptizationem; nam qui caret culpa; carere debet pœna irregularitatis impoſita ob rebaptizationem. Ob inde in propoſitione dixi ex culpabili iteratione. Nec obſtat ratihabitio; nam ipſa eſt poſterior facta rebaptizationis; irregularitas autem impoſita eſt ob rebaptizationem. Idem dici debet de eo, qui rebaptizatur, dum vacat ſomno. Ita Sayrus, libro ſeptimo, cap. octauo num. 10. Henriquez libro 14. cap. 4. numero 3. Nauar. num. 246. Suarez tomo 5. diſp. 42. ſect. 1. nu. 5. Auila parte 7. d. 7. dub. 2. Filiucius num. 165. & 168. tract. 20. Couarruuias in Clemẽtina vnica 1. parte nu. 8. Contra Vgolinum, cap. 35. §. 1. Reginaldum ex parte num. 172. & alios.

Neque obſtat cap. Quiuis de conſecratione diſt. 4. quia ille textus iuxta Couarruuiã, Suarez, & Filiucium, & Sayrum fuit cuiuſdam Theodori Archiepiſcopi Canthuarienſis, qui non erat Pontifex, nec habebat auctoritatem ferendi irregularitates.

3 Infertur ſecundò, rebaptizatum ex ignorantia iuris, vel facti non eſſe irregularem, vt patet ex ſupra dictis de ignorantia excuſante à cenſuris. Ita Nauar. num. 46. Toletus lib. 1. cap. 70. Filiucius num. 165. & 184. Reginaldus num. 173. contra Henriquez num. 3 Auilam loco cit. concluſ. 4. Vgolinũ §. 3. n. 7. & alios. Ratio eſt quia huiuſmodi irregularitas prouenit ex delicto iterationis Baptiſmi;

tiſmi; ignorantia autem excuſat à delicto.

Ex quo vlterius patet rebaptizantem ex ignorantia non eſſe irregularem.

4 Infertur tertio, illum non eſſe irregularẽ qui rebaptizat alium ſub conditione, quem ſcit eſſe Baptizatum, ſiuè illa conditio apponatur tantum in mente, ſiuè etiam exterius addatur. Ratio eſt quia prædicta irregularitas prouenit ex iteratione Baptiſmi; hic autem non iteratur Baptiſmus; nam qui dicit Ego te baptizo, ſi non es baptizatus, non intendit baptizare, ſi eſt baptizatus; cum ille modus loquendi, Ego te baptizo, ſi non es baptizatus, regulariter hunc includat, Si es baptizatus, non te baptizo Ita Nauar. n 246. Henriq. loco cit. Nugnus loc. cit. concluſ. 6. Coninchus diſp. 18 dub. 5. n. 38. Suarez loco citato num. 1. Filiucius num. 181. Reginald. num. 177. & alij locis cit. contra Vgolinum §. 3. Sayrum cap. 8. num. 23. & alios.

5 Infertur quartò, illum non teneri ſe tanquam irregularem gerere, qui poſtquam inquiſiuit, an alter eſſe baptizatus, illum rebaptizauit abſolutè, & ſine conditione; ſed adhuc poſtea dubitat, an eſſet baptizatus. Ratio eſt tum quia ille non dicitur abſolutè rebaptizare, cui non conſtat alterum eſſe baptizatum; non enim iudicatur iteratum, quod ambigitur eſſe factum; cap. finali de presbytero non baptizato. Tum quia verſamur in dubio facti extra caſum homicidij; in dubio autem melior eſt conditio poſſidentis ſuam libertatem. Verum tamen eſt iſtum peccaſſe rebaptizãdo abſolutè; cum deberet rebaptizare ſub conditione, & expoſuerit ſe periculo incurrendi irregularitatem. Ita Auila diſp 7. dub. 2. concl. 45. Suarez num. 2. Tolet. & alij.

Addo illum non eſſe irregularem, qui cũ conſcientia erronea aliquem baptizauit credens antea baptizatum eſſe; nam hæc irregularitas incurritur ob iterationem baptiſmi, non ob ſolam conſcientiam erroneam. Suarez num 2.

6 Infertur quintò, illum non eſſe irregularem, qui baptizat filios infideliũ, vel expoſitos ſine vllo ſigno teſtimonium perhibente de ipſorum Baptiſmo. Ratio eſt, tum quia adeſt ignorantia facti, quæ excuſat. Tũ quia in hoc caſu militant rationes mox allatæ. Ita Sayrus cap. 8. num. 11. & alij.

7 Infertur ſextò, cum Sayro num 19. Auila d. 14. Coninchо loco citato num. 40. & Henriquez libro 14. cap. 4. num 3. Filiucio num. 169. Reginaldo num. 173. contra nonnullos alios recẽtiores, illum eſſe irregularẽ, qui rebaptizat, vel rebaptizatur ex metu cadente in conſtantem virum cum intentione iterũ baptizandi, vel recipiendi Baptiſmum. Ratio eſt tum quia facit contra præceptum continens irregularitatem; metus enim in hoc caſu non excuſat; nam poſito metu adhuc liberum eſt illi baptizare, & non baptizare; baptizari, & non baptizari; cum metus non cadat in voluntatem, & intẽtionem, & baptizans adhuc poſſit habere intentionem non baptizandi. Qui autem rebaptizat, ſine intẽtione rebaptizandi, non incurrit irregularitatem; quia verè non rebaptizat. Idem dic de fictè rebaptizato, aut de rebaptizato per vim abſolutam. Ita Reginaldus num. 173. Henriquez loco citato cap. 4 num. 4. Auila loco citato dub. 3. Vgolinus ca. 35. §. 2. Suarez ſect. 1. num. 3. Filiucius nu. 171. & 179. Nauar. cap. 27. num. 246. quamuis oppoſitum in foro externo iudicandum ſit, cum in eo de actibus externis iudicetur.

Circa prædicta obſerua præfatam irregularitatem non eſſe totalem, ſed impedire ſolum promotionem ad ſuperiores ordines. Ratio eſt quia in cap. ex litterarum de Apoſtatis dicitur, ad ſuperiores ordines aſcendere non valebit, & cum verſemur in materia pœnali, & odioſa, non eſt facienda extenſio vltra id, quod in iure expreſſum eſt. Ita Filiucius loco citato num. 177. Suarez tomo 3. de Sacramentis diſp. 31. ſect. 6.

SECVNDA PROPSITIO.

8 EX iteratione Confirmationis, & Ordinis non contrahitur irregularitas. Ita Vgolin. cap. 35. § 4. Suarez d. 42. ſect. 4. num. 6 Couarruuias loco citato nu. 8. Sayrus cap. 8 num. 28. Auila parte 7. d. 7. q. 5. Valent. tom. 3. d. 5. q. 1. pun 4. verſus finem, & d. 7. q. 19. pun. 3. ad finem, Filiucius tract. 19. cap. 7. q. 1. & cap. 7. q. 5. Reginaldus lib. 30. tract. 2. num. 178. Contra Nauar. cap. 27. nu. 247. Maiolum lib. 3. cap. 25. Antoninum 3. parte tit. 28. cap. 6. & Vgolinum aliter ſentientem in collatione ordinis. Ratio noſtra eſt quia hæc irregularitas non eſt in iure expreſſa; irregularitas autem non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa.

Obijcies. Sicut eſt expreſſa in reiteratione baptiſmi ad explodendas quorundam hominum hæreſes, aſſerentium baptiſmum eſſe iterabilem; ita etiam videtur expreſſa in itera-

Digitized by Google

iteratione Confirmationis, & Ordinis, quæ ſunt Sacramenta non iterabilia. Vnde in c. 1. d. 68. dicitur, ſicut ſemel baptizatus iterũ baptizari non debet, ita neque ſemel conſecratus iterum conſecrari poteſt.

Reſpondeo argumentum à ſimili non valere in pœnis, præſertim in irregularitate, quæ non contrahitur, niſi ſit in iure expreſſa; cap. Is, qui ad cap. 1. diſt. 68. reſpondeo nullam ibi fieri mentionẽ de irregularitate.

TERTIA PROPOSITIO.

9 IN irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione Baptiſmi publica, vel occulta Summ. Pont diſpenſare poteſt; nam ipſe diſpenſare poteſt in iure cõmuni. Epiſcopus verò non poteſt diſpenſare, in rebaptizatione publica; quia ipſe non diſpenſat in iure communi abſque facultate ſibi à ſuperiore conceſſa. In rebaptizatione verò occulta poteſt Epiſcopus diſpenſare; quia poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto occulto, vt patet ex Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. Ita Auila dubio 6. Coninch dub. 5. num. 36. Filiucius num. 194. & 186. Sayrus, Toletus, Sotus, & alij loc cit.

10 Rogabis, vtrum Epiſcopus poſſit diſpẽſare in irregularitate, quæ incurritur, quando quis alium publicè baptizat, ſed neſcitur, vtrũ qui baptizatur fuerit antea baptizatus

Reſpondeo cum Auila loc cit. dub. 6. Nauar. nu. 241. Rodriq. cap. 147. Sanch. de Matrimonio, lib. 2. d. 37. nu. 12. Vgolinus ca. 35. §. 6. Sayro lib. 7. cap. 10. nu. 16. poſſe; quia delictum cenſetur occultum: Ratio enim rebaptizandi occulta eſt, cũ neſciatur, an ille fuerit baptizatus, vt clarius conſtabit ex infra dicendis, q. vlt pun. vlt.

11. Quæres primò, vtrum incurratur irregularitas ab eo, qui differt baptiſmum vſq; ad ægritudinem, vel ſenectutem.

Reſpondeo affirmatiuè cum Suarez d. 42. ſect. 3. num 5. Sayro, nu. 30. Filiucio nu. 171. Reginaldo num. 179. Toleto lib. 1. cap. 65. n. 7. Vgolino, & alijs communiter in cap. Si quis diſt. 57. qui textus intelligendus eſt de adultis: non verò de infantibus. Ratio cur adultis impoſita ſit iſta irregularitas, eſt, quia non videntur voluntariè fidem ſuſcipere, ſed coactè, vt patet ex cap. citato. Quare huiuſmodi baptizatus non videtur promouendus, niſi paucitas miniſtrorum idoneorum id exigat, aut niſi ipſius fides, & vita probata fuerit poſt Baptiſmum.

12 Addo hanc irregularitatem non tolli per ipſum Baptiſmum; nam hæc irregularitas incurritur ob ipſam ſuſceptionem Baptiſmi dilatam; idem autem non eſt cauſa cõtrariorum effectum.

13 Quæres ſecundò, vtrum adultus baptizatus ab hæretico, ſit irregularis.

Reſpondeo affirmatiuè, vt habetur cap. Quia in qualibet diſt. 1. q. 7. Infans verò baptizatus ab hæretico non eſt irregularis; tũ quia irregularitas non incurritur, niſi ſit expreſſa in iure. Tum quia ita colligitur ex ca. Placuit, q. 4. Ita Suarez ſect. 3. num. 11. Filiucius cap. 6. q. 4. Reginald. n. 180. Toletus lib. 1. cap 65. nu. 6. Et hoc verum videtur, etiamſi ille infans adulta ætate approbauerit baptiſmum collatum ab hæretico; nullo enim iure probatur iſtum ſubiacere huic irregularitati, vt ait Suarez loc. cit. & alij contra nonnullos alios.

PVNCTVM IV.

De irregularitate, & ſuſceptione ordinum proueniente.

1 *An recipiens ſacros Ordines in excommunicatione ſit irregularis.*
2 *An ſit irregularis ſuſpenſus, vel interdictus, qui eoſdem recipit.*
3 *An ſit irregularis qui eodem die recipit minores ordines cum Subdiaconatu, aut duos Ordines ſacros.*
4 *Quis poſſit in ea irregularitate diſpenſare.*
5 *An ſit irregularis recipiens Ordines per ſaltum.*
6 *An ſuſpenſus ſit, qui ordines furtiue ſuſcipit & quis dicatur ordines furtiue ſuſcipere.*
7 *An Epiſcopus poſſit in hac irregularitate diſpenſare.*
8 *An ſit irregularis recipiens ordines ſine confirmatione.*
9 *An coniugatus recipiens ordines ſit irregularis.*
10 *An ſit irregularis recipiens Ordines ſacros ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati.*

SEx principaliter quæremus in hoc puncto. Primo, vtrum excommunicatus ſit irregularis recipiendo ſacros ordines. Secũdò, vtrum eadem pœna puniatur ſuſpenſus vel interdictus. Tertiò, vtrum recipiens plures Ordines eodem die ſit irregularis. Quartò vtrum hoc valeat in recipiente per ſaltũ. Quintò, vtrum coniugatus ſit irregularis recipiendo

cipiendo ordines. Sextò, vtrum recipiens Ordines ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui, afficiatur nota irregularitatis.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LIgatus maiori excommunicatione, recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa, vel affectata Ordines Sacros, incurrit irregularitatem iuxta probabilē nonnullorum ſententiam. Hæc propoſitio patet ex cap. Cum illorum de ſent. excom. in. 6. & cap. 1 de eo, qui furtiuè ordines ſuſcepit. Ita Nauar. num. 241. Syluester verbo irregularitas quæſito 2. Auila dub. 9. Sayrus libro 7. cap. 10. num. 12. Henriquez cap. 6. num. 5. Reginald. lib. 30. tract. 2. num. 181. Toletus lib. 1. cap. 66. num. 1. Rodriquez 1. par. cap. 168. concluſ. 4. Valentia tomo 4. d. 7. q. 19. pun. 3. & alij communiter, contra Filiucium nu. 192. cap. 7. quæſito 3. tract. 20. Suarez d. 42. ſect. 3. num. 2. Coninchum, & alios aſſerentes non incurrere irregularitatem, ſed remanere ſuſpenſum; an vſu ordinis ſuſcepti cum excommunicatione.

Dixi ligatus maiori excommunicatione, ad differentiam minoris excommunicationis; nam ligatus minori excommunicatione non incurrit irregularitatem recipiendo Ordines Sacros: quamuis mortaliter peccet; ſicut enim celebrans cum minori excommunicatione non incurrit irregularitatem, cap. Si celebrat de Clerico excommunicato miniſtrante; ita neq; incurrit recipiens Ordines Sacros cum minori excommunicatione.

Dixi recipiens Ordines Sacros; nam ligatus maiori excommunicatione contra nonnullos Doctores non incurrit irregularitatē recipiendo minores Ordines, vel primam tonſuram; nam hæc irregularitas non eſt in iure expreſſa. Ita Nauar. de ſent. excom. conſil. 26 Auila loco citatò dub. 6. & alij, oppoſitum rectius docent Syluester, Tabiena, & alij apud Sayrum loco cit. & apud Suarez d 31. ſect. 1. num 58. de ſuſcipiente minores ordines in excommunicatione, quia ca. cum illorum, abſolutè loquitur de ſuſcipientibus Eccleſiaſticos ordines.

Dixi ſcienter, quia recipiens cum ignorantia probabili, vel etiam vincibili, modo nō ſit craſſa, vel affectata, excuſari poteſt, iuxta Nauar. & Sanchez, quorum ſententiam tanquam probabilem admiſit d. 1. q. 2. pun. 1. nu. 10. quanquam oppoſita ſententia, ſaltem in hoc caſu probabilior eſt, & conformior textui in cap. cum illorum citato, vbi excommunicati ſuſcipientes ordinem cum ignorantia ſuæ excommunicationis, vel prohibitionis, prohibentur diſpenſari ab Epiſcopis, vel Archiepiſcopis.

Dixi in propoſitione, iuxta probabilem nonnullorum ſententiam, vt aduerterem oppoſitam non eſſe improbabilem. Immo de rigore iuris probabiliorem, quia in cap. cum illorum habentur verba potius accommodata ſuſpenſioni, quam irregularitati. Hinc patet reſponſio ad oppoſitam rationem, & hoc pacto intellige quę ſupra diximus d. 2. q. 2. pun. 2. §. 1. ad finem. Vide quæ diximus de ſuſpenſione.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 SVſpenſus, vel interdictus, non incurrit irregularitatem recipiendo Ordines Sacros. Hæc Propoſitio non eodē modo admittunt ab omnibus DD. nam eſt duplex ſententia.

Prima eſt Syluestri verbo Irregularitas quæſito 2. Couarruuiæ 1. parte initio paragraphi 1. Auilæ loco citato dub 6. concluſ. 5. Henriquez loco citato num. 4. Reginaldi nu. 182. & aliorum, dicentium incurrere. Ratio eſt quia ſuſcipiendo Ordines Sacros exercet ſolemniter actus Ordinis Sacri; ſuſpenſus autem, vel interdictus exercendo ſolemniter actus Ordinis Sacri, fit irregularis, vt ſupra dictum eſt.

Secunda ſententia, quæ mihi probabilior videtur, eſt Sayri lo. cit. n. 14. Filiucij lo. cit. n. 192. Suarez d. 31. ſect. 1. n. 57. & d. 42. ſect. 3. n. 2. & aliorum aſſerentium non incurrere; tum quia iura loquuntur ſolum de excommunicato, nō de ſuſpenſo, vel interdicto, & verſamus in materia odioſa, quæ non eſt extendenda. Tum quia ſuſceptio ordinis non eſt functio ordinis: Quare ad argumentum Auilæ, & aliorum.

Reſpondeo, ſuſcipientem Ordines Sacros non ſemper exercere ſolemniter actus Ordinis Sacri; conſequenter non ſemper incurrere irregularitatem, quæ ſolemniter actum ordinum exercentibus impoſita eſt.

Conſequenter ad ea quæ diximus.

Aduertendum eſt contra Maiolum lib. 3. de irregularitate cap. 14. non incurrere irregularitatem ab eo, qui ſuſcipit ordines, vel illos exercet, quando ſub pęna excommunicationis latæ ſententiæ impoſita eſt excommunicatio contra ſuſcipientem Ordines, vel exercentem Ordines ſacros; nam excommunicatio ſupponit ſuſceptionem ordinis, vel eius functionem, cum propter illam incur-

ratur,

Digitized by Google

ratur, & illam ſupponat tanquam cauſam propterea delinquens eo tempore, quo ligatur excommunicatione, non dicitur incurrere irregularitatem, quæ incurritur ab eo, qui iam excommunicatus eſt, & in excommunicatione ſuſcipit ordines, aut ſolemniter illos exercet; ſed illam incurrit, ſi poſt illam actionem, ob quam contraxit excommunicationem, ſuſcipiat Ordines ſacros, vel illos exerceat. Ita Reginaldus lib.30. num.182. Suarez diſp.31.ſect.1.num. 17.& diſp.42.ſect.5. num.2. Filiucius trac. 20. cap.8. quæſito 2.3. & 4. & tract 17.cap. 10. quæſito 8. num.191. Coninch diſp. 15. dub.5. num.36. & alij à nobis relati de Sacramento Ordinis.

TERTIA PROPOSITIO.

3 QVI vno, & eodem die inſcio, & non aduertente Epiſcopo recepit minores ordines cum Subdiaconatu, vel vltimũ minorum cum Subdiaconatu, vel duos Ordines ſacros, incurrit irregularitatem, vel potius ſuſpenſionem. Hæc propoſitio patet ex cap. Secundo, & tertio de eo, qui ordinem furtiuè ſuſcepit, & ex ſuperius traditis de ſuſpenſione. Verùm tamen eſt hanc irregularitatem, ſeu potius ſuſpenſionem non extendi ad eos, qui vno, eodemque die recipiunt omnes minores, vel primam tonſuram, cum minoribus; nullo enim iure probatur ad eos extendi. Ità Nauarrus nu. 241. Auila par.7.d.9. ſect.1. dub.4. Sayrus lib.7 cap.10.num.22. Vgolinus cap.39. §.1. Valentia loco cit. Toletus cap.66. num. 6. Reginaldus num.189. & alij, quibus adde Suarez diſp.42. ſect.3. num 1. & Filiucium tract. 20. num. 191. admittentes ſuſpenſionem, non vero irragularitatem.

4 Rogabis, quis diſpenſare poſſit in irregularitate contracta ab eo, qui duos Ordines ſacros, vel Acolytum cum Subdiacona tu eodem die ſuſcepit.

Reſpondeo Epiſcopum poſſe diſpenſare quando delictum eſt occultum, vt patet ex Tridentino ſeſſ.24.cap.6. Ita Henriquez lib. 14.cap.6.num.5. Auila par.7.d.9.ſect.3.dub. 4. ad finem, Sayrus lib 7. cap. 10. num. 36. Vgolinus loco cit. § 1 Toletus loco citato, Quando verò delictum eſt publicum diſpenſatio pertinet ad Summum Pontificem, quia Epiſcopus non poteſt diſpenſare in iure communi, niſi facultatem habeat à Sede Apoſtolica, vel niſi ordinatus ingrediatur religionem, iuxta cap. innotuit, de eo qui furtiuè ordines ſuſcepit.

QVARTA PROPOSITIO.

5 Recipiens ordines per ſaltum non eſt irregularis, iuxta communiorem DD. ſententiam: ſed eſt ſuſpenſus: Ratio eſt tum quia hæc irregularitas non eſt in iure expreſſa. Tum quia in cap. Solecitudo directè prohibetur functio ordinis ſuſcepti per ſaltum hoc autem proprium eſt ſuſpenſionis. Ita Angelus v. Irregularitas 1. Armilla eodẽ verbo num 62.& Auila loco cit. Nauar. nu 242. & alij, Contra Vgolin. cap.38. §.1. Valent. to 4 d.3.q.19. pun.3. columna 1444. Sayrum lib 7 cap.10.nu.39. Reginaldum nu. 191. Concedo tamen fieri irregularem, ſi poſt ſuſceptionem ordinis per ſaltum in eo miniſtret; quia violans ſuſpenſionem per vſum ordinis incurrit irregularitatem, vt ſupra dictum eſt. Quomodo aſe ſe gerere debeat confeſſarios erga pœnitentem, qui furtiuè, vel per ſaltum aut alia ratione male promotus eſt, videri poteſt apud Filiucium tract.20. cap.8. quæſito 11. cuius doctrina inſeruire poteſt confeſſarijs in pœnitentiaria Romana exiſtentibus.

6 Item ille ſuſpenſus eſt, ſeu potius irregularis, qui furtiue, ideſt neſciente Epiſcopo, nec approbante, nec examinante ordinem recepit, cap.1. de eo, qui furtiuè, &c. in qua ſuſpenſione videtur Epiſcopus poſſe diſpẽſare vigore priuilegij conceſſi in Trident. ſeſſ.24.cap 6. Ita Henriq. lib.14.cap.6 nu.5. Suarez to.5 diſp.42.ſect.3.nu.5. Sayrus loco cit.37. Vgolin. cap.39.nu.3. Coninch. d.18. dub.5.nu.43. & alij, quanquam iſti DD. non conueniunt an ſit irregularis, vel ſuſpenſus. Suarez enim d.42. ſect.3.nu.5. Filiucius trac. 20.nu.195. putant incurrere irregularitatẽ. Verum quid ego ſentiã explicabo, ſed prius præmittam quiſnam dicatur ordines furtiuè ſuſcipere. Ille dicitur ordines furtiuè ſuſcipere, qui ficto titulo, aut ſine veris dimiſſorijs ordines ſuſcipit, & hunc vinculo ſuſpenſionis ligari ſuperius docui de ſuſpenſionibus cum communi DD. ſententia. Item ille dicitur ordines furari, ſeu furtiuè ſuſcipere, qui inſcio Epiſcopo, non vocatus, vel non approbatus accedit ad ordines, aut qui aliũ in ſui locũ examini ſub ſuo nomine ſubmittit, deinde vocatus proprio nomine ordines capit, & hunc vinculo irregularitatis irretiri probabiliſſimũ eſt, cap. ueniẽs 1. de eo, qui furtiuè ordines ſuſcipit, vbi datur Epiſcopo facul-

Digitized by Google

facultas diſpenſandi cũ eo qui furtiuè Diaconatum accepit vt ad Sacerdotiũ promoueantur, niſi aliud obſtet, ex qua loquendi forma perſpicuè indicari videtur irregularitas, vt patet ex regulis ſuperius traditis, niſi fortè dicas hunc eſſe caſum ſpecialem de eo qui Diaconatum furtiuè ſuſcipit, conſequenter in hoc caſu incurri irregularitatem: in ſuſceptione vero furtiua aliorum ordinum contrahi ſuſpenſionem, hoc pacto intellige quæ dixi de Sacramentis d. 8. quæſt. vnica pun. 4. nu. 30.

7 Obſerua tamen diſpenſationem præfatæ irregularitatis cõpetere Epiſcopo quandiu delictum eſt occultum, ſi reſpiciamus decretum Concilij Trid. ſeſſ. 24 cap 6. de reformat poteſt tamen eſſe occultum in ratione delicti, quamuis materialiter publicè fiat, vt ſæpius alibi dictum eſt Immo etiam ſi reſpiciamus cap 1. de eo qui furtiuè, &c. dicemus diſpenſandi facultatem in propoſita irregularitate concedi Epiſcopo, modo Epiſcopus, aut alius Prælatus Epiſcopus non denunciauerit excommunicationem incurrendam ab ijs, qui furtiuè ordines ſuſcipiunt: tunc enim ſi non fuit denunciata huiuſmodi excommunicatio poterit Epiſcopus diſpenſare, modo is, qui furtiuè ordinatus fuit factus iam ſit religioſus, & in monaſterio aliquo tempore, laudabiliter vixerit. Verum hoc tempore Epiſcopi communiter conſueuerunt excommunicationẽ imponere ijs, qui ſe ordinationi furtiuè ingerunt, conſequenter iſta irregularitas regulariter eſt Papæ reſeruata, vt clarè colligitur ex cap. veniens cit. & obſeruant Suarez, & Filiucius loc. cit.

8 Quæres vtrum recipiens ordines ſine cõfirmatione ſit irregularis.

Reſpondeo negatiuè. Ita Vgolinus cap. 38. §. 1. Henriq. lib. 14. cap. 6. num. 3. Auila loco cit Sayrus lib 7. cap. 14. ad finem, Suarez d. 42. ſect 3. num. 14. Filiucius tract. 20. nu. 205. & alij. Ratio eſt quia irregularitas non incurritur, niſi ſit expreſſa in iure.

QVINTA PROPOSITIO.

9 VIR coniugatus recipiens Ordinem ſacrum, non ſolum eſt ſuſpenſus, ſed etiam irregularis, vt patet ex Extrauaganti antiquæ concertationi. Ita Rebellus, Henriq & alij, quos retuli in tract de matr. q. 3. pun. 9. ad finem, quib. adde Auilã lo. cit. dub. 5. Ratio eſt quia non ſolum prohibetur ordines ſuſceptos exercere, verũ etiã alios ſuſcipere, quod eſt propriũ irregularitatis.

SEXTA PROPOSITIO.

10 RECipiens Ordines ſacros ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati, incurrit irregularitatem, vel ſaltem ſuſpenſionem, etiamſi recipiens fortè ob ignorantiam non peccauerit; nam Epiſcopus, qui renunciauit dignitati, non habet executionem ordinis; ergo nec illam poteſt alteri conferre. Epiſcopus dicitur renunciare dignitati, quando renunciat iuriſdictioni, & executioni Ordinis Epiſcopalis. Hæc propoſitio patet ex cap. 1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui. Poteſt tamen proprius Epiſcopus diſpenſare, ſi ordinatus probabiliter ignorauit renũciationem, vt patet ex eodem cap. 1. Videte Vgolinum cap. 40. Sayrum lib. 7. cap. 10. nu. 27. Valẽt loco cit. Tolet. lib. 1. c. 66. Reginal. nu. 190. Filiucium c 7. nu. 190. & alios, quos ſupra retuli de caſibus, in quibus ſuſpenſio incurritur.

Vltra præfatos caſus addi poteſt irregularitatem incurri dum quis ordines ſuſcipit in peccato mortali publico, & manifeſto c. 1. d. 48. Verum hic caſus reducitur ad irregularitatem ex infamia facti proueniente, de qua ſupra. Vide ſi placet Suarez d 41. ſect. 3. n. 7 verſ. 12. Filiucium tract. 20. num. 198.

PVNCTVM V.

De Irregularitate, quæ contrahitur per exercitium ordinum tempore cenſuræ.

1 *An ligatus aliqua cenſura fiat irregularis exercendo Ordines ſacros.*
2 *Quid ſi dubitet ſe irretitum eſſe aliqua cenſura.*
3 *An ligatus cenſura fiat irregularis canendo in Choro, vt hebdomadarius.*
4 *An ſit irregularis canendo Epiſtolam.*
5 *An ſit irregularis baptizando.*
6 *An ſit irregularis abſoluendo ſacramentaliter.*
7 *An ſit irregularis abſoluendo ſponſis, aut aſſiſtendo Matrimonio.*
8 *Quid ſi exerceat ea, quæ non prohibentur per cenſuram.*
9 *An Epiſcopus ligatus cenſura fiat irregularis*

vit exercendo Ordinem Epiſcopalem.

10 *An ligatus duplici cenſura duplicem incurrat irregularitate.*

11 *Quis poſſit in hac irregularitate diſpenſare.*

DVo principaliter quærentus in hoc puncto. Primò, quam pœnam incurrat ligatus cenſura, exercendo ordines. Secundò, quis poſſit diſpenſare.

PRIMA PROPOSITIO.

1 LIgatus maiori excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto, etiamſi ſit occultus, & toleratus, incurrit irregularitatem exercendo ſolemniter, vel ex officio actus maioris ordinis, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, vel ſcandali vitandi, vel ignorantiæ, vel inaduertentiæ, vel obliuionis; Hæc Propoſitio patet ex cap Si quis Epiſcopus in Concilio 11.q.3.cap.1.& cap.Is, cui de ſent. excomm. & ex dictis de pœnis violantium ſuſpenſionem, & interdictum.

Dixi ligatus maiori excommunicatione; quia ligatus minori excommunicatione non incurrit irregularitatem exercendo ordines, vt patet ex ſupra dictis.

Dixi, etiamſi ſit occultus; quia Concilium Conſtantienſe nullum priuilegium conceſſit excommunicatis, quamuis occultis.

Dixi actus maioris ordinis, quia ob exercitium minoris ordinis non incurritur irregularitas; nam actus minorum ordinũ exercentur ex conſuetudine à laicis; etiam cum ſolemnitate. Ita cõmuniter recentiores Theologi Auila d.9.ſect.2 dubio 3. Toletus lib.1. cap 67. num.4. Nauar num. 241. & alij ſupracitati, Contra Suarez loco citando. Vgolin tab.1.cap.14 § 1.num.1. Reginaldum n. 186 & Graff j.par.lib.4.cap.27.num 34. qui verum aſſerunt de rigore iuris; ſed modò cõſuetudo videtur obſtare.

Dixi, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, &c. Nam quoties ratione neceſſitatis, vel obliuionis, vel alterius cauſæ excuſatur à mortali, excuſatur etiam ab irregularitate, quæ ſupponit peccatum mortale; cum irregularitas ſit grauis pœna, quæ non incurritur, niſi ob graue peccatum, capite Apoſtolicæ de Clerico excommunicato miniſtrante Ita communiter DD.

2 Ex quo patet, eum, qui dubitabat, ſe eſſe excommunicatum, celebrando incurrere irregularitatem, ſi re vera detinebatur excommunicatione. Secus ſi poſtea comperiat ſe re vera non fuiſſe excommunicatum; nam irregularitas non incurritur ob conſcientiam erroneam, ſed ob violationem cenſuræ; ſicut etiam non eſt irregularis, qui celebrauit depoſito dubio, quamuis poſteà comperiat re vera, ſe fuiſſe excommunicatum, cum enim non peccauerit grauiter contra cenſuram, excuſatur ab irregularitate; vt benè ait Suar. de cenſuris d.31.ſect.3.num.7. Vgolinus de cenſuris tab 1.cap.14.num.12.& 24. Syluest. v.Irregularitas, num.15. Sayrus lib.7.cap.9. num.29. & patet ex ſupra dictis de cauſis excuſantibus à cenſuris.

Quæ diximus in hac propoſitione, valere ſolum videntur in Clerico violante cenſurã per exercitium ordinum, non vero in laico diuina faciente dum vinculo cenſuræ obſtrictus tenetur, quia præcitata iura loquuntur de faciente diuina ex officio, quod laicis competere non ſolet. Ita Vgolinus tab.1. ca. 14.§. 1. num. 13. quem ſequitur Reginaldus lib.30.num. 192.

Ex dictis infertur ligatum aliqua ex dictis cenſuris fieri irregularem non ſequentibus caſibus.

3 Primò canendo in choro, tanquam hebdomadarium; nam hoc modo ex conſuetudine ſolum canitur ab initiatis maioribus ordinibus Si verò non canat tanquam hebdomadarius cum Dominus Vobiſcum; ſed ſine Dominus Vobiſcum, nõ ſit irregularis; quia hoc modo canitur etiam ab alijs, vt à monialibus &c.

4 Secundò canẽdo Epiſtolam ſolemniter, ideſt cum manipolo, ſi ſit Subdiaconus, vel canendo Euangelium cum ſtola, ſi ſit Diaconus. Secus ſi Subdiaconus canat ſine manipulo, vel Diaconus ſine ſtola; tunc enim non cenſetur exercere Ordinem ſacrum, ſed officium cantoris. Videte quæ dixi de violãtibus ſuſpenſionem, & interdictum.

5 Tertiò baptizando ſolemniter, aut conſecrando aquam ad aſpergendo fideles, vt ait Vgolin tab.1 de cenſuris cap. 14. § 1. nu. 5. Ratio eſt quia iſti ſunt actus Ordinis ſacri Secus dic, ſi baptizet priuatim.

6 Quartò, abſoluendo ſacramentaliter, ẽt occultè; quia hic actus competit ſoli Sacerdoti. Et hoc verum eſt, etiamſi abſolutio ſit inualida ob culpam pœnitentis; nam Sacerdos quantum ex ſe fungitur ordine. Secus ſi abſolutio ſit inualida eo, quod Sacerdos non habuerit intentionem abſoluendi; ſed tantummodo proferendi illa verba materialiter; tunc enim non dicitur actum ordinis

dinis exercere. Ita Suarez de Cenſuris d. 10. ſect 3. num. 15. & alij.

7 Quintò, Sacerdotem excommunicatum incurrere irregularitatem benedicendo ſpō ſis, faciendo ſolemnitates Baptiſmi, vel miniſtrando Euchariſtiam; nam iſti ſunt actus ordinis. Ita Suarez loco citato nu. 19. Vgolinus tab. 1. cap. 14. §. 2. Idem dic de Diacono miniſtrante Euchariſtiam; nam exercet ordinem Diaconatus. Ita Suarez d. 11. ſect. 3. nu. 24. Secus dic de Sacerdote excommunicato aſſiſtente Matrimonio: nam illa aſſiſtentia non eſt actus ordinis. Immò neque eſt propriè actus iuriſdictionis, vt ſuo loco dictum eſt. Ita Suarez num. 18. & alij.

8 Sextò Clericum ſuſpenſum, vel interdictum non fieri irregularem, exercendo ea, quæ ſibi non ſunt prohibita per cenſuram; tunc enim non dicitur violare cenſuram per exercitium ordinis Sacri. Ita Vgolinus de cenſuris tab. 1. loco citato nu. 23. & alij communiter.

Idem dicendum eſt de illo, qui functionē ordinis exercet contra præceptum ſuperioris, antequam vinculo cenſuræ ligatus ſit, hic enim non dicitur violare cenſuram per exercitium ordinis, cum illa non ſit obſtrictus dum functiones ordinis, exercet, ſed facit contra præſcriptum ſuperioris. Ita Filiucius tract. 20. cap. 8. q. 2. Suarez diſp. 42. ſect. 5. num. 2. contra Maiolum lib. 3. cap. 18. Angelum, Sylueſt. & alios, quos citat, & ſequitur Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 24. Vide ſupra dicta pun. 4. num. 2. ad finem.

9 Septimò, Epiſcopum excommunicatum, vel ſuſpenſum incurrere irregularitatē exercendo ordinem Epiſcopalem. Videte Vgolinum loco citato, & Sayrum lib. 7. cap. 9. num. 5.

10 Rogabis, vtrum ligatus excommunicatione, & interdicto incurrat duplicem irregularitatem, vel ſaltem vnam grauiorem ex duplici cauſa exercendo Ordines Sacros.

Reſpondeo incurrere duplicem irregularitatem; nam violat duplicem cenſuram ſpecie diuerſam; ſicut etiam dictum eſt ſupra ſepelientem excommunicatum vitandum in loco interdicto incurrere duplicem excommunicationem.

SECVNDA PROPOSITIO.

11 IN irregularitate contracta ob violationem excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti per exercitiū ordinum ſolus Papa diſpenſat, quando delictum eſt publicum, cap. 1. de ſent. ex comm. in 6. In irregularitate vero, quæ contrahitur ob delictum occultum, & violationem occultam, diſpenſare poteſt Epiſcopus ex priuilegio Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. Eſt autem delictum occultum, etiamſi aliquis publicè exerceat ordines modò delictum excōmunicationis, vel alterius cenſuræ ſit occultum, ita vt neſciatur, an ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus. Ita Sayrus cap. 10. num. 16. & cap. 13. Nauar. nu. 241. Reginald. num. 188. & alij, quos in ſimili ſupra citaui pun. 3. num. 11. & infra referam de irregularitate homicidij.

PVNCTVM VI.

De Irregularitate, quæ contrahitur per exercitium ordinis, quem quis nō habet.

1 *An exercens ordines, quos non habet, fiat irregularis.*
2 *An canens epiſtolam ſit irregularis.*
3 *An Sacerdos exercens ordinem Epiſcopalem ſit irregularis.*
4 *An abſoluens à peccatis ſit irregularis ſi non ſit Sacerdos.*
5 *An qui non eſt ſacerdos ſit irregularis miniſtrando ſolemniter baptiſmum.*
6 *An Sacerdos miniſtrans Extremam Vnctionem ſit irregularis.*
7 *An Clericus referens munus hebdomadarij ſit irregularis.*
8 *An fiat irregularis abſoluendo pœnitentes, aut benedicendo ſponſis.*
9 *Quis dicatur ordinem exercere ſolemniter, & ex officio.*
10 *Quis poſſit in hac irregularitate diſpenſare.*

DVO principaliter quæram in hoc puncto. Primò vtrum, exercens ordines, quos non habet, incurrat irregularitatem. Secundò, quis poſſit in ea diſpenſare.

PRIMA PROPOSITIO.

1 CLericus, qui miniſtrat in Ordine Sacro, quem non habet incurrit irregularitatem, modo ſcienter, & ſerio, & ex officio miniſtret. Ita Nauar. num. 242. Suarez d 11. ſect 3. num. 22. & d. 42 ſect. 4. num. 2. Filiucius tra. 20. cap. 7. q. 8. & 11. Reginald. lib. 30. num 191. Toletus lib. 1. cap. 72. num. 1. Sayrus cap. 10. numero 1. Sotus diſt. 25. q. 1. art. 3.

art. 3. Vgolinus de Irregularitate cap. 37. Auila dub. 13. Graffius loco cit. nu. 31. Coninch. dub. 6. & alij communiter. Hæc propoſitio probatur ex cap. 1. & 4. de Clerico non ordinato miniſtrante. Vbi præter excommunicationem comminatoriam imponitur etiam irregularitas ibi, nunquam ordinetur.

Dixi, Clericus, quia laicus non incurrit irregularitatem. Ita Angelus v. irregularitas 1. num. 38. Sayrus cap. 10. num. 6. Suarez de cenſuris d. 11. ſect. 3. nu. 12. Henriq. cap. 6. num. 1. Reginaldus nu. 192 & alij contra Nauar. num 242. Valentiam tomo 4. d. 4. q. 2. pun. 2. Auilam dub. 13. ad finem. Suarez tomo 1. de Sacramentis diſp. 31. ſec. 4. §. Sed quæres, & de Cenſuris diſp. 42. ſect. 4. num. 3. & 9. Filiucium tract. 70. cap. 7. q. 8. num. 208. Coninchum diſp. 18. dub. 6. nu. 45. Ratio noſtra eſt, quia iura citata loquuntur abſolutè tantum de Clerico, & verſamur in materia odioſa.

Dices. Textus loquitur abſolutè, & generaliter de miniſtrante, ergo intelligi etiã debet de laico miniſtrante.

Reſpondeo, verba Textus generaliter loquentis intelligi debere iuxta titulum, ſub quo verba ponuntur: verba autem illius Textus ponuntur ſub titulo de Clerico non ordinato miniſtrante; ergo de ſolo Clerico intelligi debent.

Dixi in Propoſitio ſcienter; nam ſi quis ex ignorantia, etiam craſſa, miniſtret in ordine, quem non habet, credens ſe talem ordinem habere, non incurrit irregularitatẽ ex Vgolino de cenſuris cap. 37. num. 8. Nauarro conſi. 70. de ſent. excomm. & alijs. Ratio eſt quia, hic non dicitur ſcienter miniſtrare.

Dixi ſerio, quia miniſtrans ioco, vel per repræſentationem non incurrit irregularitatem, quia non dicitur propriè miniſtrare in Ordine ſacro. Ita Nauarr. Auila, Suar. Filiucius, Reginaldus, & Coninchus locis cit. propterea initiandus Ordine ſacro non incurrit irregularitatem, ſi ſe exerceat in Miſſa celebranda, vt illius cæremonias addiſcat, aut ne erret celebrando, poſtquam fuerit initiatus Ordine ſacerdotali; non enim dicitur celebrare ex officio, & tanquã initiatus Ordine ſacro. Ita Vgolinus loco cit. num. 1. vbi ex eadem ratione ab irregularitate excuſat pueros, qui aliquas Miſſæ partes inter ſe canunt; hoc enim non intendunt ſerio facere, ac ſi eſſent initiati Ordine ſacerdotali.

Dixi in Ordine ſacro; quia non ſufficit miniſtrare in minoribus ordinibus; cum in iſtis ſoleãt etiam laici adhibitis veſtibus miniſtrare. Ita Vgolinus num. 13. Coninch. & alij locis cit. contra Filiucium, & Suarez locis cit.

Dixi ſolemniter, quia exercens Ordinem ſacrum ſine ſolemnitate non contrahit irregularitatem; quamobrem cantans Epiſtolam ſine manipulo, vel Euangelium ſine ſtola non fit irregularis, eo quod non dicatur canere ſolemniter ex ordine, & ex officio; ſed tantum dicatur vti officio cantoris, Reginald. nu. 183. & alij DD. cit.

2 Hinc ſequitur primò, Clericum, qui nõ eſt Subdiaconus, canentem Epiſtolam ſine manipulo, & intendentem eam canere ex officio, non incurrere irregularitatem; quia ad incurrendam irregularitatem non ſufficit actus internus, & interior intentio miniſtrandi ex officio; ſed requiritur exterior ſolemnitas; ille autem, qui canit Epiſtolam ſine manipulo, non exercet exteriorem ſolemnitatem ordinis Subdiaconatus; cum ad illius ſolemnitatem requiratur ornamẽtum veſtium. Verum ſi cum manipulo, & Dalmatica canat Epiſtolam, non intendens exercere ex officio, ſed ſolum ſupplere defectum Subdiaconi, non fit irregularis; quia non dicitur propriè exercere ex officio, nec actus dicitur completus; completur verò per intentionem, & exteriorem actionem cum manipulo, & Dalmatica. Ita Nauar. loco cit. quem ſequitur Vgolin. loco cit. nu. 10 quidquid in contrarium ſentire videatur Coninch. nu. 47.

3 Secundò, ſequitur Sacerdotem, exercẽtem actus ordinis Epiſcopalis, vt confirmãdo, vel ordines conferendo, vel conſecrando Altaria, aut impendendo benedictionẽ ijs verbis, ſit nomen Domini benedictum, eſſe irregularem. Ita Suarez d. 42. ſect. 4. num. 7. vbi teſtatur de communi Filiucius nu. 210. & alij DD. cit.

4 Tertiò, Clericum nondum initiatum Sacerdotio, qui aliquem ſerio, & ſacramentaliter abſoluit, eſſe irregularem, iuxta Nauarrum, num. 142. Coninchum, num. 48. Sotum 8. de Iuſtitia, quæſt. 4. art. 1. Vgolinum cap. 37. num. 6. Auila dubio 15. Suarez, & Filiucium locis cit. nam exercet ordinem, quem non habet; quamuis Syluester v. Confeſſor 1. dicat, nõ fieri irregularem, eo quod iſta irregularitas non ſit in iure expreſſa; nam in cap. citato habetur, ſi quis baptizauerit, vel aliquod Diuinum officium exer-

currit, &c. ſed nomine Diuini officij non intelligitur abſolutio Sacramentalis; ergo Clericus, qui ſacramentaliter abſoluit, non eſt irregularis. Sed hæc ratio facile diſſoluitur, dicendo cum Nauarro, & Soto, nomine Diuini officij in hac materia intelligi etiam abſolutionem ſacramentalem, vt patet ex illo Textu, & ex communi DD. intelligentia, teſte Conincholoco citato numero 48.

5 Quartò, Clericum, qui non eſt Sacerdos, fieri irregularem miniſtrando ſolemniter ſacramentum Baptiſmi, etiam in extrema neceſſitate; nam exercet actum proprium Sacerdotis; proprium enim Sacerdotis eſt ſolemniter baptizare; Ita Nauarr. c. 22. nu. 7. Auila dub. 14. Sayrus nu. 4. Filiuc. nu. 308. licet oppoſitum dicat num. 213. loquens de Clerico, & alij. Excipitur à Caiet. par. 3. q. 67. art. 1. & Soto diſt. 4. q. vnica art. 1. Diaconus miniſtrans ſolemniter baptiſmum cum licentia proprij Parochi, vel Epiſcopi; poteſt enim Diaconus cum hac licentia miniſtrare ſolemniter Baptiſmum ſine periculo irregularitatis; eo quod ad ipſius munus pertineat ſolemniter baptizare de licentia Epiſcopi, vel Parochi, ſaltem vbi conſuetudine ita receptum eſt.

6 Quintò, Sacerdotem miniſtrantem Sacramentum Euchariſtiæ, Pęnitentiæ, vel Extremæ Vnctionis non fieri irregularem; quia irregularitas incurritur ab exercente ordinem, quem non habet; ſed Sacerdos in his caſibus non exercet actum ordinis, quē non habet; cum verè ſit Sacerdos; ſed potius dicitur exercere actum iuriſdictionis quam non habet; ergo non eſt irregularis cum non ſit lata irregularitas contra exercentes actum iuriſdictionis aliena, Henriquez lib. 2. cap. 29. nu. 2. Coninch. & alij.

Vtrùm verò incurrat excommunicationē, aut aliam pęnam dictum eſt de Pœnitentia, de Matrimonio, & alibi.

7 Sextò, Clericum fieri irregularem referendo in choro munus hebdomadarij proprium Sacerdotis, cum ipſe nondum ſit Sacerdos; niſi fortè hoc bona fide faciat; tūc enim non dicitur ſe temerè immiſcere ordini, quem non habet, vt patet ex cap. 1. de Clerico non ordinato miniſtrante. Ita Vgolinus cap. 37. num 8. & Patres eruditiſſimi Pęnitentiariæ Mediolanenſis me præſente, & ita conſulente.

8 Septimò, Clericum fieri irregularem abſoluendo pęnitentes, aut benedicendo ſponſis, etiamſi hoc faciat abſq; ſuperpelliceo, vel ſtola; nam hoc eſt munus proprium Sacerdotis. Ita Vgolinus loco cit. num. 10. Suarez loco cit. num. 19 Coninchus, nu 49. Filiucius num. 212. & alij.

Octauò, Clericum per ſaltum promotū, fieri, irregularem exercendo functiones ordinis prætermiſſi, vt benè Suarez nu. 5. & 9. Filiucius num. 209. & 211. quanquam etiam alio titulo eſt irregularis, nempe, quia violat ſuſpenſionem de qua ſupra.

9 Quæres, qū quis dicatur actum aliquem ordinis exercere ſolemniter, vel ex officio.

Reſpondeo tunc dici, quando actus talis eſt, vt ab alio non poſſit exerceri, quàm ab eo, qui talem ordinem habet, quando verò poteſt eodem modo ab alio exerceri, nō dicitur exerceri ſolemniter, & ex officio; propterea quando laicus inſeruit Miſſæ, deferendo vrceolos ad Altare, illoſque porrigendo Sacerdoti, non dicitur ordinem Acolytatus exercere, eo quod hoc munus ex conſuetudine poſſit non ſolum à Clericis præſtari, ſed etiam à laicis; Clericus verò nondum initiatus Ordine ſacro, canendo Epiſtolam cum manipulo, aut Euangelium cum ſtola, dicitur canere ſolemniter, & ex officio; vt benè ait Vgolinus tab. j. cap. 14. §. 1. nu. 10. & de irregularitate, cap. 37. nu. 10. Suarez loco cit. & alij communiter; & conſequenter ſit irregularis; quia exercet ordinem ex officio; quem non habet, & facit actum qui ab alio fieri non poteſt, quàm ab eo, qui talem ordinem habet.

SECVNDA PROPOSITIO.

10 IN irregularitate, quam quis contraxit exercendo ordines, quos non habebat, ſolus Summus Pontifex diſpenſat, vt accedat ad vlteriores ordines; nam ad ipſū pertinet diſpenſare in iure communi. Ità Syluest. v. Irregul. q. 8. Sayrus num. 11. Auila dub. 15. concl. 3. Vgolin. de Irregular. ca. 37. nu. 14. Toletus, & alij: Epiſcopus verò poteſt diſpenſare, vt exerceat ſuſceptus. Immò etiam vt alios ſuſcipiat, modò delictum ſit occultum, vt patet ex Tridentino loco ſæpius cit ſeſſ. 24 cap. 6. de reformatione.

PVNCTVM VII.

De irregularitate, quæ contrahitur ex delicto hæreſis.

1 *An hæretici, Apoſtatæ, & eorum fautores ſint irregulares.*

1 *An proferens hæreſim ſit irregularis ſi interius bene ſentiat.*

3 *An hæreticus occultus ſit irregularis.*

4 *An iniens pactum cum* Dæmone, *aut ipſum colens ſit irregularis.*

5 *An qui cogitur abiurare ab hæreſi ſit irregularis.*

6 *An* Clericus *lapſus in hæreſim poſſit ordines exercere.*

7 *An ſchiſmaticus ſit irregularis.*

8 *An Apoſtata ſit irregularis.*

9 *An filij hæreticorum ſint irregulares.*

10 *An filius hæretici natus ante lapſum parentis ſit irregularis.*

11 *An filij neophitorum, vel deſcendentium ex Iudeis, vel Paganis ſint irregulares.*

12 *Quis diſpenſare poſſit in irregularitate ob hæreſim contracta.*

13 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit circa vſum ordinum ſuſceptorum cum irregulari.*

14 *An circa ſuſceptionem aliorum.*

15 *An poſſit hoc idem per alium.*

16 *An excommunicatus præcipiens coram ſe celebrari, irregularis ſit.*

17 *An religioſus egrediens* Clauſtrum *ad audiendas leges, vel medicinam, irregularitatem incurrat.*

18 *An ſodomita ſit irregularis.*

19 *An ſit Simoniacus.*

20 *An celebrans in altari propria auctoritate erecto, & non conſecrato, ſeu benedicto ſit irregularis.*

21 *An celebrans animo, aut* Deus *alicui mortem inferat ſit irregularis.*

22 *An omittens totum celebrandi, & ſacrificandi ritum ab* Eccleſia *præſcriptum in conficiendo* Sanguine, *&* Corpore Chriſti, *ſit irregularis.*

23 *An altaria denudans ornatuſue lugubri veſtiens ſit irregularis, ſi hoc faciat ob ſolam animi ſui triſtitiam.*

24 *An* Epiſcopus *abutens poteſtate ordinandi ſit irregularis.*

25 *An* Cardinalis *indebite in* Papa *electus à paucioribus, quam duabus partibus, ſit irregularis.*

26 *An* Clericus *in vita, vel in morte raptoribus fauens, participando, &c. ſit irregularis.*

27 *An* Sacerdos *admittens ad* Eccleſiaſticam *ſepulturam excommunicatum nominatim denunciatum, ſit irregularis.*

28 *An ſacrilegus ſit irregularis.*

29 *An, qui turpiter cum Moniali congreſſus eſt, Clericus periurus habens conſuetudinem mortaliter peccandi aut blaſphemantes ſint irregulares.*

TRia principaliter quæram in hoc puncto. Primò vtrùm hæretici, & eorum fautores ſint irregulares. Secundò vtrū eorū filij. Tertiò quis diſpenſet in hac irregularit.

PRIMA PROPOSITIO.

1 HAeretici Apoſtatæ à fide, eorum fautores, & defenſores ſunt irregulares etiamſi ſint occulti. Cap. Saluberrimum q. 1. cap. 2. de hæreticis in 6. cap. Præsbyteros diſt. 50. Ita Suarez d. 43. ſect. 1. Nauar. nu. 205. Sylueſter v. irregular. q. 5. Toletus lib. 1. cap. 64. Filiucius tract. 20. cap. 9. num. 217. Vgolinus cap. 36. Coninch. d. 18. dub. 7. & alij communiter apud Sanchez in ſum. li. 2. cap. 25. num. 2. Hæc propoſitio intelligitur de ijs, qui hæreſim ſuam ſigno aliquo ſufficienter illam indicante exterius manifeſtarunt; actus enim mere interius non ſubiacet pœnis Eccleſiaſticis, vt patet ex dictis de excōicatione, quæ cōtrahitur ob hęreſim.

2 Ex dictis colligi poteſt primò, eum, qui exterius hæreſim profert, ſed interius bene ſentit, non eſſe irregularem. Ita Suarez; contra Vgolinum loco cit. & alios; nam re vera non eſt hæreticus, nec excommunicatus, ergo neque eſt irregularis. Secus dicendum eſt, iuxta probabiliorem ſententiam de eo, qui exterius eſt apoſtata à fide, vt qui exterius adorat Idolum in tormentis per metum; ſed animo non adorat. Ita Farinacius de hæreſi q. 92. nu. 73. Filiucius nu. 229. Suarez d. 43. ſect. 2. Sanchez loco cit. nu. 5. & habetur cap. Præsbyteros diſt. 50. Ratio eſt quia opere videtur apoſtata, & reuera peccat contra præceptum fidei negatiuum. Apoſtata autem ſubiacet pęnis hæreticorū, cap. non poteſt 2. q. 7. & cap. contra Chriſtianos de hæreticis in 6.

3 Secundò eum, qui lapſus eſt in hæreſim eſſe irregularem, etiamſi delictum ſit occultum, nam re vera eſt hæreticus. Ita Suarez de cenſuris d. 43 ſect. 1. nu. 4. Rodriq. in addit. ad Bullam Cruciatæ, § 13. nu. 12. & alij communiter contra Auilam par. 7. diſp. 4. dub. 2. Henriquez lib. 14. cap. 4. nu. 6. & ca. 5. num. 4. Emanuelem Sà v. irregularitas, & alios apud Auguſtinum Barboſam ſeſſ. 24. cap 6. In hac tamen irregularitate orta ex hæreſi occulta Epiſcopum poſſe diſpenſare ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. putat Sáchez in ſum. lib. 2 c. 25. n. 15. Vgolinus de irreg. c 36. nu. 5. & alij. Sed de hac re in tertia propoſitione.

Digitized by Google

4 Tertiò illos, qui pactum ineunt cum Dæmone, aut ipſum colunt abſque hæreſi, non eſſe re vera irregulares ex hoc cap. Ita Sanchez nu. 11. & Suarez loco cit.

Dixi ex hoc capite, nam aliunde, ſcilicet ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgat infamia certum eſt irregularem fieri, vt ſupra dictum eſt. Ita Filiucius nu. 235. & alij.

5 Quartò illum eſſe irregularem qui cogitur abiurare ab hæreſi probata in iudicio; nam hic cenſetur verus hæreticus. Videte Sanchez loco cit.

6 Quæres primò vtrùm Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim poſſit exercere ſuſceptos ordines.

Reſpondet Auila par. 7. d. 4. dub. 2. Sanchez lib. 2. cap. 28. nu. 10. Farinacius de hæreſi quæſt. 91. nu. 62. qui ſibi contrarius videtur nu. 71. quæſt. 92. Sayrus lib. 7. cap. 11. num. 36 poſt pœnitentiam, & abiurationem poſſe ex cap. Saluberrimum 1. quæſt. 1. Immo addit idem Auila hæreticum occultum poſſe ad ordines promoueri obtenta legitima abſolutione excommunicationis ob hæreſim contracta, cap. ad abolendam.

Sed mihi probabilius dicendum videtur non poſſe promoueri, nec ordines exercere ante obtentam legitima diſpenſationem irregularitatis, quæ non poteſt hoc tempore impendi ab Epiſcopo, vt dicam in 3. propoſitione. Ratio eſt quia irregularis nõ põt ad ordines promoueri, vel eos exercere ante diſpenſationem. Ita Sanch. nu. 4. Suarez nu. 6. Coninch. nu. 52. Vgolin. cap. 36. n. 1. & alij.

7 Quæres ſecundò vtrùm ſchiſmaticus ſit irregularis, ſicut eſt hæreticus.

Reſpõdeo negatiuè cum Suarez loco cit. contra Maiolum lib. 5 ca. 46. nu. 4. Vgolin. §. 3. & alios. Ratio eſt quia irregularitas nõ incurritur, niſi ſit expreſſa in iure, cap. is, qui de ſent. excom. Hoc tamen intelligi, modo ſchiſma non ſit coniunctum cũ hæreſi, tunc enim perſpicuum eſt irregularitatem incurri. Ita Suarez loco cit. Filiucius tract. 20. c. 9. q. 3. nu. 233. Sanch. Sayrus, & alij, quos retuli de legibus diſp. 3. quæſt. 4. puncto vlt. §. 3. vbi de ſchiſmate prolixius egi.

8 Quæres tertiò, vtrùm Apoſtata à religione, vel à ſtatu Clericali ſit irregularis.

Reſpondeo religioſum profeſſum apoſtatam à religione eſſe irregularem cap. finali de apoſtatis, vbi dicitur apoſtatã à religione, durante eo ſtatu non eſſe admittendum ad ordines. Ita Vgolinus loco cit. § 4. Maiolus lib. 5 c. 30. Clericus verò, qui eſt apoſtata à Clericali habitu, & tonſura, non eſt irregularitas nullo iure probatur. Ita Vgolin. loco cit. num. 6. & alij contra Maiolum lib. 5. c. 34. nu. 4. & alios.

SECVNDA PROPOSITIO.

9 Filij hæreticorum ſunt irregulares vſque ad ſecundam generationem per lineam virilem, paternam, per lineam verò fœmineam, ſeu maternam, ſunt irregulares vſque ad primam, cap. ſtatutum 2. de hæreticis. Hoc tamen intelligitur, modo eorum parentes mortui ſint in delicto hæreſis, & non fuerint conuerſi ſiuè poſt primum, ſiuè poſt ſecundum lapſum cap. ſtatutum de hæreticis; vnde filij, & nepotes hæreticorum poſſunt promoueri quando parentes ipſorum ante mortem fuerunt reconciliati Eccleſiæ, ad diſtinctionem parentum, qui irregulares remanent etiam poſt conuerſionẽ niſi diſpenſentur, aut quando aliter receptũ eſt conſuetudine in aliquo loco, vt in aliquibus Germaniæ locis ſeruari videtur. Ita Henriquez loco cit. Sayrus lib. 6. cap. 10. nu. 4. Coninch nu. 51. Suarez, & Filiucius locis cit. & alij communiter, quorum nonnulli cũ Penna in directorio hoc valere non putant in filijs hereſiarchæ, aut etiam hæreticorũ relapſorum, qui Eccleſiæ reconciliantur, & ſtatim brachio ſeculari traduntur.

10 Hinc ſequi videtur filium hæretici eſſe irregularem, etiamſi natus ſit ante lapſum parentis in hæreſim; nam cap. ſtatutum abſolutè loquitur. Ita Couar. 2. variar. cap. 8. nu. 5. Gomez 3. var. cap. 2 fol. mihi 351. Suarez d. 43. ſect. 3. nu. 2. Filiucius nu. 138.

Sed contrariũ mihi videtur probabilius cũ Nauarro conſil 27. de hæret. Vgolino §. 1. nu. 6. Simancha de Catholicis inſtitutionibus tit. 23. Leſſio cap. 34. nu. 211. Henriq. lib. 14. c. 5. nu. 4. Conincho loco cit. n. 53. Sanch. lib. 2. c. 27. nu. 14. vbi de hac re fuſiſſimè tractat. Ratio eſt, tum quia verſamur in materia odioſa, quæ benignè explicanda eſt: Tum quia argumentum ſumi poteſt à crimine læſæ maieſtatis ad crimen hæreſis ca. vrgentis extra de hæreticis; ſed filij reorum criminis læſæ maieſtatis nati ante delictum non ſubiacent pœnis, quibus ſubiacent nati poſt delictum ergo.

Ad cap ſtatutum reſpondeo adeſſe ſufficientem rationem diſtinguendi, & explicandi illum textum de filijs natis poſt hæreſim.

11 Quæres verùm filij neophitorũ, aut deſcendentiũ ex Iudeis, vel Paganis, qui Chriſtiani noui nuncupantur, irregulares ſint;

Reſpondeo negatiuè, quia iſti nõ dicuntur

V

tur filij hæreticorum prout in præcit. iur. nomen hæretici accipitur; neque dicuntur Neophiti, cum iſti filij baptizati ſint in infantia, vt ſuppono. Videri poteſt Suarez diſp. 43. ſectio. 3. num. 8. & Filiucium num. 241.

TERTIA PROPOSITIO.

12 IN irregularitate ob hæreſim contracta ſolus Summus Pontifex diſpenſat, etiã ſi hæreſis ſit occulta, nam abſolutio hæreſis hoc tempore eſt reſeruata Summo Pontifici, vt patet ex Bulla Cœnæ, & ſupra dictis; ergo etiam eſt illi reſeruata diſpenſatio irregularitatis inde prouenientis, argumento cap. cũ illorum de ſententia excommunicationis, vbi habetur Epiſcopos non poſſe in ijs caſibus diſpenſare, in quibus eſt illis prohibita abſolutio; nã maiora illis intelliguntur prohibita, quibus prohibita ſunt minora; cum ergo Epiſcopis prohibita ſit abſolutio hæreſis prohibita etiam cenſetur diſpenſatio irregularitatis prouenientis ex hæreſi, eo quod poteſtas diſpẽſandi maior vocetur poteſtas abſoluendi ab excommunicatione. Ita Suar. d. 43. ſect. 1. ad finem, Toletus lib. 1. ca. 46. n. 7. Filiuc n. 231. & alij contra Vgolinum §. 5. Sanchez loco citato num. 17. & 18 & alios.

13 Obſerua tamen primò non improbabilem videri nonnullorum DD. ſententiam, aſſerentium Clericum conuerſum ab hæreſi, poſſe circa vſum ordinum ſuſceptorum diſpenſari ab Epiſcopo vſque ad Diaconatum incluſiuè, ex cap. ſaluberrimum vbi habetur clericum conuerſum ab hæreſi, poſſe recipi in ordine, quẽ prius habebat. Dico vſque ad Diaconatum incluſiuè, quia quo ad vſum Sacerdotij diſpenſatio pertinet ad Papam ex communi DD. ſententia, teſte Suarez d. 43. ſect. 1. num. 6. Filiucio num. 243. Quod idem à fortio dicendum eſt de diſpenſatione cum Epiſcopo hæretico quo ad vſum Pontificalium, præſertim cum horum cauſæ in materia fidei reſeruatæ ſint Summo Põtifici, cap. Inquiſitores, de hæretici in 6.

Dixi non improbabilem videri; quia oppoſita ſententia communior; & probabiliſſima, abſolutè ſuſtinet diſpenſationem huius irregularitatis Summo Pontifici reſeruari, non ſolum quo ad ſuſceptionem ordinum, verum etiam quo ad vſum ſuſceptorum, cap. cum illorum cit.

14 Obſerua ſecundò probabiliter etiam ſuſtineri poſſe Epiſcopum ius habere diſpenſandi non ſolum circa vſum ordinum ſuſceptorum, verum etiam circa ſuſceptionem ipſorum ordinum quandiu delictum eſt occultum. Ratio eſt quia in Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de reformatione generaliter conceſſum eſt Epiſcopis priuilegium diſpenſandi in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, neque videtur reſtrictum hoc priuilegium in Bulla Cœnæ, cum in ea mentio ſolum fiat de reuocatione facultatis abſoluendi, quæ cadit ſupra cenſuras, non verò de diſpenſatione, quæ circa irregularitates exercetur: reuocatio autem facultatis abſoluendi, non eſt reuocatio autem facultatis diſpenſandi; cum enim ſint res diſtinctæ, nõ eſt facienda extenſio ab vna ad alteram. Ita Suarez num. 7. Filiucius num. 246. Sanchez in opere morali lib. 2. cap. 25. num. 16. vbi hanc rem fuſius proſequitur.

15 Addo probabile videri Epiſcopum non ſolum per ſe ipſum, verum etiam per vicarium poſſe in foro conſcientiæ in præfata irregularitate diſpenſare quandiu delictum eſt occultum, quia in prima parte præfati Capitis Concilij facultas diſpenſandi conceditur Epiſcopo abſolutè: in ſecunda verò parte Capitis limitatur illi facultas abſoluendi per ſe ipſum. Ita Sanchez, & Filiucius locis citatis. Vitaldus de irregularitate num. 20. contra Suarez num. 7. & alios arbitrantes Epiſcopum poſſe ſolum per ſe ipſum in huiuſmodi irregularitate diſpenſare. Immo ad finem eiuſdem numeri 7. cum Nauarro, & alijs arbitratur diſpenſationem huius irregularitatis abſolute reſeruatam eſſe Sũmo Pontifici. Ob id ego in tertia propoſitione abſolutè dixi in irregularitate ob hæreſim contracta ſolum Summum Pontificẽ diſpẽſare.

16 Quæres vtrum extent aliæ irregularitates præter recenſitas in hoc, & præcedentibus punctis.

Reſpondeo nonnullas alias ab aliquibus Doctoribus aſſignari

Prima eſt de eo, qui cum ſit excommunicatus, præcipit coram ſe celebrari. Sed ad hunc caſum dici poſſet carere ſolido fundamẽto, nec communiter à Doctoribus admitti, vt patet ex dictis d. 5. pun. 6 num. 10.

17 Secunda eſt contra religioſos egrediens clauſtrum ad audiendas leges, vel medicinam niſi redierint intra duos menſes cap. Super ſpecula ne Clerici, vel Monachi, ibi, ſicut excommunicati ab omnibus euitentur, & in nulla cauſa (ſi patrocinium præſtare voluerint) audiantur. Reuerſi autem in Choro, menſa, Capitulo, & cæteris vltimi fratrũ exiſtãt, & (niſi fortè ex miſericordia Sedis Apoſtolicæ) totius ſpem promotionis amittant: Idẽ habetur in cap. relatum eodem tit.

Ita Toletus c. 88. Vgolinus lo. cit. §. 4. nu. 5.

18 Tertia eſt de infecto crimine Sodomiæ, ſed hoc falſum eſt, vt patet ex dictis de Sodomia.

19 Quarta eſt de Simonia. Sed hoc gratis aſſeritur, & ſine fundamento, cum irregularitas non incurratur, niſi ſit in iure expreſſa, vt benè oſtendit Suarez diſp. 43 ſect. 4. num. 5. Filiucius tract. 20. cap. 9. nu. 247. Reginaldus lib. 30. num. 204.

20 Quinta eſt de celebrante in altari propria auctoritate erecto, & nō conſecrato, ſeu benedicto ab Epiſcopo. Verum hic caſus mihi non probatur, quia nullo iure conſtat irregularitatem in hoc caſu impoſitam eſſe. Ita Suarez d. 42. ſect. 5. nu. 5. Filiucius tract. 20. cap. 8. num. 221.

Neque obſtat cap. nullus presbyter de cōſecrat. diſt. 2. quia in eo textu id non prohibetur ſub irregularitate, quę ipſo facto incurritur, ſed ſub pęna depoſitionis inferenda.

21 Sexto de Sacerdote, qui Miſſam pro aliquo homine in hac vita degente hoc fine celebrat, vt mortem illi Deus inferat. Ita Maiolus loco citato num. 6. Verum id gratis à Maiolo dicitur: cum enim in Concilio Toletano 13. cap. 7. quod Maiolus pro ſe adducit, habeatur ſolum pęna depoſitionis comminatoria à proprio gradu, & pœna exilij, quæ non conuenit irregularitati, ſuſtinendum eſt irregularitatem à Sacerdote hoc pacto delinquēte, non incurri. Ita Suarez num. 7. Filiucius num. 223.

22 Septima de illo, qui Corpus, & Sanguinem Chriſti conficit prætermiſſo toto celebrandi, & Sacrificandi ritu quem Eccleſia ſeruare conſueuit. Ratio eſt, quia cum hic grauiſſimè delinquat ab vſu ſacerdotalis ordinis dignus eſt qui poteſtate ordinis, & illius vſu priuetur. Ita Maiolus loco citato cap. 26. num. 5.

Verum hæc ratio firma non eſt, nec oſtendit irregularitatem ipſo iure latam, ſed ſolū delictum adeo graue eſſe vt hanc pęnam mereatur inferendam. Ita Suarez num. 8. Filiucius num 224.

23 Octaua de eo, qui altaria denudat, aut lugubri ornatu veſtit ſolum ob animi ſui triſtitiam, non verò ob religionem, vel ad teruandos ritus Eccleſiaſticos; hunc irregularē fieri arbitratur Maiolus loco citato, ex Concilio Toletano, quod refertur à Gratiano in cap. quicunque 26. quæſt. 5.

Sed hunc caſum iure merito reijciunt Suarez num 7. ſub finem, Filiucius nu. 223. quia in cap. quicunque cit. imponitur pęna priuationis dignitatis vel beneficij ab homine ferenda contra huiuſmodi delinquentem niſi debitam pęnitentiam egerit, quæ pęna non poteſt nomine irregularitatis, de qua loquimur, appellari, cum irregularitas ipſo iure incurratur, & directe priuet ſuſceptione ordinum.

24 Nona de Epiſcopo qui abutitur poteſtate ordinandi, vt quando alicui confert ordines per ſaltum e. g. Sacerdotium prætermiſſo diaconatu. Ita Maiolus lib. 4 cap. 1. num. 10. Verum cum hic nullum textum ad hoc probandum adducat, & irregularitas nō ſit aſſerenda niſi in iure ſit expreſſa, dicendum eſt præfatum Epiſcopum irregularitati non ſubiacere. Ita Suarez nu. 9. Filiucius n. 225.

Dices, qui facit alium irregularem, remanet etiam ipſe irregularis: Sed ordinans per ſaltum efficit ordinatum irregularem; ergo Epiſcopus ordinans aliquem per ſaltum eſt irregularis.

Reſpondeo primò, maiorem propoſitionē non eſſe vniuerſaliter veram, vt patet in eo, qui aliquem deformat, aut aliquem ex congreſſu cum aliena generat, deformatus enim & genitus ex illegitima copula irregularis eſt, non vero deformans, vel generans.

Reſpondeo ſecundò, minorem propoſitionem falſam eſſe, quia recipiens ordines per ſaltum præciſe non eſt irregularis, ſed ſuſpēſus: dico præciſe, quia ſi in ordine ſuſcepto miniſtret, conſtat irregularem fieri, & Pontificia diſpenſatione indigere, vt ſuo loco dictum eſt.

25 Decima de Cardinali in Papam indebitè electo à paucioribus, quam à duabus partibus: hic enim ſi Papatū vſurpare conetur, tam ipſe, quam ij, qui eum receperunt excōmunicationi ſubiaceant, & totius ſacri ordinis priuatione mulctentur, dicitur in cap. licet de elect. Ita Maiolus libro 4. de irregularit. cap. 1. num. 5.

Verum, quis non videt his verbis non exprimi irregularitatem, ſed pęnam depoſitionis ferendam? Ita Panormit. ididem num. 7. quem citat, & ſequitur Suarez d. 42. ſect. 5. ad finem num. 10. Filiucius num. 226.

26 Vndecima de Clerico, qui in vita, vel in morte fauet raptoribus vel participando eorum rapinis, vel eorum eleemoſynas accipiē do, vel eius pęnitentiam concedendo fine debita reſtitutione, vel cautione, vel ſepulturis eorum aſſiſtendo; hic enim videtur irregularitatem incurrere ob textum in cap. 2. de raptoribus in ſexto ibi, ordinis ſui damnum

irrecu-

Digitized by Google

irrecuperabiliter patiatur. Hæc Suarez diſp. 42. ſect. 5. num. 6. ſub finem; Filiucius numero 222.

Sed mihi probabilius dicendum videtur in eo textu non imponi irregularitatem, ſed ſuſpenſionem perpetuam ferendam, ſeu potius depoſitionem comminatoriam; pondero enim illa verba, ordinis ſui, quæ connotant priuationem vſus, & executionis ordinis iam obtenti, & illa irrecuperabiliter patiantur quę important actionem iudicis; cõſequenter accommodantur potius ſuſpenſioni perpetuæ, ſeu depoſitioni, quam irregularitati, quæ non ab homine, ſed à iure fertur, & ipſo facto incurritur, vt benè Abbas in dicto cap. 2. de raptoribus num 2.

27 Duodecima eſt de Sacerdote, qui excõmunicatum nominatim denunciatum ſcienter ad Eccleſiaſticam ſepulturam admittit: hunc enim irregularitati ſubijci putat Maiolus lib 3. cap. 23. num 2. ex clement. 1. de ſepulturis.

Verum hic caſus mihi diſplicet, quia non eſt ſufficienter in iure expreſſus: irregularitas autem non incurritur niſi in iure expreſſa reperiatur: Ita Suar. & Filiuc. loc. cit. Ad clement. 1. citatam reſpondeo nullum ibi ſermonem haberi de irregularitate, ſed de excommunicatione, quę incurritur ſepeliendo in loco Sacro excommunicatum nominatim denunciatum, quanquam fieri poteſt, vt hic poſtea violando excommunicationem per exercitium alicuius ordinis ſacri incurrat irregularitatem, vt patet ex regulis generalibus de violante cenſuram per exercitiũ ordinis ſacri.

28. Tertia decima de Sacrilego cap. Si quis Epiſcopus 26. quaſt. 3. Ita Maiolus lib. 5. cap. 30.

Sed hic etiam mihi diſplicet ſi crimen ſacrilegij præcisè ſpectetur: Si verò ex ſacrilegio conſurgat infamia, cenſeo ſacrilegum irregularem, vt habetur in cap. infamis 6. q. 1. & patet ex ſupra dictis.

Ad cap. Si quis reſpondeo in eo haberi ſolum pęnam depoſitionis comminatoriam. Ita Filiucius num. 250. Suarez d. 43. ſect. 4. num. 8. vbi alios refert.

29 Quartadecima de eo, qui turpiter cum moniali congreſſus eſt 16. de Clerico periuro 16. de habente conſuetudinem patrandi aliquod mortale peccatum 17. de blaſphemo. Verum in nullo horum caſuum impoſitam eſſe irregularitatem ſentio cum Suarez, Filiucio loc. cit. & alijs contra Maiolum lib. 5. cap. 40. & alios, qui plures alias admittũt irregularitates, ſed gratis hoc dicunt, cum iure canonico ſufficienter non probent, ſed in textibus ab ipſis relatis mentio ſolum ſit alicuius ſuſpenſionis, vel alterius cenſuræ, vel depoſitionis comminatoriæ, vt benè obſeruat Suarez d. 45. ſect. 5. num. 5. Reginal. lib. 30. tract. 2. num. 204. Filiucius loco cit. & alij.

QVAESTIO QVARTA

De Irregularitate proueniente ex homicidio.

NOtandum irregularitatem ex defectu lenitatis, aliquando ex homicidio, vel mutilatione iuſta, aliquando eſt iniuſta oriri. Irregularitas, quæ oritur ex homicidio, vel mutilatione iuſta, dicitur ex defectu perfectæ lenitatis, ſeu manſuetudinis. Quæ verò naſcitur ex homicidio, & mutilatione iniuſta, dicitur ex delicto. Prius ſermo nobis erit de irregularitate proueniente ex defectu, ſeu ex homicidio licito, & iuſto. Deinde loquemur de irregularitate proueniente ex delicto, ſeu ex homicidio illicito, & iniuſto.

Digitized by Google

PVNCTVM I.

De irregularitate ex defectu lenitatis, ſeu manſuetudinis ob homicidium à iudice, vel eius cooperatoribus commiſſum.

1 *An intentio occidendi inducat irregularitatem.*
2 *An ad incurrendam irregularitatem requiratur, vt occidens ſit baptizatus.*
3 *An iuſtè occidens, aut mutilans, ac cooperans ſit irregularis.*
4 *An mortem accellerans ſit irregularis.*
5 *An Iudex, & Notarius ſit irregularis.*
6 *An conſultores in cauſa ſanguinis ſint irregulares.*
7 *An referens opiniones Doctorum in cauſa ſanguinis ſit irregularis.*
8 *An comitantes reum ad ſupplicium ſint irregulares.*
9 *An ſit irregularis qui dicit reo aſcende ſchalam, vel ſuppone caput, &c.*
10 *An deferens crimen ad Iudicem ſit irregularis.*
11 *An præbens gladiũ pugnanti ſit irregularis.*
12 *An tradens ligna ad aliquem comburendum ſit irregularis.*
13 *An fabricatores armorum ſint irregulares.*
14 *An ſit irregularis, qui dat campana ſignũ quo quis eſt ſuſpendendus.*
15 *An ſit irregularis, qui obtinet vt reus non ducatur per talem viam.*
16 *An aſſiſtens executioni ſententiæ ſit irregularis.*
17 *An ſit irregularis, qui defert literas, quibus mandatur aliquem occidi.*
18 *An fiat irregularis, qui clamauit adeſſe latrones, qui occiſi ſunt.*
19 *An oſtendens reum ſatellitibus ſit irregularis.*
20 *Quid ſi oſtendat aliquem, neſciens ipſum quæri ad mortem.*
21 *An Clericus, qui rogat Principem vt iuſtitiam faciat, &c. excuſetur an irregularitate.*
22 *An bannitum, hoſtemve reip publica auctoritate accidens irregularis fiat.*
23 *An exercens officium in criminalibus abſq; vlla ſanguinis, mortis, vel mutilationis ſententia, ſit irregularis.*
24 *An exercens plures actus, plures irregularitates incurrat.*
25 *An effodiens oculos, & manus plures incurrat irregularitates.*
26 *An damnans plures ad mortem vnica ſententia, plures irregularitates incurrat.*
27 *An degradans aliquem ſit irregularis.*
28 *An ſit irregularis, qui conſtituit prætores ad cauſas ſanguinis.*
29 *An ſit irregularis, qui mandat alicui, vt inquirat delicto.*
30 *Quid facere debeat Prælatus, quando interrogatur quid ſi faciendum in aliqua cauſa ſanguinis.*
31 *An poſſit Sacerdos dare conſilium Principi, vt legem ferat, qua fures plectantur capite.*
32 *An ſit irregularis* Confeſſarius, *qui pœnitenti nolenti punire reum dignum morte negat abſolutionem, in illum puniat.*
33 *An excuſetur* Confeſſarius, *qui pœnitentem iuridicè interrogatum hortatur ad dicendam veritatem in cauſa ſanguinis.*
34 *An ſit irregularis confeſſarius, qui dicit pœnitenti, vt mittat reum in malam crucem, vel occidat.*
35 *Quæ differentia ſit inter, Clericos, & laicos miſcentes ſe in cauſa ſanguinis.*

1 NOtandum primò, ad incurrendam irregularitatẽ non ſufficere intentionem mutilandi, vel occidendi; ſed requiri actualẽ occiſionem, vel mutilationem hominis, vt patet ex ſupradictis in hac diſp. 7. q. 1. pun 3. Addo non ſufficere amputationem membri alicuius mortui; conſequenter, qui animo vindictę ac rabiei explẽdæ, membrum ſui inimicitiam mortui amputat, non incurrit irregularitatem, vt ait Nauar. num 218. Reginaldus num. 69. & alij communiter apud Sayrum num. 9. nam hæc irregularitas incurritur ſolum ob homicidium, vel mutilationem hominis. Sufficiet verò occiſio, vel mutilatio hominis infidelis, vel excommunicati, vel banniti, vel ẽt infantis edit in lucem, aut exiſtentis in vtero matris. Hæc enim dicitur mutilatio; aut occiſio hominis. Ita communiter DD. apud Sayrum lib. 6. cap. 15. num. 8.

2 Notandum ſecundò, ad incurrendam irregularitatem requiri, vt occidens, vel mutilãs ſit baptizatus, ſit doli capax, & influat in homicidiumq́, vel mutilationem extra caſum neceſſitatis, & circa iuſtam defenſionẽ. Quod debeat eſſe baptizatus patet; tũ quia

iura loquuntur tantum de mutilantibus, & occidentibus poſt ſuſceptum Baptiſmum, cap. Si quis viduam diſt. 50. & cap. Si quis poſt baptiſmum diſt. 51. tum quia infidelis non afficitur pœnis Eccleſiaſticis. Ita Suar. diſp.47. ſect.1. num.1. Nauarr. cap.27. n.209. Sayrus lib.6. cap.15. num.10. Filiucius num. 237. Reginald. lib. 30. num. 94. & alij communiter contra Hoſtienſem, & alios.

Quòd debeat eſſe doli capax conſtat, tum ex Clementina, Si furioſus de homicidio; tũ quia actus inducens irregularitatẽ eſt actus humanus.

VNICA PRPOSTITIO.

3 Clericus, aut alius iuſtè mutilans, vel occidens, vel cooperans ad mutilationem, vel homicidium, ſecuto effectu; fit irregularis, defectu lenitatis, quæ impedit ordines ſuſcipere, & ſuſceptos exercere. Ita colligitur ex cap. finali, ne Clerici, vel Monachi lib.6. cap. Si quis viduam diſt. 50. & c. Clericus diſt. 50. & ex multis alijs iuribus, quæ paſſim à DD. adducuntur; ratio eſt quia omnes ordines ordinantur ad conficiẽdam Euchariſtiam, vt patet ex dictis in Sacramento Ordinis; cum autem in Euchariſtia contineatur Chriſtus, qui eſt auctor pacis, quique ſuo pretioſiſſimo ſanguine pacẽ attulit, par eſt, vt miniſtri Euchariſtiæ hanc pacem, & manſuetudinem exemplo Chriſti præſeferant; conſequenter repellantur ab ordinibus homicidæ; vel mutilatores, tam iuſti, quam iniuſti, qui non præſeferunt pacẽ, & manſuetudinem, nec Chriſtum repræſentant, ſed potius repręſentant quandam crudelitatem, ipſoſque Chriſti crucifixores.

4 Hinc patet, non ſolum eum, qui ſimpliciter occidit, vel mutilauit, eſſe irregularem ex defectu lenitatis, ſed etiã illum, qui mortem accelerauit aut cauſam propinquã mortis dedit, dicto, vel facto, vt patet ex allata ratione. Ita Nauar. nu.215. Auila parte 7. d. 5. ſect.1. Sayrus c.16. Coninch. diſp.18 dub. 10 Maiolus lib.2. cap.6. Filiucius tra. 10. ca. 9. quæſito 1. num.231. Toletus lib.1. cap.70. Reginal. lib. 30. nu. 97. & alij communiter.

5 Ex hac doctrina generaliter tradita ſequitur primò, quemlibet Iudicem inferiorẽ Sum. Pont. ferentem ſententiam mortis, vel mutilationis, eiuſque aſſeſſores, cooperatores, ſatellites comprehendentes reum, torquentes reum ad extorquendam veritatem, Notarium ſcribentem, vel legentem, ſententiam, incurrere irregularitatem, ſecuta morte, aut mutilatione; ſunt enim cauſa propinqua mortis, vel mutilationis; famulus uerò tranſcribens ſententiam iam dicta tam à Iudice, uel Notario, excuſari poteſt ab irregularitate, quoties ipſius actio non fuit ullo modo cauſa accelerationis mortis; vel mutilationis, ſicut patet à ſimili de eo, qui tranſcribit contractum vſurarium ab alio factũ; hunc enim non teneri ad reſtitutionem communiter fatentur DD. Ita Vgolinus cap. 8. num.4. Filiucius n.239. Suarez diſp. 47. ſect. 4. Reginaldus num.101. Similiter, qui leuia, ſeu valde remota exhibuit ſigna, & indicia, non eſt irregularis; vt qui ſignum dedit, quo fur dignoſceretur; quamuis fur poſtea captus fuerit, & mutilatus; nam leuia indicia non probant, nec cenſentur cauſa proxima, ſed remota mortis, vel mutilationis, vt patet ex cap. Tua nos de homicidio. Ita Couar. 2. parte §.5. num.1. Suarez d.47. ſect.3. nu.8. Auila par.7. d 5. ſect.2. dub. 15. Sayrus loco citando, Filiucius nu. 254. quocirca mittens ſigna iudici, quæ non ſufficiunt ad probandum, aliquem eſſe reum, non incurrit irregularitatem, ſecuta mutilatione; vt accidit, ſi fur ingreſſus domum Clerici, capitur à ſocijs Clerici; & ducitur ad Iudicem, & iudex petit ab ipſo Clerico; ſi quæ habet inſignia; Clericus enim mittens iudici ſigna non eſt irregularis etiamſi nullã præmittat proteſtationem. Ratio eſt, tum quia illa ſigna ſunt inſufficientia, eo quod non conuincatur reus furti per illa ſigna. Tum quia proteſtatione requiritur, quando aliquis denunciat; ſed ipſe Clericus non denunciat; nec tradit furẽ iudici, ſed ſocij ipſius illum tradunt. Tum quia ſic habetur in capite. Tua nos de homicidio. Ita Henriq. lib. 14. c.12. nu.8 Sayrus lib. 6. c. 18. nu 28. Vgolinus c.12. nu.1. ad finem, & alij.

Secundò, conſultores in cauſa ſanguinis, eſſe irregulares, quando ſunt conſultores in caſu aliquo particulari: quamobrem ſi Doctor conſulatur, quam pœnam mereatur talis delinquens, & ipſe reſpondeat, mereri mutilationem, vel occiſionẽ, fit irregularis, ſecuta morte, vel mutilatione membri ob ipſius dictum; etiãſi iudex eſſet dubius an mortem deberet inferre; nã conſultor determinat voluntatem Iudicis, & influit in factũ. Si verò ipſius dictum non influit, non eſt irregularis, vt accidit, quando petens conſiliũ firmiter paratus erat ad occidẽdum, vel mutilandum, etiam abſque conſilio. Ita Sayrus loc. cit. Vgolinus cap 9 § 2. num 7. Filiucius loco citato num. 239. & alij. Similiter non

ligatur

ligatur irregularitate vir doctus, qui interrogatus, an quis teneatur denunciare, vel accuſare in materia ſanguinis, aut an id ſit melius, vel an liceat, & ipſe in genere aperit ius, illumque docet veritatem, non inducendo ad denunciandum, vel accuſandum; quãuis alter hoc audito occaſionem arripiat accuſandi; non enim credibile eſt Eccleſiam velle tanta pœna afficere huiuſmodi Conſultores; cum hoc non ſit in iure expreſſum, vt benè ait Molina tract. 3. tom. 4. d. 74. num. 5. & alij communiter.

7 Hinc patet Doctorem, qui nõ dicit, quod ipſe ſentit; ſed tantum refert opiniones, & ſententias DD. etiam in caſu particulari, pẽdente in iudicio, non eſſe irregularem; nihil enim aliud facit, quam rei veritatem in genere aperire; ſicut neque ſit irregularis præceptor, qui doctrinam in generali legit de Cathedra; magna tamen cautione vtendum eſt in reſponſionibus, & conſilijs dandis. Quare quando quis petitur, an aliquis ob tale crimen dignus ſit morte, poteſt quidem in generali veritatem fateri, dicendo E. g. homicidas ſecundũ leges plectendos eſſe mortẽ, aut dicendo, vt videat quid Doctores ſentiant, vt faciat, quod leges ſtatuunt, &c. Sed caueat ne dicat hunc adiudicandũ eſſe morti hoc etiam obſeruandum eſt à Prælatis iuriſdictionem habentibus in foro externo, quando petuntur à ſuis miniſtris, quid facere debeant, vt paulò poſt dicam. Ita Sylueſt. v. Homicidium 3. quæſito 7. Molina loc. cit. Henriq. lib. 14. cap. 12. nu. 6. & alij apud Sayrum lib. 6. ca. 18. num. 25.

8 Tertiò, irregulares eſſe, qui comitantur reum ad ſupplicium cauſa ſecuritatis. Similiter cuſtodes carceris afferentes claues carceris, aut aperientes hoſtium carceris, vt inde reus ad mortem ducatur; fabricantes furcam ad ſuſpendendum aliquem in particulari, aut docentes in caſu particulari, carnificẽ imperitũ, quo pacto debeat funẽ aptare &c. ſicut ẽt qui detrudit aliũ in carcerẽ, adeo durũ, & aſperum, vt ex eo veriſimiliter credat breui ſecuturã mortem eſt irregularis ſecuta morte. Rurſus eſt irregularis iudex Eccleſiaſticus, qui fert dutiſſimã ſententiam, qua reo victũ adeo diminuit, vt citius moriatur; nã huiuſmodi ſententia æquiualet ſentẽtiæ ſanguinis, & mortis. Ita Molina lo. cit. n. 1. & 2. Vgolinus ca. 11. § 1, & c. 5. § 6. Auila par. 7. d. 5 ſect. 2. dub. 3. & 4. Henriquez cap. 3. n. 7. Couar. 2 par. § 5. num. 8. Filiucius num 239. Inquiſitores vero, qui maleficos, aut hæreticos intra duos parietes conijciunt, non ſunt irregulares; quia non ita diminuunt cibum, vt mors clericus ſequatur, nec modus ille detinendi maleficos, eſt adeo aſper, & durus, vt celerius mortem afferat. Ita Vgolin. loco cit. num. 4. Similiter iudices mittentes aliquẽ ad triremes non ſunt irregulares, niſi fortè præcipiant malè cum eo agi, ita vt mors acceleretur. Ita Vgolin. loc. cit. § 7. & alij communiter.

9 Quartò, illum, qui dicit reo aſcẽde ſchalam, vel ſuppone caput ad excipiẽdum ictũ eſſe irregularem, quoties, ob ipſius dictum reus, citius mutilatur. Idem ſentiendum eſt, quando dicit miniſtro iuſtitiæ, vt gladium acuat, aut citò faciat, vel ſemel, & nõ ſæpius feriat, aut quid ſimile faciat, quo mors, vel mutilatio acceleretur. Et hoc verum eſt, etiam hoc faciat ex pietate. Ita Graff. loco citando, & alij DD. cit. Ratio patet ex dictis num. 3.

Aduertit tamen Molina num. 4. eum qui facit aliquid, ob quod mors eſt acceleranda; vt ſi dicat reo, vt aſcendat ſchalas optimum conſilium eſſe ad vitandam irregularitatẽ, vt aliquid aliud præſtet, quo mors, tantundem retardetur, & differatur, quantum ex illa cauſa potuit accelerari. Videte Molinam loc. cit. cum Vgolino cap. 15. § 5. hic enim non eſt cauſa accelerationis mortis.

Addo, Sacerdotem, qui remouit crucem, quam tenebat ante reum, vel qui dicit carnifici, nemo te impedit, quin tuo fungaris munere; quia ego functus ſum meo in Confeſſione, & exhortatione, excuſari poſſe ab irregularitate, nam iſte modus per ſe non influit in mortem, vel mutilationem; ſed tantummodo per accidens, quatenus carnifex inde arripit occaſionem exercendi, & proſequendi ſuum officium.

Addit Auila, & Henriquez, ratione paruitatis materiæ excuſari poſſe Sacerdotem, dicentem reo, vt aſcẽdat vnum gradum ſchalæ. Similiter excuſàri poſſe Sacerdotem, qui dum vehitur ſimul cum reo in curru, caſu inſtigat iumentum, aut dici inaduertenter. Eia pergamus, non intendens accelerationem mortis. Ratio eſt quia huiuſmodi actus ratione inaduertentiæ non videtur planè humanus, ac voluntarius; actus autem induens huiuſmodi irregularitatem eſt actus plenè voluntarius; & humanus.

10 Quinto, eum non eſſe irregularem, qui detulit ad Iudicem crimen, quod non eſt dignum mutilatione, vel occiſione, nec ipſe delator credebat mutilationem, vel occiſionẽ inde ſecuturam. Hic enim non dicitur cauſa muti-

Digitized by Google

mutilationis, vel occiſionis. Ita Auila parte 7. d. 5. ſect. 2. dub. 1. Nauar. nu. 214. Secus ſi deferat crimen dignum mutilatione; tunc enim ſecuta mutilatione, eſt irregularis, vt patet ex contraria ratione.

11 Sextò, illum eſſe irregularem, qui actu pugnantibus præbet gladium ad aliquem particularem occidendum.

12 Septimò, illum eſſe irregularem, qui tradit ligna, quibus hæreticus vnius comburatur. Secus ſi illis comburatur poſt ſuffocationem. Ita Sayrus cap. 16. num. 3. Molina d. 74. nu. 3. Auila ſect 2. dub. 1. Contra Medinam lib. 1. Inſtructionum cap. 55.

13 Octauò fabros ferrarios, vel alios armorum fabricatores, non eſſe irregulares, conflando, aut vendendo gladios ad vſus humanos in genere, ad quos ſunt inſtituti; quãuis poſtea aliquis occidatur, vel mutiletur illis armis; non enim cenſentur dare cauſã propinquam, & moralem mortis; ſed tantummodo remotam; ſicut etiam ille cenſetur cauſa remota, qui præparauit, aut vendidit venenum, aut funem, qui latro ſuſpenditur abſque dolo, vel praua intentione vẽdentis, vt patet à ſimili ex dictis de peccatis & de venditione. Secus ſi venenum, aut funem vendidit, vel præparauit ad ſuſpendendos, vel occidendos homines; actio .n. ſpecificatur à fine, ad quem dirigitur, & illius qualitatem participat. Ita Reginaldus nu. 100. Suarez d. 45. ſect. 3. num. 5. Filiucius nu. 104. & ſeqq. Nauar. cap. 27. nu. 212. Syl-ueſter v. Homicidium 3. nu 3. Molina to 4. tract. 3. diſp. 74. nu. 2. Vgolinus cap. 11. § 4. & Graff. 1 par. lib. 4. cap. 27. nu. 68.

14 Nonò, illum non eſſe irregularem, qui campanis ſimpliciter dat ſignum; quo aliquis ſuſpendendus eſt, vt homines ſciant, aliquem ad mortem duci; nam ipſe non videtur in mortem influere. Ita Auila dubio 1. ad finem, Vgolin ca. 11. §. 6. nu. 1. Couar. par. 2. §. 4 Eſſet verò irregularis, ſi ſignum illud adhiberet ad conuocandos milites, qui aliquem ducerent ad mortem.

15 Decimò, illum non eſſe irregularem, qui cauſa honoris, vel ad maiorem infamiã euitandam, vel ad leniendum dolorem conſanguineorum obtinet à Principe, ne reus ducatur per talem viam, vel domum; quamuis fortè ob id mors citius inferatur; nam mors cenſetur ſolum per accidens accelerari ex bono opere, quo non intenditur mors; ſed euitatio infamię, vel doloris Ita Henriq. c. 12. nu 3. Auila dub 1. ad finẽ, & alij.

16 Vndecimò, Clericos aſſiſtentes executioni ſententiæ, non eſſe irregulares; non enim dicuntur ad illam cooperari; cum ſua præſentia non præbeant auctoritatem ſupplicio, vt ſuppono.

Addo; illos non peccare, nam caput Si Clerici, vel Monachi, videtur contraria conſuetudine abrogatum, vt ait Molina loco cit. & Vgolin. loco infra citando, Aut dici poteſt, peccare ſolum venialiter ob paruitatem materiæ, vt ait Suarez d. 47. ſect. 4. nu. 2. Auila loco cit dub. 16. ad finem; Contra Sayrum cap. 18. nu. 20 & alios. Secus dicendum eſt de Clericis, habentibus iuriſdictionem temporalem, qui ſua præſentia aliquo modo præſtant auctoritatem. Ita Nauarrus cap. 27. nu. 214. Maiolus lib. 2. ca. 10. Suarez loco cit. nu. 10. Filiucius nu 238 Reginaldus num. 134. & alij communiter ex Vgolino cap. 5. §. 2.

18 Duodecimò illum euadere notam irregularitatis, qui defert litteras, quibus mandatur aliquem occidi, vel mutilari, ſi deferens ignorabat, quid in illis contineretur, nullus enim lenitatis, & manſuetudinis defectus videtur huic imputandus, cum ignoraret, quid in ipſis litteris contineretur. Ita Vgolinus, cap. 8. §. 2. num. 2.

18 Decimotertiò illum, qui clamauit adeſſe latrones, fieri irregularem, quando ſuo clamore præuidit fore, vt alij accurrerent illoſque occiderent; cenſetur enim cauſa mortis. Secus dicendum videtur, ſi clamauit, aut pulſauit campanas, vel turbas ad res ſuas defendendas, vel ad ſedandam ſeditionẽ ortã in aliquo oppido. Ita Vgol. c. 11. § 6. & c 6. §. 10. n. 2. Suar. d. 47. ſect. 2. nu. 21. Auila d. 5. ſect. 2. dub. 15. Filiucius num. 252. & alij quos referam puncto ſeq. nu. 5. Contra Couarruuiam loco cit. Henriquez libro 14. cap. 12. nu. 3. Nauar. num 236. & alios, quos citat Henriq loco cit. littera D. Ratio noſtra eſt quia, tum licitum ſit in propoſito caſu clamare ad res ſuas defendendas, & clamans præuia proteſtatione in re licita potuerit rationabiliter præſumere, non ſecuturam mortem, mors inde ſequens, ſequitur per accidens, nec illi videtur imputãda; ſicut nec imputatur illi, qui manifeſtauit delinquentem alteri, neſciens, nec ſuſpicans, ipſum quæri ad mortem; conſequenter non eſt Irregularis, ſecuta morte; effectus enim illi imputandus non eſt, qui eum non præuidit in ſe, vel in cauſa. Videte Vgolinum, & Auilam locis cit.

19 Decimoquartò eum, qui ſatellitibus directè, vel indirectè indicando reũ, fuit cauſa,

Digitized by Google

ſa, cur reus caperetur, incurrere notam irregularitatis ſecuta mutilatione, vel morte; nam cenſetur cooperator mortis; ſicut etiã cenſetur, qui iniuſtè eſt cauſa rixarum inter aliquos, ſi mors indè ſecuta eſt, vt ſi marito indicauit vxoris adulterium, propter quod vir vxori necem intulit. Ita communiter DD. Nauar. num. 217. & nu. 225. Angelus v. Irregularitas 1. num. 14. & alij plures apud Vgolinum cap. 11. nu. 1.

Hinc patet, illum eſſe irregularem, qui ſua interrogatione fuit cauſa, vt aliquis à ſatellitibus comprehenderetur, vt ſi interrogatus, an reus per alteram duarum viarũ tranſierit, reſpondit, per hanc non tranſiuiſſe.

Vtrùm verò in huiuſmodi caſu poſſit interrogatur vti amphibologia, dictum eſt in octauo præcepto, vti poſſe ſicut ea vſum fuiſſe ferunt D. Franciſcum. Similiter videtur irregularis, qui fuit cauſa, vt reus caperetur; etiamſi præmiſerit proteſtationẽ, aut etiam ſi coactus ſit, illum prodere, & manifeſtare, niſi fortè excipiamus metum grauẽ, vt ſupra dictum eſt contra Vgolinum loco cit. & alios, aut niſi ageretur de proprio damno, & intereſſe, vt patebit ex dicendis.

20 Rogabis, vtrùm ille ſit irregularis, qui indicauit alteri aliquẽ probabiliter neſciẽs, ipſum quæri ad mortem, vel mutilationẽ, vt quia neſciebat, ipſum eſſe ſatellitẽ, aut eius inimicũ, aut ab eo cõmiſſum fuiſſe delictũ.

Reſpondeo, non eſſe irregularem, argumento ex cap. Apoſtolicæ de Clerico excommunicato miniſtrante; ſicut enim excommunicatus, vel ſuſpenſus probabiliter ignorans ſuam excommunicationem, vel ſuſpenſionem, non incurrit irregularitatem celebrando; ita nec eam incurrit, qui manifeſtat aliquem probabiliter ignorans, ipſum quæri ad mortem, vel mutilationem. Ità Vgolin. & alij, quos in præcedentib. retuli.

21 Decimoquintò Clericum, qui rogat Principem, vt iuſtitiam faciat; vel præcipiat Iudici, vt ex iuſtitia iudicium ferat, vel vt iudicet ſecundum Iura, excuſari poſſe ab irregularitate, quia modus hic loquendi non importat cooperationem ad mortem, ſed indefferens eſt, cum iudex poſſit etiam ex iuſtitia iudicare liberando reum. Ita Filuc. ex parte tract. 19. cap. 10. q. 2. nu. 260 Auila, Sayrus, Vgolin. & alij, quos in ſimili referã nu. 25. Secus dicendum videtur ſi Clericus vel alius coget Principem, vt iubeat Iudici ſententiam exequi: hic enim ſecuta morte, vel mutilatione ob ipſius petitionem ſit irregularis, quia iſta actio ex ſua natura dirigitur, & proximè ordinatur ad mortem. Ita communiter DD.

22 Decimoſextò eum, qui bannitum, vel hoſtem reipub. occidit publica auctoritate fieri irregularem, vt ſæpius probatum eſt: hæc tamen irregularitas non dicitur ex delicto, ſed ex defectu lenitatis. Filiucius tract. 19. cap. 10. num. 270.

23 Decimoſeptimò exercentẽ officium in criminalibus abſq; vlla ſanguinis, ſeu mortis, vel mutilationis ſententia non eſſe irregularẽ, q a nõ adeſt defect⁹ lenitatis, nec vllo iure probari poteſt eſſe irregularem. Ita Filiucius n. 239. contra Maiol. lib. 2. c. 6. nu. 3.

24 Quæres primò, vtrùm iudex, qui plures actus exercet, condemnando reum ad mortem, vel mutilationem, tot irregularitates incurrat, quot ſunt actus præcedentes mortem, vel mutilationem.

Reſpondeo incurrere vnam tantummodo irregularitatem; nam irregularitas non eſt impoſita pro ſingulis actibus præciſè; ſed pro mutilatione, vel morte, quæ cum ſemel tantum ſequatur, vnam tantummodo inducit irregularitatem; alioquin ſequeretur, eũ qui ſæpius attentauit Clericũ percutere, & ſemel tãtummodo percuſſit, ligari pluribus excõicationibus. Ita Vgolin. c. 5. §. 9. & alij.

25 Rogabis, vtrùm Iudex, vel eius miniſter effodiens ſimul oculos, & manus amputans, incurrat plures irregularitates.

Reſpondeo negatiuè; nam hæc reputatur vnica actio, vnica mutilatio; ſicut in ſimili dictum eſt de cenſuris de percutiente vnũ, & eundem Clericum ſæpius ſucceſſiuè.

26 Sed grauior difficultas eſt, vtrum condemnans plures ad mortem vnica ſententia plures irregularitates incurrat.

Reſpondeo contra Vgolin. loc. cit. probabiliter defendi poſſe, vnam tantummodo irregularitatem incurrere, vt patet ex rationibus in ſimili caſu allatis ſupra cenſuris. Secus ſi diuerſis ſententijs plures condemnet; tunc enim plures contrahit irregularitates; nam plures actus exercet prohibitos ſub irregularitate, & moraliter diſtinctos.

27 Quæres ſecundò, vtrùm Iudex Eccleſiaſticus, qui aliquem degradat, & tradit brachio ſæculari, ſit irregularis.

Reſpondeo negatiuè; Ratio eſt quia degradando non cooperatur ad mortem, ſed ſolum per degredationem oſtendit, ſe functum eſſe ſuo munere, & officio; cõſequenter præmiſſa proteſtatione non ſit irregularis; etiamſi delinquens poſtea plectatur morte

à Iudice ſæculari: vt patet ex cap. Nouimus de verborum ſignificatione.

Multo minus fiunt irregulares Inquiſitores S. Officij, tradendo aliquos Iudici ſæculari comburendos; etiamſi nullam præmittāt proteſtationem, vt patet ex Bulla Pij V. apud Pennam in direct. p.2. comment.20. Immo probabile eſt, Iudicem ſæcularem, differentem executionem ſententiæ, poſſe abſq; periculo irregularitatis ab Inquiſitoribus admoneri, vt delinquentem puniat, ſeu comburat; nam Inquiſitores ob peculiare priuilegium prohibentur ſolummodo per ſe ipſos exequi ſententiā ſanguinis. Ita Henriq. & plures alij DD. apud Sayrum li. 6.cap.18.nu.15.apud Auilam loco cit.dub. 2.& apud Suarez d. 47. ſect.1. nu. 1. quibus adde Filiucium num. 224. & Reginald. numero 133.

Ab eadem irregularitate excuſantur officiales Sanctæ Inquiſitionis, denunciatores, teſtes, & alij; etiamſi nullam præmittant proteſtationem; Ratio eſt quia Inquiſitores, & Iudices Eccleſiaſtici non imponunt pœnam ſanguinis, nec procedunt ad occidendum, vel mutilandum; conſequenter officiales, vel denunciatores non fiunt irregulares; etiamſi non præmittant proteſtationem: eo quod non videantur concurrere ad mortem, vel mutilationem. Quare denunciatores, vel accuſatores tenentur ſolū facere proteſtationem, quando aliquem deferunt, vel accuſant in cauſa ſanguinis apud iudicem ſæcularem; non verò tenentur facere proteſtationem accuſādo apud Iudicem Eccleſiaſticum; quamuis præuideant fore, vt reus poſtea tradatur Curiæ ſæculari, & occidatur. Ita Molina tract. 3. diſp 8.num. 7. Sayrus lib 6.cap.18.nu.14.Henriquez lib. 14.cap.11.nu.5. Vgolinus de irregularitate cap.6. §.5. Filiucius tract.19.cap.9. nu.251. & alij communiter.

28 Quæres tertiò, vtrùm Princeps, vel Dominus temporalis, vel Clericus habens iuriſdictionem temporalem ratione patrimonij, aut beneficij, poſſit abſque periculo irregularitatis conſtituere Prætores, & alios officiales, qui cauſas ſanguinis inquirant, & delicta puniant.

Reſpondeo, poſſe vt patet ex dictis in quinto Decalogi præcepto, & ex cap. vltimo ne Clerici, vel Monachi; alioquin huiuſmodi iuriſdictio perſonis Eccleſiaſticis non permitteretur ab Eccleſia.

29 Addo, habentem iuriſdictionem temporalem poſſe in aliquo delicto particulari mandare ſpecialiter alicui, vt inquirat de eo delicto, & iuſtitiam faciat, modo ſpecialiter non mandet punitionem,) etiamſi iudex delegatus poſtea inueniat reum, eumque iuſtè, vel iniuſtè morte puniat; vt patet ex cap. vltimo, ne Clerici, vel Monachi in 6. Ita Sylueſter v. Homicidium 3. nu. 7. Auila parte 7. diſp.5. ſect.2. dub.4. Couar. in Clementina cit. Vgolin.ca.5.§.8. Sayrus ca. 18. nu.17. Molina d. 74. nu.9. Filiucius nu. 241. & alij contra Henriquez cap.12.num.6. Suarez loco citato, & alios.

30 Rogabis, quomodo ſe debeat gerere Prælatus qui petitur à ſuis officialibus, quid faciendum ſit in cauſa ſanguinis circa aliquem particularem, & præſentem caſum.

Reſpondeo, poſſe hoc modo reſpondere: facite quod leges ſtatuunt, conſulite peritos hoc conſilium à me ferri non poteſt, ego nō poſſum ferre conſilium in cauſa ſanguinis. Immo poteſt etiam reſpondere in genere hoc modo, homicidæ pœna mortis puniuntur, graſſatores viarum ſuſpenduntur ſecundum leges. Quare Prælatus hoc modo reſpondēdo nullam incurrit irregularitatem, cum huiuſmodi reſponſio non fiat in particulari caſu, Inducendo ad hunc occidendū, vel mutilandum; ſed ſolum in genere declaret leges, & id, quod ſecundum leges faciendum eſt.

Obijcies miniſtri iuſtitiæ deputati à Prælatis, ex eo modo reſpondendi colliguntur delinquentem, dignum eſſe morte, vel mutilatione; nam hoc modo ſecum ratiocinantur, ſi delinquens non mereretur mortem, vel mutilationem, Prælatus reſponderet; quia nullum ſubiret irregularitatis periculum; cum ergo non reſpondeat, quid faciendū ſit in hoc particulari caſu, ſignū eſt delinquentem dignū eſſe mutilatione, vel morte.

Reſpondeo cum Sayro loco cit. & alijs, Prælatum non ob id fieri irregularem; nam mutilatio, vel mors non ſequitur ex culpa, vel cauſa Prælati; ſed ſequitur ex ipſis miniſtris; cum Prælatus nihil faciat dicto, vel facto, quod ordinetur ad mutilationem, vel mortem; nam ille modus reſpondendi nimis remotè ſe habet ad mutilationem.

31 Quæres quarto, vtrum licitum ſit Sacerdoti præbere conſilium Principi Eccleſiaſtico, vel ſæculari, vt ferat legem, qua fures & alij delinquentes plectantur capite.

Reſpondeo cum Auila loco cit. dub.6. Henriquez cap. 16. nu.4. Filiucio num. 242. & alijs licitum eſſe. Ratio eſt quia ſicut ipſe Princeps, ſiuè ſit laicus, ſiuè Eccleſiaſticus poteſt abſq; periculo irregularitatis huiuſmodi legem in generali ferre; cū ea ſit cauſa mor-

mortis tantummodo remota, vt patet ex ca. Delatori quinta q.6. & benè oſtendit Vgolinus cap.9. § 2.num.2. Filiucius num.242. ita etiam Sacerdos poteſt abſque periculo irregularitatis cōſulere Principi, vt ferat huiuſmodi legem. Eadem ratione licitum eſt conficere tractatus, aut publicè in ſcholis tractare, qua pœna digni ſint delinquētes. Præterea licitum eſt concionatoribus hortari Iudices ad ſeruandas leges, ad coercendos improbos debitis pęnis, & ad purgandā Rempublicam perditis, & ſceleſtis hominibus. Ita Auila loco citato dub.5. & 6. Henriquez libro 14. cap.12. num 6 Sayrus num.18. cap. 18. & alij communiter.

Rurſus licitum eſt Concionatori abſq; nota irregularitatis reprehendere publicos peccatores, vt blaſphemos, homicidas, &c. quamuis iudex indè arripiat occaſionem illos capiendi, & mutilandi; nam concionator vtitur iure ſuo, & præſtat munus ad quod tenetur; nec ob id cenſetur cooperari ad necem, & mutilationem alterius. Secus dicendum videtur, quando peccatorem occultum publicè reprehendit de occulto crimine; tūc enim peccat non ſolum contra charitatem; ſed etiam contra iuſtitiam diffamando proximum, quem occultè tenebatur corripere, iuxta præſcriptum Euangelij, corripere eum inter te, & ipſum ſolum: conſequenter fieri poteſt vt irregularitati ſubijciatur ſi ob id mors, vel mutilatio alter ſequatur. Ita Vgolinus de irregularitate cap.6.§.10.

32 Quæres quinto, vtrum Confeſſarius incurrat irregularitatem, quando pęnitenti nolenti punire reum dignum morte dicit ſe non poſſe illi beneficium abſolutionis impendere, niſi firmiter proponat reum punire ſecundum iura.

Reſpondeo cum Sayro lib. 6.cap.18.n.26. Conincho dubio 10. n. 96. Molina diſp. 74. num.18. Auila parte 7. diſp.5. dubio 6. Henriquez libro 14. cap. 12. num. 4. Filiucio nu. 242. Reginaldo lib.30.num.138.& alijs non incurrere irregularitatem. Ratio eſt tū quia hic caſus cenſetur à iure per Epicheiam exceptis, iuxta dicta de legibus. Tum quia Cōfeſſarius; cum non poſſit abſoluere pęnitentem, exiſtentem in mortali peccato, niſi reſipiſcat, & proponat facere, quod tenetur, poteſt ex officio dicere pęnitenti, ſe non poſſe illi abſolutionem impertire, niſi faciat, quod tenetur; neque credibile eſt, Eccleſiam velle irregularitatis notam imponere confeſſario aperienti; quod celare non poteſt, exequenti ſuum munus, ac officium, & nō intendenti mortem rei; ſed potius volenti medicinam præbere pęnitenti. Quare confeſſarius poteſt in propoſito caſu, abſque periculo irregularitatis dicere pęnitenti, non te abſoluam, niſi facias, quod leges præcipiunt, vel niſi præſtes officium, quod debes, vel niſi punias reum ſecundum iura.

Addo, confeſſarium poſſe declarare in genere obligationem, quam iudex habet ex officio ſuo, vt in ſimili dictum eſt de Prælato.

33 Hinc ſequitur primò, excuſandum eſſe confeſſarium ab irregularitate, qui pęnitentem iuridicè interrogatum hortatur ad confitendam veritatem in iudicio; etiamſi reus ob confeſſionem veritatis puniendus ſit pęna mortis; hortatur enim ad id, ad quod tenetur, & præſtat munus ſuum. Eadem ratione excuſari poteſt, perſuadendo, ne appellationem iniuſtam interponat; fungitur enim officio ſuo, & mors per accidens ſequitur ex ipſius dicto; cum ipſe non intendat mortem rei, ſed animæ ſalutem. Ita Sayrus, Auila, Henriquez, & alij locis citatis. Secus dicendum videtur, quando confeſſarius dat conſilium pęnitenti, vt veritatem aperiat coram Iudice, quam non tenetur aperire, vt accidit, quando delictum nondum eſt ſemiplenè probatum; aut quando iudex nō eſt competens; tunc enim non excuſarem Confeſſarium ab irregularitate, eo quod videatur operam dare rei illicitæ periculoſæ homicidij. Ita Vgolinus cap.16.num.12.

34 Secundò ſequitur, Confeſſarium incurrere irregularitatem dicendo pęnitenti, vt mittat reum in malam Crucem, vel mutilet, vel occidat; cooperatur enim mutilationi, & homicidio.

35 Quæres ſexto, quæ differentia ſit inter Clericos, & laicos immiſcētes ſe in pęna ſanguinis, ſeu in cauſa criminali, quę iuſtè exercetur à Iudice.

Reſpondeo hac eſſe differētiam, quod Clerici beneficiarij, vel in Sacris conſtituti peccant mortaliter ſeſe immiſcendo in cauſa iuſta ſanguinis;, violant enim prohibitionem Eccleſiæ in re graui; capite ſententia ſanguinis, ne Clerici, vel Monachi, & ſe reddunt ineptos ad functiones ſui ordinis, & officij.

Clerici verò, minoribus ſolum ordinibus inſigniti, non peccāt mortaliter; ſicut neque mortaliter peccant laici; cū non faciant contra vllā prohibitionem; conſequēter irregularitas, quæ contrahitur à laicis, exercendo cauſam ſanguinis dicitur ex defectu lenitatis; quæ vero contrahitur à Clericis poteſt dici ex delicto. Ita Molina d.8.numero 10.

& alijs

Digitized by Google

& alij quamuis Molina cũ Couarruuia exiſtimet, Clericũ qui iuxta Tridẽtini decretum non gaudet priuilegio fori, nullum peccatũ admittere. Ego verò hoc verum eſſe exiſtimo ſolum in ijs locis, in quibus conſuetudine receptum eſt, vt aliqui Clerici deputentur ad cauſas ſanguinis.

PVNCTVM II.
De Irregularitate, quæ incurritur accuſando.

1 *An accuſans alium in cauſa ſanguinis ſit irregularis.*
2 *Quid, ſi petat vindictam cum proteſtatione.*
3 *An petens ſatisfactionem fiat irregularis.*
4 *An proteſtatio excuſet accuſantem de iniuria alteri illata.*
5 *An Clericus poſſit accuſare damnificatorem bonorum ſuæ Eccleſiæ.*
6 *An fiat irregularis Clericus accuſans alterum ad defenſionem ſuorum.*
7 *An Clericus aliquando excuſetur, accuſando alium de crimine.*
8 *An omittens proteſtationem ex obliuione excuſetur ab irregularitate.*
9 *Quomodo facienda ſit proteſtatio.*
10 *An proteſtatio ſolo animo facta proſit.*
11 *An proſit proteſtatio ficta.*
12 *An proteſtatio excuſet laicos ab irregularitate.*
13 *An communitas conſtituens Syndicum ad aliquem accuſandum fiat irregularis ſecuta morte.*

VNICA PROPOSITIO.

1 ACcuſans alium in cauſa criminali incurrit irregularitatẽ, ſecuta morte, vel mutilatione propter ſua accuſationẽ, niſi hoc faciat petendo ſatisfactionem pro iniuria ſibi, vel ſuis rebus illata. Ratio eſt tũ quia accuſans cooperatur ad mortẽ, vel mutilationem, qui autem ad mortem, vel mutilationem cooperatur, fit irregularis. Tum quia ſic colligitur ex capite penultimo de homicidio in ſexto. Ita Couarruuias Clementina j. de homicidio 2. par. §. 5. & alij apud Vgolin. cap. 6. num. 1.

Dixi niſi hoc faciat petendo ſatiſfactionẽ, &c. nam ad ſe ipſum indemnem ſeruandum, licitum eſt alterum accuſare, vt patebit ex dicendis.

Hæc tamen intellige, modo accuſatio ſit iuſta, & ſentẽtia iuſta: nam ſi accuſator eſſet cauſa iniuſtæ ſententiæ, vel etiam iuſtæ, ſed per iniuſtas probationes reus eſſet irregularis; peccaret enim contra iuſtitiam, conſequenter eſſet reus omnium damnorum, & pœnarum inde conſurgentium. Ita Filiucius ca. 9. tract. 19. num. 248. Salonius, Arragonius, Nauarrus, Reginaldus, & alij, quos retuli de Contractibus diſp. 1. q. 2. p. 3. num. 6.

2 Hinc ſequitur primò, eum, qui accuſat alium in cauſa criminali, petendo vindictã, fieri irregularẽ, ſecuta mutilatione, vel morte; etiamſi proteſtetur ſe non intendere pœnam mortis, vel ſanguinis. Ita Henriquez cap. 10. num. 4. Vgolin. cap. 6. §. 3. Auila dub. 10. Molina tomo 1. tract. 3. diſp. 8. num. 3. & to. 4. tract. 3. d. 74. Suarez diſp. 47. ſect. 2. nu. 10. & ſect. 4. num. 9. Coninch. dubio 10. Filiucius nu. 248. & 257. & alij. Ratio eſt quia eo ipſo, quo in cauſa criminali petit vindictam, vult reum punire pœna ſanguinis, quæ propter illius delictum à lege imponitur; cõſequenter cẽſetur petere effuſionẽ ſanguinis.

3 Secundò ſequitur, eum, qui accuſat, vel denunciat non petendo vindictam, ſed ſatiſfactionem, vel intereſſe ſibi debitum, etiam in criminibus dignis morte, non fieri irregularem, proteſtando expreſsè ſe non intendere pœnam ſanguinis, etiamſi poſtea ſequatur mutilatio, vel mors eamq; certo ſecuturam accuſator præuiderit. Ita Vgolinus cap. 6. nu. 2. Coninchus dub. 10. num. 92. Filiucius nu. 248. Suarez diſp. 47. ſect. 2. & alij communiter; qui hoc probant ex capite Prælatis de homicidio lib. 6. vbi hoc permiſſum eſt, ne laici ſcientes Clericos non poſſe abſque nota irregularitatis querelam coram Iudice deponere, audaciores fierent ad inferendas illis iniurias. Et hoc verũ videtur inquit Vgolinus cap. 6. §. 4. Henriquez libro 14. cap. 11. num. 4. Sayrus loco citato num. 2. Molina loco citato num. 4 Suarez num. 7. Filiucius nu. 248. & alij contra Syluestrum verbo homicidium 2. quæſito 8. & alios apud Suarez, etiamſi ille, qui petit ſatiſfactionem, poſſit res ſuas alia via recuperare, aut præuideat reum occidendum, aut etiamſi in mente ſua intendat mortem malefactoris, ita colligitur ex dicto cap. Prælatis ſecundò. Eadem doctrina applicari poteſt laicis accuſantibus cum dicta proteſtatione iuxta Vgolinum loco cit. & alios, quos referam num. 12 quãuis in dicto cap. 2. Prælatis fiat ſolum expreſſa mentio Clericorũ. Ratio eſt tum quia verſamur in materia fauorabili, quæ latè poteſt explicari, & priuilegium Principis latiſſimã admittit interpretationem, L. beneficiũ Principis,

cipis, ff. de conſtitutionibus Principum. Tũ quia factus eſt mentio tantummodo Clericorum propter maius ipſorum periculum, eo ꝙ Clerici, accuſando, nõ ſolũ fiant irregulares, ſed etiam peccent ingerendo ſe in cauſa ſanguinis, vt ſupra dictum eſt; Non tamen hinc ſequitur, laicos nõ poſſe hoc priuilegio frui; & conſequenter excuſari ab irregularitate; accuſando cum proteſtatione.

4 Tertiò ſequitur, accuſantem alterum de iniuria allata perſonis extraneis, aut etiam conſanguineis, fieri irregularem, ſecuta mutilatione, vel morte, etiamſi præmiſerit proteſtationem, cap. Prælatis, vbi permittitur Clericis conqueri coram Iudice de malefactoribus ſuis, non verò de ijs, qui alijs damna intulerunt. Ita Nauarrus cap. 27. nu. 213. Henriquez loco citato, Sayrus lib. 6. cap. 18. Vgolinus cap. 6 § 9. Suarez loco citato, num. 17. Molina diſp. 8. num. 8. Coninch. num. 94. Reginaldus libro 30. nu. 129. Filiucius nu. 249. contra Gloſſam, & alios apud Vgolinum, & Suarez loc. cit. Aliqui tamen DD. vt Auila dubio 11. & Henriquez lo. cit. probabiliter exiſtimant, licitum eſſe conqueri de illis, qui damnum ſuis propinquis, vel domeſticis intulerunt: vt ſi damnum fuit parentibus, filijs, vel fratribus, vel alicui ſub ſua protectione exiſtenti. Ratio eſt quia illorum damnum reputatur proprium, & iniuria illis illata in nos redundare videtur.

5 Ex quo patet, Clericum poſſe accuſare iniuſtum damnificatorem bonorum ſuæ Eccleſiæ; nam bona Eccleſiæ ad ipſum pertinet. Ita Molina loco citato, & diſp. 74. num. 11. Vglinus cap. 6. § 6. Suarez loc. cit. num. 20. Rodriquez cap. 170. concluſ. 6. Henriquez loco cit. num. 5. Sayrus loco cit. num. 3. Auila dub. 9. Filiucius num 251. & ſeq. & alij, addentes, excuſari, non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando detinet, & iudici tradit, vel quando indicat locum vbi latro exiſtit, vel clamat, vt capiatur modo præmittat proteſtationem cum ipſa accuſatione, aut poſt accuſationem; ſed ante prolationem ſententiæ; nam faciendo proteſtationem cum ipſa accuſatione, aut poſt accuſationem, ſed ante prolationem ſententiæ, ſatis indicat ſe non intendere mortem, & non habere affectum ad homicidium, vel mutilationem; ſicut accidit in mandante, qui reuocat mandatum ante illius executionem.

6 Vlterius patet, Clericum accuſantem alterum ad ſui defenſionem, vel ſuorum, non incurrere irregularitate, etiamſi ſequatur mors præmiſſa proteſtatione, iuxta Auilam dub. 9. & alios.

7 Quæres primò, vtrùm dentur aliqui caſus, in quibus Clericus excuſetur ab irregularitate accuſando alium de crimine.

Reſpondeo affirmatiuè. Primus eſt, quando crimen eſt adeo leue, vt non videatur dignum mutilationem; etiamſi reus poſtea mutiletur, vel occidatur ex malitia iudicis; nam accuſator non cenſetur cauſa efficax mortis; ſed Iudex cenſetur ſua malitia cauſa mortis. Et hoc verum eſt etiamſi accuſator omiſerit proteſtationem, vt patet ex dicta ratione.

Secundus caſus eſt, quando quis accuſauit reum de leui crimine; ſed poſtquam reus in carcerem cõiecturis fuit, acceſſerunt alij, accuſationem præbentes aliorũ criminum, propter quæ reus iuſtè adiudicatur morti. Ratio eſt quia mors non videtur imputanda propriè ipſi accuſatori; etiamſi proteſtationem omiſerit. Ita Sayrus loco cit. nu. 6. Vgolinus ca 6. § 4. Couarruuias in Clementina. Si furioſus, citata, Auila dub. 9. Henriquez, & alij locis cit.

Tertius caſus eſt, quando aliquis accuſat non petendo vindictam; ſed ſatisfactionem ſibi debitam, vt iam dictum eſt.

Quartus caſus eſt, quando non accuſat de iniuria illata extraneis; ſed inferenda; nec ipſe poteſt aliter illa damna impedire, quam accuſando, & denunciando. Idem dicẽdum eſt de eo, qui præmiſſa proteſtatione reuelat proditionem patriæ. Ratio eſt quia æquum non eſt, vt Clericus damnum ſubeat, præſtãdo id, ad quod iure naturæ tenetur; cum ergo teneatur in hoc caſu denũciare, par nõ eſt, vt fiat irregularis; conſequenter hic caſus non videtur comprehenſus in cap. 2. Prælatis de homicidio. Ita Sayrus libro 6. cap. 19. Molina d. 8. num. 9. Salonius 2. 2. quæſt. 68. art. 1. controuerſia 3. Auila dubio 11. Coninchus loco cit. Filiucius nu. 249. Suarez ſect. 2. nu. 15. Reginaldus num. 129. & alij apud Sayrum cap. 18. num. 12. Vgolinum, & alios.

8 Rogabis primò, vtrum omittens proteſtationem ex obliuione in cauſa criminis incurrat irregularitatem.

Reſpondeo affirmatiuè cum Sayro loco citato num. 3. & alijs; quamuis in eo caſu excuſetur à peccato rationis obliuionis, & inaduertentiæ; nam irregularitas non ſolũ incurritur ex delicto; ſed etiã ex defectu lenitatis.

9 Rogabis ſecundò, quo modo facienda ſit proteſtatio.

Reſpondeo faciendam eſſe coram iudice, apud quem deponitur quereſa, his, vel ſimilibus verbis: Domine peto cures mihi ſatisfactionem, vel reſtitutionem exhiberi à Titio,

qui

qui mihi damnum intulit, proteſtorque me nulla ratione intẽdere pœnam ſanguinis, mutilationem, vel mortem. Ita colligitur ex cap. Secundò, de homicidio lib. 6. Quare accuſans non euadit irregularitatem, quando dicit ſolum, Peto meum intereſſe, & nihil aliud addit; requiritur enim proteſtatio expreſſa, vt patet ex dicto cap. Non eſt tamen neceſſe, proteſtationem fieri in ſcriptis; tũ quia nullo iure probatur ſcripturam requiri. Tum quia quando ius ſcripturam requirit, ſolet hoc exprimere, vt patet ex ca. 1. de ſententi. excommun. lib. 6. Vide te Vgolin. de irregularitate cap. 6. §. 7.

10 Hinc ſequitur, proteſtationem ſolo animo factam non prodeſſe; nam iure requiruntur proteſtationem expreſſam. Ita Couarruuias in Clementina Si furioſus parte 2. §. 5. Vgolinus §. 8. & alij communiter.

11 Sed maior difficultas eſt, vtrum qui iuſtè denunciat præmittendo proteſtationem ficto animo, & interius deſiderando vindictam, & ſanguinem, incurrat irregularitatem.

Reſpondeo negatiuè cum Henriquez, lib. 14. cap. 3. Suarez d. 47. ſect. 2. num. 3. Coninchonum. 93. Molina d. 8. num. 4. Sayro loco citato nu. 4. Couarruuia loco citato §. 5. Vgolino cap. 6. §. 8. Filiucio num. 248. & 259. Reginaldo num. 132. contra Nauarrum cap. 27. num. 226. Syluestr. homicidium 2. quæſito 8. Toletum lib. 1. cap. 81. num 5 & alios. Ratio eſt tum quia proteſtatio ficta tantum valet apud Iudicem ignarum fictionis, quantũ valeret, ſi ex animo, & non fictè fieret. Tum quia Eccleſia non imponit irregularitatem ob intentionem, & actum internum; ſed propter omiſſionem proteſtationis. Tum quia verſamur in materia pœnali, in qua benignior pars accipienda eſt, cap. In pœnis de regulis iuris lib 6.

Obijcies cum Nauarro loco citato, Eccleſia requirit proteſtationem, vt accuſator, & denunciator euadat irregularitatem; proteſtatio autem ficta non eſt proteſtatio, ſed fictio.

Reſpondeo primò cum Auila dubio 9. & Couarruuia loco cit. illam cenſeri apud homines proteſtationem, & idem operari, ac ſi vera eſſet.

Reſpondeo ſecundò cum Suarez loco citato num 4. ab Eccleſia requiri externam ſolum proteſtationem expreſſam; proteſtatio autem ficta, ſolum ſecundum animum interiorem, eſt proteſtatio externa expreſſa; conſequenter ſufficit ad euitandã irregularitatẽ.

Rogabis tertiò, vtrum ad euitandam irregularitatem requiratur proteſtatio, non ſolum in clericis, ſed etiam in laicis accuſantibus delinquentes ad conſulendum ſibi rebus ſuis.

Reſpondeo affirmatiuè cum Nauarro loco citato, Vgolino cap. 6. §. 4. Coninchо dubio 10 num. 93. Suarez loco citato num. 6. Molina tomo 4. diſp. 74. num 9. Filiucio nu. 248. & alij communiter, vt patet ex cap. 2. de homicidio in 6. vbi hoc remedium conſtituitur ad euitandam irregularitatem, quæ alioquin contraheretur ex accuſatione, quæ ex ſe ſolet eſſe moralis occaſio mortis; ius autẽ hunc modum, ſeu proteſtationem inuenit, vt impediatur, quantum fieri poteſt, in accuſante cooperatio, & concurſus ad mortem, declarando ſe non intendere mortem per accuſationem; cum ergo accuſatio facta à laico, ita ſit moralis occaſio mortis, ſicut eſt accuſatio à Clerico facta, ſequitur laicum, vt euitet irregularitatem, debere proteſtationem præmittere.

Rogabis quartò, vtrum qui alteri in periculo vitæ, vel amiſſionis bonorum exiſtenti conſulit vt accuſet, vel denunciet cum proteſtatione ad ſeruandam vitam, vel bona, incurrat irregularitatem ſi ob huiuſmodi conſilium auctor accuſet, & mors inſidiatori ſeu damnificatori ſequatur.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia ſicut accuſans in præſato caſu cum proteſtationẽ non fit irregularis; ita neque conſulens. Ita Comitolus libro 6. q. 59. quem citat, & ſequitur Filiucius tract. 19. capitolo 9. quæſito 9. num 248.

13 Quæres ſecundò, vtrum tota Vniuerſitas, quæ procuratorem, ſeu Syndicum Vniuerſitatis, conſtituit ad aliquem accuſandum, incidat in irregularitatem, ſecuta morte, vel mutilatione propter accuſationem Procuratoris, ſeu Syndici.

Reſpondeo ipſam vniuerſitatem, vt vniuerſitas eſt, non incidere in irregularitatem. Ratio eſt quia irregularitas ſupponit ſubiectum capax ordinis, vt ſupra dictum eſt: Cõmunitas autem, vt ſic non eſt capax ordinis; cum ipſa communitas, vt ſic, non ſit perſona vera, & particularis; ſed perſona ficta, & corpus fictum, vt benè ait Panormitanus in capite Dilectus 2. num. 11. Singulæ verò perſonæ illius Communitatis, quæ ſuum præſtiterunt conſenſum in conſtituendo Procuratore ad accuſandum ſuo nomine, incurrunt irregularitatem, nam quæ Syndicus, ſeu procurator agit, nomine communitatis agit; cõ

Digitized by Google

ſequenter Communitas cenſetur ſufficienter concurrere ad mortem, & mutilationẽ, iuxta illud, qui per alium facit, per ſe ipſum facere cenſetur. Hoc tamen limitandum eſt, modò Communitas non conſtituat procuratorem ad petendum ſuum intereſſe, præmiſſa proteſtatione; tunc enim ſingulares perſonæ Communitatis non afficiuntur irregularitate; cum licitum ſit accuſare delinquentem cum proteſtatione ad ſuum intereſſe exigendum, ut patet ex cap. 2. Prælatis de homicidio libro 6. Videte Vgolinum cap. 10.

PVNCTVM III.

De Irregularitate, quæ contrahitur ab Aduocatis, & teſtibus in cauſa ſanguinis.

1 *An ferens teſtimonium in cauſa ſanguinis fiat irregularis.*
2 *An teſtis, cuius dicto ſequitur mors, ſit irregularis.*
3 *An Clericus cogi poſſit ad ferendum teſtimonium in cauſa ſanguinis.*
4 *An ferens teſtimonium in fauorem rei fiat irregularis, ſi ob id ſequatur mors accuſatoris.*
5 *An eam incurrat aduocatus in dicto caſu.*
6 *An aduocatus, & procurator ſit irregularis, quando reus ex imperitia aduocati adiudicatur morti.*
7 *An aduocatus, & procurator ſit irregularis.*
8 *An proteſtatio proſit aduocato, procuratori, & delatori, criminis.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 Ferens teſtimonium in cauſa ſanguinis incurrit irregularitatem, ſecuta morte, vel mutilatione, ut patet, ex iuribus ſupra recenſitis. Et hoc uerum eſt, etiamſi aſſertio teſtis exhibuerit tantummodo indicium ad capiendum, uel ad inquirendum, uel ad torquẽdũ reũ, licet poſteà mors ſecuta fuerit ob probationes aliorum, vel ob propriã ipſius. Rei confeſſionẽ. Ratio eſt quia quicũque cooperatur morti, uel mutilationi, fit irregularis. cap. Si quis Viduam diſt. 50. Sed teſtis maximè cooperatur mutilationi, uel morti; cum ab ipſius aſſertione pendeat ſententia Iudicis; ergo teſtis fit irregularis, ſecuta morte, uel mutilatione. Et hoc uerum eſt, etiamſi teſtis præmiſerit proteſtationem; nam proteſtatio ſolum prodeſſe ſolet, quando de proprio agitur intereſſe, cap. Prælatis ſecundò de homicidio; aut quando teſtis tenetur iure naturæ ſeſe offerre ad teſtandum; tunc enim Eccleſia non præſumitur velle irregularitatem imponere præmiſſa proteſtatione. Ita Vgolinus de Irregularitate, cap. 7. num. 2. & 4. Maiolus libro 2. cap. 8. Suarez d. 47. ſect. 3. num 2. Nauar. cap. 27. num. 212. Filiucius n. 254. & 257. & alij communiter.

2 Hinc ſequitur, Teſtem, cuius dicto mors ſecuta fuit eſſe irregularẽ, ſiuè examinatus fuerit iuridicè, ſiuè non. Secus dicendum eſt, quando ipſius aſſertio nihil profuit: ſed Iudex alijs probationibus adductus fuit ad ferendam ſententiam, vel ad capiendum reũ, &c. Ita Vgolinus loco citato, ad finem, Nauar. de homicidio lib. 5. conſilio 18. & alij.

3 Quæres, vtrum Clericus poſſit cogi ad ferendum teſtimonium in cauſa ſanguinis.

Reſpondeo non poſſe cogi ad ferendum teſtimonium contra reum. Ratio eſt, quia teſtis in cauſa ſanguinis multum cooperatur ad mortem alterius iudicio; ſed non licet Clerico ad mortem alterius in iudicio cooperari, cap. Is à quibus diſt. 23. quæſt. 8. ergo Clericus non poteſt cogi ad ferendum teſtimonium contra reum in cauſa ſanguinis; ſicut neque poteſt ferre propria ſponte.

Dixi contra reum, quia in fauorem rei poteſt teſtari de licentia Epiſcopi, vel eius vicarij, hoc enim nullo iure vetitum eſt.

4 Rogabis, vtrum Clericus ferẽs teſtimonium in fauorem rei, incurrat irregularitatem, quando mors ſequitur accuſatori, eo quod reus inuentus ſit innocens, & accuſator compertus ſit in iudicio calumniator.

Reſpondeo non incurrere; quia mors accuſatoris reſpectu Clerici teſtantis in fauorem rei cenſetur ſequi per accidens ex ipſius dicto; nam ipſius dictum per ſe ordinatum eſt ad manifeſtandam rei innocentiam, illumq; defendendum. Ita Bernardus Diez, quem citat Vgolinus cap. 7. num. 7. Auila loco citato dubio 13. Sayrus libro 6. cap. 18. num 11. & Suarez d. 47. ſect. 4 num 9. Filiucius n. 257.

5 Hinc patet à ſimili aduocatum, qui cauſam rei ſuſcipit, non incurrere notam irregularitatis, quando ſequitur mors, vel mutilatio accuſatoris, qui compertus fuit calumniator; nam illius mors, vel mutilatio prouenit tantummodo per accidens ex facto Aduocati cooperantis ad defenſionem innocentis; per ſe autem prouenit ex calumnia ipſius accuſatoris; vt benè ait Vgolinus cap. 9. §. 1. ad finem,

Digitized by Google

ſinem, Molina d. 74. num 11. & Suarez d. 47. ſect. 4 num. 6. Filiucius loco cit. Secus dicendum eſt, quando Aduocatus petijt accuſatorem puniri pęna Talionis, ſeu ſanguinis; tunc enim cenſetur cauſa ſanguinis, nec illi prodeſt proteſtatio; cum non agatur de rebus ipſius. Idem dicendum eſt, quando Aduocatus iniuſte defendit reum, & ob iniuſtam ipſius defenſionem ſecuta eſt mors, vel mutilatio accuſatoris; tunc enim actione ſua iniuſta cẽſetur cauſa omnium malorum inde prouenientium; conſequenter etiam cenſetur reus irregularitatis ex delicto, niſi hoc bona fide fecerit, credens accuſationem fuiſſe iniuſtã; tunc enim ratione bonæ fidei ſicut excuſatur à delicto, ita etiam videtur excuſandus ab irregularitate. Ita Suarez loco cit. Filiucius num 257. & alij.

7 Maior difficultas eſt; vtrum Aduocatus incurrat irregularitatem, quando reus imperitia, vel negligentia Aduocati fuit adiudicatus morti; quam euaſiſſet, ſi Aduocatus munus ſuum ritè obijſſet.

Reſpondeo affirmatiuè; quia mors imputatur ipſius culpæ, vt patet à ſimili de morte ægroti, quæ ſequitur ex prætermiſſa à medico debita diligentia. Ita Nauar. cap. 27. nu. 228. Vgolinus cap. 9. § 1. num. 4. Suarez loco citato, Filiucius num. 257. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 ADuocatus, vel procurator accuſatoris fit irregularis ſecuta morte, vel mutilatione rei, contra quem pro accuſatore agebat. Ratio eſt quia cenſetur cauſa ſanguinis, vel mutilationis.

8 Quæres vtrum Procurator, & Aduocatus Accuſatoris, aut delatores criminũ, aut Syndici Fiſcales, aut teſtes concurrentes in cauſa criminali excuſentur ab irregularitate, præmittendo proteſtationem.

Reſpondeo non excuſari. Ita Couar. par. 2. §. 2. Henriquez cap. 12 num 8. Suarez d. 47. ſect. 3 Auila dubio 12. Filiucius tract. 19 nu. 257. Reginaldus libro 30. num 133. & Vgolinus cap. 8. §. 9. fol. 43. & cap. 9. vbi plures alios DD. refert. Ratio eſt quia cooperans in cauſa ſanguinis incurrũtur irregularitatem, niſi excipiantur in iure; ſed Aduocati, & teſtes concurrentes in cauſa criminali cooperantur in cauſa ſanguinis, nec in iure excipiuntur ob proteſtationem; nam in cap. Præſatis 2. de homicidio excuſantur ſolum accuſatores, ſeu denunciatores, ne patiantur iniurias in rebus ſuis præmiſſa proteſtatione; non verò excuſantur Procuratores, Aduocati, Teſtes, &c. ergo incurrunt irregularitatẽ.

Non nego tamen, quin poſſint aliqui caſus aſſignari, in quibus excuſentur Teſtis ab irregularitate.

Primus eſt, quãdo teſtatur ex metu graui; ſicut enim metus grauis excuſat ab alijs pęnis, & cenſuris incurrendis, ita videtur excuſare teſtem ab irregularitate. Ita Maiolus libro 2. cap. 8 & alij quamplures, quos tacito nomine refert Coninchus diſp. 18. dub. 10. n. 96. Contra Henriquez cap. 12 num. 9. Vgolinum loco citato capitolo ſeptimo, numero tertio, Auilam loco citato, dubio 12. Suarez loco cit. num. 8. Filiucium num. 254. & alios. doctrina Maioli mihi probatur, ſaltem quando non agitur directè de cauſa ſanguinis, ſed de alterius intereſſe.

Secundus caſus eſt quando, tenetur iure naturæ ſeſe offerre ad teſtandum; nam accuſatori conceſſum eſt priuilegium accuſandi pro ſuo intereſſe; hoc autem priuilegium videretur inutile, ſi teſtis non poſſet abſque irregularitate teſtari; nam timore tantæ pęnę retraheretur à teſtando; conſequenter accuſator nihil probare poſſet, nihilque obtineret, nec non ipſius priuilegium vanum, ac inutile redderetur. Ita ſentire videtur Coninchus num 94. & 95. Molina, Auila, Filiucius, & alij loc. cit. contra Vgolin. cap. 6. nu 3.

Obijcies contra dictos caſus. Iudex fit irregularis ferendo ſententiam ſanguinis; illam ferre teneatur ex officio. Similiter Tabellio, Aduocati, & alij, qui ad cauſas ſanguinis ſunt ex officio deputati, fiunt irregulares; etiamſi compellantur per metum ad hęc munera præſtanda; ergo etiam teſtis fit irregularis, ferendo teſtimonium per metum grauem, aut quando iure naturæ teſtari tenetur.

Reſpondeo negando conſequentiam; nam Iudex, Aduocatus, & alij ſeſe voluntariè offeruñt ad hæc munera præſtanda in cauſa ſanguinis; quod non accidit in teſte, qui metu, aut naturali obligatione cogitur ad teſtãdum; conſequenter Iudex, Aduocati, & alij potius incurrunt irregularitatem, quam teſtis, qui teſtatur ob metum grauem, vel ob naturalem obligationem, quam non voluntariè ſumpſit.

PVNCTVM IV.

De Irregularitate, quæ contrahitur ob bellum.

1 *An occidens alium in bello ſit irregularis.*
2 *An procedens ad bellum ſinè animo pugnandi, ſi occidat inimicum ad defenſionem.*
3 *An omnes milites ſint irregulares, quando diuiſo exercitu in duas partes, vna pars occidit, altera verò non occidit.*
4 *An conſulens bellum Principi ſit irregularis.*
5 *An Clericus conſulens bellum iuſtum ſit irregularis.*
6 *An ſit irregularis qui hortatur milites ad vitam effundendam pro fide Chriſti, pro Eccleſia, &c.*
7 *An aſſiſtentes bello ſint irregulares.*
8 *An duces, & conſultores exercitus, tubicines, & pulſantes timpana ſint irregulares.*
9 *An vendens arma in bello ſit irregularis.*
10 *Quæ differentia ſit inter aſſiſtentes bello iuſto, & iniuſto.*
11 *An Clerici fiant irregulares, prabendo arma militibus in bello iuſto.*
12 *An Clerici pugnantes in bello de licentia Papæ ſint irregulares.*
13 *Quis poſſit diſpenſare in irregularitate ob bellum contracta.*

QVatuor principaliter quærã in hoc puncto. Primò, vtrum occidens alium in bello incurrat irregularitatem. Secundò, vtrum eam incurrat conſulens bellum. Tertiò, vtrum eam incurrat aſſiſtens bello. Quarto, quis poſſit diſpenſare in irregularitate contracta cauſa belli.

PRIMA PROPOSITIO.

1 OCcidens alium in bello tam iuſto, quam iniuſto incurrit irregularitatem, vt patet ex cap. Petitio tua de homicidio. Ratio eſt quia eſt cauſa mortis. Ita communiter DD.

2 Quæres primò, vtrum procedens ad bellum iuſtum alio fine, quam pugnandi, & occidendi incurrat irregularitatem, occidendo Aduerſarium ad defendẽdam vitam propriã, dum eam aliter tueri non poteſt, quam ipſum occidendo.

Reſpondeo, non incurrere irregularitatẽ, quia occidens alterum ad ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrit irregularitatem, Clementina Si furioſus de homicidio; ergo procedens ad bellum alio fine, quam pugnandi non incurrit irregularitatem occidendo aduerſarium ad propriam vitam defendendam. Ita Auila loco cit. ſect. 3. dub. 5. & alij communiter. Qui verò proceſſit, ad bellum intentione pugnandi fit irregularis, ſiuè bellum ſit iuſtum, ſiuè iniuſtum. Ita Rodriquez 1. parte cap. 172. Henriquez loco cit. cap. 13. num. 1. Suarez d. 47. ſect. 5. Filiucius num. 263. & alij contra Auilam parte 7. diſp. 5. ſect. 3. dub. 1. & alios. Ratio eſt quia procedens ad bellum intentione pugnandi, voluntariè ſe exponit periculo homicidij, & ſaltem in cauſa vult homicidium; conſequenter ſecuto homicidio incurrit irregularitatem, quæ à iure impoſita eſt propter homicidium volitum in ſe directè, vel in cauſa, quanquam oppoſitum ſententia Auilæ, quam etiam ſequi videtur Filiucius num. 266. & ſeqq. probabilis eſt, ſaltem in bello defenſiuo.

Hic tamen aduertenda eſt differentia inter irregularitatem, quæ contrahitur ex bello iuſto, & iniuſto; nam quæ contrahitur ex bello iniuſto dicitur ex delicto, quæ verò incurritur ex bello iuſto dicitur ex defectu perfectæ lenitatis. Ita Nauar. num 224. Auila loco cit. dub. 1. Filiucius num. 270. & alij communiter.

3 Quæres ſecundò, vtrum omnes milites fiant irregulares, quando, diuiſo exercitu in duas partes in bello iniuſto, vna pars committit homicidia; altera vero non cõmittit.

Reſpondeo, milites illius tantũmodo partis, quæ commiſit homicidia fieri irregulares; nam alij non videntur cooperati re, aut verbis ad homicidium. Ita Vgolinus cap. 13. §. 1. num. 3. Henriquez lib. 14 cap. 13. num. 7. contra Suarez diſp. 45. ſect. 3. num. 10. & d. 47. ſect. 5. num. 5 Filiucium nu. 263. & alios, quorum opinio probabiliſſima eſt, quanquã idem Filiucius num. 123. cum Suarez noſtrã ſententiam probabilem arbitratur. Secus dicendum eſt, ſi aliqua ratione cooperati ſunt, vt per ſe patet.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 COnſulens alicui Principi bellum iniuſtum contra alium, non eſt irregularis. Hæc propoſitio patet ex cap. Petitio tua citato.

5 Ex quo ſequitur Clericum non fieri irregularem, conſulendo bellum iuſtum. Immò neque fit irregularis pugnando in bello iuſto, modò ipſe non mutilet, vel occidat, quamuis ab alijs militibus committantur homicidia, vt patet ex capite citato.

6 Quæres, vtrum incurratur irregularitas hortando alterum ad vitam effundendam pro fide Chriſti, vel pro tuenda Eccleſia, aut defendenda Republica.

Reſpondeo negatiuè cum Henriquez lib. 14. cap. 6 num. 4. Sayro lib. 6. cap. 19. num. 9. Nauarro, Suarez, Auila, & alij locis cit. Ratio eſt quia non dicitur cooperari morti, quæ à iudice infertur: ſed cooperatur ardori charitatis, & actui virtutis ex parte ipſius, qui mortem patitur. Similiter excuſatur ab irregularitate, qui ſuadet alteri rem aliquã piam, E. g. mori tunc temporis, quo tenetur mori, vel quo poteſt licitè mori; vt quãdo ſuadet alteri ingreſſum fluminis ad liberandum hominem lapſum in flumen. Ratio eſt quia non intendit directè, vel indirectè mortem ingredientis; ſed liberationem amici, ſicut autem liberans lapſum cum periculo vitæ propriæ non peccat, ità neque conſulens peccat, aut fit irregularis. Secus dicendum eſt de conſulente, vel hortãte ad opus illicitum periculoſum; vt quando quis conſulit alteri ſe ipſum in flumen deijcere abſque neceſſitate cum probabili vitæ periculo abſque ſufficienti cautione: ſicut enim deijciens ſe in flumen in eo caſu cenſetur homicida ſui ipſius, ita etiam conſulens cenſetur illius homicida, conſequenter fit irregularis; ſicut etiam fit irregularis, qui per tectum, & loca periculoſa facit ad ſe venire adulteram, & inde ſequitur ipſius mors, vel abortus. Ita Nauar. Sayrus, Auila, & alij, quos infra referam de homicidio caſuali.

TERTIA PROPOSITIO.

7 TAM Clerici, quam laici poſſunt intereſſe bello iuſto abſque irregularitate, etiamſi hortentur milites, vt ſuo fungantur munere, vel illos hortentur in genere ad pugnandum, ad fortiter ſe gerendum, ad vincendum, ad fidem tuendam, ad patriã defendendam, &c. Ità Henriquez lib. 14. c. 3. Vgolinus tract. de Irregular. cap. 11. §. 2. Nauar. 215. Sayrus cap. 19. num. 3. Suarez d. 47. ſect. 6 num. 8. Auila par. 7. d. 6. dub. 2. Molina tomo 4. d. 73. num. 2. Filiucius nu. 169. & 174. Reginaldus lib. 30. tract. 2. nu. 165. & alij communiter in cap. Petitio tua de homicidio, vbi hoc ſancitum eſt in fauorem iuſti belli, & ne innumera hominum multitudo ligaretur vinculo irregularitatis.

8 Hinc colligitur primò, Duces exercitus, cõſultores militiæ, tubicines, pulſantes tympana, & alios quauis ratione concurrentes ad bellum iuſtum non eſſe irregulares, niſi per ſe ipſos mutilent, vel occidant, vel hortentur ad occidendum aliquem in particulari, vt patet ex dicto capite Petitio tua.

9 Secundò, præbentem, ſeù vendentem arma in bello iuſto nõ eſſe irregularem, etiãſi arma ſint offenſiua, cap. Petitio tua. Secus dicendum eſt de eo, qui præbet arma in bello iniuſto; huic enim imputantur homicidia in eo bello ſecuta, nec vllo iure eximitur ab irregularitate. Ita Nauar. num. 214. Auila loco cit. dub. 2. Filiucius nu. 170. Vgolin. loco cit. & alij.

10 Tertiò, colligitur differentia inter aſſiſtentes bello iuſto, & aſſiſtẽtes iniuſto: nam aſſiſtentes bello iniuſto incurrunt irregularitatem ſecuto homicidio; etiamſi ipſi non occiderint, vel mutilauerint propria manu, propterea cuſtodientes Sarcinas, fiunt irregulares, quoties ob ipſorum cuſtodiam milites facti ſunt animoſiores ad pugnãdum. Idem dicendum eſt de alijs, qui re, aut verbis cooperantur bello iniuſto; nam omnes integrant vnam cauſam moralem, cui imputantur homicidia, exceptis aſſiſtentibus ad pacem conciliandam, vel ad ferendam opẽ in ſpiritualibus: iſti enim non dicuntur eſſe cauſa moralis homicidiorum, conſequenter non ſunt irregulares: Aſſiſtentes verò bello iuſto adhortandum, vel iuuandum non ſunt irregulares, ſecuto homicidio, vel mutilatione; eximuntur enim ab irregularitate, cap. Petitio tua de homicidio, modò ipſi non occiderint, nec mutilauerint, nec hortati ſint ad occidendum aliquem in particulari. Ita Vgolinus loco cit. §. 1. Molina loco cit. & tomo 1. diſp. 110. Suar. loco cit. ſect. 5. & 6. Coninch. nu. 97. Nauar. Filiuc. & alij locis cit.

Obijcies. Aſſiſtens bello iuſto ad iuuandum cenſetur vna cauſa moralis cum percutientibus, & occidentibus; ergo ſicut occidentes ſunt irregulares; ita etiam aſſiſtẽtes.

Reſpondeo negando conſequentiam; quãuis enim dicamus, aſſiſtentes bello iuſto conſtituere, & integrare vnam cauſam moralem cũ occidentibus, nihilominus in cap. Petitio tua cit excipiuntur, etiamſi vulnerauerint, modo non occiderint, aut etiam non dubitent occidiſſe, dubitans enim, an per ſe ipſum interfecerit, habendus eſt

pro irregulari, vt patet ex eodem capite, vbi dicitur habendum eſſe irregularem, ſi eum conſcientia remordet de interfectione.

11 Rogabis, vtrum Clerici fiant irregulares, præbendo arma militibus in bello iuſto.

Reſpondeo negatiuè cum Nauar. & alijs loc. cit. modò non præbeant arma ad occidendum hunc, vel illum in particulari, cap. Petitio tua. Ita Henriquez loc. cit. cap. 11. Filiucius num. 266 Suarez ſect. 6. num. 11. Reginaldus nu. 150. & alij apud Sayrum loco cit. num. 12. Contra Syluest. v. Homicidiũ 3. quæſito 6. & alios. Verùm tamen eſt, Clericos nõ poſſe abſque facultate per ſe ipſos pugnare, per ſe loquendo, cap. Ne Clerici, vel Monachi, & cap. Petitio tua. Poſſunt tamen in exercitu armati incedere, & cum vexillo Crucis præire; immo etiam poſſunt aliquando pugnare in bello iuſto; quando ſcilicet neceſſitas cogit ad defendendã Rẽpublicam, vel ad conſequendam inſignem victoriam, ex qua Reſpublica relatura ſit magnum commodum, vt patet ex dictis in 5. Decalogi Præcepto cum Valẽtia, & alijs; non enim credibile eſt, Eccleſiam velle pœna irregularitatis afficere Clericos tunc tẽporis, quo tenentur iure naturæ pugnare. Præterea ſi irregularitas nõ incurritur, defẽdendo ſe ipſum, neque videtur incurri defendendo Rempublicam in tanta neceſſitate. Ita Filiucius num. 269. & alij loc. cit.

12 Sed modo difficultas eſt, vtrum Clerici pugnantes de licentia Summi Pontificis fiant irregulares, ſecuta morte.

Reſpondeo negatiuè, nõ enim veroſimile eſt Summum Põtificem velle Clericum proprijs manibus pugnare, & pugnando ſubiacere irregularitati, vt dictum eſt de bello cum Valentia, & alijs. Idem tenet Molina tomo 4. tra. 3 d. 73. num. 1. & 2. Henriq. lib 14. cap. 11. num. 3. Bannes 2. 2. quæſt. 40. art. 2. dubio 4 folio 1355. Sayrus lib. 6 cap. 19. num. 5. Suarez loco cit. num. 12 Filiucius nu. 281. Reginald. loco cit. & alij. Secus dicendum eſt, quando Summus Pontifex conceſſit Clerico facultatem ſolum aſſiſtendi bello; non verò pugnandi; nam huiuſmodi facultas eſt quædam diſpenſatio odioſa, vtpotè contra ius commune; conſequenter ſtrictè explicanda eſt iuxta ſenſum verborum.

QVARTA PROPOSITIO.

13 SOlus Summus Pontifex poteſt de iure communi diſpenſare in irregularitate contracta cauſa belli. Ratio eſt quia ſolus Pontifex poteſtatem habet ordinariã ſupra ius commune: irregularitas autem eſt à iure communi impoſita. Epiſcopi verò non poſſunt in hac irregularitate diſpenſare cum non habeant poteſtatem ſupra ius commune.

Obijcies In Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. conceſſa eſt Epiſcopis facultas diſpenſandi in irregularitate; ergo poſſunt Epiſcopi diſpẽſare in irregularitate proueniente ex homicidio cauſa belli contracta.

Reſpondeo, in Tridentino conceſſam eſſe facultatem Epiſcopis diſpenſandi in irregularitate ex delicto occulto proueniente, excepta irregularitate homicidij voluntarij; irregularitas autem, quæ propter bellum contrahitur, aut non prouenit ex delicto, vt accidit, quando bellũ eſt iuſtum, vel ſi prouenit ex delicto, homicidium eſt voluntarium, aut ſaltem publicum Epiſcopus igitur non poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex homicidio commiſſo in bello; quia non poteſt diſpenſare in homicidio voluntario, aut publico. Ita Suarez loco cit. nu. 12. Sayrus loco cit. ad finem, Filiucius nu. 281. & alij.

PVNCTVM V.

De Irregularitate, quæ contrahitur medendo, vel chirurgiam exercendo.

1 *An laicus chirurgiam, aut medicinam exercens ſit irregularis.*

2 *Dn medicus, cuius cauſa agrotus interijt, poſſit ad ordines promoueri.*

3 *An fiat irregularis medicus, qui agroto præbet medicinam, quam neſcit, vel dubitat profuturã ſit.*

4 *An Clericus chirurgiam, vel medicinam exercens ſit irregularis.*

5 *An Clericus fiat irregularis, ſi mors non ſequatur.*

6 *An ſit irregularis adiuuans chirurgum ad abſcindendum membrum.*

DVO principaliter quæram in hoc Puncto. Primò, vtrum laicus fiat irregularis exercendo artem Chirurgiæ, vel Medicinæ. Secundò, vtrum Clericus hac eadem pœna afficiatur.

PRI-

PRIMA PROPOSITIO.

1 LAicus exercens Chirurgiam, vel Medicinam ſecundum regulam artis nõ fit irregularis, etiamſi mẽbrum aliquod abſcindat cauſa ſanitatis. Ita Nauarr cap. 27. num. 207. Vgolin. cap. 19 §. 1. Auila par. 7. d. 6. ſect. 1. dubio 10 Syluester homicidium 3. quæſito 3. Suarez d. 47 ſect. 7. num. 2. Filiucius tra. 19. cap. 10. q. 8. & alii communiter. Ratio eſt quia in huiuſmodi abſciſſione, vel exercitio non deeſt lenitas, vel manſuetudo; cum abſcindatur pars, vt totũ ſeruetur.

Dixi ſecundum regulam Artis; nam ſi culpa, vel imperitia Medici, vel Chirurgi mors ſequatur, incurrit irregularitatem ex delicto; cenſetur enim cauſa iniuſta mortis.

2 Ex quo ſequitur, Medicum, cuius culpa ægrotus interijt, non poſſe ad ordines promoueri. Secus ſi nulla ipſius culpa mortuus eſt; quamuis aliũde illi vetitum ſit mederi; nam mors illi non imputatur. Ita Vgolin. loco cit. num. 4. & alij DD. cit.

Hinc patet quid dicendum ſit de ijs, qui curam infirmorum habent; iſti enim irregulares ſunt, quoties culpabiliter mortaliter ſunt cauſa accelerationis mortis. Si verò conueniente prouidentia, & abſque notabili negligentia ſe geſſerunt non ſunt irregulares. Ita Maiolus libro 5. cap. 48. num. 1. Filiucius num. 278. Syluester, Angelus, Armilla, Tabiena, Nauarrus, Sotus, & Caietanus apud Suarez, num. 3. nam ſi iſti ſunt irregulares, maxime ex delicto; irregularitas autem ex delicto ſupponit culpam grauem, vt ſuperius oſtenſum eſt. Vide, quæ tradidi puncto 7. num. 12.

3 Quæres, vtrùm Medicus incurrat irregularitatem præbẽdo medicinam ægroto, quã neſcit, & dubitat illi pro futuram.

Reſpondet Vgolinus loco cit. §. 1 num. 5. cum Innocentio in capite Tua nos de homicidio, & alijs, peccare, & incidere in irregularitatem ſecuta morte.

Sed mihi placet vti diſtinctione, hoc modò; vel Medicus habet remedium certum ad ſanitatem; vel habet tãtummodo dubiũ. Si habet remedium certum, peccat, & ſecuta morte fit irregularis, adhibendo remedium incertum, & dubium; nam imprudenter agit relinquendo remedium certum in re tanti momenti. Si verò nullum habet remedium certum, debet adhibere remediũ, quod melius eſt, & opportunius iuxta probabiliorem ſententiã Medicorum; alioquin imprudenter agit, & temerè exponit periculo ſalutem infirmi, non adhibendo remedium magis opportunum; conſequenter non euadit notã irregularitatis, ſecuta morte infirmi. Si verò nullum habet remedium certum, aut opportunius ſecundum probabiliorem DD. ſententiam; ſed habet remediũ tantummodo dubium, de quo dubitat, an profuturum, vel nociturum ſit, peccat, & fit irregularis, adhibendo huiuſmodi remedium, quando ſalus infirmi nondum eſt deſperata; nam fieri poteſt, vt infirmus propter illud pharmacum decedat ex hac vita; cum omnia medicamenta venena ſint, vt dicitur in L. qui venenum ff. de verborum ſignificat. Quandò verò ſalus infirmi iam deſperata eſt, Medicus non peccat, nec fit irregularis, præbendo pharmacum, de quo dubitat, an ſit profuturum, vel nociturum, nec Medicus habet aliud remedium; tunc enim prudentius agit, applicando remedium aliquod cum ſpe ſalutis, quam relinquendo infirmũ in ſtatu deſperatæ ſalutis. Ità ſentire videtur Valentia, Clauis Regia, Corduba, Sanchez, & alij, quos retuli in tractatu de Peccatis, q 6. punct. 3. q 3. cum loquerer de opinione probabili.

Hinc patet, quid dicendum ſit de Chirurgo, qui dubitat, an membrum abſcindendũ ſit, quidquid dicat Vgolinus loco cit. §. 2. num. 6.

SECVNDA PROPOSITIO.

4 CLericus, etiam beneficiarius, nõ fit irregularis, exercendo officium Medici, vel Chirurgi ſecundum regulam artis citra abſciſſionem, vel aduſtionem. Ratio eſt tum quia nullo iure probatur, hoc illi ſpecialiter vetitum eſſe ſub mortali, & irregularitate. Tum quia hoc eſt opus pietatis, & miſericordiæ. Ità Molina tomo 4. d 75. num. 6. Henriquez lib. 14. cap. 11. nu. 1. Sayrus lib. 7. c 6. nu. 11. & alij communiter.

Dixi ſecundum regulam artis; quia nullus poteſt mederi omiſſis regulis artis; alioquin temerè exponit infirmum periculo vitæ; conſequenter, ſecuta morte fit irregularis ex delicto; mors enim illius culpæ imputatur.

Dixi citrà abſciſſionem, vel aduſtionem; quia Clericis maioribus ordinibus initiatis ſpecialiter prohibitum eſt mederi abſcindẽdo, vel adurendo: cap. Sententiam ſanguinis, ne Clerici, vel Monachi, & cap. Tua

nos de homicidio. Clerici verò minoribus ordinibus inſigniti; quãuis habeant beneficium, poſſunt artem medicam, & Chirurgiam exercere, etiam abſcindendo, & adurendo ſecundum regulam Artis; nam in dicto capite Sententiam ſanguinis, fit tantũmodo mentio Subdiaconi, Diaconi, & Sacerdotis. Ità Molina loco cit. num. 2. Contra Sayrum nu. 7. Auilam, & alios locis cit. qui contrariam ſuſtinent ſententiam in beneficiario.

Addo, Clericum maioribus ordinibus initiatum non peccare, nec affici irregularitate, incidendo, vel adurendo vrgente neceſſitate, E. g. tempore peſtis, quando non adeſt alius, qui hoc munus præſtet. Ita Rodriquez ca 177. Molina loco cit. nu. 3. Henriquez, Auila, Sayrus, & alij locis cit. nam in eo euentu, in quo obligat ius naturæ, ceſſat prohibitio iuris poſitiui.

Neque obſtat cap. Tua nos de homicidio, vbi denunciatur irregularis Monachus qui aperuit apoſtema in gutture mulieris, ex quo mortua eſt. Ratio eſt tum quia ille Monachus non aperuit apoſtema vrgente neceſſitate, cũ mulier illa poſſet Chirurgos adire. Ita Molina loco cit. nu. 3. ad finem, & alij. Tum quia Monachus non præſumitur peritus Chirurgiæ; conſequenter in foro externo præſumendus eſt irregularis, vt berè ait Couarruuias Clementina Si furioſus parte 2. § 4. num. 3. Tum quia hic caſus ſpecialiter in iure expreſſus eſt, vt infra dicam.

5 Ex dictis ſequitur primò, Clericum exercentem officiũ Medici, vel Chirurgi ſecundum regulam artis, ſecluſa aduſtione, vel inciſione, non eſſe irregularẽ; etiamſi mors ſequátur. Ratio eſt tum quia hoc non eſt illi ſpecialiter prohibitum ſub mortali, & ſub irregularitate. Tum quia mors inde ſequens non prouenit ex culpa Clerici, qui ſupponitur curaſſe ſecundum regulas artis; conſequenter illi non imputatur ad peccatum, vel ad irregularitatem. Idem dicendũ eſt, quando in incidendo erratur non ob culpã Chirurgi, vel Médici; ſed potius ob aliquem defectum ipſius infirmi, vt accidit qñ infirmus non habet eam mẽbrorum qualitatem, quam cæteri habent, vel quando ſuperuenit repentinus timor. Ita Vgolinus loco cit. §. 2 Ratio eſt quia mors inde ſequens cenſetur caſualis.

Secundò ſequitur, illum Sacerdotem qui ſecundum regulam artis applicat remediũ, ſeu emplaſtrum mollificatiuum, quo apoſtema ſeſe aperit, & mors inde ſequitur abſque culpa Sacerdotis; non eſſe irregularem. Ratio eſt quia non dicitur propriè artem medicam exercere ſcindendo, vel adurendo. Ita Molina loco cit. nu. 4. Rodriquez 1. parte, cap. 177. & alij.

Tertiò, Clericum, qui ſecũdum peritiam artis iubet inciſionem, vel aduſtionem, nõ fieri irregularem, etiamſi mors inde ſequatur. Ita Molina, Rodriquez, & alij locis cit. Ratio eſt quia ius prohibet Clerico ſub irregularitate inciſionem, vel aduſtionẽ morte inde ſecuta: ille autem, qui iubet incidi, vel dat conſilium incidendi, non dicitur propriè incidere, vel adurere, conſequenter nõ incurrit irregularitatem, vt patet à ſimili ex dictis de cenſuris; quia cenſura, & pęna lata contra facientes aliquid, non ligat mandantes, vel conſulẽtes, niſi exprimãtur.

Quartò, Clericum poſſe abſque irregularitate conſulere ſecundum regulam artis, vt membrum cãcro infectum abſcindatur, aut vena aperiatur ad emittendum ſanguinem; hoc enim non eſt incidere, vel adurere, vt patet ex ratione præcedentis illationis. Clericus verò ſacris initiatus, ſcindendo venam ad emittendum ſanguinem fit irregularis ſecuta morte; quia propriè dicitur incidere. Ita Auila loco cit. & alij Contra Rodriquez, & Molinam loco cit. num. 4. & alios exiſtimantes non fieri irregularem, eo quod aperire venam ſit proprium Tonſorum, nõ verò Chirurgorum, & Clericis non ſit vetitum artem Tonſorũ ſub irregularitate exercere, ſed artem Chirurgorum, ſcindẽdo, vel adurendo. Sed hæc ratio mihi non probatur; exiſtimo enim, opus ſcindendi venam propriè pertinere ad Chirurgum; quamuis hoc tempore præſtetur à Tõſoribus tanquã famulãtibus, & inſeruiẽtibus Chirurgis, ſeù in defectum Chirurgorum.

Quæres primò, vtrum Clericus maioribus ordinibus initiatus exercens officium Medici, ſeu Chirurgi, abſcindẽdo, vel adurẽdo ſecundum regulam artis incurrat irregularitatem, morte non ſecuta.

Reſpondeo negatiuè; quamuis enim illi vetitum ſit abſcindere, vel adurere; nihilominus nõ incurrit irregularitatem ex ea mutilatione, vel abſciſſione; cum irregularitas nõ cõſurgat ex quacunque mutilatione, ſed ſolum ex ea, quæ dirigitur ad priuationem membri, & eſt coniuncta cum defectu lenitatis, vt eſt illa, quæ fit à Iudice, vel miniſtro Iuſtitiæ. Ex ea verò mutilatione, quæ ordinatur ad vitam conſeruandam, non oritur

irre-

irregularitas, modò Clericus adhibuerit debitam diligentiam, nec mors inde ſecuta ſit. Ita Auila parte 7. diſp. 6. ſect. 1. dubio 10. Sayrus loco citato, & alij.

Addo cum Auila loco citato concl. 5. Sayro loc. citato nu. 9. Molina loco citato nu. 5. ad finem, & alijs, Clericum, qui ſecundum regulam artis abſcidit, vel aduſſit, non fieri irregularem, quãdo mors non eſt ſecuta ex aduſtione, vel inciſione, ſed ex grauitate morbi; mors enim non videtur imputanda abſcindenti, vel adurenti; cum non proueniat ex aduſtione, vel abſciſſione. Verum tamen eſt in dubio; an mors indè ſecuta ſit, Clericum habendum eſſe pro irregulari, vt patet ex capite, Ad aures de ætate, & qualitate, & ex ſupra dictis, modò dubium non ſit ſcrupulus; ſcrupuli enim repellendi ſunt.

6 Quæres ſecundò, vtrũ Clericus, vel alius adiuuans Chirurgum ad iuſtè abſcindendũ membrum alicuius ægroti inſ. ctum, incurrat irregularitatem.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt quia Chirurgus, qui ſecundum artis præſcriptum abſcindi nullam incurrit irregularitatem; ergo nec eam incurrit Clericus cooperans; cũ non ſit ſpecialiter prohibitũ Clerico adiuuare; ſicut prohibitum eſt per ſe ipſum abſcindere. Ita Nauarrus cap. 27. num. 229. Molina tom. 4. tract. 3. diſp. 75. num. 1. Sayrus libro 6. cap. 18. num. 27. Henriquez libro 14. cap. 11. num. 1. Vgolinus de irregularitate cap. 19. §. 2. num. 4. Auila loco citato dub. 10 concl. 2. & alij.

Obijcies. Qui cooperatur iuſtæ ſententiæ mortis, vel mutilationis; ſit irregularis; ergo etiam ſit irregularis cooperans abſciſſioni factæ à Chirurgo.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt quia Iudex præſefert neſcio quid crudelitatis, cum mutilet in vindictam, & pœnam à delinquente ſumendam, conſequenter non ſequitur, nec imitatur Chriſti manſuetudinem; quæ verò Chirurgus agit iuxta præſcriptum artis, potius agit ex pietate ob ſalutem ægroti ad conſeruandam ipſius vitam; conſequenter Eccleſia iuſtè ſtatuit irregularitatem in iudice, & eius cooperatoribus; non verò illam impoſuit Chirurgo artem ſuam, & officium exercenti ſecundum regulam artis, vel eius cooperationibus.

Dixi ſecundum regulam artis, quia ſi Chirurgus ex negligẽtia medeatur contra regulam artis, incurrit irregularitatẽ ex delicto, quæ potius pertinet ad homicidium caſuale, quam ad voluntarium. Ita Nauar. num. 208. Syluest. homicidium ſecundo quæſito 14. Sayrus loco citato, Suarez diſp. 47. ſect. 7. num. 2. Filiucius num. 277. & alij.

PVNCTVM VI.

De Irregularitate proueniente ex homicidio facto ad defenſionẽ ſui, rerum ſuarum, ac proximi.

1 *Quid requiratur, vt homicidium factum ad ſui defenſionem ſit licitum.*

2 *Quandonam dicatur ſeruari moderamen inculpatæ tutelæ.*

3 *An ſit irregularis occidens alium ad ſui defenſionem.*

4 *An licitum ſit homicidium factum ad ſe defendendum à membri mutilatione.*

5 *An ſit irregularis occidens Iudicem ſibi iniuſtè parantem mortem.*

6 *An captus ab hoſtibus poſſit occidere cuſtodem.*

7 *An ſit irregularis, qui fure inuento clamat, Ad latrones cape, &c.*

8 *An ſit irregularis, qui alium occidit, vt ſe defendat à graui deformitate vultus.*

9 *An ſit irregularis, qui tradit alteri arma, vt ſe defendat, ſed alter occidit inuaſorem*

10 *An ſit irregularis, qui alium occidit ad defenſionem honoris, & rerum ſuarum.*

11 *An liceat occidere inuaſorem proximi.*

12 *An ſit irregularis, qui occidit inuaſorem eius, quem tenetur defendere.*

13 *An ſit irregularis, qui tradit arma alicui inuaſo ad ſe defendendum.*

1 NOtandum primò, aliquas conditiones requiri, vt occiſiò alterius ad ſui defenſionem licita ſit, & dicatur fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, & abſque irregularitate.

Prima eſt, vt fiat, quando vis ab altero iniuſtè infertur; licitum enim eſt vim vi repellere, modo vis iniuſtè inferatur; vnde ſi quis occidat ſatellites, & miniſtros iuſtitiæ, à quib⁹ iuſtè inuaditur, iniuſtè occidit, quia ab ipſis non infertur vis iniuſtè, vt patet ex dictis de homicidio in tract. de reſtitutione

Secunda eſt, vt occiſio fiat in ipſo actu aggreſſionis, quãdo alter moraliter incepit aggreſſionis actum, nec aliter proprium dam-

num

num euitari poteſt, quam occidendo, vel mutilando; tunc enim vis vi repellitur.

Ex quo patet, aggreſſorem non poſſe præueniri, cum nondum inceperit vim inferre; ſicut neq; poteſt occidi poſt factam aggreſſionem; tunc enim vis ceſſauit.

Tertia, vt inuaſus probabiliter credat ſe occidendum, vel mutilandum, vel ſibi periculoſum vulnus infligendum aut graue dãnum inferendum: quilibet enim tenetur leue damnum pati dum illud euadere non poteſt ſine grauiſſimo proximi detrimento, vt patet ex dictis de charitate.

2 Notandum ſecundò, tunc ſeruari moderamen inculpatæ tutelæ, quando concurrentibus conditionibus recenſitis adhibetur illa cautio, & illud medium, ſine quo vita ſaluari non poteſt; propterea qui occidit inuaſorem vitæ ſuę, dum non poteſt aliter vitam ſuam tueri, quàm illum occidendo, dicitur ſeruare moderamen inculpatæ tutelæ. Ille verò non dicitur ſeruare moderamen inculpatę tutelæ, qui occidit ſuum inuaſorem, qñ poteſt fuga non ignominioſa, aut clamore; aut aliter ſe defendere, quam occidẽdo. Ita Vgolinus de irregularitate, cap. 19. §. 13. Molina tomo 4o. tract. 3. d. 11. num. 2. Suarez d. 46. ſect. 1. nu. 7. & ſeq. Reginaldus libro 3o. num. 115 Sayrus lib. 6. ca. 17. Filiucius tract. 20. cap. 5. quæſito 3. num. 137. & 147. & alij, quos retuli de homicidio, vbi has regulas multis exẽplis explicaui quæ inde peti poſſunt ne ſæpius eadem repetantur.

His poſitis tria principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrum licitum ſit abſq; irregularitate occidere inuaſorem vitæ ſuæ. Secundò, vtrum licitum ſit occidere inuaſorem ad defenſionem honoris, & rerum ſuarum.

Tertiò, vtrum liceat mortem inferre inuaſori vitæ, & rerum proximi.

PRIMA PROPOSITIO.

3 OCcidens alium ad vitæ ſuæ defenſionem, non excedẽdo notabiliter moderamen inculpatæ tutelæ, non incurrit irregularitatem. Hæc Propoſitio expreſsè patet ex Clementina, Si furioſus de homicidio. Ratio eſt, tum quia huiuſmodi actio non cenſetur iniuſta, conſequenter non eſt irregularitati ex delicto expoſita. Tum quia huiuſmodi homicidium non reputatur voluntarium, ſed neceſſarium, conſequenter neque imputari debet ad culpam, cõſequenter neque ad pęnam, & hoc verum eſt, etiã ſi occidat ex odio, aut etiam homicida dederit cauſam inuaſionis, vt conſtabit ex dicendis.

Dixi non excedendo notabiliter moderamen inculpatæ tutelæ; nam qui notabiliter moderamen cum peccato mortali excedit, incurrit irregularitatẽ; vt accidit, quando quis occidit inuaſorem, à quo ſe poterat tueri fugiendo, aut vulnerando ſolum, & nõ occidendo. Ratio eſt tũ quia mors illi imputatur ad culpam, ergo etiam imputari debet ad irregularitatis pęnam. Tum quia ſic decernitur in Clement. citata, in qua requiritur moderamen. Secus dicendum eſt, quãdo leuiter, ſolum excedit cum peccato veniali; irregularitas enim, cum ſit pęna grauis, debet proportionari culpæ, vt patet ex ſupra dictis. Ita Suarez ſect. 1. num. 9. & alij communiter.

Dixi etiã ſi occidat ex odio; nam qui occidit inuaſorem, dum non poteſt aliter ſe defendere, non ſit irregularis; quamuis inuaſorem occidat ex odio, & cum intentione ſumendæ vindictæ. Ita Molina loco citato diſp. 72. num. 8 Petrus Nauarrus libro 2. de reſtitutione, cap. 3. num. 317. Sayrus loco citato num. 12. Auila, & alij contra nonnulloſ alios. Ratio eſt quia actio externa homicidij in eo euentu non eſt iniuſta homicidij; cum occidens, quantum attinet ad rem ipſam, non poſſit aliter ſe defendere; quamuis illa intentio ſit praua, & mala: qui autem occidit inuaſorẽ, dum non poteſt aliter ſe defendere, dicitur occidere cum moderamine, & abſque irregularitate, Clementina Si furioſus citata, nec praua illa intentio, & affectus ſufficiens eſt ad inducendam irregularitatem; ſicut neque ſufficit ad inducendam obligationem reſtituendi; nam irregularitas, & obligatio reſtituendi, non conſurgit ex prauo ſolum affectu, ſed ex facto externo iniuſto.

Dixi etiam dederit cauſam inuaſionis; nã occidens inuaſorem vitæ cum moderamine non ſit irregularis, quãuis ipſe homicida cauſam dederit inuaſionis, & inuaſionẽ præuiderit ſecuturam, vt accidit, quãdo quis aliũ contumelijs afficit, vel adulterium committit cum ipſius vxore, &c. Ita Leſſius lib. 2. quem retuli de homicidio P. Nauarrus loco cit. par. 3. dub. 4. num. 363. & alij, quorum ſententiam probabilem exiſtimat Suar. loco citato num. 11. Henriquez lib. 14 cap. 10. num. 3. Reginaldus num. 110. contra Nauarrum num. 138. Antoninum 3. parte tit. 5. c. 8. §. 1. Molinam loco citato diſp. 72. num. 5. & diſp.

diſp. 77. num. 9. Vgolinum loco citato §.3. Coninchum diſp. 18. dub. 9. nu. 75. Filiuciũ cap. 5. num. 135. & 141. & alios innixos capiti, Si viduam diſt. 50. & Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. de reformatione, vbi Cõcilium, ſicut exigit diſpenſationem in eo, qui commiſit homicidium caſu vim vi repellẽdo, ita multò magis videtur eam exigere in eo, qui occidit inuaſorem, ſecuturam præuidens inuaſionem.

Sed ratio noſtra deſumitur, tum ex Clementina, Si furioſus citata, vbi videtur hoc expreſsè definiri. Tum quia inuaſus, dando cauſam inuaſionis, non amiſit ius defendendi vitam ſuam: ſed qui non amiſit ius defendendi vitã ſuam, nõ fit irregularis, occidendo inuaſorem cum moderamine; ergo inuaſus non incurrit irregularitatem, occidendo inuaſorem cum moderamine; quamuis dederit illi cauſam inuaſionis. Maior probatur, quod ſcilicet inuaſus non amiſerit, ſed adhuc retineat ius ad vitam propriam defendendam; nam vir B. g. adulteræ occidens adulterum peccat mortaliter, quamuis impunè occidat in foro externo, ergo ſignũ eſt, adulterum, qui cauſam dedit inuaſionis, adhuc habere ius ad propriam vitam defendendam; alioquin vir adulteræ non peccaret occidendo adulterum, quod eſt falſum; non enim vir adulteræ ius habet occidendi adulterum priuata auctoritate; quamuis habeat ius repellendi iniuriam, & impediendi adulterium.

Ad iura citata pro Nauarro, Vgolino, & alijs reſponderi poteſt cum Petro Nauarro, num. 367. primò, illa intelligi poſſe de homicidio facto cum exceſſu, & non ſeruato moderamine.

Eandem reſponſionem affert Nauarrus conſil. 36. de homicidio.

Secundò, intelligi de diſpenſatione in foro externo; Cõcilium enim Tridentinum, dicit diſpenſationem quodammodo deberi. Quare Cõcilium videtur illam particulam quodammodo appoſuiſſe; non quia diſpenſatio verè debeatur, ſed ſolum ſecundũ quid & in foro externo, vel ad maiorem cautionem, & ſecuritatem.

4 Ex dictis colligi poteſt primò, eum, qui occidit inuaſorem cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defendendum ſe à membri mutilatione, vel à brachij debilitatione, vel à graui percuſſione, non incurrere irregularitatem; nam defendendo brachium, ne debilitetur, cenſetur vitam propriã tueri cum brachium ſit pars, & membrum vitæ hominis; ſicut autem licitum eſt tueri vitam cum morte inuaſoris, ita etiam licitum eſt tueri partem vitæ; præſertim quãdo ex huiuſmodi percuſſione, vel mutilatione ſequi poteſt amiſſio vitæ. Ita Couarruuias Clementina, Si furioſus parte vltima. § vlt. & alijs apud Vgolinum cap. 39. §. 1. Auilã parte 7. diſp. 5. dub. 1. & Molinam loco citato nu. 6. contra Syluestrum homicidium tertiò nu. 6. & hoc verum eſt, etiamſi occidens poſſit non occidere fugiendo; ſed fuga ſit illi cauſa grauis notæ, & amiſſionis honoris; non enim tenetur prodigere ſuum honorem, vt benè ait Suarez d. 46. ſect. 1. num 6. Coninchus n. 90. Filiucius tract. 20. n. 134. & patet ex dictis de homicidio, Contra Vgolinum loco citato, §. 1. & 7.

5 Secundò, eum non fieri irregularem, qui occidit iudicẽ, iniuſtè ſibi parantem mortem, vt patet ex dictis de homicidio; nam Clementina, Si furioſus abſolutè loquitur de occidente cum moderamine ad ſui defenſionem. Immo aliqui DD ſentiunt, hoc verum eſſe, etiamſi iudex ſit valdè neceſſarius Reipublicæ. Ratio eſt tum quia occidens huiuſmodi iudicem, quamuis peccet contra Charitatem, occidẽdo perſonam publicam valde vtilem Reipublicæ; non tamen peccat contra iuſtitiam peccato homicidij; conſequẽter non incurrit irregularitatem poſitã contra homicidas. Tum quia Clementina, Si furioſus citata abſolutè dicit non fieri irregularem, qui iuſtè occidit inuaſorem, quãdo aliter vitam propriam tueri nequit; vbi autem ius non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus; Lege de pretio ff. de publica in rem actione. Ita Vgolinus loco citato §. 5. & alij. Sed de hac re in tra. de homicidio.

6 Tertiò, captum ab hoſtibus volentibus ipſum interficere, non fieri irregularem occidendo cuſtodem, vel alium, quando aliter euadere nõ poteſt, & alias moraliter, & probabiliter credit ſe ab illis occidendum; nam vim vi repellit, cenſetur inchoatus actus iniuſtæ aggreſſionis. Ita Vgolinus loco cit. §. 8. & alij.

7 Quartò, eum non fieri irregularem, qui fure domi inuẽto clamauit ad vitam, vel res ſuas defendendas, Ad latrones, Ad latrones vel Cape, Cape, vt patet ex allatis rationibus, & ex dictis puncto 1 nu. 10 Secus dicendum, ſi clamauit, occide, occide; præſertim, ſi potius res ſuas defendere alia ratione, quã occidendo, vt patebit ex infra dicendis.

Addo, illum non fieri irregularem, qui cla-

Digitized by Google

clamauit, Ad latrones, Ad latrones; etiamſi ob id ſatellites furem ceperint, & Iudex illum morti adiudicauerit: modo clamans præmiſerit proteſtationem, & non hoc fecerit animo vindictæ, ſed intentione rei ſuæ conſeruandæ. Ita Vgol. cap. 14. §. 1. n. 7. Auila, & alij: & patebit ex rationibus mox afferendis.

Quintò illum non eſſe irregularem, qui adulterium cum alia commiſit, quæ adulterium detexit, ob idque a viro occiſa fuit. Ita Filiuc. num. 80. vbi aſſerit hãc eſſe Pęnitent. Rom ſententiã, quãuis Nauar. c. 27. n. 219. & alij oppſitum ſentiant.

8 Quæres primò, vtrum occidens inuaſorem ad ſe defendendum à graui deformitate vultus, incurrat irregularitatem.

Reſpondeo negatiuè cũ Sayro c. 12. n. 5. Henriquez & alijs contra Tolet. lib. 1. c. 75. Nau. Auilã, & alios loc. cit. Ratio eſt, tum quia occidens non peccat occidendo in propoſito caſu, vt patet ex dictis de homicidio; ergo neque incurrit pœnas iniuſtè occidentiũ. Tum quia homo tãti facit grauem vultus deformitatem, quanti grauem diuitiarum iacturã; ſed non eſt credibile, illum eſſe irregularem, qui occidit alterum ad diuitias ſuas defendendas, vt mox oſtendam; ergo neque credibile eſt, occidentem alterum ad vitandam grauem vultus deformitatem contrahere irregularitatem.

9 Quæres ſecundò, vtrum Titius, qui non poteſt ſe ipſum defendere ab inuaſore, fiat irregularis tradẽdo arma Caio ad ſui defenſionem; ſed Caius acceptis armis occidit inuaſorem Titij.

Reſpondeo negatiuè cum Nauarr. num. 211. Molina loco citato num. 7. Vgolino loco citato §. 6. Sayro libro 6. cap. 7. num. 14. Suarez loco citato ſect. 3. nu. 6. Reginaldo lib. 30. tract. 2. num. 109. Filiucio num. 161. & alijs. Ratio eſt quia ſicut Titius poteſt ſe defendere abſq; irregularitate cum morte inuaſoris; ita etiam poteſt alios conuocare ad ſui defenſionem, illiſque arma præbere ad ſui defenſionem.

Addo cum Suarez, Titium non eſſe irregularem in prędicto caſu, etiamſi fortè contingat, Caium, quem in ſui defenſionem conuocauit, occidi ab inuaſore, nam Titius, vocando Caium in ſui defenſionẽ, non peccauit, & mors Caij ſequitur per accidens reſpectu Titij; conſequenter non eſt ipſi imputanda ad irregularitatem.

SECVNDA PROPOSITIO.

10 OCcidens alium ad defenſionẽ ſui honoris, rerumq; ſuarum non fit irregularis, ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ. Ita Couarruuias, Clementina, Si furioſus tertia parte §. vltimo, P. Nauar. loco citato num. 417. Leſſius libro 2. cap. 9. dubitatione 11. num. 73. Suarez tomo 5. diſp. 46. ſect. 2. à num. 4. Sayrus lib. 6. cap. 17. num. 22. Coninchus diſp. 18. dub. 9. num. 80. & 88. Filiucius tract. 20. ca. 7. quæſito 6. num. 146. & quæſito 7. num. 149. & ſeqq. & alij contra Nauar nu. 218. Vgolinum ca. 30. Molinam d. 72. num. 3. Salonium 2. 2. q. 64 art. 8. controu. 2. Auilam parte 7. diſp. 5. ſect. 3. dubio 2. Reginaldum num. 107 & alios apud Petrum Nauarrum loco citato, apud Suarez loco citato num. 1. apud Toletum lib. 1. cap. 75. & apud alios pręcitat. Doctores. Ratio eſt, tum quia occidens priuatim aliũ ſine culpa, inquit Couarruuias, non incurrit irregularitatem; ſed occidens alium ad defenſionem rerum ſuarum occidit ſine culpa; vt patet ex dictis de homicidio; ergo non incurrit irregularitatem: occidens vero publica auctoritate fit irregularis ex defectu; quamuis occidat ſine peccato; nam ipſius homicidium eſt voluntarium. Tum quia irregularitas non incurritur, occidendo ad defenſionem vitæ; ergo neque incurritur, occidendo ad defenſionem bonorũ externorum, quæ ſuo modo ſunt neceſſaria ad vitã. Tum quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa; in iure autem non eſt expreſſa irregularitas contra eum, qui alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad defenſionem vitæ, rerumque ſuarum. Tum quia ad hoc facit ca. quia te diſt. 50. & alia iura quibus hoc idem comprobat Suarez num. 12.

Obijcies. Capite interfeciſti, & cap. Significaſti de homicidio habetur homicidas eſſe irregulares, & Clementina, Si furioſus, excipitur ſolum ab irregularitate occidens ad ſui defenſionem; ergo occidens alterum ad defenſionẽ rerum ſuarem non euadit notam irregularitatis.

Reſpondeo, priora illa iura intelligi de occidente priuata auctoritate cum peccato mortali, ſeu non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ. In Clementina verò Si furioſus nihil contra nos habetur; nam ibi tantum expreſsè dicitur, illum non eſſe irregularem, qui occidit ad vitæ ſuæ defenſionem;

nem; non verò dicitur, illum eſſe irregularem, qui occidit ad defenſionem rerum ſuarum: argumentum autem à contrario ſenſu non valet in materia pœnali, & odioſa, præſertim irregularitatis, quæ non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa. Ita Filiucius q. 7. & 8. Suarez loco cit. num. 5. & alij DD. pro noſtra ſententia relati in ſecunda propoſitione, vbi etiam alijs textibus reſpondent.

TERTIA PROPOSITIO.

11. OCcidens inuaſorem proximi cũ moderamine nõ incurrit irregularitatem. Ita Petrus Nauarr. lib. 2. cap. 3. num. 409. Couarruuias loco cit. nu. 5. folio mihi 597. Leſſius loco cit. Molina loco cit. num. 7. ex parte Suarez d. 46. ſect. 3. Reginaldus tomo 2. lib. 2 cap. 5. num. 60. folio 261. Coninchus, nu. 88 concluſ. 2. & 3. & Emanuel Sà v. Irregularitas num. 2. Filiucius nu. 106. & ſeqq. Contra Nauarrum nu. 213. Aulam loco cit. dub. 4 Maiolum lib. 5. cap. 48. Vgolinum cap. 32. num. 2. Toletum lib. 1. cap. 76. num. 1. & alios. Ratio Couarruuiæ eſt, tum quia ad incurrendam irregularitatem ob priuatum homicidium requiritur culpa homicidij; in hoc autem caſu non adeſt culpa homicidij, cum licitum ſit vim vi repellere, nõ ſolũ ad propriam defenſionem; verum etiam ad defenſionem proximi, & extranei, vt conſtat ex dictis de homicidio. Tũ quia percutiens, vel occidens Clericum ad defenſionẽ proximi, etiam extranei non incurrit excommunicationem, vt communiter tradunt DD. cum Innocentio in cap. Si verò de ſententia excommunicationis; ergo neque fit irregularis occidens alium ad defenſionem proximi; licitum enim eſt in hoc caſu argumentari à ſimili; cum iſta irregularitas non incurratur ſine peccato; ſicut neque incurritur excommunicatio. Tum quia iſta irregularitas non eſt in iure expreſſa; irregularitas autẽ non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa.

12. Hinc potiori ratione ſequitur primò Contra Vgolin. loco cit. illum non eſſe irregularem, qui cum moderamine occidit aliũ defendẽdo proximum, quem tenetur defendere, vt defendendo Principem, vel aliam perſonam publicam, vel patrem, vxorem, filium, &c. modo illos teneatur defendere alia ratione, quàm ratione muneris ſuſcepti, ſicut tenetur iudex, quem conſtat fieri irregularem inferendo mortem alicui ratione muneris ſuſcepti, vt patet ex ſuperius dictis vbi rationem differentiæ attulimus. Ita Molina loco cit. nu. 7. Suarez loco cit. ſect. 3. num. 3. Filiucius num. 159. Reginald. nu. 109. & alij.

13 Secundò ſequitur, illum non eſſe irregularem, qui tradit arma alicui inuaſo ad ſe defendendum, & inuaſor occiditur ab inuaſo cum moderamine inculpatæ tutelæ; quãuis contrarium ſentiat Vgolinus loco cit. §. 6. nu. 2.

Obijcies contra Propoſitionem. In Clementina Si furioſus ab irregularitate ſolum excipitur occidens alium ad vitæ ſuæ defenſionem; ergo occidens alium ad defenſionẽ proximi fit irregularis.

Reſpondeo primò, Clementinam, illam intelligendam eſſe de occidente alterum voluntariè cum peccato mortali, quod non accidit in noſtro caſu.

Secundò Clementinam aſſerere illum nõ eſſe irregularem, qui occidit alterum ad defenſionem vitæ ſuæ; non verò aſſerere, illum eſſe irregularem, qui occidit alterum ad defenſionẽ *vitæ* proximi. Quare ex illa Clementina non debemus inferre, occidentem alterum ad iuſtam proximi defenſionem, incurrere irregularitatem, cum iſta irregularitas non ſit in Clementina, vel in alio iure expreſſa, nec valeat argumentum à contrario ſenſu in hac materia, vt dixi num. 10. Ita Suarez loco cit. nu. 5. & alij

Circa dicta in hoc puncto aduertendum eſt cum Vgolino loco cit. Maiolo lib. 5. cap. 48. num. 11. Henriquez lib. 14 cap. 10. nu. 2. Reginaldo lib. 30. nu. 112. eum, qui alterum occidit ad ſui defenſionem, in foro externo, non præſumi hoc feciſſe ad ſui defenſionem, niſi probet; nam habet præſumptionem contra ſe; quia homicidium, & mutilatio ex ſua natura mala ſunt, & delicta; in delictis autem præſumitur dolus, cap. 1. de præſcript. Quare homicida non debet ad ordines promoueri, vel ſuſceptos exercere, antequam à Iudice declaretur, vel potius ab Epiſcopo (ad Epiſcopum enim pertinet ferre iudicium an defenſio neceſſaria fuerit, & ſeruatum ſit moderamen, vt ex Cardinaliũ declaratione probat Suarez diſp. 46. ſect. 1. num. 7 verſ. ſecundo, Filiucius num. 136. & alij DD. cit.) homicidium cauſa defenſionis patratum eſſe; alioquin incurritur ſcandali periculum, vt ait idem Vgolinus lo. cit. cum Maiolo lib. 5. cap. 48. num. 6. vbi etiam oſtendit, quomodo probetur homicidium patratum fuiſſe cauſa defenſionis.

Dixi in foro externo, nã in foro conſcien-

tiæ

Digitized by Google

tiæ ſtandum eſt iudicio prudentis viri qui iudicium ferre poterit inſpectis regulis, & conditionibus traditis initio huiuſmodi pũcti: quamobrem qui homicidium cõmiſit, & iudicio docti, & prudentis iudicatur non contraxiſſe irregularitatem, non tenetur abſtinere ab ordinibus, vel ab ipſorum vſu, vt benè Suarez d. 45. ſect. 5. nu. 9 Filiucius nu. 63. contra Maiolum lib. 5. ca. 48. §. 3. nu. 3. & 4. apud Suarez loco cit.

PVNCTVM VII.

De irregularitate proueniente ex homicidio caſuali.

1 *Quotuplex ſit homicidium caſuale.*
2 *An homicidium omninò caſuale inducat irregularitatem.*
3 *An homicidium commiſſum ab ebrio, vel amente irregularitatem inducat.*
4 *Quid ſi committatur à dormiente.*
5 *An homicidium commiſſum ab infante inducat irregularitatem.*
6 *An homicidium, quod non eſt omninò caſuale, pariat irregularitatem.*
7 *An homicidium voluntarium inducat irregularitatem.*
8 *An dans operam rei illicitæ, aut licitæ ſit irregularis, ſecuto homicidio.*
9 *Quid ſi res illa erat periculoſa homicidij.*
10 *An conficiens gladios ſit irregularis.*
11 *An aromatarij conficiẽtes medicinas ex rebus corruptis ſint irregulares.*
12 *An præbens aliquid infirmo ſit irregularis, ſi mors ſequatur.*
13 *An ſit irregularis extrahens ſagittam à vulnerato, ſi pereat.*
14 *An magiſter verberans diſcipulum ſit irregularis, morte ſecuta.*
15 *An Iudex ſit irregularis, ſi præcipiat reum verberari iuxta leges.*
16 *An leuiter vulnerans ſit irregularis, ſi vulneratus pereat ex incuria medici.*
17 *An ſit irregularis, qui dat alicui mandatum occidendi, ſed occiditur ipſe mandatarius.*
18 *An ſit irregularis, qui inter dormiendum occidit infantem.*
19 *An ſit irregularis, qui proijcit lapidem in Caium, ſed Titius occiditur.*
20 *An ſit irregularis, qui reficiens tectum, tegula occidit tranſeuntem.*
21 *An ſint irregulares, qui hyeme ſe petunt pilis niueis, ſi mors ſequatur.*
22 *An ſaltans cum muliere grauida ſit irregularis, ſi abortus ſequatur.*
23 *An ſit irregularis inſidens equo, qui fractis habenis aliquem occidit.*
24 *An ſit irregularis cuſtodiens feram, quæ aliquem occidit.*
25 *An detegens adulterium mulieris ſit irregularis, ſi mors ſequatur mulieri.*
26 *An ſit irregularis, qui ioco terrorem alteri incutit, ex quo alter ſe præcipitat.*
27 *An requiratur peccatum mortale ad incurrendam irregularitatem ex homicidio non caſuali.*

1 NOtandum eſt cum Caietano 2. 2. q. 64. artic. 8. Salonio ibidem Sayro lib. 7. cap. 5. num 2. Suarez d. 45. ſect. 6. nũ. 1. Filiucio tra. 20 cap. 3. initio, & alijs communiter, homicidium caſuale dupliciter dici: Aliud dicitur ſimpliciter, & omninò caſuale. Aliud non ſimpliciter, nec omninò caſuale. Homicidium non ſimpliciter, nec omninò caſuale dicitur illud, quod licèt directè ſit caſuale; nihilominus indirectè, & ſimpliciter eſt voluntarium. Homicidium omninò caſuale dicitur, quod non eſt volitum directè, vel indirectè in ſe, vel in cauſa. Vndè homicidium commiſſum in ebrietate quod non fuit præuiſum ante ebrietatẽ dicitur omninò caſuale, eo quod non ſit volitum in ſe, nec in cauſa. Non in ſe, quia quando cõmittitur homicidium, ebrius nõ vtitur vſu rationis, ſine quo non ſubſiſtit voluntarium in ſe. Neque eſt volitum in cauſa, eo quod ebrius, quando ſe dedit ebrietati, non præuiderit ſecuturum homicidiũ. Homicidium igitur in ebrietate cõmiſſum, & non præuiſum dicitur caſuale; quamuis ebrius mortaliter peccauerit ſe inebriando. Si verò homicidium præuiſum fuit ante ebrietatem, videndum eſt, an ebrius præmiſerit debitã diligentiam ad præcauendũ homicidium, vel non. Si non præmiſit debitam diligentiam ad homicidium præcauendum, homicidium cenſetur voluntariũ in cauſa. Si verò debitam præmiſit diligentiam, E. g. curando aliquos ſibi aſſiſtere tempore ebrietatis qui homicidium impedirent, vel arma auferret, quæ pertractare cõſueuerat inebriatè, homicidium poſtea ſequens non cenſetur voluntarium, ſed caſuale. Idem dicendum eſt de dormiente, vt benè argumentatur Suarez loco cit. ſect. 6. nu. 1. & Molina tomo 4. tract. 3. diſp. 71. & 77. Reginald. nu. 93.

His

His poſitis duo principaliter quærimus in hoc Puncto. Primò, vtrùm homicidium omninò caſuale inducat irregularitatem. Secundò, vtrum eam ſaltem pariat homicidiũ non omninò caſuale.

PRIMA PROPOSITIO.

2 Homicidium omninò caſuale, quòd non eſt volitum in ſe, nec in cauſa, non inducit irregularitatem. Hæc Propoſitio conſtat ex cap. Lator, & ex cap. Dilectus de homicidio. Ratio eſt quia homicidium, quod nullo modo eſt peccaminoſum, aut voluntarium, non inducit irregularitatem; ſed homicidium omninò caſuale nullo modo eſt voluntarium; voluntariũ enim eſt à principio cognoſcẽte ſingula, vt ait Ariſtoteles; ergo homicidium omninò caſuale non inducit irregularitatem. Ita Suarez loc. cit. nu. 9. Salonius 2.2.q. 64. art. 8. controuer. 3. concl. 4. Molina loco cit diſp. 71. num. 1. & diſp. 77. num. 2. Auila, & Henriquez loc cit. Valent. tom. 4. d. 7. q. 19. puncto 3. pag. mihi 1443. Filiucius numero 54. & alij communiter, teſte Molina, Suarez, ſect. 5. num. 2. & alijs.

3 Hinc ſequitur primò, homicidium commiſſum ab amente, vel furioſo non habente tunc temporis lucida interualla cum perfecta libertate ſufficiente ad peccatum mortale, nõ inducere irregularitatem. Ita DD. cit.

4 Secundò, homicidiũ cõmiſſum ab ebrio, vel dormiẽte, qui non præuidit illud ſecuturum, non inducere irregularitatem; cenſetur enim omninò caſuale; & hoc videtur verum, etiamſi homicidium in ſomnis ſecutum fuerit, eo quod homicida male affectus eſſet ante ſomnum contra occiſum, ob idque illum in ſomnis occiderit. Hoc tamẽ intelligitur, modo non eſſet conſuetus quid ſimile facere in ſomnis, nec præuiderit ſecuturum homicidium. Quare prauus ille affectus non cenſetur cauſa proxima huius homicidij, ſed per accidens, modo homicida non haberet conſuetudinem ſimilia faciendi, nec præuiderit ſecuturum homicidium. Ità Molina loco cit. num 4. vbi citat Caſtrum, Couarr. & Nauarrum, Contra Paludanum in 4 diſt. 32. quæſt 3. art. 2.

5 Tertiò, homicidium commiſſum ab infante, rationis vſu carente, non gignere irregularitatem: homicidium verò commiſſum ab infante capace doli, ideſt habẽte rationis vſum ſufficientem ad mortale peccatum, inducere irregularitatem, vt benè ait Syluester homicidium 3. quæſito 1. Sanchez in ſumma lib. 1. cap. 12. num. 8. Nauar. cap. 27. n. 230. Molina loc. cit. & alij. Ratio eſt quia occiſio in huiuſmodi infante eſt voluntaria; cum adſit ſufficiens rationis vſus ad mortale peccatum: occiſio autem voluntaria inducit irregularitatem; ſicut etiam inducit excommunicationem, quando fit contra Clericum, vt benè ait Sanch. loco cit. & alij. Si verò detur caſus, vt puer non habens plenum rationis vſum ſufficientem ad peccatum mortale occidat alterum, non incurrit irregularitatem occidendo, etiamſi puer ſit maior ſeptennio, vt benè ait Auila par. 7. diſp. 6. ſect. 3. dubio 13. concl. 2. Molina loco cit. Contra Hoſtienſ. cap. 1. de delict. puerorum. Ratio eſt quia huiuſmodi homicidium non cenſetur voluntarium, nec imputatur ad culpam, conſequẽter nec imputari debet ad pœnam irregularitatis.

Addunt aliqui DD. puerum maiorem ſeptennio, de quo dubitatur, an habeat plenum rationis vſum, non eſſe cenſendum irregularem ob homicidium ab ipſo commiſſum; nam in dubio præſumendum eſt in fauorem pueri poſſidentis ſuam libertatem. Ita Henriquez lib 14. cap. 3. n. 4. Auila loc. cit. concl. 3. & alij.

Sed contrarium nobis dicendum eſt, vt patet ex dictis de ſponſalibus, & in tractatu de Legibus, q. 3. punct. 3. cum Sanchez loco cit. num. 13. & de matrimonio, lib. 1. diſp. 6. & alijs. Ratio eſt quia puer poſt ſeptennium præſumitur habere rationis vſum; & conſequenter afficitur irregularitate proueniente ex delicto; niſi fortè excuſetur ob probabilem ignorantiam iuxta ſupradicta de cauſis excuſantibus ab incurrendis cenſuris, cum Nauar. & Sanchez.

SECVNDA PROPOSITIO.

6 Homicidium, quod non eſt omnino caſuale, ſed volitum in cauſa, ſeu implicitè voluntarium, inducit irregularitatẽ. Ratio eſt quia huiuſmodi homicidium eſt ſufficienter voluntarium, & peccaminoſum mortaliter; homicidium autem voluntariũ, aut peccaminoſum mortaliter inducit irregularitatem. Ita Salonius loc. cit. concl. 5. Filiucius num. 53. Suarez, Auila, Henriquez, & alij, locis citatis.

7 Hinc patet primò, à fortiori, homicidiũ inducere irregularitatem, quando eſt voluntarium in ſe, & directè, ideſt cum aduertentia, & deliberatione, ex induſtria, & ex pro

 poſito

poſito, vt patebit ex ſequenti puncto.

8 Secundò, dantem operam rei licitæ, vel illicitæ, non eſſe reum homicidij, aut irregularitatis, ſi debitam diligentiam adhibuit, ne ſequeretur homicidium; irregularitas enim non incurritur ex homicidio, niſi homicidium ſit voluntarium, aut peccaminoſum: homicidium autem non eſt voluntariſ, nec peccaminoſum, quãdo adhibita fuit debita diligentia, ne ſequeretur. Ita communior DD. ſententia, Contra Syluestrum homicidium 2. Toletum, & alios apud Suarez loc. cit. num. 1. aſſerentes, illum eſſe irregularẽ, qui aliquem occidit, dum rei illicitæ daret operam apud Filiucium num 64.

9 Sed maior difficultas eſt, vtrũ dans operam rei illicitæ periculoſæ homicidij ſecuto homicidio ſit irregularis. In qua difficultate, duplex ſaltem eſt DD. ſententia.

Prima eſt Suarez diſp. 45. ſect. 6. num. 12. Sayri lib. 7. cap. 5. num. 13. Auilæ par. 7. diſp. 6. ſect. j. dubio 1. Molinæ diſp. 77. nu. 5. Vgolini de irregularitate, cap. 18. §. 1. num. 9. Nauarri, cap. 27. num. 237. Toleti lib. 1. cap. 77. & 78. & aliorũ aſſerentium eſſe irregularẽ. Ratio eſt tum quia eo ipſo, quo quis dat operam rei illicitæ periculoſæ, cenſetur velle homicidium, inde ſequens; conſequenter homicidium cenſetur voluntarium, & inducere irregularitatem. Tum quia hoc videtur expreſſum in cap. Tua nos de homicidio.

Secunda ſententia eſt Leſſij lib 2. cap. 9. dubio 15. P. Nauarri lib. 2. de reſtitutione, cap. 3. num. 362. Henriquez lib. 14. cap. 15. num 1. Suarez ex parte num. 3. Filiucij num. 70. quamuis num. 77. diſſentire videatur, & aliorum apud Salonium loc. cit. controuerſia 3. & apud Suarez loc. cit. num. 4. negantium, dantem operam rei illicitæ periculoſæ, eſſe irregularem, ſi debitam adhibuit diligentiam, ne ſequeretur homicidium. Ratio eſt. Primò, quia huiuſmodi homicidium non eſt voluntarium; non enim eſt voluntarium in ſe, vt ſuppono; eo quòd committatur eo tempore, quo non adeſt aduertentia illius, vt ſuppono. Neque eſt uoluntarium in cauſa per hoc, quod uoluntariè detur opera rei illicitæ periculoſæ; nã periculũ tollitur, & purgatur per ſufficientẽ diligentiã quę facit, ut homicidium nõ dicatur uoluntarium. Quare ſi eſt voluntarium maximè, quia non eſt adhibita debita diligentia, ne ſequeretur; ſed adhibita eſt, vt ſuppono, debita diligentia; ergo non eſt voluntarium; conſequenter non inducit irregularitatem. Secus dicendũ eſt, ſi fuit omiſſa debita diligentia cum peccato mortali. Secundò, quia conſecutio homicidij cenſetur inuincibiliter ignorari, ſi fuit adhibita ſufficiens diligentia, ne ſequeretur; ignorantia autem inuincibilis homicidij, ſeu facti excuſat ab irregularitate, vt patet ex dictis de cauſis excuſantibus à cenſuris.

Hæc ſecunda ſententia mihi probatur, addita duplici limitatione.

Prima eſt, vt excipiamus aliquos caſus, in quibus videtur impoſita irregularitas ob actionem periculoſam homicidij, quauis diligentia adhibita.

Primus caſus eſt in cap. vltimo de homicidio in ſextò, vbi mandans alterum percuti afficitur irregularitate, ſecuta morte, vel mutilatione, etiamſi expreſsè impoſuerit mandatario, nè lethaliter vulneraret. Ita DD. ſtatim citandi.

Secundus caſus eſt in cap. Tua nos, de homicidio, vbi irregularis declaratur Monachus, qui omni adhibita diligentia aperuit apoſtema in gutture mulieris, quæ poſteà mortua eſt. Ita Suarez loc. cit. num. 10. Sayrus lib. 7. cap. 2. num. 7. Filiucius cap. 3. quæſito 8. & de hoc caſu nos ſupra locuti ſumus, cum nobis ſermo eſſet de irregularitate, quę contrahitur ob exercitium Chirurgiæ, vel Medicinæ; non ſeruata regula artis.

Secunda limitatio, eſt, vt dicamus non incurri irregularitatem, quando datur opera rei periculoſæ, ex qua raro mors contingit; Secus quando datur opera rei illicitæ periculoſæ, ex qua ſolet mors vt plurimum ſequi; tunc enim incurritur irregularitas ſecuta morte, vel mutilatione, quia non videtur ſufficiens diligentia adhiberi, ne ſequatur mora quoties datur opera rei illicitæ periculoſæ, ex qua mors, vt plurimum ſequi ſolet; propierea qui ignem admouet Bombardæ in eo loco, vbi magna eſt hominum multitudo, aut qui vult Arcem euertere, non videtur excuſandus ab irregularitate ſecuta morte, vel mutilatione; nam iſtæ actiones ità ſunt periculoſæ mortis, vt ex eis ſaltem vt plurimũ mors ſequatur. Ita Medina 2. 2. q. 63. §. 8. Salonius loco citato, & alij.

Ad rationem primæ ſententiæ patet reſponſio ex noſtra ratione.

Ad caput Tua nos de homicidio, vbi habetur monachſi peritum Chirurgiæ, qui omni adhibita diligentia ex præſcripto artis aperuit apoſtema in gutture mulieris, quæ ex ea curatione mortua eſt, incurriſſe irregularitatem.

1. Reſpondèri poteſt primò cum Leſſio loco citato

Digitized by Google

citato, n. 105. & alijs, aut Monachum illum, non adhibuiſſe debitam diligentiam, quam uis ipſe crediderit ſe illam adhibuiſſe; aut declaratum fuiſſe irregularem, eo quod Monachus, & Religioſus in foro exteriori præſumatur non eſſe peritus Chirurgiæ; vndè non ſequitur illum eſſe irreuglarem, qui debitam adhibuit diligentiam in opere periculoſo, niſi fortè opus ſit ex ſua natura periculoſum homicidij, & ex eo, vt plurimum mors ſequatur. Iſta reſponſio aliquibus non valdè probatur; nam videtur contra ipſum textum, in quo dicitur Monachum adhibuiſſe omnem, quam debuit diligentiam.

Secundo reſponderi poteſt, hunc caſum eſſe ſpecialiter expreſſum in iure, & conſequenter excipiẽdum à doctrina generaliter tradita, vt patet ex prima limitatione. Ita Suarez loco citato, Sanchez lib. 9. de matrimonio d. 32 nu. 15. & alij.

Ex doctrina in præcedentibus Propoſitionibus tradita quamplurimorum caſuum inferri poteſt ſolutio.

10 Primò conficientem gladios; quibus aliqui poſteà occiduntur, non fieri irregularem; nam conficiens gladios cenſetur cauſa tantummodo remota mortis, quæ non debet illi ad irregularitatem imputari; quamuis fortè peccauerit illos conficiendo, E.g. conficiendo illos in die feſto, aut contra prohibitionem ſuperioris. Quare mors inde ſequens, reſpectu conficientis gladios cenſetur omninò caſualis. Ita Molina tomo 4. d. 77. num. 10. Vgolinus cap. 18. §. 1. num. 6. vbi citat Alphõſum à Caſtro, & alios, Suarez diſp. 45. ſect. 3. num. 5. verſ. iam vero Filiucius tract. 20. cap. 4 quæſito 6 num. 104.

Hinc patet, quid dicendum ſit de fabricantibus chartas luſorias, quarum occaſione aliqui inter ludendum interficiuntur, de qua re Suarez d. 45. ſect. 6. num. 5.

11 Secundò aromatarios conficientes medicinas ex rebus corruptis irregulares eſſe, ſi hac de cauſa ſequitur mors infirmi; cenſentur enim dare cauſam periculoſam homicidij. Ita Vgolinus cap. 19. num. 1. Suarez Filiucius, & alij locis citatis.

12 Tertiò, eum, qui præbet, aut conſulit, aut tradi mandat aliquid infirmo contra me dici præceptum, fieri irregularem, quoties infirmus ex illius rei traditione, perit, aut notabiliter ipſius mors acceleratur, etiamſi hoc faciat titulo pietatis, nè infirmus tamdiu patiatur; nam exercet opus illicitum periculoſum homicidij. Ita Nauar. num. 228. Sayrus lib. 7. cap. 6. nu. 13. Auila loc. cit. dub. 8. Henriquez cap. 15. num. 5. Vgolin. cap. 11. §. 3. num. 4. Molina loc. cit. num. 7. Salonius loc. cit. contrauerſia 1. concl. 4. & alii, quos ſupra retuli puncto 5. num. 2.

Aliqui tamen exiſtimant, non fieri irregularem, quando mors ita parum acceleratur, vt pro nihilo reputetur. Ita Henriquez loco cit. Auila parte 7. d 6. ſect. 1. dubio 8. & alij, quorum ſententiam non improbo. Verum tamen eſt, eum non fieri irregularem, qui tradit aliquid infirmo bona fide, vel ex præſcripto periti medici, aut qui tradit aliquid, quod nõ eſt vetitum infirmo, nec dubitat nocuturum, aut qui reuoluit infirmum in lecto, non vt citius pereat, ſed vt facilius ſomnum, quietem, vel cibum capiat, etiamſi mors ex aliqua culpa acceleretur, modò non ſit culpa lata, ſeu negligentia notabilis, ideſt modò reuoluens eam adhibuerit diligentiam, quam communiter adhibent homines illius profeſſionis. Ita communiter DD. teſte Suarez d 47. ſect. 7. num. 3. & Vgolino cap. 19. §. 3. Quando autem dubitatur, an mors ipſius cauſa ſecuta ſit, adeundus eſt medicus, vel alius vir prudens, cuius iudicio, & conſilio ſtandum eſt, nec facile admittendi ſunt ſcrupuli in hac materia. Ita Vgolinus lo. cit. Henriq. lib 14. c. 15. n. 5. Sayrus lo cit & alii.

13 Quartò, eum non incurrere notam irregularitatis, qui cautè, & ſecundum regulas artis extraxit ſagittam à vulnerato, ex cuius extractione vulneratus mortuus eſt. Ratio eſt quia ſeruando regulas artis cenſetur ſufficientem adhibuiſſe diligentiam in opere periculoſo, ne ſequeretur homicidium. Ita Nauar. num. 229. Sayrus loc. cit. num. 14. & alij. Item cædens ligna in die feſto, ſi fortè inter cædendum ſecuri è manibus excidẽte aliquem occidit, non eſt irregularis; quãuis dicatur opus illicitum exercere, vtpotè prohibitum in die feſto; nam illud opus non cenſetur periculoſum homicidij; conſequenter non eſt ſufficiens ad inducendam irregularitatem, quidquid dicat Toletus lib. 1. cap. 86. & alij.

14 Quintò magiſtrum verberantem diſcipulum, excedendo modum percuſſionis, & non adhibendo debitam diligentiam, ne ſequatur mors, vel mutilatiò, fieri irregularẽ vt accidit, quando proijcit aliquid in caput, vndè illi oculum eruit, aut quando calce vẽtrem percutit, & inde mors ſequitur, cap. Presbyterum, & cap. Ad audientiam de homicidio. Ita Nauar. 235. Vgolinus cap. 20. num. 12. Henriquez lib. 14. cap. 14. num. 4. Molina loc. cit. num. 6. Auila loc. cit. dub. 3.

Sayrus loco cit. num. 2. Filiucius n. 56. Suar. d. 45. ſect. 5. nu. 2. Reginald. lib. 30. cap. 12. & alij.

15 Sextò, Iudicem non eſſe irregularem, ſi licitè præcipit, reum verberari iuxta leges, quæ leuem imponunt percuſſionem; miniſter verò adeò exceſſit in verberibus inferẽdis, vt ratione illius exceſſus reus mortuus ſit. Idem dicendum eſt, quando iudex Eccleſiaſticus præcepit iudici ſęculari, vt puniret Titium delinquentem, modò delictum non mereatur mortem, vel mutilationem ſecundum iura. Ratio eſt quia mors, vel mutilatio ſequens non imputatur iudici Eccleſiaſtico; cum reſpectu illius cenſeatur caſualis Ita Vgolinus tract. de Irregul. cap. 15. §. 6. Auila loco cit. d. 4. dub 3. & 4. Sayrus lib. 7. cap. 2. nu 8 Henriquez loco cit. cap. 14. nu. 5. Filiucius nu 95. Suarez d. 45. ſect. 2. nu. 4. Reginald. lib. 30. nu. 125. & alij.

16 Septimò, eum excuſari poſſe ab irregularitate, qui alteri inflixit vulnus leue, & nõ lethale, ex quo vulneratus conualuiſſet abſque alia cura, vel ſaltem cũ modico medicamine, ſed vulneratus ex ſua intemperantia, aut ex incuria medicorum ex hac vita deceſſit. Ità Caiet. loco ſupra cit. art. 8. Sotus 5. de iuſtitia art. 9. Sayrus lib. 7. cap. 4 nu. 15. Suarez d. 45. ſect. 6. num. 19. Leſſius lib. 2. cap 9. dubio 15. Vgolinus ex parte cap. 14. § 2. num. 8. Salonius loco citato controuerſia j. concluſ. 2. Filiucius num. 83. Reginald. nu. 164. Couarruuias in Clement. ſi furioſus parte 2. §. 2. nu. 9 & alij Contra Nauarrum cap. 27. nu. 223. Syluestrum verbo Homicidium 2. quæſito 22. Auilam par 7 d. 4. ſect. j. dub 5. Henriquez loco cit. num. 4 & alios. Ratio eſt quia huiuſmodi vulnus non cenſetur cauſà proxima mortis, ſed remota, & occaſio tantum; Ad cognoſcendum verò, vtrum vulneratus mortuus ſit ex vulnere, vel ex alia cauſa, ſtandũ eſt iudicio iudicis, ſeu periti hominis.

Hinc patet, patrem non eſſe irregularem ſi leuiter percuſſit, ſeu vulnerauit filium, & filius mortuus eſt ex imperitia, vel negligentia medici, vel ex malo regimine, vel etiam ex febri ſuperueniente. Ità Vgolinus cap. 16. §. 6. Henriquez loco cit. nu. 4. in commentario Littera C. Auila loco cit. concluſ. 4. Idem dici poteſt de eo, qui patri dedit conſilium verberandi filium. Videte Vgolin. loco cit.

17 Octauò, illum non eſſe irregularem in foro conſcientiæ iuxta Henriquez lib. 14. cap. 16. nu. 1. Littera K. vbi citat Hoſtienſem, Speculatorem, & alios; qui mandauit, vel conſuluit Titio occidere Caium, ſed accidit, vt Titius ipſe occiſus fuerit à Caio. Ratio, inquit Henriquez, eſt quia mors Titij cenſetur caſualis, reſpectu mandantis, vel conſulentis, qui non videtur cooperatus ad mortẽ Titij, nec videtur impoſuiſſe opus periculoſum mortis Titij. Et hoc videtur verum præſertim, inquit Henriquez, ſi conſulens, vel mandãs non præcogitauerat ſecuturam mortẽ, aut veriſimiliter credere poterat, mortem Titij non ſecuturam. Sententia Henriquez non videtur improbabilis; nihilominus probabilior, & tutior eſt oppoſita ſententia Couarruuiæ, Nauarri, & aliorum apud Sayrum cap. 2. num. 12. Vgolinum cap. 16. num. 8. Suarez d. 44. ſect. 3. nu. 18. & diſp. 45. ſect. 2. nu. 6. Filiucium num. 98. & 35. Molinam tomo 4. d. 32. nu. 2. Auilam parte 7. diſp. 3. ſect. 2 dub. 5. concluſ. 4. & Reginaldum lib. 30. num. 126. Ratio eſt quia videtur mandaſſe, vel conſuluiſſe opus periculoſum mortis, vt experientia docet, non adhibita ſufficienti diligentia ad precauendam mortem mandatarij; tum quia hic caſus videtur expreſſus in cap. vlt. de homicidio.

Addunt aliqui DD. illum non eſſe irregularem; qui conſilium dedit alteri, vt illicitè, & temerè ſe exponat periculo mortis, v. g. intret duellum, inſidias tẽdat inimico, &c. ex quo ſequitur mors ipſius, cui datum eſt conſilium. Ratio iſtorum eſt tum quia iura loquuntur de eo, qui dat conſilium occidendi; non verò de illo, qui dat conſilium ſe exponendi tali periculo. Tum quia mors inde ſequens videtur caſualis reſpectu conſulentis. Tum quia hoc peccatũ non videtur peccatum homicidij contra iuſtitiã; cum ſcienti, & volenti, non fiat iniuria.

Sed oppoſitum mihi probabilius videtur, Ratio eſt quia dans conſilium alteri; vt ſe occidat, eſt irregularis ſecuto homicidio; ergo etiam videtur irregularis dans conſiliũ alteri, vt ſe exponat periculo mortis abſq; iuſta cauſa Tum quia peccat contra iuſtitiã peccato homicidij, ſaltem reſpectiue ad Rempublicam, cui fit iniuria, vt patet in eo, qui occidit, vel mutilat aliquem conſentientem, & in eo, qui ſe ipſum tanto periculo exponit, abutendo vita ſua. Ita communiter DD. teſte Suarez d. 44. ſect. 3 num. 18. & alij, quos in ſimili retuli de reſtitutione.

Ex quo vlterius patet, illum eſſe irregularem, qui doloſè, & abſque bona fide dedit alteri cõſilium transeundi per quandam

viam;

viam, in qua nouerat adeſſe ipſius inimicos tendentes illi inſidias, vel qui dedit conſilium tranſeundi per flumen periculoſum, &c. Videte Vgolinum cap. 16. nu. 5. Maiolũ lib. 5. cap. 48. §. 2. & Sayrum lib. 7 ca. 3. nu. 10.

18 Nonò, illum eſſe irregularem, qui inter dormiendum interemit infantem in lecto, eo quod non adhibuerit debitam, & ſufficientem cautionem præſcriptam in tenendo infantulo in lecto; nam voluntariè dedit operam rei illicitæ periculoſæ, non adhibita ſufficienti diligentia ad præcauendum homicidium. Ita Vgolinus cap. 18. §. 2. num. 12. Suarez d. 45. ſect. 6. nu. 15. Nauar. num. 236. Filiucius num. 79. & ſeq. Reginaldus lib 30. cap. 12 nu. 157. & alij apud Sayrum loco citato num. 10.

19 Decimò, proijcientem lapidem in Titium fieri irregularem, ſi lapis, Titio illum declinante, concidit in Caium, illumque occidit; Titius verò declinando ictum lapidis nõ fit irregularis, cum vtatur iure ſuo declinando ictum, vt ſe ipſum ſeruet incolumen. Ratio, cur proijciens lapidem in dicto caſu ſit irregularis, eſt, quia cenſetur actionem periculoſam homicidij exercuiſſe abſque ſufficienti diligentia, ne lapis ad Caium perueniret. Ità Molina loco cit. Vgolinus loco cit. §. 2. num. 1. Sayrus loco cit. cap. 6. nu. 30. Reginaldus lib. 30. num. 156. & 158 & alij. Secus dicendum videtur ſi debitam adhibuit diligentiam, & forte fortuna lapis tetigit Caium, vt patet ex ſuprà dictis de ignorantia excuſante à cenſuris. Ita Suarez d. 45. ſect. 6. num. 18. Filiucius nu. 81. Sayrus, & Molina locis citatis; quãuis contrarium ſentiat Vgolinus loco citato, numero 12.

20 Vndecimò, illum eſſe irregularem, qui reficiendo tectum proijcit tegulam, ex qua occiditur viator; niſi monuerit, vel ſignum de more expoſuerit, vt patet ex ſæpius dicta ratione. & cap. Ex litteris; & cap. lator de homicidio; nam in opere periculoſo nõ cenſetur adhibuiſſe ſufficientem diligentiã ad præcauendam alterius mortem. Ità Molina loco cit. Syrus loco cit. num. 17. Vgolinus cap. 21. nu. 5. Henriquez loco cit. Nauar. nu. 255. Reginal. n. 156. & alij communiter.

21 Duodecimò, illos; qui hyemali tempore ſeſe niueis pillis glacie confectis petũt fieri irregulares, ſi inde cõtingat alteri oculum erui. Ità Vgolinus cap. 22. num. 4. Idem dicendum eſt de ijs, qui lapidibus certant, aut gladiatoriam artem exercent, aut haſtis inter ſe concurrunt abſque ſufficienti diligentia, ne mors, vel mutilatio ſequatur. Ita Vgolin. loco cit. nu. 5.

22 Decimotertiò, ſaltantem cum muliere prægnante, ſaltatione conſueta, & moderata, non eſſe irregularem; ſecuto abortu fœtus animati. Secus ſi vſus eſt ſaltatione immoderata; cap. Sicut ex litterarum de homicidio; idem dic de percutiente, dedit enim operam rei illicitæ, & periculoſæ abortus abſque ſufficienti diligentia ad abortũ præcauendum. Ita Henriquez lib. 14. cap. 15. nu. 4. Auila dub. 6 Vgolinus loco cit Reginald. cap. 12. num. 156. Suarez d. 45. ſect. 82. nu. 5. Molina ex parte d. 77. num 6. Idem dicendum eſt de eo, qui vtitur copula mulieris prægnantis, abſq; debita cautione, ſi mors fœtus animati inde ſequatur; vt patet ex dicta ratione. Ita Suarez ſect. 6. n. 11. Filiuc. nu. 75. Vgolinus loco cit §. 2. num. 2. Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 3. & alij.

Idem valet in caſu cap. continebatur de homicidio vbi Clericus falce occulte præcinctus declaratus fuit irregularis, eo quod alter cum eo colludens falce vulneratus obierit. Clericus enim non præſumitur debitã diligentiam adhibuiſſe ad præcauendum homicidum, quanquã in foro conſcientiæ non eſt irregularis ſi re ipſa periculum nulla ratione præuidit. Ita Suarez diſp. 45. ſect. 5. num. 3. ad finem, Filiucius num. 57.

23 Decimoquarto, inſidentem equo non eſſe habendum pro irregulari, quãdo equus fractis habenis puerum in via exiſtentem conculcauit, & interfecit mors enim cenſetur omninò caſualis. Et hoc verum eſt, etiãſi inſidens equo forte ſit Franciſcanus, qui peccet equitando contra regulas ſuæ religionis; aut etiamſi equum cõnſcenderit ad furandum; vt patet ex cap. Dilectus de homicidio. Ita Molina loco cit. num. 7. Sayrus lib. 7. cap. 6. nu. 1; Vgolin. cap. 18 §. 1. & alij. Secus dicendum eſt de illo, cuius equus morſu, vel calcibus interfecit alterum non adhibita ſufficienti diligentia ad hæc damna præcauenda. Ita Vgolinus cap. 11. nu. 4. mors enim non cenſetur omninò caſualis, cum ei nota eſſet equi natura, vel de illa dubium haberet, vt ſuppono.

24 Decimoquinto, illum non eſſe irregularem, qui domi diligenter cuſtodit feram, quæ abſque ipſius culpa ſoluta aliquem occidit. Ita Henriquez loc. c. t. c. 15. Littera N, Auila dub 7. Reginaldus nu. 153. Nauarrus, Couarruuias, & alij apud Sayrum loco citato, nu. 19. Secus dicendum eſt de eo, qui fe-

Digitized by Google

nam vinculis conſtrictam in platea detinet, quę incautè accedentes occidit; nam in opere periculoſo non cenſetur ſufficientem adhibuiſſe cautionem, & diligentiam ad præcauendam mortem. Ita Molina loco cit. nu. 6. Idem dicendum eſt de eo, qui canem in alium irritauit, & inde ſecuta eſt mors, vel mutilatio. Ita Vgolinus cap. 18. §. 2. num. 8.

25 Decimo ſextò, illum non eſſe irregularem, qui bona fide in conuentu hominum detexit cuiuſdam mulieris adulteriũ; quod poſtea ab vno illorum aſtantium delatũ fuit ad virum adulteræ, quo audito vir mortem intulit vxori ſuæ adulteræ Ratio eſt quia illa manifeſtatio adulterij nõ videbatur periculoſa homicidij; conſequenter mors adulteræ non videtur imputanda primo manifeſtanti, qui non præuidit illam ſecuturam; quamuis Vgolinus cap. 22. num. 14. oppoſitum ſentiat.

Hinc patet à fortiori, Caium non eſſe irregularem qui detexit Titio in tali loco, extare exules, quo audito Titius arripuit occaſionem defendendi hoc ad Iudicem, qui miſſis ſatellitibus exules in carcerem detruſit, eoſque poſtea morti adiudicauit. Ratio eſt quia mors illorum videtur caſualis reſpectu Caij, qui nimis remotè videtur ad illorum mortem concurriſſe. Ita Vgolinus loco citato, & Suarez d. 40. ſect. 3. num. 15. & 31. Qui verò retulit alicui iniurias illi ab alio illatas, videtur fieri irregularis, ſi affectus iniurijs occidit illatorem iniuriarũ, & referens non adhibuit ſufficientem cautionem ad illius mortem præcauendam; nam mors inde ſequens non videtur caſualis reſpectu referentis iniurias; cum vt plurimum ex huiuſmodi relationibus ſequi ſoleant aliqua damna. Ita Vgolinus cap. 16. num. 9.

26 Vltimò, illum eſſe irregularem, qui ioco terrorem incutit alteri, eſtque cauſa, vt alter eo terrore cõmotus, & perteritus ſe det præcipitem. Idem dicendum eſt de incutiente terrrorem mulieri grauidæ abortum facienti, quam terrefaciens ſciebat grauidã eſſe, vt patet ex ſæpius allata ratione. Ita Sayrus loco citato num. 31. & in Claui Reg. lib. 10. tract. 2. cap. 11 nu. 28. Henriquez loco cit. num. 3. & alij communiter. Excuſari tamen poſſunt pueri, qui ſe ioco perterrefaciũt probabiliter ignorãtes mortẽ, vel aliud graue damnum inde ſecuturum. Ita Nauar. libro 5. conſiliorum de homicidio conſilio 7. Molina loco citato, num. 9. Sayrus loco citato, & alij. Eandem excuſationem mereri videntur, qui alios perterrefaciunt eo modo, ex quo nõn ſolet perturbatio, vel damnum ſequi.

27 Quæres quænam culpa requiratur ad incurrendam irregularitatem ex homicidio iniuſto non omninò caſuali.

Reſpondeo requiri culpam mortalem, vt ſupra dictum eſt, nam irregularitas videtur; pœna autem debet proportionari delicto. Ita Suarez d. 45. ſect. 5. num. 8. Sayrus lib. 7. cap. 5. nu. 5. Salonius 2. 2. q. 64. art. 8 contr. 4. ad finem pag mihi 421 Valentia tomo 4. d. 7. q. 19. pun. 3. fol. 1444. Filiuclus nu. 58. & 61. & alij ſupra relati Contra Molinam loco citato, & alios apud Sayrum, arbitrantes ſufficere culpam venialem.

PVNCTVM VIII.

De irregularitate prouenien-te ex homicidio volunta-rio iniuſtè facto ab homicida, & eius cooperatoribus.

1 *Quodnam dicatur homicidium voluntarium.*
2 *Quomodo homicidium voluntarium differat à caſuali.*
3 *Quodnam dicatur membrum.*
4 *An occidens, vel mutilans ſit irregularis.*
5 *An mutilans membrum arridum ſit irregularis.*
6 *An debilitans brachium alterius ſit irregularis.*
7 *An reddens aliquem cecum ſit irregularis.*
8 *An abſcindens alteri digitum ſit irregularis*
9 *An ſit irregularis, qui abſcindit maiorem membri partem.*
10 *An mutilans cadauer ſit irregularis.*
11 *An debilitans membrum alterius ſit irregularis.*
12 *An Abſciſſus aliquando ſit irregularis, non vero abſcindet.*
13 *An mandans homicidium ſit irregularis.*
14 *An mandans ſit irregularis, ſi pace inita ſequatur homicidium.*
15 *Quid ſi mandatarius neſciat, initam eſſe pacem.*
16 *An pater ſit irregularis ſi filio dicat, ne redeas domũ donec de te aliquid noui audiã*
17 *Quid ſi mandatarius acceptet mandatum, quod initio nolebat acceptare.*
18 *An ſit reus homicidij. ſi mandatarius occidat contra mandatum.*

19 An

19 *An conſulens homicidium ſit irregularis.*
20 *Quid ſi renocet conſilium.*
21 *An conſulens homicidium, quod alter conſuluiſſet, ſit irregularis.*
22 *An ſit irregularis, qui committit homicidium, quod alter commiſiſſet.*
23 *An ſuadens Caio homicidium, quod adhuc commiſiſſet, ſit irregularis.*
24 *An ſit irregularis, qui ſuo dicto influit in homicidium.*
25 *An ſit irregularis, qui dat conſilium capiendi arcem, ex quo ſequitur mors.*
26 *An promittens ſecuritatem ſit irregularis, ſi mors ſequatur.*
27 *An ſit irregularis, qui dat conſilium faciendi abortum.*
28 *An auxiliantes, & cooperantes ad homicidium ſint irregulares.*
29 *An omnes ſint irregulares quando, plures aggrediuntur aliquem, qui ex vno ictu perit.*
30 *An omnes inferentes multa vulnera leuia ſint irregulares.*
31 *Quis ſit irregularis, quando plures percutiunt, ſed neſcitur quis occidat.*
32 *Quis ſit irregularis, quando vnus leuiter percutit, ſed alij lethaliter percutiunt.*
33 *Quis ſit irregularis, quando primus lethaliter percutit, & ſimul etiam cæteri.*
34 *An ſit irregularis, qui admonet auxiliantes, ne malum inferant.*
35 *An tradens Titium arma, quibus Caium occidit, ſit irregularis.*
36 *Quid ſi Caium occidat alijs armis.*
37 *An ille, qui non impedit homicidium, ſit irregularis.*
38 *An ſit irregularis qui non reuelat homicidium.*
39 *An impediens alterum, nè opem ferat inuaſo, ſit irregularis.*
40 *An Princeps non impediens neces ſit irregularis.*
41 *An qui non impedit homicidium ſit irregularis homicidij voluntarij.*
42 *An ratum habens homicidiū ſit irregularis.*

1 NOtandum primò, homicidium aliud dici caſuale, aliud voluntarium. Homicidium voluntarium dupliciter contingit. Primò abſolutè, directè, & in ſe formaliter. Secundò indirectè, & ſecundum quid. Voluntarium ſimpliciter dicitur illud, quod intenditur ab agente; propterea homicidiū commiſſum à Titio intentione occidendi dicitur ſimpliciter, & directè voluntarium. Voluntariū indirectè, & ſecundum quid dicitur illud, quod licet non intendatur in ſe directè, explicitè, & in actu ſignato; nihilominus cenſetur, & reputatur intentum in actu exercito eo quod aliud actu fiat per ſe, & immediatè ordinatum ad illum effectū. Vnde qui alteri venenum mortiferum propinat, vel punctim percutit circa præcordia vel enſe grauiter ferit in capite, non intendens mortem, cenſetur velle mortem indirectè, illamque intendere in actu exercito; vt benè ait Suarez d. 44. ſect. 1. num. 4. Filiucius num. 89. Toletus lib. 1. cap. 72. num. 10. Idem dicendum eſt de percutiēte pregnantem, aut de illo, qui abſolutè voluit percutere, non includendo, neque excludendo vſque ad occiſionem, Toletus num. 14. & alij.

2 Hinc patet differentia inter homicidiū caſuale, & voluntarium; nam homicidium caſuale dicitur, quod nō eſt formaliter intentum, nec reputatur iudicio prudentis tāquam formaliter intentum: vt accidit, quādo quis percutit aliquem ea percuſſione, quæ non eſt apta ad mortem, ſed forte fortuna accidit, vt percuſſus inter fugiendum appulerit in ſaxum, vel parietem, indeque fracto capite mortuus ſit. Videte quæ diximus q. 2. de homicidio, pun. 4. cum Molina, Nauar. Azorio, & alijs, quamuis Eman. Sà verbo Homicidium nu. 4. Antonius Gomez 3. var. cap 3. num. 15. Filiucius tract. 10. cap. 1. q. 2. & alij apud Suarez diſp. 44. ſect. 1. nu. 3. exiſtimant illud ſolum appellari homicidium voluntarium in iure canonico, quod fit ex propoſito, ſeu quod eſt per ſe, & directè intentum. Si vero fiat ſine animo occidendi, etiamſi alioquin ſit talis actio, ex qua vt plurimum ſequitur mors, putat appellari caſuale, & hoc non videtur improbabile aliquibus alijs Doctoribus loquentibus de diſpenſatione quam circa irregularitatem homicidij non voluntarij, concedere poteſt Epiſcopus iuxta Tridentini decretum ſeſſ. 14. de reform. cap. 7. & ſeſſ. 24. cap. 6.

Hinc patet, quando nam homicidium dici poſſit voluntarium, vel caſuale reſpectu mandantis, vel conſulentis; tunc enim eſt voluntarium, quando intenditur à mandante, vel conſulente, aut etiam quando mandans, mandauit aliquid, ex quo facilè ſequi poteſt mors alterius. Videte Molinam d. 33. Suarez d. 45. ſect. 2. num. 5. & Saynum lib. 7. cap. 1. num. 11. Filiucium cap. 4. quæſito 3. & 4.

Addo fieri poſſe vt homicidium reſpectu mandantis, vel conſulentis ſit uoluntarium, reſpectu vero exequentis mandatum, vel cõſilium ſit caſuale, vel è contra, vt ſi mandans intendat mortem, mandatarius vero uelit leuiorem iniuriam inferre, ſed errore manus, vel alia de cauſa contigit lethale vulnus, vel è contra, vt bene Suar. diſp. 45. ſect. 2. num. 4. Filiucius cap. 2. num. 32 & alij.

3 Notandum ſecundo, membrum propriè dici partem illam corporis, quæ proprium habet officium diſtinctum ab alijs partibus. Ita Bartolus L. 2. ff. De publicis iudicijs, Nauar. cap. 27. nu. 20. Couarruuias in Clementina. Si furioſus parte 3. & alij, quos citat, & ſequitur Molina tomo 4. diſp. 69. num. 2. Auila par. 7. diſp. 5. ſect. 2. dubio 1. & Suarez d. 44 ſect. 2. num 6. Toletus lib. 1. cap. 71. Filiucius tract. 19. cap. 9. num. 235. Reginaldus lib. 30. num. 91. & alij. Contra Caietanum 2. 2. q. 68. art. 1. & Sotum 5. de iuſtitia q. 1. art. 1. & alios aſſerentes, illud eſſe membrum, quod habet officiũ diſiunctum, vel cõiunctum cum alijs membris, vt eſt digitus ſecundum ipſos. Verùm ſecundum noſtram ſententiam digitus, quamuis ſit pollex, vel index, non eſt propriè membrum, ſicut neque ſunt vngues, dentes, teſtes, barba capilli, articuli digitorum, nares, pars aliqua carnis, vel aliqua copia ſanguinis, vel auricula ideſt cartilago illa externa, quę tuetur aurẽ, & ornat faciem. Idem dicendum eſt de mamillis virorum, cum non habeant actum proprium, & particularem, ſed potius videantur ad hominis ornatum inſeruire. Oculus vero, manus, pes, auris, membrum virile ſunt propriè membra, cum habeant peculiares actus diſtinctos à cæteris membris. Idem dicendum eſt de mamillis fœminarũ, eo quòd habeant proprium officium diſtinctum à cæteris, vt benè ait Vgolinus de irregul. cap. 4. §. 5. Molina loc. cit. num. 6. Sayrus lib. 6. cap. 15. num. 18. Reginaldus nu. 91. & alij quamuis Couarruuias, Baldus, & alij non exiſtiment mamillam fœminæ eſſe membrum. His poſitis ſit.

PRIMA PROPOSITIO.

4 HOmo baptizatus occidens, vel abſcindens alterius membrum voluntariè ſimpliciter, vel ſecundũ quid eſt irregularis ſecuta morte, aut mutilatione. Ita Cou. Clement. Si furioſus citata, vbi decem Textibus hãc veritatem comprobat, & alij DD commun. Ratio eſt quia homicidiũ, & mutilatio membri volũtaria inducit irregularitatem; ergo qui occidit, vel mutilat alterum voluntariè ſimpliciter, vel ſecundum quid, incurrit irregularitatem ſecuta morte, vel mutilatione.

Addo, non ſolum homicidam, & mutilãtem voluntariè ſimpliciter, vel ſecundum quid, ſed etiam caſualiter, cum mortali culpa eſſe irregularem, ut conſtat ex puncto præcedẽte. Idem dic de eo, qui abſque iuſta cauſa ſibi membrũ amputat: hic enim re ipſa dicitur mutilatus, nec minus delictum admittit mutilando ſe ipſum, quam alium.

5 Ex hac propoſitione, colligi poteſt primo, mutilantem membrum alterius eſſe irregularem; etiamſi membrum debilitatum eſſet, vel aridum; modo mutilans non ſit Chirurgus, vel medicus, qui hoc faciat ex præſcripto artis. Ita Suarez d. 44. ſect. 2. num. 11. Filiucius num. 16. & alij communiter; quamuis ipſe Suarez oppoſitum ſentiat de mutilante membrum omninò aridum, ideſt mortuum; ſed non informatum anima.

6 Secundò, illum non eſſe irregularem, qui brachium alterius debilitat; hic enim non dicitur mutilare, vel occidere. Ita Toletus lib. 1. cap. 71. n. 3. Nauar. cap. 27. num. 207. & alij apud Toletum loco cit. & apud Filiucium num. 11. & 234. & apud alios præcitatos DD. contra Maiolum, & alios apud Sayrum lib 6 cap. 15. num. 5.

7 Tertio, illum non affici irregularitate, qui reddit aliquẽ cæcum, non eruendo illi oculum, aut qui claudum aliquem reddit abſque membri mutilatione. Ita communiter DD. teſte Molina tomo 4. d. 68.

8 Quartò, illum non eſſe irregularem, qui alteri digitum abſcindit; nam digitus nõ eſt propriè membrum, vt probat Molina, Contra Suarez num. 8. ex L. Item filius ff. de ædilitiũ edicto, vbi digitus appellatur pars membri; ſicut ergo iure ciuili digitus appellatur pars membri, ita etiam appellabitur iure Canonico; cum ius Canonicum loqui ſoleat iuxta modum loquendi iuris ciuilis. Ratio eſt quia digitus non habet diſtinctum officium; ſed ſemper ſimul concurrit cum alijs digitis, vel cum alia parte manus, vel corporis; vt patet in actu pulſandi, in quo non vnus digitus, ſed plures concurrunt.

9 Quintò, abſcindentem maiorem membri partem, E g totam ferè manum fieri irregularem, quando pars, quæ remanet, exigua eſt, ac ferè nihil reſpectu illius, quæ fuit abſciſſa; Hic enim moraliter cenſetur membrũ abſcindere. Ita Molina d. 69. num. 8. & Sua-

rez

rez d.44.ſect.2.num.8. Filiucius num. 236.

10 Sextò, mutilantem cadauer non incurrere irregularitatem. Ratio eſt tum quia hæc non dicitur hominis mutilatio. Tum quia hæc irregularitas non eſt in iure expreſſa. Ita Suarez loco cit. num. 11. & alij contra nonnullos alios.

11 Rogabis primò, vtrum qui non abſcindit, ſed debilitat vel reddit inutile alterius membrum, fiat irregularis.

Reſpondeo negatiuè cum Nauarro, num. 206. Vgolino c.4.§.6. Auila par.7.d.5.ſect.3. dubio 2. Molina tomo 4. d.68. Suarez loco cit. num 6. Conincho, num. 61. Reginaldo lib. 30. num. 93. Filiucio num. 12. & alijs, Contra Sylueſtrum homicidium 3. quæſito 3. & alios apud Suarez, ut patet ex cap. In Epiſcopatu de raptoribus, & ex capite Clericus, nè Clerici, vel Monachi. Ratio eſt quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa; in iure autem ſolum eſt expreſſa irregularitas ob homicidium, vel mutilationem; vt patet ex iuribus citatis. Qui vero debilitat membrum alterius, non dicitur occidere, vel mutilare; cum mutilatio ſit abſciſſio membri. Idem dicendum eſt de eo, qui alterum ita in oculo verberat, vt lumen amittat hic enim non dicitur mutilare. Ita Riccius in ſua praxi deciſione 525. nu 3. contra nonnullos alios.

Obijcies. Paria ſunt in iure non eſſe, & inutile eſſe; ſed qui facit membrum non eſſe per abſciſſionem, fit irregularis; ergo etiam fit irregularis, qui facit illud inutile per debilitationem.

Reſpondeo paria eſſe, quo ad operationem; non vero, quo ad effectum irregularitatis, quæ eſt materia odioſa, & non extendenda vltra caſus in iure expreſſos.

12 Rogabis ſecundò, vtrum detur caſus, in quo abſcindes, vel occidens nō ſit irregularis; ſit autem irregularis abſciſſus, & ex oppoſito, vtrum detur caſus, in quo abſciſſus non ſit irregularis; ſit autem irregularis abſcindens.

Reſpondeo affirmatiuè; nam qui abſcindit alteri digitũ, vel infligit vulnus in facie, etiam cum magna ſanguinis effuſione, non eſt irregularis, quia per ablationem digiti, vel inflictionem vulneris in facie non dicitur membrum auferre, vel mutilare; abſciſſus verò digito, aut deformiter vulneratus in facie manet irregularis ob magnam, & ingẽtem deformitatem, vt patet ex ſupra dictis. E contra verò amputans alteri membrum virile remanet irregularis; quia dicitur propriè membrum abſcindere; quãuis ille, cui abſq; ſua culpa membrum abſciſſum eſt, non maneat irregularis, ca. Ex parte, primo: De corpore vitiatis, & patet ex ſupra dictis. Ita Vgolinus c.4.§.7. Suarez loco cit. nu.5. & 10 Molina d.69.nu.3. & 9. Reginal. num. 92. Filiucius num.12. & 15. & alij communiter.

SECVNDA PROPOSITIO.

13 Mandans, non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè reus eſt homicidij, conſequenter eſt irregularis, & tenetur ad reſtitutionem, niſi expreſsè, aut tacitè reuocauerit mandatum, & illius reuocatio innotuerit mandatario. Ità Sylueſter homicidiũ 1. quæſito 7. Nauar. nu. 233. Suar. d 44. ſect. 3. num.7. Vgolinus cap.15.§.4. Azorius 3. parte li.2. cap. 8. Reginaldus lib.30. num. 124. Filiucius nu. 27. & ſeqq. Toletus lib.1. cap. 80. & alij communiter. Ratio eſt quia mandans cenſetur cauſa efficax homicidij; & damni; damnum enim, & homicidium ſecutum non fuiſſet, ſi mandans mandatum non dediſſet.

14 Hinc ſequitur primò, mihi non eſſe imputandum homicidium, quãdo mandaui Titio, vt occideret Caium, quẽ Titius occidit, poſtquam cognouit pacem, & familiaritatem inter me, & Titium initam ante ſecutũ homicidium; nam mandatum cenſetur reuocatum eo ipſo, quo Titius cognouit pacem, & familiaritatem inter me, & Caium initã. Quare homicidium ſequens non videtur oriri ex priori mãdato, ſed ex malitia mandatarij. Ita Henriquez cap.16 nu.2. Sayrus ca. 12. num. 15. Filiucius nu. 29. Vgolinus loco cit. §.5. vbi ſatis probabiliter contra Suarez dicit mandantem non teneri ex iuſtitia admonere occidendum, vt ſibi caueat, dum præſidet, mandatarium, facta mandati reuocatione, adhuc velle mandatum exequi; nam partes ſuas egit reuocando mandatum impoſitum.

15 Secundò ſequitur, me affici irregularitate, ſi Titius in mox propoſito caſu, occidit Caium; neſciens pacem, & familiaritatem inter me, & illum celebratã; tunc enim mãdatum non cenſetur reuocatum; cum illius reuocatio non innotuerit mandatario; etiãſi ego omnia tentauerim, vt reuocatio ad illius aures perueniret.

16 Tertiò, patrem, aut dominum eſſe reum homicidij, & irregularitatis, quando pater, aut dominus aliquam iniuriam paſſus dixit

 filio,

filio, aut famulo, domum ne redeas donec aliquid noui de te audiam; filius autem, vel famulus hoc audito occidit eum, qui patrem aut dominum iniurijs affecit; nã pater, aut dominus cenſetur tacitè mandaſſe homicidium filio, vel ſeruo. Ita Vgolinus cap. 15. §. 1. num. 3. Suarez d. 44. ſect. 3. nu. 14. Reginaldus num. 123. & alij communiter.

17 Quarto, illum eſſe irregularem, qui dedit mandatum Titio ad occidẽdum Caium; ſed Titius in principio noluit mãdatũ acceptare, poſteà vero acceptauit, illudque dedit executioni, antequam mandans reuocauerit mandatum. Ratio eſt quia mandans re vera dicitur ſuo mandato cauſa homicidij, quatenus Titius illo mouetur ad patrandum homicidium. Ita Suarez d. 44. ſect. 3. num. 9. Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 2. Reginaldus lib. 30 num. 126. Vgolinus de irregularitate, cap. 15. num. 3. Filiucius num. 29. Idem dicendũ eſt de eo, qui mandauit alteri, vt occideret nocte, ſed mandatarius occidit meridiè, vel ut occideret, poſtquam deiectus, aut depoſitus fuiſſet è Magiſtratu, ſed mandatarius illum occidit nondum depoſito officio.

18 Quæres, vtrum ille ſit reus homicidij, qui mandauit verberare, percutere, vel capere, aut in carcerem detrudere ſuum inimicum imponendo expreſsè, nè occideret, & curaret, nè occideretur; ſed nihilominus mãdatarius inimicum re ipſa occidit.

Reſpondeo, reum eſſe homicidij; tum quia mandauit actiones, quę ſunt periculoſæ mortis, non adhibita ſufficiẽti diligentia ad mortem præcauendam. Tum quia ſic extat in iure expreſſum, cap. Vltimo de homicidio. Ita Filiucius num. 94. Suarez diſp. 45. ſect. 2. num. 3. & alij communiter. Hoc tamen homicidium dici poteſt caſuale, vt patet ex ſupra dictis.

TERTIA PROPOSITIO.

19 Conſulens homicidium illi, qui paratus non erat ad homicidium patrandum reus eſt homicidij, & irregularitatis, ſecuta morte, vel mutilatione. Ratio eſt quia qui eſt cauſa efficax mortis, vel mutilationis reus eſt homicidij, vel mutilationis; conſequenter etiam irregularitatis, quæ ex homicidio, vel mutilatione prouenit. Hoc tamen intelligendum eſt, modò conſulens non retraxerit influxum; quem exhibuerat per ſuum conſilium, vt patet ex dictis de reſtitutione.

Dixi in propoſitione conſulens homicidium illi, qui paratus non erat ad homicidiũ patrandum; nam conſulens homicidium alicui iam parato ad occidendum, non fit irregularis, quia non cenſetur cauſa efficax homicidij, quamuis peccet ratione affectus, & intentionis homicidij. Eſt tamen irregularis, ſi voluntatem occidendi auget; nam vere dicitur influere in homicidiũ, vt accidit, quãdo quis ſuo conſilio facit, vt alter facilius, vel citius, vel crudelius committat homicidium. Ita Couarruuias Clementina vnica parte 2. §. 2. Auila parte 7. d. 6. ſectione 2. dubio 7. Vgolinus cap. 16. §. 1. num. 1. Toletus lib. 1. cap. 81. & alij communiter, quidquid nonnulli dicant. Secus dicendum videtur, quãdo conſulens non auget voluntatem, ſed exiguè mouet, aut quãdo parato facere maius malum ſuadet minus, vt quando parato occidere, vel mutilare ſuadet tantummodo percutere. Ita Auila loco cit. concluſ. 1. Nauarr. cap. 14 num. 40. Rodriq. cap. 178. concl. 20. nu. 21. Henriquez lib. 14. cap. 16 num 4. Coninch. diſp. 18. dub. 8. num. 69. Filiucius nu. 101. Suar. diſp. 45 ſect. 3. nu. 2. & ſeq. & alij apud Sayrum lib. 7. cap. 3. num. 13. nam qui parato facere maius ſuadet minus malum, non peccat, cum proponat materiam minoris mali, vt delinquentem retrahat à maiori malo patrando, vt conſtat ex dictis de reſtitutione diſp. 3. q. 2. punct. 7. num. 5. Secus dic de cooperante ad minus malum, vt euitet minus, vt ſi nolẽti alterum occidere præſtet opem ad ſecandum brachium, vel pedem: hic enim cooperatur actioni intrinſece malæ. Ita Suarez, & Filiucius loc. cit. Sanchez, Rebellus, & alij, quos retuli de reſtitutione.

Dixi in propoſitione cõſulens homicidiũ quia conſulens opus pium, aut aliquid aliud non ordinatum ad homicidium, nec intentũ ad hunc finem, non videtur irregularis; vt quando quis conſulit alteri, vt patrem ſuum tueatur in ijs caſibus, in quibus illum tueri tenetur, & in alijs caſibus ſupra relatis. Videte Maiolum lib. 5. cap. 48. Sayrum loco cit. num 7. Suarez diſp. 45 ſect. 2 nu 6. Filiucium tract. 20. cap. 4. quæſito 4 & Henriquez loc. cit. cap. 16.

20 Ex dictis ſequitur primò, eum, qui dedit conſilium interficiendi inimicum ob acceptam iniuriam, vel propter obtinendam hæredit atem, incurrere irregularitatem; quãuis conſulens reuocaſſet conſilium ante ſecutam mortem, ſi re vera homicida motus fuit ad occidẽdum inimicum propter conſilium ſibi à conſulente datum, videlicet ob acceptam iniuriam, vel propter conſequendã hæreditatem

reditatem. Ratio eſt quia conſulens in hoc caſu re vera influit in homicidium; cum ſufficienter non reuocarit influxum, quem antea præſtiterat; influens autem in homicidium reus eſt homicidij, & conſequenter irregularitatis. Ita Nauar. cap. 27. num. 353. Azorius loco citato, & alij, quos retuli de reſtitutione diſp. 3. q. 2. puncto 7. nu. 3. quamuis P. Nauarrus lib. 3. cap. 4. num. 27. Syluester verbo Homicidium 1. num. 12. Auila loco citato Vgolin cap. 16. §. 9. Sayrus loco cit. num 6. Suarez d 44. ſect. 3. num. 13. Filiucius num. 34. Salonius, & alij contrarium ſentiant, quando conſulens fecit, quod moraliter potuit ad tollendum influxum, & impediendum effectum, & reuocato conſilio innotuit conſulto, aut conſulens admonuit eum, contra quem dederat conſilium.

Objicies, Mandans reuocato mandato nõ incurrit irregularitatem, ſi reuocatio mandati innotuit mandatario; ergo neque conſulens fit irregularis, ſi reuocauit conſilium, & illius reuocatio innotuit conſulto.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quia mandatum datur in gratiam mandantis; conſilium vero potius præſtatur in gratiam conſulti; conſequenter mandans reuocato mandato videtur ſufficienter reuocare influxum præſtitum; cum ſufficienter oſtendat executionẽ mandati nõ ſibi fore gratam; conſulens verò retractato conſilio non ſufficienter conſetur reuocare influxum, eo quod conſultus adhuc moueatur verbis conſulentis ad executionem conſilij, quod in ipſius gratiam præſtitum cẽſetur.

21 Secundò, ſequitur conſulentem teneri ad reſtitutionẽ, & ligari irregularitate, quãdo ſuaſit homicidium vel mutilationẽ, quã alter ſuaſiſſet; nam ipſe efficaciter influit in homicidium, vel mutilaionem ſecutam ob ſuum conſilium.

22 Tertiò, illum eſſe irregularem, qui occidit Caium, quem alter occiſurus erat, vel qui aliter moriturus erat, vt patet, tum ex alia ratione. Tum ex L. Item Mella, §. Celſus ff. Ad Legem Aquiliam. Ita Vgolinus cap. 14. §. 4. & alij.

23 Quartò, illum, qui ſuaſit homicidium Caio, quod nihilominus Caius commiſiſſet abſque conſilio, & ſuaſione non eſſe irregularem; nam conſulens non cenſetur cauſa efficax homicidij, eo quod exequens homicidium occidat ſua voluntate; non verò impulſu, & ſuaſione conſulentis. Idem dicendum eſt de mandante, quando mandatarius nulla ratione commiſit homicidium propter mandatum ſibi ab alio impoſitum. Secus ſi aliqua ratione commiſit propter mandatũ, vt ſi cõmiſit homicidium ob propriã voluntatem, & ſimul etiam ob mãdatũ idest in gratiam mãdatarij. Ità Molina diſp. 33. membro 6. Vgolinus c. 14. §. 3. & cap. 16. nu. 2. Sayrus lib. 7. ca. 2. nu. 11. Henriquez lib. 14. ca. 16. nu. 4. & alij quos retuli de reſtitut. loco ſupra cit.

24 Quintò, Caium incurrere irregularitatem, quando Titius ab eo petijt, num remaneret aliqua iniuriæ nota affectus ob rixam habitam cum Seio, ita vt non poſſet honorem ſuum recuperare, niſi per vindictam, & Caius aſſeruit ipſum remanere affectum iniuria, quo audito Titius occidit Seium. Ita Suarez d. 44. ſect. 3. nu. 14. & alij communiter. Ratio eſt quia Caius ſuo dicto videtur in homicidium influere.

25 Sextò, illum eſſe irregularem, qui conſilium dedit alteri in caſu illicito capiendi Arcem per proditionem, & inde mors alicuius ſecuta eſt. Ita Vgolinus cap. 16. nu. 4.

26 Septimò, illum non eſſe irregularem qui volenti ſuos hoſtes fugere conſilium dedit, ne fugeret, promittendo illi ſecuritatem quam re ipſa præſtare poterat, vtpotè quia hoſtes illius erant eius amici, vel quia conſulens erat vir magnæ auctoritatis apud illos hoſtes, aut quia ſecum armatos homines habebat, aut quia poterat illum abſcondere in loco ſecretiori, ad quem non poterant hoſtes peruenire. Ratio eſt quia homicidium ſubſequens ſequitur per accidens, & non videtur imputandum conſulenti, qui non videtur ſua culpa in homicidium influxiſſe. Ita Vgolin. cap. 16. § 7 Henriquez lib. 14. c. 16. nu. 4. Sayrus lib. 7. ca. 3 n. 9. Reginaldus nu. 144. & alij.

27 Octauò, illum eſſe irregularem, qui dedit conſilium faciendi abortum fœtus animati anima rationali, ſecuto tamen effectu, cap. Maiores 32. quæſt. 2. ita Coninchus num. 64. & alij DD. citati. Quando autem fœtus animetur, patet ex dictis de homicidio, præſertim in hac vltima editione grandioribus foglijs facta, ad quæ vos remitto. Videte Vgolinum cap. 4. §. 1. & cap. 15. §. 2. Suarez d. 44. ſect. 2. num. 13. Sayrum loco cit. cap. 2. Henriquez loco cit. ca. 15. & Auilam parte 7. d. 6. ſect. 4. Reginaldum lib. 30 nu. 96. Filiucium tract. 20. cap. 1. q. 8. nu. 19. & ſeqq. Quarantam, & Naldum v. Abortus, apud quos inuenietis decretũ Sixti V. & Gregorij XIII.

QVAR-

Digitized by Google

QVARTA PROPOSITIO.

28 AVxiliantes, aut cooperantes ad homicidium rei ſunt homicidij, & conſequenter irregularitatis, ſecuta morte, vel mutilatione. Ratio eſt quia efficaciter influunt in homicidium, vel mutilationem.

29 Hinc ſequitur primò, quando plures de communi cōſenſu aggreſſi ſunt Titium, ſed Titius inuaſus ex vno tātum vulnere perijt, omnes reos eſſe homicidij, & conſequenter eſſe irregulares; etiamſi non omnes percuſſerint; nam omnes cooperati ſunt ad homicidium concitando ſe, & conſulendo homicidium, ex qua concitatione, & conſilio ſecutum eſt homicidium; licèt vnus tantum inflixerit lethale vulnus. Ità Vgolinus cap. 14. nu. 5. Molina d. 33. membro 1. & 7. Suarez diſp. 44. ſect. 3. num. 31. & d. 45. ſect. 3. num. 9. Filiucius tract. 20. cap. 4. q. 7. nu. 109. & ſeqq. Reginaldus lib. 30. cap. 12. nu 160. & ſeqq. Sayrus lib 7. cap. 4. num. 12. Iulius Clar. loco citando Gomez 3. var. ca. 3. num. 36. de homicidio, & alij communiter, In cap. Significaſti de homicidio. Si verò non ſe concitarunt, nec præmiſerunt conſilium, ſed ſubita quadam rixa inflixerunt vulnera, & vnus tantum lethale vulnus inflixit, ille tātum videtur reus homicidij, qui lethale vulnus inflixit, modo conſtet quiſnam illud inflixerit, & conſtet, alios non concurriſſe ad vulnus. Ità Hoſtienſis in cap. Significaſti citato, Sayrus loco cit. nu. 13. & alij. Contra Suar. loco cit. num. 9. & Filiucium loco cit. nu. 111. Quando verò neſcitur quiſnam lethaliter vulnus inflixerit, omnes, qui dubitant à ſe lethale vulnus inflictum eſſe; debent ſe tanquam irregulares gerere, vt ſupra oſtenſum eſt cap. Ad audientiam, & ex cap. Significaſti de homicidio. Ita Vgolinus cap 14 §. 1. nu. 3. Molina loco cit. membro 7. ad finem, Auila parte 7. diſp. 6. ſect. 3. Reginaldus num 161. Filiucius nu. 110. Suarez num. 11. & alij, quos ſupra retuli. Quid verò faciendum ſit in foro externo, videri poteſt apud Suarez loco cit. & apud Maiolum lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 9

30 Secundò ſequitur, quando plures vulnera inflixerunt, quorum ſingula non ſunt ex ſe mortalia, ſed ſimul ſumpta ſunt cauſa ſufficiens mortis, ſingulos incurrere irregularitatē; nam ſinguli cooperati ſunt ad mortem. Ita Molina loco cit. nu. 3. Vgolin. Coninchus, Suarez, Filiucius, & alij locis cit.

31 Rogabis primò, vtrum quando plures percuſſerunt abſque præmiſſo conſilio, & conſenſu, & non conſtat, ex quo vulnere percuſſus obierit, debeant omnes ſe tanquam irregulares gerere.

Reſpondeo affirmatiuè. Ratio eſt; tum quia percuſſus præſumitur ex omnibus vulneribus obijſſe. Tum quia verſamur in dubio facti homicidij, in quo dubitans cenſendus eſt irregularis, cap. ad audientiam, & cap. Significaſti de homicidio. Ita Couarruuias Clementina Si furioſus parte 2. §. 2. num. 4. Sayrus lib 7. cap. 4. num. 14. Azorius, loco cit. Vgolinus cap. 14. num. 1. §. 1. Molina loco citato Suarez d. 45. ſect. 4. nu. 11. Iulius Clarus §. homicidium a verſic. Alia eſt etiam, Filiucius loco cit. & alij.

32 Rogabis ſecundò, quis cenſendus ſit irregularis, quando vnus primo loco percuſſit leuiter, ſed alij poſtea accedētes lethaliter percuſſerunt abſque cooperatione illius, qui leuiter percuſſit.

Reſpondeo vltimos eſſe irregulares; quia lethaliter percuſſerunt, & efficaciter influxerunt in mortem; primus verò, non videtur irregularis, vt patet ex cap. Significaſti; mors enim non videtur illi imputanda; cū non præuiderit lethalem percuſſionem aliorum, nec ipſius percuſſio influxerit in mortem. Secus dicendum eſt, quando primus lethaliter percuſſit, cæteri verò aduenientes leuiter ſolum percuſſerunt, modò vulnus iſtorum non ſit cooperatum ad mortem citius inferendam. Ita Henriquez lib. 14. cap. 14. num. 2. Sayrus lib. 7. cap. 4. num. 15. Coninchus nu. 70. & alij, quamuis Suarez num. 9. & Filiucius num. 111. putent eſſe irregularem leuiter percutientem, ſiuè primus, ſiuè vltimus percuſſerit.

33 Rogabis tertiò, quis cenſendus ſit irregularis, quando primus lethaliter percuſſit, & cæteri aduenientes etiam lethaliter percuſſerunt: aut quando domus corruens aliquem iam antea lethaliter vulneratum interemit.

Reſpondeo videndum eſſe, vtrum percuſſus obierit ſtatim, ac fuit percuſſus à ſecundis. Si ſtatim obijt, primus nō videtur irregularis, quia mors re ipſa ſecuta non fuit ob percuſſionē primi; ſed potius ſecuta fuit propter percuſſionē factam à ſecundis. Ita Auila loco cit. Coninch. diſp. 18. dub 8. nu. 60. Contra Vgolinum cap. 14. §. 1. Couarr. Clementina Si furioſus parte 2. §. 2. & alios; ſi verò non ſtatim obijt, omnes ſunt irregulares, ſi primum vulnus cooperatum eſt ad mortem, vel ſaltem illam accelerauit.

Digitized by Google

Hinc patet, quid dicendum ſit de eo, qui vulnerauit aliquem, quem domus corruens interemit. Ita Auila loco cit. dub. 4. Molina loco cit. membro 7. nu. 4 Couarruuias, & Vgolin. locis cit.

34 Rogabis quartò, vtrùm ille cenſendus ſit irregularis, qui rixam habens cum Titio, admonet accurrentes in ſui auxilium, ne quid mali Titio inferant.

Reſpondeo, non cenſendum eſſe irregularem, etiamſi accurrentes occidant Titium intuitu illius, qui cum Titio rixatur. Ratio eſt quia ipſe non cenſetur ad mortem cooperati, ſed homicidium reſpectu ipſius ſequitur per accidẽs. Ita Henriquez lib. 14. ca. 15. num. 4 Auila dubio 5. Reginald. num. 147. Contra Vgolinum cap. 18. §. 2. Nauar. cap. 27. num. 227. & alios aliter ſentientes, quando rixa eſt illicita.

35 Rogabis quintò, vtrum præſtans aliquid præuium ad homicidium, vel ad mutilationem, E. g. tradendo Titio, arma quibus Caium occidit, ſit irregularis.

Reſpondeo irregularem eſſe, ſi ſuſpicionem aliquam habuit illa peti ad malum aliquod patrandum; tunc enim malum ac dãnum inde cenſetur ſequens ſufficienter voluntarium, itaut Titio imputetur ad culpam, & ad pœnam irregularitatis ex homicidio caſuali. Si verò neſciuit, nec ſuſpicatus eſt peti ad malum aliquod patrandum, excuſatur ab irregularitate; ſicut enim excuſatur à culpa, ita etiam excuſari debet à pœna. Ita Molina diſput. 33. membro 6. nu. 8. Suarez, & Filiucius loc. cit. Vgolinus c. 17. numero tertio, vbi citat Felinum in cap. Sicut dignum.

36 Rogabis ſextò, vtrum tradens alteri arma ad aliquem occidendum incurrat irregularitatem, ſi ille, cui tradidit arma, non committit homicidium illis armis, ſed alijs.

Reſpondeo, non incurrere irregularitatem. Ratio eſt quia re ipſa non cenſetur influere in homicidium. Secus dicendum eſt, ſi homicida illius armis factus eſt animoſior ad patrandum homicidium, eo quod illa ſecum detulerit, maioremque terrorem incuſſerit; ſicut etiam accidit in eo, qui cõmitatur homicidam, illumque ſua præſentia reddit audaciorem ad homicidium. Ita Vgolin loco cit. nũ 2. Suarez diſp. 45. ſect. 3. num. 10. Filiucius num. 46. & 10c. & 125. & alij quos retuli de reſtitutione.

QVINTA PROPOSITIO.

37 QVI voluntariè non impedit homicidium, quod tenetur ex iuſtitia impedire, incurrit irregularitatẽ; vt accidit, quãdo quis tenetur ex officio, vel ex ſtipendio, vel ex promiſſione alterum defendere, & non defendit. Ratio eſt quia peccat contra iuſtitiam non impediendo, & cẽſetur cauſa moralis homicidij. Ita Nauar. cap. 27. nu. 232. & alij communiter apud Suarez d. 45 ſect. 4. num. 5. apud Henriquez lib. 14. cap. 12. & apud Sayrum lib. 7. cap. 4. nu. 3. quorum ſententiam ſatis probabilem putat Coninchus diſp. 18. dub. 8. num. 71. eamq; ſequitur Filiucius tract. 20. ca. 4. quæſito 9. & 10. & Reginaldus libro 30. num. 145. & 168. & ſeqq. Toletus lib. 1. ca. 83. num. 4.

Dixi quando tenetur ex iuſtitia impedire; nam ſi teneatur impedire ex ſola charitate, non incurrit irregularitatẽ; non enim peccat peccato homicidij, & iniuſtitiæ, ſed ſolũ contra charitatem. Ita Nauar. loco cit. num. 231. Molina diſp. 76. nu. 8 & diſp. 33. membro 5. Suarez loc. citato nu. 7. Filiucius num. 127. Reginaldus loco citato, & alij, contra Angelum verbo homicidium 2, nu. 17. Syluestrum eodem verbo nu. 14. & alios exiſtimantes incurrere irregularitatem, quã alteri non ſubuenit doloſè, & animo, vt moriatur.

38 Hinc ſequitur primò, illum, qui non reuelat Caio homicidium, de quo initum eſt conſilium contra ipſum, non fieri irregularem, ſi ex ſola charitate tenetur reuelare. Ita Molina, Nauar. Sayrus. & alij locis cit.

39 Secundo, illum, qui alteri, volenti opẽ ferri inuaſo, cui tenebatur ex ſola charitate opem ferre, conſuluit, nè ferret opem, non fieri irregularem; nam conſulens non peccauit peccato homicidij, cum non fecerit contra iuſtitiam, cui opponitur homicidium; ſed contra ſolam charitatẽ; conſulens enim eo peccato peccat, quo peccat conſultus, qui omittit adiuuare, ſed cõſultus, qui omittit adiuuare, peccat contra ſolam charitatem; ergo conſulens peccat cõtra ſolam charitatem; conſequenter non fit irregularis, modo cõſuluerit ſolis verbis abſque vi, fraude, & dolo; nam ſi per vim, fraudem, & dolum conſuluiſſet peccaſſet contra iuſtitiam, conſequenter eſſet irregularis; nam inuaſus habebat ius, ne per iniuriam impediretur ſibi auxilium ferri. Ita Vgolinus cap. 16. §. 4. Sayrus lib. 7. cap. 4. num. 8. Henriquez libro

bro 18. cap. 12. num. 7. Maiolus, libro 5. cap. 18. §. 5. & alij communiter.

40 Tertiò, Principem, non impediendo neces, Iudicem, non impediendo iniuſtam ſententiam contra vitam innocentis, Medicum, non curando eos, à quibus pretio conductus eſt, Dominum, non adhibendo debitam diligentiam, ne animalia, quæ ſub ſuo dominio, vel cuſtodia exiſtunt, nocumentū, aut vulnera inferant, ligari irregularitate ſecuta morte; nam tenetur ex officio, & ex iuſtitia impedire damna; dominus vero non impediens homicidium patrandum à ſuo famulo non videtur fieri irregularis; quia dominus non videtur teneri ex iuſtitia cuſtodire famulum, ne damna extraneis inferat, quamuis maiori quodā honeſtatis vinculo teneatur conſulere bono ſui famuli, quam teneantur cæteri. Idem dicendum exiſtimant aliqui DD. de patre non impediente homicidium patrandum à filio; vt patet ex mox allata ratione. Hoc ipſe probabile cēſeo, modo filius, vel famulus non ſit commiſſurus homicidium intuitu patris, vel heri; tunc enim herus, vel pater tenetur ex iuſtitia impedire, ſi poteſt; alioquin cenſetur cauſa moralis negatiua homicidij. Ita Molina tomo 4. tract. 3. d. 3. membro 5. nu. 22. Reginaldus num. 145. Filiucius ex parte loco citato, Toletus loco cit. num. 3 & patet ex dictis de reſtitutione.

41 Quæres vtrum non impediens homicidium, quod tenetur ex iuſtitia impedire, incurrat irregularitatem homicidij caſualis, an voluntarij.

Reſpondeo incurrere irregularitatem homicidij voluntarij; ſi non impedit ex odio, & ex directa intentione, vt occidatur, vt patet tū ex ipſa intentione. Tum ex ipſa actione, quæ cenſetur moraliter volita; ſicut eſt volita in eo, qui ſua præſentia præſtat auctoritatē, & addit animos. Si verò non impedit ex aliquo timore humano, vel ex negligentia, aut auaritia, videtur incurrere irregularitatem homicidij caſualis. Ratio eſt quia huiuſmodi homicidium non eſt directè intentum, nec etiam directè perpetratum; ergo non videtur appellandum propriè voluntarium, ſed potius caſuale. Ità Suarez d. 45. ſect. 4. num. 9. Filiucius nu. 130. & alij.

Intelligentia huius quæſiti prodeſt, vt ſciatur, an Epiſcopus poſſit diſpēſare in eo, qui non impediuit homicidiū, iuxta priuilegium Epiſcopis conceſſum in Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6.

SEXTA PROPOSITIO.

42 RAtum habens homicidiū ſuo nomine factum, ipſo inſciente non eſt reus homicidij, conſequenter neque irregularitatis; quamuis grauiter peccet propter affectum ad homicidium. Ratio eſt quia ratihabitio, ſeu approbatio homicidij iam ſecuti non eſt iniurioſa, vel iniuſta cōtra occiſum cum nihil influat in homicidium, quod iam præteritum eſt, vel iam præceſſit. Addo irregularitatem nō incurri, niſi ſit in iure expreſſa. Ita Suarez d. 44. ſect. 3. n. 24. Vgolinus cap. 15. §. 2. Coninchus dub. 8. num. 72. Saurus lib. 7 cap. 4. num. 17. Couarruuias Clementina Si furioſus p. 2. §. 1. num. 4. Reginaldus libro 30 num. 140 Henriquez lib. 14. ca. 12. num. 10. Filiucius num. 39 & 41. Toletus lib. 1. ca. 81. num. 1. & alij plures apud Suar. loco citato, contra Nauar ca. 27. num. 233. Molinam loco cit. d. 33. membro 3. vbi plures alios refert.

Obijcies. Ratihabitio retrotrahitur, & comparatur mādato, cap. 23. de ſententia excomm. in 6. ſed mandans ſecuto homicidio eſt reus homicidij, & irregularitatis, ergo etiam ratum habens.

Reſpondeo primò, ratihabitionem comparari mandato, quo ad culpam; non verò quo ad pœnas.

Reſpondeo ſecundò, ratihabitionem cōparari mandato, etiam quo ad pęnas, modò ſint expreſſę in iure; nam pęna non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa; In iure autem nō eſt expreſſum, ratum habentem homicidiū eſſe irregularem; ſicut eſt expreſſum, ratam habentem percuſſionem Clerici ſuo nomine factam, incurrere excommunicationem. Ita Couarruuias loc. cit. & alij, Contra Nauarrum, Molinam, & alios loc. cit.

Hinc ſequitur, illum nō eſſe irregularem, qui donat aliquid Titio, qui ſuo nomine mortem intulit ſuo inimico ipſo neſciente, nam tradens donum, in hoc caſu non dicitur influere in homicidium, quod iam præceſſit. Ita Suarez loco cit. num. 30. & alij.

PVNCTVM VLT.

De diſpenſatione irregularitatis ex homicidio prouenientis.

1 *An Papa diſpenſare poſſit in irregularitate prouenientе ex homicidio.*

Digitized by Google

2 *An poſſit diſpenſare Epiſcopus.*
3 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit, vt homicida recipiat beneficium, vel ordines.*
4 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit cum Iudice qui cauſam ſanguinis egit.*
5 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in homicidio caſuali.*
6 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in homicidio ex ſubita rixa ſecuto.*
7 *An diſpenſare poſſit cum eo qui habuit intentionem leniter percutiendi, ſed ſecutum fuit homicidium.*
8 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit cum eo, qui mandauit ſeruo vt percuteret, ſed alter occidit.*
9 *An diſpenſare poſſit in homicidio facto ad defenſionem; non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ.*
10 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate ex bello proueniente.*
11 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit, quando irregularitas prouenit ex mutilatione.*
12 *An prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem diſpenſare poſſint in irregularitate, ex caſuali homicidio, vel ex mutilatione proueniente.*
13 *An habens facultatem diſpenſandi in irregularitate excepto homicidio voluntario, poſſit abſoluere ab irregularitate proueniente ex homicidio caſuali, & non caſuali.*

TRia principaliter quæram in hoc puncto. Primò, vtrũ Summus Pontifex diſpenſare poſſit in qualibet irregularitate homicidij. Secundò, quid in ea poſſit Epiſcopus. Tertiò, vtrum Epiſcopus poſſit ſaltem diſpenſare in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente.

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVmmus Pontifex diſpenſare poteſt in qualibet irregularitate proueniẽte ex homicidio iuſto, vel iniuſto voluntario, vel caſuali. Ita Vgolinus cap. 32. Suarez d. 44. ſect. 4. num. 35 Molina d. 79. Auila parte 7. d 6. ſect. 5. Filiucius tract. 20. nu. 51. & alij communiter. Ratio eſt tum quia Summus Pontifex Supremam habet in terris poteſtatem, & poteſt in impedimentis iuris humani diſpenſare. Tum quia ita colligitur ex Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. quamuis Summus Pontifex magna cum difficultate ſoleat in homicidio voluntario diſpenſare; vt colligitur ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ijs verbis, ordine perpetuo careat.

Vtrum verò aliqui Religioſi diſpenſare poſſint, ſtandum eſt eorum priuilegijs, vt benè ait Suarez d. 47. ſect. 6. num. 13. Vgolinus loco cit. & alij.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 EPiſcopus non poteſt diſpenſare in homicidio voluntariò iuſto, vel iniuſto. Hæc Propoſitio conſtat ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. & ſeſſ. 24. cap. 6. vbi conceditur Epiſcopis facultas diſpenſandi in irregularitate proueniente ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario.

3 Hinc colligitur primò, Epiſcopum non poſſe cum homicida voluntario diſpenſare, vt recipiat beneficium, vel ordines, vel vt ſuſceptos exerceat; non enim poteſt in irregularitate ex homicidio voluntario proueniente diſpenſare.

4 Secundò, Epiſcopum non poſſe diſpenſare in irregularitate, quam iudex cauſam ſanguinis exercens contraxit mãdando homicidium, vel mutilationem iuxta Leges, & grauitatem delictorum; nam Tridentinum concedit Epiſcopis diſpenſandi facultatem in irregularitate proueniente ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario; ſed prædicta irregularitas non prouenit ex delicto, ſed ex homicidio iuſto volito; ergo non poteſt Epiſcopus in ea diſpenſare, ſicut neque poteſt diſpenſare in irregularitate, quam miles iuſtè pugnando in bello iuſto contraxit occidendo aduerſarium, vt mox dicam.

TERTIA PROPOSITIO.

5 EPiſcopus diſpenſare poteſt in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente, modò delictum ſit occultum. Ratio eſt quia Tridentinum concedit Epiſcopis poteſtatem diſpenſandi in irregularitate ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario; ſed homicidium caſuale non eſt propriè voluntarium; ergo Epiſcopus poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex homicidio caſuali, modò ſit occultum.

Quando autem homicidium dicatur voluntarium, vel caſuale, patet ex dictis puncto 5. & 6.

6 Hinc ſequitur primò, Epiſcopum non poſſe diſpenſare cum eo, qui alium occidit in rixa inopinato ſuborta; etiãſi homicidium ſit occultum, modò occidens. Ita Molina to. 4. tract. 2. diſp. 79. num. 7. Nauarrus cap. 27 num,

27.num.240. quem ſequitur Suarez diſp.44. ſect.1.num.5.& diſp.46.ſect.1.num.13.circa medium, contra Coninchum diſp.18. dub. 14. nu.111. Auilam 7. parte d.6.ſect.5. dub. 5.vbi citat Perez, Rodriquez, & alios. Ratio eſt quia licet prouocatus ad rixam initio non intenderit alterius mortem; progreſſu tamen rixæ fieri poteſt vt eam intendat, procuret, & efficaciter velit, vt à ſimili patet in eo, qui aliquem per iocum initio percutit, ſed poſtea mutata voluntate percuſſionem ſerio proſequitur.

7 Secundò, Epiſcopum poſſe diſpenſare in irregularitate occulta contracta ab eo, qui habebat intentionem leuiter percutiendi; ſed accidit; vt ſecutum ſit homicidium.

8 Tertiò, Epiſcopum poſſe diſpenſare cum eo, qui mandauit ſeruo, vt alterum percuteret; ſed caueret, ne mutilaret, vel occideret; nam homicidium inde ſequens non eſt propriè voluntarium reſpectu mandantis, ſed eſt caſuale culpabile. Ita Molina tomo 4. tract. 3. d 3. nu.7. Suarez Filiucius, & alij.

9 Quartò, Epiſcopum poſſe diſpenſare in homicidio occulto patrato cauſa defenſionis non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ. Ratio eſt quia in Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. nomine homicidij voluntarij nō videtur intelligi homicidium volitum cauſa defenſionis, cum huiuſmodi homicidium factum nō fuerit ex propoſito, & abſoluta voluntate occidendi. Ita Sayrus libro 7.cap.7.num.22. Henriquez lib.14.cap.10.nu.2. Valentia tomo 4.d.7.q.19. pun.3.§.5. Auila parte 7.d.6. ſect.5.dub.5 Molina d.79. num 8.& 11. Coninchus loco citato, & Nauar. cap.27.num. 239.vbi aſſerit ita ſenſiſſe ſacram Pœnitentiariam, Suarez diſp.46.ſect.1.nu.13. Filiucius tract.10.cap.3. num. 86. & cap.5. num. 145. Reginaldus libro 30.tract 2.num.28.

Neque videtur obſtare Tridentinum ſeſſ. 14.cap.7. vbi dicit committendam eſſe Ordinario loci facultatem diſpenſandi in irregularitate contracta ob homicidium commiſſum vim vi repellendo. Ratio eſt tum quia Concilium non loquitur de homicidio occulto, ſed publico vt patet ex illis verbis. Qui nō niſi cauſa cognita, & probatis precibus &c. Tum quia Concilium loquitur de diſpenſatione in foro externo; nos vero loquimur de diſpenſatione in foro conſcientiæ iuxta caput 6. ſeſſ 24.

10 Quintò, Epiſcopum non poſſe diſpenſare cum eo, qui contraxit irregularitatem occidendo in bello iuſto, etiamſi occiſio ſit occulta; nam iſta irregularitas non prouenit ex homicidio caſuali; aut ex delicto homicidij, ſed potius ex homicidio iuſto voluntario: Epiſcopus autem virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. poteſt ſolum diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto homicidij nō voluntari. Ita ſentire videtur Molina loco cit. num. 8. verſiculo 5. obſerua. Idem dicendum videtur Contra Auilam par. 7. d.6.ſect.5.dubio 9. Henriquez cap.19.num.4. & alios de Clerico in Sacris conſtituto pugnante, & occidente in bello iuſto, etiamſi homicidium ſit occultum, aut de Clerico, qui ſine proteſtatione accuſauit; vel teſtatus eſt in cauſa ſanguinis; nam iſta irregularitas, vel prouenit ex homicidio voluntario, vel ſaltem publico, nam quæ fiunt in bello, aut in iudicio ſolent eſſe publica; conſequenter Epiſcopus nō poteſt in huiuſmodi irregularitate diſpenſare; ſicut neque videtur poſſe diſpenſare cum eo; qui vertit infirmum intentione accelerandæ mortis, nè tandiu patiatur; nam mors indè ſequens videtur directè uolita, & intenta. Ita Henriquez loco cit. num.3. contra Auilam loc. cit. ad finem.

11 Quæres primo, utrum Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate proueniente ex iniuſta mutilatione occulta.

Reſpondeo affirmatiuè cum Molina diſt. 79. nu.19. & d.79. num 8. tomo 4. Auila parte 7.d.6.ſect.5.dub.4. Filiucio num. 9. Toleto lib.1. cap.48.num.6. Suarez diſp.44. ſect. 4.num.35. & ſect.2. num. 4. Reginaldo lib. 30. num. 9. Emanuele Sà verbo Irregularitas in fine, Rodriquez tomo 4. regularium Quæſtionum quæſt.24. art.10.& alijs apud Garziam nu.30. Contra Sanchez in ſumma lib.1.cap. 10. num. 40. Medinam in ſumma lib 1.cap.11. §.12. Henriquez lib.14 cap.9. num.3. & alios. Ratio eſt tum quia iſta irregularitas conſurgit ex delicto occulto, vt ſuppono, Tridentinum autem concedit Epiſcopo facultatem diſpenſandi in irregularitate proueniente ex delicto occulto. Tū quia Tridentinum excipit tantummodo irregularitatem prouenientem ex homicidio voluntario; mutilatio autem non eſt propriè homicidium. Tum quia exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis; L. nā quod liquidi, §. fin.ff. de pœna legatorum; Concilium autem excipit tantummodo homicidium voluntarium; ergo ſignum eſt, Epiſcopum poſſe diſpenſare in irregularitate contracta propter mutilationem occultā; etiam voluntariam; modò delictum ſit occultum, Tum quia fauor Principis latiſſimè

expli-

Digitized by Google

explicãdus eſt. Tum quia ita declarauit Cardinalium Congregatio, teſte Suarez loc cit.

12 Quæres ſecundò, vtrùm Prælati habẽtes iuriſdictioné quaſi Epiſcopalem diſpenſare poſſint in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente, vel ex mutilatione.

Reſpondeo negatiuè, quia illa facultas, & iuriſdictio Epiſcopis conceſſa exorbitat à iure communi, conſequenter extendenda non eſt ad eos, qui verè, & propriè non ſunt Epiſcopi, reg. quæ à iure communi in 6. Ità Suarez de cenſuris diſp. 45. ſect. 1. nu. 2. Sacra Card. Congreg. teſte Toleto lib. 1. cap. 85. num. 6. Garzias de benef. 7. parte cap. 11. num. 12. Filiucius num. 80. & 276. Toletus, & alij apud Garziam.

Hoc tamen limito niſi habeant Diœceſim cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, vt patet ex dictis de abſolutione à cenſuris, licet oppoſitum ſentiat Garzias loco citato, cum alijs.

13 Quæres tertiò, vtrùm habens facultatem diſpenſandi in irregularitate, excepta illa, quæ prouenit ex homicidio voluntario, poſſit abſoluere ab irregularitate prouenĩete, ex homicidio non ſolum caſuali, verum etiam ex non caſuali; & ex defectu perfectæ lenitatis.

Reſpondent aliqui DD. affirmatiuè; nam homicidium voluntarium propriè dicitur illud, quod fit voluntariè, & iniuſtè; ſed homicidium caſuale non dicitur fieri voluntariè, & homicidium ex defectu leuitatis non dicitur propriè homicidium, nec fieri iniuſtè; ergo. Ita Suarez d. 44. ſect. 6. num. 13. Molina d. 79. num. 3. Auila parte 7. d. 6. ſect. 5. dub. 1. Henriq. lib. 14. cap. 17. nu. 3. Nau. c. 27. nu. 240. Reginald. lib. 30. nu. 24. tra. 2 Filiucius tra. 19. nu. 282. Vinaldus de Irregularit. num. 327. & alij.

Sed mihi probabilius dicendum videtur cum Salon. 2. 2. q. 64. ar. 8. controu. 4. concl. vlt. & Arragon. 2. 2. q. 64. art. 8. Toleto lib. 1. cap 84. num. 10. in vltima editione, non poſſe diſpenſare in vllo homicidio voluntario, etiam iuſtè, & licitè patrato, vt in homicidio commiſſo à iudice, ferendo ſententiam iuſtam ſanguinis, vel commiſſo à milite in bello iuſto; nam homicidium iuſtum re vera appellatur homicidium in iure Canonico, vt patet ex Clementina j. vbi homicidium factum ad ſui defenſionem cũ moderamine appellatur homicidium, & ex Titulo de homicidio caſuali, & voluntario. Poteſt ergo ſolum diſpenſare in homicidio caſuali; quia hoc non dicitur propriè voluntarium; quamuis Salonius cõtrarium ſentiat in hac parte.

QVAESTIO QVINTA,

De ceſſatione, & diſpenſatione Irregularitatis in communi.

PVNCTVM I.

Vtrùm Summus Pontifex, & Epiſcopus diſpenſare poſſint in Irregularitate.

1 *An Papa diſpenſare poſſit in omni irregularitate.*

2 *An abrogatio legis irregularitatem inducentis, quoad exceptionem reſpiciat ſolũ futurum tempus, an etiã præteritum.*

3 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate.*

4 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate cum religioſis.*

5 *An requiratur eadem ſubiectio in obtinenda diſpenſatione irregularitatis, & abſolutione cenſurarum.*

6 *An Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate ex delicto, finito iudicio.*

7 *An Prælati habentes iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem poſſint diſpenſare in irregularitate.*

8 *An Epiſcopus poſſit alterum delegare, qui cum ſe ipſo diſpenſet.*

9 *An Epiſcopus admittens aliquem ad Ordines cenſeatur cum eo diſpenſare in irregularitate.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 SVmmus Pontifex diſpenſare poteſt in omni Irregularitate iure humano introducta, vt patet ex dictis de legibus. Ratio eſt tum quia Summus Pontifex ſupremã in terris habet poteſtatem circa ea, quæ iure humano Eccleſiaſtico inſtituta ſunt. Tum quia in confeſſo eſt apud omnes, Summum Pontificẽ poſſe in iure communi diſpenſare; ſicut enim poteſt legẽ condere, ita etiam poteſt eam per diſpenſationem abrogare.

2 Sed modo dubium eſt vtrum Summus Pontifex, ſi auferret legem, qua irregularitatem impoſuit incurrendam ob certam cauſam, cenſeatur eximere non ſolum à contrahenda in futurum, ob talem cauſam irregularitate, verum etiam à contracta ante legis abrogationem.

Ratio dubitandi eſt, tum quia ſicut impoſitio legis non reſpicit præteritum, ſed futurum, ita etiam illius abrogatio. Tum quia ſi tollatur lex excommunicans percuſſores Clericorum, non ob id abſoluti remanent percuſſores Clericorum, qui manus violentas in Clericos iniecerunt antequam Canon auferretur. Tum quia aſſignari debet aliqua differentia inter eos, qui iam deliquerunt, & pœnam incurrerunt ob legis tranſgreſſionem; & inter eos, qui præfatam legem in futurum non ſeruabunt: alia autem differentia aſſignari non poteſt, quam hęc; quod qui in futurum non ſeruabunt, non efficientur pęna, qui vero tranſgreſſi ſunt, pęnę vinculo detinentur, cum pęna prius inflicta non auferatur.

His non obſtantibus, Reſpondeo probabiliter ſuſtineri poſſe, ablata lege irregularitatem inducente, cenſeri etiam ablatam irregularitatem antea contractam. Ratio eſt, tum quia irregularitas fundatur in lege irregularitatem inducente, cenſeri etiam ablatam irregularitatem antea contractam. Ratio eſt, tum quia irregularitas fundatur in lege irregularitatem inducente ob indecentiã ergo lege abrogata, hæc etiam tollitur: ſublata enim cauſa, par eſt, vt tollatur effectus ab ea pendens. Tum quia ſicut odia reſtringi, ita fauores conuenit ampliari, abrogatio autem legis inducentis irregularitatem fauorabilis eſt, ſicut eiuſdem impoſitio odioſa videtur, cum naturam pęnę ſortiatur. Ita DD. ſtatim citandi.

Hæc reſponſio intelligi debet, modo abrogatio legis ſimpliciter, & abſolute fiat: nam ſi apponantur verba reſpicietia ſolum tempus abrogationis, perſpicuum videtur irregularitatem antea contractam non auferri, quia abrogatio nõ plus operatur, quam verbis exprimatur. Ita Suarez diſp. 41. ſect. 1. n. 7. Filiucius tract. 20. ca. 10. quæſito 4. & alij.

Hinc ſequitur primo abrogata lege, qua decernitur illegitimos eſſe irregulares, eum, qui ante legis abrogationem ex damnato congreſſu ortus fuerat, nõ eſſe amplius irregularem. Idem militat in abrogatione legis imponentis irregularitatem homicidij, aut rebaptizantibus, aut ortis ex hęreticis, & ſic de cęteris.

Secundo eum qui celebrauit in excommunicatione contracta ob clerici percuſſionem non fieri liberum ab irregularitate reuocata lege imponente excommunicationem. Ratio eſt, quia non ob id cenſetur abrogata lex imponens irregularitatem: hic enim cõſiderandæ ſunt duæ leges. Prima continet excommunicationem contra percuſſores Clericorum. Secunda continet irregularitatem cõtra celebrãtes in excommunicatione. Prima abrogatur, vt ſuppono; nõ autem ſecunda conſequenter ad ſummum tollitur excõmunicatio, non autem irregularitas, cum à diſparatis, & diuerſis illatio facienda non ſit, vt bene Suarez loc. cit.

Ad primam rationem in contrarium reſpondeo huiuſmodi legem nõ reſpicere præteritum directe, ſed præſentem irregularitatem, quatenus conſurgit, ex lege quam abrogari ſuppono.

Ad ſecundam reſpondeo fieri poſſe, vt abrogatione legis excommunicationem imponentis, tollatur etiam excommunicatio, ſi abrogatio ſimpliciter, & abſolute fiat; quãquam, regulariter loquendo id fieri debet per abſolutionẽ, niſi abrogatio legis à Summo Pontifice fiat, vt patet ex ſupra dictis de abſolutione à cenſuris, idque in praxi ſeruandum cenſeo.

Ad tertiam reſpondeo, hanc eſſe differentiam, quod qui contra legem deliquerunt ante legis abrogationem obſtricti fuerunt irregularitate vſque ad perfectam legis abrogationem: qui vero legem in futurum non ſeruabunt, nulli ſubijcietur pœnæ, cum pœna ſupponat delictum, & delictum legem.

Digitized by Google

SECVNDA PROPSITIO.

3 EPiſcopus, dum in ſua Diœceſi exiſtit, diſpēſare poteſt cum ſuis ſubditis in irregularitatibus prouenientibus ex delictis occultis, excepta irregularitate proueniente ex homicidio voluntario, aut ex delicto deducto ad forum contentioſum Ita Suarez d. 45. ſect. 2. nu. 3. Sanchez in ſumma lib. 2. cap. 21. num. 2. Toletus lib. 1. cap. 85. num. 6. Filiucius tract. 20. cap. 10. quæſito 6. Reginaldus lib. 30. tract. 2. num. 26 & alij DD. citandi, qui benè aduertunt priuilegiū Epiſcopis conceſſum in Trid. Conc. ſeſſ. 24. cap. 6. competere tantummodo Epiſcopis illarum Regionum, in quibus acceptatum eſt Conc. Trid. ſaltem quo ad aliqua; nam vbi nō eſt acceptatum quo ad leges oneroſas, neque videtur acceptatum quo ad fauorabiles; par enim eſt conditio fauorum, & onerum. Ita ſenſit clariſſima Cardinaliū Congregatio, teſte Suarez loco cit. num. 6. & Garzia 7. p. de benef. ca. 11. num. 24. vbi plures alios DD. refert. Hæc propoſitio patet ex Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6. vbi conceſſum eſt Epiſcopis priuilegium abſoluendi ab omnibus cenſuris, & caſibus Sūmo Pontifici reſeruatis, & diſpēſandi in irregularitatibus, modò proueniant ex delicto occulto, & non deducto ad forū contentioſum, aut ex homicidio voluntario.

Aduertendum tamen eſt, nomine Epiſcoporum in præſenti decreto Concilij Tridentini non venire quemlibet Epiſcopum etiam conſecratum, niſi habeat iuriſdictionem, & ſubditos; nam Epiſcopis conceditur hoc priuilegium non reſpectu quorumcunque, ſed reſpectu ſuorum ſubditorum; requiritur ergo, vt Epiſcopi habeant iuriſdictionem, & ſubditos. Ita Suarez loc. cit num. 7. Filiucius num. 170. & alij, quos ſupra retuli de abſolutione cenſurarum.

Dixi in propoſitione cum ſuis ſubditis; nam Epiſcopus non poteſt cum extraneis diſpenſare; ſicut neque poteſt Archiepiſcopus diſpenſare cum extraneis, vel cum ſubditis Epiſcoporum ſuffraganeorum, præterquam in actu appellationis, vel viſitationis Prouinciæ, vt patet ex ſupra dictis. In actu verò viſitationis poteſt, non ſolum diſpenſare cum ſubditis Epiſcoporum ſuffraganeorum; ſed etiam cum ipſiſmet Epiſcopis ſuffraganeis; vt ait Henriquez cap 18 num 4. Auila loc. cit. dub. 5. & alij contra Suarez loc. cit. num. 2. & patet ex ſupra dictis de facultate Epiſcoporum circa abſolutionem cenſurarum, & à ſimili ex dictis de pœnitentia, & de indulgentijs.

4 Vtrum verò Epiſcopus diſpenſare poſſit cum Religioſis exemptis ſe ipſos illi ſubijcientibus in ijs caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt cum ſuis ſubditis diſpenſare.

Reſpondetur affirmatiuè cum Suarez loc. cit. nu. 12. Henriquez lib. 14. cap. 20. Filiucio num. 271. Reginaldo lib. 30. num. 29. verſ. Quantum eſt pluribus alijs, quos retuli de diſpenſatione Voti in ſecūdo Decalogi præcepto, ubi hoc aliquibus rationibus comprobaui, quas non eſt neceſſe hic repetere.

5 Vtrum verò eadem ſubiectio requiratur in obtinenda diſpenſatione irregularitatis, & in obtinenda abſolutione cenſurarū.

Reſpondetur negatiuè; nam in diſpenſatione irregularitatis requiritur, ut Epiſcopus habeat iuriſdictionem ordinariam in eum cui concedit relaxationem irregularitatis. In abſolutione uerò caſuum reſeruatorum, & Cenſurarum impedientium receptionem Sacramenti uidetur requiri ea ſolum ſubiectio, quæ ſufficit, vt Epiſcopus Sacramentalem abſolutionem impendat, ut patet ex dictis de abſolutione cenſurarum Puncto 2.

Dixi in Propoſitione in ſua Diœceſi; nam Epiſcopus extra ſuam Diœceſim non poteſt diſpenſare in irregularitate, & alijs caſibus Papæ reſeruatis; ut patet ex Trid loc. cit. vbi limitauit priuilegium Epiſcoporum ad Diœceſim. Exiſtimo tamen Epiſcopum, dum in ſua Diœceſi exiſtit, poſſe cū ſuo ſubdito in aliena Diœceſi exiſtente extra iudicialiter diſpenſare; nam iuriſdictio diſpenſandi exerceri poteſt circa abſentem. Ita Suarez lo. cit. num. 10. Filiucius num 271. & alij, quos ſupra retuli de abſolutione à cenſuris.

Vtrum vero Epiſcopus extra Diœceſim exiſtens poſſit extraiudicialiter abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris non reſeruatis, uel à ſe latis, conſtat ex ſupra dictis poſſe.

Dixi prouenientibus ex delictis; nam vtrum Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitatibus ex defectu, E.g bigamiæ, aut illegitimitatis, aut infamiæ cōſtat ex dictis in proprijs locis quanquam Garzias 7. p. cap. 11. num. 34. Toletus lib. 1. cap. 84. num. 3. Rodriquez 1. p. cap. 153. & alij putant Epiſcopum poſſe in caſu homicidij voluntarij iuſti diſpenſare ad beneficium ſimplex, & ad ordines minores iam ſuſceptos, ſicut poterāt ante Concilium, nihil enim in hac re innouatum videtur, inquiunt ipſi. Sed oppoſitum mihi verius uidetur, quia Concilium ſeſs. 24. cap. 6. dat facultatem Epiſcopis diſpenſan-

di in irregularitatibus, excepta irregularitate proueniente ex homicidio voluntario, etiam occulto.

Dixi prouenientibus ex delictis occultis; nam Epiſcopus non poteſt diſpenſare, quando delictum eſt publicum, vel notoriũ: ſed ſolum poteſt quando delictum nõ eſt publicum, vel notorium, vt quando eſt notum tribus, vel quatuor tantum, nec eſt fama in maiori parte Viciniæ, vel Collegij de illo delicto. Ita DD. ſtatim citandi contra Garziam nu. 46. Graſſium lib. 1. cap. 13. nu. 45. arbitrantes illud ſolũ dici occultum quod non eſt probabile, ſeu quod per duos teſtes probari non poteſt, hoc enim dicitur occultum in iure c. veſtra de cohabit. cleric. Idem tenuit ſacra Congregatio ſeſs. 24. cap. 6. Immò quãdo actio ipſa materialis eſt publica, ſed delictum eſt occultum in ratione delicti, Epiſcopus poteſt diſpenſare; conſequenter Epiſcopus diſpenſare poteſt in irregularitate, quam excommunicatus contraxit publicè celebrando, ſed illius excommunicatio erat ignota adſtantibus quamuis enim celebratio ſit publica; nihilominus delictum cenſetur occultum. Quare, quando actus eſt materialiter publicus, non verò formaliter, in quantum delictũ, poteſt Epiſcopus diſpenſare; adhuc enim delictum dicitur occultum. Ita Rodriquez 3. par. cap. 176. num. 3. Eman. Sà v. Epiſcopus num. 35. Henriquez, lib. 14. c. 20. num. 4. & alij apud Sanch. lib. 8. de Matri. d. 34. nu. 56. apud Sayrum lib. 7. c. 3. num. 13. Reginal. nu. 30. & apud Auilam loc. cit.

Dixi excepto delicto deducto ad forum contentioſum; nam in delicto deducto ad forum contentioſum non poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt accidit, qñ delinquens accuſatus fuit de aliquo delicto, & nondum ſe purgauit in iudicio, nec fuit liberatus definitiuè, aut ab inſtantia. Quando verò delinquens poſt accuſationem ſe purgauit veris, vel falſis teſtibus, aut qñ abſolutus fuit defectu probationis, Epiſcopus poteſt cum eo diſpenſare. Ratio eſt tum quia ceſſat ratio deductionis ad forum contentioſum; nam perinde eſt, ac ſi delictum non fuiſſet deductum ad forum contentioſum; cum reducatur ad priorem ſtatum. Tum quia verba accipienda ſunt cum effectu, cap. Relatũ de Clerico non reſidente. Quare quando Concilium in priuilegio Epiſcoporum excipit crimen deductum ad forum contentioſum, intelligendum eſt cum effectu, ideſt modò deductio ad forum ſortita ſit effectum. Ita Henriquez lib. 14. cap. 20. num. 4. Rodriquez 3. par. cap. 167. num. 4. Sayrus lib. 4. cap. 17. nu. 23. & li. 7. c. 7. num. 14. & cap. 8. num. 7. Molina to. 4. tra. 3. d. 79. num. 8. Sãchez lib. 2. de Matrim. d. 37. num. 12. lib. 8. d. 34. nu. 57. & in Summa lib. 2. cap. 11. nu. 21. Auila par. 7. d. 10. Eman. Sà v. Epiſcopus num. 34. Suar. diſp. 41. ſect. 2. num. 6. Filiucius tract. 20. cap. 10. num. 169. & alij.

Hæc doctrina intelligi poteſt cum Suar. loc. cit. n. 5. contra Sanchez lib. 8. de Matrim. loc. cit. cum hac limitatione, modò delictũ non ſit plenè, aut ſemiplenè probatum in iudicio; nam ex plena, aut ſemiplena probatione oritur aliqua infamia, quæ facit, vt delictum non dicatur amplius occultum, & vt Epiſcopus non poſſit in eo delicto diſpenſare, quamuis Reus liberatus fuerit per teſtes.

6 Quæres primò, vtrum Epiſcopus poſſit finito iudicio diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto deducto ad forum contentioſum, poſtquam delinquens conuictus fuit condemnatus, & iam punitus.

Reſpõdeo negatiue cum Io. Gutier. lib. 1. Quæſt. Canon. cap. 3. Suarez d. 41. ſect. 2. nu. 5. ad finem Rodriq. 3. par. ca. 158. Garzia nu. 50. & alijs contra Sanchez in Summa lib. 2. cap. 11. nu. 21. Auilam loc. cit. dub. 7. & Henriq. lib. 14. c. 7. num. 5. & c. 20. & Reginal. lib. 30. tract. 2. nu. 29. Ratio eſt tum quia Conc. Trid. concedit Epiſcopis facultatem diſpẽſandi in irregularitate proueniente ex delicto occulto, aut non deducto ad forum contentioſum; in noſtro autem caſu delictũ deductum eſt ad forum contentioſum, nec eſt occultum, ſed eſt omninò publicum; nam quæ probantur in iudicio appellantur publica. Hac de cauſa manifeſtans delicta delata in iudicium non appellatur iniuſtus detractor famę, neque tenetur ad reſtitutionem ex communi DD. ſententia.

Obijcies cum Sanch. & alijs Trid. denegat Epiſcopis facultatem diſpenſandi in delictis non occultis, & deductis ad forum cõtentioſum, nè diminuatur, & perturbetur auctoritas iudicum; ſed Epiſcopus diſpenſando cum reo iam conuicto in iudicio, ac puncto non diminuit auctoritatem iudicum; cũ iam perfectum ſit iudicium; ergo poteſt Epiſcopus cum eo diſpenſare.

Reſpondeo, Tridentinum abſolutè loqui non diſtinguendo; conſequenter neque nos debemus diſtinguere, ſed potius debemus abſolutè aſſerere, Epiſcopum non poſſe in irregularitate ex huiuſmodi delicto proueniente diſpenſare; cum delictum non ſit amplius occultum, ſed publicum, & dedu-

ctum

Digitized by Google

ctum ad forum contentioſum.

7 Vtrum verò facultas, quam habent Epiſcopi ex priuilegio Tridentini competat etiam alijs Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt capitulo Eccleſiæ Cathedralis Sede vacante, aut Cardinali in Eccleſia ſui tituli diſſenſio eſt inter DD. nam Henriquez lib. 14. cap. 18. nu. 2. Sanch. & Auila loc. cit Reginald nu. 29 & alij quē plures apud Auguſt. Barboſam, ſeſſ. 24. cap. 6 num. 5 & ſeſſ. 14. c. 7. de reformat. num. 7. affirmant eo quod capitulum ſuccedat in iuriſdictionem Epiſcopi.

Ego verò cum Suarez loc. cit. nu. 7. & 13. Toleto lib. 1. ca 85. nu 6. Filiucio nu. 276 & alij apud Garziam p. 7. c. 11. nu. 17. & ſeqq. negatiuam ſuſtineo ſententiam, & ad hoc adducor, tum declaratione Cardinalium aſſerentium illam facultatem conceſſam eſſe ſolis Epiſcopis priuatiuè, quo ad alios omnes. Tum quia capitulum Sede vacante ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi ordinariā, non verò in extraordinariam, qualis eſt iuriſdictio diſpenſandi in irregularitate, vt uidere eſt apud Gutierez de matrim cap 63. num. 42 Hoc tamen probabiliter limitari poteſt, iuxta dicta punct præcedenti quæſito 2.

8 Quæres ſecundò, vtrum Epiſcopus dare poſſit facultatē alteri, qui ſecum diſpenſet in ijs caſibus, in quibus ipſe diſpenſare poteſt cum ſuis ſubditis in irregularitate, & in cenſuris.

Reſpōdeo affirmatiuè; Ratio eſt tum quia fauores ſunt ampliandi. Tum quia Epiſcopus non debet eſſe deterioris cōditionis Clericis inferioribus; Ita Sayrus lib 7. cap. 9 n. 5. Auila loco cit dubio vlt. Sanchez in ſum. lib. 2. cap. 11. n. 11. & lib. 8. de matrim. d. 3. num 3. Henriq. lib. 14. cap. 18. in fine, Suar. d 41 ſect. 2 nu. 9. Toletus loc. cit. nu. 6 Filiucius n. 278 Reginal. lib. 30. tract 2. nu. 21. & alij communiter, quos in ſimili retuli de diſpēſatione voti, & de Legibus, vbi etiā quæſiui, an Epiſcopus ſecum poſſit immediatè diſpenſare.

9 Quæres tertiò, vtrum Epiſcopus eo ipſo, quo aliquem irregularem admitut ad ordines, aut concedit litteras dimiſſorias, cenſeatur cum eo diſpenſare in irregularitate, aut cōcedere facultatem, vt diſpenſetur ab Epiſcopo, ad quem mittitur pro recipiendis ordinibus.

Reſpondeo affirmatiuè, modō ſciat, ordinandum eſſe irregularem, & intentionem habeat diſpenſandi. Ratio eſt; tū quia Epiſcopus non præſumitur velle delinquere, ordinando irregularem, aut concedendo facultatem, ut promoueatur. Tum quia non eſt prohibitum Epiſcopis diſpenſare in irregularitate per aliquod factum. Ita Sayrus loc. cit. ca 14. num. 10. Auila loc. cit. dub 6. Suarez loc. cit ſect 3. num 4. Henriquez, lib. 14 cap. 17. num. 4 littera P. Maiolus, cap. 51. de irregularitate, num. 8. Vgolinus, cap. 62 § 2. nu. 9. Filiucius nu. 883. Reginaldus lib. 30. tract. 2. num. 31. & alij.

PVNCTVM II.

Vtrum Irregularitas tollatur per Baptiſmum, profeſſionem, ceſſationem cauſæ, & per iuriſdictionem delegatam.

1 *An irregularitas tollatur per Baptiſmum.*
2 *An tollatur per profeſſionem in Religione.*
3 *Quænam irregularitas per profeſſionem auferatur.*
4 *An illegitimus poſſit fieri Abbas, vel Prior.*
5 *An irregularitas ceſſet, ceſſante cauſa irregularitatis.*
6 *An irregularitas tolli poſſit per iuriſdictionem delegatam.*
7 *An facultas conceſſa, ſi res ita eſt, expiret morte Papæ.*
8 *An habens facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris. & ſententijs poſſit abſoluere ab irregularitate.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 OMnis irregularitas ſaltem conſurgēs ex proprio delicto tollitur per baptiſmum. Ita colligitur ex cap. Vna, & ex ca. Deinde diſt. 26. Verum quidem eſt, irregularitatem non dici propriè tolli per Baptiſmū cū ante Baptiſmū nulla ſit propriè irregularitas. Sed potius dicendum eſt, hominē non affici irregularitate ob defectū exiſtentem ante Baptiſmū, niſi aliter in aliquo caſu particulari ſancitū ſit in iure, aut niſi defectus adhuc perſeueret poſt Baptiſmum. Ratio propoſitionis eſt; tum quia homo per Baptiſmum regeneratur, & fit quaſi nouus homo; conſequenter omnis macula, & indecentia aufertur, niſi aliter ſancitum ſit in aliquo caſu, vt in caſu bigamiæ non conſurgentis ex delicto; aut niſi perſeueret defectus, propter

Digitized by Google

quem inducta eſt Irregularitas. Tum quia irregularitas eſt inducta ab Eccleſia in ſuos ſubditos; Infideles autem pro tempore infidelitatis non ſunt ſubditi Eccleſiæ; ergo neque puniri debent pęnis Eccleſiæ pro delictis commiſſis tempore infidelitatis ante Baptiſmum; conſequenter ſuſcepto Baptiſmo non remanet irregularis; niſi aliter expreſſum ſit in iure, vt dictũ eſt de bigamia: non enim firmatur tractatu temporis, quod ab initio non ſubſiſtit. Ita Suarez d.41. ſect. 1. num. 2. Vgolinus cap. 63. §. 1. Auila loco cit. dub. 6. Coninchus diſp. 18. dubio 14. nu. 109. Toletus lib. 1. cap. 84. nu. 2. Sayrus lib. 7. cap. 13. Filiucius tract. 20. ca. 10. quæſito 1. num. 255. & ſeq. Reginald. lib. 30. tra. 2. nu. 17. & alij commun.

SECVNDA PROPOSITIO.

2 PER profeſſionem in approbata Religione tolluntur irregularitates in iure expreſſæ. Ita Panormit. in c. 2. de Apoſtatis, Suarez loco citato num. 3. Auila loco citato dub. 3. Vgolin. loco cit. Filiucius loco cit. quæſito 2. Reginaldus nu. 18. & alij communiter. Ratio per ſe clara eſt, & manifeſta; nam profeſſio tantum operari debet, quantum eſt in iure expreſſum.

3 Quæres, quænam irregularitas per profeſſionem auferatur.

Reſpondeo eam auferri, quæ prouenit ex defectu natalium; hæc tamen irregularitas aufertur per profeſſionem ſolum, quo ad ordines; non verò quo ad Prælaturas, cap. 1. de filijs Præsbyterorum.

4 Ex quo patet, illegitimum nõ poſſe abſque Summi Põtificis diſpenſatione fieri Abbatem, vel Priorem, &c. Ita Sayrus lib. 7. cap. 13. num. 9. Henriquez libro 14. cap. 17. nu. 2. Nauar. cap. 27. num. 201. Maiolus lib. 5. cap. 51. nu. 13. Auila loco cit. dub. 3. Coninchus loco cit. num. 110. Suarez diſp. 41. ſect. 1. num. 3. Toletus lib 1. cap. 85. num. 3. Filiucius loco cit. Reginaldus nu. 19. & alij communiter.

TERTIA PROPOSITIO.

5 IRregularitas aufertur ablata cauſa, ob quam fuerat inducta, quoties irregularitas fertur pro tali tẽpore, pro quo durat talis cauſa; propterea irregularitas ex defectu ætatis tollitur ſublato ætatis defectu per aduentum legitimæ ætatis, irregularitas ex infamia facti aufertur per emendationem vitæ, & irregularitas ex ignorantia tollitur per oppoſitam ſcientiam; in his enim caſibus valet illa regula, ceſſante cauſa ceſſat effectus, vt benè Suarez diſp. 41. ſect. 1. num. 6. & diſp. 55. ſect. 1. num. 11. Filiucius num. 192. & 261. Salſedo, Diaz, & alij apud Suarez loco cit.

Secus dicẽdum eſt de irregularitate, quæ fuit ſimpliciter lata, & non tantum pro tali tempore, vt accidit in irregularitate homicidij, quæ non tollitur per poenitentiam, & emendationem; ſed per diſpenſationem.

Ex his ergo patet irregularitatem, quæ non fuit ſimpliciter abſolutè lata, ſed ſolum pro aliquo tempore, quo durat aliquis defectus, ceſſare ceſſante cauſa illius. Ita Suar. d. 41. ſect 1. num. 5. Sayrus lib. 7. cap. 14. nu. 23. Vgolinus cap. 62. §. 2. & cap. 63. Henriq. libro 14. cap. 17. num. 3. Toletus lib. 1. cap. 57. Valentia tomo 4. d. 7. quæſt. 19. pun. 3. colum. 1439. Filiucius num. 93. Reginaldus libro 30. nu. 16.

QVARTA PROPOSITIO.

6 IRregularitas tolli poteſt per facultatẽ à Summo Pontifice conceſſam, aut etiam collatam ab Epiſcopo in ijs caſibus, in quibus Epiſcopus iure ordinario diſpenſare poteſt. Hæc propoſitio certa eſt apud omnes; nam habens poteſtatem ordinariam poteſt eam alteri delegare, & quæ delegatus agit, validè agit, auctoritate ſibi ab Ordinario commiſſa.

7 Quæres primò, vtrum facultas diſpẽſandi cõceſſa Ordinario, vel Confeſſario à Papa ſub hac conditione, ſi res ita eſt, expiret morte Papæ, re adhuc integra.

Reſpondeo iuxta dicta de Legibus diſp. 1. q. 3. puncto 8. §. 1. expirare. Ratio eſt quia huiuſmodi facultas eſt veluti quoddam mãdatum; mandatum autem ſpirat morte mandantis. Ita Nauar. cap. 27. num. 253. Sayrus loco cit. num. 6. Reginaldus nu. 24. Vgolinus cap. 52. num. 2. Sanchez, & alij, quos retuli de legibus contra Maiolum lib. 5. cap. 51. n. 6. Suarez loco citato, Filiucium tract. 20. ca. 10. quæſito 9 num. 270. & alios quorum opinio probabilis eſt.

8 Quæres ſecundò, vtrum in facultate, quæ aliquando tẽpore Iubilei, vel alia occaſione conceditur abſoluendi ab omnibus caſibus, cenſuris, pęnis, & ſententijs, intelligatur etiam conceſſa facultas abſoluendi ab irregularitatibus contractis ex delicto.

Reſpondeo negatiuè iuxta communiorem

DD.

DD. ſententiam. Ratio eſt, tum quia iuxta Romanæ Curiæ ſtylum nunquam cenſetur conceſſa facultas diſpenſandi in irregularitate, niſi fiat illius expreſſa mentio; vt ait Nauar. cap.27. nu. 250. Stylus autem Curiæ facit legem, cap. Ex litteris de Cõſtitutionibus, & cap. Quam graui de crimine falſi. Tum quia idcirco in Iubileis conceditur facultas abſoluendi à cẽſuris, & alijs pœnis, vt fideles conſequantur Iubileum, cuius conſecutio impeditur per cenſuras; irregularitas autem nõ præſtat impedimentum conſecutioni Iubilei; conſequenter in Bulla nomine pœnarum non intelliguntur irregularitates; ſed pœnæ, quæ præſtant impedimentum conſecutioni Iubilei. Tum quia in bulla adhibetur verbum abſoluere, quod verbum ſi propriè, & in rigore accipiatur, ſolet tantũ accõmodari relaxationi cenſurarũ. Ita Regin n.24. Toletus lib 1.cap.85. num 7. Suarez diſp 40. ſect 3.nu. 3. Filiincius c.1. quæſito 4 Vgolinus cap.62.nu.7. Auila parte 7. d. 10. dub.4 Molina to.4 tract.3. d 80. Henriquez loco citato, & alij apud Sayrum loco citato nu. 2 & Pariſiũ lib.8. quæſt 7.nu 213. contra Sotũ in 4. diſtin.22 quæſt. 2. art.1. & alios apud Garziã de benef. 7. par. cap. 11. quorum ſentẽtiam improbat idem Garzias.

PVNCTVM VLT.

De conditionibus requiſitis in obtinenda, & concedenda diſpenſatione.

1 *Quænam conditiones requirantur in obtinenda diſpenſatione.*

2 *An qui obtinuit facultatem diſpenſandi in irregularitate poſſit cum eo diſpenſare, ſi obtenta facultate denuò incidat in irregularitatem.*

3 *An in diſpenſatione neceſſe ſit dicere, diſpenſo toties, quoties incurriſti.*

4 *An qui incurrit irregularitatem ob duplicem cauſam teneatur vtramque cauſam exprimere.*

5 *An obtinens diſpenſationem ob vnam cauſam, cenſeatur diſpenſatus in irregularitatibus contractis ob aliam cauſam*

6 *An diſpẽſatio ſit latè, vel ſtrictè explicãda.*

7 *Quænam forma ſeruanda ſit in cõcedenda diſpenſatione.*

8 *An valida ſit diſpenſatio hac forma obtenta, abſoluo te ab irregularitate, quam contraxiſti.*

SVppoſitis ijs, quæ de diſpenſationibus tradidimus in tractatu de legibus, duo principaliter quæremus in hoc puncto. Primò, quænam requirantur in obtinenda, & concedenda diſpenſatione. Secundò, vtrũ requiratur certa verborum forma. Omiſſis ijs, quæ iuxta Praxim Pœnitentiariæ Romanæ ſeruantur à confeſſarijs diſpẽſandi facultatem habentibus, quæ apud Filiucium tract. 20. c.10. q. 10. videri poteſt poſſunt cum non ſint neceſſario ſeruanda, niſi priuilegium ad ea ſeruanda limitatum ſit.

PRIMA PROPOSITIO.

1 IN concedenda, & obtinenda diſpenſatione requiritur primò, vt diſpenſatio ſigno aliquo externo, ſufficienter manifeſtante voluntatem ſuperioris, exprimatur; nam diſpẽſatio eſt actus humanus, qui inter homines exercetur: actus autẽ humanus debet eſſe ſenſibilis; cum homo non intueatur cor, & interna voluntas nihil inter homines præſtet, niſi manifeſtetur. Ita Suarez loco citando, & alij communiter.

Secundò, requiritur iuſta cauſa, vt patet, tùm ex Trid. ſeſſ. 25. cap. 18. Tùm ex dictis de Legibus, vbi oſtendimus inualidam eſſe diſpenſationem obtentam abſque iuſta cauſa à Prælatis diſpenſantibus in iure communi. Tum ex ca Dominus noſter diſt. 56. & c. vnico diſt. 57.

Tertiò, requiritur, vt exprimatur ſpecies irregularitatis, ſeù delicti; alioquin obſtrictus pluribus irregularitatibus, nullius validè obtinet diſpenſationem; cum non conſtet, in qua nam fuerit diſpenſatus, vt patet ea dictis de cenſuris. Secus dicendum eſt, ſi petat diſpenſationem ab omnibus irregularitatibus, quibus detinetur; tunc enim per generalem diſpenſationẽ remanet liber, & immunis ab omnibus, vt patet ex ſupradictis de cenſuris. Ita Suarez d. 41. ſect. 3. nu. 2. Maiolus lib. 5. cap. 51. Filiucius tract. 20. c. 10. num. 281. Reginaldus nu. 31. Verum tamen eſt in obtinenda diſpenſatione irregularitatis non eſſe opus exprimere numerum delictorum, propter quæ petens diſpenſationem contraxit irregularitatem, modò delicta non ſint diuerſæ rationis. Quare, ſi excommunicatus centies celebrauit, non tenetur in obtinenda diſpenſatione irregularitatis exprimere, ſe toties celebraſſe in ex

commu-

communicatione; ſed ſatisfacit dicendo, ſe exiſtentem in excõmunicatione celebraſſe, vt patet ex dictis de diſpenſationibus: cum Sanchez lib.8. de matrim. diſp. 24. num 7. Coninchо loco cit. num.112. Emanuele Sà v. Irregularitas,& alijs apud Sanchez Contra Rodriquez j.par. cap. 182. in fine. quanis toties incurrerit irregularitatem, quoties celebrauit in excõmunicatione; quã iteratione facti prohibiti ſub irregularitate iteratur irregularitas, vt benè ait Reginaldus lib.30. num.32. & patet ex ſupra dictis de Cenſuris, & ex ſupra dictis de Irregularitate. Videte Maiolum lib.14.cap.51. num. 6. Auilam loco cit. dub. 8. Suarez loco cit. & diſp.44 ſect 3. Henriquez lib 13 cap.30. nu 3. in Commentario littera F.& lib. 14.ca. 7. nu. 5. Coninchum loco cit. Reginaldum nu.32.

2 Vtrùm verò Titius, qui petijt à Summo Pontifice diſpenſationẽ irregularitatis contractæ celebrando in excommunicatione, poſſit in irregularitate diſpenſari, ſi poſt obtentam ſupplicationem, & priuilegium iterum celebrauit in excommunicatione, antequam virtute illius priuilegij, diſpenſaretur à cõfeſſario, vel ab alio, cui commiſſa eſt facultas.

Reſpondetur affirmatiuè; vt patet, tum ex dictis de legibus. Tum etiam ex conſilio à me facto,& tranſmiſſo ad Curiam Archiepiſcopalem. Item ex dictis de pœnitentia, & de leg. conſtat eum, qui generale priuilegium obtinuit quo in irregularitatibus diſpenſari poſſit ab Ordinario, aut alio ſi contingat aliquarum obliuiſci dum ordinarius diſpenſauit, poſſe vi eiuſdem facultatis in irregularitatibus oblitis diſpẽſari. Ita Henriquez, Syluester, & alij apud Filiucim num.279.

3 Rogabis, vtrum in concedenda diſpenſatione neceſſe ſit dicere, diſpenſo te toties quoties incurriſti.

Reſpondeo negatiuè; ſed ſufficit dicere, diſpenſo ſuper irregularitate, quam celebrando in excommunicatione contraxiſti, &c. Ità Henriquez loco cit. & alij. Ratio eſt quia actus diſpenſandi ſufficienter exprimitur his verbis diſpenſo te ſuper irregularitate.

4 Ex dictis ſequitur eum qui contraxit irregularitatem, celebrando in excommunicatione, & ſuſpenſione, ſimul debere in obtinenda diſpenſatione vtramque cenſuram exprimere; quia delicta non ſunt eiuſdem rationis; cum duæ cenſuræ ſpecie diuerſæ violatæ fuerint, & irregularitas cõtracta ſit diuerſis cauſis.

5 Vtrùm verò obtinens diſpenſationem irregularitatis, cum expreſſione alicuius cauſæ, cenſeatur diſpenſatus in omnibus irregularitatibus etiam, contractis ex alia cauſa.

Reſpondetur, non remanere diſpenſatum per generalem diſpenſationem, niſi re vera ſuperior intendat generaliter diſpenſare. Ratio eſt tum quia diſpenſatio ſtrictam habet interpretationem. Tum quia ſicut vna irregularitas poteſt ſine alia induci, ita & poteſt auferri. Tum quia conceſſio ſolet accommodari petitioni, vt in ſimili patet ex dictis de abſolutione cenſurarum. Ita Vgolinus, ca.62. Sayrus lib.7. cap. 12. n. 20.& Suarez loco cit. ſect.3. nu. 2. Filiucius nu.281.& alij quos retuli de diſpenſationib.

6 Ex dictis rationibus conſtat, diſpenſationem ſtrictè explicandam eſſe, & tantummodo extendendam ad ea, quæ tacitè, vel expreſsè ex intentione concedentis per verba ſignificantur; diſpenſatio enim eſt odiũ iuris, odia autem reſtringenda ſunt; quocirca diſpenſatus ad ordines nõ poteſt promoueri ad maiores; quamuis diſpenſatus ad maiores cenſeatur etiam tacitè diſpenſatus ad minores; cum non poſſit ad maiores promoueri, niſi prius minores receperit; ſicut etiam diſpenſatus in vſu Ordinis Sacerdotalis cenſetur diſpẽſatus in vſu inferiorum Ordinum; quia in vſu Sacerdotalis Ordinis virtualiter continetur vſu aliorum, ſicut diſpenſatus ad beneficium, non cenſetur diſpenſatus ad ordines, niſi illius beneficij qualitas talem ordinẽ depoſcat. Quare in diſpenſatione non eſt facienda extenſio ad ea, quæ expreſsè, vel tacitè in ea non comprehenduntur, nec valet argumentari à maiori ad minus, ità vt diſpenſatus in maiori cenſeatur etiam diſpenſatus in minori, niſi minus ſit adnexum, & incluſum in maiori, tanquam pars illius. Videte, quæ diximus de diſpenſatione in tractatu de legib. & ſupra de ſuſpenſionib. initio,& præterea Sanchez lib.8. de matrim. diſp.1. Suarez diſp. 45. ſect.3. Filiucium q.1. Reginaldum num. 22 Sayrum, Vgolinum, & alios præcitatos DD. omiſſis ijs, quos retuli de legibus d.1. q.3. pun.7.

SECVNDA PROPOSITIO.

7 NOn extat certa, & determinata verborum forma in concedenda diſpenſatione

Digitized by Google

penſatione irregularitatis; nullo enim iure probatur eam requiri. Hæc tamen communiter adhiberi poteſt. *Diſpenſo tecum in irregularitate, vel irregularitatibus, quas ob talem, vel talem cauſam contraxiſti, teque habilem efficio ad ſuſceptionem, & executionem ordinum, & officiorum tuorum, quantum poſſum, in nomine Patris, &c.* Quando verò dubitatur, an irregularitas contracta ſit, poteſt hæc forma adhiberi, *diſpenſo tecum in irregularitate, ſi fortè incurriſti ob talem, vel talem cauſam, &c.* Ità Henriquez lib. 14. cap. 17. num. 4. Auila parte 7. diſp. 10. dub. 1. Sayrus loco cit. nu. 18. Filiucius nu. 180. Suarez loco cit. nu. 2. Reginald. nu. 31. & alij.

8 Rogabis, vtrùm ſit valida diſpenſatio obtenta ſub hac forma, *Abſoluo te ab irregularitate, quam contraxiſti, &c.*

Reſpondeo affirmatiuè, modò diſpẽſans intenderit ſub ea forma *diſpenſare*. Ratio eſt quia ad diſpenſationem irregularitatis non eſt neceſſaria certa, & determinata verborum forma. Immò non videntur neceſſaria verba; ergo valida eſt diſpenſatio irregularitatis collata ſub hac forma, *abſoluo te*.

Addo irregularitatem eſſe quoddam vinculum, quod ſufficienter indicari poteſt diſſolui, & auferri per verbum abſoluo. Ità Sayrus loco cit. Filiucius num. 180. & alij recentiores, quanquam verbum abſoluo potius adhibetur ad auferendas cenſuras, quà irregularitates.

Et hæc dicta ſint ad laudem Omnipotentis Dei, & B. V. M. ſaluo ſemper in omnibus Eccleſiæ, & peritiorum iudicio.

Digitized by Google

INDEX

Continens Diſputationes, Quæſtiones, Puncta, & Paragrapha, quæ in vniuerſo Tractatu de Cenſuris, alijsque pœnis, & ſententijs Eccleſiaſticis continentur.

DISPVTATIO PRIMA

De Cenſuris in communi.

QVÆSTIO PRIMA.

DE natura, cauſis, & conditionibus cenſuræ. 2

PVNCTVM I. Quid, & quotuplex ſit cenſura. 2

PVN. II. Quænam ſit cauſa efficiens cenſuræ, ſeu quinam poſſunt infligere cenſuras. 5

PVN. III. De cauſa materiali proxima cenſuræ. 7

PVN. IV. De cauſa materiali remota, ſeu ſubiecto cenſuræ. 14

PVN. V. Vtrum ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius, & vtrum tot cenſuras incurrat quot ſunt actus contra præceptum continens cẽſuram, vel quot ſunt ſuperiores, qui aliquem actum ſub cenſura prohibent. 18

PVN. VI. Vtrum in cenſuris; ita comprehendantur conſulentes, & mãdantes, ſicut comprehenduntur facientes. 23

PVN. VII. De forma, ſeu ritu ſeruando in ferenda cenſura. 25

PVN. VIII. Vtrum cenſura ferri debeat in ſcriptis. 27

PVN. IX. Vtrum in ferenda, vel incurrenda cenſura requiratur admonitio. 28

PVN. X. Vtrum in ferenda requiratur iuſta cauſa. 32

PVN. XI. Vtrum in ferenda cenſura ſeruanda ſit aliqua circũſtantia loci. 34

PVN. XII. Vtrum cenſura liberè ferenda, ſit ſeruata temporis, & ordinis circunſtantia. 40

PVN. XIII. Vtrum facienda ſit denunciatio illius qui cenſuram contraxit. 40

PVN. vlt. De fine, & effectu cenſuræ. 42

QVÆSTIO II.

DE cauſis excuſantibus ab incurrenda cenſura, vel eius effectibus. 42

PVN. I. Vtrum ignorantia excuſet ab incurrendis cenſuris. 43

PVN. II. Vtrum appellatio excuſet ab incurrendis cenſuris. 48

PVN. III. Vtrum metus, & impotentia excuſet ab incurrendis cenſuris. 51

PVN. IV. Vtrum conſenſus illius in cuius fauorem lata eſt cenſura excuſare poſſit ab incurrenda cenſura. 53

QVÆSTIO III.

DE abſolutione cenſurarum. 55

PVN. I. A quo poſſit auferri cenſura. 55

PVN. II. De poteſtate Epiſcoporum circa abſolutionem cenſurarum. 58

PVN. III. Quis poſſit à cenſuris abſoluere in articulo mortis. 63

PVN. IV. Quis poſſit à cenſuris abſolui. 70

PVN. V. De requiſitis in forma abſolutionis. 71

PVN. VI. Vtrum vna cenſura poſſit auferri remanente alia, & vtrum cenſura poſſit auferre extra Confeſſionem. 72

PVN. VII. Vtrum abſolutio cenſurarum dari poſſit ſub conditione, vel ad cautelam. 76

PVN. VIII. Vtrum abſolutio poſſit impendi, vel extorqueri per dolum, ac errorem,

Digitized by Google

rem vel per vim, ac metum. 77
PVN. IX. Vtrum valida ſit abſolutio cenſuræ collata pœnitenti, antequam ſatisfecerit parti læſæ. 79
PVN. X. Quid ſibi velit, aliquem abſolui in foro interiori, vel conſcientiæ. 82
PVN. vlt. De ſolemnitate, & ritu in abſolutione ſeruando. 83

DISPVTATIO II.

De excommunicatione. 85

QVÆSTIO I.

DE eſſentia, & diuiſione excommunicationis. 85
PVN. I. Quid ſit excommunicatio, quo ad nomen & eſſentiam. 85
PVN. II. Quotuplex ſit excommunicatio. pag. 86

QVÆSTIO II.

DE effectibus excommunicationis maioris. 87
PVN. I. Vtrum excommunicatus priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragijs. 88
§. I. Vtrum excommunicatus toleratus priuetur omnibus Eccleſiæ ſuffragijs. 89
§. II. Vtrum excommunicatus, qui iam reſipuit à delicto, priuetur cõmunibus Eccleſiæ ſuffragijs, ſi nondũ eſt abſolutus. 92
§. III. Vtrum ſacrificiũ Miſſæ proſit excommunicato ſi pro illo offeratur. 93
PVN. II. De priuatione participationis actiuæ, & paſſiuæ Sacramentorum. 95
§. I. Vtrum excommunicatus validè recipiat Sacramenta, aut peccet, vel incurrat aliquam pœnam recipiendo. 95
§. II. Vtrum adminiſtrans Sacramẽta excommunicato grauiter peccet, & incurrat aliquam pœnam. 97
§. III. Vtrum Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato tolerato valida ſint. pag. 99
§. IV. Vtrum Sacramenta adminiſtrata ab excõmunicato vitãdo valida ſint. 101
PVN. III. Vtrum excommunicatur priuetur rebus ſacris, & ſepultura. 103
§. I. Vtrũ excommunicatus priuetur auditione Miſſæ. 103
§. II. Vtrum excommunicatus peccet aſſiſtendo diuinis officijs. 105
§. III. Vtrum excõmunicatus priuetur Eccleſiaſtica ſepultura. 109
PVN. IV. De priuatione, & inhabilitate ad beneficia & ad eorum fructus. 111
§. I. Vtrum valida ſit collatio beneficij, vel penſionis facta excommunicato. 111
§. II. Vtrum beneficiarius, qui poſt obtentum beneficiũ labitur in excõicationẽ, ſit priuatus fructibus beneficij. 115
PVN. V. De priuatione iuriſdictionis. pag. 118
PVN. VI. De priuatione humanæ cõuerſationis, ſeu ciuilis cõmunicationis. 122
§. I. Vtrum prohibitum ſit excommunicato participare cum alijs fidelibus, & è contra. 122
§. II. In quibus caſibus vetitum ſit, aut permiſſum cum excommunicatis communicare. 125
PVN. VII. De priuatione communicationis in actionibus Fori Ciuilis. 137
PVN. vlt. De annullatione impetrationis gratiarũ, & ſuſpicione, quæ contrahitur ob excommunicatione. 140

QVÆSTIO III.

De minori excommunicatione. 141

QVÆSTIO IIII.

DE excommunicatione, quæ incurritur ob violentam manuum iniectionẽ in Clericos, vel Monachos. 145
PVN. I. Quid nomine Clericorũ, vel Monachorum, & quid per manus violentas intelligatur. 145
PVN. II. Vtrum Clericus percutiens ſe ipſum, aut conſentiens in ſui percuſſionem, incurrat excommunicationem. 149
PVN. III. Vtrum mandans, conſulens, non obſtans, & ratã habens percuſſionẽ Clerici, ligetur excõmunicatione. 151
PVN. IIII. Quandonam iniciens manus violentas in Clericum excuſetur ab excõmunicatione. 153
PVN. V. Quis poſſit abſoluere ab excõmunicatione propter Clerici percuſſionẽ contracta. 157

QVÆSTIO V.

DE excommunicatione ob hæreſim, & lectionẽ librorum vetitorum. 162
PVN. I. Quid ſit hæreſis. 162
PVN. II. An ob hæreſim incurratur excom-

com-

Digitized by Google

communicatio, & quis poſſit ab ea abſoluere. 164
PVN. III. Vtrum qui recipiunt, credunt aut fauent hæreticis excommunicationẽ incurrat. 168
PVN. IV. Vtrum qui libros hæreticorum, aut aliorum prohibitos legunt, vel retinẽt, ligentur excommunicatione. 169

QVÆSTIO VI.

DE excõmunicatione, quæ contrahitur ob omiſſam denunciationem, duellum, vel coactionem alicuius fœminæ ad Religionem. 173
PVN. I. De cenſura quæ contrahitur non reuelando, & nõ denũciando, quos ſuperiores præcipiunt denunciari. 174
PVN. II. De excommunicatione, quæ contrahitur ob duellum. 183
PVN. III. De excõicatione, quæ contrahitur cogendo fœminas ad Religionem, aut eas retrahendo. 188

DISPVTATIO III.

De ſuſpenſione. 190
PVNCTVM I. Quid ſit ſuſpenſio, & quotuplex, & quomodo differat à reliquis cenſuris, & pœnis. 190
PVN. II. De effectibus ſuſpenſionis. 192
PVN. III. Quandiu duret ſuſpenſio, & vtrũ ſuſpenſus ab officio in aliquo loco remaneat vbiq; ſuſpenſus. 196
PVN. IV. De violatione ſuſpenſionis. pag. 197
PVN. V. De ſuſpẽſionibus, quæ ipſo iure cõtrahuntur. 199
§. I. De ſuſpenſionibus cõtra Clericos. 200
§. II. De ſuſpenſionibus contra Epiſcopos. 210
§. III. De ſuſpenſionibus latis contra Conuentus, & Capitula. 114
§. IV. De ſuſpenſionibus contra Religioſos. 215
PVN. vlt. De abſolutione à ſuſpenſione. pag. 219

DISPVTATIO IV.

De degradatione. 221
PVNCTVM vnic. Quid ſit degradatio, ad quem ſpectet degradare, & ob quæ crimina fiat degradatio. 221

DISPVTATIO V.

De Interdicto. 224
PVNC. I. Quid, & quotuplex ſit interdictum. 224
PVN. II. De cauſis interdicti. 229
PVN. III. De primo effectu interdicti in priuatione Sacramentorum. 230
§. I. De priuatione Sacramenti Baptiſmi, & Confirmationis. 231
§. II. De priuatione Euchariſtiæ. 232
§. III. De priuatione Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, Extremæ Vnctionis, & Matrimonij. 235
PVN. IV. De ſecundo effectu interdicti, id eſt priuatione Diuinorum Officiorum, pag. 237
PVN. V. De tertio effectu interdicti, quæ eſt priuatio Eccleſiaſtica ſepulturæ. 242
PVN. VI. Vtrum interdictus priuetur vſu iuriſdictionis exterioris. 245
PVN. VII. De peccatis, & pœnis, quibus afficitur violans interdictum. 246
PVN. VIII. De caſibus, in quibus incurritur interdictum. 250
PVN. vlt. De relaxatione ab interdicto. pag. 254

DISPVTATIO VI.

De ceſſatione à Diuinis. 257
PVNCTVM I. Quid, & quotuplex ſit ceſſatio. 257
PVN. II. De cauſa efficienti, formali, materiali & finali ceſſationis. 258
PVN. III. De effectibus ceſſationis. 259

DISPVTATIO VII.

De Irregularitate. 263

QVÆSTIO I.

DE iis, quæ pertinent ad irregularitatẽ in genere. 263
PVN. I. Quid, & quotuplex ſit irregularitas. 263
PVN. II. De cauſis irregularitatis. pag. 266
PVN. III. Quid requiratur ad incurrendam irregularitatem. 268
PVN. IV. De effectibus irregularitatis. pag. 269
PVN. vlt. Vtrum aliquis in dubio iudicandus ſit irregularis. 273

QVÆSTIO II.

DE irregularitatibus prouenientibus ex defectu. 275
PVN. I. *De irregularitate ex defectu animi.* 276
PVN. II. *De irregularitate ex proueniente ex defectu corporis.* 277
PVN. III. *De irregularitate defectu natalium prouemente.* 284
PVN. IV. *De irregularitate ex defectu ætatis, & libertatis.* 287
PVN. V. *De irregularitate ex defectu Sacramenti, ideſt bigamia.* 289

QVÆSTIO III.

DE irregularitatibus prouenientibus ex delicto. 293
PVN. I. *De irregularitate, quæ oritur ex infamia.* 294
PVN. II. *De irregularitate proueniente ex pœnitentia publica.* 296
PVN. III. *De irregularitate quæ contrahitur ex iteratione Sacramentorũ.* 297
PVN. IV. *De irregularitate ex ſuſceptione Ordinum proueniente.* 299
PVN. V. *De irregularitate, quæ contrahitur per exercitium Ordinum tempore cenſuræ.* 302
PVN. VI. *De irregularitate, quæ contrahitur per exercitium Ordinis, quem quis non habet.* 304
PVN. VII. *De irregularitate, quæ cõtrahitur ex delicto hæreſis.* 306

QVÆSTIO IIII.

DE irregularitate proueniente ex homicidio. 311
PVN. I. *De irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, ſeu manſuetudinis ob homicidium à Iudice, vel eius cooperatoribus commiſſum.* 312
PVN. II. *De irregularitate, quæ incurritur accuſando.* 319
PVN. III. *De irregularitate, quæ contrahitur ab Aduocatis, & Teſtibus in cauſa ſanguinis.* 322
PVN. IV. *De irregularitate, quæ cõtrahitur ob bellum.* 324
PVN. V. *De irregularitate, quæ contrahitur medendo, vel Chyrurgiam exercendo.* 326
PVN. VI. *De irregularitate proueniẽte ex homicidio facto ad defenſionem ſui, rerum ſuarum, & proximi.* 329
PVN. VII. *De irregularitate proueniente ex homicidio caſuali.* 334
PVN. VIII. *De irregularitate proueniẽte ex homicidio voluntario facto ab homicida, & eius cooperatoribus.* 340
PVN. vlt. *De diſpenſatione irregularitatis ex homicidio prouenientis.* 348

QVÆSTIO V.

DE ceſſatione, & diſpenſatione irregularitatis in communi. 351
PVN. I. *Vtrum Summus Pontifex, vel Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate.* 351
PVN. II. *Vtrum irregularitas tollatur per Baptiſmum per Profeſſionem, per ceſſationem cauſæ, & per iuriſdictionem delegatam.* 355
PVN. vlt. *De conditionibus requiſitis in obtinenda, & concedenda diſpenſatione irregularitatis.* 357

FINIS.

Digitized by Google

INDEX

Eorum omnium, quæ in vniuerſa de Cenſuris, alÿsq; pœnis, & ſententÿs Eccleſiaſticis ſerie, tum in communi, tum in particulari continentur.

A

ABbas an poſſit fieri illegitimus natus diſ.7.q.5.pun.2 n.4.pag.3 6

Abbates &c. à Sede Apoſtolica promoti, ſine litteris autenticis eiuſdem ſedis ſuarum Eccleſiarum adminiſtrationem recipientes an ſuſpēſione ligentur, diſp.3 pun.5. §.2. numero 1. 213

Abbates iuriſdictionem Epiſcopalem habētes procurantes, vt Clerici capiātur à Dominis temporalibus, vt beneficia reſignēt vel citati ad Apoſtolicam Sedem accedere nequeant vtrum præter excommunicationem ſuſpenſione ligentur diſp.3.pun.5.§.2.num.23. 213

Abbates alienantes bona Eccleſiarum, &c. abſque licentia Summi Pontificis an ſuſpenſionem incurrant, & quid de alijs inferioribus diſp.3.pun.5.§.2.num 25. 214

Abbbates, & alij Prælati alienantes bona Eccleſiarum &c. abſque licentia Summi Pontificis an incurrant ſuſpenſionem diſ. 3.pun.5.§.2.num.26. 214

Abbates. aut alij quicunque, licet exempti litteras dimiſſorias alijs, quam ſuis regularibus ſubditis concedentes ſuſpenſioni ſubiacent diſp.3.pun.5 §.4.num 12. 218

Abbatiſſæ quomodo dicantur ferre Suſpenſionem, diſp.1.q.1 pun.2 num 4. 6

Abiurare coactus hæreſi an ſit irregularis diſp.7 q.3.pun.7. num.5. 308

Abrogatio legis irregularitatem inducentis an quoad exemptionem reſpiciat ſolum futurum tempus an etiam præteritum, diſp.7.q.5.pun.1. num.2. 352

Abortu ſecuto, an fiat irregularis ſaltans cum muliere grauida, diſp.7.q.4. pun.7. num.22. 330

Abortum fœtus animati conſulens, an ſit irregularis diſp.7.q 4.pun.8 num.27. 345

Abſoluens in mortis articulo, quam cautionem petere debeat, & à quibus perſonis, d 1.q.3.num.11. 67

Abſoluens in articulo mortis, cur imponat pœnitenti onus ſe præſentandi Superiori, ibid. num.13. 68

Abſoluens à reſeruatis in mortis articulo, an teneatur onus ſe præſentandi iniungere.d.1.q.3 pun.3.num.19 69

Abſoluens à Cenſura, an teneatur in abſolutione exprimere cauſam cenſuræ, d. 1.q. 3.pun 5 num 7. 72

Abſoluere quis poſſit à cenſuris latis per ſententiam generalem, vel particularem, d.1. q.3.pun 1.num 1. 55

Abſoluere, quis poſſit à cenſuris ab homine latis, quando moritur, vel ſuſpenditur Superior, qui eam tulit, ibid num 2. 56

Abſoluere, an poſſit Superior à cenſuris latis à ſuo inferiore, ibid. num. 3. 56

Abſoluere, an poſſit Summus Pœnitētiarius mortuo Papa, ibid. num. 4. 56

Abſoluere, quis poſſit a cenſuris non reſeruatis, ibid num.5 56

Abſoluere, quis poſſit à cenſuris iuris reſeruatis, ibid.num 9 57

Abſoluere, an poſſit à cenſuris reſeruatis, qui obtinuit facultatem generalem abſoluendi ab omnibus cenſuris, ibid. num. 11. 57

Abſoluere.an poſſit à caſibus Bullæ Cœnæ, qui facultatem generalem obtinuit, ibid. num.12.

Digitized by Google

num. 12. 32
Abſoluere an poſſit ab excommunicatione ob hæreſim contracta, qui facultatem generalem obtinuit, ibidem num. 13. 58
Abſoluere an poſſit à cenſuris qui habet facultatem abſoluendi à reſeruatis ibidem num. 14. 58
Abſoluere an poſſint Epiſcopi à cenſuris Papæ reſeruatis, & quomodo, d. 1. q. 3. pun. 2. num. 1. 58
Abſoluere an poſſit Epiſcopus à cenſuris Papæ reſeruatis, quando delictum fuit deductum ad forum contentioſum, ſed reus ſe purgauit via iniqua, ibid. num. 2. 60
Abſoluere an poſſit Epiſcopus illum, qui cõmiſit delictum publicum in eo loco vbi alias morabatur, ſed occultum in loco, vbi nunc reperitur, ibid. num. 3. 60
Abſoluere an poſſit Epiſcopus à cenſuris Papæ reſeruatis, quando reus non poteſt Romam adire, ibidem num. 4. 61
Abſoluere an poſſit Epiſcopus Religioſus, ibid. num. 5. 62
Abſoluere an poſſit Epiſcopus ſuum ſubditum, qui incurrit cenſuram in alia Diœceſi, ibid. num. 6. 62
Abſoluere an poſſit Archiepiſcopus à cenſuris latis à ſuis ſuffraganeis, vel à Papa, & in quibus caſibus, ibidem. num. 7. 62
Abſoluere an poſſit ſuperior à cenſura quam tulit contra eum, qui à ſe appellauit diſp. 1. q. 3. pun. 1. num. 8. 57
Abſoluere an poſſit à cenſuris in articulo mortis laicus, vel Diaconus, vel Clericus, qui non eſt Sacerdos, diſp. 1. q. 3. pun. 3. num. 1. & 2. 63 & 64
Abſoluere an poſſit à cẽſuris in articulo mortis quilibet ſimplex Sacerdos, etiam ligatus cenſura, vel degradatus, vel irregularis, vel hæreticus, ibid num. 3. 64
Abſoluere an poſſit à cenſuris ſimplex Sacerdos, quando pœnitens poteſt adire ſuperiorem per litteras, vel per nuncium, licet non poſſit per ſe ipſum, ibid. num. 5. 65
Abſoluere an poſſit ſimplex Sacerdos, quando dubitabat an adſit articulus mortis, ibid. num. 6. 66
Abſoluere quis debeat, quãdo adeſt ſimplex Sacerdos, & alius approbatus, &c. ibid. num. 7. 66
Abſoluere, an poſſit ab omnibus cenſuris ſimplex Sacerdos in articulo mortis, ibid. num. 8. 67
Abſoluere, an poſſit, quis ſe ipſum à cenſuris diſp. 1. q. 3. pun. 4. num. 2. 70
Abſoluere an poſſit à cenſuris extra Confeſſionem, qui habet facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ, diſp. 1. q. 3. pun. 6. nu. 8. 74
Abſoluere an poſſit extra Confeſſionem, qui habet facultatem abſoluendi in foro Pœnitentiæ, ibid. num. 9 & 10. 75
Abſoluere quis poſſit ab excommunicatione contracta ob duellum, diſp. 2. q. 6. pun. 2. num. 15. 186
Abſoluere quis poſſit ab excommunicatione contracta ab eo, qui fœminam cogit, vel retrahit à Religione, diſp. 2. q. 6. punct. 3. num. 4. 189
Abſoluere quis poſſit à cenſuris contracta ob inobedientiam contra monitoria, diſ. 2. q. 6. pun. 1. num. 40. 183
Abſoluere quis poſſit ab excommunicatione minori, diſp. 2. q. 3. num. 11. 143
Abſoluere quis poſſit ab excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, diſp. 2. q. 4. pun. 5 num. 2. 158
Abſoluere quis poſſit ab excommunicatione ob hæreſim contracta diſp. 2. q. 5. pun. 2. num. 11 168
Abſolui an poſſit poſt mortem ille, qui mortuus eſt in excommunicatione, d. 1. q. 2. pun. 4. num. 1. 15
Abſolui à quo poſſit, qui in vno loco contraxit excommunicationem, & poſtea mutat domicilium, d. 1. q. 3. pun 1. num. 6. 56
Abſolui an poſſit à ſuperiore Religionis excommunicatus ingrediens Religionem, ibid. num. 7. 57
Abſolui an poſſit ab irregularitate exiſtens in mortis articulo, diſp. 1. q. 3. pun. 3. num. 9. 67
Abſolui an poſſit à cenſuris infirmus, qui nõ petit abſolutionem cenſurarum, ibid. nu. 10. 67
Abſolui an poſſit inuitus, d. 1. q. 3. pun. 4. nu. 3. 70
Abſolui an poſſit abſens à cenſuris, ibidem num. 4. 70
Abſolui an poſſit à Confeſſario approbato ab ordinario alterius Diœceſis, qui habet facultatem eligendi Confeſſarium approbatum ab Ordinario, diſp. 1. q. 3. pun. 6. num. 12. 75
Abſolui quis dicatur in foro interiori, vel conſcientiæ, diſp. 1 quæſt. 3. pun. 10. num. 1. & 2. 82
Abſolutio data in mortis articulo, an ſit valida, quando Confeſſarius ex obliuione non iniungit onus ſe præſentandi ſuperiori, diſp. 1. quæſt. 3. puncto 3. num. 14. 68

Abſo-

Abſolutio ad reincidentiam quænam dicatur, ibid. num. 17. 69
Abſolutio cenſurarum, an debeat dari per verba determinata, d. 1. q. 3. pun. 5. num. 1. 71
Abſolutio cenſurarum data per hæc verba, Ego te abſoluo, an ſit valida, ibidem, nu. 2. 71
Abſolutio cenſurarum, an poſſit dari per eadem verba quibus datur abſolutio peccatorum, ibid num. 3. 71
Abſolutio peccatorum, an & quando poſſit dari ante abſolutionem cenſurarum, ibid. num 4. 71
Abſolutio cenſurarum, an poſſit dari per ſigna, ibid. num. 5 71
Abſolutio vnius cenſuræ, an poſſit dari remanente alia cenſura, diſp. 1. q. 3. pun. 6. num 1. 72
Abſolutio cenſurarum, an poſſit dari extra Confeſſionem, & à quo diſp. 1. q. 3. pun. 6. num. 7. 74
Abſolutio cenſurarum, an poſſit dari ſub cōditione, vel ad cautelam, d. 1. q. 3. pun. 7. num 1. & 2. 76
Abſolutio cenſurarum, an poſſit extorqueri per dolum, vel errorem, & an ſit valida, ſi hoc modo extorqueatur d. 1. q. 3. pun. 8. num. 1. & 2. 78
Abſolutio cenſurarum, an poſſit dari per metum, & an ſit valida, ibid nu. 3. 4. & 5. 78
Abſolutio cenſurarum data abſque ſatisfactione partis, an ſit valida, & quando, d. 1. q. 3. pun. 9. à nu. 1. vſq; ad 10. 79. 80. & 81
Abſolutio cenſurarum, an ſit iteranda quando delictum defertur ad forum contentioſum, d. 1. q. 3. pun. 10. num. 3. 82
Abſolutio quandonam denuncianda diſp. 1. q. 3. pun. vlt. num 5. 84
Abſolutio obtenta à Sacerdote affecto cenſura, vel irregulari, vitando, an ſit valida ſi ego neſciebam, eſſe vitandum, d. 2. q. 2. pun. 2 §. 1. num 9. 91
Abſolutio minoris excommunicationis ſub qua forma danda ſit, diſp. 2. q. 3. num. 16. 144
Abſolutionem vnius cenſuræ petens, an remaneat ab alijs abſolutus, quando ſuperior generalem abſolutionem concedit d. 1. q. 3. pun 6 num 2. 73
Abſolutioni cenſuræ quænam præcedere debeant diſp. 1. q. 3. pun. vlt. num. 1. 83
Abſolutioni cenſuræ cum alterius detrimento contractæ quid ſit præmittendum ibid. num 2. 83
Abſolutionem obtinens virtute Iubilei, an remaneat abſolutus, ſi Iubileum non conſequatur diſp. 1. q. 3. pun. 6. num. 13. 75
Abſolutus an teneatur ſe præſentare ſuperiori, quando ſatisfecit parti læſæ, d. 1. q. 3. pun 3. num. 12. 68
Abſolutus an debeat eſſe ſubditus abſoluentis, diſp. 1. q. 3. pun 4 num. 1. 70
Abſolutus ab habente priuilegium, an teneatur ſe præſentare ſuperiori, d. 1. q. 3. pun. 3. num 15 68
Abſolutus ad reincidentiam verum vitādus ſit poſtquam neglexit ſe præſentare diſp. 1. q. 3. pun. 3. num. 18. 69
Abſolutus an remaneat ab omnibus cēſuris, qui obtinet generalem abſolutionem, ſed ex obliuione aliquam cenſuram reticet, d. 1. q. 3 pun. 6. num. 3. 73
Abſolutus an remaneat, qui obtinet generalem abſolutionem à cenſuris, à quibus non poterat abſolui, niſi præmiſſa ſatisfactione partis, ſed ex obliuione aliquam reticuit, ibid. num. 4. 73
Abſolutus à cenſuris, quarum aliquas omiſit an poſſit à quolibet Sacerdote abſolui, ibid. num. 5. 73
Abſolutus à cenſuris, quorum aliquas omiſit, cur teneatur conficeri peccata, non verò cenſuras, ibid. num. 6 73
Abſolutus, an remaneat, qui voluntariè cenſuram aliquam reticet, ibid. num. 11. 75
Abſolutus virtute Iubilei, an peccet non præſtando cætera requiſita ad Iubileum ibid. num. 14. 76
Abſolutus à cenſuris in articulo mortis in foro Pœnitentiæ an poſſit ſepeliri in loco ſacro, diſp. 2. q. 2. pun 3 §. 3 num. 7. 110
Abſolutus an remaneat, facta ſatisfactione qui cenſura ligatur donec ſatisfaciat diſ. 1. q. 3. pun 9 num. 10. 81
Abſtemius an poſſit vti Sacerdotio, diſp. 7. q. 2 pun 2 num. 26. 282
Abſtemius à quo poſſit diſpenſari, ibidem num. 27 282
Abuſus ſecularis poteſtatis quis cenſeatur, diſp 3. pun 5 § 1. num 29 204
Accedens ad Monaſteria exempta Monialium, an ligetur cenſura, ſi ſit lata contra accedentes ad Monaſteria Monialium, d. 1 q 1 pun. 11 num 9. 57
Acta per eum qui obtinuit beneficium in excommunicatione an ſint valida diſp. 2. q. 2 pun. 4. § 1. num. 7. 113
Actio nō ſufficiens ad effectum prohibitum ſub cenſura an excuſet ab ea incurrenda, diſp. 1. q. 2. pun. 4. num. 3 54
Actoris officium, an poſſit excommunicatis

exereere, diſp. 2. q. 2. pun 7. num. 5. 138
Actus internus, an poſſit præcipi, vel prohiberi ab Eccleſia, diſp. 1. q. 1. pun. 3. numero 4. 8
Actum internum faciens ſine interno, an incurrat cenſuram, d. 1. q. 1. pun. 3. numero 5. 9
Accuſans in cauſa ſanguinis, an fiat irregular. s, & quid ſi premittat proteſtationem diſp. 7. q. 4. punct. 1. num. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. 319, & 320.
Accuſare an poſſit excommunicatus, & quomodo, d. 2. q. 2. pun. 7. num. 6. 7. 8. 9. & 10. 139.
Additiones legentes, vel ſcholia Hæreticorum contentæ in libris Catholicorum an incurrat excommunicationem diſp. 2. q. 5. pun. 4 num. 6. 170
Admittentes manifeſtos vſurarios ad communionem altaris, &c. incurrunt ſuſpenſionem, diſp. 3. pun. 5 §. 1. num. 19. 205
Admonitio an requiratur in ferenda cenſura, diſp 1. q 1. pun. 9. num. 1. 29
Admonitio quotuplex debeat eſſe inferenda cenſura, ibi num. 5. 30
Admonitio cum quibus interuallis facienda ſit inferenda cenſura, ibid. num. 7. 31
Admonitio cui facienda ſit, ibidem nu. 8. 31
Admonitio an poſſit aliquando omitti, ibidem num. 10. 32
Admonitio cui facienda ſit, quando cenſura fertur contra Communitatem, ibidem num. 11. 32
Admonitio an ſit facienda coram teſtibus, ibid. num. 12. 32
Admonitio an poſſit fieri ad domum delinquentis, & quando, ibid. num. 9. 31
Adulterans metu mortis, an excuſetur à cenſura, ſi eſſet lata contra adulterantes, d. 1. q. 2. punct. 3. num. 5. 52
Aduocati officium, an poſſit ab excommunicato exerceri d. 2. q. 2. punct. 7. num. 13. 139
Aduocati excommunicati geſta, an ſint valida, ibid. 139
Aduocati officium exercens in excommunicatione, an tenuatur pretium acceptum reſtituere, ibid. num. 16. 140
Aduocatus, qui cauſam rei ſuſcipit, an fiat irregularis, quando ſequitur mors accuſatoris, qui compertus eſt calumniator, d. 7. q 4. pun. 3. num. 5. 322
Aduocatus an fiat irregularis, quando reus ex negligentia aduocati adijudicatur morti, ibid. num. 6. 323
Aduocatus accuſatoris, an fiat irregularis, ſecuta morte rei, contra quem agebat, ibid. num. 7. 323
Aduocatus accuſatoris, an fiat irregularis poſt mortem rei, ſi præmittat proteſtationem, ibid. num. 8. 323
Aetatem legitimam & tempora à iure præſcripta in ſacris ordinibus recipiendis nõ ſeruans an incurrat ſuſpenſionem diſp. 3. pun. 5. §. 1. num. 2. 201
Aetatis defectus an inducat irregularitatẽ diſp. 7. q. 2. pun. 4. num. 1. 287
Aetiops an ſit irregularis, d. 7. q. 2. punct. 2. num. 11. 279
Altaria denudans veſtienſque ornatu lugubri an ſit irregularis ſi hoc faciat ob ſolã animi ſui triſtitiam diſp. 7. q. 3. punct. 7. num. 13. 310
Amentes an ſubiaceant cenſuris, d. 1. quæſt. 1. pun. 4. num. 8. 16
Amentes, & furioſi, an ſint irregulares, diſp. 7. q. 2. pun. 2. num. 23. 280
Anathema maranatha quid ſignificet, d. 2. q. 2. puncto 1. num. 1. 85
Animalia irrationalia, an ligentur cenſuris, diſp. 1. q. 1. pun 4. num. 5. 15
Appellare an liceat à ſententia declaratoria, d. 1. q. 2. pun 2. num. 9. 50
Appellatio an excuſet ab incurrendis cenſuris, ibid num. 2. & 3. 49
Appellatio an in dubio iudicanda ſit præceſſiſſe ſententiam, ibid. num. 5. 49
Appellatione facta ab excommunicato vitando, an ſit vitandus, ibid num 7. 50
Appellationis legitimæ quænam ſint conditiones, ibid. num. 8. 50
Appellationis modum neſciens, an dicatur appellare, ſi tradat ſe Summo Pontifici, aut ſuperioris iudicium petat, ibid n 9. 50
Apoſtaſia quotuplex ſit, diſp 2. q. 5. punct 1. num. 8. 164
Apoſtata à fide an incurrat pœnas contra hæreticos latas, ibid. num. 8. 164
Apoſtata à fido an ſit irregularis, diſp. 7. q. 3. pun. 7. num. 1. 307
Apoſtata à Religione, an ſit irregularis, ibi. num. 8. 308
Apoſtata à Clericatu, an ſit irregularis, ibidem 308
Apoſtata ſacrum ordinem in Apoſtaſia recipiens an ſuſpenſione ligetur, diſp. 3. p. 5. § 4. num 4. 216
Aqua benedicta, an poſſit adhiberi ab excommunicato, d 2 q. 2. pun. 3 §. 2. num 9. 108
Archiepiſcopi cenſuræ, an comprehendant

ſuffraganeos, eorumque ſubditos, diſp. 1. q. 1. pun. 11. num. 18. 39

Archiepiſcopus an poſſit abſoluere ſubditos ſuffraganeorum à cenſuris latis à ſuffraganeis, vel à Papa, & in quibus caſibus, d. 1. q. 3. pun. 2. num. 7. 62

Arma tradens alteri, quibus alium occidit, an fiat irregularis, diſp. 7. q. 4. pun. 6. num. 9. 332

Arma præbens gerentibus bellum, an ſit irregularis diſp. 7. q. 4. pun. 4. num. 11 326

Arma vendens in bello iuſto, an ſit irregularis, ibidem num. 9. 325

Arma Saracenis defferens, an ligetur pluribus cenſuris, diſp. 1. q. 1. punct. 5. n. 12. 23

Armorum fabricatores an ſint irregulares diſp. 7. q. 4. pun. 1. num. 13. 315

Aromatarij conficientes medicinas corruptas, an ſint irregulares ſecuta morte alicuius, d. 7. q. 4. pun. 7. num. 11. 337

Artem ignominioſam exercens, an ſit irregularis, d. 7. q. 3. pun. 1. num. 12. 296

Articulus mortis quinam dicatur, in quo ſimplex Sacerdos poteſt à cenſuris abſoluere d. 1. q. 3. pun. 3. num. 4. 65

Auxiliatores, & cooperatores homicidij, an ligentur irregularitate, diſp. 7. q. 4. pun. 8. num. 28. 346

B

BAptiſmi iteratio, an & quomodo inducat irregularitatem, d. 7. q. 3. pun. 3. num. 1. 297

Baptiſmi iteratio facta ex ignorantia iuris, vel facti, an excuſet rebaptizatum ab irregularitate, ibidem num. 3. 297

Baptiſmi iteratio facta ex metu graui an pariat irregularitatem, ibid. num. 3 297

Baptiſmi ſuſceptio, an auferat irregularitatem, diſp. 7. q. 5. pun. 2. nu. 1 355

Baptiſmi ſuſceptionem differens vſque ad ſenectutem, vel ægritudinem, an incurrat irregularitatem, & an ea tollatur per Baptiſmum, d. 7. q. 3. punct. 3. num. 11. & 12. 299

Baptiſmum iterans à quo poſſit diſpenſari in irregularitate, ibid. num. 10. 299

Baptiſmus, & confirmatio, an poſſit adminiſtrari tempore interdicti localis, d. 5. pun. 2 §. 1. num. 1. 231

Baptiſmus, & Confirmatio, an poſſit adminiſtrari perſonæ interdictæ perſonaliter, ibid. num. 6. 232

Baptizans ſub conditione eum, quem ſit eſſe baptizatum, an fiat irregularis d. 7. q. 3. pun. 3. num. 4. 298

Baptizans alterum abſolutè, de quo dubitat an ſit baptizatus, an fiat irregularis, ſi diligentiam adhibuit ad veritatem cognoſcendam, ibid. num. 5. 298

Baptizans filios infidelium, vel expoſitos ſine litteris teſtimonialibus, an ſit irregularis, ibid. num. 6. 298

Baptizatus ab hæretico, ſi ſit adultus eſt irregularis, ibid. num. 13. 299

Belli Duces, an ſint irregulares, d. 7. q. 4. puncto 4. num. 8 325

Bello occidens aliquem, an ligetur irregularitate, ibidem num. 1. 324

Bello intereſſe, an poſſint Clerici ſine periculo irregularitatis hortando milites ad munus ſuum, ibid. num. 7. 325

Bello iuſto aſſiſtentes quomodo differan t ab ijs, qui bello iniuſto interſunt, ibidem num. 10. 325

Bellum adeuntes alio fine, quam occidendi, an fiant irregulares occidendo aliquem ad tuendam vitam propriam, ibidem nu. 2. 324

Bellum agentes, an ſint irregulares, quando diuiſo exercitu in duas partes, vna pars homicidia committit, altera verò non ibid. num. 3. 324

Bellum Principi conſulens contra alium, an incurrat irregularitatem, ibidem num. 4. 324

Bellum conſulendo, an Clericus fiat irregularis, ibidem num. 5. 325

Bellum gerendo, an Clerici fiant irregulares, ſi id faciant ex facultate Papæ, ibid. num. 12. 326

Bellum gerentes à quo poſſint in irregularitate diſpenſari ibid. num. 13. 326

Benedictio, vel Conſecratio facta ab excommunicato, an ſit valida, d. 2. q. 2. pun. 2. §. 4. num. 5. 102

Beneficiarius publice, & abſque rationabili cauſa partita, vel virgata veſte vtens ſuſpenſioni ſubiacet diſp. 3. pun. 5. §. 1. num. 21 205

Beneficij collatio, vel præſentatio facta excommunicato, an ſit valida d. 2. q. 2. pun. 4. §. 1. num. 1. 111

Beneficij collatio, an valide recipiatur ab eo, qui inuincibiliter ignorat ſe eſſe excommunicatum, ibidem num. 2. 112

Beneficij ſæcularis collatio facta excommunicato, an ſit valida, ibid. num. 3. 112

Beneficium, vel penſionem obtinens in excommunicatione, an poſſit fructus percipere, ibid. num. 5. 113

Beneficium obtinens à Superiore, vel infe-

riore

Digitized by Google

feriorē, an poſſit illud permutare, ibid. num.6. 113
Beneficium obtinentis in excommunicatione, an ſint valida geſta iuriſdictionis, & officij, ibid.num.7. 113
Beneficium an validè conferatur ei, qui tẽpore collationis credebatur excommunicatus cum non eſſet, ibid.nu.8. 114
Beneficium an validè acceptetur ab eo, qui eſt excommunicatus tempore acceptationis, non verò tempore collationis, vel electionis, ibid num.9. 114
Beneficium an validè retineatur ab eo, qui erat excommunicatus tempore collationis, ſed collationem acceptauit poſt obtentam abſolutionem ibid. num.10. 114
Beneficium obtinens in excommunicatione, an debeat curare, vt ſibi denuo conferatur poſt obtentam abſolutionem, ibid. num.11. 115
Beneficium obtinens cum excommunicatione occulta, an teneatur ſe manifeſtare, quando non poteſt ſe aliter retrahere, ab acceptatione beneficij, ibid. nu.12. 115
Beneficium an validè conferatur ab Epiſcopo excommunicato tolerato, diſp. 2.q.2. pun 5. num.6. 119
Beneficium an validè renuncietur ab excõmunicato in fauorem tertij, ibid n.7. 120
Beneficium an valide conferatur illi, qui electus fuit à Canonico excommunicato cui ſimul cum alijs competit ius eligendi, ibid.nu.6. 120
Beneficium an validè conferatur ſuſpenſo ab officio, d.3.pun.2. num.11. 194
Beneficium an validè conferatur infami, d.7 q.3 pun 1.num.11. 296
Beneficium recipiens in irregularitate, an poſſit percipere fructus beneficij, diſp.7. q.1.pun.3.num.7. 271
Bigamia quid ſit, diſp.7 q.2.pun.5.n.1. 289
Bigamia alia eſt vera, alia interpretatiua, alia ſimilitudinaria, ibid.num.2. 289
Bigamia an ſit, quando quis duo matrimonia inualidè contraxit, eaq; conſumauit ibid.num.2. 289
Bigamia an ſit, quando quis cum fœmina corrupta contraxit & conſumauit matrimonium inualidum, ibid num.2. 290
Bigamia an inducat irregularitatem, ibid. num 3. 291
Bigamia, vt incurratur, duo requiruntur, ibid.num 4. 291
Bigamia an inducatur ob ſponſalia, vel Matrimonia multiplicata, ibidem num. 5. & 6. 291
Bigamia an inducatur ob multiplicatas fornicationes, vel adulteria, ibid.n.7. 291
Bigamia cur inducatur, quando quis contrahit cum fœmina ab alio cognita; non verò quando contrahit cum Virgine licet ſæpius fornicatus ſit, ibid.num.7. 291
Bigamia an inducatur ab eo, qui inualidè contrahit cum fęmina corrupta, ibidem num 8. 292
Bigamia an inducatur ob nefariam copulã ibid.num.9. 292
Bigamia an ſit quando quis duxit corruptã, quam putabat eſſè virginẽ, ibidem num. 10. 292
Bigamia an incurratur ab eo, qui cognoſcit propriã vxorem, quę alium duxit, credens bona fide mortuum eſſe priorem maritum, ibid num 11. 292
Bigamia an incurratur ab eo, qui facta ſeparatione cum vxore adultera, illam cognoſcit poſtquam cum ea reconciliationem inijt ibid.num 12. 292
Bigamia an incurrat ab infideli, qui in infidelitate ſæpius contraxit matrimonium, ibid.num.13. 292
Bigamus à quo poſſit diſpenſari, ibidem numero 14. 292
Bigamus an poſſit ab Epiſcopo diſpenſari ibidem num.15. 293
Bigamus qui abſque diſpenſatione ſuſcepit Ordines Sacros an gaudeat priuilegijs Clericorum, ibid.num.16. 293
Blaſphemos non denuncians an ligetur pluribus cenſuris, ſi plures latæ ſunt d.1. q.1. pun.5.num 14. 3
Blaſphemos non denuncians an ligetur excommunicatione abſque alia admonitione diſp.1.quæſt.1.pun.9.num.2. 29
Bona fide ſuſcipiens Sacros ordines poſt matrimonium contractum an ſuſpenſionem incurrat, & comodo ſe gerere debeat d.3. pun.5.§.1.num.14. 204

C

CApellanus, aut famulus inſeruiens domino in diuinis an excuſetur ab excommunicatione diſp.2. quæſt. 2. pun. 3. §. 2. num.5. 107
Capitula Eccleſiæ, vel Monaſterij quæ Epiſcopum, aut Prælatum religioſum à Sede Apoſtolica prouiſum ſine litteris eiuſdem ſedis recipiunt, aut illi obediunt an ſuſpẽſione ligentur diſp.3.puncto 5.§.3.numero 1. 215
Capitula, & Collegia, quę Sede Cathedrali,

Col-

Collegiata, vel regulari vacante occupant bona ad prælatum defunctum &c. pertinentia vtrum ſuſpenſionem incurrant, ibidem num.2. 215

Capitula, & Conuentus, qui aliquid directè vel indirectè accipiunt ob receptionem alicuius in religionem, vel poſt illam ſuſpenſionem incurrunt ibid. n.3. 215

Capitula, & ſingulæ perſonæ beneficiorum reſignationem extra caſus, & formã Bullæ Pij V admittentes ſuſpenſionem ligantur ibid.num.5. 215

Capitula, & Conuentus aliquid in receptione alicuius in religionem petentia an ſuſpenſione ligentur d.3.pun.5.§.4.n.1. 216

Caput aperire, vel aſſurgere perſonę publicę excommunicatæ an ſit licitum diſp. 2. q. 2.pun.6.§ 2.num.4. 126

Cardinales an poſſint ligari irregularitatibus d 7.q.1.pun.2.num.8. 267

Cardinales an ligentur cenſuris à Summo Pontifice latis, diſp.1.q.1.pun.4.n.12. 17

Cardinalis indebitè in Papa electus à paucioribus quam duabus partibus an ſit irregularis diſp.7.q.3.pun.7.num.25. 310

Carens vſu rationis an ſit irregularis d.7.q. 2.pun.1.num.1. 276

Cathecumenus negans articulum fidei an dicatur hæreticus d.2.q.5.pun.1.n.2. 163

Cauſa quadruplex eſt, efficiens formalis, materialis, & finalis, diſp.1. quæſt.1. pun.2. num. 1. 5

Cauſa efficiens cenſuræ quænã ſit, ſeu quis poſſit ferre cenſuras, ibidem num.5. 6

Cauſa materialis cenſuræ alia eſt proxima alia remota, d 1.q.1. pun 3.n.1. 8

Cautio quænam ſit à pęnitente exigenda qui in mortis articulo abſoluitur à cenſuris diſp.1.quæſt.3 pun.2.nu.11. 67

Cautio pignoratitia, & fideiuſſoria perſonam in abſolutione cenſurarum extorquenda diſp.1.quæſt.3. pun.3.n.11. 67

Cautio præſentandi ſe ſuperiori vtrum exigenda ſit in abſolutione caſuum reſeruatorum tradita in mortis articulo diſp. 1. q.3.pun.3.num.19. 69

Cautio quænam ſit exigenda ab eo, qui parti ſatisfacere non poteſt diſp. 1. quæſt. 3. pun.9 num.5. 81

Celebrans in altari propria auctoritate erecto, & non conſecrato ſeu benedicto an ſit irregularis diſp.7.q.3.pun.7.n.20. 310

Celebrans animo, vt reus alicui mortem inferat an ſit irregularis ibid. nu.21. 310

Celebrans miſſam, nec in ea communicans ſuſpenditur, d.3.pun.5.§.1. nu.15. 204

Celebrantes, vel celebrare facientes in locis interdictis à iure, vel ab homine incurrũt ſuſpenſionem ibidem num.16. 205

Cenſura vndenam dicatur, diſp. 1. initio tractatus. 1

Cenſura quid ſit, d. 1.q 1.pun.1.n.1. 2

Cenſura an poſſit ferri ab Eccleſia, ibidem num.2. 2

Cenſura diuiditur in excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, ibid.num. 4. 3

Cenſura an includat ceſſationem à Diuinis ibid.num.4. 3

Cenſura an contineat irregularitatem, ibid. num.4. 3

Cenſura an includat degradationem, & depoſitionem, ibid.nu.4. 3

Cenſura alia eſt à iure, alia ab homine, ibid. num.5. 3

Cenſura alia eſt latæ ſententiæ, aliæ ferendæ, ibid.nu. 5. 3

Cenſuræ latæ ſententiæ quænam dicatur, ibid. num.6. 4

Cenſura ferendæ ſententiæ quænam dicatur, ibid nu 6. 4

Cenſura aliqua an ſit iure Diuino impoſita, d.1.q.1.pun.2.num.2. 5

Cenſura vt feratur aliquæ conditiones requiruntur, ibid. nu.3. 5

Cenſura an poſſit ferri à fęmina de poteſtate abſoluta à Summi Pontificis, ibidem num.4. 6

Cenſura à quibus perſonis ferri poſſit, ibid. num. 5. 6

Cenſura an poſſit ferri à Parocho, ibid. nu. 5. 6

Cenſura an poſſit ferri, ab eo, qui habet facultatem ſibi commiſſam ab habente ordinariam poteſtatem, ibid. num 6. 7

Cenſura vt incurratur requiritur aliquod peccatum, diſp.1.q.1.pun.3.num.2. 8

Cenſura an poſſit ferri propter peccatum alienum, ibid.num. 3. 8

Cenſura vt incurratur requiritur peccatum exterius, ibid num.4. 8

Cenſura an incurratur ab eo, qui facit actũ externum ſiue actu interno, ibid.nu.5. 9

Cenſura lata contra hæreticos an incurratur ab eo, qui male ſentit de fide, ſed exterius nullum ſignũ hæreſis oſtendit ibid. num. 5. 9

Cenſura grauis an ſupponat peccatum veniale; ibid num.6. 10

Cenſura maior lata propter pecccatũ mortale, an ſit valida ibid. 10

Cenſura maior, an incurratur, quãdo actio

externa

externa non habet malitiam peccati mortalis, ibid num. 7. 10
Cenſura excommunicationis, an incurratur ab eo qui intendit ex odio, & praua voluntate Clericum percutere, quem re ipſa leuiter tantummodo tetigit, ibidem num. 7. 10
Cenſura maior an poſſit ferri propter quodlibet peccatum mortale, ibidem numero 8. 10
Cenſura maior, an incurratur ab eo, qui profert mendatium iocoſum, aut verbum otioſum prohibitum ſub graui cenſura, ibid. num. 9. 11
Cenſura lata contra eos, qui res Titio abſtulerunt, an liget eum, qui acum Sartori ſurripuit, ratione cuius Sartor paſſus eſt notabile damnum, ibid. num. 11. 12
Cenſura ad hoc, vt liget, requiritur effectus completus, quem legislator intendit, ibid. num. 12. 12
Cenſura canonis, an incurratur ab eo, qui proijcit ſagittam contra Clericum, ſed illum non attingit, ibid. num. 13. 12
Cenſura, ab incurratur quando exterior actio non habet malitiam, quæ ſub cenſura prohibetur, ibid. num. 14 12
Cenſura an liget mandantem, vel conſulentem, nondum ſecuto effectu, ibid. num. 15. 13
Cenſura an liget eum, qui exercet actionē de ſe inſufficientem ad effectum ſub cenſura prohibitum, ibid. num. 16. 13
Cenſura lata ſub conditione, an incurratur ante conditionis euentum, ibid. num. 17. 13
Cenſura an incurratur ob quodlibet voluntarium, ibid. num. 18. 13
Cenſura an poſſit ferri pro peccato præterito ſine contumacia, ibid. num. 19. 14
Cenſura ligat ſolum homines viatores, diſ. 1. q. 1. pun. 4. num. 1. 15
Cenſura an liget mortuum, qui in vita commiſerat delictum ſub cenſura comminatoria prohibitum, ibid. num. 2. 15
Cenſura an incurratur ab eo, qui mandauit Titio Clericum occidere, ſed Titius Clericum occidit poſt mortem maadantis, ibid. num. 3. 15
Cenſura an poſſit ligare Dæmonem, ibid. num. 4. 15
Cenſura an liget animalia irrationalia, ibi. num 5 15
Cenſura an poſſit locum ligare, ibid. num. 6. 15
Cenſura incurritur ſolum à baptizatis ibidem. 15
Cenſura ligat ſolum adultos doli capaces, ibid. 15
Cenſura an liget impuberes doli capaces, ibid. num. 7. 15
Cenſura an liget perpetuos amentes, inſanos, & furioſos, & quando, ibidem num. 8. 15
Cenſura an liget dormientes, aut ebrios, qui committunt delictum tempore ſomni, vel ebrietatis, quando præuidorunt delictum ſecuturum, ibid. 15
Cenſura ligandus debet eſſe homo determinatus, ibid. 17
Cenſura an poſſit ferri in aliqued Collegium, vel vniuerſitatem, ibid. 17
Cenſura an poſſit ligare Summum Pontificem, ibid. num. 9. 17
Cenſura afficit quemcunque baptizatum, ibid. num 10. 17
Cenſura generaliter lata à Papa an cadat ſupra Epiſcopos, ibid. num. 11. 17
Cenſura an poſſit propria auctoritate ferri in ſe ipſum, ibid. num. 13. 18
Cenſura an poſſit ferri in æqualem auctoritate propria, ibid. num. 14. 18
Cenſura ab Epiſcopo lata an incurratur ab habentibus priuilegium à Summo Pontifice, quo eximuntur ab Epiſcopi auctoritate, ibid. num. 5. 18
Cenſura aliqua ligatus an poſſit aliam incurrere, diſp. 1. q. 1. pun. 5. num. 1. 19
Cenſura duplex an incurratur ab eo, qui Clericum ſæpius ſucceſſiuè percutit, ibid. num. 3 19
Cenſura duplex an incurratur ab eo, qui furatur in Eccleſia, ſi lata ſit cenſura contra fures, & contra Sacrilegos, ibidem num. 4. 19
Cenſura duplici, an ligetur qui facit aliquid ſub cenſura prohibitum à iure communi & à iure particulari, ibid. num. 13. 23
Cenſura lata contra facientes, an comprēhendam mandantes, & conſulentes, d. 1. q. 1. pun. 6. num. 1. 24
Cenſura lata contra mandantes, & conſulentes, an liget, etiam ſi nō influant in effectum, ſub cenſura prohibitum, ibidem num. 2. 24
Cenſura an incurrat à mandante, vel conſulente percuſſionem Clerici quando nihil influxit in Clerici percuſſionem, ibidem num. 3. 24
Cenſura an liget conſulentem, qui parato Clericum occidere ſuaſit tantummodo percutere, ibid num. 5. 25

Cen-

Cenſura an incurratur à conſulente, qui auxit voluntate eius, cui dedit conſilium ibidem num.4. 24

Cenſura lata contra mandantes, an incurratur, quando mandans reuocauit mandatum, ibid.num.6. 25

Cenſura an incurratur à conſulente, qui cõſilium reuocauit, ibid num.7. 25

Cenſura lata contra facientes an incurrat ab ijs, qui non impediunt, ibid.n.9. 25

Cenſura an debeat ferri per ſigna exteriora, d.1.q.1.pun.7.num.1. 26

Cenſura an ſit ferenda per verba determinata, ibid.num.2. 26

Cenſura an ſit ferenda in perſonam determinatam, ibid.num.6. 27

Cenſura ſub diſiunctione lata, an ſit valida ibid.num.4. 26

Cenſura ſub diuiſione lata quomodo obliget. ſi delinquens vnam partem non eligat ibid.num.5. 27

Cenſura per hæc verba lata, excommunico vnum de duobus, an ſit valida, ibidem num.7. 27

Cenſura lata ſine ſcriptura, vel ſine expreſſione cauſæ, an ſit irritata, diſp.1. queſt.1. pun.8.num.3. 28

Cenſura lata contra nõ denunciantes Blaſphemos, an incurratur abſque alia admonitione, d.1.q.1.pun.9.num.2. 29

Cenſura lata ſine admonitione, an ſit inualida, ibidem num.3. 29

Cenſura ſlata abſque vlla admonitione de abſoluta poteſtate Eccleſiæ, an ſit valida, ibid.num.4. 29

Cenſura an ſit valida, quando vna tantum admonitio præmittitur abſque neceſſitate vrgente, ibid.num.6. 31

Cenſura quot modis dicatur iniuſta, d.1.q.1.pun.10.num.1. 33

Cenſura lata ex odio, & non ex amore iuſtitiæ, an ſit valida ibid.num.2. 33

Cenſura an ſit valida, quando cauſa propter quam fertur non ſubſiſtit, ibidem num.4. 33

Cenſura lata nõ ſeruato neceſſario iuris ordine, an ſit valida, ibid.nu.3. 33

Cenſura materialiter iniuſta, an priuet ſuffragijs Eccleſiæ, & fidelium conſortio, ibid.num.5. 33

Cẽſura materialiter iniuſta ligatus, an poſſit celebrare, ibid.num.6. 34

Cenſura materialiter iniuſta, an priuet iuriſdictione in foro conſcientiæ, ibidem num.7. 34

Cenſura continens errorem intolerabilem an obliget, ibid. num.8. 34

Cenſura quandonam dicatur continere errorem intollerabilem, ibid.num.9. 34

Cenſura, vel ſententia, vel lex præcipiens aliquid turpe, vel inutile, &c. an obliget, ibidem num.10. 34

Cenſura an ſit valida, quando dubitatur, an ſit iuſta ibid.num.11. 34

Cenſura quandonam feratur per modum ſententiæ, & quando per modum ſtatui, d.1.q.1.pun.11.num.2. 35

Cenſura an poſſit ferri extra proprium territorium ſuperioris, & quando, ibidem num.3. 35

Cenſura lata per modum ſtatuti, an liget exiſtentes in alieno territorio, ibidem num.6. 36

Cenſura an incurratur ab eo, qui violat præcepto proprij Epiſcopi in Parochijs exemptis exiſtentibus in Diœceſi proprij Epiſcopi, ibid.num. 8. 37

Cenſura lata contra accedentes ad Monaſteria Monialium an liget accedentes ad Monaſteria exempta Monialium, ibidem num.9. 37

Cenſura lata contra ſtupratores, an liget eum, qui trahit virginem extra territorium conſumando copulam extra territorium ibidem num. 10. 37

Cenſura lata contra occidentes in Eccleſia, an incurratur ab eo, qui, dum exiſtit in Eccleſia, occidit hominem exiſtentem extrà Eccleſiam, ibid.num 11. 37

Cenſura lata contra occidentes in Eccleſia, vel in tali territorio an liget eum, qui in Eccleſia, vel in tali territorio lethaliter percutit, ſed percuſſus extra Eccleſiam, vel illud territorium obijt, ibidem numero 12. 37

Cenſura ab Epiſcopo lata contra furantes, an incurratur ab eo, qui mutato domicilio furatur extra Diœceſim illius Epiſcopi ibid.num.13. 38

Cenſura per ſententiam lata, an liget ſubditos in alieno territorio exiſtentes, ibid. num. 14. 38

Cenſura lata contra Clericos Mediolanenſes geſtantes ſclopum an liget eos, qui Bergomi ſclopum defferunt, ibi.n.15. 38

Cenſura à Papa lata liget omnes Chriſtianos vbicunque exiſtentes, ibid.nu.16. 38

Cenſura ex ſuppoſitione lata contra Sacerdotes Mediolanenſes celebrantes extra Diœceſim, an incurratur ab ijs, qui extra Diœceſim celebrant, ibid.num.17. 39

Cenſura lata contra fures, niſi reſtituant, an liget

Digitized by Google

liget fures non reſtituētes,qui extra Diœceſim ſe transferunt, ibid num.18. 39

Cenſura lata ab Archiepiſcopo, an extendatur ad ſuffraganeos, eorumque ſubditos, ibid.num.19. 39

Cenſura lata à ſuperiore alicuius loci, an liget extraneos,ibid num. 20. 39

Cenſura Mediolani lata contra geſtantes ſclopum, an liget extraneum geſtantem ſclopum Mediolani, vbi cauſa tranſitus reperitur,ibid. num.21. 39

Cenſura Mediolani lata, an obliget extraneum ad ſeruandum id, quod præcipitur dum Mediolani exiſtit,ibid.num.22 39

Cenſura lata per metum iudici incuſſum an ſit valida,diſp.1.q.1.pun.12. num.1. 40

Cenſura ferenda eſt ſeruato ordine vt videlicet minor cenſura ante maiorem feratur,ibid. num.2. 40

Cenſura an poſſit ferri die feriato videlicet dicato cultui diuino,ibid. num.3. 40

Cenſura die feſto lata an ſit valida, ibidem num.4. 40

Cenſura ferenda eſt ad ſalutem emendationem, ac reſipiſcentiam delinquentis d. 1. q.1.pun.vlt.num 1. 41

Cenſura inducit priuationem aliquorum bonorum,ibid. num.2. 41

Cenſura obliquas cauſas excuſetur ne incurrat,diſp.1.q.2.pag.42. & diſp.2.q 4.pun. 4.num.3. 154

Cenſura excommunicationis,an incurratur ab eo,qui percutit Clericum,neſciens prohibitum eſſe ab Eccleſia percutere Clericum,aut latam eſſe cenſuram, diſp.1.q.2. pun.1.num. 15. 47

Cenſura an incurratur à viro indocto quando conſuluit doctos, ſed non potuit veritatem inuenire, ibid. num.16. 47

Cenſura aliquando fertur abſolutè, & aliquando ſub conditione, d. 1. q. 2. pun.2. num.1. 48

Cenſura an poſſit ferri à ſuperiore contra ſubditum ſi intercedat appellatio diſp. 1. q.3.pun.2.num 9.

Cenſura an ſuſpendatur per conſenſum illius in cuius fauorem conceſſa, d. 1. q. 2. pun 4 num.1 53

Cenſura an liget debitorem elapſo termino prorogato à creditore, ibidem num.5. 54

Cenſura,in quam reincidit penitens non ſe præſentando ſuperiori, an ſit eadem, vel diuerſa cum ea,quæ fuit ablata,diſp.1.q. 3.pun.3.num.16. 68

Cenſura an poſſit ſuſpendi, ne incurratur, ſi adſit voluntas eius,in cuius fauorem lata fuit,diſp. 1.q. . pun.4.num.1. 58

Cenſura lata ſub conditione, an incurrat ab eo qui impedit,ne conditio adimpleatur,d.1 q.3.pun.8.num 6. 79

Cenſura an ferre poſſit in genere, diſp. 1.q. 1.pun.7.num.3. 26

Cenſura ligatus an ſit denunciandus diſp.1. q.1.pun.13.num.1 46

Cenſura duplici ligatus an exercendo Ordines Sacros duplicem irregularitatem incurrat diſp.7.q.3.pun.5.num.10. 304

Cenſuram duplicem,an incurrat percutiens Sacerdotem cum ſimul ſit Diaconus, d. 1. q.1.pun.5.num.9. 22

Cenſuram duplicem,an incurrat percutiens Monachum initiatum prima tonſura, ibidem. 22

Cenſuram ferens ſine ſcriptura, vel ſine expreſſione cauſæ an peccet mortaliter, & incurrat aliquam pœnam,d.1.q.1.pun.8. num.1. 27

Cenſuram ferendo ſine ſcriptura, vel ſine expreſſione cauſæ, excuſantur aliquæ perſonæ ibid.num.3. 28

Cenſuras plures, an incurrat faciens vnum actum habentem plures circumſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt cenſura, d.1. q.1.pun.5. num 8. 22

Cenſuras plures, an incurrat faciens contra Clementinam primam de ſepulturis, ibid. num.10. 22

Cenſuras plures, an incurrat facientes aliquem actum à pluribus ſub cenſura prohibitum,ibid.num.11. 23

Cenſuras plures, an contrahat faciens contra legem ſæpius ſub cenſura repetitam ibid.num. 15. 23

Cenſuræ ſubiectum aliquas conditiones requirit,d.1.q.1.pun.4.num.1. 15

Cenſuræ tot ſunt,quot ſunt actus moraliter & formaliter contra præceptum, diſp.1. q.1.pun. 5.num.2. 19

Cenſuræ ſub conditione latæ an ſubiaceat qui ante conditionis euentum per vim curauit cenſuram reuocari. d.1. q.3.pun. 8 num 6. 79

Cenſuræ latæ viſitatoribus, an dicantur latæ à iure,ſeu per ſtatutum, vel potius ab homine,diſp.2.q.1.pun.2.num.3. 87

Cenſuræ contentæ in Bullæ Cœnæ, an cenſeantur per modum ſtatuti, vel ſententiæ ibid.num.4. 87

Cenſuras plures an incurrat verberans Clericum per aliquod tempus,diſp.1.q.1.pun. 5.num.5 19

Digitized by Google

Cenſuras plures an incurrat verberans Clericum per aliquod tempus, d. 1. q. 1. pun. 5. num. 5. 19
Ceremoniæ quæ in foro externo impenduntur, quænam in abſolutione ſeruandæ d. 1. q. 3. pun. vlt. num. 4. 83
Ceſſatio à Diuinis vndenam dicatur, diſp. 6. pun. 1. num. 1. 257
Ceſſatio à diuinis quid ſit, ibid. num. 2. 257
Ceſſatio à diuinis quotuplex ſit, ibidem n. 2. 257
Ceſſatio à Diuinis, an ſit cenſura, & quomodo differat à cenſuris ibid. num. 4. 257
Ceſſationis cauſa efficiens quænam ſit diſp. 6. pun. 2 num. 1 258
Ceſſationis forma quænam ſit, ibid. n. 2. 258
Ceſſationis conditiones quænam ſint, ibid. num. 3. 258
Ceſſationis cauſa materialis quænam ſit, ibid. num. 4. 259
Ceſſationis finis quinam ſit ibid. nu. 5. 259
Ceſſationis effectus primus eſt, vt abſtineatur à Diuinis officijs publicè celebrandis diſp. 6. pun. 3. num 1. 259
Ceſſationis tempore, an licitum ſit pulſare campanas ad Diuina officia, ibid n 2. 259
Ceſſationis tempore quænam licita ſint, ibi. num. 3. 260
Ceſſationis tempore, an laici poſſint audire diuina officia, ibid. num. 4. 260
Ceſſationis ſecundus effectus eſt priuatio aliquorum Sacramentorum, ibid. n. 5. 60
Ceſſationis tempore, an liceat celebrare pro communicando infirmo, ibidem num. 6. 260
Ceſſationis tempore, an licitum ſit contrahere Matrimonium ibid. num. 7. 261
Ceſſationis tertius effectus priuare laicos ſepultura ſacra, ibid. num. 8. 261
Ceſſationis effectus tres ſunt, priuatio Sacramentorum, Diuinorum officiorum, & ſepulturæ, ibid num 8. 261
Ceſſationis effectus, an poſſint à Papa, vel Epiſcopo reſtringi, vel ſuſpendi, ibidem num. 8. 261
Ceſſationis cauſa, an teneatur ad aliquam reſtitutionem, ibid. num 11. 261
Ceſſationis violatio an ſit peccatum mortale, & inducat irregularitatem, vel excõmunicationem, ibid. num. 9. 261
Ceſſatio an ſit ſeruanda quando non ſeruatur ab eo propter quem fuit impoſita, ibidem num. 10. 261
Ceſſationis abſolutio ad quem pertineat, ibid num. 11 261
Chriſma conficere in Eccleſia interdicta, an liceat in die Cœnæ Domini, d. 5. pun. 3. § 1. num. 2. 231
Chriſtiani capti à turcis, an incurrat cenſuram, ſi metu mortis remis impellant naues contra alios Chriſtianos d. 1. quæſt. 2 pun. 3. num 4. 52
Citatus à Iudice ad comparendum intra menſem ſub cenſura an peccet non comparendo interpoſita appellatione, d. 1. q. 2. pun 2. num. 4. 49
Ciuis Mediolanenſis, qui furatur extra Diœceſim Mediolanenſem, an incurrat cenſuras latas ab Archiepiſcopo Mediolanenſi contra fures, diſp. 1. q. 1 pun. 1. nu. 13. 38
Clerici impuberes in rixa ſe percutientes, an ligentur excommunicatione, d. 2. q. 4. pun. 1. num 20. 149
Clerici nomine quinam intelligantur, diſp. 2. q. 4. pun. 1 num. 1. 145
Clerici percuſſio, vt ſit notoria, quot teſtes requirantur, d. 2. q 2. punct. 1. §. 1. num. 6. 91
Clerici percuſſorem, an ego tenear euitare, ſi non aderant teſtes ſufficientes, quando percuſſit, ibidem num. 7. 91
Clerici, qui ſunt in famulatu Epiſcopi excommunicati, an poſſint cum eo participare diſp. 2. q. 2 pun. 6. § 2. num. 36 131
Clerici etiam exempti, aut religioſi admittentes ad Sacramenta, &c. publicè excõmunicatos denunciatos vel interdictos ſuſpenſionem incurrunt d. 3. punct. 5. §. 1. num. 18. 205
Clerici an ſint ſubiectum capax irregularitatis diſp. 7. q. 1. pun 2. num 8. 267
Clerici an peccent mortaliter immiſcendo ſe in cauſa ſanguinis, diſp. 7. q. 4. punct. 1. num. 35 318
Clerici an aliquando excuſentur ab irregularitate accuſando alium de crimine, diſ. 7 q 4. pun 2. num. 7. 320
Clerici an poſſint cogi ad ferendum teſtimonium in cauſa ſanguinis, d. 7. q. 4. pun. 3. num. 3. 322
Clerici pugnantes in duello quas pœnas incurrat, d. 2. q. 6. pun. 2. num 13. 186
Clerici pugnantes in bello de facultate Summi Pontificis an fiant irregulares, diſp. 7. q. 4. pun. 4. num. 12. 336
Clericos plures ſucceſſiuè verberans, an incurrat tot cenſuras quot ſunt Clerici d. 1. q. 1. pun. 5 num 6. 20
Clericos plures vnico actu percutiens, an pluribus ligetur cenſuris, ibid. num. 7 20
Clericum ſæpius ſucceſſiuè percutiens, an vnã tantũ cenſuram incurrat, ibi. n. 3. 19

Clericum percutiens per aliquod tempus an incurrat plures cenſuras diſp. 1. q. 1. pun. 5. num. 5. 19

Clericum coniugatum, qui contraxit matrimonium cum virgine, percutiens, an ligetur excommunicatione d. 2. q. 4. pun. 1. nu. 2. 146

Clericum degradatum percutiens, an incurrat excommunicationem, ibidem nu. 3. 146

Clericum irregularem, aut cenſura affectum percutiens, an ligetur excommunicatione ibid. num. 4. 146

Clericum percutiens, qui poſt Sacros ordines contraxit matrimonium, an incidat in excommunicationem, ibidem num. 5. 146

Clericum veneno interficiens, an ſit excommunicatus ibid num. 13. 148

Clericum dormientem ſpolians veſtibus, aut illi ſurripiens crumenam, vel cingulũ quo cingitur, præſcidens, an ligetur excõmunicatione, ibid. num. 14. 148

Clericum in cuſtodia detinens, vel detineri curans, an ligetur excõmunicatione ibid. num. 16. 148

Clericum iniurij afficiens verbis, aut factis, an ſubiaceat excommunicationi, ibidem num. 17. 148

Clericum cogens exire è fundo per metum, ſed abſque vi, an ſit excommunicatus, ibi. num. 18. 148

Clericum conſentientem percutiens, an excuſetur ab excommunicatione diſp. 2. q. 4. pun. 2. num. 1. 149

Clericum conſentientem in cuſtodia detinens, an ligetur excommunicatione, ibid. num. 2. 150

Clericum percuti mandans, vel conſulens, an ſubiaceat excommunicationi, d. 2. q. 4. pun. 3. num. 1. 151

Clericum percuti mandans, an ligetur excõmunicatione, ſi reuocauit mandatum, ſed effectus adhuc eſt ſecutus, eo quod reuocatio non innotuerit mandatario, ibidem num. 2. 151

Clericum percuti mandans, an ligetur excommunicatione, ſi ſit in gratia, dum mãdatarius Clericum percutit, ibidem, nu. 3 151

Clericum percuti mãndans, an aliquando incurrat excommunicationem, quamuis illam non incurrat executor & è contra ibid. num. 4. 151

Clericum percuti non obſtans, an ſubiaceat excommunicationi, ibid. num. 5. 152

Clericum percutienti quis teneatur ex officio obſtare, ibid. num. 6 152

Clericum percuti ratum habens, an ſit excõmunicatus, ibid. num. 7. 152

Clericum percuti ratum habens, vt ligetur excommunicatione aliquæ conditiones requiruntur, ibid. num. 8. 152

Clericum percutiens cum moderamine inculpatæ tutelę, an excuſetur ab excommunicatione, d. 2. q. 4 pun. 4. num. 1. 153

Clericum debitorem detinens, vt eum Superiori præſentet, an ſit excommunicatus ibid. 153

Clericum percutiendo, an excuſetur fœmina, quam ipſe violare volebat, ibid. num. 2. 153

Clericum expellens domum iniuſtè occupantem, an ſit excommunicatus, ibidem num. 1. 154

Clericum percutiens ad defenſionem honoris, famæ, pudicitiæ, vel aliorum bonorũ, an ſit excommunicatus ibid. num. 1. 154

Clericum percutiens, quem neſciebat eſſe Clericum, an ligetur excommunicatione ibid. num. 2. 154

Clericum percutiens per iocum, an ligetur excommonicatione, ibid. num. 3. 154

Clericum percutiens cauſa correctionis, & diſciplinæ, an ſit excommunicatus, ibid. num. 4. 154

Clericum percutiendo quomodo excuſetur Pater, Magiſter, aut Prælatus, ibidem nu. 4. 154

Clericum percutiendo, an excuſetur ſub magiſter, ibid. num. 4. 155

Clericum eijcientes ab Eccleſia, qui Diuina officia perturbat, an excuſentur, ibid. nu. 4. 155

Clericum percutiens turpiter inuentum cum matre filia, ſorore, & vxore, an excuſetur, ibid. num. 5. 155

Clericum turpiter inuentum percutiens, vt excuſetur an requiratur, vt inueniatur in actu carnalis copulæ, ibid. num. 5. 155

Clericum percutiens, an excuſetur, quando Clericus ter ab Epiſcopo admonitus, vt habitum, & tonſuram geſtet, noluit obedire, ibid. num. 6. 156

Clericum percutiens immiſcentem ſe negotijs ſæcularibus quandonam excuſetur, ibid. num. 7. 156

Clericum factum militem, aut graſſantem percutiens, an excuſetur, ibidem num. 8. 156

Clericum coniugatum percutiens, qui exercet officium cauponis, vel macellarij, nõ

eſt

eſt excommunicatus, ſi ille ter admonitus non deſiſtat à tali officio, ibid. n. 6. 156
Clericum ferentem arma percutiens, an ſit excommunicatus, ſi Clericus ter admonitus non deſiſtat, ibid. nu. 10. 156
Clericum bigamum percutiens, an ligetur excommunicatione, ibid nu. 11. 157
Clericum arcendo, an excuſentur oſtiarius, aut officialis Principis, ibid. nu. 12. 157
Clericum conijciens in carcerem de mandato ſui Prælati, an ligetur excommunicatione, ibid. num. 13. 157
Clericum percutiens à quo ſit abſoluendus, d. 2. q. 4. pun. 5. num. 1. 157
Clericum percutiens, an poſſit abſolui à Prælatis Religioſorum, ibid. nu. 1. 157
Clericum leuiter, vel grauiter, vel enormiter percutere quis dicatur, ibid. n. 2. 158
Clericum grauiter, vel enormiter percutiēs an poſſit in aliquibus caſibus ab Epiſcopo abſolui, ibid. num. 3. 159
Clericum percutiens poteſt ab Epiſcopo abſolui, quando habet impedimentum adeundi Romam, ibid. num 3. 159
Clericum percutiens, an teneatur Romam adire ſublato impedimento, ibid. n. 3. 160
Clericum percutiens, an reincidat in excommunicationem non ſe præſentando ſublato impedimento, ibid. nu. 3. 160
Clericum percutiens, an poſſit ab Epiſcopo abſolui, ſi poſſit legato abire, ibid. n 3. 160
Clericum percutiens, an poſsit ab Epiſcopo abſolui, quando delictum eſt occultum, ibid. num. 4. 160
Clericū percutiens, an poſſit abſolui ab alio ab Epiſcopo delegato, ibid. num 4. 161
Clericum percutiens, an poſsit abſolui ab eo qui habet priuilegium abſoluendi ſatisfacta parte, quando percuſſor ſatisfecit Clerico percuſſo, & non alijs, ibid. n 5. 161
Clericus ſe ipſum percutiens, aut conſentiēs in ſui percuſsionem cui præſtare debeat ſatisfactionem, ibid. nu. 6. 161
Clericus exiſtens extra Diœceſim, an poſsit ligari cenſura à proprio Epiſcopo, d. 1. q. 1. pun. 11. num. 7. 36
Clericus deferens arma metu mortis, an excuſetur ab excommunicatione, diſp 1 q 2. pun 3. num 3. 52
Clericus cōſentiens in ſui percuſsionem, an incurrat excommunicationem, d. 2. q. 4. pun. 2. num. 3. 150
Clericus ſe ipſum percutiens, an ligetur excommunicatione ibid. num 4. 150
Clericus à quo verberandus ſit, quando meretur verbera, ibid. num 5. 150
Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, an poſſit ordines ſuſceptos exercere, diſp. 7. quęſt. 3. pun. 7. num. 6. 308
Clericus ferens teſtimonium in fauorem rei, an fiat irregularis, quando ob id ſequitur mors accuſatoris, d 7. q. 4 pun. 3. n 4 320
Clericus, aut Religioſus recipiens Sacros Ordines ficto patrimonio, vel beneficio, aut faciens pactum Epiſcopo ordinante, vel patrono præſentante, incurrit ſuſpenſionem, d 3. pun. 5. § 1. num. 1. 200
Clericus in ſacris conſtitutus vtens abſque rationabili cauſa partita, vel virgata veſte an ſubiacet ſuſpenſioni, ibid. num. 22. 204
Clericus præſumens commiſſas ſibi Eccleſias alienis debitis grauare, aut litteras, aut ſigilla alteri concedere, quibus poſſit obligari, ſuſpenditur ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium ibidem numero 23. 204
Clericus notorius, & publicus concubinarius, item publicus peccator, vel ſodomita an ſit ipſo iure ſuſpenſus, ibid. nu. 39. 209
Clericus interdictus Sacramenta recipiens, an fiat irregularis, d. 5. pun. 7. num. 14 249
Clericus interdictus in loco interdicto celebrans, an vno, vel duplici titulo fiat irregularis, ibid. num 16. 249
Clericus lapſus in hæreſim, an poſſit ordines exercere, d. 7. q. 3. pun 7. num. 6. 308
Clericus in vita, vel in morte raptoribus fauens participando, &c. an ſit irregularis, ibid. num 26. 310
Clericus turpiter cum Moniali congreſſus, an ſit irregularis, ibid num 29 311
Clericus periurus habens conſuetudinem mortaliter peccandi, an ſit irregularis, ibidem num 29. 311
Clericus blaſphemus an ſit irregularis, ibid. num. 29. 311
Clericus an poſſit accuſare damnificatorem bonorum tuæ Eccleſiæ, diſp. 7. q. 4. pun 2. num 5. 320
Clericus an fiat irregularis accuſās alterum ad defenſionem ſuorum præmiſſa proteſtatione, ibid. num 6. 320
Clericus an aliquando excuſetur ab irregularitate accuſando alium de crimine, ibidem num 7. 320
Clericus omittens proteſtationem ex obliuione an excuſetur ab irregularitate, ibidem num. 8. 320
Clericus chirurgiam, vel medicinam exercens an ſit irregularis, d. 7. q. 4. p. 5 n. 4. 327
Clericus exercens chirurgiam, vel medici-

Digitized by Google

nam an ſit irregularis ſi mors non ſequatur,ibid.num.5. 328
Clericus adiuuans chirurgū ad abſcindēdū membrum an ſit irregularis ibid.n.6. 328
Clericus applicans emplaſtrum mollificatiuum quo apoſtema ſeſe aperit, & mors ſequitur an fiat irregularis, ibid. n.5. 328
Clericus an fiat irregularis ſi iubeat ſecundū artis peritiam inciſionem, vel aduſtionem & mors ſequatur ibid num.5. 328
Clericus an fiat irregularis conſulēdo ſecundū peritiā artis abſciſionē mēbri cancro fecti, vel apertionem venæ, ibid.n.5. 328
Clericus Sacris initiatus an fiat irregularis ſcindendo venam ad emittendum ſanguinem,ibid.num.5. 328
Clericus maioribus ordinibus initiatus exercens officium medici, ſeu chirurgiam abſcindendo, vel adurendo ſecundum regulā artis, an fiat irregularis, ibid. n.5. 328
Clericus, qui rogat Principem vt iuſtitiam faciat, &c. an excuſetur ab irregularitate,d.7.q.4.pun 1.num.21. 316
Clericus an cogi poſſit ad ferendum teſtimoniū in cauſa ſanguinis d.7.q.4 p.3.n.3.322
Clericus an fiat irregularis præbendo arma militibus in bello iuſto,d.7.q.4. puncto 4. num.11. 326
Clericus an fiat irregularis pugnans in bello de licentia Papæ,ibid.num.12. 326
Commendatarij SS. Iacobi, & Ioannis, an gaudeant priuilegio Canonis, d.2.q.4. pun.1.num 7. 146
Communicans cum excommunicato vitando in quibus caſibus peccet, d.2.q.2.pun. 6.§ 1.num.2. 122
Communicans frequenter cum excommunicato in actionibus ciuilibus, an peccet mortaliter, d.2.q.2.pun.6.§.1.n.6. 123
Communicans cum excommunicato vitando quo peccato peccet,ibid.num.5. 123
Communicans cum excōicato vitando, an incurrat aliquam pœnam, ibid.n.8. 124
Communicans in crimine crimin oſo cum excommunicato, vt incurrat maiorem excōmunicationem aliquæ conditiones requirantur,ibid num.9. 124
Communicans in crimine crimino ſo à quo ſit abſoluendus ibid.num.10. 124
Communicans cum excommunicato ob metum grauem, an excuſetur,d.2.q.2.pun.6. nu.m62. 136
Communicans cum ſuſpenſo nondum denūciato,an peccet,d.3.pun 4.nu.3.& 4. 198
Communicare an poſſint excommunicati cum alijs fidelibus,d.2.q.2.p.6.§.1.n.1.122
Communicare an poſſint fideles cum excōmunicato vitando ibid num.4. 123
Communicare cum excommunicato vitando in quibus caſibus licitum ſit, d. 2. q. 2. pun 6 §.2 num.7. 128
Communicare an poſſint fideles cum excōmunicato, quando ſperant ipſius emendationem,ibidem,num.9 & 10. 128
Communicare cum excommunicandis vitādis in quibus caſibus ſit prohibitum, diſp. 2. quæſt.2. pun.6 § 2.num.1. 126
Communicare cum excommunicato mortuo in humanis an ſit licitum,diſp.2. q.2. pun 6.§.2.num 5. 127
Communicare cum eo,qui antea excōmunicatus in quibus caſibus licitum ſit, diſp.2. q.2 pun 6 § 2 num 56. 135
Communicare cum excommunicato, an liceat ad pacem conciliandam,vel ad vitādum ſcandalum,ibid.num.61. 136
Cōicatio quotuplex ſit, d.2.q.2.p.1.n.2. 88
Communio quid ſignificet d.2.q.2.p.6.§.2. num. 5. 127
Communitas conſtituens Syndicum ad aliquem,accuſandum an fiat irregularis ſecuta morte,d.7.q 4.pun 2.num.13. 321
Compromiſſarius eligens indignum in Epiſcopum ſuperiorem ve dignitatem, ſuſpenſioni ſubiacet,d 3 pun.5.§ 1.num.25. 204
Concedentes dimiſſorias, vel ordines nouitio nondum expleto probationis anno an ſuſpēſioni ſubiaceat,d.3 p.5.§.4.n.13. 218
Conferentes,vel recipientes illorum beneficia, qui pro ſuis negotijs Romanam Curiam adierunt, aut aliqua negotia in ea exercent,ſuſpenduntur, diſp 3. pun.5.§.1. num 30. 205
Confeſſarij, qui requiſiti pœnitentibus ſibi confitentibus conſcientiā de ſoluendis decimis ſcienter facere prætermittat ſuſpenſionem contrahunt,ibid.num.11. 203
Confeſſarius an poſſit dare conſilium Principi,vt legem feras qua fures plectantur, d.7.q.4.pun.1.num.31. 317
Confeſſarius an ſit irregularis qui pœnitenti nolenti punire reum dignum morte negat abſolutionē in illū pmiat,ib.n 32. 318
Confeſſarius an excuſetur ab irregularitate incurrenda, qui pœnitentem iuridicè interrogatum hortatur ad dicendam veritatem in cauſa ſanguinis,ibid. num.33. 318
Confeſſarius an ſit irregularis,qui dicit pœnitenti, vt mittat reum in malam carcem,vel occidat ibid num.34. 318
Confeſſio facta excommunicato vitando,an ſit valida,d.2.q.2.pun.2.§.4.n.2.& 3.101

Confir-

Confirmationis iteratio, an inducat irregularitatem d.2.q.3.pun.3.num.8. 298
Confirmationis Sacramentum, an poſſit recipi ab eo, qui eſt perſonaliter interdictus d.5.pun.2.§.1.num.4. 231
Confirmationis Sacramentum, an poſſit adminiſtrari à perſonaliter interdicto, ibid. num 6. 232
Coniuges an poſſint ſimul communicare d.2.q.2.pun.6.§.2.num.20. 129
Conſecratio facta ab excommunicatò vitando, an ſit valida, diſp.2.q.2.puncto 2.§.4. num.5. 102
Conſecratis ab excommunicato, vel ſuſpenſo ſuſpenſione ligatur diſp.3.pun.5.§.2. num.2. 211
Conſeruatoris munus exercentes, qui ſe ſciẽter de alijs intromittunt, quam de manifeſtis iniurijs, aut de ijs, quæ iudicialem indaginam nõ requirunt ſuſpenduntur, d.3.pun.5.§.1.num.31. 205
Conſilium in factum prohibitum quomodo cognoſcatur d.1.q.2.pun.6.num.8. 25
Conſilium petere ab aduocato, vel Medico excommunicato vitando an ſit licitum d.2.q.2.pun.6.§.2.num.60. 136
Conſulens homicidium illi, qui paratus erat occidere, an ſit irregularis.d.7.q.4.pun.8. num.19. 344
Conſulens an ſit reus irregularitatis, ſi conſilium reuocauit, ibid.num.20. 344
Conſulens homicidiũ, quod alter conſuluiſſet, an ligetur irregularitate, ibi.n.21. 345
Conſulens Caio homicidium, quod adhuc Caius commiſiſſet, an ſit irregularis, ibid. num.22. 345
Conſulens alteri capere arcem per proditionẽ, an fiat irregularis ſi mors alicuius inde ſequatur, ibid.nu.25. 345
Conſulens volenti fugere ſuos hoſtes, an fiat irregularis præbendo illi ſecuritatem, ſi poſtea occidatur, ibid.num 26. 345
Conſulens abortum fœtus animati, an ſit irregularis, ibid.num.27. 345
Conſilium petere ab excommunicato vitando an ſit licitum, diſp.2.q.2.puncto 6.§.2. num.12. 128
Conſultores militiæ an ſint irregulares, d.7. quæſt.4.pun 4 num.8. 325
Contigua quænam dicantur, d.5.puncto 1. num 22. 228
Contractus inire, an liceat cum excommunicato vitando, diſp.2.quæſt.2.puncto 6. §.2.num.5. 127
Cõtractus ſocietas cum excommunicato initiatus ante excommunicationem, an ſit diſſoluendus, ibid.num.63. 136
Creditum petere, an liceat ab excommunicato, ibidem num.13. 128
Creditus petere, an poſſit excommunicatus, ibidem nu.15. 128

D

Debitor an teneatur creditori excommunicato debitum ſoluere, d.2.q.2.pun.6. §.2.num.15. 128
Debitum petere, & reddere, an poſſint coniuges excommunicati ibidem n.18. 129
Declaratus incurriſſe omnes pœnas Hæreticorum vtrum ſit vitandus d.2.q.7.pun.1. §.1.num.2. 48
Decretis Tridentini an derogetur ſine illorum expreſſa mentione diſp.2.q.5.pun.2. num.8. 166
Defectus corporis, an idem operetur, quando aduenit ante ſuſceptionem ordinum, ac quando ſubſequitur ordines ſuſceptos d.7.q.2.pun.2.num.25. 281
Defectus corporis, qui impedit ſuſceptionẽ Sacerdotalis Ordinis, an impediat ſuſceptionẽ aliorum Ordinum, ibid nu.28. 282
Defectus ætatis requiſitæ ad ordines, an inducat irregularitatem diſp.7.q.2.pun.4. num.1. 287
Defectus libertatis, an inducat irregularitatem in coniugatis, ibid.num.2. 288
Defectus libertatis, an inducat irregularitatem in mancipijs, ibid.num.2. 288
Defectus libertatis inducit irregularitatem in obligatis ad ratiocinia, ibid.n.2. 288
Defectus libertatis inducit irregularitatem in curialibus, ibidem nu.3. 288
Defectus libertatis, an arceat ab Ordinibus eos, qui Epiſcopo inſeruiunt, ibid.n.3. 288
Defectus debiti pecuniarij an inducat irregularitatem in feudatarij, ibid.n.3. 288
Defectus libertatis an inducat irregularitatem in feudatarijs, ibid.num.3. 288
Defectus libertatis an inducat irregularitatem in tabellionis aduocatis, & Iudicibus ibid.num.3. 289
Defectus libertatis an ſit in ijs, qui frequentant Curias Principum obſequijs gratia, ibid.num 3. 289
Deferens crimen, an fiat irregularis ſecuta morte, ſi præmittat proteſtationem, d.7. q.4.pun.3.num.8. 320
Degradatio quotuplex ſit, diſp.4.pun.vnico num.1 221

Degradatio quid ſit, ibid. num. 2. 221
Degradatio actualis, quomodo differat à verbali, ibidem num. 3. 221
Degradatio quomodo diſtinguatur à cenſuris, & irregularitate, ibid. num. 4. 222
Degradatio propter quæ crimina fiat, ibid. num 6. 222
Degradatio in iure intelligitur de verbali, ibid. num 6. 222
Degradatio à quibus facienda ſit, ibidem numero 8. 223
Degradatum ad triremes damnatum percutiens, an ſit excõmunicatus, ibid. n. 3. 222
Degradatus an ſemper tradendus ſit Curiæ ſæculari, ibid. num. 2. 221
Degradatus non ſemper plectendus eſt pœna mortis, quamuis brachio ſeculari tradatur, ibid. num. 2. 221
Degradatus verbaliter, an gaudeat priuilegio fori, ibid. num. 3. 222
Degradatus realiter an validè conſecret, ſi antea erat Sacerdos, ibid. num. 5. 222
Degradatus, qui erat Sacerdos, an validè contrahat matrimonium ibid. nu. 5. 222
Degradatus vitandus ex fructibus beneficij ibid. num. 7. 222
Demon an poſſit ligari cenſuris, d. 1. q. 1. puncto 4. num. 4. 15
Demoniaci an ſint irregulares, diſp. 7. quæſt. 2. pun. 2. num. 24. 281
Denunciatio excommunicati an ſit facienda quando quis ligatur cenſura, diſp. 1. q. 1. pun. 13. num. 1. 40
Denunciatio excommunicati vbi ſit facienda d. 1. q. 1. pun. 13. 41
Denunciatio excommunicati à quo facienda ibid. 2. 41
Denunciatio an ſit ſtatim poſt contractam cenſuram facienda ibid. nu. 5. 41
Denunciationis regulæ, d. 2. q. 6. pun. 1. 174
Diaconus an poſſit in articulo mortis à cenſuris abſoluere, d 1. q. 3. pun. 3. nu. 2. 64
Differentia quænam ſit inter Clericos, & laicos miſcentes ſe in cauſa ſanguinis d. 7. q. 4. pun 1. nu. 35. 318
Diſpenſare an poſſit ſuperios in voto purè mentali, d 1. q 1 pun. 3. num. 5. 9
Diſpenſare quis poſſit irregularitatibus prouenientibus ex defectu corporis d. 7. q. 2. pun 2 num 36. 283
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate contracta ex furtiua ordinum ſuſceptione d 7. q 3 pun 4. num. 7. 302
Diſpenſare quis poſſit in irregularitate contracta per exercitium ſacrorum ordinum, d. 7. q. 3. pun. 5. num. 11. 304
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus circa vſum ordinum ſuſceptorum cum irregulari d. 7 quæſt. 3. pun. 7. num. 13. 309
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus circa ſuſceptionem ordinum irregularem, ibidem numero 14. 309
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus per alium circa ſuſceptionem ordinum irregularem ibidem num. 15. 309
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate ex delicto finito iudicio diſp. 7. q. 5. pun. 1. num. 6. 354
Diſpenſare an poſſint Prælati habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in irregularitate ex caſuali homicidio, vel mutilatione proueniente diſp. 7. quæſt. 4. pun. vlt. num. 12. 351
Diſpenſare an poſſit Summus Pontifex in omni irregularitate, diſp. 7. quæſt. 5. pun. 1. num. 1. 352
Diſpenſare quandonam poſſit Epiſcopus in irregularitate, ibid. num. 3. 353
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate cum Religioſis, ibid. num. 4. 353
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate ex delicto deducto ad forum contentioſum, quando delinquens iam fuit punitus, ibid. num. 5. 353
Diſpenſare an poſſit in irregularitate Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ibid. num. 7. 355
Diſpenſare an cenſeatur Epiſcopus in irregularitate cum eo, quem ad ordines admitti ibid. num. 9. 355
Diſpenſare an poſſit ab irregularitate, qui habet facultatem diſpenſandi in omnibus cenſuris, pœnis, & ſententijs d. 7. q. 5. pun. 2. num. 8. 356
Diſpenſatio irregularitatis ex delicto finito iudicio an competat Epiſcopo diſp. 7. q. 5. pun. 1. num. 6. 354
Diſpenſatio irregularitatis an competat prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ibid. num. 7. 355
Diſpenſatio irregularitatis, an debeat ſigno externo manifeſtari, diſp. 7. q. 5. pun. vlt. num 1. 357
Diſpenſatio irregularitatis, an ſit dãda cum iuſta cauſa ibid. 357
Diſpenſatio irregularitatis, vt ſit valida, an requiratur, vt ſpecies irregularitatis, exprimatur ibid. 357
Diſpenſatio irregularitatis, vt ſit valida, an ſit exprimẽdus numerus delictorum, propter quæ fuit contracta, ibid. 357
Diſpenſatio an ſit cõcedenda hoc modo diſpenſa-

ſpenſatio tecum toties quoties incurriſti, ibid. num. 3. 358
Diſpenſatio conceſſa ob vnam cauſam, an cenſeatur etiam conceſſa ob alias cauſas, ibid. num. 5. 358
Diſpenſatio extendi debet ad ea tãtum, quæ per verba exprimuntur, ibid num. 6. 358
Diſpenſatio irregularitatis, an requirat certam, & determinatam verborum formã, ibid. num 7. 358
Diſpenſatio irregularitatis ſub qua forma danda ſit quando dubitatur an fuerit contracta irregularitas, ibidem 359
Diſpenſatio irregularitatis quas cõditiones requirat d. 7. q. 5. pun. vlt num. 1. 357
Diſpenſatio obtenta ſub hac forma, abſoluo te ab irregularitate, quam contraxiſti, an ſit valida, ibid. num. 8. 359
Diſpenſatio irregularitatis contractæ celebrando in excommunicatione, an poſsit adhiberi ab eo, qui celebrauit antequam à delegato diſpenſaretur, ibid. numero 2. 358
Diſpenſatio irregularitatis prouenientis ex defectu, vel infirmitate, conceditur ſolum à Summo Põtifice, d. 7. q. 2. pun. 2. n 36. 283
Diſpenſatio in bigamia, an poſsit à Papa cõcedi, d 7 q 2. pun 5. num. 14. 292
Diſpenſatio bigamiæ, an pertineat ad Epiſcopum, ibid. num. 15. 293
Diſpenſatio irregularitatis cõtractę ob infamiam pertinet ad Epiſcopum, diſp. 7. q. 3. pun. 1. num. 6. 295
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ob iterationem Baptiſmi pertinet ad Papam, d 7. q 3. pun 3. num 9. 299
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ab eo, qui baptizauit illum, quem neſciebat eſſe baptizatum, an poſsit ab Epiſcopo obtineri, d. 7. q. 3. pun 3. num. 10. 299
Diſpenſatio irregularitatis contractę ob violationem cenſuræ per exercitium Ordinum ad quem pertinet, d. 7. q. 3. puncto 5. num. 11. 304
Diſpenſatio irregularitatis cõtractę ob exercitium ordinis, quem quis non habet ad quem ſpectet d. 7. q. 3. pun. 6 num. 10. 306
Diſpenſatio irregularitatis ob hæreſim contractæ ad quem ſpectet, d. 7. q. 3 puncto 7. num. 12. 309
Diſpenſatio irregularitatis cauſa belli contractæ pertinet ad Summum Pontificem, d. 7. q. 4 pun 4. num 13. 329
Diſpenſatio irregularitatis ex homicidio, prouenientis, an pertineat ad Papam, d. 7. q. 4. pun. vlt. num. 1. 349
Diſpenſatio irregularitatis ex homicidio an poſsit concedi ab Epiſcopo, ibid. n. 2. 349
Diſpẽſatio in irregularitate ob homicidium contracta; an poſsit ab Epiſcopo concedi, vt recipiant Ordines, vel beneficium, ibid. num 3. 349
Diſpenſatio in irregularitate contracta à Iudice cauſam ſanguinis, exercente an poſſit ab Epiſcopo concedi, ibidem numero 4. 349
Diſpenſatio in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente, an poſsit ab Epiſcopo concedi, ibid. num 5. 349
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ob homicidium in rixa inopinato ſecutum, an poſsit concedi ab Epiſcopo, ibidem numero 6. 349
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ab eo, qui occidit cum haberet intentionem tantũmodo percutiendi, an pertineat ad Epiſcopum ibidem num. 7. 350
Diſpenſatio irregularitatis ad quem pertineat, quando dominus mandauit ſeruo, vt percuteret, ſed ipſe occidit, ibidem numero 8. 350
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ob homicidium factum ad ſui defenſionem aliquem pertineat, ibid num 9. 350
Diſpenſatio irregularitatis cõtractæ ob bellum iuſtum ad quem pertineat, ibidem num. 10. 350
Diſpenſatio irregularitatis contractæ ob iniuſtam mutilationem occultam, ad quem ſpectet, ibid. nu. 11. 350
Diſpenſatio irregularitatis prouenientis ex homicidio caſuali, aut nõ caſuali, an poſſit concedi ab eo, qui habet facultatẽ diſpenſandi, excepta irregularitatẽ proueniente ex homicidio voluntario, ibidem num. 13. 351
Diſpenſatio irregularitatis prouenientis ex caſuali homicidio, vel ex mutilatione an poſsit concedi à prælato habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ibidem nume ro 12. 351
Diſputare præſumentes in populari concione in alterutram partem de Conceptione B. V. M. aut de hac ipſa quæſtione ſub quouis prætextu vulgari lingua ſcribere, & cæt. aut in publicis Concionibus, & cæt. aſſerere audentes Beatiſſimam Virginem cum originali contractam fuiſſe, ſuſpenduntur diſput. 3. puncto 5. §. 1. numero 36. 208

Diſtributiones quænam dicantur, d. 2. q. 2. pun 4. §. 2 num. 1. 116
Doctoratus an validè conferatur excommunicato vitando, d. 2. q. 2. pun. 7 num 4. 138
Domini, Patres, & Prælati, an poſſint communicare cum ſeruis, & filijs excommunicatis, d. 2. q. 2 pun. 6. §. 2. num. 38. 132
Dormire an liceat cum excommunicato in eodem lecto, ibid. num. 5. 127
Dubitans ſe teneri ſatisfacere an poſſit abſolui antequam ſatisfecerit, diſput. 1. q. 3. pun. 9 num 9. 81
Dubitans alterum eſſe excommunicatum an teneatur illum euitare, diſp. 2. q. 2. p. 6. §. 2. nu. 42. 133
Dubitans ſe eſſe excommunicatum an teneatur ſe tanquam excommunicatum gerere, ibid. num. 49. 134
Dubitans, latam eſſe excommunicationem, an teneatur ſe tanquam excommunicatũ gerere, ibid num. 50. 135
Dubitans ſe Clerico percuſſiſſe, an teneatur ſe tanquam excommunicatum gerere, ibid. num. 51. 135
Dubium iuris, & facti quodnam dicatur d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. nu. 49. & diſp. 7. q. 1. pun. 5. num. 1. 134
Duellum dupliciter accipitur, d. 2. q. 6. pun. 2 num. 1. 183
Duellum quid ſit, ibid. num. 2. 184
Duellum non comprehendit bellum, ibid. num 3. 184
Duellum non comprehendit quotidianos conflictus, qui ſubdito iræ feruore naſcuntur ibid. num 4. 184
Duellum an committatur, quando aliqui ob priuatas inimicitias ſe inuitant ad pugnãdum, & diſtrictus enſibus alter alterum occidit, ibid. num. 5. 184
Duellum an ſit, quando aliqui diffidant ſe in tali loco, quo ſtatim tendunt, ibique pugnant, ibid. num. 6. 184
Duellum an committatur, quando quis accedit ad aliquem locum, vt ibi inimicum aggrediatur, ibid num. 7. 184
Duellum an ſit quando Titius offert duellũ Caio, illumque eodem tempore aggreditur, vnde Caius cogitur pugnare, ibidem num 8. 185
Duellum an committatur ab ijs, qui digladiantur cauſa ioci, vel exercitijs, ibidem num. 9. 185
Duellum committentes, an grauiter peccent & quas pœnas incurrant, ibid. nu. 10. 185
Duellum non prohibentes quas pœnas incurrant, ibid. num. 10. 185
Duellum permittentes duobus, infidelibus an incurrant pœnas duelli, ibid. 185
Duellum permittens Chriſtiano pugnaturo cũ infideli, an ligetur pœnis duelli ib. 185
Duellum permittens ex iuſta cauſa, an excuſetur, ibid. 185
Duellum ſuadentes, vel conſulentes incurrunt prædictas pœnas, ibidem. 185
Duellum acceptans, an incurrant pœnas, ibidem. 185
Duellum, ſeu pœnæ duelli incurruntur à comitantibus, ibid. 185
Duellum ſpectantes, ſocij, & patrini duelli, an ligentur pœnis duelli, ibid. 185
Duellum an committant prouocantes, & cõſulentes, quando duellantes impediti fuerunt, ibid. 185
Duellum pœnæ incurruntur ab intromittẽtibus ſe quomodolibet, etiamſi effectus non fuerit ſecutus, ibid. 185
Duellum committentes præter excommunicationem priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, ſi in ipſo conflictu obierint Ciuitates vero, & oppida permittentium ligantur interdicto, ibid. 185
Duellum an ſit licitum in aliquibus caſibus ibid num. 11. 186
Duellum an ſit licitum ad ſedandos duos exercitus, ibidem. 186
Duellum acceptare, an liceat ad conſeruandam æſtimationem, vel ad debilitandas hoſtium vires, ibid. 186
Duellum an ſit licitum illi, qui ſub vitæ periculo cogitur illud acceptare, ibid. 186
Duellum an liceat ad defenſionem rerum propriarum, & quomodo, ibid. 186
Duellum an poſſit acceptari ab eo, qui à Iudice cogitur, vel mortem obire, vel duellum acceptare, vt ſe probet innocentem, ibid. num 12. 186
Duellum committendo quas pœnas incurrat Clericus, ibid. num 13. 186
Duellum an ſit licitum ad dirimendam litẽ inter duos quæ aliter non poteſt terminari, ibid num 14. 186
Duellum committentes, aut aliud delictum in cauſa duelli patrantes à quibus poſſint abſolui, ibid. num 15. 186
Duellum, & eius pœnæ, an incurrantur à Titio, qui præmiſſa cum Caio prouocatione duellum, ſeſe contulit præfixo tempore ad locum conſtitutum, ſed Caio non comparente diſceſſit, ibid. num. 16. 187
Duellum approbantes, vel raptores ad illud prouocantes, an ſint ipſo iure ſuſpenſi diſ. 3. pun. 5. §. 1. num. 38. 209

Ebrij

Digitized by Google

E

Ebrij an incurrant cenſuram, ſi committant delictum ſub cenſura prohibitum tempore ebrietatis quando præuiderunt delictum in ebrietate ſecuturum, d.1.q.1. pun 4 num.8. 16
Eccleſia an poſſit præcipere; vel prohibere actum internum, diſp.1.q.1.pun.3.num 4. pag. 8
Eccleſia interdicta deſtructa an poſſint in eius ſolo corpora ſepeliri diſp.5. pun.vlt. num. 3. 254
Eccleſia an habeat poteſtatem ferendi cenſuras, d 1.q.1.pun.1. num 2. 2
Effectus ſacrificij Miſſæ duo præcipui ſunt, d.2.q.2.pun 1.§ 3 num 2. 93
Effectus cenſuræ quinam ſit, d.1.q.1.pun.vlt. num.2. 42
Effectus cenſurarum, an poſſint à Summo Pontifice ſuſpendi ibid num.3. 42
Effectus cenſurarum an poſſint ſuſpendi, vel reſtringi ab Epiſcopis, & alijs Prælatis, ibid num.5. 42
Effectus excommunicationis maioris quot ſint, diſp.2.q.2. 87
Effectus minoris excommunicationis quot ſint, diſp.2 q.3.num 3. 142
Effectus ſuſpenſionis quinã ſint, diſp.3. pun. 2.num 1. & 2. 192
Effectus interdicti quot ſint, diſp.5 punct.3. num 1. 230
Effectus ceſſationis à Diuinis quinam ſint, d.6 pun 3 num 1. 259
Effectus irregularitatis quinam ſint, diſp.7. q.1 pun.3. 270
Eleemoſynam tradere excommunicato vitando, an liceat, d.2.q.2.pun.6. §. 2. num. 158 136
Eligentes indignos ad Epiſcopatum, vel ad beneficia inferiora animarum curam habentia ſuſpenſionem incurrunt, diſput. 3. pun.5 § 1.num 26. 204
Eligens aliquem ad beneficium, quem occulte nouit eſſe excommunicatum, an teneatur illum manifeſtare, diſp.2.q.2.pun. 4.§.1.num 13. 115
Epiſcopi an ligentur cenſuris latis à Summo Pontifice diſp 1.q 1. pun 4 num 11 17
Epiſcopi an poſſint extra propriam Diœceſim ferre cenſuras ſedendo pro tribunali cum cauſæ cognitione, d 1.q.1.pun 11 nu. 4. 56
Epiſcopi qui impediuntur, ne iuriſdictionẽ exerceant in proprio territorio, poſſunt eam exercere in alieno territorio vicino, ibid num.4. 36
Epiſcopi & alij Prælati à Sede Apoſtolica promoti ſine litteris autenticis eiuſdem Sedis ſuarum Eccleſiarum adminiſtrationem recipientes an ſuſpenſionem incurrant diſp.3.pun.5.§.2.num.1. 211
Epiſcopi abſtinentes officio Inquiſitorum in cauſis fidei an ſuſpenſione ligentur ibid. num 22. 213
Epiſcopi alijque &c procurantes vt Clerici capiantur à Dominis temporalibus vt beneficia reſignent, vel citati ad Apoſtolicã Sedem accedere nequeant vtrum præter excommunicationem à fructibus ſuarum Eccleſiarum ſuſpendantur, & quomodo limitetur, ibi.nu.23. 213
Epiſcopi aut alij Summo Pontifice inferiores an poſſint ferre irregularitatem diſp. 7.q.1.pun 2.num.2. 267
Epiſcopi an ſint ſubiectum capax irregularitatis diſp 7.q 1.pun 2 num 8. 267
Epiſcopi an poſſint ferre cenſuras cõtra ſuos ſubditos delinquentes extra proprium Epiſcopatum, diſput 1.q.1.punct.11.n 6. 36
Epiſcopus an poſſit excommunicare Clericum non reſidentem exiſtentem extra Diœceſim, ibid num 7 36
Epiſcopus an poſſit excommunicare tranſgredientem ſuum ſtatutum in Parochijs exemptis ſuæ Diœceſis, ibid num 8. 37
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere effectus cenſurarum, d.1.q 1 pun vlt.num 5. 42
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris latis à ſuo inferiore, d.1.q.3 pun 1.num 3. 58
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris iuris non reſeruatis ibid. num 9. 57
Epiſcopus concedens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, an concedat facultatem abſoluendi à cenſuris, ibi.n 14. 58
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris, & caſibus reſeruatis Papæ, d.1.q.3. punct 2. num 1. 58
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris in bulla Cœnæ reſeruatis, ibid. 59
Epiſcopus poteſt abſoluere tantum in foro conſcientiæ à cenſuris Papæ reſeruatis, ibid. 59
Epiſcopus abſoluens à cenſuris Papæ reſeruatis debet in propria Diœceſi exiſtere, ibid. 59
Epiſcopus nõ poteſt abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis, q̃ſi delictũ eſt publicũ, ib. 59
Epiſcopus non poteſt abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis, quando delictum eſt deductum ad forũ contentioſum, ibid. 59

Digitized by Google

Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis, quando deductum ad forum contentioſum, ſed reus via iniqua ſe liberauit, ibid. num. 2. 60
Epiſcopus an poſſit abſoluere irretitū cenſura Papæ reſeruata, quando eius delictum erat publicum in loco, vbi commiſſum eſt, ſed eſt occultum in propria Diœceſi, ibid. num. 3. 60
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſura publica Papæ reſeruata, quando quis habet impedimentum, propter quod non poteſt Papam adire, ibid. num. 4. 61
Epiſcopus an poſſit abſoluere eum, qui non poteſt Romam adire, quamuis poſſit mittere epiſtolam, vel adire Legatum, vel alium habentem priuilegium abſoluendi ibidem. 61
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis, quamuis in ſententia dicatur, neminem poſſe abſoluere, excepto mortis articulo, ibid. 61
Epiſcopus an poſſit abſoluere Religioſos à cenſuris Papæ reſeruatis in ijs caſibus, in quibus poteſt ſuos ſubditos abſoluere, ibidem num. 5. 62
Epiſcopus an poſſit abſoluere ſuum ſubditū, qui ſe tranſtulit ad aliam Diœceſim, ibique fecit contra legem continentem cenſuram latam ab Epiſcopo illius loci, ad quem ſe tranſtulit, ibid num 6. 62
Epiſcopus an poſſit impendere abſolutionē cenſurarum per nutus, & ſigna abſq; verbis, diſp. 1, q. 3. pun. 5. num 5. 71
Epiſcopus excommunicatus, an validè concedat facultatem adminiſtrandi Sacramentum pœnitentiæ, d 2. q. 2. pun n. 5. 119
Epiſcopus excommunicatus, an validè conferat beneficium ibid. num. 6. 119
Epiſcopus excommunicato, an Vicarius Generalis validè exerceat iuriſdictionem ab eo acceptam, ibidem num. 12. 121
Epiſcopus, dum eſt excommunicatus an poſſit Vicarius generalis validè conferre beneficia, ibid. 121
Epiſcopus, dum eſt excōmunicatus, an poſſit aliquis vti facultate ab Epiſcopo conceſſa, ibid num 13. 121
Epiſcopus dum eſt excommunicatus, an poſſint illi inſeruire, qui ſunt in eius facultate, d 2. q. 2. pun. 6. §. 2. nu. 36. 131
Epiſcopus in ſua Diœceſi poteſt abſoluere à minori excōmunicatione d. 2. q. 3. n. 11 143
Epiſcopus quandonam poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, d. 2. q. 4. pun. 5. n. 1. 157
Epiſcopus poteſt in aliquibus caſibus abſoluere ab excommunicatione contracta ob grauem, vel enormem Clerici percuſſionem, ibid num. 3. 159
Epiſcopus an poſſit ſuos ſubditos abſoluere ab excommunicatione contracta ob grauem, vel enormem Clerici percuſſionem, quando delictum eſt occultum, ibidem num. 4. 160
Epiſcopus an poſſit alium delegare, qui abſoluat ab excommunicatione contracta ob grauem, vel enormem Clerici percuſſionem, ibid. 161
Epiſcopus an poſſit concedere alteri facultatem diſpenſandi in impedimentis matrimonij, quando ij ſe poteſt diſpenſare, ibid num 4. 161
Epiſcopus an poſſit concedere facultatem legendi libros prohibitos, d. 2. q. 5 puncto 4. num. 10. 171
Epiſcopus an poſſit abſoluere à cenſuris contractis ob inobedientiam contra monitoria, aut edicta Sancti Officij, diſp. 2. q. 6. pun. 1. num. 40. 183
Epiſcopus an poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob duellum diſp. 2. q. 6. pun. 2. num. 45. 186
Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus an ſit etiam ſuſpenſus à iuriſdictione d. 3. pun. 2. num 3. 193
Epiſcopus, vel alius Epiſcopo ſuperior, qui ab excommunicatis, ſuſpenſis, &c. conſecrationem accipit an ſuſpenſione ligetur, d. 3. pun. 5. § 2. num. 2. 212
Epiſcopus extrauag. 2. de elect. Ioannis XXII. quoad fructuum perceptionem primi, vel ſecundi anni ſui Epiſcopatus non ſeruans ad ſuſpenſione, ligetur ibid. num 3. 212
Epiſcopus conferens ordines, vel tonſuram extraneo ſine licentia ſui Ordinarij, an ſuſpenſionem incurrat, & quid de ordinato ibid. num 4. 213
Epiſcopus in aliena Diœceſi ordinans abſque expreſſa licentia Ordinarij, vel etiā de licentia perſonas non ſubditas an ſuſpenſione ligetur, ibid nu. 5. 213
Epiſcopus Sacerdotem indignum ordinans, an ſuſpenſione ligetur, ibid. num. 10. 211
Epiſcopus, ſeu alius Prælatus, & conferens tonſuram illiterato, aut infanti, an ſuſpenſione ligetur, ibidem num. 11. 211
Epiſcopus an ſuſpenſione ligetur conferendo duos ordines Sacros eodē die, vel duo-

bus

bus diebus immediatis, ibid.num.12. 212

Epiſcopus an ſuſpenſione ligetur conferendo ordines cum pacto, vt ordinatus non petat alimenta, ibid.num. 14. 212

Epiſcopus conferens Sacerdotium indigno, aut ab illo ordine ſuſpenſo, an ſuſpenſione ligetur, ibid.num.13 212

Epiſcopus conferens ordines, vel tonſuram ſimoniacè, an ſuſpenſione ligetur, ibidem num. 15. 212

Epiſcopus confirmans, & conſecrans iam electum in Epiſcopum poſtquam ad Sedẽ Apoſtolicam fuit appellatum, an incurrat ſuſpenſionem, ibid.num.16. 212

Epiſcopus, qui debitam diligentiam non adhibet circa electum ad curam animarum an ſuſpenſione ligetur, ibid.nu. 17. 212

Epiſcopus, aut alius beneficiorum collator beneficij reſignationem contra præſcriptum bullæ Pij V. admittens, an ſuſpenſione ligetur, ibid.num.18. 212

Tenor bullæ pag... 212

Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione in pecunia &c. an ſuſpenſione ligetur, an etiam extendatur ad alios reſtringatur ad viſitantes ordinario iure, & an extendatur iterum ad religioſos, præciſis ſtatutis &c. ibid.num.19. 213

Epiſcopus, aut etiam Cardinalis indicem caſuum gratiarum, & indulgentiarum, certo ſoluto pretio proponens an ſuſpenſione ligetur, ibid.num.20. 213

Epiſcopus commiſſarius, vel delegatus &c. qui per gratiam timorem, &c. in detrimentum Eccleſiæ ſibi commiſſæ poteſtate vtitur, an ſuſpenſione ligetur, ibidem num 21. 213

Epiſcopus relaxans pœnam contentam in cap peſſimam an ſuſpenſione ligetur, ibi. num.24 214

Epiſcopus alienans bona Eccleſiarum &c. abſque licentia Sum. Pont. ſuſpenſionem incurrit, ibid.num. 6. 214

Epiſcopus bona Eccleſiarum ſibi commiſſarum ſine Capituli conſenſu, & Sedis Apoſtolorum facultate laicis ſubijciens an ab officio ſimpliciter, & ab adminiſtratione rerum ſpiritualium, & temporalium Eccleſiæ grauatæ ſuſpendatur, ibi.nu.26. 214

Epiſcopus ingrediens monaſteria monialium prima vice ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, ſecunda à diuinis, tertia excommunicatur, ibid.num. 27. 214

Epiſcopus Apoſtolorum, limina nõ viſitans ſuſpenſionem incurrit, ibid num.28. 214

Quantum temporis Italis, & Gallis, &c. aut alijs longinquioribus ad limina viſitanda concedatur.

Epiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale infra ſex menſes Clerum non conuocat ſuſpenſione ligatur, ibid.num.29 214

Epiſcopus permittens vſurarios publicos alienigenas conducere domos in ſuis terris ad exercendum fœnus, ſuſpenditur, ibid. num.31. 214

Epiſcopus, qui contra Simoniacos procedere negligit, ſuſpenſionem incurrit, ibid. num.30 214

Epiſcopus, Curatuſue indignus, quis dicatur, d.3.pun.5.§ 1.num.26. 204

Epiſcoporũ electores infra octo dies poſtquam commodè potuerint præſentationem electo, culpabiliter præſentare negligenter à beneficijs ſuſpenduntur, ibid. num. 28. 204

Epiſcopus an diſpenſare in irregularitate ex furtiua ordinum ſuſceptione contracta, diſp.7 q.3.pun.4.num 7. 302

Epiſcopus an poſſit diſpenſare circa vſum ordinum ſuſceptorum cum irregularitatẽ diſp.7.q.3.pun 7.num.13. 309

Epiſcopus, an poſſit irregularem diſpenſare circa ſuſceptionem ordinũ, ibi.nu.14. 309

Epiſcopus an poſſit diſpenſare, per alium irregularem circa ſuſceptionem ordinum ibid.num.15 309

Epiſcopus abutens poteſtate ordinandi an ſit irregularis, ibid.num 24. 310

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate ex delicto finito iudicio, diſp.7.q.5. pun.1.num.6 354

Epiſcopus an poſſit abſoluere à ſuſpenſione lata à Summo Pont.d.3 pun.vlt.nu.5. 220

Epiſcopus à quo debeat degradari, quando meretur degradationem, diſp.4.pun.vnico num.8. 223

Epiſcopus celebrans in loco à ſe interdicto an fiat irregularis, diſp.5. punct.7.num.7. 248

Epiſcopus an poſſit abſoluere ab interdicto lato à iure, d.5.pun. vlt num.5. 255

Epiſcopis an poſſit auferre cenſuram per ſolam voluntatem, ibid.num.10. 255

Epiſcopus an poſſit imponere ceſſationem à Diuinis, d.6.pun.2.num.1. 258

Epiſcopus, an poſſit diſpenſare in irregularitate prouenîente ex defectu, vel deformitate, vel infirmitate, d.7.q.2.pun.1.nu. 36 283

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum illegitimo, vt ordines ſuſcipiat, d.7.q.2.pun.3.n. 15. 287

Epiſco-

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex bigamia, diſp. 7. q. 2. pun. 5. num. 15 93

Epiſcopus, an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex infamia, diſp. 7. q. 3. pun 1. num 6. 295

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex iteratione Baptiſmi d. 7. q. 3. pun. 3. num. 9. 299

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate, quæ incurritur, quando quis alium baptizat, ſed neſcit, an ſemel ſit baptizatus, ibid num. 10. 299

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate, contracta ab eo, qui duos ordines Sacros eodem, die ſuſcepit, diſp. 7. q. 3. pun. 4. num. 4. 301

Epiſcopus excommunicatus an fiat irregularis exercendo Ordinem Epiſcopalem, d. 7. q. 3. pun. 5 num. 9. 3[illegible]4

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate contracta ob violationem centuræ ibid. num 11. 304

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate contracta ob exercitium Ordinis, quem quis non habet, d. 7. q. 3. puncto 6. num. 10. 306

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate contracta ob hæreſim, diſp. 7. q. 3. pun. 7. num. 12. 309

Epiſcopus quomodo ſe debeat gerere quãdo petitur à ſuis officialibus quid facere debeat in cauſa ſanguinis d. 7. q. 4. puncto 1. num. 30. 317

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate cauſa belli contracta, d. 7. q 4. pun. 4 num. 13. 3[illegible]6

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario, d. 7. q. 4 pun. vlt num. 2. 349

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum homicida voluntario, vt recipiat beneficium, vel ordines, ibid. num. 3. 349

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate, quam Iudex contraxit cauſam ſanguinis exercendo, ibid num. 4. 349

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex homicidio caſuali, ibid. num. 5. 349

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum eo, qui alium occidit in rixa inopinato ſuborta, ibid num 6. 349

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum eo, qui alium occidit cum haberet intentionem percutiendi, ibid. num. 7. 350

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum eo, qui mandauit ſeruo, vt percuteret; ſeruus autẽ occidit, ibid. num 8. 350

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in homicidio occulto patrato cauſa defenſionis, nõ ſeruato moderamine, ibid. num. 9. 350

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate cauſa iuſti belli contracta, ibidem num. 10. 350

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ex iniuſta mutilatione occulta, ibid. num. 11. 350

Epiſcopus poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto occulto, diſp. 7. q 5. pun. 1. num. 2. 353

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in irregularitate cum religioſis, ibid. num. 4. 353

Epiſcopus an poſsit diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto deducto ad forum contentioſum, poſtquam delinquens fuit punitus, ibid. num. 5. 353

Epiſcopus an poſſit dare alter facultatem diſpenſandi ſecum in irregularitate, ibid. num. 8. 355

Epiſcopus an cenſeatur diſpenſare in irregularitate cum eo, quem admiſit ad ordines, ibid num. 9. 355

Equites Sancti Ioannis, & Sancti Iacobi an gaudeant priuilegium Canonis, d. 2. q. 4. pun 1. num. 7. 146

Equum; tradere excommunicato, an liceat, quando illa indiget ad equitandum, d. 2. q. 2. pun 6 §. 2. num. 59. 136

Eremitæ an gaudeant priuilegium Canonis d. 2. q. 4. pun. 1. num. 10. 147

Error intollerabilis quandonam contingat in cenſuris, d 1. q. 1. pun. 10 n 9 34

Eripiens aliquid per vim è manibus Clerici an remaneat excommunicatus d. 2. q. 4. pun. 1. num. 12. 148

Excommunicati vitandi oſſa, an ſit proijcienda è loco ſacro, diſp. 2 quæſt. 2. pun. 5. §. 3. num 4. 110

Excommunicati vitandi geſta, an ſint valida, d. 2. q. 2. pun 5 num 1. 118

Excommunicati tolerati geſta, an ſint valida, ibid. num. 3. 119

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui percutit Clericum neſciens, hoc eſſe prohibitum d 1. q. 2. pun. 1. num. 15. 47

Excommunicatio lata contra fures, an liget eum qui ſurripuit acum ſartori, d. 1. q. 1. pun. 5 num. 14. 12

Excommunicatio vna tantum incurritur ab eo, qui Clericum ſæpius ſucceſſiue percutit, d 1. q. 1 pun 5. num. 3. 19

Excommunicatio duplex an incurras ab eo

qui

Digitized by Google

qui furatur in Eccleſia ſi lata ſit contra fures, & contra ſacrilegos, d. 1. quæſt. 1. pun. 5. num. 4. 19

Excommunicatio multiplex, an incurratur ab eo, qui Clericum per aliquod tempus verberat, ibid n. 5. 19

Excommunicatio multiplex, an incurratur ab eo, qui plures Clericos ſucceſſiuè percutit, ibid num. 6. 20

Excommunicatio multiplex, an incurratur ab eo, qui vnico actu plures Clericos percutit, ibidem nu. 7. 20

Excommunicatio duplex, an incurratur ab eo, qui percutit Sacerdotem, qui ſimul eſt Diaconus, vel Monachum initiatum prima tonſura, ibid. num. 9. 22

Excommunicatio à quonam incurratur, quã do ſuperior dicit excommunico vnum de duobus, d. 1. q. 1. pun. 7. num. 7. 27

Excommunicatio lata hoc modo Clericus, qui tulerit arma ſit excommunicatu, an incurretur ſine alia admonitione, diſp. 1. q. 1 pun. 9. num. 1. 29

Excommunicatio lata contra non denunciãtes blaſphemos, an incurratur ſine alia admonitione, ibid. num. 2. 29

Excommunicatio materialiter iniuſta, an priuet communicatione fidelium, d. 1. q. 1. pun. 10. num. 5. 33

Excommunicatio lata contra Clericos Mediolanenſes geſtantes ſclopum, an liget eum, qui Mediolani geſtat ſclopum, cum ibi reperiatur cauſa tranſitus. diſp 1. q. 1. pun 11. num. 20. 39

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui percutit Clericum, quem putabat eſſe feram, diſp. 1 q. 1 pun. 1. num. 8. & 9. 45

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui percutit Clericum, quem putabat eſſe laicum, ibid num. 16. 47

Excommunicatio an liget eum, qui percutit Clericum, quem dubitabat eſſe Clericum ibid num. 18. 47

Excommunicatio an liget eum, qui proijcit ſaxum ad percutiendum Titium, Clericũ, ſed forte tangit Caium ſimiliter Clericũ, ibid num. 20. 48

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui dicit, volo occidere hunc laicum, ſi verò eſt Clericus adhuc volo eum occidere, ibid num. 21. 48

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui percutit laicum credens, ex percuſſione laici incurri excommunicationem, ibid. num. 22. 48

Excommunicatio lata hoc modo, excommunico te ſi appellaueris an liget facta appellatione, d. 1. q. 2. pun. 2. num. 9. 50

Excommunicatio lata contra non reſtituentes, an liget eum, qui non reſtituit propter impotentiam, diſp. 1. q. 2. punct. 3. num. 1. 51

Excommunicatio lata contra geſtantes ſclopum, an liget eum, qui metu mortis ſclopum geſtat, ibid. num. 3. 52

Excommunicatio quid ſignificet, diſp. 2. q. 1. pun. 1. num. 1. 85

Excõmunicatio aliquando appellatur anathema, ibid. 85

Excommunicatio dicitur etiam anathema maranatha, medicina mucro Epiſcopi, virga ferrea, neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ ibid. 86

Excommunicatio quid ſit, ibid. num. 2. 86

Excommunicatio maior, an differat à minori, ibid. num. 3. 86

Excommunicatio quotuplex ſit, ibid. pun. 2. num. 1. 86

Excommunicatio abſolutè lata intelligitur de maiori, ibid. num. 2. 86

Excommunicatio quos effectus pariat, d. 2. quæſt. 2. 87

Excommunicatio an priuet cõmunibus Eccleſiæ ſuffragijs, diſp. 2. quæſt. 2. pun. 1. num. 3. 88

Excommunicatio an priuet auditione Miſſæ, d. 2. q. 2. pun. 3. §. 1. num. 1. 103

Excommunicatio an incurratur ab eo, qui delictum ſub excommunicatione vetitũ facit eo tempore, quo ſuperior incidit in cenſuram, d. 2. q. 5. pun. 5. nu. 10. 120

Excommunicatio lata à Prælato excommunicato an ſit valida, ibid num. 4. 119

Excommunicatio maior lata pro peccato veniali, an ſit valida, diſp. 1. q. 1. pun. 3. num. 6. 10

Excommunicatio an irritet priuilegia obiecta, & quomodo, diſp. 2. q. 2. pun. vltimo num. 1. 140

Excommunicatio minor quid ſit, d. 2. q. 3. num. 1. 141

Excommunicatio minor quandoque incurratur, ibid num. 2. 142

Excommunicatio minor quos effectus parat, ibid. num. 3. 142

Excommunicatio minor priuat electione, præſentatione, & collatione beneficij, ibid num. 6. 142

Excommunicatio minor à quo poſſit auferri, ibid. num. 11. 143

Excommunicatio minor, an poſſit à ſimplici Sacerdote auferri, ibid. nu. 11. 143

Excom-

Excommunicatio minor, an poſſit à proprio Parocho auferri extra Confeſſioné, ibid.num.13. 143
Excommunicatio minor, an poſſit à Parocho auferri, quamuis nondum ſit ſacerdos, ibid.num.14. 144
Excommunicatio minor, an poſſit auferri à quocunque Sacerdote approbato ad audiendas Confeſſiones, ibidem num. 15. 144
Excommunicatione minori ligatus, an peccet mortaliter recipiendo Sacramenta, d. 2.q.3.num 3. 142
Excommunicatione minori ligatus, an validè recipiat Sacramentum Pœnitentiæ, ibidem 142
Excommunicatione minori ligatus, an peccet adminiſtrando Sacramenta, ibidem, num.4. 142
Excommunicatione minori ligatus, an committat duo peccata celebrando vnũ quia adminiſtrat alterũ recipit, ibid.n.4. 142
Excommunicatione minori ligatus, an fiat irregularis celebrando, vel adminiſtrando Sacramenta ibid. num 5. 142
Excommunicatione minori ligatos, an peccet mortaliter recipiendo beneficium, ibid. num.7 143
Excommunicatione minori ligatus, an poſſit eligere, vel præſentare ad beneficia, ib. num.7. 143
Excommunicatione minori ligatus, an poſſit cum alijs fidelibus communicare, ibid. num 8. 143
Excommunnicatione minori ligatus, an poſſit intereſſe Diuinis officijs, frui ſuffragijs ibid.num.9. 143
Excommunicatione minori ligatus, an poſſit alios abſoluere à cenſuris, & à peccatis & actus iuriſdictionis exercere, ibi. num. 10. 143
Excommunicatione minori ligatus qua forma ſit abſoluendus, ibidem numero 16. 144
Excommunicato an ſit licitum ſeſe obuiam offerre, & ſigna honorifica exhibere, d. 2. q.2.pun.6 §.2.num.4. 126
Excommunicatus toleratus, an priuetur ſuffragijs Eccleſiæ, diſp. 2. q.2.punct.1.§.1. num. 1. 89
Excommunicatus toleratus, quis dicatur ib. num 2. 89
Excommunicatus an ſit vitandus quando nondum eſt denunciatus, ibidem. 89
Excommunicatus abſolutus an poſſit in foro conſcientiæ ſe gerere tanquam non excommunicatum, d.1.q.3.pun.10. num. 4. 82
Excommunicatus paucetur Miſſæ Sacrificio, diſp.2.q.2.pun 1.num.7. 89
Excommunicatus an remaneat, qui committit delictum poſtquam ſuperior fuit abſolutus, d.2. quæſt.2.punct.5.num.11. 121
Excommunicatus recipiens ordinem an ſuſpenſionem incurrat, diſput 3.pun.5.§.1. 10. 203
Excommunicatus præcipiens coram ſe celebrari an ſit irregularis, diſp.7. q.3.pun. 7.num. 16. 309
Excommunicatus per quem ſit denunciandus diſp. 2. quæſt.2.punct.1.§. 1. num. 2. 90
Excommunicatus in quo loco ſit denunciandus ibid num.2 90
Excommunicatus qui appellauit ab excommunicatione, vel denunciatione, an ſit vitandus, ibid num 2. 90
Excommunicatus, qui declaratur incurriſſe omnes pœnas hæreticorum, an ſit vitandus, ibid 90
Excommunicatus notorius percuſſor Clerici, an ſit vitandus, & quando, ibidem nu. 2. in fine verſic. Reſpondeo ſecundo, & num. 3. 90
Excommunicatus an validè audiat Confeſſiones, quando pęnitens neſciebat illum eſſe excommunicatum, ibidem num. 9. 91
Excommunicatus contritus, & qui iam reſipuit à delicto, an priuetur ſuffragijs Eccleſiæ, diſp.2.quæſt.2.puncto 1.§.2.num. 1. 92
Excommunicatus an poſſit percutere fructũ Sacrificij, quod pro ſe ipſo offert, ibidem num. 5. 94
Excommunicatus an poſſit percipere Indulgentias, ibid.num.9. 94
Excommunicatus an validè recipiat Sacramenta, diſp. 2. quæſt.2. punct.2.§.1.num. 1. 95
Excommunicatus an validè recipiat Sacramentum Pœnitentiæ, ibid. 95
Excommunicatus an poſſit in aliquo caſu abſolui à peccatis, quamuis nondum fuerit abſolutus a cenſura, ibidem num. 2. 96
Excommunicatus accedens ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſciens ſe eſſe excommunicatum, an validè illud recipiat, ibidem num.3. 97
Excommunicatus toleratus an peccet mortaliter

Digitized by Google

Taliter ſuſcipiendo quodlibet Sacramentum,ibid. num.4. 97
Excommunicatus recipiens aliquod Sacramentum ad vitandam infamiam, vel ſcādalum, vel ob aliam cauſam, an peccet, ibid. num.4. 97
Excommunicatus, an incurrat aliquam pœnam recipiendo Sacramenta,ibid.n.5. 97
Excommunicatus recipiendo Sacramentū Ordinis,an fiat irregularis, ibid.nu.5. 97
Excommunicatus toleratus,an validè adminiſtret Sacramenta,diſp.2.q.2.pun.2.§.3. num.1. 99
Excommunicatus an validè aſſiſtat matrimonio,ibid.num.2. 99
Excommunicatus an validè adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ,ibid.nu.3. 100
Excommunicatus vitandus, an validè adminiſtret Sacramenta,d.2.q.1.pun.2.§.4. num.1. 101
Excommunicatus vitandus,an validè adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ, ibid. num.2. 101
Excommunicatus vitādus, an validè audiat Confeſſionem pœnitentis neſcientis ipſum eſſe excommunicatum, ibid. num.3. 101
Excommunicatus vitandus, an validè audiat Confeſſiones, in articulo mortis,ibi. num.3. 101
Excommunicatus an validè faciat Sacramentalia,ibid.num. 4. 102
Excommunicatus vitandus, an validè faciat conſecrationes, vel benedictiones, ibid.num.5. 102
Excommunicatus vitandus adminiſtrando Sacramenta, vel celebrando fit irregularis,ibid.num.6. 102
Excommunicatus an licitè adminiſtret Baptiſmum præſentibus aliis nō excommunicatis,ibid.num.8. 102
Excommunicatus Sacerdos an poſſit adminiſtrare Baptiſmum præſente Diacono non excommunicato ibid. 102
Excommunicatus vitandus, an poſſit adminiſtrate Euchariſtiam,vel Extremam Vnctionem in articulo mortis, ibid. num.8. 102
Excommunicatus, an priuetur auditione Miſſæ,d.2.q.2.pun.3.§.1.nu.5. 104
Excommunicatus an grauiter peccet, audiendo Miſſam tempore excommunicationis.ibid num.2. 104
Excommunicatus inſeruiens Miſſæ,quando nullus adeſt,qui inſeruiat,an peccet,ibid. num. 3. 104
Excommunicatus an peccet mortaliter nō audiendo Miſſam in die feſto, quādo per ipſum ſtat,nè abſoluatur,ibi. nu.4. 104
Excommunicatus an peccet contra præceptum Miſſæ, quando non curat abſolui cū poſſit factis aliquibus expenſis abſolutionem obtinere,ibid.nu.5. 104
Excommunicatus, qui non confitetur, vel non communicat tempore Paſchatis ob negligentiam in procuranda in abſolutione,an excuſetur,ibid. 104
Excommunicans an incurrat aliquam pœnam audiendo Miſſam,ibid.nu.6. 104
Excommunicatus,qui eſt cauſa,vt Miſſa,vel alia Diuina Officia coram ſe celebrentur, an fiat irregularis,ibid num.7. 105
Excommunicatus admonitus, vt exeat ab Eccleſia incurrit nouam excommunicationem ſi nolit exire, ibid.num.8. 105
Excommunicatus quando non vult exire,nec poteſt expelli ſine periculo,quid faciendum ſit,ibid.num.13. 106
Excommunicatus an peccet aſſiſtendo Diuinis officijs,d.2.q.2.pun.3.§.2.nu.1. 107
Excommunicatus an teneatur priuatim recitare horas canonicas, ibid. num.3. 107
Excommunicatus an poſſit ſocium adhibere in recitando Diuino officio, ibid.num. 4.& 5. 107
Excommunicatus, qui recitat officium non poteſt dicere Dominus vobiſcum,ibidem num.6. 107
Excomunicatus an priuetur omni vſu rerū Sacrarum, ibid.num.8. 108
Excommunicatus an poſſit ingredi Eccleſiam,quando Diuina Officia non recitantur,ibid. num.8. 108
Excommunicatus an poſſit benedicere menſæ,munire ſe ſigno crucis,adorare Euchariſtiam,vti imaginibus, vel aqua benedicta,ibid.num. 9. 108
Excommunicatus an poſſit intereſſe concioni,ibid.num.10. 108
Excommunicatus toleratus poteſt concionari,quando ab alijs petitur,ibid.num.11. 109
Excommunicatus an poſſit facere lectionē, quam tenetur ex officio facere, & an teneatur reſpondere diſcipulo excommunicato interroganti,ibid nu.12. 109
Excommunicatus, an priuetur Eccleſiaſtica ſepultura,diſp.2.quæſt.2.pun.3.§.3.num. 1. 109
Excommunicatus an poſſit ſepeliri in loco, qui eſt proximus Cœmeterio, vel Eccleſiæ ibid.num.4. 110

Excom-

Digitized by Google

Excommunicatus dum defertur ad ſepulturam, peccant, qui pſalmos concinunt, ibi. num.6. 110
Excommunicatus, qui in mortis articulo fuit abſolutus in foro Pœnitentiæ, an poſſit ſepeliri in loco ſacro, ibidem num. 7. 110
Excommunicatus, qui in mortis articulo dedit ſigna contritionis, an poſſit ſepeliri in loco ſacro, ibid. num 7 110
Excommunicatus, an validè recipiat collationem beneficij, d.2.q.2.pun.4.§.1.num. 1. 111
Excommunicatus ignorans ſe eſſe excommunicatum, an validè recipiat beneficiū, ibid num.1. 112
Excommunicatus an validè recipiat collationem officij ſæcularis, ibi.num.3. 112
Excommunicatus, an validè recipiat collationem penſionis, ibid num.4. 112
Excommunicatus, qui obtinuit beneficium, vel penſionem, an poſſit fructus percipere, ibid.num.5 113
Excommunicatus, qui obtinuit beneficium tempore excommunicationis, an poſſit illud permutare cum altero, ibidem num. 6. 113
Excommunicatus, qui obtinuit beneficium in excōmunicatione, an validè exerceat actus iuriſdictionis, vel officij, ibid.num. 7. 113
Excommunicatus, qui incidit in excommunicationem poſt obtentum beneficium an valida exerceat actus iuriſdictionis, vel officij, ibid.num.7. 113
Excommunicatus an validè acceptet beneficium, quod fuit collatum tempore excommunicationis, ibid.num.9. 114
Excommunicatus, qui obtinuit beneficium tempore excommunicationis debet curare, vt ſibi denuo conferatur poſt obtentā abſolutionem, ibid. num.11. 115
Excommunicatus occultus, an debeat ſe manifeſtare, quando non poteſt aliter ſe retrahere ab acceptatione beneficij, ibid. num.12. 115
Excommunicatus beneficiarius, qui lapſus eſt in excommunicationem poſt beneficij conſecutionem, an priuetur fructibus illius, d.2.q.2.pun.4.§ 2 num.1. 116
Excommunicatus capellanus, an poſſit percipere fructus beneficij celebrando, ibid. num.3. & 4. 116. & 117
Excommunicatus curatus, vel canonicus, an poſſit percipere fructus beneficij adminiſtrando Sacramenta, & aſſiſtendo Diuinis Officijs, ibid. 117
Excommunicatus iniuſtè, qui ob iniuſtam excōmunicatioem cogitur abeſſe à choro, an poſſit percipere fructus, & diſtributiones, ibid.num. 5. 117
Excommunicatus iniuſtè, an poſſit vbi conſtiterit de iniuſta excommunicatione repetere diſtributiones, quæ fuerant collatæ aliis canonis, ibid nu.6. 117
Excommunicatus qui non aſſiſtit Diuinis officiis, an poſſit percipere diſtributiones quando per ipſum non ſtat ne abſoluatur ibid. num 7. 117
Excommunicatus an validè ineat contractum venditionis, aut emptionis, & an validè teſtamentum, & profeſſionem faciat, diſp.2.q.2. pun.5.num.2. 119
Excommunicatus, an validè ferat ſententiā vel alteri det facultatem illam ferendi, ibid.num.4. 119
Excommunicatus Epiſcopus, an validè concedat alteri facultatem adminiſtrandi Sacramenta, ibid.num.5. 119
Excommunicatus Epiſcopus, an validè conferat beneficium, ibid.num.6. 119
Excommunicatus an validè reſignet beneficium in fauorem alterius, ibidem num. 7. 120
Excommunicatus an validè conficiat inſtrumenta, & ſcripturas, ibid.num.8. 120
Excommunicatus an validè conficiat teſtamentum, vel codicillum, & aliquando ibi. num. 9. 120
Excommunicatus, an poſſit participare cum alijs fidelibus, & quando, diſp.2.q.2.pun. 6.§.1.num.1. 122
Excommunicatus, quo peccato peccet participando cum alijs in actionibus humanis, ibid. num.2. 122
Excommunicatus an peccet mortaliter eligendo, vel præſentando ad beneficium ibid.num.2. 122
Excommunicatus an peccet communicando cum infidelibus, & è contra, ibidem num.3. 122
Excommunicatus an poſſit reſalutari quando ſalutat, d.2. quæſt.2.pun.6.§.2 num.4. 126
Excommunicatus an ſit vitandus à Confeſſario, qui nouit in confeſſione illum eſſe excommunicatum, ibid.nu 45. 133
Excommunicatus an ſit vitandus, quando Parochus dixit illum eſſe vitandum oſtendendo litteras denunciatorias, ibid num.46 13
Excommunicatus an ſit vitandus, quando fama

fama publica cōſtat percuſſiſſe Clericum, ſed non conſtat, an notoriè percuſſerit, ibid.num.47. 133

Excommunicatus an ſit Mediolani vitandus, quando Romæ fuit denunciatus, ſed hic neſcitur, an ſit excommunicatus, ibi. num. 48. 134

Excommunicatus an ſit vitandus, quando dubitatur vtrum excommunicatio lata fuerit ex iuſta cauſa, ibid. num. 52. 135

Excommunicatus an cenſeatur contra quē lata eſt excommunicatio ſub conditione, ſed dubitatur an conditio ſit adimpleta, ibid.num.53. 135

Excommunicatus an ſit vitandus, quando dubitatur an fuerit abſolutus, ibid.num. 54 135

Excommunicatus an priuetur vſu iuriſdictionis, diſp.2.q.2.pun 7. num.1. 137

Excommunicatus an peccet mortaliter ferendo ſententiam, ibid num.3. 137

Excommunicatus an validè poſſit eligi in Iudicem, vel aſſumi ad dignitatem habentem adnexam iuriſdictionem, ibid.num. 4. 138

Excommunicatus an validè aſſumat dignitatem non habentem adnexam iuriſdictionem, ibid num.4. 138

Excommunicatus an validè exerceat officium tabellionis ibid.num.4 138

Excommunicatus an poſſit eligi tutorem, ibid.num.4. 138

Excommunicatus an poſſit eſſe Actor in iuditio, ibidem num. 5. 138

Excommunicatus an poſſit accuſare, ibid. num.6. 139

Excommunicatus an poſſit ſe defendere in iuditio, ibid.num.7. 139

Excommunicatus an poſſit appellare à ſententia contra ſe lata, ibid. num.7 139

Excommunicatus an poſſit alium conuenire in iudicio, ibid.num.8. 139

Excommunicatus agens in iudicio, an repelli debeat, quando aduerſarius non opponit exceptionem excommunicationis, ibid.num.9. 139

Excommunicatus actor, an validè exerceat acta in iuditio, quando non repellitur, ibidem num 10. 139

Excommunicatus non poteſt ferre teſtimonium, excepta cauſa fidei, & matrimonij, ibid.num. 11 139

Excommunicatus an validè ferat teſtimonium, ibid num.12. 139

Excommunicatus an poſſit exercere officium Aduocati, vel Procuratoris, ibidem num.13. 139

Excommunicatus Procurator, an validè celebret Matrimonium nomine alterius, ibid.num. 14. 140

Excommunicatus an validè aſſumat adminiſtrationem temporalem ibidem, num. 15 140

Excommunicatus exercens officium Aduocati, an teneatur reſtituere pretium acceptum, ibid.num. 16. 140

Excommunicatus perſeuerans in excommunicatione per annum ſit ſuſpenſus de hæreſi, d.2.q.2.pun. vlt.nu.2. 140

Excommunicatus Clericus perſeuerans in excommunicatione per annum poteſt priuari beneficijs, ibid. num.3. 141

Excommunicatus minori excommunicatione, an peccet mortaliter recipiendo Sacramenta, diſp.2 q.3.num.3. 142

Excommunicatus minori Excommunicatione inualidè recipit Sacramentum pænitentiæ, ibid.num 3. 142

Excommunicatus an fiat irregularis recipiendo Sacros Ordines, d.7.q.3.punct.4. num 1. 300

Excommunicarus, aut alia cenſura ligatus ſit irregularis exercendo ſolemniter Ordines Sacros, diſp.7.q 3. punct.5. num. 1. 303

Excommunicatus an fiat irregularis canendo in choro tanquā hebdomadarius, ibi. num.3. 303

Excommunicatus an fiat irregularis canendo ſolemniter Epiſtolam, vel Euangeliū, ibid. num.4. 303

Excommunicatus an fiat irregularis baptizando ſolemniter aut conſecrando aquā, ibid.num.5. 303

Excommunicatus, an fiat irregularis abſoluendo Sacramentaliter, ibidem numero 6 303

Excommunicatus an fiat irregularis benedicendo ſponſis miniſtrando Euchariſtiam, vel aſſiſtendo Matrimonio ibidem num.7. 304

Excommunicatus Epiſcopus, an fiat irregularis exercendo Ordinem Epiſcopalem ibid.num.9. 304

Excommunicatus, & ſimul interdictus, an ligetur duplici cenſura, exercendo Ordines Sacros, ibid.num. 10. 304

Exercens actum externum cum ignorantia comitante an excuſetur à cenſura, d. 1. q. 2 pun.1. num.19 147

Exercens Ordines Sacros cum ſit duplici cenſura ligatus an duplicem incurrat irregula.

Digitized by Google

regularitatem,diſp.7.q.3.pun.5. num.10. 304
Exercens officium in criminalibus abſque illa ſanguinis, mortis, vel mutilationis ſententia,ſit irregularis,diſp.7.q.4.pun.1. num.23. 316
Extraneus an ligetur cenſuris latis à ſuperiore loci, in quo breui tempore reperitur,d 1 q.1.pun.11. num.22. 39
Extraneus Clericus an ligetur excommunicatione geſtando ſclopum dum Mediolani exiſtit,ibid num.21. 39
Extraneus,qui Mediolani erat,quando lata fuit cenſura, an teneatur illam ſeruare, ibid.num.21 39
Extraneus an ligetur ſuſpenſione recipiendo ordines ſine licentia ſui ordinarij, d. 3.pun.5 §.2. num.4. 211

F

FAbri ferrari conficientes arma, an ſint irregulares,d.7.quæſt.4.pun.1.num. 13 315
Facultas à Papa conceſſa ad abſoluendum à cenſuris,an extendatur ad cenſuras, & caſus Epiſcopo reſeruatos,d.1.q.3.pun.1. num.10. 57
Facultas à Papa conceſſa ad abſoluendum à cenſuris,an extendatur ad cenſuras Papæ reſeruatas,ibid.num.11. 57
Facultas abſoluendi à cenſuris Papæ reſeruatis,an extendatur ad caſus Bullę Cęnæ ibid. num. 12. 58
Facultas abſoluendi à cenſuris, an comprehendat facultatem abſoluendi ab excommunicatione ob hæreſim contractam, ibid.num.13. 58
Facultas quomodo cognoſcatur eſſe data pro foro interiori, vel pro vtroque foro diſp.1.q.3.pun.10. num.2. 82
Facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis an extendatur ad cenſuras diſp. 1. q.3. pun.1. num. 14. 58
Facultas adminiſtrandi Sacramenta, an duret poſtquam Epiſcopus fuit denunciatus excommunicatus,d.2.q 2.pun.5.num. 13. 121
Facultas ferendi cenſura, an exiſtit in Eccleſia,diſp.1.q.1.pun.1.num.2. 2
Facultas diſpenſandi in irregularitate conceſſa ſub hac conditione, ſi res ita eſt, an ſpiret morte Papæ,re adhuc integra, d.7. q.5.pun.1.num.7. 356
Facultas conceſſa ad diſpenſandum in cenſuris,pœnis,& caſibus,an contineat facultatem diſpenſandi in irregularitate,ibid. num 8. 356
Facultas adminiſtrandi ſacramenta, an validè concedatur ab Epiſcopo excommunicato,d.2.q.2.pun.5. num.5. 119
Facultas ferendi ſententiam,an validè concedatur ab excommunicato, ibid.num.4. 119.
Familiæ nomine quænam perſonæ intelligantur,d.5.pun.4.num.21. 241
Famula an poſſit comitari dominam excommunicatam,d.2.q.2.punct.6.§.2.num.37. 132
Famuli an teneatur obedire ſuis dominis excommunicatis,ibid. num.25. 130
Famuli,& ſerui an poſſit communicare cum ſuis dominis ibid.num.31.& 32. 131
Famuli,& ſerui an poſſint communicare in Diuinis cum ſuis dominis, ibidem num. 37 132
Febri continua laborantes ſunt irregulares d.7.q.2.pun.2.num. 17. 280
Fœmina an poſſit de abſoluta poteſtate Sũmi Pontificis ferre cenſuras, d.1.q.1.pun. 2.num.4. 6
Fœminam cogens ad ingrediendum Monaſterium,vel habitum Religionis ſuſcipiẽdam,vel ad faciendam Profeſſionem an, & quomodo incurrat excommunicationem, d.2.q.6.pun.3. num.1. 188
Fœminam retrahens, vel impediens nè Religionem ingrediatur an,& quomodo ligetur excommunicatione,ibidem num.2. 189
Fœminam cogens ad faciendum votum ingrediendi Religionem, an ſubiaceat excommunicationi, ibid nu.3 189
Fœminam cogens, vel impediens, ne Religionem ingrediatur, à quo poſſit abſolui,ibid. num.4. 189
Fœminæ an poſſint ob percuſſionem Clerici abſolui ab Epiſcopo,d.2.q.4. pun.5.nu. 4.5.& 6.
Feſtiuitas Natiuitatis, & Paſchæ, an includat ſolum primum diem, & quandonam incipiat, diſp. 5.pun. 4 nu.14 & 15. 240
Fideles an prohibeatur communicare cum excommunicato vitando, d.2. q.2.pun.6. §.1. num.4 126
Fideles quo peccato peccent participando cum excommunicato vitando,ibid num. 5. 127
Fideles an poſſint communicare cum excõmunicato,vitando, quando ſperant illius emendationem,d. .q.2.pun.6.§.2.num. 9. 128

Digitized by Google

Fœminę ingredientes monaſteria virorum, & viri ingredientes monaſteria Monialium ſunt excommunicati, diſput.3. q.4. pun.5.num.35.
Fœminæ an propriè dicantur irregulares diſp.7.q.1.pun.2. num.7. 267
Fideiuſſio quandonam in abſolutione cenſurarum exigenda, diſp.1.q.3. pun. 3. nu. 11. 67
Filij adoptiui, vel carnales, vel emancipati, an poſſint communicare cum patre excõmunicato, d.2.q.2.punct.6.§.2.num.28. 130
Filij neophitorum, vel deſcendentium ex Iudeis, vel paganis an ſint irregulares d. 7 q.3.pun.7.num.11. 308
Filij hæreticorum an ſint irregulares ibid. num 9. 308
Filij hæreticorum nati ante lapſum parentis an ſint irregulares ibid. num.10. 308
Filij quinam dicantur diſp 2.q 2.pun 6.§.2. num.29. 130
Filij pupilli an poſſit communicare cum tutore excommunicato, ibid num.33 131
Filius ſpiritualis, an poſſit communicare cũ patre ſpirituali, ibid.num 34. 131
Filius ſpiritualis, an teneatur ex vi monitorij denunciare patrem ſpiritualem, d.2. q.6.pun.1.num.6. 175
Filius proditoris Principis, vel eius, qui manus violentas in Cardinalem iniecit an ſit irregularis diſp. 7.q.3.pun. 1. num.13. 296
Fratres ordinis Prædicatorum non reddentes ordini libros, & quæ habent dum ad aliquam prælaturam promouentur ſuſpenſionem incurrunt, diſp.3. punct.5 §.4. num.7. 217
Fratres Prædicatorum Inquiſitoris officiũ à minoribus fratribus exercitum perturbare præſumentes ſuſpenſionem incurrunt, & è contra, ibid.num.16. 219

G

GAllico morbo laborantes, an ſint irregulares, diſp.7.q.2.pun.2.num.19 280
Gener an poſſit communicare cum Socero excommunicato, diſp.2 q.2.punct.6 §.2. num.30. 131
Geſta per excommunicatum vitandum, an ſint valida, diſp.2 q.2.pun.5. num 1. 128
Geſta per excommunicatum toleratum, an ſint valida ibid.num.5. 129
Geſta per Iudicem excommunicatum, an ſint valida, diſp.2.q.2.pun.7.num.2. 137
Geſta in iuditio per Actorem excommunicatum, an ſint valida, quando Actor non fuit à Iudice, vel aduerſario expulſus, ibi. num. 10. 139
Geſta per tutorem excommunicatum, an ſint valida, ibid. num. 15. 140
Geſta per iniuſtè materialiter excommunicatum, an ſint valida, diſp.1.q.1. pun.10. num.7. 34
Geſta ab excommunicato poſt appellationem, an ſint valida, diſp.1. q.2.pun.1.nu. 7. 50
Geſta per ſuſpenſum an ſint valida diſp. 3. punct.4.num.7. 199
Gibboſus an ſit irregularis, d.7. q.2 pun.2. num.9. 279
Gladios conficientes, ex quibus aliqui occiduntur, an ſint irregulares, d.7.q.4.pun.7. num.10. 337
Gladium præbens alteri ad aliquem occidendum, an ſit irregularis, d.7.q.4.pun. 1. num.11 315
Gratioſa, & contentioſa iuriſdictio quænã dicatur, d.1.q.1.pun.11.num 1. 35
Grauantes Eccleſias circa decimas eis debitas eaſque ſine cauſa, & ſibi vſurpantes an ſuſpenſione ligentur. diſp.3.pun.5. §.4.num.6. 216

H

HAbitare an liceat cum excommunicato virando. d.q 2. pun. 6. §.2. num.5. 127
Hæreſis quid ſit, d.2.q.5.pun.1. nu.1. 162
Hæreſis an committatur à Carechumeno negante aliquem fidei articulum, ibid. num. 2. 163
Hæreſis an committatur ab eo, qui dubitat in rebus fidei, ibid. num.3. 163
Hæreſis an committatur ab eo, qui non credit aliquem articulum ſibi ſpecialiter reuelatum, ibid.nu 4. 163
Hæreſis eſt, ſi quis neget Chriſtum eſſe riſibilem, ibidem num.5. 163
Hæreſis an ſit quando quis errat circa res fidei, ſed eſt paratus corrigi cognita veritate, ibid.num.6. 163
Hæreſis an ſit, quando quis profert errorẽ contra fidem, ex ignorantia craſſa quem adhuc proferret, ſi ſciret eſſe contra fidẽ, ibid.num. 7. 164
Hæreticorum libri ſunt in duplici differentia, diſput. 2. quæſt.5.pun.4 num 1. 169
Hæreticorum defenſores, receptatores, fautores, an ligentur pœnis hæreticorum,

d.2 q.5.pun.3. num.1 169

Hæreticorum defenſores, fautores, receptatores, &c. quinam dicantur, ibid. num.2. 168

Hæreticorum defenſores, &c. non ligantur pœnis ante ſecutum effectum, ibid 169

Hæreticorum libros legens, aut retinens ligatur excommunicatione, quæ nulli eſt reſeruata, d.2. q.5. pun.4 num.2 170

Hæreticorum libros continentes hæreſim, aut tractantes de Religione legens, aut retinens, &c. ligatur excommunicatione Papæ reſeruata, ibid num.7. 171

Hæreticorum libros legens ex ignorantia craſſa, vel affectata, an excuſetur, ibidem num.8. & 9. 171

Hæreticorum libros legens, &c. cum licentia, an excuſetur, ibid. num 10. 171

Hæreticorum libros legens, vt ligetur excōmunicatione debeat per ſe ipſum legere, nec ſufficit ſi ab alio audiat, vel memoriter recitet, ibid. num.11. 171

Hæreticorum libros legens, an ligetur excōmunicatione, ſi oculis tantum percurrat, ibid. num. 12. 171

Hæreticorum libros legens, an excuſetur ob paruitatem materiæ, & quomodo, ibid. num.13. 171

Hæreticorum libros legens, an requiratur, vt intelligat, quod legit, ibid. nu. 14. 171

Hæreticorum libros retinens, vt ligetur excommunicatione, quid requiratur, ibid. num. 15. 172

Hæreticorum libros imprimens; vel concurrens ad impreſſionem, an ligetur excommunicatione, ibidem num. 16. 172

Hæreticorum libros defendens quomodo ligetur excommunicatione, ibid. num.17. 172

Hæreticorum libros legens, qui tractant de Magica arte, an ligetur excommunicatione, ibid num.18. 172

Hæreticorum libros nondum typis mandatos legens an ligetur excommunicatione, quid ſi legat librum Catechumeni, vel Fidelis continentem errorem contra fidem ibid. 172.

Hæreticorum libros legens, vt ligetur excōmunicatione requiritur, vt liber contineat hæreſim, vel tractet de Religione etiamſi hæreſis delata ſit, ibid. n. 19. 173

Hæreticorum libri quandonam dicantur cōtinere hæreſim, aut tractare de Religione, ibid. 173

Hæreticorum libros habens, an teneatur illos tradere Inquiſitori, vel an poſſit ipſe comburere, ibid. num.20. 173

Hæreticorum filij, & eorum fautores, an ſint irregulares, d.7. q.3. pun 7. num.9. 308

Hæreticorum filij, an ſint irregulares, quando nati ſunt ante lapſum parentis in hæreſim, ibid. num.10. 308

Hæreticus an poſſet adhiberi ad ſuſcipiendum infantem de ſacro fonte diſp. 2. q.5. pun.2. num.10. 167

Hæreticus, apoſtata à fide, & eorum fautores ſunt irregulares, diſp.7. q.3. pun.7. nu. 1. 307

Hæreticus, qui interius bene ſentit de fide an ſit irregularis, ibid. num.2. 307

Hæreticus occultus, an ſit irregularis, ibid. num 3. 307

Hæreticus Clericus, an poſſit exercere Ordines ſuſceptos, ibid. num.6. 308

Hæreticus à quo debeat diſpēſari in irregularitate, ibid. num. 12. 309

Hæreticus an poſſit eſſe Summus Pontifex, diſput. 2. q.5. pun.1. num. 9. 164

Hæreticus multis pœnis afficitur, diſp.2. q. 5. pun. 2. num 1. 165

Hæreticus ligatur excommunicatione, ſi hæreſim verbis, aut ſignis ſufficienter manifeſtet, ibid. num. 2. 165

Hæreticus purè mentalis, an incurrat excommunicationem, ibid. num 2. 165

Hæreticus purè mentalis, an poſſit abſolui à quolibet approbato Confeſſario, ibid. num.3. 165

Hæreticus an incurrat excommunicationē quando nō aperit caput Euchariſtiæ, aut illam non adorat dum eleuatur, ibidem num. 4. 165

Hæreticus an ligetur excommunicatione, quando mente reuoluens hæreſim profert verba imperfecta, ibidem num. 5. 165

Hæreticus an ligetur excommunicatione, quādo non credens Deum eſſe hominem, profert hæc verba. Verè nō eſt homo. Aut quando hæreſim profert per caracteres à nullo perceptos, ibid. 165

Hæreticus exprimens hæreſim per verba vniuoca, aut amphilogica, an incurrat excommunicationem, ibid. num 6 166

Hæreticus an incurrat excommunicationē manifeſtando hæreſim quocunque modo, ibid. num.7. 166

Hæreticus, qui hæreſim manifeſtauit, an ſit vitandus, ibi num. 9. 167

Hermaphroditus an ſit irregularis, diſp. 7. q.2. pun 2. num. 12. 279

Hermaphroditus an poſſit profiteri in Religione

ligione hominum, vel mulierum, ibi. num. 13. 279

Homicidij auxiliatores, & cooperatores, an ſint irregulares, diſp. 7. q. 4. pun. 8. num. 28. 346

Homicidij reus quinam ſit quando plures aggreſſi ſunt Titium, ſed inuaſus ex vno tantum ictu perijt, ibidem num. 29. 346

Homicidij reus quinam ſit, quando plures vulnera leuia inflixerunt, quæ ſimul ſumpta ſunt cauſa efficax mortis ibi. num. 30. 346

Homicidij reus quis ſit, quando plures percuſſerunt, ſed non conſtat ex quo vulnere percuſſus obierit, ibidem num. 31. 346

Homicidij reus, quinam ſit, quando quis leuiter percuſſit, alij verò lethaliter percuſſerunt, ibid num. 32. 346

Homicidij reus, quinam ſit, quando omnes lethaliter percuſſerunt, ſed domus corruens lethaliter vulneratum interemit, ibid. num. 33. 346

Homicidij reus, an ſit ille, qui rixam habẽs cum Titio, admonet accurrentes in ſui auxilium, nè quid mali Titio inferant, ibi. num. 34. 347

Homicidij reus, an ſit ille, qui tradit arma Titio, quibus Caium occidit, ibid. num. 35. 347

Homicidij reus, an ſit ille, qui tradit arma Caio ad occidendum Titium, ſed Titius alijs armis fuit à Caio occiſus, ibid. num. 36 347

Homicidium aliud eſt caſuale, aliud voluntarium, diſp. 7. q. 4. pun. 8. num. 1. 341

Homicidium caſuale, quomodo diſtinguatur à voluntario, ibid. num. 1 341

Homicidium quandonam dicatur caſuale, vel voluntarium reſpectu mandantis, vel conſulentis, ibid. num. 2. 341

Homicidium, vel mutilationem faciens, an ſit irregularis, ibid. num 4. 342

Homicidium, vel mutilationem faciens, an poſſit aliquando excuſari ab irregularitate quamuis non excuſetur abſciſſus, & è contra, ibid. num. 12. 343

Homicidium mandans, an ſit irregularis, ibid. num. 13. 343

Homicidium an imputetur mandanti, quando mãdatarius occidit, poſtquam cognouit initam eſſe pacem inter mandantem, & eum, quem occidit, ibid. num. 14. 343

Homicidium an imputetur mandatori, quã do mandatarius occidit, neſciens initam eſſe pacem, ibid. num. 15. 343

Homicidium an imputetur patri, aut domino, quando pater, aut dominus iniuriam paſſus dixit filio, aut ſeruo, nè redeas donec aliquid noui de te audiam, ibidem num. 16. 343

Homicidium, an imputetur mandatori, quã do in principio mandatarius noluit mãdatum acceptare, ſed poſtea illud acceptauit, & occidit, ibid num. 17. 344

Homicidium an imputetur illi, qui mandauit verberare, ſed expreſsè mandauit non occidere, ſed re ipſa ſecutum eſt homicidium, ibid. num. 18. 344

Homicidium conſulens, an ſit irregularis, & quomodo, ibid. num. 19. 344

Homicidium an imputetur conſulenti, quãdo reuocauit conſilium, ibidem num. 20. 344

Homicidium conſulens, quod alter conſuluiſſet, an ſit reus homicidij, ibidem num. 21 345

Homicidium an imputetur illi, qui occidit Caium, quem alter occidiſſet, vel qui aliter moriturus erat, ibid. num. 22. 345

Homicidium an imputetur Caio, quando Titius occiſurus erat abſque conſilio, ibi. num. 23. 345

Homicidium an imputetur Caio, quando Titius ab eo petijt, an remanet iniuria aliqua ob rixam habitam cum Seio, & Titius occidit Seium, ibid. num. 24 345

Homicidium an imputetur illi, qui dedit cõſilium capiendi Arcem per proditionem, & inde mors alicuius ſecuta eſt, ibidem num. 25. 345

Homicidium an imputetur illi, qui volenti hoſtes fugere conſilium dedit nè fugeret, & inde ſecuta eſt mors illius, ibid. num. 26 345

Homicidium ſuo nomine factum ratum habens, an ſit irregularis, ibidem num. 42. 348

Homicidium an imputetur Caio, qui donat aliquid Titio qui ſuo nomine occidit inimicum, ibid. 348

Homicidium non impediens, an ſit irregularis, ibid. num. 37. 347

Homicidium an imputetur illi, qui non reuelat Caio homicidium, de quo initum eſt conſilium, ibid. num. 38. 347

Homicidium an imputetur illi, qui volenti opem ferre inuaſo, conſuluit ne opem ferret, ibid. num. 39. 347

Homicidium non impediendo Princeps, an fiat irregularis, ibid. num. 40. 348

Homicidium caſuale non impediẽs, an fiat

irregularis, ibid. num. 41. 348
Homicidium caſuale dupliciter contingit, diſp. 7. q. 4 pun. 7. num. 1. 334
Homicidium omninò caſuale, an inducat irregularitatem ibid. num. 2. 335
Homicidium commiſſum ab amente, vel furioſo, an inducat irregularitatem, ibidem num. 3. 335
Homicidium commiſſum ab ebrio, vel dormiente, an inducat irregularitatem, ibid. num. 4. 335
Homicidium commiſſum ab infante, an inducat irregularitatem, & quando, ibidem num 5. 335
Homicidium commiſſum à puero poſt ſeptennium de quo dubitatur, an habeat plenum rationis vſum, an inducat irregularitatem, ibid. 335
Homicidium non omninò caſuale, an inducat irregularitatem, ibid. num. 6. 335
Homicidium volitum in ſe, & directè, an inducat irregularitatem, ibi. num. 7. 335
Homicidium commiſſum ab eo, qui dabat operam rei licitæ vel illicitæ, an inducat irregularitatem, ibid. num. 8. 336
Homicidium an imputetur illi, qui dabat operam rei illicitæ periculoſæ homicidij, ibid. num 9. 3, 6, e 337
Homicidium an inducat irregularitatem, quando quis mandauit Titio occidere Caium, ſed accidit, vt Titius fuerit à Caio occiſus, ibid. num. 17. 338
Homicidium an imputetur illi, qui dormiẽdo occidit infantem in lecto, eo quòd nõ adhibuerit cautionem præſcriptam, ibid. num. 18. 339
Homicidium an imputetur illi, qui proiecit lapidem in Titium, ſed Titio lapidem declinante occidit Caium, ibid. nu. 19. 339
Homicidium an imputetur illi, qui reficiendo tectum proijcit tegulam, ex qua occiditur viator, ibid. num. 20. 339
Homicidium an imputetur illi, qui inſidet equo, & equus fractis habenis interfecit puerum exiſtentem in via, ibid. num. 23. 339
Homicidium an imputetur illi, qui domi cuſtodit feram, quæ ſoluta aliquem occidit, ibid. num. 24 339
Homicidium an imputetur illi, qui detexit adulterium mulieris, ex quo fuit à proprio viro occiſa, ibid. num. 25. 340
Homicidium iniuſtum non omnino caſuale, an requirat peccatum mortale, ibidem num 27 340
Homicidium factum ad ſui defenſionem, vt ſit licitum requiruntur aliquæ conditiones, d. 7. q. 4. pun. 6. num. 1. 329
Homicidium commiſſum ad vitæ defenſionem, an inducat irregularitatem, ibidem num. 3. 330
Homicidium factum ad ſe defendendum à mutilatione, vel à graui percuſſione, an inducat irregularitatem, ibid. num. 4. 331
Homicidium an imputetur illi, qui occidit iudicem ſibi iniuſtè parantem mortem, ibid. num. 5. 331
Homicidium an inducat irregularitatem, quando captus ab hoſtibus occidit cuſtodem, vel alium impedientem nè fugiat, ibid. num. 6. 331
Homicidium an inducat irregularitatem, quando quis occidit inuaſorem ad vitandam grauem vultus deformitatem, ibid. num. 8. 332
Homicidium an inducat irregularitatem, quando Titius inuaſus tradit arma Caio quibus inuadentem occidit, ibid. num. 9. 332
Homicidium factum ad defenſionem vitæ, famæ, & rerum ſuarum, an inducat irregularitatem, ibid. nu. 10. 332
Homicidium factum ad defenſionem proximi, an inducat irregularitatem, ibidem num. 11. 333
Homicidium factum ad defenſionem, Principis, Patris, vxoris, filię, &c. an inducat irregularitatem, ibid. nu. 12. 333
Homicidium an inducat irregularitatem, quando quis tradit alteri arma ad ſe defendendum, ibid num. 13. 333
Homicidium committens, an incurrat irregularitatem, debet eſſe homo baptizatus, d. 7. q. 4. pùn. 1. num. 2. 312
Homicidium iniuſtè commiſſum, an inducat irregularitatem ibid. num. 3. 313
Horæ Canonicæ, & aliæ orationes publicæ quas recitat excommunicatus an proſint fidelibus pro quibus offeruntur, diſp. 2. q. 2. pun. 3. §. 2. num 7. 108
Humile quid importet, d. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 25. 130

I

IGnorantia alia eſt iuris, alia facti, alia pœnæ, diſp. 1. q. 2. pun. 1. num. 1. 43
Ignorantia alia eſt iuris communis, alia iuris particularis ibid. num. 2. 43
Ignorantia alia eſt inuincibilis, & inculpabilis; alia improbabilis, ſeu vincibilis, & culpabilis, ibidem num. 3. 43

Igno-

Digitized by Google

Ignorantia vincibilis alia eſt affectata, alia craſſa, & ſupina ibid.num. 4. 44
Ignorantia antecedens, comitans, & conſequens quænam dicatur ibid. num. 5. 44
Ignorantia probabilis iuris, an excuſet ab incurrendis, ibid. num 6. 44
Ignorantia an excuſet illum, qui committit delictum prohibitum iure naturali, & Diuino, ſed neſcit prohibitum eſſe ab Eccleſia ſub cenſura, ibid. num. 7. 45
Ignorantia facti, aut qualitatis facti an excuſet ab incurrendis cenſuris, ibid. nu 8. 45
Ignorantia an excuſet eum, qui occidit Clericum, quem putabat eſſe feram, ibidem num. 9. 45
Ignorantia vincibilis, an excuſet ab incurrendis cenſuris, ibid. num. 10 45
Ignorantia affectata, an excuſet ab incurrendis cenſuris, ibid. num. 11. 46
Ignorantia craſſa, vel ſupina, an excuſet à cenſura lata contra eos, qui præſumpſerit, vel temerè fecerint, &c. ibid. n. 12. 46
Ignorantia pœnæ an excuſet ab incurrendis cenſuris, & irregularitate, & quando ibidem num. 13. 46
Ignorantia comitans an excuſet à cenſuris, & irregularitate, ibid. num. 14. & 19. 47
Ignorantia an excuſet eum, qui percutit Clericum, neſciens prohibitum eſſe ab Eccleſia ſub excommunicationis percutere Clericum, ibid. num. 15. 47
Ignorantia an excuſet virum indoctum, qui conſuluit viros doctos, vel adhibuit diligentiam, ſed non inuenit, an lata eſſet cenſura ibid. num 16. 47
Ignorantia an excuſet eum, qui percuſſit Clericum, quem credebat eſſe laicum, ibidem num. 16. 47
Ignorantia an excuſet communicantes cum excommunicato vitando d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 41. 132
Illegitimus quinam dicatur, d. 7. q. 2. pun. 3. num. 1. 284
Illegitimus an ſit irregularis, ibidem num. 2. 284
Illegitimus an ſit filius, quando matrimonium bona fide celebratum, fuit inualidum, ibidem num. 3. 284
Illegitimus an ſit filius infidelium, ibidem num. 4. 284
Illegitimus an teneatur credere matri afferenti ipſum eſſe illegitimum, ibi. n 5. 285
Illegitimus an fiat legitimus per ſubſequens Matrimonium ibid nu. 6. 285
Illegitimus an ſit filius, quando quis ſuſcepit filium ex concubina, & poſtea contraxit Matrimonium cũ Berta, qua mortua dixit concubinam, ibid. num. 7. 285
Illegitimus an fiat legitimus per ſubſequens Matrimonium contractum poſtquam filius fuit promotus ad ordines Sacros, ibidem num. 8. 285
Illegitimus an ſit filius ſuſceptus ex propria vxore, quam quis cognouit poſtquam emiſit profeſſionem in Religione ibidem numero 9. 285
Illegitimus an ſit præſumendum filius expoſitus cuius Parentes ignorantur, ibidem num. 10. 285
Illegitimus an peccet mortaliter recipiendo Ordines abſque diſpenſatione, ibidem num. 12. 286
Illegitimus an incurrat aliquam pœnam recipiendo Ordines, aut illos exercendo, ibidem num. 13. 286
Illegitimis, quibus modis fiat legitimis, ibidem num. 14. 286
Illegitimus an fiat legitimus per profeſſionẽ ibid. num. 14. 286
Illegitimus an fiat legitimus per diſpenſationem ibid. 286
Illegitimus diſpenſatus ad Ordines, an cenſeatur diſpenſatus ad beneficiũ, ibid. 286
Illegitimus diſpenſatus ad beneficiũ, an cenſeatur diſpenſatus ad quodlibet beneficium, ibid. 286
Illegitimus à quo poſſit diſpenſari, ibidem num. 15. 287
Illegitimus an poſſit fieri Abbas, vel Prior d. 7. q. 5. pun. 2. num 4. 356
Illiteratus quis dicatur d 3 pun 5. § 2. num. 11. 212
Impotentia, an excuſet ab incurrendis cenſuris d. 1. q. 2. pun. 3 num. 2. 51
Impugnantes alicuius electionem, vel poſtulationem, & poſtea in probatione deficiẽtes ſuſpenſionem incurrunt d 3. pun. 5. §. 1. num 27. 204
Indulgentiæ an proſint excommunicato cõtrito, diſp 2. q. 2. pun 1. § 3. num 9. 94
Infamia quid ſit d 7. q. 3 puc 1. num. 1. 294
Infamia alia eſt iuris, alia facti, ibidem numero 2. 294
Infamia vt incurratur an ſententia Iudicis requiratur, ibid. num 3. 244
Infamia iuris an inducat irregularitatem, ibid num 4 244
Infamia facti an inducat irregularitatem, ibid. num 5. 295
Infamia quibus modis auferatur, ibidem num. 6. 295
Infamia an tollatur per emendationem, ibidem

dem. 295
Infamia an poſſit auferri à Principe, ibidem. 295
Infamia an poſſit auferri ab Epiſcopo, ibidem. 295
Infamia an tollatur per Baptiſmum, ibidem. 295
Infamiâ facti laborans, an poſſit Ordines ſuſcipere, & ſuſceptos exercere poſtquam fuit emendatus, ibid.num.7. 295
Infamia laborans, an arceatur ab ordinibus quando ſe Canonicè purgauit, ibidem numero 8. 295
Infamia iuris laborans an poſſit promoueri ab ordines, ibid.num.9. 295
Infamia laborans in vno loco, an remaneat infamis in omni loco, ibid.num.10. 295
Infamia laborans an validè recipiat beneficium, ibid num.11. 296
Infideles an propriè dicantur irregulares d 7.quæſt.1.pun.2.num.7. 267
Inſtrumenta, ſcripturæ, & teſtamenta facta ab excommunicato vitando, an ſint valida, d.2.q 2 pun.5.num.8.& 9. 126
Intendens perſeuerare loqui cum excommunicatis an grauiter peccet. d.2.q.2. pun 6. §.1.num.7. 123
Interdicta Eccleſia, an poſſit Sacerdotes in alia celebrare d.5.pun.1.num.3. 225
Interdicta familia, an ſint interdicti Clerici illius familiæ ibid.num.13. 226
Interdicta Ciuitate an ſint interdicta ſuburbia, ibid num 20. 228
Interdicta Ciuitate an remaneat interdictæ Eccleſiæ Religioſorum, ibid.num.21. 228
Interdicta Eccleſia, an ſint interdictæ Capella, & Cœmeterium, ibid.num.22. 228
Interdicta Communitate, an cenſeatur interdicti amentes, & pueri carentes vſu rationis, ibid nu.18 227
Interdicti quænam ſit cauſa efficiens diſp.5. pun.2 num.1. 229
Interdicti ſubiectum quodnam ſit, ibidem num 3. 230
Interdicti quænam ſit cauſa materialis, finalis, & formalis, ibid num.5 & 6. 230
Interdicti tempore Clericus Sacramenta recipiens an fiat irregularis diſp. 5. puncto 7. num 14 249
Interdicti tempore Sacerdos matrimonio aſſiſtens priuatimè baptizans an ſit irregularis, ibid num 15. 249
Interdicti tempore Clericus interdictus celebrans à ſe, vel duplici titulo fiat irregularis, ibid num 16. 249
Interdicti localis tempore, an poſſint adminiſtrari Sacramenta Baptiſmi, & Confirmationis diſp.5.pun.3.§.1.nu.1. 231
Interdicti tempore an licitum ſit in Eccleſia Interdicta conficere Chriſma in die Cœnæ Domini, ibid num.2. 231
Interdicti localis tempore, an teneatur Parochus aliam Eccleſiam non interdictam adire, vt ibi baptiſmum adminiſtret, ibidem num.3. 231
Interdicti tempore quando Baptiſmus miniſtratur, an ſit ſeruanda moderatio capitis Alma mater, ibid num.5. 232
Interdicti localis tẽpore an, & quibus poſſit adminiſtrari Sacramentum Euchariſtiæ, d.5.pun.3.§.2.num 1. 232
Interdicti tempore an poſſit adminiſtrari Euchariſtia coram interdicto, ibi.n.2 233
Interdicti tempore an licitum ſit adminiſtrare Euchariſtiã toties, quoties ſimplex Sacerdos poteſt in mortis articulo abſoluere, ibid.num 3. 233
Interdicti tempore, an poſſit adminiſtrari Euchariſtia fœminæ vicinæ partui, ibid. num.4. 233
Interdicti tempore an licitum ſit miniſtrare Euchariſtiam ſuſcipienti periculoſam nauigationem, aut prælìaturo, aut illi, qui ſuſpendendus eſt ibid num 5. 233
Interdicti tempore Euchariſtiam miniſtranda eſt tantum per modum Viatici, ibidem num.6. 233
Interdicti localis tempore, an ſit licitum, ſecluſo mortis articulo, vel priuilegio recipere Euchariſtiam, ibidem num.7. 233
Interdicti tempore, an Clerici licitè poſſit communicare, ibid num 8. 233
Interdicti tempore, an poſſit quilibet Sacerdos in mortis articulo adminiſtrare Euchariſtiam, ibid.nu.9. 233
Interdicti tempore, an poſſit Parochus committere Diacono munus adminiſtrãdi Euchariſtiam, ibid.num.9. 233
Interdicti localis generalis tempore an poſſit quis in Paſchate communicare, ibid. num.11. 234
Interdicti tempore an, quomodo licitum ſit miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ Interdicto tam ſano, quam infirmo, d.5.pun. 3.§.3.nu.1. 235
Interdicti tempore quis poſſit miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ, ibid.nu 2. 235
Interdicti localis tempore, an poſſit adminiſtrari Sacramentũ ordinis perſonaliter interdicto, ibid. num.3. 235
Interdicti tempore an poſſit adminiſtrari Extrema Vnctio perſonaliter interdicto ibidem

Digitized by Google

dem num.4. 246
Interdicti localis tempore, an poſſit adminiſtrari Extrema Vnctio perſonæ non interdictæ, ibid.num.6. 236
Interdicti tempore, an poſſit recipi extrema Vnctio illis feſtiuitatibus, in quibus ex priuilegio licitum eſt audire Diuina officia, ibid.num.7. 236
Interdicti localis tempore, an licitum ſit perſonis interdictis cõtrahere matrimonium, ibid.num.8. 236
Interdicti tempore an licitæ ſint, benedictiones, quæ fiunt ſuper coniugatos, ibid. num.9. 236
Interdicti tempore, an ſint prohibita officia, quæ non requirunt perſonam Eccleſiaſticam, d.5.pun.4.num.4. 238
Interdicti tempore an ſit licita commendatio Animarum ibid.num.4. 238
Interdicti tempore, an Clerici teneantur recitare Diuinum officium, ibidem numero 5. 238
Interdicti localis generalis tempore, an ſit vetitum celebrare Miſſas, & Diuina officia, & quomodo, ibid.num.6. 238
Interdicti generalis tempore, an aliquando ſit licitum pulſare campanas, ibidem numero 7. 239
Interdicti tempore quodnam inſtrumentũ adhibendum ſit, cum non poſſint campanæ adhiberi, ibid.num.8. 239
Interdicti generalis tempore, an licitum ſit extra Eccleſiam, & Monaſteria celebrare Diuina officia ſecreto, & ſeruata mode ratione capitis Alma mater, ibid.n.9. 239
Interdicti generalis tempore, an licitum ſit celebrare Diuina officia in Monaſterijs Monialium, ibid.num.10. 239
Interdicti generalis tempore, an ſit licitum celebrare Diuina officia hoſpitalibus, & oratorijs priuatis, ibidem num. 11. 239
Interdicti localis generalis tẽpore licitum eſt in aliquibus feſtiuitatibus celebrare Diuina officia ſolemniter, cum ſono campanarum, &c. ibid. num.13. 39
Interdicti localis generalis tempore, an liceat recipere Sacramenta ijs diebus, quibus licitum eſt celebrare Diuina officia, ibid, num.16 240
Interdicti localis generalis tempore aliquæ perſonæ poſſunt admitti ad Diuina officia, ibid.num.18. 240
Interdicti tempore, an teneantur laici habentes priuilegium aſſiſtendi Diuinis officijs, intereſſe Sacro diebus feſtis, ibidem num.19. 241
Interdicti localis generalis tempore, an teneantur Clerici, & Religioſi Miſſam audire diebus feſtis, ibid.num. 241
Interdicti tempore an habens priuilegium audiendi Diuina officia, poſſit cum ſua familia Diuinis intereſſe, ibidem numero 21. 241
Interdicti tempore, an poſſit Sacerdos vti famulo in Sacrificio Miſſæ, ibidem numero 22. 241
Interdicti tempore famuli in tantum poſſunt Diuinis officij intereſſe, in quantum adſunt in comitatu ſui Domini, ibidem num.23. 241
Interdicti Sacerdotis, an poſſit non interdictus Miſſam audire, ibid.nu.24. 241
Interdicti tempore, an ſit prohibitus vſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ, diſput.5. pun. 5. num.1. 242
Interdicti localis tempore, an poſſint laici non interdicti ſepeliri in loco Sacro non interdicto ibid num.2. 242
Interdicti localis generalis tempore, an ſint admittendi, ad Eccleſiaſticam ſepulturam excommunicati, & interdicti, ibidem num.3. 242
Interdicti tempore, an poſſint ſepeliri in loco ſacro non interdicto laici, qui nõ ſunt interdicti, nec dederunt cauſam culpabilem interdicto, ibid.num.4. 242
Interdicti tempore, an poſſint laici mortui in loco interdicto transferri ad locum nõ interdictum, ibid.num.5. 242
Interdicti tempore, an poſſint ſepeliri in loco ſacro laici habentes priuilegium aſſiſtendi Diuinis officijs, ibidem nu.6. 243
Interdicti localis generalis tempore, an licitum ſit in loco interdicto ſepeliri laicos adultos in ijs feſtiuitatibus, in quibus poſſunt publicè celebrari Diuina officia, ibidem num 7. 243
Interdicti tempore ſepultus in loco non ſacro, an ſublato interdicto exhumandus ſit, & ſepeliendus in loco ſacro, ibidem num.8. 243
Interdicti tempore, an infantes, vel amẽtes poſſiut ſepeliri in loco Sacro, ibidem numero 9. 243
Interdicti tempore, an Clerici poſſint ſepeliri in loco ſacro, ibid.num.13. 243
Interdicti tempore, an ille, qui non eſt interdictus poſſit excommunicare, & abſoluere ab excommunicatione, diſp.5. pun. 6. num.2. 246
Interdicti tempore, an fiat irregularis Subdiaconus cantando Epiſtolam in loco ſacro,

cro, diſp.5.pun.7.num.5. 248
Interdicti tempore, an fiat irregularis ſacerdos celebrans in loco interdicto, aut miniſtrans Sacramenta, ibidem num. 6. 248
Interdicti tempore an fiat irregularis Sacerdos aſpergendo Populum, benedicendo Calices, Paramenta, vel Candelas, vel Oliuas, ibid. num. 6. 248
Interdicti tempore Sacerdos pulſans campanas ad conuocandum Populum, an fiat irregularis, ſi poſtea re ipſa Miſſam non celebret, ibid. num 9 248
Interdicti tempore, an fiat irregularis Sacerdos pulſans campanas ad Miſſam, quam poſtea ianuis clauſis celebrauit, ibidem num. 9. 248
Interdicti tempore, an fiat irregularis ille, qui celebrat ianuis apertis, ſed nullus ingreditur, ibid. num. 9. 248
Interdicti tempore audiens Diuina officia, an fiat irregularis, & peccet mortaliter, ibid. num. 10. 248
Interdicti tempore, an fiat irregularis ille, qui cum non ſit irretitus cenſura, curat vt alter cenſura irretitus celebret coram ſe, ibid num. 11. 249
Interdicti tempore, an fiat Irregularis interdictus, vel ſuſpenſus celebrando in Eccleſia, ibid num. 12. 249
Interdicti vitandi quinam dicantur, ibid. num 22. 250
Interdicti vitandi, an ſint ſinguli Collegij, vel Communitatis, quando fertur interdictum contra Collegium, vel Communitatem, ibid. num. 23. 250
Interdicti vitandi, an ſint illi, qui hoc modo interdicuntur, Qui furati ſunt res, Eccleſiæ ſint interdicti, ibid num. 24. 250
Interdictis Doctoribus alicuius Collegij, vel Communitatis, an cenſeantur interdicti Clerici Doctores illius Collegij, vel Communitatis d. 5. pun. 1. num. 14. 226
Interdicto an ligetur Iudex Eccleſiaſticus ferens cenſuram ſine ſcriptis, aut ſine Monitione, & teſtibus, diſp. 3. puncto 5. § 1. num. 34. 205
Interdicto Clero, an cenſeatur interdicti Religioſi d. 5. pun. 1. num. 11. 226
Interdicto populo, an intelligatur interdictus Clericus, & è contra ibidem numero 12. 226
Interdicto populo Ciuitatis, an cenſeantur interdicti qui habitant in ſuburbijs, ibid. num. 15. 227
Interdicto populo, an ſint interdicti exteri illius Ciuitatis, ibid. num. 17. 227
Interdicto populo, vel Communitate, an ſit interdicti abſentes, ibid. nu 16 227
Interdictum quid ſit, diſp. 5. puncto 1. numero 1. 224
Interdictum locale perſonale, & mixtum quodnam ſit, ibid. num. 2. 225
Interdictum locale, & perſonale quotuplex ſit, ibidem num. 4. 225
Interdictum locale generale quodnam ſit, ibid. num. 5. 225
Interdictum Parochiæ, an ſit generale, ibid. num. 6. 225
Interdictum quo interdicitur aliqua Parochia Ciuitatis vbi ſunt aliæ Parochiæ an ſit generale, ibid. num. 7. 225
Interdictum an ſit generale, quando interdicuntur aliquæ Eccleſiæ, vel omnes alicuius loci, ibid. num. 8. 225
Interdictum perſonale generale quodnam ſit, ibid num. 9. 226
Interdictum latum contra Accademiam, vel Collegium, vel Vniuerſitatem an ſit ſpecialem, ibid. num. 10. 226
Interdictum an incurratur ab eo, qui habes domicilium in loco non interdicto illud tranſfert ad locum interdictum, ibidem num. 17. 227
Interdictum generale perſonale latum contra Communitatem, an cenſeatur latum contra ſingulares perſonas illius Communitatis, ibidem num. 19. 228
Interdictum generale latum cõtra Terram alicuius Principis, an cadat in omnes terras quarum habet dominiũ aut vſumfructum, ibidem num. 23. 224
Interdictum ferens an, & quando includatur in interdicto ibid. num. 24. 229
Interdictum perſonale generale an intelligatur de ſingularibus perſonis diſ. 5. pun. 1. num. 19. 228
Interdictum quinam poſſint ferre diſput. 5. pun. 2. n. 2. 229
Interdictum perſonale, aut locale quis poſſit ferre. ibid. num. 4. 230
Interdictum quos effectus pariat, diſp. 5. pun 3. n. 1. 220
Interdictum ſepeliens in loco Sacro, an peccet, d. 5. pun 5. num. 10. 244
Interdictum ſepeliens in loco ſacro, an incurrat excommunicationem, ibid. num. 10. 244
Interdictum violantes laici an peccent mortaliter, d. 5. pun. 7. num 1. 246
Interdictum violando, an laici incurrant aliquam pœnam, ibid. num. 2. 247
inter-

Interdictum violando, an Clerici peccent mortaliter, ibid num.3 247
Interdictum violando quam pœnam incurrant Clerici, ibid num. 4. 247
Interdictum an violet Sacerdos celebrans Diuina officia ex officio tanquam hebdomadarius, ibid. num.6. 248
Interdictum à ſe latum violando, an Epiſcopus fiat irregularis, ibid. num 7. 248
Interdictum violando per actionem non ſpectantem ad Ordinem, an Clericus ſit irregularis, ibid. num.8. 248
Interdictum an violetur ab eo, qui celebrat in Altari interdicto, ibid. num.12 249
Interdictum an violetur ab eo, qui celebrat in Eccleſia interdicta, ibidem num.17. 249
Interdictum an violetur ab eo, qui celebrat coram interdicto, ibid. num.18. 249
Interdictum alloquendo, vel cum eo communicando, an Clericus peccet, & incurrat aliquam pœnam, ibid. num. 19. 249
Interdictum vitare in actionibus humanis, an teneamur, ibid. num 20. 250
Interdictum vitare, an teneamur, quando non eſt nominatim denunciatus, ibidem num.21. 250
Interdictum locale in quibus caſibus incurratur, diſp. 5. pun.8. num. 1. 251
Interdictum perſonale generale in quibus caſibus incurratur, ibid. num.7. 252
Interdictum perſonale ſpeciale in quibus caſibus incurratur, ibid num.13. 253
Interdictum latum ad tempus, vel ſub conditione, an ceſſet elapſo eo tempore, vel adimpleta conditione, diſ.5. pun. vlt. nu. 1. 254
Interdictum locale, an ceſſet, diſtructione ædificiorum loci interdicti, ibid. num. 2. 254
Interdictum an poſsit in totum, vel in partem auferri, vel ſuſpendi ab eo, qui illud tulit, ibid. num.4. 254
Interdictum an poſsit ab Epiſcopo relaxari, vel ſuſpendi ibid. num.5. 255
Interdictum non reſeruatum, an poſsit à Parocho, vel alio Confeſſario auferri, ibid. num.6. 255
Interdictum adnexum excommunicationi reſeruatæ, an ſit reſeruatum, ibid. num.7.
Interdictum an cenſeantur ſublatum, quando non ſeruatur ab eo, qui illud tulit, ibi. nu.8. 255
Interdictum an poſſit per abſolutionem auferri ad cautelam, ibid. num.9. 255
Interdictum an poſſit à Papa auferri per ſolam voluntatem interiorem, ibi. n.10. 255
Interdictum violando an peccent, & incurrant irregularitatem ij, qui ignorabant eius reuocationem à Papa factam per ſolam voluntatem interiorem, ibid. num. 10 255
Interdictus vitandus quinam dicatur diſp. 7.q.7.punct.1.§.1. num. 8.
Interdictus interdicto perſonali generali an, & quando poſſit recipere Sacramentum Cõfirmationis, d.5.pun.3. §.1. num. 4. 231
Interdictus per interdictum perſonale generale an poſſit miniſtrare Baptiſmum, ibid. num.5. 232
Interdictus perſonaliter, an poſſit miniſtrare Sacramentum Confirmationis, ibidem num.6 232
Interdictus perſonaliter an poſſit recipere Euchariſtiam d.5.pun.3.§.2. num.10. 234
Interdictus perſonaliter, an poſſit recipere extremam vnctionem in loco non interdicto, ibid §. 3. num. 5. 236
Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, an poſſit in ea ſepeliri, & qua actione priuetur, diſ. 5.pun.5.num. 11. 244
Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, an poſſit extra Eccleſiã audire Diuina officia, ibid. num. 11. 244
Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, an poſſit recipere Sacramenta in Eccleſia, quando in ea non celebrantur Diuina Officia, ibi. num.12. 245
Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, an poſſit in Eccleſia exercere actus iuriſdictionis, ibi. num.12. 245
Interdictus an priuetur vſu iuriſdictionis exterioris, diſ.5.pun.6.num. 1. 245
Interſtitijs non ſeruatis recipiens ordines an incurrat ſuſpenſionem, diſp.3. pun.5.§. 1. num.3.. 202
Irregulares an ſint, qui hyemali tempore ſe niueis pilis glacie confectis petunt, ſi mors ſequatur, d.7. q.4. pun.7. num. 21. 339
Irregulares an ſint filij neophitorum, vel deſcendentium Iudeis, vel Paganis diſp. 7.q.3.pun.7.num.11. 308
Irregulares an ſint hæretici Apoſtatę, & eorum fautores ibid. num. 1. 307
Irregulares an ſint armorum fabricatores diſp.7.q.4.pun.1.num. 13. 315
Irregulares an ſint laici Chirurgiam, vel medicinam exercẽtes, ſi membrum aliquod abſcindant, diſput.7. q.4 punct.5.num.1. 327
Irregulares an ſint medici quorum culpa

ægroti pereunt,ibid.num.2. 327
Irregulares an fiant Medici præbentes medicinas ægrotis,quas neſciunt, ſed dubitant profuturas,ibidem nu.3. 327
Irregulares an fiant Chirurgi, qui dubitant an membrum abſcindendum ſit,ibid. 327
Irregulares an fiant Clerici exercentes officium medici, vel Chirurgi, ibid. num. 4. 327
Irregulares an fiant Clerici,exercentes medicinam,vel Chirurgiam ſecluſa aduſtione, vel inciſione, ibidem num. 5. 328
Irregulares an fint Sacerdotes applicantes remediũ,quo apoſtema ſe aperit, & mors ſequitur, ibidem num 5. 328
Irregulares an ſit Clerici iubentes inciſionẽ vel aduſtionem iuxta regulas artis, ibid. num.6. 329
Irregulares an fint Clerici,conſulentes membrum cancro infectum abſcindi,aut venã aperiri,ibid.num. 5. 328
Irregulares an fiant Clerici Sacris Ordinibus initiati abſcindẽdo,vel adurendo iuxta regulas artis,morte non ſecuta,ibidem num. 5. 328
Irregulares an fiant Clerici adiuuantes Chirurgum ad abſcindendum membrum infectum,ibid.num.6 329
Irregularis vitandus quis dicatur, d. 2. q.2. pun 1.§.1.num.8. 91
Irregularis an poſſit dici fœmina, d. 7.q.1. num.3. 263
Irregularis an poſſit dici infidelis, qui nondum recepit Baptiſmum,ibid.num.4. 264
Irregularis an ligetur noua irregularitate, vel alia pœna ſuſcipiendo, vel exercendo, Ordines, d.7.q.1. punct.4 num.4. 270
Irregularis in Papam electus an poſſit cenſura exprobrari diſp.7.q.1.pun.2.num.9. 267
Irregularis an fiat committens delictum cui ipſo iure adiuncta ſit depoſitio ibid.num. 11. 267
Irregularis an ſit carens vſu rationis diſp. 7. q.2. punct. 1.num. 1. 276
Irregularis an ſit quis ob defectum ſcientiæ diſp. 7. q. 2.pun.1.num. 2. 276
Irregularis an ſit qui profitetur aliquam artem ignominioſam diſp.7.q 3. pun. 1. nu. 12. 294
Irregularis an ſit filius proditoris Principis, vel eius,qui manus violentas in Cardinalem iniecit ibidem num.13. 295
Irregularis an ſit proferens hæreſim ſi interius bene ſentiat diſp.7.q.3. pun.7.num. 2. 307
Irregularis an ſit hæreticus occultus ibidem num. 3. 307
Irregularis an ſit iniens pactum cum Dæmone aut ipſum colens, ibid. num. 4. 308
Irregularis an ſit qui cogitur abiurare ab hæreſi ibid. num.5. 308
Irregularis an ſit Clericus lapſus in hæreſim ſi ordines exerceat ibidem nu.6. 308
Irregularis an ſit ſchiſmaticus ibidem num. 7. 308
Irregularis an ſit Apoſtata ibidem num. 8. 308
Irregularis an ſit filius hæretici ibidem nu. 9. 308
Irregularis an ſit filius hæretici natus ante lapſum parentis ibid. num. 10. 308
Irregularis an ſit excommunicatus præcipiens coram ſe celebrari ibidem num. 16. 309
Irregularis an ſit Religioſus egrediens Clauſtrum ad audiendas leges vel medicinam ibid num.17. 309
Irregularis an ſit ſodomita ibidem num. 18 310
Irregularis an ſit ſimoniacus ibidem num. 19. 310
Irregularis an ſit qui celebrat in altari propria auctoritate erecto, & non conſecrato ſeu benedicto ibidem num. 20. 310
Irregularis an ſit celebrans animo, vt reus alicui mortem inferat ibid.num.21. 310
Irregularis an ſit omittens totum celebrandi, & ſacrificandi ritum ab Eccleſia præſcriptum in conficiendo ſanguine, & corpore Chriſti ibid.num.22. 310
Irregularis an ſit altaria denudans aut ornatu lugubri veſtiens ſi hoc faciat ob ſolã animi ſui triſtitiam ibid. num 3. 310
Irregularis an ſit Epiſcopus abutens poteſtate ordinandi ibid.num. 24. 310
Irregularis an ſit Cardinalis indebitè in Papa electus à paucioribus quam duabus partibus ibid. num.25. 310
Irregularis an ſit Clericus in vita, vel in morte raptoribus fauens participãdo &c. ibid. num.26 310
Irregularis an ſit Sacerdos admittens ad Eccleſiaſticam ſepulturam excommunicatum nominatim denunciatum ibidem num.27. 311
Irregularis an ſit ſacrilegus ibidem num. 28 311
Irregularis an ſit qui turpiter eſt cum Moniali congreſſus ibid.num 29 311
Irregularis an ſit Clericus periurus habens conſuetudinem mortaliter peccandi, aut blaſphe-

Digitized by Google

Blaſphemiis ibidem num.29. 311

Irregularis an ſit occidens bannitum, vel hoſtem Reip. publica auctoritate diſp.7. q.4. pun.1.num. 22. 316

Irregularis an ſit exercens officium in criminalibus abſque vlla ſanguinis mortis, vel mutilationis ſententia ibid.num.23. 316

Irregularis an fiat communitas conſtituens Syndicum ad aliquem accuſandum ſi mors ſequatur diſp.7.q.4.pun.2.num. 13 321

Irregularis an ſit qui hortatur milites ad effundendum ſanguinem pro fide Chriſti pro Eccleſia,&c.diſp.7.q.4.pun.4.num.6. 325

Irregularis an ſit conſulens bellum Principi ibid.num. 4. 324

Irregularis an ſit Clericus conſulens bellum iuſtum,ibid. num.5. 325

Irregularis an ſit aſſiſtens bello ibidem nu. 7. 325

Irregularis an ſit belli dux, & conſultores exercitus tubicines,& pulſantes timpana ibid num 8. 325

Irregularis an ſit vendens arma in bello ibi. num 9. 325

Irregularis an fiat Clericus præbendo arma militibus in bello iuſto ibidem num. 11. 326

Irregularis an fiat Clericus pugnans in bello de licentia Papæ ibid.num.12. 326

Irregularis an ſit Clericus chirurgiam, vel medicinam exercens diſp.7. q.4. pun 5. n. 4. 327

Irregularis an ſit Clericus exercens chirurgiam, vel medicinam ſi mors non ſequatur,ibid. num.5. 328

Irregularis an ſit Clericus applicans emplaſtrum mollificatiuum quo poſtema ſeſe aperit, & mors ſequitur ibidem num. 5. 328

Irregularis an fiat Clericus ſi iubeat ſecundum artis peritiam inciſionem, vel aduſtionem,& mors ſequatur, ibi.num.5. 328

Irregularis an fiat Clericus conſulendo ſecundum peritiam artis abſciſionem membri cancro infecti, vel apertionem venæ, ibid.num.5. 328

Irregularis an fiat Clericus Sacris Ordinibus initiatus fundendo venam ad emittendum ſanguinem, ibid.num.5. 328

Irregularis an fiat Clericus maioribus ordinibus initiatus exercens officium medici, ſeu chirurgi abſcindendo, vel adurendo ſecundum regulam artis, ibid.nu 5. 329

Irregularis an ſit adiuuans chirurgum ad abſcindendum membrum ibid.nu.6. 329

Irregularis an prohibeatur exercere quoſlibet actus Sacros,diſp.7.pun.4.num.5. 271

Irregularis an ſit incapax beneficij, ibidem num.6. 271

Irregularis recipiens beneficium in irregularitate an poſſit percipere fructus beneficij ibid.num.7. 271

Irregularis an priuetur beneficio,vel penſione ante irregularitate obtenta, ibidem n. 8 271

Irregularis, qui incidit in irregularitatem poſt obtentum beneficium,an poſſit illud reſignare,ibid. num.9. 272

Irregularis an teneatur reſtituere fructus beneficij,ibid.num.10. 272

Irregularis ob homicidium, an priuandus ſit beneficio,& penſione, ibi.num.11. 272

Irregularis an ſit incapax iuriſdictionis,ibi. num.12 272

Irregularis an poſſit accipere auctoritatem ordinariam fori pœnitentiæ, ibid. num. 13. 272

Irregularis an ſit capax iuriſdictionis delegatæ,ibid.num.14. 272

Irregularis an poſſit exercere actus iuriſdictionis,qui non includunt exercitium Ordinis,ibid.num.15. 272

Irregularis an poſſit alteri facultatem abſoluendi delegare,ibid. num.16. 272

Irregularis an poſſit excommunicare, ibidem num.17. 272

Irregularis an priuetur iure eligendi adnexo beneficio obtento poſtquam incurrit irregularitatem, ibid.num.18. 273

Irregularis an validè audiat confeſſiones, ibid num.19. 273

Irregularis an validè audiat Confeſſionem pœnitentis, qui ignorabat, illum eſſe irregularem, ibid. num.20. 273

Irregularis an ſit aliquis iudicandus in dubio iuris,diſp.7.q.1.pun.5.num.2. 273

Irregularis an ſit aliquis iudicandus in dubio facti, ibid. num.3. 274

Irregularis an ſit iudicandus, qui dubitat an aliquem mutilauerit.ibid.nu.4. 274

Irregularis an ſit iudicandus,qui in dubio iuris de irregularitate homicidij, vel de aliqua cenſura ſuſcepit Ordines mala fide, ibid.num.5. 275

Irregularis an ſit iudicandus ille, qui fœminæ grauidæ præbuit pharmacum ad abortum,ſed dubitat an fœtus eſſet animatus, ibid num.6. 275

Irregularis an ſit iudicandus ille,qui conſuluit homicidium, ſed dubitat, an ſuo conſilio operatus ſit aliquid circa homicidium

dium, ibid. num. 7. 275
Irregularis an cenſeatur ille qui dubitat, an ille, cui dedit conſilium occidendi, commiſerit homicidium ibid nu. 8. 275
Irregularis an ſit neophitus, d. 7. q. 2. pun. 1. num. 1. 277
Irregularis an ſit carens lumine, & vſu oculi, d. 7. q. 2. pun. 2. num. 2. 278
Irregularis an ſit ille, qui habet maculam in oculo, ibid. num. 3. 278
Irregularis an ſit habens oculum grandiorẽ altero, ibid. num. 4. 278
Irregularis an ſit, qui caret naſo, ibidem numero 5. 278
Irregularis an ſit ille, qui habet labia penitus corroſa, ibid. num. 6. 278
Irregularis an ſit ſurdus, ibid. num. 7. 278
Irregularis an ſit ille, qui caret auriculis, ibidem num. 8. 278
Irregularis an ſit giboſſus, ibid. n. 9. 279
Irregularis an ſit ille, qui habet ventrem prę turgidum ibid. nu. 9. 279
Irregularis an ſit monſtruoſus, ibidem num. 10. 279
Irregularis an ſit ætiopus, vel habet ſex digitos, ibid. num. 11. 279
Irregularis an ſit hermaphroditus, ibidem num. 12. & 13. 279
Irregularis an ſit habens crura diſtorta, ibidem num. 14. 279
Irregularis an ſit carens pede, ibidem numero 15. 279
Irregularis an ſit ille, qui indiget baculo, itaut non poſſit per ſe ipſum ad altare accedere, ibid. num. 15. 279
Irregularis an ſit ille, quem infirmitas reddit ineptum ad exercitium Ordinum, ibidem num. 16. 280
Irregularis an ſit laborans febri continua ibid n. 17. 280
Irregularis an ſit laborans vertigine, ibid. num. 23. 280
Irregularis an ſit laborans graui dolore capitis, ibidem num. 18 280
Irregularis an ſit laborans morbo Gallico, ibid. n. 19. 280
Irregularis an ſit laborans lepra, vel multa ſcabie, ibidem num. 20. 280
Irregularis an ſit peſte laborans, ibidem nu. 21. 281
Irregularis an ſit ille, qui laborat morbo caduco, ibidem num. 22. 280
Irregularis an ſit amens, & furioſus ibidem num. 23. 280
Irregularis an ſit Dæmoniacus, ibid. nu. 24. 281
Irregularis an ſit carens membro, ibid. num. 29. 282
Irregularis an ſit carens membro occulto abſque propria culpa, ibid. num. 30. 282
Irregularis an ſit ille, qui ſibi virilia amputauit, vel curauit amputari, ibid. num. 31. 283
Irregularis an ſit ille, qui amiſit digitos pedum, aut virilia, aut curauit ea ſibi abſcindi ob ſanitatem, ibidem num. 32. 283
Irregularis an ſit ille cui abſciſſa ſunt virilia in pęnam delicti ibid. num. 33. 283
Irregularis an ſit ille, qui ſibi virilia vel teſtes amputauit, aut permiſit amputari cauſa cantus, vel caſtitatis, ibid. num. 34. 283
Irregularis an ſit ille, qui ſibi membrum ex indignatione, vel impatiẽtia abſcidit, ibi. num. 35. 283
Irregularis an aliquando poſſit eſſe ille, qui natus eſt ex parentibus coniugatis, d. 7. q. 2. pun. 3. nu. 12. 286
Irregularis an ſit infans rebaptizatus ante vſum rationis, diſp. 7. q. 3. pun. 3. nu. 2. 297
Irregularis an ſit ille, qui rebaptizat alium ſub cõditione, quem ſcit eſſe baptizatum, ibid. nu. 5. 298
Irregularis an ſit ille, qui abſolutè rebaptizauit illum, quem dubitabat eſſe baptizatum, ibid. nu. 5. 298
Irregularis an ſit iterans Confirmationem, & Ordinem ibid. nu. 8. 298
Irregularis an fiat ille, qui diſert Baptiſmũ vſque ad ægritudinem, vel ſenectutem, ibid. nu. 11. 299
Irregularis an ſit adultus, qui baptizatur ab hæretico, ibid. nu. 13. 299
Irregularis an fiat ille, qui in excommunicatione recipit Ordines ſacros, vel minores d. 7. q. 3. pun. 4. nu. 1. 299
Irregularis an fiat ille, qui in ſuſpenſione, vel interdicto recipit ſacros Ordines, ibi. num. 2. 300
Irregularis an fiat ille, qui eodem die recipit Ordines minores cum ſacro, vel duos ſacros, ibid num. 3. 301
Irregularis, qui duos Ordines ſacros, vel minores cum ſacro recepit à quo poſſit diſpẽſari, ibid. nu. 4. 301
Irregularis, vel ſuſpenſus an ſit ille, qui per ſaltum recipit ordines, vel illos per ſaltum ſuſceptos exercet, vel ordines recipit furtiuè, ibid. nu. 5. 301
Irregularis an ſit ille, qui ante Confirmationem ordines recipit, ibid. nu. 8. 302
Irregularis an fiat vir coniugatus recipiens Ordi-

Ordinem ſacrum, ibid. nu. 9. 302
Irregularis an ſit ille, qui ordines recipit ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati, ibid. num. 10. 302
Irregularis an fiat ligatus cenſura, qui exercet Ordines ſacros, d. 7. q. 3. pun. 5. nu. 1. 303
Irregularis an fiat ille, qui dubitans ſe eſſe excommunicatum celebrat, cum verè ſit excommunicatus, ibid. num. 2. 303
Irregularis an fiat ligatus cenſura, qui canit in choro tanquam hebdomadarius, ibid. num. 3. 303
Irregularis an fiat irretitus cenſura, qui canit Epiſtolam, vel Euangelium, ibidem. nu 4. 303
Irregularis an fiat ille, qui baptizat, vel conſecrat aquã, cum ſit irretitus cenſura, ibid. num. 5. 303
Irregularis an fiat ille, qui abſoluit Sacramentaliter, cum ſit irretitus cenſura, ibid. num. 6. 303
Irregularis an ſit Sacerdos excõmunicatus benedicens ſponſis, aut faciens ſolemnitates Baptiſmi, vel miniſtrãs Euchariſtiã, aut aſſiſtens Matrimonio, ibid. nu. 7. 304
Irregularis an fiat Clericus ſuſpẽſus, vel interdictus exercendo ea, quæ ſibi non ſunt prohibita per cenſuram, ibid. nu. 8. 304
Irregularis an fiat Epiſcopus excommunicatus, vel ſuſpenſus exercendo ordinem Epiſcopalem, ibi. nu. 9. 304
Irregularis an ſit ille, qui exercet ordinem, quem non habet, d 7. q. 3. pun 6. nu 1. 304
Irregularis an fiat ille, qui cum non ſit ſubdiaconus canit Epiſtolam ſine manipulo, ibid. nu. 2. 305
Irregularis an fiat Sacerdos exercens actus Ordinis Epiſcopalis, ibid. nu. 3. 305
Irregularis an fiat ille, qui cum non ſit ſacerdos, abſoluit Sacramentaliter, ibid nu. 4. 305
Irregularis an fiat Clericus miniſtrans Baptiſmum ſolemniter in neceſſitate, ibid. nu. 5. 306
Irregularis an fiat Sacerdos, qui non eſt Parochus, miniſtrando Sacramenta Euchariſtiæ, Pœnitentiæ, vel extremæ Vnctionis, ibid. nu. 6. 306
Irregularis an fiat ille, qui cum non ſit Sacerdos, exercet in choro officium hebdomadarij, ibid. num. 7. 306
Irregularis an fiat Clericus abſoluendo pœnitentes, aut benedicendo ſponſis, ibid. num. 8. 306
Irregularis an ſit iudex iuſtè mutilans, vel occidẽs, aut aliàs cooperans ad mutilationem, vel homicidium iuſtum, d. 7. q. 4. pun. 1. nu. 3. 313
Irregularis an ſit ille, qui mortem accelleravit, ibi. n. 4. 313
Irregularis an ſit iudex ferens ſententiã mortis; eiuſque aſſeſſores, cooperatores, & ſatellites, ibid. nu 5. 313
Irregularis an ſit ille, qui leuia inditia exhibuit, ibidem num. 5. 313
Irregularis an fiat Doctor conſulens talem reum mereri mortem, vel mutilationem, ibid. nu. 6. 313
Irregularis an fiat vir doctus, qui interrogatus, an quis teneatur denunciare in cauſa ſanguinis, aperit veritatem in genere, ibid. nu. 6. 313
Irregularis an ſit vir doctus, qui in cauſa ſanguinis non dicit quod ipſe ſentit, ſed aliorum opiniones refert, ibid. nu. 7. 314
Irregularis an fiat ille, qui comitatur reum ad ſuppliciũ cauſa ſecuritatis, aut cuſtos carceris, qui aperit hoſtium carceris, vt reus ad morte ducatur, ibid. nu. 8. 314
Irregularis an fiat iudex mittens aliquem ad triremes, ibid. nu. 8. 314
Irregularis an ſit Iudex ferens ſentẽtiam duriſſimam, qua reus citius moritur, d. 7. q. 4. pun 1. nu. 8. 314
Irregularis an ſit ille, qui dicit reo, aſcende ſchalam, vel ſuppone caput, &c. ibid. nu. 9. 314
Irregularis an fiat ille, qui dicit reo, vt aſcendat vnum gradum, aut ille, qui dum reus curru vehitur, inſtigat iumentum, ibid. nu. 9. 314
Irregularis an ſit ille, qui defert ad iudicem crimen, quod non eſt dignum morte, ſi poſtea mors, vel mutilatio ſequatur, ibid. nu. 10. 314
Irregularis an ſit ille, qui actu pugnanti præbet gladium ad aliquem occidendum, ibi. nu. 11. 315
Irregularis an ſit, qui tradit ligna, quibus hæreticus viuus comburitur, ibid. num. 12. 315
Irregularis an ſit ille, qui campanis dat ſignum, quo aliquis eſt ſuſpendendus, ibid. num. 14. 315
Irregularis an ſit ille, qui ob aliquã cauſam obtinet, ne reus ducatur per talem viam, ſi mors accelleretur, ibid. num. 15. 315
Irregularis an ſit Clericus aſſiſtens executioni ſententiæ, & an peccet, ibid. nu. 16. 315
Irregularis an fiat ille, qui defert litteras,

quibus

quibus mandatur aliquem occidi, ibid. nu. 17. 315
Irregularis an ſit ille, qui clamauit adeſſe latrones, quo audito occiduntur, ibidem nu. 18. 315
Irregularis an ſit ille, qui ſatellitibus reum iudicauit, ibidem num. 19. 315
Irregularis an ſit ille, qui fuit cauſa, vt reus caperetur, ibid. nu. 19. 315
Irregularis an ſit ille, qui aliquem alteri iudicauerit, neſciens ipſum quæri ad mortem, ibid. nu. 20. 316
Irregularis an ſit iudex Eccleſiaſticus, qui aliquem tradit brachi ſæculari, ibid. num. 27. 316
Irregularis an ſit ille, qui conſtituit officiales, ad cauſas ſanguinis, ibid. nu. 28. & 29. 317
Irregularis an ſit ille, qui conſilium præbet Principi, vt legem ferat, qua fures plectantur capite, ibidem num. 31. 317
Irregularis an ſit concionator, qui arguendo delinquentes eſt cauſa cur Princeps illos puniat, ibid. 317
Irregularis an ſit confeſſarius, qui pœnitenti nolenti reum dignū morte punire, denegat abſolutionem, niſi reos puniat, ibid. nu. 32. 318
Irregularis an ſit confeſſarius, qui pœnitenti iuridicè in Interrogatum hortatur ad dicendam veritatem in iudicio, ex qua reus morte plectitur, ibid nu 33. 318
Irregularis an ſit Confeſſarius dicendo pœnitenti, vt reum occidat, ibid. nu. 34. 318
Irregularis an fiat ille, qui alium accuſat in cauſa criminali, d. 7. q. 4. pun. 2. nu. 1. & 2. 319
Irregularis an fiat ille, qui alium accuſat in cauſa criminali, petendo ſatisfactionem ſibi debitam, ibidem num. 3. 319
Irregularis an fiat ille, qui alium accuſat de iniuria alijs illata, ibid. nu 4. 320
Irregularis an fiat Clericus accuſando damnificatorem bonorum ſuæ Eccleſiæ, ibid. num. 5. 320
Irregularis an fiat Clericus accuſando alterum ad ſui defenſionem, præmiſſa proteſtatione; ibid. nu. 6. 320
Irregularis an ſit accuſans de crimine leui, quando accuſatus morti condemnatur ex malitia Iudicis, ibidem num 7. 320
Irregularis an fiat ille, qui accuſat de crimine leui, ſed reus in carcerem miſſus ab alijs accuſatur de graui crimine, ex quo plectitur capite, ibidem. 320
Irregularis an ſit ille, qui accuſat de iniuria inferenda, ibid. nu. 7. 320
Irregularis an ſit ferens teſtimonium in cauſa ſanguinis, d. 7. q. 4. pun. 3. num. 1. & 2. 322
Irregularis an fiat Aduocatus, vel Procurator accuſatoris ſecuta morte rei, ibid. nu. 7. 323
Irregularis an fiat occidens alium in bello. Vide ſupra litteram B. v. Bellum.
Irregularis an ſit ille, qui alium occidit ad vitæ ſuæ defenſionem, d. 7. q. 4. punct. 6. num. 3. 330
Irregularis an ſit ille, qui alium occidit, vt ſe defendat à membri mutilatione, vel brachij debilitatione, vel graui percuſſione ibid. nu. 4. 331
Irregularis an ſit ille, qui fure domi inuento, clamauit adeſſe latrones, quo audito latro capitur, & ſuſpenditur, ibid. num. 7. 331
Irregularis an ſit ille, qui mandat tradi aliquid infirmo contra medici præceptum, ſi infirmus pereat ex ea traditione, d. 7. q. 4. pun. 7. num. 12. 337
Irregularis an ſit ille, qui extrahit ſagittam à vulnerato, ex qua mortuus eſt, ibidem, num 13. 337
Irregularis an fiat magiſter verberans diſcipulum, ſi mors ſequatur, ibid. num. 14. 337
Irregularis an fiat Iudex, qui præcipit reū verberari iuxta leges, ibid. num. 15. 338
Irregularis an fiat ille, qui leuiter percuſſit, ſed percuſſus ex iniuria medici, vel ex alia cauſa moritur, ibidem nu. 16. 338
Irregularis an ſit ille, qui mandauit Caio, vt occideret Titium, ſed accidit, vt Caius ipſe fuerit occiſus, ibid. num. 17. 338
Irregularis an ſit ille, qui dat conſilium alteri, vt temerè ſe exponat periculo mortis, ibid. num. 17. 338
Irregularis an ſit ille, qui doloſè dat alteri conſilium trāſeundi per aliquam viam, in qua à latronibus occiditur, ibid. num. 17. 338
Irregularis an ſit ille, qui dormiendo interficit infantem eo, quòd non adhibuerit præſcriptam cautionem, ibid. nu. 18. 339
Irregularis an ſit, qui reficiendo tectum, proijcit tegulā, ex qua occiditur viator, ibid. num. 20. 339
Irregularis an ſit ille, qui ſaltans cum muliere grauida eſt cauſa abortus, ibi. n. 21. 339
Irregularis an ſit ille, qui ioco terrorem incutit alteri, ex quo alter perterritus ſe præcipitem dat, ibidem num. 26 340
Irregularis an ſit ille, qui domi cuſtodit feram

ram, quæ abſq; eius culpa ſoluta, aliquem occidit, ibid. num 24. 339
Irregularis an ſit ille, qui inſidet equo, qui fractis habenis, conculcat puerum in via exiſtentem, ibid num. 23 339
Irregularis an ſit ille, qui proijcit lapidem in Titium, ſed Titio illam declinante, lapis occidit Caium. ibid. num 19. 339
Irregularis an ſit ille, qui detexit cuiuſdam mulieris adulterium, quo audito occiditur à proprio marito, ibidem num. 25. 340
Irregularis an ſit ille, qui brachium alteri debilitat, aut alterum cæcum, aut claudum reddit, d. 7. q. 4. punct. 8. num. 6. & 7., & 12. 342, & 343
Irregularis an ſit ille, qui alteri digitum abſcindit, ibidem num. 8. 342
Irregularis an ſit qui mutilat alterius membrum arridum ibid num. 5. 342
Irregularis an ſit ille, qui abſcindit maiorẽ membri partem, ibid. num. 9. 342
Irregularis an ſit ille, qui mutilat cadauer, ibidem num. 10. 343
Irregularis an ſit ille, qui inutile reddit alterius membrũ, ibid. num. 11. 343
Irregularis an poſſit aliquãdo eſſe abſciſſus, non verò abſcindens, ibid. num 12. 343
Irregularitas vndenam dicatur, d 7. q. 1. nu. 1. 263
Irregularitas vt inducatur, quid requiratur, ibidem num 2. 263
Irregularitas quid ſit, d. 7. q. 1. pun. 1. num. 1. 264
Irregularitas quomodo differat à cenſuris, ibidem, num. 2. 264
Irregularitas quomodo diſtinguatur à degradatione, & depoſitione, ibid num 3. 264
Irregularitas an impediat ſuſceptionem primæ tonſuræ, ibid. num. 4. 265
Irregularitas quomodo diſtinguatur à ſuſpenſione, ibid num 5. 266
Irregularitas quotuplex ſit, ibid. num. 6. 266
Irregularitas ex defectu, & ex delicto quænam ſit, ibid. num. 7. 266
Irregularitas ex delicto, an requirat peccatum mortale, diſp. 7. q. 1. pun. 3 nu 1. 268
Irregularitas an poſſit ferri ab Epiſcopis, & alijs Summo Pontifice inferioribus diſp. 7. q. 1. pun. 2. num. 2 267
Irregularitas an poſſit à Papa per ſententiam ſeu ab homine ferre, ibidem num. 2. 267
Irregularitas aliqua an ſit admittenda ob ſolam auctoritatem Doctorum de conſuetudine teſtantium ibidem num. 3. 267
Irregularitas an incurratur ob æquale, ſimile, vel maius delictum, ibidem nu. 4. 267
Irregularitas an propriè dicatur de infidelibus, & mulieribus ibid. num. 7. 267
Irregularitas quomodo dignoſcatur an ſit in iure expreſſa ibid. num. 11. 267
Irregularitas quomodo differat à ſuſpenſione ibidem nu. 12. 268
Irregularitas, vt imputatur an poſtulet determinata verba ibid num. 11. 267
Irregularitas an priuet beneficio ante irregularitatem obtento diſp. 7. q. 1. pun. 4. num. 8. 271
Irregularitas an conſurgat ex debito pecuniario diſp. 7. q. 2. pun. 4. num. 4. 289
Irregularitas contracta ob dilationem ſuſceptionis baptiſmi vſque ad ægritudinẽ, vel ſenectutem an tollatur per ipſum baptiſmum diſp. 7. q. 3. pun. 3. num. 12. 2›9
Irregularitas an incurratur per ſuſcipiente ordines furtiuè & quiſnam dicatur ordines furtiuè ſuſcipere diſp. 7. q. 3 pun. 4. nu. 6. 301
Irregularitas duplex an incurratur in exercitio ſacrorum ordinum cum, duplici cenſura diſp. 7. q. 3. pun. 5. num. 10. 304
Irregularitas contracta per exercitium ordinum ad quẽ pertineat in illa diſpenſare diſp. 7. q. 3. pun. 5 num. 11. 304
Irregularitas an poſſit à Summo Pontifice imponi pro peccato veniali, diſp. 7 q. 1. pun. 3. num. 2. 268
Irregularitas an poſſit à Summo Pontifice fieri pro delicto merè præterito, ibid nu. 3. 268
Irregularitas ex delicto an incurratur interueniẽte ignorantia probabili, ibidem nu. 4 269
Irregularitas an requirat actum externum conſumatum, ibidem num. 5. 269
Irregularitas an incurratur ob deſiderium occidendi, ibidem num. 6. 269
Irregularitas an incurratur actum internũ, ibidem num. 7. 269
Irregularitas an incurratur ab excommunicato occultè celebrante, ibid. num. 8. 269
Irregularitas an impediat ſuſceptionem, & exercitium Ordinum, & primæ tonſuræ, d. 7. q 1 puncto 4. num. 1. 270
Irregularitas an impediat ſuſceptionem, & exercitium omnium Ordinum, an ſolum aliquorum, ibidem num. 2. 270
Irregularitas an incurratur à Clerico, cui poſt Sacerdotalem Ordinem amputatus eſt digitus, & an poſſit promoueri ad beneficium

neficium,ibid. num. 3. 270
irregularitas an incurratur ob carentiam vſus rationis,d.7.q 2.pun.1. num.1. 276
irregularitas an incurratur ob defectum ſcientiæ, ibidem num.2. 276
irregularitas an incurratur ab eo, qui habet aliquod vitium corporis, quod impedit exercitium Ordinum, d 7.q.2. pun 2. 277
irregularitas ob quem defectum, ſeu vitium corporis incurratur, ibid num.1. 277
irregularitas ex defectu lenitatis ex quibus cauſis oriatur diſp.7. q.4. 312
irregularitas an incurratur ob intentionem occidendi, vel mutilandi, d.7.q.4.pun.1. num.1. 312
irregularitas an incurratur ob amputationem membri alicuius mortui,ibid. 312
irregularitas vt incurratur,an requiratur,vt occidens, vel mutilans ſit baptizatus, & doli capax,ibid.num.2. 312
irregularitas duplex an incurratur à Iudice, qui effodit ſimul oculos, & manus amputat,ibid.num.25. 316
irregularitas an incurratur à tota Vniuerſitate,quæ Procuratorem conſtituit ad accuſandum,ſi ſequatur mors vel mutilatio, diſp.7.q.4.pun.2.num.13. 321
irregularitas an incurratur hortando alterum ad vitam effundẽdam pro fide Chriſti,vel pro tuenda Eccleſia,d.7.q.4.pun.4. num.6. 325
irregularitas an incurratur ab eo, qui ſuadet alteri ingreſſum in flumen ad liberãdum hominem lapſum in flumen,ibid.num. 6. 325
irregularitas an incurratur ab eo, qui dat operam rei licitę,vel illicitæ,ex qua ſequitur mors, diſp.7. q.4.pun.7.num. 336
irregularitas prouenient ex homicidio iniuſto non omnino caſuali,an requirat culpam mortalem, d.7.q.4.pun.7. nu. 27. 340
irregularitas an tollatur per baptiſmũ, diſp. 7. q.5. pun.2.num. 1 355
irregularitas an tollatur per profeſſionem in approbata Religione, ibid. num. 2.3. & 4. 356
iregularitas an ceſſet,ſublata cauſa ob quam fuerat inducta, ibid.num.5. 356
irregularitas an poſſit auferri de facultate Papæ, aut Epiſcopi,ibid num.6. 356
Irregularitatem an incurrat Clericus qui rogat Principem vt iuſtitiam faciat, &c. diſp.7.q.4.pun.5. num. 21. 316
irregularitates plures an incurrat Iudex, qui plures actus exercet, qui ſunt cauſa mortis,vel mutilationis,d.7.q.4. punct.1. num. 24. 316
irregularitates plures an Incurrat Iudex, qui vnica ſententia,plures ad mortem cõdemnat,ibid.num. 26. 316
irregularitatis cauſa efficiens quænam ſit diſp.7.q 1.pun.2. num.1. 266
irregularitatis cauſa materialis ſeu ſubiectiua quænam ſit ibid.num. 6. 267
irregularitatis nodo quinam poſſint ligari ibidem num. 8. 267
irregularitatis ſubiectum capax an debeat eſſe ſubditus iuri communi,ibid. n. 8. 267
irregularitatis quænam ſit cauſa formalis ibidem num. 10. 267
iudex an poſſit impendere abſolutionem cẽſurarum, quas tulit contra eum, qui à ſe appellauit diſp. 1.q.3. pun.1.num. 8. 57
iudex excommunicatus, an priuetur vſu iuriſdictionis, diſp.2.q.2.pun.7. num.1. & 2. 137
iudex excommunicatus an peccet mortaliter ferendo ſententiam,ibid num.3. 137
iudex an ſemper teneatur ad denunciationem excommunicati diſp.1.q.1.punct.13. nu.3. 48
iudex Eccleſiaſticus non Epiſcopus faciens iniuriam contra iuſtitiam, & conſcientiã parti litiganti in iudicio ſuſpenſione ligatur,diſp.3.pun.5.§.1. num.32. 205
Iudex excommunicationis ſententiam ſine ſcriptis, aut ſine cauſæ, expreſſione ferens, vel requiſitis ſcripturæ copiam intra menſem non tradens ab ingreſſu Eccleſię ſuſpenditur ibid num. 33. 205
iudex Eccleſiaſticus qui aliquem tradit brachio ſeculari an ſit irregularis diſp 7. q 4. pun.1. num. 27. 316
iuramentum quando nam extorquendum in abſolutione cenſurarum,diſp.1.q.3.pun 3 num.11. 67
iurantes ſponte de tenendo ſchiſmate ſuſpenſione ligantur,diſp 3 pun 5.§.1.num. 38. 209
ius irregularitatem inducens an ita debeat eſſe expreſſum vt omni prorſus dubio careat, an ſecum ſi os trahat effectus abſque Iudicis ſententia diſp.7.q.1. pun 2. num. 5. 267
iuriſdictio gratioſa,ſeu voluntaria, & contentioſa quænã ſit,diſp.1.q.1.pun. 11. im. 1. 35

L

LAbia penitus corroſa habens, an ſit irregularis, d.7. q.2 pun.2. num.6. 278

Laici an poſſint abſoluere à cenſuris, in articulo mortis, diſp. 1. q. 3. punct. 3. num. 1. 63

Laici immiſcentes ſe in cauſa ſanguinis, an peccet mortaliter, ſicut peccant Clerici, d. 7. q. 4. punct. 1. num. 35. 318

Laici an poſſint tempore Paſchatis communicare diſp. 5. pun. 4. nu. 17. 240

Laici an ſint ſubiectum capax irregularitatis diſp. 7. q. 1. pun. 2. num. 8. 267

Laici Chirurgiam, vel medicinam exercentes, an ſint irregulares, diſp. 7. q. 4. pun. 5. num. 1. 327

Legatum ab excommunicato relictum, an poſſit recipi, d. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 16. 129

Legens librum hæreſiarchæ an excommunicatione ligetur diſp. 2. q. 5. pun. 4. num. 3. 170

Legentes libros & ſcripta continentia diuinationes, & ſortilegia an incurrant excommunicationem, ibid. num. 4. 170

Legentes libros vetitos ob excitationem ad turpem libidinem veneream an incurrat excommunicationem ibid. num. 5. 170

Legentes ſcholia, ſeu additiones hæreticorum contentæ in libris Catholicorum an incurrant excommunicationē ibid. num. 6. 170

Legitimi an fiant filij geniti ante matrimonium, per ſubſequens matrimonium, d. 7. q. 2. pun. 3. num. 6. 285

Lepra laborantes, an ſint irregulares, d. 7. q. 2. pun. 2. num. 10. 280

Lex, & ius matrimonij, an excuſet coniugatos excommunicatos inter ſe communicātes, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. nu. 17. 129

Lex continens errorem intollerabilem, an ſit valida, d. 1. q. 1. pun. 10. num. 8 34

Lex quandonam contineat errorem intollerabilem, ibid. num. 9. 34

Lex præcipiens aliquid turpe, vel inutile, vel cōtrarium communi bono, an obliget ibid. num. 10. 34

Libertatis defectus an inducat irregularitatem, & in quibus perſonis d. 7. q. 2. pun 4. num. 2. 288

Libros vetitos legentes ob excitationem ad turpem libidinem veneream an incurrant excommunicationem diſp. 2. q. 5. pun. 4. num 5. 170

Libros legentes, & ſcripta continentia diuinationem, & ſortilegia an incurrat excōmunicationem diſp 2. q. 5. pun. 4. nu. 4. 170

Libros hæreſiarcæ legens an excommunicatione ligetur d. 2. quæſt. 5 pun. 4 nu 3. 170

Libros prohibitos legens, an incurrat excōmunicationem, d. 2. q. 5. pun. 4. num. 2. 170

Ligatus duplici cenſura an incurrat duplicem irregularitatem exercendo ordines ſacros, d. 7. q. 3. p. 5. n. 10. 304

Ligna tradens, quibus hæreticus viuus eſt comburendus, an ſit irregularis, d. 7. q. 4. pun. 1. num. 12. 315

Litteras defferens, quibus mandatur aliquē occidit, an ſit irregularis, ibid. num. 17. 315

Locus an poſſit ligari cenſuris, d. 1. q. 1. pun. 4. num. 6. 16

Lumine, & vſu oculi carens, an ſit irregularis, d. 7. q. 2. pun. 2. num. 2. 278

Luſorias cartas fabricans, an ſit irregularis, ſi earum occaſione aliqui occidantur, d. 7. q. 4. pun. 7. num. 10. 337

M

Magiſter nouitiorum, an poſſit communicare cum nouitijs excommunicatis diſp. 2. quæſt. 2. pun. 6. §. 2. num. 19. 132

Magiſter an fiat irregularis verberando diſcipulū, ſi mors ſequatur, d. 7. q 4 punct. 7. num. 14. 337

Maleficiatus an ſit irregularis, d. 7. q. 2. pun. 2. n. 24. 281

Mandans, vel conſulens an incurrat cenſuram, nondum ſecuto effectu, d. 1. q. 1. pun. 3. num. 16. 23

Mandans, vel conſulens an incurrat cenſuram latam contra facientes, d 1. q. 2. pun. 6. num. 1. 24

Mandans vel conſulens, an incurrat cenſuram, quando non influit in effectum ibidem num. 2. 24

Mandans, vel conſulens percuſſionem Clerici an ligatur cenſura, quando per ſuum mandatum, vel conſilium nihil influxit in percuſſionem, ibid. num. 3. 24

Mandans an incurrat cenſuram, quando reuocauit mandatum, ibid. num. 6. 25

Mandans percuſsionem Clerici, an incurrat excommunicationem, d. 2. q. 4. pun. 3. nu. 1. 152

Mandans homicidium, an ſit irregularis, diſp. 7. quæſt. 4 pun. 8. num. 13. 343

Manus violenta quænam dicatur, d. 2. q. 4. pun. 1. n. 11. 343

Maritus an poſſit communicare cum excōmunicata vitanda d. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 24 130

Materia, quæ de ſe leuis eſt quomodo fiat grauis per ordinem ad finem à ſuperiore intentum, d. 1. q. 1. puncto 3. num. 10. 11

d Mari-

Digitized by Google

Matrimonium, cui aſtitit Parochus excommunicatus, an ſit validum, d.2.q.2.pun.2. §.3.num.2. 99

Matrimonium celebratum à procuratore excommunicato nomine alterius, an ſit validum diſp. 2. quæſt. 2. pun. 7. num.14. 140

Medicinas, & auxilium petere, an liceat à Medico excommunicato vitando, d.2.q.2.pun.6.§ 2.num. 14. 128

Medicus, cuius cauſa ægrotus interijt, an ſit irregularis, d.7.q.4.pun.5. num.2. 317

Medicus an fiat irregularis tradendo medicinam infirmo, quam dubitat illi profuturam, ibid.nu.3. 327

Membri carentia, an inducat irregularitatē, diſp.7. q.2.pun.2. num.29. 282

Membrum quodnam dicatur, d.7 q.4.pun. 8.n.3. 342

Menſa quid importet in participatione cū excommunicato vitando, d.2.q.2.pun.6. §.2.num.6. 127

Metus grauis, an excuſet ab incurrendis cenſuris, d. 1. q.2.pun.3.num.2. 51

Metus grauis, an excuſet ab incurrendis effectibus cenſurarum, ibid.num.6. 52

Milites an poſsint in bello participare cum Duce exercitus excommunicato vitando, d.2.q 2.pun.6.§.2. n.27. 130

Miſſa an poſſit audiri ab excommunicato, d 2.q.2. pun.3.§.1.num.1.& 2. 104

Miſſæ inſeruire an poſſit excommunicatus quando nullus alius adeſt, qui inſeruiat, ibid. num.3. 104

Miſſæ effectus duo præcipui ſunt, d.2. q.2.p. 1. §.3.n.2. 93

Miſſæ Sacrificium, an proſit excommunicato, ibid.n.3. 93

Miſſam non audiendo, an peccet excommunicatus, quando per ipſum ſtat, ne abſoluatur, d.2.quæſt.2.pun.3.§.2.num. 4. 104

Miſſam audiendo an excommunicatus incurrat aliquam pęnam, ibid. num.6. 104

Miſſam audientes cum excommunicato vitā do, an peccent mortaliter, ibid.nu.9. 105

Miſſam celebrans coram excommunicato vitando quam pęnam incurrat, ibid.num. 10. 105

Miſſam proſequi, vel relinquere, an poſſit Sacerdos, quando adeſt excommunicatus, ibid.num.11.12. & 13. 105. & 106

Miſſam audientes, an teneantur diſcedere, quando defertur cadauer excommunicati vitandi, ibid.nu.15. 106

Miſſam omittere, an teneatur Sacerdos, quā do excommunicatus ingreditur Eccleſiā, non vt illam audiat, ſed ob aliam cauſam ibid.num.16. 106

Miſſam omittere, an teneatur Sacerdos, quando aduertit adeſſe cadauer excommunicati vitandi, ibid.nu.14. 106

Moderamen inculpatæ tutelæ quandonam ſeruetur, d.7.q.4 pun.6. num.2. 330

Monaci nigri Sancti Benedicti habitu, & veſtitu non vtēs an ſuſpenſionem contrahant d.3.punc.5.§.4. n.14. 218

Monaci aucupationi, aut venationi clamoroſæ in propoſito intereſſentes an ſuſpenſi remaneant, ibid. n.15. 219

Moniales conuentionem de dote facientes nulli pœnæ ſubiacent d.3. pun.5.§.3.num. 4. 215

Monachi nomine quinam intelligantur, qui gaudeat priuilegio Canonis, d.2.q.4.pun. 1.num.6. 146

Moniales, & aliæ mulieres, an poſſint ab Epiſcopo abſolui ob percuſſionem Clerici, d.2.q.4. pun.5. num.3. 160

Monitoria an obligent ad denunciandum delinquētem in delictis commiſſis in cauſa propria, diſp.2.q.6.pun.1.num. 1. 174

Monitoria an obligent ad denunciandum, quando ex denunciatione magnum imminet damnum. ibid.n.2. 175

Monitoria an obligent ad manifeſtandum proprium delictum, ibid.num.3. 175

Monitoria an obligent vxorem, vel filium carnalem, aut ſpiritualem ad denunciandum maritum, & patrem carnalem, aut ſpiritualem, & quando, ibid.nu. 4. 5. & 6. 175

Monitoria an obligent ad reuelandum id, quod quis nouit ſub ſecreto naturali, vel cauſa conſulendi, vel exhibendi conſultationem, ibid.num.7.& 8. 175 & 176

Monitoria an obligent ad reuelanda ea, quę probari non poſſunt, ibid.num.9.10. & 11. 176.& 177

Monitoria an obligent ad ea denuncianda, quæ non verè ſcimus, ibid.num. 12. 177

Monitoria an obligent ad ea reuelanda, quæ ſcimus à leuibus perſonis, & ignotis, vel quando quis neſcit à quo audierit, ibid. num.13.& 14. 177

Monitoria an obligent eum, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denunciauit, ibid. num 15. 177

Monitoria an obligent ad denunciandum, quando ſcitur, vel creditur, vel dubitatur nullum remedium adhibendum eſſe à Prælato, ibid.num.16. 177

Monitoria an obligent ad denunciandum

ante

ante fraternam correctionem, ibid. nu. 17. 177
Monitoria an obligent ad denunciandum ante correctionem, quando ſuperior intendit procedere ad pœnam, ſed delictū eſt occultum, ibid. num. 18. 178
Monitoria an obligent ad denunciandum ſtatim facta correctione prima vice, vel an correctio ſit iterum facienda, ibid. nu. 19. 178
Monitoria an obligent ad denunciandum hæreticum ante præmiſſam correctionē, ibid. num. 20. 178
Monitoria an obligent ad denunciandum delictum ex inconſideratione cōmiſſum, aut hæreſim lapſu linguæ prolatam, ibid. num. 21. & 22. 179
Monitoria an obligent eum ad denunciandum, qui iurauit, non reuelare, ibid. num. 23. 179
Monitoria an obligent eos, quos iudex non intendit ligare, vt ſunt filij, & alij domeſtici, ibid. num. 24. 179
Monitoria an obligent ad denunciandum furtum compenſatorem, vel eum, qui propoſuit reſtituere, ibi. n. 25. & 26. 179. & 180
Monitoria an ligent eum, qui non denunciat compenſatorem, quando ipſe compenſator non ligatur cenſura, ibidem nu. 27 180
Monitoria an obligent ad denunciandum eum, quem quis nouit impotētem eſſe ad reſtituendum, ibid. n. 28. 180
Monitoria quando feruntur, an poſsit cum reſtrictione iurare ſe nihil ſcire ille, qui non tenetur ex iuſta cauſa denunciare, ibid. num. 29. 180
Monitoria an obligent ad denunciandum compenſatorē, quando dubitatur de iuſtitia compenſationis, vel de impotentia reſtituendi, ibid. num. 30 180
Monitoria an obligent Titium ad denunciādum Caium, qui ſibi vendidit poſſeſſionem in confidentia, nè creditores illam caperent, ibid. num. 31. 180
Monitoria an obligent exhibere ſcripturas, ibidem num. 32. 181
Monitoria an obligent eos, qui leue damnū intulerunt quod ſimul ſumptum cōſtituit materiam notabilem, ibid. num. 33. 181
Monitoria quando feruntur, quęnam forma ſeruanda ſit in facienda denunciatione, ibid. num. 34. 181
Monitoria quandonam incipiant obligare, & an obligent elapſo termino, ibid. num. 35. & 36. 181, & 182
Monitoria an obligent ſub cenſura, toties quoties non ſit denunciatio, ibi. num. 37.
Monitoria an excuſent eum ab excommunicatione, qui non denunciando excuſatur à culpa mortali, ibidem num. 38. 182
Monitoria an obligent eum, qui non eſt ſubditus Superiori concedenti monitorium, ibid. nu. 39. 182
Monitoria quando feruntur quis poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob inobedientiam, ibidem num. 40. 183
Morbo caduco laborantes, an ſit irregulares, d. 7. q. 2. pun 2. nu. 22 280
Morbo Gallico laborantes, an ſit irregulares, ibidem num. 19. 280
Mortuus, qui commiſerat in vita delictum ſub cenſura prohibitū, an poſſit poſt mortem ligari cenſura, d. 1. q. 1. pun. 4. num. 2. 15
Mortuus in excōmunicatione, an poſſit abſolui poſt mortem, ibid. num. 1. 15

N

Naſi abſciſio an inducat irregularitatem diſp. 7. q. 2. pun. 2. num. 5. 278
Neceſſitas an excuſet à peccato, eum, qui participat cum excommunicato vitando, diſp. 2. quæſt. 2. pun. 6. §. 2. num. 57. 136
Neophitorum filij, vel deſcendentium ex Iudeis, vel paganis an ſint irregulares, diſp. 7. q. 3. pun. 7. nu. 11. 308
Neophitus an ſit irregularis, d. 7. q. 2. pun. 1. num. 4. 277
Neophitus quis dicatur, ibid. nu. 5. 277
Neophitus an excludatur ab Ordinibus, ibi. num. 5. 277
Neophitus à quo poſſit diſpenſari, ibid. nu. 6 277
Notarius an ſit irregularis, diſp. 7. q. 4. pun. 2. nu. 5. 313
Notitia abſolutionis quænam requiratur, vt poſſimus participare cum eo, qui erat excommunicatus vitandus, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 55. 135
Notorium iuris, & notorium facti quodnam dicatur, d. 2. q. 2. pun. 3. §. 1. nu. 3. 90
Notorium facti cur requiratur ad iudicandum percuſſorem Clerici eſſe vitandum, ibid. nu. 4. 90
Notorium vt ſit factum, quot teſtes requirantur, ibidem num. 5. 91
Notorium an ſit delictum commiſſum corā decem perſonis, ibid. nu. 6. 91
Notorius Clerici percuſſor, an ſit excommunicatus

 municatus

municatus vitandus, ibid. nu. 3. 90

O

Obligati ad ratrocinia quinam dicantur d. 7. quæſt. 2. pun. 4. num. 3. 288
Oblinio, & inconſideratio naturalis, an excuſet ab incurrendis cenſuris, diſp. 1. q. 2. pun. 1. nu. 17. 47
Occidens alium ad ſui defenſionem, vt excuſetur, quænā conditiones requirantur, d. 7. q. 4. pun 6. nu. 1. 329
Occidens bannitum, vel hoſtem Reip. publica auctoritate an fiat irregularis, d. 7. q. 4. pun. 1. nu. 22. 316
Occidens alium ad vitæ ſuæ defenſionem, an fiat irregularis, diſp. 7. q. 4. pun. 9. num. 3. 330
Occidens alium ad defenſionem ſui honoris, & rerum ſuarum, an fiat irregularis, ibid. nu. 10. 332
Occidens inuaſorem proximi, an fiat irregularis, ibid. num. 11. 333
Occupantes bona Catedralis, &c. ſpectantia ad Prælatum defunctum, vel ad Sedem, vel ad ſucceſſorem Epiſcopatu vacante, ſuſpenſionem incurrunt, d. 3. pun. 5. §. 1. num. 24. 204
Oculi viſu, & lumine carens, an ſit irregularis, d. 7. q. 2. pun 2. num. 2. 278
Oculum habens cum macula, an ſit irregularis, ibidem num. 3. 278
Oculum grandiorem altero habens, an ſit irregularis, ibid. num. 4. 278
Officium Diuinum quodnam dicatur, diſp. 5. pun. 4. num. 1. 2. 3. & 4. 237. & 238
Officium Diuinum à quo arcetur excōmunicatus, quodnā dicatur, diſp. 2. q. 2. pun. 3. §. 2. num. 2. 104
Opus quodlibet gerere cum excommunicato, an ſit prohibitum, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 5. 127
Orans publica oratione pro excommunicatis vitandis, an incurrat minorem excommunicationem, d. 2. q. 2. pun. 1. num. 5. 88
Orare an liceat publicè pro hæreticis excōmunicati, in feria ſexta Paraſceue, ibid. 86
Orare quid ſignificet, d. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 3. 126
Orare an poſſit in Miſſa pro excommunicato Sacerdos tanquam perſona priuata, diſp. 2. quæſt. 2. pun. 1. §. 3 num. 6. & 7. 94
Orationes priuatas recitare, vel alia pia opera pro excommunicato facere, an liceat, ibid. num. 8. 94
Orationes publicæ, quas recitat excommunicatus an proſint fidelibus, pro quibus offeruntur, d. 2. q. 2. puncto 3. §. 2. num. 7. 108
Ordinans in aliena Diœceſi, abſque expreſſa licentia ſui Ordinarij, vel etiam de licentia perſonas non ſubditas, an ſuſpenſione ligetur, d. 3. pun. 5. §. 2. nu. 5. 211
Ordinans Religioſum non profeſſum, ſeu qui votum ſolum temporale fecit, an incurrat ſuſpenſionem, ibidem num 6. 211
Ordinans Monachum ſine licentia Abbatis an ſuſpenſione ligetur, d. 3. pun. 5. §. 2. nu. 7 211
Ordinans bigamum, vel eum, qui facit pœnitentiam publicam, an ligetur ſuſpenſione, ibid. nu. 8. 211
Ordinans iniuſtè inuitum, an incurrat ſuſpenſionem, ibid. nu. 9. 211
Ordines ſuſcipiens cum dubio irregularitatis, an poſſit illos exercere, d. 7. q. 1. pun. 5. num. 5. 275
Ordines recipiens quam ſcientiam habere debeat, d. 7. q. 2. pun. 1. num. 3. 276
Ordines recipiens per ſaltum, vel ante Confirmationem, an ſit irregularis, d. 7. q. 3. pun. 4. nu. 5. & 8. 301, & 302
Ordinem ſacrum eodem die cum ordinibus minoribus recipiens, an incurrat ſuſpenſionem, diſp. 3. puncto 5. §. 1. num. 4. 202
Ordinum ſuperiorem recipiens per ſaltum, an incurrat ſuſpenſionem, ibid. nu. 6. 202
Ordinem ſcienter per Simoniam recipiens, an incurrat ſuſpenſionem, ibid. nu. 9. 203
Ordinem in excommunicatione recipiens, an incurrat ſuſpenſionem, ibid. num. 10. 203
Ordines extra conſtituta tempora, vel ante legitimam ætatem recipiens, an incurrat ſuſpenſionem, d. 3. pun. 5. §. 1. num. 2. 201
Ordines recipiens non ſeruatis interſtitijs an incurrat ſuſpenſionem, d. 3. pun. 5. §. 1. num. 3. 202
Ordines minores cum Subdiaconatu eodem die recipiens an incurrat ſuſpenſionem, ibidem num. 4. 202
Ordines ſacros recipiens cū litteris dimiſſorijs à capitulo receptis vacante Epiſcopatu nec occaſione beneficij accepti, recipiendinè arctatus, an incurrat ſuſpenſionem, ibid. nu. 5. 202
Ordines recipiens ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renunciauit an incurrat ſuſpenſionem, ibid. nu. 8. 203
Ordines, vel tonſuram conferens extraneo abſque

Digitized by Google

abſque licentia ſui Epiſcopi, an ſuſpenſione ligetur, diſp. 3. pun. 5. §. 2. num. 4. 211

Ordines furtiuè ſuſcipiens an diſpenſari poſſit in irregularitate ab Epiſcopo, d. 7. q. 3. pun. 4. nu. 7. 302

Ordines furtiuè ſuſcipiens an ſuſpenſionem incurrat, ſeu potius irregularitatem, ibid. num 6. 301

Ordines furtiuè ſuſcipiens quiſnam dicatur, ibdem numero 6. 301

Ordines per ſaltum recipiens, an incurrat irregularitatē, d. 7. q. 3. pun. 4. nu. 5. 301

Ordines ſacros exercens irretitus duplici cenſura, an duplicem incurrat irregularitatem, diſp. 7. quæſt. 3. punct. 5. num. 10. 304

Ordines recipiendo, an coniugatus fiat irregularis, ibidem nu. 9. 304

Ordines recipiēs ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati, an fiat irregularis, ibidem num. 10. 304

Ordines exercendo, an ligatus cenſura incurrat irregularitatem, d. 7. q. 3. pun. 5. nu. 1. 303

Ordines, quos non habet exercens, an fiat irregularis, d. 7. q. 3. pun. 6. num. 1. 304

Ordines ſolemniter, & ex officio exercere, quis dicatur, ibid. num. 9. 306

Ordinis iteratio, an inducat irregularitatem d. 7. q. 3. pun. 3. num. 8. 298

Ordo quinam ſeruandus ſit in adminiſtrando Baptiſmo, quando adſunt plures Sacerdotes excommunicati, d. 2. q. 2. pun. 2. § 4. num. 8. 102

Os, id eſt alloqui excommunicatum, an ſit prohibitum, & quomodo, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 2. 126

Oſſa excommunicati vitandi ſepulta in loco ſacro, an ſint proijcienda è loco ſacro, diſp. 2. quæſt. 2. puncto 3. §. 3. numero 5. 110

P

PActum faciens cum Epiſcopo ordinante, vel patrono præſentante, an incurrat ſuſpenſionem, d. 3. pun. 5. §. 1. num. 1. 200

Pactum cum Dæmone iniens, aut ipſum colens, an ſit irregularis, d. 7. q. 3. punct. 7. nu. 4. 308

Papa an poſſit abſolutionem cenſurarū impendere per nutus, & ſigna abſque verbis diſp. 1. quæſt. 3. pun. 5. num 6. 72

Papa an poſſit ferre irregularitatem per ſententiam, ſeu ab homine, diſp. 7. quæſt. 1. pun. 2. nu. 2. 267

Papa an ſi auferat legem qua irregularitatē incurrendam impoſuit ob certam cauſam cenſeatur eximere non ſolum à contrahēda in futurum ob talem cauſam irregularitate, verum etiam à contracta ante legis abrogationem, diſp. 7. quæſt. 5. pun. 1. nu. 2. 352

Parochiani an poſſint petere celebrationem miſſæ à Parocho excommunicato, diſp. 2. quæſt. 2. puncto 2. §. 3. num. 5. 100

Parochus admittens ad Eccleſiaſticam ſepulturam excōmunicatum nominatim denunciatum an ſit irregularis diſp. 7. q. 3. pun. 7. nu. 27. 311

Parochus an habeat poteſtatem ferendi cenſuras, d. 1. q. 1. pun. 2. num. 5. 6

Parochus an teneatur interdicta Eccleſia Parochiali, aliā Eccleſiam adire, vt Baptiſmum adminiſtret, d. 5. pun. 3. §. 1. num. 3 231

Parochus an poſſit abſoluere ab excommunicatione minori extra Confeſſionem, d. 2. q. 3. nu. 13. 143

Parochus an poſſit abſoluere à minori excōmunicatione, ſi nondum ſit Sacerdos, ibi. nu. 14. 144

Participans in crimine crimino ſo, vide cōmunicans in crimine, d. 2. q. 2. pun 6. §. 1. nu. 6. 123

Patris nomine quis intelligatur, diſp. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 30. 131

Peccatorum abſolutio, an poſſit dari ante abſolutionem cenſurarum, diſp. 2. quæſt. 2. pun. 2. §. 1. num. 2. 96

Peccatum mortale, an ſit cenſura, diſp. 1. q. 1. pun. 1. num. 3 3

Peccatum eſt cauſa materialis proxima cenſura, d. 1. q. 1 pun. 3. num. 1. 8

Peccatum an requiratur ad incurrendā cenſuram, ibidem num. 2. 8

Peccatum proprium, an requiratur ad incurrendam cenſuram, vel an ſufficiat alienū, ibid nu 3. 8

Peccatum externum, an requiratur ad incurrendam cenſuram, vel an ſufficiat internum, ibid. nu. 4. 8

Peccatum internum an poſſit prohiberi ab Eccleſia, ibidem. 9

Peccatum externum faciens ſine interno, an incurrat cenſuram, ibid nu 5. 9

Peccatum internum quomodo poſſit ab Eccleſia reſeruari, ibid. 9

Peccatum, propter quod fertur cenſura, an debeat eſſe mortale, ibid nu. 6. 10

Penſio an validè conferatur excommunica-

to, diſp.2.q.2.pun.4 § 1. num.4. 112
Percuſſio Clerici quandonam ſit ſufficiens ad incurrendā excommunicationem, d.2. q.4. pun 1. num.19. 149
Percuſſio leuis, grauis, & enormis, quænam dicatur, d 2.q.4. pun.5. num. 2. 158
Percuſſionem Clerici mandans, vel conſulens an ligetur excommunicatione, d.2. q.4. pun.3. num. 1. 151
Percuſſionem Clerici non impediens, an ligetur excommunicatione, ibid nu.5. 152
Percuſſionem Clerici ratam habens, an incurrat excommunicationem, ibid.num 7. 152
Percutiendo ſe ipſum, an Clericus ligetur excommunicatione. d.2. q.4. pun.2. nu.4. 150
Percutiens Clericum per aliquod tempus, an incurrat plures cenſuras, d.1. q.1. pun. 5. num.5. 19
Percutiens Clericum per aliquod tempus, an plures cenſuras incurrat, d.1. q.1.pun. 5.nu.5. 19
Percutiens Clericum quandonam excuſetur ab excommunicatione, d.2. q.4. punct.4. num. 1. 153
Percutiens Clericum à quo poſſit abſolui, d. 2. quæſt.4.pun.5. num.1. 157
Peſte laborantes, an ſint irregulares, d. 7. quæſt. 2. pun 2. num.21. 280
Pœna aliqua, an poſſit imponi prò peccato præterito, d.1. q.1. pun. 3. nu.19. 14
Pœnitens impedimento perpetuo laborans, an teneatur eo ſublato coram ſuperiore ſe præſentare, d.1.q.3.pun.3. num.11. 67
Pœnitens ſenſibus destitutus, an ſit abſque cautione abſoluendus, d.1. q.3. punct. 3. num.11. 67
Pœnitenti cur onus imponatur ſe præſentandi ſuperiori, d.1. q. 3. pun.3. nu. 13. 68
Pœnitentia triplex olim iniungebatur. Sacramentalis, publica, & initio Quadrageſimæ, d.7. q. 3. pun. 2. numero 1. 296
Pœnitentia Sacramentalis non ſolemnis, an inducat irregularitatem, ibid.num. 2. 296
Pœnitentia pulica, & ſolemnis an tempore antiquo induceret irregularitatem, ibi. num 3. 296
Pœnitentia publica quandonam hoc tempore inducat irregularitatem, ibid. num.4. 296
Pignus quandonam in abſolutione cenſurarum extorquendum, d.1. q.3. pun.3.num 11. 68.
Prælati &c. à Sede Apoſtolica promoti ſine litteris autenticis eiuſdem ſedis ſuarū Eccleſiarum adminiſtrationem recipientes an ſuſpenſionem incurrant, diſ.3.pun. 5.§ 2.nu.1. 211
Prælati, & alij &c alienātes bona Eccleſiarum, &c. abſque licentia Sum. Pontificis an incurrant ſuſpenſionem, ibid. nu. 25. 214
Prælati, & alij &c. Epiſcopis inferiores permittentes vſurarios publicos alienigenas conducere domos in ſuis terris ad exercēdum fœnus an excommunicationem incurrant, diſp.3. pun. 5. §.2. nu. 31. 214
Prælati Religioſorum ad quas occaſione prohibitorum exceſſum à ſuis ſubditis cōmiſſorum aliquid quoquo modo peruenerit ſuſpenſionem incurrunt, & quinam ſint exceſſus in Clement. prohibiti, ibidem § 4.num.8. & 9. 217
Prælati Religioſorum non ſatisfaciētes Prælato de damno à ſuis ſubditis in concione illato, ſuſpenſi remanēt, ibid. nu.10. 217
Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem vtrū diſpenſare poſſint in irregularitate ex caſuali homicidio, vel ex mutilatione proueniente, d.7.q.4.pun.vlt. num.12 351
Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, an poſſit diſpenſare in irregularitate, diſp.7.quæſt.5.pun.1. num.7. 355
Prælati Religioſorum, an poſſint ferre cenſuras contra ſuos ſubditos extra ſua loca, & Monaſteria, d. 1.q. 1. pun.11. num.5. 36
Prælatus Prædicatorum Minorum Mendicātium admittens aliquem ad probationem nondum expleto profeſſionis anno an ſuſpenſioni ligetur, d.3.pun.5.§.4 num.2. 216
Prælatus quomodo ſe debeat gerere, quando petitur quid faciendum ſit in cauſa ſanguinis, d. 7. quæſt. 4. pun. 1.num.30. 317
Præſumens ſine graui cauſa miſſam incompletam omittere incurrit ſuſpenſionem diſp. 3. puncto 5. §. 1. num. 17. 205
Præſumentes ad Eccleſiaſticam præbendā aliquem eligere ſecularis poteſtatis abuſu ſuſpenſione ligantur. d.3. pun.5.§.1.nu. 27 206
Prior an poſſit fieri natus illegitimus diſp. 7.quæſt.5.pun. 2. num 4. 356
Priuilegio Canonis, an gaudeat Equites S. Ioannis, & Sancti Iacobi d.2. q.4.pun.1. num.7. 146
Priuilegio Canonis, an gaudeant Tertiarij Sancti Franciſci, & Sancti Dominici, ibid. num.8. 147

Pri-

Priuilegio Canonis, an gaudeant homines illi, qui aſſumpto Monachali habitu inſeruiunt Monialibus, ibi. n.9. 147

Priuilegio Canonis an gaudeant Eremitæ, ibidem num.10. 147

Priuilegium Canonis, an amittatur per ſolam dimiſſionẽ habitus Clericalis, d.1.q. 4.pun.4.num.6. 156

Procurator accuſatoris, an ſit irregularis, ſecuta morte rei, contra quem agebat, d. 7.q.4.pun.3.num 7. 323

Procurator excommunicatus, an validè celebret Matrimonium nomine alterius, d.2. q.2 pun.7. n.14. 140

Procuratoris officium, an validè exerceatur ab excommunicato vitando, ibi.n.13. 139

Proferre coram excommunicato Dominus te conuertat an ſit licitum d.2.q.2.pun.6. §.2.num.4. 126

Profeſſio ignominioſa alicuius artis an faciat hominem Irregularem diſp.7.quæſt. 3.pun.1. num.12. 296

Profeſſio facta in religione approbata, an auferat irregularitatem, d.7.q.5. punct.2. num.2. 356

Proteſtatio an excuſet ab irregularitate accuſatorem, qui petit ſatisfactionem, d.7. q.4.pun.2.num.3. 319

Proteſtatio an excuſet accuſantem alterum de iniuria alteri illata, ibid.num.4. 320

Proteſtatio an excuſet Clericum, qui alterum accuſat ad ſui, vel ſuorum defenſionem, ibid.num.6. 320

Proteſtatio quomodo ſit facienda ibid. nu. 9. 320

Proteſtatio ſolo animo facta, an proſit, ibid. num.10. 321

Proteſtatio ficto animo facta, an proſit, ibi. num 11. 321

Proteſtatio an excuſet laicos ibid. num. 12. 321

Proteſtatio an proſit Aduocato, Procuratori, & Delatori criminis, d. 7. q.4. punct.3. num.8. 323

Proteſtationem omittens ex obliuione in cauſa ſanguinis an incurrat irregularitatem, ibid.num.8. 320

Pſalmos canentis dum cadauer excommunicati vitandi defertur ad ſepulturam, an peccet, d.2. q.2. punct. 3. §.3. num.6. 110

Puer, qui rebaptizatur ante vſum rationis, an ſit irregularis, d.7. q.3 pun.3 nu.2 297

Pupillus an poſſit communicare cum tutore excommunicato vitando, d.2. q.2 pun.6. §.2.num.33. 131

R

RAtam habens percuſſionem Clerici ſuo nomine factã an ligetur excommunicatione, d.2. quæſt.4. pun. 3.num.7. 152

Ratam habens percuſſionem Clerici, vt ligetur excommunicatione, quænam conditiones requirantur, ibidem num.8. 152

Ratihabitio quomodo comparetur mandato d. 7. quæſt 4.pun.8.num.42. 348

Recipiens duos Sacros Ordines eodem die, aut minores Ordines cum Subdiaconatu, vel duos Sacros Ordines duobus diebus contractis an incurrat ſuſpenſionem, diſ. 3.pun.5.§.1.num.4. 202

Recipiens Sacros Odines cum litteris dimiſſorijs à Capitulo receptis vacante Epiſcopatu, nec occaſione beneficij accepti recipiendiuè arctatus an incurrat ſuſpenſionem, ibidem num.5 202

Recipiens Ordinem ſuperiorem per ſaltum an incurrat ſuſpenſionem, ibid. num. 6. 202

Recipiens Ordines ab Epiſcopo excommunicato, aut interdicto denunciato, ſeu vitando, vel à ſimoniaco per ſententiam declarato an ſuſpenſione ligetur, ibidem num.7. 202

Recipiens ordines ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renunciauit an incurrat ſuſpenſionem, ibid. num.8. 203

Recipiens Ordinem ſcienter per ſimoniam an incurrat ſuſpenſionem, ibidem num 9. 203

Recipiens Ordinem in excommunicatione an incurrat ſuſpenſionem ibidem num.10. 203

Recipiens Sacros Ordines poſt Matrimonium contractũ, etiam non conſumatum an incurrat ſuſpenſionem ibi. nu. 13. 204

Ratum habens homicidium, an incurrat irregularitatem, diſp.7.q.4.pun.6. num.42. 348

Religionem ingrediens, an poſſit à cenſuris abſolui à ſuperiore Religionis, diſp.1.q.3. pun.1. num 7. 57

Religioſi an poſſint à cenſuris abſolui ab Epiſcopo in ijs caſibus, in quibus poteſt ſuos ſubditos abſoluere, diſp. 1. quæſt 3. pun.2 num.5. 62

Religioſi egredientes clauſtra Monaſterij ad audiendas Leges, vel Medicinã, quandonam fiant irregulares, d. 7.q.3. punct 7. num. 16. 309

Religioſi profeſſi, aut nouitij, an teneantur

Digitized by Google

obedire ſuis Prælatis excommunicatis vitandis, d.2.q.2. pun 6 §.2.num.26. 131

Religioſi an cenſuras contra Clericos latas incurrant petentes aliquod in receptione alicuius in Religionem, d.3.pun.5.§ 4 nu. 1. 216

Religioſi an ſuſpenſione ligentur qui ad Sacros Ordines nondum profeſſione facta promouentur, ibidem num. 3. 216

Religioſi Monaſterijs præſidentes concedẽtes alicui iura, vel redditus monaſteriorum an ſuſpenſioni ſubiaceant ibid.num. 5. 216

Religioſi coniungentes in matrimonium, vel benedicentes ſponſos alienæ parœciæ abſque Parochi facultate ſuſpenſi remanent ibid.num.17 219

Religioſi præſumentes introducere mulieres in Monaſteria an ſint ſuſpenſi ibid.nu. 18. 219

Religioſi inualidè tranſiens ad aliam Religionem, & in ea Sacros Ordines recipiens an ſuſpenſioni ſubiaceat, ibid.num.4. 216

Religioſis incurrit ſuſpenſionem recipiendo Sacros Ordines ficto beneficio, vel patrimonio, diſp. 3. puncto 5. §. 1. num. 1. 200

Reo dicens aſcende ſchalam. vel ſuppone caput, an ſit irregularis, d.7.q.4. pun.1. num. 9. 314

Reſſignatio beneficij facta ab excommunicato in fauorem tertij, an ſit valida, d 2. quæſt.2 pun.5. num. 7. 120

Reum comitans ad ſupplicium cauſa ſecuritatis, an ſit irregularis, d.7.q.4.pun.1.nu. 8. 314

Reum indicans ſatellitibus, an ſit irregularis, ibidem numero 19.

S

Sacerdos in Miſſa tripliciter conſideratur, d.2.q.2. pun.1.§.3.num.1 93

Sacerdos an poſſit in Miſſa tanquam perſona priuata orare pro quolibet excommunicato, ibidem numero 6. & 7. 94

Sacerdos adminiſtrans Sacramenta excommunicato tolerato, an peccet ex vi cenſuræ, diſp.2.quæſt.2.pun.2.§.2. num.1. 98

Sacerdos adminiſtrans Sacramenta excommunicato occulto, an incurrat aliquam pœnam, ibid.num.2. 98

Sacerdos an credere poſſit excommunicato occulto petenti Euchariſtiam, & dicenti ſe eſſe abſolutum, ibidem numero 3. 98

Sacerdos an peccet adminiſtrando Sacramenta excommunicato tolerato, quando ipſe excommunicatus non peccat petendo, ibid. num.4. 98

Sacerdos an peccet mortaliter miniſtrando Sacramenta excommunicatis vitãdis, ibid. num.5. 98

Sacerdos an peccet adminiſtrando Sacramenta excommunicato ignoranti ſe eſſe excommunicatum, ibidem num.6. 99

Sacerdos miniſtrans Sacramenta excommunicato vitando quas pœnas incurrat, ibidem num 7. 99

Sacerdos excommunicatus, an fiat irregularis, curando vt Diuina Officia coram ſe celebrentur, d.2.q.2. punct. 3. §. 1.num.7. 105

Sacerdos celebrans coram excommunicato vitando quã pœnam incurrat ibidem num.10. 105

Sacerdos, vel alij an teneantur Miſſam relinquere quando excommunicatus vitandus ingreditur Eccleſiam non vt Miſſam audiat diſp.2. quæſt. 2. pun.3. §. 1. n. 16. 106

Sacerdos tam regularis, quàm ſecularis coniungens in matrimonium, vel benedicẽs ſubditos alterius Parœciæ ſine licentia ſuſpenſionem incurrat, diſp. 3. pun.5. §. 1.num.20. 205

Sacerdos matrimonio aſſiſtens priuatiuè baptizans tempore interdicti an ſit irregularis diſp 5. pun.7. numero 15. 249

Sacerdos celebrans in altari propria auctoritate erecto, & non conſecrato, ſeu benedicto an ſit irregularis diſ. 7. quæſt. 3. punc.7. num. 20. 319

Sacerdos celebrans animo vt Deus alicui mortem inferat an ſit irregularis ibidem num. 21. 320

Sacerdos omittens totum celebrandi, & Sacrificandi ritũ ab Eccleſia præſcriptum in conficiendo Sanguine, & Corpore Chriſti an ſit irregularis ibid num. 22. 310

Sacerdos ab Eccleſiaſticam ſepulturam excõmunicatum nominatim denunciatum admittens an ſit irregularis, ibidem num. 27. 321

Sacerdos an poſſit dare conſilium Principi, vt legem ferat qua fures plectantur diſp. 7. quæſt. 4. puncto primo, numero 31. 317

Sacerdos ligatus minori excõmunicatione, an peccet adminiſtrando Sacramenta, d. 2.q.3.num.4. 142

Sacerdos ligatus minori excommunicatione an fiat irregularis celebrando, vel adminiſtrando Sacramenta, ibid.num 5. 142

Sacer-

Digitized by Google

Sacerdos ſimplex an poſſit abſoluere à minori excommunicatione, ibidem num. 12. 143

Sacerdos ſimplex an poſſit à cenſuris abſoluere in articulo mortis, d. 1. q. 3. pun. 3. nu. 3. 64

Sacerdos an fiat irregularis cõſulendo Principi, vt delinquentes puniat d. 7. q. 4. pun. 1. num. 31 317

Sacramenta recipiendo, an ligatus minori excommunicatione peccet mortaliter, d. 2. q. 3. num. 3. 142

Sacramenta adminiſtrans ligato minori excommunicatione, an grauiter peccet, ibi. 142

Sacramenta an validè recipiantur ab excommunicato, quo ad ſubſtantiam, vel quo ad effectum, diſp. 2. quęſt. 2. pun. 2. §. 1. nu 1. 95 & 96

Sacramenta recipiendo an excommunicatus peccet mortaliter, d. 2. q. 2. pun. 2. §. 1. num. 4. 97

Sacramenta recipiendo, an excommunicatus incurrat aliquam pęnam, ibid. num. 5. 97

Sacramenta an validè adminiſtretur ab excommunicato tolerato, d. 2. q. 2. pun. 2. §. 3. num. 1 99

Sacramenta petens ab excommunicato tolerato an peccet mortaliter ibid. nu. 4. 100

Sacramenta recipiens ab excommunicato parato ſua ſponte adminiſtrare an peccet ibid. num. 6. 100

Sacramenta adminiſtrata ab excommunicato vitando, an ſint valida, d. 2. q. 2. pun 2. §. 4. num. 1. 101

Sacramenta adminiſtrando, an excõmunicatus vitãdus fiat irregularis, ibi. n. 6. 106

Sacramenta petens, aut recipiens ab excommunicato vitãdo, extra neceſſitatem, an peccet, ibid. num. 7. 102

Sacramenta recipiens ab excommunicato, an incurrat aliquam pęnam, ibid. n. 9. 103

Sacramenta an poſſint adminiſtrari, vel recipi tempore interdicti, diſp. 5. punct 3. num. 1. 236

Sacramentalia facta ab excommunicato vitando, an valida ſint, d. 2. q. 2. pun 2 § 4. num 4. 102

Sacramentum Pœnitentiæ, an recipiatur ab excommunicato, quo ad fructum, diſp. 2. q. 2. pun. 2. §. 1. nu. 1. 2. & 3. 95. 96. & 97

Sacramentum pœnitentiæ, an validè adminiſtretur ab excommunicato tolerato, d. 2. quæſt 2. pun 2. § 3. numero 3. 100

Sacrificii effectus duo præcipui ſunt, d. 2. q. 2. pun. 1. §. 3. num. 2. 93

Sacrificium Miſſæ excommunicato applicatum in perſona Chriſti an proſit quo ad impetrationem, & ſatisfactionem d. 2. q. 2. pun. 1. §. 3. num. 4. 93

Sacrificium Miſſæ oblatum à Sacerdote in perſona Chriſti, an proſit excommunicato, ibid. num. 3. & 93

Sacrificium Miſſæ applicatum excommunicato nomine Eccleſiæ, an illi proſit, ibi. num 5. 94

Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato pro ſe ipſo, an ſibi proſit ibid nu. 5. 94

Sagittam extrahens è vulnerato, an ſit irregularis ſecuta morte, d. 7. q. 4. p. 7. num. 13. 337

Salutare, vel reſalutare excommunicatum quomodo liceat, diſp. 2. quæſt. 2. puncto 6 § 2. num. 4. 126

Satisfactio, quid ſignificet, diſp. 1. quæſt. 3. puncto 9. initio. 79

Satisfactio, vel quænam cautio in cenſura cum alterius detrimento contracta ſit impendenda diſp. 1. q. 3. pun. vlt. num. 2. 83

Satisfactio partis quandonam requiratur tanquam conditio neceſſaria, ita vt limitet poteſtatem, ibid. num. 3. 83

Satisfactio cui facienda ſit ab eo, qui Clericum percuſſit diſp. 2. q. 4. pun. 5. num. 5. 161

Satisfactio cui exhibenda ſit à Clerico, qui ſe ipſum percuſſit, vel conſenſit in ſui percuſſionem ibid. n. 6. 161

Sacrilegus an ſit irregularis diſp. 7. q. 3. pun. 7. num. 28. 312

Scabie laborantes, an ſint irregulares, diſp. 7. q. 2. pun. 2. num. 20 280

Scientia requiſita ad ordines ſuſcipiendos quænam ſit, d. 7. q. 2. pun. 1. num. 3. 276

Scientiæ defectus, an inducat irregularitatem, ibidem nu. 2. 276

Sciſmaticus an ſit irregularis diſ. 7. quæſt. 3. pun. 7. num. 7. 308

Scholia legentes, vel additiones Hæreticorum contentæ in libris catholicorum an incurrant excommunicationem diſp. 2. q. 5. pun. 4 num. 4. 6. 170

Sententia tribus modis poteſt eſſe iniuſta d. 1. q. 1. pun. 10. num. 1. 33

Sententia cõtinens errorem intollerabilem, an obliget, ibid num. 8. 34

Sententia quandonam dicatur continere errorem intollerabilem, ibid num. 9. 34

Sententia præcipiens aliquid turpe, vel inutile, vel contrarium communi bono, an

obliget

obliges, ibidem numero 10 34
Sepultura Eccleſiaſtica, an priuetur excommunicatus, d.2.q.2.pun.3.§ 3.num 1. 109
Sepultura Eccleſiaſtica quænam dicatur, ibi. num.3. 110
Sepultura Eccleſiaſtica an, & quomodo prohibeatur tempore interdicti d. 5. punct. 5. num.1. 242
Sepultura Eccleſiaſtica cui prohibeatur tempore ceſſationis à Diuinis, d.6. pun.3. nu. 8. 261
Sepulturæ Eccleſiaſticæ tradens excommunicatum vitandū, an peccet, d.2.q.2. pun. 3.§.3. num.2. 109
Sepulturæ Eccleſiaſticæ tradens excommunicatum an ligetur maiori excommunicatione, d.2.q.2. pun.3.§ 3.nu 9. 111
Sepulturæ Eccleſiaſticæ tradenti quænam requirantur ad incurrendam excommunicationem diſp.2.quæſt.2. pun.3. § 3 nu. 8. 110
Sepulturæ Eccleſiaſticæ tradens excommunicatum vitandum, an incurrat excommunicationem, ibidem num. 8. 110
Serui, & ſubditi, an teneantur obedire ſuis dominis excommunicatis vitandis, d.2. quæſt.2. punct. 6. §. 2. num.25. 130
Seruus excommunicatus, an poſſit participare cum alio ſeruo excommunicato, ibi. num. 32. 131
Seruus an impediatur nè ordines ſuſcipiat, d.7.q.2.pun.4.num.2. 288
Seruus ordinatus de conſenſu domini, an fiat liber, ibidem. 288
Seruus ſi ordinetur ſine conſenſu domini, an Epiſcopus peccet mortaliter, ibidem num.3. 288
Simoniacè ſcienter recipiens ordines an incurrat ſuſpenſionem diſp.3.pun.5.§.1.nu 9. 203
Simoniacus conferens ordines, vel tonſuram an ligetur ſuſpenſione, diſp.3.pun.5. §.2.num.15. 212
Simoniacus an ſit irregularis diſ.7. q.3. pun. 7. num.19. 310
Sindici Fiſcales, an fiant irregulares præmiſſa proteſtatione, ſi mors ſequatur, d. 7.quæſt.4 puncto 3. num. 8. 323
Sodomiia an ſit irregularis diſp.7.q. 3. pun. 7. num. 18. 310
Suadere an liceat excommunicato vitando, vt ſatisfaciat parti læſæ diſp.2.q.2. pun.6. §.2.num.21. 128
Subiectio an eadem requiratur in obtinenda diſpenſatione irregularitatis, & abſolutione cenſurarum diſp.7. q.5.pun.1.nu. 5. 352
Subiectum cenſuræ quodnam ſit, diſ.1.q.1. punct.4. numero 1. 15
Suffragia quænam, & quotuplicia ſint, d. 2. q. 2. puncto 1.num. 1. 88
Suffragia applicans excommunicato, an peccet mortaliter, ibid. num 4. 88
Suffragijs Eccleſiæ, an priuetur excommunicatus ibidem num.3 88
Suffragijs Eccleſiæ, an priuetur excommunicatus toleratus, d.2.quæſt.2.pun.1.§.1. num.1. 89
Suffragijs Eccleſiæ, an priuetur excommunicatus contritus, qui iam reſipuit à delicto, d.2.q.2. punct. 1. num. 6. pag. 89. & §.1.num.1. ibidem.
Summus Pontifex, an poſſit validè conferre beneficium excommunicato, d.1.q.1. pun.vlt. num.4. 42
Summus Pontifex, an poſſit errare in rebus fidei, d.2.q.5.pun.1.num.9. 164
Summus Pontifex, an ſi auferat legem qua irregularitatem incurrēdam impoſuit ob certam cauſam cenſeatur eximere non ſolum à contrahenda in futurum ob talem cauſam irregularitate verum etiam à contracta ante legis abrogationem diſp. 7.q.5.pun.1.num.2. 352
Superior an poſſit ferre cenſuram contra ſubditum ſi appellauerit, diſp.1.q.2.pun. 2.num.9. 19
Surdus an ſit irregularis, d.7.q.2.pun.2.nu. 7. 278
Suſpenſi acta, an ſint valida, diſp.3.pun.4. num.7. 199
Suſpenſio quid ſit, d.3.pun 1.num.1. 190
Suſpenſio quotuplex ſit, ibid.num.2. 191
Suſpenſio quomodo differat à cæteris cenſuris, & pœnis, ibid. num.3. 191
Suſpenſio an poſſit ad tempus ſuſpendi ab eo, qui eam tulit, ibid num.4. 192
Suſpenſio abſolutè lata quos effectus pariat d.3.pun.2.num.1. 192
Suſpenſio lata cum reſtrictione, quos effectus pariat, ibid.num.2. 192
Suſpenſio lata cum temporis determinatione quandiù duret, diſp.3. pun.3.num. 1. 196
Suſpenſio quot diebus ſeruanda ſit ab eo, qui inchoato iam menſe commiſit delictum, propter quod lata eſt ſuſpēſio per menſem, ibid.num.2. 196
Suſpenſio per annum quot diebus ſeruanda ſit, ibid.num.3. 197
Suſpenſio per annum, in quem incidit biſextus, quot diebus ſeruanda ſit, ibidem num.4.

num.4. 197
Suſpenſio lata per menſem Februarij, an ſit ſeruanda die biſextili, ibid. num.5. 197
Suſpenſio an priuet fideles communicatione, & cooperatione cum ſuſpenſo, d. 3. pun.4.num.3. 198
Suſpenſio incurritur à Clerico, vel Religioſo recipiendo ſacros ordines ficto patrimonio, vel beneficio, diſp. 3. pun.5.§. 1.num 1. 302
Suſpenſio an incurratur recipiendo ſacros ordines extra tempora conſtituta, vel ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſorijs ibidem numero 2. 201
Suſpenſio an incurratur non ſeruatis interſtitijs in ordinibus recipiendis ibid num. 3. 202
Suſpenſio an incurratur recipiendo duos ordines ſacros eodem die aut minores ordines cum Subdiaconatu, vel duos ordines ſacros duobus diebus cōtinuis ibid. num 4. 202
Suſpenſio an incurratur quando quis recipit ſacros ordines cum litteris dimiſſorijs à Capitulo receptis vacante Epiſcopatu nec occaſione beneficij accepti, vel recipiendi ibid.num.5. 202
Suſpenſio incurritur ab Epiſcopo qui extrauag 2.de elect. Ioannis XXII. non ſeruat quo ad fructuum perceptionem primi, vel ſecundi anni ſui Epiſcopatus, diſp. 3.pun.5.§ 2. num.3. 214
Suſpenſio an incurratur ab Epiſcopo extraneum ſine licentia ſui ordinarij ordinante, & an eadem valeat in Ordinato, ibid. num.4. 211
Suſpenſio an incurratur ab ordināte in aliena Diœceſi abſque licentia ſui Ordinarij, vel etiam de licentia perſonas non ſubditas ibid. num.5. 211
Suſpenſio an incurratur ab ordinante Religioſum non profeſſum, ſeu qui votum ſolum temporale fecit, ibid.num.6. 211
Suſpenſio an incurratur ab ordinante bigamum, vel eum qui facit pœnitentiam publicam ibid. num. 8. 211
Suſpenſio an incurratur ab Epiſcopo ordinante Sacerdotem indignum, ibid.num. 10. 212
Suſpenſio an incurratur ab Epiſcopo tonſuram illiterato conferente, aut infanti ibid.num.11. 211
Suſpenſio lata ad tempus, an ceſſet, eo tempore elapſo abſque alia abſolutione, diſp. 3. pun. vlt. num.1. 220
Suſpenſione ligatur ferens cenſuram excommunicationis ſine monitione, & Teſtibus diſp. 3. pun.5. §.1.num.34. 205
Suſpenſione an ligetur ordinans Monachū abſque licentia Abbatis. diſp.3. pun.5. §. 2.num.7. 212
Suſpenſione an ligetur ordinans iniuſte inuitum, ibidem num. 9. 212
Suſpenſionem an incurrat recipiens ordinē ſuperiorem per ſaltum diſp.3. pun.5. §.2. num.6. 202
Suſpenſionem an incurrat recipiēs primam Tonſuram, vel Epiſcopatum in excommunicatione ibidem num.11. 203
Suſpenſionem an incurrant Epiſcopi, &c à Sede Apoſtolica promoti, ſine litteris authenticis eiuſdem Sedis ſuarum Eccleſiarum adminiſtrationem recipientes diſp. 3.pun.5 §.2.num.1. 212
Suſpenſionem an incurrat Epiſcopus, vel alius Epiſcopo ſuperior qui ab excōmunicatis ſuſpenſis, &c. conſecrationem accipit ibid.num 2. 211
Suſpenſionem an incurrat ſeu potius irregularitatem ſuſcipiens ordines furtiuè, & quiſnam dicatur ordines furtiuè ſuſcipere diſp.7. q. 3. pun. 4. numero 6. 302
Suſpenſionis abſolutio, an requirat verba determinata, vel expreſſionem cauſæ, d. 3.pun.vlt.num. 2. & 3. 220
Suſpenſo beneficiario cui applicandi ſint fructus beneficij, d 3.pun.2 num.14. 194
Suſpenſum abſoluens in delictis grauibus debet petere iuramentum obediendi Eccleſiæ, d.3.pun vlt.num.4. 220
Suſpenſus vitandus, quis dicatur, diſp.2.q.2. pun.1.§.1. num.8. 91
Suſpenſus à Pontificalibus cenſetur ſolum ſuſpenſus ab ijs, quæ pertinent ad Epiſcopalem ordinem, d 3.pun.2.num.3. 193
Suſpenſus ab ordine, an cenſeatur ſuſpenſus à iuriſdictione, ibid.num 4. 193
Suſpenſus ab ordine, an ſit ſuſpenſus à beneficio, & eius fructibus, ibid.nu.5. 193
Suſpenſus ab ordine, an ſit ſuſpenſus à prima tonſura, ibid. num 6 193
Suſpenſus ab ordine inferiori, an cenſeatur ſuſpenſus à ſuperiori, & è contra ibidem num 7. 193
Suſpenſus ab ordine an cenſeatur ſuſpenſus ab omni ordine, ibid.num 8. 194
Suſpenſus ab officio, an ſit ſuſpenſus ab officio tam ordinis, quam iuriſdictionis, ibidem num.9. 194
Suſpenſus ab officio, an cenſeatur ſuſpenſus à beneficio, ſeu à fructibus, ibidem num. 10. 194

Suſpenſus an validè recipiat beneficium, ibidem num. 11. 194
Suſpenſus à beneficio, an ſit ſuſpenſus ab officio, ibidem num. 12. 194
Suſpenſus à beneficio, an teneatur perſoluere onera beneficij, ibid. num. 13. 194
Suſpenſus ab officio, an poſſit Sacramenta adminiſtrare, ibid. num. 15. 195
Suſpenſus à Diuinis officijs, an poſſit Diuina officia perſoluere ex officio, ibid. num. 16. 195
Suſpenſus iniuſtè ab officio, an poſſit recipere diſtributiones, ibid. num. 17. 195
Suſpenſus ab adminiſtratione Eccleſiæ, an ſit ſuſpenſus ab ordine, ibid. num. 18. 195
Suſpenſus an fiat irregularis celebrãdo Miſſam, ibidem. 196
Suſpenſus à perceptione Sacramentorum, an peccet, & fiat irregularis illa percipiendo, ibid. num. 19. 196
Suſpenſus in vno loco, an remaneat vbique ſuſpenſus, diſp. 3. pun. 3. num. 6. 197
Suſpenſus an peccet mortaliter exercendo actum, à quo eſt ſuſpenſus, ibid. pun. 4. num. 1 197
Suſpenſus an poſſit licitè in aliquo caſu adminiſtrare Sacramenta, ibid. num 2. 198
Suſpenſus an peccet, & fiat irregularis exercendo functiones ordinum, à quibus eſt ſuſpenſus ibid. nu. 4. 198
Suſpenſus an fiat irregularis exercendo maiores ordines, à quibus eſt ſuſpenſus, ibid. num. 5. 198
Suſpenſus an fiat irregularis non ſolũ quando violat ſuſpenſionem perpetuam, ſed etiam quando violat ſuſpenſionem, quæ eſt pura pœna, ibid. num. 6. 198
Suſpenſus an validè abſoluat, ibi. nu. 8. 199
Suſpenſus an poſſit à proprio Epiſcopo abſolui, quando ſuſpenſio eſt reſeruata Papæ, d. 3 pun. vlt. num. 5. 220
Suſpenſus an incurrat irregularitatem ſuſcipiendo ſacros Ordines, diſp. 7. q. 3. pun. 4. num. 2. 300
Suſpenſus an ſit recipiens ordines per ſaltũ, diſp. 7. q. 3. pun. 4. num. 5. 301

T

Tabellio Aduocati an fiat irregularis ſi concurrat ad cauſam mortis, d. 7. q. 4. pun. 3. num. 8. 323
Tabellionis munus, an validè conferatur excommunicato, & an ſint valida eius geſta, d. 2. q. 2. pun. 7. n. 4. 138
Tenor Bullæ Gregorij X V. per quam ſuſpẽduntur quicunque in quouis actu etiam priuato de præfata quæſtione quidquam in contrarium afferere præſumentes diſp. 3. pun. 5. §. 1. num. 37. 205
Tempus conceſſis Italis, aut alijs longinquioribus ad limina viſitanda quodnam ſit, d. 3. p. 5. §. 2. nu. 28. 214
Territorij circunſtantia, an ſit ſeruanda in ferenda cenſura, d. 1. q. 1. pun. 11. nu. 3. 35
Terrorem alteri incutiens an ſit irregularis, ſi alter ex metu ſe det præcipientem, d. 7. q. 4. pun. 7. num. 26. 240
Tertiarij SS. Franciſci, & Dominici, an gaudeant priuilegio Canonis, d. 2. q. 4. pun. 1. num. 2. 79
Teſtamentum factum ab excommunicato, an ſit validum, diſp. 2. q. 2. pun. 5. nu. 9. 120
Teſtimonium ferens in cauſa ſanguinis an ſit irregularis, d 7. q. 4. pun. 3. num. 1. 322
Teſtimonium ferre an licitè, & validè poſſit excommunicatus, d. 2. q. 2. pun. 7. num. 11. & 12. 139
Timpana, & tubas in bello pulſantes an ſint irregulares, d. 7. q. 4 pun. 4 nu. 8. 325
Tributa an ſint ſoluenda Principi excommunicato, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 40. 132
Tutore excommunicato, an poſſit pupillus cum eo communicare, ibidem nu. 33. 131
Tutoris officium an licitè, & validè exerceatur ab excommunicato vitando, d. 2. q. 2. pun. 7. num. 4. 138

V

VAle quid prohibeat in participatione, cum excommunicato vitando, d. 2. q. 2. pun. 6. §. 2. num. 4. 126
Vaſſali an poſſint participare cum Principe excommunicato vitando, ibid. nu. 40. 132
Verba cenſuræ an debeant exprimere perſonam determinatam, diſp. 1 q. 1. pun. 7. num. 6. 27
Verba determinata, an requirantur, ferenda cenſura, ibidem num. 2. 26
Vertigine laborantes, an ſint irregulares, d. 7. q. 2. pun. 2. num. 23. 281
Veſtes Clerici lacerans, an ligetur excommunicatione, d. 2. q. 4. pun. 1. num. 15. 148
Vicarius generalis an poſſit exercere iuriſdictionem dum Epiſcopus eſt ligatus cẽſura diſp. 2. quæſt. 2. puncto 5. num. 12. 121
Vicarius generalis an poſſit conferre beneficia pro tempore, quo Epiſcopus eſt ligatus cenſura, ibidem num. 12. 121
Vicarius foraneus, an poſſit exercere iuriſdictionẽ, quando Epiſcopus eſt ligatus cenſura

ſura

ſurà,ibid. 121
Vicarius generalis an poſſit ferre cenſuras, d.1. q.1. pun.2.num.5. 6
Vir coniugatus recipiendo ordines, an fiat irregularis, d.7. q 3.pun.4.num.9. 302
Viſitatores Epiſcopis inferiores pecuniam, vel munera in viſitatione recipientes, ſuſpenduntur, d.3. pun.5 §.1.num 35. 205
Vitare an teneamur eum, qui ore proprio dixit ſe eſſe excommunicatum vitandum, diſp.2.quæſt.2. pun.6.§.2.num.43. 133
Vitare an tenear illum, quem per publicā formam noui eſſe excommunicatum vitandum, ibid num.44. 133
Vitare an tenear eum, qui Clericum percuſſit, ſed dubitatur an notoriè percuſſerit, ibid.num.47. 133
Volontarium imperfectum an excuſet ab incurrenda cenſura, d.1.q.2. pun.4. num. 3. 55
Votum purè mentale quomodo poſſit à ſuperiore relaxari, diſp.1. quæſt.1.pun.3. num.5. 9
Vtilitas tam ſpiritualis, quam corporalis excuſet comunicātes cum excommunicatis vitandis, d.2. quæſt.2. pun.6.§.2.num. 8.& 9. 128
Vxor an poſſit communicare cum marito excommunicato vitando, ibidem numero 19. 129
Vxor in quibus caſibus prohibeatur communicare cum marito excommunicato vitando, ibidem num.21. 22.& 23. 130
Vxor an poſſit debitum petere, & reddere marito excommunicato vitando,& è cōtra, ibid.num.18. 129
Vxoris, filiæ, matris,& ſororis nomine, quænam perſonę intelligantur, d.2. q.4.pun. 4.num.5. 156

Hac dicta ſint ad laudem D. O. M. B. M. V. & SS. Ambroſij, & Caroli, ſaluo ſemper in omnibus meliori iudicio.

Digitized by Google

MEDIOLANI,

Apud hær. Pacifici Pontij, & Io. Baptiſtam Piccaleum, Impreſſores Archiepi-ſcopales. 1623.

Cum conſenſu Superiorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

R. SALVAREZZA
RESTAURO
Via Val Sessina, 53 · 1971
Tel. 869.223